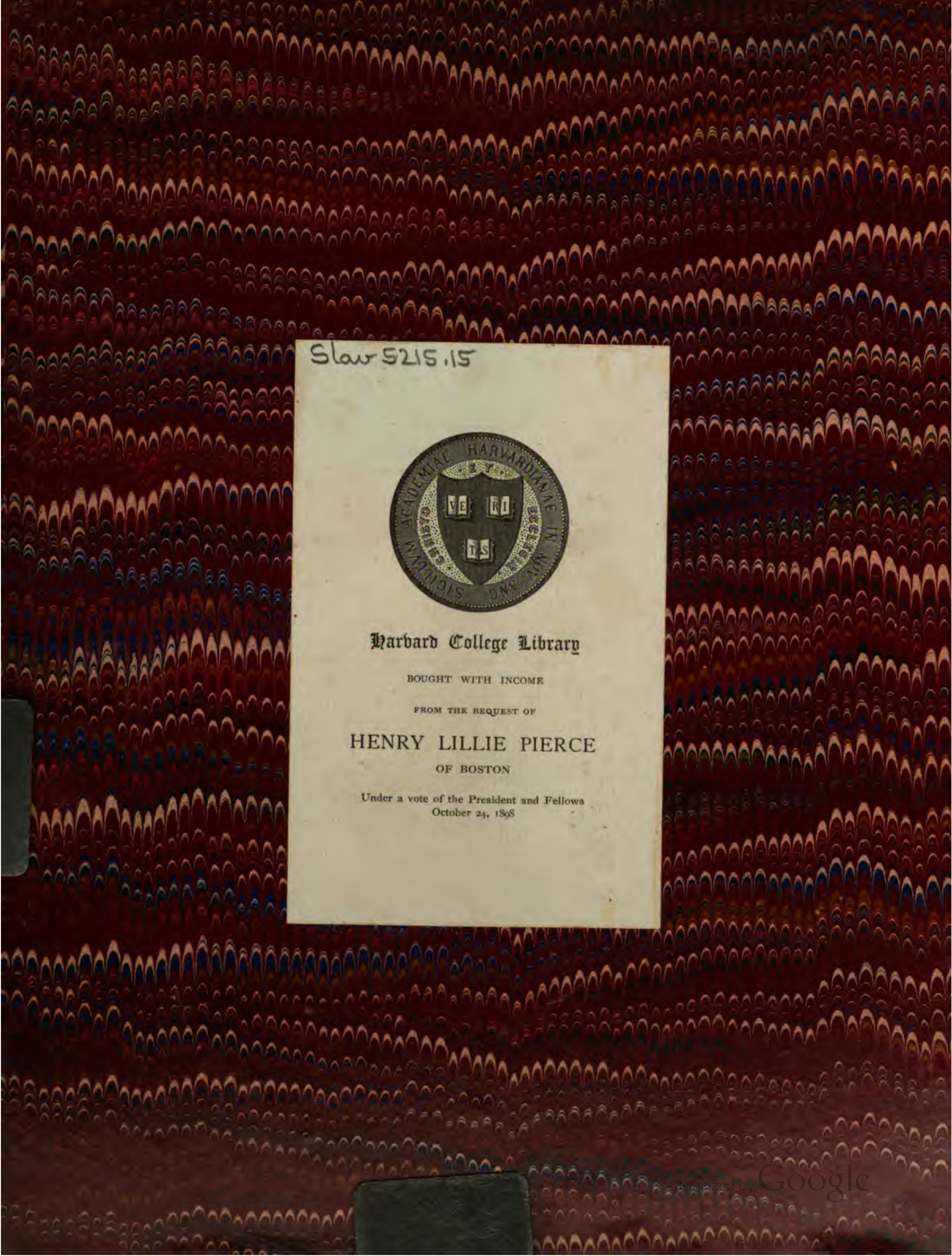
Slav 5215.15
CHRISTO ET ECCLESIAE
SIGILLUM ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
VE RI TAS

АКТЫ

ИЗДАВАЕМЫЕ

ВИЛЕНСКОЮ АРХЕОГРАФИЧЕСКОЮ КОММИССІЕЮ.

Томъ XII.

АКТЫ ГЛАВНАГО ЛИТОВСКАГО ТРИБУНАЛА.

ВИЛЬНА.

Въ типографіи А. Г. Сыркина, Большая улица, собств. домъ—№ 37.

1883.

ЛИЧНЫЙ СОСТАВЪ КОММИССІИ:

Предсѣдатель: Яковъ Ѳеодоровичъ **Головацкій.**

Члены:
- Семенъ Вуколовичъ **Шолковичъ.**
- Иванъ Яковлевичъ **Спрогисъ.**
- Константинъ Ивановичъ **Снитко.**

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Выпускаемый нынѣ въ свѣтъ XII томъ актовъ составляетъ продолженіе изданія тѣхъ документовъ, которые извлечены Археографическою Коммиссіею изъ древнихъ актовыхъ книгъ Главнаго Литовскаго Трибунала и напечатана въ XI т. Въ настоящій томъ вошло 136 документовъ. Изъ нихъ 99 относится къ исторіи Западно-Руской церкви, 23 къ церкви Евангелической или Кальвинизму и 14 представляютъ духовныя завѣщанія.

I.

Обращаясь къ разсмотрѣнію первой группы документовъ, мы должны прежде всего отмѣтить, что въ порядкѣ хронологическомъ они начинаются лишь съ половины XVIII столѣтія и затѣмъ, за небольшимъ исключеніемъ, всѣ касаются во-первыхъ слѣдующихъ 33-хъ монастырей: *Баркалабовскаго женскаго* (№№ 27, 28), *Березвецкаго* (63, 73, 97), *Борунскаго* (29), *Бытенскаго* (71, 76, 85), *Бѣлоцерковскаго-Черейскаго* (10), *Брестскаго* (38), *Виленскаго Троицкаго — мужскаго* (3, 22, 44, 45, 46, 59, 69, 87) *и женскаго* (15, 16, 17, 18, 19, 20, 58, 60), *Витебскаго* (61), *Марковскаго* (9, 23), *Дятеловицкаго* (35, 39); *Жировицкаго* (4, 5, 6, 7), *Козачизненскаго или Геліановскаго* (14), *Лещинскаго* (70, 92, 94, 95), *Лысковскаго* (75, 88), *Любавицкаго* (1), *Минскихъ - мужскаго* (68, 93), *женскихъ—Свято-Духовскаго* (79, 91) *и Троицкаго* (37, 64, 66, 78, 86), *Могилевскаго Спасскаго* (40), *Новогородскаго* (11, 41, 42, 43), *Оршанскаго* (21), *Пинскаго* (48), *Полоцкихъ—замковаго* (32, 33) *и женскаго* (65), *Рогачевскаго* (67), *Сиротинскаго* (49), *Слуцкаго женскаго* (52), *Ильинскаго* (55), *Супрасльскаго и Кузницкаго* (77, 82), *Тороканскаго*

(36), *Ушатскаго* (13) и *Циперскаго* (12), и во-вторыхъ 15-ти церквей: *Виленскихъ — Никольской* (83) *и Покровской* (89), *Вороницкой* (56), *Горачевицкой* (98), *Гродненской* (74), *Друйской Спасской* (8), *Замошской* (34), *Казиміровской* (96), *Корсаковской* (50), *Кублицкой* (25), *Сервецкой* (84), *Слуцкихъ—Никольской* (54) *и Соборной* (51), *Ушатской* (30 31) *и Шостаковской* (26).

По содержанію своему перечисленные здѣсь документы могутъ быть раздѣлены на два разряда.

Къ первому разряду мы относимъ тѣ изъ нихъ, которые изображаютъ намъ жизнь вышеприведенныхъ монастырей и церквей исключительно съ ихъ *экономической и юридической сторонъ*. Эта серія документовъ самая многочисленная. Сюда именно относится сорокъ одинъ декретъ (№№ 11, 15, 16, 18, 36, 37, 46. 48, 49, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 83, 84, 86, 87, 88, 91, 92, 93, 94, 95), пять межевыхъ актовъ или ограниченій (№№ 3, 6, 19, 20 и 97), семь квитаціонныхъ записей (№№ 22, 23, 41, 43, 47, 58, 60), семь жалобъ (№№ 10, 35, 39, 40, 44, 45, 90) и пятнадцать записей различнаго наименованія: замѣнныя (7, 8), угодливыя (2, 29 и 32), раздѣльныя, уступочныя и т. под. Почему эти двѣ стороны монастырской и церковной жизни въ такой исключительности и обширности выступаютъ предъ нашимъ взоромъ въ данную эпоху, это, какъ намъ кажется, сдѣлается вполнѣ понятнымъ, если мы вспомнимъ, что эта эпоха, половина XVIII вѣка, съ которой начинаются разсматриваемые нами документы, представляетъ въ бывшей Рѣчи-посполитой то именно время всякаго безправія, когда законъ государства свободными представителями его гражданъ—шляхтою попирался безъ малѣйшаго смущенія, когда право имущественной собственности сдѣлалось весьма шаткимъ, нарушить которое претендовалъ всякій шляхтичъ, кто имѣлъ на то охоту и силу. Могли ли въ этомъ отношеніи духовныя учрежденія - монастыри и церкви съ своимъ имуществомъ занять положеніе исключительное, стать, такъ сказать, внѣ общаго теченія государственной жизни? Очевидно, нѣтъ. Помѣщики безъ стѣсненія захватывали въ это время сосѣднія монастырскія и церковныя земли, возбуждая для этой цѣли нерѣдко формальные иски. Отсюда предъ нами цѣлый рядъ мѣропріятій, по преимуществу со стороны монастырскаго начальства. Мѣропріятія эти всѣ клонятся къ тому, чтобы оградить монастырское имущество какъ собственными своими средствами, такъ и путемъ защиты закона. По этому-то мы и видимъ, что одни изъ монастырей сами стремятся обезпечить неприкосновенность своихъ земель тѣмъ, что устанавливаютъ прочныя и точныя ихъ границы, входя для этого не-

рѣдко въ добровольныя, миролюбивыя сдѣлки съ спорными сторонами. Сюда именно относятся дѣйствія монастырей: Виленскаго Троицкаго — мужскаго (№ 3) и женскаго (19, 20), Жировицкаго (6), Ѣерезвецкаго (97), Борунскаго (29) и Полоцкаго замковаго (32), каждаго относительно своихъ перечисленныхъ въ документахъ имѣній и земель. Въ тѣхъ же случаяхъ, когда способъ устроить дѣло миромъ оказывался почему либо неудобнымъ или недостижимымъ, монастыри прибѣгали къ суду, доходя обыкновенно въ данномъ случаѣ до самой высшей его инстанціи, до Главнаго Литовскаго Трибунала. Въ настоящемъ случаѣ мы имѣемъ 35 декретовъ этой высшей судебной инстанціи, вызванныхъ по жалобамъ духовныхъ представителей монастырей и касающихся или незаконнаго захвата ихъ земель сосѣдними землевладѣльцами (№№ 15, 16, 18, 36, 37, 38, 46, 59, 63, 64, 67, 70, 71, 75, 76, 77, 78, 85, 86, 87, 95), или же неуплаты донежныхъ суммъ, слѣдующихъ монастырямъ съ различныхъ лицъ, главнымъ образомъ, по долговымъ обязательствамъ (№№ 48, 49, 61, 65, 66, 68, 73, 79, 80, 88, 91, 93, 94). Находя излишнимъ вдаваться въ какія либо подробности относительно разсматриваемыхъ захватовъ земель, замѣтимъ только, что въ послѣднемъ случаѣ 13 монастырямъ присуждены весьма почтенныя по тогдашнему времени суммы, а именно 144,260 польскихъ злотыхъ, 4445 битыхъ талеровъ и 100 червонныхъ злотыхъ. При этомъ не можемъ не обратить еще вниманія на одинъ важный документъ рѣшенія Главнаго Литовскаго Трибунала compositi judicii, который касается домовъ, построенныхъ въ г. Вильнѣ на землѣ Пятницкой церкви.

Ко второму разряду разсматриваемыхъ нами церковныхъ документовъ должны быть отнесены тѣ изъ нихъ, въ которыхъ вообще рѣчь идетъ объ утвержденіи, расширеніи и благосостояніи *уніатскаго вѣроисповѣданія* въ данную эпоху въ предѣлахъ б. Рѣчи-посполитой. Излишне было бы здѣсь упоминать, что перечисленные нами въ началѣ настоящаго предисловія монастыри и церкви, за небольшимъ исключеніемъ, уже всѣ принадлежали къ разсматриваемому уніатскому вѣроисповѣданію. Церковная унія въ данное время рѣшительно заглушила почти всюду древнее Православіе и стала господствующею наравнѣ съ римскихъ католицизмомъ. Но свѣтскіе и духовные ревнители новонасажденной вѣры и „единенія съ римскимъ костеломъ“ этимъ не довольствовались; они не переставали всячески заботиться о томъ, чтобы Православію не оставалось, если возможно, нигдѣ ни малѣйшаго уголка, чтобы сіяла и царствовала всюду одна лишь излюбленная ими унія. Сюда во-первыхъ слѣдуетъ отнести замѣчательный документъ подъ № 12, заключающій въ себѣ заявленіе дворянъ Новгородскаго воеводства о добровольномъ переходѣ Цеперскаго монастъря изъ Православія въ унію. Приводимъ здѣсь цѣ-

ликомъ содержаніе этого интереснаго документа. Дворянство Новогородскаго воеводства по поводу жалобы Виленскаго Свято-Духовскаго монастыря на Ціперскій монастырь о захватѣ имъ, при переходѣ въ унію, принадлежащаго Свято-Духовскому монастырю имѣнія Новаго Двора, въ Пинскомъ повѣтѣ, свидѣтельствуетъ, что Ціперскій монастырь былъ основанъ Долматомъ въ 1618 году; монахи его получили вышеупомянутое имѣніе Новый Дворъ и нѣсколько десятковъ лѣтъ пребывали въ дизунитскомъ заблужденіи; наконецъ въ 1696 году, „по осѣненію Всесвятаго Духа, познавъ заблужденія своей секты и сознавъ правоту римско - католической вѣры, перешли въ священную унію". Поступивъ такимъ образомъ въ вѣдѣніе Виленскаго Троицкаго уніатскаго монастыря, Ціперскіе монахи ревностно принялись распространять унію между своими прихожанами и дѣйствовали въ этомъ направленіи столь успѣшно, что въ теченіи нѣсколькихъ лѣтъ въ окружности Ціперскаго монастыря не осталось ни одного схизматика. Настоящее свидѣтельство Новгородскаго дворянства выдается именно въ виду судебнаго преслѣдованія, начатаго Виленскимъ Православнымъ Свято - Духовнымъ монастыремъ противъ Ціперскихъ базиліанъ.

Во-вторыхъ, къ этому же вопросу относится рядъ фундушовыхъ записей и ихъ подтвержденій, напечатанныхъ подъ №№ 1, 9, 13, 14, 21, 23, 24, 25, 26, 31, 34, 42, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 96. Приведемъ важнѣйшія изъ нихъ. *Во первыхъ*, въ № 1, подъ 1750 годомъ, жена кухмистра вел. княж. Литовскаго Залусская, урожденная Коптева, въ 1-мъ бракѣ Друцкая - Любецкая, движимая религіозною ревностію къ распространенію уніи, даетъ свою запись на сооруженіе въ своемъ имѣніи Любавичахъ новаго уніатскаго монастыря, при существовавшей тамъ Успенской церкви. Въ монастырѣ этомъ долженствовало содержаться восемь монаховъ; на сооруженіе его, содержаніе монаховъ, отправленіе богослуженія Залусская записываетъ фольварокъ Любавицкаго имѣнія Сырицы съ селами Шовковымъ, Волковымъ, Котами за Ольсою и Подшаркомъ, а также село Зорчи съ 38 крестьянами; сверхъ того денежную сумму въ 10,000 польскихъ злотыхъ, обезпеченную на имѣніяхъ ея Любавичахъ и Кривомъ Концѣ; для этой же цѣли уступаются ему земли Любавицкой Успенской церкви. Пожертвованіе заканчивается предоставленіемъ монастырю льготъ на *мливо* въ помѣщичьихъ мельницахъ и входы въ пущу. Съ монаховъ новаго монастыря требуется ревностное попеченіе о душахъ своего прихода и совершеніе установленныхъ богослуженій за здравіе фундаторки и упокой ея умершихъ родственниковъ. *Во-вторыхъ* (№ 14), чашникъ Браславскаго повѣта Иванъ Бутлеръ и жена его Елена, изъ рода Дроздовскихъ, движимые таковымъ же духомъ благочестія къ увеличенію славы Божіей,

выдаютъ въ 1755 году фундушовую запись на основаніе уніатскаго монастыря въ Браславскомъ повѣтѣ, въ своемъ имѣніи Козачизнѣ или Геліановѣ. На устройство новаго монастыря и содержаніе его монаховъ они записываютъ обрубъ земли—Новые-Троки и село Азаны, 16,000 польскихъ злотыхъ готовыми деньгами, съ предоставленіемъ разныхъ льготъ по хозяйственному дѣлу. Такъ какъ монастырь этотъ учреждается въ чертѣ Литовскаго народонаселенія, то онъ обязанъ заботиться о томъ, чтобы у него былъ священникъ, знакомый съ Литовскимъ языкомъ, для наученія народа истинамъ Христовымъ на его родномъ языкѣ. Богослужебныя обязательства по отношенію къ своимъ благодѣтелямъ-фундаторамъ тѣ же, что въ предъидущемъ документѣ. *Въ третьихъ* (№ 21), Пеликанскій староста Иванъ Лепковскій, имѣя въ виду, что въ г. Оршѣ по 1758 годъ не находилось еще „ни одной уніатской церкви", побуждаемый благочестивымъ желаніемъ основать въ немъ уніатскій монастырь, съ церковью Покрова Пресвятой Богородицы, даетъ съ этою цѣлію особую фундушовую запись. По силѣ этой записи, фундаторъ отводитъ подъ будущія монастырскія постройки существующія въ г. Оршѣ свои плацы. На работы по возведенію этихъ построекъ онъ ассигнуетъ готовую сумму изъ 2-хъ тысячъ битыхъ талеровъ. Для обезпеченія монастыря на будущее время записываетъ ему въ Оршанскомъ повѣтѣ свой фольварокъ Михалишки съ селомъ того же наименованія и двѣ мельницы при нихъ. Базиліане-монахи обязаны поученіемъ народа Христіанскимъ истинамъ и добрымъ примѣромъ своей жизни стремиться „дизунію" (Православныхъ) обращать въ унію и молиться за здравіе фундатора и упокой отшедшихъ въ другую жизнь его родственниковъ. *Въ четвертыхъ* (№ 34), Смоленскій каштелянъ Антонъ Буринскій, принимая во вниманіе, что имѣніе его Замошье отстоитъ отъ приходской церкви на 3 мили и крестьяне живутъ и умираютъ безъ исполненія религіозныхъ требъ, устраиваетъ въ настоящемъ имѣніи на свой счетъ уніатскую церковь, надѣляетъ ее 4 уволоками земли съ крестьянами, церковною утварью, предоставляя право входа для нуждъ церкви въ лѣсъ и озеро. На священника новой церкви возлагается обязанность молиться за фундатора и его родныхъ.

Но не будемъ продолжать нашего труда по разсмотрѣнію содержанія дальнѣйшихъ фундушевыхъ записей. Понятно, что всѣ онѣ, представляя важное значеніе сами по себѣ, за не большимъ исключеніемъ, направлены къ одной и той же цѣли, къ возвышенію и распространенію уніи. Но по мѣрѣ того, какъ росла и возвышалась церковь „единенія съ римскимъ костеломъ", другая, мѣстная, древне-господствующая, „дизунитская или греко-россійская", Православная церковь шла къ упадку, будучи подвергаема всевозможнымъ притѣсненіямъ и испы-

тывая всякаго рода бѣдствія. О томъ, въ какомъ безотрадномъ и уничиженномъ положеніи находилась эта церковь въ предѣлахъ б. Рѣчи-посполитой въ половинѣ XVIII столѣтія, свидѣтельствуетъ одинъ въ высшей степени замѣчательный документъ, напечатанный подъ № 57. Документъ этотъ представляетъ *памятную записку* Слуцкаго Православнаго духовенства, подписанную имъ 16 Іюня 1768 г. и посланную въ г. Варшаву бывшему тамъ въ то время генеральному сеймовому маршалу Коронной провинціи князю Карлу Радивилу, какъ преемнику Слуцкихъ князей, славныхъ древнихъ фундаторовъ и покровителей Слуцкихъ православныхъ церквей. Вотъ о чемъ молитъ и ходатайствуетъ Слуцкое духовенство въ этой замѣчательной запискѣ:

1) о сохраненіи за духовенствомъ церковнаго плаца, завѣщаннаго когда-то князьями Олельковичами бывшей соборной, каѳедральной церкви;

2) о сохраніи аннуатъ (ежегодныхъ данинъ), выдававшихся изъ Радивиловскаго скарба на содержаніе 12 священниковъ при сгорѣвшей соборной церкви, которыя въ то время были прекращены новыми опекунами Слуцка;

3) о возвращеніи духовенству деревни Поповцевъ, отнятой Радивиловскимъ экономомъ, и снятіи съ духовенства абъюратовой повинности, которую оно уплачиваетъ до времени подачи прошеній;

4) о разрѣшеніи монастырю Слуцкой архимандріи владѣть прудомъ и мельницей, завѣщанныхъ когла-то княгиней Олельковичовой;

5) объ освобожденіи православнаго духовенства отъ крестьянской повинности (licenty) и акциза съ дерева и хлѣба на собственныя и церковныя потребности; о разрѣшеніи ему варить пиво, курить водку на собственныя надобности и пользоваться правомъ неподсудности свѣтскимъ судамъ;

6) о возвращеніи тремъ православнымъ церквамъ: Никольской, Юрьевской и Рождественской земель, захваченныхъ Ріонкуромъ, (Птоломаидскимъ бискупомъ) Слуцкимъ настоятелемъ;

7) о возвращеніи Слуцкой архимандріи земель, захваченныхъ у ней генеральнымъ коммиссаромъ Слуцкаго княжества и отданныхъ подъ бажантарню (мѣсто для содержанія и разведенія фазановъ);

8) о возвращеніи Слуцкой архимандріи права пользоваться рыбной ловлей въ озерѣ Вечерѣ и рѣкѣ Оресѣ, которое было предоставлено ей князьями Олельками;

9) о разрѣшеніи Тройчанской корчмѣ заниматься торговлей разными напитками, а равно и Тройчанскимъ обывателямъ покупать ихъ для собственной надобности;

10) о возобновленіи десятины Заблудовскому монастырю, а равно и пожертвованій на содержаніе госпиталя, и права на входы въ лѣсъ Заблудовскаго графства, которыя прекращены вопреки фундушамъ предковъ Радивила;

11) объ исправной выдачѣ ежегодной данины Слуцкому женскому монастырю, которая прекращена лѣтъ 50 тому назадъ;

12) о возвращеніи этому же монастырю незначительнаго фундуша, отнятаго войтами и присоединеннаго къ городу;

13) объ оказаніи Грозовскому монастырю покровительства и защиты противъ нападеній Новогородскаго каштелянича Незабитовскаго;

14) о возобновленіи восковой данины (въ количествѣ 16 камней) церквамъ Слуцкимъ и Копыльской, которыя прекращены уже лѣтъ 29 тому назадъ;

15) о разрѣшеніи Слуцкому духовенству права пользоваться входами въ Радивиловскія пущи по старинѣ для собственной надобности безъ уплаты *вгайнаго*;

16) о разрѣшеніи духовенству и братствамъ сытить медъ въ храмовые праздники и воспрещеніи жидамъ препятствовать исполненію этого стараго обычая;

17) о разрѣшеніи Жидскимъ священникамъ пользоваться рыболовствомъ въ озерѣ *Жидъ* и прекращеніи насилій фундушовымъ крестьянамъ;

18) о возвращеніи Слуцкой Варваринской церкви двухъ фундушовыхъ островов Опава и Забервежья;

19) о возвращеніи крестьянъ и фундуша отнятыхъ у Крынской церкви и присоединенныхъ къ имѣнію Радивила;

20) о возвращеніи фундуша Вызнянской церкви, тоже захваченнаго княжескимъ управленіемъ;

21) о возвращеніи также земель церквамъ Погостской, Еремицкой, Старобинской, Воскресенской, Слуцкой и Рачковской;

22) о воспрещеніи Копыльскому княжескому управленію взимать двойное подымное съ Копыльскаго духовенства;

23) о разрѣшеніи духовенству доступа въ Бѣльскій Радивиловскій архивъ для розыска разныхъ фундушовыхъ документовъ, взятыхъ Радивиловскимъ управленіемъ на сохраненіе во время Шведскаго нашествія и невозвращенныхъ;

24) о воспрещеніи арендаторамъ евреямъ свидѣтельствовать возвращающихся въ городъ послѣ совершенія церковныхъ требъ священниковъ, нѣтъ ли у нихъ напитковъ, и совершать при такихъ освидѣтельствованіяхъ разныя безчинства;

25) о возвращеніи духовенству плаца, на которомъ когда-то стоялъ судный домъ, извѣстный подъ названіемъ митрополичьяго, отнятаго управленіемъ Радивила подъ театръ (komedhauz);

26) о востребованіи у арендаторовъ евреевъ licenty, незаконно взысканной съ духовенства втройнѣ за дерево, привозившееся въ городъ какъ для починки церквей и зданій, такъ и для частныхъ надобностей духовенства;

Разсмотрѣвъ настоящую *памятную записку* Слуцкаго духовенства, князь Карлъ Радивилъ противъ каждаго пункта ея положилъ свою резелюцію. Вотъ ея содержаніе:

1) Князь Радивилъ соглашается навести справки и если окажется, что замѣна церковныхъ земель еще не исполнена, то онъ возстановитъ силу первоначальныхъ фундушовыхъ записей;

2) предписываетъ экономическому управленію исправно производить ежегодныя данины изъ княжескаго скарба;

3) деревню Поповцы немедленно возвратить, въ случаѣ если за нее не выдана замѣна, а равно и фундушовую запись на нее, забранную ловчимъ Вольскимъ;

4) разрѣшаетъ безпошлинное пользованіе мельницей (безъ черги и мѣрки) съ прибавленіемъ еще 40 корцевъ къ прежнимъ 80;

5) освободить духовенство отъ плебейской подати (licenty) не находитъ возможнымъ, потому что оно назначено рѣчью-посполитой; но разрѣшить право свободнаго пивоваренія и винокуренія на собственныя нужды духовенства вполнѣ соглашается; точно также соглашается признать неподсудность духовенства свѣтскимъ судамъ;

6) обѣщаетъ полную помощь и содѣйствіе по этому пункту;

7) предписываетъ разслѣдовать дѣло о захватѣ городомъ церковной земли подъ бажантарню и удовлетворить сторону пострадавшую;

8) разрѣшаетъ свободную рыбную ловлю въ озерѣ Вечерѣ;

9) предписываетъ своему управленію устроить дѣло съ монастырской корчмой и обязываетъ архимандрію, чтобы ея юрисдичане брали напитки исключительно въ этой корчмѣ;

10) по части фундушей, относящихся къ Заблудовскому духовенству, обѣщаетъ снестись съ мачихой и утвердить ихъ;

11) точно также предписываетъ управленію Слуцкому производить Слуцкому женскому монастырю ежегодныя данины;

12) князь ничего не знаетъ о томъ. чтобы его войты отняли юрисдику женскаго монастыря, но предписываетъ разобрать это дѣло и удовлетворить обиженныхъ;

13) точно также обѣщаетъ свое полное содѣйствіе и по 13-му пункту;

14) требуетъ предъявленія подлинныхъ фундушей для ихъ утвержденія, разрѣшая въ тоже время пользоваться даниной по старинѣ;

15) разрѣшаетъ православному духовенству пользоваться входами въ пущу по ежегоднымъ особымъ ассигновкамъ;

16) разрѣшаетъ извѣстнымъ церквамъ пользоваться правомъ медоваренія, но обязываетъ представлять ему списки церквей, пользующихся этой льготой;

17) разрѣшаетъ Жидскому духовенству пользоваться рыбной ловлей въ озерѣ Жидѣ; крестьянъ ихъ увольняетъ отъ обязанностей принимать участіе въ облавахъ;

18) обѣщаетъ назначить весной особую коммиссію для изслѣдованія, который изъ острововъ принадлежитъ духовенству, и возвратить принадлежавшій духовенству;

19) эта-же коммиссія разберетъ и другой споръ—о земляхъ и, въ случаѣ захвата, возвратитъ принадлежащую церкви;

20) она же устранитъ недоразумѣнія и по этому пункту;

21, 22) пункты заключаютъ повтореніе предъидущихъ двухъ;

23) разрѣшаетъ пользоваться архивомъ для снятія копій съ фундушовыхъ записей, или же полученія подлинныхъ;

24) объясняетъ, что ему ничего не извѣстно было о дерзкихъ поступкахъ арендаторовъ жидовъ, теперь же онъ пришлетъ распоряженіе, чтобы арендаторы не смѣли шарить въ карманахъ духовенства, возвращающагося съ дарами послѣ совершенія требъ;

25) коммиссія, которая будетъ назначена, разсмотритъ и этотъ земельный захватъ и въ случаѣ его незаконности, возвратитъ;

и 26) князь наконецъ заявляетъ, что вслѣдствіе отъѣзда за границу въ теченіи года онъ не успѣлъ побывать въ своемъ имѣніи и не знаетъ, что въ немъ дѣлается; но предпишетъ своему старостѣ вникнуть въ документы и возстановить силу владѣнія духовенства по всѣмъ спорнымъ пунктамъ.

Надо отдать, какъ намъ представляется, въ настоящемъ случаѣ дань полной справедливости тому чувству великодушія, съ которымъ католикъ, князь Карлъ Радивилъ, какъ явствуетъ изъ отвѣтныхъ пунктовъ его резолюціи, отнесся къ справедливому заявленію и жалобамъ Слуцкаго православнаго духовенства, если, конечно, исключить мысль, что на проявленіе чувства этого великодушія

и справедливости не влиялъ, покрайней мѣрѣ, въ значительной степени, ходъ политическихъ событій, совершавшихся въ данное время (1768 годъ) въ восточной половинѣ Рѣчи-посполитой. Но все ли дѣйствительно по этой княжеской резолюціи было исполнено и возвращено Слуцкому православному духовенству, — остается еще вопросомъ.

II.

Во второй отдѣлъ настоящаго XII т. актовъ вошло 22 документа, которые относятся къ 17 сборамъ Евангелической церкви или Кальвинизма, основаннымъ въ слѣдующихъ городахъ и мѣстечкахъ:

Бѣлицѣ (Вилен. губ., Лидскаго уѣз.), *Венгровѣ* (Гродпен. губ., Бѣльскаго уѣз.), *Вильнѣ*, *Груздяхъ* (Ковен. губ., Шавельскаго уѣзда), *Докудовѣ* (Гродпен. губ., въ древнемъ Подлѣсьѣ), *Заблудовѣ* (Гродпен. губ., Бѣльскаго уѣзда), *Койдановѣ* (Мин. губ. и уѣзда), *Копылѣ* (Мин. губ., Слуцкаго уѣзда), *Любчѣ* (Мин. губ., Новогрудскаго уѣзда), *Мацкишкахъ* (Вилен. губ., Лидскаго уѣзда), *Новогородкѣ* (нынѣ Новогрудкѣ,—уѣздномъ городѣ Мин. губ.), *Нурцѣ* (Гродпен. губ., Бѣльскаго уѣзда), *Орлѣ* (Гродпен. губ., Бѣльскаго уѣзда), *Сельцѣ* (Гродпен. губ., въ древнемъ Подлѣсьѣ), *Сидрѣ* (Гродпен. губ., въ древнемъ Подлѣсьѣ), *Слуцкѣ* (Мин. губ. уѣздномъ городѣ) и *Шидловѣ* (Ковен. губ., Россіенскаго уѣзда).

Въ числѣ этихъ документовъ находится 10 фундушовыхъ записей (№№ 100, 101, 102, 104, 105, 106, 117, 118, 120, 121), 6 трибунальныхъ и одинъ коммиссарскій декретъ (№№ 107, 110, 111, 112, 113, 115 и 116), и затѣмъ 5 отдѣльныхъ актовъ разнаго содержанія (№№ 103, 108, 109, 114 и 119).

Новое религіозное ученіе двухъ великихъ реформаторовъ Западной Европы Лютера и Кальвина начало проникать въ Литву съ перваго же начала своего появленія. Число усердныхъ послѣдователей этого новаго вѣроученія быстро стало рости и распространяться въ самыхъ отдаленныхъ областяхъ этого государства. Въ этомъ отношеніи особенно посчастливилось вѣроученію такъ называемой Евангелической церкви или Кальвинизма. Вторая половина XVI столѣтія представляетъ намъ множество примѣровъ принятія этого послѣдняго вѣроисповѣданія въ Литвѣ фамиліями богатыми и извѣстными. Между такими фамиліями первое мѣсто занимаетъ знатнѣйшій родъ князей Радивиловъ. Новообращенные, богатые люди, возбужденные новымъ религіознымъ чувствомъ, тотчасъ старались доказать свое усердіе на дѣлѣ. Усердіе это выразилось въ основаніи множества Евангеличе-

сихъ сборовъ въ различныхъ мѣстахъ Литовскаго княжества и надѣленіи ихъ богатыми фундушами, которые были разсчитаны не на одно только сооруженіе молитвенныхъ домовъ и содержаніе при нихъ священно-служителей („казнодѣевъ“— проповѣдниковъ и „министровъ, сеніоровъ“—начальниковъ, старѣйшинъ), но и на благотворительное для послѣдователей Евангелической вѣры дѣло, именно, на открытіе при сихъ сборахъ госпиталей, школъ и типографій *).

Какимъ же именно Евангелическимъ сборамъ, кѣмъ, когда и на что наданы вышепомянутыя фундушовыя записи. Приведемъ здѣсь вкратцѣ ихъ содержаніе.

Виленскій сборъ. Королевскій маршалокъ князь Янъ Болеславовичъ Свирскій, въ духовномъ своемъ завѣщаніи, записалъ настоящему сбору вмѣстѣ съ госпиталемъ, имъ же сооруженному, 1200 копъ грошей литов., каковая сумма состояла въ долгу у отца нынѣшняго его фундатора князя Криштофа Радивила. Такъ какъ при раздѣлѣ отцовскихъ имѣній между двумя братьями, настоящій долгъ палъ именно на долю послѣдняго, т. е. Криштофа Радивила, то этотъ князь, „для очищенія этого долга, равно какъ и по собственной охотѣ и любви къ славѣ Божіей“, даетъ отъ 3 авг. 1609 г. (№ 100) свою фундушовую запись этому сбору на принадлежащій ему *Константиновскій каменный домъ* въ г. Вильнѣ, лежащій на Большой Замковой улицѣ, супротивъ костела святаго Яна. Даръ этотъ для Евангелической церкви долженъ былъ почитаться особенно цѣннымъ, потому что разсматриваемый фундушовый домъ занималъ въ самомъ центрѣ города огромное пространство; онъ примыкалъ съ одной стороны къ Солтановскому каменному дому, сбору же принадлежащему, простираясь до переулка, идущаго съ Большой Замковой улицы до большихъ воротъ сбора и до „Русской церкви“; съ другой стороны, опираясь въ домъ Виленскаго купца Рейнгольда Корнелія, называемый Рупертовскимъ, плацъ его тянулся до улочки, идущей съ Большой Замковой улицы къ зборовому госпиталю и другимъ строеніямъ, къ калиткѣ сбора, выступая, какъ сказано выше, однимъ концомъ и воротами на Большую Замковую улицу, а другимъ концомъ—тыломъ опираясь въ каменную ограду сбора и о русскую церковь.

Сборы: *Бѣлицкій, Венгровскій вмѣстѣ съ Венгровскою церковью Августиніанскаго исповѣданія (т. е. Лютеранскою кирхою). Докудовскій, Заблудовскій, Койдановскій, Копыльскій, Любчанскій, Орленскій, Селецкій и Слуцкій вмѣстѣ съ Слуц-*

*) Въ прекрасномъ сочиненіи Іосифа Лукашевича, подъ заглавіемъ: „Dzieje kościołów wyznania Helweckiego w Litwie“—т. е. *Исторія церквей Гельветскаго исповѣданія въ Литвѣ*,—изданномъ въ Познани въ 1842—43 г., въ Литвѣ насчитано *163 Евангелическихъ сбора, при нихъ 5 школъ и 10 типографій* (II т., стр. 1—189).

кою церковью Августіанскаго исповѣданія (т. е. Лютеранскою кирхою). Усердная и могущественная покровительница Евангелическаго вѣроученія въ предѣлахъ великаго княжества Литовскаго, Людовика-Каролина княжна Радивиловна, маркграфиня Бранденбургская, за донесеніемъ ей патронами и сеніорами Литовскихъ сборовъ о томъ, что фундушовыя записи, выданныя ея славными предками вышеперечисленнымъ евангечическимъ сборамъ на земли, крестьянъ, денежныя суммы, предназначенныя для содержанія проповѣдниковъ, учителей, катихистовъ и учениковъ, вдовъ, сиротъ и госпиталей, во время происходившихъ въ краѣ войнъ со Шведами и Московскимъ государствомъ погибли, даетъ отъ 20-го іюня 1687 года (№№ 117—118) двѣ настоящія свои записи. Записями этими она возстановляетъ и подтверждаетъ полную силу вышепомянутыхъ утраченныхъ фундушовыхъ документовъ, предостерегая при этомъ своихъ преемниковъ не касаться ни съ какой стороны подтвержденныхъ нынѣ ею сборовыхъ наданій и правъ, подъ опасеніемъ уплаты заруки въ 34,800 польскихъ злотыхъ и страхомъ быть позванными ею для отвѣта предъ страшный судъ Божій. Для болѣе полнаго обезпеченія, развитія и процвѣтанія вышеописанныхъ сборовъ, она записываетъ на нихъ лично отъ себя весьма крупную денежную сумму въ 61,800 польскихъ злотыхъ, съ тѣмъ, чтобы на ежегодный свой расходъ сборы употребляли только проценты съ этой суммы, въ количествѣ 5,180 злотыхъ.

Груздевскій сборъ. Помѣщикъ Жмудской земли Криштофъ Янович и жена его Анна Станиславовна Ясевичовна Кевнаровская Грузди „по понужденію Духа Святаго, горя сильнымъ желаніемъ и любовію къ распространенію славы Божіей и его святой церкви, для вѣчнаго прославленія святаго имени его“, даютъ отъ 2-го Іюня 1625 г. (№ 102) свою фундушовую запись на учрежденіе и содержаніе въ своемъ Жмудскомъ имѣніи Груздяхъ Евангелической церкви. Потомки фундаторовъ, владѣльцы имѣнія Груздь, объязываются не допускать въ эту церковь никакого другаго богослуженія, кромѣ вводимаго нынѣ евангелическаго. Нарушившіе это обязательство лишаются, какъ на эту церковь, такъ и на сдѣланныя ей наданія всякихъ правъ. Для большей вѣрности въ дѣлѣ сохраненія евангелическаго вѣроученія отъ замѣны его другою какою-либо религіею, церковь эта отдается подъ покровительство и въ завѣдываніе Шидловскаго сбора. Отъ этого сбора въ потребное время посылается проповѣдникъ для отправленія богослуженія. Проповѣднику этому полагается готовый столъ во время пріезда его въ имѣніе Грузди и назначается 8 копъ грош. годоваго содержанія. Для обезпеченія же и существованія Груздевской реформаторской церкви вообще, она записываетъ ей три населенныя уволоки земли въ селѣ Мижуцѣ и часть имѣнія Груздей.

Нурецкій сборъ. Брестскій земскій судья Петръ Венедиктовичъ Кохлевскій, движимый религіознымъ чувствомъ, даетъ 10-го октября 1638 г. (№ 106) фундушовую свою запись на учрежденіе сбора въ покупномъ своемъ имѣніи Нурцѣ, лежащемъ въ Брестскомъ воеводствѣ. Сбору этому записываются: молитвенный домъ съ двумя колоколами, съ часами, съ часовымъ боемъ, домъ для жилья проповѣдника, школьный домъ и, наконецъ, два дома для госпиталя, одинъ для лицъ благородныхъ, а другой для простолюдиновъ; тотъ грунтъ, на которомъ размѣщены настоящія сборовыя постройки; огородъ и сѣнокосъ съ старымъ прудомъ; кромѣ того, при Волинскихъ сѣнокосахъ, отмѣренъ сѣнокосъ и для Нурецкаго проповѣдника, заключающій въ себѣ цѣлый моргъ. А такъ какъ безъ привозки дерева, безъ прислуги не могутъ обходиться ни плебанія, ни школа, а равно и госпиталь, то записываются еще два крестьянина, сидящихъ на полъ уволокѣ земли: одинъ для проповѣдника, а другой для учителя и госпиталя. Сверхъ выше отмѣченнаго, на содержаніе сбора, школы и госпиталя назначается еще денежная сумма въ 600 польскихъ злотыхъ, обезпеченная на двухъ имѣніяхъ Кохлевскаго—Нурецкой Волѣ и Клюковичахъ. Фундаторъ возлагаетъ на своихъ потомковъ обязательство всячески содѣйствовать благосостоянію и охраненію учрежденнаго имъ сбора, и ни подъ какимъ видомъ не посягать на его вѣроисповѣдную свободу и фундушовыя наданія; въ послѣднемъ случаѣ они должны страшиться быть позванными предъ страшній судъ Божій, а равно имѣть въ виду „грустные примѣры многихъ фамилій, которыя пришли въ упадокъ оттого, что не исполняли фундацій своихъ предковъ“; кромѣ того, на нарушителей настоящей воли фундатора закладывается зарука въ 6,000 злотыхъ, обезпеченная на имѣніяхъ его Нурцѣ, Волькѣ и Клюковичахъ.

Сидранскій сборъ. Онъ былъ основанъ Виленскимъ каштеляномъ Воловичемъ. Преемники сына его Петра Воловича, нынѣшніе владѣльцы имѣнія Сидры, чашникъ вел. княж. Литов. Янъ, князь на Головчинѣ, и жена его Елена Петровна Воловичовна Головчинскіе, желая упрочить въ этомъ сборѣ „истинное проповѣданіе слова Божія согласно благочестію Евангелической религіи“, въ виду того, что при немъ должны находиться проповѣдникъ, катехистъ или учитель для обученія дѣтей, а также госпиталь для пріюта убогихъ сборовыхъ людей, записываютъ ему отъ 2-го октября 1630 г. (№ 105) на содержаніе перечисленныхъ особъ и госпиталя: село Мосиху, заключающее въ себѣ 20 заселенныхъ уволокъ, и еще подъ самою Сидрою 4 уволоки подъ пашню проповѣдника; домъ для проповѣдника со всѣми хозяйственными постройками, и въ заключеніе назначаютъ ежегодную госпитальную пенсію съ Сидранскаго двора на содержаніе восьми убогихъ евангеликовъ. Фунда-

торы выражаютъ свою непремѣнную волю, что въ Сидранскомъ ихъ сборѣ не иная какая, но лишь одна Евангелическая религія, безъ всякой отмѣны, должна пребывать на вѣчныя времена. Если бы же, сверхъ чаянія, ихъ потомки, будущіе владѣльцы имѣнія Сидры, рѣшились въ чемъ либо нарушить настоящую и непреложную ихъ волю, въ смыслѣ ли отмѣны Евангелическаго вѣроисповѣданія или посягновенія на статьи сборового фундуша, то таковые имѣютъ подпасть подъ заруку, которая закладывается въ 50,000 польскихъ злотыхъ и обезпечивается на томъ же имѣніи Сидрѣ.

Слуцкій сборъ. Во-первыхъ, подчашій вел. княж. Литовскаго, староста Борисовскій, князь Янушъ Радвилъ, „ревнуя о распространеніи славы Божіей по Евангелическому обряду Сандомирскаго исповѣданія, какъ въ цѣлой отчизнѣ своей, такъ въ особенности въ своихъ собственныхъ княжествахъ и городахъ", положилъ основать евангелическій сборъ въ г. Слуцкѣ, для чего отъ 20-го мая 1617 г. (№ 101) даетъ ему свою запись. По записи этой для постройки сбора отводится въ части города Зарѣчье, надъ рѣкою Случью, то мѣсто, гдѣ предкомъ фундатора Слуцкимъ княземъ Семеномъ Олельковичемъ была сооружена *русская* (православная) *церковь во имя святаго Юрія*, которая въ данное время пришла въ упадокъ и запустѣніе. Наравнѣ съ молитвеннымъ домомъ долженствовала быть сооружена и школа „для обученія христіанской молодежи". Слуцкій староста получилъ приказаніе отпустить изъ княжескихъ пущъ необходимое количество дерева и безъотложно приступить къ возведенію этихъ построекъ. На содержаніе проповѣдника и катехистовъ предполагается выдать особую запись. *Во-вторыхъ*, польный гетманъ вел. княж. Литов. князь Криштофъ Радивилъ, исполняя волю брата своего, князя Януша Радивила, который „для увеличенія славы Божіей и по просьбѣ особъ-проповѣдниковъ", имѣли желаніе въ своихъ имѣніяхъ допускать къ землевладѣнію и занятію осѣдлости (domicilia et nidulos plantować) лишь лицъ евангелическаго вѣроисповѣданія, записью своею онъ 24-го октября 1628 г. (№ 104) передаетъ въ распоряженіе проповѣднику настоящаго сбора Андрею Добрянскому свое имѣніе Заволки, съ тѣмъ условіемъ, чтобы имъ была очищена лежащая на этомъ имѣніи сумма въ 1500 копъ грош. лит., причитающаяся наслѣдникамъ послѣдняго его владѣльца Яна Булгарина. Внукъ фундатора, Богуславъ Радивилъ, по достиженіи имъ совершеннолѣтія, можетъ взять это имѣніе обратно къ себѣ, но съ условіемъ внесенія Евангелическому сбору вышепомянутой суммы пятнадцати тысячъ копъ грош. *Въ третьихъ*, Людовика-Каролина княжна Радивиловна, маркграфиня Бранденбургская, отъ 20-го іюня 1687 г. (№ 117) даетъ сбору, наравнѣ съ многими другими евангелическими сборами (какъ показано выше,— см. сборъ Бѣлицкій и проч.) свою подтвердительную запись на древнія его нада-

нія. *Въ четвертыхъ*, таже княжна Радивиловна, фальцграфиня Рейнская, получивъ извѣстіе о скудости средствъ Слуцкаго сборoваго госпиталя, назначаетъ, отъ 5-го декабря 1693 г. (№ 120), сверхъ прежде получаемаго имъ дохода, на каждое лице, которое въ то время находилось въ этомъ госпиталѣ, или будетъ въ немъ находиться на будущее время, по три корца разнаго зерноваго хлѣба, который имѣетъ отпускаться изъ ея Слуцкихъ хлѣбныхъ магазиновъ. Даръ этотъ долженъ оставаться на вѣчныя времена. *Въ пятыхъ*, жена Витебскаго стольника Екатерина, изъ Оборъ, Грабовская, имѣя желаніе изъ находящагося въ ея рукахъ имущества „совершить служеніе Богу и его церкви Евангелическаго реформатскаго исповѣданія, а также имѣя попеченіе о распространеніи этой церкви, уничиженной и подвергающейся преслѣдованіямъ, для того, чтобы дѣти, неимѣющіе собственныхъ средствъ, могли научиться волѣ Божіей и въ ней, равно какъ и въ наукахъ преуспѣвать", передаетъ сеніору Новгородскаго воеводства Михаилу Ренчицкому и сеніорамъ и свѣтскимъ попечителямъ Слуцкаго сбора принадлежащую ей облигаціонную запись Поневѣжскаго старосты Стефана Цедронскаго на 1000 битыхъ талеровъ, съ тѣмъ условіемъ, чтобы они на 10-ти процентный доходъ съ этой суммы содержали въ реформатскихъ школахъ *четырехъ мальчиковъ*. Право назначать кандидатовъ на эти стипендіи Грабовская оставляетъ за собой до конца своей жизни, а затѣмъ передаетъ его провинціальнымъ синодамъ.—Къ Слуцкому же сбору относится весьма важный документъ подъ № 103. Документъ этотъ составленъ 20-го Іюля 1627 г. по распоряженію Слуцкаго евангелическаго фундатора Криштофа Радивила и заключаетъ въ себѣ подробное обмежеваніе или „ограниченіе" принадлежащихъ этому сбору въ г. Слуцкѣ плацовъ и земель.

Обращаясь отсюда къ серіи декретовъ и другихъ документовъ, отмѣченныхъ нами въ началѣ настоящаго втораго отдѣла, мы считаемъ необходимымъ остановиться, главнымъ образомъ, на тѣхъ изъ нихъ, которые свидѣтельствуютъ о проявленіяхъ религіозной ненависти римско-католиковъ по отношенію къ послѣдователямъ Евангелической церкви и отчасти наоборотъ. Сюда, во первыхъ, можетъ быть отнесено рѣшеніе Виленскаго духовнаго суда, воспослѣдовавшее въ 1672 г. 31 октября по обвиненію проповѣдника Виленскаго сбора Мартина Невѣрскаго въ богохульственномъ оскорбленіи римско-католической вѣры (№ 113). Дѣло это получило свое начало съ слѣдующаго. Виленскій мѣщанинъ и купецъ Андрей Іозефовичъ, оставивши Евангелическую вѣру и снова вернувшись въ католицизмъ, обратился однажды (это было въ первой половинѣ октября мѣсяца 1672 г.) къ вышепомянутому проповѣднику Невѣрскому съ требованіемъ о выдачѣ ему человѣка, который причинилъ ему

убытокъ — „шкоду". На это Невѣрскій воскликнулъ: „Что это ты сдѣлалъ? Ты сталъ отступникомъ и душу свою вѣрно отдалъ дьяволу; ты принялъ дьявольскую вѣру, которая отправитъ тебя къ дьяволу вмѣстѣ съ твоими старѣйшинами". Такія дерзкія и многія другія, еще болѣе оскорбительныя и богохульственныя для святой римско-католической религіи слова, будто бы произнесенныя Невѣрскимъ, возбудили въ Іозефовичѣ сильное негодованіе и религіозную ревность. Онъ сдѣлалъ объ этомъ письменный доносъ въ Виленскую римско-католическую духовную консисторію. Какъ слѣдовало ожидать, все римско-католическое духовенство, повидимому, стало на ноги по поводу этого происшествія; немедленно было возбуждено дѣло въ духовномъ судѣ по обвиненію Невѣрскаго въ *богохульствѣ*. Защитникомъ обвиняемаго явился адвокатъ Станиславъ Илевичъ. Засѣданія суда быстро слѣдовали за засѣданіями и положеніе Невѣрскаго, не смотря на искусную защиту его адвоката, съ часу на часъ становилось опаснѣе. Илевичъ, по всему вѣроятію, не предвидя хорошаго исхода для защищаемаго имъ дѣла и опасаясь, какъ бы самому не подвергнуться грознымъ послѣдствіямъ гнѣва судей по возможному обвиненію и его самого въ сочувствіи богохульнику, измѣнилъ своему долгу, отказавшись отъ продолженія своей защиты. Въ этомъ крайне затруднительномъ и опасномъ положеніи дѣла Невѣрскаго, не отступили предъ опасностью одни старѣйшины Евангелическаго сбора; они смѣло заняли мѣсто отступившаго адвоката, и на основаніи сужденій богословскихъ писателей католической же церкви, на основаніи сеймовыхъ конституцій и королевскихъ привиллегій доказали суду, что приписываемое Невѣрскому богохульство, какъ оскорбленіе небеснаго величества, не подлежитъ духовному суду, а трибунальному или королевскому. Судъ былъ побѣжденъ представленными ему доводами и склонился на передачу настоящаго дѣла въ трибунальный судъ. Такимъ образомъ грозная опасность для неосторожнаго въ своихъ словахъ евангелическаго провѣдника Невѣрскаго миновала, по крайней мѣрѣ временно. Что постановилъ по этому дѣлу трибуналъ, не извѣстно, такъ какъ рѣшенія его въ трибунальныхъ актахъ Археографическою Коммиссіею не найдено.

Во-вторыхъ, мы имѣемъ предъ собой коммиссарское рѣшеніе 1686 г.*) (№ 116) по дѣлу о невѣроятномъ для нашего времени событіи, а именно о совершенномъ разрушеніи въ 1682 г. Виленскаго Евангелическаго сбора, перенесеннаго на

*) Декретъ этотъ напечатанъ во второй части вышепомянутаго сочиненія I. Лукашевича (стр. 119—140); но онъ не полонъ и въ немъ допущено много неточностей; такъ неуказана дата его; древнее актовое польское правописаніе, замѣнено новѣйшимъ, и т. д.; кромѣ того невидно, изъ какого источника онъ взятъ.

основанiи декрета короля Владислава IV-го отъ 26 Мая 1640 г. изъ центра города на предмѣстье и сооруженнаго за Троцкой брамой, на нынѣшней Завальной улицѣ. Разрушенiе это было произведено по инициативѣ ректора Виленской свято-Янской iезуитской академiи Петра Китновскаго студентами этой академiи, при прямомъ или косвенномъ участiи мѣщанъ—ремесленниковъ и панскихъ слугъ различныхъ городскихъ юриздикъ, представителей магистрата, купечества, цеховыхъ старшинъ, францисканскаго и Зарѣчнаго августинiанскаго монастырей, а также евреевъ, и всего городскаго „поспольства". Дѣло въ томъ, что въ помянутомъ году, 2 апрѣля, раннимъ утромъ, толпа народа въ нѣсколько тысячъ человѣкъ, заранѣе подготовленная и подученная iезуитскими студентами, подъ ихъ личнымъ предводительствомъ, безъ всякаго повода и причины со стороны послѣдователей Евангелической вѣры, совершенно неожиданно для нихъ, съ таранами, молотами, топорами, кирками и другими для штурма приспособленными орудiями, на подобiе вооруженнаго непрiятельскаго войска, съ страшнымъ крикомъ бросилась на Евангелическiй соборъ. Ворота его немедленно были выбиты. Вломившись въ середину ограды, одни изъ нападающихъ устремились на самую церковь, колокольню и часовни, а другiе на жилища церковно-служителей, захватывая тамъ все, что только попадалось подъ руки: книги, всякаго рода документы—фундуши, привиллегiи, облигацiи и т. под., готовыя денежныя суммы, серебро, золото, украшенiя и всякую другую движимость. Два колокола, спущенные съ колокольни, и крестъ, снятый съ крыши храма, были тотчасъ отправлены въ францисканскiй и Зарѣчный августинiанскiй монастыри. Въ этомъ адскомъ хаосѣ, когда пришли въ яростное дѣйствiе тараны, топоры, молоты, кирки и другiя орудiя разрушенiя, когда начали падать крыши и валиться стѣны зданiй, не было оказано уваженiя даже къ покойникамъ, лежащимъ въ гробахъ. Двери склепа или усыпальницы сбора, гдѣ лежали похороненные, были выломаны, и тутъ начались дѣйствiя ужасающiя: надгробные камни и памятники были опрокинуты и увезены; тѣла покойниковъ, уже нѣсколько десятковъ лѣтъ тутъ лежавшiя и свѣже похороненныя, были вытащены изъ своихъ гробовъ и обнажены; ихъ били каменьями, рубили, топтали ногами, жгли на разложенномъ огнѣ; пальцы, съ которыхъ невозможно было снять перстней, равно какъ и иныя части тѣла отрубали; надъ тѣлами производили такiя надругательства, о которыхъ страшно слышать и которыхъ не дозволилъ бы себѣ нигдѣ, никакой, самый грубый народъ. Съ гробовъ срывали серебрянныя таблички и сукно, которымъ они были обиты. Священно-служители сбора, которые не успѣли во время спастись бѣгствомъ и принуждены были въ великомъ страхѣ укрыться въ гробахъ покойниковъ, были розысканы и вытащены; перепуганныхъ,

ихъ покушались бросить въ огонь и сжечь, что несомнѣнно и было бы исполнено, если бы нѣкоторые богобоязненные люди, вмѣшавшіеся въ толпу бунтовщиковъ, не выручили ихъ въ полуживомъ состояніи *). Работа разрушенія сборовыхъ зданій, сопровождаемая неистовствами, поруганіями мертвыхъ тѣлъ, продолжалась цѣлый день; отъ храма Божія, госпиталя, жилищъ священно-служителей и всякихъ другихъ построекъ къ вечеру остались только одни обломки. Но и на этомъ дѣло не кончилось. На слѣдующее утро, 3 апрѣля, та же вооруженная толпа, съ подобнымъ же крикомъ, штурмомъ напала на эти уцѣлѣвшіе обломки зданій, которые и были снесены окончательно и стоявшій на этомъ мѣстѣ сборъ былъ сравненъ съ землею, такъ что отъ него осталась только одна память да печальные свидѣтели позорящаго людей дѣла — кучи мусора. Одновременно съ настоящимъ погромомъ шелъ и открытый грабежъ: весь хозяйственный инвентарь, всякая отдѣльная вещь, все, что падало внизъ со стѣнъ и крышъ разрушаемыхъ зданій, доски, бревна, желѣзо, кирпичъ, все это было забираемо и увозимо христіанами и евреями; свидѣтелями было доказано въ послѣдствіи, что нѣкоторые изъ такихъ предметовъ напр. надгробные камни и памятники были отвезены къ самимъ бурмистрамъ города. Но что же дѣлалъ во все это время городской магистратъ, въ рукахъ котораго была власть и на которомъ лежала обязанность немедленно подавить настоящее мятежное дѣло? Онъ самъ подстрекалъ мятежниковъ и радовался успѣхамъ іезуитскихъ студентовъ. Ректоръ же іезуитской академіи Китновскій, къ которому также вздумали было обратиться нѣкоторые изъ диссидентовъ, умоляя его подѣйствовать на своихъ питомцевъ — студентовъ академіи, встрѣтилъ ихъ мольбу однимъ смѣхомъ. Когда дѣло разгрома Евангелическаго сбора іезуитскими студентами было доведено до желаннаго конца, тогда ректоръ академіи Китновскій, какъ человѣкъ благоразумный и дальновидный, въ предупрежденіе возможнаго нареканія на свое заведеніе, немедленно же, какъ отъ свего имени, такъ и отъ имени всей академіи, 7 апрѣля, (№ 114), внесъ въ римко-католическую духовную консисторію формальный протестъ, въ которомъ доказывается, что академія ни въ чемъ неповинна и ни чѣмъ не участвовала въ разрушеніи „Кальвинской синагоги". Въ какомъ же положеніи чувствовали себя въ данное время Виленскіе диссиденты Евангелическаго исповѣданія? Они были ошеломлены, убиты всѣмъ

---

*) Въ сочиненіи того же І. Лукашевича, въ которомъ исторія настоящаго разрушенія Виленскаго сбора передается съ нѣкоторыми дополнительными подробностями, это мѣсто объясняется такимъ образомъ, что укрывшіеся въ гробахъ проповѣдники были розысканы и спасены Михаиломъ Пузыною, который для этой цѣли принужденъ былъ разыграть роль ихъ грознаго врага. (І т., стр. 277).

случившимся; торжество ихъ враговъ римско-католиковъ въ лицѣ іезуитовъ придавило ихъ къ землѣ. Это очевидно изъ всего. Они принуждены были молчать цѣлый мѣсяцъ, и лишь 9 мая внесли по этому событію въ актовыя книги главнаго Литовскаго трибунала свою протестацію, а 6 августа реестръ убытковъ и отдѣльныхъ предметовъ погибшаго ихъ имущества во время разрушенія сбора. Въ настоящее время этихъ двухъ важныхъ документовъ въ актахъ главнаго Литовскаго трибунала за 1682 г., хранящихся въ Центральномъ Архивѣ, болѣе не находится; надо полагать, что чьими нибудь услужливыми руками, конечно не кальвинистовъ, они были вынуты изъ актовой книги. Разрушеніе Виленскаго сбора произвело такое же безмѣрно удручающее и тяжелое впечатлѣніе и на всѣхъ диссидентовъ Евангелическаго исповѣданія, жившихъ во всѣхъ предѣлахъ б. Рѣчи-посполитой. Положеніе ихъ правъ религіозной свободы, неприкосновенности ихъ молитвенныхъ зданій, даже личнаго имущества, въ данное время сдѣлалось столь безотраднымъ и печальнымъ, что они, даже общими усиліями, не рѣшались столь вопіющее по своей не справедливости дѣло, какъ разгромъ Виленскаго сбора, внести въ королевскій судъ, безъ сомнѣнія, заранѣе предчувствуя, что такимъ образомъ ими ничего не будетъ выиграно; они сочли болѣе цѣлесообразнымъ обратиться за правосудіемъ и защитою непосредственно лично къ самому королю Яну III-му. Король, какъ воинъ, привыкшій къ порядку, былъ возмущенъ Виленскимъ происшествіемъ, и потому отнесся весьма благосклонно къ представленной ему диссидентами жалобѣ. Въ томъ же 1682 г. онъ издалъ свой рескриптъ о назначеніи для изслѣдованія и суда по настоящему дѣлу слѣдующихъ коммиссаровъ: Виленскаго епископа Александра-Михаила Котовича, воеводы и гетмана вел. княж. Литовскаго Казиміра-Яна Сапѣги, Виленскаго каштеляна и польнаго гетмана вел. кн. Литовскаго Іосифа-Богуслава Служки, Троцкаго каштеляна Станислава-Викентія Бурбы, Граціанополитанскаго епископа Николая Слупскаго и Бускаго подстолія Павла изъ Бончи Сеницкаго. Но дѣйствіе этого королевскаго рескрипта осталось совершенно безсильнымъ въ теченіи трехъ слишкомъ лѣтъ; только предписаніемъ отъ 28 Мая 1685 г. на Варшавскомъ вальномъ сеймѣ этому рескрипту былъ данъ надлежащій ходъ. Назначенные вышепомянутые королевскіе коммиссары съѣхались въ Вильну въ началѣ 1686 года и открыли свои дѣйствія 11 марта въ зданіи магистрата. Въ этомъ первомъ засѣданіи коммиссарскаго суда предстали предъ нимъ, на основаніи жалобы диссидентовъ, по предварительно разосланнымъ позвамъ: во первыхъ Ошмянскій войскій Юрій Каменскій, въ качествѣ истца (актора) Евангелическихъ сборовъ вел. кн. Литовскаго, и Мстиславскій подстолій Николай-Александръ Свенцицкій, Браславскій чашникъ Александръ

Естко и Андрей изъ Бытеня Курнатовскій, какъ сеніоры Виленскаго сбора, вмѣстѣ съ своимъ повѣреннымъ Казиміромъ Витаковскимъ, и во-вторыхъ, повѣренные отвѣтчиковъ: ректора Китновскаго и всей іезуитской академіи, магистрата, „посполь-ства" всѣхъ юриздикъ, францисканскаго и Зарѣчнаго августиніанскаго монастырей и въ заключеніе евреевъ. Въ этомъ засѣданіи повѣренный Литовскихъ Евангелическихъ сборовъ Казиміръ Витаковскій, первый произнесъ свою рѣчь, въ которой указалъ прежде всего, что нападеніе названными изъ іезуитской академіи лицами на Евангелическій сборъ и его разрушеніе учинено безъ всякой со стороны его довѣрителей причины, вопреки правамъ шляхетской вольности, вопреки постановленіямъ всякаго рода Коронныхъ и Литовскихъ конфедерацій, присягою утвержденныхъ польскими королями, и затѣмъ, изложивъ всѣ вышеприведенныя нами, ужасающія подробности о разрушеніи Виленскаго сбора, просилъ у коммиссаровъ строгаго правосудія противъ виновниковъ этого дѣла. Въ отвѣтъ на эту рѣчь повѣренные отвѣтчиковъ, въ особенности іезуитской академіи и магистрата, ссылаясь на рядъ конституцій, королевскихъ привиллегій и рескриптовъ, на примѣры прошедшаго времени, представили коммиссарамъ сильные доводы въ доказательство того, что разбираемое нынѣ дѣло диссидентовъ не подлежитъ ихъ суду, а подлежитъ суду королевскому, что диссиденты получили королевскій рескриптъ незаконнымъ путемъ, ad male narrata. Отвѣчая своимъ противникамъ, Витаковскій доказывалъ, что его довѣрители диссиденты добыли королевскій декретъ совершенно законнымъ образомъ, такъ какъ король, какъ верховное лице въ государствѣ, въ силу полноты своей власти, въ случаяхъ чрезвычайныхъ, подобныхъ настоящему, можетъ лично дать надлежащее направленіе тому или другому дѣлу, и въ подтвержденіе своей мысли представилъ не менѣе сильные доводы, опирающіеся также на цѣломъ рядѣ конституцій, на многихъ артикулахъ Литовскаго статута и примѣрахъ бывшей практики. Коммиссары, выслушавъ доказательства обѣихъ сторонъ, которыя обмѣнивались своими возраженіями по нѣскольку разъ, склонились на сторону повѣреннаго диссидентовъ, не допустивъ магистрату даже аппелляціи на свое рѣшеніе, постановилъ приступить къ производству слѣдствія. Слѣдствіе это началось съ того, что сами коммиссары, прежде всего, лично отправились на развалины б. Евангелическаго сбора и увидали, что тамъ дѣйствительно все разрушено до основанія, что даже каменная ограда, опоясывавшая сборовыя зданія, въ нѣсколькихъ мѣстахъ, на протяженіи 12—15 саженъ, пробита и опрокинута, какъ сказали имъ, таранами. Затѣмъ Ошмянскій войскій Юрій Каминскій, какъ истецъ (акторъ), Андрей Курнатовскій, какъ сеніоръ Виленскаго сбора, и 15 представленныхъ диссидентами свидѣтелей, были приведены коммиссарами къ присягѣ. Начался допросъ свидѣтелей.

Изъ числа этихъ свидѣтелей—трое были *евангелики*, шестеро *католики* и шестеро неизвѣстно какого вѣроисповѣданія. Замѣчательно то обстоятельство, что только свидѣтели евангелики дали на вопросы коммиссаровъ обстоятельное и подробное объясненіе относительно разрушенія сбора; свидѣтели неизвѣстнаго вѣроисповѣданія выражались очень глухо и сухо; католики же, за исключеніемъ одного, отзывались совершеннымъ невѣдѣніемъ по настоящему дѣлу, дѣлая лишь одно замѣчаніе, что слышали, что сборъ разрушенъ іезуитскими студентами. Приведемъ здѣсь вкратцѣ показанія нѣкоторыхъ свидѣтелей. *Свидѣтель Станиславъ Войцеховскій*, евангеликъ, служившій въ Виленскомъ сборѣ, разсказалъ о первомъ эпизодѣ нападенія на сборъ и поруганія надъ трупами покойниковъ; на вопросы кто были нападающіе, по чьему наущенію произведено разрушеніе? отозвался незнаніемъ. Относительно забиранія и увоза вещей, замѣтилъ, что это сдѣлано тѣми, которые обозначены въ ниже слѣдующемъ спискѣ: „сапожникъ Войтехъ, который имѣлъ двѣ жены, несъ шкатулку; бочарь Варѳоломей свозилъ съ сбороваго плаца двѣ избы во францисканскую юриздику; Яковъ веревочникъ забиралъ разныя вещи; каменщикъ, живущій на углу при отцахъ францисканахъ съ сыномъ баньщикомъ отбивалъ склепы и обдиралъ трупы; мельникъ, состоящій при королевской мельницѣ, бралъ бревна, доски и разное желѣзо и возилъ домой; старшій сынъ кузнеца Ивана, живущій въ переулкѣ между юриздикой княжны маркграфини, бралъ олово и носилъ домой; Дубонасъ, живущій на предмѣстьи предъ Рудницкой брамой, бралъ множество вещей и возилъ домой; Трусевичова видала завезенные къ бурмистру Карасю надгробные камни; къ старшинѣ Строчинскому на двухъ лошадяхъ возами отправляли кирпичъ; къ бурмистру Боркиновичу возили сборовыя лавки (скамьи) и другія вещи; слуги пана Шицика отвезли колоколъ къ отцамъ августиніанамъ; Петръ соленникъ, пребывающій въ каменномъ домѣ пана Качинскаго, бралъ и возилъ разныя вещи, у него и теперь находится столъ и кровать; батраки Типорайцы забрали разныя вещи, чѣмъ сами похвалялись“. *Свидѣтель Стефанъ Больцевичъ*, старикъ, евангеликъ, сборовый служитель, показалъ, что былъ очевидцемъ нападенія и разрушенія сбора студентами и поспольствомъ, что *сборовые пасторы* (хіęża) *хотѣли откупиться, но тѣ люди, которые напали, не хотѣли брать денегъ*" (это безъ сомнѣнія были іезуитскіе студены, дѣйствовавшіе тутъ по идеѣ). *Свидѣтель Самуилъ Пресмыцкій*, шляхтичъ Ошмянскаго повѣта, евангеликъ, показазалъ, что присутствовалъ при разрушеніи сбора; изъ числа расхищаемыхъ вещей видѣлъ, между прочимъ, какъ четыре человѣка несли къ францисканамъ крестъ и колоколъ. *Свидѣтель Юрій Явгель*, католикъ, между прочимъ,

показалъ, что сборовыми пасторами онъ былъ посланъ къ пану Голіусу*), чтобы тотъ шелъ въ магистратъ просить о защитѣ, и что вслѣдъ за тѣмъ онъ вмѣстѣ съ тѣми же пасторами отправился къ францисканамъ **). По выслушаніи всѣхъ вышеприведенныхъ свидѣтелдй коммиссары издали 2 апрѣля 1686 г. свой декретъ слѣдующаго содержанія: 1) Двухъ студентовъ іезуитской академіи Іосифа Рыкачевскаго и Ивана Зуплу и двухъ мѣщанъ—кузнеца Андрея Голеневскаго и кожевника Войтеха Жука, какъ главныхъ зачинщиковъ, казнить смертію, а за неявкою въ судъ осудить на изгнаніе; 2) относительно ректора іезуитской академіи Петра Китновскаго, какъ особы духовной, подлежащей духовному суду, противъ котораго и слѣдствіемъ ничего необнаружено, наложить вѣчное молчаніе; 3) членамъ магистрата предписать принести присягу въ томъ, что они не были причиною нападенія на сборъ, своего согласія на это не изъявляли, кто былъ главнымъ зачинщикомъ въ этомъ дѣлѣ—не знаютъ, въ совѣщаніе съ студентами въ данномъ случаѣ не входили и въ разсматриваемое время возмущенія укротить не могли; 4) предложить францисканскому и Зарѣчному августиніанскому монастырямъ возвратить диссидентамъ Евангелическаго сбора крестъ и колокола въ трехдневный срокъ; 5) относительно отдѣльныхъ предметовъ, расхищенныхъ при разрушеніи сбора, какъ то золота, серебра, украшеній, денежныхъ суммъ, документовъ и проч., предоставить диссидентамъ право вчинанія иска въ каждомъ отдѣльномъ случаѣ при обнаруженіи похищеннаго имущества; 6) дозволить диссидентамъ Евангелическаго исповѣданія возстановленіе сбора на старомъ мѣстѣ ***), обезпечить безопасность отправленія ихъ богослуженія, и подтвердить права ихъ религіозной свободы, и, наконецъ, 7) для того, чтобы на будущее время не могли болѣе повторяться подобныя, выходящія изъ ряда, беззаконныя дѣянія, наложить на весь городъ, на зачинщиковъ и по-

---

*) Іоаннъ Голіусъ, сеніоръ Виленскаго сбора. (см. настоящій XII т. актовъ, стр. 475).

**) І. Лукашевичъ поясняетъ, что Михаилъ Пузына, спасшій жизнь укрывшихся въ гробахъ пасторовъ, для безопасности, препроводилъ ихъ въ ближайшій францисканскій монастырь. (I т., стр. 278).

***) Въ вышепомянутомъ сочиненіи І. Лукашевича относительно настоящаго пункта замѣчено (I т., стр. 283), что при этомъ коммиссарами былъ присовокупленъ еще одинъ пунктъ, невошедшій въ формальный ихъ декретъ, а именно, чтобы новосооружаемый Евангелическій сборъ *внѣшностію своею не походилъ на святыню и не имѣлъ креста.* Такая прибавка со стороны коммиссаровъ, которые, по увѣренію Лукашевича, всѣ были католиками, не можетъ показаться невѣроятною, если вспомнимъ, что римско-католитескія духовныя лица даже въ офиціальныхъ своихъ бумагахъ называли Евангелическую церковь *синагогою*, что тоже—*жидовскою школою* (см. въ настоящемъ XII т. актовъ стр. 475 и 486,—„synagoga Calvinistica“).

собниковъ, заруку въ 3000 червонныхъ злотыхъ. Этотъ коммиссарскій декретъ былъ утвержденъ королемъ Яномъ III-мъ въ 1688 г. 22 апрѣля (№ 119).

Въ третьихъ, предъ нами еще рѣшеніе высшей судебной инстанціи главнаго Литовскаго трибунала отъ 17 іюля 1684 г. (№ 115), состоявшееся по дѣлу варварскаго истязанія Троцкимъ подстоліемъ Фердинандомъ съ двумя сыновьями и Троцкимъ городничимъ Павломъ Рорами въ г. Вильнѣ управляющаго („дозорцы и завѣдовцы") дворцомъ и юриздикою конюшанки вел. княж. Литовскаго княжны Радивиловны, маркграфини Бранденбургской, 80-ти лѣтняго старика, *кальвиниста Станислава Славинскаго*. Дѣло это представляется на столько интереснымъ, что мы находимъ полезнымъ передать его содержаніе со всѣми главнѣйшими его подробностями. Роры эти, изъ коихъ первый уже нѣсколько разъ судился за насилія и былъ осужденъ на баницію, съ давняго времени питали ненависть къ старику Славинскому; причиною, усугубившею эту ненависть въ послѣднее время, послужила во-первыхъ какая-то „пасквиль", будто бы написанный сыномъ Славинскаго на сыновей Фердинанда Рора, и во-вторыхъ просьба самого Славинскаго къ Павлу Рору, чтобы онъ допросилъ своихъ людей относительно 26 юфтяныхъ кожъ, которыя въ бытность его, Рора, во дворцѣ княжны Радивиловны были здѣсь украдены. Роры порѣшили, наконецъ, устроить надъ ненавистнымъ имъ старикомъ примѣрную месть. Для этой цѣли они составили шайку людей, частью изъ своей собственной прислуги, частью изъ городской голи, пригласивъ къ участію въ ней и студентовъ іезуитской академіи; шайка была вооружена по военному, саблями, ружьями и дубинами. 24 іюня 1864 г. Роры съ этою шайкою устроили засаду за городскою стѣною, у Виленской брамы, залегши во рву. Когда старикъ Славинскій, одѣвшись по праздничному, въ этотъ день, утромъ, вмѣстѣ съ сыномъ своимъ отправлялся изъ дворца этимъ путемъ въ церковь, въ Евангелическую часовню,—„каплицу" (стр. 499) *), находящуюся на Сборовомъ плацу, вовсе не думая и ни мало не предвидя грозящей ему опасности, и уже приблизился къ Виленской брамѣ, тогда люди притаившейся шайки выскочили изъ своей за-

*) Виленскій Евангелическій сборъ, до основанія разрушенный студентами іезуитской академіи 2—3 Апрѣля 1682 г., какъ мы видѣли выше изъ коммиссарскаго опредѣленія по этому дѣлу (№ 116), лежалъ въ развалинахъ еще 2 апрѣля 1686 г., когда это опредѣленіе состоялось, да и кромѣ того возобновленіе его не могло послѣдовать ранѣе 22 апрѣля 1688 г., когда это опредѣленіе было утверждено королевскимъ рескриптомъ. Помянутая здѣсь часовня,—„каплица", слѣдуетъ полагать, было *временное* сооруженіе на „Сборовомъ плацу", возлѣ развалинъ стараго сбора. Изъ настоящаго акта мы видимъ, что въ часовню эту 24 іюня 1684 г. приходили на богослуженіе многія „пани матроны", въ томъ числѣ Сесинова, Порембская и Пашковская, а также „паны"—Голіусъ, Гестко—„патронующій" въ трибуналѣ, Буковскій и др.

сады и моментально окружили его со всѣхъ сторонъ. Сынъ Славинскаго, вѣроятно сразу догадавшись, въ чемъ тутъ дѣло, бросился бѣжать; безуспѣшно преслѣдовавшіе его нѣкоторые участники шайки сдѣлали по немъ выстрѣлъ, который, къ счастію, миновалъ его. За то вся ярость шайки теперь обрушилась на отца его. Сыновья Фердинанда Рора первые, схвативъ его сзади за волосы, со словами: „это мы, борода!“, свалили на землю. Въ этотъ же моментъ посыпались на него палочные удары съ четырехъ сторонъ. Его били жестоко, звѣрски, безъ отдыха и счету, до тѣхъ поръ, пока онъ не пересталъ издавать звуки и казался мертвымъ; ударами палокъ была исполосована вся его спина съ головы до ногъ, даже кости были „перебиты“. Для большаго опозоренія несчастнаго старца, ему саблею отрѣзали бороду у самого тѣла, которую засунули ему же за пазуху, залили ротъ смолою и вымазали ею всю одежду его; соболью же шапку, саблю и находящіяся при немъ деньги забрали съ собой. Удаляясь отъ своей жертвы, которую Роры почитали мертвою, они произнесли угрозу, что неминуемому преслѣдованію, даже смерти подвергнется тотъ, кто осмѣлится донести объ этомъ происшествіи суду или выказать въ этомъ дѣлѣ свое заступничество. Здѣсь необходимо упомянуть, что въ первыя минуты, когда началось это варварское истязаніе, и когда старикъ Славинскій началъ громко кричать и звать къ себѣ на помощь, жена его, Екатерина Звѣровская, также уже старушка, услышавши этотъ крикъ, прибѣжала на мѣсто происшествія и пыталась заступиться за своего мужа, тогда и на нее посыпались палочные удары изувѣровъ, такъ что она пала на землю полумертвою. На крики и шумъ, происходившіе въ этомъ мѣстѣ, прибѣжали и многіе посторонніе люди. Изъ нихъ двѣ женщины подошли къ лежащему уже безъ движенія Славинскому и вздумали было приподнять его, но и онѣ получили по палочному удару, съ требованіемъ удалиться и не въ свое дѣло не вмѣшиваться. Побуждаемый чувствомъ христіанскаго человѣколюбія, выступилъ впередъ также офицеръ—поручикъ,—„нѣмецъ-влохъ“, Петръ Бертъ и сталъ просить истязателей не убивать старика, но изъ толпы на него грозно прикрикнули: „поди ты себѣ, нѣмецъ, прочь, а то и съ тобой тоже будетъ!“, и онъ, безоружный, долженъ былъ ретироваться. Нѣкто Семенъ Лиховскій изъ ближайшаго дома пана Шрейтера, по чувству человѣколюбія и уступая мольбамъ очнувшейся и пришедшей въ себя старухи Славинской, послалъ съ своимъ человѣкомъ коляску, въ которую, не безъ страха со стороны неразшедшихся еще всѣхъ участниковъ разбойничьей шайки, былъ уложенъ полумертвый страдалецъ Славинскій и отвезенъ во дворецъ княжны Радивиловны. Когда вѣсть объ этомъ происшествіи дошла до трибунала, который въ данное время засѣдалъ въ Вильнѣ, то симъ послѣднимъ, на основаніи

донесенія и самого потерпѣвшаго Славинскаго, немедленно было возбуждено дѣло противъ Роровъ. Для выясненія обстоятельствъ этого дѣла изъ числа трибунальныхъ судей четверо сановниковъ были назначены для производства слѣдствія на мѣстѣ происшествія. Слѣдователи-судьи объѣхали верхомъ всю околицу, расположенную близь мѣста происшествія; они заѣзжали въ каждый дворъ и домъ и опрашивали ихъ обитателей. Интересно, что одни изъ этихъ обитателей, состоящіе въ какой нибудь зависимости отъ пановъ Роровъ, завидѣвъ приближающихся слѣдователей и понявъ цѣль ихъ посѣщенія, прятались, не выходя имъ на встрѣчу; другіе на предлагаемые вопросы отвѣчали глухо или просто отзывались невѣдѣніемъ, опасаясь Роровыхъ угрозъ; но большая часть допрашиваемыхъ дала однако весьма обстоятельныя и подробныя показанія, которыя не оставляли ни малѣйшаго сомнѣнія въ виновности Роровъ въ приписываемомъ имъ преступленіи. Усиліями и заботами друзей вовращенный къ сознанію, еще не совсѣмъ убитый, старецъ Славинскій имѣлъ на столько силъ, что съ своей стороны могъ разсказать слѣдователямъ все съ нимъ случившееся до момента потери сознанія. Слѣдствіе было закончено 22 іюля. Трибуналъ приступилъ къ разсмотрѣнію дѣла. Какъ ни усиливался адвокатъ Роровъ доказывать, что его довѣрители вовсе неповинны въ приписываемомъ имъ преступленіи, что они нигдѣ, никогда Славинскаго не били, какъ ни хлопотали объ этомъ и самые обвиняемые, подбрасывая суду записки, въ которыхъ съ непостижимою дерзостію и безстыдствомъ клялись именемъ Всевышняго Бога въ своей невинности, но цѣлая масса фактовъ, добытыхъ слѣдствіемъ, и многіе другіе вѣскіе доводы, представленные суду повѣреннымъ потерпѣвшаго, неопровержимо говорили о противоположномъ, т. е. объ ихъ виновности; и потому трибунальный судъ, ни мало не колеблясь, постановилъ по этому дѣлу слѣдующее, весьма внушительное рѣшеніе: Обвиняемыхъ—Фердинанда съ сыновьями Иваномъ и Ѳомою и Павла Роровъ, и ихъ главныхъ сообщниковъ Семена Врещевскаго, Якова и Гавріила Баневичей, казнить смертію чрезъ усѣченіе головы, а такъ какъ они, будучи позванными, не явились въ судъ, то осудить ихъ на изгнаніе и поимку, и взыскать на ихъ имуществѣ 140 копъ гр. литов. въ пользу суда и 1680 польскихъ золотыхъ въ пользу потерпѣвшаго Славинскаго за понесенные имъ убытки и безчестіе.

Изъ документовъ настоящаго втораго отдѣла достойны еще особеннаго вниманія слѣдующіе два.

Первый изъ нихъ—упоминальный листъ короля Яна-Казиміра къ Новогородскому магистрату. Въ листѣ этомъ отъ 17 іюня 1662 г. (№ 108) король пишетъ, что князь Радивилъ—конюшій вел. кн. Литовскаго, донесъ ему письменно отъ 29

мая, изъ Королевца, о нападеніи, учиненномъ въ недавнее время іезуитскими студентами и мѣщанами въ городѣ Новогородкѣ на тамошній Евангелическій сборъ, при каковомъ нападеніи не мало нанесено вреда какъ постройкамъ сбора, такъ и его имуществу. Короля сильно печалитъ, когда ему приходится слышать о подобныхъ насиліяхъ, которыми попираются и нарушаются государствомъ предоставленныя и клятвами королей подтвержденныя права Евангелической церкви на вѣроисповѣдную ея свободу и неприкосвенность ея имущества, и потому онъ напоминаетъ магистрату, чтобы имъ безотложно были приняты мѣры къ вознагражденію всѣхъ убытковъ, понесенныхъ евангеликами при произведенномъ нападеніи на ихъ сборъ; въ противномъ случаѣ онъ грозитъ магистрату выслать своихъ коммиссаровъ, которые разслѣдуютъ дѣло и на виновныхъ наложатъ такое наказаніе, чтобы на будущее время навсегда положить конецъ подобнымъ насиліямъ и своеволію.

Второй документъ заключаетъ въ себѣ продажную запись, данную 16 марта 1672 г. (№ 109) старѣйшинами Литовскихъ Евангелическихъ сборовъ Ковенскому чашнику Ивану-Мальхеру Бѣлевичу на жмудское имѣніе Шидлово. Богатое имѣніе это было записано Шидловскому Евангелическому сбору Софіею Пошушвенскою Миткевичовною, женою королевскаго маршалка Марка Внучки. Въ 1669 г. вдругъ жмудскій епископъ Казиміръ Пацъ возбудилъ противъ этого сбора уголовное дѣло, въ которомъ послѣдній обвинялся *въ стрѣляніи въ католическій крестъ* („o postrzelenie krucyfixa"). Дѣло это завершилось сеймовымъ королевскимъ декретомъ, даннымъ въ Краковѣ 5 ноября 1669 г. Условія этого декрета были безмѣрно тяжки для Шидловскаго сбора. На основаніи этого декрета сборъ подвергался закрытію, имѣніе его Шидлово конфискаціи, а три проповѣдника его съ нѣсколькими подданными осуждались на смертную казнь. Для предупрежденія такой неожиданной и неминуемой бѣды, старѣйшины Литовскихъ Евангелическихъ сборовъ два раза совѣщались, сперва въ Кейданахъ, а затѣмъ на Виленскомъ съѣздѣ въ 1671 году. Результатомъ этихъ совѣщаній было то, что они обратились къ вышепомянутому Ковенскому чашнику Ивану-Мальхеру Бѣлевичу, умоляя его принять на себя роль заступника и примирителя ихъ съ епископомъ Пацомъ, для каковой цѣли они предложили ему купить имѣніе Шидлово со всѣми прочими фундушевыми землями Шидловскаго сбора. Бѣлевичъ склонился на эту просьбу. Хотя взятая имъ на себя роль стоила ему, какъ замѣчается въ актѣ, много труда, траты здоровья и матеріальныхъ убытковъ, но цѣли своей онъ достигъ: желаемое примиреніе состоялось. Огромная по тогдашнему времени денежная сумма въ 12,000 польскихъ злотыхъ, уплаченная имъ епископу Пацу, сдѣлала то, что суровыя условія сеймоваго королевскаго декрета не были примѣнены къ

дѣлу: Шидловскій Евангелическій сборъ остался въ прежней своей неприкосновенности, имѣніе Шидлово было изъято отъ конфискаціи, а три Евангелическихъ проповѣдника вмѣстѣ съ нѣсколькими подданными освобождены отъ смертной казни. Имѣніе Шидлово было продано Бѣлевичу за ту самую сумму, которую онъ внесъ епископу Пацу.

III.

Въ настоящемъ третьемъ и послѣднемъ отдѣлѣ напечатано 14 духовныхъ завѣщаній, подъ №№ 123—136.

Духовныя завѣщанія принадлежатъ къ тому роду документовъ, которые въ научномъ отношеніи представляютъ большой интересъ. Въ документахъ этихъ излагается все міросозерцаніе, лучшія, завѣтнѣйшія желанія человѣка, готовящагося перейти изъ міра временнаго въ предѣлы другой, вѣчной жизни. Въ этомъ отношеніи особенно интересными являются духовныя завѣщанія лицъ давноминувшаго времени, и тѣмъ въ большей степени, чѣмъ болѣе выдающееся и высокое общественное положеніе занимали эти лица. Въ старину, когда высшіе интересы жизни, занятіе науками, литературою, художествами и т. под., почти совершенно отсутствовали, будучи достояніемъ лишь рѣдкихъ избранниковъ, люди массы жили самою простою и несложною жизнью; всѣ главнѣйшіе ихъ интересы сосредоточивались, съ одной стороны, на удовлетвореніи религіозныхъ своихъ потребностей, а съ другой—на расширеніи матеріальнаго своего благосостоянія. Эти двѣ стороны жизни почти исключительно только и выступаютъ въ духовныхъ завѣщаніяхъ стараго времени, но выступаютъ почти всегда съ чрезвычайною подробностію и рельефностію, сообщая намъ множество драгоцѣнныхъ фактовъ изъ религіозной жизни и знакомя насъ съ строемъ и полнотою экономической жизни, съ внутреннимъ бытомъ и юридическою стороною при распредѣленіи своего состоянія завѣщателемъ между своими наслѣдниками, и т. под.

Послѣ этого общаго замѣчанія, возвращаясь къ вышеприведеннымъ духовнымъ завѣщаніямъ, мы должны отмѣтить, что изъ нихъ 6 принадлежитъ лицамъ древне-православнаго вѣроисповѣданія (№№ 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129), 3 лицамъ—уніатскаго (130, 135, 136), 1 лицу—евангелическаго и 4 лицамъ—римско-католическаго (131, 132, 133 и 134).

Духовныя завѣщанія первой группы представляютъ интересъ особенный; они служатъ доказательствомъ, что въ половинѣ XVII столѣтія многія древнія богатыя

фамилии въ вел. княж. Литовскомъ пребывали еще вѣрными завѣтамъ древней Православной церкви, не смотря на всѣ гоненія, которымъ она уже болѣе полвѣка была подвергнута со стороны своихъ непримиримыхъ враговъ—римско-католицизма и уніи; изъ нихъ мы усматриваемъ, что представители древнихъ православныхъ родовъ въ нѣкоторыхъ случаяхъ выражали чрезвычайную свою заботливость о сохраненіи и утвержденіи въ преемникахъ своихъ въ эту, какъ они часто выражаются, пору религіозной шаткости, тѣхъ же чувствъ глубокой любви и преданности къ вѣрѣ своихъ отцовъ; но ближайшимъ образомъ, завѣщатели сами доказываютъ эту любовь къ прадѣдовской старинѣ на практикѣ; они поручаютъ наслѣдникамъ своимъ похоронить смертныя останки ихъ въ православныхъ святыняхъ—церквахъ или монастыряхъ, записываютъ имъ нерѣдко богатые вклады, обезпечиваютъ ихъ средствами для будущаго существованія, надѣляя землей, ругой и т. под. Приведемъ здѣсь краткое содержаніе разсматриваемыхъ нами шести документовъ.

(№ 123). Помѣщикъ Троцкаго воеводства и повѣта Иванъ Ивановичъ Бака, памятуя о тлѣнности и непостоянствѣ настоящаго міра, вспоминая евангельскія слова Сына Божія: „чуйте, бо не вѣдаете часу и годины пристья смерти“, а также принимая себѣ и то „за науку съ письма светого, яко о томъ свѣтчитъ у книгахъ Езаяша пророка, у капитулѣ тридцать осьмой, ижъ Езаяшъ пророкъ Божій пришолъ до короля Іюдскаго, до Езехіаша, и мовилъ ему тые слова: ото умрешь, а росправъ домъ свой“, 4 фев. 1612 г. составилъ духовное свое завѣщаніе*), въ которомъ дѣлаетъ распоряженіе: когда придетъ часъ кончины его, похоронить „грѣшное тѣло его учтиве, *на монастырю светое Пречистое въ Трокахъ* **), противъ звоницы, въ каплицѣ его, при тѣлѣ небощицы малжонки его“; четыремъ сыновьямъ своимъ Бакамъ отдаетъ слѣдующія свои имѣнія: Василію Ягеляны съ отдѣльными грунтами имѣній Стравеникъ и Шалянъ, Ивану—Стравеники, Юрію—Шаляны и Ѳедору—Угольники; незамужнюю дочь его Анну должны обезпечить братья ея приданымъ въ 300 копъ гр.; замужнимъ дочерямъ своимъ, Григорьевой Терлецкой и Полоніи Вижовской, а также сестрѣ своей Ав-

*) Завѣщаніе это составлено на *русскомъ языкѣ*, какъ видно и изъ самыхъ выписокъ, приводимыхъ здѣсь дословно.

**) Монастырь этотъ былъ учрежденъ при церкви Рождества Пресвятыя Богородицы. Изъ актовъ, изданныхъ Семеновымъ и Виленской Коммиссіей для разбора древнихъ актовъ а также изъ Археографическаго Сборника видно, что въ старину въ Трокахъ существовало пять церквей: *Рождества „Пречистыя“ Богородицы*, *Рождества Христова*, *Воскресенія Христова*, *святаго Николая и св. Георгія*. Отъ этихъ древнихъ святынь въ г. Трокахъ въ настоящее время уцѣлѣла только одна память. До 1862 г. православные Троцкіе жители принуждены были молиться въ *частномъ домѣ*. Только съ этого времени для нихъ сооружена новая, небольшая каменная церковь.

дотьѣ Сепянской оставляетъ маленькіе денежные и вещевые подарки. Въ заключеніе всего онъ обязываетъ сыновей своихъ давать „на церковь, на монастырь светое Пречистое Троцкій, гдѣ тѣло его грѣшное поховано будетъ, на кождый годъ“, съ имѣнія Стравеникъ по 2 копы грошей и 2 бочки ржи, и съ имѣній Шилянъ, Угольниковъ и Ягелянъ по копѣ гр. и бочкѣ ржи, а „часъ выданья тымъ пѣнеземъ и житу о Покровѣ Пречистое Богородицы маетъ быти вѣчне“; сверхъ того сыновья его „тую церковь Божую оправовати маютъ, кгдыбы того потреба оказовала, для вшелякихъ припадковъ отъ содранья вятровъ, а по смерти ихъ потомство ихъ также заховати маютъ. А хтобы тому постановеню моему досыть чинити не хотѣлъ, тогды я тое беру на справедливый розсудокъ Пана Бога всемогущаго на страшномъ судѣ“.

(124). Жена Виленскаго подкоморія Мальхера Шемета, Варвара, урожденная княжна Огинская, „принимая во вниманіе неизвѣстность смертнаго часа, и лѣта старости своей, а также и то, чтобы по смерти ея между внуками—наслѣдниками ея не произошло ссоръ изъ-за имѣній, ею оставляемыхъ“, выдаетъ 20 апр. 1654 г. свой „тестаментъ“, по которому тѣло ея имѣетъ быть похоронено въ имѣніи брата ея, Троцкаго тивуна Самуила Огинскаго, въ Кронской церкви, въ фамильной часовнѣ Огинскихъ, гдѣ покоится и тѣло ея дочери Полоніи, жены Минскаго подкоморія Кавечинскаго; похоронная церемонія должна быть выполнена по обряду „церкви Божіей стариннаго греческаго благочестія, не въ уніи состоящей“ (т. е. Православной); на вѣчный поминъ ея души и души ея дочери Полоніи Кронскому монастырю предназначается сумма въ 3,000 пол. злотыхъ; вышепомянутымъ внукамъ ея отписываются имѣнія и села: Вепрь, Девялтово, Милошуны, Жизново, Цешейки, Старинки, фольварокъ Борель. Завѣщательница построила въ Новгородскомъ воеводствѣ двѣ церкви—Новоеленскую и Желѣзницкую, и надѣлила ихъ фундушами; на внуковъ своихъ она возлагаетъ обязательство не касаться этихъ фундушей, „не вводить въ эти церкви уніи и никакого инаго богослуженія“, и, для большей охранности ихъ, отдать подъ защиту и покровительство Виленскаго Православнаго Свято-Духова монастыря. Въ заключеніе всего она разсчитываетъ, что наслѣдниками ея вполнѣ будутъ уважены тѣ права и льготы, которыя ею предоставлены нѣкоторымъ лицамъ изъ ея вѣрной прислуги.

(№ 125). Помѣщикъ Кіевскаго воеводства, имѣнія Ласиковъ, Адамъ Маркевичъ, „унося здоровье свое изъ тѣхъ краевъ по причинѣ небезопасности отъ Запорожскихъ казаковъ и бунтовщиковъ хлоповъ, которые, забывъ страхъ Божій, дѣлаютъ нападенія на государство его королевской милости—Корону и Вел. Княж.

Литовское", со всѣмъ имуществомъ переѣхалъ въ Кричовскій округъ, Мстиславскаго воеводства, въ Вородзково—имѣніе брата своего Марка Маркевича. Посѣщенный здѣсь болѣзнію, онъ, въ виду того, что всякая вещь, которая не затвержена письмомъ, скоро сглаживается изъ людской памяти и приходитъ въ забвеніе, объясненная же письмомъ остается въ человѣческой памяти на будущія времена", составилъ духовное завѣщаніе, подписанное имъ 16 янв. 1653 г. Въ завѣщаніи этомъ онъ дѣлаетъ распоряженіе, чтобы послѣ наступленія смертнаго часа, тѣло его было похоронено первоначально въ Топичевскомъ монастырѣ, находящемся близъ г. Мстислава, „съ соблюденіемъ надлежащихъ церемоній, благочестивыми монахами Топичевскаго монастыря, не въ уніи пребывающими, по обряду греко-русскаго исповѣданія Восточной апостольской церкви", а затѣмъ, когда Господь водворитъ вполнѣ спокойныя времена, препровождено р. Сожею или зимнею дорогою для постояннаго погребенія въ Кіевскій Межигорскій монастырь; Топичевскому, Межигорскому и многимъ другимъ монастырямъ и церквамъ записываетъ денежные вклады, въ общей сложности простирающіеся почти до 4,000 злотыхъ, наслѣдникамъ же своимъ отписываетъ, а именно: родному брату своему Марку Маркевичу село Заревъ въ Овруцкомъ староствѣ и денежную сумму въ 20,000 злотыхъ, въ которой Русскимъ воеводою княземъ Іереміемъ Вишневецкимъ были заложены ему три села въ Кіевскомъ воеводствѣ—Толкачевка и Большая и Малая Дѣвицы; племяннику своему (братанку) Стефану Маркевичу отдаетъ имѣніе Заревъ, съ двумя заставными суммами—Печерскаго монастыря на 3,000 злот., на селахъ Гаврилковѣ и Лабенкѣ, и вышепомянутаго князя Вишневецкаго, на мѣстечкѣ его Монастырищѣ; кромѣ того, оба наслѣдника имѣютъ получить изъ Межигорскаго монастыря сумму въ 4,000 злот., которая вмѣстѣ съ 22 волами при отъѣздѣ завѣщателя изъ Кіевскихъ краевъ отдана ему на сохраненіе; тѣмъ же лицамъ, а равно другому племяннику завѣщателя Павлу Маркевичу, отказывается все движимое его имущество въ золотѣ, серебрѣ, драгоцѣнныхъ вещахъ и дорогой одеждѣ, которое здѣсь подробно перечислено.

(№ 126). Троцкій тивунъ и королевскій дворянинъ Самуилъ-Левъ Огинскій *) потомокъ славнаго древняго рода князей Огинскихъ, извѣстнѣйшихъ въ Литвѣ православныхъ фундаторовъ, начинаетъ свое завѣщаніе, составленное имъ 20-го октября 1654 г., высокимъ краснорѣчіемъ о томъ, что земное призваніе человѣка

*) Основатель и фундаторъ, вмѣстѣ съ женою своею Софьею Яновною Бѣлевичовною, извѣстнаго православнаго Марковскаго монастыря, подъ г. Витебскомъ (фундушевая его запись отъ 6-го августа 1642 г., см. XI т. Актовъ Вилен. Археографической Коммиссіи, стр. 228).

служить Богу, отечеству и оставаться вѣрнымъ традиціямъ своего рода; замѣтивъ затѣмъ, что онъ „родился отъ родителей старинной братской религіи и всегда былъ добрымъ и справедливымъ каѳоликомъ“ (katholikiem), проситъ, чтобы по смерти его тѣло его было похоронено православнымъ духовенствомъ „по русскому обряду“ въ его Кронской церкви, въ склепѣ, гдѣ покоятся его родители, и надъ его гробомъ былъ поставленъ памятникъ, имъ самимъ заготовленный въ г. Королевцѣ. На поминъ души своей отказываетъ Кронскому монастырю 1500 злот., и по 500 злотыхъ монастырямъ въ Вильнѣ, Евьѣ, Минскѣ, Полоцкѣ и Марковѣ, каковые монастыри обязываются выслать своихъ депутатовъ ко дню его погребенія. Обширное и богатое недвижимое свое имущество распредѣляетъ такимъ образомъ: изъ *Русскихъ* своихъ имѣній, лежащихъ въ Витебскомъ и Минскомъ воеводствахъ, Лезну, съ фольваркомъ Малькономъ, съ Крожскою частью, Лезневскій дворъ, мѣстечко Лезно и Карасно отдаетъ старшему сыну своему, Витебскому подкоморію, Семену-Карлу Огинскому, а Микулинъ съ фольваркомъ Шаврунками, Бакшты или Дукораль и еще Кропивницу съ фольваркомъ Телякам въ Волковыскомъ повѣтѣ даритъ второму своему сыну, Волковыскому хоружему, Ивану Огинскому; изъ имѣній же *Литовскихъ*, лежащихъ между Ковной и Вильной, въ Ковенскомъ повѣтѣ: Осинты предоставляетъ Ивану Огинскому, а Кошаны и фольварки Мешловичи и Яхнишки съ Кронскимъ селомъ Меганами, Возгинольскій фольварокъ Войгово и, въ заключеніе, самое главное, родовое свое имѣніе Крони, даритъ Семену-Карлу Огинскому. Этотъ послѣдній богатый даръ дѣлается старшему наслѣднику съ тѣмъ непремѣннымъ условіемъ, „чтобы онъ, какъ говоритъ завѣщатель, не отступая отъ старинной своей греческой вѣры, но твердо въ ней пребывая, охраняя фундаціи родителей нашихъ и отдѣльно мною упроченныя соблюдая такъ, чтобы чрезъ это не порадовался ни одинъ нашъ непріятель, что не трудно въ эти времена, и, сохрани Боже, чтобы въ вѣрѣ своей не сдѣлалъ какой-нибудь отмѣны, чрезъ что какъ тѣла родителей моихъ, такъ и наши долженствовали бы быть выброшенными вонъ, чего, дай Богъ, никому не дождаться“; но если бы случилось, что онъ, старшій сынъ завѣщателя, „вслѣдствіе какого-либо наказанія Господня, отступилъ бы отъ своей вѣры, гоняясь за мамоной этого свѣта, перемѣнилъ ее на римскую или иную какую“, или пожелалъ Крони вмѣстѣ съ мѣстечкомъ продать, то продажа эта должна быть учинена брату его Ивану Огинскому, и отнюдь не другому кому-либо, подъ зарукою въ 30,000 злотыхъ. Если же Семенъ-Карлъ Огинскій, не продавая этого имѣнія, отступилъ бы отъ своей религіи, то Иванъ Огинскій получаетъ право и долженъ взять это имѣніе себѣ *заѣздомъ*, т. е. путемъ силы. Сверхъ вышесказаннаго Семену-Карлу и Ивану Огинскимъ записываются, первому каменный домъ въ г. Вильнѣ, возлѣ Св.

Духова монастыря, и долговая сумма въ 3,000 злот. отъ гетиана вел. княж. Лит., а второму каменный домъ въ г. Ковнѣ; дѣлаются небольшія записи и другимъ родственникамъ завѣщателя; многочисленная прислуга его, кромѣ денежнаго вознагражденія, вся отпускается на свободу.

(№ 127) Жена Михаила Зеновича, Полонія, урожденная Огинская — Троцкая подкоморянка, лишившись мужа въ тяжелую годину войны съ Москвою и въ безотрадномъ своемъ вдовьемъ положеніи будучи еще огорчаема и обижаема племянниками своими (сыновьями брата покойнаго своего мужа), Ошмянскимъ маршалкомъ Иваномъ Владиславомъ, Вилькомирскимъ подсудкомъ Станиславомъ и Виленскимъ войскимъ Юріемъ Зеновичами, которые безправно завладѣли тремя ея имѣніями Козловскомъ, Островомъ и Судервами, а равнымъ образомъ не расчитывая на прочность своего здоровья, положила составить духовное свое завѣщаніе, которое и подписала 15 іюня 1657 г. Въ завѣщаніи этомъ она высказываетъ свое желаніе, чтобы по смерти тѣло ея было похоронено въ имѣніи сына ея Троцкаго воеводича Іеронима Паца, въ Маньковской церкви, „ею уфундованой и въ греческой благочестивой вѣрѣ Успенія Преблагословенной Дѣвы пребывающей“; погребеніе ея тѣла должно быть совершено четырьмя православными монахами, приглашенными изъ Виленскаго Свято-Духова и Касутскаго монастырей, въ соучастіи съ бѣлымъ духовенствомъ; на поминъ души своей отказываетъ небольшія денежныя суммы церквамъ Маньковской, Виленской Св.-Духовской, Тородской, Мядельской и Сурдецкой *). Недвижимое имущество свое распредѣляетъ такимъ образомъ: сыну своему Троцкому воеводичу Іерониму Пацу предоставляетъ имѣнія—Маньковичи, Островъ, Судервы и плацъ въ г. Вильнѣ; Троцкому каштеляну Александру и его сыну Марціану Огинскимъ даритъ имѣніе Козловскъ; Троцкому тивуну Самуилу Огинскому отдаетъ имѣніе Потовъ. Вѣрную прислугу свою награждаетъ деньгами и отпускаетъ на волю.

---

*) Церковь эта съ сохранившимся при ней до настоящаго времени православнымъ монастыремъ находится въ мѣстечкѣ Сурдекахъ, Ковен. губерніи, Поневѣжскаго уѣзда, въ 15 верстахъ отъ уѣзднаго г. Поневѣжа. 15 августа въ ней бываетъ престольный праздникъ *Успенія Пресвятыя Богородицы*. Замѣчательно то обстоятельство, что церковь эта и монастырь по какой-то неизвѣстной намъ причинѣ пользуется особеннымъ расположеніемъ *Рижскихъ русскихъ купцовъ* и даже, какъ намъ передаютъ, многихъ лицъ неправославнаго вѣроисповѣданія, католиковъ, протестантовъ цѣлыхъ двухъ губерній—Курляндской и Лифляндской, и потому главными богомольцами въ этотъ праздникъ являются сюда именно *рижскіе русскіе купцы*, которые пріѣзжаютъ сюда на этотъ день нерѣдко съ цѣлыми семействами. Щедрымъ приношеніямъ этихъ пріѣзжихъ изъ далека гостей главнымъ образомъ и обязана Сурдекская церковь и монастырь своимъ сохраненіемъ и существованіемъ въ настоящее время.

(№ 129). Господаровна Молдаванскихъ земель Марія, жена князя Януша Радивила—воеводы Виленскаго, великаго гетмана вел. княж. Литовскаго, старосты Казимірскаго и проч., будучи подвержена болѣзни и желая распорядиться о дѣлахъ своихъ въ данное „несчастное для Рѣчи-посполитой время" (Московская война), выдаетъ отъ 29 ноября 1865 г. свое духовное завѣщаніе. Въ завѣщаніи этомъ она проситъ, чтобы, по наступленіи смерти ея, къ погребенію ея были приглашены ея отецъ, Молдавскій господарь, сестра Роксанда Хмѣльницкая; и затѣмъ похороны ея произведены „по обряду греческой религіи послушанія Константинопольскаго патріарха въ церкви Святаго Духа, въ Вильнѣ находящейся". Изъ суммы 600,000 пол. злот., записанной ей въ вѣно мужемъ ея княземъ Янушемъ Радивиломъ и обезпеченной на имѣніяхъ его Заблудовѣ и Бѣлицѣ, 200,000 злот. возвращаетъ Виленскому Свято-Духовскому монастырю, у котораго ею были взяты эти деньги по облигаціонному документу; 150,000 злот. записываетъ Заблудовскому монастырю, на существующую при немъ школу, и двумъ Виленскимъ монастырямъ—мужскому и женскому при церкви Святаго Духа; 100,000 злот. предназначаетъ на школу и коллегіумъ въ г. Слуцкѣ; остальную часть 150,000 злот. распредѣляетъ между различными монастырями и церквами; церковную утварь своей домовой церкви раздѣляетъ по поламъ между Виленскимъ Св.-Духовымъ и Слуцкимъ монастырями. Въ заключеніе обширное свое движимое имущество въ золотѣ, серебрѣ, украшеніяхъ, дорогихъ одеждахъ, равно какъ и разные денежные документы даритъ своимъ родственникамъ: падчерицѣ, Жмудскимъ старостянкамъ Глѣбовичовнамъ, сестрѣ Роксандѣ Хмѣльницкой и брату Стефану, воеводичу Молдавскихъ земель.

Духовныя завѣщанія второй группы настоящаго третьяго отдѣла принадлежатъ слѣдующимъ лицамъ.

(№ 130). Землевладѣлецъ короны Польской и великаго княж. Литов., Лидскаго повѣта, Сильвестръ Война Оранскій составилъ свое духовное завѣщаніе 4 фев. 1667 г. Въ немъ онъ проситъ похоронить по смерти грѣшное его тѣло въ „его Жижемской церкви (Лид. пов.), издавна сооруженной и уфундованной его предками, гдѣ уже покоится прахъ его жены Елисаветы (Гальшки) Гейшторовны? Для того, чтобы въ настоящей церкви вѣчно возносилась хвала Божія, онъ записываетъ ей въ своемъ имѣніи Князиковцахъ (Лид. пов.): во-первыхъ двѣ уволоки, называемыя Татарщизна и Зарубовщизна, лежащія надъ р. Жижмою, во-вторыхъ двухъ подданныхъ, сидящихъ на двухъ четвертяхъ грунта, и въ третьихъ на вѣчныя времена ежегодную хлѣбную ссыпку изъ имѣнія Жижмы, а именно, бочку пшеницы, бочку ржи Виленской мѣры и гарнецъ вина. За это наданье, какъ настоящій священникъ Жижемской церкви, такъ и его преемники

обязаны держать при ней на своемъ коштѣ „дьяка для пѣнія", и кромѣ того еженедѣльно совершать двѣ обѣдни за упокой души фундатора и его предковъ. На преемниковъ завѣщателя возлагается обязательство не нарушать настоящаго фундуша, напротивъ своими собственными средствами поддерживать Жижемскую церковь, оправлять ее, покрывать, а если бы она сгнила, въ такомъ случаѣ построить новую. Отъ имѣнія своего Жижмы половину отписываетъ своему зятю Пинскому стольнику Андрею Годебскому, а другую половину малолѣтнему сыну своему Ивану Война Оранскому, котораго проситъ опекуновъ послать для образованія въ *Виленскій іезуитскій коллегіумъ*. Въ заключеніе съ имѣнія Жижмы отписываетъ 500 злот. Жировицкой церкви и 500 злот. церквамъ Виленской Троицкой и Пинской соборной Пресвятыя Богородицы.

(№ 135). Рѣчицкій подкоморій Казиміръ Юдицкій проситъ въ духовномъ завѣщаніи своемъ, составленномъ 17 мая 1713 г., похороны его тѣла совершить въ Казиміровской церкви. Обязываетъ своихъ потомковъ уступить Казиміровскимъ базиліанамъ сельцо Косахи и новостроющуюся въ Казиміровѣ мельницу. Для содержанія при этомъ монастырѣ постоянно трехъ монаховъ базиліанъ записываетъ имъ на хлѣбъ ежегодно: 30 Журовицкихъ мѣрокъ ржи, 30 ячменя, 20 овса, 15 гречихи, солонины 4 полти, 2 сала, 8 пудовъ меду, куфу (бочку) водки, братскаго меду на канонъ 4 пуда, воскъ отъ канона на церковь; кромѣ того монастырю ежегодно должно выдавать деньгами 300 злот. съ имѣнія Плесовичъ. За эту данину монахи должны совершать каждую недѣлю двѣ обѣдни за фундатора и жену его. На Казиміровскій госпиталь, который долженъ быть устроенъ на шесть убогихъ, полагается ежегодная хлѣбная ссыпка съ имѣнія Плесовичъ: ржи 16 мѣрокъ, овса 10, гречихи 10, сало одно. Изъ драгоцѣнныхъ своихъ предметовъ назначаетъ для Казиміровской церкви серебряные кубки, ложки, подсвѣчники и сукно; для нея же „двѣ гарматки (пушечки) перелить въ колокола". Имѣнія свои распредѣляетъ между своими наслѣдниками.

(№ 136). Земскій писарь и ротмистръ Ошмянскаго повѣта Андрей Савичъ-Заблоцкій въ духовномъ завѣщаніи своемъ, подписанномъ 26 іюля 1797 г., проситъ: если ему приведется умереть въ г. Ошмянѣ или же въ имѣніи Куцевичахъ, то похоронить тѣло его въ Борунскомъ базиліанскомъ монастырѣ, а если въ г. Вильнѣ, то въ костелѣ доминиканъ у св. Якова. Исполняя волю покойной своей жены Анеліи, изъ Окушковъ, въ 1-мъ бракѣ Петрашкевичовой, изложенную въ духовномъ завѣщаніи ея отъ 22 апр. 1774 г., въ которомъ она отписываетъ пять тысячъ злот. Куцевицкой церкви, и присоединяя къ этой суммѣ еще пять тысячъ съ своей стороны, онъ отказываетъ нынѣ всю эту сумму въ количествѣ 10,000

злот. разсматриваемой церкви, за каковое приношеніе священники ея должны совершать еженедѣльную обѣдню за упокой души его жены, родителей, его самого и др. родственниковъ. Вмѣстѣ съ тѣмъ на поминъ души своей записываетъ многимъ Виленскимъ католическимъ монастырямъ значительные вклады отъ 200 до 500 злот.; по 500 злот. назначаетъ также базиліанскимъ монастырямъ Виленскому и Борунскому. Имѣнія и весьма значительныя денежныя долговыя суммы распредѣляетъ между своими родственниками.

Къ третьей группѣ настоящаго отдѣла относится лишь одно духовное завѣщаніе, принадлежащее лицу Евангелическаго вѣроисповѣданія, маршалку Лидскаго повѣта, Борклевскому старостѣ, Ѳеофилу Дунину, на Чадосахъ, Раецкому.

(№ 128) Ѳеофилъ Дунинъ Раецкій, будучи убѣжденъ, что „неумолимая смерть одинаково господствуетъ надъ человѣкомъ, какъ въ молодыхъ, такъ и преклонныхъ лѣтахъ“, составилъ и подписалъ 30 іюля 1659 г. духовное завѣщаніе, въ которомъ проситъ жену свою Елисавету Друцкую-Соколинскую, по смерти его, похоронить грѣшное тѣло его по обряду *Евангелическаго вѣроисповѣданія*, въ имѣніи его Чадосахъ. Проповѣдникамъ, которыми будетъ совершенъ обрядъ погребенія, дать по 100 злот., а другимъ присутствующимъ лицамъ по 40 злот. Интересно то, что завѣщатель задумалъ устроить для себя погребальный склепъ не при церкви своей, какъ вообще принято въ другихъ вѣроисповѣданіяхъ, а просто въ открытомъ полѣ; для этого склепа уже заготовленъ, по словамъ завѣщателя, весь строительный матеріалъ, наняты даже рабочіе-каменьщики. Если бы этой работы не удалось выполнить самому завѣщателю, то выполненіе ея возлагается на жену его. Задуманный склепъ устроить безъ всякой часовни на верху; верхъ этотъ посыпать просто крупнымъ сухимъ пескомъ; вокругъ склепа, въ формѣ квадрата, каждая стѣна котораго должна равняться двумъ саженямъ, вырыть ровъ глубиною въ хлопскій ростъ, а шириною въ четыре польскихъ локтя; вынутая изъ этого рва земля должна идти на образованіе насыпи надъ склепомъ; бока такимъ образомъ изготовленной склепной горки выложить зеленымъ дерномъ. Тутъ имѣетъ быть положено тѣло завѣщателя и почивать до всеобщаго воскресенія и страшнаго суда Господня. Затѣмъ Раецкій отказываетъ женѣ своей заставное право на два имѣнія Высокій-Дворъ и Понедѣль, собственное же свое имѣніе Чадосы записываетъ ей въ пожизненное владѣніе. Кромѣ того, въ ея же вѣдѣніе поступаютъ во-первыхъ лѣсныя арендныя его статьи въ Инфлянтахъ – въ Динабургскомъ округѣ, во-вторыхъ плацы въ г. Вильнѣ, за Троцкой брамой, и въ третьихъ Упитская держава Беркланы, которая уже слишкомъ 160 лѣтъ изъ дома Раецкихъ не выходитъ. Жена должна постараться добыть цессію на эту державу сыну своему Михаилу-Якову Раецкому. По

исполненной долголѣтней своей жизни, она все по справедливости должна передать сыну своему, тому же Якову Раецкому. Въ заключеніе всего завѣщатель прощается съ своими духовными пастырями, которыхъ убѣждаетъ презирать этотъ убогій свѣтъ, и ежедневно вспоминать его въ своихъ молитвахъ предъ Христомъ Господомъ, Спасителемъ нашимъ.

Въ четвертую и послѣднюю группу настоящаго третьяго отдѣла входятъ вопервыхъ два духовныхъ завѣщанія двухъ родныхъ братьевъ, маршалка Упитскаго повѣта Андрея и Упитскаго гродскаго писаря Ивана Курбскихъ-Ярославскихъ, потомковъ знаменитаго князя Андрея Курбскаго, бѣжавшаго въ грозную пору Московскаго государства, при царѣ Иванѣ IV-мъ или Грозномъ, въ Литву, и отсюда ведшаго столь извѣстную ученому міру обширную корреспонденцію съ гнѣвнымъ своимъ бывшимъ царемъ. Настоящихъ два брата Курбскихъ уже являются утратившими самое дорогое достояніе своего древняго русскаго княжескаго рода — православную отцовскую вѣру; въ ту пору они уже состояли римско-католиками; отецъ ихъ Дмитрій Курбскій былъ Упитскимъ подкоморіемъ (межевымъ судьей). Но приведемъ здѣсь нѣсколько подробнѣе содержаніе того и другаго духовнаго завѣщанія.

(№ 131). Андрей Курбскій въ завѣщаніи своемъ, составленномъ 26 іюня 1668 г., прежде всего, совершенно равнодушно относится къ тому, гдѣ послѣ его смерти будутъ погребены его смертные останки, и потому предоставляетъ женѣ своей Цециліи Гедройтевнѣ положить ихъ тамъ, гдѣ она сама того пожелаетъ. Костелу, который будетъ избранъ для ихъ погребенія, назначаетъ 300 злот. Женѣ своей отписываетъ сумму въ 15,000 злот., обезпеченную на ленномъ своемъ имѣніи Криничинѣ или Поверсмѣ, въ Упитскомъ пов., которымъ она имѣетъ пользоваться пожизненно. Ей же отказывается все движимое имущество, въ золотѣ, серебрѣ и проч., равно какъ и Криничинскій дворъ и мѣстечко Криничинъ. Вмѣстѣ съ симъ ей же возвращается обратно ея щедрый даръ, который она ему сдѣлала во время супружества, а именно, имѣнія Гедройти и Хоронжишки—въ Виленскомъ воеводствѣ и Повильня—подъ г. Вильной, а равно *Русскія имѣнія* Коломыски и Копцево—въ Полоцкомъ воеводствѣ. Что же касается еще общаго, нераздѣльнаго, съ братомъ Иваномъ Курбскимъ имѣнія Рогова или Поровицы въ Вилькомирскомъ повѣтѣ, то жалуется на брата, что онъ безъ его вѣдома, въ ущербъ ему, продалъ половину этого имѣнія Владиславу Соколовскому. Тутъ же упоминается о родной его сестрѣ Аннѣ Курбской-Ярославской, которая въ первый разъ была замужемъ за Вилькомирскимъ земскимъ судьей Романомъ Сороковымъ, а во второй—за Адамомъ Соколовскимъ.

(№ 132). Иванъ Курбскій выборъ мѣста для похоронъ своихъ смертныхъ останковъ, подобно брату своему, предоставляетъ своей женѣ Екатеринѣ изъ Горбова Заранковнѣ; похороны проситъ устроить просто; отказываетъ 300 злот. для совершенія трехсотъ обѣденъ (мшей) въ различныхъ костелахъ и 700 злот. на тотъ костелъ, гдѣ будетъ почивать тѣло его. Имѣніе Криничинъ или Поверсме, въ Упитскомъ повѣтѣ, было дано королемъ его отцу, Упитскому подкоморію Дмитрію Курбскому на ленномъ правѣ въ суммѣ 30,000 злотыхъ. Изъ этого имѣнія отецъ его, на основаніи королевскаго консенса, отдѣлилъ и передалъ ему фольварокъ его Боркланы. На этомъ фольваркѣ завѣщатель обезпечиваетъ своей женѣ 15,000 злот.; ей же оставляетъ все свое движимое имущество, въ золотѣ, серебрѣ и хозяйственныхъ предметахъ.

Въ послѣднихъ трехъ духовныхъ завѣщаніяхъ выступаютъ слѣдующія лица.

(№ 133). Антоній Друцкій-Соколинскій, принадлежа къ римско-католической вѣрѣ и обязывая по смерти похоронить тѣло свое въ Кременецкомъ костелѣ (Волковыскаго пов.), гдѣ лежатъ тѣла его родителей, имѣнія свои въ Полоцкомъ воеводствѣ—Большой Камень, Малый Камень, Бабичи и Островно, а въ Витебскомъ воеводствѣ—Скотовичи и въ Волковыскомъ повѣтѣ—Мосевичи записываетъ своей сестрѣ Кристинѣ Соколинской-Друцкой, въ замужствѣ Перховской, съ тѣмъ условіемъ, чтобы съ нихъ она внесла на поминъ души его и родителей его 400 злот. Кременецкому костелу. Двоюродный братъ его Флоріанъ Друцкій-Соколинскій получаетъ въ подарокъ фольварокъ Дубно, въ Волковыскомъ повѣтѣ.

(№ 134). Генералъ-маіоръ королевскихъ войскъ Эрнестъ Корфъ въ духовномъ завѣщаніи своемъ, составленномъ имъ 2 апрѣля 1680 г., разсказываетъ цѣлую исторію своей жизни, довольно, впрочемъ, туманную. Родился онъ въ Крейцбургѣ (Витеб. губ., надъ З. Двиной); обучался въ Виленской іезуитской академіи; за тѣмъ четыре года состоялъ при дворѣ польской королевы Владиславовой IV-ой; три года провелъ въ Голландіи, служа въ войскахъ Вильгельма Оранскаго; далѣе служилъ во французскихъ войскахъ и въ заключеніе отдалъ свои силы и мужество на службу родинѣ своей, состоя подъ командою князя Януша Радивила въ драгунской хоругви; лечился на теплыхъ водахъ въ Висбаденѣ. Въ то время, когда довольно блистательно устроилось его положеніе на военной службѣ, Богъ не далъ ему счастія въ семейной жизни; онъ принужденъ былъ развестись съ своей первой женою, а сынъ его отъ этого брака прямо вышелъ негодяемъ; такъ онъ, будучи у отца въ Вильнѣ, обокралъ его, похвалялся на его здоровье; „и порубилъ“ сестру его, которая замужемъ за Раецкимъ—Дербскимъ под-

століемъ, и чуть не убилъ мать свою; чтобы привязать его къ себѣ, онъ подарилъ ему имѣніе Гегужинъ, оставивъ впрочемъ, за собой мѣстечко и нѣкоторыя другія статьи, съ обязательствомъ выплатить нѣкоторые лежащіе на этомъ имѣніи долги, но онъ не выполнилъ этого обязательства, не уплативъ изъ этихъ долговъ ни одного гроша. Второй своей женѣ Констанціи Скорульской — Ковенской маршалковнѣ Эрнестъ Корфъ записываетъ имѣніе Элксмуйжу; фольварокъ Руклю, мѣстечко Гегужинъ съ селомъ Авкштотанами, мытомъ на р. Виліи, озерами Непракштами, пущею на другой сторонѣ р. Виліи даритъ своей дочери Амеліи Аннѣ Корфовнѣ. Скорульскому костелу, гдѣ имѣютъ быть положены его смертныя останки, предназначаетъ 200 пол. злотыхъ.

И. Спрогисъ.

I.

АКТЫ

ОТНОСЯЩІЕСЯ КЪ

Исторіи Западно-Русской церкви.

1750 г. Января 20 дня.

Изъ книги № 115, за 1753 г., листы 1168—1173.

I. Фундушовая запись кухмистровой в. кн. Литовскаго Франциски Залусской на основаніе Любавицкаго монастыря.

Жена кухмистра в. кн. Литовскаго Залусская, урожденная Коптева, въ первомъ замужествѣ Друцкая-Любецкая, движимая религіозною ревностію къ распространенію уніи, построила въ своемъ имѣніи Любавичахъ Любавицкій монастырь съ тѣмъ, чтобы на пожертвованія ея на вѣчныя времена содержалось 8 базиліанъ. На содержаніе монастыря и церковныя потребности записываетъ нѣсколько участковъ земли и 38 крестьянъ съ ихъ повинностями; на содержаніе монаховъ записываетъ довольно значительныхъ размѣровъ ординарію изъ своей экономіи, а на одежду 10,000 зл. при этомъ Залусская постановляетъ, чтобы въ фундушовыхъ имѣніяхъ никогда не строили корчмы. Базиліанъ же обязываетъ служить ежедневно обѣдни за живыхъ и умершихъ ея родственниковъ. Кромѣ этого присоединяетъ къ монастырю Успенскій приходъ и ея земли, и только ½ уволоки присоединяетъ къ Любавицкой Никольской церкви. Монастырь Любавицкій и фундушъ были въ графствѣ Любавицкомъ, въ Оршанскомъ повѣтѣ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzeciego, miesiąca Julii dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit., z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym trzecim obranymi, comparendo personaliter w tryb. główny w. x. Lit. patron i. pan Alexander Hołowczye—komornik Smoleński, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samym originale ad acta podał extrakt dobrowolnego, nigdy nieporuszonego listu, funduszowego zapisu, od i. w. i. pani Franciszki z Kopciów Załuskiey—kuchmistrzowey w. x. Lit., na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu nayprzewielebnieyszemu i. x. Herakliuszowi Lisańskiemu—zakonu ś. Bazylego wielkiego na ten czas prowincyałowi prowincyi Litewskiey, w Bogu przewielebnemu i. x. Julianowi Porzeckiemu—starszemu konwentu Lubawickiego y wszytkim ichmć xx. bazylianom danego, w magdeburgyi miasta ikmci Orszy przyznanego y zaprzysięgłego et ex iisdem actis authentice wydanego, in rem vero et

partem tychże w Bogu przewielebn. ichmć xx. bazilianów konwentu Lubawićkiego służący y należący, który podaiąc do akt, prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt dobrowolnego, nigdy nieporuszonego listu, funduszowego zapisu, ze wszystką, w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg tryb. głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit., ony przyiowszy, w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać pozwoliliśmy, a wpisuiąc słowo do słowa sequenti tenore pisany: Wypis z xiąg mieyskich prawa magdeburskiego Orszańskiego. Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Apryla dwudziestego ósmego dnia. Na urzędzie i. k. mci mieyskim prawa maydeburskiego Orszańskim, przed nami Kazimierzem Cieszyńskim—lantwóytem Orszańskim, Piotrem Mieladowskim y Pawłem Baranowskim—burmistrzami, radcy, ławnikami y całym magistratem Orszańskim, comparendo personaliter u sądu i. w. i. pani Franciszka z Kopciów Załuska—kuchmistrzowa w. x. Lit., swóy dobrowolny, nigdy nieporuszony funduszowy zapis, w Bogu nayprzewielebnieyszemu i. x. Herakliuszowi Lisańskiemu—zakonu s. Baziłego wielkiego, na ten czas prowincialowi prowincyi Litewskiey, w Bogu przewielebnemu i. x. Julianowi Porzeckiemu—starszemu konwentu Lubawickiego, a adpraesens i. x. Pawłowi Protasowiczowi—starszemu tegoż konwentu Lubawickiego, iako tylko czasu przyznania y zaprzysiężenia, przez i. w. i. panią kuchmistrzową w. x. Lit. expedyowanego, służaiącemu y wszytkim ii. xx. bazylianom tegoż konwentu Lubawickiego, przy osobliwym inwentarzu tegoż funduszu wsi przyłączonych y w onym ...ey wyrażonych, tacto pectore in ...teyże maydeburgyi Orszańskiey, sub fi..., honore et conscientia, Bogiem się oświadczyła, że takową fundacyą uczyniła de nova radice, z dobr swoich własnych y expensem swoim klasztor ufundowała, żadnych summ pieniężnych nie wziowszy, ani też in futurum pretenduiąc, sine ullo condictamine, lecz tylko ex puro zelo et propria liberalitate, nie czyniąc in fraudem prawa pospolitego, ale dobrowolnie, rozmyślnie, sana mente et corpore takowy wieczysty, a nigdy nienaruszony fundusz zaprzysięgszy przyznała y do akt xiąg maydeburskich Orszańskich inserowała, cuius tenor sequitur talis: Ja Franciszka z Kopciów Załuska—kuchmistrzowa w. x. Lit. sumowna y dożywotnia pani połowy Lubawicz, drugiey zaś części przeze mnie nabytey dziedziczka, oraz maiętności Krzywego Końca, zdawna takoż Lubawiczami tytułowanego, wieczniczka, w powiecie Orszańskim będących, czynię wiadomo y iawnie wyznawam tym moim dobrowolnym, nigdy nieporuszonym listem, funduszowym zapisem, komu by o tym teraz y na potym będącego wieku wiedzieć należało, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—zakonu świętego Bazilego wielkiego na ten czas prowincialowi prowincyi Litewskiey, w Bogu przewielebnemu i. x. Julianowi Porzeckiemu—starszemu konwentu Lubawickiego y wszytkim ii. xx. bazylianom danym na to, iż ia Franciszka Załuska—kuchmistrzowa Litewska, zapatrzywszy się gorliwey chwały Boskiey, honoru nayświętszey panny Maryi zelantów, a dla pomnożenia y rozkrzewienia iedności świętey, z prawdziwey przychilności y z dobrey woli moiey, a ni z iakiego podeyścia,

ani z przeciwney prawu pospolitemu praktyki, bez żadnego wziątku pieniężnego, ale owszem, nakłaniaiąc się do zwyczaiów prawa konstytucyi seymowych y samemu zadość czyniąc iuramentowi, tę moią dobrą a nieporuszoną wolę, chcąc stałym przedsiewzięciem utwierdzić, w erygowanym de nova radice klasztorze, przy cerkwi dawney, teraz do tego klasztoru należącey, pod tytułem niebowzięcia nayświętszey Maryi Panny w dobrach moich mieście Lubawiczach, w powiecie Orszańskim będącey, umyślałem ii. xx. bazilianów unitów lokować y fundować na potomne czasy, co tym listem wieczystym, funduszowym, nigdy nieporuszonym zapisem, przez siebie y sukcessorów moich stwierdzam, oraz wszytkie punkta, paragrafy, warunki, cirkumskrypcye, w tym funduszowym zapisie wyrażone, nienaruszenie dotrzymać obowiązuię się, obliguiąc w to, aby zawżdy przytomnie ich rezyduiących ośmiu zakonników, to iest, kapłanów zakonu ś. Bazylego wielkiego w klasztorze Lubawickim prezentia była, z tym wiecznym zachowaniem, żeby ten klasztor od iednego i. x. prowinciała tegoż zakonu miał swoią dependencyą. Co by zaś do wiktu y sustentacyi pomienionym ii. xx. bazylianom klasztoru Lubawickiego należeć miało, folwark nazwany Syryce, od teyże maiętności Lubawicz odłączony, z wsiami Szowkowem, Wołkowem, Kotami za Olszą, oraz y Podszorkowiem zaścianiem przydaię; także y wieś nazwaną Zorczy, przy ławnictwie Bołotniańskim zdawna bywszą, przyłączam, zmiany przy tym dworne Syryckie z pustoszą Szarkowem, nie implikuiąc do zasiewów, dalszych rozrobotków sianożęciami, dodaię. Na których zmianach dwornych zwyczaynie na każdey z osobna pada: żyta solanek pięddziesiąt, a iarzyny różney solanek około sta; oraz ten folwark z attynenciami y wieś nomienowaną Zorczyn wolne, swobodne, żadnym prawem nie onerowane, ni komu niezawiedzione, z trzydziestu ośmiu poddanymi, gospodarzami aktualnymi, z ich żonami, dziećmi, bydłem, dobytkiem, gruntami, na których maiąc folwark, osiadłość, w inwentarzu osobliwym wyraznie pisanymi, zaroślami, mołożami, ze wszytkiemi pożytkami, prowentami, daniną, robocizną y powinnościami, z wolnym na klasztorną potrzebę mliwem we młynie mieyskim Lubawickim, to iest, corocznie żyta solanek trzydzieście, brah dwanaście, słodu piwnego solanek pięddziesiąt, bez czerhi y miarki wiecznymi czasy postępuię; do tego wszelkich pożytków podług dostateczney we wszytkim inwentarza expressyi, wynaydować y na swóy profit obracać pozwalam, to tylko sobie waruię teraz y napotym, aby w dobrach pomienionego klasztoru Lubawickiego zakonu s. Bazylego wielkiego karczmy niebyło y iey nie erygowano, dla przeszkody intrat moich Lubawickich, ponieważ ii. xx. bazilianom pełną moc y władzę ninieyszym funduszowym zapisem zostawuię, którey chcąc swoiey wiosce, chacie gospodarskiey szynk dawać, bez żadney ode mnie y sukcessorów moich prepedycyi, dla czego arendy wszelkie Lubawickie do żadnych exakcyi arendarskich, ani do Zarnowszczyzny, nawet y dwor móy żaden interessować się nie powinni. Przytym na reperacyą cerkwi, klasztoru, officyn y na inne potrzeby pozwalam wolny wstęp do puszczy moiey Lubawickiey, za wiadomością dworu Lubawickiego, inquantum by własnym ichmciów ograniczeniu takowego drzewa nie stawało; waruię y to, aby poddani Szyryccy y Zorczyńscy

nie byli pociągani do dworu mego Lubawickiego do komportacyi podymnego, ale sami ii. xx. bazilianie Lubawiccy od swoich poddanych wybierać maią podymne y one komportować do powiatu, a kwity na imię swoie odbierać y to nie więcey, iak od dymów sześciu, też ani z dymów sześć z abiuraty hrabstwa Lubawickiego maią być wytrącone, ani ode dworu pomienionego płacone. Co zaś do rekwizycyi odzienia y inszych potrzeb dla ośmiu zakonników, kapłanów należy, na teyże połowie Lubawicz y na Krzywym koncu nazwanym maiętności moiey, w powiecie Orszańskim leżącey, wiecznie zapisuię tymże ichmć xx. bazylianom Lubawickim dziesięć tysięcy złotych kurencyi białoruskiey, rachuiąc talar bity po tynfów sześć y szostaku iednym, a każdy szostak po groszy piętnaście, od którey to summy aby co rok dwór móy Lubawicki prowizyą dwuma ratami punktualnie wypłacał, przez następuiące wieki mocno obliguię: pierwsza rata na święty Piotr ruski, roku teraznieyszego tysiącznego siedmsetnego pięćdziesiątego, to iest złotych trzysta pięćdziesiąt w dobrey monecie kurrencyi białoruskiey, rachuiąc talar bity po półdziesiąta złotego; drugą ratę na Nowy rok święta ruskiego roku tysiącznego siedmsetnego pięćdziesiąt pierwszego złotych trzysta pięćdziesiąt podobną kurrencyą y monetą; ten oraz kapitał summowny bez żadney diskwizycyi przez sukcessorów moich ii. xx. bazylianom Lubawickim, inquantum by rekwirowano za danym dwunastą niedzielami przez konsens swego prowincyała obwieszczeniem, dla wczesnego starania się o lokacyą tey summy na dobrach pewnych y niezawodnych, ma być oddany, bez żadney odmiany y alienacyi do innego klasztoru; czego następuiący ichmć sukcessorowie moi dopilnować będą powinni z racyi, żeby zakonne niżey wyrażone ofiary Boskiey obligacye detrymentów nie miały. Podobnym sposobem y strony mianowanych ichmciów sukcessorów moich, ieżeli by który chciał wypłacić temu Lubawickiemu konwentowi summę, ma także przed wyliczeniem oney dwanastu niedzielami obwieścić ichmciów xx. bazilianów Lubawickich, y na to ninieyszym funduszowym zapisem zezwalam. A ponieważ przydana y przyłączona zdawna należąca do cerkwi Uspieńskiey albo Wniebowzięcia nayświętszey Maryi panny parafia ii. xx. bazilianom, przeto gruntu włok dwie z pożniami y ich zaroślami, miedzy mieskiemi rezami leżące, y placów trzy w mieście, także zdawna należących do pomienioney cerkwi Uspieńskiey, oddaię y wiecznie zapisuię, tylko piąte półwłocze, z dobrey woli moiey, od cerkwi Uśpieńskiey przyłączam do cerkwi ś. Mikolskiey Lubawickiey, waruiąc to na zawsze, aby na pomienionych w mieście placach żadnego szynku ichmciów klasztornego ani iurysdyczańskiego nie było, iako się wyżey wyraziło, dla detrymentów prowętów mieyskich, a ztąd wynikającey iakowey niesnaski. Co zaś należy do cirkumferencyi mieysca cerkwi, klasztoru y inszych officyi klasztornych, zawiera w sobie ta cała sytuacya, w kwadrat oparkaniona, miary miernickiey morgów trzy, trzecią część morga. A zatym obligowani są y obowiązani ii. xx. bazilianie klasztoru Lubawickiego pilne mieć staranie o duszach, w powierzoney sobie parafii zostaiących, oraz następuiące wiecznemi czasy maią skutkiem pełnić obligacye; primo: w poniedziałek msza święta iedna czytana za dusze ś. p. i. w. i. pp. Franciszka y Katarzyny Kopciów—kasztelanów Brzeskich,

rodziców moich; secundo: we wtorek msza ś. iedna czytana za duszę ś. p. i. w. ichmciów pana Symona Druckiego-Lubeckiego—kasztelana Mińskiego, primi voti męża moiego; tertio: we szrzodę msza ś. iedna czytana za duszę ś. p. i. w. i. pana Karola Załuskiego — kuchmistrza w. x. Lit., secundi voti męża moiego; quarto: we czwartek msza ś. iedna czytana za życia na intencyą i. w. i. p. Józefa Druckiego-Lubeckiego—kasztelana Mińskiego, syna moiego, któremu z miłości moiey udzieliłem z funduszu swego, a po długim życiu za duszę iego; quinto: w piątek msza ś. czytana iedna na intencyą moią fundatorską, a po zakończonym szczęśliwie życia terminie za moią duszę; sexto: w subbotę msza ś. iedna śpiewana na intencią moią fundatorską, a po długim życiu za duszę moią y kwartałowe rekwialne nabożeństwo coroczne. Dla czego tak folwark móy wieczysty, nazywaiący się Syrycze, z attynenciami, od maiętności moiey Lubawicz odłączone, w powiecie Orszańskim leżące, tak też y pomienioną wieś Zorczyn, odłączoną od ławnictwa Bołotniańskiego, a teraz od Krzywego Końca, oraz y wspomnioną summę dwieście tysięcy złotych, równo z datą tego zapisu moiego funduszowego, przez ienerała i. mości powiatu Orszańskiego intromittowawszy, oddaię, zapisuię y w aktualną, wieczystą possesyą ii. xx. bazilianom klasztoru Lubawickiego postępuię, wnaszaiąc ewikcyą na połowę maiętności moiey wieczystey, nazwaney Lubawicze y na Krzywy Koniec, z attynenciami do niego należącemi, w powiecie Orszańskim leżące. I na tom dała ia Franciszka z Kopciów Załuska—kuchmistrzowa w. x. Lit., iako fundatorka, ten móy wieczysty, nigdy nieporuszony fundusz w Bogu nayprzewielebnieyszemu i.x. Herakliuszowi Lisańskiemu—zakonu s. Bazilego wielkiego prowincialowi, w Bogu przewielebnemu i. x. Julianowi Porzeckiemu—superiorowi y wszystkiemu klasztoru Lubawiekiemu, z podpisem ręki mey własney y ichmciów panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto odemnie uproszonych, niżey na podpisach rąk własnych wyrażonych. Pisan w Lubawiczach, roku tysiącznego siedmsetnego piędziesiątego, miesiąca Stycznia dwudziestego dnia. U tego wieczystego funduszowego zapisu podpis ręki, przy pieczęci tak samey aktorki, iako też ii. pp. pieczętarzów temy słowy: Franciszka z Kopciów Załuska—kuchmistrzowa w. x. Lit. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od i. w. i. pani Franciszki z Kopciów Załuskiey—kuchmistrzowey wielkiego xięstwa Litewskiego, matki y dobrodzieyki moiey, do tego wieczystego funduszowego y nigdy nieporuszonego zapisu, danego w Bogu nayprzewielebnieyszemu iegomości xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—zakonu świętego Bazilego wielkiego prowincialowi na ten czas prowincyi Litewskiey, w Bogu przewielebn. i. x. Julianowi Porzeckiemu—superyorowi y wszytkim ii. xx. bazilianom, rezydentom klasztoru Lubawickiego, podług prawa podpisuię się, Józef Lubecki m. p. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażoney osoby do tego wieczysto funduszowego zapisu podług prawa podpisuię się, Jan Turski—koniuszy powiatu Orszańskiego. Który to takowy funduszowy zapis, za przyznaniem y zaprzysiężeniem onego, iest do xiąg maydeburskich Orszańskich przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową maydeburską Orszańską y z podpisem ręki pisarskiey w Bogu przewielebnym ii. xx. bazilianom Lubawickim iest

wydan, ut supra. U tego extraktu przy wyciśnioney pieczęci podpis rąk ichmościów panów lantwóyta y burmistrza, iako też z drugiey strony pieczęci podpis ręki pisarskiey y korrekta tegoż iegomości pana pisarza tymi słowy: Kazimierz Cieszyński—lantwóyt Orszański, Paweł Baranowski—burmistrz-roczny, Dionizy Paszyński (miasta) iego krolewskiey mości Orszy, pisarz. Correctum, pisarz. Ad haec na ostatniey stronicy konnotacia takowa: est in actis. Który to takowy extrakt wieczysto funduszowego zapisu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona w sposób przenosu, przy samym originale do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1750 г. Января 31 дня.

Изъ книги № 110, за 1750 г., л. 404.

2. Миролюбная сдѣлка между митрополитомъ Флоріаномъ Гребницкимъ и войскимъ Мозырскимъ Михаиломъ Еленскимъ касательно разграниченія принадлежащихъ имъ имѣній Скорбутянъ и митрополичьей Ваки.

Между митрополитомъ Шептицкимъ и Мозырскимъ войскимъ Еленскимъ возникъ споръ изъ-за границъ митрополичьихъ имѣній Ваки и Торнянъ съ имѣніемъ Ленскаго—Скорбутянами. Постановленіемъ браславскаго подкоморія, разбиравшаго это дѣло на мѣстѣ, была назначена присяга какъ крестьянамъ спорящихъ сторонъ, такъ и Шептицкому. Между тѣмъ Шептицкій умеръ не учинивши присяги; трибуналъ искъ Ленскаго призналъ правильнымъ. Преемникъ Шептицкаго митрополитъ Флоріанъ Гребницкій вошелъ по этому дѣлу съ Ленскимъ въ частную сдѣлку, на основаніи которой и была проведена по спорнымъ мѣстамъ опредѣленная граница. Во взаимномъ согласіи на эту сдѣлку и выдана настоящая запись.

Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiątego, miesiąca Apryla dwudziestego dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron iegomość pan Mikołay Życki—miecznik xięstwa Żmuydzkiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samym oryginale y dwuch extraktach, jednym ziemskim wojewodztwa Wileńskiego, drugim trybunalskim kadencyi Mińskiey, vigore konstytucyi tysiąc siedmset dwudziestego szóstego ad acta podał dobrowolnego, wieczysto ugodliwego, nieporuszonego zapisu miedzy w Bogu nayprzewielebnieyszemi jaśniewielmożnym imci xiędzem Floryanem Hrebnickim—arcybis-

kupem Połockim, metropolitą całey Rusi, y wielmożnym imć panem Michałem Jeleńskim woyskim powiatu Mozyrskiego, ad invicem miedzy ichmćmi uczynionego, w ziemstwie woiewodztwa Wileńskiego ad invicem przyznanego, praepostere w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego aktykowanego, na kadencyi Mińskiey, et ex iisdem actis wydane, in rem et partem wielmożnego iego mość pana Michała Jeleńskiego—woyskiego powiatu Mozyrskiego służące y należące, które podając do akt, prosił nas sądu, ażeby pomienione extrakty były do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane. Jakoż my sąd one przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, których tenor sequitur estque talis: Wypis z xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Mińsku expedyowanych, roku tysiąc siedmsetnego pięǳiesiątego, miesiąca Februaryi szesnastego dnia. Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z wojewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmsetnym czterdziestym dziewiątym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Jan Hutorowicz—budowniczy Oszmiański, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samym oryginale ad acta podał extrakt zapisu wieczysto ugodliwego, nigdy nieporuszonego miedzy jaśnie wielmożnym imć xiędzem Floryanem Hrebnickim—arcybiskupem Połockim, metropolitą całey Rusi, a wielmożnym imć panem Michałem Jeleńskim—woyskim powiatu Mozyrskiego, ad invicem danego, na rokach ziemskich trzykrólskich woiewodztwa Wileńskiego przyznanego et ex iisdem actis wydanego, in rem et partem tegoż wielmożnego imci pana Michała Jeleńskiego—woyskiego powiatu Mozyrskiego, służący y należący, który podając ad acta prosił nąs sądu trybunalnego głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony dobrowolny wieczysto ugodliwy, a nigdy nieporuszony zapis, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyjowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis: Wypis z xiąg ziemskich woiewodztwa Wileńskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych. Roku tysiąc siedmsetnego pięǳiesiątego, miesiąca Februaryi czwartego dnia. Na rokach trybunału ziemskiego woiewodztwa Wileńskiego, w roku teraznieyszym, wyż na dacie exprymowanym, do sądzenia przypadłych, porządkiem prawa pospolitego w mieście iego królewskiey mości Wilnie in loco solito judiciorum w zamku odprawujących się, przed nami Michałem Horodeńskim—sędzią, Janem Ignacym Monkiewiczem—podsędkiem, Andrzeiem Abramowiczem—pisarzem, urzędnikami ziemskiemi wojewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter jaśnie wielmożny w Bogu nayprzewielebnieyszy imć xiądz Floryan Hrebnicki—metropolita całey Rusi, arcybiskup Połocki, ex una parte, a wielmożny imć pan Michał Jelenski—woyski Mozyrski, ex altera parte, opowiadali, prezentowali y przyznali wieczystougodliwy, nigdy nieporuszony zapis, ad invicem miedzy sobą dany, służący y należący, który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, pro-

sił nas urzędu, ażeby pomieniony zapis, ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg ziemskich Wileńskich spraw wieczystych przyięty y wpisany; jakoż my urząd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis: Ja Floryan Hrebnicki—arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, wsi Tarnian, ia Michał Jeleński—woyski Mozyrski, qua possessor y wiecznik folwarku Skorbucian y wsi Skorbuciany nazwaney, z drugiey strony, zeznawamy tym naszym dobrowolnym wieczysto ugodliwym, nigdy nieporuszonym zapisem, ad invicem sobie danym na to: iż co z okazyi zachodzącey miedzy wsią metropolitańską, Tarniany nazwaną, a folwarkiem mnie Jeleńskiego Skorbucianami, w województwie Trockim leżącemi, dyferenciy, za odesłaniem sprawy z trybunału głównego wielkiego xiętwa Litewskiego dekretem oczewistym miedzy mną Jeleńskim, a jaśnie wielmożnym, w Bogu nayprzewielebnieyszym imci xiędzem Atanazym Szeptyckim—metropolitą całey Rusi, antecessorem mnie Hrebnickiego, teraznieyszego metropolity całey Rusi, y innymi stronami ferowanym, na sąd wielmożnego imci pana Antoniego Dusiackiego Rudominy—podkom. Brasławskiego, gdy tenże wielmożny imć pan podkomorzy powiatu Brasławskiego, po wydanych od siebie solita praxi iuris zapozwach y innotescencyach, ad locum differentiarum w roku tysiąc siedmset czterdziestym szóstym ziechał, tedy tamże dekretem swoim oczewistym, po wyprowadzonych ab utrinque ductach, wyzyi granic, po expediowaney inquizycyi, po produktach, replikach, ab utrinque wnoszonych miedzy mną Jeleńskim—woyskim Mozyrskim, a rzeczonym jaśnie wielmożnym imć xiędzem Szeptyckim—metropolitą całey Rusi y innemi stronami, ex personali w tymże roku tysiąc siedmset czterdziestym szóstym, miesiąca Octobra jedynastego dnia ferowanym, jurament temuż jaśnie wielmożnemu Szeptyckiemu—metropolicie całey Rusi, osobliwie jurament trzem poddanym Tarniańskim, item jurament dwum poddanym Skorbuciańskim, na punktach, w tym dekrecie specifice wyrażonych, uznał y termin takowego iuramentu wykonania przez jaśnie wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego—metropolitę całey Rusi, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym siódmym, miesiąca Lipca dwudziestego siódmego dnia, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego, a poddanym na dniu trzydziestym ejusdem anni et mensis, na ostatnim kopcu wykonać nakazał y zachodzące miedzy folwarkiem mnie Jeleńskiego—woyskiego Mozyrskiego, Skorbuciany nazwanym, a dobrami metropolitańskiemi Waka y wsią Tarnianami differencye et ad invicem zachodzące pretensye in distinctis categoriis, decyzyą swoją, w tymże dekrecie specifice exprimowaną, pomieniony wielmożny imć pan podkomorzy Brasławski ferował, jako tenże dekret in contentis et judicatis dostatecznie obloquitur, którym dekretem ex quo jaśnie wielmożny imć xiądz metropolita całey Rusi, jako też y ja Jeleński kontentowaliśmy się. Więc wielmożny imć pan podkomorzy Brasławski, in absentia na tenczas imci pana komornika swego, kopce przez imci pana Bartłomieja Duseykę, qua przysięgłego sądów swoich regenta, sypać in praesentia sua na mieyscach niedysquizycyinych roskazał, a na tych mieyscach, gdzie juramenta adinvicem uznane były, znaki tylko ziemi kopane poczynił; po takowym zaszłym oczewistym podkomor-

skim dekrecie y po stałym, methodo, w tym że dekrecie circumscripta, rozgraniczeniu, gdy ante terminum wykonania iuramentu fata jaśnie wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego — metropolity całey Rusi zakonczyły y jaśnie wielmożny imć xiądz Hrebnicki—arcybiskup Połocki, metropolitą został, tedy ja Jeleński—woyski Mozyrski, ex ratione non expleti przez antecessora imci jaśnie wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego—metropolity całey Rusi, iuramentu, dwa dekreta kontumacyine trybunału, pod datami w nich wyrażonemi, cum lucris et judicatis, w dekretach tych expressis, na jaśnie wielmożnego imć xiędza Hrebnickiego—arcybiskupa Połockiego, metropolitę całey Rusi, otrzymałem y po sprowadzoney za pierwszym dekretem trybunalnym urzędowey do wsi Tarnian exekucyi, in tractu powtórney, za drugim dekretem trybunalskim, ex parte mnie Jeleńskiego — następuiącey exekucyi, my obiedwie strony, mediante authoritate wielmożnych ichmościów panów przyiacioł, ab utrinque uproszonych, takowym na wieczne a nigdy nieodzowne czasy pogodziliśmy się sposobem: A naypierwiey, ja Jeleński — woyski Mozyrski, od uznanego przerzeczonym dekretem podkomorskim Brasław., jaśnie wielmożnemu imć xiędzu Szeptyckiemu—metropolicie całey Rusi, antecessorowi teraznieyszego jaśnie wielmożnego imć xiędza metropolity juramentu, ex praesenti combinatione pomienionego jaśnie wielmożnego imć xiędza Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, tudzież y poddanych Tarnianskich ab eodem nexu juramentu, tymże dekretem podkomorskim Brasław. uznanego, in perpetuum uwalniam; e conversa, ja Hrebnicki—arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, względem uwolnienia mię metropolity, jako in gradu antecessora mego, jaśnie wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego, zostaiącego a nexu przysięgi, pomienionym dekretem podkomorskim nakazaney et ex ratione otrzymanych po pomienionym dekrecie podkomorskim Brasławskim ex parte wielmożnego imć pana Jelenskiego trybunalskich dekretów, wolny wstęp do wygonu Tarniańskiego, zaczowszy od młynu Skorbucianskiego, z obu stron rzeki Ozdry, aż pod samą wieś Tarniany, równo z mogiłami w cyrkumferencyi swey kończącego się, takowym sposobem pozwalam: iż na pomienionym wygonie, zaczowszy od młynu Skorbuciańskiego, a idąc ku wsi Tarnianom, po te mieysce, gdzie na tymże wygonie z iedney strony rzeki Ozdry leży kamień pod górą przy błocie, a z drugiey strony teyże rzeczki Ozdry na tymże wygonie przeciwko pomienionemu kamieniowi znayduie się krynica Pasza, tak dworowi Skorbucianskiemu, iako też y poddanym Skorbucianskim dla bydła y koni po obudwuch stronach rzeki Ozdry, przez pomieniony wygon idącey, według teraznieyszey ugody, bez żadney ode mnie metropolity y nastepuiących po mnie metropolitów, ani też od dispozitorów y poddanych Wak metropolitańskiey y Tarniańskich przeszkody, wielmożnemu imć panu Jeleńskiemu y następuiącym po imci posessorom y wiecznikom Skorbuciańskim, także y poddanym Skorbuciańskim wiecznemi czasy pozwala się, a daley od pomienionego kamienia y krynicy idąc ku wsi Tarnianom, ten że wygon z obu stron rzeki Ozdry, przy wsi metropolitańskiey Tarnianach, na paszę dla koni y bydła poddanych metropolitańskich Tarniańskich, bez żadney ode mnie Jeleńskiego y następuiących po

mnie sukcessorów y possessorów folwarku y wsi Skorbucian prepedycyi, wiecznymi czasy zachowuie się. Żeby zaś z obu stron, mimo teraznieyszą ugodę, na pomienionym wygonie, tak poddani Skorbuciańscy za pomieniony kamień y krynicę koni y bydła dwornych y swoich, iako też wzaiemnie poddani Tarniańscy swoich koni y bydła na drugę stronę tegoż kamienia y krynicy nie przepędzali, a ztąd gdyby miedzy poddanemi z obu stron okazyi do zwady nie było, tedy po rzeczony kamień y krynicę w poprzek całego wygonu zagrodzić pozwalamy, abutrinque parte pozwala się; ażeby ani ludzie dworni Skorbuciańscy, ani poddani Skorbuciańscy, czasu paszy bydła y koni na pomienionym wygonie, szkody w zbożach, na polach Tarniańskich zasianych, nie czynili, mocno praecavetur. Osobliwie ia arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, wolno dworowi Skorbucianskiemu y wsi Skorbucianom na własną potrzebę branie gliny, pod Tarnianami będącey, takoż wiecznemi czasy pozwalam: tak na potrzebę dworną, iako też y na potrzebę wsi Skorbucian, takowę glinę pod wsią Tarnianami kopać y każdego czasu brać dworowi y wsi Skorbucianom wolno wiecznemi czasy; którego kopania y brania gliny iż poddani Tarniańscy, ani dwór metropolitański Wacki bronić nie maią, ia xiądz Hrebnicki—arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, ninieyszym zapisem moim waruię; ad haec poddanych Skorbuciańskich od iuramentu, dekretem pomienionym podkomorskim Brasławskim nakazanego, ia xiądz metropolita wiecznie uwalniam. E converso ia Michał Jeleński—woyski powiatu Mozyrskiego, dekreta trybunalskie, exnunc ex actoratu meo na pomienionego iaśnie wielmożnego imć xiędza Hrebnickiego—arcybiskupa Połockiego, metropolitę całey Rusi otrzymane, z całym procederem kassuię y przy gruntach, sianożęciach, dekretem pomienionym oczewistym podkomorskim Brasławskim ad fundum Tarnian przysądzonych, a przeze mnie Jeleńskiego czasu teyże podkomorskiey rozprawy ad fundum folwarku Skorbucian przeze mnie, qua wiecznika tegoż folwarku, prentendowanych, perpetuis temporibus wieś Tarniany zachowuię; quo intuitu nad pomieniony dekret podkomorski Brasławski do żadnych gruntów y sianożęci, tym że dekretem podkomorskim Brasławskim ad fundum wsi Tarnian przysądzonych, ia Michał Jeleński—woyski Mozyrski, ex fundo folwarku mego Skorbucian y wsi, Skorbuciany nazwaney, interessować się nie mam y niepowinien będę. A wzaiemnie ia xiądz Hrebnicki—metropolita całey Rusi, przy gruntach, sianożęciach, to iest pomienionym dekretem podkomorskim Brasławskim do folwarku Skorbucian przysądzonych, tegoż imci pana Jeleńskiego y następuiących po ichmci sukcessorów y possessorów folwarku Skorbucian wiecznemi czasy zachowuię. Ad haec do takowych gruntów y sianożęci, dekretem wielmożnego imci pana podkomorzego Brasław. ad fundum folwarku imci pana Jeleńskiego Skorbucian y do wsi Skorbucian imć panu Jeleńskiemu przysądzonych, ia sam z następuiącemi po mnie metropolitami, ullo titulo et praetextu, mimo teraznieyszy dekret podkomorski y ograniczenie, w tym że dekrecie podkomorskim exprymowane, y mimo tenże wieczysto ugodliwy zapis, interessować się y żadnego wstępu y pretextu do młynu Skorbuciańskiego, tymże dekretem podkomorskim Brasław. circa omnimodam pos-

sessionem wielmożnemu imć panu Jeleńskiemu obwarowanego, ia arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, z następuiącemi po mnie metropolitami, formować y uraszczać nie mam y nie powinien będę. Denique ia arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, ogród, ex opposito karczmy imci pana Jeleńskiego, nad Sokołowym mostem stoiącey, będący, przy gościncu na gruncie metropolitańskim, a w używaniu karczmarza teyże karczmy Sokołowey zostaiący, tak iak dopiero ten ogród iest w swoiey cyrkumferencyi, wiecznemi czasy do pomienioney karczmy przydaię y ażeby z takowego ogrodu pomieniony karczmarz karczmy Sokołowey do dworu metropolitańskiego Wackiego, co rok w dzień ś. Michała archanioła św. rzymskiego, po groszy pietnaście, zaczowszy od roku teraznieyszego tysiąc siedmset piędziesiątego (sub amissione używania tego gruntu) perpetuis temporibus płacił y gdyby pod pretextem tego ogrodu pomieniony karczmarz karczmy Sokołowa więcey gruntu metropolitańskiego nie przyimował, ninieyszym zapisem ia arcybiskup Połocki, metropolita całey Rusi, praecaveo. Pro reliquo my obiedwie strony, dekret wyż wyrażony wielmożnego imci pana podkomorzego Brasławskiego, cum omnibus iudicatis onego y z ograniczeniem, w tym dekrecie wyrażonym, aprobuiemy, non praeiudicando iednak niwczym teraznieyszemu wieczysto ugodliwemu zapisowi naszemu; owszem ia metropolita z następuiącemi po mnie metropolitami, a ia Jelenski także z sukcessorami memi y possessorami Skorbucian takowy ninieyszy wieczysto ugodliwy zapis ab utrinque wiecznie manutenendo y mimo takowy dekret y ograniczenie, w tymże dekrecie podkomorskim Brasławskim wyrażone, kopcami y znakami obwarowane, et contra obloquentiam ninieyszego wieczysto ugodliwego zapisu, ia xiądz metropolita z następuiącemi po mnie metropolitami, ia Jeleński, qua wiecznik folwarku Skorbucian y wsi Skorbucian cum successoribus meis, tak sam przez się, iako też y przez poddanych naszych, ab utrinque w dzierżeniu gruntow, sianożęci, tymże dekretem podkomorskim Brasławskim przysądzonych, et contra tenorem ninieyszego wieczysto ugodliwego zapisu iedna strona drugiey stronie żadney prepedycyi czynić y takowego dekretu podkomorskiego Brasławskiego y ograniczenia, w nim wyrażonego, ani też teraznieyszego wieczysto ugodliwego zapisu ni w czym naruszać nie mamy y nie powinni będziemy. Pro reliquo my obiedwie strony, dla zasypania kopców na tych mieyscach, gdzie byli przez wielmożnego imci pana podkomorzego Brasławskiego na gruntach y sianożęciach, praeviis iuramentis przysądzonych, znaki pokopane, tudzież dla odnowienia kopców podkomorskich Brasław. imci pana Kazimierza Zaięczkowskiego — komornika woiewodztwa Trockiego, spólnym kosztem naszym in spatio roku sprowadzić y do usypania kopców nowych y odnowienia dawnieyszych kopców podkomorskich Brasław. temuż imci panu komornikowi Trockiemu ludzi abutrinque dodać assekuruiemy się. Co wszytko, ut supra expressum, inviolabiliter zyścić y dotrzymać powinniśmy, pod zaręką, ważności rzeczy wynoszącą, et sub penis banitionum ac infamiae, przymuiąc in casu renitencyi. temu zapisowi forum ubiquinarium w wielkim xięstwie Litewskim, bez żadnych dylacyi, gdzie pars renitens temu zapisowi wszelkim iudykatom sądowym podlegać, onym y temu

zapisowi zadość czynić y za naruszenie takowego zapisu zarękę zapłacić, a za niestaniem w peny, winy, sub forti na dobrach partis renitentis subsequenda executione, podpadać tenebitur, pod tąż wyż opisaną zaręką, po zapłaceniu którey by niepoiednokrotnie, przecie ten nasz dobrowolny wieczysto ugodliwy zapis na potomne czasy in suo valore zostawać ma. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiątego, miesiąca Januaryi trzydziestego pierwszego dnia. U tego zapisu, przy dwuch pieczęciach, na laku czerwonym wycisnionych,pomienionych dwuch aktorów, podpisy tak tychże aktorów, iako też y ichmościów panów pieczętarzów his exprimuntur verbis. Floryan Hrebnicki—metropolita całey Rusi, arcybiskup Połocki mp. Michał Jeleński—woyski Mozyrski. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielmożnego w Bogu nayprzewielebnieyszego imci xiędza Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, tudzież od wielmożnego imci pana Michała Jeleńskiego—woyskiego Mozyrskiego, do tego wieczysto ugodliwego zapisu, in contentis et vadiis, w onym specificatis, ad invicem miedzy temi stronami danego, podpisuię się: Ignacy Koszczyc, dworzanin iego królewskiey mości. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto ugodliwego zapisu podpisuię się Adam Snarski—rotmistrz woiewodztwa Połockiego, manu propria. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto ugodliwego zapisu podpisuię się Ignacy Narkowicz Podwiński—S. G. mp.—Który to zapis, za przyznaniem onego ad invicem przez pomienione osoby, iest do xiąg ziemskich woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęciami dwuma wielmożnego imć pana sędziego y podsędka, urzędników ziemskich woiewodztwa Wileńskiego, wielmożnemu imć panu Michałowi Jeleńskiemu—woyskiemu powiatu Mozyrskiego, iest wydan. Pisan w Wilnie, ut supra. U tego extractu przy pieczęciach dwuch ziemskich woiewodztwa Wileńskiego podpisy rąk wielmożnych ichmościów panów urzędników ziemskich woiewodztwa Wileńskiego, tudzież correcta imci pana regenta, oraz na srzednich arkuszach correctum y na ostatniey stronicy lectum his verbis: Michał Horodeński—sędzia ziemski woiewodztwa Wileńskiego; Jan Monkiewicz—podsędek woiewodztwa Wileńskiego; Andrzey Abramowicz—pisarz ziemski woiewodztwa Wileńskiego. Iako do zapisu, miedzy iaśnie wielmożnym imci xiędzem metropolitą całey Rusi, arcybiskupem Połockim, a wielmożnym imci panem Jeleńskim—woyskim Mozyrskim, regentem ziemskim Wileńskim stałego, in locum tegoż imć pana regenta correxi Wiłeyko—regent trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego. Correctum, lectum cum actis: Bohusz—namiesnik ziemski woiewodztwa Wileńskiego. Który to takowy extract, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona w sposób przenosu przy samym orginale do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego kadencyi Mińskiey, wielmożnemu imci panu Michałowi Jeleńskiemu—woyskiemu powiatu Mozyrskiego iest wydan. Pisan anno, die, mense ut supra. U tego extraktu przy pieczęci trybun. kadencyi Mińskiey podpisy rąk

iaśnie wielmożnego imci pana marszałka, tudzież wielmożnych ichmościów panów pisarza y sędziów trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, oraz correcta, także na każdym arkuszu correctum y na złożeniu lectum temi się wyrażaią słowy: Jan August z Heklów Hilzen—kasztelan Inflantski, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego. Michał Kroier—pisarz trybunału głównego xięstwa Litewskiego. Antoni Bohusz—starosta Gar., deputat powiatu Wiłkomirskiego mp. Stanisław Prewysz Kwinta—deputat powiatu Wiłkomirskiego. Antoni Pałacki Rac—łowczy woiewodztwa Trockiego, deputat woiewodztwa Trockiego. Józef Bieniuński—podczaszy Starodubowski, deputat z powiatu Starodubowskiego. Antoni z Borewicz—starosta y deputat powiatu Kowieńskiego. Gabryel Felicyan Piotr Medunecki—deputat woiewodztwa Połockiego. Erazm z Radowicz Radowicki—porucznik iego królewskiey mości, deputat z powiatu Wołkowyskiego. Correxi Hutorowicz—regent trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego. Correctum, lectum cum actis: Puszkin. Które to takowe extracty, za podaniem onych przez wyż wyrażonego patrona w sposób przenosu, przy samym originale, do akt, są do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, ze wszytką w nich inserowaną rzeczą, przyięte y wpisane.

1750 г. Іюля 3 дня.

Изъ книги № 112, за 1751 г., л. 904.

3. Актъ размежеванія имѣнія Свиранъ, принадлежащаго Виленскому св. Троицкому монастырю, съ имѣніемъ Волкорабишками, принадлежащимъ Антонію Комару.

Между базиліанами и сосѣднимъ съ ихъ имѣніемъ Свиранами помѣщикомъ Комаромъ возникъ споръ изъ-за границъ. Комаръ между прочимъ захватилъ часть земли базиліанъ на границѣ своего имѣнія Волкорабишекъ. Базиліане вчинили искъ и хотя состоялся по этому дѣлу декретъ, тѣмъ не менѣе спорныя земли подвергались обоюдному захвату крестьянъ спорящихъ сторонъ. Желая наконецъ окончить это дѣло, обѣ стороны согласились рѣшить свой споръ третейскимъ судомъ. Къ извѣстному сроку предъявлены были тяжущимися сторонами документы, на основаніи которыхъ, а равно и свидѣтельскихъ показаній, установлены были новыя границы.

Roku tysiąc siedmset piędziesiątego pierwszego, miesiąca Julii pierwszego dnia. Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset piędziesiątym pierwszym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Alexander Hołow-

czyc—komornik woiewodztwa Smoleńskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał dobrowolny, wieczysty rozgraniczaiący, kwitacyiny, oraz assekuracyiny zapis, między wielmożnym imć panem Antonim Franciszkiem Komarem—łowczym woiewodztwa Wileńskiego, star. Botwińskim, z iedney, a w Bogu przewielebnym imć xiędzem Janem Łukianowiczem—konsultorem prowincyi Litewskiey, starszym Wileńskim zakonu świętego Bazylego wielkiego y wszytkiemi ichmćmi xiężą bazylianami, przy cerkwi świętey Tróycy w Wilnie rezyduiącemi, z drugiey strony, ad invicem sobie dany, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, aby pomieniony zapis, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiąwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis.

Ja Antoni Franciszek Komar—łowczy woiewodztwa Wileńskiego, starosta Botwiński — z iedney, a ia xiądz Jan Łukianowicz — consultor prowincyi Litewskiey, starszy Wileński zakonu świętego Bazylego wielkiego, moim y wszytkich ichmciów xięży bazylianów, przy cerkwi śwętey Tróycy w Wilnie rezyduiących, imieniem, z drugiey strony, pod wszytkie niżey wyrażone vadia, warunki, klawzuły y obowiązki, dobrowolnie na się przyięte, podlegaiąc y pod one poddaiąc się, czyniemy wiadomo tym naszym dobrowolnym wieczystym rozgraniczaiącym, kwitacyinym, oraz y assekuracyinym zapisem, ad invicem sobie danym na to: iż co ia Komar—łowczy woiewodztwa Wileńskiego, maiąc dobra moie Wołkorabiszki, z przykupiami do tych dobr należącymi, a my xięża bazylianie klasztoru Wileńskiego, maiąc dobra nasze Swirany, także z przykupiami do nich należącemi, w woiewodztwie Wileńskim leżące, między którymi dobrami poddani ambarum partium ex vetustate temporum nie mogąc wiedzieć zupełnie w niektórych mieyscach aktualney granicy, pasieki sobie potrzebili. Jakoż my bazylianie Wileńscy, maiąc sobie za ubliżenie w granicach ąd strepitum iuris udaliśmy się y w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii między różnymi ichmćmi o granice kompetytorami et ex actoratu nostro w roku przeszłym tysiąc siedmsetnym czterdziestym czwartym, miesiąca Septembra pierwszego dnia, przy innych ichmościach y z wielmożnym imć panem Komarem—łowczym woiewodztwa Wileńskiego, sprawa przed sąd wielmożnego imci pana Chełchowskiego—podkomorzego Rowińskiego, odeszła, po którym iednak dekrecie itidem poddani obudwóch nas stron pasieki potrzebili; a tak my xięża bazylianie Wileńscy y ia Komar—łowczy woiewodztwa Wileńskiego, nie wyprowadzaiąc wielmożnego imci pana podkomorzego, lecz quod spectabat do granic, miedzy nami dwóma stronami zachodzących, na przyiacielską medyacyą y rozgraniczenie zgodziliśmy się, iakoż na ninieyszym terminie ia Komar, producendo intromissyę generalską, sub data roku tysiąc pięćset dziewiędziesiąt trzeciego, miesiąca Oktobra dziewiątego dnia czynioną y w tymże roku, miesiącu y dniu na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim woiewodztwa Wileńskiego zeznaną, na przykupią, nazywaiącą się Wierch-Kiena, przy innych także przykupiach od pana Frydrycha Fondydela zeszłemu ś. p. imci panu Bieniaszowi Komarowi—antecessoro-

wi moiemu uczynioną et ad praesens mnie do maiętności Wołkorabiszek służącą, z którey intromissyi dowodziłem: iż lasy moie leżą podle lasów imci pana Białozora aż do samey pustoszy tegoż imci pana Białozora, nazwaney Polisziyszki, ad praesens w possessyi ichmciów xięży bazylianów Wileńskich będącey et vigore takowey intromissyi dukt móy prowadziłem. E contra ia xiądz starszy klasztoru Wileńskiego, producendo dwa dokumenta: ieden donacyiny sub data roku tysiąc sześćset siódmego, miesiąca Augusta szóstego dnia, od iaśnie wielmożney imć pani Bohdanny Ladskiey Heliaszowey Pielgrzymowskiey—pisarzowey iego królewskiey mości wielkiego xięstwa Litewskiego, imci panu Jakubowi Łoznickiemu y samey ieymci pani Helenie Klukowskiey na folwark Giedeytany dany y w ziemstwie przyznany, z którego dokumentu y ograniczenia, w nim wyrażonego, dowodziłem, iż też same Giedeytany, oraz Rutkowszczyzna y Polikszowszczyzna, a w intromissyi wielmożnego imci pana Komara, Poliszyszkami nazwana, są należące do Swiran y granica kończy się z wielmożnym imci panem Komarem za roystem aż przy kopcu starodawnym, przy gościncu Olszańskim, do Wilna idącym. Z drugiego zaś dokumentu intercizyinego między iaśnie wielmożną imć panią Bohdanną Iwanowną Ladzką Eliaszową Pielgrzymowską—pisarzową iego królewskiey mości wielkiego xięstwa Litewskiego, a wielmożnym imć panem Stanisławem Białozorem—podkomorzym Upickim, w roku tysiąc sześćset ósmym, miesiąca Iulii ośmnastego dnia stałego, dowodziłem: iż w tym dokumencie iest expressia, iż wielmożny imć pan Białozor w uroczyszczu Polikszyszkach miał swe lasy, które eo tempore opisali się, zamieniać; iakoż te wszytkie imienicza y lasy per antecessores są przykupione ad fundum Swiran y teraz do nas bazylianów Wileńskich należą y tak vigore tych dokumentów dukt móy prowadziłem. Po których obu przez nas obie strony przeprowadzonych duktach, ponieważ in meditulio onych żadne znaki graniczne non inveniebantur ponieważ plena z świadectwa poddaństwa ambarum partium nie była probatio, mediante tedy authoritate ichmciów panów przyiacioł, ea in his intra expressis locis rozgraniczyliśmy się methodo: A naprzód, poczowszy od sosny, nazywaiącey się Strzelana, stoiącey przy drodze idącey z Okminiszek, wsi Korzyściańskiey, do wsi naszey bazylianskiey, Hanczarowszczyzna nazwaney, po lewey stronie drogi przy tey że sośnie wielkiey, Strzelana nazwaney, kopiec między nami piętny wielki usypany ieden; przy którey drodze, kopcu y sośnie, po lewey ręce puszcza moia mnie Komara—łowczego woiewodztwa Wileńskiego, a po prawey stronie, przez drogę pięta nasza nas Bazylianów Wilenskich, do którey naszey pięty przy drodze przypiera las Korzyściański iaśnie wielmożnego imci pana Michała Ogińskiego—pisarza polnego wielkiego xięstwa Litewskiego; a z tamtąd daley idąc od tego kopca pierwszego, tąż drogą ku Hanczarowszczyznie, która idzie od wsi Okminiszek do wsi Hanczarowszczyzny, zostawuiąc puszczę po lewey ręce moią mnie Komara, a po prawey stronie naszą bazylianską, przy teyże drodze o sznurów pięć, po lewey ręce drogi na gruncie mym Komarowskim przy drodze kopiec drugi, który to sznur, którym mierzemy, ma w sobie prętów dziesięć, a pręt kożdy ma w sobie łokci siedm y pół;

a od tego, drugiego kopca odmierzywszy sznurów trzy, droga wyż wyrażona poszła w prawo do Hanczarowszczyzny, a udawszy się w lewo, daley postępuiąc steczką y zostawuiąc po lewey ręce lasy moie mnie Komara Wołkorabiskie, a nasze nas bazylianów Swirańskie, po prawey stronie zaś sznurów dwa przy stecce, po lewey ręce kopiec trzeci; daley tąż puszczą y stecką idąc, zostawuiąc po lewey ręce puszczę moią Komarowską, a po prawey naszą bazyliańską, o sznurow pięć kopiec po lewey ręce przy stecce czwarty; a od tego czwartego kopcu tąż puszczą y stecką idąc, zostawuiąc lasy po lewey ręce moie Komarowskie, a po prawey nasze bazyliańskie o sznurow pięć, po lewey ręce przy stetce kopiec piąty; przy którym kopcu przez steckę kamień duży na prawey stronie na gruncie naszym bazyliańskim tuż niedaleko kopca leży, na którym y krzyż wybić kazaliśmy, do którego to kopca piątego żadna nigdy dotąd rozgraniczaiącemi się o granice kwestya nie była; iednak dla wiekuistey pamiątki y wiadomości kopcami te granice oznaczyliśmy. A że zacząwszy od wyż wspomnioney Strzelaney sosny, iak dukt idzie y kopce sypane, ta droga y stecka, wyż wyrażone, krzywo w obie strony idą, a sznur onymi krzywościami ciągniony, więc przez te krzywości lasów sznuru zatrudnienie ieśliby się w pomierze mnieyszość pokazała się, to na przeszkodzie żadney stronie bydź nie ma, lecz te kopce desuper wspomnione podług drogi y stecki perpetue za graniczne trzymane wiecznie bydź maią. A od tego kopca piątego idąc tąż stecką y lasem ku polom, zostawuiąc po lewey ręce grunta moie, mnie Komara—łowczego woiewodztwa Wileńskiego, Wołkarabiskie, a po prawey stronie nasze bazyliańskie Swirańskie, o sznurów pięć, po lewey ręce przy teyże stecce w zaroślach, kopiec szósty. A od tego szóstego kopca daley postępuiąc iuż na pola, zostawuiąc grunta moie Komarowskie po lewey ręce, a po prawey nasze bazyliańskie, na polu o sznurów trzy y pręt ieden, po lewey ręce stecki kopiec narożny siódmy; a od tego siódmego rogowego kopca, przez też steckę iuż znacznieyszą w poprzeg oną przeszedszy, od kopca udawszy się kręto w prawo, zostawuiąc takoż po lewey ręce grunta moie mnie Komara Wołkarabiskie, a po prawey ręce nasze bazyliańskie, o sznurów dwa kopiec ósmy. Od którego kopca o podal widać ogród, kamieńmi obwiedziony, Poliszyszki alias Polikszowszczyzna, po prawey ręce będący, do nas bazylianow Wileńskich należący; daley idąc prosto polem, zastawuiąc po lewey ręce grunta moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie, o sznurow trzy kopiec dziewiąty. A od tego dziewiątego kopca simili methodo idąc prosto, zostawuiąc po lewie grunta moie mnie Komara Wołkarabiskie, a po prawey stronie nasze bazyliańskie, o sznurów trzy w polu kopiec dziesiąty. A od tego dziesiątego kopca eodemque simili modo idąc prosto, w poprzek drogi, która idzie z Wołkarabiszek do różnych wsi naszych bazylianów Wileńskich, zostawuiąc po lewey ręce grunta moie mnie Komara, a po prawey ręce grunta nasze bazyliańskie, o sznurów trzy, prętów dwa y pół, pod dębem w zarośli, kopiec iedynasty, na którym dębie y krzyż wyciąć dla znaku granicznego kazaliśmy. A od tego kopca y dębu idąc do miedzy kamienney y do śrzodka roysta w doł spuszczaiąc, trochę w lewo udawszy się, zostawiwszy po lewey ręce grunta

moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie grunta, o sznurów trzy na polu kopiec dwunasty. A od tego dwunastego kopca, zostawiwszy po lewey ręce grunta moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie, o sznurów trzy kopiec w polu trzynasty. A od tego trzynastego kopca, zostawuiąc po lewey ręce gruntą moie mnie Komara, a po prawey stronie nasze bazyliańskie, na miedzy wyż pisaney kamienney o sznurów trzy kopiec czternasty. Które te kopce w polu, zacząwszy od wyż wyrażonego narożnego siódmego kopca, ieśliby się w pomierże do iednego więcey, a do drugiego mniey sznurowey miary przychodziło, nie ma to pro onere quali bydź poczytano, ex quo przez żyto, iarzyny polowe y lady sznur ciągniony. A od tego czternastego kopca idąc ku roystu, zostawuiąc po lewey ręce lasy moie mnie Komara, a po prawey ręce nasze bazyliańskie, o sznurów trzy kopiec piętnasty. A od tego piętnastego kopca, zostawuiąc po lewey ręce błota moie mnie Komara, a po prawey ręce nasze bazyliańskie, o sznurów trzy, iuż w royście, kopiec szesnasty. A od tego kopca szesnastego tymże roystem idąc, zostawuiąc po lewey ręce moie Komarowskie błota Wołkarabiskie, a po prawey ręce nasze bazyliańskie, za sznurów trzy, w tymże royście, kopiec siedmnasty. Daley tymże roystem idąc y zostawuiąc błota po lewey ręce moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie, w tymże royście, o sznurów trzy, kopiec ośmnasty. Daley tedy postępuiąc, zostawuiąc po lewie błota moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie, w royście o sznurów trzy kopiec dziewietnasty; a od tego kopca dziewietnastego, zostawuiąc po lewey ręce błota y lasy moie mnie Komara, a po prawey nasze bazyliańskie, za sznurów trzy, iuż na mieyscu suszszym, kopiec dwudziesty. A od tego kopca dwudziestego idąc zaroślami y przeszedszy przez drożkę, zostawuiąc po lewey ręce grunta moie mnie Komara Wołkarabiskie, a po prawie nasze nas bazylianów Wileńskich Swirańskie, o sznurów trzy kopiec dwudziesty pierwszy. A konkluduiąc miedzy nami granice, od tego kopca dwudziestego pierwszego przeszedszy także przez drożkę, wychodzącą z Rutkowszczyzny na gościniec Olszański, do Wilna idący, y zostawuiąc grunta po lewie moie mnie Komara, a po prawie nasze bazyliańskie, idąc z sznurem, przyszliśmy do gościnca, z Olszan do Wilna idącego, do kopca starodawnego, przy gościncu leżącego, do którego staradawnego kopca, od kopca dwudziestego pierwszego wymierzono sznurów dwa y prętów dwa, y tu się przy tym starodawnym kopcu skończyła granica między nami. A zeszedszy z pol w lasy, roysta y zarośle, ponieważ w dukcie krzywość się pokazywała y lasy przeszkadzały, a sznur vigore duktu kręto chodził, więc in casu umnieyszenia się pomiary nam stronam ta nierówność w wymierze szkodzić nie ma, lecz te kopce wszytkie, począwszy od Strzelaney sosny, aż do ostatniego starodawnego kopca, za graniczne perpetue trzymać powinniśmy. A tak w tym mieyscu, de super wyrażonym, my obie strony zupełnie rozgraniczywszy się, wiecznie tę granicę kopcami osypaną, my sami oną za aktualną abutrinque trzymać powinni będziemy y po nas następce nasi powinni będą, to sobie abutrinque waruiąc y assekuruiąc się, iż ponieważ za teraznieyszemi osypanemi kopcami nas obu stron poddani maią swe za-

siewy żytne y iarzynne, więc my obie strony wszytkim obu stron poddanym ich zasiewy żytne y iarzynne, kto co sobie posiał in locis eo tempore differentiarum, wolne zebranie tego roku permittimus, a iuż odtąd za kopce iedna drugiey stronie zachodzić niepowinniśmy y w tymże abutrinque assekuruiemy, iż lubo ad praesens rozgraniczywszy się, kopcami na wieczność osypaliśmy, lecz w polach miedz dla zboż, abutrinque zasianych, czynić nie mogliśmy, ex inde w iesieni, idque na dniu czternastym miesiąca Oktobra, roku teraznieyszego tysiąc siedmsetnego pięndziesiątego, wysławszy abutrinque poddanych, zostawiwszy kopce we śrzodku w polach, miedze tak szerokie, iak kolasą przeiechać możno, przyczynić mamy. A zaś ia xiądz Łukianowicz—consultor prowincyi Litewskiey, starszy Wileński, suo et nomine wszytkich ichmościów xięży bazylianów klasztoru Wileńskiego, proceder prawny w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, ex actoratu nostro, tylko quoad personam wielmożnego imci pana Komara—łowczego woiewodztwa Wileńskiego y dobr imci Wołkarabiszek y tylko w rzeczy desuper wyrażoney i ograniczoney, cum omnibus decretis wiecznie kassuię, annihiluię, w czym wszytkim abutrinque dotrzymuiąc tego dobrowolnego wieczysto rozgraniczaiącego, kwitacyinego, oraz assekuracyinego zapisu zarękę czterech tysięcy złotych polskich na każdą z nas obu stron naruszaiącą stronę zakładamy, na nas y na następców naszych, y ewikcyą ja Komar—łowczy woiewodztwa Wileńskiego, na też dobra moie Wołkarabiszki y attinencye onych, e contra ia xiądz Łukianowicz—consultor prowincyi Litewskiey, starszy Wileński, ex persona mea et nomine wszytkich ichmościów xięży bazylianów klasztoru Wileńskiego, na dobra nasze Swirany, cum omnibus eorum attinentiis, wnosiemy et in casu od kogo kolwiek o takowe nasze rozgraniczenie turbacyi iedna drugą stronę ewinkować y zastępować my sami y następce nasi powinniśmy y powinni będą in quolibet foro, pod tąż de super wyrażoną zaręką, y do zapozwania abutrinque, in casu naruszenia lub niedotrzymania w którym kolwiek punkcie y paragrafie tego dobrowolnego, wieczysto rozgraniczaiącego, kwitacyinego, oraz assekuracyinego między nami stałego zapisu, forum ubiquinarium w wielkim xięstwie Litewskim, abscissis omnibus dilationibus et beneficiis iuris, bez obmów y munimentów naznaczamy, gdzie do którego kolwiek sądu która kolwiek strona będąc adcytowaną, rozprawę ad primam instantiam przyiąć powinna będzie; a sąd wszelki, weyrzawszy w ten nasz zapis, ony approbowawszy, zarękę desuper wyrażoną et litis expensa przysądzić wolen y mocen będzie, a w niestaniu którey kolwiek strony in paenas trium lucrorum wzdawszy, summy przysądzać wolen będzie, które paeny trium lucrorum na się in casu naruszenia takowego zapisu naszego zakładamy. Y natośmy ad invicem sobie dali ten nasz dobrowolny, wieczysty, rozgraniczaiący kwitacyiny, oraz assekuracyiny zapis, z podpisem rąk naszych y ichmościów panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych. Pisan w Swiranach, roku tysiąc siedmsetnego pięndziesiątego, miesiąca Julii trzeciego dnia. U tego dobrowolnego wieczysto rozgraniczaiącego, kwitacyinego, oraz assekuracyinego zapisu, przy pieczęciach dwuch na laku czerwonym wyciśnionych, podpisy rąk tak samych aktorów, iako też ichmo-

ściów panów pieczętarzów temi znayduią się słowy: Antoni Franciszek Komar—łowczy woiedztwa Wileńskiego, starosta Butwiłowski. Jan Łukianowicz – zakonu świętego Bazylego wielkiego consultor, superior Wileński mp. Podług prawa ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imć pana Antoniego Franciszka Komara—łowczego woiewodztwa Wileńskiego, starosty Butwiłowskiego, y od w Bogu przewielebnego imci xiędza Jana Łukianowicza — consultora prowincyi Litewskiey, starszego Wileńskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, w Wilnie przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącego, ad invicem między ichmćmi do tego zapisu wieczysto rozgraniczaiącego kwitacyinego, oraz assekuracyinego, vicissim danego, tak wielmożnemu imci panu Komarowi, iako też ichmćm xięży bazylianom Wileńskim służącego, podpisuię się Marcyan Gumiński—podsędek Wendeński mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętazz od wyż wyrażonych osób do tego zapisu wieczysto rozgraniczaiącego kwitacyinego, oraz assekuracyinego, ad invicem danego, podług prawa podpisuię się Matheusz Jan Łukaszewicz mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego zapisu podpisuię się Maciey Korzan. Który to takowy dobrowolny, wieczysty rozgraniczaiący, kwitacyiny, oraz assekuracyiny zapis, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1750 г. Декабря 7 дня.

Изъ книги № 111, за 1750—1751 гг., л. 916.

4. Заемная запись Колачевскаго старосты Антонія Воловича, данная настоятелю Жировицкаго монастыря Кесарію Стебновскому на сумму двадцать четыре тысячи и триста злотыхъ.

Староста Колачевскій Антоній Воловичъ и два его сына выдаютъ настоящую заемную запись настоятелю Жировицкаго монастыря Стебновскому на 24300 зл. подъ залогъ 3-хъ частей своего имѣнія Хмѣльницы, срокомъ на 3 года, подъ зарукой заемной суммы и съ обязательствомъ подчиниться судебнымъ приговорамъ въ случаѣ неисполненія заключеннаго договора.

Roku tysiąc siedmset pięndziesiątego pierwszego, miesiąca Februarii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset pięndziesiątym obranymi, comparendo personaliter patron ip. Alexander Stoławaczyc — komornik Smoleński, opowiadał, prezento-

wał y w sposób przenosu, przy samym oryginale, ad acta podał extrakt dobrowolnego, assekuracyinego, oraz roboracyinego zapisu, od ww. ii. pp. Antoniego—oyca, starosty Kołaczewskiego, Jana-Hieronima y Wincentego Wołowiczów, w Bogu Nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—superyorowi y wszystkim xięży bazylianom Żyrowickim danego, w maydeburgyi Żyrowickiey przyznanego et ex iisdem actis wydanego, ad praesens in rem et partem tychże ichmć służącego, który podaiąc do akt, prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać rozkazali, którego tenor sequitur estque talis. Wypis z xiąg mieyskich magdeburgyi Żyrowickiey, roku tysiąc siedmset pięddziesiątego, miesiąca Decembra dnia dziesiątego. Na urzędzie i. k. mci magdeburskim Żyrowickim przed nami Janem Miskiewiczem—wóytem, Filipem Nowakowskim—burmistrzem, a Michałem Bobrukiewiczem—pisarzem, comparentes personaliter wielmożni ichmć panowie Antoni—starosta Kołaczewski, oyciec, Hieronim y Wincenty—synowie, starościcowie Kołączewscy, Wołowiczowie, ten dobrowolny, assekuracyiny, oraz roboracyiny zapis, w Bogu nayprzewelebnieyszemu imci xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—zakonu ś. B. w. konsultorowi prowincyi Litewskiey, superyorowi Żyrowickiemu, y wszystkim ichmć xięży bazylianom tegoż konwentu, na rzecz w nim wyrażoną, przyznali, cuius tenor sequitur estque talis.

Ja Antoni Wołowicz — starosta Kołaczewski, oyciec, y ia Hieronim y ia Wincenty Wołowiczowie, synowie, iedna osoba za wszystkie, a wszystkie za iedną ręcząc, poczytaiąc y obowiązuiąc się, oraz pod wszystkie niżey wyrażone obowiązki, warunki y peny prawne podlegaiąc, wiadomo czyniemy y wyznawamy tym naszym listem dobrowolnym, assekuracyinym, oraz roboracyinym zapisem, danym w Bogu przewielebnemu i. xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—zakonu ś. B. w. konsultorowi prowincyi Litewskiey, superyorowi Żyrowickiemu, y wszystkim ichmć xięży bazylianom Żyrowickim na to: iż co ia Wołowicz—starosta Kołaczewski, ieszcze z zeszłą w Bogu ieymcią panią Bogumiłą z Gawryłowiczów Wołowiczową — starościną Kołaczowską, małżonką moią, a matką nas Hieronima y Wincentego Wołowiczów, w roku tysiąc siedmsetnym cztyrdziestym piątym, miesiąca Apryla dziesiątego dnia, na prawo zastawne, w grodzie powiatu Słonimskiego przez nas przyznane, wziowszy y pożyczywszy u ichmciów xięży bazylianów Żyrowickich gotowey summy siedmnaście tysięcy y sześćset złotych polskich, w pomienioney summie trzy części maiętności moiey, Chmielnica nazwaney, w powiecie Słonimskim leżącey, w zastąwną ichmciów przy inwentarzu, takoż przyznanym, possessyą onerowaliśmy, w czasiech zaś pośledniey szych, będąc iterum potrzebni summy pieniędzy, iako to w roku tymże tysiąc siedmsetnym cztyrdziestym piątym, miesiąca Augusta wtórego dnia, złotych pięćset ośmdziesiąt monety śrebrney, item w tymże roku miesiąca Oktobra piątego dnia złotych tysiąc siedmdziesiąt, w roku zaś tysiąc siedmsetnym cztyrdziestym szóstym, miesiąca Julii siódmego dnia, złotych ośmset sześćdziesiąt dziewięć y groszy trzy, a w roku tysiąc siedmset cztyrdziestym

siódmym, miesiąca Decembra dziewiątego dnia złotych tysiąc sześćdziesiąt na zapisy obligacyine, seorsive w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym ósmym, miesiąca Apryla dwudziestego dnia, na prawo zastawne, na chłopa Andrzeia Szewczyka dane, złotych trzysta piędziesiąt, tandem w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym dziewiątym, miesiąca Apryla trzynastego dnia, na zapis obligacyiny złotych sześćset szesnaście y groszy piętnaście gotowych summ u tychże ichmciów xięży bazylianów Żyrowickich pożyczyliśmy; ad praesens iterumque będąc pilnie, a gwałtownie potrzebnymi summy pieniędzy na spólne nas wszystkich oyca y synów Wołowiczów expensa, tedyśmy wzieli y pożyczyli u przewielebnego imci xiędza Cezarego Stebnowskiego—superyora Żyrowickiego, gotowey klasztorney summy dwa tysiące dwieście dwadzieścia cztyry złotych polskich, którą summę, in unum z pierwszemi summami, tak na zastawach, iako y obligach będącemi, znioszy w ieden komput, czyni dwadzieścia cztyry tysiące y trzysta złotych polskich. A tak my Wołowiczowie pierwsze dwa prawa zastawne, iedne na trzy części maiętności naszey Chmielnicy z inwentarzem, a drugie na chłopa Andrzeia Szewczyka, przytym obligi, datami supra specyfikowane, in toto praesenti inscriptione stwierdziwszy y roborowawszy, assekuruiemy się et strictissime opisuiemy: iż przychodząc ad exemptionem pomienionych trzech części maiętności Chmielnicy y poddanego Andrzeia Szewczyka na terminie, w pomienionych prawach zastawnych wyrażonym, post triennalem ichmćw xięży bazylianow Żyrowickich possessionem, summę wyż wyrażoną dwadzieścia cztyry tysiące y trzysta złotych polskich monetą y kurrencyą, w tych prawach y obligach wyrażoną, et in loco, w pomienionych prawach designato, zpełna razem, a nie częściami, una cum provisione, szczegulnie od summ obligacynych, ichmćm xięży bazylianom Żyrowickim oddać y wypłacić y dalszym tychże praw zastawnych y obligów obowiązkom za dosyć uczynić mamy y powinni będziemy. Czego wszystkiego dotrzymać submittuiemy się pod zaręką takowey że summy y pod penami banicyi doczesney, wieczney y infamiy, podaiąc sub evictionem za takowę zarękę czwartą część maiętności Chmielnicy, w possessyi naszey będącą, y dziedzictwo trzech części tychże dobr, in hypothecaria possessione ichmciów xięży bazylianów Żyrowickich zostaiących. O którą zarękę, in casu contraventionis temu zapisowi naszemu, do adcytowania nas forum u wszelkiego sądu, prawa y urzędu ziemskiego, grodzkiego, trybunału głównego w. x. Lit., koła świeckiego et compositi iudicii, etiam extra repartitionem y trybunału skarbowego w. x. Lit., ante vel post convictionem iuris, in minori subsellio, a czasu interregni y kapturowego, za pozwem, lub zakazem przyimuiemy y rozprawę bez żadnych dylacyi, obmów y dobrodzieystw prawnych determinuiemy. Y na toś my dali ten nasz list dobrowolny roboracyiny, oraz assekuracyiny zapis, z podpisami rąk naszych y z podpisami rąk ii. pp. pieczętarzów, od nas ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Żyrowicach. Roku tysiąc siedmset piędziesiątego, miesiąca Decembra siódmego dnia. U tego dobrowolnego, assekuracyinego zapisu podpis rąk tak samych aktorów, iako też y ichmciów panów pieczętarzów tymi słowy: Antoni Wołowicz—starosta Kołaczewski m. p. Hieronim Wo-

łowicz—starościc Kołaczewski. Wincenty Wołowicz—starościc Kołaczewski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od ww. ii. pp. Antoniego—starosty Kołaczewskiego, oyca, Hieronima y Wincentego—starościców Kołaczewskich, synów, Wołowiczów, do tego dobrowolnego, assekuracyinego, oraz roboracyinego zapisu na rzecz w nim wyrażoną danego w Bogu przewielebnemu i. x. Cezaremu Stebnowskiemu—z. ś. B. w. konsultorowi prowincyi Lit., superyorowi Żyrowickiemu, y wszystkim ichmciom xięży bazylianom tegoż konwentu, podpisuię się: Piotr Korczyc—krayczy powiatu Słonimskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyżey wyrażonych do tego obligacyinego y roboracyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną podług prawa podpisuię się Andrzey Sawicz Zabłocki m. p. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego assekuracyinego, oraz roboracyinego zapisu podpisuię się Piotr Jan Rohoza—rotmistrz powiatu Słonimskiego m. p. Który to takowy zapis iest do xiąg magdeburskich przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową magdeburską parti requirenti iest wydan. Pisan ut supra. U tego extraktu magdeburgyi Żyrowickiey przy pieczęci tegoż magistratu magdeburskiego Żyrowickiego podpisy rąk wóyta y burmistrza, takoż correcta y konnotacya na ostatniey stronicy in eum exprimuntur tenorem: Jan Miskiewicz—wóyt przysięgły magdeburski Żyrowicki m. p. Filip Nowakowski—burmistrz m. m. Żyrowic. Correxi, Michał Bobrukiewicz—notarius iuratus magdebur. Żyrowicen. Est in actis et concordat. Który to takowy extrakt, za podaniem onego w sposób przenosu przy samym oryginale, przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1751 г. Апрѣля 15 дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 г., л. 7.

5. Закладная запись отъ Давговскаго старосты Адама Простовскаго Жировицкому базиліанскому монастырю на село Вольку и урочище Дуброву, заложенныя въ 10,000 злотыхъ.

Давговскій старосата Бростовскій, нуждаясь въ деньгахъ для своихъ частныхъ надобностей, занялъ у Жировицкаго монастыря 10,000 зл. хорошей серебряной монетой, подъ залогъ пограничнаго съ монастырскимъ имѣніемъ имѣнія Вольки съ крестьянами и всѣми угодьями, относившимися къ этому имѣнію, срокомъ на шесть лѣтъ; въ записи выражаются общепринятыя въ тогдашнія времена юридическія обязательства и зарука, въ случаѣ неустойки заимодавцевъ.

Roku tysiąc siedmset pięddziesiąt wtórego, miesiąca Oktobra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z wo-

iewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiąt wtórym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Alexander Holowczyc—komornik Smoleński, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym oryginale, ad acta podał extrakt dobrowolnego zastawnego prawa zapisu, od iaśnie wielmożnych ichmć panów Adama Brzostowskiego — starosty Daugowskiego y Przełayskiego, generał-leutenanta infanteryi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, y Genowefy z Ogińskich Brzostowskiey—starościney Dawgowskiey, małżonków, na rzecz w nim niżey wyrażoną w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorowi prowincyi Litewskiey, superiorowi Żyrowickiemu y wszytkim imci xięży bazylianom Żyrowickim danego, w magdeburgyi Żyrowickiey przyznanego, et ex iisdem actis per extractum wydany, in rem et partem w Bogu wielebnych imci xięży bazylianów Żyrowickich służący y należący; który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt, cum tota re, w nim expressa, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis. Wypis z xiąg mieyskich magdeburgyi Żyrowickiey, roku tysiąc siedymset piędziesiątego pierwszego, miesiąca Apryla piętnastego dnia. Na urzędzie iego królewskiey mości magdeburskim Żyrowickim—przed nami Janem Mitkiewiczem — wóytem, Filipem Nowakowskim—burmistrzem, a Michałem Bobrukiewiczem—pisarzem, comparentes personaliter iaśnie wielmożni imci panowie Adam y Genowefa z Ogińskich Brzostowscy—starostowie Daugowscy, generałleutnantowie od infanteryi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, ten dobrowolny zastawny zapis w Bogu nayprzewielebnieyszemu imci xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorowi prowincyi Litewskiey, superiorowi konwentu Żyrowickiego, y wszystkim w Bogu wielebnym ichmościom xięży bazylianom tegoż konwentu, na rzecz w nim wyrażoną, na sądach iego królewskiey mości magdeburyi Żyrowickiey przyznali, sequenti tenore pisany:

Adam Brzostowski — starosta Dawgowski y Przełayski, generał-leutnant infanterii woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, y Genowefa z Oginskich Brzostowska—starościna Daugowska, małżonkowie, iedna osoba za drugą ręcząc y obowiązuiąc się, oraz na wszystkie ligamenta, we srzedzinie wyrażone, dobrowolnie zezwalaiąc, one na siebie y sukcessorów naszych przyimuiąc, czyniemy wiadomo y iawno wyznawamy, komu by o tym, teraz y w przyszły czas będącego wieku ludziom wiedzieć należało, tym naszym dobrowolnym zastawnym prawem zapisem, w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Cezaremu Stebnowskiemu—zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorowi prowincyi Litewskiey, superiorowi Żyrowickiemu, y wszystkim imć xięży bazylianom Żyrowickim danym na to, iż my Brzostowcy—starostowie Daugowscy, małżonkowie, będąc pilno potrzebnemi summy pieniędzy na spólne nasze interessa, wzieliśmy, pożyczyli u imci xięży bazylianow Żyrowickich y do rąk naszych odliczyli gotowey rękodayney, nie z żadnego kontraktu uros-

łey summy, in specie dziesięć tysięcy złotych polskich, w dobrey ważney, złotey y śrebrney, niebrakowaney monecie, idque licząc każdy czerwony złoty poiedynkowy po złotych siedmnaście y groszy piętnaście, czerwonych złotych czterysta, a in residuo monetą śrebrną, licząc talar bity po złotych osim, tynf po złotemu y groszy ośmiu. W którey to summie dziesięciu tysięcy złotych polskich, odłączywszy attynencyą od maiętności naszey wieczystey Szydłowickiey, w powiecie Słonimskim leżącey, wioskę nazwaną Wolkę, zaraz przy Żyrowicach leżącą, z ludźmi poddanemi y ich żonami, dziećmi utriusque sexus, w tey że Wolce na placach siedzącemi, tudzież z placami pustemi, z wolnym na onych więcey ludzi (ieżeli się zdać będzie imć xięży bazylianom) osadzywaniem, z karczmą, w tey że Wolce erygowaną, y z arendą, profitem, z niey przychodzącym, denique z gruntami wszelkiemi placowemi y w pole wyciągaiącemi się, oromemi y nieoromemi, łąkami, lasami, rzekami y ze wszystkim, tak iako się w granicach y miedzach swoich z dawnych czasów ta to Wolka miała y teraz ma, ze wszelkiemi czynszami, daniami, powinnościami, bez żadney naymnieyszey excepcyi, a przytym o granice teyże Wolki osadzonego y mieszkaiącego chłopa, na imię Piotra Dowżyka, z żoną, dziećmi y z gruntem wszelkim, oromym y nieoromym, lasem, łąkami, rzekami y wszystką cyrkumferencyą, przy teyże wiosce Wolce, pomienionemu Dowżykowi wydzieloną, a przez komisarza naszego dawniey onemu postąpioną et recenter przy wpisaniu do inwentarza zastawnego wymierzoną, a z gruntu, który temuż Dowżykowi w uroczyszczu, nazwanym Dąbrowie y pod wioską Czepelową, o pół mile od Wolki y sadziby Dowżyka, wydzielonego, czynsz do dworu Szydłowickiego, a nie do imć xięży bazylianów należeć będzie, z osobna gruntu szmat, Klin nazwany, na beczek Wileńskich dziesięć siania żyta bydź może, od uroczyszcza y pol Szydłowickich, Dąbrowa rzeczonych, oddzieliwszy, w iednym obrębie o miedzę z gruntami imć xięży bazylianów Żyrowickich, ciągle grunta, Staiańskie nazwanemi, leżącey, ze wszelką tego gruntu cyrkumferencyą y wymiarą, w inwentarz wpisaną, oraz wszystkim, iako się specifice et articulate w inwentarzu, przy tym prawie danym, wyrażono y dołożono iest, imć xięży bazylianom Żyrowickim zawiedliśmy, zastawiliśmy, teraznieyszym zapisem onerowaliśmy y oneruiemy, w moc, spokoyne sześcioletne non interrupte używanie podaiemy, przez ienerała powiatowego intromittuiemy. Termin tey zastawy zaczyna się w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym pierwszym, ode dnia świętego Jerzego święta rzymskiego, dnia dwudziestego trzeciego Apryla, podług nowego kalendarza przypadaiącego, a kończyć się ma w roku, da Bóg, tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym siódmym, takowegoż dnia y święta. Za nieokupnym zaś na terminie pomienionym taż posessya zastawna wszystkich pomienionych attynencyi trwać będzie od sześciu do sześciu lat, bez żadney od nas samych y sukcessorów naszych przeszkody y naymnieyszego interessowania się. Wolni zatym y mocni będą imci xięża bazylianie Żyrowiccy pomienioną Wolką wioskę, chłopa Dowżyka, lub po nim innego, na tym mieyscu mieszkaiącego, oraz grunt, od pola Szydłowickiego, Dąbrowy nazwanego, wydzielony y wymierzony, inwentarzem wszystko dosta-

tecznie opisane y zawiedzione, w swoiey aktualney ad praesens przez nas starostów Daugowskich małżonków postąpioney, intromittowaney maiąc posessyi, władać, dysponować, pożytkow wszełkich wynaydować, czynsze odbierać, do powinności inwentarzem opisanych pociągać, usus et fructus ze wszystkiego partycypować, na siebie obracać, podymne y wszelkie publiczne podatki podług dawnego zwyczaiu ex fundo wybierać, a do powiatu Słonimskiego oddaiąc, kwity na swoię imię brać, poddanych występnych sądzić, karać, a in casu potrzeby iakowey też samę zastawę po części lub razem wszystko komu chcąc takowym że prawem przezastawić, alboli też arendować, bez żadnego od nas inquietowania y impedymentu. Do tego waruiemy to imć xięży bazylianom, ieśliby poddani Wolańscy, w inwentarzu wyrażeni, z ubożenia, inkursyi, lub też swey woli, a nie z okazyi ichmściów, precz z mieysca y placów swych wyszli, tedy z racyi wyiścia tych to poddanych, iako ludzi zachożych, zasiedziałych, in futurum żadney pretensyi my sami y successores nasi słać nie powinni będziemy. Y to też dokładamy, ieżeliby strzeż Boże ognia przypadkowego, inkursyi nieprzyiacielskiey, a imć xięża bazylianie sami ex vi tey zastawy wielkie prowianta dawali y za tych ludzi opłacali, albo po ogniu nowe budynki swoim własnym kosztem stawili, erygowali, denique prowent placowy, inwentarzem opisany, z pomienionych racyi niewybrany, na poddanych zalegał, by y pożytku żadnego z tych to placów, gruntów Wolańskich imć xięża bazylianie nie mieli, in eo casu czasu exempcyi takowe pretensye, deductive okazane, przez przyiacioł zobopolnych umiarkowane, my dziedzice lub successores nasi, przy wyliczeniu kapitalney summy zastawney, compensować et proprio peculio zapłacić powinni będziemy; wszakże exceptis his calamitatibus, prowentem, w inwentarzu opisanym, od summy dziesięciu tysięcy złotych polskich imć xięża bazylianie kontentować się będą y pretensyi do nas wieczników, assumpto titulo niewystarczaiącey albo nie wynoszącey prowizyi, słać ullatenus nie będą mogli. Gdy zaś przychodzić będzie termin do exempcyi, pierwiey, ante expirationem zastawney possessyi niedziel dwunastą, listem otworzystym obwieścić mamy y takowy list po podaniu generalskim we dwie niedzieli w kancellaryi Słonimskiey zeznany bydź ma, in ipso zaś termino summę zastawną una cum pretensionibus, przez przyiacioł liquidatis, circa acta grodu Słonimskiego imć xięży bazylianom, nieprzyimuiąc żadnych ni od kogo aresztów, totalnie wypłacić powinniśmy; a po wypłaceniu abutrinque kwitować się obligowani będziemy, a iako sami omnimodam securitatem zastawney posessyi z osób naszych, administratorów y komissarzów naszych imć xięży bazylianom opisuiemy, tak też ieżeliby kto kolwiek do tych zastawionych attynencyi Szydłowickich pretensyą słać et quocunque titulo seu praetextu turbować y inquietować imć xięży bazylianów miał, tedy my y successores nasi, tyle razy, ile tego potrzeba będzie, u każdego sądu y prawa zastępować y ewinkować assekuruiemy się. Czego wszystkiego, iako się wyraziło, dotrzymać powinni będziemy, pod zaręką, ważność rzeczy wynoszącą, et sub paenis banitionum ac infamiae. Którą zaręke wnosząc evictionaliter na wszelkie dobra nasze, praecipuę na maiętność Szydłowice, in casu niedotrzymania którego

kolwiek punktu, daiemy moc, nas samych y successorów naszych do wszelkiego sądu y prawa, gdzie nayprędsza może bydź rosprawa, terminem iak naykrótszym adcytować, gdzie będąc adcytowanemi mamy stanąć, a stanowszy bez żadnych dylacyi, godzin, obmów y munimentów rosprawę przyiąć y wszelkim iudicatom sądowym, sine appellatione a minori ad maius subsellium, podlegać powinni będziemy. In casu vero niestania do prawa, każdy sąd y urząd, in paenas lucrorum kondemnowawszy, za takowym pierwszym dekretem iakoby in ultimo iuris gradu otrzymanym, fortem executionen udziałać wolen y mocen iest; o co my ni sądu, mieniąc o zły wskaz, ani strony o zły przewod prawa, nigdzie pozywać y turbować nie mamy, pod wyż wyrażoną zaręką, którą by nie raz zapłacić przyszło, przecie ten nasz zastawny zapis, aż do dość onemu we wszytkim uczynienia in pleno robore et valore zostawać ma. Y na tośmy dali (ten zapis) z podpisem rąk naszych y ichmościów panów pieczętarzów, od nas ustnie y oczewisto proszonych. Pisan w Szydłowicach, roku tysiącznego siedmset pięđziesiąt pierwszego, miesiąca Apryla piętnastego dnia. U tego zastawnego prawa podpisy rąk tak samych iaśniewielmożnych ichmościów panów aktorów, iako też imć panów pieczętarzów tymi słowy: Adam Brzostowski—s. D. P. g. leut. inf. w. w. x. L. Genowefa Brzostowska—s. D. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iw. państwa Brzostowskich—starostow Daugowskich, generałów let. inft. wielkiego xięstwa Litewskiego, małżonków, do tego zastawnego prawa, na rzecz w nim wyrażoną danego w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Stebnowskiemu—starszemu y wszytkim imć xięży bazylianom konwentu Żyrowickiego, według prawa podpisuię się, Paweł Szyrma—pisarz ziemski powiatu Pińskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osob wyż wyrażonych do tego prawa zastawnego podpisuię się Paweł Woysim Antoniewicz — podczaszy Czer., stta Krasn. Za ustną y oczewistą od wyż wyrażonych osób prożbą, iako pieczętarz do tego prawa zastawnego podpisuię się Antoni Leon Czechowicz—rot. powiatu Słonim. mp. Który to takowy zapis iest do xiąg Żyrowickich przyięty y zapisany, z których y ten wypis imć xięży bazylianom Żyrowickim iest wydan. U tego extraktu, przy pieczęci maydeburskiey Żyrowickiey, podpisy rąk wóyta, burmistrza y pisarza, tudziesz na ostatniey stronicy konnotacya his verbis: Jan Miskiewicz—wóyt przysięgły maydeburyi Żyrowickiey. Filip Nowakowski—burmistrz m. Żyrowickiey, Michał Bobrukiewicz—pisarz miasta Żyrowickiego. Est in actis et concordat.

Który to takowy extrakt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, w sposób przenosu, przy samym originale, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1751 г. Іюля 2 дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 г., л. 17.

6. Размежеваніе между землями Жировицкихъ базиліанъ и имѣніемъ Шидловицами, принадлежащими Довгевскому старостѣ Адаму Бростовскому.

Въ документѣ этомъ представляется подробное описаніе поземельной границы между имѣніями Жировицкихъ базиліанъ и имѣніемъ Адама Бростовскаго—Шидловицами. Особеннаго вниманія заслуживаетъ устройство граничныхъ знаковъ. Они состояли по преимуществу изъ копцовъ, въ которые клались камни разной величины и формы съ гербами Бростовскаго и базиліанъ и безъ гербовъ, кирпичи, жужель, и другіе предметы.

Roku tysiąc siedymset piędziesiąt wtórego, miesiąca Oktobra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiącznym siedymsetnym piędziesiątym wtorym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Alexander Hołowczyc—komornik Smoleński, opowiadał, prezentował et ad acta podał odgraniczenie gruntów y sianożęci Żyrowickich, na rzecz w nim wyrażoną, ichmościom xięży bazylianom Żyrowickim służące y należące, które podaiąc ad acta prosił nas sądu, ażeby pomienione odgraniczenie cum toto eius effectu było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane, iakoż my sąd one przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Odgraniczenie gruntów y sianożęci Żyrowickich tak dawnieyszych, o które hucusque była kontrowersya, adpraesens vero zaszła kombinacya, iako też gruntów, noviter per commutationem od Szydłowicz oddanych, od gruntów y sianożęci Szydłowickich, tak dawnych, iako też etiam adpraesens przy combinacyi per commutationem vicissim odeszłych, in virtute zapisów ugodliwych, kommutacyinych miedzy i. w. i. panem Adamem Brzostowskim—Dawgowskim, Przełayskim starostą, generał-leytenantem od infanteryi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, z iedney strony, a miedzy w Bogu przewielebnym imć xiędzem Cezarym Stebnowskim—zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorem prowincyi Litewskiey, tegoż zakonu superyorem konwentu Żyrowickiego, nomine totius communitatis tegoż klasztoru, cum licentia et facultate w Bogu nayprzewielebnieyszego imć xiędza prowincyała ichmościów et totius consultorii czyniącym, z drugiey strony, w roku teraznieyszym tysiąc siedymsetnym piędziesiątym pierwszym, miesiąca Iulii wtórego dnia zaszłych, przez nas niżey wyrażonych komorników-

in fundo bonorum równo z datą samych zapisów sporządzone y opisane, w ten sposób: Lubo obie strony zapisami ugodliwemi kommutacyinemi, inter se vicissim danymi, miedzy innemi, wielo kopcami, adpraesens noviter usypanemi, opisali się etiam stary kopiec kamienny, w uroczyszczu Ułasowce, w błocie będący, odnowić; iednak że dla teraznieyszey inundatii wod, przez częste dżdże przybyłey, y dla zatopienia błot, trudno było owego starego kopca znaleść, tedy się tylko w końcu miedzy teraznieyszey, na którey płot stoi, przy samym błocie y przy olszynie, na dukcie ieneralnym zgodnym, nienegowanym, od uroczyszcza Ułasowki ciągnącym, kopiec rogowy na krzaku olchowym wielkim ułożywszy z ziemi y z darń y w ten kopiec kamieni dwa, ieden półkamienia młynowego zpodniego, a drugi okrągłowaty z wybitemi znakami, to iest strzemię, herb domu iaśnie wielmożnych ichmościów panów Brzostowskich, a kolumna od ś. B. w., herb bazyliański, przy tym łamaney cegły szmatow kilkanaście y żużelow kowalskich szmatów kilkanaście inkorporowawszy; daley od tego kopca ruszywszy na północ, wprzódy przez sianożęci, potym przez grunta, zostawuiąc grunta, a za gruntami błota y sianożęci Szydłowickie, titulo Kożuchową, potym folwark Szydłowicki Głatkowszczyznę po prawie, a po lewie zrazu błota y sianożęci, a potym grunta orome pognoyne, dotąd kontrowersyine, adpraesens uspokoione, które in perpetuum do w Bogu wielebnych ichmościów xięży bazylianów Żyrowickich należeć maią, dążąc prosto aż do ulicy y wrot folwarku Głatkowszczyzny. Drugi kopiec w koncu tey prostey linii iterum narożny przy samey ulicy y przy wrotach tegoż folwarku Głatkowszczyzny, w sznurach sześciu y prętach półszosta usypany, w którym kamień całkowity z herbami—strzemię y kolumna, także cegły łamaney szmatów absque numero y żużelów włożono; na tey linii lubo płot krzywy, ale na obie strony bonificative pokrzywiony bez krzywdy obudwóch stron, a ieżeli stronom niepodoba się, to wolno ten płot od kopca do kopca wyprostować. Od tego kopca rogowego, alias od wrot folwarkowych angułem w lewo drogą pomienioną do gościnca, z Słonima y z różnych mieysc do Żyrowic idącego, zostawuiąc po prawie grunta Szydłowickiego folwarku Głatkowszczyzny, a po lewie grunta pognoyne Żyrowickie klasztorne. Trzeci kopiec o prętów trzy dzieści dziewięć od wrot na tey linii przy samym iuż gościńcu, zaraz za Gliniszczem, na zawrocie tey drogi, do Żyrowic idącey, usypany, w którym półkamienia młynowego z herbami—strzemię y ruskie litery y kamieni gładkich absque numero półcegłami obłożone. Daley postępuiąc ex opposito tego wychodu drogi folwarkowey po drugiey stronie gościńca, o prętow pięć, czwarty kopiec rachuiąc od błota, w którym dwa kamieni okrągławe z herbami takiemiż, iako wyżey, y kamieni bez herbów kilka półcegłami obłożone. Od tego czwartego kopca y od gościnca recta linia przez poletek gruntu, dotąd kontrowersyinego, praesenti vero combinatione uspokoionego, zostawuiąc sztukę gruntu z sianożęcią, wdole będącą, ad praesens przez tę kombinacyą per commutationem y przez odstąpienie proceduru, przez iaśnie wielmożnego imć pana Brzostowskiego—generała woysk wielkiego xięstwa Litewskiego uroszczonego, do gruntów

Szydłowickich odeszłą, według wymiaru teraznieyszego morgów sześć, sznurow dwa, prętów piędziesiąt sześć y pół w sobie maiącą, po prawie, a po lewie grunta także z sianożęciami, wdole będącemi, (które do ichmościow xięży bazylianów Żyrowickich in perpetuum należeć maią), prosto wdół aż do rogu wypustu boiarzyna Szydłowickiego, nominatim Żylińskiego, y do kopca piątego, także narożnego, przy tym wypuście w sznurach czterech y prętach trzech od gościnca z ziemi y z darn na sianożęci ułożonego, w którym kamień okrągłowaty z iednym herbem—strzemię, szmatami cegieł obłożony. Od tego dolnego kopca rogowego angułem wlewo, rowem, wodą wiosenną z gór płynącą wymytym, dążąc do uroczyszcza Iałowaste, zostawuiąc po prawie grunta y sianożęci boiarzyna Żylińskiego, a Żyrowickie klasztorne po lewie, do droszki, z Żyrowic do Derewianczyc y do różnych mieysc idącey, gdzie przy drodze tey na drugiey stronie nad pomienionym rowem na suchodole w sznurach czterech y pręcie iednym kopiec szósty usypany, w którym kamień ieden z herbem—stremię, a drugi kamień gładki, szmatami cegieł obłożone. Od tego kopca szóstego angułem w prawo drogą pomienioną w górę, mimo gruszy, na granicy stoiącey, ograniczaiąc grunta titulo Iałowaste, ad praesens ichmościom xięży bazylianom od folwarku Szydłowickiego Gładkowszczyzny per kommutationem dostałe, zostawuiąc te grunta Iałowaste po lewie, a grunta pognoyne Żylińskiego boiarzyna po prawie, do kopca siódmego, na pagórku w róg między grunty Żylińskiego, o prętów dwadzieści sześć y pół od dolnego usypanego, w którym dwa kamienie z herbami y szmaty cegieł włożone. Od tego kopca siódmego iterum angułem w lewo, zostawuiąc grunt ograniczaiący po lewie, a po prawie grunta tegoż Żylińskiego, miedzą y górą do kopca ósmego, pod górą w zaroślach, w sznurach pięciu y pręcie iednym od siódmego usypanego, w którym dwa kamiene z herbami y szmaty cegieł włożone. Od tego kopca ósmego iterum w lewo z góry, a potym przez drugą górę zaroślami, a z drugiey góry spuściwszy się wdół, polem, zostawuiąc po prawie grunta wsi Wolki Szydłowickiey, ad praesens w zastawney possessyi ichmościów xięży bazylianów Żyrowickich zostaiącey, a grunta y zarośle ograniczaiące kommutacyine ichmościów xięży bazylianów po lewie, do rowu pomienionego Iałowastego y do kopca dziewiątego, nad tym rowem, o sznurów trzy y prętów pięć, od ósmego usypanego, w którym kamieni dwa z herbami y szmaty cegieł włożone. Od tego kopca dziewiątego prosto w górę miedzą Wolkowską, zrazu gruntami oromemi, a potym zaroślami y górami nieużytecznemi, aż do gościńca, z Żyrowic do Radziwiłowicz y daley idącego, do kopca dziesiątego, przy tym gościńcu o sznurów cztyry y prętów półszosta usypanego, w którym kamień z herbem ieden, kilka szmatów cegły y kamieni małych kilka ułożono, y tu anguł trzeci ograniczaiących kommutacyinych gruntów, titulo Jałowaste. Dalsze ograniczenie tegoż gruntu tak się opisuie: od tego dziesiątego kopca angułem w lewo pomienionym gościncem, z Żyrowic do Radziwiłowicz idącym, retro passu idąc ku Żyrowicom, zostawuiąc po lewie grunt ograniczaiący kommutacyiny, adpraesens ichmościów xięży bazylianów, potym słup (sic) murowany, na górze stoiący, i sepultury, koło

niego będące, po lewie, a po prawie grunta dawne tychże ichmościów xięży bazylianów y cerkiew świętego Ierzego, na gorze stoiącą, aż do drogi wyżey pomienioney, z Żyrowic do Derewianczyc y daley idącey, to czwarty anguł, na którym angule kopca niesypano, ex quo ten czwarty anguł in meditulio gruntów ichmościów xięży bazylianów zostaie, od tego czwartego angułu, alias od rozłączenia się drog Derewianczyckiey z Radziwiłowską, powracaiąc w lewo drogą Derewianczycką do kopca, wdole nad rowem Iałowastym usypanego, a tak się cały obwod gruntu kommutacyinego, ichmość xięży bazylianom dostałego, ad praesens titulo Iałowaste opisał. W którym to kommutacyinym gruncie według wymiary teraznieyszey znayduie się morgów czternaście y puł, inclusive z górami nieużytecznemi y zaroślami, na nich znayduiącemi się, exclusive zaś mogił, koło słłupa murowanego będących, y rowu, przez srzodek tego gruntu przechodzącego. Zakończywszy tedy opisanie tego obwodu continuando zaś odgraniczenie gruntów Wolkowskich od gruntów ichmościów xięży bazylianów, tak ad praesens per commutationem dostałych, iako też dawnieyszych, y wróciwszy się nazad do pomienionego dziesiątego kopca, na górze przy gościncu Radziwiłowskim usypanego, od tego kopca in planta miedzy, z uroczyscza Iałowasta ciągniącey, recta linia przez gościniec tąż samą miedzą Wolkowską wdół do ulicy y do gościńca, z Żyrowic do Rożaney przez Wolkę idącego, oraz do kopca iedynastego, przy tym gościńcu y przy rogu karczmy Wolkowskiey o trzydzieści sześć prętów od dziesiątego kopca usypanego, w który włożono trzy kamieni gładkich ob defectum herbowanych; od iedynastego kopca przez ulicę y gościniec Rożanecki nie iuż recta linia, lecz w prawo na dwa pręty odstąpiwszy, y kopiec dwunasty za płotem w ogrodzie przez ulicę z iednym kamieniem gładkim usypawszy, miedzą starodawną, przez ogrody y przez popławy, zostawuiąc po lewie ogrody y popławy iuryzdyki bazyliańskiey, a po prawie ogrody y popławy wsi Wolki, aż do ruczaiu, titulo Wiknia, y do kopca ostatniego trzynastego, o prętów trzydzieści y trzy nad tym ruczaiem Wilknią ze czterma kamieniami gładkiemi usypanego. Y tu się zkończyło odgraniczenie gruntów, zarośli, sianożęci ichmościów xięży bazylianów Żyrowickich od gruntów y sianożęci zarosłych Szydłowickich. Dat w Szydłowiczach, roku tysiąc siedymset pięddziesiątego pierwszego, miesiąca Iulii wtórego dnia. U tego odgraniczenia przy pieczęciach dwuch, na laku czerwonym wyciśnionych, samych aktorów y z podpisy rąk onych, tudzież ichmościów panów komorników temi się wyrażaią słowy: Do tego odgraniczenia ab utraque parte użytym będąc podpisuię się Piotr Kórczyc—krayczy y kom. powiatu Słonimskiego. Takowe odgraniczenie approbando podpisuię się Adam Brzostowski— s. D. P., generał-leutnant inf. wielkiego xięstwa Litewskiego. Proszony od obudwuch wyż wyrażonych stron do tey approbaty odgraniczenia pieczętarz podpisuię się Antoni Przezdziecki — podczaszy wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, pułkownik iego królewskiey mości, Dombski etc. starosta. Do tego odgraniczenia, ab utraque parte użytym będąc, podpisuię się Stefan Iózef Kuroczycki Kozakiewicz— kom. powiatu Mozyrskiego mp. Takowe odgraniczenie approbando podpisuię się: X.

Cezary Stebnowski—z. ś. B. w., c. prow. L. s. Żyrow. Które to takowe odgraniczenie, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1751 г. Іюля 2 дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 гг., л. 35.

7. Мировая замѣнная запись между Жировицкимъ базиліанскимъ монастыремъ и Давговскимъ старостой Адамомъ Бростовскимъ о спорныхъ земляхъ.

Между базиліанами Жировицкими и Давговскимъ старостой Бростовскимъ возникъ споръ изъ-за участка земли, на которомъ базиліане построили двѣ корчмы и который Бростовскій считалъ принадлежавшимъ къ его Шидловицкому имѣнію; при разбирательствѣ этого дѣла оказалось, что первымъ фундаторомъ Жировицъ былъ Солтанъ, затѣмъ Мелешко и Сапѣга Левъ; они въ своихъ фундушовыхъ записяхъ даровали монастырю, между прочимъ, и спорныя земли по той сторонѣ р. Викни возлѣ Шидловицъ. Бростовскій, сдѣлавшись владѣтелемъ этого имѣнія, вчинилъ искъ и получилъ въ свою пользу декретъ; тѣмъ не менѣе, во избѣжаніе на будущее время судебныхъ препирательствъ, онъ согласился на мировую и, получивши отъ базиліанъ спорныя земли, уступилъ имъ еще большій участокъ земли въ другомъ мѣстѣ; заплатилъ также и за корчму 1000 злотыхъ; замѣнныя земли были обведены новой границей.

Roku tysiąc siedymset pięlziesiąt wtórego, miesiąca Oktobra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięldziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Alexander Hołowczyc—komornik Smoleński, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym originale ad acta podał extrakt dobrowolnego wieczysto-ugodliwego zamiennego, nieporuszonego zapisu, miedzy iaśnie wielmożnym imci panem Adamem Brzostowskim—starostą Dawgowskim, Przełayskim, generał-leutnantem od infanteryi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, z iedney strony, a w Bogu wielebnym imć xiędzem Cezarym Stebnowskim—zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorem prowincyi Litewskiey, tegoż zakonu superiorem konwentu Żyrowickiego, nomine totius communitatis tegoż klasztoru, z drugiey strony, ad invicem miedzy ichmośćmi danego, na urzędzie maydeburskim Żyrowickim przyznanego et ex iisdem actis per extractum wydanego, in rem et partem w Bogu wielebnyh ichmościów xięży bazylianów Żyrowickich służący, należący, który podaiąc do akt, prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt, ze wszelką w nim in-

serowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis. Wypis z xiąg mieyskich maydeburyi Żyrowickiey, roku tysiąc siedymset piędziesiątego pierwszego, mca Julii dnia szóstego. Na urzędzie iego królewskiey mości magdeburskiey, przed nami Janem Miskiewiczem — Żyrowickim woytem, Filipem Nowakowskim — burmistrzem, a Michałem Bobrykiewiczem — pisarzem, comparentes personaliter iaśnie wielmożny imć pan Adam Brzostowski — starosta Dawgowski y Przełayski, także w Bogu nayprzewielebnieyszy imć xiądz Cezary Stebnowski — zakonu świętego Bazylego wielkiego superior konwentu Żyrowickiego, ten dobrowolny, wieczysto-ugodliwy zapis, ad invicem miedzy sobą dany, na rzecz w nim wyrażoną przyznali, sequenti tenore pisany:

Miedzy nami, mną Adamem Brzostowskim — starostą Dawgowskim, Przełayskim, generał - leutnantem od infanteryi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, — z iedney strony, a mną xiędzem Cezarym Stebnowskim — zakonu świętego Bazylego wielkiego konsultorem prowincyi Litewskiey, tegoż zakonu superiorem konwentu Żyrowickiego, nomine totius communitatis klasztoru pomienionego Żyrowickiego, cum licentia et facultate w Bogu nayprzewielebnieyszego imci xiędza prowincyała naszego et totius consultorii czyniącym, z drugiey także strony, stanoł dobrowolny, cum assensu et accesu obudwuch nas stron, wieczysto-ugodliwy zamienny, inposterum nigdy nieporuszony zapis w ten niżey opisany sposób: Iż co klasztor nasz Żyrowicki, będąc ab antiquo ufundowany od ś. p. ichmościów panów Sołtanów, pierwszych mieysca tego fundatorów, potym zaś przez iaśnie wielmożnego imci pana Johana Mieleszka — kasztelana eo tempore Brzeskiego, postmodum vero Smoleńskiego, successora po nabyciu dobr Sołtanowskich, una cum collatione cerkwi Żyrowickiey utwierdzony et praeposter w roku tysiąc sześćset dwudziestym trzecim, miesiąca Decembra piętnastego dnia datowanym, a w roku tysiąc sześćset dwudziestym czwartym miesiąca Oktobra siódmego dnia, przed urzędem ziemskim Słonimskim przyznanym zapisem, od ieymć panny Bogdany Mieleszkowny — kasztelanki Smoleńskiey Andrzeiowey Przecławskiey, temuż klasztorowi, cum approbatione dawnych fundusżów Sołtanowskiego y Mieleszkowskiego, tempore martirii błogosławionego Jozefata Koncewicza — arcybiskupa Połockiego, w Witebsku zaginełych, iterum approbowany, z pewnym ograniczeniem swoim, mianowicie z maiętnością Szydłowicami, incontigue z klasztorem naszym Żyrowickim leżącą, rzeczkę Wiknią aż do uroczyscza błota Ułasowki, cum specificatione, iż te grunta, idąc rzeczką Wiknią na doł ku rzece Szczarze, po lewey stronie klasztorowi Żyrowickiemu, iuż od iaśnie wielmożnego ś. p. Lwa Sapiehi — woiewody Wileńskiego y antecessorów imci nadane były, opisany zostawał, successu vero temporis iaśnie wielmożny ś. p. Leo Sapieha — woiewoda Wileński, ex ratione praemissa poginełych dokumentów, nowym swoim funduszem w roku tysiąc sześćset trzydziestym pierwszym, miesiąca Kwietnia pierwszego dnia w Brześciu datowanym y w tymże roku, miesiąca Junii dwudziestego dnia w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litew-

skiego na kadencyi Wileńskiey przyznanym, confirmando, pierwszą fundacyą antecessorów swoich tenże grunt s tey strony rzeczki Wikni od Szydłowicz, iuż ogrodnikami osadzony, z przydaniem karczmy y gruntu, z sianożęciami y zaroślami, co by za tą karczmą w górę idąc znaydować się mogło, bez specyfikacyi ograniczenia pewnego et quantitatis morgów tego gruntu, iterum klasztorowi naszemu nadał. Gdy zaś klasztor nasz Żyrowicki, nie tylko część miasteczka za rzeką Wiknią wespół z gruntami aż do gościnca wolnego, z Słonima do Żyrowicz idącego, ale też y za pomienionym gościncem gruntu szmat z iedney strony od gościnca, a z drugiey do rowu, alias potoku, który czasu powodzi z uroczysca Jałowastego płynie, z trzeciey zaś strony od drogi z Derewianczyc y Tuszewicz do Żyrowicz idącey, a z czwartey do ściany znaczney, przy gruntach Szydłowickich będącey, possyduiąc, w roku niedawno przeszłym tysiąc siedymset piędziesiątym, za przełożeństwa mnie xiędza Stebnowskiego, karczmę nową przy teyże ścienie in confiniis gruntu, o który ea parte iaśnie wielmożnego imci pana generała urosła była pretensya, dyferencyi, na gościncu walnym Słonimskim erygował, hac ex occasione ia Brzostowski—starosta Dawgowski, tak o pobudowanie nowey przez ichmościów xięży bazylianów Żyrowickich tuż pod moią karczmą y cegielnią drugiey karczmy, iako też in causa rozgraniczenia się z ichmością xiężą bazylianami tychże ichmościów przed sąd ziemski Słonimski na roki święto-Michalskie adcytowawszy, dekret in contumaciam, za niestaniem ichmościów, na dniu ósmym Oktobra, z obwarowaniem securitatis granic moich Szydłowickich, cum inequitatione do karczmy, gruntów, łąk y sianożęci, o które in causa differentiarum vertebatur actio, oraz z dalszemi punktami iudicatorum, wskazami et cum lucro banicyi doczesney na ichmościów otrzymałem; a nie chcąc być tak mieyscu temu Żyrowickiemu, obrazem przenaydostoynieyszey Bogarodzicy panny, cudami niezliczonemi słynącym, ozdobionemu, iako y klasztorowi etiam, chociażbym przez prawo mógł co lucrari, iniurius ad media pacis, mediante authoritate iaśnie wielmożnego imci pana Michała Sapiechy—woiewody Podlaskiego y dalszych wielmożnych ichmościów panów mediatorów, przystąpiłem; iakoż my obie strony ad invicem między sobą combinuiąc się y tę kombinacyą na teraznieyszym terminie konkluduiąc, niżey opisanemi punktami na wieczne a nieodzowne czasy miedzy sobą opisuiemy się. *Naprzód* ia Adam Brzostowski—star. Dawgowski, Przełayski, generał-leutnant woysk wielkiego xięstwa Litewskiego, zaczętego z ichmość xiężą bazylianami Żyrowickimi, ex parte mea proceederu prawnego wespół z manifestami, zapozwami y dekrerem kontumacyinym libere ac benevole odstąpiwszy, takowy proceder in toto ac per totum kassuię, annihiluię, z xiąg eliminować pozwalam. Co zaś do uspokoienia differencyi, ponieważ ichmość xięża bazylianie Żyrowiccy gruntu, w posessyi swoiey będącego, zaczynaiącego się z iedney strony od ścianki, miedzy tymże gruntem a gruntami Szydłowickiemi będącey, y daley postępuiąc gościncem Słonimskim do Żyrowic na przeciw drożki, z folwarku Kożuchowa, alias Gładkowszczyzny, na gościniec wychodzącey, równo z tą drożką z drugiey strony gościnca angułem w prawo zachiliwszy, prostym duktem do rowu, alias potoka Ja-

łowastego, którego gruntu morgów sześć, sznurów dwa, prętów piędziesiąt sześć y pół kwadratowych wynosi, pretio commutationis za inne grunta, ode mnie ichmościom dane, mnie Brzostowskiemu ustąpili, zaczym ia Brzostowski—starosta Dawgowski y Przełayski, generał-leutnant iego królewskiey mości, za takowe ustąpienie, nagradzaiąc większością gruntów moich Szydłowickich, takowy grunt, to iest, iadąc gościńcem Słonimskim miedzy gruntami Żyrowickiemi ku miasteczku Żyrowicom, a rzucaiąc pomieniony gościniec pod samym miasteczkiem, lecz iuż daley postępuiąc w górę gościńcem, do Radziwiłowicz idącym, mimo słup (sic) Staroświecki, po prawey stronie tego gościńca na gruncie moim Szydłowickim wymurowany, y mimo *cerkiew ś. Jerzego*, z lewey strony gościńca stoiącą, aż do granicy wsi Wolki Żyrowickiey, moiey wieczystey, która adpraesens w zastawney possessyi ichmościów xięży bazylianów. Żyrowickich za prawem moim zostaie, na tenże gościniec wychodzącey, gdzie przyszedszy na przeciw tey granicy Wolańskiey y załomawszy od drogi angułem teraz nowo uczynioną granicę, przez górę na dół prostym duktem zchodząc, przez potoczek Jałowasty, aż pod drugą górę po miedzę boiarzyna mego Żylińskiego y do kopca, ad praesens usypanego; ztamtąd zaś iterum załomaną w prawą stronę granicą także prostym duktem do drogi Derewianczyckiey y Tuszewickiey, którego gruntu według pomiary mierniczey wynosi morgów czternaście y pół, wyż wyrażony wszytek grunt teraznieyszy, granicą opisany, ichmościom xięży bazylianom Żyrowickim na wieczne, nieodzowne czasy ustępuię y do possessyi przez intromissyą ieneralską podaię. A że w tey sztuce gruntu superaty, nad ustąpiony od ichmościów xięży bazylianów mnie grunt, znayduie się morgów siedm, sznur ieden kwadratowy y prętów kwadratowych dziewiędziesiąt cztyry, tedy takową superatę, tak respektem gór, na tym mieyscu nieprofituiących, iako też respektem propinquitatis ustąpioney mnie przez ichmościów xięży bazylianów przy cegielni moiey sztuki gruntu y z dobrey moiey ku zakonowi ichmościów chęci, przy possessyi klasztoru ichmościów Żyrowickiego wiecznemi czasy zostawuię. Wzaiemnie ia xiądz Cezary Stebnowski, qua superior Żyrowicki, nomine całego klasztoru mego, maiąc takową cum meliori commodo nostro od iaśnie wielmożnego imci pana generała daną zamianę, tedy gruntu klasztornego sztukę, ograniczeniem et quantitate wymiaru wyżey opisaną, temuż wielmożnemu imci panu Brzostowskiemu, generał-leutnantowi woysk wielkiego xięstwa Litewskiego y sukcessorom imci na wieczne a nieodzowne czasy modo commutationis oddaię y postępuię. A za karczmę przy tym gruncie, na gościńcu przez mię erygowaną, ponieważ iaśnie wielmożny imć pan starosta Dawgowski klasztorowi Żyrowickiemu summę tysiąc złotych polskich parata pecunia do rąk moich exoluta, oddał y wyliczył, tedy za pomienioną summę, tę karczmę ze wszytkim iey budowaniem, z piwnicą y studnią iaśnie wielmożnemu imci panu staroście Dawgowskiemu na wieczne czasy przedałem, których gruntów y karczmy in pacificam possessionem przez podanie ieneralskie iaśnie wielmożnemu imci panu staroście Dawgowskiemu rowno z datą tego zapisu wchodzić pozwalamy. Quod attinet vero rozgraniczenia wzaiemnego zamiennych gruntów, my obie strony kopce rozgrani-

czaiące, in instanti używszy ad id negotium ichmościów panów komorników, usypać zlecilismy; zboża zaś wzaiemnie, na gruntach wzamiennych na ten rok zasiane, obie strony, tak, iak kto zasiał w tym roku teraznieyszym tysiąc siedymsetnym piędziesiąt pierwszym, zdiąć sobie mamy, a po zdięciu zboża w iesieni od kopca do kopca ściany miedzy gruntami, alias miedze szerokie, poczynić opisuiemy się. A zatym, uspokiaiąc w czasy przyszłe potomne miedzy sobą dalszy spór o dyfferencyą granic, w innych mieyscach staroświecką granicę miedzy sobą ponawiamy tym sposobem, to iest: Przy gościńcu Słonimskim, do Żyrowic idącym, y przy drożce, z folwarku Głatkowszczyzny na gościniec wychodzącey, naprzeciw teraznieyszey nowey granicy pierwszy kopiec; drugi także pod samym folwarkiem Głatkowszczyzną, przy teyże drożce na załomaniu kopiec zasypać, a trzeci na uroczysczu Ułasowce w błocie kamienny stary kopiec teraz odnowić et consequenter, rzucaiąc po prawey stronie błota y sianożęci Żyrowickie, a po lewey błota sianożęci folwarku Skołdyckiego, do granicy tych sianożęci Skołdyckich Tuszewickiemi, czwarty ostatni kopiec usypać tymże ichmościom panom komornikom, od nas użytym, daiemy moc y pozwalamy. A iako po dacie tego zapisu naszego do ustąpionych pro et contra gruntów iedna drugiey strona wstępować, one zabierać, prócz tylko wolnego w tym roku zdięcia zboża, tak też za pomienione stare granice abutrinque interessować się y przeszkody iedna drugiey stronie w spokoynym używaniu czynić nie mamy, tak dla dotrzymania w potomne czasy tego zapisu zarękę ad invicem miedzy sobą tysiąca złotych polskich cum poenis trium lucrorum zakładamy, o którą zarękę in casu contraventionis do adcytowania strony niedotrzymuiącey forum u wszelkiego sądu y prawa, zapozwem lub zakazem, z rozprawą bez żadnych dylacyi, obmów y dobrodzieystw prawnych naznaczamy. I na tośmy ad invicem sobie dali ten nasz list dobrowolny ugodliwy zamienny zapis, z podpisami rąk naszych y z podpisami rąk ichmościów panów pieczętarzów, od nas ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Szydłowiczach, roku tysiąc siedymsetnego piędziesiąt pierwszego, miesiąca Julii wtórego dnia. U tego wieczysto ugodliwego zamiennego zapisu przy pieczęciach, czerwonym lakiem na papierze przyciśnionymi, podpisy rąk tak samych aktorów, iako też wielmożnych ichmćw panów pieczętarzów temi słowy: Adam Brzostowski—s. D. P. g. l. wielkiego xięstwa Litewskiego. Xiądz Cezary Stebnowski—z. ś. B. w. c. p. L. s. Żyrow. mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielm. imci pana Adama Brzostowskiego — starosty Dawgowskiego, generał-leutnanta infanteryi w. x. Lit. z iedney, a od w Bogu przewielebnego imci xiędza Cezarego Stebnowskiego—superyora Żyrowickiego z. ś. B. w. z drugiey strony, do tego wieczysto ugodliwego zamiennego zapisu, ad invicem miedzy wyż wyrażonemi stronami na rzecz w nim opisaną danego, podług prawa podpisuię się Antoni Przezdziecki—pod. wiel. wielkiego xięstwa Litewskiego, półkownik iego kr. mci Dębski etc. star. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażonych osób do tego ugodliwego zamiennego zapisu, ad invicem danego, podpisuię się Stefan Jozef Kuroczycki Kozakiewicz—komor. ptu Mozyrskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wy-

rażonych osób do tego ugodliwego zamiennego zapisu od invicem danego, podpisuię się Andrzey Sawicz Zabłocki mp. Który to takowy dobrowolny wieczysto ugodliwy zamienny zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażone osoby zeznaniem, iest do xiąg maydeburskich Żyrowickich przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową maydeburską parti requirenti iest wydan. Pisan ut supra. U tego extraktu, przy pieczęci maydeburskiey Żyrowickiey podpisy rąk wóyta y burmistrza, tudzież correcta na ostatniey stronicy y konnotacya his exprimuntur verbis: Jan Miskiewicz—wóyt przysięgły maydebur. Żyrowicki mp. Filip Nowakowski—burmistrz maydeburyi Żyrowickiey. Correxi Michał Bobrukiewicz—notarius iuratus maydeburiae Żyrovicensis. Est in actis et concordat.

Który to takowy extrakt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona w sposób przenosu przy samym originale do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litew. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1752 г. Мая 16 дня.

Изъ книги № 115, за 1753 г., л. 1215.

8. Миролюбивая замѣнная запись между священникомъ Спасской Друйской церкви Стефаномъ Томковидомъ и инстигаторомъ в. кн. Литовскаго Лопатинскимъ на земли и крестьянъ.

Друйская церковь во имя св. Спаса владѣла въ Браславскомъ повѣтѣ четырьмя подданными въ селахъ Путиновѣ и Чуриловичахъ и шестью въ селѣ Скоморохахъ, каковыя села были расположены по сосѣдству съ имѣніями инстигатора в. кн. Литовскаго Лопатинскаго; такъ какъ вышеупомянутые церковные крестьяне имѣли свои земли между надѣлами крестьянъ Лопатинскаго и вслѣдствіе черезполосности между этими же крестьянами происходили частыя недоразумѣнія, то священникъ Друйской церкви, съ разрѣшенія митрополита Гребницкаго, вступилъ съ Лопатинскимъ въ полюбовную сдѣлку и вышепомянутыхъ подданыхъ съ ихъ землями замѣнилъ на два села—Наковники и Болотки, принадлежавшія Лопатинскому. При этомъ обѣ стороны за неисполненіе этого договора назначили заруку въ 1,000 битыхъ талеровъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzeciego, miesiąca Augusta siódmego dnia.

Przed nami sędziami duchownemi, świeckiemi, na trybunał główny w w. X. Lit. koła compositi fori z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym trzecim obranymi, comparendo w trybunale głównym w. x. Lit. koła compositi fori patron i. p. Mikołay Życki—miecznik x. Żmuydzkiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym originale, ad acta po-

dał extrakt dobrowolnego, wieczysto zamiennego, nigdy nieporuszonego prawa, zapisu, od wielebnego imć xiędza Stefana Tomkowida—dziekana Brasławskiego, parocha Druyskiego cerkwi ś. Spasa, na rzecz w nim wyrażoną, i. w. imci panu Mikołaiowi Łopacińskiemu—instygatorowi w. x. Lit. ad invicem miedzy ichmćmi danego, w maydeburgyi miasta i. k. mci Połocka przyznanego et ex iisdem actis authentice wydanego, in rem et partem tegoż i. w. i. pana Mikołaia Łopacińskiego—instygatora w. x. Lit. służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt dobrowolnego, wieczysto zamiennego, nigdy nieporuszonego prawa, zapisu, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. compositi fori spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit. koła compositi iudicii ony przyiowszy, w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać pozwoliliśmy, a wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma: Wypis z xiąg mieyskich maydeburgyi miasta i. k. mci Połocka. Roku tysiąc siedmset pięndziesiąt wtórego, miesiąca Decembra pierwszego dnia, przy bytności w. i. pana Hilarego Korsaka—łantwóyta miasta i. k. mci magdeburyi Połockiey, rotm. y nam. grodz. surrogatorskiego w. Połockiego, przed nami burmistrzami, radacami y ławnikami miasta i. k. mści Połockiego, tego roku na sprawach sądowych, dla konflagracyi przez ogień ratusza w kancelaryi maydeburskiey i. k. mci zasiadaiącemi, stanowszy oczewisto imć xiądz Stefan Tomkowid—dziekan Brasław., paroch Druyski cerkwi świętego Spasa, prawo commutacyine, ad invicem i. w. i. p. Mikołaiowi Łopacińskiemu—instygatorowi w. x. Lit. dany y służący na rzecz w nim niżey wyrażoną przyznał, którego prawa sequitur tenor estque talis.

Ja Stefan Tomkowid—dziekan Brasławski, paroch Druyski cerkwi świętego Spasa, za wyrażonym zezwoleniem y zupełnym konsensem i. w. w Bogu nayprzewielebnieyszego i. x. Floriana Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, arcy-biskupa Połockiego, pasterza mego, oraz przy obecności zesłanych od tegoż pasterza mego pro recognitionie commutandorum fundorum i. pp. komissarzów, mianowicie: w Bogu przewielebnych ichmcw xięży Thomasza Chodorowicza—wikarego, Borysa Stepskiego, Nicefora Załęskiego—kapelana y prokuratora iurium tegoż i. w. xiędza metropolity, ordinis d. B. m. y w. i. p. Kleofasa Hłaski—podczaszego powiatu Pińskiego, ex una parte, a ia Mikołay Tadeusz Łopaciński—instygator w. x. Lit. ex altera parte, czyniemy wiadomo y iawnie wyznawamy kożdemu, komu by o tym wiedzieć należało, tym naszym dobrowolnym, wieczysto zamienionym, nigdy nieporuszonym prawem, zapisem, ad invicem nam danym y służącym na to: iż co ia Tomkowid—paroch Druyski, maiąc grunta, dawnemi funduszami na cerkiew Druyską świętego Spasa nadane, miedzy gruntami y wsiami i. w. i. pana Łopacińskiego—instygatora w. x. Lit., do maiętności imci Czuryłowicze alias Leonpol nazwana, tak w woiewodztwie Połockim, iako też w powiecie Brasławskim, po obapoł rzeki Dzwiny sytuowaney, należącemi, iako też z iedney strony Dzwiny, nad rzeką Wołtą, poddanych dwuch we wsi Pucinów, a poddanych takoż dwuch we wsi Czuryłowicze nazwaney, w cale kawałkami miedzy gruntami imci grunta swoie w szachownicach

trzymaiących, na drugiey zaś stronie Dzwiny wieś Skomorochi z sześcią poddanemi, takoż miedzy gruntami imci sytuowaną, z racyi bliskości y szachownic, ustawne miedzy poddanemi naszemi cerkiewnemi a poddanemi i. w. imci pana instygatora w. x. Lit. Leonpolskimi o spór w gruntach, a miedzy nami o samych poddanych, których ośmiu i. w. i. p. instygator, iako wieczystych swoich pozyskiwał, kłótnie y niechęci były, a w przyszły czas ullatenus bez podobnych zawodów obeyść się nie mogło-by, więc zabiegaiąc temu, ia xiądz dziekan Brasławski z kognicyi de super pomienionych i. pp. komisarzów, od i. w. i. x. metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, pasterza mego, na to destynowanych, przyiowszy za konsensem tegoż i. w. xiędza metropolity dwie wsie od i. w. imci pana instygatora w. x. Lit., Nakowniki y Bołotki nazwane, z dwunastu poddanemi, w woiewodztwie Połockim sytuowane, z woli y wiadomości pasterskiey pomienionemu i. w. i. p. instygatorowi w. x. Lit. wyż pomienionych poddanych, do cerkwi Druyskiey ś. Spasa należących, dwúch w Pucinowie, dwuch we wsi Czuryłowiczach y wieś Skomorochi, z sześcią poddanemi w niey mieszkaiącemi, z żonami, dziećmi utriusque sexus, końmi, bydłem rogatym y nierogatym, maiętnością, wszelkim dobytkiem y powinnością onych, z gruntami oromymi y nieoromymi, sianożęciami murożnemi y błotnemi, rzekami, rzeczkami, ładami, puszczą, lasami, owo zgoła ze wszytkim a wszytkim, do tych de super wyrażonych wsi należącemi attynenciami y pertynenciami, nic z onych nie excypuiąc, ani wyłączaiąc, wiecznemi a nigdy nie odzownemi czasy wyż pomienionemu i. w. i. panu instygatorowi w. x. Lit. ustępuię, w moc, dzierżenie y spokoyną possessyą daię, naymnieyszey mnie samemu, następcom y nikomu salvy do tych gruntów y poddanych, do naymnieyszey cząstki onych, nie zachowuię, owszem od każdego, o nie turbuiącego, i. w. i. p. instygatora w. x. Lit. zastępować, ewinkować z tych ad praesens od imci wykonotowanych wsi obowiązuię się. Denique documenta antiqua, iuris et possessionis fundusze, nadania na grunta, ad praesens i. w. i. p. instygatorowi dostaiące się, iakie się kolwiek in archivo diaecesano y u mnie samego znaleść mogą, in spatio roku a data praesenti wynalazszy, i. w. i. panu instygatorowi oddać deklaruię. E converso ia Łopaciński—instygator w. x. Lit., w zamian tych gruntów, wiosek y dziesięciu poddanych, dwie wsi moie, Nakowniki y Bołotki nazwane, nad rzeką Dzwiną, w woiewodztwie Połockim leżące, w pewnym ograniczeniu zostaiące, od ichmciów pp. Cypryana y Maryanny z Bielkowiczów Mirskich—mieczników powiatu Brasławskiego, małżonków, wiecznością przeze mnie nabyte, z dwunastu poddanemi, w inwentarzu, mnie przy prawie wieczystym od w. i. pp. Mirskich danym, specifikowanymi, z ich żonami, dziećmi utriusque sexus, końmi, bydłem rogatym y nierogatym, wszelkim dobytkiem, danią y powinnością onych, z siedzibami, ogrodami, z gruntami oromemi y nieoromemi, z sadami, lasami, borami, sianożęciami, rzekami, rzeczkami, z brzegiem rzeki Dzwiny, z wolnym w niey zabiianiem iazów, owo zgoła, ze wszystkiemi a wszystkiemi do tych wsi przynależącemi attynenciami y pertynenciami, pożytkami, intratami, nic naymnieyszey cząstki z gruntów, lasów, borów, łuhów y sianożęci nie wyłączaiąc

y żadnego naymnieyszego akcessu mnie samemu y sukcessorom moim nie rezerwuiąc, owszem zabranych przez kogokolwiek gruntów, łąk, lasów, uroczyszcz dochodzić nam ad incicem pozwalaiąc, wiecznemi a nigdy nieodzownemi czasy ustępuię, w moc, dzierżenie y spokoyną przez wielebnego xiędza dziekana Brasławskiego, parocha Druyskiego ś. Spaskiego, wieczystą possessyą do cerkwi Druyskiey ś. Spasa podaię. Y ieśliby kto kolwiek o te dwie supra pomienione wsi, lub o naymnieyszą cząstkę przewielebnego xiędza parocha Druyskiego y następców onego turbować, lub do gruntów, lasów, ode mnie adpraesens per commutationem podanych y zawiedzionych, interessować się ważył y one avellere usiłował, tedy moim sumptem u każdego sądu y prawa tyle razy, ile tego potrzeba będzie kazała, za daniem mi znać, zastępować y ewinkować mam et successores mei tenebuntur; dla czego nie tylko na wykommutowane adpraesens u przewielebnego xiędza dziekana wsie, lecz y na samą maiętność moią, Leonpol przezwaną, wnaszam ewikcyą. A tak te nasze zamiany, grunta, lasy y sianożęci iuryzdycznie przez ienerała i. k. m. ad realem et actualem possessionem adinvicem sobie obeymować pozwalamy y iuż a. data ninieyszey zamiany naszey ia instygator w. x. Lit. y sukcessorowie moi wsiami, poddanemi, gruntami, lasami, ad praesens wykommutowanymi, pro libitu suo, bez naymnieyszey ni od kogo prepedycyi, używać y dysponować, a ia paroch Druyski cerkwi ś. Spasa y następcy moi wsiami, Nakowniki y Bołotniki nazwanemi, gruntami, lasami, podanemi, w zamian sobie wiecznością postąpionemi, takoż rządzić y dysponować wolni y mocni będziemy. My zaś obie strony, w takowych zamianach naszych ad invicem przez nas dobrowolnie akceptowanych, żadney naymnieyszey przeszkody ieden drugiemu czynić nie mamy y sukcessorowie nasi nie powinni będą, sub vadio tysiąca talarów bitych, o które zaręki y paeny, lub w naymnieyszym punkcie niedotrzymanie ;y ten nasz wieczysty zapis naruszenie forum, ubiquinarium w w.. x. Lit. bez żadnych dylacyi y beneficiów prawnych naznaczamy; a po zpłaceniu by kilka kroć razy zarąk, przecie ten nasz dobrowolny zamienny wieczysty zapis in suo robore et valore zostawać ma. Y na tośmy ony ad invicem dali, z podpisami rąk naszych y i. pp. pieczętarzów, od nas uproszonych. Pisan roku tysiącznego siedmsetnego piędziesiątego wtórego, miesiąca Maia szesnastego dnia. U tego prawa wieczysto kommutacyinego podpisy rąk tak samego aktora y ii. pp. pieczętarzów tymi wyrażone słowy: Stepan Tomkowid—dziekan Brasławski, par. Druyski Spaski. X. Tomasz Chodorowicz—z. ś. B. w. w. H. b. m. p. X. Nicefor Załęski—o. d. B. m. capell. et commissarius ad hunc actum. Kleofas Tadeusz Hłasko—podczaszy powiatu Pińskiego m. p. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od i. x. Stefana Tomkowida—dziekana Brasławskiego, porocha Druyskiego z iedney, a i. w. p. Mikołaia Łopacińskiego—instygatora w. x. Lit. z drugiey strony, do tego wieczysto kommutacyinego prawa, ad invicem danego, podług prawa podpisuię się, x. Rafał Swięcicki—proboszcz Skazieński m. p. Mikołay Tadeusz Łopaciński—iastygator w. x. Lit. m. p. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto kommutacyinego prawa, ad invicem danego, podług

prawa podpisuię się: Konstanty Swołyński—podstoli w. Połockiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto kommutacyinego prawa, ad invicem danego, podług prawa podpisuię się, Jan Swołyński—surrogator ziemski w. Połockiego. Konfirmacia tegoż prawa, przy pieczęci, lakiem czerwonym przyciśnioney, z podpisem ręki tymi wyrażona słowy: Ten kommutacyiny zapis, przez zesłanych ode mnie komissarzów stały, in omnibus punctis, clausulis et paragraphis approbuię y konfirmuię. Dat w Struniu, roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Novembra dwudziestego dziewiątego dnia. Floryan Hrebnicki—metropolita całey Rusi, arcibiskup Połocki m. p. Które to takowe wieczysto kommutacyine, ad invicem sobie dane, prawo, za oczewistym onego przyznaniem iest do xiąg mieyskich maydeburskich i. kmci Połockich przyięte y wpisane, z których y ten wypis pod pieczęcią uprzywileiowaną radziecką miasta i. kmci Połocka, z podpisem ręki pisarskiey i. w. i. p. Łopacińskiemu—instygatorowi w. x. Lit. iest wydany. Pisan w Połocku ut supra. U tego extraktu przy wyciśnioney pieczęci podpis ręki i. p. pisarza tymi słowy: Bazyli Demianowicz—radca y pisarz miasta i. kmci Połocka. Ad haec na szrzednim arkuszu konnotacia y na ostatniey karcie iednakoważ konnotacia w te słowa: zkorrygował z xięgami.

Który to takowy extrakt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, w sposób przenosu, przy samym oryginale, do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. koła compositi iudicii spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1752 г. Октября 10 дня.

Из книги № 114, за 1752—1753 г., л. 198.

9. Привиллегія короля Аагуста III, которою подтверждаются права и вольности Витебскаго православнаго Троицкаго Марковскаго монастыря.

Въ 1752 году игуменъ православнаго Марковскаго монастыря Полкинскій обратился къ королю Августу III въ Гроднѣ съ просьбой, чтобы онъ по примѣру другихъ православныхъ монастырей и церквей утвердилъ за нимъ права и привилегіи, дарованныя когда-либо Марковскому монастырю; снисходя къ просьбѣ игумена, король и подтверждаетъ монастырю его древнія привиллегіи, при чемъ перечисляются принадлежащія къ нему земли и три церкви: Покрова Пресв. Богородицы, св. Николая и мученицы Параскевы

Roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Nowembra trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woie-

wodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiącznym siedymsetnym pięćdziesiątym wtórym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Mikołay Życki—miecznik xięstwa Żmuydzkiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał przywiley confirmationis, od nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, na rzecz w nim superius exprymowaną, w Bogu wielebnemu oycowi Hiacyntemu Pełkińskiemu y wszytkim ichmć xięży dyzunitom Markowskim konferowany y z kancellaryi wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego wydany, in rem et partem tychże służący y należący, który podaiąc ad acta prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywiley confirmationis, cum tota eius obloquentia, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis.

August trzeci z Bożey łaski król polski, wielki xiążę Litewski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym wszem wobec y każdemu zosóbna wszelkiey praeeminencyi, status et conditionis duchownego y świeckiego stanu w koronie Polskiey y w wielkim xięstwie Litewskim teraz y napotym będącym ludziom, komu o tym wiedzieć należy y będzie należało: iż supplikował do tronu naszego w Bogu wielebny ociec Hiacynth Pełkiński, swoim y wszytkich braci swoich bazylianów ritus graeci, nie w unii będących, imieniem, ihumen monasteru, pod tytułem Tróycy przenayświętszey Markowski, zdawna ufundowanego, abyśmy ten monaster przy protekcyi y łasce naszey królewskiey, oraz przy wolnościach, równych innym monasterom, nie w unii będącym, zachowali, konserwowali y powagą naszą zmocnić y utwierdzić raczyli. My tedy król, do tey suppliki łaskawie się skłoniwszy, za instancią panów rad naszych, przy boku naszym rezyduiących, in integro wszytkie dawne dyplomata, od naiaśnieyszych predecessorów naszych królów polskich dane, konferuiąc, tudzież pacta konwenta, konstytucye y sancita seymowe in suo valore et robore trzymaiąc y mieć chcąc nienaruszone prawa, juxta antiquum usum et praxim duchownym y świeckim ludziom ritus graeci non uniti służące, tenże monaster pod tytułem Tróycy przenayświętszey Markowski y do niego należące cerkwie Protekcyi nayświętszey Panny, świętego Mikołaia, świętey Praxedy męczenniczki, singulari gratia prosequendo, circa immunitates et libertates, ritui onych servientes, równo z innemi teyże samey relii, przy wszelkich wolnościach zachowuiemy y utwierdzamy: wszytkie prerogatywy y ceremonie, monaster, cerkwie, dobra ich, idque wioski Słobodkę Przysuszyną z attynencyą Usowem, Ochocienicze z attynencyą Lexowikami, folwark Szydłowszczyzna cum attinentiis, Kenkowo nazwane, grunta y iuryzdyki, w mieście Witebsku na Uzhoriu za Dzwiną y na Podedzwiniu będące, y osoby in libero exercitio et securitate, ile prawa y dawne zwyczaie niosą, owo zgoła, co kolwiek od nayiaśnieyszych antecessorów naszych y rzeczy pospolitey w pospolitości y słuszności iest nadano religii ritus graeci non uniti, to wszytko in singulari monasterowi wyż wyrażonemu Markowskiemu, w woiewodztwie Witebskim sytuowanemu, konfirmuemy, quantum juris est et usus eorum habetur, nadaiemy y kor-

roboruiemy; daiąc moc wyż pomienionemu ihumienowi y sukcessorom iego, teyże religii ritus graeci non uniti będącym, te cerkwie wyżspecyfikowane y monaster drzewem budować y murem murować, z dobr, wiosek, gruntów y iuryzdyk, supra namienionych, wszelkich profitów wynaydować y bez żadney ni od kogo przeszkody wiecznemi czasy zażywać. Co aby wszytkim do wiadomości przyiść mogło, urzędom naszym ziemskim,. grodzkim y innym przykazuiemy, aby te nasze prawo do akt przyimowane y z nich per extractum wydawane było; do którego ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielką wielkiego xięstwa Litewskiego przycićnąć rozkazaliśmy. Dan w Grodnie, roku Pańskiego tysiąc siedemset piędziesiąt wtórego, miesiąca Pazdziernika dziesiątego dnia, panowania naszego dziewiętnastego roku. U tego przywileju confirmationis, przy pięczęci wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, w błasie na wosku wyciśnioney, na sznurku iedwabnym wiszącey, podpis ręki nayiaśnieyszego króla iego mości Augusta trzeciego, tudzież konnotacya, ad haec podpis ręki imć pana sekretarza, tudzież na złożeniu tego przywileju cancellariatu sequentibus exprimuntur verbis: Augustus rex. Utwierdzenie praw, monasterowi Markowskiemu ritus graeci non uniti służących: Iózef Dulemba, iego królewskiey mości pieczęci wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancelariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis ducis in Clevan et Żukow Czartoryski, supremi m. d. Lit. cancellarii Luceoriensis, Homeliensis, Georgenbergensis, Usviatensis, Podusviatensis etc. capitanei, sigillatum; est in actis. Który to takowy przywiley confirmationis, od nayiaśnieyszego króla iegomości Augusta trzeciego w Bogu wielebnym imć xięży dyzunitom Markowskim conferowany, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, scilicet imć pana Mikołaja Życkiego—miecznxięstwa Żmuydzkiego, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1752 г. Октября 26 дня.

Изъ книги № 114, за 1752—1753 гг., л. 1005.

10. Жалоба надворнаго Литовскаго подскарбія графа Александра Сапѣги на базиліанъ Бѣлоцерковскаго Чирейскаго монастыря о неправильномъ присвоеніи земель имѣнія Череи.

Надворный подскарбій в. кн. Литовскаго Александръ Сапѣга приноситъ жалобу на базиліанъ Бѣлоцерковскаго Черейскаго монастыря и поименованныхъ въ этомъ документѣ лицъ, что они съ общаго согласія составили себѣ какіе-то документы на право владѣнія землями и на основаніи ихъ присвоиваютъ себѣ земли, принадлежащія лично Сапѣгѣ и не обозначенныя въ фундушовыхъ записяхъ, которыя ему, какъ фундатору монастыря, подробно извѣстны.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórego, miesiąca Oktobra dwudziestego szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięćdziesiąt wtórym obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Mikołay Życki—miecznik xięstwa Żmuydskiego, solenniter manifestował się nomine jaśnie wielmożnego imci pana Alexandra hrabi Sapiehi—podskarbiego nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, na imć xiędza Teodozyusza Chrapkowicza—zakonu świętego Bazylego wielkiego starszego y wszytkich ichmościów xięży bazylianów Białocerkiewskich Czereyskich, tudzież na imć panów Józefa y Maryannę z Poderniów Czereyskich y ichmościów panów Nikodema, Zygmunta Czereyskich—braci rodzonych, imć panów Helenę z Czereyskich matkę, Michała syna, Maryannę y Justynę córki Choromańskich, Kazimierza oyca, Alexandra y samę ieymość y Antoniego synów y synową Ziękowiczów, mieniąc o to, iż co obżałowani wielebni xięża bazylianie Czereyscy, czy to ex condicto z obżałowanymi Czereyskimi, czyli też alio quo titulo, sobie in praegravationem attynencyi granic hrabstwa iaśnie wielmożnego żałuiącego delatora, Czereia nazwanego, w powiecie Orszańskim leżącego, et in praeiudicium funduszów, przez antecessorów iaśnie wielmożnego żałuiącego delatora sobie danych, w nieiakoweś skrypta titulo na sąd kompromissarski przez antecessorów swoich, sine consensu et scitu tegoż iaśnie wielmożnego żałuiącego delatora, iako fundatora po antecessorach swoich monastyru Czereyskiego, z obżałowanymi wielmożnymi Czereyskimi wszedszy, na nieiakoweś zmowne dekreta zezwoliliście, sub eo praetextu grunta, łąki y lasy, do hrabstwa Czereyskiego należące, appropriare, tudzież attynencye od monastyru Czereyskiego alienare intenditis, iakoż y niemało sobie poprzywłaszczaliście, per consequens, formando sobie dalsze nieiakoweś media do utrzymania takowych zmównych zapisów,

do trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego processum iuris intentowawszy, dobra iaśnie wielmożnego żałuiącego delatora y funduszowe praeagravare ważycie się. O co i. w. żałuiący delator, chcąc z obżałowanymi wielmożnymi iure agere, ante omnia do obwarowania omnimodam securitatem tak funduszowych, iako też y własnych dobr iaśnie wielmożnego żałuiącego delatora ab omni obżałowanych wielmożnych praetensione, do skassowania uformowanych zapisów, iako contra mentem funduszów antecessorów y praw wielkiego xięstwa Litewskiego uczynionych, cum omni re, w onych expressa, nullitate, do uchylenia dekretów in quovis foro, miedzy obżałowanymi wielmożnymi zaszłych, do odesłania totum negotium, iako in causa differentiarum na sąd podkomorski pro finali cognitione, do obwarowania, ażeby wielmożni xięża bazylianie w żadne skrypta in posterum wchodzić nie ważyli się, do pokarania penami prawnymi, ex maerito causae devolventibus, do refuzyi szkod, strat y expens prawnych, oraz tego wszytkiego, quod iuris et praetensionis być może y co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey żałoby, iaśnie wielmożny żałuiący delator dał swą protestacyę do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw potocznych zapisać. Co iest przyięto y zapisano.

1753 г. Марта 17 дня.

Изъ книги № 115, за 1753 г., л. 1400.

11. Межевой декретъ по спорному дѣлу между настоятелемъ Вселюбскаго костела Николаемъ Пониквицкимъ и Новогородскими базиліанками о границахъ костельныхъ земель и имѣнія Гердова, принадлежащаго базиліанкамъ.

Коморникъ Виленскаго воеводства Пожарійскій удостовѣряетъ, что вслѣдствіе споровъ, возникшихъ между Вселюбскимъ плебаномъ и Новогородскими базиліанками о пограничномъ участкѣ земли, онъ былъ посылаемъ трибуналомъ на мѣсто спора для опредѣленія истинныхъ границъ и размежеванія. Пожарійскій исполнилъ порученное ему дѣло и представилъ въ трибуналъ; но базиліанки протестовали противъ такого рѣшенія въ тотъ же трибуналъ; протестъ ихъ однакоже не принятъ былъ во вниманіе и границы, обозначенныя Пожарійскимъ, приказано было провести на мѣстѣ. Въ настоящемъ листѣ подробно и обозначаются вновь назначенныя и утвержденныя трибуналомъ границы.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzeciego, miesiąca Augusta ośmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym trzecim obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xię-

stwa Litewskiego patron imć pan Iózef Komar—miecznik powiatu Oszmiańskiego opowiadał, prezentował y ad acta podał rozgraniczenie, komorniczny list, przez imci pana Michała Pożaryskiego—komornika woiewodztwa Wileńskiego, na rzecz w nim wyrażoną między dobrami kościoła y plebanii Wsielubskiey iegomci xiędza Mikołaia Ponikwickiego—plebana Wsielubskiego, a dobrami, Gierdowa nazwanemi, wielebnych ichmć bazylianek Nowogrodkich, w woiewodztwie Nowogrodzkim sytuowanemi, za dekretem oczewistym trybunału w. x. Litewskiego koła compositi iudicii ferowanym, czyniony, in rem vero et partem wieleb. i. pan bazylianek Nowogrodskich służący y należący, który podaiąc do akt, prosił nas sądu, aby pomieniony rozgraniczny, komorniczny list, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit., ony przyiowszy, w xięgi wieczyste trybunału de verbo ad verbum ingrossować pozwolili, którego tenor tali methodo exprimitur.

Michał Pożaryski — komornik woiewodztwa Wileńskiego, oznaymuię tym moim rozgranicznym, komorniczny listem, iż ia Pożaryski—komornik woiewodztwa Wileńskiego, będąc dekretem oczewistym trybunału w. x. Lit. koła compositi iudicii, w roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym, miesiąca Iulii siódmego dnia ferowanym, na rozsądzenie spraw y w zachodzącey dyfferencyi między dobrami kościoła plebanii Wsielubskiey imci xiędza Mikołaia Ponikwickiego — plebana Wsielubskiego, a dobrami, Gierdowa nazwanemi, wielebnych ichmć panien bazylianek Nowogrodzkich, w woiewodztwie Nowogrodskim sytuowanemi, o łąkę y wygon, nad rzeką Gierdową leżący, naznaczony, w tymże roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym, Septembra dwudziestego wtórego dnia, ziachawszy y iuryzdykę sądów moich komorniczych po wydanych innotescencyach solita iuris praxi in loco differentiarum ad obloquentiam tegoż dekretu ufundowawszy, pomieniony wygon y łąkę, nad rzeką Hubieczanką Girdowką będące, ex maiori probatione documentorum et testimoniorum, praevio iuramento i. x. Mikołaia Ponikwickiego—plebana Wsielubskiego z sześcią mużami, do kościoła y plebanii Wsielubskiey przysądziłem y one kopcami oznaczyć y ograniczyć siebie determinowałem. Od którego dekretu i. pp. bazylianki Nowogrodzkie appellowawszy, w kole compositi iudicii intentarunt litem; tandem trybunał główny w. x. Lit. compositi iudicii dekret móy komornikowski w roku tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym wtórym, Julii czwartego dnia, in toto approbowawszy, na osypanie kopcami y ograniczenie pomienionych łąki y wygonu, nad rzeką Hubiczanką Gierdowką leżących, itidem mnie komornika naznaczył. In circulo takowego dekretu, ia komornik woiewodztwa Wileńskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym pięćdziesiąt trzecim, miesiąca Marca czternastego dnia, ex mutuo stron assensu, ziachawszy, in praesentia tak i. x. Mikołaia Ponikwickiego—plebana Wsielubskiego, dziekana Nowogrodzkiego, iako też ieymci panny Anieli Turczynowiczowny, zakonu ś. Bazylego wikaryi konwentu Nowogr., w ten sposób ograniczyłem: Poczowszy od drogi, idącey z Swielubia do Nowogródka, od starego kopca, który rozgranicza grunta Wsielubskie wsi Hubicz,

a grunta kościelne, o trzy sznury y pręt ieden, kopiec nowo usypany przy starym, w którym cegły dwie na krzyż, węglów cztyry po rogach y żużel duży. Od tego kopca idąc daley prosto, o trzy sznury kopiec drugi nowo usypany, w tym cegieł dwie na krzyż, węglów trzy y żużel, który kopiec rozgranicza grunta ii. pp. bazylianek Nowogrodzkich folwarku Gierdowki od gruntów plebanii Wsielubskiey. Idąc daley prosto do rzeki Gierdowki Hubiczanki, o sznur y pręt ieden, przy starym narożnym, od rzeki Hubiczanki o prętów ośm, kopiec trzeci nowo usypany, w którym cegieł dwie na krzyż, żużelów dwa, węglów cztery; od tego kopca wprawo, po nadrzeczu idąc, o sznur ieden, przy starym kamiennym kopcu, czwarty nowo usypany od rzeki Gierdowki, alias Hubiczanki, o sześć kroków, w którym cegieł dwie na krzyż, żużelów dwa. Idąc daley prosto po nadrzeczu, kopiec piąty, niepodaleko nad samą rzeką Hubiczanką, w którym dwa półcegielki, węglów dużych cztery, żużel ieden. Idąc daley prosto, od rzeki o trzy pręty kopiec szósty nowo usypany, w tym cegieł dwie, węglów cztery, żużelów dwa. Idąc daley prosto po nadrzeczu, na kurhanie, za groblą, od rzeki Hubiczanki o prętów cztery, kopiec siódmy nowo usypany, w którym cegła iedna, żużelów dwa y węglów niemało. Ztamtąd idąc daley prostą ścianą po nadrzeczu, niepodaleku kopiec ósmy nowo usypany, w którym cegła iedna, żużel ieden, węglów trzy. Od tego kopca niedaleko, prosto idąc, nad rzeką kopiec dziewiąty nowo usypany, w którym cegła iedna, żużel ieden y węgle; od tego kopca gdym chciał iść daley duktem, dla osypania kopcami pomienioną łąkę y wygon, i. p. Bogusław Raiecki, z gromadą ludzi swoich stanowszy, czynił przekazę y duktu kontynuować daley nie dopuścił. Zaczym ia komornik woiewodztwa Wileńskiego, non resistendo takowey przekazie, ani wchodząc in cognitionem oney, nie zakonkludowawszy duktu, to moie ograniczenie z pieczęcią y z podpisem ręki moiey stronam wydałem. Pisan roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiąt trzeciego, miesiąca Marca siedmnastego dnia. U tego rozgraniczonego listu między i. x. Mikołaiem Ponikwickim—plebanem Wsielubskim, a wielebnemi ii. pp. bazyliankami konwentu Nowogrodzkiego czynionego, przy wyciśnioney na czerwonym laku sygnetowey pieczęci, podpis ręki i. p. Pożaryskiego—komornika woiewodztwa Wileńskiego, temi się de verbo ad verbum wyraża słowy: Michał Pożaryski—komor. woiewodztwa Wileńskiego. Który to takowy rozgraniczny komorniczny list, przez i. p. Michała Pożaryskiego, za dekretem trybunału w. x. Lit. czyniony, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, to iest i. p. Iózefa Komara—miecznika powiatu Oszmiańskiego, do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, ze wszytką w onym inserowaną rzeczą, przyięty y wpisany.

1755 г. Февраля 4 дня.

Изъ книги № 117, за 1754—1755 г., л. 524.

12. Заявленіе шляхты Новогородскаго воеводства о добровольномъ переходѣ Цеперскаго монастыря изъ православія въ унію.

Шляхта Новогородскаго воеводства по поводу жалобы Виленскаго св. Духовскаго монастыря на Цеперскій монастырь о захватѣ имъ, при совращеніи въ унію, принадлежащаго св. Духовскому монастырю имѣнія Новаго Двора, въ Пинскомъ повѣтѣ, свидѣтельствуетъ, что Цеперскій монастырь былъ основанъ Долматомъ; монахи его получили вышеупомянутое имѣніе Новый Дворъ и нѣсколько десятковъ лѣтъ находились въ дизунитскомъ заблужденіи; наконецъ въ 1696 году, будто, подъ наитіемъ св. Духа, познали свои заблужденія и вмѣстѣ съ своимъ игуменомъ Кочарскимъ приняли унію; перешедши такимъ образомъ въ вѣдѣніе св. Троицкаго монастыря, Цеперскіе монахи ревностно принялись распространять унію между своими прихожанами и дѣйствовали такъ успѣшно, что въ теченіи нѣсколькихъ лѣтъ въ окружностяхъ Цепры не осталось ни одного схизматика. Шляхта Новогородскаго воеводства, принимая во вниманіе протестаціонное дѣло, начатое Виленскимъ св. Духовскимъ монастыремъ, и выдаютъ настоящее свидѣтельство.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątego, miesiąca Marca dziesiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Ignacy Jakowicki – rotmistrz powiatu Orszańskiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał dokument, alias testymonialny recognitionis skrypt, od obywatelów prześwietnego woiewodztwa Nowogrodzkiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, w Bogu wielebnym imć xięży bazylianom klasztoru Ceperskiego dany, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony dokument cum suis contentis był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur talis:

My senatorowie, dygnitarze, urzędnicy ziemscy y grodzcy, rycerstwo, szlachta, obywatele woiewodztwa Nowogrodzkiego, wszem w obec y każdemu zosobna, komu by o tym cuiuscunque status, praeeminentiae et conditionis, teraznieyszego y na potym będącego wieku ludziom, wiedzieć należało, tym naszym dobrowolnym, nie z żadney namowy, ani prywaty, ale szczegulnie ex ipsa iustitia uczynionym testymonialnym recognitionis skryptem, oznaymuiemy: iż my niżey na podpisie wyrażeni obywatele woiewodztwa Nowogrodzkiego, maiąc claram w woiewodztwie naszym notitiam, że oycowie dyzunici monastyra Wileńskiego wielebnych

w Bogu imć xięży bazylianów klasztoru Ceperskiego, in sancta unione zostaiących, do sądów zadwornych iego królewskiey mości assessorskich o cerkiew, klasztor Ceperski y folwark Nowy Dwór, w powiecie Pińskim leżący, a do cerkwi y klasztoru Ceperskiego przynależący, pozywaią, obiiciendo tymże imć xięży bazylianom, iakoby przed lat kilkadziesiąt cerkiew y klasztor Ceperski, tudzież folwark Nowy Dwór, de super wyrażony, przez imć xięży bazylianów modo violento dyzunitom miał być odebrany, zaczym że pomieniony klasztor Ceperski nie przez żadną violencyą, ale sponte ac libere xięży bazylianom od syzmy cessit et ad unionem accessit, my wyż mianowani woiewodztwa Nowogrodzkiego obywatele, doskonale o tym zdawna uwiadomieni będąc, tudzież według Boga, sumienia y sprawiedliwości świętey wniesioną tę na pomienionych xięży bazylianów Ceperskich kalumnią, iako niesłuszną y niegodziwą oddalić od nich usiłuiąc, dla wiadomości nayiaśnieyszego króla iego mości, pana naszego miłościwego, Augusta trzeciego, szczęśliwie nam panuiącego, oraz wszytkich stanów rzeczy-pospolitey, tudzież iuryzdykcyi sądowych in eo puncto, iak się pomieniony klasztor Ceperski cum suis attinentiis et pertinentiis imć xięży bazylianom unitom w rząd, władzę y dyspozycyą dostał, takową czyniemy recognicyą, iż w roku tysiąc sześćset ośmnastym dnia dwudziestego wtórego Decembra oycowie dyzunici w dobrach, Ceprze nazwanych, w woiewodztwie Nowogrodzkim leżących, dziedzicznych, przez imci pana Konstantego Dołmata y małżonkę iego Annę z Jurkowskich Dołmatową, przy należytey sufficiencyi ufundowani będąc, tudzież folwark Nowy Dwór, w powiecie Pińskim leżący, temuż klasztorowi Ceperskiemu nadany, w swoiey possessyi maiąc przez lat kilkadziesiąt, przy swym dyzunii błędzie w tym klasztorze zostawali, ac tandem w roku tysiącznym sześćsetnym dziewięćdziesiątym szóstym, za przełożeństwa swego wielebny ociec Sylwester Koczarski—ihumen tego Ceperskiego monastyru, wespół z bracią swoią zakonną, zą oświeceniem Ducha nayświętszego, poznawszy błąd sekty swoiey, a prawdziwą być katolickę rzymskę wiarę uznawszy, ad sanctam unionem accesserunt y, w posłuszeństwo oycowi świętemu dobrowolnie się poddawszy, za poważną instancyą iaśnie oświeconego xiążęcia imci na Klecku, Ołyce y Dubinkach etc. etc. Dominika Radziwiła—kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, do iaśnie wielmożnego imć xiędza Leona Załęskiego—na ten czas metropolity całey Rusi, przez listowne adressa wniesioną, cum consensu et benedictione teyże zwierzchności metropolitańskiey do unii świętey z kościołem rzymskim y oraz do prowincyi imć xięży bazylianów, pod tytułem Tróycy nayświętszey zostaiącey, incorporowali się, gdzie in sancta unione statecznie perseweruiąc, przez kollatorów, iaśnie oświeconych xiążąt ichmościów Radziwiłów w possessyach wyż namienionych, do swego klasztoru należących, konfirmowani zostali; tandem sic stantibus rebus imć xięża bazylianie, pomieniony ten Ceperski klasztor in suam possessionem otrzymawszy, przez przykładne zakonne życie y przyzwoite do wiary świętey prawdziwey prowadzące nauki exemplarissime suo verbis et operis apostolatu ludzi prostotą circa circum mieszkaiacych w cnotach y bogoboyności ćwicząc, do wiary świętey prawdziwey ka-

tolickiey nawrócili, iakoż Deo iuvante tak wszytkę syzmę przez apostolskie nauki wykorzenili, iż żaden około Cepry od lat kilkudziesiąt nie znayduie się. Te tedy y tym podobne około dusz, krwią Chrystusową odkupionych, zbawienia pracy chwalebnie y świątobliwie ichmość xięża bazylianie, tak przedtym do wiary świętey prawdziwey w nawróceniu, iako też y teraz w oney umacnianiu exercentes, ażeby od pomienionego klasztoru y cerkwi dla niepowetowanego na tym mieyscu uszczerbku chwały Bożey oddaleni nie byli, owszem dla utrzymania w wierze świętey graecorzymskiey, tak stanu szlacheckiego, iako też y prostey kondycyi ludzi, in circuitu Cepry mieszkaiących, aby quo casu per simplicitatem cordis, bonis illis operariis z tego mieysca semotis, nieposzli w apostazyą, owszem na tymże mieyscu firmius ufundowani zostali, ad quem, ut de iure est instando, has literas testimoniales, iako w nich contentorum doskonale wiadomi będąc, pro meliori fide et valore rękoma naszemi podpisuiemy. Pisan roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątego, Februarii czwartego dnia, w zamku Nowogrodzkim. U tego dokumentu, alias testymonialnego skryptu podpisy rąk obywatelów prześwietnego woiewodztwa Nowogrodzkiego his verbis: Joachim Chreptowicz—stolnik Nowogrodzki, dyrektor seymiku boni ordinis; Jan F. Jabłonski—starosta woiewodztwa Nowogrodzkiego; Michał Krzyszyłowski—koniuszy woiewodztwa Nowogrodzkiego; Antoni Rdułtowski — podwoiewodzi woiewodztwa Nowogrodzkiego; Ignacy Kazimierz Korsak—obozny y sędzia woiewodztwa Nowogrodskiego; Stanisław Jan Korsak – r. w. n.; Kazimierz Ostoia Zagorski—strażnik Lidski; Konstanty Rdułtowski—rotmistrz w. M.; Andrzey Daszkiewicz—krayczy woiewodztwa Smoleńskiego; Iózef Piotrowicz—mostowniczy woiewodztwa Nowogrodzkiego, Ignacy Osakowski mp.; Jan Pilecki; Jan Rowiński r. w. N. Ignacy Zubowski — pod. Brzes.; Ignacy Rowiński, mp.; Maciey Darewski; Jakub Darewski Weryha; Antoni Łukasz Danieyko m. w. wcy. Antoni Onufry Milewski k. r. d.; Michał Rumsz; Jan Usakowski; Stanisław Darewski Weryha; G. Radziszewski p. w. N.; Felicyan Chmielewski; Karol Wołczecki; Stanisław Chmielewski; Bogusław Uzłowski; Antoni Uzłowski; Mikołay Chomicz mp.; Antoni Azarycz; Bogusław Oyciusiewicz; Mikołay Bohusz; Jan Borodzicz; Iózef Onufry Ambrok; Heronim Nowicki mp.; Iózef Michał Izdebski p. w. N.; Antoni Kiersnowski r. w. N.; Iózef Ilinicz Zubko—star. Moż. mp.; Franciszek Gryfin; Jan Kozłowski, do tego testymonium podpisuię się; Jerzy Beresniewicz; Gabryel Saplica; Antoni Usakowski—podstoli powiatu Starodubowskiego; Iózef Tuhanowski—r. w.; N. Iózef Rudziński mp.; Iózef Malawski—woyski w. N.; Iózef Pietraszewski mp.; Cypryan Borodzicz mp.; Antoni Łukaszewicz mp.; Jan Mackiewicz; Maciey Janowicz—star. mał., regent grodzki woiewodztwa Nowogrodzkiego; Albrycht Rymsza do tego testymonium podpisuię się; Iózef Tuhanowski mp.—c. x. Zm.; Antoni Taraiewicz; Jan Michał Illinicz Zubko; Heronim Dawidowski; Antoni Woyniłowicz; Kazimierz Korwin Milewski; Jan Cywiński; Kazimierz Bułhak; Jan Połoński; Bogusław Kuroczycki; Maciey Sakowicz; Kazimierz Piasecki; Antoni Szpigowski.

Który to takowy dokument, alias testymonialny skrypt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, scilicet imci pana

Ignacego Jakowickiego—rotmistrza powiatu Orszanskiego, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1755 г. Февраля 6 дня.

Изъ книги № 117, за 1754—1755 г., л. 494.

13. Дарственная запись отъ Лидской конюшиной Анны Кулешиной Ушатскому базиліанскому монастырю на сумму шесть тысячъ русскихъ злотыхъ, предназначенную для учрежденія церковнаго музыкальнаго хора.

Лидская конюшина Кулешина, движимая подражаніемъ своему мужу, записавшему на Ушацкій монастырь 9,000 русскихъ злотыхъ, записываетъ и отъ себя 6000 русскихъ злотыхъ на чудотворный образъ Божіей Матери, съ обезпеченіемъ ихъ на своемъ Витебскомъ имѣніи Кортошевичахъ съ тѣмъ, чтобы эта сумма была непремѣнно выплачена ея внуками Піарами; въ случаѣ же неисполненія этой записи внуки должны заплатить заруку въ 6000 зл. и непремѣнно подчиниться ея волѣ.

Roku tysiąc siedmset pięndziesiąt piątego, miesiąca Marca piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset piędziesiąt czwartym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Ignacy Jakowicki—rotmistrz powiatu Orszańskiego, opowiadał, prezentował et ad acta podał dobrowolny, wieczysto legacyiny zapis, od wielmożney imci pani Anny z Łuskinów Kuleszyney — koniuszyney Lidzkiey, na rzecz w nim wyrażoną w Bogu wielebnym imć xięży bazylianom konwentu Uszackiego dany, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony zapis, cum omnibus contentis, w nim expressis, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, przyiowszy ony w xięgi, de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis.

Ja Anna z Łuskinów Kuleszyna—koniuszyna Lidzka, czynię wiadomo y iawno wyznawam kożdemu, komu by o tym wiedzieć należało, tym moim dobrowolnym, wieczysto legacyinym zapisem, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom konwentu Uszackiego danym na to: Iż co, iako mąż móy zeszły w Bogu świętey pamięci wielmożny imć pan Maciey Kulesza—koniuszy Lidzki, czyniąc właśnie na przysługę Panny przenayświętszey, cudami w kościele imć xięży bazylianów Uszackich wyż wyrażonych słynącey, dziewięć tysięcy złotych ruskich, aby kapelia wiecznymi czasy ufun-

dowana była, pomienionym imć xięży ba-zylianom konwentu Uszackiego zapisał y legował; tak y ia, wyż wyrażona koniuszyna Lidzka, konformniąc się do męża moiego dyspozycyi, a chcąc podobnoż nayświętszey matce Boskiey uczynić przysługę, oraz na duszę moie pamiętaiąc, sześć tysięcy złotych ruskich na kapelią imci xięży bazylianom Uszackim wiecznymi czasy zapisuię, leguię. Iuż tedy pomienieni w Bogu przewielebni imci xięża bazylianie Uszaccy, maiąc piętnaście tysięcy złotych russkich, tak kapelią w kościele Uszackim ufundować y wiecznymi czasy obligacyą odprawowania mszy świętey śpiewaney z ekzekwiami w kwartał za duszę mnie Anny y zeszłego w Bogu świętey pamięci męża moiego Macieia przyiąć y opisać się powinni będą. Summa zaś wyrażona, ode mnie imci xięży bazylianom Uszackim zapisana y legowana, to iest, sześć tysięcy złotych ruskich, z summy moiey własney na maiętności Kortoszewiczach, w woiewodztwie Witebskim leżącey, przez wielmożnych imć panów Piarów, wnuków moich, pomienionym imci xięży bazylianom wypłacona być ma y powinna; do którey to exolucyi pomienionych imć panów wnuków moich, pod zapozwaniem na sąd straszny boski obliguię, ażeby wraz, iak mi tylko z tym Bóg naywyższy rostać każe światem, imć xięży bazylianom summę sześć tysięcy złotych ruskich, przeze mnie na chwałę Panny przenayświętszey zapisaną y legowaną, bez żadney prolongacyi, imci panowie Piarowie wnukowie oddali y wypłacili. A ieżeli by zaś imć panowie wnukowie moi takowy móy wieczysto legacyiny zapis naruszyli, inwalidowali, summy legowaney wypłacać nie chcieli, a barziey żeby imć xięży bazylianów Uszackich do prawa pociągać, turbować, do expens prawnych przywodzić mieli, tedy zarękę sześć tysięcy złotych ruskich zapłacić powinni będą; a za naruszeniem tego moiego legacyinego zapisu przez imć panów Piarów, wnuków moich, daię moc y pozwalam imć xięży bazylianom tychże wnuków moich do wszelkiego sądu, prawa duchownego y świeckiego pozywać, gdzie wnukowie moi będąc zapozwani, nie tylko samą summę sześć tysięcy, oraz zarękę, wespół z expensami prawnymi, z okazyi wnuków moich przez i. x. bazylianów Uszackich spendowanymi, nie schodząc z sądu zapłacić y wszelkim wskazom, penom y iudykatom sądowym podlegać powinni będą, pod wyż opisaną zaręką, która by y nieraz zapłacona była, iednak ten móy legacyiny zapis w swoiey mocy y walorze wiecznymi czasy zostawać ma. Y na tom dała ten móy wieczysto legacyiny zapis, przy położonych trzech krzyżykach, y przy uproszeniu imć panów pieczętarzów, niżey wyrażonych. Pisan w Dolcach roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątego, miesiąca Februarii szesnastego dnia. U tego zapisu podpisy rąk tak samey aktorki, nieumieiętney pisma, przy położonych trzech krzyżykach, iako też imć panów pieczętarzów his verbis: †††. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od wielmożney imci pani Anny z Łuskinów Kuleszyney—koniuszyney Lidskiey, do tego legacyinego zapisu, na summę sześć tysięcy złotych ruskich w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom konwentu Uszackiego danego, podpisuię się Dominik Przysiecki—s. B. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożeny imci pani Anny z Łuskinów Kuleszyney—koniuszyney Lidzkiey, iako nieumieiętney pisma, przy położonych trzech krzyżykach,

do tego legacyinego zapisu, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom konwentu Uszackiego danego, podpisuię się Stefan Korsak—p. S. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego legacyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom konwentu Uszackiego danego, podpisuię się Franciszek Aloizy Korsak—rotmistrz woiewodztwa Połockiego.

Który to takowy dobrowolny, wieczysto legacyiny zapis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1755 г. Мая 27 дня.

Изъ книги № 118, за 1755 г., л. 657.

14. Фундушовая запись отъ Ивана и Елены Бутлеровъ на новоучреждаемый Козачизненскій или Геліановскій базиліанскій монастырь.

Иванъ и Елена Бутлеры, движимые ревностію къ распространенію уніатской вѣры, частію вслѣдствіе своей бездѣтности, частію же вслѣдствіе особой своей набожности, записываютъ Козачизненскому базиліанскому монастырю свое имѣніе Козачизну или Геліаново съ принадлежащими къ нему крестьянами и угодьями; независимо отъ этого записываютъ еще 16,000 злотыхъ съ обязательствомъ, чтобы базиліане розыскали себѣ монаха, знающаго по литовски для распространенія между Литовцами уніи, а равно чтобы они служили въ извѣстные дни обѣдни, какъ за жертвователей, такъ и за души страждущихъ въ чистилищѣ. При этомъ Бутлеры запрещаютъ базиліанамъ строить свои корчмы и въ торговые дни заниматься продажей вина.

Roku tysiąc siedymset piędziesiąt piątego, miesiąca Maia trzydziestego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedymsetnym piędziesiątym piątym obranymi, comparentes personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego wielmożni imć panowie Jan y Helena z Drozdowskich Butlerowie—czesznikowie powiatu Brasławskiego, małżonkowie, disponente lege publica, na fundusz, de nova radice uczyniony, iurament rotą, w konstytucyi roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego wyrażoną, wykonali; post quod expletum iuramentum comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego ciż wielmożni imć panowie Jan y Helena z Drozdowskich Butlerowie—czesznikowie powiatu Brasławskiego, opowiadali, prezentowali y przyznali nieporuszony, wie-

czysto-fundacyiny de nova radice zapis, na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Janowi Łukianowiczowi—zakonu świętego Bazylego wielkiego prowincyałowi prowincyi Litewskiey, oraz w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Alimpiemu Kulczyńskiemu—starszemu konwentu Helianowskiego, to iest, Kozaczyńskiego y wszytkim imć xięży bazylianom tegoż konwentu reguły świętego oyca Bazylego wielkiego prowincyi Litewskiey dany, służący y należący; który, po wykonanym iuramencie, ustnym y oczewistym swoim stwierdziwszy zeznaniem, prosili nas sądu, ażeby pomieniony nieporuszny, wieczysto-fundacyiny de nova radice zapis ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ony przyiowszy, w xięgi wieczyste trybunału ingrossować pozwoliliśmy, którego tenor sequitur de verbo ad verbum estque talis.

Deo ter optimo maximo gloria ad perennaturamque rei memoriam stań się wola Boska. Amen. My Jan y Helena z Drozdowskich Butlerowie—czesznicy powiatu Brasławskiego, małżonkowie, iedna osoba za drugą ręcząc y obowiązuiąc się, czyniemy wiadomo y iawno wyznawamy, komu by o tym teraznieyszego y w przyszły czas będącego wieku ludziom wiedzieć należało, tym naszym dobrowolnym, nie z żadnego postępku, albo iakowey perswazyi y namowy ludzkiey, lecz ex solo puro pioque zelo ku większey chwale pana Boga uczynionym, nigdy w potomne wieki żadnym rozumem y wynalazkiem ludzkim nieporuszonym, wieczysto-fundacyinym de nova radice zapisem, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imci xiędzu Janowi Łukianowiczowi—zakonu świętego Bazylego wielkiego prowincyałowi prowincyi Litewskiey, oraz w Bogu przewielebnemu imci xiędzu Alimpiemu Kulczyńskiemu—starszemu konwentu Helianowskiego, to iest, Kozaczyńskiego, y wszytkim imć xięży bazylianom tegoż konwentu reguły świętego oyca Bazylego wielkiego prowincyi Litewskiey danym na to: Iż co my de super wyrażeni Butlerowie — czesznikowie powiatu Brasławskiego, małżonkowie, odłączywszy od maiętności naszey wieczystey, quondam Dudy, post Kozaczyzna, ad praesens przez nas nazwaney Helianową, do erygowaney przez nas według obrządku ruskiego cerkwi z klasztorem do mieszkania ichmościom xięży bazylianom, ze wszelkim wygodnym zabudowaniem, obręb gruntu, w ograniczeniu swoim osobliwym inwentarzem, przy tym funduszu naszym danym, opisany, ostrowa Nowo-Troki nazwany, z sianożęciami, do tegoż należącemi ostrowu, tudzież wieś, Azany nazwaną, w powiecie Brasławskim leżącą, oraz z szmatem gruntu na ogrody y sad dla klasztoru Helianowskiego, non ex ulla successione spadłe, lecz wieczyste w possessyey naszey będące, wolne, swobodne, niepienne, nikomu pierwszym, ani poślednieyszym prawem niezawiedzione, żadnemi długami, wyderkafami, ewikcyami, zapisami, konwikcyami, przewodami, lukrami y przezyskami prawnemi nieobciążoną, ani też iakowemi legacyami, funduszami, lub dziesięcinami kościelnemi onerowane, a nie maiąc żadnego in statu nostro connubiali, zwłaszcza iuż in decrepita będąc aetate, potomstwa, umyśliliśmy et matura deliberatione nostra, in fundamento wolności, prawem pospo-

litym komu chcąc y iako chcąc swoią własnością rządzić y dysponować licencyowaney et proprio puro et pio zelo erga cultum divinum promovendum salutemque animarum nostrarum et subventionem proximorum, na ufundowanie erekcyą de nova radice klasztoru y zakonników reguły świętego oyca Bazylego wielkiego, z kościołem rzymskim w unii będących, iure perpetuo et irrevocabili fundationis, titulo przerzeczonych imć xięży bazylianów, w prowincyi Litewskiey będących, zapisać et ad dispositionem onym in perpetuum condescendere. Iakoż actu takowąż wieś naszą wieczystą, nazwaną Azany, w powiecie Brasławskim sytuowaną, konformuiąc się ad mentem prawa pospolitego y pobożnych intencyi, cum omnibus oney latifundiis, attinentiis et pertinentiis, tudzież ze wszytkiemi gruntami, oromemi y nieoromemi, z rzekami, rzeczkami, stawami, łąkami błotnemi y murożnemi, puszczami, borami, lasami, gaiami, zaroślami, pustowszczyznami, z wolnym w lasach wszelkiego ptastwa y zwierza biciem, a w rzekach ryb łowieniem, z karczmą, w tey wsi zdawna będącą, y ze wszytkim poddaństwem utriusque sexus, z ich żonami, dziećmi y wszelkiemi dobytkami, z poddanemi podług inwentarza od nas danego, tudzież z onych powinnością y robocizną, dziakłami, czynszami, połowicą miodu, podwodami, lub za podwody płaceniem, podróżne zwyczayne podług ustanowienia dawnego y pełnienia przez drugich naszych poddanych wieczystych nam samym, aktorom, powinności, w inwentarzu, przy tym naszym zapisie funduszowym danym, wyrażoney, owo zgoła z tym wszytkim, iako się ta wieś Azany w swoich duktach, granicach, obchodziech y cyrkumferencyach teraz ma, nic a nic z oney na nas samych, successorów, blizkich y dalekich krewnych naszych y przyiacioł naszych nie excypuiąc, ani wyłączaiąc, ninieyszym tym naszym wieczysto de nova radice funduszowym, in forma iuris sprawionym, zapisem, wespół z pomienionem ostrowem, nazwanym Troki, oraz szmatem gruntu na sady, ogrody, przy samym klasztorze Helianowskim wydzielonym, imć xięży bazylianom przy cerkwi, pod tytułem świętego Jana Chrzsciciela, w Helianowie będącym, in perpetuam possessionem et dispositionem na wyrażony fundusz wiecznemi, a nieodzownemi czasy zapisuiemy, nadaiemy y z osób naszych na osobę ichmościów iure perpetuo zrzekamy się, w moc, dzierżenie y spokoyne wieczne używanie ichmościom podaiemy y przez ienerała iego królewskiey mości, równo z datą tego zapisu intromittuiemy; eo intuitu dokumenta iuris et possessionis, na tę wieś Azany służące, wraz in instanti tego naszego dobrowolnego funduszowego zapisu do rąk ichmościów oddaiemy. Insuper my fundatorowie, dla wygody klasztorney, mamy ichmościom xięży bazylianom, przy klasztorze iuż zabudowanym Helianowskim rezyduiącym, folwark de novo zabudować, na ostrowiu, Trokach nazwanych; cynę, miedź według sposobności naszey stołową y kuchenną, tudzież żelazo, takoż kuchenne przystawić, wolny wstęp do puszcz y lasów naszych Kozaczyńskich na opał y reparacyą, lub nowe zabudowanie, tak samym imć xięży bazylianom Helianowskim, iako y poddanym ichmościów Azanskim, także wstęp łowienia ryb do iezior y rzek naszych, na szczegulną wygodę klasztorną, przy tym wolne mliwo na potrzebę y wikt zakonników, z czeladzią zakonną dworną klasztoru tego, bez płaty

y dawania miarki teraznieyszym y potym następuiącym imć xięży bazylianom Helianowskim, wiecznemi czasy pozwalamy. A że ta wieś Azany, przez nas Butlerów—cześników Brasławskich, małżonków, do konwentu Helianowskiego imć xięży bazylianom ad praesens zapisana, bez gotowego grosza zupełney wygody dla zakonników uczynić by niemogła, przeto my Butlerowie—czesznicy Brasławscy, małżonkowie, z spolnego starania y pracy naszey na wiekuistą cześć y chwałę pana Boga, zabiegaiąc iakowey kolwiek niewygodzie, albo niedostarczeniu zakonnym potrzebom, w supplement z iedno-stayney dobrey woli naszey tymże imć xięży bazylianom, w klasztorze fundacyi naszey Helianowie, alias Kozaczyznie, rezydować y obligi niżey wyrażone pełnić maiącym, wiecznemi czasy daiemy, daruiemy summę gotową na maiętności naszey Helianowie, to iest, Kozaczyznie, ze wszelkiemi attynencyami y folwarkami, dwa tysiące sztuk talarów bitych, to iest, rachuiąc talar bity po złotych ośm podług teraznieyszey kurencyi, czyli też iak w przyszły czas moneta będzie brana, złotych polskich szesnaście tysięcy, prawem zastawnym, albo wyraźnie y wyderkafowym na tychże dobrach naszych dziedzicznych, wyżey wyrażonych, lokuiemy, waruiąc to nam samym y sukcess orom naszym, iż poko wola będzie nas y sukcessorów naszych, takową summę k urencyą, iako w przyszły czas brana będzie, na tych dobrach pod opisem prawa wyderkafowego podobać się będzie, tedy potym my y successorowie po nas następuiące, nie dopuszczaiąc do possessyi imć xięży bazylianom funduszu naszego, sami te dobra trzymać y onemi iako dziedzice władać, a od tey summy szesnastu tysięcy złotych polskich corocznie prowizyą przy aktach grodzkich Brasławskich, lub w klasztorze naszym funduszowym, za daniem kwitu od starszego ichmościów, nie więcey, iak tylo po siedm procentów od sta, to iest, od szesnastu tysięcy co rok w dzień świętego Jerzego święta rzymskiego, podług kalendarza przypadaiącego, po tysiąc sto dwadzieście złotych polskich mamy y sukcessorowie nasi powinni będą; w czym bez żadney sprzeczki, mitręgi imci xięża bazylianie z nami y sukcessorami naszemi obchodzić się spokoynie y kwitować zawsze powinni będą, waruiąc to nam y sukcessorom naszym rzetelnie y nigdy nieodstępnie. A ieśliby się nam y sukcessorom naszym płacić imć xięży bazylianom prowizyi z wyż pomienionych dobr nie upodobało, tedy my y sukcessorowie nasi, za danym dwunastą niedziel obwieszczeniem przed świętym Jerzym y zeznaniem w grodzie powiatu Brasławskiego przez ienerała, maią imci xięża bazylianie fundacyi naszey, za wiadomością y dołożeniem się superiorów swoich prowincyi Litewskiey, oraz za radą nas fundatorów swoich y sukcessorów naszych, takową summę szesnaście tysięcy złotych polskich odebrać y z wypłacenia oney osoby nasze, sukcessorów naszych, dobra Helianów, alias Kozaczyzna, wiecznemi czasy kwitować, a takową summę na innych ziemskich pewnych y niezawodnych dobrach prawem zastawnym, lub wyderkafowym ulokować, tak iakoby ta summa wiecznemi czasy nigdy nie zginela, ale na dobrach ziemskich pewnych ichmościom zostaiąca, xięży bazylianom fundacyi naszey coroczną prowizyą punktualnie po tysiąc sto dwadzieście złotych polskich przynosiła. Którzy to imć xięża bazylianie Helianowscy y następcy ichmoś-

ciów obligabuntur et ex conscientiis suis tenebuntur, aby za to perpetuis temporibus nauki chrześciańskiey, dni świętych zgromadzonym ludziom, exortami y kazaniami poddaństwa tameczne nauczać, pacierze y suplikacye odprawować, wiarę świętą rzymską katolicką utrzymywać, starali się. A że w tym kraiu, w powiecie naszym Brasławsk., pospólstwo y poddaństwo nasze w Litewskim ięzyku barziey iest wyperfekcyonowane, żeby ciż imć xięża bazylianie starali się mieć kapłana umieiętnego po litewsku, dla łatwieyszego wyrozumienia nauki Chrystusowey; powtóre, ażeby ciż imć xięża bazylianie fundacyi naszey dni święte rzymskie przypadaiące obserwowali y poddaństwo do oświecenia animowali, ile że w tym kraju naywięcey iest ludzi łacińskiego obrządku; po trzecie, póki nas pan Bóg na tym świecie w życiu chować będzie raczył, na intencyą szczęśliwszego pożycia y pozyskania na tym świecie łaski Boskiey, a po zeyściu naszym za dusze nasze Jana y Heleny Butlerow — czeszników Brasławskich, małżonków, co tydzień iedną mszę spiewaną w niedziele wiecznemi czasy odprawować maią; po czwarte, za dusze Krzysztofa y Swiętosławy Butlerów, także za dusze Alexandra y Zofii Drozdowskich — obóyga nas rodziców, braci y siostr, tudzież za dusze dziadów, pradziadów y wszytkich obóyga nas kolligatów, co tydzień mszą iedną rekwialną czytaną odprawić we wtorek; po piąte, za dusze, w czyszczu będące, żadnego ratunku niemaiące, na wieczne czasy co tydzień msza święta ma być odprawowana w sobotę, mianowicie za poddanych naszych; po szóste, ciż imć xięża bazylianie konwentu Helianowskiego, post sera fata nas fundatorów, corocznie maią za duszę naszą aniwerszarz odprawić z wilią y mszą według obrządku zwyczaynego greckiego. Które to wszytkie nabożeństwa y obligi, ad nas Jana y Heleny Butlerow — czeszników powiatu Brasławskiego, małżonkow, fundatorów naznaczone, maią być z klasztoru, przez nas ograniczonego y inwentarzem opisanego, z folwarku wsi Azanów y z prowizyi od summy wyżey naznaczoney, bez pretendowania przez imć xięży bazylianów dalszych żadnych przydatków, oprócz zabudowania, przez nas fundatorów naznaczonego y dla ichmościów wystawionego; waruiąc y to w potomne czasy, ażeby imć xięża bazylianie Helianowscy na gruntach w Kozaczyznie, alias Helianowie, do klasztoru przez nas adpraesens wydzielonych, in praeiudicium intraty naszey y sukcessorów naszych, karczmy nie stawiali, ani też podczas targów, kiermaszów, iarmarków szynków swoich klasztornych nie dawali. Co wszytko wiecznemi czasy aby zupełnie obserwowano y zachowano było, sprawiedliwym sądem Boskim imć xiędza superiora teraznieyszego Helianowskiego y wszytkich iego sukcesorów, których iurysdykcyi y dyspozycyi tak klasztor, cerkiew, iako wieś Azany, z innemi gruntami, wyżey opisanemi, oddaiemy, obowiązuiemy imć xięży prowincyałów tegoż zakonu prowincyi Litewskiey, aby w potomne czasy zadość się stawało in toto temu funduszowi naszemu, za protektorów obieramy, upraszamy. Wolni tedy y mocni będą przerzeczeni imć xięża bazylianie Helianowscy, przy cerkwi świętego Jana Chrzciciela rezyduiące, tą naszą wsią Azanami, ostrowem, nazwanym Trokami, szmatem gruntu, na ogrody y sad nadanym, tudzież z sianożęciami, do ostrowu Trok należącemi, iure perpetuo

fundationis de nova radice zapisanemi, iako iuż swemi własnemi wieczystemi funduszowemi dobrami rządzić y poddanemi, teraz znayduiącemi y potym osiadłymi, dysponować y wszelkich pożytków z onych według woli podobania swego, licitis modis et mediis, na tąż naszą fundacyę wyrażoną wynaydować, bez żadney naymnieyszey od nas samych y wszytkich krewnych naszych y sukcessorów przeszkody, których tymże funduszem naszym oddalamy y strasznym sądem Boskim obowiązuiemy, aby nie ważyli się naruszać tego naszego wieczysto fundacyinego zapisu, ani też imć xięży bazylianów turbować sub quocunque titulo et praetextu, a in quantum by iakowe zachodzić miały, sub quocunque titulo et praetextu, od kogo kolwiek do tych dobr, przez nas funduszem supra wyrażonym imć xięży bazylianom nadanych pretensye, tergiwersacye lub litigia prawne, czego ullatenus nie spodziewamy się, tedy każdego takowego turbatora, który by tey naszey woli y dyspozycyi funduszowey był przeciwny, na straszny sąd Boski pozywamy, oraz nie tylko na każdego turbatora, ale y na nas samych zarękę, ważność rzeczy wynoszącą, irremissibiliter zakładamy y naznaczamy, oraz zastępować cum successoribus submituiemy się, chcąc mieć takowy nasz fundusz de nova radice, modo supra expresso, in perpetuum uczyniony, we wszytkich punktach, klawzulach y paragrafach przy nienaruszney mocy y walorze. Y na tośmy ten nasz dobrowolny wieczysty, ex solo puro et pio zelo uczyniony de nova radice fundationis zapis, maiący wiecznemi czasy in omni suo robore et valore inviolabiliter zostawać, daliśmy z podpisem rąk naszych własnych y ichmościów panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedymset pięddziesiąt piątego, miesiąca Maia dwudziestego siódmego dnia. U tego nieporuszonego wieczysto fundacyinego de nova radice zapisu, pod wyciśnionemi dwuma na czerwonym laku pieczęciami, podpis rąk tak samych wielmożnych imć panów Butlerów—czeszników Brasławskich, małżonków, iako też podpisy rąk iaśnie wielmożnych imć panów pieczętarzów tali exprimuntur methodo: Jan Butler—czesznik Brasławski. Helena Butlerowa—czesznikowa Brasławska. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wiel. imć panów Jana y Heleny z Drozdowskich Butlerów—czeszników Brasławskich, małżonków, do tego dobrowolnego wieczystego de nova radice fundationis zapisu na dobra, Azany nazwane, w powiecie Brasławskim sytuowane, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom konwentu Helianowskiego danego, podług prawa podpisuię się Jerzy Abramowicz—podczaszy y podwoiewodzi w. W., vice-marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego. Prawnie proszony pieczętarz podpisuię się Józef Kaszyc—starosta Czudzianski, pisarz trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, repartycyi ruskiey. Prawnie proszony pieczętarz podpisuię się Stanisław Jur. z Smalgorzewa Smalgorzewski—woyski y deputat powiatu Wołkowiyskiego mp.

Który to takowy fundationis de nova radice zapis, po wykonanym iuramencie, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażone osoby u sądu zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1755 г. Августа 26 дня.

Изъ книги № 129, за 1758 г., л. 765—772.

15. Каштелянско-коммиссарскій декретъ по дѣлу о спорныхъ земляхъ имѣній Виленскихъ св. Троицкихъ базиліанокъ съ разными помѣщиками.

Между Виленскими свято-Троицкими базиліанками съ одной стороны и помѣщиками Гизбертами, Ромерами и другими пограничными съ имѣніемъ Семюнами возникъ споръ изъ-за границъ. Базиліанки жаловались на этихъ помѣщиковъ, какъ на постоянныхъ нарушителей права собственности; въ свою очередь жаловались и на базиліанокъ разные помѣщики. Такимъ образомъ составились шесть исковъ. По опредѣленію трибунала для разбирательства этого дѣла назначенъ былъ особый каштелянско-коммиссарскій судъ. По прибытіи на мѣсто спора и разсмотрѣніи документовъ, судъ нашелъ въ большинствѣ случаевъ иски базиліанокъ правильными, но нашелъ таковыми же и нѣкоторые иски другихъ лицъ. Вслѣдствіе этого, по обоюдному соглашенію установлена была новая граница и обозначена граничными знаками и копцами. Судебныя издержки разложены были по-ровну на всѣхъ лицъ, заинтересованныхъ въ этомъ дѣлѣ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, miesiąca Junii siedymnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset piędziesiąt ósmym obranemi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. patron imć p. Andrzey Pomarnacki — czesznik Wiłkomirski opowiadał, prezentował y ad acta podał dekret kasztelański, oraz kommissarski, w sprawie imć pp. bazylianek z imć p. Gizbertem y ww. imć pp. Romerami y innemi ichmćmi ferowany, in rem et partem imć pp. bazylianek konwentu Wileńskiego służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony dekret kasztelański, oraz kommissarski, ze wszystką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiąwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątego, miesiąca Augusta dwudziestego szóstego dnia. W sprawie za sześcią aktoratami, adpraesens in unum złączonemi, mianowicie: *za pierwszym* w B. w. p. imć panny Teressy Brodowskiey—starszey y wszytkich w B. ww. imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiących, zakonu świętego Bazylego w. z w. ieymć panią Antoniną z Kuncewiczów, primo Naramowską, ex post Kolendziną, starościną Chełchowską, tudzież ww. imć panami Franciszkiem—starostą Sumiliskim, oycem, Antonim synem, Zenowiczami, imć p. Krzysztofem Sbudnickim Gizbertem — strażnikiem powiatu Oszmianskiego, ww. imć pp. Stefanem — chorążym w. Trockiego, oycem, y Stefanem —

sędzią ziemskim w. Trockiego, synem, Romerami, imć pp. Janem Tyszką, Florianem, Michałem y Marcinem Raczkami, Michałem y Bartłomieiem Golginami, w. imć panem Michałem Skarbkiem Ważyńskim—pisarzem w. x. Lit., w. imć Marcinem Skarbkiem Ważyńskim—podstaroścím sądowym powiatu Oszmianskim, w B. w. p. imć x. Marcinem Brzozowskim—societatis Iezu rektorem y wszytkimi imć xx. iezuitami kollegium Wileńskiego s.—Jańskiego, imć pp. Dominikiem, oycem, Kazimierzem, synem, Jozefatem—koniuszym Oszmiańskim, qua opiekunem, Naramowskimi, imć p. Fabianem Wielamowiczem, w. imć Florianem Sielawą Hatką—pisarzem grodzkim Oszmiańskim, imć p. Janem Gintowtem, w. i. p. Ludwikiem Szczytem—kasztelanicem Smoleń., imć pp. Ludwikiem Michałowskim, Janem y Jakubem Adamowiczami, Antonim Milkowskim; *za drugim* teyże w B. w. p. imć panny Teressy Brodowskiey—zakonu ś. Bazylego w. starszey y wszytkich imć pp. bazylianek konwentu Wileńskiego, przy cerkwi ś. Tróycy w Wilnie rezyduiących, z w. imć panią Antoniną z Kuncewiczów, primo Naramowską—podsędkową powiatu Oszmiańskiego, secundo Kolendziną, starościną Chełchowską, z dokładem opiekunów imci, z w B. p. imć x. Jakubem Sztoltmanem—proboszczem Oszmiańskim, imć p. Woiciechem Jankowskim—regentem grodzkim Oszmiańskim, w. imć p. Wiktorią z Wialbutów Ważyńską—sędziną grodzką Oszmiań., matką, z dokładem opiekunów imci w. imć pp. Benedyktem—rotmistrzem powiatu Oszmiań., Iózefem, sędziami grodzkimi Oszmiań., synami ieymci, Skarbkami Ważyńskimi, imć p. Władisławem Komarem—miecznym powiatu Oszmiań., imć p. Janem Zabłockim y samą ieymcią, Iózefem Ostrowskim, qua zastawnymi possessorami, a imć p. Ignacym Wieczorem, qua wiecznikiem folwarku Nowo-Pola, z dokładem opiekunów imci., w. B. p. imć x. Stanisławem Łukaszewiczem—plebanem Graużyskim, imć p. Michałem Bieńkuńskim—mostowniczym Oszmiańskim, imć pp. Tadeuszem y Ignacym Bieńkuńskimi, imć p. Mateuszem Jankowskim, w. ieymć panią Franciszką z Kownackich Komarową — podstoliną Mozyrską, z dokładem opiekunów ieymci, matką, ww. imć pp. Tadeuszem, Iózefem, Onufrym y Adamem Komarami—podstolicami Mozyrskiemi, synami ieymci, imć pp. Stefanem y Jackiem Mackiewiczami, imć pp. Iózefem, Macieiem, Michałem y Krzystofem Kodziami, imć pp. Jerzym, Michałem, Janem y Antonim Bortkiewiczami, imć p Samuelem Krepsztulem, imć pp. Antonim y Macieiem Lisieckimi y innemi ichmćmi, graniczącymi, tudzież imć p. Kazmierzem Hermanem. *A za trzecim* rekonwencionalnym w. imć p. Stefana Romera—chorążego w. Trockiego, oyca, tenutora maiętności Ratowszczyzny, y w. imć p. Stefana Romera—sędziego ziemskiego w. Trockiego, wieczystego aktora maiętności Grauźyszek, z w. B. w. p. imć panną Teressą Brodowską—starszą y wszytkimi w B. ww. imć pp. bazyliankami klasztora Wileńskiego przy cerkwi ś. Tróycy rezyduiącymi, oraz poddanymi imćw wsi, Siemiun, iako vialatorami; *za czwartym*, także rekonwencionalnym, imć pp. Dominika y Antoniego Milkowskich, Ludwika Michałowskiego, Dominika, Marcina y Wawrzyńca Adamowiczów, tudzież imć p. Jana Adamowicza, z w B. w. imć p. Teressą Brodowską—starszą y wszytkiemi w B. ww. imć pp. bazyliankami konwentu Wileńsk., przy cer-

kwi ś. Tróycy rezyduiącymi, y poddanymi Siemiuńskimi; *za piątym*, similiter rekonvencionalnym, imć p. Krzysztofa Studnickiego Gizberta—strażnika powiatu Oszmiańskiego z w B. w. imć panną Teressą Brodowską starszą — zakonu ś. Bazylego w. klasztoru Wileń. y wszytkimi w B. ww. imć pp. bazyliankami, w Wilnie przy cerkwi ś. Tróycy rezyduiącymi; *za szóstym* w. imć p. Stefana—chorążego w. Trockiego, oyca, Stefana—sędziego ziem. w. Trockiego, syna, Romerów, tudzież imć p. Wawrzynca Adamowicza, Ludwika Michałowskiego, Kazimierza Hermana y innych imćw, w okolicy Adamowiczach mieszkaiących, z w. imć p. Władisławem Komarem—miecznym powiatu Oszmiańskiego, y samą ieymcią, małżonkami, tudzież w. imć p. Franciszką z Kownackich Komarową—podstoliną Mozyrską, matką, Tadeuszem, Iózefem, Onufrym y Adamem Komarami—podstolicami Mozyrskimi, oraz imć p. Janem Sawiczem Zabłockim y samą ieymcią, małżonkami, imć p. Iózefem Ostrowskim y samą ieymością, małżonkami, demum imć panem Ignacym Wieczorem, iako aktorem maiętności Nowo-Pola, in minorennitate będącym, z dokładem imć pp. opiekunów imci, ia kasztelan y my kommissarze, dekretem sądu trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii, w roku tysiąc siedmset pięddziesiąt czwartym, miesiąca Septembra trzeciego dnia, ex instantia imć pp. bazylianek ferowanym, na te sądy naznaczeni, po wydanych wcześnie innotescenciach in termino, w nich praefixo, to iest, w roku wyżey na dacie pisanym, na dniu siódmym miesiąca Augusta, do maiętności Oszmianki Naruszewiczowskiey, alias Daukszyszek, imć pp. bazylianek Wileńskich, w powiecie Oszmiań. leżących, ziechawszy y tam iurisdictionem sądów naszych kasztelańskich, oraz kommissarskich ufundowawszy, po odwołaniu tey sprawy ad diem octavam Augusti in crastinum na dniu ósmym, po kontrowersiach między imć pp. bazyliankami a imć p. Kolendziną, imć pp. Romerami, Ważyńskiemi, Zenowiczami, tudzież imć x. iezuitami, in praesentia ww. imć pp. Stefana Romera—sędziego ziem. w. Trockiego, Marcina Ważyńskiego—podstarościego sądowego powiatu Oszmiań., Antoniego Zenowicza—starosty Szmitow. y imć x. Domaszewicza, societatis Iesu procuratora causarum, o nieoddanie imć pp. bazyliankom przez pozwanych imćw kopii spraw wszystkich y o proceder, kto ma primo loco imć pp. bazyliankom respondere, wnoszonych, y po nakazaniu naszym, ażeby, vigore dekretu wyż wyrażonego, strony, idque ww. imć pp. Romerowie, Gizbertowie y inni, do teyże differencii należący, in spacio trzech dni, dalsi zaś wszyscy zapozwani, w osobliwych differenciach zostaiący, in spacio tygodnia satisfactionem w oddaniu kopii, sub paenis, uczynili, oraz ażeby primo loco imć pp. Romerowie, Gizbert y inni, do tey categorii należący, (ex quo samiż imć zręcznieysze duktu oprowadzenie być mienili), na produkt imć pp. bazylianek odpowiadali y po odłożeniu tey sprawy ad diem nonam eiusdem Augusti, na którym dniu po odeszłym produkcie imć pp. bazylianek, z wyż wyrażonemi imć pp. Romerami, Gizbertem y innemi y po odwołanych dla święta niedzieli ad diem undecimam eiusdem Augusti sądach, którego dnia po odeszłym ww. imć pp. Romerów y imć pp. Milanowskich, Michałowskiego, Adamowiczów y Hermana rekonwencionalnym z imć pp. bazyliankami produkcie, deni-

que po przeniesieniu sądów naszych do wsi, Siemiuny nazwaney, a do maiętności imć pp. bazylianek Daukszyszek należącey, gdzie na dniu dwunastym po odeszłym imć p. Gizberta z imć pp. bazyliankami takoż produkcie, demum po uznaniu wizii duktu imć pp. bazylianek y po zaczęciu przez też imć pp. bazylianki primo loco z imć p. Gizbertem, a dla nieskończenia na tym dniu, po odłożeniu ad diem decimam tertiam; którego dnia, po zakonczeniu prowadzenia duktu imć pp. bazylianek, do czasu południowego, z południa zaś, na tymże trzynastym dniu, po zaczęciu prowadzenia duktu imć p. Gizberta, a dla spóźnionego czasu, po odłożeniu ad diem decimam quartam, y po skończeniu prowadzenia duktu imć p. Gizberta, eodem die, przed południem; po południu zaś, na tymże dniu cztyrnastym, po zaczęciu secundo loco prowadzenia duktu imć pp. bazylianek z ww. imć. pp. Romerami y imć pp. wyż wyrażoną szlachtą, a dla niezakończenia na tym dniu y dla święta w Niebowzięcia naiświętszey panny Marii, po odłożeniu kontinuacii prowadzenia duktu do dnia szesnastego Augusta; na którym dniu, po dokończonym przez imć pp. bazylianki y tegoż dnia po zaczętym y skończonym przez ww. imć pp. Romerów y innych szlachty dukcie, a dla dnia następuiącego niedzielnego, po odwołanych pro die decima actava sądach, in continuatione których postawionych y zgodnie od stron poddanych ad inquisitionem et examen a parte imć pp. bazylianek Siemiuńskich, ex parte zaś imć p. Gizberta, Horodnickich y Siekieryskich, demum ex parte ww. pp. Romerów Rałowskich poddanych, po expediowaniu in occluso rotulo, praevio corporali iuramento, inquisicii y examinie, na ostatek po odeszłych wszytkich stron replikach, z oczewistey in praesentia imć x. Leona Makowskiego—kommissarza imć pp. bazylianek, w. imć p. Romera—sędziego ziemskiego w. Trockiego, y imć pp. Milkowskich, Adamowiczów, Michałowskiego y Hermana, a die octava ad diem praesentem, supra de data et actu expressum, idque do dnia dwudziestego szóstego miesiąca Augusta wnoszonych kontrowersyi, ad talem condescendimus decisionem; et quidem: Primo, co do differencyi wsi Siemiun imć panien bazylianek ze wsią Horodnikami y gruntami Strzałkowskiemi imć p. Gizberta, ponieważ to z expediowaney inquisicyi examinu sufficienter innotuit, a z wizii przez nas kasztelana y kommissarzów expediowaney patuit, iż zaczęty dukt, przez poddanych imć pp. bazylianek wsi Siemiun, od sianożęci Nowopolskich imć p. Ignacego Wieczora, iako wiecznika, a imć pp. Jabłockich y Ostrowskich—małżonków, iako adpraesens possessorów, prosto do miedzy staroświeckiey graniczney prowadzony, ac tandem tąż miedzą aż do drogi starey Olszańskiey kontinuowany, dowodnieyszy być się pokazał, in retorsionem którego duktu, lubo a parte imć p. Gizberta z prawem wieczystym, w roku tysiąc pięćset osimdziesiąt ósmym, miesiąca Nowembra dwudziestego pierwszego dnia pisanym, od imć p. Stanisława Strzałkowicza imć p. Fiedorowi Maleiowiczowi na część Strzałkowszczyzny danym, eodem anno, miesiąca Decebra pierwszego dnia w grodzie Oszmiańskim przyznanym, a w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Junii trzeciego dnia do ziemstwa Oszmiańskiego przeniesionym, stawiąc bliżey wsi Siemiun od tych-

że sianożęci Nowopolskich terminum, a quo zakładadane, y od tego terminu mieniąc być swoią sianożęć, w uroczyszczu Rozteymiszkach, Żawodnią nazwaną, po lewey ręce, a wyszedłszy z sianożęci miedzmi Siemiuńskimi dukt prowadzono; iednak, ponieważ to prawo z tym mieyscem wcale się nie zgadzało, owszem żeby ta sianożęć iednym koncem do miedzy Siemiuńskiey, drugim zaś końcem do gruntów Siemiuńskich przyległa, nie verifikowało; zaczym ia kasztelan y my kommissarze, ex praemissis rationibus na dalszy dowod bliższą przy posessii w B. w. p. imć pannę starszą imć pp. bazylianek y trzech poddanych Siemiuńskich, których sobie strona z dziewięciu, do prowadzenia duktu obranych, wybierze: natym, iako począwszy od sianożęci Nowopolskich, tam, gdzie kamienie pokazali, prosto przez sianożęć do miedzy, przy którey dąb stoi, a potym tąż miedzą aż do drogi starey Olszańskiey, sprawiedliwie poddaniSiemiunscy dukt prowadzili; na tym, iako począwszy od tych kamieni, przy sianożęci Nowopolskiey położonych, sianożęć po prawey ręce, Dworna nazwana, iest Siemiuńska, a nie imć p. Gizberta, którą mienił być Zawodnią; na tym, iako ta miedza, którą prowadzili, iest staroświecka graniczna, po prawey ręce grunta y sznury Siemiuńskie, bokiem przy tey miedzy, a po lewey stronie Strzałkowskie, końcami do teyże miedzy leżące, rozgraniczaiąca; na tym, iako sianożęci, Dworna nazwaney, y gruntów Siemiuńskich, po prawey ręce przy miedzy leżących, spokoyna zawsze od dawnych czasów była possessia, do iuramentu uznawszy, terminum wykonania tey przysięgi w B. w. imć pannie starszey, w kaplicy Daukszyskiey, a poddanym Siemiuńskim na mieyscu, gdzie kamienie przy sianożęciach Nowopolskich leżą, dzień trzeci, to iest, dzień dwudziesty ósmy currentium naznaczamy. Post quod praestitum iuramentum na tymże mieyscu, gdzie poddani Siemiuńscy przysięgę wykonać maią, kopiec przy imć p. Andrzeiu Cedrońskim—komorniku Wołkowyskim, sądy nasze asystuiącym, stronom wysypać nakazuiemy. Od którego kopca prosto do miedzy po prawey ręce wszytkie sianożęci y grunta imć pp. bazyliankom do wsi Siemiun, a po lewey stronie teyże miedzy imć p. Gizbertowi do Strzałkowicz za należące uznawszy, przy spokoyney obie-dwie strony possessii zachowuiemy y tęż miedzę aż do drogi starey Olszańskiey odnowić obiedwiem stronom, deinde kopiec rogowy przy drodze starey Olszańskiey usypać iniungimus. Od którego kopca rogowego, ponieważ ani poddani imć pp. bazylianek przy swoim, ani imć p. Gizbert takoż przy swoich duktach miedzy końcowey włok wsi Siemiun sufficienter nie wyprobowali, lecz tylko gołosłownie poddani imć pp. bazylianek przy drodze Olszańskiey, a imć p. Gizbert dołem, ucinaiąc włoki Siemiuńskie, miedzę końcową być mienili, zaczym w takiey wątpliwości, ani przez dokumenta, ani przez znaki, ani przez inkwizycią y examen doskonale nie obiaśnioney, ia kasztelan y my kommissarze niebiespiecznych przysiąg, do których się obie strony zabierały, nie uznawaiąc, lecz przychylaiąc się do konstitucii tysiąc pięćsęt ośmdziesiąt ósmego roku, o kommissiach napisaney, y do statutu referuiąc się, od pomienionego kopca rogowego, przy starey drodze Olszańskiey aby był usypany, dekretem naszym nakazanego, prosto do miedzy, przy którey sosna stoi y na którą obie się strony zgod-

dziły, imć p. komornikowi rectilinium pokazać, a stronom miedzę znaczną graniczną, oraz kopce, co pięć sznurów, usypać nakazuiemy. A za tym od tegoż kopca rogowego aż do miedzy zgodney, idque ad terminum, ad quem po prawey ręce do wsi Siemion imć pp. bazyliankom, a po lewey stronie do Strzałkowicz imć p. Gizbertowi wszytkie grunta y lasy przysądziwszy, wolne zebranie zboż wszelkich, przez Siemiunców zasianych, absque ulla praepeditione tegoż imci p. Gizberta, tym że poddanym Siemiuńskim, ex quo zażywanie onych y pożytek z nich expensami imć pp. bazylianek (iako się poniżey wyrazi) compensatur, pozwalamy et securitatem onym zebrania swoich zboż praesenti decreto na ten rok waruiemy. Quod attinet dwóch szachownic: iedney Żołobowata, przez poddanych Siemiuńskich mianowaney, przy ścianie Siemiuńskiey, drugiey Utuszyszki, za drogą starą Olszańską leżącey, ponieważ z teyże inquizycii y examinu nam sądowi innotuit, iż poddani Siemiuńscy imć pp. bazylianek w possessii tych szachownic nie byli y sami to przyznali, nie mniey, ponieważ w żadnym dokumencie y processach dawnych te szachownice y nomenklatury ich nie znayduią się,—zatym ex praemissis rationibus bliższego także przy possessii imć p. Gizberta, według prawa sam czwart z trzema poddanemi, do prowadzenia duktu stawionemi, których sobie strona z nich obierze, na tym: iako grunt, przez poddanych Siemiuńskich Żołobowaty nazwany, nie iest Siemiuński, ale wieczysty Strzałkowski; na tym: iako szachownicą oprowadzone Utuszyszki nie są Siemiuńskie, ale wieczyste Strzałkowskie; natym: iako tych obudwuch gruntów y lasów spokoynemi zawsze poddani imć p. Gizberta byli possessorami, do iuramentu uznawszy, termin wykonania onego, na mieyscu tym, które Siemiuńscy ludzie Żołobowatemi być mianowali, dzień trzeci, to iest, dwudziesty ósmy currentium naznaczamy. Post quod praestitum iuramentum tak grunt, Żołobowatym przez Siemiuńców mianowany, iako też las Utuszyszki, przez tychże poddanych Siemiuńskich szachownicą oprowadzony, za wieczyste Strzałkowskie, imć p. Gizbertowi należące, być uznawamy et securitatem possessii temuż imć p. Gizbertowi y poddanym imci waruiemy. Co do lasu, Czyrwi, alias Skyrwy nazwanego, processem, przez imć pp. bazylianki w roku tysiąc sześć set piędziesiąt szóstym, miesiąca Oktobra dziesiątego dnia w trybunale głównym w. x. Lit., o rozbicie przez Moskwę strugu czasu inkursii na rzece Wilii y zatopienie spraw wszytkich zaniesionym, probowanego y reqwirowanego, a przez imć p. Gizberta y poddanych imci czasu prowadzonego a parte imć pp. bazylianek duktu nie negowanego, owszem, że się pomieniony las Szyrwy znayduie, wyznanego, ponieważ strony, różnym pomieniony las oprowadzaiąc duktem, in quantitate, wiele tego lasu imć pp. bazyliankom należeć powinno, nie zgadzały się: y tak poddani imć pp. bazylianek, iako też imć p. Gizbert z poddanemi swemi, obie strony każda z nich na swoim dukcie do przysięgi zabierały się, która by zaś z nich strona była blizsza, ad decisionem sądu naszego oddały; zaczym ia kasztelan y my komissarze, stosuiąc się do prawa statutowego, blizszego przy possessii lasów y gruntów, w tym lesie Szyrwach dawno et noviter rozrobionych, imć p. Gizberta, similiter samo czwartego z poddanemi, iako lepiey

ex possessione y z bliskości wiedzącemi temi, którzy dukt prowadzili y których sobie strona z tych dziewięciu obierze, na tym: iako nie więcey lasu w uroczyszczu Szyrwach imć pp. bazyliankom należy, iak tyle, wiele swoim oprowadzili duktem, do przysięgi uznawszy, termin wykonania oney dzień trzeci, to iest, dwudziesty ósmy praesentium na tymże ut supra mieyscu naznaczamy. Po wykonanym iuramencie pomieniony las, podług oprowadzonego przez poddanych imć p. Gizberta duktu, ograniczyć y miedzą z kopcami osypać y opisać imć p. komornikowi iniungimus. A imć pp. Komarom y Janowi Gintowtowi, swoich gruntów y lasów w Podszyrwiu requiruiącym, salvum et integrum ius zachowawszy, tychże imćw z imć p. Gizbertem, strażnikiem Oszmiańskim, iako abutrinque teraz nie zapozywaiących się, ad forum competens odsyłamy et ab adcitatione imć pp. Komarów y Gintowta liberos pronunciamus. Co do drugiey differenciy tey że wsi Siemiun imć pp. bazylianek z Ratowskimi w. imć pp. Romerów y innemi różnych nomenclatur, iako też Sieńkowskich, Okmieniey, Żakiszek, Stankudrów, imć pp. Milkowskich, Michałowskiego, Adamowiczów y Hermana gruntami, lubo poddani imć p. bazylianek zaczynaiąc miedzą dukt swóy z ww. imć pp. Romerami y innemi imćmi od tego mieysca, na którym z imć Gizbertem zakończyli, po lewie zostawowali pasieki y pola, niedawno przez siebie rozrobione, y onych się podczas tegoż duktu zrzekli, a po prawey stronie mienili być swoie sznurowe grunta; daley zaś postąpiwszy, mienili być uroczyszcza Garbule, a po tym Stankudry, denique w dalszym dukcie uroczyszcza Ataugi, Oszmianiszki, Siemieciszki, y różnie w prawo y w lewo na różnych mieyscach kręto biorąc się aż do sianożęci Woszkinickich imć p. Władysława Komara, miecznika powiatu Oszmiań., przyprowadzili. E contra ww. imć p. Romerowie y imć pp. szlachta, zaczynaiąc dukt swóy od tychże sianożęci Woszkinickich imć p. Komara, przy których poddani Siemiuńscy zakończyli, y udaiąc się wprzód w prawo, a potym w lewo, ku wsi Siemiunom, a przeszedszy przez drogę z Siemiun do Graużyszek, a potym przez pola y także przez drugą drogę, od Horodnik do Sieńkowszczyzny idącą, wprowadzili do miedzy sznurowey poddanych Siemiuńskich, mieniąc być graniczną, a przez tychże poddanych Siemiuńskich zepsutą, ad terminum, ad quem tam, gdzie imć pp. bazylianki zaczynali, przyprowadziwszy, dukt swóy zakończyli. Jednak, ponieważ tak imć pp. bazylianki swoich uroczyszcz Garbule y Atongi, Oszmianiszki, Siemieciszki nazwanych, żadnym dokumentem nie dowiedli, y Stankudry, żeby tu znaydowały się, nie wyprowadzili, similiter ww. imć pp. Romerowie y imć Milkowscy, Michałowscy, Adamowiczowie y Herman swoiemi dokumentami, aktorstwo tylko gruntów y szachownic między imćmi, a nie granicę probuiącemi, duktu swego nie wsparli, lecz tylko ieneralskim uwiążczym listem, w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt siódmym, miesiąca Decebra dwudziestego pierwszego dnia datowanym, że grunta imćw, mianowicie uroczyszcze, Okmienia nazwane, do ściany Naruszewiczowskiey wsi Siemiun przypieraią y z tą ścianą graniczną, dowodzili, iednak, żeby ta miedza miała być graniczna nie wyprobowali, owszem, że iest do sznurowey miedzy podobnieysza, nam sądowi patuit.

Zaczym w takiey watpliwości, ani przez dokumenta obudwuch stron, ani przez znaki, ani przez inquizicią y examen nie obiaśnioney, ia kasztelan y my kommissarze, przysiąg, evidentia periuria za sobą ciągnących, nie uznawaiąc, lecz do konstitucii tysiąc pięćset ośmdziesiąt ósmego, o kommissiach napisaney y do statutu referuiącey się, przychylaiąc się, ad decretoriam przystąpiliśmy wsi Siemiun od gruntów ww. imć pp. Romerów y inney szlachty, według podobieństwa y uwagi sądu naszego, dislimitationem: A nayprzód, wziąwszy terminum, a quo, od sianożęci Woszkinickich, na które obie strony, że są imć p. Komara, zgodziły się, y tam przy tych sianożęciach Woszkinickich równo z tym mieyscem, iak sianożęci Siemiuńskie kosić się kończą, kopiec rogowy, distingwuiący imć pp. Komarów Woszkiniszskie, w. imć pp. Romerów Sorokowo Ratowskie y imć pp. bazylianek Siemiuńskie sianożęci, usypać rozkazaliśmy. Od którego kopca idąc prosto do drogi, ze wsi Siemiun ku Grauźyszkom ciągniącey, y ostawuiąc Woszwiniszskie w tyle, Sorokowo Ratowskie po prawey, a Siemiuńskie łąki po lewey ręce, drugi rogowy kopiec przy teyże drodze pod dąbem. Od tego drugiego rogowego kopca idąc tąż drogą ku Grauźyszkom y zostawuiąc uroczyszcze Sorokowo po prawey ręce, potym porzuciwszy drogę Grauźanską w lewie, a wziąwszy w prawo drożką, ku sianożęciom idącą, y odmierzywszy od kopca drugiego rogowego sznurów sześć y prętów pięć, trzeci kopiec, także rogowy przy teyże drożce pod dębem. Od którego trzeciego kopca prosto aż do ostatniego rogowego kopca ex opposito tey samy, od którey imć pp. bazylianki swóy dukt zaczynali, przez nas imć p. komornikowi pokazanego y wyznaczonego, od którego item prosto do teyże sosny rectilinium imć p. komornikowi uczynić, a potym począwszy od trzeciego rogowego kopca, miedzą prostą graniczną, aż do czwartego, a od czwartego aż do sosny, iak nayznaczniey uczynić y kopce przy teyże miedzy przez pięć sznurów wysypać; a to wszytko doskonale opisawszy y odgraniczywszy, nam sądowi dla wpisania w dekret nasz podać, decernimus. A zatym, począwszy od kopca rogowego, przy sianożęciach Woszkiniskich, aż do drugiego także rogowego, przy drodze z Siemiun do Grauźyszek, od tego do trzeciego także rogowego, przy drodze wyż wyrażoney, z Siemiun do sianożęci idącey, a od tego trzeciego itidem rogowego, prosto miedzą do ostatniego rogowego, po lewey stronie imć pp. bazyliankom do wsi Siemiun, a po prawey ręce w. w. imć pp. Romerom y inney ichmościom szlachcie wszytkie grunta, sianożęci y lasy (excepto dwóch szachownic, poniżey wyrażonych) in perpetuum przysądzamy. Które to dwie szachownice, ponieważ dekretem przyiacielskim w roku tysiąc siedmset czytrnastym na dniu dwudziestym miesiąca Junii między imć pp. bazyliankami a zeszłymi w Bogu ww. imć pp. Mateuszem—podkomorzym Trockim, oycem, y Janem—podkomorzycem—synem, Romerami, ferowanym, a w roku tysiąc siedmset piętnastym, miesiąca Octobra siódmego dnia ad acta grodu Oszmiańskiego inserowanym, poddanym Siemiuńskim tychże imć pp. bazylianek, praevio dwóch poddanych Siemiuńskich iuramento, są przysądzone: zaczym ia kasztelan y my kommissarze pomieniony dekret, iako od stron obudwuch akceptowany, approbowawszy, obiedwie szachownice, ied-

ną zbożem teraz zasianą, końcem iednym przy miedzy, praesenti decreto uznaney, a bokami y drugim końcem między szlacheckiemi gruntami leżącą, drugą zaś szachownicę lasem zarosłą, opodal za miedzą obudwoma końcami y bokami między szlacheckimi będącą, przy possessyi poddanych Siemiuńskich zachowuiemy y dawne kopce odnowić, iako też nowe circum circa iak nayznaczniey usypać, odgraniczyć y opisać imć p. komornikowi committimus. Co do gruntów, przez poddanych Siemiuńskich zbożem zasianych, a przy dukcie dobrowolnie odstąpionych, które w. imć p. Romer swoimi, a imć pp. Komarowie swoimi, ichmć zaś panowie Zabłoccy y Ostrowscy, małżonkowie, nomine imć p. Ignacego Wieczora, in minorennitate zostaiącego, stawaiąc, swoiemi być mienili, ia kasztelan y my kommissarze żadney o te grunta między pomienionymi stronami, iako w sprawie, do sądu naszego nie należącey, nie czyniąc decizyi, lecz salvum et integrum ius wszytkim stronom in toto zachowuiąc, to negotium ad forum competens odsyłamy. Interea w. imć p. sędziemu ziemskiemu Trockiemu y innym ichmćm, wyż wyrażonym szlachcie, iako aktoraty swoie w regestrach sądów naszych po wszytkich ichmćw maiącym, omnimodam securitatem pomienionych gruntów do rozprawy in foro fori obwarowawszy, a poddanym Siemiuńskim wolne zebranie zboż wszystkich, przez nich zasianych, bez żadney przeszkody tak w. imć pp. Romerów, iako też imć pp. szlachty, (ex quo zażywanie tych gruntów y pożytek z nich expensem imć panien bazylianek, iako się poniżey wyrazi, compensatur) pozwalamy, et securitatem onym zebrania swoich zboż praesenti decreto na ten rok waruiemy. Co do oskarżenia imć pp. bazylianek o zabranie y potratowanie zboża, które się stało na gruncie, przez poddanych Siemiuńskich Garbuly, alio vocabulo Gaboryszki mianowanym, decreto zaś nostro, iż ten grunt ww. imć pp. Romerom y imć pp. szlachcie należy, uznanym, iako też o więzienie, alias (iako się pokazało) przytrzymanie w Ratowszczyznie imć p. Mateusza Lieszkiewicza — urzędnika Daukszyskiego imć panien bazylianek, przez imć p. Kazimierza, oyca, y Wawrzynca, syna, Bieńkuńskich, zastawnego folwarku Ratowszczyzny possessora, ponieważ ten uczynek na gruncie Ratowskim, a nie Siemiuńskim być się pokazał, y na summę zastawną, imćm panom Bieńkuńskim przez ww. imć pp. Romerów oddaną, żaden nie był założony areszt,—zaczym ia kasztelan y my kommissarze liberos ww. imć pp. Romerów ab hac actione pronunciamus. Quoad expensa prawne, tak w trybunale, iako też na wyprowadzenie podkomorzego, y inne, przez imć pp. bazylianki errogowane, lubo by na wszytkich pozwanych ichmćw, ad praesens rozprawuiących się, przysądzić należało, iednak ponieważ z gruntów, przez poddanych Siemiuńskich imć pp. bazylianek używanych, praesenti decreto nostro ww. imć pp. Romerom y szlachcie przysądzonych, usus et fructificatio być się pokazały; zaczym ia kasztelan y my kommissarze, wzaiemne stron iedney o expensa drugich, o pożytek z gruntów praetensie mutuo kompensuiąc, żałoby, processa, dekreta, wespoł z całym procederem y dalszemi praetensiami kassuiemy, annihiluiemy, perpetuum silentium inter disiudicatas partes nakazuiemy y zarękę ważność osądzoney rzeczy wynoszącą ac paenam personalis infamiae in con-

travenientes temu dekretowi zakładamy. Post quod latum et promulgatum decretum in termino do iuramentów coincidenti, to iest, na dniu dwudziestym ósmym miesiąca Augusta, po odłożonych tak w. B. w. p. imć panny starszey imć panien bazylianek y poddanych Siemiuńskich, iako też imć pana Gizberta y poddanych imci, za zgodą obudwuch stron, do dnia piętnastego Septembris iuramentach, na którym terminie, po dobrowolnym przez imć pp. bazylianki imć p. Gizbertowi lasu Szyrwow, a wzaiemnie przez imć p. Gizberta imć pp. bazyliankom lasu y gruntów w końcu sznurów Siemiuńskich, po drogę Olszańską, a zatym po dobrowolnym wzaiemnych przysiąg ustąpieniu, ia kasztelan y my kommissarze takową między pomienionymi stronami wieczystą ugodę akceptowawszy, dekret nasz approbuiemy. A zatym bokowe ściany, miedze y kopce według dekretu naszego, a koncową miedzą wsi Siemiun, według teraznieyszey ugody, przy drodze Olszańskiey, począwszy od kopca rogowego, na końcu ściany y miedzy od wsi Horodników imć p. Gizberta leżącey, aż do drugiego kopca takoż rogowego, który przy miedzy Ratowskiey y innych imciów usypany być ma, a od tego kopca rogowego tąż miedzą idąc ku Siemiunom, aż do kopca item rogowego, przy sosnie usypanego, grunta Siemiuńskie, od tychże Ratowskich y innych imćw ograniczaiącego, osypać kopcami, odgraniczyć y opisać imć p. komornikowi nakazuiemy, similiter dwie sianożęci, nad rzeką Graużanką leżące, imć p. Gizbertowi należące, temuż imć p. komornikowi odmierzyć, odgraniczyć y opisać committimus. U tego kasztelańskiego, oraz kommissarskiego dekretu, przy pieczęci kasztelańskiey, podpisy rąk w. imć. p. kasztelana y w. imć. panów kommissarzów, poniżey konkordancia, a na każdym arkuszu konnotacia his exprimuntur verbis: Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński—kasztelan Smoleński. Jan Monkiewicz—podsędek w. Wileńskiego, kommissarz mp. Adam Wisogierd—podstoli y pisarz grodzki Smoleński, kommisarz sądów kasztelańskich. Concordavi cum protocollo iudiciorum castellaneorum Łokuciewski—regens eorundem iudiciorum concordatum regens.

Który to takowy kasztelański, oraz kommissarski dekret, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych wpisany.

1755 г. Сентября 18 дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 751.

16. Каштелянскій декретъ по спорному дѣлу о земляхъ, принадлежащихъ Виленскимъ базиліанкамъ.

Между Виленскими св. Троицкими базиліанками и разными лицами возникли разные споры о границахъ имѣній Довкшишекъ, или Ошмянки съ пограничными имѣніями разныхъ лицъ: Деспота Зеновича, Колендиной, Нарамовскими, Важинскими и другими. Всѣхъ исковъ было восемь. Коммиссары, соединивши всѣ иски въ одно цѣлое, къ *первой* и *второй* категоріи отеслли споры базиліанокъ. Явившись на мѣсто споровъ, коммиссары обслѣдовали границы, какъ на основаніи документовъ, такъ и присяжныхъ показаній мѣстныхъ жителей, и обозначили ихъ новыми граничными знаками. Что касается взаимныхъ споровъ разныхъ частныхъ лицъ, заинтересованныхъ въ этомъ дѣлѣ, то между ними предпочтеніе было оказано Ошмянскому олтаристу; но были также рѣшены недоразумѣнія и другихъ лицъ.

Roku tysiąc siedemset piędziesiąt ósmego, miesiąca Iunii siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. L., z woiewodztw, ziem y powiatow w roku teraznieyszym tysiącznym siedymsetnym piędziesiątym ósmym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. L. patron imć p. Andrzey Pomarnacki — czesznik Wiłkomirski opowiadał, prezentował y ad acta podał dekret kommissarski w sprawie imć panien bazylianek z w. imć p. Zenowiczem — starostą Szmitowskim, probostwem Oszmiańskim, imć p. Gizbertem y innemi ichmościami, na rzecz w nim intus wyrażoną, ferowany, in rem et partem tychże imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego służący y należący, który podaiąc do akt, prosił nas sądu, ażeby pomieniony dekret kommissarski, ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiąwszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątego, miesiąca Septembra osimnastego dnia. W sprawie tychże w Bogu wielebnych imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego w drugiey kategoryi za ósmią aktoratami, ad praesens także in unum złączonymi, mianowicie: *Za pierwszym* w Bogu przewielebney ieymć panny Teressy Brodowskiey — zakonu świętego Bazylego w. starszey y wszytkich w Bogu wielebnych imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy w Wilnie rezyduiących, z w. imć panem Antonim Deszpotem Zenowiczem — starostą Szmitowskim, qua aktorem, a w. imć panią Antoniną z Kuniewiczow primi voti Naramowską — podsędkową Oszmiańską, ad praesens Kolendziną — starościną Chełchowską, z dokładem ww. imcw. opiekunów ieymci, iako zastawną y dożywotnią possessorką maiętności Chorążyszek, z imć panem Krzy-

sztofem Stadnickim, Gizbertem—strażnikiem powiatu Oszmiańskiego, z w. imć panem Iozefatem z Naramowic Naramowskim—koniuszym powiatu Oszmiańskiego, qua stryiem y naturalnym opiekunem, imci panem Kazimierzem Naramowskim, in minorennitate zostaiącym, qua aktorem maiętności Łubianki, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Jakubem Sztoltmanem—kanonikiem Chełmskim, kollegiaty Kurzelowskiey y Oszmiańskiey proboszczem, oraz y altarystą Oszmiańskim, z imć panem Michałem Tadeuszem — stryiem, a imć panami Tadeuszem y Ignacym Bieńkuńskimi; mostowniczemy Oszmiańskiemi, in minorennitate zostaiącymi—synowcami, z imć panem Janem Gintowtem, z imć panami Fabianem Wielamowiczem—stryiem y Janem Wielamowiczem, in minorennitate będącym, tudzież w. ieymć panią Wiktorią z Wialbutów Ważyńską — sędziną grodzką Oszmiańską, matką, z dokładem imćw panów opiekunów ieymci, y imć pp. Benedyktem — rotmistrzem, powiatu Oszmiań., Józefem, sędzicami grodzkimi powiatu Oszmiań., synami ieymci, Skarbkami Ważyńskimi; a *za drugim* rekonwencionalnym w. imć p. Antoniego Deszpota Zenowicza—starosty Szmitowskiego, qua aktora, a w. imć p. Antoniny z Kuniewiczów, primi voti Naramowskiey—podsędkowey Oszmiańskiey, ad praesens Koleńdziney starościney Chełchowskiey, z dokładem ww. imć pp. opiekunów ieymci, iako zastawney y dożywotney possessorki maietności Chorążyszek, z w Bogu przewielebną ieymć panną Teresą Brodowską, starszą, y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pannami bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Troycy rezyduiącymi; *za trzecim*, takoż rekonwencionalnym, imć pana Krzysztofa Stadnickiego, Gizberta—strażnika powiatu Oszmiań. z w Bogu przewielebną ieymć panną Teressą Brodowską—starszą y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pannami bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącymi; *za czwartym*, item rekonwencionalnym, w. imć p. Iozefa z Naramowic Naramowskiego—koniuszego powiatu Oszmiań., qua stryia y naturalnego opiekuna imć p Kazimierza Naramowskiego, in minorennitate zostaiącego, qua aktora maiętności Łubianki, z w Bogu przewielebną ieymć panną Teressą Brodowską—starszą y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pannami bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącymi; za *piątym*, similiter reconvencionalnym, w Bogu przewielebnego imć xiędza Jakuba Sztoltmana—kanonika Chełmskiego, kollegiaty Kurzelowskiey y Oszmiańskiey proboszcza, oraz y altarysty Oszmiań., z w Bogu przewielebną imć panną Teressą Brodowską—starszą zakonu świętego Bazylego w. y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pannami bazyliankami konwentu Wileń., przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącymi; za *szóstym*, itidem rekonwencionalnym, imć p. Michała Tadeusza, stryia, a imć panów Tadeusza y Ignacego Bieńkuńskich—mostowniczych Oszmiań., in minorennitate zostaiących, synowcow, z w Bogu przewielebną ieymć panną Teressą Brodowską—starszą zakonu świętego Bazylego w. y wszytkiemi w Bogu wielebnymi imć pannami bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącymi; *za siódmym*, także rekonwencionalnym, imć p. Gintowta z w Bogu przewielebną imć p. Teressą Brodowską—starszą zakonu

świętego Bazylego w. y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pp. bazyliankami konwentu Wileń., przy cerkwi świętey Troycy rezyduiącymi; *za ósmym*, similiter reconvencionalnym, imć p. Fabiana Wielamowicza—stryia, y imć pana Jana Wielamowicza, in minorennitate będącego, z w Bogu przewielebną ieymć panną Teressą Brodowską—starszą zakonu świętego Bazylego w. y wszytkimi w Bogu wielebnymi imć pp. bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi świętey Tróycy rezyduiącymi,—ia Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński—kasztelan Smoleński, starosta Krasnosielski, y my Jan Monkiewicz—podsędek woiewodztwa Wileńskiego, Adam Wisogierd—pisarz grodzki Smoleński, kommissarze, dekretem sądu g. w. x. Lit. compositi iudicii, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartym, miesiąca Septembra trzeciego dnia, ex instancia imć pp. bazylianek ferowanym, na te sądy naznaczeni, po wydanych wcześnie innotescenciach in termino, w nich praefixo, to iest, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, na dniu siódmym miesiąca Augusta, do maiętności Oszmianki Naruszewiczowskiey, alias Daukszyszek, w powiecie Oszmiań. leżącey, wiechawszy y tam, quo ad primam cathegoriam imć panien bazylianek z ww. imć pp. Romerami, Gizbertem y innemi, differencią we wsi Siemiunach osądziwszy, in continuatione et procedendo, quo ad secundam cathegoriam, tychże ichmć panien bazylianek z innemi ichmćmi, wyż wyrażonemi, aktoraty swoie maiącemi, o *drugą* differencią samey maiętności Daukszyszek y wsi Nowosadów do sądzenia przystąpiliśmy. Jakoż po odeszłych na dniu dwudziestym szóstym tegoż miesiąca Augusta ichmć panien bazylianek, imć p. Zenowicza y ieymć pani Kolendziney produktach, denique po kontrowersiach od imć p. Iozefa Naramowskiego—koniuszego Oszmiańskiego, qua opiekuna, a imć p. Kazimierza Naramowskiego, in minorennitate zostaiącego, iako aktora, o suspensę do wzrostu lat tegoż imć pana Kazimierza Naramowskiego; e contra od imć pp. bazylianek o nieuznanie suspensy, o nakazanie procederu in praesentia pomienionego imć. p. Iozefa Naramowskiego—koniuszego Oszmiań. wnoszonych, y po nieuznaney przez nas kasztelana y kommissarzów według artykułu ósmego z rozdziału szóstego suspensie sprawy, ex ratione, że proceder prawa od roku tysiąc siedmset trzydziestego szóstego z zeszłym ieszcze w Bogu imć p. Michałem Naramowskim—sędzią ziem. Oszmiań., a post fata imci z zeszłym także imć panem Samuelem Naramowskim—podsędkiem Oszmiań., synem imci kontinuowany, y że nie tylko o zabranie gruntów y sianożęci, ale też directe odebraną per expulsionem, w roku tysiąc siedmset trzydziestym piątym miesiąca Augusta piętnastego dnia, połowę sianożęci, Sylwestrowszczyzny nazwaney, ciż imć panowie Naramowscy pozywani y wprzód na sąd podkomorski, a potym podwakroć marszałkowski, dekretami trybunalskimi odsyłani byli; na ostatek za niewyprowadzeniem pomienionych sądów z samym że imć p. koniuszym Oszmiań., qua opiekunem, dekretem ostatnim trybunalskim w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartym na dniu trzecim Septembra ferowanym, przed sąd nasz na finalną decisią ta sprawa odesłana została, et in his rationibus, po nakazanym przed sądem naszym dalszym procederze, a za tym po odeszłym

na dniu dwudziestym siódmym tegoż imć p. Iózefa Naramowskiego — koniuszego Oszmiańskiego produkcie, a potym od dnia dwudziestego ósmego Augusta, po zaczętych, a do dnia wtórego miesiąca Septembra kontinuowanych przez wszytkie strony duktach, ex post po expediowanych na dniu trzecim y czwartym tegoż miesiąca Septembra inkwizycyi y examinach, na ostatek po odeszłych od wszytkich stron replikach, z oczewistey, in praesentia imć xięży Leona Makowskiego—kommissarza imć panien bazylianek, Bonifacego Szymanowskiego — podproboszcza Oszmiańskiego, y imćw panow Antoniego Zenowicza, starosty Szmitowskiego, Benedykta Ważyńskiego—rotmistrza powiatu Oszmiań., Krzystofa Gizberta—strażnika Oszmiań., Michała Bienkuńskiego, Jana Gintowta, Fabiana Wielamowicza, kontrowersyi, ponieważ to z kommissyi za dekretem i. k. mci assessorskim, w roku tysiąc sześćset osimnastym, miesiąca Februarii szóstego dnia, między proboszczem y altarystą Oszmiańskim a rożnymi imciami o zabranie gruntów, lasów, sianożęci proboskich y altaryskich ferowanym, przez ichmćw panów Stanisława Koreywę—sędziego ziemskiego y Fabiana Kozieła — podstolego, urzędników powiatu Oszmiańskiego, w roku tysiąc sześćset dwudziestym dziewiątym expediowaney, a na dniu dwudziestym czwartym miesiąca Octobra zakończoney, nam sądowi innotuit, iż probostwo y altaria Oszmianskie, sub titulo świętego Ducha, granicząc ze wsią Nowosady, alias Podoszmiance nazwaną, do maiętności Oszmiany Naruszewiczowskiey, alias Daukszyszek, ad praesens w possessyi imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego będącey, w powiecie Oszmiańskim leżącey, należącą y zaczynaiąc dukt swóy od kopca zgodnego, nad rzeką Graużanką leżącego, a za tym idąc ku rowowi, y po lewey wsi Nowosad, a po prawey stronie proboskie grunta, lasy zostawuiąc, do rowu wyż pomienionego, morgów dwadzieście siedm, prętów cztyry, pręcików siedm, a za rowem morgów trzynaście, prętów dwadzieście pięć, in summa włokę iedną, morgów dziesięć, prętów dwadzieście dziewięć y pręcików siedm, bokami iednym do ściany włok wsi Nowosad y niwy Chorążyskiey Zakluki, a drugim do rzeki Oszmiany, końcami iednym do rzeki Graużanki, a drugim do rzeki Oszmiany leżącą, mieć powinne: Zaczym ia kasztelan y my kommissarze, insistendo pomienioney kommissyi y listowi kommissarskiemu, w roku tysiąc sześćset dwudziestym dziewiątym, miesiąca Oktobra dwudziestego czwartego dnia wydanemu, w roku tysiąc siedmset trzydziestym ósmym, miesiąca Nowembra ósmego dnia ad acta grodu Oszmiańskiego podanemu, w roku teraznieyszym tysiąc siedemset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Augusta czwartego dnia, z tychże akt grodzkich Oszmiań. vidimatim wyiątemu y od wszytkich stron akceptowanemu, pomienioną przed y za rowem in summa włokę gruntu, z lasami dziesięć morgów, prętów dwadzieście dziewięć y pręcików siedm, do probostwa y altaryi Oszmiań. przysądziwszy, imci panu Andrzeiowi Cedrońskiemu — komornikowi Wołkowyskiemu, sądy nasze assistuiącemu odmierzyć, miedzą y kopcami iuxta exigentiam odgraniczyć, stare kopce przy niwie Chorążyskiey Zakluce, podczas duktu pokazane, odnowić nakazuiemy et circa possessionem tegoż probostwa Oszmiańskiego zachowuiemy. Condescendendo zatym

do dwuch szachownic, po lewey stronie drogi, z probostwa do Chorążyszek idącey, leżących, iedney bokami iednym do gruntów Naruszewiczowskich, a drugim do niwy Sylwestrowiczowskiey, końcami iednym do gruntu altaryskiego, a drugim do gruntu Naruszewiczowskiego, morg ieden y prętów siedm w sobie zawieraiącey, drugiey także szachownicy, bokami y końcami między gruntami ichmościów panów Naruszewiczów leżącey, similiter morg ieden y prętów siedm maiącey, temuż probostwu Oszmiańskiemu należących y od ichmć panien bazylianek nie negowanych, my sąd, inherendo pomienionemu listowi kommissarskiemu, te obiedwie szachownice do probostwa y altaryi przysądziwszy, imć panu komornikowi naszemu wymierzyć, miedzą y kopcami ograniczyć y opisać iniungimus. Co do szachownicy, imć panu Michałowi Bieńkuńskiemu, adpraesens Sylwestrowszczyzny possessorowi, vigore tegoż listu kommissarskiego, należącey, a bokiem przy szachownicy iedney proboskiey leżeć maiącey, attinet, ponieważ z listu kommissarskiego, wiele ta szachownica gruntu w sobie mieć powinna, non constat: zaczym my sąd, albo praevio imć p. Bieńkuńskiego, super quantitate iuramento na dniu trzecim podług prawa na teyże szachownicy explendo, albo za oprowadzeniem przez poddanych imć panien bazylianek Daukszyskich, ieżeli by się tym kontentować chciał, te szachownice pomienionemu imć panu Bieńkuńskiemu przysądziwszy, po wykonanym iuramencie, lub dobrowolnym oprowadzenia przez poddanych Daukszyskich przyięciu, similiter imć panu komornikowi odmierzyć, odgraniczyć y opisać decernimus. Respektem zaś pretendowanych y tymże listem kommissarskim przez imć xiędza proboszcza Oszmiań. probowanych trzech niw, po prawey stronie drogi, wyż mianowaney, z probostwa do Chorążyszek idącey, leżących, adpraesens w possessyi Chorążyskiey leżących, ponieważ imć p. Zenowicz aktor, a ieymć pani Kolendzina, possestrix maiętności Chorążyszek, przez imć xiędza proboszcza Oszmianskiego zapozwane nie są, zaczym my sąd, nie mogąc o te niwy sądzić, do zapozwania ad forum competens odsyłamy. Wracaiąc się zatym do duktu imć panien bazylianek, a od szachownic probostwu Oszmiańskiemu y imć panu Bieńkuńskiemu praesenti decreto przysądzonych, idąc tąż drogą, z probostwa do Chorążyszek ciągniącą, las y wyrobione niedawno przez possessorów Chorążyskich grunta, po lewey stronie leżące, ponieważ z listu kommissarskiego patuit, że są Naruszewiczowskie, do drog krzyżowych, iedney z probostwa Oszmiańskiego do Chorążyszek, drugiey ze wsi Buniów do Nowosad idących, ex post wziowszy przed się drogę, ze wsi Buniów do Nowosad idącą, y tąż drogą trocha poszedszy, a potym ią w lewie porzuciwszy, prostym trybem aż do drogi, z Chorążyszek do wsi Nowosadów ciągnącey, y do sosny, za tąż drogą zaraz leżącey, deinde od tey sosny, rzucaiąc w lewie drogę z Chorążyszek do Nowosad, prosto do drożki, z tychże Chorążyszek do wsi Mordaszów ciągniącey, którą drożką zgodną a z góry starą drogą poszedłszy do brodu, Kumstowiec nazwanego, przy którym na samey stronie tegoż brodu kamień, plitą mianowany, leży, idąc rectilinią do plity, od tego kamienia wdawszy się wlewo, a potym w prawo ku rowowi, bokiem siedliska Popiskiego, do rzeki Graużanki, począw-

szy od sosny y kopca rogowego, przeciwko drogom krzyżowym leżącego, y zostawuiąc po lewey Daukszyskie, Nowosadzkie, a po prawey stronie Chorążyskie, Łubiańskie, Mordaszowskie, na ostatku nad rzeczką Graużanką—Popiskie, do siedliska altariskiego należące, vigore listu kommissarskiego leżące grunta, lasy y sianożęci ichmć pannom bazyliankom (non derogando następuiącey o differencią Łubiańską rozprawie) przysądzamy. Co do miedzy za rzeczką Graużanką, grunta Nowosadzkie z niwą altaryską rozgraniczaiącey, lubo ichmć panny bazylianki, zgodziwszy się z imć xiędzem proboszczem, mienili być miedzę tę graniczną, którą dukt swóy aż do drogi starey Oszmiańskiey wyprowadzili, iednak ponieważ z inkwizycyi y examinu samych że poddanych Nowosadzkich patuit, iż nie ta miedza, którą dukt prowadzili, ale ta, która po lewey stronie ku Nowosadom leży y iest z początku od rzeki Graużanki znaczna, a potym idąc ku karczmie imć pana Bieńkuńskiego y tęż karczemkę wprawie zostawuiąc, a do drogi nowey Oszmiańskiey nadpsowana, a za drogą nową do drogi starey Oszmiańskiéy wcale zruinowana y zatracona, grunta Nowosadzkie od niwy altaryskiey odgraniczaiącą być powinna; nie mniey, ponieważ z listu kommissarskiego patuit, iż niwa altariska Sipowiczowska iednym bokiem przy tey miedzy y granicy Nowosadzkiey, a drugim bokiem do gruntu Mordaszowskiego, et ad praesens w possessyi wsi Mordaszów będącego, leżeć ma, co, gdyby pierwsza miedza graniczną była, non verificaretur; zaczym my sąd, stosuiąc się do inquizycyi, examinu y pomienionego listu kommissarskiego, nie tę, którą dukt prowadzony, ale tamtą, która bliżey Nowosad leży, za miedzę graniczną uznawszy, pomienioną miedzę starą poprawić, wyprostować y aż do drogi starey Oszmiańskiey uczynić, osypać y opisać imci p. komornikowi iniungimus. A zatym imć xiędzu proboszczowi y altariście Oszmiańskiemu o tę niwę altariską Sipowiczowską, na które karczemka imć p. Bieńkuńskiego stoi, salvum ius zachowawszy, do zapozwania y rozprawienia się z tymże imć p. Bieńkuńskim ad forum competens odsyłamy. Interea, począwszy od szachownic wyż wyrażonych, probostwu Oszmiańskiemu y imci panu Bieńkuńskiemu, po lewey ręce, przy drodze, z probostwa do Chorążyszek ciągnącey, przysądzonych, wszytko (oprócz morgów proboskich, pola y lasu imć pana Bieńkuńskiego y szachownicy Chorążyskiey, poniżey distincta dislimitatione opisanych) po lewey stronie do maiętności Daukszyszek y wsi Nowosad, aż do drogi starey, z Oszmiany ku Graużyszkom idącey, iuxta obloquentiam dekretu naszego, miedzami y kopcami ad exigentiam mieysc ograniczyć, osypać y opisać imć panu komornikowi committimus. Quod attinet zatym morgów ośmiu, prętów dwudziestu trzech, przez imć xiędza proboszcza Oszmiańskiego, a gruntu y lasu Mozolewskiego, z tymiż morgami graniczących, przez imć p. Bieńkuńskiego przy drodze, z probostwa do Chorążyszek idącey, po lewey stronie, aż do drogi krzyżowey, ze wsi Buniów do Nowosad idącey, pretendowanych, w gruncie, imćm pannom bazyliankom praesenti decreto przysądzonym, leżących, ponieważ z listu kommissarskiego, gdzie te morgi y pręty leżą, sufficiens non extitit probatio, zaczym pro ulteriori comprobatione trzem poddanym pro-

boskim, których sobie strona powodowa obierze, iurament na tym: iako morgów ósm y prętów dwadzieścia trzy, probostwu Osmiańskiemu należące, bokiem do drogi, z Buniow ku Nowosadom ciągnącey, a końcem do drogi, z probostwa ku Chorążyszkom idącey, w tym, a nie na innym mieyscu znaydować się powinne, na tym, iako za te morgi y pręty żadna ni od kogo zamiana probostwa y altaryi Oszmiańskich dana nie była y nie iest, seorsive imć panu Bieńkuńskiemu: na tym; iako pole y las Mozolewski przy ósmiu morgach y prętach dwudziestu trzech według listu kommissarskiego leżących, w tym mieyscu, które podczas duktu pokazywane było, a nie w innym leżą; na tym: iako za to pole y las Mozolewski żadna ni od kogo odmiana nie iest y nie była dana, a że pola y lasu Mozolewskiego przy morgach proboskich, vigore listu kommissarskiego leżeć maiących, wiele imć panu Bieńkuńskiemu, Sylwestrowszczyzny possessorowi należeć ma, z tego listu kommissarskiego non constat, zaczym et pro comprobatione quantitatis tego pola y lasu item przysięga temuż im panu Bieńkuńskiemu na tym, iako tyle pola y lasu Mozolewskiego do Sylwestrowszczyzny należy, wiele oprowadzi, uznawszy termin wykonania tych przysiąg dzień trzeci, to iest, dwudziesty praesentium, poddanym proboskim na morgach, a imć p. Bieńkuńskiemu przy morgach y prętach proboskich, naznaczamy. A po wykonanych praemisso modo distinctim iuramentach, morgów ośm y prętów dwadzieścia trzy, na tym ut supra wyrażonym mieyscu, probostwu y altaryi Oszmiańskiey o pole y las Mozolewski, przy tych morgach y prętach leżące, tyle wiele imć pan Bieńkuński oprowadzi y zaprzysięże, lub oprowadzeniem przez poddanych Daukszyskich kontentować się zechce, in perpetuum przysądzamy. Względem szachownicy, przez imć xiędza proboszcza Oszmiań., imć p. Bieńkuńskiego y ichmć panny bazylianki podczas duktu Chorążyszkom przyznaney, ponieważ quantitatis oney nulla extat probatio, zaczym pro comprobatione eius modi quantitatis tey szachownicy, trzem poddanym Chorążyskim przysięgę, na tym: iako w tey szachownicy tyle gruntu do Chorążyszek należy, wiele iey oprowadzą, uznawamy, termin wykonania przysięgi takoż dzień trzeci, to iest, dwudziesty currentium, na teyże szachownicy naznaczamy. A po wykonanym iuramencie tyle, wiele poddani Chorążyscy oprowadzą y zaprzysięgą, lub oprowadzeniem przez poddanych Daukszyskich kontentować się zechcą, pomienioną szachownicę in perpetuum do Chorążyszek adiudicamus. A zatym tak ósm morgów y prętów dwadzieścia trzy probostwu y altaryi Oszmiańskiemu, iako też pole y las Mozolewski imć panu Bieńkuńskiemu, denique szachownicę Chorążyszkom, praesenti decreto nostro przysądzone, imć panu komornikowi distinctim wymierzyć, ograniczyć, kopcami osypać y opisać decernimus. Co do gruntów, za drogą krzyżową, z Buniów do Nowosad idącą, po lewey stronie drogi, z probostwa ku Chorążyszkom ciągniącey, leżących y przez Chorążyszki rozrobionych, lubo a parte imć panien bazylianek prowadząc dukt swóy, pomienione grunta mienili być do Daukszyszek należące y przedtym las Naruszewiczowski Labiele, a drugi takoż Boreyście nazywaiące się, być twierdzili, iednak ponieważ tych nomenklatur lasów żadnym dokumentem,

ani processem w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt szóstym, miesiąca Oktobra dziesiątego dnia o zatopienie spraw podczas inkursyi, na dobra swoie y rożne uroczyszcza służących, zaniesionym, na ostatek ani procederem przed y po dekrecie podkomorskim, aż do roku tysiąc siedmset cztyrdziestego pierwszego, tey assercyi swoiey nie wsparli; e contra, ponieważ ex parte Chorążyszek deductum dekretem przyiacielskim w roku tysiąc siedmsetnym pierwszym, miesiąca Maia dziewiętnastego dnia, między zeszłym w Bogu imć panem Michałem Naramowskim, na ten czas chorążym Wendeńskim, na ostatek sędzią ziemskim Oszmiańskim, a imć panem Ierzym Ihnatowiczem ferowanym, a w roku tysiąc siedmset cztyrdziestym piątym, miesiąca Julii trzeciego dnia przez dekret trybunalski, między tym imć panem Naramowskim — sędzią ziemskim Oszmiańskim y imć panami Kazimirzem — oycem y Wawrzyncem synem Bieńkunskimi, po niemałym wprzód w grodzie Oszmiańskim procederze, po wyprowadzonych inkwizyciach y wiziach, zaszły, approbowanym, iż te grunta, a przedtym lasy są wieczyste Chorążyskie y przykupne Nieściorowskie, przez czterech poddanych Chorążyskich zaprzysiężone; zaczym ia kasztelan y my kommissarze przy tych dekretach y possessyi na dalszy ieszcze dowód, iterum czterem poddanym Chorążyskim — na tym: iako dekret przyiacielski w roku tysiąc siedmsetnym pierwszym Maia dziewiętnastego dnia nie był zmowny, natym, iako podług tego dekretu poddani Chorążyscy przysięgę wykonali; na tym: iako ten grunt lasem Łabiele, a drugi las Poboreysciem przez ichmć panny bazylianki mianowany, nie był y nie iest Naruszowiczowskim, ale zdawna wieczystym Chorążyskim, Nieścierowskim, iurament zeznawszy, termin wykonania onego dzień trzeci, to iest, dwudziesty Septembris, przy drogach krzyżowych naznaczamy. Po wykonaniu którey przysięgi pomienione grunta y las in perpetuum do Chorążyszek przysądzamy et securitatem possessyi onych waruiemy. Osądziwszy na tym wszytkie od rzeki Gaużanki ku Chorążyszkom idące et e contra od Chorążyszek nazad ku tey że Graużance rzece zwracaiąc się y za rzekę Graużankę przeszedłszy między stronami, iako się wyżey opisało, differencie; a stanąwszy na miedzy, praesenti decreto za graniczną uznaney, przy drodze, z Oszmiany do Graużyszek idącey, ad continuationem rozsądzenia differenciy, między wsią Nowosady alias Podoszmiance ichmć panien bazylianek, a wsiami, Mordaszy, Debieszie y Siekieryszki nazwanemi, imć p. Gizberta, zachodzącey, przystąpiliśmy, w którey, lubo ex parte imć panien bazylianek poddani Nowosadcy, przeszedszy drogę, z Oszmiany do Graużyszek idącą, a oprowadzaiąc dukt swóy Nowosadzki y różnie wprawo y wlewo udaiąc się, pokazowali na różnych mieyscach miedze y mienili być te miedze, uroczyszcza Gurele y Bielaniszki od Mordaszów, Debieszów y Siekieryszek odgraniczaiące; e contra lubo imć p. Gizbert, neguiąc per totum duktowi ichmć panien bazylianek, mienił, iż za drogą starą Oszmiańską poddani Nowosadcy gruntów, łąk, lasów żadnych mieć nie powinni, a miedze, przez poddanych ichmć panien bazylianek Nowosadzkich pokazywane, że nie Nowosady, ale uroczyszcza Jaroszyszki, Rubież, Ozierec, Pokopie, Głęboka Kudra, wsi Mordaszów y Debieszów od wsi Siekieryszek, iako distincti przed

tym iuris będących, są odgraniczaiące, poiednak ponieważ tych swoich assercyi obiedwie strony, ani dokumentami, ani dowodnemi znakami nie probowały, lecz tylko circa verbalem illationem do iuramentu zabierały się; zaczym my sąd, w takiey wątpliwości iuramentów obudwum stronom nie uznawaiąc, ale maiąc prae oculis list kommissarski, w którym morgi, do wsi Nowosad należące, probantur za drogą starą Oszmianską, ex opposito sznurów wsi Nowosad morgów trzydzieście, ichmć pannom bazyliankom do wsi Nowosad, reliquum pomienionych wszystkich uroczyszcz, imć p. Gizbertowi do wsi Mordaszow, Debieszów, Siekieryszek y Chorążyszkom przysądzamy. A zatym pomienione trzydzieście morgów, praesenti decreto do Nowosad przysądzone, odmierzyć, odgraniczyć, miedzami, kopcami osypać y opisać imć panu komornikowi nakazuiemy. A że we wsi Nowosadach ichmć panien bazylianek poddani altaryscy, ad praesens Bartoszewiczowie nazywaiący się, z włoką sadzibną gruntu we trzech szmatach, oprócz morgów będącą, vigore listu kommissarskiego znayduią się, zaczym my sąd, securitatem posessii tych poddanych Bartoszewiczów y włoki gruntu obwarowawszy względem morgów, ażeby wszyscy poddani Nowosadcy, tak ichmć panien bazylianek, iako też altaryscy, ex quo przed listem kommissarskim eiusdem naturae et dominii byli, równie y na każdym mieyscu każdy z nich do włok sobie należących morgi swoie zamieli, praesenti decreto waruiemy. Nakoniec, przystępuiąc do rozsądzenia miedzy, od drogi starey Oszmiańskiey ku rzece Graużance ciągnącey, po lewey stronie Nowosadzkie grunta, a po prawey niwę y lasy, do Ukropiszek ichmć panów Ważyńskich należące, rozgraniczaiącey, od początku aż do kopca, przy drodze, ze wsi Nowosad do Oszmiany idącey, pokazanego, zgodney, a od tego kopca iuż kontrowersiyney, ponieważ poddani Nowosadcy ichmć panien bazylianek, od tego kopca idąc tąż drogą ku Oszmianie, drugi kopiec po lewey stronie drogi pokazywali, a od tego kopca kręto wlewo wziąwszy, prosto przez rów, do rzeczki Graużanki ex opposito kopca, za tąż rzeką Graużanką, od którego dukt zaczęty, przyprowadzili y to wszytko, co po lewey stronie leży, a mianowicie, zachodzące klinem grunta y las swoimi być dowodzili y do iuramentu na tym zabierali się, zaczym my sąd, podług zabierania się poddanych Nowosadzkich y dobrowolnego przez imć pana Benedykta Ważyńskiego—rotmistra powiatu Oszmiańskiego zezwolenia, bliższych do iuramentu przy pokazanych dwóch kopcach, na tym: iako począwszy od pierwszego po prawey stronie drogi, z Nowosad do Oszmiany idącey, do drugiego po lewey stronie teyże drogi leżącego kopca, a od tego kopca prosto do rzeki Graużanki, klinem wychodzący grunt y las wieczyście do wsi Nowosad należy, trzech poddanych Nowosadzkich, których strona powodowa obierze, uznawszy, termin wykonania onego dzień trzeci, to iest, dwudziesty praesentium na tymże klinie naznaczamy; post quod praestitum iuramentum pomieniony grunt y las, klinem od wyż wyrażonych kopców aż do rzeki Graużanki zachodzący, imć pannom bazyliankom do Nowosad in perpetuum przysądzamy. Przystępuiąc zatym do rozsądzenia diffe rencyi, między maiętnością imć panien bazylianek Daukszyszkami, a imć pana Zenowicza Chorążyszkami z tey strony rzeki

Oszmiany do Daukszyszek, zachodzących, lubo obie strony, zaczynaiąc dukt swóy od teyże rzeki Oszmiany na początek, a quo, zgodziły się y miedzą zgodną prowadzić zaczęły, iednak ponieważ, wszedłszy na górę, poddani imć paniem bazylianek Daukszyscy wprawo, a ludzie imci pana Zenowicza Chorążyscy w lewo udaiąc się, duktami swemi rozszedli się, a na ostatek do miedzy od obudwuch stron nie negowaney przyszli, takowego zaś rozeyścia się swego et realitatem duktów swoich żadnemi znakami nie dowiedli, lecz tylko gołosłownie twierdząc, do przysiąg obie strony zabierały się; zaczym my sąd w takowey wątpliwości przysiąg nie uznawaiąc, a zatym duktów obudwuch stron nie approbuiąc, lecz stosuiąc się do podobieństwa y uważaiąc zgodne od początku y na potym miedze, rectilinium od iedney miedzy, począwszy od sosny, która na teyże miedzy stoi, aż do drugiey miedzy, na którą się strony zgodziły, imć panu komornikowi wyprowadzić, a stronom miedzę prostą graniczną y kopce osypać nakazuiemy; a za tym, począwszy od rzeki Oszmiany, po lewey stronie wszytkie grunta, lasy y sianożęci do maiętności Daukszyszek imć pannom bazyliankom, a po prawey także lasy, grunta y sianożęci, (excepto szachownic, poniżey wyrażonych), do maiętności Chorążyszek należące być uznawamy y przysądzamy. Co do differencyi tychże imć panien bazylianek, z imć panem Wielamowiczem zachodzących, lubo poddani imć panien bazylianek, oprowadzaiąc dukt swóy około gruntów folwarku Miechowszczyzny imć pana Wielamowicza, pokazywali na różnych mieyscach szachownicę między gruntami tegoż imci pana Wielamowicza, mieniąc być do Daukszyszek należące, y oskarżali zeszłego imć pana Iozefa Wielamowicza—oyca adpraesens procedentis, że, będąc kommissarzem dobr Daukszyskich imć panien bazylianek, nie mało gruntów Daukszyskich do swego folwarku przyłączył, iednak ponieważ tenże imć pan Wielamowicz, stawaiąc in evadendo z prawem zastawnym, od imci pana Jana Maleiewicza—chorążego Parnawskiego, imci panu Tomaszowi Wielamowiczowi y samey ieymć pani Jadwidze z Łastowskich Wielamowiczowey—małżonkom, za trzysta złotych na dwie włoki gruntu z sianożęciami, od maiętnosci Chorożyszek odłączone, iedną Miechowszczyzna, a druga Wilnuycie nazwaną, w obrębie y szachownicach między gruntami imć panien bazylianek leżące, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstym, miesiąca Apryla dwudziestego trzeciego dnia danym, a w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątym, Junii dwudziestego dnia ad acta ziemskie Oszmianskie przeniesionym, z testamentem imci pana Iozefa Maleiewicza, w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt ósmym, miesiąca Oktobra trzynastego dnia pisanym, a w roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt dziewiątym, Januarii piętnastego dnia, w ziemstwie Oszmiańskim aktykowanym, wieczność dwuch włok imci panu Iozefowi Wielamowiczowi, oycu swemu zapisuiącym, tychże włok dwóch sobie należących probował, et super realitatem onych do iuramentu zabieraiąc się, wymiaru dopraszał się; zaczym my sąd, bliższego przy wyż wyrażonych dokumentach imci pana Wielamowicza do iuramentu, na tym: iako dwie włoki, iedna Miechowszczyzna, druga Wilnuycie nazywaiące się, sprawiedliwie imci należą, na tym: iako ani dwór, ani poddani Chorążyscy od granicy Chorążyskiey

nic z gruntów y sianożęci tych dwuch włok nie zabrali, na tym: iako kopce trzy, za dekretem, w roku tysiąc siedmsetnym dwudziestym trzecim, na dniu wtórym miesiąca Octobra przez zeszłego w Bogu imci pana Mariana z Tenczyna Żemłę— podkomorzego Oszmiańskiego, miedzy imć pannami bazyliankami, a zeszłym imć panem Michałem Skarbkiem-Ważyńskim,— dworzaninem pokoiowym i. k. mci, ciunem Wieksznianskim, y samą ieymcią ferowanym, na własnym gruncie, imć panu Wielamowiczowi należącym, są zasypane, uznawszy, termin wykonania onego przed sądem naszym dzień trzeci, to iest, dwudziesty currentium naznaczamy; post quod praestitum iuramentum pomienione dwie włoki gruntu z sianożęciami, począwszy od miedzy zgodney między Daukszyszkami a Chorążyszkami, w iednym mieyscu, non obstante szachownic, imć pannom bazyliankom należących, existentia, dla imć pana Wielamowicza imć panu komornikowi wymierzyć, ograniczyć, miedzę kopcami osypać y opisać decernimus. A szachownice imć panien bazylianek, propter tollenda obudwum stronom incommoda, ex circumferentia dwuch włok, imć panu Wielamowiczowi należących, wyimuiąc, ponieważ równa dobroć ex visione gruntów być się pokazała y ponieważ obie strony na to zgodziły się, za miedzę y kopce, też imć panny bazylianki y imci pana Wielamowicza rozgraniczaiące, przenosiemy; expens żadnych ponieważ nie było y pożytku z gruntów, przez imci pana Wielamowicza pretendowanego, ponieważ realitas tychże gruntów teraz ieszcze iuramento tegoż imci pana Wielamowicza evincetur, nie uznawamy. Co do szachownic, pierwszey, z obudwuch stron nieregularney, bokiem iednym y końcami do gruntów y łąk Chorążyskich, drugim bokiem do sianożęci nad rzeką Oszmianą Chorążyszkom, (iako się z inquizycyi y examinów pokazało) należącey, gruntu morgów trzy, y pręcików morgowych trzydzieście sześć, w sobie zawieraiącey; drugiey takoż nieregularney z obudwuch stron drogi, ze dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącey, końcami y bokiem iednym do gruntów Chorążyskich, drugim do lasu Chorążyskiego leżącey, gruntu morgów dwa, y trzecią część morgu wynoszącey; trzeciey regularney za błotem, końcem iednym do gruntów Chorążyskich, drugim do droszki, z Wilniuciów do dworu Daukszyskiego idącey, bokiem iednym do łąk wsi Wilniuciów, drugim także do lasów Chorążyskich, trocha w zaroślach, gruntu morg ieden y prętów kwadratowych trzydzieście maiącey; czwartey nieregularney, trzema bokami do gruntu Chorążyskiego, czwartym do ruczaiu, gruntu morg ieden bez sześciny y pręcików kwadratowych sta dziewięciudziesiąt ośmiuzawieraiącey; piątey nieregularney, bokami do gruntu y łąk Chorążyskich, obok stawiszcza, końcami, do gruntów Chorążyskich iednym, drugim do drogi, z dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącey, gruntu morg ieden, bez sześciny y pręcików kwadratowych trzech tysięcy sta pięciudziesiąt dwuch, wynoszącey; szóstey, takoż nieregularney blisko ogrodów y gumna, na końcu wsi Wilniuciów będącego, iak końcami, tak y bokami między gruntami Chorążyskiemi leżącey, gruntu morgów trzy y pręcików kwadratowych trzy tysiące trzysta sześćdziesiąt sześć zawieraiącey; siódmey, naywiększey, bokami do gruntów Chorążyskich, końcem iednym do drożki, idącey

z Murowaney Oszmiany, drugim do drogi, ze dworu Daukszyskiego do teyże Oszmiany, przez śrzodek tey szachownicy idzie drożka z Wilniuciów także do Oszmiany, gruntu morgów siedm y prętów kwadratowych piętnaście maiącey; ósmey nieregularney, trzema bokami do gruntów Chorążyskich, czwartym do drogi, ze dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącey, część w zaroślach, gruntu pół morga y pręcików morgowych dwadzieście pięć wynoszącey; dziewiątey względem gruntu regularney, niedaleko wsi Buń, grunt końcem do gruntów Chorążyskich, drugim końcem do łąki w rowku Chorążyskiey y Sylwestrowiczowskiey, bokiem do gruntów Chorążyskich, drugim do łąki, gruntu morg ieden y prętów kwadratowych piędziesiąt ieden w sobie zamykaiącey; dziesiątey nieregularney, we wsi Buniach zabudowaney, ze wszytkich stron między szachownicami Chorążyskiemi, gruntu morgu dwie trzeciny y pręcików morgowanych sześćset dziewiędziesiąt pięć w się inkluduiącey; iedynastey regularney łączki, nie daleko zabudowaney szachownicy, końcami do łączek Chorążyskich, bokiem do gruntów Chorążyskich, drugim do rzeki Oszmiany, morgu sześcinę iedną maiącey; dwunastey nieregularney za wsią Nowikami, trzema bokami między gruntami Sylwestrowiczowskimi, czwartym do gościnca Oszmiańskiego, gruntu pół morga y pręcików morgowych dziewiędziesiąt pięć zawieraiącey; trzynastey regularney za gaiem Sylwestrowiczowskim, adpraesens imci pana Bieńkuńskiego, końcem y bokiem do gruntów Sylwestrowiczowskich, drugim końcem do szachownicy proboskiey, bokiem drugim do Buń idącey drożki z Nowosad leżącey, gruntu morg ieden y dwie trzeciny morga w sobie zawieraiącey; czternastey nie daleko od wyż wyrażoney za gaiem, końcem y bokiem do gruntów Chorążyskich y Sylwestrowiczowskich, drugim końcem y bokiem do łąk Chorążyskich y Sylwestrowiczowskich, nad rzeką Oszmianą leżących, gruntu morgów trzy w sobie wynoszącey; piętnastey za mostkiem, z dworu Daukszyskiego wyiachawszy y za rzeką Oszmianą, kręto wprawo minowszy Chorążyską łąkę, nad rzeką Oszmianą, potym nad rzeczką Łubianką łąka wychodząca buchtami, bokiem iednym do rzeki Łubianki, drugim do dróżki, z Chorążyszek do Łubianki imć p. Gintowta idącey, końcami do łąk Chorążyskich, morgów dwa y prętów kwadratowych dwadzieście w sobie zawieraiącey; szesnastey z obudwuch stron wyż namienionego mostku, za rzeką Oszmianą, bokiem do gruntu Chorążyskiego, na górze, drugim bokiem do rzeki Oszmiany, końcami do łąk Chorążyskich, gdzie y ludzie maią znaki w końcu mostku olchi, a drugim końcu pod górą kamień nad rzeką Oszmianą y olchę wysoką, morgu dwie trzeciny y prętów kwadratowych piędziesiąt w sobie zamykaiącey; in summa tych wszytkich szachownic Nieścierowskich, włokę iedną wynoszących. Łubo od imci pana Zenowicza maiętności Chorążyszek aktora obiectum, że te szachownice, między gruntami Chorążyskiemi leżące, do Daukszyszek imciom pannom bazyliankom należeć nie powinne, ex quo żadnym dokumentem probowane nie są, iednak ponieważ tych szachownic continua possessio imć panien bazylianek być się pokazała y podczas duktu przez samych że poddanych Chorążyskich przyświadczona była, na ostatek, ponieważ z samych miedz, pomienione szachownice ograniczaiących,

w kilku tylko mieyscach przez poddanych Chorążyskich zoranych y zepsowanych, vehemens pokazała się probatio; zaczym my sąd przy possessyi, przy miedzach granicznych y ludzi Chorążyskich wyznaniu, pro ulteriori comprobatione bliższą w Bogu przewielebną ieymć pannę Teressę Brodowskę—starszą, imć panien bazylianek do iuramentu, na tym: iako szachownice wyż wyrażone, Nieścierowskie nazywaiące się, są wieczyście do maiętnosci Daukszyszek przykupione, na tym: iako dokumenta na te przykuple pogineły, seorsive zaś trzem poddanym Daukszyskim, których sobie z nich strona wiodąca obierze, na tym: iako wszytkie szachownice od pierwszey, aż do ostatniey sprawiedliwie, nie przyimuiąc nic gruntu Chorążyskiego, oprowadzili, uznawamy, termin wykonania onego dzień trzeci, to iest, dwudziesty praesentium w Bogu przewielebney ieymć pannie starszey w kaplicy Daukszyskiey, a poddanym Daukszyskim na szachownicy, przez stronę powodową wybraney, naznaczamy. Po wykonaniu których przysiąg pomienione wszytkie szachownice, przez poddanych Daukszyskich oprowadzone, a przez imci pana komornika ex decisione nostra wymierzone, do maiętności Daukszyszek ichmć pannom bazyliankom wiecznością przysądziwszy et securitatem possessyi onych obwarowawszy, zabudowane na iedney z tych szachownic przez poddanego Chorążyskiego we wsi Buniach budynki z teyże szachownicy do świętego Jerzego, w roku da Bóg przyszłym tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym przypadaiącego, znieść ichmościom pannom, aktorowi y possessorce Chorążyskim nakazuiemy; a za tym też szachownice wszytkie, każdą z nich distinctim, podług wymiaru przez imci pana komornika, gdzie niemasz miedz, miedzami y kopcami odgraniczyć, osypać, stare miedze według potrzeby odnowić, y to wszytko opisać nakazuiemy. A za zepsowanie przez poddanych Chorążyskich na trzech mieyscach miedz, iako też za niefruktificacią z gruntów, przez tychże poddanych Chorążyskich zarabianych, a iedney szachownicy siedliskiem zabudowaney, oraz za expensa prawne pięćset złotych polskich currentis monetae ichmćm pannom bazyliankom na maiętności Chorążyszkach przysądziwszy, ażeby ieymć pani Kolendzina—starościna Chełchowska, iako adpraesens maiętności Chorążyszek possessorka, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięćdziesiątym piątym, nazaiutrz po świętym Marcinie, to iest, na dniu dwunastym miesiąca Nowembra, przy xięgach grodzkich Oszmiańskich (salva tych pięciudziesiąt złotych na wieczności Chorążyszek repetitione) wypłaciła; a ichmć panny bazylianki lub plenipotent ichmciów z wypłacenia tych pięciudziesiąt złotych ieymć panią Kolendzinę—starościnę Chełchowską kwitowali, iniungimus.

Quod attinet szachownicy, bokiem y końcami do gruntów y łąk Ukropiskich, drugim bokiem do rzeki Woygiety leżącey, gruntu morgów pięć y prętów kwadratowych pięć, łąki morg ieden y prętów kwadratowych szesnaście w sobie zawieraiącey, ponieważ z wizyi patuit, iż ta szachownica gruntu równo z sianożęcią, w possessyi Daukszyskiey ichmć panien bazylianek będącą, iako oprowadzali poddani Daukszyscy, rozciągać się powinna, a teraz przez poddanych Poniateckich ichmciów panów Ważyńskich in parte przyięta y miedza przez tychże poddanych

zepsuta być się pokazała; zaczym my sąd bliższych poddanych trzech Daukszyskich, których sobie strona wiodąca obierze, według tychże poddanych Daukszyskich zabierania się y dobrowolnego przez imć pana Benedykta Ważyńskiego—rotmistrza Oszmiań., zezwolenia do iuramentu, na tym: iako szachownica, między gruntami Poniateckiemi imć panów Ważynskich leżąca, równo z sianożęcią według oprowadzenia rozciągać się powinna; na tym: iako miedza przez poddanych Ponitecktch iest zepsowana, uznawamy, termin wykonania tey przysięgi dzień trzeci, to iest, dwudziesty labentium na teyże szachownicy naznaczamy. Post quod praestitum iuramentum pomienioną szachownicę, teraz in parte w possessyi Daukszyskiey będącą, według oprowadzenia poddanych Daukszyskich y wymiaru, przez imci pana komornika ex decisione nostra uczynionego, całą ichmć pannom bazyliankom przysądziwszy, a sianożęci, przy teyże niwie leżącey, securitatem possessyi tymże ichmcm pannom bazyliankom obwarowawszy, pomienioną szachownicę ograniczyć, miedzę zepsutą odnowić, kopcami osypać y opisać imci panu komornikowi decernimus. A za zepsowanie miedzy przez poddanych Poniateckich, według artikułu ośmnastego z rozdziału dziewiątego, trzy ruble groszy na ichmć panach Ważyńskich pannom bazyliankom przysądziwszy, ażeby ciż ichmć panowie Ważyńscy te trzy ruble groszy, także w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, nazaiutrz po świętym Marcinie, to iest, na dniu dwunastym miesiąca Nowembra, przy tychże xięgach grodzkich Oszmianskich wypłacili, a ichmć panny bazylianki lub plenipotent ichmciów z wypłacenia tych trzech rublów ichmciów panów Ważyńskich kwitowali, decernimus. Co do praetensyi probostwa y altaryi Oszmiańskich do ichmć panien bazylianek y innych ichmciów, adpraesens przez też probostwo y altarią nie zapozwanych, attinet: *primo* o dziewięć prętów sianożęci nad rzeką Oszmianą, na Kryniczynie, adpraesens w possessyi Stefana Podskocza, poddanego Nowosadzkiego będącey, probostwu y altaryi vigore listu kommissarskiego należącey, ponieważ podczas duktu, przez ichmć panny bazylianki prowadzonego, poddani tak Chorążyscy, iako też y Daukszyscy, Nowosadzcy, iż ta sianożęć probostwu y altaryi należy, przyznali; zaczym my sąd tęż sianożęć in eadem quantitate probostwu y altaryi przysądziwszy, imć panu komornikowi odmierzyć, ograniczyć y opisać iniungimus; *secundo* o trzy morgi y prętów pięć sianożęci, za rzeką Oszmianą, pod wsią Chorążyską Buniami leżącą, ad praesens w possessyi in parte Chorążyskiey, in parte zaś imci pana Bieńkuńskiego będącey, ponieważ te obie strony, ani imć pan Zenowicz, ani imć pan Bieńkuński, przez probostwo y altarią zapozwane nie są, zaczym my sąd sądzić tey differencyi nie mogąc, do zapozwania y rozprawienia się ad forum competens odsyłamy; *tertio* o dwadzieścia prętów sianożęci za ielniakiem, Żorna nazwaney, końcami obiema do gruntów y sianożęci Naruszowiczowskich, bokami iednym do sianożęci imci pana Gintowta, a drugim do sianożęci Chorążyskich leżącey, względem pretendowanego przez probostwo y altarią wymiaru onych, ponieważ ani imć pan Zenowicz, aktor maiętności Chorążyszek, ani imć pan Gintowt, współ graniczący z tą sianożęcią, przez probostwo y altarią zapozwani nie są, za-

czym my sąd similiter do zapozwania y rozprawienia się ad forum competens odsyłamy. Interea' securitatem possessyi, prout est, tey sianożęci Żorna probostwu y altaryi Oszmianskim waruiemy. Pro reliquo securitatem possessyi siedlisk altaryskich Oszmiań., iednego Januszowskiego nad rzeką Oszmianą, drugiego Popiskiego nad rzeką Graużanką leżących, vigore listu kommissarskiego y wymiaru w nim wyrażonego, iako też securitatem possessyi szachownicy, przy ścienie Siekieryskiey imć pana Gizberta leżącey, iakoż przez tego imć pana Gizberta y poddanych imć nie negowaney, denique securitatem possessyi gruntów, łąk y lasów w uroczyszczu Bielaniszkach in possessione et usu, tak probostwa y altaryi Oszmiańskiey, iako też imć pana Bieńkuńskiego zostaiących, similiter od stron nie negowanych, omnimodam obwarowawszy, względem przekazu przez starostwo Oszmiańskie, podczas duktów uczynionego, toż probostwo y altarią z tym starostwem Oszmiańskim, ad forum competens odsyłamy. Pro residuo względem uroczyszcz Skirdzimy, Cimuty, Apikiele, iako też szahownic imć p. Gintowta, iedney w Skirdzimach, in controverso drugiey w lasach, praesenti decreto do Daukszyszek przysądzonych, nie negowaney, iako też Sipowszczyzny od possessorów Łubiańskich pretendowaney; my sąd żadney na tenczas nie czyniąc decisyi, totum negotium do następuiącey z Łubianką differencyi y rozsądzenia oney odkładamy. Interea w rozsądzanych inter praenominatas partes punktach żałoby, processa, dekreta wespół z całym procederem prawa kassuiemy, annihiluiemy, perpetuum silentium nakazuiemy y zarękę, ważność osądzoney rzeczy wynoszącą, ac paenam personalis infamiae in contravenientes temu dekretowi naszemu zakładamy. Post quod latum et promulgatum decretum, dnia dwudziestego miesiąca Septembra in termino, do iuramentów, dekretem naszym uznanych, conincedenti, po wykonanych primo loco w Bogu przewielebney ieymć panny Brodowskiey—starszey ichmć panien bazylianek konwentu Wileńskiego, secundo imć pana Fabiana Wielamowicza, tertio poddanych Daukszyskich, idque Symona Podskocza, Michała Budrela, Stanisława Mickiewicza, quarto poddanych Chorążyskich, iako to Kazimierza Sierpieykę, Jana Sierpieykę, Jerzego Rutkowskiego, Piotra Piotrowicza, z rot sobie danych, ad invicem iuramentach, y po ustąpionych przez imć pana Benedykta Ważyńskiego—rotmistrza Oszmiańskiego, poddanym ichmć panien bazylianek Nowosadzkim y Daukszyskim przysięgach, e contra od imć panien bazylianek po ustąpieniu imć panom Ważyńskim przysądzonych sobie dekretem naszym trzech rublów groszy, ad haec po oprowadzeniu przez poddanych Nowosadskich y Daukszyskich szachownic dwóch, iedney przy szachownicy proboskiey altaryskiey, morg y siedm prętów maiącey, drugiey takoż przy proboskiey altaryskiey Oszmiańskiey, ośm morgów y prętów dwadzieścia trzy w sobie zawieraiącey, vigore listu kommissarskiego leżeć maiących, imć panu Bieńkuńskiemu vigore tegoż listu kommissarskiego y dekretu naszego należących, y po dobrowolnym tegoż imć p. Bieńkuńskiego, zaprzysięgać swoich szachownic nie chcącego, oprowadzeniem pomienionych tychże poddanych Nowosadzkich imć panien bazylianek kontentowaniu się y na tym przestaniu, denique po

kontrowersiach między imć panem Zenowiczem—starostą Szmitowskim, a imć x. proboszczem Oszmiań. y imć pannami bazyliankami o iurament, poddanym proboskim uznany, wnoszonych, ponieważ imć panny bazylianki z imć xiędzem proboszczem ad invicem pozywaiące się y dekretem naszym rozsądzone, będąc aktorkami do prowadzenia ad iuramentum poddanych proboskich na gruncie, temuż probostwu przysądzonym, przysięgi dobrowolnie tymże poddanym ustąpili; zaczym my sąd takowe ustąpienie przez imć panny bazylianki iuramentu poddanym proboskim acceptowawszy, a imć pana Zenowicza, iako z imć xiędzem proboszczem mutuo nie pozywaiących się, pretensią prowadzenia poddanych proboskich do iuramentu na stronę uchyliwszy, 'dekret nasz in toto aprobuiemy. A względem szachownicy, do Chorążyszek przysądzoney, bokiem przy morgach proboskich, vigore listu kommissarskiego tysiąc sześćset dwudziestego dziewiątego y dekretu naszego leżeć maiącey, ponieważ poddani Chorążyscy oprowadzić tey szachownicy y zaprzysięgać nie chcieli, a na oprowadzeniu y postąpieniu ludzi Daukszyskich przestali; zaczym my sąd, praevio eiusmodi stron assensu, pół trzecia sznura wpoprzek, a sześć sznurów wzdłuż w tey szachownicy do Chorążyszek przysądziwszy, distinctim przy morgach proboskich wymierzyć y od tychże morgów proboskich z iedney strony, a z drugiey strony y końca od gruntów y lasów imć panien bazylianek ad abloquentiam dekretu naszego odgraniczyć, miedzą y kopcami osypać y opisać imci panu komornikowi decernimus. U tego dekretu kommissarskiego w sprawie imć panien bazylianek konwentu Wileńskiego z w. imć panem Zenowiczem—starostą Szmitow., probostwem Oszmiańskim, imć panem Gizbertem y innemi imćmi na rzecz w nim intus wyrażoną, ferowanego, przy pieczęci kasztelańskiey podpisy rąk i. w. imci pana kasztelana, tudzież w. i. panów kommissarzów temi słowy: Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński—kasztelan Smoleński; Jan Monkiewicz—podsędek woiewodztwa Wileńskiego, kommissarz; Adam Wisogierd—podstoli y pisarz grodzki Smoleński, komisarz sądów kasztelańskich. Ad haec u tego dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego concordancia, a na każdym arkuszu konnotacia regentska his verbis: Concordavi cum protocollo iudiciorum castellaneorum, Łokuciewski—regens eorundem iudiciorum. Concordatum, regens.

Który to takowy dekret kasztelański, oraz kommissarski w sprawie i. pp. bazylianek z w. imć panem Zenowiczem—starostą Szmitow., probostwem Oszmiańskim, imć panem Gizbertem y innemi imcmi, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg tr. głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyiętey y wpisany.

1755 г. Сентября 20 дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 781—784.

17. Обмежеванie села Семюнъ, принадлежащаго Виленскому женскому базиліанскому монастырю.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym ósmym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. patron imć pan Andrzey Pomarnacki—czesznik Wiłkomirski, opowiadał, prezentował y ad acta podał odgraniczenie wsi Siemiun, do maiętności Daukszyszek należącey, imć pp. bazylianek Wileńskich, w powiecie Oszmiańskim leżącey, od gruntów, łąk y lasów tak Strzałkowskich, iako też y Horodnickich, do w. imć p. Krzystofa Studnickiego Gizberta—strażnika powiatu Oszmiańskiego należących, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego, przez imć p. Andrzeia Cedrońskiego—komornika powiatu Wilkomir. w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Septembra dwudziestego dnia zakończone, na rzecz w nim intus wyrażoną, imć pp. bazyliankom konwentu Wileńskiego służące y należące, które podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomienione ograniczenie ze wszytką w nim inserowaną rzeczą było do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięte y wpisane; iakoż my sąd one przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum (wpisać) pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Ograniczenie wsi Siemiun, należącey do maiętności Dawkszyszek imć panien bazylianek Wileńskich, w powiecie Oszmiańskim leżącey, do gruntów, łąk y lasów, tak Strzałkowskich, iako też y Horodnickich, do w. imć p. Krzystofa Studnickiego Gizberta—strażnika powiatu Oszmiańskiego należących, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego, przeze mnie Andrzeia Cedrońskiego—kommissarza powiatu Wołkowyskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Septembra dwudziestego dnia zakończone, które się zaczyna od sianożęci Nowopolskich imć p. Wieczora: Przy pokazanych czasu wyzyi kamieniach kopiec narożny, znaki w nim kamieni wielkich trzy, żużlów trzy y węgle; od tego na wschod słońca, zostawuiąc grunta, lasy, sianożęci Strzałkowskie imć p. Gizberta w lewey, a Siemiuńskie włoki y sianożęci imć pp. bazylianek Wileńskich w prawey ręce, na tychże sianożęciach o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużel ieden y węgle, na około tegoż kopca wbito olchowych palów pięć, na spód położono także olchowych większych sztuk sześć, mnieyszych sztuk siedm; od tego prostym duktem o sznurów pięć ieszcze na sianożęciach kopiec, znaki w nim kamień płaski podługowaty ieden, żużel ieden y węgle, do tych na spód włożono iedłowych gałęzi kilka; od tego prostym

duktem wychodząc na grunt za dąb, o sznurów pięć, kopiec, znaki w nim kamieni dwa, ieden większy, drugi mnieyszy, żużel ieden y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopieć, znaki w nim kamieni czerwonych cztery; od tego prostym duktem przeszedszy drogę, przez Siemiuny, mimo cerkiewkę, do Wilna idącą, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni dwa, żużel ieden y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych cztery y garść węgli; od tego prostym duktem, przeszedszy drożkę, z Adamowszczyzny y Sienkowszczyzny, mimo Siemiuny y Horodniki, do Oszmiany idącą, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden y żużel ieden; od tego prostym duktem, zostawuiąc wieś imć p. Gizberta, nazwaną Horodniki, w lewey, a Siemiuńskie włoki w prawey ręce, o sznurów pięć, kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden; od tego prostym duktem sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden y garść węgli; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, z tych ieden czerwony, y garść węgli; od tego prostym duktem o sznur ieden y pręt ieden, przy drodze starey Olszańskiey, kopiec narożny, znaki w nim kamieni cztery, z tych ieden stary, a trzy czerwone, żużlów dwa y spora garść węgli; przy kopcu zakończyła się włok Siemiuńskich boczna ściana, a końcowa tychże włok zaczęła. — Od tego też drożką starą Olszańską, zostawuiąc grunta y lasy wsi Horodnik w lewey, a Siemiuńskie włoki w prawey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzydzieście pięć; od tegoż w lewo tąż Olszańską drożką etc., o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych pięć; od tego też drożką znowu wlewo o prętów sześć kopiec, znaki w nim kamieni różnych iedynaście, z których iedna plita na wierzch włożona; od tego wprawo tąż drożką, o sznurów ośm, prętów dwa kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewiętnaście; od tego drugi raz wprawo o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni różnych czternaście; od tego trzeci zaś w prawo sznur ieden, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedm; od tego wlewo tąż drożką o sznur ieden, prętów dziewięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych sześć; od tego drugi raz wlewo o sznur ieden, prętów osim, kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia cztery; od tego wprawo tąż drożką o sznurów prętów, cztery, kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedymnaście, z tych ieden iest wielki; od tego drugi raz wlewo o sznur ieden, prętów dziewięć, kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście; od tego kręto wlewo tąż drożką o sznurów dwa, prętów cztery, kopiec, znaki w nim kamieni różnych także piętnaście; od tego w prawo tąż drożką o sznur ieden, prętów dziewięć kopiec, znaki w nim kamieni siedm, plita ośma; od tego mało co w prawo o sznurów dwa, prętów pięć, kopiec narożny z gruntami y lasami Strzałkowskiemi wsi Horodnik, dukt kończący, a z gruntami różnych ichmćw zaczynaiący, znaki w nim kamieni różnych trzydzieście sześć; od tego kręto wprawo starą miedzą, po końcu tychże Siemiuńskich włok, zostawuiąc grunta y lasy różnych ichmćw w lewey, a Siemiuńskie włoki w prawey ręce, o sznurów dwa, prętów ośm, kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia pięć; od tego trocha w prawo o sznurów pięć, prętów sześć, ko-

piec, znaki w nim kamieni różnych trzydzieście; od tego dobrze wprawo o sznurów dwa, prętów sześć kopiec, znaki w nim kamieni małych siedm; od tego prostym duktem o sznur ieden kopiec narożny pod Suchą sosną, znaki w nim kamieni wielkich pięć, żużlów dwa y garść węgli. Przy tym kopcu z różnemi ichmćmi zakończył się dukt.—Tandem, co do drugiey differencyi teyże wsi Siemiun z ww. imć pp. Romerami y innemi imć pp. szlachtą, w dekrecie kasztelańskim, oraz kommissarskim wyrażonemi, zaczowszy od sianożęci Woszkinickich imć pp. Komarów, iako Siemiuńskie sianożęci kosić się każą, kopiec narożny, dystyngwuiący imć pp. Komarów Woszkinickie, w. imć pp. Romerów Sorokowo-Rałewskie y imć pp. bazylianek Siemiuńskie sianożęci, znaki w nim: nakoło wbitych olchowych palów dziesięć, na spod położono olchowych większych sztuk dwanaście, mnieyszych ośm, na tych położono kamieni dwa, żużel ieden y węgle; od tego łąkami idąc na południe, zostawiwszy sianożęć Komorowską w tyle, Sorokowo Rałowskie w prawey, Siemiuńskie zaś w lewey ręce, przy drodze, z Siemiun do Graużyszek idącey, pod dębem o sznurów trzy, prętów siedm, item kopiec narożny, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego wprawo, między południe y zachód słońca o sznur ieden, kopiec, znaki w nim kamieni małych trzy, żużel ieden y węgle; od tego prostym duktem o sznurów cztery kopiec, znaki w nim kamieni dwa, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznur ieden, prętów pięć, kopiec narożny, zaczynaiący drugą ścianą boczną włok Siemiuńskich, znaki w nim kamieni cztery, z tych ieden większy, żużlów dwa y węgle; od tego zawraca się granica wlewo, na wschód słońca, przez Graużyszką drogę, zostawiwszy grunta, lasy y łąki Rałowskie y różnych imć pp. szlachty w prawey, a Siemiuńskie włoki w lewey ręce, o sznur ieden, kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów cztery y pręt ieden kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów trzy, prętów cztery, zostawiwszy szachownicę Siemiuńską w prawey, a włoki tychże Siemiun w lewey ręce kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem, przeszedszy drogę Wileńską, przez Siemiuny mimo cerkwi idącą, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgli; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle, podłudowaty, niedopalony ieden; od tego prostym duktem, przeszedszy drożkę z Sieńkowszczyzny y Adamowszczyzny, mimo Siemiuny y Horodniki do Oszmiany idącą, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgiel podługowaty, niedopalony ieden; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim: kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa

y węgle; od tego prostym duktem o sznurów dwa y pręt ieden kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y wągl wcale niedopalony ieden; od tego prostym duktem o sznur ieden kopiec narożny, boczną ścianę Siemiuńską kończący, a końcową drogę zaczynaiący, znaki w nim kamieni cztery, żużlów dwa y węgle; od tego zawraca się granica wlewo na północ, zostawuiąc grunta y lasy Rałowskie wprawey, a włoki Siemiuńskie w lewey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim dwa żużlów, cztery węgle; od tego prostym duktem o sznurów trzy, prętów siedm, pręcików pięć, kopiec, znaki w nim kamieni czerwonych cztery, ieden z nich płaski; od tego prostym duktem o sznur ieden kopiec narożny pod Suchą sosną, przy którym się z w. imć pp. Romerami zakończyło ograniczenie, znaki w nim kamieni pięć, żużlów dwa y garść węgli.—Szachownica Siemiuńska pierwsza, w roku tysiąc siedmset czternastym, miesiąca Junii dwudziestego dnia zaprzysiężona, końcem iednym przy miedzy, praesenti decreto uznaney, a bokami y drugim końcem między gruntami szlacheckiemi leżąca, w takim ograniczeniu: od kopca naróżnego, boczną ścianę Siemiuńską zaczynaiącego, idąc na wschód słońca ścianą, praesenti decreto uznaną, przez drogę Graużyską, iest o sznur ieden kopiec; ten minowszy prostym duktem tąż ścianą o sznurów cztery y pręt ieden kopiec drugi, który iest w pierwszym rogu tey szachownicy, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego prostym duktem tąż ścianą o sznurów trzy, prętów cztery, w drugim rogu, na teyże ścianie kopiec, znaki w nim kamieni trzy, żużlów dwa y węgle; od tego wprawo na południe o sznurów cztery y pręt ieden, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych pięć, żużlów trzy y węgle; od tego wprawo na zachód słońca o sznurów dwa, prętów sześć, w czwartym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych pięć, żużlów trzy y węgle; od tego wprawo na północ o sznurów dwa, prętów cztery, w pierwszym rogu kopiec, od którego się tey szachownicy ograniczenie zaczęło, zawiera w sobie gruntu morgów trzy y prętów kwadratowych siedymdziesiąt pięć. Szachownica Siemiuńska y druga, eodem anno et die zaprzysiążona, iak y pierwsza, opodalsza, miedzą, praesenti decreto uznaną, w zaroślach będąca, obudwoma końcami y bokami między szlacheckiemi gruntami, w takim ograniczeniu: w pierwszym rogu, leżący na południu przy starey drożce kopiec, znaki maiący kamieni różnych cztery, żużlów dwa y węgle; od tego idąc na północ drożką starą o sznur ieden, w drugim rogu kopiec, znaki maiący kamieni dwa, ieden większy, drugi mnieyszy, żużlów dwa y węgle; od tego wprawo na wschod słońca o sznurów trzy, w trzecim rogu kopiec, znaki maiący: kamieni trzy, z tych ieden większy, żużlów dwa y węgle; od tego wprawo na południe o sznur ieden, w czwartym rogu kopiec, znaki maiący kamieni cztery, z tych ieden płaski, żużlów dwa y węgle; od tego wprawo na zachód słońca o sznurów trzy, w pierwszym rogu kopiec, od którego się tey szachownicy zaczęło ograniczenie, gruntu morg ieden w sobie maiąca. Powróciwszy na sianożęci, zkąd się drugiey differencyi dukt zaczoł, iest wielka sianożęć, należąca do dworu Dawkszyskiego imć pp. bazylianek Wileńskich, leżąca końcem iednym do sianożęci Siemiuńskich, w końcu włok tychże Siemiuń będących, drugim do rze-

ki Graużanki y do ruczaiu, w tęż rzekę wpadaiącego, bokami iednym do sianożęci Woszkienickich ichmościow panów Komarów, drugim do sianożęci Nowopolskich, która lubo do dekretu nie weszła, iednak muszę o niey namienić względem przysądzonych dwuch szachownic łącznych dekretem kasztelańskim, oraz kommissarskim wielmożnemu iegomości panu Krzysztofowi Studnickiemu Gizbertowi, strażnikowi powiatu Oszmianskiego, których ograniczenia thenor talis: Naprzód iedna leży trzema bokami do sianożęci dworney Dawkszyskiey, wyż wyrażoney, czwartym do rzeki Graużanki, gdzie od teyże rzeki o prętów trzy kopiec, znaki maiący kamień srzedni ieden, od tego idąc na wschód słońca sznurów pięć, prętów osim kopiec, znaki maiący: olchowego drzewa na spod położonych sztuk dziesięć; od tego wlewo idąc na północ o sznur ieden, prętów dwa, pręcików pięć kopiec, znaki maiący także olchowego drzewa na spód położonych sztuk dziesięć; od tego znowu wlewo idąc na zachód słońca o sznurow pięć, prętów ośm kopiec, znaków żadnych niemaiący; od tego prostym duktem o prętów pięć rzeka Graużanka, przy którey się tey szachownicy iegomości pana Gizberta zakonczyło ograniczenie. Druga szachownica sianożętna tegoż imci pana Gizberta, similiter do sianożęci ichmć panien bazylianek trzema bokami, czwartym do rzeki Grawżanki y do ruczaiu, w tęż rzekę wpadaiącego, nad którym usypany kopiec, znaki maiący kamieni małych pięć; od tego idąc na wschód słońca o sznurów dwa, prętów siedm kopiec, znaki maiący kamieni małych dwa; od tego kręto w lewo idąc na północ o sznurów dwa, prętów cztery kopiec, znaki maiący kamień mały ieden; od tego znowu kręto wlewo idąc na zachód słońca o sznurów dwa, prętów trzy kopiec, znaki maiący kamień srzedni ieden, ab aevo w tym mieyscu leżący; od tego prostym duktem o prętów pięć rzeka Grawżanka, przy którey się tey szachownicy drugiey imć p. Gizberta zakonczyło ograniczenie. U tego ograniczenia podpis ręki komornika temi wyraża się słowy: Andrzey Cedroński — komornik powiatu Wołkowyskiego.

Które to takowe ograniczenie, za poddaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1755 г. Сентября 27 дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 745—750.

18. Каштелянско-коммиссарскій ремиссійный декретъ по спору о границахъ земель Виленскихъ базиліанокъ съ Виленской академіи іезуитами и др. владѣльцами.

Между Виленскими базиліанками и іезуитами возникли продолжительные споры изъ-за границъ двухъ смежныхъ имѣній,—базиліанскаго Давкшишекъ и іезуитскаго Каменнаго Лога, Гарабурдишекъ, съ принадлежащими къ нимъ деревнями; споры эти дважды разсматривались въ Литовскомъ трибуналѣ и не были окончены. Они происходили отъ постоянныхъ захватовъ пограничныхъ земель, порчи граничныхъ знаковъ и взаимныхъ наѣздовъ, сопровождавшихся насиліями и разбоями. Наконецъ это дѣло переведено было въ каштелянскій ассессорскій судъ. Судьи, сохранивши за обѣими сторонами status quo владѣнія, отложили дѣло до слѣдующаго года.

Roku tysiąc siedemset piędziesiąt ósmego miesiąca Junii siedymnastego dnia.

Przed nami sędziami, na tryb. główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset piędziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Andrzey Pomarnacki—czesznik Wilkomirski opowiadał, prezentował y ad acta podał dekret kasztelański, oraz kommissarski między ichmć xiężą iezuitami y wielm. ichmć pp. Ważyńskiemi y innymi ichmcmi w roku tysiąc siedymset piędziesiątym piątym ferowany, in rem et partem tychże ichmć pp. bazylianek służący y należący; który podaiąc do akt, prosił nas sądu, ażeby pomieniony kasztelański oraz kommissarski dekret, ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Roku tysiąc siedymset piędziesiąt piątego miesiąca Septembra dwadziestego siódmego dnia. W sprawie za dwuma aktoratami y żałobami do nich należącemi, mianowicie: *za pierwszym aktoratem* w Bogu przewielebney imci pani Teressy Brodowskiey — starszey konwentu Wileńskiego zakonu ś. Bazylego w. y wszytkich w Bogu wielebnych ichmć pp. bazylianek, przy cerkwi ś. Tróycy w Wilnie rezyduiących, y wielm. i. pp. Janem y Ludowiką z Paców Numierowiczami z Szczytami—kasztelanicami Smoleńskiemi, małżonkami, wiel. imć pan. Iozefatem z Naramowicz Naramowskim—koniuszym powiatu Oszmiańskiego, qua stryiem y naturalnym opiekunem, imć p. Kazimierzem Naramowskim, in minorennitate zostaiącym, wiel. imć panem Antonim Zienowiczem, starostą Osmiań., qua wieczystym aktorem, a wielmożną ieymć p. Antoniną z Kuniewiczów, primi voti Naramowską—podsędkową Oszmiańską, adpraesens Kolendziną—starościną Chełchowską, z dokła-

dem wiel. ichmć pp. opiekunów ieymci, iako zastawną y dożywotnią possessorką maiętności Chorążyszek, ichmć pp. Janem Gintowtem, Woyciechem—regentem grodzkim Oszmiań. y Mateuszem Jankowskiemi, ichmć pp. Iózefem, Macieiem, Michałem y Krysztofem Kodziami, Antonim y Macieiem Lisieckiemi, Michałem, Tadeuszem stryiem, a ichmć pp. Tadeuszem y Ignacym Bieńkuńskiemi—mostowniczymi Oszmiańskimi, in minorennitate zostaiącymi synowcami, tudzież i. w. i. p. Michałem—pisarzem w. x. Lit., w. i. p. Marcinem—podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego Skarbkami Ważyńskiemi, oraz w Bogu przewieleb. i. xiądz. Marcinem Brzozowskim, soc. Jesu rektorem, y wszytkiemi ichmć xiężą iezuitami collegium Wileńskiego święto-Jańskiego, za pozwem, od tychże ichmć pp. bazylianek po obżałowanych ichmcw przed sąd nasz wyniesiony, y za załobą, w nim wyrażoną, mieniąc do zaszłych anterius żałob, processów, dekretów podkomorskich, z oczewistey kontrowersyi et in contumaciam ferowanych, iako też do dekretów sądu trybunału głównego w. x. Lit. koła compositi iudicii, którymi dekretami omnimoda securitas possessyi gruntów, łąk y lasów, tak in possessione będących, iako też dekretami podkomorskiemi przysądzonych, iest obwarowana, ad actualem possessionem ichmć pp. bazyliankom przysądzenia et ad totalitem maiętności Daukszyszek, alias Oszmiańki Naruszewiczowskiey, vigore praw, dokumentów y dekretów przyłączenia, mimo które dekreta obżałowani ichmć pp. Ważyńscy, ichmć xiężą iezuici y inni, in actoratu wyrażeni, nie mało gruntów, łąk y lasów żałuiącym delatorkam pozabierali, do dobr swoich przywłaszczaią, różne grabieże, violencye y krzywdy tym żałuiącym delatorkam czynią y więcey gruntów, łąk y lasów zabierać odgrażaią się, o co wszytko żałuiące delatorki, iako iuż po dekretach podkomorskim y trybunalnych przed sądem kasztelańskim y kommissarskim chcąc iure agere, ante omnia do approbaty dekretu podkomorskiego, w roku tysiąc siedymset czterdziestym pierwszym, miesiąca Octobra dwudziestego dnia ferowanego, miedzy różnymi graniczącemi ichmć, do obwarowania omnimodae securitatis possessyi gruntów, łąk y lasów, tymże dekretem podkomorskim żałuiącym delatorkam przysądzonych, a dekretami trybunalnemi warowanych, iako też z innemi ichmć graniczącemi, similiter warowania securitatis possessyi, do przysądzenia gruntów, łąk y lasów, w różnych uroczyszczach, mieyscach zabranych przez różnych ichmć, do przysądzenia pro usu et fructu z onych, do nagrodzenia szkod, strat y expens prawnych y o to wszytko, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione żałoby. *A za drugim aktoratem* w Bogu przewiel. xiędza Marcina Brzozowskiego, s. J. rektora kollegii academiae Vilnensis, y wszytkich ichmć xx. iezuitów tegoż kollegium akademickiego, z w Bogu przewielebną ichmć panną Brodowską—starszą y wszytkiemi w Bogu przewielebnymi ichmć pp. bazyliankami konwentu Wileńskiego, przy cerkwi ś. Tróycy rezyduiącymi, i. w. i. p. Michałem—pisarzem w. x. Lit., wielm. imć p. Marcinem—podstarościm sądowym powiatu Oszmiańskiego Skarbkami Ważyńskiemi, panami, tudzież z ichmć panami Antonim Siedleckim—administratorem Taboryskim, Dominikiem Kozłowskim, Alexandrem Juskiewiczem—administrato-

rem Murowaney Oszmianki, oraz pracowitemi Janem Mosiewiczem, Benedyktem Mosiewiczem, Michałem Szwabowiczem, Stanisławem Lenkiewiczem, Bartłomieiem Kowalewskim, Macieiem Kowalewskim, Janem Lenkiewiczem, Jerzym Macutkowiczem, Stanisławem Szwabowiczem, Jakóbem Lenkiewiczem, Jakóbem Chełchowskim, Jerzym Macwiyką, Tomaszem Łokieniem, Krzysztofem Abramowiczem, Stanisławem Pakulnisiem, Michałem Baykowskim, Michałem Pozniakiem, Kazimierzem Hauryłą, Macieiem Sągisem, Franciszkiem Daniło, Gabryelem y Tomaszem Pozniakami, Tomaszem—wóytem Murowaney Oszmienki, Jerzym Urbanowiczem, Macieiem Ramkiewiczem, Krzysztofem Alexandrowiczem, Franciszkiem Szwabowiczem, Stanisławem Juniewiczem, Szymonem Małyszką, p. Macieiem Kaznickim—ieneralem, tudzież z sługami, czeladzią y innymi wiolatorami, kryminalistami, we włości Taboryskiey y Murowaney Oszmianki mieszkaiącymi, seorsive ichmć pp. Bartłomieiem Polginem, Rafałem Żurawskim, Floryanem Raczką; similiter za pozwem po obżałowanych ichmć przed nasz sąd wyniesionych, mieniąc y referuiąc się do zaszłych processów y żałob y co obżałowani ichmć iawnie, vilipendendo praw pospolitych, de securitate et immunitite dobr opisanych, idąc in convulsionem onych, ważą się antiquam violare possessionem et appropriare grunta, funduszem w Bogu przewieleb. ichmć xx. iezuitom od i. w. i. xiędza ś. pamięci Waleryana Protasowicza—biskupa Wileńskiego, w roku tysiąc pięćset siedymdziesiąt ósmym, Augusta dwudziestego dnia nadane y w tymże funduszu specifikowane, od nayiaśnieyszego Stefana, Władysława czwartego, Jana Kazimierza—królow polskich, approbowane y konstytucyami utwierdzone; in simili propiis nie będąc kontenci, intendunt avellere przykuple, przed funduszem boiar Naskańskich y po funduszu nabytych y do Naskańcow, wsi Kamiennego Logu inkorporowanych, w woiewodztwie Wileńskim y powiecie sytuowanych, iako obżałowane ichmć pp. bazylianki Wileńskie, maiąc in contiguitate grunta swoie różnych wsi, do Dawkszyszek, quondam Naruszewiczowskich, należące, pod pretextem których szachownice Kunygiszki y niwa przy Kudrze, od roku tysiąc pięćset czterdziestego dziewiątego, indicta siódmego, Maia ósmego dnia w possessyi delatora będące y dekretem zamku Miednickiego Tomkowi Niewirowiczowi—boiarynowi biskupiemu przysądzone, sobie przywłaszczaią, nigdy nie będąc onych w possessyi y żadney litispendencyi od dawnych czasów nie maiąc, a w roku tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, Oktobra trzydziestego dnia niesłusznie oprocessowali y do trybunału w. x. Lit. zapozwali, gdzie trybunał w. x. Lit. na sąd podkomorski odesłał, intuitu którego dekretu trybunalnego gdy w. imć p. podkomorzy Rzeczycki w roku tysiąc sześćset czterdziestym pierwszym na rozgraniczenie ziechal, obżałowane ichmć, bez żadnych dokumentów, tylo z iednym processem, sub actu roku tysiąc sześćset piędziesiąt szóstego o zginienie niby dokumentów zaniesionym, stawali, a nim dokumenta obżałowanym nie zgineli, żadney litispendencyi nie mieli, ani po zginieniu y po processie, po zginieniu dokumentów zaniesionym, załuiących delatorów nie zapozwali; insuper Berkiszki funduszowe, do Naskanoów ab antiquo należące, szmat niemały zabieraiąc, Skobeykami swemi tytułuią y do swoiey posses-

syi nulliter przywłaszczaią, zamianę Naruszewiczowską, sub actu roku tysiąc pięćset pięćdziesiątego, Septembra dwudziestego dziewiątego dnia, z boiarzynem biskupim uczynioną, naganiaią, y tak w. imć p. podkomorzy Rzecycki, contra omnem iustitiam et aequitatem, mimo dawney possessyi y iawne dowody, od Kunigiszek y niby przy Kudrze odsądził, szmat gruntu Borkiszek funduszowych odioł, a ichmć pp. bazyliankom nulliter przysądził, a przeto fundusz ś. pamięci w. imć xiędza Waleryana Protasowicza—biskupa Wileńskiego, approbacye nayiaśn. regnantów polskich y constitucye approbationis naruszył; insimili z obżałowanymi ichmć pp. Ważyńskimi o to, iż co ociec obżałowanych ichmć ciwun Wiekszniański, ibi stante vita sua, inhiando na dobra kościelne funduszowe, ante unionem et post unionem delatorom od w Bogu zeszłego ś. pamięci Waleryana Protasewicza—biskupa Wileńskiego nadane y przez boiar Naskońskich kupione, in antiqua et pacifica possessione delatorów będące y constituciami na seymach walnych approbowane, per violentam aprehensionem zaczął grunta zabierać, tenże oyciec obżałowanych ichmćw, będąc in possessione maiętności Murowaney Oszmianki, w bliskim sąsiedstwie z delatorami, a nie maiąc nigdy żadnych zawodów y po praedecessorach swoich nie należszy żadney litispendencyi, lecz tylko usurpativo titulo cudzey substancii pretenduiąc, w roku tysiąc siedymset czwartym, Nowembra dziesiątego dnia, boiarzynowi Bohuszewiczowi Naskańskiemu na własnym gruncie, Ożele nazwanym, orzącemu, woły zabrać kazał, uti clarius in se rem obloquitur proces roku tysiąc siedmset czwartego, Nowembra dziesiątego dnia, na urzędzie surrogatorskim woiewodztwa Wileńskiego zaniesiony; nie dość tego, lecz owszem cumulando mala peioribus, tenże obżałowany imć p. Ważyński, zniosszy się z urzędnikiem swoim Nargiełowiczem Tabergoliią w roku tysiąc siedmset dwudziestym dziewiątym, Septembra dziesiątego dnia, zebrawszy niemałą gromadę ludzi z orężem, napadłszy na wioskę funduszową, Naskańce nazwaną, do Kamiennego Łogu należącą, ięczmienia kop dziesięć, gryki kop sześć pożeli, drugie iarzyny końmi potratowali y inne niepraktikowane violencie poczynili, co edocebit proces w roku tysiąc siedymset dwadziestym dziewiątym, Septembra trzydziestego dnia na urzędzie i. k. mci grodzkim Wileńskim zaniesiony, o które violencie, naiazdy oyciec obżałowanych ichmć żałuiących delatorów w roku tysiąc siedmset dwudziestym dziewiątym, miesiąca Nowembra osimnastego dnia do ziemstwa woiewodstwa Wileńskiego zapozwali, który urząd ziemski za niestaniem oyca obżałowanych ichmć, per demento w roku tysiąc siedymset trzydziestym, Januarii trzynastego dnia uszedł y kondemnować dopuścił, gdzie delatores, w krzywdzie swoiey otrzymawszy dekret in contumaciam, executią urzędową w roku tysiąc siedymset trzydziestego, Aprila dwudziestego siódmego dnia, do Taboryszek, w powiecie Oszmianskim leżących, zprowadzili; iednak oyciec obżałowanych ichmć, ciwun Wiekszniański acta oblivione prawa w. x. Lit., o violatorach opisane, zagrzebszy, ale idąc arbitrio y contra tenorem legum, mimo processa, decreta evictionis y poiazdy urzędowe, iterum nieprzestanne violencie czynił, co enarrat list zaręczny upominalny, od urzędników ziemskich Wileńskich, w roku tysiąc siedymset trzydziestym, Junii

dwudziestego pierwszego dnia wydany, o które wiolencie dawnieysze y teraznieysze, w citacyi o contravencią dekretami ziemskiemi Wileńskiemi wyrażone, żałuiące delatores oyca obżałowanych ichmć do trybunału w. x. Lit. adcitowali. Za takową tedy adcytacią w roku tysiąc siedymset trzydziestym, Junii szóstego dnia, omnimodam securitatem dobr actoribus obwarował y tak obżałowanych ichmć oyciec, mimo dawną od wieków possessyą delatorów, nie mało wiolencyi, naiazdów, zabierania gruntów, co żaden z praedecessorów nie czynił, uczynił y nie miawszy litispendencyi y na adcytacią żałuiących delatorów nie rozprawiwszy się, communem mortalitatis pożegnał lucem. Post fata oyca swego obżałowani ichmć zostawszy successores et haeredes maiętności Murowaney Oszmianki, Merecza y Taboryszek cum attinentiis, będąc in capite oyca swego, żadney delatoribus w zabranych gruntach nie czynili restitucyi y satisfakcyi stałych violencyi nie czyniąc, lecz owszem nasladuiąc oyca swego dzieła, większe coraz wiolencye czynią, grunta ab innumerabili aevo, tak przed funduszem, iako y po funduszu in pacifica possessione będące, zabieraią, co żaden z predecessorów obżałowanych ichmć, iako też successores przed Dorohostayskimi, sami Dorohostayscy, Sapiehowie, będąc actores tych dobr, w których stopniu obzałowani ichmć zostaią, nie zabierali, salvum ius do dochodzenia nie zostawili, lecz obżałowani ichmć czyli propriis nie będąc kontenci, grunta funduszowe kościelne, dla pomnożenia chwały Bożey delatorom nadane, odbierać usiłuią, zabieraią, żadnych ograniczeń sprawiedliwych nie pokazuią, lecz ograniczeniem Szachmancorowny, nie przyznanym, ani w żadne akta nie wprowadzonym, wątpliwości podległym, in praeiudicium delatorów stawaią, uformowanym y zatym niesłusznym y niesprawiedliwym ograniczeniem grunta delatorów zaymuią, a taż Szachmancorówna gruntów pod Naskońcami niemiała, lecz pod Pobienią; insuper obżałowani ichmć, uformowawszy drogę nową Płytnicką, która na tym mieyscu nie była y nie iest, grunta nie tylko delatorom, lecz y innym granicznym, sub praetextu mniemaney drogi Płytnickiey, zabieraiąc, starodawnę drogę Płytnicką, z Płytnych przez gościniec Olszański na Strzały idącą, kłodami zawalić kazali, za którą drogą starodawną Płytnicką wszytkie grunta obżałowanych ichmć znayduią się y w possessyi swoiey maią, a delatorów niesłusznie turbuią. In super, pod pretextem kupione y od imć p. Wielkańca włoki, gruntów niemało delatorom zabieraią, a przed nabyciem imć p. Wilkańca tey włoki, eo loco nigdy z delatorami nie graniczyli, lecz tylko sobie in spatiis imaginariis iniustas formuiąc praetensiones, Puszlak, Trokienie Noskańskie y sznury sadzibne zabieraią; in simili gay dębowy Hamszeiowski, od roku tysiąc pięćset siedymdziesiąt dziewiątego, Maia dwudziestego czwartego dnia w possessyi delatorów z osobliwszym ograniczeniem będący, swoim gruntem tytułuią; pari modo uroczyszcze Ożele, do Naskańcow należące, w znacznych miedzach y znakach będące, żadnymi nie sparszy dokumentami, ab antiqua delatorów possessione ad suam possessionem zabieraią; ad haec w Tironiszkach delatorów grunta y lasy zaymuią, na possessyą dawną nie zważaią et uno quasi incendio puszczę Harabordziską, za mniemanym dokumentem, bez roku pisanym et evidenter

nullitali podległym, za uformowaniem znaków granicznych przez poddanego obżałowanych ichmć, Legienią nazywaiącego się, ktòry po puszczy chodząc, granicy formował, co probabiliter z inkwizycyi niesłusznie zabieraiący appropriuią, gdzie w. imć p. podkomorzy Rzeczycki, tak drogę mniemaną Płytnicką, iako dokument, bez roku pisany, nullitate skasował, przy Krupszowey górze, Puszłaku, Trokieniach, niwach Gruszłowych, gaiu dębowym Homszeiowskim, Harabudziskiey puszczy y innych gruntach, do possessyi delatorów należących, zachował y za aktorów uznał. Jednakże, favore obżałowanych ichmć uwiodszy się, żadnych pen, win za wiolencye y zabieranie gruntów nie wzkazał, przeto obżałowani ichmć, nie będąc superswadowani in violentiis, mimo dawną possessią y dekret podkomorski, mimo litispendencyą do trybunału zaszłą, oraz mimo dekreta trybunalskie, które z warowaniem omnimodae securitatis possessionis praecesserunt, w roku tysiąc siedymset pięćdziesiątym, Maia iedynastego dnia, nasławszy ludzie wiolatorów, tam in reatu, quam in actoratu wyrażonych, którzy ludzie z subordynacyi obżałowanych naiechawszy na własne grunta Naskańskie, żałuiących delatorów ludzi Naskańskich pobili, pokaleczyli, co dostatecznie rem in se exprimit obdukcya ieneralska, w tym że roku tysiąc siedymset pięćdziesiątym, Maia piętnastego dnia, na urzędzie ichmć woiewodztwa Wileńskiego zeznana. Ad haec addendo violentias violentiis ciż sami administratorowie Murowaney Oszmianki y Taboryszek, słudzy y poddani wyż specifikowani, adimplendo rozkazom obżałowanych ichmć, w roku tysiąc siedymset pięćdziesiątym, Julii dwudziestego dnia, naiechawszy na tą wieś Naskańce, na własne grunta poddanych Naskańskich, żyto y różną iarzynę zżąwszy y skosiwszy, do maiętności Taboryszek obżałowanego w. imć p- Michała Ważyńskiego — pisarza w. w. x. Lit. sprowadzili. Oraz ciż obżałowani ichmć panowie Ważyńscy y inne wiolencye przez ludzi y poddanych swoich w zabieraniu gruntów uczyniwszy, pochwałkami dalszemi odgrażaiąc się, na co dowodem proces, sub actu roku tysiąc siedymset piędziesiątego, Julii dwudziestego trzeciego dnia, na urzędzie i. k. mci grodzkim woiewodztwa Wileńskiego zaniesiony, fusius rem enarrat. O co tedy wszytko żałuiące delatores, tam in evadendo, quam in deducendo krzywd swoich chcąc prawem czynić, ante omnia do obwarowania omnimodae securitatis possessyi gruntów, łąk, lasów, wsi Naskanców y uroczyszcz onych, idque Krupszowey Góry, Puszłaku, Trokień, niw Gruszłowych, gaiu dębowego Hamszeiowskiego y innych przykupli, przed funduszem y po funduszu nabytych, nie mniey warowania securitatis Raczkuszek, Tereniszek, gruntów Miskowczyskich y puszczy Haraburdziskiey, Dzidrowszczyzny, Deynowey, cum eorum attinentiis, y wszystkich gruntów, oraz y do Kamiennego Łogu przynależących, in antiqua possessione delatorów będących, ab omni impeditione citatorum et cuiusvis violentiis et ad reinductionem zabranych gruntów, łąk, lasów, oraz warowania securitatis ludziom y poddanym zdrowia y życia od impetycyi pozwanych, approbaty funduszów, praw, przykupli, ograniczeń, dekretów y całey litispendencyi na dobra Kamienno-Łoskie y Haraburdziskie y wsi, onym służące, approbaty praw na różne niwy y gay dębowy Hamszeiowski, tudzież approbaty praw,

dokumentów, na Tereniszki, Dzidrowszczyznę, Deynowę cum eorum attinentiis służących, oraz approbaty dokumentów, na Ożele delatorom służących, vigore których circa antiquam possessionem zachowania y kopeami osypać nakazania, de non existentia drogi Płytnickiey mniemaney, przez obżałowanych ichmćw noviter wykoncypowaney, do konfirmacyi y potwierdzenia starodawney drogi Płytnickiey, z Płytnik przez gościniec Olszański na wieś Strzały idącey, do skasowania przeciwnych dokumentów, ograniczeń, in praeiudicium, fraudem et dolum żałuiących delatorów uformowanych; specifice iterum ograniczenia Szachmanicorowny, iako wątpliwości podległey, niemniey skasowania dokumentu, niby od Hrehorego Iuchnowicza Skirmontowicza Stanisławowi Iuchnowiczowi danego, bez roku, iako per totum nikczemnego y podeyrzanego, vigore których przeciwnych dokumentów, nullitate praetendowanych gruntów, łąk, puszczy, lasów, przez dukt zawodny prowadzonych, uchylenia, a z obżałowanymi Gulginami, Raczkami y Żurawskim do przywrócenia Sakiszek delatoribus, iako funduszowych, do pokarania paenami za wdzieranie się do Krupszowey góry gruntów, a z ichmć pannami bazyliankami do przywrócenia Kunigiszek y niwy, przy Kudrze będącey, oraz części Berkiszek, Skobeykami utytułowanych, do dawney possessyi załuiących delatorów y zachowania przy zamianie Naruszewiczowskiey, takoż reinkorporowania uroczyszcza Ożelów, do wsi Naskańców należącey, od obżałowanego wielmożnego imć pana Marcina Ważyńskiego—podstarościego sądowego powiatu Oszmiańskiego, oraz miedzy wszytkiemi zapozwanymi uznania bliższych do dowodu ludzi Noskańskich y Haraburdzińskich circa potioritatem dowodów y dawney possessyi, do wrócenia per violentiam pożętych zboż cum altero tanto, a za każdę wiolencyą distinctim do zapłacenia gwałtu pospolitego y do uznania evikcyi itidem za każdę wiolencyą, za popsucie miedz, zruynowanie kopców, secundum dispositionem legis paen pro demerito wskazania, do uznania miedzy wszytkiemi zapozwanymi inequitacyi, weryfikacyi wyżpomienionych gruntów y co się kolwiek ex inquisitione et verificatione pokaże, tego wszytkiego do przysądzenia, do statuicyi poddanych wiolatorów, naiezdników, sług y administratorów przez obżałowanych ichmć panów Ważyńskich y pokarania paenami, de lege ściągaiącemi się, oraz za pobicie ludzi, do zapłacenia nawiązek, do nagrodzenia szkod, expens prawnych y tego wszytkiego, quod iuris et praetensionis być może, salva tey żałoby in augendo minuendoque combinatione et melioratione, iako te żałoby w pozwach autentycznych inveniuntur, za którémi partes litigantes ad invicem sobie przed sąd nasz instituerunt actionem. W którey sprawie, po kontrowersyach między w Bogu przewielebnymi imć pannami bazyliankami y ichmć xiężą iezuitami collegii academiae Vilnensis, iako też ww. ichmć panami Ważyńskiemi, in praesentia w. imć pana Marcina Ważyńskiego—podstarościego sądowego powiatu Oszmiańskiego, ichmć xięży Jana Pomkowskiego—zakonu ś. Bazylego w. y Bogusława Domaszewicza—x. s. J., causarum prokuratorów, o warowanie securitatis wnoszonych, ia kasztelan y my kommissarze, insistendo dwóm dekretom trybunału compositi iudicii, pierwszemu w roku tysiąc siedymset czterdziestym szóstym, mie-

siąca Augusta dziewiątego dnia, drugiemu w roku tysiąc siedymset piędziesiąt wtórym, miesiąca Maia dziewiątego dnia, między tymiż stronami ferowanym, iako też artykułowi siódmemu z rozdziału dziewiątego, tak w Bogu wielebnym imć pannom bazyliankom gruntów, lasów, sianożęci maiętności Dawkszyszek y wsi do nich należących, iako też ichmć xięży iezuitom maiętności Kamiennego Łogu, Haraburdziszek y wsi do nich należących; także gruntów, łąk y lasów, omnimodam do następuiącey rozprawy podług dekretu podkomorskiego znaczenia, vigore tegoż dekretu uczynionego, possessyi securitatem ab omni impetitione et violentiis, sub paenis irremissibilibus contraventionis in partem, temu naszemu dekretowi contravenientem, extendendo, obwarowawszy y ubespieczywszy, totum negotium do roku przyszłego tysiąc siedmset piędziesiąt szóstego, za wyprowadzeniem nas vigore tych że dekretów trybunalskich motivo stron sumptu odkładamy. U tego kasztelańskiego oraz kommissarskiego dekretu podpis ręki kasztelana y kommissarzów, takoż regenta correcta temi słowy: Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński—kasztelan Smoleński; Jan Monkiewicz—podstoli w. Wileńskiego, kommissarz; Adam Wizogierd—podstoli y pisarz grodzki Smoleński, kommissarz sądów kasztelańskich. Correxi Łokuciewski — iudiciorum castellaneorum correctum regens.

Który to takowy kasztelanski, oraz kommissarski dekret, za podaniem onego do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1755 г. Октября 2 дня.

Изъ книги № 122, за 1758 г., л. 785—794.

19. Межевой актъ земель, принадлежащихъ Виленскому женскому базиліанскому монастырю.

Roku tysiąc siedmset piędziesiątego ósmego, miesiąca Junii siedymnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym ósmym obranemi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. patron imć p. Andrzey Pomarnacki—czesznik Wiłkomirski opowiadał, prezentował y ad acta podał ograniczenie maiętności Daukszyszek y wsi Nowosad imć pp. bazylianek Wileńskich od probostwa Oszmiańskiego, od maiętności Chorążyszek y wsi Juszkiewicz alias Wilniunciow imć p. Deszpota Zenowicza—starosty Sznitowskiego, od Sylwestrowszczyzny imć p. Michała Bieńkuńskiego—mostowniczego powiatu Oszmiańskiego, od wsi Mordasów imć p. Krzysztofa Studnickiego Gizberta—strażnika powiatu Oszmiań-

skiego, od imć p. Fabiana Wielamowicza y innych ichmćw graniczących, z opisaniem szachownic, miedz, kopców, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego, przez imć p. Andrzeia Cedrońskiego—komornika powiatu Wołkowyskiego, w roku tysiącznym siedymsetnym piędziesiątym piątym, miesiąca Oktobra wtorego dnia sporządzone, na rzecz w nim intus wyrażoną, imć p. bazyliankom konwentu Wileńskiego służące y należące, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomienione ograniczenie, ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, było do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięte y wpisane. Jakoż my sąd one przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Ograniczenie maiętności Daukszyszek y wsi Nowosad imć pp. bazylianek Wileńskich od probostwa Oszmiańskiego, od maiętności Chorążyszek y wsi Juszkiewicz alias Wilniunciów imć p. Deszpota Zenowicza—starosty Sznitowskiego, od Sylwestrowszczyzny imć p. Michała Bieńkuńskiego—mostowniczego powiatu Oszmiańskiego, od wsi Mordasów imć p. Krzysztofa Studnickiego Gizberta—straźnika powiatu Oszmiańskiego, od imć p. Fabiana Wielamowicza y innych ichmćw graniczących, z opisaniem szachownic, miedz, kopców, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego, przeze mnie Andrzeia Cedrońskiego—komornika powiatu Wołkowyskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedymset piędziesiąt piątym, miesiąca Octobra drugiego dnia zakończone. Które się zaczyna od kopca starego zgodnego, nad rzeką Graużanką leżącego, teraz odnowionego, z przyłożeniem znaków kamieni małych dziesięć; od tego idąc miedzy zachód słońca y północ, porzucaiąc altaryskich morgów dwadzieścia siedm, prętów morgowych cztery y pręcików morgowych siedm w prawey, a włoki Nowosadskie w lewey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni małych piętnaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych sześć; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden szydłowaty, płaski, końcem do ziemi wkopany; od tego prostym duktem o sznurów cztery, prętów ośm kopiec, znaki w nim kamieni małych siedm; od tego prostym duktem o sznur ieden y pręt ieden, w rowie wielkim kopiec narożny, ścianę boczną włok Nowosadskich razem z dwudziestą siedmią morgami y morgowemi czterma prętami y siedmią morgowemi pręcikami altaryskiemi kończący, znaki w nim kamieni większych y mnieyszych dwadzieście siedm; od tego prostym duktem, zostawuiąc iterum altaryskich trzynaście morgów y prętów morgowych dwadzieścia pięć w prawey, a proboskich morgów dwa y prętów morgowych czternaście w lewey ręce, sznur ieden y pręt ieden, pręcików pięć po lewey stronie drogi, z probostwa do Chorążyszek ciągnącey, kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście; od tego w lewo tąż drogą proboską, zostawuiąc zaklukę Chorążyską y niwy różnych ichmćw w prawey, a niwę Silwestrowską szydłowatą alias szachownicę, przez chłopów Nowosadskich oprowadzoną, morg ieden y prętów morgowych dwanaście w sobie zawieraiącą, w lewey ręce, niedaleko od teyże drogi proboskiey po lewey stronie plita wielka, ab aevo w ziemi leżąca; o sznurów ośm, prętów cztery, od tey tąż

drogą po koniec gruntu y lasu Nowosadskiego, o prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć; od tego tąż drożką idąc po kopiec szachownicy Chorążyskiey, morgów pięć w sobie maiącey, o sznurów dwa, prętów pięć, kopiec, znaki w nim kamieni cztery, z tych ieden wielki, stalmą między trzema mnieyszemi postawiony; od tego tąż drożką idąc po koniec ośmiu morgów y prętów morgowych dwudziestu trzech proboskich, o sznurów cztery, prętów sześć, między krzyżowemi drogami,—iedney, z probostwa do Chorążyszek, drugiey starey, z Buń do Nowosad idącemi, kopiec naróżny, znaki w nim kamień ieden niemały, przez połowę w ziemię wkopany; od tego wlewo starą drożką, z Buń do Nowosad idącą, porzucaiąc grunta y lasy Chorążyskie w prawey, a morgi proboskie w lewey ręce, o sznur ieden, prętów trzy, iterum kopiec naróżny, znaki w nim kamieni sześć, z tych ieden większy, po śrzodku piąciu końcem w ziemię wkopany; od tego zawraca się granica między południe y zachód słońca w prawo, porzucaiąc grunta y lasy Chorążyskie w prawey, a morgi proboskie w lewey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni małych trzy; od tego prostym duktem, porzucaiąc też grunta y lasy Chorążyskie w prawey, a grunta y lasy Nowosadskie w lewey ręce, o sznurów pięć mnieyszy kopiec, znaki w nim kamieni większych ośmnaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni rózných z żarnowemi trzynaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamień wielki, wypukły, podługowaty, zdawna na tym mieyscu leżący ieden; od tego prostym duktem o sznurów dwa, zaraz za drożką, z Chorążyszek do Nowosad idącą, pod sosną kopiec narożny, znaki w nim kamieni dwa, ieden płaski na spodzie wielki, a drugi okrągły na wierzchu mnieyszy; od tego w lewo ku wschodowi słońca, miedzy drożkami krzyżowemi, iedney z Łubianki do Nowosad, drugiey starey, z Chorążyszek do Mordasów idącemi, o sznurów trzy, prętów cztery, iterum kopiec narożny, drugą ścianę boczną włok Nowosadskich zaczynaiący, znaki w nim kamień wielki ieden; od tego trocha w lewo, koło starey drożki, z Chorążyszek do Mordasów idącey, porzucaiąc po prawey ręce grunta, lasy y łąki Chorążyskie, Lubiańskie y Mordasowskie, a po lewey włoki Nowosadskie, o sznur ieden, kopiec, znaki w nim kamień ieden szydłowaty wielki, końcem w ziemię wkopany; od tego wprawo, koło teyże drożki o sznurów dwa, prętów cztery kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście, z których ieden iest wielki wypukły, podługowaty, zdawna w tym mieyscu leżący; od tego drugi raz, w prawo koło teyże drożki o sznurów trzy, prętów dziewięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego trzeci raz wprawo, koło teyże drożki pod górą o sznur ieden, prętów trzy, kopiec, znaki w nim kamieni różnych także dziesięć; od tego czwarty raz w prawo koło teyże drożki o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzy; od tego w lewo koło teyże drożki o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden, końcem w ziemię wkopany; od tego drugi raz w lewo koło teyże drożki nad brodem, nazywaiącym się Kumszowiec, o sznurów trzy, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych pięć, z tych ieden iest wielki; od tego trzeci raz w lewo, przez tenże bród, o sznur

ieden kopiec, na plicie wielkiey, z dawna w tym mieyscu leżącey, na którey ieszcze położono kamieni dwa, ieden wielki podługowaty, w iednym końcu szydłowaty, a drugi mnieyszy płaski; od tego czwarty raz kręto w lewo, porzucaiąc o podal w prawey ręce Mordasowską starą drożkę, o sznurów pięć, na łąkach kopiec, znaki w nim kamieni różnych cztery; od tego w prawo łąkami o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzy; od tego idąc prostym duktem do rowu, w prawey ręce zostawuiąc siedlisko altaryskie, nazwane Popiszki, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni cztery, z tych ieden okrągły wielki; od tego kręto w lewo, idąc tymże rowem obok Popiszek, o sznurów trzy nad rzeką Graużanką kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych. pięć; od tego prostym duktem przez łąkę o prętów pięć rzeka Graużanka, przy którey się wsi Nowosadskich gruntów y łąk z tey strony zakończyło ograniczenie.— Przeszedszy zaś na drugą stroną teyże rzeki Graużanki, zaczyna się znowu grunt włoczny teyże wsi Nowosad przy niwie altaryskiey, z prawey strony leżącey, naprzód od rzeki Graużanki idąc przez łączki ku południowi, obok niwy altaryskiey, w prawey ręce leżącey, a włoki Nowosadskie w lewey na miedzy praesenti decreto uznaney, o prętów pięć, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście; od tego prostym duktem o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć; od tego prostym duktem przeszedłszy nową drogą Graużyską, przez Nowosady od Oszmiany ciągnącą, o sznurów pięć, kopiec, znaki w nim kamieni różnych pietnaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych iedynaście; od tego prostym duktem o sznur ieden y pręt ieden, zaraz za starą drogą Graużyską po końcu włok Nowosadskich, do Oszmiany idącą, kopiec narożny, włoki Nowosadskie razem z niwą altaryską kończący, a z morgami trzydziestą, do Nowosad praesenti decreto nakazanemi, y z uroczyszczami y gruntami Mordasowskiemi zaczynaiący, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia; od tego dobrze wlewo, porzucaiąc grunta y uroczysza Mordasowskie w prawey, a morgi Nowosadskie w lewey, o sznur ieden, kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedmnaście; od tego prostym duktem o sznurów dwa kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych piętnaście; od tego zawraca się granica wlewo miedzy północ y wschód słońca, zostawuiąc Mordasowskie różne uroczyszcza w prawey, a morgi Nowosadskie w lewey ręce, przy drodze zimowey, z Nowosad do lasu cudzego idącey, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście; od tego prostym duktem o sznurów cztery, prętów sześć, zaraz za starą drożką, z Siekieryszek do ś. Ducha idącą, przy niwie altaryskiey, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia, z tych są dwa czerwone; od tego zawraca się granica w lewo ku północy, zostawuiąc niwę altaryską w prawey, a morgi Nowosadskie w lewey ręce, o sznur ieden, prętów siedm, przy teyże Siekieryskiey drodze, kopiec, znaki w nim kamieni różnych czternaście, z tych ieden płaski, po śrzodku stalmą postawiony; od tego drugi raz w lewo obok teyże niwy altaryskiey y wyż wyrażoney drożki o sznurów trzy, prętów

sześć, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego trzeci raz w lewo koło teyże drożki, porzucaiąc iako mienili las Oszmiański, in controverso z ww. imć pp. Ważyńskimi zostaiący, w prawey, a morgi Nowosadskie w lewey ręce, o sznurów trzy, prętów trzy, przy drodze starey Graużańskiey, po końcu włok Nowosadskich do Oszmiany idącey, kopiec narożny, znaki w nim kamieni czternaście, szarych siedm, z których ieden iest większy, czerwonych także siedm y z tych ieden iest większy. Przy tym kopcu zakończyły się morgi, praesenti decreto Nowosadom nakazane. Od tego w lewo przez starą Graużyską drogę, zostawiwszy starą Siekierzyską drożkę, do ś. Ducha idącą, y niwę ww. imć pp. bazylianek w prawey, a włoki Nowosadskie w lewey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście; od tego w prawo koło teyże drożki y niwy o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedmnaście; od tego drugi raz w prawo, obok teyże drożki y niwy, przy nowey drożce Graużyskiey, przez wieś Nowosady do Oszmiany ciągnącey, o sznurów trzy, prętów cztery, kopiec stary, teraz odnowiony z przyłożeniem znaków kamieni pięciu; od tego kręto w prawo, idąc tąż nową drogą Graużyską, porzucaiąc niwę i las ww. imć pp. Ważyńskich w prawey, a Nowosadskie grunta klinem w lewey ręce, o sznurów cztery, prętów dwa, iterum stary kopiec narożny, teraz odnowiony z przyłożeniem znaków kamieni wielkich sześć; od tego kręto zawraca się granica w lewo ku rzeczce Graużance, przez drożkę, z Nowosad na mogiłki idącą, y przez rów głęboki, zostawiwszy las y łąki w prawey, a klinem grunta Nowosadskie w lewey ręce, o sznurów trzy, prętów sześć, na tym mieyscu, gdzie kiedyś kopiec stary rozrzucono, teraz noviter usypano, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwanaście; od tego idąc z góry łąką przez rzekę Graużankę o sznur ieden, pręt ieden, pręcików pięć, kopiec narożny stary zgodny, od którego się naypierwiey tey wsi Nowosad zaczeło ograniczenie.

Ograniczenie altaryskich morgów dwudziestu siedmiu, prętów morgowych cztearech y pręcików morgowych siedmiu, bokami iednym do rzeki Oszmiany, drugim do ściany boczney włok wsi Nowosad, końcami iednym do rowu Wielkiego, drugim do rzeki Graużanki, nad którą iest stary zgodny kopiec, teraz odnowiony, z przyłożeniem znaków kamieni dziewięć; od tego miedzy zachód słońca y północ, porzucaiąc włoki Nowosadskie w lewey, a morgi altaryskie w prawey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni małych piętnaście; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni sześć, ieden płaski wielki, a małych pięć; od tego prostym duktem o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden, szydłowaty, trocha płaski, końcem iednym w ziemię wkopany; od tego prostym duktem o sznurów cztery, prętów ośm kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedm; od tego prostym duktem o sznur ieden y pręt ieden, w rowie wielkim kopiec narożny, ścianę boczną włok Nowosadskich, razem z dwudziestą siedmią morgami, z morgowemi czterma prętami y siedmią morgowemi pręcikami altaryskiemi kończący, znaki w nim kamieni większych y mnieyszych dwadzieście siedm. Przeszedłszy przez rów wielki w prawey ręce, za drogą, z probostwa do Chorąży-

szek idącą, iterum altaryskich iest morgów trzynaście y prętów morgowych dwadzieście pięć, bokiem iednym do wyż wyrażonego wielkiego rowu, drugim do rzeki Oszmiany y do łąki, nazywaiącey się Tataryszki, trzecim do niwy altaryskiey y do zakluki Chorążyskiey, czwartym do dwuch morgów y prętów morgowych czternastu proboszczowskich, kopców więcey nie maiące, tylo od zakluki pierwszy stary y przy drodze proboskiey teraz odnowiony, z przyłożeniem znaków kamieni pięciu; od tego miedzy wschód słońca y północ, porzucaiąc zaklukę Chorążyską w lewey, a morgi altaryskie w prawey ręce, o sznurów cztery, prętów ośm, pręcików cztery, iterum stary kopiec, teraz odnowiony, z przyłożeniem znaków kamieni także pięciu; od tego w lewo na północ o prętów ośm, pręcików pięć, na którey stare kleyno, kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedm; od tego w prawo ku zachodowi słońca, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście, ieden z nich czerwony guzowaty, miedzy drugiemi stalmą postawiony; przy tym kopcu zakończyło się altaryskich morgów trzynastu y prętów morgowych dwadzieście piąciu ograniczenie.—Ztąd wróciwszy się do rowu wielkiego, zaczyna się ograniczenie dwóch morgów y prętów morgowych czternastu *proboszczowskich,* od kopca narożnego, ścianę boczną włok Nowosiadskich, razem z dwudziestą siedmią morgami, czterma morgowemi prętami y z siedmią morgowemi pręcikami altaryskiemi kończącego, znaki kamieni różnych dwadzieście siedm maiącego y lubo te dwa morgi y prętów morgowych czternaście proboszczowskie w liście kommissarskim, w roku tysiąc sześćset dwudziestym dziewiątym ferowanym, distinctim są wyrażone, iednak teraz przy rozgraniczeniu cum consensu stron przy iednym mieyscu są wymierzone y ograniczone, bokami iednym do niwy szydłowatey Sylwestrowicza, alias szachownicy, przez chłopów Nowosadzkich oprowadzoney, drugim do gruntów y lasów Nowosadskich, końcami iednym do trzynastu morgów y prętów morgowych dwudziestu pięciu altaryskich, drugim znowu do gruntów y lasów Nowosadzkich, od kopca narożnego, w wielkim rowie leżącego, w lewo ku zachodowi słońca, o sznurów pięć, kopiec boczny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście; od tego prostym duktem o sznurów cztery, pręt ieden w drugim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośmnaście; od tego w prawo ku połnocy o prętów pięć, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego drugi raz w prawo, ku wschodowi słońca, o sznurów cztery, prętów dwa boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedmnaście, z tych iest ieden kawał żarnowy; od tego prostym duktem znowu o sznurów cztery, prętów dwa, we czwartym rogu przy drodze, idącey z probostwa do Chorążyszek, kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście; od tego trzeci raz wprawo o sznur ieden, pręt ieden, pręcików pięć, w rowie wielkim, kopiec narożny, od którego się tych dwóch morgów y prętów morgowych czternastu zaczeło ograniczenie. Z tąd poszedszy na drogę proboską, do Chorążyszek idąc, zostawiwszy trzynaście morgów y prętów morgowych dwadzieścia pięć altarzyskich, zaklukę Chorążyską, y różne różnych ichmćw niwy w prawey, a proboszczowskie dwa morgi y prętów morgowych czternaście, niwę szydłowatą Sylwestrowicza

alias szachownice, przez chłopów Nowosadskich oprowadzone łas y grunta Nowosadskie y szachownice Chorążyskie morgów pięć w sobie zawieraiącą, w lewey ręce iterum iest proboszczowskich morgów ośm y prętów morgowych dwadzieście trzy, bokami iednym do gruntów y lasów iak Chorążyskich, tak y do Nowosadskich, drugim do szachownicy Chorążyskiey, pięć morgów w sobie zawieraiącey, końcami iednym do gruntu y lasu Mozolewskiego, ad praesens imć p. Michała Bieńkuńskiego mostowniczego powiatu Oszmiań., possessora, drugim do drogi, z probostwa do Chorążyszek ciągniącey, przy którey iest usypany kopiec w pierwszym rogu, znaki maiący kamieni cztery, z tych ieden wielki, stalmo postawiony miedzy trzema mnieyszemi; od tego ku południowi o sznurów trzy, prętów dwa, za drożką, z Buń do Nowosad idącą, boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm; od tego prostym duktem o sznurów trzy, w drugim rogu, kopiec, znaki w nim kamieni rożnych czternaście; od tego w prawo, miedzy południe y zachod słońca o sznurów dwa po końcu tychże morgów srzedni kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście; od tego prostym duktem o sznur ieden, prętów dziewięć, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych także piętnaście; od tego wprawo o sznurów cztery, prętów pięć kopiec, obok starey drożki, z Buń do Nowosad idącey, znaki w nim kamieni sześć, ieden z nich większy miedzy piiącią, końcem do ziemi wkopany, od tego znowu wprawo tąż starą drożką o sznur ieden, prętów trzy, miedzy krzyżowemi drogami, iedney z Chorążyszek do probostwa, drugiey z Nowosad do Buń idącemi, w czwartym rogu kopiec narożny, znaki w nim kamień ieden niemały, przez połowę w ziemię wkopany; od tego znowu w prawo, idąc drogą z Chorążyszek do probostwa ciągnącą, o sznurów cztery, prętów sześć, w pierwszym rogu kopiec, od którego się tych morgów ograniczenie zaczeło. Z tąd poszedłszy za gay Sylwestrowski, ad praesens imć p. Bieńkuńskiego possessora, iest nad rzeką Oszmianą łączka, nazywaiąca się Kryniczyny, to iest Szydłowata, maiąca w sobie prętów morgowych dziewięć, leży bokami—iednym do rzeki Oszmiany, drugim do gruntów Chorążyskich, na górze będących, trzecim do łąki, w tym boku trzecim, od góry do rzeki Oszmiany, iest prętów pięć, pręcików pięć, gdzie iest usypany kopiec niewielki, znaki maiący kamieni małych sześć.

Ograniczenie Zakluki chorążego, ad praesens imć p. Antoniego Deszpota Zenowicza—starosty Sznitowskiego, possessora. Zaczyna się od kopca starego, przy drodze, z probostwa do Chorążyszek ciągniącey, leżącego, teraz odnowionego, z przyłożeniem znaków kamieni pięciu; od tego miedzy wschód słońca y północ, porzucaiąc altaryskich morgów trzynaście y prętów morgowych dwadzieście pięć w prawey, a zaklukę w lewey ręce o sznurów cztery, prętów ósm, pręcików cztery, iterum stary kopiec, teraz odnowiony, z przyłożeniem znaków kamieni pięciu; od tego w lewo na północ, porzucaiąc też morgi altaryskie w prawey, a zaklukę w lewey ręce, o prętów ósm, pręcików pięć, pod sosną, na którey stare kleyno, kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedm; od tego wprawo ku zachodowi słońca, też morgi altaryskie porzucaiąc w prawey ręce o sznur ieden—kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście, ieden z nich

czerwony guzowaty, między drugiemi stalmo postawiony; od tego w lewo, ku południowi, zostawiwszy morgów trzynaście y prętów morgowych dwadzieścia pięć altaryskich w tyle, niwę także altaryską w prawey, a zakluką w lewey ręce, przeszedszy drożką, z probostwa do Sylwestrowszczyzny y wsi Buń idącą, o sznur ieden, prętów trzy, pręcików pięć—kopiec, znaki w nim kamieni różnych y małych dwadzieścia pięć; od tego w lewo, niwę altaryską zostawiwszy w prawey, a zaklukę Chorążyską w lewey ręce, o sznurów trzy, prętów pięć, przy drodze, z probostwa do Chorążyszek idącey, kopiec, znaki w nim kamieni różnych y małych dwadzieścia; od tego kręto w lewo, o bok drogi o prętów sześć, pręcików trzy—kopiec pierwszy, od którego się Zakluki chorążego zaczeło ograniczenie. Z tąd podszedszy drogą, z probostwa do Chorążyszek ciągniącą, iest szachownica Chorążyska, vigore dekretu kasztelańskiego, pół trzecia sznura w poprzek, a wzdłuż z iedney strony sznurów sześć, prętów dwa, z drugiey sznurów pięć, prętów ósm maiąca, morgów pięć gruntu w sobie zawieraiąca, bokami iednym do ośmiu morgów y prętów morgowych dwudziestu trzech proboszczowskich, drugim do gruntów y lasów Nowosadskich, końcami iednym do tychże Nowosiad gruntów y lasów, drugim do drogi, z probostwa do Chorążyszek ciągniącey, gdzie iest miedzy gruntem Nowosiadskim y ich łasem, a tymi piącią morgami Chorążyskiemi w pierwszym rogu usypany kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego ku południowi o sznurów trzy—boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych pięć; od tego prostym duktem przeszedszy drożką, z Buń do Nowosad idącą, o sznurów dwa prętów ósm, w drugim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm; od tego wprawo miedzy południe y zachód słońca, o sznurów dwa, prętów pięć, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych cztyrnaście; od tego znowu wprawo, obok morgów proboszczowskich, przy drodze, z Nowosad do Buń idącey, o sznurów trzy—boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm; ot tego przez tęż drożkę prostym duktem o sznurów trzy, prętów dwa, przy drodze, z Chorążyszek do probostwa idącey, w czwartym rogu kopiec, znaki w nim kamieni cztery, z tych ieden wielki, stalmo miedzy trzema mnieyszemi postawiony; od tego wprawo, tąż drogą, z Chorążyszek do probostwa ciągniącą, o sznurów dwa, prętów pięć, w pierwszym rogu kopiec, od którego się tey szachownicy Chorążyskiey, pięć morgów w sobie zawieraiącey, ograniczenie zaczeło.

Ograniczenie niwy szydłowatey Sylwestrowiczowskiey, alias szachownicy, przez chłopów Nowosadskich oprowadzoney, ad praesens imć p. Michała Bieńkuńskiego—mostowniczego powiatu Oszmiańskiego, possessora, morg ieden, prętów morgowych dwanaście w sobie zawieraiącey: Zaczyna się bokiem iednym od gruntów y lasów Nowosadskich, drugim od dwóch morgów y prętów morgowych czternastu proboszczowskich, trzecim do drogi, z probostwa do Chorążyszek ciągniącey, po lewey ręce teyże drogi, miedzy gruntem y lasem Nowosadzkim, a tąż szachownicą, iest wielka plita, ab aevo w ziemi leżąca, od tey do kopca, w trzecim rogu dwóch morgów y prętów morgowych czternastu proboskich będącego, sznur ieden, w którym

znaki są kamieni różnych dziesięć; od tego obok tychże morgów proboszczowskich, miedzy północ y wschód słońca, o sznurów cztery, prętów dwa—boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedmnaście, z tych ieden iest kawał żarnowy; od tego prostym duktem o sznurów cztery, prętów dwa, w samym szydle, przy drodze, z probostwa do Chorążyszek idącey, kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście; od tego w lewo, tąż drogą proboską sznurów ośm, prętów siedm, plita wielka, ab aevo w ziemi leżąca, od którey się tey szydłowatey imć p. Bieńkuńskiego szachownicy zaczeło ograniczenie. Ztąd daley idąc tąż drogą proboską, a przeszedłszy wzdłuż przez proboszczowskie morg. ośm, pręt. morgowych dwudziestu trzech, po koniec których iest pole y las Mozolewski, ad praesens tegoż imć p. Bieńkuńskiego—possessora, także przez chłopów Nowosadskich oprowadzone, morg. pięć y pręt. morgowych czternaście w sobie zamykaiące, bokami iednym do tychże morg. proboszczowskich, drugim do drożki starey, z Nowosad do Sylwestrowszczyzny idącey, trzecim y czwartym do gruntów y lasów Nowosadskich, w pierwszym rogu miedzy gruntami y lasami Nowosadskimi szachownicą Chorążyską, morg. pięć w sobie zawieraiącą, ośmią morgami y dwudziestą trzema prętami proboszczowskimi, a tymże polem y lasem Mozolewskim—usypany kopiec, znaki w nim kamieni różnych czternaście; od tego w lewo o sznur. dwa, pręt. pięć, boczny kopiec, znaki w nim kamieni różnych szesnaście; od tego prostym duktem znowu o sznurów dwa, pręt. pięć, przy starey drodze, z Nowosad do Sylwestrowszczyzny idącey, w rogu drugim kopiec, znaki w nim kamieni rożnych dziesięć, miedzy które różnego szkła kawałki wsypano; od tego w prawo drożką starą Sylwestrowiczowską o sznur. cztery, pręt ieden, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście, a pod spod tych kamieni zakopano pół flaszy szklanney z dnem; od tego znowu w prawo o sznur. trzy, pręt ieden, w czwartym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych piętnaście; od tego trzeci raz w prawo, po koniec ośmiu morg. y pręt. morgowych dwudziestu trzech proboszczowskich, o sznur ieden, pręt. dziewięć, srzedni kopiec, znaki w nim kamieni różnych także piętnaście; od tego prostym duktem o sznur. dwa, w pierwszym rogu kopiec, od którego się pola y lasu tego zaczeło ograniczenie.

Ograniczenie szachownicy imć p. Jana Gintowta y razem dwóch niwek Sipowiczowskich, do Łubianki imć p. Naramowskiego należących, przez chłopów Nowosadskich oprowadzoney, morg. ośm w sobie maiącey, bokami trzema do grunt. y lasów Nowosadskich, czwartym do końców włok tychże Nowosad, po końcu starey miedzy, na ścianie końców włok Nowosadskich, w pierwszym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć, ieden z nich okrągły większy; od tego tąż ścianą, po końcu włok Nowosadskich, o sznur. pięć, prętów siedm, pręcików trzy, w drugim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście, ieden z nich iest wielki; od tego w prawo ku północy o sznur. trzy, pręt. trzy, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm; od tego znowu w prawo o sznur. sześć, pręt. sześć, pręcików pięć, w czwartym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście, ieden z nich większy czerwony;

od tego znowu w prawo, idąc miedzą starą do końców włok Nowosadskich, o sznurów cztery y pręt. cztery, pręcików sześć, w pierwszym rogu na ścianie końców włok Nowosadskich kopiec, od którego się tey szachownicy zaczeło ograniczenie. Ściana Polakiska, dworne grunta, lasy y łąki imć pp. bazylianek Wileńskich od gruntów, łąk y lasów Chorążyskich imć p. Zenowicza — starosty Sznitowskiego, ograniczaiąca leży nad ruczaiem Nieścierowskim, trocha opodal ku południowi, także ma ograniczenie od rzeki Oszmiany, idąc na zachód słońca o prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych piędziesiąt pięć, ieden większy, a małych piędziesiąt cztery y żużlów dwa; od tego prostym duktem o sznur ieden, pręt. dziewięć, przy sosnie, na miedzy zgodney kopiec, znaki w nim kamieni barzo małych dziewiędziesiąt sześć; od tego mało co w lewo o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni małych dwadzieścia siedm; od tego prostym duktem, przeszedszy drogą, z dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącą, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni małych czternaście; od tego prostym duktem o sznur. pięć kopiec, znaki w nim kamieni małych ośmnaście; od tego prostym duktem o pręt. sześć, pręcików sześć kopiec, znaki w nim kamieni małych piętnaście; od tego mało co w lewo przeszedszy drogą, z Juszkiewicz alias Wilniunciów, wsi Chorążyskiey, do dworu Daukszyskiego imć pp. bazylianek Wileńskich idącą, o sznur. pięć kopiec, znaki w nim kamieni małych dziesięć; od tego prostym duktem o sznur. cztery kopiec narożny, znaki w nim kamieni małych sześćdziesiąt. Przy tym kopcu zakończyło się Polakiskiey ściany ograniczenie. Fundum imć p. Fabiana Wielamowicza dwóch uroczyszcz, nazywaiących się Miskowszczyzna y Wilniucie, włok dwie w sobie maiące, przez w. i. p. Żemlę—podkomorzego powiatu Oszmiańskiego, w roku tysiąc siedmset dwudziestym trzecim między ww. ii. pp. Ważyńskich Murowaną Oszmianką, uroczyszczem wsi Daukszyskiey ii. pp. bazylianek Wileńskich, nazywaiącym się Miedziny, a temiż uroczyszczami i. p. Wielamowicza usypanego, na tenczas bocznym, teraz narożnym, do którego przy odnowieniu przyłożono kamieni różnych czterdzieście dwa; od tego starą miedzą, zostawuiąc grunta ii. pp. Ważyńskich w lewey, a i. p. Wielamowicza grunta w prawey ręce, o sznurów pięć iterum Zemliński drugi kopiec, teraz odnowiony, z przyłożeniem znaków kamieni różnych dwadzieście cztery; od tego trocha wprawo tąż starą miedzą, o sznurów trzy, trzeci Zemlinski kopiec narożny, ten nie potrzebował odnowienia; od tego w lewo przeszedłszy drożkę, z Murowaney Oszmianki do Chorążyszek idącą, o sznur ieden y pręt ieden kopiec iterum narożny, z Murowaną Oszmianką i. pp. Ważyńskich dukt konczący, a z miedzami Daukszyskiemi zaczynaiący, znaki w nim kamieni małych y mnieyszych sześćdziesiąt siedm y żużla trzy kawałeczki; od tego zawraca się granica w prawo miedzy wschód słońca y południe w lewey ręce, porzucaiąc Daukszyskie miedziny, a w prawey grunta i. p. Wielamowicza, o sznur. trzy, pręt. cztery kopiec, znaki w nim kamieni drobnych trzydzieści pięć, żużla kawałków trzy; od tego w lewo o sznurów trzy y pręt ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych szesćnaście y trzy kawałeczki żużla; od tego kręto w lewo o sznur ieden, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych

dziewiętnaście y żużla kawałeczków trzy; od tego w prawo koło starey drożki, ze wsi Daukszyszek do Oszmiany idącey, o sznur ieden, pręt. cztery kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście ieden y trzy kawałeczki żużla; od tego trocha w lewo tąż starą drożką o sznur ieden, pręt. siedm y pręcików pięć, na tym mieyscu, gdzie ludzie czasu wizyi pokazywali, stary kopiec, teraz nowy usypany kopiec narożny, z Miedzinami wsi Daukszyskiey dukt kończący, a z wioską Chorążyską Juszkiewicze, alias Wilniuncie nazwaną, zaczynaiący, znaki w nim kamieni różnych sporych pięć y żużla kawałeczków pięć; od tego zawraca się granica w prawo, zostawiwszy Daukszyskie Miedziny w tyle, wsi Wilinuncie w lewey, a i. p. Wielamowicza grunta y wygon w prawey ręce o sznur. dwa, pręt ieden, na wygonie kopiec, znaki w nim kamień wielki ieden, żużla żadnego; od tego drugi raz w prawo, także na wygonie o sznur. dwa, pręt. cztery, pręcików cztery kopiec, znaki w nim kamieni pięć, z nich ieden niemały y trzy kawałeczki żużla; od tego trzeci raz mało co w prawo, przeszedłszy drożkę, z Michowszyzny i. p. Wielamowicza do Oszmiany idącą, o sznurów cztery, prętów siedm, na łąkach kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dziesięć y trzy kawałeczki żużla; od tego kręto w prawo porzucaiąc łąkę, iako mienili raz, proboszczowską, drugi raz Chorążyską w lewey, a łąki y grunta i. p. Wielamowicza w prawey ręce o sznur ieden, pręt ieden, pręcików pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych sześć y trzy kawałeczki żużla; od tego kręto w lewo, porzucaiąc tąż oboiętną łąkę w lewey, a i. p. Wielamowicza grunta y łąki w prawey ręce, o sznurów dwa y pręt ieden kopiec narożny, z tąż oboiętną łąką dukt kończący, a ze wsi Daukszyszek włokami zaczynaiący, znaki w nim kamieni różnych ośm y pięć kawałeczków żużla; od tego zawraca się granica dobrze w prawo, ku zachodowi słońca w lewey ręce, porzucaiąc wsi Daukszyskiey włoki z łąkami, a w prawey łąki y grunta i. p. Wielamowicza, o sznur ieden, prętów cztery kopiec, znaki w nim kamieni małych trzydzieście y żużla trzy kawałeczki; od tego trocha w lewo o sznur ieden, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć, z tych ieden czerwony y płaski, żużla kawałeczków trzy; od tego w prawo o sznurów cztery, prętów cztery kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośmnaście, z tych ieden wielki y trzy kawałeczki żużla; od tego drugi raz w prawo o sznur ieden, prętów cztery kopiec, znaki w nim kamieni cztery y żużla kawałeczków trzy; od tego trzeci raz dobrze w prawo o sznur ieden y prętów trzy kopiec, znaki w nim kamieni różnych cztery y trzy kawałeczki żużla; od tego w lewo przez drożkę, ze wsi Daukszyszek do Oszmiany idącą, wychodząc ztąd o sznurów dwa, prętów siedm, po końcu włok wsi Daukszyszek, na gruncie kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć, kawałek szkła od szklanki ieden y trzy kawałeczki żużla; od tego trocha w prawo o sznurów pięć, znaki w nim kamieni pięć, z tych ieden większy, szkła kawałków dwa y trzy kawałeczki żużla; od tego prostym duktem o sznurów dwa, pręt ieden, zaraz za drożką, ze wsi Daukszyszek do Murowaney Oszmianki idącą, kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm, szkła kawałków trzy y żużla kawałeczków trzy; od tego w lewo o sznur ieden, prę-

tów cztery kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia ieden, z tych ieden iest wielki, pod którym do ziemi wkopano prostego szkła połowę szklanki, włożywszy do niey pięć kawaleczków żużla; od tego zawraca się granica kręto w prawo na północ, porzucaiąc włoki wsi Daukszyskiey w tyle, miedziny teyże wsi w lewey, a i. p. Wielamowicza grunta w prawey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych szesnaście, z tych ieden wielki, szkła kawałków dwa y żużla kawałeczków trzy; od tego prostym duktem o sznurów dwa, prętów ośm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć, szkła kawałek ieden y trzy kawałeczki żużla; od tego prostym duktem o sznurów trzy, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście, szkła kawałek ieden y żużla kawałeczków trzy; od tego prostym duktem, przeszedszy drożkę, ze wsi Daukszyszek do Murowaney Oszmianki idącą, o sznurów trzy, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć y pozostałe odrobiony od żużlów; od tego prostym duktem o sznur ieden kopiec naróżny, od którego się imć p. Wielamowicza fundum uroczyszcz, nazywaiących się Michowszczyzna y Wilniucie, dwie włoki w sobie zawieraiące, ograniczenie zaczeło.

Ograniczenie szachownic Daukszyskich i. p. bazylianek Wileńskich, quondam Niewiarowskich, miedzy gruntami Chorążyskiemi w. i. p. Zenowicza leżących, każdey zosobna, przez pomiar odnowieniem miedz oznaczonych. Ponieważ osypania kopców strony nie pretendowały, co do pierwszey z obudwuch stron nieregularney, bokiem iednym, końcami do gruntów y łąk Chorążyskich, drugim bokiem do sianożęci nad rzeką Oszmianą Chorążyskiey, w dłuższym szmacie ma wzdłuż sznurów cztery, prętów dwa, pręcików dwa, a wszerz sznur ieden, prętów pięć, co czyni morgów dwa y prętów kwadratowych trzydzieście trzy; w krótszym szmacie iest wzdłuż sznurów trzy, prętów trzy, a wszyrz prętów ośm, pręcików dwa, co czyni morga dwie trzeciny y pręcików morgowych siedmset sześć, in unum zniosszy gruntu morgów trzy y pręcików morgowych trzydzieście sześć wynoszącey. Drugiey także nieregularney z obudwuch stron drogi, ze dworu Daukszyskiego i. p. bazylianek Wileńskich do Oszmiany idącey, końcami y bokiem iednym do gruntów Chorążyskich, drugim do lasu Chorążyskiego leżącey, wzdłuż ma sznurów cztery, prętów dwa, wszerz w iednym końcu sznur ieden, prętów sześć, pręcików sześć, w drugim końcu sznur ieden, prętów sześć, pręcików ośm, czyni gruntu morgów dwa y trzecią część morgu wynoszącey. Trzeciey regularney za błotem końcem iednym do gruntów Chorążyskich, drugim do drożki, z Juszkiewicz, alias Wilniunciów, wsi Chorążyskiey, do dworu Daukszyskiego idącey, bokiem iednym do łąk wsi Wilniunciów, drugim do lasów Chorążyskich, trocha w zaroślech, ma wzdłuż sznurów dwa, prętów dwa, wszerz sznur ieden, prętów pięć, gruntu morg ieden y prętów kwadratowych trzydzieście maiącey. Czwartey nieregularney, trzema bokami do gruntu Chorążyskiego, czwartym do ruczaiu Nieściorowskiego, ma wzdłuż sznurów dwa, prętów ośm, pręcików sześć, wszerz w iednym końcu sznur ieden, w drugim prętów siedm, pręcików sześć, gruntu morg ieden, bez sześciny y pręcików kwadratowych sta dziewięćdziesiąt ośmiu, zawieraiący. Piątey nieregularney

bokami do gruntu y łąk Chorążyskich obok Stawiszcza, końcami do gruntów Chorążyskich iednym, drugim do drogi, ze dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącey, ma wzdłuż sznurów dwa, pręt ieden, pręcików pięć, wszerz w iednym końcu sznur ieden, prętów dziewięć, a w drugim prętów siedm, pręcików dwa, gruntu morg ieden bez sześciny y pręcików kwadratowych trzech tysięcy sta pięćdziesiąt dwóch wynoszącey. Szóstey także nieregularney, blisko ogrodów y gumna, na końcu wsi Wilniunciów będącego, iak końcami, tak bokami miedzy gruntami Chorążyskiemi leżącey, ma wzdłuż sznurów ośm, prętów cztery, pręcik ieden, wszerz w iednym końcu sznur ieden, prętów cztery, pręcików sześć, w drugim prętów siedm, pręcików sześć, gruntu morgów trzy, pręcików kwadratowych trzy tysiące trzysta sześćdziesiąt sześć zawieraiącey. Siódmey naywiększey bokami do gruntów Chorążyskich, końcem iednym do drożki, idącey z Murowaney Oszmianki do Oszmiany, drugim do drogi, ze dworu Daukszyskiego do teyże Oszmiany, przez śrzodek tey szachownicy w poprzek drożki z Wilniunciów, także do Oszmiany, wzdłuż ma sznurów piętnaście, prętów dwa, wszerz w iednym końcu sznur ieden, prętów sześć, w drugim sznur ieden, prętów dwa, gruntu morgów siedm y prętów kwadratowych piętnaście maiącey. Ośmey nieregularney trzema bokami do gruntów Chorążyskich, czwartym do drogi, ze dworu Daukszyskiego do Oszmiany idącey, część w zaroślach, wzdłuż ma z iedney strony sznur ieden, prętów pięć, z drugiey sznur ieden, prętów cztery, pręcików cztery, z trzeciey y czwartey po sznurze iednym, gruntu pół morga y pręcików morgowych dwadzieścia pięć wynoszącey. Dziewiątey regularney, niedaleko wsi Buń, końcem y bokiem do gruntów Chorążyskich, drugim końcem y bokiem do łąk, wzdłuż sznurów trzy, prętów dziewięć, wszerz prętów dziewięć, gruntu morg ieden y prętów kwadratowych piędziesiąt ieden w sobie zamykaiącey. Dziewiątey nieregularney, we wsi Buniach zabudowaney, ze wszytkich stron miedzy szachownicami Chorążyskiemi, wzdłuż sznurów trzy, prętów pięć, w iednym końcu przy studzience sznur ieden, prętów dwa, w drugim na polu prętów trzy, pręcików cztery, gruntu morga dwie trzeciny y pręcików morgowych sześćset dziewięćdziesiąt pięć w się inkluduiącey. Iedynastey regularney łączki, niedaleko zabudowaney szachownicy, końcami do łączek Chorążyskich, drugim do rzeki Oszmiany, wzdłuż sznur ieden, wszerz prętów pięć, morga sześcinę iedną maiącey. Dwunastey nieregularney, za wsią Nowikami, trzema bokami do gruntów i. p. Sylwestrowicza, ad praesens i. p. Bieńkuńskiego, czwartym do gościnca Oszmiańskiego, wzdłuż sznurów dwa, pręcików ośm, wszerz w iednym końcu prętów pięć, pręcików sześć, w drugim prętów ośm, pręcików cztery, gruntu półmorga y pręcików morgowych dziewięćdziesiąt pięć zawieraiącey. Trzynastey regularney, za gaiem i. p. Sylwestrowicza, końcem y bokiem do gruntów Sylwestrowicza, drugim końcem do szachownicy proboszczowskiey, bokiem drugim do drożki, z Nowosad do wsi Buń idącey, wzdłuż sznurów ośm, wszerz prętów sześć, pręcików trzy, gruntu morg ieden y dwie trzeciny morga w sobie zamykaiącey. Czternastey, niedaleko od wyż wyrażoney szachownicy za gaiem, końcem y bokiem do gruntów Chorążyskich y Sylwestrowiczow-

skich, drugim końcem y bokiem do łąk tychże ichmćw, nad rzeką Oszmianą leżących, wzdłuż w szmacie dłuższym sznurów dwa y prętów ośm, a wszerz dwa sznury, prętów pięć, w którym szmacie wzdłuż sznurów dwa, prętów pięć, wszerz prętów ośm, gruntu morgów trzy w sobie wynoszącey. Piętnastey, za mostkiem, na rzece Oszmianie będącym, ze dworu Daukszyskiego wyiechawszy przeciw wody teyże rzeki Oszmiany, kręto w prawo Chorążyską łąką, nad tąż rzeką Oszmianą leżącą, minowszy nad rzeką Łubianką łąkę i. pp. bazylianek Wileńskich, buchtami wychodzącą, bokami iednym do rzeki Łubianki, drugim do drożki, z Chorążyszek do Łubianki i. p. Jana Gintowta idącey, końcami obiema do łąk Chorążyskich, wzdłuż w szmacie większym, z iedną buchtą, ma sznurów cztery, wszerz sznur ieden, prętów cztery, pręcików pięć, w drugiey buchcie wzdłuż sznur ieden, wszerz prętów cztery, morgów dwa y prętów kwadratowych dwadzieścia w sobie zawieraiącey. Szesnastey, z obudwu stron wyż namienionego mostku za rzeką Oszmianą leżącey, bokiem do gruntu Chorążyskiego, na górze będącego, drugim do rzeki Oszmiany, końcami do łąk Chorążyskich, gdzie ludzie maią znaki, w iednym końcu naprzeciw mostku olchi, w drugim pod górą kamień, a nad rzeką Oszmianą olchę wysoką w iednym mieyscu, wzdłuż sznur ieden, prętów pięć, pręcik ieden, wszerz w iednym końcu sznur ieden, prętów dwa, pręcików sześć, w drugim końcu prętów sześć; potym w buchcie wzdłuż sznur ieden, prętów ośm, wszerz prętów sześć, pręcików dwa, morga dwie trzeciny y prętów kwadratowych piędziesiąt w sobie zamykaiącey. Tych szesnastu Nieściorowskich, miedzy gruntami Chorążyskimi będących, szachownic uczyni gruntu z łąkami włoka iedna. Szachownica kopcami osypana, bokiem y końcami do gruntów y łąk Ukropiskich i. pp. Ważyńskich, drugim bokiem do rzeczki Woygiety leżąca, od teyże rzeczki Woygiety łąką do kopca sznur ieden, znaki w nim kamieni rożnych dziesięć; od tego ku zachodowi słońca, gdzie była miedza podarta, teraz decisive odnowiona, o sznurów trzy, prętów pięć, w rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego w lewo ku północy o sznurów dwa y prętów dwa śrzedni kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego prostym duktem o sznurów dwa, prętów dwa w rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego znowu w prawo, ku wschodowi słońca, o sznurów trzy, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć; od tego prostym duktem łąka do rzeki Woygiety prętów cztery, pręcików ośm, przy której się tey szachownicy gruntu razem z łąką zakończyło odgraniczenie, gruntu iest morgów pięć, łąki morg ieden y prętów kwadratowych szesnaście.

Ograniczenie uroczyszcza, nazywaiącego się Miedziny, należącego do wsi Daukszyskiey i. pp. bazylianek Wileńskich. A lubo te uroczyszcze Miedziny do dekretu kasztelańskiego nie weszło, iednak za konsensem zobopólnym stron, zgodnie teraz przy rozgraniczeniu kopcami iest osypane. Naprzód się zaczyna bokiem y końcem od gruntów Murowaney Oszmianki i. pp. Ważyńskich, gdzie w roku tysiąc siedmset dwudziestym trzecim w. i. p. Zemła, podkomor. powiatu Oszmiańskiego, kopcami z iedney strony osypał, bokiem drugim do uroczyszcza, nazwanego Wilniucie, i. p.

Wielamowicza, końcem zaś drugim do końców włok teyże wsi Daukszyszek, gdzie miedzy i. p. Wielamowiczem, a tymże uroczyszczem Miedzinami, w końcu włok wsi Daukszyskiey teraz nowo usypany kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście ieden, z tych ieden iest wielki, pod którego do ziemi wkopano prostego szkła połowę szklanki, włożywszy do niey pięć kawałeczków żużla; od tego zawraca się granica kręto w prawo na północ, porzucaiąc włoki wsi Daukszyskiey wtyle, i. p. Wielamowicza grunta w prawey, a Miedziny Daukszyskie w lewey ręce, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych szesnaście, z tych ieden wielki, szkła kawałków dwa y żużla kawałeczków trzy; od tego prostym duktem o sznurów dwa, prętów ośm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć, szkła kawałek ieden y żużla kawałeczków trzy; od tego prostym duktem o sznurów trzy, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście, szkła kawałek ieden y żużla kawałeczków trzy; od tego prostym duktem, przeszedszy drożkę, ze wsi Daukszyszek do Murowaney Oszmianki idącą, o sznurów trzy, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziesięć y pozostałe odrobiny od żużlow; od tego prostym duktem o sznur ieden kopiec narożny, przez w. i. p. Zemłą—podkomorzego powiatu Oszmiańskiego, w roku tysiąc siedmset dwudziestym trzecim miedzy Murowaną Oszmianką i. pp. Ważyńskich, uroczyszczem Wilniunciów i. p. Wielamowicza y tymże uroczyszczem wsi Daukszyskiey Miedzinami usypany, na tenczas boczny, teraz ad tenorem dekretu kasztelańskiego y kommissarskiego narożny, do którego przy odnowieniu przyłożono kamieni różnych czterdzieście, przy tym kopcu zakończyło się iednego szmata Miedzin ograniczenie; od tego w prawo idąc starą miedzą, o sznurów pięć boczny kopiec Zemliński, teraz z przyłożeniem znaków kamieni różnych dwudziestu czterech odnowiony; od tego tąż starą miedzą o sznurów trzy, trzeci Zemliński kopiec narożny, nie potrzebuiący odnowienia; od tego w lewo przez drożkę, z Murowaney Oszmianki do Chorążyszek idącą, iest teraz usypany kopiec narożny, miedzy gruntem Murowaney Oszmianki i. pp. Ważyńskich, uroczyszczem Wilniunciami i. p. Wielamowicza y tymże uroczyszczem Miedzinami, od którego się powtórnie zaczyna ograniczenie uroczyszcza Miedzin, znaki w nim kamieni małych y mnieyszych sześćdziesiąt ieden y żużla kawałeczków trzy; od tego zawraca się granica w prawo, miedzy wschód słońca y południe, porzucaiąc grunta i. p. Wielamowicza w prawey, a Miedziny w lewey ręce, o sznurów trzy, prętów cztery, kopiec, znaki w nim kamieni drobnych trzydzieście pięć y żużla kawałeczków trzy; od tego w lewo o sznurów trzy, pręt ieden kopiec, znaki w nim: kamieni różnych szesnaście y trzy kawałeczki żużla; od tego kręto w prawo o sznur ieden, prętów pięć—kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewiętnaście y żużla trzy kawałeczki; od tego wprawo koło starey drożki, ze wsi Daukszyszek do Oszmiany idącey, o sznur ieden, prętów cztery—kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia ieden y kawałeczków żużla trzy; od tego trocha w prawo, tąż drożką starą o sznur ieden, prętów siedm, pręcików pięć, na tym mieyscu, gdzie ludzie czasu wizyi pokazywali stary kopiec, teraz nowy usypany, kopiec na-

rożny, z uroczyszczem Michowszczyzną imć p. Wielamowicza dukt kończący, a z gruntami Chorążyskiemi y wsi Juszkiewiczami, alias Wilniuciów, zaczynaiący, znaki w nim kamieni sporych pięć y żużła kawałeczków pięć; od tego zawraca się granica ku wschodowi słońca trocha w lewo, porzucaiąc grunta wsi Wilniuciów w prawey, a Miedziny w lewey ręce, o sznur ieden, prętów ośm, kopiec, znaki w nim kamieni różnych szesnaście; od tego w prawo o sznur ieden y pręt ieden kopiec, znaki w nim kamieni dwa, na spodzie trocha szydłowaty wielki, a na wierzchu okrągły mnieyszy; od tego w lewo o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm, ieden z nich wypukło płaski; od tego prostym duktem pod gumnem, na końcu wsi Wilniuciów, miedzy krzyżowemi drożkami, iedney że wsi Daukszyszek do Tołminowa, a drugiey z Miechowszczyzny i. p. Wielamowicza do Oszmiany idącemi, o sznurów dwa, prętów ośm, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych ośmnaście; od tego zawraca się granica w lewo, ku północy, porzucaiąc wioskę Chorążyską Juskiewicze, alias Wilniucie nazwaną, w tyle, grunta Chorążyskie y imci szachownice w prawey, a Miedziny w lewey ręce, o sznur ieden, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni rożnych dziesięć; od tego trocha w prawo o sznur ieden, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście; od tego znowu w prawo o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście; od tego prostym duktem o sznur ieden, przy drodze, z Oszmiany y Chorążyszek do Murowaney Oszmianki idącey, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieścia ieden, od tego zawraca się granica w lewo, porzucaiąc grunta Chorążyskie w tyle y za drogą w prawey, a Miedziny w lewey ręce, o sznur ieden, prętów ośm, po lewey stronie drogi kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście; przy tym kopcu z gruntami Chorążyskiemi dukt się zakończył, a z gruntami Murowaney Oszmianki ww. ii. pp. Ważyńskich po trzeci raz się zaczoł; od tego tąż drogą trocha w prawo, o sznur ieden, prętów cztery kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośmnaście; od tego trocha w lewo, przeszedszy Tołminowską drożkę, ze wsi Daukszyszek ciągnącą, o sznurów cztery, prętów dwa, po lewey stronie Oszmiańskiey drogi kopiec, znaki w nim kamieni różnych siedmnaście; od tego prostym duktem tąż drogą Oszmiańską o sznur ieden, prętów dwa kopiec narożny, przez w. i. p. Zemłę—podkomorzego powiatu Oszmiańskiego, w roku tysiąc siedmset dwudziestym trzecim usypany; y ten został bez żadnego odnowienia; od tego zawraca się granica w lewo, porzucaiąc grunta y lasy Murowaney Oszmianki w. i. pp. Ważyńskich w prawey, a Miedziny Daukszyskie ii. pp. bazylianek Wileńskich w lewey ręce, aż do kopca narożnego, teraz czasu rozgraniczenia noviter usypanego, od którego się tego uroczyszcza, nazwanego Miedziny, powtórnie zaczeło ograniczenie. U tego ograniczenia przy pieczęci, na opłatku wycisniętey, podpis ręki komórnika temi wyraża się słowy: Andrzey Cedroński, komornik powiatu Wołkowyskiego.

Które to takowe ograniczenie, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. L. spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1755 г. Октября 15 дня.

Изъ книги № [illegible], за 1758 г., л. [illegible]—[illegible].

20. Обмежеванiе земель, принадлежащихъ Виленскимъ базилiанкамъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, miesiąca Junii siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym ósmym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. patron imć pan Andrzey Pomarnacki—czesznik Wiłkomirski, opowiadał, prezentował y ad acta podał ograniczenie maiętności Daukszyszek ichm. pp. bazylianek Wileńskich, od folwarku Łubianek iednego imci pana Jana Gintowta, drugiego imć p. Kazimierza Naramowskiego, w powiecie Oszmiańskim leżących, od szachownic maiętności Chorążyszek imć pana Antoniego Deszpota Zenowicza—starosty Sznitowskiego y probostwa Oszmiańskiego, z opisaniem szachownic, miedz, kopców, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego przez i. p. Andrzeia Cedrońskiego—komornika powiatu Wołkowyskiego, w roku tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym piątym sporządzone, in rem et partem ichmć panien bazylianek Wileńskich służące y należące, które podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomienione ograniczenie, ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, było do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane. Jakoż my sąd, one przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Ograniczenie maiętności Daukszyszek y wsi Daukszyszek ichmć panien bazylianek Wileńskich od folwarku Łubianek iednego imć p. Jana Gintowta, drugiego i. p. Kazimierza Naramowskiego, w powiecie Oszmiańskim leżących, od szachownic maiętności Chorążyszek i. p. Antoniego Deszpota Zenowicza, starosty Sznitowskiego, y probostwa Oszmiańskiego, z opisaniem szachownic, miedz, kopców, ad tenorem dekretu kasztelańskiego, oraz kommissarskiego, przeze mnie Andrzeia Cedrońskiego—komornika powiatu Wołkowyskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset piędziesiąt piątym, miesiąca Octobra piętnastego dnia zakończone. Które się zaczyna od rzeki Łubianki, idąc na zachód słońca łąką, o sznur ieden y pręt ieden, kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych iedynaście, ieden z tych wielki okrągły, czerwony; od tego prostym duktem starą miedzą, porzucaiąc Łubiankę imć p. Gintowta w lewey ręce, a dwór Daukszyszki w prawey, o sznur ieden, kopiec, znaki w nim kamieni wielkich dwa, szary ieden, a drugi czyrwony; od tego mało co w prawo, przeszedłszy drogę Łubianską, od i. p. Gintowta do dworu Dawkszyskiego idącą, tąż miedzą, o sznurów pięć, kopiec, znaki w nim

kamieni cztery, wielki ieden, małych trzy; od tego mało co w lewo, o sznurów pięć, na royście alias sianożęci błotney, kopiec, znaki w nim kamieni małych dziesięć y węgle; od tego tymże roystem alias sianożęciami błotnemi znowu trocha w lewo o sznurów cztyry, prętów trzy, kopiec narożny, znaki w nim kamieni małych iedynaście, miedzy które wstawiono kwartową zieloną flaszkę, w boku iednym dziurawą, żużel ieden, cegły kawał y róg kafla od pasa polewanego, od tego kręto w lewo drożką, na pola y błota Daukszyskie ciągnącą, przeszedszy przez drogę, z różnych wsi, mimo folwarku i. p. Gintowta Łubianki, do Oszmianki Murowaney i. p. Ważyńskiego idącą, o sznurów trzy, kopiec, znaki w nim kamieni srzednich trzy y węgle; od tego mało co w prawo miedzą znaczną zgodną, zostawuiąc Daukszyskie sianożęci y lasy, Łużyszcze nazwane, w prawey, a w lewey stronie i. p. Gintowta, o sznurów dwa, prętów trzy, kopiec, znaki w nim kamieni srzednich dwa y węgle; od tego drugi raz także mało co w prawo, o sznurów dwa y prętów trzy, kopiec, znaki w nim kamieni srzednich trzy y węgle; od tego dobrze w lewo, o sznur ieden, kopiec narożny, znaki w nim kamieni małych dziesięć, wierzch flaszy szklaney białey y węgle; od tego kręto w prawo, o sznurów trzy, prętów dziewięć, kopiec, znaki w nim kamieni małych pięć y węgle; od tego starą drożką trocha w prawo, o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni ośm, z których plita trochę większa od drugich y węgle; od tego dobrze w prawo, koło teyże drożki, o sznurów cztery, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni srzednich pięć y węgle; od tego tą drożką niewiele w lewo, o sznurów trzy kopiec, znaki w nim kamieni małych pięć y węgle; od tego mało w prawo, tąż drożką, o sznurów cztery y pręt ieden kopiec, znaki w nim kamieni srzednich trzy y węgle; od tego dobrze w prawo tąż droszką, o sznur ieden, prętów cztery, pręcików pięć, kopiec, znaki w nim kamieni małych trzy y węgle; od tego tąż drożką, dobrze w lewo, o sznur ieden, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni trzy, okrągły srzedni ieden, małych dwa; od tego dobrze w prawo, o sznurów dwa, prętów ośm tąż drożką nad błotem kopiec, znaki w nim kamieni srzednich dwa, ieden płaski, drugi okrągły, y od kieliszka spód; od tego tąż drożką znowu dobrze wprawo, koło błota, o sznur ieden, prętów siedm kopiec, znaki w nim kamieni małych pięć; od tego tąż drożką małą, co w lewo koło błota, o sznur ieden, prętów trzy kopiec, znaki w nim kamieni małych cztyry; od tego tąż drożką dobrze w lewo, koło błota, o sznur ieden kopiec narożny, Żorny kończący, a Cimuczy zaczynaiący, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście cztery, z tych ieden czerwoniawy, srzedni okrągły, drugi szary, także okrągły, cegła niemal cała, szlifowana, flaszka półkwartowa nadtłuczona y węgle; od tego kręto w lewo, przez błoto, nazwane Cimuty, porzucaiąc szachownicę łączną proboszczowską y drugą Gintowtowską w prawey, a różnych ichmciów szachownice łączne w lewey ręce, o sznurów trzy, prętów trzy kopiec, znaki w nim olchowego drzewa na spód położonych sztuk dziewięć, kamieni małych na wierzch wyłożono cztyry y bok białey flaszy; od tego tymże błotem, o sznurów trzy, prętów dwa kopiec, znaki w nim olchowego drzewa na spód położonych sztuk siedm, na wierch włożono kamieni małych

cztyry y od czarney flaszy kawałków siedm; od tego mało co w prawo, temiż błotami, o sznurów pięć, prętów siedm kopiec, znaki w nim olchowego drzewa na spod włożonych sztuk ośm, kamieni małych na wierzch włożono ośmnaście y od czarney flaszy szkła kawałków ośm; od tego trocha w lewo o sznurów cztery, prętów ośm, wyszedszy z błota w rogu niwy proboszczowskiey y Chorążyskiey łączki w lewey, a ielniaków Naruszewicza w prawey ręce, kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzydzieście, z tych iest czerwonych sześć; od tego mało co w lewo, przy teyże niwie proboszczowskiey, o sznur ieden, prętów siedm kopiec narożny, znaki w nim kamieni różnych dwadzieście cztery, białego szkła połowa flaszki kwartowey z dnem y węgle; od tego kręto w prawo przez Soły w lewey ręce, porzucaiąc rózne rożnych szachownice a ielniaki Naruszewiczowskie w prawey, o sznur ieden kopiec, znaki w nim kamieni różnych dwanaście, z tych są dwa wielkie; od tego prostym duktem, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni rożnych dziesięć, czyrwonych pięć, stalowy ieden, szarych cztyry; od tego prostym duktem, o sznurów pięć kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście, ieden z tych wielki okrągły szary; od tego prostym duktem, o sznurów trzy, prętów dziewięć w rogu Naruszewiczowskich ielniaków, łąki proboszczowskiey, Woyszuniszki nazwaney, y niwy i. pana Gintowta, kopiec narożny, znaki w nim kamieni małych dwanaście, z których iedna iest plita, szkła od czarney flaszy kawałków trzy y od białey flaszy szklanney szyika; od tego kręto w lewo, ielniaki Naruszewiczowskie zostawiwszy w tyle, dwie łąki proboszczowskie, Weyszuniszki vel Weyszykiszki nazwane, w prawey, a i. p. Gintowta niwę w lewey ręce, zgodną granicą przez Woytkomiedzie, aż do łąk Wialbutowskich, na którey kopców dekretem nienakazano więcey usypać, exinde przy wyż wyrażonym kopcu zakończyło się ograniczenie.

Ograniczenie szachownicy Chorążyskiey, w którey razem iest pole y łąka, ta leży pod wsią ichmć panien bazylianek Wileńskich, nazywaiącą się Cymuty, trzema bokami do gruntu, lasu y łąk teyże wsi Cimutów, czwartym do drogi, ze dworu Daukszyskiego do Cymut idącey, przy którey z lewey strony iest usypany kopiec, znaki maiący kamieni srzednich sześć; od tego ku południowi, o sznurów trzy, prętów trzy kopiec, znaki w nim plita iedna wielka czyrwoniawa; od tego kręto w prawo o sznurów dwa, prętów dziewięć kopiec, znaki w nim kamień srzedni ieden; od tego mało co w prawo, o sznurów dwa, prętów pięć kopiec, znaki w nim kamieni srzednich dwa; od tego mało co w lewo, o sznurów trzy, prętów dziewięć kopiec, znaki w nim kamieni srzednich dwadzieścia dwa, z tych ieden wielki; od tego kręto w prawo o sznur ieden y pręt ieden ostatni po teyże stronie drogi, co y pierwszy kopiec, znaki w nim kamieni śrzednich y małych czterdzieście cztery. Przy tym kopcu ostatnim zakończyło się tey szachownicy (maiącey razem pola y łąkę) ograniczenie.

Wyrażenie czterech szachownic, które per commutationem od i. pp. bazylianek Wileńskich imć panu Janowi Gintowtowi za pretendowane w Cymutach cztery sznurki dostały. *Nayprzód*, iedna na przeciw folwarku Łubianki imć p. Gintowta, za rzeczką Łubianką, grunt pod

górą y na górze, razem z łączką, w końcu teyże szachownicy nad rzeką Łubianką leżącą, w takiey sytuacyi ze wszytkich stron miedzy gruntami Łubiańskimi i. p. Kazimierza Naramowskiego, in minorennitate zostaiącego, zaczyna się od rzeki Łubianki, idąc ku wschodowi słońca o sznurów siedm, prętów pięć, pierwszy róg; od tego w prawo, koło góry, o sznurów dwa, prętów siedm, przy drodze, z Łubianki i. p. Naramowskiego do Oszmiany idącey, drugi róg; od tego tąż drogą znowu w prawo o sznurów trzy, prętów dwa, przy drożce trzeci róg; od tego znowu w prawo, porzucaiąc mogiłki w prawey, o sznur ieden, prętów trzy, czwarty róg; od tego w lewo, o sznur ieden, piąty róg; od tego w prawo, o prętów dziewięć, szósty rog; od tego w lewo, aż do rzeki Łubianki sznurów pięć, prętów sześć, gdzie się tey szachownicy ograniczenie zakończyło. Z tąd wróciwszy się za rzekę Łubiankę, idąc granicą, Daukszyskie grunta, lasy y łąki od folwarków Łubianek y różnych ichmć szachownic oddzielaiącą, a minowszy Daukszyskie uroczyszcze, nazwane Łużyszcze, niedaleko iedna drugiey, są trzy szachownice, naywięcey między gruntami i. p. Gintowta leżące, bokami iednemi do wyż wyrażoney granicy, krom trzeciey, która leży końcem iednym do szachownicy proboskiey, drugim do ściany y drożki Daukszyskiey, bokami iednym do szachownicy Naruszewicza z razu, a potym altaryskiey, a drugim do szachownicy y lasów i. p. Gintowta, które to trzy szachownice także się od ii. pp. bazylianek per commutationem dostały i. p. Gintowtowi, za pretendowane cztyry sznurki w Cimutach, tych się nie wyraża pomiar, gdyż dekret nie nakazał.

Ograniczenie szachownicy i. p. Jana Gintowta y razem dwóch niwek Sipowiczowskich, do Łubianki i. p. Naramowskiego należących. Podług oprowadzenia przez chłopów Nowosiadskich, morgów ośm w sobie maiącey, bokami trzema do gruntów y lasów Nowosiadskich, czwartym do końców włok także Nowosiadzkich, po koniec starey miedzy, na ścianie końcowey włok Nowosiadzkich, w pierwszym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych dziewięć, ieden z nich okrągły większy; od tego, tąż ścianą, o sznurów pięć, prętów siedm, pręcików trzy, w drugim rogu kopiec, znaki w nim kamieni rożnych trzynaście, ieden z nich iest wielki; od tego w prawo ku północy, o sznurów trzy, w trzecim rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych ośm; od tego znowu w prawo, o sznurów sześć, prętów sześć, pręcików pięć w czwartym rogu kopiec, znaki w nim kamieni różnych trzynaście, ieden z nich większy czerwony; do tego znowu w prawo, idąc miedzą starą, do końców włok Nowosiadzkich, o sznurów cztery, prętów cztery, pręcików sześć, w pierwszym rogu kopiec, od którego się tey szachownicy zaczeło ograniczenie. U tego ograniczenia, przy pieczęci na opłatku wyciśniętey, podpis ręki komornika temi wyraża się słowy: Andrzey Cedroński—komornik powiatu Wołkowyskiego.

Które to takowe ograniczenie, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1758 г. Іюня 9 дня.

Изъ книги № 123, за 1758—1759 г., л. 521.

21. Дарственная запись Пеликанскаго старосты Ивана Лепковскаго на учрежденіе въ Оршѣ уніятскаго монастыря.

Пеликанскій староста Иванъ Лепковскій, принимая во вниманіе, что въ г. Оршѣ не было ни одной уніятской церкви, настоящею записью отказываетъ 2,000 битыхъ талеровъ на устройство церкви и имѣніе Михаловичи на содержаніе монастыря. При этомъ онъ обязываетъ монаховъ распространять въ Оршѣ унію и служить извѣстное количество церковныхъ службъ, какъ при жизни жертвователя, такъ и послѣ его смерти.

Roku tysiąc siedemset pięddziesiąt dziewiątego, miesiąca Februaryi trzynastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny, w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraźnieyszym tysiąc siedmset pięddziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Andrzey Pomarnacki—rotmistrz powiatu Wilkomirskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym originale, ad acta podał extrakt dobrowolnego, wieczysto fundacyinego, de nova radice, zapisu, od wielmożnego imci pana Jana na Łepkach Łepkowskiego—starosty Pelikańskiego, na rzecz w nim niżey wyrażoną, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć xięży bazylianom konwentu Orszańskiego danego, w maydeburyi Orszańskiey przyznanego, et ex iisdem actis wydany, in rem et partem imć xięży bazylianów konwentu Orszańskiego służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Wypis z xiąg mieyskich prawa maydeburskiego Orszańskiego, roku tysiąc siedmset pięddziesiąt ośmego, miesiąca Junii dziewiątego dnia. Na urzędzie iego królewskiey mości mieyskim prawa maydeburskiego Orszańskim, przed nami Jerzym Choroszczą—namieśnikiem grodzkim y lantwóytem Orszańskim, Józefem Lepieszyńskim y Bazylem Wakułowiczem—burmistrzami, radcy, ławnikami y całym magistratem Orszańskim, comparendo personaliter wielmożny imć pan Jan na Łepkach Łepkowski — starosta Pelikański, ten swóy dobrowolny, de nova radice, ex propria libertate fundacyiny uczyniony zapis, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—zakonu świętego Bazylego wielkiego prowincyałowi prowincyi Litewskiey y wszytkim imć xięży bazylianom teyże prowincyi

dany, przyznał et sub fide, honore et conscientia zaprzysiąg szy, ad acta xiąg maydeburskich Orszańskich ku wpisaniu podał, in eum tenorem pisany.

Deo ter optimo maximo gloria ad perennaturamque rei memoriam! Ja Jan na Łepkach Łepkowski—starosta Pelikański, czynię wiadomo y iawno wyznawam, komuby o tym teraznieyszego y w przyszły czas będącego wieku ludziom wiedzieć należało, tym moim dobrowolnym, nie z żadnego podstępku, albo iakowey perswazyi y namowy ludzkiey, lecz ex solo puro pioque zelo, ku większey chwale pana Boga uczynionym, nigdy w potomne wieki żadnym wynalazkiem ludzkim nieporuszonym, wieczysto fundacyinym, de nova radice, zapisem, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu, z. ś. B. w. prowincyi Litewskiey y wszytkim imć xięży bazylianom' teyże prowincyi danym na to: Iż co ia, desuper wyrażony Jan Łepkowski—starosta Pelikański, maiąc folwark wieczysty, Michałowicze nazwany, w powiecie Orszańskim leżący, mnie z działu z bratem moim wielmożnym imć panem Michałem Łepkowskim—rotmistrzem powiatu Orszańskiego, przypadły, wolny, swobodny, nikomu pierwszym, ani poślednieyszym prawem niezawiedziony, żadnemi długami nie onerowany, ani też konwikcyami, lub przewodami prawnemi obciążony, a używaiąc wolności, prawem pospolitym pozwoloney, iak chcąc swoią rządzić y dysponować własnością, umyśliłem post maturam deliberationem, ex proprio puro et pio zelo erga cultum divinum promovendum animaeque meae salutem et subventionem proximorum, na ufundowanie y erekcyą de nova radice klasztoru y zakonników ś. B. w., z kościołem rzymskim w unii będących, iure perpetuo et irrevocabili fundationis titulo przerzeczonych imć xięży bazylianów, w prowincyi Litewskiey będących, zapisać et ad dispositionem onych in perpetuum condescendere; iakoż actu, conformuiąc się ad mentem prawa pospolitego, przerzeczony folwark Michałowicze, ze wsią Michałowiczami et cum omnibus attinentiis et pertinentiis, z zabudowaniem dwornym folwarkowym y gumiennym, z poddanymi, w nim mieszkaiącymi, z ich żonami, dziećmi utriusque sexus, z gruntami oromemi y nieoromemi, z zasiewem żytnym y iarzynnym, z oborą y wszelkim porządkiem gospodarskim, folwarkowym y browarnym, z łąkami, lasami, stawami, młynami, iednym na rzece Basi, graniczącey od Sielca, drugim pode wsią samą Michałowiczami będącymi, owo zgoła ze wszytkim generaliter, zdawna y teraz do tego folwarku należącemi attynencyami y pertynencyami, vigore obietnicy ode mnie daney, nic z onego ode mnie samego y sukcessorów moich nie excypuiąc, ani wyłączaiąc; oraz place w mieście iego królewskiey mości Orszy, przeze mnie nabyte, vigore dokumentów na mnie służących, dla zabudowania na nich ichmć klasztoru y cerkwi, którym cerkiew pod tytułem Protekcyi Matki Nayświętszey erigować mam, ninieyszym tym mym, wieczysto, de nova radice funduszowym, in forma iuris sprawionym zapisem zapisuię. A na erygowanie cerkwi y klasztoru summy dwa tysiące talarów bitych parata pecunia do rąk tychże imć xięży bazylianów oddaię y rowno z datą tego mego wieczystego funduszu in possessionem et perpetuam dispositionem ustępuię y wiecznymi, a nigdy nieodzownymi czasy nadaię aktorstwo, z osoby mey na osoby

ichmościów wlewam et iure perpetuo zrzekąm się, w moc, dzierżenie y spokoyne wieczyste używanie ichmościom podaię y przez ienerała iego królewskiey mości intromittuię possessyą, dokumenta iuris et possessionis na ten folwark y place Orszańskie do rąk ichmościów oddaię. Którzy to imć xięża bazylianie Orszańscy y następcy ichmościów obligabuntur et ex conscientiis suis tenebuntur za to perpetuis temporibus nauki chrześciańskie dni świętych zgromadzonym ludziom, ile, gdy *cerkwi żadney uniackiey w tym mieście nie masz*, przepowiadać, pociągaiąc dobrymi swymi przykładami, ad unionem dyzunią; maią też ieszcze y powinni będą ciż imć xięża bazylianie sub conscientia co dzień mszę świętą iedną pierwszą, idque w niedziele każdą śpiewaną, poniedziałek zaś, wtorek y srzodę każdą czytane, póki mnie pan Naywyższy w życiu chować będzie, na intencyą szczęśliwego pożycia y pozyskania mnie na tym świecie łaski Boskiey, a po zeyściu moim za duszę moią perpetuis temporibus odprawować; we czwartek też y piątek y subotę każde similiter msze święte, pierwsze w dzień za duszę w Bogu zeszłego imć pana Iózefa Łepkowskiego — starosty Boleckiego y surrogatora ziemskiego powiatu Orszańskiego, brata moiego rodzonego, odprawowane być maią; seorsive w poniedziałek każdy co tydzień iedną mszę świętą za dusze w czyscu będące wszytkich braci y siostr moich y wszytkich kolligacyi, oraz też y obcych, żadnego ratunku niemaiących, we wtorek zaś similiter każdy za dusze rodziców moich, w Bogu zeszłych wiel. ichmość panów Karola y Heleny Łepkowskich — woyskich ziemi Wiskiey, we środę też kożdą co tydzień za żywych, póki imienia naszego stanie, dla ziednania im łaski y błogosławieństwa Boskiego, odprawować tenebuntur. Które te wieczyste, ex libero arbitrio przyięte obligi, ażeby wiecznymi czasy pełnione były y we wszytkim temu funduszowi ażeby się zadość stało, ichmość xięży superiorów tego mieysca obliguię y sprawiedliwym sądem Boskim obowiązuię, a imć xięży prowincyałów prowincyi Litewskiey za protektorów obieram y upraszam. Wolni tedy y mocni przerzeczeni imć xięża bazylianie Orszańscy tym folwarkiem y wsią Michałowiczami, iure perpetuae fundationis de nova radice zapisanemi, iako iuż swymi własnymi wieczystymi, funduszowymi dobrami rządzić, dysponować, pożytków wszelkich wynaydować, na siebie obracać, poddanych osadzać, rozeszłych odyskiwać, bez żadney ode mnie samego y sukcessorów moich przeszkody, których tymże funduszem moim oddalam y, ażeby się turbować imć xięży bazylianów nie ważyli, strasznym sądem Boskim obowiązuię; zastępować y ewinkować ichmć obowiązuię się, wnosząc ewikcyą na wieś moią wieczystą Połonkę y wszelkie, dobra ubique locorum będące. Który to wieczysto-fundacyiny, de nova radice zapis we wszytkich punktach y paragrafach modo, ut supra expresso, uczyniony, in perpetuum przy nienaruszney mocy y walorze mieć chcę. Y na tom ony dał z podpisem ręki mey y wielmożnych imć panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto odemnie uproszonych. Pisan w Michałowiczach, roku tysiąc siedmset piędziesiąt ósmego, miesiąca Iunii dziewiątego dnia. U tego wieczystego funduszowego zapisu podpis ręki tak samego aktora, iako też wielmożnych ichmość panów pieczętarzów temi słowy: Jan na Łepkach Łepkowski —

starosta Pelikański. Ustno y oczewisto proszony pieczętarz od imć pana Jana Łepkowskiego—starosty Pelikańskiego, brata moiego rodżonego, do tego wieczystego funduszu, na folwark Michałowicze ze wsią Michałowiczami y place Orszańskie, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—zakonu świętego Bazylego wielkiego prowincyałowi prowincyi Litewskiey y wszytkim ichmość xięży bazylianom teyże prowincyi danego, podług prawa podpisuię się Michał na Łepkach Łepkowski—r. p. Orszańsk. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imć pana Jana Łepkowskiego—starosty Pelikańskiego, do tego wieczystego funduszu, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom, w Orszy maiącym locatią, danego, podług prawa podpisuię się L. Michał Dłuski—rotmistrz powiatu Orszańskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożney wyż wyrażoney osoby do tego funduszu podpisuię się I. Choroszcza—lantw. Orszański. Który to takowy fundusz, za oczewisym przez wyż wyrażoną osobę onego zeznaniem y zaprzysiężeniem, iest do xiąg maydeburskich Orszańskich przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową maydeburską Orszańską y s podpisami rąk panów urzędników teyże maydeburyi Orszańskiey parti actoreae wydan. Pisan ut supra. U tego extraktu przy pieczęci iego kr. mości maydeburskiey Orszańskiey, na kustodii wycisnioney, podpisy rąk tak imć pana lantwoyta, iako też osób magistratowych, tudzież korrekta y na ostatniey stronicy konnotacya his exprimuntur verbis: I. Choroszcza—lantw. Orszański; Iózef Sepieszyński—burmistrz roczny; Bazyli Wakułowicz — burmistrz roczny; D. Paszyński—iego kr. mości Orszy pisarz. Correctum,—pisarz. Est in actis.

Który to takowy wieczysto-fundacyinego zapisu extrakt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, w sposób przenosu, przy samym originale, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1756 г. Декабря 10 дня.

Изъ книги № 136, за 1760 г., л. 257.

22. Угодливо-квитанціонная, кассацiйная запись настоятеля Виленскаго св. Троицкаго монастыря Иларіона Карпинскаго, данная имъ женѣ Литовскаго войскаго Софьѣ Саваневской въ томъ, что онъ отказывается добиваться у ней путемъ суда предъявленныхъ ей незаконныхъ его претензій.

Въ документѣ этомъ приводятся довольно характеристическія подробности продолжительнаго процесса между супругами Саваневскими. Дѣло было въ томъ, что литовскій войскій Гавріилъ Саваневскій женился на богатой вдовѣ Софьѣ Тышкевичъ, урожденной Хребтовичъ, и сталъ подъ разными предлогами выманивать у нея какъ деньги, такъ и недвижимыя имущества; когда со стороны жены замѣтилъ противорѣчіе, то началъ составлять на нее подложныя долговыя росписки на значительныя суммы. Выведенная изъ терпѣнія, жена начала противъ своего мужа судебное преслѣдованіе. Къ дѣлу были соприкосновенны и базиліане, такъ какъ Саваневскій завѣщалъ имъ свое имѣніе *Шанкополе* и долговую росписку на жену въ 9000 талеровъ. Трибуналъ призналъ Саваневскаго виновнымъ; но прежде окончанія этого дѣла Саваневскій умеръ, неуспѣвши подписать собственноручно документъ, въ которомъ сознавался въ несправедливости своихъ дѣйствій. Этимъ обстоятельствомъ воспользовались братья Саваневскаго и завладѣли не только движимымъ имуществомъ Хребтовичевой и драгоцѣнностями, но и всѣми документами на право владѣнія землей; процессъ возгорѣлся снова. Базиліане, сообразивши, что дѣло ихъ можетъ быть проиграно, вступили съ Хребтовичевой въ миролюбивую сдѣлку, заплатили ей 18,000 зл., отказались отъ росписки въ 9000 талеровъ и отъ крестьянъ и обязались не вмѣшиваться въ процессъ съ родственниками Саваневскаго, который велся тогда Хребтовичевой.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego, miesiąca Aprila trzydziestego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Iózef Turczynowicz—starosta Piltinski, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym orginale, ad acta podał extrakt listu dobrowolnego, ugodliwego, kwitacyinego, oraz kassacyinego, wieczystego zapisu, od w Bogu przewielebnego imć xiędza Hilariona Karpińskiego—zakonu świętego Bazylego wielkiego sekretarza prowincyi, superiora klasztoru bazyliańskiego Wileńskiego, na rzecz w nim intus wyrażoną, iaśnie wielmożney imć pani Zofii z Chreptowiczów Sawaniewskiey—woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego y sukcessorom ieymości danego y w grodzie powiatu Oszmiańskiego przyznanego, ac ex iisdem actis per extractum wydany, in rem et partem teyże iaśnie wielmożney imci pani Zofii z Chreptowiczów Sawaniewskiey—woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt,

ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkięgo xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy; którego tenor sequitur estque talis.

Wypis z xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego. Roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiątego szóstego, miesiąca Decembra dziesiątego dnia. Na roczkach sądowych miesiąca Decembra w roku teraznieyszym, wyż na dacie pisanym, podług prawa przypadłych y sądownie w Oszmianie odprawuiących się, przed nami Marcinem Skarbkiem-Ważyńskim — podstarościm, Józefem Boreyką Chodzką-sędzią, a Antonim Darewskim Weryhą, na mieyscu wielmożnego imci pana Floryana Antoniego Szaławy - Hałki — pisarza grodzkiego powiatu Orszańskiego obranym, przysięgłym y zasiadaiącym protunc pisarzem, urzędnikami grodzkiemi sądowemi powiatu Oszmiańskiego, od iaśnie wielmożnego imci pana Tadeusza z Kozielska Ogińskiego — kasztelana Trockiego, Przewalskiego, Woygowskiego starosty, półkownika woysk iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey, na sądy grodzkie Oszmiańskie ustanowionemi, comparendo personaliter u sądu w Bogu przewielebny imć xiądz Hilaryon Karpiński — zakonu świętego Bazylego wielkiego sekretarz prowincyi, superior klasztoru bazyliańskiego Wileńskiego, od zwierzchności prowincialskiey authoryzowany, opowiadał, prezentował y ustnie przyznał list dobrowolny ugodliwy kwitacyiny, kassacyiny, wieczysty zapis, od siebie iaśnie wielmożney ieymć pani Zofii z Chreptowiczów Sawaniewskiey — woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego y sukcessorom ieymci, na rzecz w nim wyrażoną, dany, służący, należący, który, ustnym y oczewistym swoim stwierdziwszy zeznaniem, prosił nas urzędu, aby pomieniony zapis ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego przyięty y wpisany. Jakoż my urząd ony przyiowszy, w xięgi wpisać pozwoliliśmy, a wpisuiąc de verbo ad verbum tenor sequitur estque talis:

Ja xiądz Hilaryon Karpiński — zakonu świętego Bazylego wielkiego sekretarz prowincyi, superior klasztoru bazyliańskiego Wileńskiego, od zwierzchności prowincyalskiey authoryzowany, imieniem wszytkich xięży bazylianów klasztoru Wileńskiego, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym, ugodliwym, kwitacyinym, kassacyinym, wieczystym, na potomne czasy trwać powinnym zapisem, danym iaśnie wielmożney imć pani Zofii z Chreptowiczow Sawaniewskiey — woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego y sukcessorom ieymci na to: Iż co zeszły iaśnie wielmożny imć pan Gabryel Dominik Sawaniewski, secundi voti mąż ieymci, maiący swóy wieczysty folwark, z wieczystych przykuplów, od różney szlachty przez siebie nabytych, aukcionowany, Woyczany, ex post Szankopole nazwany, w woiewodztwie Wileńskim leżący, poiowszy w małżeństwo pomienioną iaśniewielmożną ieymć panią Zofią z Chreptowiczow, primi voti Tyszkiewiczową, podkomorzynę Słonimską, wdowę dziedziczną, aktorkę y aktualną possessorkę dobr znacznych w xięstwie Litewskim Wiszniewa, Kurzęca, kilkanaście tysięcy złotych polskich gotowego grosza iednoroczney intraty czyniących, excepto crescencyi, miodów, towarów y innych impor-

tancyi, dworu, w Wilnie nad Wilią leżącego, przy tym aktorkę maiętności Hoszczewa y Ostrowia, także w wielkim xięstwie Litewskim leżących, dobr Łazowskich, w Koronie polskiey znayduiących się, maiącą znaczny zbior złota, srebra, cyny, miedzi, rzędów, czakabanów, wsądzeń, dyftyków, puharów, sztućców, sukień, futer, strzelby y różney apparencyi, y iako mąż obiowszy do dyspozycyi swoiey wyż pomienione dobra żenine znacznieysze y intratnieysze, to iest maiętność Wiszniew, Kurzeniec, Hoszczew y dwór Wileński y zordynowawszy do siebie wszytkie importancye, z dobr y towarów żeninych, według żałoby ieymości, zabrawszy ruchomości, archiwu żeninme, wszytkie sprawy w sobie zawieraiące; w ostatnieyszym czasie tenże zeszły iaśniewielmożny imć pan Gabryel Dominik Sawaniewski prokurował sobie od żony różne na przeżycie zapisy kondycyonalne, pod zaszczytem których kondycionalnych zapisów, tenże zeszły imć pan Dominik Sawaniewski, nie będąc żadnym aktorem, wiecznością przedał imć panom Sawaniewskim część maiętności Sławieńska, przez żonę własnemi iey pieniędzami kupioną, za którą część Słowiańska wziół gotowey summy ośmnaście tysięcy złotych polskich; osobliwie zostawił Rudziewiczom Tatarom w ośmnastu tysięcy złotych polskich maiętność wieczystą żeniną, attynencią Wiszniewską, nazwaną Podbrzeż, który Podbrzeż z zastawney possessyi imć panom Pakoszom własnymi pieniędzami żeninemi, z Królewca za towary sprowadzonymi, przez samą żonę był okupiony; osobliwie przezastawił maiętność Hosczew imć panom Protasewiczom we dwudziestu czterech tysięcach złotych polskich, które summy do siebie poodbierawszy, żonę tylko necessitował do podpisania praw, imć panom Szaniawskim, Protasewiczom y Tatarom Rudziewiczom służących, ut constat z procederu prawnego od iaśnie wielmożney ieymć pani woyskiey; inter alia według dowodów iaśniewielmożney ieymć pani woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego tenże zeszły iaśniewielmożny imć pan Dominik Sawaniewski na dwa kawały gruntu gołego, bez poddaństwa, Ostaszków nazwanego, od imć panów Charewiczów y Niewiarowiczów, a na trzeci kawał gruntu, także gołego, bez poddaństwa, także Skadołby nazwanego, od imć panów Jankowskich na wszytkie trzy wyż wyrażone uroczyszcza, własnemi pieniędzmi samey iaśniewielmożney imć pani Sawaniewskiey przykupione, napisał prawa wieczyste, nie tylko na imię żony, ale też y na imię swoie, do pomienionych przykupli nienależące; praeterea tenże zeszły iaśniewielmożny imć pan Gabryel Sawaniewski w czasie zpłacenia przez samą iaśnie wielmożną ieymość panią Zofią z Chreptowiczów Sawaniewską, żonę swoią, własnemi samey że imci pieniędzmi wszytkich sukcessorów Tyszkiewiczowskich, to iest, wielebnych ichmć panien Tyszkiewiczowien—mniszek y imć xięży Smogorzewskich y ichmć panien Smogorzewskich mniszek y imć panów Smogorzewskich świeckich y imci pana Ihnatowicza, biorąc od imciów kwitacye, zrzeczenia y wlewki, na osobę żony, iako aktorki pisać powinne, wpisał do tych kwitacyi, zrzeczeń y wlewków nienależnie imię swoie, co uczynił dla uformowania pretensyi do żony swoiey. Miedzy innymi tranzakcyami zeszły iaśnie wielmożny imć pan Sawaniewski—woyski wielkiego xięstwa Litewskiego, zatrzymał y przywłaszczył sobie chłopów wieczystych

żeninych, z dóbr Wiszniewa y Kurzeńca sprowadzonych, w Czepurniszkach y w innych wioskach Szankopolskich osadzonych, zasadzonych y zabudowanych. Deinde tenże zeszły iaśnie wielmożny imć pan Sawaniewski pobrał summy, samey iaśnie wielmożney ieymć pani Sawaniewskiey należące, mianowicie: od iaśnie oświeconego xiążęcia imci Wiszniewieckiego dwa tysiące cztyrysta siedemnaście złotych polskich za drzewo, przez samą iaśnie wielmożną imć panią woyską w puszczy plebańskiey, od imć xiędza plebana Bystrzyckiego naiętey, ludźmi Kurzenieckiemi spuszczone, sprawione y do Wilna spławione; drugą summę własną żeniną dwa tysiące cztyrysta złotych polskich od winiarza za wino węgierskie własne żenine; trzecią summę od iaśnie oświeconey xiężney ieymości Radziwiłłowey—woiewodziney Nowogródzkiey, cztyrysta złotych polskich; na ostatek, secundum probationem iaśnie wielmożney ieymości pani woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego, zeszły iaśnie wielmożny imć pan Gabryel Sawaniewski pozabierał iaśnie wielmożney ieymości paniey Sawaniewskiey, żonie swoiey, srebra, puhary, rzędy, wsądzania, dyvtyki, czakabany, strzelby, porządki rycerskie, argienterye, różne sprzęty y ruchomości żenine własne, na kilkanaście tysięcy złotych polskich wynoszące; pozabierał wszytkie obligi, blankieta y różne dokumenta, w procederze prawnym wyrażone, osobliwie taż pomieniona iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska, iako żona, popłaciła własnemi pieniędzmi różne obligowe długi, przez samego iaśnie wielmożnego iegomości pana Sawaniewskiego u różnych kredytorów zaciągnione, y niektóre obligi samemu imć panu Sawaniewskiemu pooddawała, a niektóre pokassowała; których wypłaconych suma efficit comput dziewiętnaście tysięcy trzydzieścia siedm złotych polskich; na ostatek taż iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska zabudowała kosztem swoim wszytkie budynki dworne Szankopolskie; zatym pomieniony zeszły imć pan Dominik Sawaniewski, chcąc się rekoncilować z żoną swoią, sam z wolney y rozmyślney woli swoiey pokassował y z xiąg eliminował wszytkie pomienione zapisy, w akta wprowadzone, ut probat iaśnie wielmożna ieymość pani woyska, przez kassatę których zapisów, z dyspozycyi pana Boga zordynowaną, gdy skassowały się y zniszczały wszytkie pretenduiące mniemane spólności we wszytkich tranzakcyach, wyż wyrażonym prokurowane, tedy zeszły iaśnie wielmożny imć pan Gabriel Sawaniewski, w roku tysiąc siedmset czterdziestym ósmym, miesiąca Februaryi dziesiątego dnia, w grodzie Wileńskim na iaśnie wielmożną ieymć panią Sawaniewską, żonę swoią, process zaniosł, w którym processie *w pierwszym punkcie* oskarżył małżonkę swoią, iakoby ieszcze będąc w wdowim stanie miała podpisać iaśnie wielmożnemu imć panu Sawaniewskiemu iakoweś obligi na iakoweś summy y iakoby poszedszy za mąż za iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego miała retro poodbierać swoie obligi, co in rerum natura według iustifikowania się iaśnie wielmożney ieymość pani woyskiey nie było; *w drugim punkcie* napisał, iakoby iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska z cudzego starostwa Bystrzyckiego, kiedyś arendą przez iaśnie wielmożnego iegomości pana Sawaniewskiego trzymanego, miała odbierać do siebie iakoweś arendowne importancie, do czego iaśnie wielmożna ieymość pani

woyska nieznа się, ponieważ iaśnie wielmożna pani woyska z pomienionych arendownych importancyi Bystrzyckich y z innych żadnego szeląga nie partycypowała; *w trzecim punkcie* zeszły pomieniony iaśnie wielmożny imć pan Sawaniewski Gabryel zasczycał się regestrami, niby tak w wdowim stanie żony swoiey, iako też w powtórnym małżeństwie pisanemi. W tych regestrach choć by się y znaydowały iakie expensa pieniędzy iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego, na potrzeby żony swoiey spendowane, iednak secundum deductionem iaśnie wielmożney ieymć pani Sawaniewskiey tenże zeszły imć pan Sawaniewski wszytkie swoie regestrowe expensa, ieśli się iakowe zdarzyły, zupełnie sobie kompensował z intrat, z dobr y sum żeninych, wyż wyrażonych, do imci importowanych. Takowych wyż wyrażonych y dalszych innych wszytkich punktów processowych iaśnie wielmożnego imć p. Sawaniewskiego, na dziewięć tysięcy talarów bitych nulliter narachowanych, pretensyi uroszczonych, ani zeszły iaśnie wielmożny imć pan Sawaniewski nie dowodził, ani my xięża bazylianie żadnemi dokumentami y dowodami wyprobować nie mogliśmy, y dla tego iaśnie wielmożna ieymość pani woyska Litewska, chcąc obiaśnić niewinność swoią, oraz idąc in evadendo od skarżenia processowego et in prosequendo swoich pretensyi, do dobr imci pana Sawaniewskiego reguluiących się, wkroczyła w proceder prawny y otrzymała na zeszłego iaśnie wielmożnego imć pana Gabryela Sawaniewskiego dwa dekreta oczewiste trybunalskie, nakazuiące komportacią wszytkich spraw y ruchomości żeninych: ieden pod datą roku tysiąc siedemset czterdziestego ośmego, miesiąca Decembra trzeciego dnia; drugi pod datą roku tysiąc siedymset piędziesiątego, miesiąca Februaryi dwudziestego siódmego dnia. Po takowych zaszłych oczewistych dekretach w Bogu zeszły iaśnie wielmożny imć pan Gabryel Sawaniewski w roku tysiąc siedemset piędziesiątym, miesiąca Oktobra dziesiątego dnia, podpisał nam xięży bazylianom Wileńskim dwa zapisy: ieden zapis wieczysty funduszowy na maiętność swoią Szankopole alias Woyczany, w woiewodztwie Wileńskim leżące, y na wszytkie oney attynencie, in antecessum do Szankopola inkorporowane y w aktualney possessyi iaśnie wielmożnego imć pana woyskiego na tenczas będące — iako, Gudzie, Czupurniszki z Brozkowsczyzną y Iodziewsczyznę y inne, tudzież na kamienicę w Wilnie sytuowaną na konwikt y edukacyą młodzi szlacheckiey, y vigore tego funduszu dobra Szankopole z attinenciami, wyż wyrażonemi y z kamienicą pomienioną, urzędownie nam bazylianom do possessyi podał; drugi zapis wlewkowy na reperacią cerkwi naszey bazyliańskiey święto Troieckiey, Wileńskiey, na mniemane dziewięć tysięcy talarów bitych, do żony urasczaiące. Po takowych podpisanych zapisach w tymże roku tysiąc siedemset piędziesiątym, miesiąca Oktobra dziewietnastego dnia, z aktoratu iaśnie wielmożney ieymości paniey woyskiey, zakroczył dekret trybunalski kontumacyiny z infamią ex personali na w Bogu zeszłego iaśnie wielmożnego imć pana Sawaniewskiego—męża ieymci y była sprowadzona exekucia urzędowa do Szankopola. Po którym kontumacyinym dekrecie zeszły imć pan Gabryel Sawaniewski zapis funduszowy na Szankopole alias Woyczany przyznał y zaprzysiągł w grodzie Wileń-

skim w tymże pomienionym roku, miesiąca Nowembra trzynastego dnia; drugi wlewkowy pretensyiny zapis na pomienione mniemane dziewięć tysięcy talarów bitych, w tymże wyż pomienionym roku y tegoż miesiąca Nowembra szesnastego dnia w maydeburyi Wileńskiey przyznał. Po takowym przyznaniu w roku tysiąc siedemset piędziesiąt pierwszym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia, z aktoratu iaśnie wielmożney ieymości pani woyskiey zaszedł dekret oczewisty trybunalski, tak z zeszłym iaśnie wielmożnym imć panem Sawaniewskim, iako też z nami xiężą bazylianami Wileńskiemi; którym dekretem nakazano komportacią spraw y ruchomości, statuitio chłopów y pozwolone wolne mówienie o inequitacią do Czupurniszek z Broszkowszczyzną y Jodziewszczyzną. Zatym w roku tysiąc siedemset piędziesiąt pierwszym, miesiąca Nowembra piątego dnia, z aktoratu iaśnie wielmożney ieymości pani woyskiey wypadł dekret trybunalski kontumacyiny z racyi niestawania iaśnie wielmożnego imci pana woyskiego ad evictionem nas bazylianów, tak na iaśnie wielmożnego fundatora, iako też na nas xięży bazylianów, z infamią, z nakazaniem exekucyi mota nobilitate, sub privatione officiorum y za tym dekretem odprawiona urzędowa exekucya do Szankopola y do Swiran. Po takowym procederze zeszły imć pan Sawaniewski, wyznawszy pierwiey przed wielą przyiaciołami, według rekognicyi imć panów przyiacioł, niesprawiedliwość wszytkich pretensyi swoich do iaśnie wielmożny iemć pani Sawaniewskiey, żony swoiey, uroszczaiących, y sam z ichmość panami Dominikiem y Janem Sawaniewskimi ułożywszy proiekt rewokacyiny, wszytkie processowe punkta reklamuiący, dla słabości imci nie podpisany, na ostatek w roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątym, w Aprylu w Szankopolu umarł. Po śmierci którego imć panowie Dominik y Jan Sawaniewscy wszytkie ieneraliter ruchomości iaśnie wielmożney ieymość pani Sawaniewskiey, po śmierci imci pana Sawaniewskiego pozostałe, wszytkie sprawy żenine y wszytkie ruchomości, papiery samego iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego tamże w Szankopolu, ut testatur proceder, iaśnie wielmożney ieymć pani woyskiey pozabierali; zaś iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska w roku tysiąc siedemset piędziesiąt piątym, miesiąca Aprila dwudziestego wtorego dnia była obieła do possessyi swoiey folwark Czupurniszki, z pięcią chłopami z Broskowszczyzny, z trzema poddanemi, także z Jodziewszczyzną y z dwoma karczmami; z takowego obięcia pomienionych folwarków, gdy iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska w roku tysiąc siedmset piędziesiąt piątym, miesiąca Aprila dwudziestego siódmego dnia, przez nas xięży bazylianów została wyrugowana, tedy w roku tymże tysiąc siedemset piędziesiąt piątym, miesiąca Decembra dziesiątego dnia, pomieniona iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska otrzymała w trybunale na nas xięży bazylianów y na imć panów Sawaniewskich dekret contumacyiny. Po złączonych aktoratach y po kontrowersyach post temerarium recessum kondemnowała nas xięży bazylianów na infamię z uznaniem reindukcyi do Czupurniszek, z Broskowszczyzną y Jodiewszczyzną, z obwarowaniem exekucyi mota nobilitate sub privatione officiorum y za tym dekretem pomieniona iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska sprowadziła

exekucią urzędową nie tylko do Szankopola, ale też y do Swiran naszych bazyliańskich. Po takowych tak ciężkich konwikcyach prawnych, periculum dobr naszych funduszowych Szankopola y innych dobr naszych y wielkie dekretowe wskazy w sobie zawieraiących, do których konwikcyi causavit sam w Bogu zeszły iaśnie wielmożny imć pan Sawaniewski przez nieewinkowanie nas stante vita sua et propter defectum nieznayduiących się żadnych dokumentów dowodnych na pretensyą nam wlaną, my xięża bazylianie Wileńscy, przez poważne instancie wielmożnych imć panów przyiaciol od nas użytych, wyiednawszy u iaśnie wielmożney ieymość pani woyskiey Litewskiey przyiacielską kombinacią, z wolney y rozmyślney woli naszey, za pretensye do dobr funduszowych Szankopola cum attinentiis, za znaczne expensa prawne iaśnie wielmożney ieymości pani woyskiey Litewskiey, z racyi ustawicznego kondemnowania się zeszłego iaśnie wielmożnego imci pana woyskiego wielkiego xięstwa Litewskiego, fundatora naszego, y nas samych xięży bazylianów, umówiliśmy y zapłaciliśmy osiemnaście tysięcy złotych polskich, papiery wszytkie, iaśnie wielmożney ieymość pani woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego służące, iakie się u nas znaydować mogli, teyże iaśnie wielmożney ieymość pani Sawaniewskiey oddaliśmy; powtóre assekurowaliśmy się osobliwym assekuracyinym zapisem oddać iaśnie wielmożney ieymość pani Sawaniewskiey wszytkich tych chłopów wieczystych iey mści, których imć, wybrawszy z dobr swoich Wiszniewa y Kurzęca, poosadzała w Czupurniszkach y innych wioskach Szankopolskich; a zatym my xięża bazylianie Wileńscy mniemanych pretensyinych dziewięciu tysięcy talarów bitych, przez iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego iniuste urosczonych y nam xięży bazylianom Wileńskim na reperacią cerkwi naszey wlanych, żadnemi dokumentami wyprobować niemogących, vitio nullitatis podległych, zrzekliśmy się inperpetuum pomienionych wlewkowych pretensyinych dziewięciu tysięcy talarów bitych; iakoż my xięża bazylianie Wileńscy, wlewkowi tey pomienioney wlewkowey zawodney pretensyi aktorowie, kassuiemy na wieczne czasy pomienione pretensyine wlewkowe dziewięć tysięcy talarów bitych y z tey wlewkowey pretensyiney summy, tudzież ze wszelkich y wszytkich pretensyi y komportacyi, z dekretów, z procederów prawnych, tak przez nas xięży bazylianów, iako też przez zeszłego iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego do iaśnie ielmożney imć pani Sawaniewskiey urosczonych, pomienioną iaśnie wielmożną ieymość panią Sawaniewskę, wszytkie dobra y sukcessorów ieymci in perpetuum kwituiemy; wlewek nam służący, w maydeburgii Wileńskiey przyznany, do rąk imci oddaiemy y żadney naymnieyszey salwy, accessu y regressu nie tylko o wlewkowe pretensyine, adpresens przez nas xięży bazylianów wiecznie skassowane y umorzone, dziewięć tysięcy talarów bitych, ale ni o co penitus nam xięży y nikomu innemu do iaśnie wielmożney ieymć pani Sawaniewskiey, do żadnych dobr y sukcessorów ieymci nie zachowuiemy. Na ostatek, ponieważ iaśnie wielmożna ieymość pani Sawaniewska w kwitacyi, nam xięży bazylianom od siebie daney, zachowała sobie salvę do imć panów Sawaniewskich, sukcessorów w Bogu zeszłego iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego—woyskiego Litewskiego,

o złoto, srebro, summy gotowe, papiery, obligi, strzelby, argenterye, post fata iaśnie wielmożnego imci pana Sawaniewskiego—woyskiego Litewskiego, przez imć panów Dominika y Jana Sawaniewskich zabrane, y o dalsze pretensye swoie do zeszłego iaśnie wielmożnego imci pana woyskiego do dobr. y sum imci regulowane, w procederze prawnym iaśnie wielmożney ieymości pani woyskiey wyrażoną y w następuiącym wyrazić maiące, excepto dobr naszych funduszowych Szankopola, alias Woyczan, Czupurniszek, Zbroskowszczyzny, Jodziewszczyzny, cum omnibus attinentiis, iako nam są funduszem y inwentarzem podane, iako adpraesens w possessyi naszey zostaią, y kamienicy, iako iuż od wszytkich pretensyi przez iaśnie wielmożną ieymć panią Sawaniewską wiecznymi czasy uwolnionych; zaczym my xięża bazylianie Wileńscy takowey salvy iaśnie wielmożney ieymość pani Sawaniewskiey, woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego, nie broniemy y do dochodzenia u imć panów Sawaniewskich przeszkadzać nie mamy. Takowego tedy wieczystego zapisu naszego my xięża bazylianie Wileńscy w żadnym punkcie naruszać nie mamy, pod zaręką, ważność rzeczy wynoszącą, et sub lucris banicyi doczesney, wieczney y infamii in foro ubiquinario, termino peremptorio, ex quovis regestro, abscissis omnibus dilationibus beneficiisque iuris, irremissibiliter decernendis. Y natośmy dali ten nasz dobrowolny, ugodliwy, kwitacyiny, kassacyiny zapis, z podpisami rąk imć panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych. Pisan w Oszmianie, roku tysiąc siedmset piędziesiąt szóstego, miesiąca Decembra dziesiątego dnia. U tego zapisu przy pieczęci podpisy rąk, tak samego aktora, iako też imć panów pieczętarzów temi słowy: Hilarion Karpiński—zakonu świętego Bazylego wielkiego sekretarz prowincyi, superior klasztoru bazyliańskiego Wileńskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w Bogu wielebnego imć xiędza Hilaryona Karpińskiego—zakonu świętego Bazylego wielkiego sekretarza prowincyi, superiora klasztoru bazyliańskiego Wileńskiego, do tego wieczysto ugodliwego, kassacyinego, oraz kwitacyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną, iaśnie wielmożney ieymć pani Zofii z Chreptowiczów Sawaniewskiey—woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego, danego, podług prawa podpisuię się, Marcin Skarbek-Ważyński — podstarości sądowy powiatu Oszmiańskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego wieczysto ugodliwego, kassacyinego, oraz kwitacyinego zapisu na rzecz w nim wyrażoną iako pieczętaz podług prawa podpisuię się Iózef Boreyko Chodźka—sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego mp. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney, do tego wieczysto ugodliwego, kassacyinego, oraz kwitacyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną, podług prawa podpisuię się Antoni Darewski-Weryha, protunc pisarz grodzki powiatu Oszmiańskiego. Który to zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę u sądu zeznaniem, iest do xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego przyięty y wpisany; z których y ten wypis pod pieczęcią Oszmiańską grodzką iaśnie wielmożney ieymć pani Sawaniewskiey—woyskiey wielkiego xięstwa Litewskiego, iest wydan. Pisan w Oszmianie. U tego extraktu dobrowolnego ugodliwiego, kwitacyinego, oraz kassa-

cyinego wieczystego zapisu, przy wyciśnioney pieczęci grodzkiey powiatu Oszmiańskiego, na białey massie wyciśniętey, podpis ręki imci pana pisarza grodzkiego powiatu Oszmiańskiego, poniżey correcta, a we srzedzinie na pięciu stronicach y na ostatniey connotacye tymi wyrażaią się słowy: Floryan Szalawa-Hałko — pisarz grodzki Oszmiański. Correctum Gabryiałowicz—regent grodzki powiatu Oszmiańskiego. Correctum, correctum, correctum, correctum, correctum (sic); est in actis.

Który to takowy extrakt dobrowolnego ugodliwego, kwitacyinego, oraz kassacyinego wieczystego zapisu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, w sposób przenosu, przy samym originale, ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Wilnie expedyowanych, przyięty y wpisany.

1756 г. Декабря 11 дня.

Изъ книги № 120, за 1756—1757 г., л. 911.

23. Подтвержденіе королемъ Августомъ III документовъ, принадлежащихъ Марковскому св. Троицкому православнему монастырю,

Настоятель Марковскаго православнаго монастыря обратился къ королю съ просьбой подтвердить нѣкоторые документы монастырю, извлеченные изъ актовыхъ книгъ въ видѣ копій, такъ какъ подлинные документы сгорѣли во время пожара 1752 г., въ чемъ засвидѣтельствовало и все воеводство. Король, желая распространенія въ своемъ государствѣ христіанства, по ходатайству придворныхъ чиновъ, настоящею привилегіею и подтверждаетъ извлеченныя изъ актовыхъ книгъ копіи.

Roku tysiąc siedmset pięndziesiąt siódmego, miesiąca Marca czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedymset piędziesiąt szóstym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Stefan Kozecki—Beysagolski starosta, opowiadał, prezentował y do akt podał przywiley, alias approbatę, od nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego w Bogu wielebnemu oycowi Hyacyntowi Pełkińskiemu—ihumenowi monastyru świętey Tróycy Markowskiemu graeci ritus non uniti daną, in rem et partem tegoż monastiru Markowskiego oyców dizunitów służącą y należącą, którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony przywiley cum suis contentis był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Iakoż my sąd

ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

August trzeci, z Bożey łaski król Polski etc. Oznaymuiemy tym listem przywileiem naszym wszem w obec y każdemu zosobna wszelkiey praeeminencyi, status et conditionis duchownego y świeckiego stanu w Koronie polskiey y w wielkim xięstwie Litewskim, teraz y na potym będącym ludziom, komu o tym wiedzieć należy y będzie należało. Doszła nas quaerimonia w Bogu wielebnego oyca Hiacynta Pełkińskiego—ihumena monastyru świętey Tróycy Markowskiego graeci ritus non uniti, w woiewodztwie Witebskim sytuowanego, z przyłączeniem od całego woiewodstwa temuż monastyrowi tysiącznego siedmsetnego piędziesiątego trzeciego roku danego testimonium, iż podczas wielkiego pożaru, w mieście Witebsku będącego, w roku tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym drugim, Augusta drugiego dnia wszytkie funditus dokumenta, onemu nadane y służące, pogorzały y in cineres obróciły się, zaczym wyięte z xiąg vidimatim: fundusz od w Bogu zeszłych urodzonych Lwa Samuela Będanowicza, Zofiey Janowny Bielewiczowny Ogińskich, małżonków, ciwunów Trockich, tysiącznego sześćsetnego czterdziestego drugiego roku, Augusta szóstego dnia dany, eodem anno et mense w trybunale dwudziestego siódmego dnia przyznany; testament w Bogu zeszłego urodzonego Eustafiego Pipki, tysiącznego sześćsetnego piądziesiątego pierwszego roku, Septembra dwudziestego drugięgo dnia datowany, eodem anno, Oktobra w grodzie Witebskim aktykowany; prawo wieczyste, od w Bogu zeszłego urodzonego Symona Ganolipskiego, tysiącznego sześćsetnego czterdziestego czwartego roku, Ianuaryi dwudziestego siódmego dnia dane, eodem anno, mense et die w ziemstwie Witebskim przyznane, przed nami y pany radami naszemi producendo suplikował, abyśmy, succurendo securitati przerzeczonego monastyra, authoritate nostra regia, wyż exprimowane dokumenta, vidimatim wyięte, ratifikowali et in omnibus clausulis et punctis stwierdzili. My tedy król, z pany radami naszemi wyż specifikowane oglądawszy dokumenta, aby christianitas w państwach naszych krzewiąc się za maiestat nasz y całość rzeczy-pospolitey naywyższego Boga maiestat błagała, succurendo securitati wyż mianowanego monastyru Markowskiego graeci ritus non uniti, dokumenta wyż wyrażone, onemu nadane y służące, iako realne nihilque iuri publico, nec cuipiam derogantia, owszem piis legatis cum sacra factione onemu necessaria, ratificamus, aprobamus et in perpetuam memoriam za nienaruszone być uznaiemy. Co aby wszytkim do wiadomości przyść mogło, urzędom naszym ziemskim, grodzkim y innym przykazuiemy, aby te nasze prawo do akt przymowane y z nich per extractum wydane było, do którego ręką naszą podpisawszy się, pieczęć wielką wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie, roku Pańskiego tysiąc siedymset piędziesiąt szóstego, miesiąca Grudnia iedynastego dnia, panowania naszego dwudziestego czwartego roku. U tego przywileiu przy pieczęci wielkiego xięstwa Litewskiego podpis ręki nayiaśnieyszego króla imci, tudzież a latere tey pieczęci connotacya z podpisem ręki sekretarza y na złożeniu tego przywileiu cancelariatu his verbis: Augustus Rex. Aprobata praw, mo-

nastyrowi Markowskiemu służąca. Iózef Dulęba—iego królewskiey mości pieczęci wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego sekretarz. Cancellariatu celsissimi ac illustrissimi principis Michaelis, ducis in Clevan et Żuków, Czartoryski—supremi m. d. Lit. cancellarii, Homeliensis, Georgenburgensis, Uśviatensis, Poduśviatensis etc. capitanei sigillatum; est in actis.

Który to takowy przywiley, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwą Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1757 г. Января 24 дня.

Изъ книги № 190, за 1756—1757 гг., л. 555.

24. Дарственная запись Андрея Шумлянскаго, данная базиліанамъ Литовской провинціи на сумму двадцать тысячъ злотыхъ.

Андрей Шумлянскій, сынъ хоружаго земли Галицкой, вступивши въ базиліанскій орденъ, отказываетъ базиліанамъ Литовской провинціи 20,000 злотыхъ вмѣсто причитающейся части своего наслѣдства, съ тѣмъ, чтобы на эти деньги открытъ былъ особый классъ риторики для молодыхъ людей; этихъ-же молодыхъ людей обязываетъ служить еженедѣльно обѣдню за душу своего родителя. Въ обезпеченіе своего завѣщанія онъ налагаетъ запрещеніе на два имѣнія—Шумляны и Боковъ въ случаѣ не исполненія его братьями настоящаго обязательства, т. е. уплаты базиліанамъ 20,000 злотыхъ.

Roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmego, miesiąca Februaryi siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z województw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym szóstym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron imć pan Jan Wolf—komornik województwa Witebskiego, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym originale, ad acta podał extrakt dobrowolnego, nigdy nieporuszonego, wieczysto-darownego zrzecznego y legacyinego zapisu, od imć xiędza Andrzeia na świecie, a w zakonie Mikołaia Szumlańskiego—zakonu świętego Bazylego wielkiego, na rzecz, w nim intus exprimowaną, wielebnemu w Bogu nayprzewielebnieyszemu imci xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu — generałowi y w Bogu nayprzewielebnieyszemu imci xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć xięży bazylianom prowincyi Litewskiey danego, w maydeburyi Żyrowickiey przyznanego et ex iisdem actis wydany, in rem et partem tychże ichmćw xięży bazylianów zakonu świętego Bazylego wielkiego prowincyi Litewskiey służący

y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt cum suis contentis był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis:

Wypis z xiąg mieyskich maydeburyi Żyrowickiey. Roku tysiąc siedmsetnego pięćdziesiątego siódmego, miesiąca Januarii dwudziestego szóstego dnia. Na urzędzie iego królewskiey mości maydeburskim Żyrowickim, przed nami Janem Miskiewiczem, woytem, Jerzym Buckiewiczem, in absentia burmistrza radnym, a Michałem Bobrukiewiczem, pisarzem comparens personaliter imć xiądz Andrzey na świecie, a w zakonie Mikołay Szumlański—nowiciusz zakonu świętego Bazylego wielkiego, ten swóy list dobrowolny, nigdy nieporuszony, wieczysto-darowny, oraz legacyiny zapis, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—ienerałowi y w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć xięży bazylianom prowincyi Litewskiey tegoż zakonu świętego Bazylego wielkiego, na rzecz w nim wyrażoną, przyznał, sequenti tenore pisany:

Ja, na świecie Andrzey, a teraz Mikołay Szumlański—zakonu świętego Bazylego w. nowiciusz, niegdy świętey pamięci wielmożnego imci pana Jana na Szumlanach Szumlańskiego — chorążego ziemi Halickiey, półkownika i. k. m. woysk y rzeczy-pospolitey, y Maryanny z Swistelnickich Szumlańskiey—chorążyney Halickiey—syn, czynię wiadomo tym listem moim dobrowolnym, nigdy nieporuszonym, wieczysto-darownym, zrzecznym y oraz legacyinym zapisem, komu by o tym teraznieyszego y w potomne czasy będącego wieku ludziom wiedzieć należało, danym wielebnemu, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—generałowi y w Bogu nayprzewielebnieyszemu imci xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć xięży bazylianom prowincyi Litewskiey tegoż zakonu świętego Bazylego wielkiego na to: iż, idąc za wolą y dyspozycyą serc ludzkich rządcy Ducha przenayświętszego dozakonu świętszego do zakonu świętego Bazylego wielkiego, a zbliżaiąc się do czasu uczynienia solenney moiey w tymże zakonie professyi, żądaiąc oraz synowską moią wdzięcznością suffragari duszy w Bogu zeszłego wielmożnego imci pana Jana Szumlańskiego—chorążego Halickiego, półkownika woysk iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey, oyca y dobrodzieia moiego, niemniey zapobiegaiąc wszelakiey inkonweniencyi, aby potym względem substancyi po świętey pamięci oycu y dobrodzieiu moim, naturali successione na osobę moią spadaiącey, iakowa między nayukochańszemi braćmi moiemi nie wynikneła awersya, która by przymierze braterskie łamać, konfidencyą psować y in litigia iuris wprowadzić mogła, z osobliwszego ku tymże ichmościom affektu mego, pragnąc w iako naylepszey tychże ichmościów braci moich zachować miłości, anticipando professyą zakonną, część substancyi moiey tam in rebus mobilibus, quam immobilibus ac sese moventibus, pari portione na mnie zapisuiącego, iako y na braci moich po świętey pamięci imć panu Janie Szumlańskim—chorążym Halickim, nigdy nieodżałowanym oycu y dobrodzieiu moim spadłą, a pod dożywociem wielmożney imć pani Mary-

anny z Swistelnickich Szumlańskiey—chorążyney Halickiey, matki y nayosobliwszey dobrodziki moiey, będącą, nie naruszaiąc praw, od świętey pamięci oyca y dobrodzieia moiego teyże wielmożney matce y nayosobliwszey dobrodzice moiey służących, y owszem one w całości y nienarusznie zachowuiąc, wielmożnym imć panom braciom moim rodzonym, to iest Romanowi—porucznikowi znaku pancernego iaśnie wielmożnego imci pana Kurdwanowskiego, starosty Baranowskiego, Bazylemu, Konstantemu y Antoniemu Szumlańskim—chorążycom Halickim, braci moim rodzonym, y ich successorom, modo perpetuae et irrevocabitis donationis, cum omni usu, fructu tituloque haereditario daię, daruię y wiecznemi czasy zapisuię, z tą iednak kondycyą, aby ciż wielmożni ichmość panowie bracia moi z części, po świętey pamięci oycu y dobrodzieiu moim na mnie zapisuiącego aequali iure spadłey y tymże imć praesenti inscriptione darowaney, post sera wielmożney imć panny Marianny Szumlańskiey – chorążyney Halickiey, iako pani oprawney y dożywotniey fata, summę dwadzieścia tysięcy złotych polskich currenti in regno Poloniae moneta wielebnym imć xięży bazylianom prowincyi Litewskiey pro suffragiis animae ś. pamięci oyca y dobrodzieia moiego, tudzież dla pomnożenia chwały Boskiey, do rąk y za kwitem nayprzewielebnieyszego w Bogu imć xiędza prowincyała Litewskiego, na ówczas będącego, lub prokuratora, specialną do odebrania tey summy maiącego plenipotencyą, oddali y rzetelnie wyliczyli; po którey odebraney y rzetelnie z rąk wielmożnych braci moich odliczoney ciż wielebni ichmość xięża bazylianie prowincyi Litewskiey, z obligacyi wieczystey, teraznieyszym zapisem na nich włożoney, za duszę świętey pamięci wielmożnego imci pana Szumlańskiego—chorążego Halickiego, oyca y dobrodzieia mego, po iedney mszy świętey w tydzień w tym klasztorze, w którym summa wyż wyrażona dwadzieścia tysięcy złotych polskich, nie na inszą potrzebę, ale per omnia na ufundowanie rhetoryki ulokowana będzie, odprawować, sub nexu conscientiae temporibus perpetuis będą powinni. studenci zaś, studia teyże rhetoriki traktuiący, mszy świętey słuchać y litanią do nayświętszey Maryi panny Loretańskiey za duszę tegoż oyca y dobrodzieia mego raz na tydzień mówić, teraznieyszym moim obligacyinym zapisem obliguię. Żeby zaś summa pomieniona dwadzieścia tysięcy złotych polskich, przeze mnie praesenti inscriptione zakonowi świętego Bazylego wielkiego prowincyi Litewskiey zapisana, omnimodam miała securitatem, przeto ia na dobrach generaliter wszytkich, tudzież summach gotowych, po świętey pamięci oycu y dobrodzieiu moim pozostałych, naturali successione na mnie równie z bracią moią spadłych, a osobliwie na Szumlanach y Bokowie, w woiewodztwie Ruskim ziemi Halickiey leżących, tudzież na summę u iaśnie wielmożnego imci pana Mikołaia Potockiego—starosty Kaniowskiego, nayosobliwszego dobrodzieia mego będącey, modo simplicis debiti wiecznymi y nigdy nieodzownemi czasy zapisuię y leguię. Co tak ia, iako y naukochańsi bracia moi z sukcessorami swemi strzymać y zyscić, pod zakładem drugich dwudziestu tysięcy złotych polskich et libera ineqvitatione w dobra, wyżey wyrażone Szumlany y Boków, powinni będą; o co in casu contraventionis temuż dobrowolnemu zapisowi moiemu fo-

rum ubiquinarium, albo trybunału koronnego Lubelskiego, sobie y sukcessorom moim do odpowiadania naznaczam. Y na to się ręką moią własną, dla tym większey wagi y waloru teraznieyszego zapisu mego dobrowolnego, przy podpisach wielmożnych ichmćw panów pieczętarzów, do tego aktu zapisowego uproszonych, podpisuię się. Pisan w Byteniu, roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt siódmego, miesiąca Januaryi dwudziestego czwartego dnia. U tego listu dobrowolnego, nigdy nieporuszonego, wieczysto-darownego, zrzecznego, oraz legacyinego zapisu, podpis ręki tak samego aktora, iako też iaśnie wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów his exprimuntur verbis: Andrzey Mikołay Szumlański — zakonu świętego Bazylego wielkiego nowiciusz. Ustnie, oczewisto proszony pieczętarz, od imć xiędza Andrzeia na świecie,. a Mikołaia w zakonie Szumlańskiego, nowiciusza zakonu świętego Bazylego wielkiego do tego darownego, zrzecznego, oraz legacyinego zapisu wieczystego, ante professionem uczynionego, dobrowolnego na summę dwudzieścia tysięcy złotych polskich kurencyi, w Koronie y wielkim xięstwie Litewskim idącey, wnoszącą na wszelkie dobra y summy pieniężne, także y wszelką substancyę, po zeszłym w Bogu wielmożnym imć panu Janie Szumlańskim—chorążym Halickim, pułkowniku woysk iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey, oycu swym, pozostałych, praecipuum na dobrach Szumlanach y Bokowie, takoż na sumie u iaśnie wielm. imci pana Potockiego—stty Kaniewskiego, będącey, w. w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—ienerałowi, w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć xięży prowincyi Litewskiey zakonu świętego Bazylego wielkiego danego, podług prawa podpisuię się, Kazimierz—starosta Rostocki, obozny sędzia grodzki pttu Słonimskiego. Ustnie, oczewisto proszony pieczętarz od imć xiędza Szumlańskiego do tego zapisu podług prawa podpisuię się, Franciszek Przecławski—podsędek powiatu Słonimskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imć xiędza Szumlańskiego do tego zapisu podług prawa podpisuię się, Leon Józef Jacynicz—horodniczy powiatu Słonimskiego. Który to takowy dobrowolny, wieczysto legacyiny, zrzeczny zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę zeznaniem, iest do xiąg magdeburskich Żyrowickich przyięty y wpisany; z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową magdeburską w. w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Herakliuszowi Lisańskiemu—ienerałowi y w Bogu nayprzewielebnieyszemu imć xiędzu Nikodemowi Karpińskiemu—prowincyałowi y wszytkim imć x. bazylianom prowincyi Litewskiey z. ś. B. w. iest wydan. Pisan ut supra. U tego extraktu dobrowolnego, nigdy nieporuszonego, wieczysto-darownego, zrzecznego y oraz legacyinego zapisu, przy pieczęci iego kr. mści miasta maydeburskiego Żyrowickiey, podpisy rąk osób magistratowych, idque imci pana woyta, radnego, tudzież correcta y na ostatniey stronicy konnotacya sequentibus exprimuntur verbis: Jan Miskiewicz—wóyt przysięgły maydebur. Żyrowick. mp. Buckiewicz—radny m. Ż. mp. Correxi Michał Bobrukiewicz — notarius iuratus Żyrowicensis mp. Est in actis et concordat.

Który to takowy extrakt dobrowolnego,

wieczysto-darownego, zrzeczonego y oraz legacyinego zapisu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, scilicet imci pana Jana Wolfa—komornika woiewodztwa Witebskiego, w sposób przenosu, przy samym originale, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1757 г. Мая 13 дня.

Изъ книги № 136, за 1760 г., л. 29.

25. Замѣнно-фундушовая запись Кермельскаго старосты Ивана Скумина Тышкевича Кублицкой церкви на землю и разныя льготы.

Основанная въ имѣніи Кубличахъ (Полоцкаго воеводства) церковь была надѣлена владѣльцами его фундушемъ. Во время Московскаго нашествія и тревожныхъ временъ края, фундушовая эта запись была утеряна и вслѣдствіе этого относительно правовладѣнія церковныхъ земель и ея границъ стали возникать недоразумѣнія и споры съ дворомъ имѣнія. Для устраненія этихъ неудобствъ нынѣшній владѣлецъ имѣнія Кубличъ, Кермельскій и Быстранскій староста Иванъ Скуминъ Тышкевичъ, даетъ Кублицкой церкви настоящую замѣнно-фундушовую запись, по силѣ которой прежде подаренныя ей земли замѣняются новымъ участкомъ земли; вмѣстѣ съ симъ Тышкевичъ разрѣшаетъ ея причту входы въ лѣсъ, озера и рѣки, а равно устройство на собственный счетъ винокуреннаго завода, но только съ условіемъ, чтобы напитки шли на собственныя ихъ нужды, а не на продажу.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego, miesiąca Aprila dwudziestego piątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Ignacy Jakowicki—mostowniczy Orszański, opowiadał, prezentował y ad acta podał widymus wieczysto-kommutacyinego, oraz funduszowego zapisu, od iaśnie wielmożnego imci pana Jana s Kumin Tyszkiewicza—starosty Kiermelskiego y Bystrzańskiego, wielebnemu imć xiędzu Antoniemu Wadarskiemu, ad praesens parochowi Kublickiemu y sucessorom imci danego, w magdeburyi Połockiey przyznanego et ex actis magdeburyi Połockiey vidimusem actoribus wydany, in rem et partem iaśnie wielmożnego imci pana Jana Tyszkiewicza—starosty Kiermelskiego służący y należący; który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony widymus, ze wszelką w nim inserowaną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych

przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyiowszy, w xięgi wieczyste wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Widymus z xiąg maydeburskich miasta iego królewskiey mości Połockiego roku tysiąc siedmset pięḋziesiąt siódmego, miesiąca Septembra trzydziestego dnia. Przed nami burmistrzami, radcami, ławnikami miasta iego królewskiey mości Połocka, tego roku na sprawach sądowych w ratuszu Połockim zasiadaiącymi, comparendo personaliter iaśnie wielmożny imć pan Jan Skumin Tyszkiewicz—starosta Kiermelski y Bystrzański, list swóy wieczysto - kommutacyiny, oraz funduszowy zapis, wielebnemu imć xiędzu Antoniemi Wadarskiemu, ad praesens parochowi Kublickiemu, y sukcessorom iego na cerkiew Kublicką nadany, u sądu przyznał, sequenti tenore pisany:

Ja Jan Skumin Tyszkiewicz — Kiermelski, Bystrzański starosta, pod wszystkie niżey wyrażone wadia, zaręki y obowiązki prawne podlegaiąc y onym dość czynić submituiąc się, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym wieczysto - kommutacyinym, oraz funduszowym, żadnym praetextem nieporuszonym, deliberate et mature uczynionym zapisem, komu by o tym teraznieyszego et in posterum będącego wieku ludziom wiedzieć będzie należało, danym w Bogu wielebnemu imć xiędzu Antoniemu Wadarskiemu, ad praesens parochowi Kublickiemu, y sukcessorom iego parochom na to: Iż co ia desuper wspomniony Tyszkiewicz, maiąc dobra moie wieczyste, Kublicze nazwane, w woiewodztwie Połockim sytuowane, z działu od braci moich iure naturali successionis po dobrodzieiach rodzicach moich in sortem meam dostałe, iako dziedzic y aktor onych in haereditariam suam obiowszy possessionem, a providendoque futurae indemnitatis tegoż imć xiędza parocha Kublickiego, który tak przez inkursye Moskiewskie y rożne od tylu lat w oyczyznie naszey zamieszania, ad datam praesentem za zginieniem in archivo archidecoesano funduszu na cerkiew Kublicką, z nadaniem do oney gruntów, antecessorom imci danego, persistebat, iako też barziey dla przyległych dworowi y miasteczkowi gruntów, do tey cerkwi anterius funduszem nadanych, umyśliłem, tęż samą ponawiaiąc chwałę pana Boga, aby była nieustaiąca na wieczne czasy, tego imć xiędza Wadarskiego—parocha Kublickiego, iako aktor y dziedzic tych dobr de nova radice fundować, obliguiąc tegoż wielebnego oyca parocha y następców iego, gdyby w niedzielę y święta mszy święte in hac ecclesia miewali, za mnie y sukcessorów moich ofiarowali, ludzi poddanych y swoich owieczek tak sakramentami świętymi, iako y nauką duchowną prowidowali y do cnot chrześciańskich przykładnie przywodzili, maiąc praecavencyą aeternam mercedem za pracę, w owczarni Chrystusowey łożoną, ciągnąć pod pasterza naywyższego usilnie się starali, onym posługą swoią oycowską, y drudzy succedentes per esse. Jako zważaiąc przez bliskość dworney paszni mieysce wielką dworowi y miasteczkowi ztąd krzywdę, ad propositionem takowych gruntów, które anterius funduszem były dane et in pacata do tychczas wielebnego oyca parocha zostawały possessione, grunt móy z sianożęciami, w obrębie kopcami usypawszy y rubieżami naznaczywszy, z dwóma poddanemi, na imię ied-

nym Maximem Swidzińskim żonatym, brata maiącym na imię Alexieia, także Swidzińskiego, drugim Şymonem Pritdzikiem, od maiętności moiey Kublicz nazwaney odłączonymi, z ich żonami, dziećmi utriusque sexus, końmi, bydłem rogatym y nierogatym, dobytkiem, robocizną y powinnością onych wszelką, iak zdawna do dworu pełnili powinność, tudzież z zabudowaniem dwornym y gumiennym chłopskim, z zasiewem ichże żytnym y iarzynnym w Bogu wielebnemu imć xiędzu Antoniemu Wadarskiemu—parochowi Kublickiemu, uti actuali parochowi, y sukcessorom onego, za konsensem iaśnie wielmożnego imć xiędza Floryana Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, assistenta tronu papieskiego etc. wiecznymi, a nigdy nieodzownymi czasy nadaię. Który to grunt. w obrębie zostaiący, a w zamian za cerkiewny dany tak się ogranicza: naypierwiey, poczowszy od rzeczki Krasnicy, od sianożęci zaraz kopiec usypany; daley postępuiąc sianożęcią na Pożni grunt, na miedzy kopiec, z łożonemi dziesięcią kamieniami; na górę idąc koło plebanii imć xiędza Bassorewicza—altarysty Kublickiego ritus romani, w rogu parkana kopiec; z tego kopca w pole postępuiąc linią, po lewey stronie gruntu miasteczka Kublicz, a po prawey plebański ritus graeci uniti kapłana, prosto kopców cztyry, aż po mogiłki żydowskie, koło których idąc mogiłek także przez borowy las kopców dwa, a trzeci przy ruczaiu y drodze, idącey do wsi, Astapkowszczyzny nazwaney, przy sośnie usypany, w którey sośnie trzy rubieże położone; od tey sosny prosto przez mech do Ostrowa, gdzie kopiec usypany y w sośnie rubież położony; z tego ostrowa także prosto do rzeczki Krasney błotem, na którym kopiec ieden y drugi przy namienioney rzece usypany; rzeczką zaś Kraśnicą, sianożęciami idąc, wkoło gruntu, do miastecka Kublicz nadanego, do plebanii aż do pięty y kopca wyż wyrażonego ograniczenia stykaiące się, kończy się żywą wodą. Plebania stara i inne zabudowania, proprioque sumtu dla tegoż wielebnego oyca parocha, de nova radice na tym naznaczonym odemnie osobliwym gruncie nową rezydencyą cum omnibus oney requisitis wybudować obowiązuię się. Cerkiew zaś, iak dawniey w swoiey sytuacyi mieysca została, tak y teraz opatrzywszy oną, tak intus, quam extra, przy tym oparkaniwszy, z przydaniem placów na budowanie blisko przy teyże cerkwi dzwonnikowi budynku, wiecznie in suo esse zostawać ma. Podatki rzeczy-pospolitey. uchwały seymowey, podymne, które excypuiąc wielebnego oyca parocha, z dobr moich własnych Kublicze nazwanych, płacone będą. Waruiąc to dla wielebnego oyca parocha wstęp wolny do puszczy, drzewa na restawracyą budynków y na opał, ale nie na przedaż, oraz wolne łowienie ryb niewodami, wędami y tryhubiczką w ieziorach y rzeczkach wszytkich, do dobr Kublicz nazwanych należących, tak samemu wielebnemu oycu parochowi, iako też ludziom y poddanym imci, tudzież y następcom imci pozwala się. Wygon dla koni y bydła wielebnego oyca parocha wespół z miastem Kubliczami, na własnych dwornych gruntach, bez uprzykszenia dwora dla imci y sukcessorów onego wolny będzie. Cavetur y to wielebnego oyca parocha y następców onego, iż browar na potrzebę plebanii dla zrobienia trunków, a nie na szynki obrócenia, krom ogułem na stro-

nie lub w miasteczku samym Kubliczach przedać, ile właśnie na swoią potrzebę, sub amissione onego, wielebnemu oycowi parochowi y następcom onego proprio sumptu wolno wystawić będzie. Hoc praecustodito, iż ieżeliby się prawo na zamieniony grunt, antea cerkiewny, in archivo archidiecaesano pokazało, lub gdzie u kogo pokazać się miało, tedy sub nullitate ma zostawać; a tym iuż fundatorskim odemnie de novo danym, tak teraznieyszy wielebny ociec paroch, iako też in posterum następuiące parochowie, cum praesentatione ode mnie y sukcessorów moich, zaszczycać się powinni będą. Wolen zatym y mocen będzie toties rzeczony wielebny ociec paroch Kublicki y następcy iego, ode mnie ad praesens nadanym w zamian gruntem, iako chcąc ad libitum sui, dysponować, rozrabiać, profitów wszelkich z onych wynaydować, chłopów osadzać, poddanemi rządzić, winnych y nieposłusznych karać, bez żadney ode mnie et inposterum sukcessorów moich przeszkody, prepedycyi y interessowania się; owszem od każdego takowego intruzora y iakową kolwiek przeszkodę lub pretext do tych gruntów ścielącego proprio sumptu u każdego sądu y prawa zastępować, ewinkować mamy y sukcessorowie moi powinni będą, wnosząc ewikcyą na dobra moie dziedziczne Kublicze nazwane, w woiewodztwie Połockim leżące, które sub onus evictionis podaię y oneruię. In casu zaś naruszenia y niedotrzymania w którym kolwiek punkcie y paragrafie tego moiego kommutacyinego, oraz wieczysto funduszowego zapisu, do zapozwania mnie samego y po mnie sukcessorów moich forum ubiquinarium, w wielkim xięstwie Litewskim practicabile, y rozprawę, abscissis omnibus dilationibus beneficiisque iuris, naznaczam y determinuię. I na tom ony dał z podpisem ręki mey własney y wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów, ode mnie ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Kubliczach, roku tysiąc siedmset pięndziesiąt siódmego, miesiąca Maia trzynastego dnia. U tego listu dobrowolnego wieczysto-funduszowego zapisu podpisy rąk his expressis: Jan Tyszkiewicz—Kiermelski y Bystrzański starosta. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielmożnego imci pana Jana Tyszkiewicza - starosty Kiermelskiego y Bystrzańskiego, do tego wieczysto kommutacyinego, oraz funduszowego zapisu, w Bogu wielebnemu Antoniemu Wadarskiemu, ad praesens parochowi Kubłickiemu, sukcessorom onego in posterum porochom, na rzecz w nim wyrażoną danego, ut iuris est, iako pieczętarz podpisuię się—Ignacy Korsak. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego kommutacyinego, oraz funduszowego zapisu podług prawa podpisuię się—Izydor Budźko, regent grodzki woiewodztwa Połockiego. Podług prawa proszony pieczętarz od osoby wysz wyrażoney podpisuię się Iózef Korwin Krukowski.

Który to takowy wieczysto dobrowolny funduszowy zapis iest do xiąg mieyskich Połockich zapisany. Z których y ten widymus, pod pieczęcią mieyską uprzywileiowaną radziecką, z podpisem pisarskim, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym, miesiąca Januarii dwudziestego ósmego dnia, stronie potrzebuiącey iest wydan. Pisan ut supra w Połocku. U tego widymusu listu wieczysto kommutacyinego, oraz funduszowego zapisu, przy wyrzniętey kustodyi y na niey wy-

ciśnioney Połockiey magdeburskiey na czerwoney massie pieczęci, podpis ręki imci pana pisarza magdeburskiego Połockiego y po niżey correcta tymi słowy: Demetriusz Pszczołko—iego królewskiey mości Połocki pisarz magdeburski. Correctum cum actis.

Który to takowy widymus listu wieczysto-kommutacyinego, oraz funduszowego zapisu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1757 г. Ноября 13 дня.

Изъ книги № 123, за 1758—1759 г., л. 465.

26. Подтверждение фундушевой записи на земли для Шостаковской церкви, данной Минскимъ ротмистромъ Константиномъ Рдултовскимъ.

Минскій ротмистръ Константинъ Рдултовскій, движимый религіозной ревностію къ распространенію унія, записываетъ въ своемъ Шостаковскомъ имѣніи, Оршанскаго уѣзда, три уволоки земли Шостаковской церкви на вѣчныя времена; кромѣ этого на свѣчи и вино особо записываетъ 30 злотыхъ съ мельничной аренды. При этомъ фундаторъ обязываетъ священниковъ еженедѣльно служить по средамъ обѣдни за души страждущихъ въ чистилищѣ.

Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedymset pięćdziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu w. i. p. Konstanty Rdułtowski—rotm. w. Mińskiego, opowiadał, prezentował y przyznał swóy dobrowolny, nieporuszony, korroboracyiny zapis, na rzecz w nim niżey wyrażoną, i. x. Janowi Chrudzkiemu—prezbiterowi Szostakowskiemu dany, służący y należący; który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, prosił nas sądu, ażeby pomieniony zapis cum suis contentis był do xiąg trybunału głównego w. x. Litew. spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur talis.

Konstanty na Rdułtowie Rdułtowski—rotmistrz w. Mińskiego, czynię wiadomo, komu o tym teraz y na potym będącego wieku ludziom wiedzieć będzie należało, tym mym dobrowolnym y nigdy nieporuszonym, korroboracyinym zapisem, perpetuis temporibus danym, na to i. x. Janowi Chrudzkiemu—prezbiterowi Szostakowskiemu, iż co nadanych anteriori data dokumentem osobliwszym dwuch włok

gruntu, na których włokach y zabudowanie dworne, iakie iest we wsi Szostakach, w powiecie Orszańskim sytuowanych, w woytowstwie Czomonadowskim, w trzech zmianach od ściany do ściany, od miedzy do miedzy leżących, cerkwi Szostakowskiey de nova radice własnym kosztem erygowaney, vigore funduszu uczynionego, w trybunale głównym w. x. Lit. przyznanego, na pomienioną cerkiew Szostakowską, tudziesz intuitu przywileiu approbationis od nayiaśnieyszego króla imci Augusta trzeciego, nam szczęśliwie panuiącego, na fundacyią approbowanych włok dwuch w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym czwartym, miesiąca Oktobra szóstego dnia w Grodnie danego y w trybunale głównym w. x. Lit. eodem anno, miesiąca Nowembra trzynastego dnia na kadencyi Nowogrodz. aktykowanego, do których dwuch włok e zelo pio trzecią także włokę dwornego gruntu, w trzech zmianach będącą, dodaiąc, z paszami murożnemi, błotnemi w wieczystą, a nigdy przeze mnie y sukcessorów moich nieporuszoną supra pomienionemu prezbiterowi y następcom iego posessyą postępuię y przez ienerała i. k. mci intromittować się pozwalam. Za którą recenter przyłączoną włokę tenże i. x. prezbiter y nastepcy iego za duszę moią y skoligowanych zemną y za dusze zmarłe, żadnego ratunku niemaiące, każdego tygodnia we śrzode mszę świętą odprawować obligatur; a z takowych trzech włok gruntu, na fundusz oddanych y zapisanych, do żadnych podatków płacenia zamkowi Mohilowskiemu i. k. mci nie powinien być i. xiądz przezbiter pociągnion y następcy in posterum iego pociągnieni być nie maią, lecz przez mużów wsi Szostakowskiey tak czynsze, iako y hiberny należące zamkowi i. k. mci opłacone być maią. Do którey mszy na świece y wino z prowentów młynów arendy moiey na rzece Hołubinie, na tychże włokach stoiących, własnym moim kosztem de nova radice erigowanych, złotych polskich trzydzieście co rok ia sam y sukcessorowie moi wypłacać maią w dzień świętego Michała—święta rzymskiego, a w. i. xiądz prezbiter z odebraney annuaty kwity corocznie dawać ma, tak mnie, iako y kożdemu dzierżącemu tę dobra. Co wszytko approbando ażeby, perpetuis temporibus firmiter trwało y ni przez kogo w naymnieyszym punkcie naruszono nie było, nisi si aliquid boni ad maiorem Dei gloriam posteriori tempore successores mei addere volent, pod rigorem na strasznym trybunale sprawiedliwego sędziego kożdego obowiązuię. A pro meliori robore ten móy corroborationis zapis cerkwi świętey graeco-uniackiey Szostakowskiey przy uproszonych w. i. pp. pieczętarzach ręką mą własną stwierdziwszy podpisuię. Pisan roku tysiąc siedmset pięģziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra trzynastego dnia, w Szostakach. U tego zapisu podpisy rąk tak samego aktora, iako też i. pp. pieczętarzów temi słowy: Konstanty na Rdułtowie Rdułtowski—rotm. w. Mińskiego, mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Konstantego Rdułtowskiego—rotm. w. Mińskiego, do tego korroboracyinego zapisu, i. xiędzu Janowi Chrudzkiemu — prezbiterowi Szostakowskiemu danego na rzecz w nim wyrażoną, podług prawa podpisuię się, L. Michał Dłuski—stolnik Smoleń., rotm. powiatu Orsz. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego korroboracyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną w Bogu wielebn. i. xiędzu

Chrudzkiemu—prezbiterowi Szostakowskiemu danego, podług prawa podpisuię się Iózef Korwin Krukowicz mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażoney osoby do tego korroboracyinego zapisu podług prawa podpisuię się IoachimRdułtowski.

Który to takowy zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1759 г. Февраля 16 дня.

Изъ книги № 125, за 1759—1760 г., л. 648.

27. Раздѣльная запись на спорныя фундушовыя земли между Буйницкимъ мужскимъ и Баркалабовскимъ женскимъ монастырями.

Игуменья Буйницкаго и игуменья Баркалабовскаго монастырей, желая покончить между собой частые споры, возникавшіе вслѣдствіе неопредѣленности границъ въ ихъ имѣніяхъ Костлянкѣ и Холмахъ, составили настоящую дѣльчую запись,, на основаніи которой постановили: всю землю въ количествѣ 100 уволокъ, раздѣлить по поламъ вмѣстѣ съ угодьями и крестьянами; одну половину предоставить Буйницкому монастырю, а другую Баркалабовскому; въ случаѣ нарушенія записи виновная сторона должна заплатить заруку въ размѣрѣ 2000 битыхъ талеровъ. Соглашеніе настоящее составлено съ вѣдома и разрѣшенія какъ фундаторовъ, такъ и Бѣлорусскаго архіепископа Георгія Конисскаго.

Roku tysiąc śiedmset szesdziesiątego, miesiąca Februarii dwudziestego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z wowodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiącznym siedmsetnym pięa dziewiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Feodor Szyszkowski, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy samym oryginale ad acta podał extrakt dobrowolnego listu, wieczysto-ugodliwego dzielczego, przez żaden sposób nieporuszonego zapisu, między w Bogu wielebnemi imć xięży Mitrofanem Carykiewiczem—ihumenem monasteru Buynickiego ze wszytką imcią w Chrystusie bracią zakonną tegoż monasteru z iedney strony, a ieymć panną Apollinaryą Korobańkowną—starszą monasteru Barkałabowskiego panieńskiego, ze wszytkiemi w Chrystusie siostrami ieymci tegoż monasteru, z drugiey strony zaszłego, w magdeburyi Mohilowskiey przyznanego et ex actis maydeburyi Mohilowskiey wydany, in rem et partem tychże pomienionych ichmośćiów Mitrofana Carykiewicza—ihumena monasteru Buynickiego y wszytkiey braci zakonu tegoż monasteru, ieymć pannie Apol-

linaryi Korobańkowny—starszey monasteru Barkałabowskiego panieńskiego y wszytkim siostrom tegoż monasteru służący y należący; który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego x. Lit. ony przyiowszy, w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego extraktu tenor sequitur estque talis.

Extrakt z akt mieyskich Mohilowskich prawa maydeburskiego. Roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziewiętnastego dnia.

Przed nami Stefanem Korobanką—wóytem, na mieyscu szlachetnego pana Jana Janowicza Jaroszewskiego, wóyta rocznego będącym, Stanisławem Krasnowskim, Andrzeiem Leoszkiewiczem — burmistrzami, także przed radcami y ławnikami miasta iego królewskiey mości Mohilowa, tego roku na sprawach zasiadaiącemi, comparendo personaliter w Bogu wielebni ichmość xięża Mitrofan Carykiewicz—ihumen klasztoru Buynickiego y Konstanty—ieremonach Buynicki z iedney strony, z drugiey Apollinaria Korobańkowna — ihumenia klasztoru Barkałabowskiego y Elisaweta Cichanowna, list dobrowolny wieczysto dzielczy, na rzecz w nim wyrażoną, ad akta mieyskie Mohilowskie podali y przyznali w te słowa pisany:

Ja Mitrofan Carykiewicz—ihumen monastera Buynickiego, ze wszytką moią w Chrystusie bracią zakonną tegoż monastera z iedney strony, a ia Appolinaria Korobańkowna, starsza monasteru Barkałabowskiego, ze wszystkiemi w Chrystusie siostrami moemi tegoż monasteru, z drugiey strony, za wyraźną wolą iaśnie wielmożnego imci pana Michała na Bychowach, Barkałabowie y Buyniczach hrabi y dziedzicznego pana Sapiehi—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, pana y dobrodzieia naszego, nie mniey też za wolą y błogosławieństwem iaśnie wielmożnego imć xiędza Jerzego Konisskiego — biskupa Białoruskiego y Mohyłowskiego, pana pasterza y dobrodzieia naszego, plenariam potestatem y zwierzchność nad monasterami naszemi Buynickim y Barkałabowskim, od iaśnie wielmożnego w Bogu nayprzewielebnieyszego imć xiędza Tymofeia Szczerbackiego — metropolity Kiiowskiego, in scriptis ieszcze w roku tysiąc siedmset pięćdziesiątym szóstym, miesiąca Julii dwudziestego trzeciego dnia, maiącego, czyniemy wiadomo y iawno wyznawamy tym naszym dobrowolnym listem, wieczysto-ugodliwym dzielczym, przez żaden sposób nieporuszonym zapisem, komu o tym moderni et futuri seculi ludziom wiedzieć będzie należało, ad invicem między nami danym, na to: Iż co z dawnych czasów, ad obloquentiam funduszów, monasterom naszym Buynickiemu y Barkałabowskiemu od zeszłych w Bogu świętey pamięci iaśnie wielmożnego imci pana Bohdana Stetkiewicza - kasztelana Nowogrodzkiego, expost podkomorzego Mścisławskiego y od iaśnie oświeconey xiężney ieymości Heleny Sołomereckiey—starościanki Krzyczowskiey y Słuczyckiey Bohdanowey Stetkiewiczowey—kasztelanowey Nowogrodzkiey, podkomorzyney Mścisławskiey, małżonki imci, fundatorów y dobrodzieiów monasterom naszym, ieszcze w roku tysiąc sześćsetnym trzydziestym trzecim, miesiąca Augusta dwódziestego dziewiątego dnia, danych y służących, successu potym temporis, za

naradzeniem się zeszłego w Bogu przewielebnego iego mości oyca Ioila Trucewicza—ihumena monasterów Kuteienskich, Buynickiego y Barkałabowskiego, moc zupełną y zwierzchność nad tymi monasterami in omni maiącego, z iaśnie wielmożnym wielebnym w Bogu zeszłym imć panem Michałem Włodzimierzem Stetkiewiczem — kasztelanicem Nowogrodzkim, podkomorzycem Mścisławskim, synem wspomnionych iaśnie wielmożnych imć panów Stetkiewiczów, fundatorów, dobrodzieiów naszych, za osobliwymi wieczysto fundacyinymi listami zapisami, tak od iaśnie wielmożnego imci pana Michała Włodzimierza Stetkiewicza – kasztelanica Nowogrodzkiego, indulgendo woli w Bogu zeszłych, iaśnie oświeconych xiążąt ichmościów Bochdana Sołomereckiego y Heleny Sołomereckiey, wuia rodzonego y matki swoiey, iako też od oyca Joila Trucewicza, monasterowi Barkałabowskiemu wespół z intromissyą ieneralską, ieszcze w roku tysiąc siedmset pięddziesiątym wtórym, miesiąca Apryla dwudziestego dnia danymi y służącymi, maiętności wsi Koscianki y Chołmów, włok sto w sobie zamykaiących, w powiecie Orszańskim leżących, przez czas barzo długi, bo do roku tysiąc siedmset pięddziesiątego siódmego po połowie, to iest, włok szesdziesiąt, monaster Buynicki, a włok szesdziesiąt monaster Barkałabowski, ze wszytkiemi pożytkami, poddanymi, czynszami, dziakłami, powinnościami y pryhonami spokoynie trzymali, w poślednieyszym też czasie, ile przez oyca Baranowskiego—ihumena Buynickiego y Piotra Izmayłowicza—namiestnika tegoż monasteru, różne w tey Kościance y Chołmach nastąpiły tergiwersacye, grabieże, wiolencye, naiazdy, niesnaski, różne krzywdy nam zakonnicom Barkałabowskim, ludziom y poddanym naszym, w Kościance y Chołmach mieszkaiącym, z okazyi czego zaczeła się kłótnia prawna, tak w konsystorzu Kiiowskim, iako y w innych subseliach między monasterami Buynickim y Barkałabowskim, którym takowym dalszym litigiom, kłótniom y kosztom prawnym my obiedwie strony zabiegaiąc, mediante w tym amicabili compositione przez godnych iaśnie wielmożnych y wielmożnych imć panów przyiacioł, ad id negotium ex utraque parte uproszonych, zgodziliśmy się z sobą takowym sposobem: Iż naypierwiey w pomienionych wsiach Kościance y Chołmach wymierzyć przez mierniczego sprawiedliwą pomiarą wszytkie włoki obudwuch folwarków Buynickiego y Barkałabowskiego, oraz y poddańskie we wszytkich trzech zmianach, z wyrażeniem, który poddany wiele ziemi ma y grunta trzyma, oraz wiele z siedziby ma płacić y służyć, umyślíliśmy byli; a po wymierzeniu takowym tymiż gruntami, wespół z chłopami, na na nich mieszkaiącemi, po połowie się podzieliwszy tak, iako y przed tym było, to iest, włok pięddziesiąt do monasteru Buynickiego, a włok pięddziesiąt do Barkałabowskiego ażeby perpetuis temporibus należeli, zobopolnie chcemy. A ponieważ takowy pomiar we wszytkich trzech zmianach gruntów y sianożęci folwarkowych y poddanych iuvante Deo, w roku nie dawno przeszłym tysiąc siedmsetnym pięddziesiątym ósmym, miesiąca Nowembra dwunastego dnia, przez imci pana Jana Korczyckiego—mierniczego przysięgłego, ad effectum przypadł y dwa inwentarze przez tego imci pana mierniczego sprawiedliwey pomiary, ieden dla monasteru

Buynickiego, drugi dla Barkałabowskiego iuż są sporządzone zaczym my obiedwie strony, podług tychże inwentarzów, grunta, iako się wyżey wyraziło, po połowie do manasteru Buynickiego włok piędziesiąt, z folwarkiem starym, a do Barkałabowskiego włok piędziesiąt z folwarkiem nowo zabudowanym, z poddanymi w pomienionych inwentarzach wyrażonymi, z ich żonami, dziećmi, końmi, bydłem rogatym y nierogatym y wszelkim dobytkiem onych; oraz z ich dziakłami, czynszami, daninami, przyhonami y wszelkiemi powinnościami, specifice w inwentarzach wyrażonymi, tak właśnie, iako pierwiey trzymaliśmy y teraz trzymać, rządzić, disponować, wszelkich sobie pożytków wynaydować, występnych poddanych każda strona swoich własnych ad obloquentiam praw Stetkiewiczowskiego y Trucewiczowskiego karać, sprawiedliwość z nich ludziom ukrzywdzonym czynić y iuż od daty listu teraznieyszego żadney naymnieyszey krzywdy y pretensyi w dzierżeniu przez samych siebie y przez subordinowane osoby iedną drugiey stronie nieczyniąc, tylko według tey cyrkumskrypcyi w pokoiu y wzgodzie iednostaynie zachować się obiedwie strony mamy y następcy nasi powinni będą wiecznemi a nieodzownemi czasy. Y to też ad invicem waruiemy dla siebie, iż cerkiew święto-Spaska, ponieważ na gruncie spólnym w Kościance iest zabudowaną, spólnie też do Buynickiego y Barkałabowskiego monasterów należeć ma; similiter w pomienionych wsiach Kościance y Cholmach, tak monasterowi Buynickiemu w swoiey części, iako też Barkałabowskiemu w swoiey, podług dawnych zwyczaiów szynki dworne lub arendy mieć, podymne, czopowe, szelężne, wszelkie uchwały seymowe, seymikowe y inne iakowe kolwiek podatki wynaleźć się mogą, każda strona za swoią część płacąc in perpetuum wolno będzie. Czego wszytkiego my obiedwie strony ad invicem sobie dotrzymać wiecznemi czasy mamy y następcy nasi też dotrzymać powinni będą, pod zaręką dwuch tysięcy talarów bitych, pod punktem trium lucrorum et aliis poenis, de lege ecclesiastica extendendis. O którą zarękę y o niedotrzymanie w którym kolwiek punkcie y paragrafie tego naszego dobrowolnego listu wieczysto ugodliwego, dzielczego zapisu, daiemy moc y pozwalamy ad invicem sobie, to iest, stronie ukrzywdzoney krzywdę czyniącą stronę, do wszelkiego sądu y prawa, przyimuiąc ubiquinarium forum w wielkim xięstwie Litewskim, zapozwać; gdzie będąc zapozwaną, ad primam instantiam stanowszy, strona krzywdę czyniąca rozprawę finalną bez żadnych dylacyi, godzin, obmów y munimentów przyiąć, zaręki w tym liście wyrażone, nie schodząc z sądu, parti iniuriatae zapłacić y wszelkim wyrokom, by nayuciążliwszym, sądowym in omni, sine appellatione, podlegać my sami y następcy nasi mamy y powinni będziemy. A po zapłaceniu by niepoiednokrotnie zarąk, przecie ten nasz list dobrowolny, wieczysto ugodliwy, dzielczy zapis przy zupełney mocy y walorze zostawać ma, aż do dość sobie we wszytkim uczynienia. Y na tośmy dali ad invicem sobie ony z podpisami rąk naszych własnych y ichmość panów pieczętarzów, od nas obudwuch stron ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Mohilowie, roku tysiąc siedmset piędziesiątego dziewiątego, miesiąca Februaryi szesnastego duia. U takowego wieczysto dzielczego prawa podpis rąk, przy czterech pieczę-

ciach, czerwoną laką podłożonych, tymi słowy: Monasteru Buynickiego ihumen y hieromanach Mitrofan Carekiewicz z bracią; ieromonach Konstantey z. m. B. Appollinarya Korobankowna—ihumenia m. B. z siostrami; Elisaweta Cichanowna rukoiu. A iaśnie wielmożnych, y wielmożnych imć panów pieczętarzów hisce verbis: Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielebnego oyca Mitrofana Carykiewicza—ihumena y braci inszych monasteru Buynickiego ex una parte, ex altera od panny Appollinaryi Korobankowny—starszey y wszytkich zakonnic monasteru Barkałabowskiego, do tego listu wieczysto dzielczego zapisu, ad invicem między niemi danego, na rzecz w nim wyrażoną podług prawa podpisuię się Jan Hlebicki Iózefowicz—starosta sądowy powiatu Orszańskiego, półkownik Petyhorski buławy polney wielkiego xięstwa Litewskiego. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego prawa wieczysto dzielczego, monastyrowi Barkałabowskiemu służącego, podług prawa podpisuię się Antoni Marcin Chrapowicki — podkomorzy Smoleński, półkownik powiatu Orszańskiego, regim. diw. Biał. w. x. Litewskiego. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażonych osób do tego wieczysto dzielczego prawa, monasterowi Barkałabowskiemu służącego, podług prawa pospolitego podpisuię się Iózef Felicyan Ciapiński—instygator ekonomii iego królewskiey mości Mohylowskiey mp. Któreż to wieczysto dzielcze prawo, za podaniem y przyznaniem przez wyż mianowanych osób, do akt mieyskich Mohylowskich iest przyięte y de verbo ad verbum wpisane, z których y ten extrakt pod pieczęcią mieyską, z podpisem rąk nas wóyta y pisarza mieyskich, w Bogu wielebnym pannom zakonnym monasteru Barkałabowskiego w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym piędziesiątym dziewiątym, miesiąca Februaryi dwudziestego szóstego dnia iest wydany. U tego extraktu dobrowolnego listu wieczysto ugodliwego dzielczego, przez żaden sposób nieporuszonego zapisu, przy wyciśnioney maydeburyi Mohylowskiey pieczęci podpisy rąk wóyta y pisarza, oraz poniżey korrekta następuiącemi słowy: Stefan Korobanko—wóyt miasta iego królewskiey mości Mohylowa. Jan Jaroszewski—pisarz kancelaryi maydeburyi Mohylowskiey. Correctum cum actis.

Który to takowy extrakt inwentarza, przy samym originale, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1759 г. Февраля 26 дня.

Изъ книги № 135, за 1759—1760 г., л. 659.

28. Инвентарь фундушевыхъ земель, принадлежащихъ Баркалабовскому женскому монастырю.

Въ этомъ инвентарѣ описываются границы имѣній Костянки и Холмовъ, принадлежащихъ женскому Баркалабовскому женскому монастырю; представляется перечень именъ крѣпостныхъ крестьянъ съ ихъ повинностями. Всей земли было исчислено и измѣрено 60 уволокъ. Повинности съ уволоки назначены въ размѣрѣ 6 тынфовъ и 2-хъ шостаковъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Februarii dwudziestego dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym dziewiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. patron imć pan Theodor Szyszkowski—strażnik Piński, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym oryginale, ad acta podał extrakt inwentarza maiętności wsi Kościanki, oraz Chołmów, w Bogu wieleb. imć pannom zakonnicom monasteru Barkałabowskiego przez wielmożnego imć pana Jana Kirczyckiego—mierniczego sporządzonego, w magdeburii Mohylowskiey przyznanego, ex iisdem actis wydany, in rem et partem tychże pomienionych w Bogu wielebnych panien zakonnych monastyru Barkałabowskiego służący, który podaiąc do akt prosił nas sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony extrakt ze wszelką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis:

Extrakt z akt mieyskich Mohylowskich prawa magdeburskiego. Roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Februarii dziewiętnastego dnia.

Przed nami Stefanem Korobańką—wóytem na mieyścu szlachetnego pana Jana Janowicza Jaroszewskiego, wóyta rocznego będącym, Stanisławem Krasnowskim a Andrzeiem Leoszkiewiczem—burmistrzami, tudzież przed radcami y ławnikami miasta iego królewskiey mości Mohylowa, tego roku na sprawach zasiadaiącemi, comparendo personaliter w Bogu wielebni imć xiężа Metrofan Carykiewicz—ihumen klasztoru Buynickiego y Konstanty—ieromanach Buynicki z iedney strony, z drugiey w Bogu wielebne Appolinarya Korobańkowna—ihumenia klasztoru Barkałabowskiego y Elisaweta Cichanowna, list dobrowolny wieczysto dzielcze prawo, a przy nim inwentarz maiętności wsi Kościanki y Chołmów; na rzecz w nim wy-

rażoną, ad acta magdeburyi Mohylowskiey podali y przyznali w te słowa pisany: *Inwentarz* maiętności wsi Kościanki y Chołmów, w powiecie Orszańskim leżącey, wielebnych panien zakonnych manastyru Barkałabowskiego po wymierzeniu gruntów wszystkich we trzech zmianach przez połowę, mianowicie skrzyni samey tak w zmianach polowych, z sianożęciami, do tychże wsi przynależącemi, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym pięćdziesiątym ósmym, miesiąca Nowembra dwanastego dnia sporządzony, przez mnie Jana Kirczyckiego—mierniczego, tak od ww. oyców czerńców manastyru Buynickiego, iako też od wielebnych panien czernic manastyru Barkałabowskiego użytego y y spólnie od stron obudwuch zobligowanego:

Wieś *Kościanka*—włok numero dwadzieścia dwie: iedna włoka dworna pod cerkwią świętego Spasa, pierwszy dom pół włoki osiadłey Iwan Kłop, syn Leon y Karp, numero synów dwuch, czynszu tynfów trzy, szostak ieden; drugi dom pół włoki osiadłey Araffiey Kłop, syn Kuzma, Sciepan, Ausiey, Osip, Nikicy y Wasil, numero synów sześciu, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; trzeci dom pół włoki osiadłey Pietrok Kłop, syn Ahey, Janko, Iwan y Jakim, numero synów czterech, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; czwarty dom iedna włoka osiadła, Uscin Walacki, syn Matwiey, Daniło y zięć Demian, numero synów trzech, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; dwie włoki na dwor do zasiewu; piąty dom pół włoki osiadłey, Daniło Kapuścin, brat Auchim, zięć Prokop, numero synów dwuch, czynszu tymfów trzy y szostak ieden; iedna włoka na dwor do zasiewania; szósty dom—pół włoki osiadłey, Antonicha wdowa, syn Anton, numero syn ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; siódmy dom iedna włoka osiadła: Chomka Kawalew, syn Zmitrok, brat Wasil y Ostapko, numero synów trzech, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; ósmy dom pół włoki osiadłey: Dziemid Kuzmin, syn Kuźma, syn numero ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; dziewiąty dom pół włoki osiadłey: Chwiedor Bocianow, syn Wasil, Filip y Parchwien, numero synów trzech, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; dziesiąty dom pół włoki osiadłey: Zmitrok Awczynnikow, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; iedenasty dom pół włoki osiadłey: Sciepan Hapieionik, syn Pawluk, numero syn ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; dwunasty dom pół włoki osiadłey, Siemion Kocil, syn Niescier y wnuk Jakim, numero synów dwuch, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; trzynasty dom iedna włoka osiadła: Jarmoła Rozhonow, syn Aliexiey y Wasil szwagier, numero synów dwuch, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; czternasty dom iedna włoka osiadła, Apanas Razhonow, syn Sciepan y brat Daniło, numero synów dwuch, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; piętnasty dom iedna włoka osiadła, Sciepan Razhonow, syn Apanas y zięć Sidor, numero synów dwa, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; trzy włoki dworu do zasiewania; szesnasty dom pół włoki osiadłey, Samul Matwieiów, przy nim brat Swirid, numero syn ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; siedmnasty dom pół włoki osiadłey: Leon Razhonow, syn Iwan, numero syn ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; osiemnasty dom iedna

włoka osiadła, Cierach Haponow, syn Pietrok, wnuki Siemion, Hryszko y Hryszeczko, numero synów czterech, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; dziewiętnasty dom iedna włoka osiadła, Iwan Karawka, syn Karp, pasierb Hryszko, numero dwuch, czynszu tynfów sześć y szostaków dwa; dwie włoki na dwór od ściany do zasiewania, summa lateris: idque domów dziewiętnaście, włok osiadłych trzynaście, włok dwornych dziewięć, ludzi czterdziestu dwuch, czynszu tynfów osimdziesiąt sześć y szostaków dwa. Na drugiey stronicy arkusza thenor idque talis: *taż wieś Kościanka*, w tey wsi hospodarzów numero dziewiętnastu, synów tychże gospodarzów numero czterdziestu dwuch, rozdział włok ciągłych do powinności numero trzynaście, włok dwornych do zasiewania numero dziewięć; efficit włok numero dwadzieście dwie, czynszu z włok osiadłych po tynfów sześć y szostaków dwa, efficit, tynfów numero osimdziesiąt sześć, szostaków dwa, podymnego z dymu corok płacą po tynfów numero cztyry, przyhonu, ile potrzeba każe, do tegoż folwarku służyć powinni.

Wieś *Cholmy*, włok numero osim: pierwszy dom—iedna włoka osiadła, Mikita Zabłocki, syn Jakim, przy nim siestrzenców Choma, Siła, Karp, wnuki Jewmen, Wasil y Daniło, dico, synów siedmiu, czynszu tynfów cześć y szostaków dwa; drugi—trzy czwierci włoki osiadłey, Kuźma Zabłocki, brat Autuch, synowie Matwiey y Prokop, dico, synów trzech, czynszu tynfów pięć; trzeci dom—czwierć włoki osiadłey: Michał Zabłocki, syn Illa, pasierzb Pancieley, dico, synów dwuch, czynszu tynf ieden, szostaków dwa; czwarty dom—pół włoki osiadłey: Astap Kartaszow, syn Iwan, Hryszko y Wasil, wnuków: Michał, Pawliuk y Fiedor, przy nim zięć Radźko, syn Pawliuk y Sieńko, dico, synów dziewięć, czynszu tynfów trzy, szostak ieden; piąty dom—pół włoki osiadłey: Andrey Kartaszow, syn Arafiey y Pawliuk, dico, synów dwuch, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; szósty dom—pół włoki osiadłey: Osip Harasimow, syn Ihnat y Charyton, dico, synów dwóch, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; siódmy dom—pół włoki osiadłey: Osip Karpow zięć, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; ośmy dom pół—włoki osiadłey: Matwiey Butyczyn, zięć Chomka, dico ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; dziewiąty dom—pół włoki osiadłey: Iwan Arciomow, przy nim brat Małach, numero ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; dziesiąty dom—pół włoki osiadłey: Andrey Krolikow, syn Fiedor y Małach, dico, synów dwuch, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; iedenasty dom trzy czwierci włoki osiadłey, Lahuła Krolik, syn Jakow, Autuch, wnuki Dziemid y Demian, dico, synów czterech, czynszu tynfów pięć; dwunasty dom—trzy czwierci włoki osiadłey: Alexiey Raznicki, syn Iwan, przy nim brat Fiodor y syn Fiodor, dico: synów trzech, czynszu tynfów pięć; trzynasty dom pół włoki osiadłey: Fiadoś Krolik, syn Dzimid y Marcin, dico, synów dwuch, czynszu tynfów trzy y szostak ieden; czternasty dom pół włoki osiadłey: Andrey Maczeka, syn Pauluk, syn ieden, czynszu tynfów trzy y szostak ieden. Wtey wsi gospodarzów numero czternastu, synów tychże gospodarzów numero trzydzieście dziewięć, włok osiadłych do powinności numero osiem, czynszu z włoki po tynfów sześć y szostaków dwa, efficit tynfów numero pięddziesiąt trzy, szostak ieden, podymnego

z dymów czterech po tynfów cztery na rok płacić maią.

Opisanie wymiaru gruntów wielebnych panien zakonnych monastyru Barkałabowskiego wszytkich trzech zmian, iako w liniach niżey specifikowano, wsi Kościanki y Chołmów maiętności nazwaney, przez połowę gruntów wydzielonych, z wielebnymi oycami czerncami manastyru Buynickiego. *Primo* pierwsza zaczyna się zmiana w skrzyni samey pod poddaństwem wsi Kościanki, od włoki cerkiewney pod tytułem cerkwi świętego Spasa, z wymiaru każdey włoki szyrokości po prętów sześć, długość tey zmiany od granicy wsi Sidorowicz, aż do granicy wsiów ekonomicznych dobr iego królewskiey mości Mohylowskich graniczących, do ściany dwornych włok dwuch poprzecznych, przy Iwanu Karawce—poddanym tychże wielebnych panien, znayduię się włok dwadzieście dwie, bez żadnych naddatków; do tey zmiany, iako dla poddanych wydzielonych inwentarzów, tak wielebnym pannom zakonnym monastyru Barkalabowskiego włok dwornych. *Secundo.* Druga zaczyna się zmiana Podmachów od włok wydzielonych drugiey zmiany wielebnych oyców czerncôw manastyru Buynickiego, zaczynaią się włoki wielebnych panien manastyru Barkałabowskiego, z wymiarów każdey włoki, szyrokości po prętów osiem, a to dla tego, że ponieważ długości tey zmiany nie dochodzi, exquo błoto nieużyteczne; zaczyna się ta zmiana długości od granicy Sidorowskiey, idąc długością tych włok przez uroczyszcza, nazwane Berezowka, do tychże wielebnych panien włok należących, do ściany wsi Chołmów, a kończą się ich włoki w szyrokości przez uroczyszcze, nazwane Pienne, do ściany graniczącey wsi Machowa, znayduie się włok dwadzieście dwie, a sznurów w poprzek włok dwadzieście trzy, bez żadnych naddatków do tey zmiany. *Tertio.* Trzecia zaczyna się zmiana tychże wielebnych panien od włok dwornych wielebnych oyców czerncôw y ściany skrzynney pod wieś Woronowka, końcami włok od granicy wsi ekonomiczney, nazwaney Dubinki, idąc sznurem wpoprzek włok z wymiarów każdey włoki szyrokości po prętów pięć aż do włok trzeciey zmiany wielebnych oyców czerncôw monastyra Buynickiego, miary sznurów dziewięć, prętów cztyry. A tak ominowszy wielebnych oyców grunta trzeciey zmiany, idąc daley, tychże wielebnych panien grunta teyże trzeciey zmiany ku zaściankowi do ściany włok, wychodzących na obie strony trzeciey zmiany, pokazało się miary w gruntach, tudzież ww. pp. sznurów pięć y prętów sześć, efficit tey trzeciey zmiany według miary sznurów piętnaście w szyrokości włok, długości tych gruntów od wsi Dubinki, idąc koło zaścianku, w prawey stronie do ściany Woronowskiey, graniczącey ze wsią Kościanką, przez młyn wielebnych oyców czerncôw, przy zaścianku w prawey stronie do ściany Sidorowskiey, końcami włok, na którey zakopany kopiec dawny, graniczący ze wsią Sidorowiczami, Woronowki y Kościanki, w rogu samym znayduie się włok dwadzieście dwie bez żadnych naddatków tey zmiany, z tym wyrażeniem tymże wielebnym pannom zakonnym manastyru Barkałabowskiego, że od ściany Sidorowskiey, za młynem w końcach włok ich, miary powinno być sznurów pięć y prętów sześć, do tey trzeciey zmiany wydzielone, iako w skrzyni samey, tak we wszystkich trzech zmianach, które takowe sznurów pięć y prętów sześć, w po-

mienioney trzeciey zmianie, ieśliby wcale niewychodziły podług miary ex ratione, że za młynem od granicy Woronowskiey w końcach grunta są wąższe, tedy my zakonnice Barkałabowskie tego niedostatku od wielebnych oyców Buynickich pretendować niemamy. Zaczym podpis ręki tymi słowy: Apolinaria Korobańkowna—ihumenia monastyru Barkałabowskiego, z dobrowolnego pomiarkowania miedzy sobą zobu stron po rozmierzeniu gruntów w majętności, nazwaney wsi Kościanki y Chołmów, przez połowę we trzech zmianach, z sianożęciami wydzielonych, iako wielebnym oycom czerncom manastyru Buynickiego, tak wielebnym pannom zakonnym manastyru Barkałabowskiego z wyrażeniem na obie strony inwentarzami, z poddaństwem opisanemi, z ich gruntami we wsi Kościance, znayduie się włok czterdzieście cztyry, we wsi Chołmach włok szesnaście, z których włok iako w Kościance, tak w Chołmach przez połowę superius mienionych unanimiter obom stronom z wymiaru wydzielone, z osobna zaś zaścianek, nazwany Czatowoie za Chołmami, od granicy Machowskiey y innych wsi dobr ekonomicznych iego królewskiey mości graniczących, który w differencyi do tychczas zostaiący pomiedzy stronami, a teraz zgodziwszy się dobrowolnie iest wymierzony; w którym z wymiaru szyrokości pokazało się sznurów piętnaście, w iednym obrębie z tych sznurów wielebnym oycom czerncom połowę, to iest sznurów siedym, prętów pięć, także wielebnym pannom drugiey połowy tego zaścianku sznurów siedm y prętów pięć, który zaścianek do tychże inwentarzów obudwum stronom zapisuie się y w dalszy czas aby niebyło iakich zawodów z którey strony, z woli iaśnie wielmożnego iego mości pana hrabi Sapiehi—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego, qua collatora, a za dyspozycyą pod tenczas wielmożnego imci pana Szymona, Piotra Herubowicza—czesznika Żmudzkiego y komisarza generalnego dobr Bychowskich, iaśnie wielmożnego imci pana dobrodzieia będąc destynowanym, z zamku Staro-Bychowskiego dla wymierzenia gruntów z sianożęciami wsi Kościanki y Chołmów, przez połowę wymierzonych, we trzech zmianach obom stronom, z dobrowolnego pomiarkowania, iako wielebnym oycom czerncom monastyru Buynickiego, tak wielebnych panien czernic monastyru Barkałabowskiego, przy sporządzeniu do tego inwentarza, z wyrażeniem y opisaniem w nim gruntów y sianożęci, do którego podpisuię się Jan Kirczycki—mierniczy Staro-Bychowski. U takowego inwentarza subscriptio rąk tymi słowy: monasteru Buynickiego ihumien hieromonach Metrofan Carekiewicz; ieromonach Konstantyi—zakonnik monasteru Buynickiego; a iaśnie wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów, przy trzech pieczęciach, laką czerwoną podłożonych, his verbis: Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od oyca Mitrofana Carykiewicza—starszego y wszystkich braci zakonnych monasteru Buynickiego, do tego inwentarza, zakonnicom Barkałabowskim służącego, podług prawa podpisuię się—Jan Hlebicki Iozofowicz—starosta sądowy powiatu Orszańskiego, półkownik buławy polney woysk wielkiego xięstwa Litewskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego inwentarza podpisuię się: Antoni Marcin Chrapowicki—podkomorzy Smolenski, półkownik powiatu Orszańskiego, regimen-

tarz diwizyi Białoruskiey woysk wielkiego xięstwa Litewskiego. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od wyrażonych osób do tego inwentarza podpisuię się: Jozef Felicyan Ciapiński—instygator iego królewskiey mości oekonomii Mohylowskiey mp.

Któryż to inwentarz, za podaniem y przyznaniem przez wyż mianowanych osób, do akt mieyskich Mohyłowskich iest przyięty y de verbo ad verbum wpisany, z których y ten extrakt, pod pieczęcią uprzywileiowaną mieyską, z podpisem rąk nas wóyta y pisarza mieyskich, w Bogu wielebnym pannom zakonnym monasteru Barkałabowskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym pięndziesiątym dziewiątym, miesiąca Februarii dwudziestego szóstego dnia iest wydany. U tego extraktu przy wyciśnioney pieczęci maydeburyi Mohylowskiey podpisy rąk wóyta y pisarza, oraz korrekta temi wyrażaią się, słowy: Stefan Korobańko—woyt miasta iego królewskiey mości Mohylowskiego; Jan Jaroszowski — pisarz kancelaryi maydeburskiey Mohylowskiey. Correctum cum actis.

Który to takowy extrakt inwentarza, przy samym originale, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1759 г. Августа 15 дня.

Изъ книги № 126, за 1760 г., л. 962.

29. Мировая сдѣлка между Борунскимъ базиліанскимъ монастыремъ и Осипомъ Ходькою касательно прекращенія споровъ о границахъ.

Между Борунскимъ монастыремъ и Осипомъ Ходькой возникли споры изъ-за границъ смѣжныхъ имѣній Козяковщизны и Загорья въ Ошмянскомъ уѣздѣ; эти споры судебнымъ порядкомъ велись въ земскомъ судѣ, въ трибуналѣ и судѣ подкоморскомъ. Наконецъ спорящія стороны убѣдились, что, во избѣжаніе судебныхъ издержекъ и проволочекъ, имъ удобнѣе прійдти къ частному соглашенію и добровольно установить опредѣленныя границы. Настоящій актъ и указываетъ на тѣ границы, которыя установлены третейскимъ судомъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego, miesiąca Julii dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, z wоiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Jan Łastowski—rotmistrz Oszmiański, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym orginale, ad acta podał extrakt dobrowol-

nego wieczysto ugodliwego, zrzecznego, kwitacyinego, nieporuszonego y przez żaden sposób, ani wynalazek ludzki nieskasowanego zapisu, między imć xiędzem Stanisławem Zeckierthem—superiorem y wszytkiemi imć xięży bazylianami klasztoru Boruńskiego, a wielmożnym imć panem Iózefem Boreyką Chodźką — sędziem grodzkim powiatu Oszmiańskiego, ad invicem sobie danego y w maydeburyi iego królewskiey mości przyznanego, ac ex iisdem actis per extractum wydany, in rem et partem tychże ichmciów służący; który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd, ony przyiowszy, wpisać w xięgi de verbo ad verbnm pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Wypis z xiąg magdeburskich iego królewskiey mości miasta Borun. Roku tysiąc siedmsetnego piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Augusta ośmnastego dnia. Przed szlachetnym urzędem iego królewskiey mości wóytowskim magdeburyi miasta Borun stanowszy oczewisto w Bogu przewielebny imć xiądz Stanisław Zeckierth—superior Boruński y wielmożny imć pan Iózef Boreyko Chodźko—sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego, zapis wieczysto ugodliwy, zrzeczny, kwitacyiny, wzaiemnie między ichmośćmi dany y służący, opowiadali y prezentowali y ustnie y oczewisto obie strony przyznali, którego zapisu do xiąg wpisuiącego tenor sequitur estque talis:

Ja xiądz Stanisław Zeckierth—superior, z osoby swey y imieniem wszytkich xięży bazylianów klasztoru Boruńskiego z iedney, a ia Iózef Boreyko Chodźko—sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego, z drugiey strony, pod wszytkie niżey wyrażone wadia, warunki y obowiązki prawne, dobrowolnie na nas przyięte, podlegaiąc y pod one podpadaiąc, czyniemy wiadomo tym naszym dobrowolnym wieczysto-ugodliwym, zrzecznym, kwitacyinym, nieporuszonym y przez żaden sposób, ani wynalazek ludzki nieskassowanym, ad invicem między nami danym zapisem, na to: Iż co my xięża bazylianie klasztoru Boruńskiego, maiąc grunta y łąki, quondam dworów nazwanych Koziakowszczyzny, Usowszczyzny, Kurmanowszczyzny, Muchonowszczyzny, Chalbieiówszczyzny y Milkomanowszczyzny, w powiecie Oszmiańskim leżące, a maiąc do kumenta sobie służące, przez antec esso rów naszych xięży bazylianów Borunskich wprzód w Bogu zeszłego wielmożnego imci pana Andrzeia Michała Chodźki—oboznego Oszmiańskiego, postremo u wyż wyrażonego wielmożnego imci pana Iózefa Boreyki Chodźki — sędziego grodzkiego Oszmiańskiego, tak w obrębie, iako y szachownic gruntów, lasów y łąk w dobrach ichmościów Zahorzu, pretendowaliśmy, a potym po stałych grabieżach, wprzód w ziemstwie Oszmiańskim, postere w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego prawem czyniliśmy, gdzie kilka dekretami na sąd podkomorski odsyłano było. A zatym zważywszy longum iter procederu prawnego y unikaiąc expensów prawnych, niemniey y inne maiąc prae oculis okoliczności, używszy abutrinque godnych ichmościów panów przyiacioł, wiecznemi, a nigdy nieodzownemi czasy rozgraniczywszy, pogodziliśmy się tym sposobem: Ponieważ wielmożny imć pan sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego grun-

tu szmat ieden, między gościncami Wileńskim y Krewskim, lasem y pasieką będącego, z Kosmatą alias Jałową górą przytym za gościncem Krewskim, idąc z Borun do Krewa, po lewey ręce po drożkę, która z gościnca idzie do starych Borun, aż do ściany Zuprańskiey, zrzekszy się w tych mieyscach aktorstwa, nam ustąpił y kopcami, iak po niżey będą wyrażone, osypaliśmy. Przy tym, ponieważ tenże wielmożny imć pan sędzia szachownic swych tak w obrębie naszym Koziakowskim, iako też pod Osteykiszkami w dokumentach wyrażonych, szlacheckich y tatarskich, sobie pretendowanych, nam cedował, ex his expressis de super rationibus, ponieważ w naszey pretensyi wyż wyrażonemi gruntami iesteśmy satisfacti,—ex inde my xięża bazylianie, nad wyż wyrażone grunta, przez wielmożnego imci pana sędziego grodzkiego Oszmiańskiego ustąpione, żadnych obrębów, szachownic gruntowych y sianożętnych y sianożęci Gawdziuchy, tak vigore naszych, iako y wielmożnego imci pana sędziego dokumentów, w obrębie iegomościnym Zahorskim po obapoł Długiey góry, na Długiey górze y za gościncem Wileńskim y na żadnym mieyscu pretendować perpetuis temporibus nie mamy y niepowinni będziemy; my sami y sukcessorowie nasi z onych wiecznie zrzekamy się, owszem pretensyie o grabieże wszelkie, pożęcie y stratowanie zboż, zabieranie bydła y wszelakie zboże kassuiemy y z onych kwituiemy. Wzaiemnym sposobem, ia sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego maiąc dobra moie Zahorze szlacheckie y przykuple tatarskie ieszcze stante vita w Bogu zeszłego wielmożnego imci pana Andrzeia Michała Chodźki—oboznego powiatu Oszmiańskiego, dobrodzieia oyca moiego, iak aktora tych dobr, który maiąc pokrzywdzenie od ichmościów xięży bazylianów Boruńskich w wycinaniu pasiek, oraz w zabieraniu gruntów y broniąc obrębu swego Zahorskiego y przykupli tatarskich, niemniey y szukaiąc swych szachownic w obrębie Koziakowskim u ichmościów xięży bazylianów, oto wprzód w ziemstwie Oszmiańskim y trybunale ociec móy prawem z ichmciami czynił, gdzie kilką dekretami na sąd podkomorski ta sprawa odsyłana była; iakoż wielmożny imć pan Dominik Pozniak—podkomorzy Oszmiański, po kilkakroć zieżdzaiąc in accessorio tę sprawę sądził, praesenter vero zważywszy longum iter procederu prawnego y niemały expens, a tak mediante authoritate godnych wielmożnych imć panów przyiacioł, wiecznemi, a nigdy nieodzownemi czasy pogodziliśmy się tym sposobem. Ponieważ w Bogu wielebni imć xięża bazylianie pretendowanego gruntu części obrębu y wszelkich szachownic w obrębie moim Zahorskim y przykuplach tatarskich po obapoł Długiey góry y na Długiey górze, oraz sianożęci Gowdziuchi, przy tym za gościncem Wileńskim y wszelkich ieneraliter pretendowanych cyrkumferencyi zrzekli się y żadney szachownicy, tak vigore swoich, iako y moich dokumentów perpetuis temporibus pretendować nie maią. W rekompensę czego ia sędzia grodzki Oszmiański sztukę gruntu między gościncami Wileńskim y Krewskim z górą Kosmatą alias Jałową, przytym sztukę gruntu przy gościncu Krewskim, z Borun ichmościów xięży bazylianów do Krewa idącym, po lewey ręce po drożkę, która idzie z gościnca Krewskiego ku starym Borunom, aż po ścianę Zuprańską, ichmościom xięży bazylianom Bo-

ruńskim wiecznie ustępuie y wszelkich niw, w dokumentach moich wyrażonych, a w tych szmatach nayduiących się, zrzekam, aktorami ichmościów czynię, które postąpione grunta kopcami, po niżey wyrażonemi, dla pewnieyszey wieczney granicy osypaliśmy; distinctim szachownic wszelkich, w dokumentach wyrażonych, a w obrębie ichmościów xięży bazylianów Koziakowskim będących y pod Osteykiszkami wiecznie zrzekam się, demum z grabieży wszelkich, pożęcia y stratowania zboż, grabieży bydła wiecznie ichmościom kwituię, a czyniąc wieczne, nieporuszone *rozgraniczenie* między dobrami Zahorzem y przykupiami tatarskimi, do Zahorza dobr moich, w powiecie Oszmiańskim leżących, mię sędziego grodzkiego Oszmiańskiego, a dobrami naszemi Koziakowskiemi nas xięży bazylianów Boruńskich, takowa zaczyna się granica; Naypierwiey, poczowszy za gościncem Wileńskim, od rzeki Łostai, w górze stawu Zahorskiego, nad rzeką Łostaią—kopiec pierszy, zaczyna się w końcu stawu Zahorskiego, w którym kopcu są włożone żużle; a od tego kopca idąc prostym trybem, a zostawuiąc sianożęci Zahorskie po prawie, a Koziakowskie po lewie, wymierzywszy sznurów dwa y pół sznura, kopiec drugi, w którym są włożone żużle kowalskie; od tego kopca idąc koło sianożęci Koziakowskich w sznurów trzy kopiec trzeci, w którym są włożone kafla; od trzeciego kopca takoż w sznurów trzy kopiec czwarty, w którym są włożone kafla; od którego kopca, powróciwszy trochę wprawo w sznurów trzy usypano kopiec piąty, w którym są włożone żużle; od tego kopca wymierzywszy sznura półtora, kopiec szósty, rogowy, w którym są włożone żużle; od szóstego kopca, idąc koło sianożęci Koziakowskiey, w sznurów półtora takoż kopiec rogowy siódmy, w którym są włożone żużle; od tego kopca, powróciwszy wprawo, a wlewie porzuciwszy wygon y koluhę, idąc prostym trybem przez też samą koluhę y gościniec Wileński o sznurów dwa, pręt ieden y łokcia półtora kopiec ośmy, podle krzyżyka przy gościńcu, w którym włożone żużel y kafla; od którego kopca, podszedszy trochę y powróciwszy wlewo w sznurów cztyry kopiec dziewiąty, w którym włożony żużel y kafla; od tego kopca także w sznurów cztyry kopiec dziesiąty, do którego włożono żużel y kafla; daley idąc do tego kopca iterum w sznurów cztyry kopiec iedynasty, w którym włożono żużle y kafla; od którego kopca daley postępuiąc w sznurów dwa kopiec dwunasty, w którym włożona żużla y kafla; a ten kopiec iest usypany przy samym gościńcu, z Borun xięży bazylianów Boruńskich do Krewa idącym, do którego rectilinium od kopca, pod krzyżykiem przy gościncu Wileńskim zasypanego, robiono y czyniono; od tego kopca wszedszy na gościniec Krewski y idąc tymże samym gościncem o sznurów pięć usypano kopiec trzynasty, w którym włożono kafle. Tymże gościncem postępuiąc y idąc daley, wymierzywszy sznurów sześć, usypano kopiec czternasty, do którego włożono kafle; od tego kopca, przeszedszy przez gościniec Krewski na drożkę, która idzie z gościnca Krewskiego ku starym Borunom y do ściany Zuprańskiey, między tą drożką a gościncem Krewskim, w samym klinie o pół sznura kopiec piętnasty, w którym włożone żużle; od tego kopca, idąc tą drożką do ściany Zuprańskiey, od starych Borun założoney, przy teyże

ścianie Zuprańskiey, po lewey ręce tey drożki, o sznurów dwa y prętów dwa kopiec szesnasty, ostatni, w który włożono żużle. Y tu się skończyła granica między nami bazylianami Boruńskiemi, a mną sędzią grodzkim Oszmiańskim, od początku którey granicy, to iest, od pierszego aż do ostatniego kopca, grunta, sianożęci y lasy xięży bazylianów Boruńskich po lewie, a mnie sędziego po prawie. A tak po takowym między nami rozgraniczeniu y uspokoieniu w obrębie y szachownicach perpetuis temporibus ab utrinque za kopce zachodzić iedna drugiey stronie nie mamy y niepowinni będziemy, pod zaręką niżey wyrażoną. Co się zaś reguluie do wygonu, pod Kosmatą alias Jołową górą będącego, obapoł gościńca Wileńskiego aż po gościniec Krewski, z Borun xięży bazylianów do Krewa idący, na tym wygonie my obiedwie strony spólnie pastwisko, tak dworów, iako miastu y poddanym moim, mnie sędziego grodzkiego Oszmiańskiego rezerwuiemy, którego wygonu dzielić y wygradzać, ani żadnych budynków, karczem na onym stawić perpetuis temporibus nie mamy. A my xięża bazylianie Boruńscy y w tym się obowiązuiemy, iż pod górą Kosmatą alias Jałową, ani za górą aż do kopca, noviter między Wileńskim a drogą przy gościncu Wileńskim usypanego, karczmy perpetuis temporibus erygować nie mamy, pod zaręką niżey wyrażoną; y wtym my xięża bazylianie Boruńscy obowiązuiemy się, iż drogi, ze wsi Zahorza do starych Borun idącey, demoliować nie powinni będziemy. Pro reliquo procedera prawne, in variis subseliis ab utrinque urosłe, wespól z dekretami podkomorskiemi, quod ad personas nostras, nas obu stron, kassuiemy, annihiluiemy, czego wszystkiego, iako się wyżey wyraziło, dotrzymać mamy, pod zaręką pięciu tysięcy złotych polskich et sub paenis banitionum ac personalis infamiae, wnosząc ewikeyą na wszelkie dobra nasze leżące, ruchome, summy pieniężne, gdzie y ukogo kolwiek będące. In casu zaś naruszenia takowego naszego wieczysto ugodliwego zapisu, forum ubiquinarium w wielkim xięstwie Litewskim reperibile, bez dylacyi, godzin, obmów y munimentów ab utrinque naznaczamy. Y na tośmy dali ad invicem ten nasz dobrowolny wieczysto kwitacyiny zapis, z podpisem rąk nas samych aktorów y ichmościów panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych, niżey na podpisach rąk swoich wyrażonych. Pisan roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Augusta piętnastego dnia. U tego zapisu wieczysto ugodliwego zrzecznego kwitacyinego podpisy rąk, tak samych aktorów, iako też wielmożnych imć panów pieczętarzów temi wyrażaią się słowy: xiądz Stanisław Zeckierth—zakonu świętego Bazylego superior Boruński mp., Józef Boreyko Chodźko—sędzia grodzki powiatu Oszmiańskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w Bogu przewielebnego imć xiędza Stanisława Zeckiertha—zakonu świętego Bazylego wielkiego superiora y od wszytkich ichmościów xięży bazylianów klasztoru Boruńskiego, tudzież od wielmożnego imci pana Józefa Chodźki—sędziego grodzkiego Oszmiańskiego, do tego wieczystego dyslimitacyinego, zrzecznego y kwitacyinego zapisu, ad invicem ichmościom służącego podpisuię się Tomas Gąsowki—mieczny woiewodztwa Smoleńskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tey konwencyi podpisuię

się Benedykt Ważyński—horodniczy Oszmiański. Który to takowy wieczysty ugodliwy zrzeczny kwitacyiny zapis, za ustnym y oczewistym wyż. wyrażonych osób zeznaniem, iest do xiąg magdeburyi Boruńskiey przyięty y wpisany. Z których y ten wypis, pod pieczęcią magdeburską Boruńską parti actoreae iest wydan. Pisan w Borunach, ut supra. U tego extraktu dobrowolnego wieczysto ugodliwego, zrzecznego, kwitacyinego zapisu, przy pieczęci na białey massie wyciśniętey, podpis ręki pisarza, po niżey korrekta, a na ostatniey stronicy konnotacyia temi słowy: Kazimierz Judziewicz—pisarz magdeburyi iego królewskiey mości miasta Borun mp. Correxit Mikołay Romanowski—r. m. B. iego królewskiey mości mp. Est in actis.

Który to takowy extrakt dobrowolnego, wieczysto ugodliwego zrzecznego kwitacyinego zapisu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona u sądu w sposób przenosu ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1760 г. Февраля 21 дня.

Изъ книги № 135, за 1759—1760 г., л. 698.

30. Письмо Кіевскаго митрополита Флоріана Гребницкаго Ошмянскому крайчему Норницкому о принятіи его фундуша для содержанія священника при Ушанской церкви.

Кіевскій митрополитъ Флоріанъ Гребницкій увѣдомляетъ Ошмянскаго крайчаго Луцида Норницкаго, что онъ соглашается поставить въ новоустроенной Ушанской церкви приходскаго священника, хотя не можетъ не замѣтить, что незначительность фундуша позволяетъ содержать скорѣе викарія, нежели приходскаго священника; при этомъ Гребницкій оговариваетъ, чтобы священникъ былъ уволенъ отъ всѣхъ государственныхъ повинностей и служилъ не болѣе 2-хъ обѣденъ,—за прихожанъ и фундаторовъ, и проситъ его приписать къ Ушанской церкви своихъ крестьянъ.

Roku tysiąc siedmsetnego szesdziesiątego, miesiąca Marca trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiącznym siedmsetnym pięćdziesiątym dziewiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Andrzey Malczewski—rotmistrz woiewodztwa Nowogrodzkiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał list prywatny, od iaśnie wielmożnego imć xiędza Floryana Hrębnickiego —metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, do wielmożnego imci pana Lucyda Nornickiego—krayczego powiatu Oszmiańskiego, pisany, in rem et partem tegoż wielmoż-

nego imci pana Lucyda Nornickiego—kray-czego powiatu Oszmiańskiego, służący, który podaiąc do akt prosił nas sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony list prywatny ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Minsku expediowanych, przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit. ony przyiowszy, w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy; którego to listu prywatnego tenor sequitur estque talis.

Wielmożny mnie wielce miłościwy panie, serdeczny bracie dobrodzieiu! Lubo fundusz, kommunikowany mi do przeczytania, barziey na wikarego, iak parocha przystoyne sustentowanie może być sufficiens, że iednak upatruiesz wielmożny pan maiorem dla dusz poddaństwa swego utilitatem z aktualnego parocha, iak z wikarego lub administratora doczesnego, więc chcąc do tegoż dobra dusz cooperari, łatwością moią akceptować ten fundusz deklaruię, hac conditione, żeby parochowie, successive przy tey cerkwi zostaiący, do płacenia podymnego y do żadnych prorsus seymowych y seymikowych uchwał nie należeli y pociągani nie byli; także żeby nie wiele większey włożoney na się obligacyi, iak po dwie mszy perpetuis temporibus odprawować w tydzień, iedną w niedziele za parafian y dobrodzieiów, a drugą za fundatora y za tych, którzy w funduszu wymienieni będą. Convenientiam et necessitatem tych obudwuch punktów exponet oretenus godny kawaler, imć pan synowiec wmci pana, a ia długą nietrudniąc legendą, tę przydaię deklaracyą, że gdy z takowym funduszem przyznanym przybędzie pretendowany od imci xiądz Pasławski, iako za aktualnego iuż parocha inwestiowany installowany będzie, tak przyległe do tey cerkwi wioski y poddaństwo imci pana sub curam tegoż parocha oddane y do cerkwi Uszańskiey przyłączone będą. Teraz zaś z oczekiwaniem na przybycie xiędza Pasławskiego, tak z poprawionym y przyznanym funduszem, iako też z relacyą y upewnieniem aktualnym wszystkiego podług funduszu cerkwi y parochowi postąpieniu, z wzaiemnym magni nominis y godności iego uwenerowaniem, piszę się. U tego listu przywatnego ab una podpis ręki iaśnie wielmożnego iegomości xiędza arcybiskupa Połockiego, ab altera vero parte tego listu a latere data sequenti exprimuntur tenore: Wielmożnego wasszność pana serdecznego dobrodzieia życzliwym bratem y unižonym sługą Floryan Hrebnicki—metropolita całey Rusi, arcybiskup Połocki mp. Dnia dwudziestego pierwszego Februaryi, tysiąc siedmset szesdziesiątego, w Struniu mp. Ad haec u tegoż listu prywatnego koperta z intitulacią y pieczęcią na czerwonym laku wyciśnioną temi wyrażaią się słowy: Wielmożnemu memu wielce mościw. panu, serdecznemu bratu imć panu Nornickiemu, kraycz emu powiatu Oszmiańskiego mému panu.

Który to takowy list prywatny, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, idque iegomość pana Andrzeia Malczewskiego — rotmistrza Nowogrodzkiego, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych w Mińsku expediowanych przyięty y wpisany.

1760 г. Февраля 28 дня.

Изъ книги № 135, за 1759—1760 г., л. 694.

31. Фундушевая запись Ошмянскаго крайчаго Евстафія Норницкаго на Ушанскую церковь св. пророка Иліи.

Ошмянскій крайчій Евстафій Норницкій, движимый религіозными побужденіями, устраиваетъ въ своемъ имѣніи Ушѣ церковь во имя св. Ильи, записываетъ на содержаніе священника участокъ земли съ крестьянами и ихъ повинностями и обязываетъ священниковъ совершать еженедѣльно двѣ обѣдни,—одну за прихожанъ и благодѣтелей храма, а другую за Игнатія и Розалію.

Roku tysiąc siedmsetnego sześćdziesiątego, miesiąca Marca trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiącznym siedmsetnym piędziesiątym dziewiątym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego wielmożny imć pan Eustachi Lucyd Nornicki, kraycy Oszmiański, opowiadał, prezentował y przyznał dobrowolny, wieczysto-funduszowy, nieporuszny zapis na plebanią Uszańską, cum contentis w onym expressis, oycu prezbiterowi, w teyże plebanyi Uszańskiey rezydować maiącemu, dany, służący y należący, który ustnym y oczewistym swoim stwierdziwszy przyznaniem, prosił nas sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony dobrowolny wieczysto-funduszowy, nieporuszony zapis, ze wszystką w nim exprymowaną sonancyą, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Mińsku expedyowanych, przyięty y wpisany: Jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego ony przyiowszy w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy. Którego to dobrowolnego, wieczysto-funduszowego y nieporuszonego zapisu tenor sequitur estquae talis:

Ignacy Eustachi Lucyd Nornicki, krayczy Oszmiański, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym wieczysto funduszowym nieporusznym zapisem, komu by o tym teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, danym na to: Iż ia desuper wyrażony, będąc wieczystym aktorem maiętności Uszy, w woiewodztwie Mińskim sytuowaney, z dobrey mey woli ku czści y chwale Boga w Troycy świętey iedynego, naprzód na mogiłach y mieyscu ciał z dawnych czasów poddanych teyże maiętności Uszy pogrzebionych, cerkiew Uszańską pod tytułem świętego Eliasza święta ruskiego, za konsensem iaśnie wielmożnego imć xiędza Szeptyckiego—metropolity całey Rusi, erygowałem, poświęceniu oney że z naznaczeniem solenizacyi w dzień

Podwyszenia Krzyża świętego, ofiarowania nayświętszey Panny, święt ruskich, za instrumentem zwierzchności officialskiey przez imć xiędza Marciniewskiego—dziekana Mińskiego, prezbitera Dubrowskiego, otrzymałem, subsequenter propter commoditatem poddaństwa y sposobnieyszego ich dusz zbawienia umyśliłem oyca parocha na potomne czasy przy teyże cerkwi installować; iakoż czyniąc ten móy fundusz, dla rezydencyi plebanią zabudowawszy y do tego zabudowania dla sufficyencyi imci xiędza oyca prezbitera wszystkiego na plebanią półtory włoki pustownego gruntu z sianożęciami, zaroślami, iako to na dwie zmiany, zaczowszy końcem od stawu wyższego Uszą do ściany maiętności Janowszczyzny wielmożnego imć pana Pomorskiego, ad praesens w possessyi wieczystey wielmożnego imci pana Iózefa Swiętorzeckiego—skarbnika Mińskiego będący, na trzecią zmianę od rzeki Uszy równo y obok sznurów chłopskich, osobliwie w szmatach, a naprzód: na sielidbach, na których plebania z innemi budynkami zabudowana, włoka iedna, morg ieden, prętów pięć, łokci dwa y pół; od stawu, z końca zaczowszy, bokiem w obudwuch rezach od pustki teraz będącey, quondam karczemney, na którey ścienie kopczyk pod rogiem gumien oyca prezbitera plebanii, drugi w pół, trzeci na końcu pierwszych rezów, similiter tegoż boku w drugich rezach z końcu ieden kopczyk, drugi wpół, trzeci na końca pod granicą wyrażoną; z drugiey strony takoż zaczowszy od stawu po gościniec, do Gródku Chołchelskiego idący, między poddanym Jurkiem Miecielicą, do oyca prezbitera wyłączonym, graniczy, a na końcu tey ściany pierwych rezów kopczyk; drugie rezy bokiem od gruntu poddanego wysz specifikowanego oyca prezbitera, z pierwszego końca kopczyk, wpół tych rezów drugi, przy końcu pod ścianę Janowszczyzny trzeci kopczyk; na trzecią zmianę pierwszy szmat od rowu granicy imć panów Lichodzieiewskich, maiętności Uszy Donatowskiey, końcem, a drugim końcem sianożęciami iednym bokiem od gruntu sielidbnego poddanego Uszańskiego Chwiedora Komara po miedze, drugim bokiem od zaścianku dworu Uszańskiego y sianożęci, iako to przeciw sosny, na zaścianku dwornym stoiącey, krzyżem a ciosamy kopczyk podle kamienia wielkiego na sianożęci dworney leżącey, kopczyk drugi, nad rzeką Uszą pod wierzbą kopczyk trzeci, w którym szmacie morgów cztyry, prętów dwa, pręcików osim, a po nadrzeczu kręto idącey, w końcu opisaney granicy sianożętka y zarosnik dodaie się Jurkowi Miecielicy—poddanemu oyca prezbitera, a przez rzekę sianożęć, takoż nad rzeką, z iedney strony kręto idącą, z drugiey strony od gruntu dwornego do rzeki sochą przepędzoną, a z drugiego końcu od chłopskiey sianożęci kopczyk pośrzodku, morgów dwa y szescinę, item w sznurach sieliskich za górą od rzeki Uszy, od granicy imci pana Swiętorzeckiego, zaścianek wzdłuż y zaroślą po miedze Jurki Miecielicy y wpoprzek morgów pięć, pręcików trzy; wpolu Bieliszkach w sznurze miedzy chłopskiemi sznurami obok leżącymi, od granicy imć panów Lichodzieiewskich, a z drugiey strony do granicy imci pana Antoniego Swiętorzeckiego—strażnika Mińskiego dwa morgi, prętów pietnaście. Przy tym Jurkę Miecielicę y brata Jaśka Miecielicę żonatych, z dziećmi, pospołu w iedney chacie na półwłoczu mieszkaiących, ze wszytkim ich do-

bytkiem, wieczystych, z powinnością, z sielidbą, z ogrodami, gruntami, sianożęciami, zaroślami, na tym półwłoczu znayduiącymi się, wyłączam y wiecznie podaię, opał z Uszańskich lasów y mliwo bez miarki we młynie Uszańskim na potrzebę tylo imć xiędza prezbitera, na brahę, piwo, bez przeszkody szynku dwornego, lub arendownego pozwalam. Wolen tedy y mocen będzie imć ociec prezbiter na tym gruncie, z chłopami poddanymi pożytków wszelakich wynaydować, tymi poddanemi według dawnego zwyczaiu y dworowi pełnioney powinności rządzić, krescencyi z gruntów przysposabiać, ad usum suum obracać, tych poddanych na gruncie funduszowym rozdzielać, którzy by y rozdzieleni podymne nie więcey, iak z iedney chaty, alias sielidby trzecinę z dymu płacić powinni, gwałty według dawnego zwyczaiu pełnić maią y ciż poddani imć xiędza prezbitera; ieżeli by byli iakowe uchwały seymowe, lub seymikowe, nad regularne teraznieyszych lat podymne płacić więcey niepowinni, a broń Boże zamieszania w oyczyznie, inkursii nieprzyiaciela zagranicznego, do żadnych podatków należeć nie maią, eo magis imć xiądz prezbiter teraznieyszy, iako y w potomne czasy następuiące ichmość xięża prezbiterowie do żadnych uchwał, podatków pociągani być nie mogą, lecz ze wsi Uszy y ynnych poddanych Uszańskich, lub ze dworu ma być opłaconą y zastępowaną. Obligacye zaś ten ociec prezbiter na potomne czasy pełnić będzie powinien, iako to: każdey niedzieli za parafian y dobrodzieiów mszę iedną, każdego tygodnia we środę lub subotę za Ignacego y Rozalią y skolligowanych w pokrewięstwie mszę świętą drugą przed nayświętszą Panną w cerkwi Uszańskiey, u wielkiego ołtarza, niepochibnie, pod sumnieniem, odprawować ma. A ieżeli by tych dni święto do odprawowania mszy requialney niepozwalało y przeszkodą było, tedy innych dni odprawować te mszy bez omieszkania będzie powinien. Waruię też, aby ten fundusz, na wieczne czasy ode mnie uczyniony, przez sukcessorów moich nie był naruszany, ruynowany y owszem każdy sukcessor móy koniecznie onemu zadosyć uczynić będzie powinien. Pisan w Uszy, roku tysiąc siedmset szesdziesiątego, miesiąca Februaryi dwudziestego ósmego dnia. U tego dobrowolnego wieczysto funduszowego nieporuszonego zapisu, przy wyrzniętey kustodyi, oraz przy wyciśnioney na czerwonym laku pieczęci, podpis ręki tak samego w. aktora, iako też podpisy rąk imć panów pieczętarzów następuiącemi wyrażaią się słowy: Ignacy Lucyd Nornicki, krayczy powiatu Oszmiańskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Ignacego Lucyda Nornickiego—krayczego powiatu Oszmiańskiego do tego wieczystego funduszu, na plebanią Uszańską y poddanego do cerkwi ritus graeci errigowaney danego, podpisuię się Ignacy Merło Januszkiewicz mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wysz wyrażoney osoby do tego funduszu na rzecz w nim wyrażoną danego podpisuię się Augustyn Nornicki—mostowniczy Oszmiański. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wysz wyrażoney osoby do tego funduszu na rzecz w nim wyrażoną danego podpisuię się Adam Nornicki—obozny Brzeski.

Który to takowy dobrowolny wieczysto-funduszowy, nieporuszony zapis, za ustnym y oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę, idque w imci pana Eustachego Ig-

-nacego Lucyda Nornickiego—krayczego Oszmiańskiego, u sądu przyznaniem, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych, w Mińsku expedyowanych, przyięty y wpisany.

1761 г. Марта 5 дня.

Изъ книги № 128, за 1761 г., л. 294.

32. Мировая сдѣлка между Мозырскими чешниковичами Герциками и Полоцкимъ замковымъ монастыремъ по дѣлу о захватѣ земель.

Полоцкому замковому монастырю было предоставлено на правахъ наслѣдства имѣніе *Черствяты*; по сосѣдству съ нимъ находились и имѣнія Герциковъ. Между монастыремъ и Герциками возникъ продолжительный споръ изъ-за границъ, тянувшійся въ теченіи двухъ поколѣній—при дѣдахъ и отцѣ Герциковъ. Споръ переходилъ различныя судебныя инстанціи съ перевѣсомъ на сторону базиліанъ; отецъ Герциковъ признанъ былъ виновнымъ и присужденъ къ тюремному заключенію, но до исполненія приговора умеръ. Наконецъ Герцики вошли въ соглашеніе съ монастыремъ, признали для себя обязательнымъ прежде состоявшееся подкоморское опредѣленіе, а монастырь отказался отъ 4304 злотыхъ неустойки и прекратилъ дѣло.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego. miesiąca Maia ośmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Gierżydowicz, skarbnik Miński. opowiadał. prezentował y w sposób przenosu, przy samym oryginale, ad acta podał extrakt wieczysto-ugodliwego, roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego zapisu. od wielmożnych imć panów Antoniego, Iózefa y Stanisława Hercyków—czesznikowiczów Mozyrskich, na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—starszemu y wszytkim imć xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego danego y w maydeburyi Połockiey przyznanego, ac ex iisdem actis per extractum wydany, in rem et partem tychże ichmościów xięży bazylianów Połockich służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt ze wszytką w nim inserowańą rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis.

Wypis z xiąg spraw ratusznych miasta iego królewskiey mości Połocka. Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, mie-

siąca Marca szóstego dnia. Przy bytności wielmożnego imci pana Hilarego Korsaka—rotmistrza woiewodztwa Połockiego, namiestnika znaku chorągwi hussarskiey iego królewskiey mości, lantwóyta, m. Poł., przed nami burmistrzami, radcami, ławnikami miasta iego królewskiey mości Połocka comparendo personaliter wielmożni imć panowie Antoni, Iózef, Stanisław Hercykowie—czesznikowiczowie Mozyrscy, ten swóy ugodliwy, roboracyiny, oraz kwitacyiny y assekuracyiny zapis, dany w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi — zakonu świętego Bazylego wielkiego starszemu y wszytkim imć xięży bazylianom klasztoru Połockiego, ustnie przyznali, sequenti tenore pisany.

My Antoni, Iózef y Stanisław Hercykowie—czesznikowiczowie Mozyrscy, iedna osoba za drugą ręcząc y obowiązuiąc się et in evictionem za bracią naszą imć panów Marcina y Jana, teraz in minorennitate zostaiących, takoż za brata naszego imć xiędza Jana, in societate Jesu będącego, Herczyków—czesznikowiczow Mozyrskich, na dobrach naszych opisuiąc się, oraz pod wszytkie niżey wyrażone klauzuły, paragrafy, ligamenta prawne podlegaiąc et libere spontaneeque przyimuiąc na siebie, czyniemy wiadomo, komu by o tym teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, tym naszym wieczystym, nieporuszonym ugodliwym, roboracyinym y oraz kwitacyinym y assekuracyinym zapisem, imieniem naszym y imieniem wyż wspomnionych braci naszych, in minorennitate zostaiących, y imć xiędza Jana, in societate będącego, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerżemu Szatałowiczowi—starszemu y wszytkim imć xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego danym na to: Iż co ante possessionem ieszcze imć xięży bazylianów Połockich dobr Czerstwiat, Sudziłowicz z possessorami na tenczas tychże dobr, in natura królewszczyzny będących, wszczęta kontrowersya o dyfferencyą gruntów, lasów, iezior, między maiętnością adpraesens imć xięży bazylianów, Czerstwiaty nazwaną, a dobrami naszemi Apanaskowicze, Czykowszczyzna, Słowienie, Zarzecienie y Zapalenicze, alias Ludźków nazwanemi, subsequenter po nadaniu wspomnionych dobr Sudziłowicz, Czerstwiat, Ładosna cum aliis attinentiis et pertinentiis od rzeczypospolitey konstytucyami annorum millesimi sexagentesimi septuagesimi tertii, et millesimi sexagentesimi septuagesimi septimi iure haereditario imć xięży bazylianom konwentu Połockiego intentowany proceder w sądach zadwornych iego królewskiey mości przez iaśnie wielmożnego imć xiędza Cypryana Żochowskiego—metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, dożywotniego ex vi spłaconey za dożywocie iaśnie wielmożney ieymć pani z Ogińskich Starosielskiey summy tych dobr possessora, z dziadami naszemi imć panami naszemi imć panami Stanisławem y Alexandrem Hercykami o niesłuszną intruzyą do gruntów, lasów, iezior od maiętności Czerstwiat, circa eadem funda zawsze in possesso zostaiących, quo durante roku tysiąc sześćset osiemdiesiąt dziewiątego, Marca dziewiętnastego dnia w Warszawie dziad nasz rodzony imć pan Stanisław Hercyk nomine suo et nomine brata swego imci pana Alexandra Hercyka z iaśnie wielmożnym imć xiędzem Żochowskim—metropolitą całey Rusi, arcybiskupem Połockim, doczesnym tylko wyż wspomnionych dobr possessorem, nullo habito iure

ad agendum et componendum, tak dziad nasz od brata swego, iako też iaśnie wielmożny imć xiądz Żochowski od imć xięży bazylianów, w ugodliwy wszedszy zapis o dyfferencyą gruntów, imć panów przyiaciół ad discernentiam et decernentiam ad invicem naznaczyli, z warunkiem evictionis in casu naruszenia przez imci pana Alexandra Hercyka do lat tylko dziesięciu subsystencyi tego zapisu, za którym, gdy w naznaczonym czasie do rozgraniczenia sprowadzeni byli imć panowie przyiaciele, imć pan Alexander Hercyk do rozgraniczenia nie przystąpił, y ten zapis ugodliwy, iako sine consensu onego uczyniony, processem swoim, in anno millesimo sexagentesimo octuagesimo nono, Iulii siódmego dnia w grodzie Połockim zaniesionym, inwalidował et ad fata iaśnie wielmożnego imć xiędza Żochowskiego nie procedował; praepostere post obitum de hac luce iaśnie wielmożnego imć xiędza Żochowskiego, docześnie virtute summy swoiey y konwencyi z imć xięży bazylianami roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt pierwszego, dnia siedmnastego Februarii stałey, dobr Sudziłowicz, Czerstwiat, Ładosna cum aliis attinentiis possessora, imć xięża bazylianie iako swe własne dobra, od rzeczy pospolitey nadane, in haereditariam actualem suam possessionem te dobra in toto ac per totum cum suis adiacentiis et circumferentiis occuparunt. Stante tedy imć xięży bazylianów possessione dziadowie nasi imć panowie Stanisław y Alexander Hercykowie intruzyą do gruntów, lasów, iezior Czerstwiackich gdy czynili, imć xięża bazylianie z temiż antecessorami naszemi prawo w różnych subseliach wiedli. Po śmierci tandem dziadów naszych z oycem naszym wielmożnym imć panem Michałem Hercykiem — czesznikiem Mozyrskim, zaczęty proceder kontynuowali, e converso dobrodziey oyciec nasz ichmościów xięży bazylianów do ziemstwa Połockiego zapozwał; decisione sądu ziemstwa Połockiego odesłane totum negotium, iako in causa differentiarum, na podkomorzego Połockiego, wielmożnego imci pana Zenowicza; za ziechaniem in termino innotescentialibus praefixo ad loca differentiarum, ex mutuis partium actoribus imć xięży bazylianom nie maiącym na tenczas prae manibus dokumentów, disponente lege munimentów użyczywszy, negotium do dalszego suspendował terminu ociec nasz, a tak decisione appellacyi pretendował, która tanquam in accessorio non admissa. Post haec zapozwał imć xięży bazylianów y imci pana podkomorzego do trybunału. Trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego w roku tysiąc siedmset trzydziestym pierwszym, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia totum negotium odesłał pro disiudicatione przed sąd wielmożnego imci pana Rudominy — podkomorzego Brasławskiego. Virtute którego dekretu imć pan Rudomina — podkomorzy Brasławski, praeviis innotescentiis, ad loca differentiarum w roku tysiąc siedmset czterdziestym wtorym, miesiąca Nowembra dwunastego dnia ziechał. Przed którym za wyniesionymi aktoratami y z wszczętemi z obu stron kontrowersyami ociec nasz dobrodziey wielmożny imć pan Michał Hercyk — czesznik Mozyrski, remissy iterum pretendował względem zapozwania dalszych competitorów, ponendo rationem, że dobra exdyvizyi między bracią są podległe; tym oyca naszego petitom wielmożny imć pan podkomorzy annuendo, sprawę po informacyą do trybunału odes-

łał. Quo stante imć xięży bazylianie do trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego o kontrawencyą dekretowi oyca naszego zapozwali. Trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego w roku tysiąc siedmset czterdziestym czwartym, miesiąca Septembra wtorego dnia, distinguendo negotium między oycem naszym, a stryiami naszemi, rosprawę uznał z iednym tylko oycem naszym y imć xiężą bazylianami et insistendo dwom dekretom oczewistym, iednemu ziemskiemu Połockiemu roku tysiąc siedmset dwudziestego siódmego, Junii dwudziestego piątego dnia, drugiemu trybunalskiemu roku tysiąc siedmset trzydziestego pierwszego, Augusta dwudziestego trzeciego dnia ferowanym, negotium totum pro disiudicatione przed sąd tegoż wielmożnego imci pana podkomorzego Brasławskiego odesłał, zachowawszy wolne mówienie o paeny kontrawencyine, na oyca naszego ściągaiące się. Za takowym powtórnym dekretem przed sąd swóy odesłaniem wielmożny imć pan Rudomina—podkomorzy Brasławski, pro disiudicatione dyfferencyi gruntów, lasów, iezior y wszelkich pretensyi ad obloquentiam żałob stron y dekretów, hac in causa zaszłych, ziechawszy y sądy swe usitata praxi reassummowawszy, finale iudicatum w roku tysiąc siedmset czterdziestym szóstym, Januaryi dwódziestego ósmego dnia ferował y dekretem swoim po oczewistych ab utraque parte kontrowersyach, expediowanych wizyach, duktach, inkwizycyach, dokumenta, alias zapisy, principaliter: ieden zapis między iaśnie wielmożnym imć xiędzem Żochowskim—metropolitą całey Rusi, arcybiskupem Połockim, a wielmożnym imć panem Stanislawem Hercykiem, dziadem naszym, datą supra wyrażoną ugodliwie stałey; drugi zapis takiż ugodliwy, od imć panów Stabrowskich małżonków, imć xiędzu Kaporskiemu—starszemu y całemu konwentowi imć xięży bazylianów Połockich dany w roku tysiąc siedmsetnym siódmym; trzecią kopię punktów ugodliwych w roku tysiąc siedmset dwudziestym piątym między oycem naszym a imć xiędzem Żyrawskim—starszym Połockim, zaszłą, tudzież obwodnicę, a parte oyca naszego przez Mikłasza opisaną sub actu Marca dwudziestego dziewiątego dnia, indicta trzynastego, co do duktu granicznego z Czerstwiatami ex rationibus ibidem expressis uchyliwszy, a inhaerendo podaniom skarbowym, signanter, iednemu przez imci pana Hlebickiego sub actu tysiąc sześćset dwunastego, drugiemu przez imci pana Rumiaczewskiego sub actu tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego datowanym y ograniczeniu tamże wyrażonemu, oraz dalszym imć xięży bazylianów zapisom, dokumentom y dowodom prawnym in virtute onych, nayprzód: iezioro Czerstwiato całe, iak woda oblewa, ze wszytkiemi ostrowami imć xięży bazylianom wiecznymi czasy przysądził, a ostrów tylko ieden Kaniów zwany na tymże iezierze, przytym wstęp, iuxta obloquentiam dekretu, do tegoż iezioria w węgle tylko oycowi naszemu y poddanym naszym, iako koło tego brzegu osiadłości swoie maiącym, a imć xięży bazylianom na dwór tylko iednym niewodem wolne łowienie w tym węgle ograniczonym, w zgonie zaś samym dwie tonie tylo antiquo usu et semper practicato po prawey ręce oycowi naszemu, po lewey imć xięży bazylianom, iedno drugiey nie przeszkadzaiąc, ani zaymuiąc, adiudicavit y dislimitacyą całey differencyi między dobrami imć xięży bazylianów, a naszemi

supra wyrażonemi uczyniwszy, kopcami usypał, iako tenże dekret luculentius rem totam obloquit; denique, iuramenta oycowi naszemu et e converso imć xiężybazylianom y poddanym ichmościów na punktach tamże wyrażonych uznawszy, za pretensye imć xięży bazylianów, tudziesz in vim paen, win czterech tysięcy trzechset dziewięciu dziesiąt złotych y wieży ciwilney niedziel osiemnaście na oycu naszym, a za pretensye oyca naszego na chłopach Czerstwiackich rublów dwanaście y kopę iedną groszy decrevit. A quo lato et publicato decreto, mieniąc ociec nasz bydź sobie gravaminosum, appellował, którey to appellacyi tenże ociec nasz o approbatę principaliter ugodliwych zapisów, a per decisionem imci pana podkomorzego uchylonych, eoque intuitu o skassowanie dekretu podkomorskiego y ogrąniczenia in rem et partem imć xięży bazylianów służących, y o dalsze pretensye tychże imć xięży bazylianów; econverso imć xięża bazylianie oyca naszego o approbatę dekretu podkomorskiego, o skassowanie uchylonych przez tenże dekret zapisów, o satysfakcyą onemu in omni, o paeny, winy y o dalsze pretensye, w żałobach exprimowane, ad invicem do trybunału zapozwawszy się, procedowali; stante quo iuris processu oyca naszego supervenerunt fata. Po zeyściu którego my Hercykowie, reassumendo proceder, dekret in contumatiam w trybunale ziemskim w roku blisko przeszłym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym datą w nim wyrażoną otrzymaliśmy. Po takowey z obu stron litispendencyi, unikaiąc dalszych strat y expens prawnych, a chcąc między sobą zachować sąsiedzką przyiazń, a za poważną iaśnie wielmożnego imć xiędza Floryana Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, y innych imć panów przyiacioł proszonych medyacyą, in praesentia imć xiędza Herakliusza Lisańskiego—prowincyi Litewskiey zakonu świętego Bazylego wielkiego, w niżey opisany sposób finalnie umiarkowaliśmy się et in primario: Ponieważ imć xięża bazylianie in subsistentiam zapisów ugodliwych, idque: pierwszego imć xiędza Żochowskiego, metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, drugiego imć xiędza Kaparskiego, trzeciego imć xiędza Żyrawskiego—starszych Połockich, z antecessorami naszemi zaszłych, supra de data et actu wyrażonych, item obodnicy Mikłaszy, co do duktu z dobrami Czerstwiatami realnemi dowodami, lege positiva et per documenta przed imć panami przyiaciołami wyprobowali, dokumentów swoich, specialiter listów, podanych przez dworzan skarbowych imci pana Hlebickiego, Rumiaczewskiego, obodnicy imci pana Rumiaczewskiego y innych, w dekrecie podkomorskim wyrażonych, et in virtute onych dekretu wielmożnego imci pana Rudominy--podkomorzego Brasławskiego, w roku tysiąc siedmsetnym czterdziestym szóstym, miesiąca Januaryi dwudziestego ośmego dnia ferowanego, legitimam realitatem evidenter dowiedli; ad haec ponieważ ciż imć xięża bazylianie na perswazyą imć panów przyiacioł przysądzoney dekretem podkomorskim nie tylko summy czterech tysięcy trzechset dziewięciu dziesiąt złotych polskich, ale też nawiązki, za wieżę oycowi naszemu uznane, iuramentu una cum litis noviter po dekrecie podkomorskim errogatis expensis, atque processu iuris bez pretensyi y regressu in posterum zrzekszy się, nam kondonowali y wiecznie ustąpili; zaczym my Hercyko-

wie zapisy iaśnie wielmożnego imć xiędza Żochowskiego, metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, imć xięży Kaparskiego y Żyrawskiego—starszych Połockich y dalsze inne, przez dekret podkomorski uchylone, iako niesłuszne y nieprawne in toto ac pertotum, obodnicę zaś Mikłaszą in solo puncto ograniczenia między Czerstwiatami, a dobrami naszemi pro nullis et irritis uznawszy, od appellacyi przez oyca naszego y podkomorskiego dekretu uczynioney wiecznie recedimus y tenże dekret podkomorski wielmożnego imci pana Rudominy—podkomorzego Brasławskiego, in fundamento inwentarzów dworzanskich imci pana Hlebickiego, Rumiaczewskiego, Eydziatowicza, Bobrownickiego ograniczenia, przez imci pana Rumiaczewskiego ferowany, simultantee z dalszemi dokumentami iuris et possessionis, ichmościóm xięży bazylianóm służącemi, in omnibus punctis, clausulis, paragrafis na wieczne a nieodzowne czasy roboruiemy; eoque intuitu circa inviolabilem haereditariam possessionem dobr Czerstwiat cum omnibus attinentiis et pertinentiis, podług ograniczenia, w dekrecie podkomorskim wyrażonego, kopcami y znakami granicznemi oznaczonego, in perpetuum zachowuiemy y że my y sukcessorowie nasi za tę granicę wdzierać się, kopców, znaków granicznych przez się, ani przez poddanych naszych naruszać, demoliować niemamy; owszem ex praesenti nostro z obu stron consensu dla całości granicy y pokoiu sąsiedzkiego w potomne czasy co lat dziesięć ponowę czynić, za obwieszczeniem się ad invicem obowiązuiemy się, a w rekompensę summ y iuramentów nam ustąpionych, iurament imć xięży bazylianom y poddanym ichmościów, ad haec dwanaście rublów y kopę groszy, toties namienionym dekretem uznanie niezachowuiąc, o nie nam y braci młodszym żadney salwy nazawsze rzekłszy się, kondonuiemy; a zatym z dalszych naszych wszytkich pretensyi w procederze prawnym tak ex instantia dobrodzieia oyca naszego, iako też nas samych wyrażonych, do imć xięży bazylianów regulowanych, wiecznie y nieodzownie imieniem naszym, także imieniem brata naszego in societate y młodszych in minorennitate będących wiecznie y nieodzownie kwituiąc, żadney salwy, akcessu, pretensyi, regressu o żadną naymnieyszą rzecz ni o co nam samym, braciom naszym y nikomu innemu do pomienionych ichmościów nie zachowuiemy; zapisy supra wyrażonych iaśnie wielmożnego imć xiędza Żochowskiego, imć xięży Kaparskiego, Żyrowskiego, a za onymi żałoby, processa, dekreta y cały proceder prawny ex instantia oyca naszego y nas samych w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego ad datam praesentem kassuiemy, annihiluiemy y z xiąg eliminować pozwalamy. Że zaś młodzi bracia imć panowie Marcin y Jan Hercykowie—czesznikowiczowie Mozyrscy, ob minorennitatem lat, a imć xiądz Jan iezuita ob distantiam rezydencyi swey do ninieyszey wieczystey kwitacyi naszey podpisać się nie mogą, więć my Antoni, Jozef, Stanisław Hercykowie—czesznikowiczowie Mozyrscy, pro firma securitate imć xięży bazylianów et pro robore ninieyszey kwitacyi za rzeczonych ichmościów braci naszych in evictionem opisuiąc się, assekuruiemy ichmościom, ieżeliby quo casu za przyiściem ad competentiam annorum rzeczeni bracia nasi ninieyszą wieczyście stałą konwencyą y dekret podkomorski per processum iu-

ris inwalidować, albo li też pacificam ichmościów possessionem dobr Czerstwiat cum suis quocunque modo irritare ważyli się, tedy in tali casu nietylko u każdego sądu y prawa, usque ad satisfactionem in omni temu ninieyszemu zapisowi y dekretowi podkomorskiemu, zastępować y ewinkować proprio aere powinni będziemy; ale też za przyiściem do lat tychże ichmościów braci naszych y za sprowadzeniem imć xiędza Jana do ratyfikacyi lub ad recognitionem iuridicam tego naszego wieczystego zapisu przyprowadzić obowiązuiemy się. Dla czego in evictionem części dobr naszych Czykowszczyzny, Apanaskowicz, Słowienia, Zarzecienia, w woiewodztwie Połockim leżących, y inne wszytkie dobra nieruchome y ruchome, które teraz mamy y na potym mieć będziemy, podaiemy y opisuiemy. Pro conclusione dla zupełnieyszego praesentis inscriptionis, we wszytkich punktach, klauzulach, paragrafach dotrzymania, zarękę dwadzieście tysięcy złotych polskich, paenam personalis infamiae et forum w wielkim xięstwie Litewskim ubiquinarium, pro adcitatione nas y sukcessorów naszych etiam termino peremptorio, zakładamy y opisuiemy, gdzie my, będąc zapozwani, abscissis omnibus dilationibus beneficiisque iurium, rozprawę przyiąć, zaręki zapłacić y we wszytkim temu ninieyszemu roboracyinemu, wieczysto-kwitacyinemu y assekuracyinemu zapisowi zadosyć uczynić, tudzież omni iudicato subesse tenebimur. Y na tośmy dali ten nasz ninieyszy zapis z podpisem rąk naszych y imć panów pieczętarów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych. Pisan roku tysiąc siedmsetnego sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca piątego dnia. U tego wieczysto ugodliwego, roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego zapisu podpis ręki aktorów his verbis: Antoni z Łubna Hercyk. Iózef Hercyk. Stanisław Hercyk. Tudzież imć panów pieczętarzów w te słowa: Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnych ichmościów panów Antoniego, Iózefa y Stanisława Hercyków—czesznikowiczów Mozyrskich, do tego wieczysto ugodliwego roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego, nigdy nieporusznego zapisu na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—starszemu y wszytkim imć xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego danego, podług prawa podpisuię się Antoni Thadeusz Pawłowski mp. Oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto ugodliwego roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego zapisu podług prawa podpisuię się Michał Makarski—łowczy Smoleński mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osob wyż wyrażonych do tego wieczysto ugodliwego roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego zapisu podług prawa podpisuię się Benedykt Weryha mp. Który to takowy wieczysto ugodliwy roboracyiny, oraz kwitacyiny y assekuracyiny zapis, za ustnym przez osoby wyż wyrażone przyznaniem, iest do akt xiąg magdeburyi iego królewskiey mości Połockiey przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią mieyską uprzywileiowaną radziecką y z podpisem ręki pisarskiey teyże magdeburyi parti requirenti iest wydan. Pisan ut supra, w kancellaryi Połockiey mieyskiey. U tego extraktu wieczysto ugodliwego, roboracyinego, oraz kwitacyinego y assekuracyinego, nigdy nieporuszone-

go zapisu, przy wyciśniętey na czerwoney massie magdeburyi Połockiey pieczęci, podpis ręki pisarza, poniżey lekta, korrekta, a na ostatniey stronicy też samo in eum tenorem: Demetryusz Pszczołko—iego królewskiey mości Połocka pisarz magdeburski. Lectum, correctum cum actis.

Który to takowy extrakt, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona w sposób przenosu przy samym oryginale do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1761 г. Марта 6 дня.

Изъ книги № 128, за 1761 г., л. 298.

33. Квитанціонная запись Мозырскихъ чешниковичей Герциковъ, данная ими настоятелю Полоцкаго замковаго монастыря Шаталовичу въ полученіи ими 500 талеровъ.

Между базиліанами Полоцкаго замковаго монастыря и помѣщиками Герциками возникли продолжительные споры изъ-за границъ имѣнія *Черстяты* съ имѣніями Герциковъ; споры эти тянулись при жизни двухъ поколѣній и достались на разрѣшеніе третьему. Вслѣдствіе вмѣшательства въ это дѣло митрополита Гребницкаго и другихъ пріятелей, базиліане рѣшились заплатить Герцикамъ 500 талеровъ и покончить этотъ процессъ; Герцики согласились на это рѣшеніе и выдали базиліанамъ настоящую квитанцію въ полученіи 500 талеровъ.

Roku tysiąc siedmset szesdziesiątego pierwszego, miesiąca Maia ośmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiąt pierwszym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego patron imć pan Jan Gierzydowicz—skarbnik Miński, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu, przy samym oryginale, ad acta podał extrakt wieczysto kwitacyinego, korroboracyinego, oraz assekuracyinego zapisu, od wielmożnych imć panów Antoniego, Iózefa y Stanisława Hercyków, czesznikowiczów Mozyrskich, na rzecz w nim intus wyrażoną, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—superiorowi y wszytkim ichmościom xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego dany y w magdeburyi iego królewskiey mości Połockiey przyznany, ac ex iisdem actis wydany, in rem et partem tymże ichmościom służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt wieczysto-kwitacyiny, roboracyiny, oraz assekuracyiny zapis ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg

trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis.

Wypis z xiąg spraw ratusznych miasta iego królewskiey mości Połocka, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca szóstego dnia. Przy bytności wielmożnego imci pana Hilarego Korsaka—rotmistrza woiewodztwa Połockiego, namiestnika znaku chorągwi husarskiey iego królewskiey mości, lantwoytem miasta Połocka, przed nami burmistrzami, radcami, ławnikami miasta iego król. mości Połocka, comparendo personaliter wielmożni ichmość panowie Antoni, Józef, Stanisław Hercykowie—cześnikowie Mozyrscy, ten swóy wieczysto kwitacyiny, roboracyiny, oraz y assekuracyiny zapis, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—zakonu świętego Bazylego starszemu y wszytkim ichmościom xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego, ustnie przyznali sequenti tenore pisany.

My Antoni, Iózef, Stanisław Hercykowie—cześnikowie Mozyrscy, iedna osoba za drugą ręcząc, obowiązuiąc się et in evictionem za bracią naszą rodzoną imć xiędza Jana iezuitę y imć panów Marcina y Jana, in minorennitate będących, Hercyków—cześników Mozyrskich, na dobrach naszych opisuiąc się imieniem naszym y imieniem tychże przerzeczonych braci naszych, czyniemy wiadomo tym naszym wieczysto-kwitacyinym, roboracyinym, oraz assekuracyinym pismem, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—superiorowi y wszytkim ichmościom xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego danym na to: iż co w procederze prawnym, o dyfferencye między dobrami Czerstwiaty ichmościów xięży bazylianów Połockich zamkowych, a naszemi Apanaskowicze, Czykowczyzna, Słowienie, Zapolenicze, alias Ludzków od niemałego czasu, bo ieszcze z dziadami naszemi ichmością pany Stanisławem y Alexandrem Hercykami, subsequenter dobrodzieiem, oycem naszym, imścią panem Michałem Hercykiem, cześnikiem Mozyrskim, intentowanym, po zaszłym dekrecie podkomorskim oczewistym in principali y po uroszczoney przez wyż mianowanego dobrodzieia oyca naszego od tegoż dekretu podkomorskiego appellacyi, dalszy prawny proceder w trybunale wielkiego xięstwa Litewskiego do tychczas ab utrinque wiedziony, teraz zaś za medyacyą iaśnie wielmożnego imć xiędza Floryana Hrebnickiego—metropolity całey Rusi, arcybiskupa Połockiego, y innych ichmćw panów przyiacioł, sposobem osobliwszey konwencyi naszey, ichmościom xięży bazylianom Połockim od nas daney, wyrażonym y opisanym, z temiż ichmość xięży bazylianami zgodziliśmy się. Vigore którey dobrowolney ugody naszey ichmość xięża bazylianie, na perswazyą przyiacielską, iedynie dla uniknienia dalszych expensów prawnych, summy pięćset talarów bitych dla nas Hercyków postąpili y tę summę talarów bitych pięćset do rąk naszych oddali y zupełnie wypłacili. Przeto my Hercykowie, de praestita pomienioney summy exolutione, scilicet talarów bitych pięciuset kwituiąc, circa roborationem naszego ugodliwego wieczysto-kwitacyinego y assekuracyinego zapisu, sub data praesenti stałego, y oczewistego in principali

dekrektu iaśnie wielmożnego imci pana Rudominy—podkomorzego Brasławskiego, roku tysiąc siedmset czterdziestego szóstego, Januarii dwudziestego ośmego dnia ferowanego, assekuruiemy ichmościów xięży bazylianów Połockich et strictissime obowiązuiemy się, iż ieśliby quo casu renitencyą iaką tak dekretowi podkomorskiemu, iako też wyżey rzeczonemu osobliwemu ugodliwemu zapisowi naszemu ichmość panowie bracia teraz minorennes, a potym ad competentiam annorum przyszedszy, lub też imć xiądz Jan brat nasz, in societate będący, czynić mieli, tedy my wyż rzeczone osoby mamy y powinni będziemy przerzeczonych ichmościów xięży bazylianów własnym kosztem naszym in omni foro ewinkować y zastępować; a za nieewinkowaniem y niezastępowaniem nie tylko zarękę, w tymże ugodliwym zapisie naszym opisaną, zapłacić, ale też wziętą summę talarów bitych pięćset cum altero tanto wypłacić y oddać powinni będziemy tymże xięży bazylianom; a po tey exolucyi pięciuset talarów bitych cum altero tanto y po zapłaceniu zarąk, przecież ugodliwy zapis nasz, oraz roboracyiny y assekuracyiny, wyżey wyrażony, wননieyszym terminie między nami y ichmość xiężą bazylianami stały, tudzież pomieniony dekret podkomorski, in omnibus punctis, clausulis, paragraphis nieporusznie ma być zachowany y przy zupełney mocy wiecznemi czasy zostawać ma. Czego wszytkiego, co się w tym teraznieyszym ugodliwym y tym kwitacyinym zapisach wyraziło, dotrzymać obowiązuiemy się pod zaręką, ważność rzeczy wynoszącą, et sub paenis banitionum ac personalis infamiae atque forum ubiquinarium w wielkim xięstwie Litewskim pro adcitatione partis renitentis, etiam termino peremptorio, zakładamy y opisuiemy; gdzie będąc my Hercykowie zapozwani, abscissis omnibus dilationibus beneficiisque iurium, rozprawę przyiąć, zaręki zapłacić y temu kwitacyinemu zapisowi zadość uczynić pod tąż zaręką, tudziesz omni iudicato subesse tenebimur. I na tośmy dali ten nasz kwitacyiny zapis imieniem naszym y imieniem braci xiędza Jana iezuity y panów Marcina y Jana Hercyków, in minorennitate zostaiących, za ichmościów ewikcyą na nas samych y na dobrach naszych sponte et libere zakładaiąc, z podpisem rąk naszych własnych y imć panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto od nas uproszonych. Pisan roku tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego pierwszego, miesiąca Marca szóstego dnia, w Połocku. U tego wieczysto kwitacyinego, roboracyinego, oraz assekuracyinego zapisu podpisy rąk samych aktorów y imć panów pieczętarzów in eum tenorem: Antoni z Łubna Hercyk, Jozef Hercyk, Stanisław Hercyk. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnych imć panów Antoniego, Iózefa y Stanisława Hercykow — cześznikowiczów Mozyrskich, do tego wieczysto kwitacyinego, oraz assekuracyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—superiorowi y wszytkim ichmościom xięży bazylianom klasztoru Połockiego zamkowego danego, podług prawa podpisuię się Antoni Thadeusz Pawłowski mp. Oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego wieczysto kwitacyinego, roboracyinego, oraz assekuracyinego zapisu podług prawa podpisuię się Michał Makarski—łowczy Smoleński. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osob wyż wyrażonych do tego wieczysto-

kwitacyinego, roboracyinego, oraz assekuracyinego zapisu podług prawa podpisuię się Benedykt Weryha mp. Który to takowy wieczysto kwitacyiny, roboracyiny, oraz assekuracyiny zapis, za ustnym y oczewistym przez desuper wyrażone osoby przyznaniem, iest do xiąg mag. i. k. mści Połockiey przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią mieyską uprzywileiowaną radziecką parti requirenti iest wydan. Pisan ut supra, w Połocku. U tego extraktu wieczysto-kwitacyinego, roboracyinego, oraz assekuracyinego zapisu przy pieczęci magd. Połockiey, na czerwoney massie wyciśniętey, podpis ręki pisarza magd., poniżey lecta y correcta, a na ostatniey stronicy lectum, correctum temi wyrażaią się słowy: Demetryusz Pszczołko—iego kr. mści Połocki pisarz magd. Lectum, correctum cum actis.

Który to takowy extrakt wieczysto-kwitacyiny, roboracyiny, oraz assekuracyiny zapis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1761 г. Апрѣля 24 дня.

Изъ книги № 198, за 1761 г., л. 566.

34. Фундушовая запись Смоленскаго каштеляна Антонія Буринскаго на землю и двухъ крестьянъ для священника вновь учрежденной Замошской церкви.

Смоленскій каштелянъ Антоній Буринскій, принимая во вниманіе, что имѣніе его Замошье отстоитъ отъ приходской церкви на 3 мили и крестьяне живутъ и умираютъ безъ исполненія религіозныхъ требъ, устраиваетъ на свой счетъ уніятскую церковь, надѣляетъ ее 4 уволоками земли съ крестьянами, церковною утварью, входами въ лѣсъ и правомъ входа въ озеро, но только на собственныя нужды; при этомъ обязываетъ священниковъ настоящей церкви совершать одну обѣдню за фундаторовъ и ихъ родителей.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszego, miesiąca Junii szesnastego dnia. Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierszym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego iaśnie wielmożny imć pan Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński, kasztelan Smoleński, opowiadał, prezentował y przyznał dobrowolny wieczysto-dobrowolny, wieczysto-funduszowy zapis na rzecz w nim intus wyrażoną, cerkwi Za-

moskiey dany, służący y należący, który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, prosił nas sądu, ażeby pomieniony funduszowy zapis ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński — kasztelan Smoleński, czynię wiadomo każdemu wiedzieć należącemu y wyznawam tym moim dobrowolnym, wieszystym, funduszowym zapisem, na potomne czasy danym na to: Iż ia kasztelan, dowiedziawszy się o tym, że w woytowstwie moim Zamoskim, tak moi, iako też y inni, blisko tam mieszkaiący ludzie, dla odległości mieysca od cerkwi Ikazienskiey, o mil trzy situm maiącey, a zatym dla trudnego osobliwie na wiosnę y iesieni przeiazdu, częstokroć, iedni bez chrztu, drudzy bez spowiedzi y innych świętych sakramentów z tego świata zchodzą, a niemal wszyscy rzadko kiedy, a niektórzy y nigdy mszy świętey nie słuchaią, umyśliłem w samym Zamoszu, na pomnożenie chwały Pana y Boga naszego, w Tróycy przenayświętszey iedynego, na poratowanie dusz, krwią nayświętszą odkupionych, cerkiew y ustawicznego kapłana ritus graeco-uniti ufundować y zbudować. Jakoż te myśli moie do skutku przyprowadzaiąc, przy mocy Pana naywyższego cerkiew porządną, a dla kapłana mieszkanie, iako też gospodarskie budynki wystawiwszy y wszelki do cerkwi apparat, iako to: kielich z patyną y łyżeczką śrebrną pozłocistą, nowe apparaty dwa świetne, a trzeci żałobny, takoż nowy, alby dwie, humerały dwa, paski dwa, korporały dwa, obrusy dwa y inne potrzebne rzeczy sporządziwszy, do dawnych dwuch włok, na prezbitera przez kommisarzów iaśnie wielmożnych ichmościów panów Sapiehów, przeszłych dobr Ikazni dziedziców, inwentarzami wyznaczonych, in super trzecią włokę, obok z tymi dwuma włokami leżącą, (na którey poddany moy Bogdzia mieszkał, a teraz na włokę, którą poddani także moi Zamoscy Gasiut y Truchan zażywali, przeniesiony iest), z sianożęciami y lasami, do nich należącemi, a osobliwie w błotach, Zmirowie nazwanych, sianożęci morgów cztyry użytecznieyszych w iednym mieyscu przydaię, przytym obrąb, Orzechowna nazwany, (w którym gruntu połtorey włoki) z poddanemi dwuma, iednym Piotrem Pupinem z synami Janem żonatym y drugim Piotrem, Andrzeiem y Łukaszem nieżonatemi, a drugim Marcinem Pupinem y z synem iego także Marcinem żonatym, w tymże obrąbie mieszkaiącemi, z żonami y dziećmi ich utriusque sexus, z powinnością taką: gwałtów, z czym każą, z każdey chaty na rok po dziewięć dni, czynszu po tynfów cztyrnaście y groszy dziewięć, podróższczyzny po tynfów cztyry y groszy dwadzieścia ośm Litewskiey kurrencyi, a za połowę miodu od pszczoł y za inne drobnieysze powinności, które do tych czas do dworu Ikazieńskiego pełnili; robocizny, z czym zakazem będzie, na każdy tydzień po dniu iednym z chaty każdey (iako się sami dobrowolnie podieli, odbywać powinni, excypowawszy do dworu Ikazieńskiego płacenie podatków, iako to: podymnego y czopowego na ratę iedną z obudwuch chat tynfów cztyry, annuaty ichmość xięży bernardynom Druyskim także na iedną ratę tynfów dwa z chat

obudwuch, także obwarowawszy, aby pomienieni poddani gorzałki in praeiudicium szynków dwornych nie szynkowali, a ieżeliby na wywóz y przedaż ogułem pędzić chcieli, tedy kapszczyznę, (tak iako y teraz powinność iest), opowiedziawszy się płacili. To wszytko (ut supra expressum) do cerkwi Zamoskiey przyłączam. Te tedy wszytkie cztyry włoki y pół włoki z poddanemi dwuma, wyż wyrażonemi, y powinnością ich wyżey namienioną na pomienioną cerkiew Zamoską y prezbitera daię, daruię, na wieczne y nieodzowne czasy zapisuię. Temuż prezbiterowi y sukcessorom iego pozwala się drzewa na własną potrzebę plebanską tak na opał, iako też na reperacyą starych, lub wystawienie nowych budynków; przytym wstęp do ieziora iednego pod samym Zamoszem z brodniem tylko, a nie z podwłokiem. Na ostatek temuż prezbiterowi y następcom iego dopuszcza się na własną także iego potrzebę robienia piwa y wypędzenia wódki, ale nie na szynk albo na wywóz, pod utratą wolnego y na własną potrzebę pędzenia wódki y robienia piwa, ieżeli by się pokazało, że szynkuie lub na stronę wywożąc przedaie. A to wszytko ma należeć cerkwi y prezbiterowi, pozwala się pod tym warunkiem y obowiązkiem, aby tam ustawiczny był prezbiter y iedną na tydzień obligacyą, to iest służbę Bożą, alias mszą świętą, za dusze Konstantego y Elżbiety odprawował, mnie też grzesznego y potomstwa moiego w swoich modlitwach podług praw cerkiewnych nie zapominał, staranie około dusz ludzkich sobie powierzone pilno miał, w czym attendentiam sukcessorom moim y posessorom dobr Ikazni polecaiąc, a duchownych starszych conscientia obowiązuiąc y strasznym sądem Boskim grożąc, abhinc do pomienionych włok y poddanych żadney mnie samemu, sukcessorom moim y nikomu innemu salvy, akcessu y regressu nie zachowuię; owszem wszelkim usiłowaniem ten fundusz móy zaszczycać y utrzymywać przyrzekam y sukcessorów moich, iako też tych dobr possessorów, obowiązuię. Pisan w Krasnym siele, roku tysiącznego siedymsetnego sześćdziesiątego pierwszego, miesiąca Kwietnia dwudziestego czwartego dnia. U tego dobrowolnego, wieczystego funduszu zapisu, przy wyrzniętey kustodyi, podpisy rąk tak iaśnie wielmożnego aktora samego, iako też imć panów pieczętarzów tymi wyrażaią się słowy: Stanisław Antoni z Burzyna Burzyński—kasztelan Smoleński. Pieczętarz ustnie proszony od iaśnie wielmożnego imci pana Stanisława Burzyńskiego—kasztelana Smoleńskiego, do tego funduszu podpisuię się Mikołay Tadeusz Łopaciński—starosta sądowy woiewodztwa Mścisławskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielmożnego imci pana Stanisława z Burzyna Burzyńskiego—kasztelana Smoleńskiego, do tego funduszu podług prawa podpisuię się Ignacy Jeleński—podczaszy powiatu Mozyrskiego mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielmożnego imci pana Stanisława z Burzyna Burzyńskiego, kasztelana Smoleńskiego, do tego funduszu podług prawa podpisuię się Andrzey Pomarnacki—czesznik Wilkomirski.

Który to takowy dobrowolny, wieczystofunduszowy zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1762 г. Февраля 9 дня.

Изъ книги № 139, за 1761—1762 г., л. 1195.

35. Жалоба настоятеля Дятловицкаго монастыря на Волковыскаго подстаросту Туловскаго о невзысканіи своевременно слѣдуемыхъ монастырю по декрету съ Оскерки денегъ.

Настоятель Дятловицкаго монастыря приноситъ жалобу на Волковыскаго подстаросту, что получивши трибунальный декретъ о взысканіи долга съ Оскерки, онъ не выдавалъ въ свое время поѣздчаго листа, заставлялъ повѣренныхъ монастыря пріѣзжать къ себѣ по нѣскольку разъ даромъ, и не только не взыскалъ долга, но еще лишилъ монастырь возможности жаловаться на должника во время трибунальной Минской каденціи.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym pierwszym obranymi, comparendo personaliter patron wielmożny imć pan Jan Jezierski—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego, żałował y solennie manifestował się nomine ww. oo. Doroteusza Izaiewicza—ihumena y całego monastyru Dzięciołowickiego na wielmożnego imci pana Tułowskiego – podstarościego Wołkowyskiego, mieniąc o to: Iż co wielmożny imć pan podstarości Wołkowyski za dekretem trybunalskim, ad instantiam monastyru Dzięciołowickiego na iaśnie wielmożnego imci pana Oskierkę—czesznika Litewskiego, otrzymanym, pro peragenda za wskaz summy executione będąc requisitus, oraz certam quantitatem pro solario wziowszy, po wydanym obwieszczeniu, nie tylko na terminie nie ziechał, lecz po trzykroć uwodząc monastyr Dzięciołowski o mil kilkadziesiąt dla listu poiezdczego przyieżdzać kazawszy, raz w dzień nowego roku, potym w kilka niedziel drugi y trzeci, zwlekszy termin, posłanych dla odebrania listu poiezdczego z niczym odprawił, solarii in quantitate dwadzieście cztyry talary bite niewrócił; pro reliquo z okazyi imci aktorat przez całą kadencyią Mińską wołany być niemógł. O co załuiące chcąc iure prosequi, ante omnia do nagrodzenia szkod, expens prawnych, do pokarania penis, de lege debitis, y o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey żałoby, żałuiące delatores, dali tę swoią manifestacyą do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw potocznych. Co iest przyięto y wpisano.

1762 г. Февраля 13 дня.

Изъ книги № 129, за 1761—1762 г. л. 284.

36. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ Тороканскихъ базиліанъ на Виленскую капитулу и обратно—капитулы на базиліанъ объ учиненіи тою и другою стороною разныхъ насилій и грабежей въ пограничныхъ имѣніяхъ.

Въ этомъ документѣ заключается трибунальное опредѣленіе по 3-мъ искамъ: *двумъ* Тороканскаго монастыря и *одному* Виленской кат. капитулы. Тороканскій монастырь жалуется на Виленскую капитулу, что она не исполняетъ трибунальнаго опредѣленія (compositi iudicii) относительно установленія прочныхъ границъ между капитульнымъ имѣніемъ Брашевичами и монастырскимъ урочищемъ Всходами Вирами; жалуется также на арендатора капитульнаго имѣнія Оранскаго и его повѣреннаго Остромецкаго по поводу разныхъ насилій и грабежей, совершенныхъ ими въ имѣніи монастырскомъ. Такъ, помянутыя лица напали вооруженной толпой на Тороканскаго викарія Гришкевича, заковами въ цѣпи и подвергли самымъ безчеловѣчнымъ пыткамъ и истязаніямъ; такъ эти же лица совершили вооруженное нашествіе на урочище Всходы Виры, завладѣли мѣстомъ, застрѣливъ при этомъ трехъ монастырскихъ человѣкъ. Капитула подала на монастырь встрѣчную жалобу, въ такихъ же выраженіяхъ, какъ и монастырь на капитулу. Трибуналъ назначилъ для разслѣдованія этого дѣла особыхъ коммиссаровъ, чтобы они собрали необходимыя свѣдѣнія на мѣстѣ и передали дѣло на окончательное рѣшеніе отдѣленію трибунальнаго суда compositi iudicii.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Februarii trzynastego dnia.

W sprawie za trzema aktoratami y żałobami, do nich należącemi, in unum złączonemi, poniżey wyrażonemi, przypadłey, mianowicie: za *pierwszym* aktoratem w Bogu przewielebnego imć xiędza Sebestyana Hryszkiewicza—wikarego Torokańskiego, oraz całego klasztoru Torokańskiego xięży bazylianów z wielmożnym imć panem Jakubem Orańskim—podsędkiem powiatu Starodubowskiego, qua tenutorem dobr Braszewicz, tudzież imć panem Karolem Ostromeckim—administratorem Braszewickim, oraz ludźmi, czeladzią, poddanymi za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co imć pan Karol Ostromecki — administrator Braszewicki, za wiadomością y wolą wielmożnego imci pana Orańskiego—podsędka Starodubowskiego, pana swoiego, iadącego z chłopem tylko iednym do Korsun wielebnego xiędza Sebestyana Hryszkiewicza—wikarego klasztoru Torokańskiego, w pięćset ludzi, na gwałt spędzonych, na dobrowolney, publiczney drodze oskoczywszy, przeciwko prawa natury y Boskiemu kościelnemu y oyczystemu, poymał, wziol, a przy poymaniu swoią ręką bił, mordował, chłopi też sierzpy do szyi z urąganiem się pomienionego xiędza przykładali y wprzód do folwarku Braszewickiego, Tolkową naz-

wanego, a potym do Braszewicz, przy assystencyi dwuchset ludzi zaprowadzili y tam przez trzy dni pod strażą dzienną y nocną trzechset chłopów więził y niewypowiedzianie grubemi słowy więźnia y cały zakon lżył, kowalów na okucie pomienionego zakonnika wzywał, chłopom też strzegącym urągać się nad pomienionym xiędzem pozwalał, owszem kazał; a gdy uproszeni byli od klasztoru przyiaciele, aby się dowiedzieli o tym nieszczęsciu xiędza y obaczyli, czyli żyie, przyiacioł nie dopuścił, zbytkuiąc nie po chrześciańsku nad złapanym zakonnikiem y przechwałki na śmierć iego czyniąc, iako to się pokazuie z solennych manifestów y obdukcyi, in tempore uczynionych. O co wszystko, chcąc żałuiące delatores z obżałowanymi wielmożnemi Orańskim—podsędkiem y imć panem Ostromeckim—administratorem, iure agere, naypierwiey, żałuiąca strona klasztor Torokański omni meliori forma aresztuie u wielmożnego p. Orańskiego imci pana Ostromeckiego, iako possessyi niemaiącego, aresztuie oraz summę, u imci od pomienionego imci pana Ostromeckiego ulokowaną, tandem do obwarowania omnimodae securitatis zdrowia, fortun żałuiących delatorów xięży bazylianów y poddanych Torokańskich ab omni impetitione, do obwarowania bezpieczności na drogach od wszelkiey wiolencyi, do uznania w tey sprawie inquizycyi, do statuicyi y ukarania ludzi, do uznania wieży y nawiązki, do przysądzenia expensów prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius przez kontrowersyą deducetur, salva tey żałoby in tota vel in parte melioratione, w Bogu wielebni imć xięża bazylianie Torokańscy obżałowanych ichmościów wielmożnych Orańskiego, podsędka Starodub. y imci pana Ostromeckiego—administratora, tym pozwem adcytuią.

Za *drugim* aktoratem tychże aktorów w Bogu przewielebnego imć xiędza Nikodema Karpińskiego—zakonu świętego Bazylego wielkiego superyora klasztoru Torokańskiego y wszystkich ichmościów xięży bazylianów Torokańskich z iaśnie wielmożnemi imć xiężmi biskupami, prałatami, kanonikami y całą prześwietną kapitułą Wileńską, za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż iaśnie wielmożna kapituła naznaczonego sub paenis irremissibilibus komornika nie wyprowadza, wielmożny imć pan Orański—podsędek y imć pan Ostromecki, administrator, vilipendendo dekret trybunału compositi iudicii, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, miesiąca Julii piętnastego dnia ferowany, którym warowana iest securitas xięży bazylianom Torokańskim dobr Torokań, osobliwie uroczyszcza Wschodów, Wirów y innych, niezwyczayne wiolencye na własnych gruntach klasztornych czynić ważyli się, iako to: drogę graniczną pooprawszy, gruntem klasztornym nową drogę torować kazali; uroczyszcze Wschody klasztora od wieków Torokańskiego gwałtownie roku przeszłego zasiali, a gdy następował czas żniwa tego lata, imć pan Ostromecki—administrator Braszewicki, z wyrażonego rozkazu wielmożnego imci pana podsędka, zbiwszy całą włość Braszewicką, na Wschodach, własnym gruncie klasztornym, żyto pożął, którego żyta iako z własnego gruntu klasztornego żeby nie brał, gdy perswedował y bronił xiądz prokurator, imć pan Ostromecki uzbroiony pistoletami y strzelbą, z strzelby strzelił y

trzech poddanych klasztoru Tokokańskiego o glotami śmiertelnie podstrzelił; przechwałki na zdrowie y życie xiędza Matusewicza—prokuratora klasztornego czyni; przed swemi Braszewickimi chłopami, paec na palec złożywszy, klękaiąc, przysięgał zapamiętały imć pan Ostromecki, iż prokuratora zabiie; za woytem klasztornym we trzech ludzi zbroyną ręką z strzelbami upędzał się y chciał go zabić, gdyby się ucieczką nie salwował, iako totam rem prezentacya strzelby, pistoletów, szabli et omnis generis broni, w grodzie Pińskim uczyniona, oraz solennie zaniesione manifesty, in tempore poczynione, enarrant. Insuper tym się nie kontentuiąc, imć pan Ostromecki lasy żałuiących delatorów pustoszy, chłopów na dobrowolney drodze klasztornych grabi; gdzie się podoba, na gruntach klasztornych orze y sieie, dufaiąc w mnóstwo ludzi Braszewickich, oraz przechwałki na życie zakonników y poddanych klasztornych czynić nie przestaie. O co wszystko chcąc żałuiące delatores z obżałowanemi iure agere, ante omnia do obwarowania omnimodae securitatis zdrowia, fortun żałuiących delatorów y ich poddanych Torokańskich, ab omni obżałowanych wielmożnego Orańskiego—podsędka Starodubowskiego y imci pana Ostromeckiego—administratora impetitione, do obwarowania possessyi uroczyszcza Wschodow y Wirow, do uznania w tey sprawie kryminalney inkwizycyi, do nakazania iaśnie wielmożney kapitule wyprowadzić komornika, którego lubo sub paenis irremissibilibus dekret trybunału głównego wyprowadzić nakazał, wyprowadzić nie chciała y nie chce, do przysądzenia surowych paen na wiolatorow, ex merito causae ściągaiących się, do przysądzenia szkod y expensów prawnych y o to, co czasu prawa fusius przez kontrowersyą deducetur, salva tey żałoby melioratione, żałuiące imć xięża bazylianie obżałowaną iaśnie wielmożną kapitułę Wileńską, wielmożnego podsędka, imci pana Ostromeckiego tym pozwem adcytuią.

A za *trzecim* aktoratem iaśnie wielmożnych imć xięży biskupów, prałatów, kanoników y całey kapituły Wileńskiey, tudzież wielmożnego imci pana Jakuba Woyny Orańskiego—podsędka Starodub., imci pana Karola Ostromeckiego z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Nikodemem Karpińskim—superiorem konwentu Torokańskiego, Sebestyanem Hryszkiewiczem wikarym, Michałem Matusiewiczem y wszystkiemi wielebnemi imć xiężmi bazylianami konwentu Torokańskiego, oraz Eliaszem Jankowiczem—wóytem y ludźmi y poddanymi włości Torokańskiey, za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną mieniąc, o to: iż co obżałowani ichmość, maiąc dobra swoie Torokanie, w woiewodztwie Brzeskim leżące, in contiguitate z dobrami Braszewiczami kapituły Wileńskiey, różnymi czasy rożne krzywdy, violencyie inferre ważą się, praecipue obżałowany xiądz Matusiewicz—prokurator, obżałowanych ichmościów na własne grunta, do dworu Braszewickiego ab antiquo należące, Wschody nazwane, w kilkaset ludzi naiechawszy, żeńców rospędził, żyta pożętego wozów kilkadziesiąt zabrał y do folwarku Torokańskiego zaprowadził, przy których żeńcach imci pana Karola Ostromeckiego—administratora Braszewieckiego, stoiącego, nic sobie niewinnego, wziowszy bił, kaleczył, pastwił się, insuper tenże prokura-

tor szlachcica dobrze osiadłego tego to imci pana Ostromeckiego związać kazawszy, chłopom do związanego strzelać kazał, mowiąc: zabiy, nasza prowincya na funty iego odważywszy zapłaci. Tandem zabrawszy żyto, razem y związanego imci pana Ostromeckiego, odarszy z sukien do folwarku swego, Łosińce nazwanego, całą drogę biiąc, pastwiąc nad nim, prowadził; z tamtąd do drugiego folwarku zaprowadzili y przed sąd tam przytomnego xiędza Sebestyana Hryszkiewicza—wikarego stawili, który to xiądz Wikary tegoż Ostromeckiego sam bił y bić kazał, słowy nieprzystoynemi łaiał, potym kazawszy przynieść dybki y kaydany, pytał się tegoż Ostromeckiego: obieray sobie, iak chcesz, w dybki czyli w kaydany być okowany? Inpost kazał przynieść rózgi, pomienionego Ostromeckiego bił y pastwił się. Po takowey męce zabrawszy suknie, szable, pistolety y fuzyą, niemal nagiego za wrota wypchnąć kazali. Inpost dalsze perpetrando wiolencye, na własnych gruntach kapitulnych rowy pokopali, grunta poorali; in super gościniec od wieków walny, przez grunta kapitulne idący, poorali y do gruntów swoich przyłączyli, a inne mieysce także przez grunt kapitulny przetrzebiwszy, drogę przełożyli; iakoż tenże xiądz Hryszkiewicz poddanych Braszewickich, idących z panszczyzny ze dworu Braszewickiego, bić, kaleczyć kazał, idque ławnika kapitulnego, na imię Niczipora Derkacza, contra decentiam charakteru, tenże xiądz Hryszkiewicz własną ręką swoią zbił, zkrwawił y skaleczył, kości poprzełamywał, że y do tych czas w kalectwie zostaie. Denique tenże obżałowany xiądz Hryszkiewicz, dalsze wiolencye y exakcyie perpetrando, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym Julii trzynastego dnia, naiechawszy tumultuarie z kosami, dzidami, harmatami na grunta własne kapitulne, żyta kop kilkadziesiąt pożąć y do klasztoru zaprowadzić kazał; eo tempore tamże we wsi Tyniewiczach kapitulnych takoż z tumultem naiechawszy, owsa kop kilkadziesiąt pożął y do folwarku Torokańskiego zaprowadził; y gdy administrator Braszewicki przez ludzi swych o zabrane zboża dopraszał się, na tenczas obżałowany xiądz Hryszkiewicz żadney satisfakcyi nie uczyniwszy, owszem tegoż administratora chłopom swoim łapać y bić kazał, tak, iż ledwie ucieczką salwował się. Także obżałowany xiądz Hryszkiewicz ludzi y poddanych swoich na poścignienie pomienionego Ostromeckiego po drogach rozsadziwszy y sam w siermięgę chłopską przyodziawszy się, z tymiż ludźmi swoiemi na złapanie onego czatowali; denique przykazawszy poddanym swoim, aby żałuiącego Ostromeckiego złapali y zabili y w rowach przez ichmościów pokopanych zakopali, a gdy załuiący Ostromecki o takowych zasadzkach nie wiedzący nadiechał, na tenczas obżałowany xiądz Hryszkiewicz wypadszy z zasadzki, pomienionego Ostromeckiego gonił y tak z zawziętości do folwarku, nazwanego Talkowy, do maiętności Braszewicz należącego, do dworu zagoniwszy się, attakować zaczoł; na tenczas pomieniony administrator, postrzegszy xiędza w siermiędze bez kaptura y sukni, rozumieiąc że tenże xiądz Hryszkiewicz, poczyniwszy niemało excessów, wiolencyi, kryminałów y innych akcyi z klasztoru ucieka, który do dworu przyiechawszy Braszewickiego do klasztoru swego odiechać nie chciał y przez dwa dni,

nescitur quo praetextu, dobrowolnie bawił się, pomienionego administratora Braszewickiego łaiał, łżył, potym za perswazyą rożnych ludzi zaledwo ze dworu Braszewickiego odiechał, zkąd przybywszy do klasztoru udał, że iakoby administrator Braszewicki w detencyi onego trzymał, co nigdy in rei veritate nie było, lecz iako dobrowolnie przyiechał, tak bez żadnego pokrzywdzenia odiechał. O co obżałowani ichmość, udawszy się do trybunału, regestr taktowy ad male narrata wygrali subreptive. O co załuiące delatores, ante omnia do obwarowania omnimodae securitatis posessyi gruntów, mianowicie Wchodow, Wirow y innych łąk, lasów, do dobr Braszewickich należących, tudzież zdrowia y życia administratorom, ludziom y poddanym włości Braszewickiey ab omni quavis ulteriori obżałowanych ichmościów y całey włości Torokańskiey impetitione, intrusione et invasione, do uznania tak względem zbicia żałuiącego Ostromeckiego, więzienie onego, iako też poddanych Braszewickich, oraz szkod poczynionych w zabraniu żyta, owsa dwornego y poddanym Braszewickim y dalszych wiolencyi, inkwizycyi y weryfikacyi, do komportacyi zabranych u żałuiącego Ostromeckiego rzeczy, pistoletów, fuzyi, szabel, sub nexu iuramenti, do wskazania nawiązek według prawa statutowego, do statuicyi Heliasza Jankowicza—woyta y poddanego obżałowanych ichmościów y dalszych ludzi y poddanych, do inkwizycyi, weryfikacyi, a post inquisitionem do rosprawy, do uznania paen, win wiolencyinych, ex merito actionis ściągaiących się, z sowitością, do bonifikacyi za zabrane zboże, także sowitością, a za zbicie y skaleczenie żałuiącego Ostromeckiego y poddanych Braszewickich do wskazania nawiązek, także sowitych, do nadgrodzenia szkod y expensów prawnych, oraz tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey żałoby. Jako te żałoby z pozwów autentycznych w ten nasz dekret są inserowane, tak za onymi praenominatae partes przed nasz sąd instituerunt actionem.

Po którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego dwa aktoraty, ieden tychże aktorów z regestrów remissyinych, z karty setney trzeciey, drugi prześwietney kapituły Wileńskiey y wielmożnego imci pana Orańskiego z karty dwuchsetney dziewięćdziesiąt dziewiątey, z tychże regestrów taktowych do wpisu y aktoratu imć xięży bazylianów Torokańskich, w regestrach incarceratorum spraw termini tacti na karcie dwuchsetney dziewięćdziesiąt szóstey uczynionego y przywołanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy y żałoby do nich należące, in unum zkombinowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowersyach miedzy stronami, aktoraty maiącemi, ab utrinque wnoszonych, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego satisfactionem dekretowi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, Julii piętnastego dnia, między przeświętną kapitułą Wileńską, a imć xięży bazylianami konwentu Torokańskiego, z uznaniem remissyi na sąd wielmożnego imci pana Ungiera—komornika Lidzkiego, ferowanemu, imieniowi decernendo, ażeby też strony wspomnionego imci pana komornika mutuo sumptu w roku terazniey-szym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym,

prima vere ad loca actus differentiarum, sub paenis irremissibilibus contraventionis, wyprowadzili, a imć pan komornik, ażeby praeviis innotescentiis ad loca differentiarum etiam ad instantiam unius partis, non obstante contumacia aut recessu ktorey kolwiek strony, ziechawszy, ad mentem tegoż dekretu wspomnionego, folwark titulo Lewkowiczowski, na uroczyszczu Nakray zabudowany, y grunt na tymże uroczyszczu Nakray nazwanym, będący, według dawnych miedzy używania, iako ten grunt w possessyi dawney Lewkowiczowskiey zostawał, konformuiąc się do ograniczenia w prawie przedażnym, od iaśnie wielmożnych ichmościow panów Naruszewiczów małżonków imć panu Stefanowi Lewkowiczowi danym, wyrażonego, ograniczył, in circumferentia miedzy ponowił y we wszystkim akt swóy komornikowski według dyspozycyi prawa pospolitego finaliter zakończył, iniungendo salvam apellationem parti, gravamen sentienti, do trybunału koła compositi iudicii, utrique parti reservamus. In distincta vero cathegoria miedzy temiż stronami po dekrecie de super wspomnionym, quo ad causam facti promanatam, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego necessariam inquisitionem y szkod verificationem vigore żałob stron wyniesionych y wynieść maiących, mutuo partium sumptu expediendas censendo, na expedyowanie horum actuum wielmożnego imci pana Chmarę—pisarza grodzkiego Mińskiego y Suzina—sędziego grodzkiego Brzeskiego, zgodnie od stron podanych y akceptowanych, designamus; którzy to wielmożni imć panowie urzędnicy ażeby praeviis innotescentiis ad loca actibus inquisitionis et verificationis competentia ziechawszy y iuramentów stron lub onych plenipotentów super non corruptos neque corrumpendos testes wysłuchawszy, doskonale we wszystkim wywiadowania alias inquizycyą, methodo w konstytucyi roku tysiąc siedmset dwudziestego szóstego praescripta, odbieraiąc od ludzi wiary godnych z interrogationum punktow testimonia, szlacheckiego stanu tacto pectore, a prostego corporali permisso iuramento czynili, a przytym szkody y praetensyi weryfikacyą expedyowali et finaliter zakonczyli, a expedyowawszy, instrumenta verificationis exacte sporządziwszy, stronom wczesnie przed rozprawą wydali; rothulum zaś inquisitionis sigillis bene munitum, do kancellaryi trybunału transportowali, my sąd decernimus; strony zaś, ażeby oddawszy ad invicem kopie z spraw wszystkich rozprawę z tychże regestrów taktowych bez żadnych dylacyi, godzin, obmów y munimentów, sub paena personalis infamiae, post expeditos praemissos actus, przyieły nakazuiemy. Które to actus ażeby też strony in spatio kadencyi Wileńskiey, sub paenis irremissibilibus contraventionis, wyprowadzili, a imć panowie urzędnicy ażeby takowe actus etiam ad instantiam unius partis, non obstante contumacia aut recessu którey kolwiek strony, sub paena privationis officiorum, expedyowali, iniungendo, y że za takowymi aktami etiam ad instantiam unius partis expedyować maiącemi, finalna in principali, sine praetensione powtornych eorundem actuum, ma subsequi rosprawa, praecavemus et praecustodimus. Ad haec my sąd statuitionem imci pana Karola Ostromeckiego, ad instantiam imć xięży bazylianów Torokańskich, przez imci pana Orańskiego—podsędka Starodubowskiego, et vicis-

sim statuitionem Eliasza Jankowicza—wóyta, ad instantiam wielmożnego imci pana Orańskiego przez imć xięży bazylianów ad principale nakazuiemy. Interea my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego omnimodam securitatem possessyi dobr, attynencyi onych, tudziesz gruntów, łąk, lasów in actuali possessione stron będących, a mutuis impetitionibus, invasionibus, aggressionibus et violentiis utrique parti waruiemy y ubezpieczamy. Pro interim ażeby imć xięża bazylianie Torokańscy imć panów Orańskiego y Ostromeckiego do sądów konsystorskich, nunciatarskich, a signanter do konsystorza hac in causa, praesenti decreto decisa, sub paenis irremissibilibus contraventionis, nie pozywali, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego praecavemus et praecustodimus.

1762 г. Февраля 20 дня.

Изъ книги № 129, за 1761—1762 г., л. 482.

37. Трибунальный декретъ по дѣлу о спорныхъ земляхъ Минскаго женскаго монастыря съ сосѣдними помѣщиками.

Минскія базиліанки приносятъ жалобу въ трибунальный судъ на своихъ сосѣдей помѣщиковъ: Холевовъ, Могильницкаго, Голѣевскаго и священника Будая по поводу разныхъ обидъ и притѣсненій, дѣлаемыхъ въ монастырскомъ имѣніи Боровлянахъ, а именно: Холевы позволили себѣ разрушать старыя границы въ деревнѣ Бондачевѣ, принадлежащей къ имѣнію Боровлянамъ, и захватывать земли; Могильницкій позволилъ себѣ прогнать монастырскихъ крестьянъ и настроилъ на ихъ землѣ разныя строенія; Голѣевскій захватилъ нѣсколько монастырскихъ крестьянъ и требуетъ отъ монастыря документовъ на имѣніе Соломеречь, которыхъ они не имѣютъ, а самъ не выдаетъ имъ документовъ на Боровляны; священникъ Будай наконецъ насильственнымъ образомъ завладѣлъ Бондачевомъ и не желаетъ его возвращать вовсе. Трибуналъ постановилъ: отослать спорящія стороны къ Витебскому коморнику Вольфу, чтобы онъ на мѣстѣ разобралъ споры обѣихъ сторонъ и представилъ ихъ въ коммиссарскій судъ, для дальнѣйшаго изслѣдованія этого дѣла.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Februaryi dwudziestego dnia.

W sprawie w Bogu przewielebney imć pani Katarzyny Sobolewskiey — zakonu świętego Bazylego wielkiego starszey y wszystkich imć panien bazylianek Mińskich z imć panami Stefanem, Franciszkiem, Janem, Kazimierzem y Macieiem Cholewami, oraz imć panami Stanisławem Mogilnickim—rotmistrzem Nowogrodzkim, Michałem Goleiewskim—czesznikiem Smoleńskim y imć xiędzem Teodorem Budaiem—dziekanem Mińskim, administrato-

rem cerkwi Sołomoreckiey świętey Pokrowy, za pozwem od aktorek po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: Iż co obżałowani ichmość, maiąc dobra swe, iako to: obżałowani Cholewowie Kardowszczyzna, a obżałowany Mogilnicki Borowlany nazwane, w woiewodztwie Mińskim leżące, in contiguitate z dobrami funduszowemi żałuiących delatorek, Borowlany y Bondaczów nazwanemi, także w woiewodztwie Mińskim sytuowanemi, do których dobr signanter obżałowani Cholewowie, mimo ograniczenie y starodawne dukta, transcendendo limites et in praeiudicium żałuiących delatorek, privato suo arbitrio, czyli też ex condicto dyzunitów, na tenczas niesłusznych attynencyi Borowlan possessorów, formuiąc granice, kopcami osypali, za którą granicą uformowaną y prywatnie, inscio żałuiących delatorek, uczynioną, lasów y gruntów niemało zabierać, a do niesłuszney tenuty przywłaszczyć intenditis, iako też obżałowani ichmość, do lasów puszczy intruzye czyniąc, wycinanie, a przeto znaczną damnifikacyą żałuiącym delatorkom czynią. Distinctim obżałowany imć pan Mogilnicki, zabrawszy grunta, na onych budynki erygował y do teyże chaty chłopa wprowadził, którego gruntu, per vim et potentiam zabranego, żałuiącym delatorkom przywrocić nie chce, usum et fructum z onego partycypuie; a obżałowany imć pan Goleiewski, nie maiąc ullum ius et interesse do dobr funduszowych, Borowlany y wieś Bondaczów nazwanych, w woiewodztwie Mińskim leżących, nie tylko dobra pomienione żałuiących delatorek violenti modo agrawuiąc, chłopów kilka bez żadnego prawa y konwikcyi w tychże dobrach per expulsionem odbieraiąc, nulliter przywłaszcza y z onych usus et fructus partycypował, succedenter obżałowany imć uznawszy niesłuszną tenutę tychże chłopów delatorkom przywrócił, insuper maiąc u siebie dokumenta, na dobra Borowlany służące, żałuiącym delatorkom oddać nie chce; owszem obżałowany imć pan Goleiewski, wiedząc o tym dobrze, iż żałuiące delatorki żadnych dokumentów obżałowanemu imci służących nie maią, komportacyi dokumentów na dobra Sołomerecz u żałuiących delatorek wymaga. Et seorsive z obżałowanym imć xiędzem Budaiem o to: Iż obżałowany imć xiądz Buday, nescitur quo praetextu, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, miesiąca Julii ósmego dnia, naiechawszy na wieś Bondaczów, do Borowlan żałuiących delatorek należące, tęż wieś per expulsionem nulliter zaiechawszy, żałuiącym delatorom nie przywraca. O co żałuiące delatorki chcąc iure prosequi, ante omnia do approbaty wszelkich y wszystkich spraw dokumentów funduszowych, ograniczeń, na dobra Borowlany y wieś Bondaczów służących, vigore których do obwarowania actoribus securitatem wieczystey possessyi dobr funduszowych Borowlan cum attinentiis, in actuali antiqua possessione będących, ab omnibus obżałowanych ichmościów impetitionibus, do przysądzenia wsi Bondaczów y gruntów, expulsive zabranych, per reinductionem, do zdemoliowania budynków, oraz kopców osypanych y w tey sprawie iako małey importancyi zachodzących dyfferencyi, do odesłania totius negotii pro finali disiudicatione przed sąd komornikowski, o wszystko do uznania inkwizycyi, kalkulacyi y werifikacyi, do komportacyi spraw, dokumentów, ograniczeń et omnis tituli

zapisów, na dobra Borowlany y wieś Bondaczów służących, przez wszystkich obżałowanych ichmościów, sub nexu iuramenti, y które by się pokazały in damnum et praeiudicium żałuiących delatorek prawa, dokumenta, ograniczenia y wszelkie zapisy, oraz procedera uformowane, nullitate ze wszystkiemi pretensyami skasowania, do wskazania paen, win, de lege et ex merito actionis pochodzących, do nadgrodzenia wszystkich szkod, strat, niefruktyfikacyi, expens prawnych, oraz tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione żałoby, żałuiące delatorki z obżałowanemi ichmościami przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie, po kontrowersiach ab utrinque wnoszonych, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego miedzy temiż stronami totum' negotium tam in causa iuris, quam in causa differentiarum et facti, vigore żałob z stron wyniesionych y wynieść maiących, o wszystko przed sąd wielmożnego imci pana Wolfa—komornika Witebskiego, zgodnie od stron podanego y akceptowanego, pro finali disiudicatione remittimus. Który to wielmożny imć pan komornik, za wyprowadzeniem siebie mutuo partium sumptu, ażeby primo vere praeviis innotescentiis ad loca differentiarum, etiam ad instantiam unius partis ziechawszy, wszystkie pretensye stron o wszystko, non obstante contumacia aut recessu którey kolwiek strony, finaliter rozsądził, kopce, miedzy, znaki graniczne stare ponowił, a nowe iuxta exigentiam poczynił, szkody, winy y expensa prawne nad stroną, która się winną być pokaże, wskazał y we wszystkim dekret swóy według nauki prawa statutowego, w sądach podkomorskich opisaney, ferował, nakazuiemy. A iako strony tegoż imci pana komornika ażeby w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym, primo vere mutuo sumptu, sub paena infamiae et contraventionis, wyprowadzili, tak pomienione strony adcytowane et adcitari maiące, oddawszy sobie kopie spraw wszystkich pod regestrem y datami czterma niedzielami przed wyiazdem komornika do kancelaryi ziemskiey Mińskiey, przed tymże sądem komornickim rozprawę bez żadnych dylacyi, godzin, obmów y munimentów, sub paena personalis infamiae, przyiely, decernendo, liberam adcitationem dalszych graniczących przed tenże sąd komoniczy determinamus. Demum wolne wyniesienie stronom żałob ad hunc actum iniungendo, salvam apellationem parti gravamen sentienti, non nisi a definitiva principali tego imci pana komornika sententia do trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego reservamus. Pro reliquo omnimodam securitatem dobr, in actuali possessione będących, do rosprawy przed sądem komornikowskim utrique parti waruiemy y ubespieczamy.

1762 г. Февраля 20 дня.

Изъ книги № 129, за 1761—1763 г., л. 627.

38. Ремиссійный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по спорному дѣлу Брестскихъ базиліанъ съ наслѣдниками Завиши касательно правъ на имѣніе Межилѣсье-Левковичи.

Казиміръ Воловичъ и его жена Катерина, будучи бездѣтными, записали Брестскимъ базиліанамъ имѣніе Межилѣсье и дворъ надъ Бугомъ въ Брестѣ; спустя нѣсколько времени у нихъ родилось двѣ дочери (одна въ замужествѣ Завишина, а другая Урбановичова). Такъ какъ базиліане въ свое время не заявили своихъ правъ на имѣніе въ судѣ, то наслѣдники Воловичей, т. е. замужнія дочери вчинили искъ; во время процесса Урбановичова умерла, а базиліане добились правъ на половину имѣнія, съ котораго и поспѣшили извлечь какъ можно болѣе пользы. По жалобѣ Завиши трибуналъ и назначилъ по этому дѣлу какъ новое разслѣдованіе, такъ и дальнѣйшее производство судебнаго разбирательства.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Februaryi dwudziestego dnia.

W sprawie iaśnie wielmożnego imć pana Krzysztofa na Baksztach Zawiszy, starosty Starodubowskiego, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Dyonizym Dombrową—zakonu świętego Bazylego wielkiego superyorem y wszytkimi imć xięży bazylianami konwentu Brzeskiego, w regestra sądów naszych titulo remissyine na kartę setną pięḋziesiąt dziewiątą ingrossowaney, za dekretem odkładowym sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ex instantia żałuiącego delatora z obżałowanemi imćmi w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, miesiąca Maia siódmego dnia stałym y za żałobą w niey wyrażoną, mieniąc o to: iż co dobra Miedzylesie, Lewkowicze, w woiewodztwie Brzeskim leżące, były quondam zeszłego imci pana Jerzego Władysława Grabińskiego, chorążego Brzeskiego, denique zeszłemu imć panu Kazimierzowi Wołowiczowi—oboznemu wielkiego xięstwa Litewskiego cum oneribus do opłacenia z onych dostałe, in subsequenti od zeszłego imci pana Kazimierza y samey Katarzyny z Naruszewiczów Wołowiczów, protunc Chweydańskich, Lubonickich starostów, deportatis in parte z dobr tychże oneribus, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt czwartym, miesiąca Marca osimnastego dnia, acz contra iura patriae posita, iednak conditione deportandorum przez imć xięży bazylianów z tychże onerów, ze wszelkim sprzętem, ruchomością domową, końmi, bydłem, ptastwem, ze wszelką krescencyą, in super dwór w Brześciu, nad Bugiem, z spichlerzem na ziemskim placu były, z wnioskiem na też dobra dwudziestu tysięcy złotych polskich, wiecznością zapisali, niemaiąc protunc żadnego potomstwa, iednak obżałowani imć xięża bazylianie za takowym iako nieprawnym zapisem, tan-

tisper nie wchodząc in possessionem pomienionych dobr Miedzylesia Lewkowicz, ani też z pomienionemi zeszłemi imć panami Wołowiczami o też dobra prawem non prosequendo w żadnym sądzie, ani też z pomienionych dobr Lewkowicz Międzylesia, tak przez samych zeszłych imć panów Wołowiczów, iako też od nikogo innego nie byli quietowani. Successu zatym temporis gdy ciż zeszli imć panowie Wołowiczowie—obozniowie wielkiego xięstwa Litewskiego, ex praedestinatione divina procrearunt z sobą dwoie potomstwa, idque dwie córki Teodorę, suo tempore Zawiszynę—chorążynę Mińską, matkę praesentis actoris, y Annę in 1-mo voto Urbanowiczową, in 2-do Ukolską—podkomorzynę Trocką, na tenczas dyspozycią swoią in ordine zapisaną wiecznością dobr Międzylesia obżałowanych imć xięży bazylianów Brzeskich, sumendo pro alienatione bonorum stanu rycerskiego, nie mniey że obżałowani imć xięża bazylianie ex praeposita sibi conditione długów Grabińskich dobr Międzylesia nie deportowali, ale one sami zeszli imć panowie obozniowie Litewscy opłacać musieli, przeto de recuperatione pomienionego zapisu swego, na pomienione dobra Międzylesia obżałowanym imciom danego, staraiąc się et ad nullitatem idąc, iure agere intendebant; iednak nie pierwiey per processum iuris, iako bardziey per media partis powrócenia pomienionego zapisu tractando, zeszłego imć pana Marciana Kulczyckiego—konsultora y przełożonego konwentu Wileńskiego zakonu ś. Bazylego, o perswasią imć xiędzu prowincyałowi powrócenia sobie zapisu zobligowali, z obligacyi którey w roku tysiąc sześćsetnym dziewięćdziesiąt dziewiątym trzynastego dnia zeszły imć pan Marcian Kulczycki—konsultor y starszy konwentu Wileńskiego, że miał do imć xiędza prowincyała hoc in ordine pisać et de recuperatione onego zapisu starać się, assekurował się; co nim przez zeszłego imć xiędza Kulczyckiego effectuatum, w roku tysiąc siedymset czwartym, miesiąca Aprila ciż zeszli imć panowie Wołowiczowie—obozniowie wielkiego xięstwa Litewskiego, pomienione dobra Miedzylesie Lewkowicze prawem arendownym imć panu Gabryelowi Boreyszy, sine ulla reclamatione praepeditioneque od obżałowanych imć xięży bazylianów Brzeskich, eoque in spacio imć pan Wołowicz—obozny wielkiego xięstwa Litewskiego, circa intervenientia fata sua, itaque w roku tysiąc siedymsetnym siódmym czyniąc ostatnią woli swey dyspozycią, w którey wyraziwszy długi swoie wszytkie, mianowicie imć xięży bazylianom Wileńskim pięć tysięcy złotych y inne długi, generaliter wszytkie legacie, fundusze, summy wyderkafowe, też same dobra Miedzylesie, iako też o summie dwudziestu tysięcy złotych imć xięży bazylianom Brzeskim, za pomienionym zapisem opisaney, nec mentionem uczyniwszy, też dobra Miedzylesia zeszłey imć pani z Wołowiczów Zawiszyney—chorążyney Mińskiey, wiecznością zapisał, subsecutis którego fatis te dobra Miedzylesia intuitu testamentu iedney zeszłey imć pani Zawiszyney—chorążyney Mińkiey dostać się miały y że te dobra Miedzylesie in possesso obżałowanego imć pana Boreyszy za prawem arendownym etiam post expirationem arendowney possessyi durabant, ex praemissis rationibus między zeszłemi imć panami Zawiszami—chorążymi Mińskiemi, a zeszłą imć panią Urbanowiczową, post Ukolską, z obżało-

wanym i. p. Boreyszą ortum w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego litigium; quo in tractu sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego dekretem swym w roku tysiąc siedymset trzydziestym pierwszym, miesiąca Februaryi piętnastego dnia inequitationem do połowy dobr Międzylesia Lewkowicz zeszłey imć pani Urbanowiczowey uznał; do którego dekretu obżałowani imć xięża bazylianie Brzescy, zaszczycaiąc się prioritate mniemanego zapisu swoiego, na też dobra Międzylesie służącego, nietylko że aktoratu, ani żałoby ad inequitationem nie wynosili ku łączeniu, ale żadney interwencyi nie czynili; za nienastąpieniem za pomienionym dekretem dla zeszłey imć pani Urbanowiczowey inequitacyi do dobr Międzilesia, a za zrzeczeniem się aktorstwa tychże dobr od zeszłey imć pani Urbanowiczowey pro persona żałuiącego delatora stante nomine żałuiącego delatora z obżałowanym imć panem Boreyszą o też dobra Międzylesia processu iuris, w roku tysiąc siedymset czterdziestym siódmym, Marca wtórego dnia, dekretem oczewistym trybunalskim, z obżałowanym imć panem Boreyszą ex instantia actoris ferowanym, inequitationem półowy dobr Międzylesia in virtute pierwszego dekretu in personam zeszłey imć pani Ukolskiey żałuiącemu delatorowi uznano, a z obżałowanemi imć xięży bazylianami za wyniesionym aktoratem bez uznaney inequitacyi oczewisto iudicialiter zapisaną, o ktorą inequitacią dobr Międzylesia obżałowani imć xięża bazylianie in virtute mniemanego zapisu swoiego, od zeszłych imć panów Wołowiczów sobie danego, nigdy tak antecessora, iako też samego żałuiącego delatora, ani też obżałowanego imć pana Boreyszy, possessora acz niesłusznego tychże dobr Międzylesia, ex vi prioritatis swoiego zapisu nie pozywali się, nie procedowali, ale w roku teraznieyszym tysiąc siedymset pięćdziesiąt siódmym, miesiąca Januarii siódmego dnia, ex adinvento aktoratu obżałowanego imć pana Boreyszy, żałuiącym delatorem wyniesionego, motivo dekret kontumacyiny bez podania pozwu clandestine otrzymawszy, za takowym dekretem połowy dobr Międzylesia vi inequitationis delatorowi przysądzonych zaiechali, expulsią z onych uczyniwszy, też dobra violenter possiduiąc dezoluią, puszcze, lasy wycinaią, drzewo towarne ku wspienięženiu wyrabiaią y inne niemałe szkody, krzywdy czynią; o co żałuiący delator chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty wszelkich praw, zapisów, in rem et partem załuiących delatorów służących, do uznania inequitacyi do tychże dobr Międzylesia, in possesso obżałowanych imciów zostaiących, do uznania inquizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi y co się ex his actibus pokaże, do zapłacenia, do obwarowania omnimodae securitatis drugich dobr załuiącemu delatorowi ab ulteriori obżałowanych imciów impetitione et violentia, ad stabiliendam activitatem żałuiącemu delatorowi na kondemnatę obżałowanych imciów, do pokarania penami, de lege ściągaiącemi się, do komportacyi zabranych w tych dobrach ruchomości, zboża, koni, bydła, adduccyi, do nadgrodzenia szkod. strat y expens prawnych y o to wszytko, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione, żałuiący delator obżałowanym imciom instituit litem. Która sprawa, ponieważ ob concursum wielu innych spraw, tak antecedenter na żadnym terminie, ia-

ko też circa conclusionem regestrów sądów naszych wołana, osądzona być niemogła, ex inde my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego negotium praesens cum toto eius effectu per ieneralem causarum remissionem przed sąd trybunalu głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku teraznieyszym tysiąc siedymset szesdziesiąt wtórym w Nowogrodku sądzić przypadaiący, dla przyięcia między stronami skuteczney rozprawy bez przypozwu tylko za tym naszym dekretem odsyłamy.

1762 г. Ноября 4 дня.

Изъ книги № 77, за 1734—1763 г., л. 211.

39. Жалоба князей Друцкихъ-Любецкихъ на игумена Дятеловицкаго монастыря Дороѳея Исаевича и Дятеловицкихъ крестьянъ по поводу учиненныхъ ими захватовъ, насилій, грабежей и разбоевъ на земляхъ первыхъ.

Князья Друцкіе-Любецкіе приносятъ жалобу на Дятеловицкаго игумена Исаевича и его крестьянъ по слѣдующему поводу: Дятеловицкій монастырь владѣлъ имѣніемъ Малымъ Люлинцемъ по сосѣдству съ имѣніями Друцкихъ. Какъ значится въ жалобѣ, Дятеловицкіе монахи, вооруживши своихъ крестьянъ косами, рогатинами и другимъ оружіемъ, въ теченіи нѣсколькихъ лѣтъ совершали многочисленныя опустошенія въ поляхъ, лугахъ и лѣсахъ, нещадя въ этоже время и крестьянъ; т. обр. они наѣзжали на луга и забирали сѣно, вторгались въ лѣса и захватывали пчелиные ульи, не только нападали на крестьянъ, но иногда и убивали ихъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórego, miesiąca Nowembra czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiątym pierwszym obranymi, comparendo personaliter wielmożny imć pan Ignacy Jakonicki—rotmistrz y mostowniczy powiatu Orszańskiego, patron, nomine wielmożnych ichmościów panów Wiktoryi z Skirmuntów--matki, Franciszka syna--kniaziów Druckich-Lubeckich — stolnikowey y stolnikowicza Orszańskiego, na wielebnego oyca Doroteusza Isaiewicza—ihumena y wszystkich oyców dyzunitów monastyra Dzięciołowickiego ritus graeci non uniti, oraz na pracowitych Pawluka Karpowego, Chwedora Pokiduna Kowalewicza y drugiego Pawluka Żarkowego uniatowego, samych hersztów kryminalistów et complices onych Trochima Weudachowego, Pilipa takoż Weudachowego, Prokopa Roztynczuka, Romana Szpakowego, Iwana Boreykę, Sawę Paulukowicza, Tymocha Chwedorczuka, Medelana, Iwana Ko-

rzuna, Iwaśka Czarnego, tudziesz wszytkich poddanych Dzięciołowickich y Lulinca Małego, do niegodziwych akcyi y na wszelkie bezprawia licencyowanych, in complicitate zostaiących, solenniter żałował y manifestował się o to: iż obżałowani oycowie Dzięciołowiccy dyzunici, maiąc in contiguitate maiętność swoią Dzięciołowicze y Luliniec Mały z dobrami żałuiących delatorów Lunincem Wielkim y Wolką Charlinską, w woiewodztwie Nowogrodzkim leżącemi, distinctim w ograniczeniach swoich będącemi, nie zachowuiąc się w spokoyności sąsiedzkiey, iako poddani obżałowanych ichmościów, którzy z antecessorami wielmożnych żałuiących delatorów spokoynie żyli et ab immemorabili tempore praedicta bona possidendo, aż do roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego bez żadney kłótni y zatargi zostawali, omnem usum et fructum percipiendo. Qua stante pacifica possessione za nastaniem na starszeństwo obżałowanego oyca Doroteusza Isaiewicza ihumena, ustawicznie obżałowani ichmość zaczęli czynić boie, gwałty, wiolencye, kiedy w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym pierwszym, miesiąca Januarii szesnastego dnia, vilipendendo prawo pospolite, de securitate dobr szlacheckich opisane, y sam list zaręczny upominalny, z trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego po obżałowanych ichmościów otrzymany, armata manu na Ostrowy, czyli uroczyszcza, Pelin y Kalinówka nazwane, antiquitus do dobr żałuiących delatorów należące, in reali et actuali possessione aktorów zostaiące hucusque, poddaństwo z dobr swoich Dzięciołowicz y Lulinca Małego nasławszy, na tychże uroczyszczach siana hrudkowego na wozów dwadzieścia z górą, we dwuch styrtach stoiącego, zabrali y rachuiąc każdy wóz, iak podówczas w cenie siano było y samo poddaństwo dla wychowania bydła kupowało, po złotych cztery, na złotych ośmdziesiąt szkody uczynili. In super ulow z pszczołami y próżnych sztuk dwadzieścia, na tychże ostrowach będących, tak dworowi, iako y poddanym Lulińskim zabrawszy, scilicet Iluku Zdankowiczowi prożnych ulów dwa porąbali, valoris złotych sześć, Iwanowi Jawanczukowiczowi ulow cztery prożnych wzieli, z których dwa valoris szesnaście złotych, drugie dwa valoris złotych dwanaście; itidem Waśkowi Szyszewiczowi ulow trzy porąbali, każdego wartego po złotych cztery, Lewinowi Dyrwanowi ulów dwa prożnych, valoris złotych sześć porąbali, Marcinowi Dorochowiczowi ula próżnego iednego zabrali, valoris złotych pięć, Jarucie Szyszowemu tamże przy Pilinie sive Hrudzie Kozodoiowey ulow trzy z pszczołami zabrali, valoris złotych dwudziestu ośmiu, Paulukowi Zdankowiczowi ulów próżnych cztery, valoris złotych dwanaście zabrali, a Iwanowi Koliszkowi ula iednego valoris złotych pięć porąbali y do dworu swoiego przez część większą sprowadzili; a reliquum poddanym swoim, zachęcaiąc ich na dalsze wszelkie bezprawia, porozdawali. Pro reliquo różnemi odpowiedziami infestuiąc, pochwałki na zdrowie y życie ludzi y poddanych delatorów publicznie poczynili y czynić nie przestaią et exinde w iawną kontrawencyą listowi zaręcznemu upominalnemu, z trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wydanemu, uczynili. Ad haec w tymże roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, Augusta czwartego dnia spędziwszy na głowę też poddaństwo swoie z różnym

do boiu orężem na grunta żałuiących delatorów, Hinkowo nazwane, ab immemorabili tempore w spokoyney possessyi wielmożnych delatorów będące, ode dworu Lulińskiego żytem zasiane, na kop trzydzieście zżeli y wraz te żyto do dobr swoich Lulinca Małego zwieść kazali, y w tymże roku, miesiąca Decembra ośmnastego dnia similiter spędziwszy na głowę poddanych swoich Dzięciołowickich y Lulinickich na grunta własne żałuiących delatorów, żadney dysquizycyi niepodlegaiące, ab aevo Woleńskie et ab immemorabili tempore lat w aktualney possessyi delatorów będące, scilicet na uroczyszcza Korniiową Niwę, Paulukowy Mech, Czysty Łuh, na Klinowicz Rog, Liwkow Haiek y sam Haiek Ostrow y Baline Mchi, tamże na tychże gruntach ulów własnych poddanych wsi Wolki Charlińskiey, iako osobliwszym probabitur regestrem, z pszczołami od lat kilkadziesiąt będących, in numero dwadzieście, a próżnych dwa, violenter zabrali, iako to: Tymochowi Tereszkiewiczowi z Poklinowicz wzieli ul z pszczołami, valoris złotych ośm, Andrzeiowi Szyszowi tamże z pszczołami ulów dwa, valoris złotych trzydzieście dwa, Hrycowi Szyszowi tamże ulow z pszczołami pięć, a szóstego próżnego, valoris złotych ósmdziesiąt sześć y groszy szesnaście; item dworne pszczoły spólne z Jakowem Kodyszowym w Suchim Haiu, valoris złotych cztyrnaście, Petrukowi Zdankowiczowi u Lisowym Haiu ul z pszczołami ieden, valoris złotych szesnaście, Waśkowi Iwanczukowi u Baliney Mohiłki pszczoł dwoie, valoris złotych trzydzieście dwa, Jakimowi Sachwonowi u Lisowym Haiku pszczoł ul ieden, valoris złotych piętnaście, Matfiiowi Klewcowiczowi u Klinowicz Rozie pszczoły, ul prożny, valoris złotych trzydzieście trzy, Dawidowi Łaskowiczowi u Balinych Mohiłkach pszczoł ulów dwa, valoris złotych dwadzieście dwa, groszy piętnaście, Marcinowi Dorochowiczowi tamże ul pszczoł, valoris złotych dziesięć, Leonowi Dermanowi tamże pszczoł valoris złotych dwanaście, Mikicie Klewcewiczowi w Suchim Gaiu ul pszczoł, valoris złotych trzynaście, Daniłowi Hromowiczowi w Klimowicz Rozie pszczoł ul ieden, valoris złotych czternaście, y też pszczoły y ule próżne iedne do wsi swey Lulinca Małego, a drugie do klasztoru Dzięciołowickiego nocą y dniem posprowadzali y na tychże uroczyszczach, ut enarrat obdukcya ieneralska nie mało, odrów tymże poddanym Woleńskim poruinowali et per consequens w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym wtorym, dnia pierwszego y drugiego miesiąca Jannuarii, mala peioribus cumulando, tenże obżałowany oyciec Isaiewicz—ihumen Dzięciołowicki, zgromadziwszy wszytkich poddanych swoich Dzięciołowickich y Luleniecckich y in sam persona będąc z zakonnikami, maiąc różne do boiu przysposobione oręże, strzelby, kosy, dzidy, naiechawszy na własne sianożęci Woleńskie, żadney disquizycyi niepodlegaiące, dworowi Woleńskiemu, imć panom Trzaskowskim zastawnym tey maiętności possessorom, penitus nic sobie niewinnym y do procederu żadnego nie investowanym, na uroczyszczu Romanowey Dzielnicy przy Bobrowinach, siana ode dworu skoszonego y złożonego na wozów dobrych pietnaście y oraz poddanym Woleńskim in simili na uroczyszczach pod Wetelami, w Dubku, na Sumolinie, u Kamienney y tamże w Bobrowinach, iako osobliwszym probabitur regestrem, na wozów sto szesna-

ście violenter zabrał y do dobr swoich przystawiwszy, zakonnikóm sprowadzić kazał. Potym tegoż dnia pierwszego Jannuarii iezioro Sliziny Wielkie, od wieków należące do wsi Wolki, a wstępu nigdy do onego niemaiąc, ztonić y szkody ad minimum na złotych sto uczynić licencyował y tamże przyduchy, przez JakowaStachnowego—poddanego Woleńskiego poczynione, porozrzucać kazał y od pożytku odbił; przez co y temuż poddanemu szkody na drugie złotych sto uczynił. Nakoniec tegoż dnia pierwszego Januarii spotkawszy Iwana Klewcewicza, siano swoie biorącego, z tymże sianem, na dobrowolney drodze czyniąc gwałt, wiolencyą, zaprowadził do maiętności swey Lulinca y przed całą gromadą ludzi swoich czyniąc naigrawisko z tegoż poddanego znęcał się y żałuiących wielmożnych delatorów uszczypliwemi słowy łżył, dyffamował, wexował, odpowiedzi y pochwałki na zdrowie y życie ludzi y poddanych wielmożnych żałuiących delatorów poczynił y dalszym zabieraniem na własnych gruntach Woleńskich sian, zboż odgrażał się y też siano od pomienionego poddanego zabrawszy, ledwie konia wydał y tego Iwana Klewcewicza uwolnił. Denique tegoż roku, miesiąca Jannuarii ósmego dnia, przy czynieniu obdukcyi ieneralskiey y stronie szlachcie pod ówczas przytomney, violenter, nasławszy ludzi swoich, obżałowani oycowie dyzunici Dzięciołowiccy na własne grunta Woleńskie, Matwiiowi y Mikicie Klewcewiczom, na uroczyszczach u Klinowicz Rozie y w Lisowczym Haiu ulów próżnych trzy dobrych, valoris złotych piętnaście, zabrać y do siebie zawieść kazali, Et insuper ieszcze w tymże roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym wtórym, miesiąca Jannuarii dwunastego dnia tenże obżałowany ociec ihumen Dzięciołowicki, przyzwyczaiony będąc do spraktykowania violencyi, subordynowawszy czernca namiesnika monastyru Dzięciołowickiego z innemi zakonnikami y z świeckim prezbiterem Lulenieckim Alexym, tudzież poddaństwem swoim wsi Dzięciołowicz y Lulinca, ręczne strzelby y rohatyny maiącymi, na własnych gruntach Woleńskich niedysquizycyinych, przy granicy Porochońskiey leżących, w possessyi spokoyney od wieków u wielmożnych żałuiących delatorów będących, na uroczyszczu Zadumachową, przy Dubowey sianożęci, wołów pięć, to iest: Waśku Iwaniukowi — wóytowi Woleńskiemu dwa, Michałowi Zdankowiczowi, Daniłowi y Jakowowi Sachnowym po wole iednym, wiozącym z pańszczyzny dworowi Woleńskiemu siano zrobione, za pozwoleniem dworu Porochońskiego na sianożęciach Porochońskich za ieziorem, Prochońskim nazywaiącym się, wołu bez żadney naymnieyszey okazyi wyprzągszy zagrabić y do dworu Lulinca Małego zaprowadzić kazał, potym wypracowanego, przez co szkoduie ad minimum złotych piętnaście, zaledwo w tydzień oddał; y tegoż czasu na uroczyszczach u Sliźnia poddanym Woleńskim pszczoł dwoie, iedne: Tymochowi Tereszkowiczowi, valoris złotych dziesięć, a drugie Jakowowi Suchnowemu, valoris złotych piętnaście, zabrać y do siebie zawieść, niemniey tamże ulów ośm próżnych z niemałą szkodą, iako obdukcya ieneralska y attestacya szlachty enarrant, tymże y dalszym poddanym Woleńskim pospychać kazał y w tym ad minimum szkod na złotych dwadzieścia pięć uczynił. Potym w poślednieyszym czasie dnia dwudziestego trze-

ciego, miesiąca Marca, tenże obżałowany ociec ihumen sam in persona z sześciu ludźmi swoimi napadszy na dwuch poddanych Woleńskich, Iwana y Demka Iwanczuków, rąbiących drzewa na uroczyszczu przy Medwedice, gruncie własnym delatorum, niedysquizycyinym Woleńskim, przy samey drodze y granicy Lulenieckiey, y onych do siebie przyprowadzić kazawszy, pokładaiąc kiimi, do upodobania swego y kontentowania woli swey, bić kazał, y tymże poddanym tegoż czasu sierzmięg dwie, valoris złotych dziesięć, y siekier dwie valoris złotych trzy y groszy dwa violenter zabrawszy, hucusque u siebie trzyma, et similiter incrastinum tenże obżałowany Isaiewicz—ihumen Dzięciołowicki, male malis addendo, gdy wszyscy poddani Woleńscy z Lunina Wielkiego na obławę do ostępu swoiego ode dwora Luninskiego żałuiących delatorów spędzeni byli y dworni ludzie na tychże łowach zostawali, upatrzywszy dla siebie porę, obżałowany ociec ihumen Dzięciełowicki y sam in persona na kryminał licenciowanym będąc, wszytkich poddanych swoich Dzięciołowickich y Lulenieckich na głowę z różnym orężem zgromadziwszy, po całych uchodach wsi Wolki et etiam Lunina Wielkiego, z onemi plądruiąc, na uroczyszczach y uchodach, gruntach własnych Woleńskich, nominatim osobliwszym regestrem do weryfikacyi spisanym wyrażonych, stawionych od wieków z pszczołami ulów dziesięć, a próżnych dwadzieścia cztery violenter zabrał, idque: Jarucie Szyszowemu ukracany ul z pszczołami ieden, valoris dwadzieście pięć złotych, Martinowi Dorochowiczowi w Rozie ul ieden valoris złotych szesnaście, Waśku Iwanczukowemu ul pszczoł u Brodu Zaielnickiego valoris złotych dziesięć, Tedorowi Klewcewiczowi za tymże brodem ulów pszczoł dwoie, valoris złotych pięćdziesiąt, Tymochu Tereszkiewiczowi u Leska przy Wysokiey Hradzie ul z pszczołami valoris złotych dwanaście, Semionowi Semendyce na Wysokiey Hradzie ul z pszczołami, valoris złotych szesnaście, dworowi Woleńskiemu w Derażnym ul pszczoł, valoris złotych szesnaście, Petruku Zdankowiczu tamże w Derażnym pszczoł dwoie, valoris złotych dwadzieście cztery, z których iedne rozbili y miód wybrali; takoż ule próżne: Tymochu Tereszczuku cztery na uroczyszczu u Lisowoho Hayka, valoris złotych dziesięć, tamże Jakowu Kodyszowemu ul ieden, valoris złotych cztery, Leonowi Dyrmanowi ul, valoris złotych dwa y groszy szesnaście, Waśku Iwanczukowemu ulów dwa, valoris złotych cztery, Dawidowi Łaskowiczowi ula iednego, valoris złotych dwa porąbali; także na uroczyszczu Balinoy Mohiłki Tymochowi Tereszczuku ulu rozbito, valoris złotych dwa, Prokopowi Zdankowiczowi na uroczyszczu Ukraiowy wzięto ulów próżnych dwa, valoris złotych cztery, Waśku Parszukiewiczu tamże ul ieden, valoris złotych trzy, y Chwedorowi Zdankowiczowi ulów dwa, valoris złotych sześć, na uroczyszczu u Rozie Iwanu Klewcewiczu ula porąbano valoris złotych cztery, na uroczyszczu Dorohoy Hrudy Waśkowi Iwanczukowi ulów dwa wzięli valoris złotych pięć; na uroczyszczu za brodem Zaieleńskim Mykicie Klewcewiczowi ula iednego, valoris złotych cztery, tamże Waśku Iwanczukowemu ulów trzy valoris złotych sześć, Iwanu Zdankowiczu Wzmoch Zaieleński ul ieden, valoris złotych trzy, zabrali y od tych pszczoł profit na siebie obrócili. Które ule zabieraiąc etiam

Wasilowi Płoskuncowi na uroczyszczu w Rozie y Tiahle stożek siana na wozów trzy; tymże poddanym swoim zabieraiącym ule tenże obżałowany ociec ihumen wiązkami rozebrać, tudzież dworowi Łunińskiemu gontów na cerkiew zrobionych na uroczyszczu Jazwin kop trzydzieście, a sideł lesniczym Woleńskim na kop cztery pozabierać y, ad velle sui wyprowadzaiąc dukt, po drzewach różnych naciosy, krzyże, znaki poczynić kazał. Quo in tempore gdy poddani Woleńscy y Łulińscy z ludźmi dwornymi z obławy powracaiąc, pod samą wsią Wolką, na uroczyszczu u Babiney Mohiłki, pod Medwedką trafunkiem spotkali część ludzi Dzięciołowickich z tym rabunkiem, o swoią własność dopominali się, aby dobrowolnym sposobem wrócili, mówiąc: iż my rozkazu ode dworu naszego do bitwy nie mamy, w tenczas, przytomnym będąc sam obżałowany ociec ihumen Dzięciołowicki, armata manu, ze strzelbą, oszczepami, pod samą wsią Wolką na ludzi Woleńskich y Łulińskich uderzył, gdzie Martyna Dorochowicza, Prokopa Zielenkiewicza y Iwana Klucewicza — poddanych Woleńskich, tyranissime suchemi razami zbili, a poddanym Łulińskim na pół śmierci zbitym, o czym świadczy obdukcya ieneralska, Chwedorowi Bohdanowemu pośród głowy ranę dużą z przebiciem kości zadali, Martynowi Dorochowiczowi rękę prawą skaleczyli, y żebra rurami ponaruszali, głowę skrwawili y sinie razy po ciele pozadawali, a Stepanowi Dyrmanowemu, także bezbożnie zbitemu, rękę lewą naruszyli; od którego tak niemiłosiernego zbicia przez czas niemały kawęcząc, w gospodarstwie opuścić się musieli y tegoż czasu uciekaiącym odebrali strzelb sztuk trzy, idque: muszkiet skarbowy czarny, valoris talarów bitych dziesięć, ptaszynę Marcina Dorochowicza, valoris złotych cztery, y fuzyą w mosiądz oprawną imć panu Tadeuszowi Skorubskiemu, słudze żałuiących delatorow, valoris złotych siedm, którą fuzyą nim odebrali, obżałowany sam ociec ihumen, przywodzca malo, tegoż imć pana Skorubskiego z konia zwlekszy y na sanie obwaliwszy, za piersi trzymał, a poddaństwo iedni też fuzyą wykręcali, a drudzy rurami, kiymi bili, stursali y przytym Tymochowi Tereszkiewiczowi, Prokopowi Zdankiewiczowi y Chwedorowi Bohdanowi rohatyn trzy wzieli; denique po takowey farsalii wyiachawszy te wszytkie wyż wspomniane ule z pszczołami y bez pszczoł do dobr swoich Dzięciołowicz y Lulińca Małego zaprowadzili. Po którym zaprowadzeniu tenże wielebny ociec ihumen Dzięciołowicki, niemaiąc sobie iuż co w lasach y puszczach wielmożnych żałuiących delatorów miał zabierać, ponieważ poddaństwo wszytkie funditus, qua hostis, z dobytków ich ogołocił, nieco przez kilka miesięcy, zabawiwszy się rekollekcyami y umyśliwszy iuż ad perpetranda scelera inszy sposób do pokrzywdzenia tych poddanych, a za występki swoie chcąc z cudzey własności Bogu uczynić ofiarę, udał się na granicę Błotnę y w tymże roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiątym wtorym, Iunii dwudziestego ósmego dnia poddanym Woleńskim na sianożęciach, ab aevo w possessyi żałuiących delatorów y bez żadney dysquizycyi będących, na uroczyszczach Dziennicach siana, naymniey na wozów trzysta, popalił, a samemu dworowi Woleńskiemu nie opodal tamże na uroczyszczu Bobrowinach, o które sianożęci nigdy nie było zatargi, na dru-

gie tyle wozów trzysta per violentiam skosić et in subsequenti tempore one do siebie zwieść kazał. Ad haec z trzody podle błota na uroczyszczu Plisiatia na stoyle będącego bydła poddanym Woleńskim wołów cztyry, to iest: Tymochowi Tereszkiewiczowi woła płowego, valoris złotych dziesięć, Waśkowi Iwanczukowi, wóytowi, woła gniadego, valoris złotych siedm, Waśkowi Łukaszewiczowi woła płowego, valoris złotych pięć, Paulukowi Dorochowiczowi woła ryżostrokatego, valoris talarów bitych ośm, zabrał. Post quae peracta, non persistendo dalszych ieszcze czynić violencyi, w tym że roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym wtórym, Iulii dwudziestego ósmego dnia, nasławszy na głowę poddaństwo swoie utriusque sexus z dobr Dzięciołowicz y Łulińca Małego y sam będąc przywodzcą, armata manu, ze strzelbami, dzidami, kosami, z sierzpami y z czym kto mógł na grunta w possessyi żałuiących delatorów będących, scilicet na uroczyszcza na Klimowym Rozie, u Krynowych, u Kozłowych y u Klimowey gryki na kop sto, ięczmienia na kop półtory, owsa na kop trzy zielonego nie zewszytkim doyrzałego, a żyta iuż doyrzałego na kop piędziesiąt całey wsi Woleńskiey iedno w pół, drugie same tylko kłosy kosami, sierzpami pościnać, potratować y bydłem napędzić kazali, iako toties obdukcya ieneralska totam rem enarrat, szkody tak znaczne wielkie poczynili, przez które takowe nieustanne violencye, grabieży, rabunki ad omne nefas et iniquum obżałowani dyzunici Dzięciołowiccy, zachęciwszy poddaństwo swoie, a dwunastu z nich samych hersztów wyłączywszy, za leśniczych do pilnowania puszczy y ostępów naznaczyli y na wszelkie exakcye licenciowali; którzy poddani w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym wtórym, miesiąca Septembra siódmego dnia, iako to: Pawluk Karpowy y drugi Pauluk Zarkowy—Uniatowie, Chwedor Pokibun Kowalewicz, Trochim Weuduchowicz, Prokop Weuduchowicz, Prokop Bostynczuk, Roman Szpakowy, Iwan Boreyko, Sawa Pawlukowicz, Tymoch Chwedorczuk Modelanow, Iwan Korszun y Waśko Czarny, na kryminał licencyowani et ex malevolentia sui, napadszy poddanego wielmożnych żałuiących delatorów Woleńskiego, na imię Jarutę Szynowego, dla oglądania hreczki swey idącego, penitus nic sobie niewinnego, plądruiąc po puszczy y spotkawszy onegoż na drodze oklik. dobry od dwora Woleńskiego y gromadą oskoczywszy, bili, mordowali, kolanami gnietli y iuż widząc na pół umarłego, z drogi teyże zwlekli, do Rostynia idącey, y na stronę w las nie daleko wsi Wolki zawlekszy, aby tam skonał y nicht o tym kryminale nie wiedział, w karcze skryli, a sami postrzegłszy pastuchów Woleńskich, trzodę bydła paszących y na to mieysce nadchodzących, rozbiegli się. Tandem gdy ciż pastusi nieco z paszącym bydłem zboczyli, potym drugim nawrótem iuż subordynowani trzech hersztów: Chwedor Kowalewicz, Tymoch Chwedorczuk Medelanow y Iwan Porzun do reszty domordowali y że iuż ręką, ani nogą żadną władać nie mógł, mianuiąc być za nieżywego, porzucili y łomem przykryli. Post quae peracta, iż pastusi Woleńscy, iako to: Jakow Kudyrzow, Onufry Danilewicz, Parchom Dubow, pędząc na też mieysce bydło, ieszcze na ięczącego nadeszli y wraz wóytowi Woleńskiemu wiedzieć dali, który posłał braci nieboszczyka Chwedora rodzonego y

Meliana stryiecznego Szyszołów, tudzież zwołał dalszych poddanych Woleńskich, będących we dworze na pańszczyznie: Dawida Łachowego, Tymocha Kaliszkowego, Jarosza, Chwedora y Leona Klewcowiczów, ktorzy tu wóz złożywszy ieszcze do domu tegoż Jarutę Szyszowego żywego przywiezli, którym y całey siemi domownikom zeszły Jaruta Szyszowy opowiadał hersztów, że naypierwiey wszyscy napadli, którzy są od oyca ihumena za leśniczych do lasu odłączeni, y onego bili, mordowali, kolanami gnietli, napotym na porzuconego y wpół obumarłego iuż powtórnie wróciwszy się: Chwedor Kowalewicz, Tymoch Chwedorczuk y Iwan Korsunów domordowali, na którym wyznaniu tenże Jaruta Szyszowy, tylko godzinę iednę żyiąc, ten świat pożegnał. Po którym takowym kryminale popełnionym, nie będąc od zawziętego impetu boiaźnią Boską uspokoieni, o poślednieyszym czasie, tegoż roku miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia, napadłszy na drugiego poddanego delatorow, Iwana Klewcewicza, parę wołów z sochą y sosznikami na gruncie uroczyszczu, Wrozie nazwanym, w aktualney, spokoyney possessyi do teraznieyszego oyca obżałowanego Doroteusza Isaiewicza — ihumena Dzięciołowickiego, będącym, a nigdy od antecessorów onegoż ihumenów żadney prepedycyi nie czyniących, nulliter poddani oyców dyzunitów Dzięciołowickich zabrali, czyli też nescitur, za co, bez żadney skargi dworowi uczynioney, zagrabili y nie wrócili. Post quae nefanda ieszcze na dniu pierwszym miesiąca Oktobra, tegoż roku, na uroczyszku Kaliniku grunta żałuiących delatorów ciż poddani, rozpasani będąc na wszelkie bezprawia y nie pomniąc na miłość Boską y miłość bliżniego, sześciu poddanym Woleńskim, scilicet: Stepanowi Stasiukowemu, Danile Martynowemu, Tymochowi Dorotowiczowi, Jakowowi y Kondratowi Pilipowym y Trochimowi Skowyrze (ut attestant we wszytkim obdukcye ieneralskie y prezentacya ciała nieboszczyka), nogi w goleniach z sustaw powykręcali y wiecznemi kalekami poczynili. Którzy zmęczeni, zmordowani y okrutnie zbici ultimis spirant y wcale żyć wszyscy nie będą; praesiduo srogie odpowiedzi y pochwałki na zdrowie y życia dalszych poddanych, tudzież sług y czeladź wielmożnych żałuiących delatorów obżałowani oycowie dyzunici Dzięciołowiccy przez siebie samych y poddaństwo swoie poczynili y czynić nie przestaią. O co tedy wszytko wielmożni żałuiący delatores chcąc z obżałowanemi ichmościami de tanto damno et iniuria iure progredi, ante omnia do approbaty possessyi aktualney wszelkich gruntów, łąk, pol, sianożęci, wod, iezior, puszcz, lasów y wszelkich wchodów, uroczyszczami w tymże manifeście wyrażonych, y dalszych wszelkich do dobr Lulina y Wolki przynależących gruntów, y oraz do approbaty wszelkich praw, dokumentów, ograniczeń, in rem et partem ww. aktorów służących, nie mniey też do obwarowania zdrowia y życia ludziom y poddanym onych że a quibusvis impetitionibus obżałowanych ichmościów, tudzież do approbaty aresztu, na kryminalistów, desuper nominatim w tymże manifeście wyrażonych, założonego, y uznania ab principali statuitione, do przysądzenia zapłacenia zarąk za złamanie listu zaręcznego upominalnego, do pokarania tychże kryminalistów paenami, iuxta demeritum przynależącemi, do zapłacenia głowszczyz-

ny za zabicie Jaruty Szyszowego y oraz do przysądzenia zapłacenia sowitey nawiązki pokaleczonym ludziom, nie mniey też distinctim za takowe ausus paenami, s prawa należącemi, do ukarania et e contra do skassowania wszelkich y wszystkich obżałowanych ichmościów pomownie ułożonych żałob, processów y oraz praw, dokumentów, na szkodę delatorów ułożonych y uformowanych, nie mniey też za niepoiednokrotne poczynione wiolencye, odpowiedzi y pochwałki, paenami, także de lege przynależącemi, obżałowanych ichmościów ukarania y w tey sprawie iako in causa criminis et facti terminum tacti y rosprawę z regestrów incarceratorum, uznania inquizycyi y szkod wszelkich weryfikacyi nakazania, szkod, strat, expens prawnych nadgrodzenia y tego wszytkiego, quod iuris est upomnienia się, salva tey żałoby in augendo vel minuendo meliaratione. W którey sprawie wielmożnych imć panow, Wiktoryi z Skirmuntów matki Franciszka syna kniaziów Druckich Lubeckich, stolnikowey y stolnikowicza Orszańskich, z panem Doroteuszem Isaiewiczem — ihumenem y wszytkiemi oycami dyzunitami monastyru Dzięciołowickiego y pracowitymi Paulukiem Karpowym, Chwedorem Pobiduna Kuralewiczem y innemi poddanemi, excessantami y kryminalistami, my sąd trybunalski główny wielkiego xięstwa Litewskiego processa, ex utraque parte zaniesione, przyiowszy, rozprawę in tota causa facti non involvendo causam hanc differentiarum et alias causas inter partes na obudwóch repartycyach z regestrów żałuiących uznaiemy, oraz listy zaręczne upominalne, z obwarowaniem omnimodae securitatis gruntów, łąk, lasów, in actuali possessione będących, a mutuis impetitionibus et violentiis, z kancellaryi trybunału utriusque parti wydać permittimus.

Który to takowy manifest y dekret trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego za wniesieniem stały, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw potocznych przyięty y wpisany.

1762 г. Ноября 24 дня.

Изъ книги № 77, за 1794—1763 г., л. 881.

40. Заявленіе подчашія Жмудскаго княжества Антонія Пріялговскаго въ виду нанесеннаго оскорбленія его чести дисунитами.

Подчашій Жмудскаго княжества Пріялговскій отъ имени земянина Заленскаго приноситъ жалобу на епископа Георгія Кониcскаго, монаховъ Могилевской Спаской церкви, Пинскаго обознаго Гутовскаго и пограничнаго судью Святскаго по слѣдующему поводу: когда пойманы были воры изъ крестьянъ и подвержены судебному допросу, то вышеупомянутые дизуниты послали въ трибуналъ донесеніе на Заленскаго, что онъ лично подвергаетъ виновныхъ пыткѣ и истязаніямъ, что Пріялговскій отвергаетъ и за безчестіе требуетъ удовлетворенія.

Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt wtórego, miesiąca Nowembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym szesdziesiątym wtórym obranymi, comparendo personaliter u sądu patron wielmożny imć pan Antoni Przyiałgowski—podczaszy xięstwa Żmudzkiego, żałował y soleniter manifestował się *nomine* wielmożnego imć pana Gerwazego Załęskiego—budowniczego powiatu Mozyrskiego, na oyca Jerzego Koniskiego — władykę Mohilowskiego y wszystkich czerncow przy cerkwi Spaskiey w Mohilewie mieszkaiących, tudzież na wielmożnego imć pana Franciszka Gutowskiego—oboznego Pińskiego y wielmożnego imć pana Józefa Swiadskiego—sędziego pogranicznego powiatu Orszańskiego, mieniąc o to: iż co obżałowani dyzunici Mohilowscy, idąc in convulsionem praw wielkiego xięstwa Litewskiego, a usiłuiąc żałuiącego delatora na życiu, substancyi y honorze pokrzywdzić, niedość na tym że różne krzywdy, wiolencye, zasadzki na zabicie żałuiącego delatora czynili, uti fusius obloquitur o to zaszły proceder, lecz quod maximum w roku teraznieyszym tysiąc siedymset szesdziesiąt wtórym in Nowembri, gdy obżałowany imć pan Swiadzki — sędzia pograniczny powiatu Orszańskiego, złodzieiów Iurka, Jakowa y Hrycka, przez których został okradzionym y którzy złodzieie powołali poddanych Borsukowskich Władyckich y Michała Rydzewskiego ad complicitatem kradzieży, stawił ad iudicium trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, na tenczas obżałowani dyzunici z obżałowanym imć panom Gutowskim—oboznym Pińskim, usiłuiąc pokrzywdzić żałuiącego delatora na honorze, interrogatoria ad examen złodzieiów podawszy, w też interrogatoria oczerniaiąc żałuiącego delatora punkta złośliwe, in solam vexam pokoncypowane, iakoby delator ża-

łuiący miał złodzieiów corporaliter examinować, a w tych mękach, różne sposoby męczenia wymyślaiąc, tychże złodzieiów namawiać, aby Rydzewskiego y poddanych Borsukowskich ad complicitatem powołali, a iako in rei veritate nie było, tak przy examinie stawionych złodzieiów w trybunale ciż złodzieie Iurko, Jakow y Hrycko, uti obloquitur examen, iudicialiter expediowany, tego nie wyznali y owszem od tey złośliwey, przez obżałowanych dyzunitow y imć pana Gutowskiego na żałuiącego delatora włożoney inwektywy ewinkowali, a imć pana Żabę, że niby onych kazał męczyć, uskarżali się. O to tedy żałuiący delator z obżałowanymi dyzunitami y iegomość panem Gutowskim chce prawem czynić, ante omnia do przyięcia rozprawy in principali, iako post praestitum examen przez złodzieiów, do pokarania penami talionis za punkta do interrogatoryów wpisane, honor żałuiącego delatora czerniące, tak dyzunitów, iako też obżałowanego Gutowskiego — oboznego Pińskiego, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, a z obżałowanym imć panem Swiadskim do ewinkowania żałuiącego do tey dotkliwey włożoney przez obżałowanych imć pana Gutowskiego inwektywy, do obwarowania żałuiącemu delatorowi, oraz sługom y poddanym zdrowia y życia od impetycii obżałowanych dyzunitów y imć pana Gutowskiego y o to wszystko, quod iuris praetensionisque być może y o co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione żałoby, żałuiący delator przez wyż wyrażonego patrona dał tę manifestacią do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw potocznych zapisać. Co iest zapisano.

1763 г. Февраля 28 дня.

Изъ книги № 131, за 1762—1763 г., л. 741,

41. Обязательство настоятеля Новогородскаго базиліанскаго монастыря Стародубовскому стольнику Юрію Маковецкому на исполненіе монастыремъ условій фундушовой записи.

Настоятель Новогородскаго базиліанскаго монастыря Гедеонъ Горбацкій отъ имени своего монастыря выдаетъ настоящую обезпечительную запись въ томъ, что получивши отъ Маковецкаго и Яновича фундушъ, имѣніе Кустинъ, стоющее 21 тысячу злотыхъ, монастырь обязывается въ точности исполнить волю фундаторовъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Marca wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześć-

dziesiąt wtórym obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego imć xiądz Giedeon Horbacki—zakonu świętego Bazylego wielkiego starszy klasztoru Nowogrodzkiego, opowiadał, prezentował y ten assekuracyiny wieczysty zapis przyznał, wielmożnemu imć panu Jerzemu Makowieckiemu—stolnikowi Starodubowskiemu y sukcessorom imci dany, in rem et partem temuż imci służący y należący, który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, prosił nas sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony zapis ze wszelką w nim intus inserowaną rzeczą był do akt xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis:

Ja xiądz Gedeon Horbacki — zakonu świętego Bazylego wielkiego starszy klasztoru Nowogrodzkiego, imieniem moim y imieniem wszytkich zakonników tegoż klasztoru, za zupełną mocą, in scriptis od w Bogu nayprzewielebnieyszego imć xiędza Herakliusza Lisańskiego—prowinciała zakonu naszego prowincyi Litewskiey y całego consultu mnie daną, czynię wiadomo tym moim assekuracyinym wieczystym zapisem na wypełnienie poniżey wyrażonych obligacyi, wielmożnemu imć panu Jerzemu Makowieckiemu—stolnikowi Starodubowskiemu y sukcessorom imci danym na to: Iż co wielmożny imć pan Makowiecki—stolnik Starodubowski, ex pio voto pro augendo cultu beatissimae virginis Mariae do cerkwi zamkowey Nowogrodzkiey, przez nas elemosina eryguiącey się, summy trzynaście tysięcy złotych polskich supra fundum maiętności Kuscina, od imć pana Leona Wołczeckiego współ z wielmożnym imć panem Macieiem Janowiczem—starostą Małosielskim, regentem grodzkim woiewodztwa Nowogrodzkiego, za dwadzieścia ieden tysiąc złotych polskich nabytey, lokował y też maiętności funduszem de nova radice uczynionym y przez się zaprzysiężonym nam bazylianom Nowogrodzkim perpetuis temporibus z obligacyami, poniżey w tymże zapisie y w funduszu wyrażonymi, zapisał, y ad haereditariam possessionem toties namienioną maiętność Kuscin podał y postąpił; zaczym my bazylianie klasztoru Nowogrodzkiego, in recompensam takowego imci beneficium, obligacye perpetuis temporibus na wypełnienie przez nas y następców naszych przyimuiemy takowe: *primo*: mszy świętych dwie, iedną we wtorek za dusze Michała y Zofii—dziadów, Dominika y Eleonory—rodziców, Heliasza, Alexandra y Jerzego—stryiów, a drugą w piątek za Michała y Iozefa—braci, Tadeusza—syna y innych sukcessorów, pokrewnych imci, w każdym tygodniu przed obrazem y ołtarzem Matki nayświętszey zamkowey, teraz w cerkwi katedralney Hleba y Borysa znayduiącym się, a potym do cerkwi zamkowey po zakończeniu oney przeniesionym; *secundo*, z tychże samych namienionych dwuch mszy co kwartał w każdym roku requialną śpiewaną, insimul tak za antecessorów, iako też y sukcessorów imci wyż pomienionych, a post sera fata y za duszę wielmożnego imć pana Jerzego Makowieckiego—fundatora dobrodzieia naszego, wiecznymi, iako się wyraziło, czasy z następcami naszymi odprawować powinni będziemy; *tertio*, xiędza

iednego z klasztoru tuteyszego Nowogrodzkiego klasztornym poiazdem y kosztem ze mszą świętą trzecią do cerkwi maiętności Sienieżyckiey, w woiewodztwie Nowogrodzkim funduszu wielmożnego iegomości pana Ignacego Makowieckiego—brata iegomości, będącey, zsyłać y ordynować mamy, w następuiące dni: *primo* w każdą pierwszą niedzielę iuxta vetus calendarium, *secundo* w święta uroczyste pryncypalne pana Jezusa y nayświętszey Panny y w dzień świętego Jerzego, także według obrządku ritus graeci przypadaiące, excepto circumcisionis Christi Domini, z tym dokładem, aby na Boże Narodzenie, Wielkanoc, Zielone Świątki przez trzy dni, a na Pokrowę przez dwa dni pomieniony xiądz, do ziachania naznaczony, przybywszy do wyż wyrażoney cerkwi, bawić y mszę świętą odprawować ad intentionem fundatoris ma. Czasu zaś quo gdyby dwór Sienieżycki przez poślednie pomienionych świąt dwa dni xiędza utrzymać nie chciał, a xiądz na też poślednie dwa dni należytey sufficiencyi mieć tam nie mógł, tedy pierwszego dnia w teyże samey cerkwi świętey mszę iedną tam odprawić ma, a za powrotem iego do klasztoru w tymże następuiących dwuch dni tychże świąt poślednie mszy święte dwie, iuxta praefatam intentionem za życia, a post fata sera tegoż wielmożnego iegomości pana fundatora y za dusze onego, odprawowane być powinne; te zaś y desuper w swoim porządku y sposobie znayduiące się wszytkie obligacye y mszy święte perpetuis temporibus my bazylianie klasztoru Nowogrodzkiego z następcami naszymi pełnić y odprawować sub fide, honore, conscientia, vigore praw kościelnych, et annihilatione fundationis tenebimur. Który to takowy assekuracyiny na pełnienie obligacyi wieczysty zapis pro maiori robore rękami naszymi podpisuiemy. Dat. w Nowogrodku. Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Februaryi dwudziestego ósmego dnia. U tego assekuracyinego wieczystego zapisu podpisy rąk tak samego imć xiędza starszego Nowogrodzkiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, iako też innych ichmościów xięży bazylianów klasztoru Nowogrodzkiego, tudziesz na załamanym marginesie pierwszym konnotacya, a pod konnotacyą na czerwonym laku przycisniona pieczęć, oraz podpis imć xiędza prowinciała Litewskiego y archimandrity Onufreyskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego his exprimuntur verbis: xiądz Hedeon Horbacki—zakonu świętego Bazylego wielkiego starszy Nowogrodzki mp. Xiądz Alexander Konopka — spowiednik klasztoru Nowogrodzkiego zakonu świętego Bazylego wielkiego. Xiądz Hilariusz Suchodolski—ord. d. B. magni concionator monasterii eiusdem Nowogrodz. Xiądz Dyonizy Bielecki—zakonu świętego Bazylego wielkiego. Xiądz Martynian Białozor z ś. B. w. X. Pafnucy Kulesza z. ś. B. w. Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, dnia wtórego Martii ten rewersalny skrypt od klasztoru naszego Nowogrodzkiego wielmożnemu imć panu Jerzemu Makowieckiemu—stolnikowi Starodubowskiemu dany, na obligacye w nim wyrażone, na wieczne czasy za moim et venerabilis consultorii mei pozwoleniem przyięty, we wszytkich kontentach, punktach, klawsulach y paragrafach przyimuię, umacniam y potwierdzam władzą urzędu moiego y dla większey wiary y wagi, przy małey urzędu moiego pieczęci, ręką włas-

ną podpisuię się Herakliusz Lisanski— świętey theologii doktor, prowincial Litewski, archimandrita Onufreyski z. ś. B. w. mp.

Który to takowy assekuracyiny wieczysty zapis, za ustnym a oczewistym przez wyrażoną osobę zeznaniem do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1763 г. Февраля 28 дня.

Изъ книги № 131, за 1762—1763 г., л. 739.

42. Фундушовая запись Юрія Маковецкаго и Матвѣя Яновича базиліанскому Новогородскому монастырю на имѣніе Кустинъ.

Стародубовскій стольникъ Юрій Герасимъ Маковецкій и Новогородскій регентъ Матвей Яновичъ, движимые религіозными побужденіями, записываютъ базиліанамъ Новогородскимъ свое имѣніе Кустинъ съ принадлежащими къ нему крестьянами, фольварками и угодьями; имѣніе куплено было ими за 21,000 зл. При этомъ фундаторы обязываютъ монастырь: 1, служить въ извѣстные дни обѣдни за живыхъ и умершихъ родственниковъ фундаторовъ и ихъ самихъ; 2, служить также специально предъ чудотворнымъ образомъ Богоматери обѣдни въ церкви замковой; 3, снаряжать ежегодно въ большіе праздники особагo монаха въ Сенежицкое имѣніе брата Маковецкаго съ тѣмъ, что если управленіе имѣнія откажется продовольствовать монаха, то прослуживши одну обѣдню, онъ можетъ вернуться въ монастырь и въ слѣдующіе дни дослужить положенныя по фундушевой записи службы.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Marca wtórego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym obranymi, comparentes personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego wielmożni imć panowie Jerzy Makowiecki—stolnik Starodubowski y Maciey Janowicz—starosta Mozyrski, regent w. Nowogrodzkiego, ten fundusz de nova radice, notą w konstytucyi tysiąc sześćset trzydziestego piątego roku wyrażoną, in haec verba zaprzysięgli: My wyż wyrażeni, sub fide, honore et conscientia Deum testamur, iż taką fundacię czyniemy de nova radice z dobr naszych własnych, żadnych pieniędzy za nie nie wziowszy, sine ullo condictamine, ale ex puro zelo et propria mera liberalitate, nie czyniąc nic in fraudem teraznieyszey konstytucyi y prawa pospolitego; post quod expletum iuramentum, ten fundusz przyznawszy, prosili nas sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, ażeby pomieniony fundusz, ze wszelką w nim inserowaną rzeczą, był do akt xiąg

trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którégo tenor sequitur estque talis:

Ad perpetuam rei memoriam! Jerzy Makowiecki—starosta Starodubowski, Maciey Janowicz—starosta Mozyrski, regent w-wa Nowogrodzkiego, czyniemy wiadomo y iawnie wyznaiemy każdemu o tym teraznieyszego y przyszłego wieku ludziom wiedzieć potrzebuiącym, tym naszym dobrowolnym, nigdy w potomne czasy nieodmiennym y nienarusznym iure fundationis de nova radice wieczystym zapisem, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Giedeonowi Horbackiemu—starszemu y wszystkim w Bogu wielebnym imć xięży bazylianom zakonu świętego Bazylego wielkiego klasztoru Nowogrodzkiego danym na to: iż co ia Jerzy Makowiecki—stolnik Starodubowski y ia Maciey Janowicz, starosta Mozyrski, regent grodzki woiewodztwa Nowogrodzkiego, maiętność Kuscin nazwaną, z folwarkami Wieczniewiczami, Sieciawinem, Sadownikami, z Kuscinem Dowgierdowskim, z zabudowaniem dwornym, gumiennym y folwarkowi, z ogrodami, sadami, wygonami, wypustamym, z poddanemi, do tey maiętności należącemi, chatami mieszkaiącemi y precz rozeszłemi, z stawami, młynami, karczmami, gruntami, sianożęciami, lasami y wszelkimi do tey maiętności przynależnościami a w woiewodztwie Nowogrodzkim leżącą, w swoich dawnych granicach, duktach y obychodziech będącą, od imć pana Leona Wołczeckiego prawem wieczystym w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Februaryi dziewiątego dnia, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego przyznanym, ia Makowiecki za trzynaście tysiący, a ia Janowicz za ośm tysiący złotych polskich umówioną y do rąk tegoż imci wyliczoną, in unum computando za summę dwadzieścia y ieden tysiący złotych polskich currentis monetae nabywszy, ad possessionem haereditariam obieliśmy et iuridice intromittowaliśmy się, vigore którego prawa takowe dobra Kuscin z attinenciami ad datam praesentem possyduiąc, a zatym uznawszy nieprzebrane łaski Boga naszego, na którego ręku wszytkie wiecznego szczęścia zawisły nadzieie, a chcąc w tym doczesnym życiu naszym augmentare chwałę Boga, ażeby w domu iego ś. wiecznie trwała, toties rzeczoną maiętność Kuscin z folwarkami Wieczniewiczami, Sieciawinem, Sadownikami, z Kuscinem Dowgierdowskim, z zabudowaniem dwornym, gumiennym, z folwarkowym, z ogrodami, sadami, wygonami, wypustami, rzekami, rzeczkami, stawami, młynami, sadzawkami, stawiszczami, z gruntami dwornemi, chłopskiemi pooranemi y prostopolnemi, z zasiewem żytnim, z sianożęciami murożnymi y błotnemi, z lasami, borami, z puszczą, barciami, gaiami, zaroślami, rozkopkami, z poddanemi, we wsi Kuscinie y Sieciewinie mieszkaiącemi, w osobliwszym inwentarzu wyrażonemi, y ze wszelkiemi ich powinnościami, z karczmami y ze wszytkiemi do tey maiętności Kuścina y folwarku onego przynależnościami, zdawna y teraz przynależącemi, nic z pomienionych dobr y attynencyi onych nie excypuiąc, imć xięży bazylianom klasztoru Nowogrodzkiego, przy cerkwi katedralney ritus graeci śś. Hleba y Borysa będącym, teraznieyszym y na potym po ichmciach rezyduiącym na cerkiew zamkową starodawną, cudami Matki nayświętszey słynącą, w zamku No-

wogrodzkim będącą, ad praesens przez imciów z elemozyny eryguiącą się, żadnego funduszu do tychczas niemaiącą, na fundacyą de nova radice dobra nasze własne Kuścin z attynencyami, żadnych pieniędzy za nie nie wziowszy, sine ullo condictamine z imć xięży bazylianami, ale ex puro zelo et propria nostra liberalitate, nie czyniąc in fraudem konstytucyi roku tysiąc sześćset trzydziestego piątego, wiecznemi, a nigdy nieodzownemi czasy, fundusz z obligacyami poniżey wyrażonemi uczyniwszy, na wyż namienioną cerkiew Zamkową zapisuiemy, aktorstwa naszego wieczystego na imć xięży bazylianów wyż pomienionych zrzekamy się et ad possessionem haereditariam podaiemy, ustempuiemy y iuryzdycznie przez ienerała iego królewskiey mości intromittować się pozwalamy. Obligacye zaś distinctim od nas na imciów y następców imciów włożone, a dobrowolnie z imćmi umówione, postanowione y przyięte, są takowe: Quod attinet mnie Jerzego Makowieckiego, *primo:* mszy święte dwie, iedną we wtorek za duszę Michała y Zofii—dziadów, Dominika y Eleonory—rodziców, Heliasza, Alexandra y Jerzego—stryiów, a drugą w piątek za Michała y Iózefa—braci, Tadeusza—syna y innych sukcessorów, pokrewnych moich, w każdym tygodniu przed obrazem y ołtarzem Matki nayświętszey Pokrowy, teraz w cerkwi katedralney Hleba y Boryssa znayduiącym się, a potym do cerkwi zamkowey po zakonczeniu oney przeniesionym; *secundo:* z tychże samych namienionych dwuch mszy co kwartał w każdym roku rekwialną śpiewaną, insimul tak za antecessorów, iako też y sukcessorów moich, wyż pomienionych, a post sera fata mnie Jerzego Makowieckiego y za duszę moią wiecznemi, iako się wyraziło, czasy, ciż imć xięża bazylianie z następcami swoimi aby odprawowali; *tertio:* xiędza iednegoż klasztoru tuteyszego Nowogrodzkiego klasztornym poiazdem y kosztem ze mszą świętą trzecią do cerkwi maiętności Sienieżyckiey wielmożnego imć pana Ignacego Makowieckiego—Ł. starosty, brata moiego, w woiewodztwie Nowogrodzkim będącey, aby zsyłali y ordynowali we dni niżey opisane, idque: primo, w każdą pierwszą niedzielę iuxta vetus calendarium; secundo, w ś. uroczyste pryncypalne pana Jezusa y nayświętszey Panny, także według obrządku ritus graeci przypadaiące, excepto circumcisii Domini, z tym dokładem, aby na Boże Narodzenie, Wielkanoc, zielone Świątki a Pokrowę dwa dni, oraz w dzień świętego Jerzego ruskiego xiądz, do ziachania tam naznaczony, przybywszy do wyż wyrażoney cerkwi, czasu Bożego Narodzenia, Wielkonocy y Zielonych świątek, przez trzy dni, a na święty Jerzy dzień ieden ad intentionem fundatoris odprawował, czasu zaś quo, gdyby dwór Sienieżycki przez poślednie pomienionych świąt dwa dni xiędza utrzymać niechciał, a xiądz na też poślednie dwa dni należytey sufficiencyi mieć tam niemógł, tedy pierwszego dnia w teyże samey cerkwi mszę świętą iedną tam odprawiwszy, aby za powrotem iego do klasztoru, w tychże następuiących dwuch dniach tychże świąt pozostałe dwie mszy święte iuxta praefatam intentionem za życia, post sera zaś fata mnie Jerzego Makowieckiego za duszę moią, odprawował. Quod attinet zaś mnie Macieia Janowicza, ażeby mszy święte dwie czytanych w każdym tygodniu, iedna we śrzodę, a druga w sobotę w wielkim ołtarzu

przed obrazem Matki nayświętszey panny Maryi zamkowey, cudami słynącey, teraz w cerkwi katedralney Hleba y Borysa będącym, z zamku wyprowadzonym, a za wyreparowaniem cerkwi zamkowey y retro do zamku przeniesieniem, tedy w zamku, z których cztyry msze requialne śpiewane w każdym roku co kwartał za dusze, iedna zeszłych Alexandra—pradziada, Woyciecha—dziada, Stanisława y Heleny, rodziców, Antoniego, Wincentego y Bazylego, braci moich rodzonych — Janowiczów et pro intentione mnie Janowicza, in vivis zostaiącego, a po zeyściu moim za duszę moią w rok consequenter sub fide, honore et conscientia, atque in casu nieodprawowania obligacyi sub vigore praw kościelnych et nullitate tego funduszu, excepto occurentium festorum per applicationem perpetuis temporibus, gdyby te wszytkie odprawowane y pełnione były, tychże imć xięży bazylianow klastoru Nowogrodzkiego y następców imciów obliguiemy et tremendo Dei iudicio obowiązuiemy. Nakoniec aby takowy fundusz in valore suo zostawał y aby czasu wizyt prowincialskich o niezaniedbywanie takowych że suffragiów post fata nostra był przypominany, kolligacyą naszą per amorem Dei obliguiemy. Który to fundusz, pro perpetuis temporibus de nova radice uczyniony, pro maiori robore, przy uproszeniu wielmożnych imć panów pięczętarzów podpisami rąk naszych stwierdzamy. Pisan w Nowogródku, roku tysiąc siedmset szesdziesiąt trzeciego, miesiąca Februaryi dwudziestego ósmego dnia. U tego funduszu podpisy rąk tak samych aktorów, iako też wielmożnych imć panów pieczętarzów his exprimuntur verbis: Jerzy Garasim z Borzynica Makowiecki—stolnik Starodubowski, Maciey Janowicz—starosta Mozyr., regent grodzki woiewodztwa Nowogrodzkiego. Ustnie y oczewisto proszony za pieczętarza od wielmożnego imć pana Jerzego Makowieckiego—stolnika Starodubowskiego y wielmożnego imć pana Macieia Janowicza, starosty Mozyr., regenta grodzkiego woiewodztwa Nowogrodzkiego, do tego zapisu funduszowego de nova radice, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Giedeonowi Horbackiemu — superiorowi y wszytkim imć xięży bazylianom klasztoru Nowogrodzkiego na maiętności Kuścin z przykuplami et cum omnibus attinentiis uczynionego, na rzecz intus sufficienter opisaną, z wyrażeniem obligacyi danego, secundum exigentiam iuris podpisuię się, Iózef Niesiołowski—marszałek trybunału skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego, Cyryński starosta mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego zapisu fundationis, de nova radice uczynionego, podług prawa podpisuię się Antoni Tuhanowski—łowczy woiewodztwa Nowogrodzkiego. Ustnie y oczewisto proszony od osob wyż wyrażonych do tego zapisu fundationis, de nova radice uczynionego, qua pieczętarz podług prawa podpisuię się Ignacy Michał Makowiecki mp.

Który to takowy fundusz, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażone osoby zeznaniem do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1763 г. Февраля 28 дня.

Изъ книги № 131, за 1762—1763 г., л. 745.

43. Обезпечительная запись настоятеля Новогородскаго монастыря Гедеона Горбацкаго старостѣ Малоселецкому Матвѣю Яновичу на исполненіе монастыремъ условій фундушевой записи Яновича.

Настоятель Новогородскаго монастыря Гедеонъ Горбацкій выдаетъ настоящую запись фундаторамъ имѣнія Кустина и суммы 8,000 тысячъ на увеличеніе почитанія Богоматери, что обязательства, выраженныя въ фундушевой записи относительно монастыря будутъ исполнены имъ неукоснительно. Обязательства эти касаются количества церковныхъ службъ за фундуторовъ и ихъ родственниковъ при жизни и послѣ смерти.

Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt trzeciego, miesiąca Marca wtorego dnia.

Przed nami sędziami trybunału głównego, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset szesdziesiąt wtorym obranymi, comparendo personaliter w Bogu przewielebny imć xiądz Giedeon Horbacki—zakonu świętego Bazylego wielkiego starszy klasztoru Nowogrodzkiego, opowiadał, prezentował y przyznał swóy assekuracyiny wieczysty zapis, na rzecz-w nim intus wyrażoną, wielmożnemu imć panu Macieiowi Janowiczowi—staroście Małosieleckiemu, regentowi grodzkiemu woiewodztwa Nowogrodzkiego, dany, służący y należący; który to zapis ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, prosił nas sądu, ażeby de super pomieniony zapis cum tota re, w onym expressa, był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my, sąd, ony przyiowszy, w xięgi, de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którego tenor sequitur estque talis.

Ja xiądz Giedeon Horbacki — zakonu świętego Bazylego wielkiego starszy klasztoru Nowogrodzkiego, imieniem moim y imieniem wszytkich zakonników tegoż klasztoru Nowogrodzkiego, za zupełną mocą, in scriptis od w Bogu nayprzewielebnieyszego imć xiędza Herakliusza Lisańskiego—prowincyała zakonu naszego prowincyi Litewskiey y całey consulty mnie daną, czynię wiadomo tym moim assekuracyinym wieczystym zapisem na pełnienie poniżey wyrażonych obligacyi, wielmożnemu imć panu Macieiowi Janowiczowi — staroście Małosieleckiemu, regentowi grodzkiemu woiewodztwa Nowogrodzkiego, y successorom imci danym na to, iż co wielm. imci pan Maciey Janowicz—starosta Małosielecki, regent grodzki Nowogrodz., ex pio voto pro augendo cultu beatissimae virginis Mariae do cerkwi zamkowey Nowogrodzkiey, przez nas ex elomosina eryguiącey się, summy ośm tysięcy złotych polskich supra fundum maiętności Kuścina, od imć pana Leona Wołczackiego wespół z wielmożnym imć pa-

nem Jerzym Makowieckim—stolnikiem Starodubowskim, za dwadzieścia ieden tysiąc złotych polskich nabytą, lokował y tęż maiętność funduszem, de nova radice uczynionym, przez się zaprzysiężonym, nam bazylianom Nowogrodzkim perpetuis temporibus z obligacyami, poniżey w tymże zapisie y funduszu wyrażonymi, zapisał y ad possessionem hereditariam toties namienioney maiętności Kuścin podał y postąpił;—zaczym my xięża bazylianie klasztoru Nowogrodzkiego in recompensam takowego imci beneficium obligacye perpetuis temporibus na wypełnienie przez nas y następców naszych przyimuiemy takowe: *primo* mszy świętych dwie czytanych w każdym tygodniu, iedną we środę, a drugą w sobotę przed obrazem nayświętszey panny Maryi zamkowey, cudami słynącey, teraz w cerkwi katedralney Hleba y Borysa będącym, z zamku wyprowadzonym, a za wyreperowaniem cerkwi Zamkowey y retro do zamku przeniesieniem, tedy w zamku, z których cztyry mszy śś. requialne śpiewane w każdym roku co kwartał, iedna za dusze zeszłych Alexandra pradziada, Woyciecha dziada, Stanisława y Heleny rodziców, Antoniego, Wincentego y Bazylego braci imści rodzonych Janowiczów et pro intentione samegoż imć pana fundatora, in vivis zostaiącego, a post sera fata za duszę imci co rok consequenter, excepto incurrentiam festorum perpetuis per applicationem temporibus sub fide, honore, conscientia, vigore praw kościelnych et in casu niepełnienia tych obligacyi nullitate funduszu, odprawować y pełnić mamy y obowiązuiemy się. Który takowy assekuracyiny na pełnienie obligacyi wieczysty zapis pro maiori robore rękami naszymi podpisuiemy. Dat. w Nowogrodku, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Februaryi dwudziestego ośmego dnia. U tego zapisu podpisy rąk tak imć xiędza starszego, iako też dalszych ichmć xięży bazylianów klasztoru Nowogrodzkiego temi wyrażaią się słowy: xiądz Giedeon Horbacki—z ś. B. w. starszy Nowogrodzki m.pr.; xiądz Alexander Konopka—spowiednik klasztoru Nowogrodkiego zakonu świętego Bazylego wielkiego; xiądz Hilariusz Suchodolski—zakonnik świętego Bazylego wielkiego, kaznodzieia klasztoru Nowogrodzkiego; xiądz Dyonizy Bielecki—zakonnik świętego Bazylego wielkiego; Paffnucy Kulesza—zakonnik świętego Bazylego wielkiego. Ad marginem zaś przy pieczęci na laku czerwonym wyciśnioney konfirmacya z podpisem ręki imć xiędza prowincyała takowa: Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt trzeciego, dnia secunda Martii, ten rewersalny skrypt od klasztoru naszego Nowogrodzkiego wielmożnemu imć panu Macieiowi Janowiczowi, regentowi grodzkiemu woiewodztwa Nowogrodzkiego, staroście Małosieleckiemu na obligacye, w nim wyrażone, na wieczne czasy, za mo-im et venerabilis consultorii mei pozwoleniem przyięte, dany, we wszytkich punktach, klauzułach y paragrafach przyimuię, umacniam y potwierdzam władzą urzędu moiego y dla większey wiary y wagi przy małey urzędu moiego pieczęci ręką własną podpisuię, Herakliusz Lisanski—ś. teologii doktor, prowincyał Litewski, archimandryta Onufreyski zakonu ś. B. w. mp.

Który to takowy zapis, za ustnym y oczewistym onego przez wyż wyrażoną osobę zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1764 г. Августа 8 дня.

Изъ книги № 133, за 1764 г., л. 605.

44. Жалоба канцлера Виленской епархіи Іосифа Завадскаго на Виленскихъ базиліанъ по поводу нападенія ихъ людей на село Завадскаго Савичаны.

Канцлеръ Виленской капитулы Іосифъ Завадскій приноситъ жалобу на управляющаго базиліанскаго имѣнія Шанкополя Гопена, что онъ безъ всякой серьезной причины сдѣлалъ нападеніе на имѣніе Завадскаго Савичаны и высѣкъ плетьми войта и женщину, что въ этоже время онъ произносилъ угрозы и ругательства на самаго Завадскаго, оставаясь непреклоннымъ гонителемъ всѣхъ тѣхъ, которые осмѣливаются упрекнуть его въ незаконности и предосудительности его дѣйствій.

Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Augusta ósmego dnia.

Przed aktami sądow głównych kapturowych woiewodztwa Wileńskiego, comparendo personaliter w. imć pan Antoni Miedzichowski—krayczyc Wileński, solenniter manifestował się y żalił imieniem wielmożnego imć xiędza Iózefa Zawackiego—kanclerza dyecezyi Wileńskiey, na w Bogu przewielebnego imć xiędza Symona Arteckiego—starszego, imć xiędza Łukasza Zienkiewicza—prokuratora Swirańskiego y na wszytkich imć xięży bazylianów konwentu Wileńskiego, tudzież imć pana Hopena—administratora Szankopolskiego, y Tomasza Baranowskiego — poddanego Swirańskiego, y dalszych do gwałtu, krzywd y wiolencyi przysposobionych et in uno condictamine z sobą będących, mieniąc o to: iż co w roku teraznieyszym tysiąc siedymset sześćdziesiąt czwartym, miesiąca Julii dziewiętnastego dnia, niewiedzieć zkąd sobie uróściwszy nieiakowyś pretext y pretensyą, imć xięża bazylianie urzędnika swego imć pana Hopena, z Tomaszem Baranowskim y dalszemi ludźmi poddanemi nasyłali nie poiednokrotnie na ludzie y poddanych wsi Sawiczan, do folwarku Nowodworskiego wielmożnego imć xiędza Iózefa Zawackiego—kanclerza dyecezyi Wileńskiey, należącey, in contemptum tegoż imć xiędza, gdzie tenże imć pan Hopen, mimo vigor prawa bez żadney racyi, ludzi imć xiędza kanclerza Krzysztofa Kozłowskiego wóyta, Iózefa Sawickiego y Katarzynę dziewkę srodze bizunami niewinnych ćwiczył, bił, mordował, kaleczył, różne wexy na samegoż żałuiącego aktora z uymą czci y honoru y z obelgą charakteru y, iak się tylko podobało, co złość y zawziętość dyktowała onemu, miotał, łżył y wexował, od takowego zbicia ciż ludzie przez czas niemały, z ubliżeniem w gospodarstwie własnym, domu y powinnościach dwornych obłożnie choruiąc, znaczną szkodę ponoszą y krzywdę cierpią. A tak obżałowany imć, nie przestaiąc ustawicznie czynić exorbitancye,

ludzi żałuiącego aktora pokrzywdza, dalsze odpowiedzi y pochwałki, nie maiąc sobie dosić na tym, czyni y czynić nie przestaie, a signanter: oświadczył się y przyrzekł, że iterum iterumque ludzi poddanych żałuiącego aktora łapać, ścigać, brać, bić, wiązać sam przez się y przez subordynowanych ludzi włości Swirańskiey, etiam przez dalszych, inszych iakowych kolwiek, przeymować będzie, etiam gdyby po kilkakroć razy na nich napadać, by y na same wioski, karczmy żałuiącego aktora tumultuarie naiezdżać odważy się; a ieśliby kto po przyiacielsku z perswazyą mówił, że to niepięknie, że to waszmość pan nie dobrze czynisz, że się to niegodzi, że to rzecz nie przystoyna w sąsiedztwie w takowe zachodzić scyssye, kłótnie y zwady, tedy imć, który zwykł zawsze za prawdę gniewać się, przestrzegaiących o nią y dobrze radzących niesłuchać y nielubić, zaraz do słow lżących, honor y uszczypliwych na sławę z odgrożkami y pochwałkami udaie się, pochwałki na zdrowie y życie żałuiącego delatora y ludzi poddanych onego przed wielą osobami czynił y czynić nieprzestaie. O co tedy wszytko żałuiący delator wielmożny imć xiądz Józef Zawacki—kanclerz dyecezyi Wileńskiey, iako o krzywdę honoru swoiego y pobicie ludzi swoich chcąc z obżałowanymi imć xiężą bazylianami konwentu Wileńskiego, praecipue z imcią panem Hopenem—administratorem dobr Swiran, prawem czynić, in evadendo et deducendo ante omnia do pokarania penami, wiolecyinemi iuxta qualitatem excessus ex vigore legum prawa statutowego y dalszego ściągaiącemi się, oraz dalszych wszelkich paen, win, nawiązek pro demerito actionis uznania, dał ten swóy takowy process go xiąg sądów głównych kapturowych prześwietnego woiewodstwa Wileńskiego, przez wyż wyrażonego iegomości pana Antoniego Miedzichowskiego—krayczyca Wileńskiego, wpisać, który to iest przyięty y wpisany.

1764 г. Сентября 1 дня.

Изъ книги № 188, за 1764 г., л. 648.

45. Жалоба настоятеля Виленскаго свято-Троицкаго монастыря Сильвестра Артецкаго на канцлера Виленской капитулы Завадскаго за обиды, нанесенныя монастырскимъ крестьянамъ.

Свято-Троицкіе базиліане приносятъ жалобу на канцлера Виленской капитулы Завадскаго по слѣдующему случаю: капитульный канцлеръ приказалъ своимъ Савичанскимъ крестьянамъ причинять всяческія обиды Шанкопольскимъ крестьянамъ свято-троицкимъ; вслѣдствіе этого обстоятельства имѣніе Шанкополе подверглось со стороны Савичанскихъ крестьянъ разнымъ нападеніямъ, какъ то: захватамъ полей, лѣсовъ и разныхъ угодій; наконецъ повѣренный Завадскаго появился въ Шанкополе какъ будто съ цѣлію примиренія, но вмѣсто этого оскорбилъ управляющаго Шанкопольскаго бранными словами и настращалъ угрозами; послѣ этого, насилія со стороны Савичанскихъ крестьянъ возобновились по прежнему.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Septembra pierwszego dnia.

Przed aktami sądów głównych kapturowych woiewodztwa Wileńskiego, in so-

lito iudiciorum loco w zamku Wileńskim agituiących się, comparens personaliter w Bogu przewielębny imć xiądz Sylwester Artecki—zakonu świętego oyca Bazylego wielkiego, consultor prowincyi Litewskiey —starszy klasztoru Wileńskiego Swiętotroieckiego, swoim, oraz wszystkich zakonników sui ordinis imieniem, ad aedes sanctissimae Trinitatis rezyduiących, żałował y solenniter manifestował się na wielebnego imć xiędza Iozepha Zawadzkiego—kanclerza prześwietney kapituły Wileńskiey, oraz sług, ludzi poddanych, mieniąc o to: Iż co w Bogu przewielebny imć xiądz Iózef Zawadzki, prześwietney kapituły Wileńskiey kanclerz, chłopów swoich Sawiczańskich na wszytkie swywole licencyowawszy y żałuiącym delatorom krzywdy czynić kazawszy, w roku przeszłym tysiąc siédmset sześćdziesiątym trzecim die decima Septembris na Gulbinie dziesięć kop owsa dwornego ukradli, praepostere zaś w roku ninieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym dnia dwudziestego Junii na własnym gruncie żałuiących delatorów ięczmień et post grykę posieli; a na tym nie przestaiąc, na własnym gruncie, do dworu Szankopolskiego należącym, zboża, owsy, ięczmiona pospasywali, łąki nie tylko bydłem swoim spaśli, lecz funditus wytratowali, drogi przez sianożęć czyniąc, a gdy żałuiących delatorów administrator Szankopolski chciał bronić, ciż sami poddani Sawiczańscy na zdrowie y życie tegoż administratora przechwałki czynili y rożne sposoby dla poścignienia wynaydowali; las własny żałuiących delatorów pod wioską Gurdziami iako anterius, tak y teraz na budynki wycinaią, trzebią, pustoszą y własnym ludziom żałuiących delatorów używania bronią, chcąc sobie niesłusznie appropriare postreme imć pan Thadeusz Zawadzki, dnia szesnastego Julii anno currenti, sub praetextu oglądania szkody spaszonego zboża wyiachawszy, z chłopami na dwór Szankopolski naiachał y tam urzędnika scommaticis verbis lżył, łaiał, onego w pole prowokuiąc, intendendo z tymiż chłopami o śmierć przyprawić; post haec ciż chłopi Sawiczańscy dnia trzydziestego Augusta delatorom na własnym gruncie Szankopolskim owies, napadszy w nocy, pożęli y pobrali. O co żałuiące delatores z obżałowanym chcąc iure experiri, ante omnia do pokarania paenami, de iure ściągaiącemi się, do nadgrodzenia szkod prawnych y o wszystko, co prawnie deducetur, o co iterate manifestuiąc się, dał ten manifest do xiąg kapturowych woiewodztwa Wileńskiego spraw potocznych zapisać. Który iest przyięty y wpisany.

1764 г. Ноября 14 дня.

Изъ книги № 123, за 1764 г., л. 963.

46. Декретъ Виленскаго каптуроваго суда по обоюднымъ жалобамъ канцлера Виленской капитулы Завадскаго и базиліанъ Св.-Троицкаго монастыря.

Вслѣдствіе жалобы свято-Троицкихъ базиліанъ на канцлера Виленской капитулы Завадскаго по поводу разныхъ притѣсненій и насилій, причиненныхъ базиліанскому имѣнію Шанкополю капитульными крестьянами, въ каптуровый судъ поступила встрѣчная жалоба со стороны канцлера Завадскаго. Содержаніе этихъ жалобъ въ большинствѣ случаевъ одинаково. Базиліане жалуются, что канцлеръ отказался подчиняться суду не позволялъ произвести у себя судебное разслѣдованіе и не желалъ представлять свидѣтелей; что товарищъ судебнаго маршалка Буховецкій, поѣхавшій на инквизицію къ Завадскому, не возвратился къ назначенному сроку, вслѣдствіе чего не могло состояться и судебное опредѣленіе. Въ такой же точно формѣ выражаетъ свои обиды и Завадскій на базиліанъ и судебнаго маршалка, что онъ не явился къ своему товарищу Буховецкому.

Roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt czwartego, miesiąca Nowembra czternastego dnia.

W sprawie za dwuma aktoratami y żałobami, do nich należącymi, in unum złączonymi: za *pierwszym* aktoratem w Bogu przewielebnego imć xiędza Sylwestra Arteckiego, xiędza Łukasza Zienkiewicza, dobr Swiran prokuratora, y wszytkich imć xięży bazylianów konwentu Wileńskiego, tudzież imć pana Michała Offena—administratora Szankopolskiego z wielebnym imć xiędzem Iozefem Zawadskim — kanclerzem kapituły Wileńskiey, iako samym panem, imć panem Tadeuszem Zawadzkim, qua violatorem, o naiazd na dwór Szankopolski, tudzież Baniewskim — dyspozytorem Trybilskim, pracowitym Michałem Kozłowskim, Krzysztofem—oycem, Franciszkiem y Andrzeiem Krysiukiem—synami Kozłowskimi y innymi ludźmi y poddanymi wielebnego imć xiędza kanclerza ze wsi Sawiczan nazwaney, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, mieniąc y zachowuiąc się do dalszych żałob, processow, ex instantia imć xięży bazylianów wyniesionych, tudzież dekretu oczewistego, ex seriis partium controversiis mutuo stron sumptu na inkwizycyą zaszłego, któremu to dekretowi iako contraveniendo przez niewyprowadzenie y nieprzystąpienie ad hos actus inkwizycyi y weryfikacyi, przez co in paenas contraventionis ichmość popadli, quinimo w expensa dalsze prawne y proprio sumptu za nieprzystąpienie na pierwszym terminie y dniu przy ufundowaney iuryzdyki w sobotę od iaśnie wielmożnego imć pana Szumskiego—marszałka sądów kapturowych woiewodztwa Wileńskiego, urzędnika, do inkwizycyi naznaczonego, z

reiektą expedyowanie inkwizycyi dla nieprzytomności kollegi iaśnie wielmożnego imć pana Tadeusza Buchowieckiego—sędziego kapturu tegoż woiewodztwa Wileńskiego, do dnia iutrzeyszego, na godzinę ośmą dnia czwartego zaczynać maiącego inkwizycyą, oświadczywszy się tylko apparentiali modo, wiedząc dobrze, że co moment przybyć ma iaśnie wielmożny imć pan Buchowiecki, iako w drodze na inkwizycyę iadący, zanimowali iaśnie wielmożnego imć pana marszałka, ażeby testimonium pro apparentia tylko ichmościom wydał, że obżałowani delatores przystąpić do inkwizycyi iakoby nie chcieli w przytomności samych imć xięży bazylianów y świadków, stawionych od tychże imć xięży bazylianów do inkwizycyi; iakoż widoczny okazał się podstępek, gdy wielmożny imć pan Buchowiecki z południa o godzinie wtórey przybywszy, ad locum delicti do expedyowania inkwizycyi ziechał, dziwuiąc się, że iaśnie wielmożny imć pan marszałek kollegi swoiego do expedyowania inkwizycyi ante occasum solis na naznaczonym terminie imć xiądz Zawadzki zanimował, ażeby wyiechał do siebie, w którym czasie nieprzytomności kollegi swego dawszy in tempore odroczenie do dni czterech, ażeby strony wy prowadzeniu inkwizycyi w gotowości byli świadków od siebie stawili y imć panów urzędników upraszali ziachać. Na dowod czego satisfaciendo in omni imć xięża bazylianie piszą do imć panów urzędników, quam primum do iaśnie wielmożnego imć pana marszałka z obligacyą, ażeby ziechał na inkwizycyą; iaśnie wielmożny imć pan marszałek odpisawszy kontenta listu, że imć xiądz Zawadzki przystąpić do inkwizycyi niechce, za ziechaniem zaś kollegi imć pana Buchowieckiego ad locum delicti w też same kontenta responsoria po ufundowaney przez tegoż iaśnie wielmożnego imć pana Buchowieckiego iuryzdyki, że ullatenus do tey inkwizycyi przystąpić niechce, lubo sam obżałowany imć przez list swóy, do iaśnie wielmożnego imć pana Buchowieckiego pisany, na terminie pierwszym oświadczywszy się, że świadków stawić niemoże, lecz odroczenia na dalszy czas dopraszaiąc się, na iedyną tylko aktorom extorsyę y krzywdę, licencyuiąc chłopom swoim zabierania zboża rożnego z pol, wycięcia lasów, wywożenie kłod na palenie węglów, na darcie dranic, cichym sposobem rożnymi czasy wywożąc, co barziey zboża własne, owsa y ięczmienia na kop kilkanaście z pola zżętego chłopi Sawiszańscy ukradli. W których krzywdach za doniesieniem imć xięży bazylianów, imci skarząc się, żadnych satysfakcyi z tychże chłopów uczynić nie chciał, owszem niewiedzą, quo ausu et praetextu, nasławszy na dwor Szankopolski imć xięży bazylianów, cum cohorte et armata manu imć pana Tadeusza Zawadzkiego-Baniewskiego, zawiadowcy folwarku swoiego Michała Kozłowskiego y dalszych ludzi, do wiolencyi przysposobionych, którzy scommaticis verbis łaiąc, dyffamuiąc urzędnika y samych aktorów, tudzież wyzywaniem na poiedynek z dobytym pałaszem imć pana Offena w własnym dworze imć xięży bazylianów, osobliwie Franciszek Sawicki—chłop ze wsi Sawiczan, odezwawszy się znaczney zufałości swey, że w łeb siekierą temuż urzędnikowi imć xięży bazylianów z zasadzki uczynioney ciąć miał, w czym divino auxilio, że do tychczas zabitym tenże imć pan Offen niezostał, lecz y dopiero znacz-

ne pochwałki y odgrożki tak przez samego imci, iako też od ludzi na zdrowie y życie czyniono, do pokarania paenami, de lege et ex merito causae ściągaiącymi się, na obżałowanych ichmościów do przyięcia finalney in principali rozprawy y uznania paen kontrawencyinych za nieprzystąpienie do inkwizycyi y weryfikacyi, do statuicyi pomienionych imć pana Tadeusza Zawadzkiego-Baniewskiego, tudzież dalszych in reatu wyż wyrażonych ludzi y poddanych Sawiczańskich, pro luendis paenis, a pracowity Franciszek Sawicki, iako kryminalista, na życie ogłaszaiący, do pokarania paenami kryminalnemi, a oraz do obwarowania securitatem actoribus zdrowia y życia, tudzież ludziom y poddanym, niemniey securitatem possessyi gruntów, puszczy, łąk, in actuali possessione actorum będących, y o to wszytko, co czasu prawa fusius deducetur, z nadgrodzeniem szkod, strat y expens prawnych, ex occasione imci poniesionych, salva melioratione tey żałoby. A za *drugim* rekonwencyonalnym aktoratem wielmożnego imć xiędza Iózefa Zawadzkiego—kanclerza dyecezyi Wileńskiey, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Sylwestrem Arteckim—starszym, Łukaszem Zienkiewiczem—prokuratorem Swirańskim y wszytkiemi ichmć xięży bazylianami konwentu Wileńskiego, tudzież imć panem Michałem Offenem—administratorem Szankopolskim, pracowitym Tomaszem Borowskim y Stanisławem Szuszkiewiczem — poddanymi ichmościów Swiranskimi y Szankopolskimi et aliis complicibus, za pozwem od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, mieniąc y referuiąc się we wszytkim do zaszłych in antecessum żałob, processów, dekretów y całego generaliter procederu prawa, hac in causa w sądach kapturowych woiewodztwa Wileńskiego zaszłego, iako też o kontrawencyą dekretowi oczewistemu kapturowemu, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym miesiąca Oktobra trzynastego dnia, post serias partium controversias, miedzy żałuiącym delatorem a obżałowanymi ichmćmi ferowanemu; którym dekretem sąd głowny kapturowy inter alia iudicata sua, iako in causa facti, de invasione y dalsze boie, exakcye y wiolencye intentata, approbowawszy, areszt, ex instantia żałuiącego delatora obżałowanym imć xięży bazylianom Wileńskim na obżałowanego Offena—administratora Szankopolskiego, Tomasza Borowskiego—poddanego obżałowanych ichmościów y dalszych wiolatorów y excessantów, w aresztach wyrażonych, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, Augusta trzydziestego dnia założony et coram actis kapturu Wileńskiego zeznany, w samey sprawie inkwizycyą y weryfikacyą vigore żałob wyniesionych y wynieść maiących uznał y na expedyowanie horum actuum iaśnie wielmożnych imć panów Szumskiego—mar. y Buchowieckiego—sędziego kapturu Wileńskiego naznaczył. Vigore którego dekretu iaśnie wielmożni imć panowie Szumski—marszałek y Buchowiecki—sędzia kapturu Wileńskiego, będąc a parte actorea ad hunc actum requisiti, solita iuris praxi innotescencye pro expediendis inquisitionis et verificationis actibus na dzień wtory miesiąca Nowembra w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym stronam wydawszy y podpisawszy, ad locum his actibus competens na wyż wyrażonym dniu y terminie ziechać deter-

minowali; a obżałowani imć xięża bazylianie pomienionych iaśnie wielmożnych imć panów sędziów do expedyowania horum actuum nie requirowali y wyprowadzić niechcieli, owszem rożnych sposobów na zwłokę ś. sprawiedliwości y zerwania się z takowey inkwizycyi wynaydowali. Iednak iaśnie wielmożny imć pan Szumski, marszałek kapturu woiewodztwa Wileńskiego, satisfaciendo muneri suo y dekretowi oczewistemu, intuitu wydanych od siebie innotescencyi, ad requisitionem wielebnego imć xiędza kanclerza Wileńskiego, na dzień wtóry Nowembra anni praesentis pro expedienda inquisitione ziechał, y będąc upewnionym listownie od kolegi swego imć pana Buchowieckiego, iż miał infallibiliter ziechać, iuryzdykę in loco delicti ufundował y na przybycie tegoż kollegi swego, usque ad occasum solis od dnia wtorego do dnia czwartego praesentis, ze wszelką gotowością a parte żałuiącego delatora czekał, a zatym iaśnie wielmożny imć pan marszałek kapturu Wileńskiego, nie tylo że in termino praefixo, ale też et post elapsum terminum przez dni trzy, nescitur quo favore et praetextu, pomienionego kollegi swego niedoczekawszy y żadney wiadomości niepowziowszy, quinimo żadney requizycyi od obżałowanych xięży bazylianów nie maiąc, sine eventu odiechał, a tak żałuiący delator imć xiądz kanclerz Wileński niemało expensu, na takowe actus wyłożonego, ex ratione niewyprowadzenia przez imć xięży bazylianow takowey inkwizycyi ponosić musiał, a przeto oczewistemu dekretowi iawną kontrawencyą y renitencyą uczynili, przez co in paenas contraventionis benevole popadli. O co wszytko żałuiący deator chcąc z obzałowanymi ichmcmi iure agere, ante omnia do approbaty dekretu oczewistego, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, Oktobra trzynastego dnia ferowanego, in omnibus punctis onego, vigore ktorego do wskazania paen kontrawencyinych, to iest, sowitych nawiązek, za wieżę secundum praescriptum legis, na obżałowanych ichmość xięży bazylianach y dalszych paen, de lege ściągaiących się za niewyprowadzenie inkwizycyi in instanti, do nakazania satysfakcyi w wyprowadzeniu inkwizycyi y weryfikacyi, do odmienienia in locum iaśnie wielmożnego imć pana Buchowieckiego innego ad expediendos hos actus inquisitionis et verificationis, do statuicyi obżałowanego Offena—administratora Szankopolskiego, Tomasza Borowskiego y Stanisława Szuszkiewicza — poddanych Swirańskich y Szankopolskich et caeteros complices vigore założonych aresztów, do inkwizycyi, a post expeditos hos actus do rosprawy, do komportacyi siekiery zabraney sub nexu iuramenti, do pokarania seorsive paenami violencyinymi, iuxta qualitem excessus de lege ściągaiącemi się, do wskazania distinctim nawiązek za bol y zbicie ludzi aktora et pro violata securitate, do wskazania za wieże solucyi sowitością, distinctim na obżałowanego Offena—administratora Szankopolskiego do uznania wieży vigore prawa statutowego, do obwarowania iterum iterumque securitatem zdrowia y życia ludziom y poddanym aktora, oraz do obwarowania securitatem possessyi dobr, gruntów, łąk, lasów, sianożęci do folwarku Trybił, dobr kanclerskich, ab omni quavis ulteriori obżałowanych ichmościów impetitione, intrusione, aggressione et violentia, do nagrodzenia expens y szkod prawnych, ex oc-

casione ichmościów per actorem spendowane, oraz tego wszytkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione tey żałoby. Za któremi to żałobami partes ad invicem sobie przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sędziowie główni kapturu woiewodztwa Wileńskiego rekonwencyonalny aktorat wielebnego imć xiędza Zawadzkiego z regestrów taktowych ex folio tertio do wpisu y aktoratu imć xięży bazylianów konwentu Wileńskiego, w regestrach ordynaryinych na karcie wtorey uczynionego et ex ordine przywołanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy y żałoby do nich należące in unum skombinowawszy, dalszy proceder prawny nakazaliśmy. In procedero po kontrowersiach, miedzy imć xięży bazylianami a imć xiędzem Zawadzkim ab utrinque wnoszonych, my sąd kapturu Wileńskiego satisfactionem dekretowi w wyprowadzeniu inkwizycyi y weryfikacyi vigore żałob stron, przez też strony obie y przez iaśnie wielmożnych imć panów sędziów dekretem anterius naznaczonym, na który iaśnie wielmożny imć pan Szumski—marszałek kapturu woiewodztwa Wileńskiego y Buchowiecki—sędziowie kapturu woiewodztwa Wileńskiego wyprowadzeni byli, mutuo stron sumptu designamus. Którzy to iaśnie wielmożni imć panowie inkwizytorowie, za wyprowadzeniem siebie mutuo partium sumptu ad loca actibus inquisitionis et verificationis competentia, aut delicti, dnia szesnastego miesiąca Nowembra anni praesentis ziechawszy, po wysłuchanych od stron lub onych plenipotentów supra non corruptos, neque corrumpendos testes, odbieraiąc testimonia od ludzi wiary godnych szlacheckiego stanu, tacto pectore, a plebeae vero conditionis praemisso corporali iuramento, inkwizycyą methodo, w konstytucyi tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku circumcripta, expedyować, a expedyowawszy rotulum inquisitionis sigillis bene munitum do kancellaryi woiewodztwa Wileńskiego transportować tenebuntur; instrumenta zaś verificationis ex actibus spisawszy stronom wczesnie przed rozprawą oddać tenebuntur, strony zaś ażeby rosprawę post expeditos actus inquisitionis et verificationis in principali sub paena personalis infamiae przyieły determinendo, a ta inquizycya etiam ad instantiam unius partis in contumaciam alterius ażeby dnia szesnastego Nowembris de super expressa expedyowana była, decernendo statuitionem ludzi vigore żałob, ex instantia stron wyniesionych, idque przez imć xiędza Zawadzkiego - Baniewskiego, Kozłowskich, Sawickiego y dalszych poddanych Sawiczańskich, sub paenis irremissibilibus contraventionis, y oraz imć pana Thadeusza Zawadzkiego comparitionem, ad principale pro luendis paenis nakazuiemy; distinctim statuitionem przez imć xięży bazylianów Offena, Tomasza Borowskiego y Stanisława Szuszkiewicza — poddanych ad principale y też rosprawę po inkwizycyi miedzy temiż stronami sub paena personalis infamiae, uti praemissum, nakazuiemy.

1766 г. Апрѣля 23 дня.

Изъ книги № 135, за 1766 г., л. 1.

47. Квитанціонная запись Марковскаго старосты Ѳаддея Котла, данная настоятелю Суцковскаго базиліанскаго монастыря въ полученіи двѣнадцати тысячъ злотыхъ польскихъ.

Марковскій староста Ѳаддей Котелъ выдаетъ настоящую запись Суцковскимъ базиліанамъ въ томъ, что вслѣдствіе судебнаго приговора Ошмянскаго суда, присудившаго базиліанъ къ уплатѣ Котлу 12 тысячъ злотыхъ, онъ Котелъ сполна получилъ эту сумму и на будущее время искъ прекращаетъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Iunii trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmsetnym sześćdziesiętym szóstym obranemi, comparens personaliter w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego wielmożny imć pan Thadeusz Kocieł — starosta Markowski, opowiadał, prezentował y przyznał, oraz ad mentem konstytucyi novellae legis, w roku tysiąc siedymsetnym sześćdziesiątym czwartym na seymie coronationis zas złey w protokoł zapisany przyznań y aktykacy ingrossowany, podpisem ręki swey korroborował dobrowolny wieczysto-kwitacyiny zapis, na rzecz w nim wyrażoną, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Pachomiuszow Krukowskiemu — prezydentowi y wszystkim ichmościom xięży bazylianom konwentu Suckowskiego dany, in rem et partem tychże ichmościów xięży bazylianów służący y należący, który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem prosił nas sądu, ażeby pomieniony dobrowolny wieczysto kwitacyiny zapis ze wszytką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany, iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis:

Thadeusz Kocioł — starosta Markowski, czynię wiadomo y iawno wyznawam tym moim dobrowolnym wieczysto kwitacyinym zapisem, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Pachomiuszowi Krukowskiemu — prezydentowi y wszystkim ichmościom xięży bazylianom konwentu Suckowskiego danym na to: Iż co ia Thadeusz Kocioł — starosta Markowski, zapozwawszy ichmość xięży bazylianów Suckowskich o summę dziewięć tysięcy złotych polskich, po antecessorach moich na mnie spadłą, a na maiętności Suckowie, w powiecie Oszmiańskim leżącey, będącą y reguluiącą się, oczewiście w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Januaryi piętnastego dnia w ziemstwie powiatu Oszmiańskiego na rokach Trzykrólskich z tymiż xiężą bazylianami Suckowskiem

rozprawowałem się, gdzie sąd ziemski powiatu Oszmiańskiego wszystkie ab utrinque racye, probacye, dowody y dokumenta maturo rozeznawszy iudicio, dekretem swym, ażeby imć xięża bazylianie Suckowscy summę dziewięć tysięcy złotych polskich kapitalną, staropolską niebrakowną monetą lub złotem, licząc czerwony złoty po złotych osimnaście, a za niefruktyfikacyą et pro litis expensis trzy tysiące złotych polskich currenti moneta, in summa dwanaście tysięcy złotych polskich mnie Kociełowi—staroście Markowskiemu wypłacili y oddali, przysądził et terminum exolutionis tey summy w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Apryla dwudziestego trzeciego dnia circa acta grodu powiatu Oszmiańskiego naznaczył. In quo termino, ponieważ w Bogu przewielebni ichmość xięża bazylianie Suckowscy, satisfatiendo dekretowi ziemskiemu, summę wyż rzeczoną, idque dwanaście tycięcy złotych polskich circa acta grodu powiatu Oszmiańskiego w Oszmianie spełna, moneta w dekrecie circumscripta, wypłacili y oddali, przeto ia Thadeusz Kocioł—starosta Markowski, z odebrania oney wiecznie pomienionych ichmość xięża bazylianów Suckowskich kwituię, żadney sobie y sukcessorom moim o tę iuż opłaconę summę nie zachowuiąc salwy, w czym turbować niemam y niepowinien będę, a w naruszeniu zaś tego moiego kwitacyinego zapisu forum ubiquinarium, w wielkim xięstwie Litewskim reperibile, do zapozwania mnie y sukcessorów moich naznaczam, wnosząc ewikcyą na maiętność moią Ponizie, w powiecie Oszmiańskim leżącą. Y na tom dał ten móy dobrowolny wieczysto kwitacyiny zapis z podpisem ręki mey własney y wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto odemnie uproszonych. Pisan roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Apryla dwudziestego trzeciego dnia. U tego dobrowolnego wieczysto kwitacyinego zapisu przy kustodii podpis ręki tak samego aktora, iako też ichmościów panów pieczętarzów temi słowy. Tadeusz Kocieł—starosta Markowski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imć pana Thadeusza Kociełła, starosty Markowskiego, do tego dobrowolnego kwitacyinego zapisu, w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Pachomiuszowi Krukowskiemu—prezydentowi y wszystkim imć xięży bazylianom Suckowskim, na rzecz w nim wyżey wyrażoną, danego, podług prawa podpisuię się Jan Piotrowicz mp. Oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego dobrowolnego kwitacyinego zapisu prawnie podpisuię się Stanisław Czyż—rotmistrz powiatu Oszmiańskiego. Oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego dobrowolnego kwitacyinego zapisu prawnie podpisuię się Tomasz Narwoysz Paszkiewicz mp.

Który to takowy wieczysto kwitacyiny zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1766 г. Октября 15 дня.

Изъ книги № 2289, за 1776 г., л. 18.

48. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу между Пинскимъ базиліанскимъ и Пинскимъ православнымъ монастырями о неуплатѣ послѣднимъ денежной суммы.

Пинскіе базиліане подали на православное духовенство Пинскаго же монастыря жалобу о взысканіи съ православныхъ 3010 злотыхъ; православные не только отказались заплатить этотъ долгъ, но еще не позволили Пинскому подстаростѣ произвести экзекуцію надъ ихъ имуществомъ и исполнить трибунальный декретъ. Вслѣдствіе этого базиліане вчинили второй искъ; православные на этотъ разъ въ судъ не явились, вслѣдствіе чего и были приговорены заочно къ уплатѣ долга въ 3010 злотыхъ и судебныхъ издержекъ въ 1000 злотыхъ, всего 4010 злот., а сами лично присуждены къ баниціи и безчестію; базиліанамъ предоставлено было право взыскать свой долгъ съ любаго имѣнія православныхъ.

Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstego, miesiąca Oktobra piętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim koła compositi fori z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstym obranymi, gdy z porządku regestrowego ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w. i. x. Cypryana Bułhaka—opata Pińskiego y wszystkich ichmościów xięży bazylianów klasztoru Pińskiego, z ww. oo. Teofanem Jaworskim—ihumenem, Teodozym Roschowem—kapłanem, Laurentym Szypniewskim—dyakonem y wszystkiemi oycami klasztoru bractwa Pińskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmciow wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o kontrawencyą dekretowi, sub actu roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt piątego, Nowembra trzynastego dnia, z wzdaniem na infamią, z wskazem summy trzech tysięcy dziesięciu złotych polskich et cum aliis w nim expressis iudicatis, na obżałowanych ichmościach, w trybunale koła compositi iudicii in contumaciam otrzymanemu, za którym gdy w. i. p. Mieżyński—podstarości Piński, pro peragenda za wskaz summy exemtione do monasteru Łeszczyńskiego ziezdżał, obżałowani ichmość takowey exekucyi, fortiter broniąc, czynić niedopuścili, o co żałuiący z obżałowanymi ichmośćmi chcąc iure agere, ante omnia do approbaty wyż wspommnionego dekretu z listami obwieszczym y poiezdczym, do zapłacenia summy tymże dekretem wskazaney, do nagrodzenia szkod, expensów prawnych, oraz o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva melioratione tey żałoby, żałuiący delatores z obżałowanymi ichmościami przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego fori compositi instituerunt actionem. W którey sprawie na dniu czternastym Oktobra roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstego, po wzięciu przez aktorów na godzinę, a po expiracyi takowey godziny na terminie y dniu niniey-

szym, superius na dacie wyrażonym, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi fori, po przeczytaney in occlusa iudicii stuba hac in causa expedyowaney inkwizycyi et iterum obsygillowaney, proceder nakazaliśmy. In procedendo my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi fori areszt, w roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstym. Maia czternastego dnia na oyca Teofana Jaworskiego—ihumena monasteru Pińskiego, ritus graeci disuniti, temuż monasterowi Pińskiemu ex parte i. xx. bazylianów klasztoru Pińskiego założony, eorundem piętnastego dnia w grodzie Pińskim zeznany, approbowawszy, iterum proceder nakazaliśmy. In procedendo za przywołaniem ex iniunctione nostra przez ienerała stron do prawa od aktorów patron, plenariam spraw maiący potestatem, i. p. Antoni Miedzichowski—krayczy Wileński, personaliter ad experimentum iuris stawał a pozwani ichmość, za potrzykrotnym ieneralskim przywoływaniem, iako sami przed nami sądem do prawa nie staneli, tak y żadney wiadomości o niestaniu swoim nam sądowi y stronie swey powodowey nie uczynili; przeto tenże wyż wyrażony partis actoreae patron legitimitatem przypadłego w tey sprawie terminu pozwem autentycznym, per partem actoream wyniesionym, przez ienerała iego królewskiey mości powiatu Pińskiego Onisyfora Sakowicza, w roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt szóstym, Maia czternastego dnia, oczewisto w ręce oycom dyzunitom w monastyrze w mieście iego królewskięy mości Pińsku podanym, eorundem piętnastego dnia na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim Pińskim zeznanym et ex iisdem actis dowodem per extractum actoribus wydanym, rite ac legitime dowiodłszy y żałobę z onego superius de tenore suo w ten nasz dekret ingrossowaną reassumowawszy, in ulteriori iuris tractu na dowód samey pryncypalney rzeczy produkował y czytał przed nami sądem dekret kontumacyiny trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi fori, w roku przeszłym tysiąc siedymset sześćdziesiąt piątym, Nowembra trzynastego dnia ad instantiam i. xx. bazylianów Pińskich na oyców dyzunitów monasteru Pińskiego, z wzdaniem na infamią, z wskazem summy trzech tysięcy dziesięciu złotych polskich et cum aliis iudicatis w onym expressis, otrzymany, a za onym na dowód sprowadzoney do monasteru Pińskiego y dobr wszelkich, do tegoż monasteru należących, exekucyi exhibuit listy obwieszczy y poiezdczy urzędowe, pod datami w nich wyrażonemi wydane, od w. i. pana Antoniego Sniežyńskiego — podstarościego sądowego y skarbnika powiatu Pińskiego, denique dalsze iuris praetensionisque dokumenta sądowi naszemu demonstrando, wzdania pozwanych ichmościów, do prawa niestawaiących, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, a zatym według prawa y żałoby partis actoreae kontentów, wyż de data et actu produkowanego dekretu kontumacyinego, wespół z listami obwieszczym y poiezdczym urzędowymi, oraz całego procederu prawnego, hac in causa zaszłego, approbowania, przy nienaruszoney mocy y walorze inviolabiliter zachowania, vigore których proceduiącym aktorom summy tak tymże superius namienionym dekretem trzech tysięcy dziesięciu złotych polskich wskazaney, iako też za expensa prawne, novi-

ter po zaszłym dekrecie errogowane, tysiąca złotych polskich na pozwanych dyzunitach, do prawa niestawaiących, y na wszelkich maiętnościach y dobrach ichmościów, summach pieniężnych, ubique locorum będących, przysądzenia, samych zaś pozwanych dyzunitów, iako iuż infamissów, iterum na infamią wskazania, ad publicandum tey infamii ienerała sądowego przydania, proklamować y publikować nakazania, y za tym że dekretem summ, towarów, tam intra, quam extra regnum pomienionych dyzunitów aresztować, proceduiącym aktorom pozwolenia; a dla uczynienia za wskaz desuper exprymowaney summy super quibusvis citatorum, do prawa non comparentium, bonis skuteczney, prawney, mocney, a nieodwłoczney mota nobilitate captato quovis tempore, ad mentem konstyntucyi novellae legis exekucyi, nie uważaiąc na żadne ni od kogo penitus bronienie, ceduły, gleyta, reskrypta, pozwy, ad cassandum dekretów wyniesione, zaszłe lub zachodzące litispendencye y inne quocunque titulo mianuiące się obrony prawne, do i. ww. i. pp. woiewodów, starostów sądowych, chorążych, półkowników, rotmistrzów, rycerstwa, szlachty y obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego, urzędników ziemskich, lub grodzkich wszelkich tych woiewodztw y powiatów, pod któremi maiętności y dobra ich bydź się okażą, a którego sobie pars iure vincens ad eiusmodi executionem użyć zechce, z założeniem contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum, odesłania, u nas sądu prosił y domawiał się. A tak my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi fori, w tey sprawie w. i. x. Cypryana Bułhaka—opata Pińskiego y wszystkich i. xx. bazylianów klasztoru Pińskiego z ww. oo. Teofanem Jaworskim—ihumenem, Teodorem Roschowem - kapłanem, Ławrentym Szypniewskim—dyakonem y wszystkiemi oycami klasztoru bractwa Pińskiego, bacząc to, iż obżałowani ichmość, będąc ratione superius praemissorum przed nasz sąd adcytowanemi, za potrzykrotnym z nakazu naszego ieneralskim przywołaniem, iako sami przed nami sądem do prawa nie staneli, tak y żadney wiadomości o niestaniu swoim nam sądowi y stronie swey powodowey nie uczynili; przeto pozwanych ichmościów, do prawa nie stawaiących, iako onemu nieposłusznych w roku zawitym na upad w rzeczy wzdaiemy, a zatym według prawa y żałoby partis actoreae kontentów, wyż de data et actu produkowany dekret kontumacyiny, wespół z listami obwieszczym y poiezdczym urzędowemi, oraz cały proceder prawny hac in causa zaszły, in rem et partem i. xx. bazylianów służący, in omnibus punctis, clausulis ac paragraphis approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y valorze inviolabiliter zachowuiemy; vigore których summę, tak tymże superius namienionym dekretem trzy tysiące dziesięć złotych polskich, proceduiącym aktorom przysądzoną, iako też za expensa, po zaszłym dekrecie noviter errogowane, tysiąc złotych polskich, a z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis in universum computando, cztery tysiące dwadzieścia złotych polskich na pozwanych dyzunitach y na wszelkich maiętnościach y dobrach, summach pieniężnych, ubique locorum będących, żałuiącym aktorom przysądzamy; samych zaś pozwanych dyzunitów, iako iuż infamissów, iterum na

infamią wskazuiemy, ad publicandum tey infamii ienerała sądowego przydaiemy, proklamować y publikować nakazuiemy; za tymże dekretem summy, towary, tam intra, quam extra regnum pomienionych dyzunitów aresztować pozwalamy, a dla uczynienia za wskaz de super exprymowaney summy, super quibusvis citatorum do prawa non comparentium, bonis skuteczney, prawney, mocney y nieodwłoczney, mota nobilitate, captato quovis tempore, ad mentem konstytucyi novellae legis coronationis exekucyi, nie oglądaiąc się na żadne ni od kogo penitus bronienia, ceduły, gleyta, reskrypta, pozwy, ad cassandum dekretów wyniesione, zaszłe, lub zachodzące lityspendencye y inne quocunque titulo mianuiące się obrony prawne, do i. ww. i. pp. woiewodow, starostów sądowych, chorążych, półkowników, rotmistrzów, rycerstwa, szlachty y obywatelów wielkiego xięstwa Litewskiego, urzędników ziemskich lub grodzkich tych woiewodztw y powiatów, pod ktoremi maiętności y dobra ichmcw bydź się okażą, a którego sobie pars iure vincens ad eiusmodi fortem ac irremissibilem executionem z urzędów użyć zechce, założywszy contra non exigentes officiales paenas privationis officiorum odsyłamy. A gdy dzień siedymnasty eorundem ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał sądów naszych pilnuiący Iózef Nisiecki, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, ww. oo. Teofana Jaworskiego—ihumena, Teodora Roscha—kapłana, Laurentego Szypniewskiego—dyakona y wszystkich oo. klasztoru bractwa Pińskiego za infamissów w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował, publikował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi fori zapisana.

1768 г. Августа 27 дня.

Изъ книги № 129, за 1768 г., л. 424,

49. Заочный декретъ по дѣлу базиліанъ Сиротинскаго монастыря съ Полоцкимъ стольникомъ Иваномъ Буйницкимъ о неуплатѣ имъ долговой суммы въ 100 червоныхъ злотыхъ.

Полоцкій стольникъ Буйницкій занялъ у Сиротинскаго настоятеля Кобылинскаго сто злотыхъ подъ тройными заруками и подъ залогъ своего имѣнія Малыхъ Голубичъ; затѣмъ испросилъ у монастыря позволеніе владѣть своимъ имѣніемъ на правахъ арендатора; когда же кончился срокъ залоговой записи, то Буйницкій не отдалъ долга и не впустилъ въ свое имѣніе. Объ этомъ заносятъ въ судъ жалобу Витеб. и Сиротинскій настоятели, по поводу которой и состоялся настоящій заочный декретъ.

Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Augusta dwudziestego siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku te-

raznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym obranemi, gdy z porządku wołania spraw z regestrów obligowych ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w Bogu przewielebnych i. xx. Jana Łukianowicza—Witebskiego y Hyacentego Kobylińskiego—Sierocińskiego y wszystkich i. xx. bazylianów klasztoru Sierocińskiego, z w. i. p. Janem Buynickim—stolnikiem Połockim, za pozwem od aktorów po obżałowanego imci przed sąd nasz wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż obżałowany imć pan Buynicki ku pilney potrzebie swoiey gotowey rękodayney, a nie z żadnego kontraktu urosłey summy, in specie czerwonych złotych sto, dobrey y należącey wagi, u imć xiędza Jana Łukianowicza—na tenczas prowincyała Litewskiey prowincyi zakonu oyca ś. Bazylego wielkiego, na zapis obligacyiny, oraz inekwitacyiny w roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórym, miesiąca Apryla dwudziestego siódmego dnia wziowszy y pożyczywszy, termin exolucyi takowey summy in eadem quantitate et qualitate w roku tysiąc siedemset sześćdziesiąt trzecim, w dzień ś. Ignacego de Loyola ś. rzymskiego, podług nowego kalendarza przypadaiącego, pod troiakiemi zarękami et sub paenis banitionum ac infamiae opisał; pro certitudine którey summy wszelkie dobra leżące, ruchome, summy pieniężne, ubique locorum będące, specialiter maiętność swoią Wolszczyznę, alias Hołubicze, w ewikcyą podaiąc, in casu nieoddania in termino praefixo de super pomienioney summy liberam inequitationem do teyże maiętności Wolszczyzny alias Hołubicze Małe nazwaną, w woiewodztwie Połockim situowaną, pozwolił, po obięciu aż dó oddania summy sposobem zastawnym possydować permisit, et post in termino, ad exolutionem summy coincidenti, et hucusque za pomienionym obligacyinym, oraz inequitacyinym zapisem nie uiścił się, w inekwitacyą maiętności Wolszczyzny alias Hołubicze Małe nazwaną, nie postąpił y takową summę bez żadnego procentu ustawicznemi listownemi apromissyami oddać assekuruiąc się, u siebie ad datam praesentem niesłusznie detinet. O co wszystko tak sam wielebny imć xiądz Łukianowicz, iako też żałuiące wielebni imć xięża bazylianie Sierocińscy, za zapisem transfuzyinym, od tegoż xiędza Łukianowicza w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia żałuiącym danym, y konfirmacyą wielebnego xiędza prowincyała, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Marca dwudziestego czwartego uczynioną, stwierdzonym, pomienioney summy actores chcąc prawem czynić, ante omnia do utwierdzenia obligacyinego oraz inekwitacyinego, tudzież zapisów transfusionis et confirmationis żałuiącym służących, de data et actis wyrażonych, do przysądzenia summy kapitalney z procentem, od daty tegoż zapisu nieopłaconym, aktorom należącym, insimul z troiakiemi zarękami na wszelkich iegomości dobrach y summach, specialiter na maiętności Wolszczyznie alias Hołubiczach, do uznania inekwitacyi do teyże maiętności Wolszczyzny alias Hołubicze, w woiewodztwie Połockim leżącey, do ubespieczienia possessyi post subsequendam inequitationem zastawney, modo w obligu inscripto, do uznania paen de lege ściągaiących się, do restitucyi expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey

żałoby melioratione. Za takowym pozwem w. i. p. Janowi Buynickiemu—stolnikowi Połockiemu, oczewisto w ręce w maiętności Wolszczyznie alias Hołubiczach, w woiewodztwie Połockim leżącey, nomine w Bogu przewielebnych i. xx. Jana Łukianowicza—Witebskiego y Hyacentego Kobylińskiego—Sierocińskiego starszych y wszystkich i. xx. bazylianów klasztoru Sierocińskiego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Aprila dwudziestego siódmego dnia, przez Szymona Woynicza—ienerała iego królewskiey mości powiatu Oszmiańskiego, podanym, eodem anno, miesiąca Maia czwartego dnia przez wyż rzeczonego ienerała coram actis grodu woiewodstwa Połockiego officiose zeznanym, żałuiące delatores z obżałowanym imć w naszym sądzie moverunt litem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit. na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, niestawaiącego, po trzykroć do prawa przez ienerała wołanego, w. i. p. Jana Buynickiego—stolnika Połockiego, na infamią ex personali, vigore inskrypcyi, wzdawszy, produkowane ex parte aktorów przez patrona imć pana Jana Wolffa—komornika Witebskiego, dokumenta, idque oblig od w. i. p. Jana Buynickiego—stolnika Połockiego na summę czerwonych złotych sto, w roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzecim, mięsiąca Aprila dwudziestego siódmego dnia datowany, z terminem oddania w roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzecim, miesiąca Iunii trzydsiestego w Bogu przewielebnemu imć xiędzu Janowi Łukianowiczowi—prowincyałowi Witebskiemu zakonu ś. Bazylego, z listem na przyznanie dany, denique zapis wlewkowy na wyż pomienioną summę, idque sto czerwonych złotych od w Bogu przewielebnego imć xiędza Jana Łukianowicza—superiora klasztoru Witebskiego, w Bogu przewielebnym imć xięży bazylianom rezydencyi Sierocińskiey, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia dany, y dalsze dokumenta pro parte aktorów służące, in toto aprobuiemy. Virtute których produkowanych dokumentów, tak summę, za obligiem należącą, insimul z prowizyą y expensem prawnym, noviter na proceder przez aktorów spendowanym, in universum computando, dwieście piędziesiąt osim czerwonych złotych y złotych polskich dziesięć na pozwanym imć panu Janie Buynickim—stolniku Połockim y na wszelkich obżałowanego imci maiętnościach, dobrach y summach ubique locorum będących aktorom przysądzamy et pro peragendo za wskaz summy wyż wyrażoney na wszelkich tegoż imci dobrach do urzędów ziemskich lub grodzkich ad libitum partis actoreae użytych odsyłamy. A gdy termim prawny ad publicandum tey condemnaty przypadł, tedy ienerał sądów naszych pilnuiący, Iózef Nowicki, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, w. i. p. Jana Buynickiego—stolnika Połockiego, na infamią ex personali kondemnowanego, w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw dekretowych w Wilnie expedyowanych przyięta y wpisana.

1767 г. Сентября 19 дня.

Изъ книги № 143, за 1772 г., л. 184—185.

50. Фундушевая запись подчашича Пинскаго Франца Родевича на полъ уволоки земли для Корсаковской церкви.

Подчашичъ Пинскаго повѣта Родзевичъ съ вѣдома и согласія митрополита Володковича устроилъ въ своемъ имѣніи Скуплинѣ приписную церковь, пріобрѣлъ для нея церковную утварь и записалъ ей $^1/_2$ уволоки земли съ условіемъ, чтобы приходскіе священники Корсаковской церкви служили въ новоустроенной церкви 10 литургій за жертвователя.

Roku tysiąc siedymset siedymdziesiąt wtórego, miesiąca Marca dwódziestego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedymset siedymdziesiąt pierwszym obranymi, a w roku teraznieyszym tysiąc siedymset siedymdziesiąt wtórym na kadencyi Mińskiey zasiaduiącymi, comparendo personaliter patron w. p. Jan Gierzodowicz—starosta Morymborski, wieczysto funduszowy zapis, w roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt siódmym miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia, na roczkach septembrowych grodzkiego woiewodztwa Wileńskiego przyznany od wiel. i. p. Rodziewicza—podczaszyca powiatu Pińskiego, i. w. i. p. Felicyanowi Wołodkowiczowi—metropolicie całey Rusi, oraz w Bogu w. i. x. Macieiowi Okołowiczowi, parochowi Korsakowskiemu y sukcessorom iegomości, takoż parochom dany, służący y należący, opowiadał, prezentował y w sposób przenosu przy extrakcie grodzkim woiewodztwa Wileńskiego ad acta podał, który podaiąc do akt, prosił nas sądu trybunału głównego w. x. Lit., aby pomieniony wieczysto funduszowy zapis ze wszelką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, na kadencyi Mińskiey expedyowanych, przyięty y wpisany.

Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit. ony przyiąwszy, w xięgi wieczyste trybunalskie de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego thenor his exprimitur verbis. Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt siódmego miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia. Na roczkach septembrowych grodzkich woiewodztwa Wileńskiego, w roku tym, wyż na dacie pisanym, do sądzenia przypadłych, y porządkiem prawa pospolitego in loco solito iudiciorum w mieście i. k. mci Wilnie sądzących się, przed nami Alexandrem Horainem—woyskim y podwoiewodzym, Tomaszem Marcinkiewiczem—chorążycem Petyhor., Józefem Zaleskim—skarbnikiem, sędziami a Stanisławem Giedroyciem—czesznikiem y pisarzem-urzędnikami sądowemi grodzkiemi

woiewodztwa Wileńskiego, od i. w. i. p. Michała hrabi Ogińskiego—woiewody Wileńskiego instalowanymi, comparendo personaliter u sądu w. i. pan Franciszek Rodizewicz—podczaszyc powiatu Pińskiego, dobrowolny wieczysto funduszowy zapis i. w. i. p. Felicianowi Wołodkowiczowi—metropolicie całey Rusi, oraz w Bogu w. i. x. Macieiowi Okołowiczowi, parochowi Korsakowskiemu y sukcessorom imci, takoż parochom Korsakowskim dany, służący y należący przyznał, a przyznawszy ex mente konstytucyi novellae legis seymu coronationis w Warszawie zaszłey, w protokole zapisany podpisem ręki swey firmiter roborowawszy, prosił nas urzędu, ażeby takowy dobrowolny wieczysto funduszowy zapis ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą był do ksiąg grodzkich spraw wieczystych woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany, iakoż my urząd ony przyiąwszy wpisać w xięgi de verbo ad verbum zaleciliśmy, którego thenor sequitur estque talis: Franciszek Rodziewicz—podczaszyc powiatu Pińskiego, czynię wiadomo y iawno wyznawam sam na siebie, komuby o tym teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom wiedzieć należało, tym moim dobrowolnym wieczysto funduszowym de nova radice zapisem i. w. i. p. Felicianowi Wołodkowiczowi—metropolicie całey Rusi, oraz w Bogu w. i. x. Macieiowi Okołowiczowi, parochowi Korsakowskiemu y sukcessorom imci, takoż parochom Korsakowskim, danym na to: iż co ia Franciszek Rodziewicz—podczaszyc Piński, maiąc dobra moie własne wieczyste ziemskie, nazwane Skuplin, w woiewodztwie Mińskim situm maiące, ze wsiami do nich należącymi, w których pomienionych dobrach za wiadomością zwierzchności metropolitańskiey, własnym moim sumptem iedynie dla pomnożenia chwały Bożey, y dogadzaiąc moiey własney zbawienney potrzebie, kaplicę de nova radice wystawić umyśliłem, iakoż za pomocą Naywyższego Pana oną dostatecznie zakończywszy y wszelkie apparamenta kościelne iako to: kielichy, patyny, ornaty, alby, komży, mszały y inne xięgi podług potrzeby y ustawu cerkiewnego sporządziwszy, a na osobliwym regestrze spisawszy, z tym warunkiem, ażeby imć xiądz Okołowicz y sukcessorowie imci parochowie Korsakowscy, z tey kaplicy ullo titulo et praetextu tych apparamentów alienować nie ważyli się, do teyże kaplicy w dyspozycyą oddałem. Ad haec pół włoki gruntu we trzech zmianach w teyże wsi, Korsakowicze nazwaney, w polu leżące, mianowicie między gruntem przyiemnym z iedney strony Andrzeia Kniuki, a z drugiey strony Iwaszki Stelmachowego—poddanych moich, we wszytkich trzech zmianach, w szerokości y długości innym półwłoczom równe, z sianożęciami mroźnemi y błotnemi w uroczyszczach na Mchu, Płachach y błoniach Swiciszy będącemi, takoż z lasami y zaroślami, do tey półwłoki należącemi, wiecznymi y nieodzownymi czasy, ninieyszym funduszowym zapisem do tey kaplicy przyłączyłem y oną do cerkwi parochialney Korsakowskiey ofiarowałem y przydałem; oraz półwłoki pomienionego gruntu w Bogu wielebnemu iegomość xiędzu Macieiowi Okołowiczowi—teraz parochowi y sukcessorom iegomości w przyszły czas parochom Korsakowskim w realną possessyą podałem y postąpiłem, z tą obligacyą za wolą iaśnie wielmożnego iegomość xiędza Felicyana Wołodkowicza—metropolity

całey Rusi, chętnie, przez imć xiędza Okołowicza na siebie y na sukcessorów swoich parochów Korsakowskich przyiętą, ażeby zieżdżaiąc do dobr Skuplina z Korsakowicz corocznie perpetuis temporibus w pomienioney kaplicy po dziesięć mszy świętych na intencyą mnie Franciszka Rodziewicza—podczaszyca Pińskiego, sub paenis in iure praescriptis parochowie Korsakowscy niezawodnie odprawowali, wniosłem y opisałem. Wolen tedy y mocen będzie vigore tego moiego funduszowego, nieporuszonego, de nova radice zapisu iegomość xiądz Maciey Okołowicz, a po nim sukcessorowie Korsakowscy parochowie, tą półwłoczą gruntu, przeze mnie sobie zapisaną, iako chcąc rządzić, dysponować, poddanego osadzać, podług woli y upodobania swego, pożytków wszelkich wynaydować, bez żadney ode mnie y sukcessorów moich y ni od kogo innego przeszkody, owszem na każdego ten móy funduszowy zapis naruszaiącego zarękę ważność rzeczy wynoszącą, oraz forum debitum, a specialiter w sądach duchownych konsistorskich naznaczam. A w przyszłym następuiącym czasie, teyże kaplicy Skuplińskiey tak reperacya, iako y nowey erekcya, do dworu Skuplińskiego ma y powinna będzie należeć. Który to funduszowy móy zapis sami sukcessorowie moi utrzymywać powinni będą pod obowiązkiem strasznego sądu Boskiego. Y na tom ony dał z podpisem ręki mey własney y w. i. panów pieczętarzów, ode mnie uproszonych. Pisan w Wilnie, roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Septembra dnia dziewiętnastego. U tego dobrowolnego wieczysto funduszowego zapisu podpis ręki aktora, poniżey zaś podpisy wielmożnych ichmościów panów pieczętarzów his exprimuntur verbis: Franciszek Rodziewicz—podczaszyc Piński. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Franciszka Rodziewicza—podczaszyca powiatu Pińskiego, do tego dobrowolnego funduszowego zapisu na rzecz w nim fusius et luculentius wyrażoną, iaśnie wielmożnemu iegomość xiędzu Felicyanowi Wołodkowiczowi, metropolicie całey Rusi, tudzież w Bogu wielebnemu iegomość xiędzu Macieiowi Okołowiczowi—parochowi Korsakowskiemu danego, podług prawa podpisuię się Tomasz Kawecki, stolnik W. manu propria. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego dobrowolnego wieczysto funduszowego de nova radice zapisu, na rzecz w nim we śrzedzinie wyrażoną danego, podług prawa podpisuię się Józef Maszewski mp. Proszony oczewisto pieczętarz od wyż wyrażoney osoby do tego funduszowego zapisu podpisuię się Józef Szadurski—skarbnik Smoleński.

Który to takowy dobrowolny wieczysto funduszowy zapis, za ustnym y oczewistym przez wyż wyrażoną osobę u sądu przyznaniem, iest do xiąg grodzkich spraw wieczystych woiewodztwa Wileńskiego przyięty y wpisany.

Z których y ten wypis pod pieczęcią grodzką woiewodztwa Wileńskiego parti actoreae iest wydan. U tego funduszowego de nova radice zapisu, od w. i. pana Franciszka Rodziewicza—podczaszycza powiatu Pińskiego, i. w. x. Felicyanowi Wołodkowiczowi—metropolicie całey Rusi, oraz w Bogu w. i. x. Macieiowi Okołowiczowi—parochowi Korsakowskiemu y sukcessorom imci, takoż parochom Korsakowskim danego, correcta na extrakcie grodzkim woiewodztwa Wileńskiego ręką

w. i. p. Koziela—regenta grodzkiego woiewodztwa Wileńskiego, przy wyciśnioney pieczęci grodzkiey Wileńskiey, następuiącemi wyrażaią się słowy: Correctum, Kozieł—regent grodzki woiewodztwa Wileńskiego.

Który to takowy dobrowolny prawa funduszowego de nova radice czyniony zapis przy extrakcie grodzkim Wileńskim, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona w sposob przenosu do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Mińskiey przyięty y wpisany.

1767 г. Ноября 17 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 51.

51. Приказъ кн. Карла Радивила Слуцкому эконому о выдачѣ назначенной для Слуцкой соборной церкви аннуаты хлѣбомъ, медомъ и деньгами.

Князь Карлъ Радивилъ предписываетъ своему управляющему Слуцкимъ княжествомъ, чтобы онъ аккуратно выдавалъ каѳедральной соборной церкви ежегодную ругу, завѣщанную его предками, въ слѣдующихъ размѣрахъ: 16 бочекъ ржи, 12 камней прѣснаго меду и 20 злотыхъ деньгами; а равно и Никольской церкви камень меду. При этомъ князь приказываетъ, чтобы означеннымъ церквамъ выдана была недоимка и за прежніе годы.

Roku tysiąc siedmset szesdziesiąt ósmego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset szesdziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego w. x. Lit. patron wielmożny imć pan Jan Wolf—komornik Witebski, opowiadał, prezentował y ad acta podał tę assygnacyą, od i. o. x. imci Radziwiła—marszałka konfederacyi generalney seymowey, in rem et partem kapłanom cerkwi soborney ritus disuniti służącą y należącą, którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniona assygnacya ze wszelką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana. Jakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego oną przyiowszy w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwolili, który tenor sequitur estque talis:

Mości panie ekonomie xięstwa moiego Słuckiego. Wydaię do waszmość pana tę assygnacyą, ażebyś co rocznie podług funduszów, od przodków moich, dziedziców xięstwa Słuckiego, do cerkwi soborney ściągaiących się, kapłanom wspomnioney cerkwi naznaczoną annuatę, to iest: żyta beczek wilenek szesnaście, mie-

du przasnego kamieni dwanaście, pieniędzmi gotowymi złotych polskich dwadzieście wydawał y wypłacał. Masz też waspan examinować kwity. A za wiele lat od ostatniego kwitu zaległa taż annuata, masz ią waspan oddać. Równie y do cerkwi Mikolskiey zaległy do ostatniego kwitu, funduszem corocznie naznaczony kamień miodu masz wydać y w dalszym czasie wydawać, biorąc kwity na to, co waszmość panu czasu kalkulacyi przyięto będzie. Dat w Warszawie, dnia siedmnastego Nowembra, tysiąc siedymset szesdziesiąt siódmego roku. U tey assygnacyi podpis własny w. x. imci, przy pieczęci na czerwonym laku wyciśnioney, temi słowy: Karol xiąże Radziwił—marszałek konfederacyi generalney seymowey. Na zatyłku tey assygnacyi taka expressya: Assygnacya do ekonoma xięstwa Słuckiego na wydawanie zbożowey y płacenie pieniężney annuaty kapłanom cerkwi soborney ritus disuniti. Na złożeniu tey assygnacyi haec formalia: Assygnacya do ekonoma xięstwa Słuckiego na wydawanie zbożowey y płacenie pieniężney annuaty kapłanom cerkwi soborney ritus graeco-disuniti.

Która to takowa assygnacya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięta y wpisana.

1767 г. Ноября 17 дня.

Изъ книги № 189, за 1768 г., л. 47.

52. Приказъ князя Карла Радивила Слуцкому эконому о выдачѣ Слуцкому женскому монастырю ежегодно по двѣ бочки ржи съ разныхъ дворцовъ.

Маршалокъ генеральной сеймовой конфедераціи Карлъ Радивилъ предписываетъ своему управляющему Слуцкимъ княжествомъ, чтобы онъ, по примѣру прежнихъ лѣтъ, исправно выдавалъ по 2 бочки ржи Слуцкому женскому Ильинскому монастырю съ слѣдующихъ дворцовъ: Иванскаго, Погостскаго, Омховицкаго, Копыльскаго, Старчицкаго, Бастовскаго и Островскаго.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii szesnastgo dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedymset szesdziesiąt ósmym obranemi, comparendo personaliter patron wielmożny imć pan Jan Wolf—kommisarz Witebski opowiadał, prezentował y ad akta podał dyspozycią, od i. o. xięcia iegomości Karola Radziwiła, na tenczas marszałka konfederacyi generalney prowincyi Koronney y seymowego, do iego mości pana ekonoma Słuckiego, na rzecz w niey intus wyrażoną, pisaną, in rem et partem ichmość panien klasztoru graeco-ruskiego Słuckiego

służącą y należącą, którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniona dyspozycia ze wszystką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięta y wpisana; iakoż my sąd oną przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać kazali, którego tenor sequitur estque talis:

Mości panie ekonomie xięstwa mego Słuckiego. Iest wola moia, gdybyś waszmość pan klasztorowi panieńskiemu graeco-ruskiemu Słuckiemu, pod tytułem ś. Eliasza proroka, naznaczoną funduszem annuatę żytną corocznie po dwie beczki żyta z dworów moich iako to: Iwańskiego, Pohostkiego, Omchowickiego, Kopylskiego, Starczyckiego, Bastowskiego y Ostrowskiego wydawać punktualnie kazał, przeyrzawszy się w dawnieyszych kwitach, iak ta annuata wydawana była, zalecam. Dat w Warszawie, die decima septima Novembris, millesimo septingentesimo sexagesimo septimo anno. U tey dyspozycyi, przy pieczęci na czerwonym laku wyciśnioney, podpis ręki iaśnie oświeconego xiążęcia iegomości Radziwiła — marszałka konfederacyi generalney y seymowego, a pod pieczęcią konnotacya na złożeniu, itidem zaś konnotacya his verbis: Karol xiąże Radziwił—marszałek konfederacyi generalney y seymowy. Dyspozycya do ekonoma Słuckiego na wydawanie annuaty klasztorowi panieńskiemu graeco-ruskiemu Słuckiemu po dwie beczki żyta z rożnych dworów.

Która to takowa dyspozycya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1767 г. Ноября 17 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 50.

53. Приказъ князя Карла Радивилла Слуцкому ловчему о дозволеніи Слуцкому православному духовенству брать изъ лѣсовъ Слуцкихъ валежникъ въ теченіи одного года.

Князь Карлъ Радивилъ предрисываетъ своему ловчему Слуцкаго княжества, чтобы онъ разрѣшилъ Слуцкому православному духовенству въ теченіи года брать, но только на свои нужды, валежникъ; рубить же его воспрещается.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset szesdziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xię-

stwa Litewskiego patron wielmożny imć pan Jan Wolf—komornik Witepski, opowiadał, prezentował y ad acta podał tę assygnacyą, od iaśnie oświeconego xiążęcia imci Karola Radziwiła—marszałka konfederacyi generalney seymowey, in rem et partem duchowieństwu Słuckiemu graeco-disunitów służąca y należąca, którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniona assygnacya ze wszelką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana; iakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego onę przyiowszy w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwolili, którey tenor sequitur estque talis:

Mości panie łowczy puszczy moiey xięstwa Słuckiego! Na prozby duchowieństwa graeco-ruskiego Słuckiego, nie maiącego z funduszów pozwolenia wolnego do puszczy moiey wstępu, oświadczaiąc łaskę moię, pozwalam na rok cały od daty tey assygnacyi temuż duchowieństwu brać y z lasów moich wywozić na opał tylko własny—drzewa leżące, nie rąbaiąc ze pnia. Czego gdybyś waspan nie bronił, a rozkazu mego pilnie dozierał zalecam. Dat w Warszawie, dnia siedmnastego Nowembra, tysiąc siedmset szesdzięsiąt siódmego roku. U tey assygnacyi podpis własney ręki iaśnie oświeconego xiążęcia imci, przy pieczęci na czerwonym laku wyciśnioney, temi słowy: Karol Radziwił—marszałek konfederacyi generalney seymowey. Na zatyłku tey assygnacyi taka expressyia: Assygnacyia do puscz Słuckich: wolne branie leżaków duchowieństwu graeco-rossyiskiemu Słuckiemu na rok ieden. Na złożeniu tey assygnacyi haec formalia: Assygnacya do puszcz Słuckich, wolne branie leżaków duchowieństwu graeco-rossyiskiemu Słuckiemu na rok ieden.

Która to takowa assygnacya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięta y wpisana.

1767 г. Ноября 17 дня.

Изъ книги № 129, за 1768 г., л. 49.

54. Приказъ князя Карла Радивилла Слуцкому эконому о передачѣ села Поповцовъ въ пользованіе причта Слуцкой Николаевской церкви.

Маршалокъ генеральной сеймовой конфедераціи Карлъ Радивилъ предписываетъ своему управляющему Слуцкимъ княжествомъ, чтобы онъ съ полученіемъ сего явился въ деревню Поповцы, принадлежащую въ Старчицкому ключу, и передалъ ее въ владѣніе Слуцкой Николаевской церкви.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woie-

wodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron wielmożny imć pan Jan Wolf—komornik Witepski, opowiadał, prezentował y ad acta podał tę dyspozycią, od iaśnie oświeconego xiążęcia imci Karola Radziwiła—marszałka konfederacyi generalney seymowey, in rem et partem duchownym graeco-rossyiskim służącą y należącą; którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniona dyspozycya ze wszelką w niey inserowaną rzeczą była do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana; iakoż my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego oną przyiowszy de verbo ad verbum wpisać pozwolili, której tenor sequitur estque talis.

Mości panie ekonomie xięstwa moiego Słuckiego! Jest wola moia, gdybyś waspan wioskę, Popowce nazwaną, do klucza Starczyckiego należącą, ziachawszy ad fundum teyże wioski, podał do possessyi duchownych graeco-rossyiskich, cerkwią Mikolską Słucką rządzących, y to podanie nieodwłocznie uczynił, spisawszy inwentarz podług inwentarzów starych, circumferencią gruntów y osiadłość, iaka antiquitus była, opisuiących; wypełnienie woli moiey zalecam. Dat w Warszawie, dnia siedmnastego Nowembra tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego roku. Podpis własny iaśnie oświeconego xiążęcia imci, przy pieczęci na czerwonym laku wyciśnioney, temi słowy: Karol Radziwił—marszałek konfederacyi generalney seymowey. Na zatyłku tey dyspozycyi taka expressya: Dyspozycya imć panu ekonomowi Słuckiemu do podania w possessią duchownych graeco-rossyiskich cerkwi Mikolskiey wioski, Popowce nazwaney. Na złożeniu tey dyspozycyi haec formalia: Imć panu ekonomowi xięstwa Słuckiego do podania w possessią duchownych graeco-rossyiskich cerkwi Mikolskiey wioski, Popowce nazwaney.

Która to takowa dyspozycya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięta y wpisana.

1767 г. Декабря 15 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 45.

55. Передаточный актъ на земли, данныя княземъ Радивилломъ Слуцкой архимандріи и женскому Ильинскому монастырю.

Вслѣдствіе распоряженія маршалка генеральной Литовской конфедераціи кн. Радивила Слуцкому старостѣ разсмотрѣть дѣло Слуцкой архимандріи и женскаго монастыря о спорной землѣ, онъ постановилъ слѣдующее рѣшеніе: земли, отнятыя у архимандріи и присоединенныя къ Бажантарнѣ, возвратить ей обратно, такъ какъ онѣ не были замѣнены другими; такъ точно возвратить спорныя земли съ городомъ и женскому монастырю, потому что магистратъ не могъ представить на правовладѣніе ихъ никакихъ документовъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ośmego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit., z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym obranymi, comparens personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron wielmożny imć pan Jan Wolf—komornik woiewodztwa Witebskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał tradycyą gruntu do monasteru archimandryi Słuckiey należącego, do bażantarni ś. p. i. o. xcia imci Radziwiła—chorążego w. w. x. Lit. quondam wgrodzonego, oraz tradycyą iuryzdyki, do panien zakonnych Słuckich klasztoru ś. Eliasza należącey, za ordynansem i. o. xcia imci Radziwiła — marszałka generalney konfederacyi koronney y seymowego, wyż rzeczonym osobom przez imć pana Bartłomieia Niepokoyczyckiego—xięstwa Słuckiego y Kopylskiego starosty podanych, in rem et partem tychże wyż rzeczonych osob służącą y należącą, którą podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniona tradycya, ze wszelką w niey inserowaną rzeczą, była do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięta y wpisana; iakoż my sąd oną przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwolili, a wpisuiąc słowo od słowa tak się w sobie ma.

Według ordynansu iaśnie oświeconego xiążęcia imci Radziwiła—marszałka generalney konfederacyi koronney y seymowego, do mnie starosty xięstwa Słuckiego adresowanego, abym dostatecznie weyrzał o grunt, wgrodzony y przyłączony do bażantarni za życia ś. p. i. o. xcia imci Radziwiła, chorążego w. w. x. Lit., do monasteru archimandryi Słuckiey należącego; przeto wyiachawszy z ludźmi wiadomymi tego przyięcia gruntu, to iest: Sewrukiem—podstarościm Nowodworskim, Okinczycem, podłowczym iaśnie oświeconego pana, y gromadą całą ludzi starych y świadomych, iako to: z Klepczan, z Horek, Nowodworców, Horodników, obchodząc równie z niemi ten przyłączony grunt, podług duktu prezentowanego od archimandryi y podług pokazania wyż mianowanych osób, podałem w possessyą wielebnemu xiędzu Woł-

czańskiemu—namiesnikowi metropolii Kiiowskiey, archimandrycie Słuckiemu, według ordynansu pańskiego od iaśnie oświeconego xiążęcia imci; zamiany gruntu, iako żadney nieczyniono, tak sami wyznali dyspozytorowie dawnieysi iaśnie oświeconego xiążęcia imci Radziwiła—chorążego wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, a mianowicie imść pan Symon Słobocki—namiesnik bywszy na tenczas xięstwa Słuckiego; którego używanie gruntu y possydowanie pozwalaiąc, według wyraznej woli pańskiey, podaię. Iuryzdykę do panien zakonnych Słuckich klasztoru świętego Heliaszu należącą, podług ordynansu iaśnie oświeconego xiążęcia imci Radziwiła—marszałka generalney konfederacyi koronney y seymowego, aby magdeburya Słucka w archiwach swoich przeyrzała prawa, ieśli się nieznayduią na tę wyż rzeczoną iuryzdykę. Na którą że żadnych dokumentów taż magdeburya nie wynalazła: więc takową iuryzdykę ze wszytkiemi iey przynależytościami w dzierżenie wolne pannom zakonnym Słuckim podałem. Na dowód większy do akt magdeburyi Słuckiey podaie się. Pisan w Słucku, roku tysiącznego siedmsetnego sześćdziesiątego siódmego, dnia piętnastego miesiąca Decembra. U tey tradycyi, przy wyciśnioney na czerwonym laku pieczęci, podpis ręki iegomości pana starosty xięstwa Słuckiego temi wyraża się słowy: Bartłomiey Niepokoyczycki—starosta xięstwa Słuckiego y Kopylskiego.

Która to takowa tradycya, za podaniem oney przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest w xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięta y wpisana.

1768 г. Іюня 1 дня.

Изъ книги № 140, за 1768 г., л. 340.

56. Фундушовая запись подскарбія Игнатія Янишевскаго на четыре уволоки земли для Вороницкой церкви.

Главный судья Минскаго воеводства и трибунальный подскарбій Игнатій Янишевскій, принимая во вниманіе, что фундушъ, записанный его отцомъ на Вороницкую церковь, въ размѣрѣ 2-хъ уволокъ, недостаточенъ, записываетъ еще 4 ув. земли и отдѣльно незначительный участокъ съ сѣнокосомъ; при этомъ разрѣшаетъ пользоваться входами въ пущу и рѣки, но только на собственныя нужды; обязывается при своей жизни давать церкви воскъ и вино, но не распространяетъ этого обязательства на своихъ наслѣдниковъ. Въ свою очередь обязываетъ священниковъ отбывать службы во всѣ воскресные и праздничные дни, учить молитвамъ прихожанъ, совершать церковныя требы безъ вымогательства, посѣщать больныхъ и престарѣлыхъ. Принимая во вниманіе заслуги своего приходскаго священника, фундаторъ обязывается имѣть въ виду на будущее время его сына, или зятя.

Roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii siódmego dnia.

Przed nami sądziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y po-

wiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym na sądzenie trybunału głównego w. x. Lit. repartycyi ruskiey, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym w Mińsku agitującey się, obranymi, comparendo personaliter w trybunale głównym w. x. Lit. w Bogu wielebny imć xiądz Michał Piekarski—dziekan y examinator Błoński, paroch Woronicki, rewersał roboracyinego funduszowego zapisu na cerkiew Woronicką od siebie i. w. i. p. Ignacemu Piotrowiczowi Janiszewskiemu-sędziemu grodskiemu woiewodztwa Mińskiego, deputątowi y podskarbiemu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego dany, in rem et partem temuż imci służący y należący opowiadał, prezentował, przyznał, y takową kognicyą ad mentem konstytucyi novellae legis w protokule zapisowym własną ręką stwierdził, który ustnym y oczewistym korroborowawszy swym przyznaniem, prosił nas sądu trybunału głównego w. x. Lit., aby pomieniony rewersalny roboracyiny funduszu zapis ze wszelką w nim inserowaną rzeczą był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych kadencyi Mińskiey przyięty y wpisany. Jakoż my sąd trybunału głównego w. x. Lit. ony przyiąwszy w xięgi wieczyste trybunału de verbo ad verbum wpisać zlecili, cuius tenor sequenti exprimitur methodo.

IgnacyPiotrowinJaniszewski— sędzia głów. woiewodztwa Mińskiego, oraz deputat y podskarbi trybunału głównego w. x. Lit., czynię wiadomo tym moim dobrowolnym approbationis antecessorów moich funduszu, oraz auctionis tegoż funduszu, przeze mnie uczynionego cerkwi, dobr moich dziedzicznych Woronicz służącego, zapisem w Bogu wielebnemu oycu Michałowi Piekarskiemu — dziekanowi y examinatorowi Błońskiemu, prezbiterowi Woronickiemu y następcom iego danym y uczynionym na to: iż co zeszły świętey pamięci imć pan Franciszek Stanisław Janiszewski— pisarz grodzki woiewodztwa Mińskiego, dobrodziey oyciec móy, z zamysłu chrześciańskiego, ku pomnożeniu chwały Bożey ściągaiącego się. w dobrach swych wieczystych Woroniczach, w woiewodztwie Mińskim leżących, ad praesens stoiącą cerkiew pod tytułem narodzenia nayświętszey Panny z plebanią zbudowawszy y przy oney zeszłego oyca Tracewskiego— prezbitera ulokowawszy, zapisem swym funduszowym w roku tysiąc siedymset szesnastym, miesiąca Maia dwudziestego trzeciego dnia sprawionym, włok dwie gruntu z sianożęciami, do nich należącemi, wiecznemi czasy legował; gdy zatym dobra Woronicze prawem natury y z działu ostatecznego na mnie przypadły, ia wyż mianowany, uważywszy niedostatek należytego wyżywienia imć x. Piekarskiego, teraznieyszego tey cerkwi parocha, względem niewystarczaiących dwóch zmian, do dwuch włok gruntu, funduszem zeszłego oyca dobrodzieia mego nadanych, cztyry włoki gruntu w tychże dobrach Woroniczach nadałem y wiecznemi a nieporuszonemi czasy (póki przy tey cerkwi religia, w oyczyznie naszey dominans, catholica, apostolica graeco-unita trwać będzie) nadaię w swoim mieyscu y cyrkumferencyi takim sposobem: iż pierwsze dwie włoki w funduszu dobrodzieia oyca mego wyrażone, to iest: proste cerkwi y siedliska plebanii z sianożęciami nad rzeką do tych dwóch włok od rzeki Ptycza aż do granicy z Korowaiowem, iednym bokiem

od miedzy Michała Kowala, drugim od włok do karczmy należących, od których włok usypano do lasu kopców dziewięć; na drugą zmianę za wsią Woroniczami także położ dwie, iednym bokiem od miedzy Michała Kowala, a drugim od włok do karczmy należących, na dwor teraz zażywanych, z sianożęciami do nich od rzeki Ptycza aż do granicy z Korowaiowem, takiey gruntu szerokości, iak grunta tamże chłopskie idą y iak w używaniu xiędza prezbitera teraz podane zostaią, od których włok, do karczmy należących, usypano do lasu kopców sześć; na trzecią zmianę także położ dwie w poletku, Rohoczowka nazwanym, iednym bokiem od poletku dwornego przez drogę, do Piasków do Mińska idącą, od którego ściana idzie, drugim bokiem od miedzy Bondara chłopa takiey szyrzyni, iakiey teraz w possessyi xiędza prezbitera podane zostaią, od rzeki Ptycza z sianożęciami, do nich w Poschłym należącymi, aż w błoto Osowo, iak granica idzie Woronicka, exquo ściana idzie od poletka dwornego, koło teyże ściany usypano od łuhu do lasu kopców piętnaście przez dwie drogi. Takowe tedy włok sześć we trzech zmianach, alias mieyscach, w szerokości opisanych, w każdym po dwie, wyrażonych y ograniczonych, nadanych do cerkwi tym moim funduszem opisawszy y ograniczywszy, insuper przy włokach siedzibnych imć xiędza prezbitera czwiertkę gruntu pognoynego od włok, do karczmy należących, odłączywszy, w iednym tymże mieyscu bez zmian z sianożęcią przy haci nad rzeką na czwiertkę tylko w iednym mieyscu, do teyże czwiertki ieszcze sianożęć Lipka nazwaną tylko tak, iak teraz koszą te Lipkę, nie pozwalaiąc roztrzebienia, przydaiąc. In vim którey czwiertki gruntu, z sianożęciami wyrażonemi do possessyi xiędzu prezbiterowi podanego, wnaszam obligę, ażeby tenże imć xiądz prezbiter paroch Woronicki y następcy iego chowali dziaka głosistę; msza święta w niedzielę y w uroczyste święta była śpiewana, rano y w wieczor codzienne było na pacierze dzwonienie, in casum nie satysfakcyi takowey obligacyi moiey, sub nullitate possydowania takowey czwiertki gruntu y sianożęci. Na wszystkich zaś zmianach wyrażonych wolne roztrzebienie lasu toż szerokością, iak grunta orome, idque nieprzyimuiąc w lesie szyrzey, też samo y sianożęci temuż xiędzu parochowi y następcom iego pozwala się. Pszczoły w lesie na swoich włokach zawodzić, ule zaciągać, w domu pszczoły konserwować, w rzecze ryby bytylko nie niewodem y niewodkiem łapać, z włok gruntu wyznaczonych wszelkich profitów wynaydować wolen, mocen będzie sam y następcy iego, grzybów, iagod wszelkich ku potrzebie xięży parochów w puszczy moiey zbieranie pozwala się, excepto bicia zwierza y ptaków dużych leśnych. Wino na msze, świece, do cerkwi funduszem dobrodzieia oyca moiego pod rokiem wyżey wyrażonym wiecznymi czasy dawać opisane, takowy obowiązek tollendo, tylko póki ia żyię dawać obowiązany będę, naznaczaiąc na miesiąc po flaszy wina na msze święte, a wosku według możności, a po śmierci moiey successores y każdy possyduiący maiętność Woronicze, quo fato ob impossibilitatem dawać obowiązani nie będą z powinności, ale tylko z możności na chwałę Bożą. Przecież imć xx. parochowie o wino y wosk nie maią się opponować, ale w niedzielę y święta uroczyste rzymskie y ruskie msze odpra-

wować za duszę antecessorów moich y tych wszystkich, których regestr cerkwi Woronickiey spisany familii y rodzeństwa mego; a po śmierci moiey y za mnie wiecznymi czasy maią ichmć xx. prezbiterowie w każdą sobotę co tydzień mszę świętą przed ołtarzem nayświętszey Panny w tey że cerkwi w wielkim ołtarzu odprawować, y przez rok mszy świętych piędziesiąt odprawić. Za pokazaniem regestru mszy odprawionych, tak ia sam póki żyię mam płacić po złotych piędziesiąt, a po zeyściu moim sukcessorowie, lub ktoby kolwiek possydował maiętność Woronicze wiecznymi czasy maią płacić za msze po złotych piędziesiąt pod obowiązkiem sumnienia, który obowiązek na następców moich wnaszam, possessorów Woronickich, aby regularne nabożeństwo zawsze w cerkwi było, osobliwie w niedzielę, we dni święte rzymskie y ruskie, pacierze, katechizmy kazać y nauczać, ludzi nieuczęszczaiących do cerkwi duchownie karać, małych pacierzy y artykułów wiary nauczać, chorych starych y małych nawiedzać, sakramentami opatrywać, iako pasterze przykładne o owczarnie maią czynić dbałość, tym moim funduszem ichm. xx. prezbiterom zalecam y obliguię. Poddanych moich a parafian, do cerkwi należących, tych wszystkich, którzy w possessyi moiey zostaią y należeli, przyłączam, ażeby za szluby, pogrzeby, krsty nie było od xx. prezbiterów swoich uciemiężane poddaństwo nad możność swoią, ale tylko według przemożenia onych imć xx. prezbiterowie za fatygi swoie kontentować się maią, a iako aparamenta wszytkie, wizytami opisane, srebro, cokolwiek iest w cerkwi y co znaydować się będzie z przydania skarbowego, ma być w iak naylepszym dozorze, pilności imć xx. prezbiterów, czego cyrkumspekcyą dworowi fundatorskiemu y possessorów maiętności Woronicz ninieyszym zapisem waruię, y ażeby wielebni imć xx. prezbiterowie tey cerkwi zupełną rekognicyą dla mnie y sukcessorów moich czyli possessorów maiętności Woronicz po mnie następuiących czynili, ostrzegam. Uważywszy też zasługi przykładne ninieyszego tey cerkwi parocha x. Piekarskiego, w nadgrodę czego, iż ieśliby zięć lub syn tegoż imci do funkcyi kapłańskiey zgodny być się okazał, tedy ia lub sukcessorowie y następcy moi onego do teyże cerkwi prezentować y miedzy inszemi staraiącemi się przy tym beneficium otrzymać maią. Mliwo, ieśli młyn będzie w Woroniczach, wolne bez miarki y temuż tylko prezbiterowi wolne robienie w iego własnym browarze piwa y wódki pędzenia na swoią własną potrzebę, nie na żaden handel, pod utratą tego oświadczenia, aby przeszkody arendzie, lub szynkom dwornym nie było. Reparacya cerkwi do dworu ma należeć, która by się nie dezelowała, xiądz prezbiter y następcy iego maią postrzegać y dworowi donaszać. Y takowy fundusz, z rzeczą wszystką w nim opisaną y wyrażoną myślą moią dobrowolną rozmyślnie uczyniwszy, na wieczne czasy daię ony imć xiędzu Michałowi Piekarskiemu – dziekanowi y examinatorowi Błońskiemu, parochowi Woronickiemu y następcom iego, przy przyłożeniu pieczęci, z podpisem ręki mey y iaśnie wielmożnych imć panów pieczętarzów ustnie y oczewisto uproszonych. Pisan w Mińsku, roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii pierwszego dnia. Takowy rewersał względem pewności wszystkich warunków, obowiązków, w tym funduszu

opisanych, dotrzymania, zachowania przeze mnie y sukcessorów moich wiecznymi czasy, na dowod czego wzaiemnie dla iaśnie wielmożnego imć pana Ignacego Piotrowicza Janiszewskiego-sędziego grodskiego Mińskiego, deputata y podskarbiego trybunału głównego w. x. Lit. y sukcessorów imci, czyli possessorów maiętności Woronicz, przy uproszonych, także ustnie y oczewisto i. w. i. p. pieczętarzów, podpisem ręki mey stwierdzam. Pisan roku y dnia ut supra. U tego rewersalnego roboracyinego funduszu tak podpis samego aktora, przy wyciśnioney na czerwonym laku pieczęci, iako też i. w. w. i. pp. pieczętarzów in haec verba: xiądz Michał Piekarski—dziekan dekanatu Błońskiego, pleban Woronicki. Za ustnym y oczewistym uproszeniem od przewielebnego imć xiędza Michała Piekarskiego—dziekana y examinatora Błońskiego, parocha Woronickiego, do tego rewersalnego w obowiązkach wyrażonych funduszowego zapisu i. w. i. p. Ignacemu Piotrowinowi Janiszewskiemu — sędziemu grodzkiemu w. Mińskiego, podskarbiemu y deputatowi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, sukcessorom y następcom imci danego, podług prawa podpisuię się: Józef Jerzy hrabia Hilzen — woiewoda Miński, grodzki powiatu Brasławskiego starosta, general-leytnant, marszałek trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego. Za ustną y oczewistą prozbą od osoby wyż wyrażoney do tego rewersalnego funduszowego zapisu podług prawa podpisuię się Franciszek Iwaszkiewicz s. z. w. p. trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego pisarz. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażoney osoby do tego rewersalnego funduszowego zapisu podług prawa podpisuię się Ioachim Kazimierz Bykowski—deputat z woiewodztwa Smoleńskiego.

Który to rewersalny funduszu zapis, za przyznaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Mińskiey przyięty y wpisany.

1768 г. Іюня 16 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 53—61.

57. Памятная записка Слуцкаго православнаго духовенства маршалу князю Радивилу о нарушеніи правъ, отнятіи угодій и разныхъ притѣсненіяхъ, чинимыхъ православному духовенству, съ резолюціей князя по всѣмъ пунктамъ записки.

Слуцкое православное духовенство обращается къ генеральному маршалку сеймовому и коронной провинціи, Карлу Радивилу съ нижеслѣдующими ходатайствами:

1) о сохраненіи за духовенствомъ церковнаго плаца, завѣщаннаго когда-то князьями Олельковичами бывшей соборной, каѳедральной церкви;

2) о сохраненіи аннуатъ (ежегодныхъ даннинъ),

выдававшихся изъ Радивиловскаго скарба на содержаніе 12 священниковъ при сгорѣвшей соборной церкви, которыя въ то время были прекращены новыми опекунами Слуцка;

3) о возвращеніи духовенству деревни Поповцовъ, отнятой Радивиловскимъ экономомъ, и снятіи съ духовенства абъюратовой повинности, которую оно уплачиваетъ до времени подачи прошеній;

4) о разрѣшеніи монастырю Слуцкой архимандріи владѣть прудомъ и мельницей, завѣщанныхъ когда-то княгиней Олельковичовой;

5) объ освобожденіи православнаго духовенства отъ крестьянской повинности (licenty) и акциза съ дерева и хлѣба на собственныя и церковныя потребности; о разрѣшеніи ему варить пиво и водку на собственныя надобности и пользоваться правомъ неподсудности свѣтскимъ судамъ;

6) о возвращеніи тремъ православнымъ церквамъ: Никольской, Юрьевской и Рождественской земель, захваченныхъ Ріонкуромъ, (Птоломаидскимъ бискупомъ) Слуцкимъ настоятелемъ.

7) о возвращеніи Слуцкой архимандріи земель, захваченныхъ у ней генеральнымъ комиссаромъ Слуцкаго княжества и отданныхъ бажантарнѣ;

8) о возвращеніи Слуцкой архимандріи права пользоваться рыбной ловлей въ озерѣ Вечерѣ и рѣкѣ Working Оресѣ. которое было предоставлено ей князьями Олельками;

9) о разрѣшеніи Тройчанской корчмѣ заниматься торговлей разными напитками, а равно и Тройчанскимъ обывателямъ покупать ихъ для собственной надобности;

10) о возобновленіи десятины Заблудовскому монастырю, а равно и пожертвованій на содержаніе госпиталя, и права на входы въ лѣсъ Заблудовскаго графства, которыя прекращены вопреки фундушамъ предковъ Радивила;

11) объ исправной выдачѣ ежегодной данины Слуцкому женскому монастырю, которая прекращена лѣтъ 50 тому назадъ;

12) о возвращеніи этому же монастырю незначительнаго фундуша, отнятаго войтами и присоединеннаго къ городу;

13) объ оказаніи Грозовскому монастырю покровительства и защиты противъ нападеній Новогородскаго каштелянича Незабитовскаго;

14) о возобновленіи восковой данины (въ количествѣ 16 камней) церквамъ Слуцкимъ и Копыльской, которыя прекращены уже лѣтъ 29 тому назадъ;

15) о разрѣшеніи Слуцкому духовенству права пользоваться входами въ Радивиловскія пущи по старинѣ для собственной надобности безъ уплаты *втайнаго*.

16) о разрѣшеніи духовенству и братствамъ сытить медъ въ храмовые праздники и воспрещеніи жидамъ препятствовать исполненію этого стараго обычая;

17) о разрѣшеніи Жидскимъ священникамъ пользоваться рыболовствомъ въ озерѣ *Жидъ* и прекращеніи насилій фундушовымъ крестьянамъ;

18) о возвращеніи Слуцкой Варваринской церкви двухъ фундушовыхъ острововъ Опава и Забережья;

19) о возвращеніи Крынской церкви отнятыхъ крестьянъ и фундуша и присоединенныхъ къ имѣнію Радивила;

20) о возвращеніи фундуша Вызнянской церкви, тоже захваченнаго княжескимъ управленіемъ;

21) о возвращеніи также земель церквамъ Погостской, Еремицкой, Сторобинской, Воскресенской, Слуцкой и Рачковской;

22) о воспрещеніи Копыльскому княжескому управленію взимать двойное подымное съ Копыльскаго духовенства;

23) о разрѣшеніи духовенству доступа въ Бѣльскій Радивиловскій архивъ для розыска разныхъ фундушовыхъ документовъ, взятыхъ Радивиловскимъ управленіемъ на сохраненіе во время Шведскаго нашествія и невозвращенныхъ;

24) о воспрещеніи арендаторамъ евреямъ свидѣтельствовать священниковъ, возвращающихся въ городъ послѣ совершенія церковныхъ требъ, нѣтъ ли у нихъ напитковъ и совершать при такихъ освидѣтельствованіяхъ разныя безчинства;

28) о возвращеніи духовенству плаца, на которомъ когда-то стоялъ судный домъ, извѣстный подъ названіемъ митрополичьяго, отнятаго управленіемъ Радивила подъ театръ (komedhaź);

26) о востребованіи у арендаторовъ евреевъ licenty, незаконно взысканной съ духовенства втройнѣ за дерево, привозившееся въ городъ какъ для починки церквей и зданій, такъ и для частныхъ надобностей духовенства.

На эти пункты со стороны князя Радивила послѣдовала слѣдующая резолюція:

1) Князь Радивилъ соглашается навести справки и если окажется, что замѣна церковныхъ земель еще не исполнена, то онъ возстановить силу первоначальныхъ фундушовыхъ записей;

2) предписываетъ экономическому управленію исправно производить ежегодныя данины изъ княжескаго скарба;

3) деревню Поповцы немедленно возвратить, въ случаѣ если за нее на выдана замѣна, а равно и фундушовую запись на нее. забранную ловчимъ Вольскимъ;

4) разрѣшаетъ безпошлинное пользованіе мельницей (безъ черги и мѣрки) съ прибавленіемъ еще 40 корцевъ къ прежнимъ 80;

5) освободить духовенство отъ плебейской подати (licenty) не находитъ возможнымъ, потому что оно назначено рѣчью - посполитой; но разрѣшить право свободнаго пивоваренія и винокуренія на собственныя нужды духовенства вполнѣ соглашается; точно также соглашается признать неподсудность духовенства свѣтскимъ судамъ;

6) обѣщаетъ полную помощь и содѣйствіе по этому пункту;

7) предписываетъ разслѣдовать дѣло о захватѣ городомъ церковной земли подъ бажантарню и удовлетворить сторону пострадавшую;

8) разрѣшаетъ свободную рыбную ловлю въ озерѣ Вечерѣ;

9) предписываетъ своему управленію устроить дѣло съ монастырской корчмой и обязываетъ архимандрію, чтобы ея юрисдичане напитки брали исключительно въ этой корчмѣ;

10) по части фундушей, относящихся къ Заблудовскому духовенству, обѣщаетъ снестись съ мачихой и утвердить ихъ;

11) точно также предписываетъ управленію Слуцкому производить Слуцкому женскому монастырю ежегодныя данины;

12) князь ничего не знаетъ о томъ, чтобы его войты отняли юрисдику женскаго монастыря, но предписываетъ разобрать это дѣло и удовлетворить обиженныхъ;

13) точно также обѣщаетъ свое полное содѣйствіе и по этому пункту;

14) требуетъ предъявленія подлинныхъ фундушей для ихъ утвержденія, разрѣшая въ тоже время пользоваться даниной по старинѣ;

15) разрѣшаетъ православному духовенству пользоваться входами въ пущу по ежегоднымъ особымъ ассигновкамъ;

16) разрѣшаетъ извѣстнымъ церквамъ пользоваться правомъ медоваренія, но обязываетъ представлять ему списки церквей, пользующихся этой льготой;

17) разрѣшаетъ Жидскому духовенству пользоваться рыбной ловлей въ озерѣ Жидѣ; крестьянъ ихъ увольняетъ отъ обязанностей принимать участіе въ облавахъ;

18) обѣщаетъ назначить весной особую коммиссію для изслѣдованія, который изъ острововъ принадлежитъ духовенству, и возвратить принадлежавшій духовенству же;

19) эта-же коммиссія разберетъ и другой споръ—о земляхъ и, въ случаѣ захвата возвратитъ принадлежащую церкви;

20) она же устранитъ недоразумѣнія и по этому пункту;

21, 22) пункты заключаютъ повтореніе предъидущихъ двухъ;

23) разрѣшаетъ пользоваться архивомъ для снятія копій съ фундушовыхъ записей, или же полученія подлинныхъ;

24) объясняетъ, что ему ничего не извѣстно было о дерзкихъ поступкахъ арендаторовъ жидовъ, теперь же онъ пришлетъ распоряженіе, чтобы арендаторы не смѣли шарить въ карманахъ духовенства, возвращающагося съ дарами послѣ совершенія требъ;

25) коммиссія, которая будетъ назначена, разсмотритъ и этотъ земельный захватъ и въ случаѣ его незаконности, возвратитъ;

и 26) князь наконецъ заявляетъ, что вслѣдствіе отъѣзда за границу въ теченіи года онъ не успѣлъ побывать въ своемъ имѣніи и не знаетъ, что въ немъ дѣлается; но предпишетъ своему старостѣ вникнуть въ документы и возстановить силу владѣнія духовенства по всѣмъ спорнымъ пунктамъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woie-

wodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron w. i. p. Jan Wolf—komornik woiewodztwa Witebskiego, opowiadał, prezentował y ad acta podał punkta memoryału, od oyców dysunitów i. o. xięciu imć Karolowi Radziwiłowi—eo tempore marszałkowi generalnemu prowincyi koronney y seymowemu, ad resolvendum podane, in rem et partem tychże oyców dysunitów Słuckich służące y należące, które podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomienione punkta memoryału ze wszelką w nich wyrażoną rzeczą były do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane; iakoż my sąd one przyiowszy, w xięgi wieczyste de verbo ad verbum wpisać pozwolili, których thenor sequitur estque talis:

Jaśnie oświecony mości xiąże marszałku zkonfederowaney nayiaśnieyszey rzptey, panie kollatorze y dobrodzieiu! Duchowieństwo graeco-rossyiskie Słuckie z dawnych czasów miało to sobie za powinność we wszelkich uciskach y dolegliwościach swoich, nie gdzie indziey szukać konsolacyi y wybawienia od nich, tylko u iaśnie oświeconych xiążąt ich mościów fundatorów, kollatorów y dobrodzieiów swoich. Tym porządkiem y tąż samą powinności swoiey drogą chcąc y teraz postępować, z wielkim serc uteschnieniem y ubolewaniem czekało przerzeczone duchowieństwo szczęśliwego przybycia i. o. waszey xiążęciey mości do Słucka, a nie mogąc się tak długo doczekać, przyciśnione ultima necessitate z wielo naydotkliwszemi sensibilissime krzywdami y dolegliwościami swoiemi, co raz bardziey zagęszczaiącemi się, aż tu w Warszawie i. o. waszey xięciey mci pana kolatora y miłościwego dobrodzieia swego przeze mnie niżey podpisanego w nayuniżeńszey submissyi szukać przymuszone iest, które o krzywdy y dolegliwości (choć in longum filum tu per cathegorias zebrane) takie y tych są okoliczności *Cathegoriae. Primo.* Rzecz iest naypewnieysza y u samych nawet i. oo. xżąt ichmościów Słuckich kollatorów dobrodzieiów żadney wątpliwości nigdy nie podpadaiąca, bo oczyma od każdego widziana, iż w mieście Słucku na górze zamku starego ab antiquo od początków miasta stała cerkiew soborna vice-kathedralna, tituli Zaśnienia nayświętszey panny Maryi, która choć za dopuszczeniem Boskim niedawno w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym in Martio zgorzała, ale mieysce y fundusz iey, od fundatorów i. oo. xiążąt ichmościów piissimae memoriae Olelków immortaliter iey nadany, zawsze w całości ni od kogo nienaruszony być powinien. Supplicatur o wolną erekcyą przerzeczoney cerkwi soborney na starym mieyscu. *Secundo.* I. oo. xiążęta ichmość kollatorowie y dobrodzieie cerkwi Słuckich, mianowicie i. o. x. imć Hieronim Radziwił — chorąży w. w. x. Lit., za którego panowania cerkiew pomieniona soborna zgorzała, y sukcessor i. o. x. mości i. o. xiąże imć Michał Radziwił—woiewoda Wileński, hetman w. w. x. Lit. desideratissimus genitor i. o. waszey xcey mści, wiedząc dobrze immortalitatem et immunitatem funduszu toties mianowaney cerkwi soborney, pozostałych w osieroceniu bez cerkwi y ołtarzów swoich dwunastu kapłanów cerkwi tey in spè futurae reaedificationis clementissime

utrzymuiąc, wszelkie annuaty roczne, mianowicie: żyta beczek wilenek szesnaście, miodu przasnego kamieni dwanaście, pieniądzami gotowemi złotych polskich dwadzieści, ze skarbu swoiego pańskiego, funduszami naznaczone y należące, corocznie niezawodnie onym oddawać kazali, co y za szczęśliwego panowania samego i. o. w. xcey mości pana kollatora dobrodzieia, aż do teraznieyszey nieszczęśliwey rewolucyi (w którey Słuck y Słuczyzna w ręce opiekuńskie poszły) interruptim et sacrosancte observabatur, a po wpadnieniu skarbu pańskiego w ręce cudze, przez cały przeszły dyspozycyi opiekuńskiey czas za lat cztery ani iednego ziarna z pomienionych corocznych szesnastu beczek żyta, także miodu y z pieniędzy, annuatim należących, nic cale niedano y fundusz contra piissimam mentem fundatorum et praememoratorum clementissimorum patrui et genitoris collatorum, tudzież y samego i. o. xcey mości pana y dobrodzieia, od którego tych awulsów w funduszach kapłani przerzeczoney soborney cerkwi dotychczas ieszcze niedoznawali, zgwałcono, kiedy kapłanów przerzeczonych dwunastu, zwłaszcza podczas teraznieyszego głodu y karystyi, inszego sposobu do życia y parafiy żadney, oprócz przerzeczonych annuat niemaiących, głodem różnie rozpędzono y prawie pomorzono. Supplicatur aby kapłanom przerzeczoney cerkwi soborney, annuaty żytne, miodowe y pieniężne inposterum dochodziły po oddaniu zaległych. *Tertio*. Wioskę nazwaną Popowce przy włości Starczyckiey w Słuczyznie leżącą, chłopów szesnastu od i. oo. xiężąt ichmościów Olelków fundatorów do cerkwi świętego Mikołaia Słuckiey funduszem nadaną, w possessyi cerkiewney u kapłanów Mikolskich przez lat dwieście y daley pacifice possydowaną, ś. p. i. o. xiąże imć Heronim Radziwił—chorąży w. w. x. Lit. w roku tysiąc siedmset pięḋziesiąt trzecim odebrawszy, napzód przez imć pana Wolskiego, łowczego swoiego, tey cerkwie fundusze na skarb odebrał y do włości Starczyckiey przyłączył, a to wszystko dla iedney tylko bliskości z dworem y włością Starczycką, za wielekrotnym supplikowaniem y upominaniem się o te zabrane fundusze y o wioskę była potym deklaracya oddania papierow y wioski tak od samego i. o. xiążęcia imci chorążego w. w. x. Lit. y od i. o. xiążęcia imci Michała Radziwiła—hetmana w. w. x. Lit.; ale do tychczas skutku tey deklaracyi ukrzywdzona ciężko y nieznośnie cerkiew Mikolska Słucka doczekać się nie może. Insuper po odięciu już tey wioski imć pan Słobocki—ekonom Starczycki, trzy dymy abiuratowe z tych chłopów cerkiewnych contra mentem abiuraty (która iest ad manus) w grodzie Nowogrodzkim zdioł, czy wygluzować postarał się, y na samych kapłanów Mikolskich, przedtym possessorów tey wioski, napisać kazał, którzy iniustissime, teraz nie maiąc wioski pomienioney w possessyi swoiey, za trzy dymy podymne płacić muszą y płacą, co testantur kwity od exekutorów grodzkich prezbyterom powydawane. Supplicatur o przywrocenie wioski Popowców do własney possessyi cerkiewney vigore funduszów. *Quarto*. Klasztor archimandryi Słuckiey między własnemi brzegami gruntów swoich od i. o. xiężney ieymci Michałowey Alexandrowiczowey Olelkowiczowey miał nadany dla siebie młyn na rzece Łokniei, ieszcze w roku tysiąc pięćset dziewięḋziesiąt siódmym, Septembris czternastego

dnia, ten młyn per invidiam arendarzów Słuckich, z niewypowiedzianą niewygodą y krzywdą klasztoru, iuż od lat około ośmiudziesiąt iest zniesiony; za wielokrotnym różnemi czasy od różnych archimandritów upominaniem się o tę krzywdę do dalszey woli xięcey kollatorskiey od ichmościów panów ekonomów y dyspozytorów Słuckich, in vim zniesionego młynu bez czerhy y miarki było pozwolono archimandrytom wolne mlewo w młynach. Słuckich, ale teraz y to iest zabronione. Aż do przeszłego dekretu w konfederacyi w. x. Lit. od naymnieyszey ośminy zboża zmletego klasztor arendarzom płacić musiał, y teraz odnowić tę płatę arendarze zamyślaią, y z tym się odzywaią. Supplicatur o zaięcie stawu y postanowienie młynu w własnych brzegach funduszowych. *Quinto.* Różne różnych naiaśnieyszych królów ichmościów polskich y wielkich xiążąt Litewskich przywileia, diplomata, konstytucye etc., duchowieństwo graeco-rossyiskie z duchowieństwem rzymskim równaią y od podatków plebeis przyzwoitych piissime excypuią; a w Słucku iuż od niemałego czasu, blisko lat czterdziestu duchowieństwo graeco-rossyiskie przymuszone iest do płacenia podatku skarbowego, poddaństwu przyzwoitego, vulgo licenty, albo akcyzy od drzewa na reparacyę cerkwi bożych, cmentarzów y plebanii swoich, od drew na opał domowy, a co większa y od zboża na sustentacyą własną swoią codzienną, którego ani ziarna bezmytnie do miasta wprowadzić nie można, dla grabienia y napaści od arendarzów. Temiż wyżey mianowanemi przywileiami duchowieństwo graeco-rossyiskie, z rzymskim porównane, powinno mieć wolny trunek piwa y gorzałki na własną potrzebę swoią, a duchowieństwu Słuckiemu, w mieście y po wsiach będącemu, zwierzchność zamkowa y arendarze tego fortissime zabraniaią. za iedną kwartę wódki oyca Piotra Starynkiewicza—prezbitera Spaskiego, samego z żoną wareszcie w zamku Słuckim przez tydzień więzili y szkody na złotych tysiąc, zgrabiwszy go, ze wszystkim onemu uczynili. Jeszcze temiż wyż wspomnionemi przywileiami, dyplomatami y konstytucyami duchowieństwo graeco-rossyiskie z rzymskim porównane, nie powinno być pociągane do żadnych sądów świeckich, ani aresztowane; a w Słucku za iedną kwartę wódki kapłanów aresztuią, grabią y sądzą bez żadney od danego sobie prawa zasłony, iako się praktykowało na wyż rzeczonym prezbiterze Pietrze Starynkiewiczu. Supplicatur primo: aby duchowieństwo wolne było od płacenia licenty, sive akcyzy. Secundo, aby duchowieństwu wolno mieć piwo y gorzałkę na swoią potrzebę w domach swoich. Tertio, aby kapłani do sądów świeckich pociągani y grabieni nie byli. *Sexto.* I. w. i. x. Riankour — biskup Ptołomaidy, pleban Słucki. maiąc gruntu, funduszem do wioski kościelney, nazwaney Plebanców. sobie nadanego, nie więcey iak tylko szachownic trzy, y to nie w iednym obrębie, ale o podal iedna szachownica od drugiey, między gruntami także funduszowemi cerkwi Mikolskiey, Juriewskiey y Rożdestweńskiey leżących, tym tedy sąsiedztwem swoich trzech szachownic wdarł się imć ultro w grunta trzech mianowanych cerkwiey, bo pierwsza imcina szachownica siedzibna, na którey dwór imci Szaczewski stoi, przywłaszczyła do siebie gwałtem gruntów cerkwi Mikolskiey, in contiguitate będących, więcey niż pół włoki. Druga sza-

chownica iegmcina, za Lesunami leżąca, gwałtem także wzieła do siebie gruntów cerkwi Jurewskiey w sąsiedstwie będących włok około półtrzeci, item tąż swoią szachownicą iedną za Lesunami leżącą, także przyległych iey z drugiey strony gruntów cerkwi Rożdestweńskiey odiął iegomć violentissime włok półtory y tak nad słuszność wszelkiego pomiaru nie szachownice, ale całe obręby przestronne, włokami liczone, dla siebie imć w cudzych gruntach porozrabiał, a to uczynił iegomość w roku tysiąc siedmset czterdziestym czwartym die dwudziestego piątego Marca, w dzień Zwiastowania Nayświętszey Panny Maryi święta russkiego, upatrzywszy czas, kiedy kapłani graeco-rossyiscy nabożenstwem w cerkwi byli zabawni, na tenczas imć zniosłszy się z imć panem Kazimierzem Połońskim — gubernatorem Słuckim y z sobą imci uprosiwszy, sam bez żadnego sądu y dekretu osobą swoią ten wyiazd dla siebie korzystny uczynił y mianowane cudze funduszowe grunta pozabierał. Supplicatur o obronę y kollatorską protekcyą funduszów przerzeczonych cerkwi, aby przerzeczone sąsiedztwo pozabierane grunta pooddawało, nie szczycąc się wyiazdem potaiemnym imci pana gubernatora Połońskiego, y w czasy dalsze aby granic sąsiedzkich nie psowano. *Septimo.* W roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt czwartym die czternastego Novembris, sianożęci funduszowych klasztornych przed samym klasztorem archimandryi Słuckiey na wozów sporych gospodarskich trzydzieście, titulo dania odmiany na inszym mieyscu, dla przyległości zaymuiąc na tenczas de novo Bażanternię xiążęcią przez imci pana Oraczewskiego - kommisarza generalnego x. Słuckiego y Kopylskiego, od obrębu archimandryi odięto y do Bażantarni wgrodzono. Supplicatur aby grunt własny archimandryi Słuckiey, do Bażantarni zaięty, sine detrimento w całości był przywrócony. *Octavò.* Pobożnym y szczodrobliwym ii. oo. xiążąt ichmościów Słuckich Olelków funduszem wolne łowienie ryb w iezierze Wieczerzy, także zaięcie iazów na rzece Oresie klasztorowi archimandryi Słuckiey pozwolone są, które łowienie ryb klasztorowi iest zabronione. Supplicatur o wolne łowienie ryb w iezierze Wieczerzy, tak też aby wolno było na rzece Oresie iazy mieć dla łowienia ryb klasztorowi Słuckiemu. *Nono.* Klasztor ś. Tróycy archimandryi Słuckiey przed samą fortą y wrotami swoiemi ma przyległą sobie iuryzdykę funduszową w obrębie gruntów, na klasztor wydzielonych, za kopcami leżącą, immunitate et libertate funduszami przyzwoitemi utwierdzoną; w pośrzodku tey iuryzdyki znayduie się mizerna barzo karczemka klasztorna; w tey karczemce, ni do kogo, tylko do klasztoru należącey, wolney propinacyi trunków, osobliwie gorzałczanego w pokrzywdzenie klasztorowi zabraniaią. Na tęż iuryzdykę klasztorną częstokroć od zamku Słuckiego warty żołnierskie garnizonowe nasyłaią, ludziom klasztornym, iuryzdyczanom y arendarzowi klasztornemu zboża przed własnemi wrotami swemi u przedaiących ludzi do miasta na potrzebę swoią, a podczas y na klasztorną, zwłaszcza przy teraznieyszey drożyznie, przez tęż wartę kupować totaliter zabraniaią. Która to warta y teraz immediate przed wyiazdem moim do i. o. w. x. imci tu do Warszawy postawiona iest. Supplicatur primo: o wolną propinacyą w karczmie Troyczańskiey gorzałki y innych trunków. Secundo,

aby żadney ni od kogo Troyczanom prepedycyi nie było w kupowaniu dla własney swoiey potrzeby żywności. *Decimo.* Klasztor graeco-rossyiski Zabłudowski od ii. oo. xiążąt antecessorów i. o. w. x. imci w mieście Zabłudowiu w powiecie Grodzieńskim ufundowany, na nieprzerwaną nigdy sustentacyą zakonników ma wydzieloną y naznaczoną sobie funduszem dziesięcinę ze wszystkich folwarków y wsi, do hrabstwa Zabłudowskiego należących, to iest, z każdey włoki po iedney kopie żyta, która dziesięcina iuż od niemałego czasu klasztorowi, w pokazaney funduszowey całości nie dochodzi tak od poddaństwa i. o. w. x. imci, do dworu Zabłudowskiego ad praesens należącego, iako y od poddaństwa różnych ichmościów tenutorów w tymże hrabstwie znayduiących się przy tym że klasztorze Zabłudowskim. Tymże samym funduszem ufundowany Szpital ma naznaczoną dla siebie coroczną ze dworu Zabłudowskiego iałmużnę zbożem gotowym, mianowicie żyta beczek sześćdziesiąt, ięczmienia beczek piętnaście, grochu beczek sześć, hreczki beczek dwadzieści, y ta iałmużna funduszowa doroczna beczek sto iedna (zważ. i. o. miłościwy panie, z iak wielką szkodą ubóstwa, nie bez zawodu sumnienia utrzymuiących) iuż od lat kilkudziesiąt zatrzymana iest we dworze, ani iedney beczki zboża ubogim nie daią, przez co funduszowi zadosyć się nie staie. Temuż klasztorowi Zabłudowskinmu i. pp. administratorowie, łowczowie, strażnicy y inni słudzy dworscy zabraniaią z puszcz i. o. w. x. imci wywozić drew na opał klasztorny, drzewa większego na reparacyą y wszelkie potrzeby gospodarskie, contra piissimam mentem fundatorum, którzy dobrze wiedzieli, iż ten klasztor Zabłudowski, tak, iako y inne ubique locorum bez puszczy obeyść się nie może, czego onemu nigdy nie bronili. Supplicatur: primo o ucalenie y niezawodne oddawanie dziesięciny; secundo, o niezawodne oddawanie zatrzymaney na szpital iałmużny; tertio, o wolny wiazd do puszczy, y wolne mliwo w młynie. *Undecimo.* Podług takowychże ii. oo. xiążąt ich mościów Słuckich fundatorów dobr. funduszow naznaczono iest wiecznie na klasztor panieński graeco-russki Słucki tituli ś. Eliasza proroka annuata żytna z różnych dworów i. o. w. imci, to iest: Iwanskiego, Pohostkiego, Omhowickiego, Ostrowskiego, Kopylskiego, Cimkowskiego, Starczyckiego y Basławskiego z każdego dworu po dwie beczki żyta corocznie na sustentacyą zakonnikom; tey annuaty wyżey mianowane dwory przeszłych lat od roku tysiąc siedmset trzydziestego piątego za lat trzydzieści pięc nic expressissime ani iednego ziarna klasztorowi nie dały. A tę annuatę żytną nayiaśnieysza zkonfederowana rzeczpospolita w. x. Lit. w roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt czwartym, szesnastego Oktobra w Brzesciu za sprawedliwą uznała et ad decernendum przyięła. Supplicatur, aby żyto na klasztor Słucki panien zakonnych ze dworów mianowanych corocznie, a niezawodnie w całości było vigore funduszu wydawane. *Duodecimo:* klasztor panien zakonnych Słuckich tenże sam miał funduszem inkorporowaną sobie przyległą iuryzdykę małą; chałup na niey prostych mieszczańskich koło dziesięciu dla posługi klasztorney, debili sexui potrzebney, z niewielką bardzo od nich obwencyą y powinnością; teraz od lat dziesięciu tę iuryzdykę pp. wóytowie Słuccy odięli y do miasta pociągnęli.

Supplicatur o przywrócenie przerzeczoney iuryzdyki, item do possessyi klasztorowi panien zakonnych. *Decimo tertio.* Klasztor ś. Mikołaia Hrozowski, do archimandryi Słuckiey należący, w kollacyi i. o. w. x. imci zostaiący, ma in contiguitate grunta imci pana Theodora Niezabitowskiego—kasztelanica Nowogrodzkiego, który imć klasztor pomieniony, iuż od dawnego czasu wielce krzywdzi, mianowicie w tym: Brzeg własny klasztorny przed samą fortą na spólney rzeczce groblą zaiowszy, sobie uzurpuie; z młynu, na teyże rzeczce spólney stoiącego, sam profituie. Grunta klasztorne y poddaństwo iego do siebie imć przywłaszcza, granice wraz odmienia bez żadnego pokazania ograniczenia swoiego, słowem bez żadnego dokumentu y prawa. Supplicatur o miłościwą kollatorską obronę funduszów Hrozowskich klasztornych. *Decimo quarto.* Podług starodawnego ii. oo. xiążąt ichmościów funduszu należy ze skarbu i. o. w. x. imci, to iest od arendarzów myta Słuckiego coroczney annuaty woskowey różnym cerkwiom y klasztorom Słuckim, także y Kopylskiey wosku czystego lauteru na świce na rok cały kamieni po szesnaście, która annuata woskowa przez lat dwadziesci dziewięć, komu należy, nie dochodziła. Tę annuatę woskową, iako ona iest sprawiedliwa, iustissime cerkwiom Bożym należąca, skonfederowana nayiaśnieysza rzecz-pospolita, ut supra dictum est, przyznała. Supplicatur o potwierdzenie funduszow, in omnibus punctis et clausulis, y żeby niezawodnie corocznie należyty wosk, komu należy, był z arendy Słuckiey wydawany, także y Kopylskiey kamieni półtora osobliwie. *Decimo quinto.* Z szczodrobliwey łaski ii. oo. kollatorów y fundatorów swoich duchowieństwo religii graeco-rossyiskiey w Słucku y w Słuczyznie miewało zawsze opał domowy wolny y wolne drzewo większe na reparacyą cerkwiey bożych z puszcz pańskich xiążęcich, zkąd komu przyległey być mogło, a teraz mianowane puszcze zabronione są duchowieństwu, insuper y za sam mizerny opał domowy, bez którego żywy człowiek obeyść się nie może, kapłanów graeco-rossyiskich płacenia wgaynego podatku skarbowego, za puszczę niedawno postanowionego, ii. pp. łowczowie y administratorowie dworscy przymuszaią, do regestrów, albo inwentarzów swoich za iedno z chłopami ciągłemi osoby kapłańskie, grunta y włoki cerkiewne wpisuią, pro libitu suo pensye nakładaią, grabią y ciężko exequuią, osobliwie drzewa na reperacyą cerkwiey bożych pod wielką winą y karą ii. pp. łowczowie y inne urzędy zamkowe zabraniaią; zaco u kapłanów konie y woły grabią, a parafianów, którzy by chcieli z gorliwości ku chwale Bożey drzewo iakie na reperacyą cerkwi swoiey spuścić y sprowadzić, biią, postronkuią y aresztem zamkowym onym odgrażaią, przez co cerkwie w ostatnią idą ruinę. Supplicatur, aby z łaski kollatorskiey y dobrodzieyskiey kapłanom, podług dawnego zwyczaiu, wolny był do pańskiey puszczy wstęp bez płacenia wgaynego. *Decimo sexto.* Do wielu cerkwiey graeco-rossyiskich, w Słucku y po wsiach w Słuczyznie będących, do których gotowego woskowego rocznego nadania funduszem niemasz, ponadawane są od ii. oo. xiążąt ichmościów kanuny, dla sycenia miodu podczas festów, kiedy zebrania większe ludzi bywaią, a to dla wosku na swiece do cerkwiey z tey rozsyty y przysyty miodowey wyszynkowawszy bractwem zaraz podczas festu rocznego

ten miod takowego sycenia kanunów na potrzebę, ut supra, żydzi arendarze w Słucku y po wsiach kapłanom y bractwom zabraniaią, do czego zwierzchności zamkowe y urzędy dworskie, proteguiąc w tym żydów, przykładaią się in praeiudicium funduszów, et detrimentum cerkwiey Bożych evidentissimum. Supplicatur o wolne sycenie kanunów kapłanom y bractwom vigore funduszów y żeby arendarze prepedycyi żadney tym syceniom nie czynili. *Decimo septimo.* Kapłani cerkwie Żydzkiey dla przyległości gruntów swoich funduszowych, osobliwszym obrębem y ograniczeniem, nie excluduiąc od nich y ieziora, vigore funduszów cerkwi swoiey powinni mieć y miewały zawsze wolne łowienie ryb w iezierze Żydzie nie tylko mnieyszemi sieciami, ale y samym wielkim niewodem, poko tylko granica gruntów ich zasięga, a teraz od niemałego iuż czasu to wolne łowienie ryb przez skarb xiążęcy iest onym zabronione z niemałym nadwerężeniem funduszu. Insuper poddanych teyże przerzeczoney cerkwi Żydzkiey, na samym brzegu ieziora siedzących, podług funduszów od wszelkich powinności dwornych xiążęcych y panszczyzny na zawsze uwolnionych, dwor Dziakowski, a naybardziey ii. pp. niewodnicze do ciągnienia niewodow y ii. pp. łowczowie do chodzenia na obławy violentissime pociągaią. Toż czynią y ludziom poddanym cerkwi Warwarzeńskiey Słuckiey, tamże nie daleko ieziora we włości Skowyszyńskiey we wsi Kuzniczach siedzącym. Supplicatur aby vigore funduszów kapłanom Żydzkim wolne było ryb łowienie w iezierze Żydzie, a wiolencya, czyniąca się poddanym cerkwi Żydzkiey y Warwareńskiey, aby była komu należy, zakazana. *Decimo octavo.* Vigore funduszów dwa ostrowy Opów y Zaberweże we włości Skowyszyńskiey leżące, nadane są do cerkwi Warwareńskiey Słuckiey, które ostrowy iuż od niemałego czasu odięto. Supplicatur o przywrócenie dwuch ostrowów do possessyi cerkiewney vigore funduszów. *Decimo nono.* Od cerkwi Kryńskiey tituli śś. apostołów Piotra y Pawła niedawno w roku tysiąc siedmset trzydziestym czwartym, za dzierżawy ii. pp. Kossarzewskich, włokę gruntu funduszową odięto y do gruntów dwornych folwarku Kryńskiego na używanie dworne inkorporowano, także y poddanych teyże cerkwi w Krynkach y we wsi Mezowiczach od lat kilkudziesiąt iuż odięto na skarb pański. Supplicatur o przywrócenie iak gruntów, tak y poddanych do possessyi własney vigore funduszu. *Vigesimo.* Od cerkwi Wyzniańskiey tituli ś. Mikołaia różne grunta funduszowe, iako to: pola orome, morgi, sianożęci, ostrowy, iazy poddani i. o. w. x. imci pod różnemi pretextami poodbierali, insze sianożęci y ogrody do zwierzyńca, tamże przy dworze Wyżniąnskim będącego, odebrano y odgrodzono. Supplicatur o przywrócenie do cerkwi Wyzniańskiey w całości wszystkiego, co odięto było vigore funduszu. *Vigesimo primo.* Jeszcze y innym wielo cerkwiom, mianowicie Pohostkiey, Jaremickiey, Storobińskiey, Woskresieńskiey Słuckiey, Raczkowskiey, grunta cerkiewne poodbierano, częścią pod dworne używanie wzięto, a częścią poddaństwu pooddawano. Taż sama dzieie się krzywda y na inszych mieyscach, że grunta klasztorne y cerkiewne, nienależne do gruntów skarbowych, inne przywłaszczaią, a inne w zawód puszczaią. Supplicatur etiam, aby pomienionym cerkwiom, na wsiach będącym, grunta poza-

bierane pooddawano y poddaństwu wdzierać się w nie y zawody czynić zakazano. *Vigesimo secundo.* W xięstwie Kopylskim prezbyterowie cerkwiey graeco-rossyiskich w samym mieście Kopylu, w miasteczkach Piaseczney y Romanowie zostaiący, płacąc corocznie obóyga ratami podymne do grodu woiewodztwa Nowogrodzkiego y kwity od imci pana subkollektora zawsze maiąc każdey raty, przymuszani ieszcze bywaią płacić drugie podymne do zamku Kopylskiego z ciężką nieznośną krzywdą swoią. Supplicatur, aby urzędnicy zamku Kopylskiego z kapłanów mianowanych nie dopominali się podymnego, gdyż kapłani nie do dworu, ale do grodu tylko iednego podymne płacić powinni. *Vigesimo tertio.* Podczas inkursyi Szwedzkiey w roku tysiącznym siedmsetnym ósmym, ochraniaiąc niby duchowieństwo graeco-rossyiskie Słuckie, kiedy archimandrya Słucka zwłaszcza za miastem stoiąca, y inni kapłani nie wiedzieli, gdzieby z ubogiemi sprzętami cerkiewnemi bespiecznie schronić się mogli, imć pan Stanisław Niezabitowski—podczasy Kaliszski, na tenczas generalny ekonom y rządca xięstwa Żmudzkiego y Kopylskiego, wszystkie srebra cerkewne, apparaty, fundusze y dokumenta cerkiewne do skarbu i. o. w. x. imci Słuckiego, vulgo do kamery, kapłanom graeco-rossyiskim dla pewnieyszego schowania poprzynosić kazał, gdzie z łaski Bożey wszystko to ocalało, po którey inkursyi mianowane srebra y apparaty imć w całości kapłanom pooddawał, także y papiery niektórych cerkwi, a część niemałą dokumentów cerkiewnych y klasztorów różnych na czas niby krótki do oddania onych niezawodnego w kamerze Słuckiey utrzymał, mieniąc, iż mnie są potrzebne te dokumenta do spraw ii. oo. xiążąt ichmościów dobrodzieiów, których papierów y dokumentów przy ustawicznych requizycyach, a co raz dalszych prolongacyach y deklaracyach oddania, pomieniony imć nie oddał póty, aż imci śmierć zakroczyła; post fata pomienionego imci pana Niezabitowskiego—ekonoma, odmieniona zwierzchność ekonomiczna y coraz daley odmieniaiąca się przerzeczonych dokumentów także długo nieoddawała, mieniąc zawsze, iż na prędce wyszukać onych nie można. Tandem successu temporis. za szczęśliwym iuż obięciem Słucka przez i. o. xiążęcia imci Heronima Radziwiła, starosty protunc Przemyskiego y Krzyczewskiego etc. pana dziedzicznego, te papiery zabrane y zawiezione są do generalney archiwy Bialskiey, gdzie y teraz, ut certissime constat, asservantur. Supplicatur o wolne otwarcie archiwy Bialskiey dla wyszukania w niey funduszów y dokumentów archimandryi y duchowieństwu Słuckiemu służących. *Vigesimo quarto.* Żydzi wiernicy od arendarzów kabaku y akcyzy Słuckiey, w bromach Słuckich w każdey po dwa porozstawiani, kapłanów graeco-rossyiskich intantum turbuią, że powracaiącym z parafii swoich ze wsiów do miasta, dokąd dla dyspozycyi chorych y umieraiących ludzi ieżdżą, etiam ipsas sacratas pixides niewiernemi rękami swemi u nich profanuią y przy piersiach trzymane targaią, gorzałki niby do miasta wiezioney lub niesioney w zanadrzach kapłańskich szukaiąc; na co ubolewaią serca wszystkich patrzących na to chrześcian. Supplicatur o poskromienie tantorum ausuum żydów niewiernych, y żeby kapłanom wolny był gressus et regressus, bez takich niechrześciańskich y bezbożnych opressyi.

Vigesimo quinto. W mieście Słucku przy cmentarzach cerkwi Woskresieńskiey y Warwareńskiey był od dawnych wieków funduszami nadany dla duchowieństwa Słuckiego dwór sądowy, nazywaiący się metropolitański; świadczą o nim wszystkie inwentarze mieyskie y cały Słuck; ten dwór sądowy podczas pożaru w mieście, kiedy y cerkwie Słuckie pogorzały, także zgorzał, a mieysce domu tego dyspozycya zamkowa ad usus i. o. w. x. imci na zabudowanie na nim komedhazu odebrała. Supplicatur o restytucyą mieysca dworu duchownego sądowego. *Vigesimo sexto.* Roku przeszłego tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątego, maiąc gwałtowną potrzebę kapłani Słuccy, reperować opadłe cerkwie Boże y cmentarze, w inkursyach popalone, żydzi arendarze Słuccy drzewa na pomienioną reparacyą żadną miarą do miasta nie puścili w bromach, aż kapłani zastawy, in triplo więcey ważące, dać onym musieli, do woli y dyspozycyi w tym i. o. w. x. imci odzywaiąc się y appelluiąc, które zastawy (iako lichtarze cierkiewne et id genus) do tychczas zatrzymane u żydów leżą: bez zapłacenia licenty oddawać onych nie chcą. Supplicatur o oddanie zastawów przerzeczonych y innych, także za drzewo, za drwa y opał domowy od kapłanów pobranych. Te dolegliwości cerkwi Bożych y duchowieństwa graeco-rossyiskiego, w Słuczyznie będącego, przy nayuniżeńszey submissyi moiey in sinum kollatorskiey klemencyi i. o. w. x. imci debita cum adoratione złożywszy, a insze naybardziey, które są wyższych kathegoryi y duchowieństwa unitorskiego tangunt, o poczynionych od ichmościów wiolencyach w funduszach, cerkwiach y parafiach duchowieństwu graeco-rossyiskiemu, (które także miłościwey kollatorskiey obrony i. o. w. x. imci żebrzą y żebrzeć maią), osobliwszemu na to czasowi rezerwowawszy, teraz ad interim w wyżey tylko wypisanych krzywdach y uciskach miłościwey allewiacyi y sprawiedliwości ś. dla wyżey mianowanych cerkwiey Bożych, klasztorów y uciśnionego duchowieństwa sam przez siebie ex munere officii mei imieniem całego duchowieństwa y zgromadzenia graeco-rossyiskiego iako naypokorniey supplikuię.

Rezolucga na punkta od i. x. Pawła Wołczańskiego—archymandryty Słuckiego, metropolii Kiiowskiey namiestnika poda ne et in cathegorias podzielone, ad praesens gdy archiwa moie nie znayduią się, dana w Warszawie dnia siedmnastego Nowembra, millesimo septingentesimo sexagesimo septimo anno. *Ad cathegoriam primam.* Ponieważ archiwa moie po różnych mieyscach są rozrzucone y tak prędko dla odległości kraiów zebrane być nie mogą, więc ad hanc cathegoriam daie się rezolucya: Jeżeliby przez antecessorów moich, immediate xięstwo Słuckie possiduiących, nie znalazła się iakowa kompozycya, albo dobrowolna praevio beneplacito względem mieysca zamiana, tedy fundusz pierwszy robur suum acqvirit, ani denegować będę na tym mieyscu nowego pobudowania cerkwi, antiquitus fundowaney. *Ad cathegoriam secundam.* Daie się dyspozycya do ekonoma x. mego Słuckiego, aby wyrażoną w tey kathegoryi annuatę: żyta beczek wilenek szesnaście, miodu przaśnego kamieni dwanaście, pieniędzmi gotowemi złotych polskich dwadzieści oddawano z prowentu Słuckiego. *Ad cathegoriam tertiam.* Daie się dyspozycya do ekonoma xięstwa mego Słuckiego, aby wieś Popowce nieodwłócznie podał

y przywrócił do possessyi cerkwi Mikolskiey Słuckiey, a podania swego inwentarz spisał podług inwentarzów starych, cirkumferencyą gruntów tey wioski opisuiących. Waruię iednak sobie, iż ieśliby się w archiwach znalazł iakowy dokument, przez ś. p. xięcia imci stryia mego uczyniony, zamianę albo bonifikacyą iaką za tę wioskę naznaczaiący, tedy teraznieysza względem podania tey wioski dyspozycya praeiudiciare onemu niema. Dokumenta funduszowe na tę wioskę przez pana Wolskiego łowczego, iak się wyraża, zabrane, ieśli są przez niego do archiwów moich oddane, extradycya takowych dokumentów declaratur. *Ad cathegoriam quartam.* Między produkowanemi przez i. x archimandrytę Słuckiego dokumentami, że się znayduie konwencya pod tę porę, kiedy młyn w tey kathegoryi wspomniony, hostilitatis causa został zruinowany, zawarta z imć panem Niezabitowskim—protunc ekonomem Słuckim, iż młyn na rzece Łokniei nie ma być zaymowany, lecz in recompensam pozwolono bez czerhy y miarki wolne w młynach Słuckich zmełcie zboża różnego na rok korcy osimdziesiąt, więc inhaerendo tey konwencyi y teraz daie się dyspozycya do arendarzów Słuckich, aby to wolne mliwo in quantitate designata bez czerhy y miarki corocznie pozwolone było. Insuper gdy tenże klasztor ma ad praesens znacznieyszą liczbę zakonników, więc z łaski moiey przydaię ieszcze wolne mliwo na rok podobnym że, iak wyżey, sposobem korcy czterdzieście zboża różnego. *Ad cathegoriam quintam.* Licenta y akcyza nie iest podatek partykularnie ustanowiony y tylko plebeis przyzwoity, lecz od rzeczy-pospolitey, która iest iurium suorum domina, per constitutionem anni millesimi sexcentesimi quinquagesimi noni naznaczony, nikogo od płacenia nie excypuiący, który podatek, iak prędko od rzeczypospolitey zniesiony zostanie, wszyscy ab onere onego uwolnieni będą. Ad secundum z duchownych graeco-rossyiskich, który kolwiek pokaże fundusz od przodków moich, nadaiący wolność mieć piwo y gorzałkę na potrzebę własną w domach swoich, ten duchowny gaudebit immunitate funduszu, protunc declaratur w tym punkcie względem piwa y wódki na własną potrzebę, oraz zboża wprowadzonego taka wolność, iaką ma duchowieństwo rzymskie, w Słucku mieszkaiące. Ad tertium duchowni graeco-rossyiscy, że do sądów świeckich pociągani y grabieni być nie powinni, przyznaię. *Ad cathegoriam sextam.* W tym punkcie deklaruie się pomoc y protekcya moia. *Ad cathegoriam septimam.* Daie się dyspozycya imci panu Niepokoyczyckiemu, staroście xięstwa mego Słuckiego, aby nieodwłócznie na grunt ziachał y ludzi wiadomych examinował, wiele gruntu wgrodzono do Bażantarni y ieśli żadna nienastąpiła zamiana, tedy ten sam kawał gruntu przywrócił archimandryi Słuckiey. *Ad cathegoriam octavam.* Wolne łowienie ryb w iezierze, nazwanym Wieczerza, pozwala się z warunkiem, że tylko na własną potrzebę klasztoru archimandryi Słuckiey. Wolno też mieć iazy na rzece Oresi, ad mentem dawnego nadania na potrzebę tylko klasztoru. *Ad cathegoriam nonam.* Uspakaiąc kłótnie z tey propinacyi w karczmie, do archimandryi Słuckiey należącey, wydaię dyspozycyą do imci pana starosty mego Słuckiego, aby od Bożego narodzenia następuiącego spisał kontrakt arendowny z imć xiędzem archimandrytą

na lat dwie, daiąc na każdy rok za tę karczmę po złotych polskich trzy tysiące, którą summę, obiowszy tę karczmę y przyłączywszy do generalney arendy Słuckiey, arędarze mieyscy co kwartał maią płacić, anticipative ratami y kwity brać od i. x. archimandryty, który tę karczmę ze wszelkim szynkiem gorzałczanym, piwnym, miodowym, z tytuńem y smołą puszcza y przyłącza do arendy mieyskiey, waruiąc iż w klasztorze żadnego szynku mieć nie będzie y onera reipublicae, respective czopowe, sam opłacać będzie. Juryzdyczanie tey archimandryi trunki z tèy karczmy brać maią, a nie ze strony. *Ad cathegoriam decimam.* Hrabstwo Zabłudowskie że pod dożywotnią zostaie possessyą i. o. xiężny ieymości Radziwiłowey—woiewodziney Wileńskiey, hetmanowey wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, macochy moiey, więc aby fundusze dawne zachowane y utrzymane były, przyrzekam moie interessowanie się y list pisany daię. *Ad cathegoriam undecimam.* Aby ta annuata wydawana była z mieysc naznaczonych, czyni się ad praesens dyspozycya do ekonoma Słuckiego. *Ad cathegoriam duodecimam.* Wóytowie Słuccy że tę iurysdykę odebrali, nie iest mi wiadomo; i. p. starosta xięstwa mego Słuckiego rozkaże wóytom producere iura; ieśli się pokaże, że usurpative przywłaszczyli sobie wspomnioną iuryzdykę, więc restitutionem oney nakaże tak, iak antiquitus w swoiey cyrkumferencyi znaydowała się. *Ad cathegoriam decimam tertiam.* Przyrzeka się w tym pomoc, iaka ze mnie być może ad manutentionem funduszu. *Ad cathegoriam decimam quartam.* Wspomnione fundusze in authentico maią być podane do approbaty moiey, interim daie się dyspozycya, aby wosk był wydawany z arendy Słuckiey y Kopylskiey. *Ad cathegoriam decimam quintam.* Ponieważ duchowni graeco-rossyiscy nie maią pozwolenia przez fundusze wolnego do puszczy moiey wstępu, więc do prośby onych skłoniwszy się daię assygnacyą do łowczego mego, aby przez rok cały nie bronił onym brać na opał własny drzewa leżące, a po skonczonym roku o nową assygnacyą prosić maią. Na reparacye zaś cerkwi dawane będzie drzewo za assygnacyami memi, o które potrzebuiący onego prosić powinni. *Ad cathegoriam decimam sextam.* Którym cerkwiom fundusze pozwalaią wolne sycenie kanonów, tym żeby bronne nie było, wydaię dyspozycyą do imci pana starosty xięstwa mego Słuckiego. Takowe zaś fundusze maią być podane do approbaty dla wiadomości moiey, które cerkwie gaudent wolnością sycenia kanonów. *Ad cathegoriam decimam septimam.* Pozwala się kapłanom Żydzkim wolne ryb łowienie w iezierze Żydzie na własną tylko potrzebę, a nie na przedaż. Poddani także od pędzenia na obławy uwolnieni zostaną. *Ad cathegoriam decimam octavam.* Przyrzeczona ode mnie kommissya, primo vere wyznaczyć się maiąca, weyrzy, w iakim obrębie y rozległości te dwa ostrowy przedtym były y one po veryfikacyi uczynioney do possessyi cerkiewney przywróci. *Ad cathegoriam decimam nonam.* Taż kommissya przywróci wspomniony grunt, ieśli sprawiedliwie do cerkwi należy. *Ad cathegoriam vigesimam.* Przywrócono będzie po weyrzeniu kommissyi na to wyznaczoney, co przedtym według funduszu należało. *Ad cathegoriam vigesimam primam.* Że to potrzebuie wizyi na gruncie, więc kommissya deklaruiąca się w to weyrzy,

y, iakie będą funduszem wyprobowane grunta, powróci cerkwi. *Ad cathegoriam vigesimam secundam.* Kommissya wyznaczona w to weyrzy, y co kolwiek iest praeiudiciosum funduszom, zniesie. *Ad cathegoriam vigesimam tertiam.* Jeśli się iakie w archiwach moich Bialskich znaydą fundusze, non denegabitur extraditio onych. *Ad cathegoriam vigesimam quartam.* Dotąd mi takowy postępek arendarzów nie był wiadomy y żeby to in posterum nie praktykowało się, wydaię móy ordynans, ażeby powracaiących y wychodzących kapłanów graeco-rossyiskich nie ważyli się po zanadrzach y kieszeniach rewidować. *Ad cathegoriam vigesimam quintam.* Kommissya naznaczyć się maiąca ma weyrzeć w dokumenta authentyczne; ieżeli zamiana nie nastąpiła, ma ten plac powrócić. *Ad athegoriam vigesimam sextam.* W roku przeszłym y zaprzeszłym mieszkałem za granicą, więc co się stało w dobrach, wiedzieć nie mogłem, y ieśli się tak znayduie, wydaię moy ordynans do imci pana starosty Słuckiego, aby zabrane zastawy wraz wrócone były duchownym. Datum ut supra. U tych punktów na podany memoryał od oyców graeco-rossyiskich archimandryi Słuckiey czynionych rezolucyi podpis ręki przy pieczęci na czerwonym laku wyciśnioney i. o. xiązęcia imci his verbis: Karol xiąże Radziwił—marszałek konfederacyi generalney y seymowy.

Które to takowe punkta memoryału, oraz czynionych rezolucyi, za podaniem onych przez wyż wyrażonego patrona do akt, są do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięte y wpisane.

1768 г. Іюня 16 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 109.

58. Квитаціонная запись монахинь Виленскаго монастыря въ полученіи отъ Петра Ширмы четырехъ тысячъ злотыхъ польскихъ, назначенныхъ въ приданое поступившей въ монастырь дочери его Іосафаты.

Настоятельница виленскаго женскаго св.-троицкаго монастыря Фелиціана Гущовна отъ имени своего монастыря и новопоступившей сестры Ширмянки выдаетъ настоящую запись пинскому подчашію Петру Ширмѣ въ томъ, что монастырь получилъ отъ него сполна все приданое его дочери, т. е., 3 тысячи злотыхъ деньгами и 1 тысячу вещами; вслѣдствіе чего монастырь заявляетъ, что къ родственникамъ новопоступившей сестры онъ никогда не будетъ заявлять претензій.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Julii czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y po-

wiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedymset sześćdziesiąt ósmym obranymi, comparendo personaliter przed delegowanymi e medio koła trybunalskiego ii. ww. ii. pp. Trębickim—Brzeskim y Swięcickim—Mińskim deputatami, ww. panny Teresa Brodowska, wikarya, Barbara Eytminowna—konsultorka, Józefata Szyrmianka—zakonnica y wszystkie panny wielebne zakonu oyca ś. Bazylego w. konwentu Wileńskiego opowiadały, prezentowały y przyznały, oraz ad mentem konstytucyi novellae legis w protokule zapisowym przyznań y aktykacyi podpisem rąk swoich korroborowały dobrowolny, zrzeczny, kwitacyiny zapis na rzecz w nim wyrażoną wielmożnemu imci panu Piotrowi Szyrmie—podczaszemu powiatu Pińskiego, dany, służący y należący, in rem et partem tegoż imci, który ustnym y oczewistym swym stwierdziwszy zeznaniem, prosili nas sądu, ażeby pomieniony, zrzeczny, kwitacyiny zapis ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany. Jakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego thenor sequitur estque talis. Felicyanna Huszczowna—starsza, na świecie Joanna, w zakonie Józefata Szyrmianka y wszystkie zakonnice oyca ś. Bazylego wielkiego konwentu Wileńskiego czyniemy wiadomo, komu by teraz y w potomne czasy wieku ludziom wiedzieć będzie należało, tym naszym zapisem zrzecznym kwitacyinym, wielmożnemu imci panu Piotrowi Szyrmie—podczaszemu powiatu Pińskiego danym na to: Iż co wielebna ieymć panna Józefata teraznieysza, Szyrmianka, córka w. imci paną podczaszego, za predestynacyą Pana Boga wstąpiwszy do klasztoru naszego, przyiowszy regułę oyca świętego Bazylego, zostawszy mniszką zakonnicą, siostrą naszą została, gdzie w. i. pan Piotr Szyrma—podczaszy powiatu Pińskiego ociec siostry naszey Jozefaty Szyrmianki, z przychylności ku córce swoiey, błogosławiąc w tymże zakonie naszym, w gotowiznie posagowey summy wyliczył y oddał do rąk naszych trzy tyciące złotych polskich, a tysiąc złotych w ruchomości dał, to czyni cztyry tysiące złotych polskich, z których odebranych tegoż w. i. p. podczaszego Pińskiego córka ieymć panna Jozefata Szyrmianka—zakonnica nasza y my wszyscy kwituiąc, z odebraney summy żadney salwy y pretensyi nie zachowuiąc, z dobr oyczystych, macierzystych, spadkowych, przypadkowych y wszystkich, iakim sposobem miały by być, za wolą mnie starszey Felicyanny Huszczowny y całego konwentu naszego Wileńskiego mniszek, wielebna w Bogu ieymć panna Józefata Szyrmianka—zakonnica zrzeka się y żadney pretensyi w czas przyszły do w. imći pana Piotra Szyrmy, oyca dobrodzieia—podczaszego powiatu Pińskiego, ani też do sukcessorów imci nie zachowuiąc, wiecznemi czasy kwituiąc z dobr oyczystych wszystkich, macierzystych, summ spadkowych, przypadkowych y wiecznemi czasy zrzekaiąc się, przy uproszeniu ww. ii. pp. pieczętarzów rękoma własnemi te zrzeczenie podpisuiemy. Działo się w Wilnie roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, dnia czwartego Julii. U tego dobrowolnego, zrzecznego, kwitacyinego zapisu podpisy rąk tak wielebney panny Huszczowny—starszey, iako też innych mniszek zakonu ś. Bazylego, oraz ww. ii. pp. pięczętarzów temi wyrażaią się słowy: Felicyanna Huszczowna

z ś. B. w. starsza konwentu Wileńskiego, Teresa Brodowska z. ś. B. w. konsultorka y wikarya konwentu Wileńskiego, Barbara Eytminowna z. ś. o. B. w. konsultorka k. W. Józefata Szyrmianka z. ś. o. B. w. Ustnie proszony pieczętarz od osób wyż wyrażonych do tego zrzecznego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną danego w. i. p. Piotrowi Szyrmie podczaszemu Pińskiemu, podług prawa podpisuię się Tomasz Antoni Kurzeniecki—pisarz ziemski powiatu Pińskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wyż wyrażonych osób do tego zapisu zrzecznego podpisuię się Józef Kaliczyński.

Który to takowy dobrowolny, kwitacyjny zapis za ustnym y oczewistym przez wyżey wyrażone zakonne osoby przed delegowanymi z koła trybunalskiego sędziami zeznaniem, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1768 г. Октября 21 дня.

Изъ книги № 139, за 1768 г., л. 595—602.

59. Декретъ Виленскаго трибунала по спорнымъ дѣламъ базиліанъ Виленскаго Св.-Троицкаго монастыря съ іезуитами о границахъ имѣній Свиранъ и Мереча.

Въ этомъ документѣ представляется трибунальное опредѣленіе по двумъ искамъ Виленскихъ базиліанъ, третьему новиціатскихъ іезуитовъ и четвертому—Смоленскаго подкоморія Висогерда, возникшимъ вслѣдствіе стремленія іезуитовъ къ захвату базиліанской земли въ имѣніи Свиранахъ. Споръ возникъ о границахъ между базиліанскимъ имѣніемъ Свиранами и іезуитскимъ, Меречью. Трибуналъ поручилъ произвести на мѣстѣ дознаніе Смоленскому подкоморію Висогерду; но подкоморій злоупотребилъ своею властью и закономъ: захватилъ всѣ документы базиліанъ и отрѣзалъ значительную часть земли въ пользу іезуитовъ. Вслѣдствіе этого базиліане вчинили два иска противъ Висогерда; одинъ по поводу захвата имъ документовъ, другой—противъ незаконнаго рѣшенія имъ дѣла. Іезуиты же вчинили встрѣчный искъ противъ базиліанъ, вслѣдствіе неподчиненія ихъ подкоморскому рѣшенію. Трибуналъ по поводу земельныхъ споровъ назначилъ новое разслѣдованіе, а по поводу захвата документовъ назначилъ для двухъ монаховъ присягу, по исполненіи которой потребовалъ отъ Смоленскаго подкоморія Висогерда возвращенія вышепомянутыхъ документовъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, miesiąca Oktobra dwódziestego pierwszego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonymi aktoratami y żałobami, do nich należącymi, po niżey in unum złączonymi y zkombinowanymi, przypadłey, mianowicie: za *pierwszym* aktoratem w Bogu przewielebnego imci xiędza Samuela Nowickiego—superiora zakonu oyca ś. Bazylego wielkiego y wszystkich w Bogu ww. imć xięży bazylianów, przy cerkwi ś. Trójcy w Wilnię

rezyduiących, z w. i. panem Adamem Wisogierdem—podkomorzym Smoleńskim, oraz imć panem Andrzeiem Apanowiczem — regentem sądów podkomorskich Smoleńskich, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż obżałowany imć pan podkomorzy Smoleński, będąc naznaczonym dekretem trybunału naszego duchownego do rozsądzenia różnic granicznych między dobrami Swiranami żałuiących aktorów a Mereczem iezuickim, w roku teraznieyszym primo vere ziechawszy, actum suum condescensionis odprawiwszy, papierów, spraw, ograniczeń, dokumentów iuris ac possessionis, do namowy obżałowanemu imci danych, na wielokrotną żałuiących odezwę hucusque nie wraca y nie oddaie, imo, co potrzebnieysze, subtinendo, w dekret swóy podkomorski nie wprowadził y vigore onych nie sądząc granic zarazem z obżałowanym regentem potaiwszy, nullo iure u siebie zatrzymuie, a obżałowany imć pan regent sądów podkomorskich takoweż dokumenta ad iudicium podane, czy to własnym domysłem, czyli z rozkazu obżałowanego podkomorzego u siebie detinendo, czasu od czasu prolongando, na nieiednokrotną żałuiących aktorów rekwizycyą similiter wracać papierów niechce delatorom, a tak żałuiący aktorowie, nie wiedząc u kogo dopominać się, ile gdy obżałowany imć pan podkomorzy Smoleński do swoiego obżałowanego regenta delatorów po dokumenta odsyła, a sam ad officium suum wziowszy nie wraca y mitręży dellatorów; distinctim obżałowany imć pan regent sądów podkomorskich na dopomnienie się wielokrotne aktorów dokumentów, delatoribus należących y służących, studiose nie powraca. Zaczym chcąc z ichmć iure progredi, ante omnia do komportacyi przez w. i. p. podkomorzego Smoleńskiego do wszystkich spraw, dokumentów, iudicialiter imści oddanych, do dekretu wprowadzonych y nie weszłych, a z namowy niewróconych, sub nexu iuramenti, post quam subsecutam do wrócenia y extradycyi delatorom pomienionych papierów, vigore produktu y replik, oraz do odpowiedzenia in omni za obżałowanego Apanowicza—regenta sądów imści podkomorskich, iako zawod stronie czyniącego, do podniesienia dekretu imści, iako favorabiliter dla ii. xx. iezuitów ferowanego et contra dokumenta delatorów napisanego, do komportacyi przez ichmciów razem z regentem replik, od aktorów podpisanych, pro deductione nie wprowadzenia wszystkich do dekretu spraw, ograniczeń y dokumentów bazyliańskich, a z obżałowanym imć panem regentem do pokarania winami, ex demerito actionis pochodzącemi, y oraz insimul z podkomorzym Smoleńskim do komportacyi sub nexibus iuramentorum wszystkich a wszystkich papierów, do sądu podkomorskiego na namowę oddanych et hucusque nie powróconych, do refusyi szkod, strat, nakładów y expensów prawnych, z okazyi obżałowanych ichmościów poniesionych, y tego wszystkiego, co czasu rozprawy fusius przez kontrowersyą dowiedziono zostanie, salva in omni aut in parte żałoby tey meliratione. Za *drugim* aktoratem w Bogu wielebnego imci xiędza Samuela Nowickiego—superyora zakonu oyca ś. Bazylego wielkiego y wszystkich w Bogu wielebnych ichmć xięży bazylianów Wileńskich, przy cerkwi ś. Tróycy rezyduiących, z w Bogu przewielebnym imć

xiędzem Franciszkiem Suchodolskim—rektorem s. i. y wszystkimi w Bogu wielebnemi ichmć xięży iezuitami Nowicyackimi Wileńskimi, za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to y referuiąc się in omni do wszelkich praw, działów, zapisów, zrzeczeń omnisque tituli dokumentów granicznych, folwark żałuiących delatorów Swirany w gruntach, lasach y sianożęciach od folwarku ichmościów Merecza, w woiewodztwie Wileńskim leżącego odgraniczaiących, oraz za onymi zaszłego procederu prawnego ex instantia antecessorów y samych żałuiących delatorów, similiter z antecessorami y samemi obżałowanemi ichmościami prozekwowanego, a zatym do skassowania dekretu podkomorskiego, przez w. Adama Wissogierda — podkomorzego Smoleńskiego, między żałuiącymi delatorami a obżałowanymi ichmościami in ordine rozgraniczenia tegoż folwarku Swiran gruntów z folwarkiem Mereczem w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym ósmym, Junii dwudziestego dnia cum praeiudicio dellatorum in favorem ichmościów contra legem et iustitiam ferowanego gravaminose, do warowania securitatem possessyi delatoribus gruntów, łąk, lasów, puszczy, sianożęci, vigore okazywanego duktu przed sądem podkomorskim do Swiran należących, o remissę totius negotii, tanquam in gradu appellationis zostaiącego, pro cognitione dekretu podkomorskiego przed sąd kasztelański, starościński, marszałkowski, do nadgrodzenia expens prawnych salva melioratione żałoby. *Za trzecim aktoratem* w Bogu przewielebnego imci xiędza Franciszka Suchodolskiego—rektora Nowiciackiego Wileńskiego y wszytkich ichmć xięży iezuitów domu tegoż, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Samuelem Nowickim—starszym y wszystkimi ichmć xięży bazylianami Wileńskiemi, za pozwem, od actorów po obżałowanych ichmciow przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, niżey w ten dekret inserowaną; mieniąc do dalszych processów, dekretów kontumacyinych, akcessoryinych, w trybunale compositi fori ad instantiam dellatorów na ichmościów wypadłych, a singulariter referuiąc się do dekretu oczewistego sądów podkomorskich w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dwódziestego dnia, między żałuiącymi delatorami, a ichmośćmi ferowanego, do approbaty tegoż dekretu, in ordine rozgraniczenia folwarku Merecza od dóbr obżałowanych ichmościów, Swirany nazwanych, w woiewodztwie Wileńskim leżących, et in ordine przysądzenia dellatorom gruntów, łąk, lasów zaszłego, iako z obu stron nie appelowanego y do nakazania onemu in omni satisfakcyi, oraz do uznania żałuiących dellatorów potiores do iuramentu, iako circa dekretum et iuratam fidem w. podkomorzego, zabieraiących się, a do przysądzenia na ichmościach paen statutowych za czynione przez ichmościów grabieże, boie, wiolencye, ante datam dekretów sądów podkomorskich, oraz wskazania expensów prawnych, ante dekretum sądu podkomorskiego nulliter uchylonych, od czego a parte dellatorów processit do trybunału appellatio. Distinctim mieniąc o to: Iż co dekretem oczewistym podkomorskim w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym ósmym, miesiąca Junii dwudziestego dnia zaszłym, wszelkie dyfferencye między folwarkiem dellatorów Me-

reczem, a dobrami ichmościów Swiranami finaliter rozsądzone. y rozgraniczone zostały, którym dekretem intuitu dowodów granicznych, żałuiącym delatorom służących, grunta, lasy y sianożęci według słuszności sąd podkomorski rozdystyngwowawszy, według opisania nomenkłatur y granic, w tym że dekrecie podkomorskim wyrażonych, żałuiącym delatorom przysądziwszy ad mentem prawa xięstwa Litewskiego, w. i. pan Adam Wisogierd—podkomorzy Smoleński, listem swym osobliwym podawczym, in forma iuris sprawionym, takowe grunta, lasy, sianożęci delatorom ad actualem haereditariam possessionem podał. Którą to oczewistą żałuiących delatorów possessyą obżałowani ichmość perturbando, z pomienionych gruntów, łąk, lasów, dekretem podkomorskim dellatorom sądzonych y podanych, obżałowani ichmość wybić umyśliwszy, codzieńnie wiolencye czyniąc, a nayprzód w roku tymże teraznieyszym, Junii dwudziestego ósmego dnia violenti modo na gruntach w uroczyszczu, Trypodzie nazwanym, ięczmień, owies y grykę pozasiewali; demum poddani od ichmościów licencyowani na puszczę Merecką, ab antiquo in pacifica dellatorów possessione zostaiącą, napadali, las wycinali, mianowicie Kazimierz wóyt, Józef Januciowe—z piąciu pomocnikami, poddani ichmościów ze wsi Starego sioła na dniu siódmym miesiąca Lipca anni curenti s i. pana Nikodema Huszczę, puszcze dellatorów obieżdzaiącego, w teyże puszczy napadłszy attakowali, z konia zwlec usiłowali, kanczuk odebrali, zabiciem grozili, y uganiaiąc się za tymże administratorem delatorów w puszczy Mereckiey, trzech poddanych, do folwarku Merecza należących, imionami Jakuba Dziedziutę, Macieia Downarowicza y Mikołaia Młynarza, w teyże puszczy będących, niemiłosiernie zbili; Józefowi Młynarzowi rękę kiiem przebili tak okrutnie, iż kilka niedziel w czasie roboczym nic robić nie mógł, pęki łyków, przez tych że poddanych dellatorów w puszczy swoiey wydartych, poodbirali, żerdzi przepłotnych na czterech furach z teyże puszczy wywiezli; nie przestaiąc na tym obżałowani ichmość na dniu czternastym tegoż miesiąca y roku armata manu z zebraną włością Swirańską y xiądz Nowokracy Szczygliński—zakonnik ś. Bazylego klasztoru Wileńskiego y Tomasz Offen—administrator Swiran na łąki żałuiących dellatorów, nad rzeczką Kroszą sytuowane, violenter napadłszy, siano pokosili y też siano wraz pozwolili; simili modo obżałowani ichmość, nasławszy poddanych swoich na puszczę Trypocką, dekretem dodkomorskim dellatorom przysądzoną y w posessyi tychże dellatorów zostaiącą, na półtorasta wozów różnego drzewa wycieli y na wozy zabrawszy do siebie wyprowadzili. Denique na dniu piątym Augusta obżałowani ichmość, nasławszy poddanych swoich na grunta dellatorów, Miłkowszczyznę, Ciecierszczyznę nazwane, z orężem do boiu należącym, żyta na beczek wilenek pięć lub więcey sianych pożęli y do siebie zwiezli, ad haec dalsze nieustaiące wiolencye, grabieże, boie różnemi dni, czasy, uti sonant processa y obdukcye, czynili et ad praesens czynić nie przestaią; grunta, łąki, lasy, dekretem, superius namienionym podkomorskim, przysądzone y znakami oznaczone, expulsive zabrali. O co wszytko żałuiący dellatores chcąc z ichmćmi prawem czynić ante omnia do uznania dellatorom do gruntów, łąk, lasów, dekretem podko-

morskim sądzonych, per expulsionem przez obżałowanych ichmościów zabranych, reindukcyi, inkwizycyi, de usu et fructu z tych że gruntów, łąk y lasów kalkulacyi, szkod poczynionych weryfikacyi, do komportacyi gwałtownie od administratora Mereckiego y poddanych dellatorów zabranych rzeczy sub nexu iuramenti, do wskazania na ichmościów poen expulsyinych, wiolencyinych, distinctim za każdą uczynioną expulsyą y wiolencyą, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y oto wszytko, co czasu prawa fusius deducetur salva tey żałoby melioratione. Za *czwartym* aktoratem wielmożnego imci pana Adama Wissogierda—podkomorzego Smoleńskiego, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Samuelem Nowickim y wszystkimi ichmć xięży bazylianami klasztoru Wileńskiego, za pozwem od aktora po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, niżey w ten dekret nasz inserowaną—mieniąc oto, iż co obżałowani ichmość, maiąc zupełną wiadomość in ordine postępku y zachowania się swego opisaną y we wszystkich okolicznościach de data et actu obiaśnioną, nulliter et calumniose do trybunału pozywaiąc, unde etiam nad własną swą żałobą żałuiącego delatora skarżą y, nie dość na tym maiąc, insuper iakoż dla samegoż oczernienia zabrania papierów obżałowanych ichmościów, po sprawie y promulgowaniu dekretn podkomorskiego przez aktora uczynione zadaią y zarzucaią, zapomniawszy się na to, iż ex consensu obżałowanych ichmościów wszytkie papiery u imć pana Apanowicza zostały, o które obżałowani ichmość, nietykaiąc delatora, naymnieyszą rekwizycyą in solidum tegoż Apanowicza pro restitutione papierów assekuracyą wzieli, ac tandem za nieoddaniem papierów z tymże Apanowieczem wkole ziemskim trybunału ad restitutionem takowych papierów iuris processum ex termino tacto takoż in solidum rozpoczeli, a teraz mimo to wszytko żałuiącego dellatora, zupełnie iuż modo praemisso przez samych że obżałowanych ewinkowanego, do comportacyi niebyłych u aktora po dekrecie papierów nie należycie cytuią, y przez takową cytacyą similiter wexuią, oraz do expens prawnych przywodzą. Oco żałuiący delator chąc z ichmci prawem czynić, ante omnia do uwolnienia się ab omni obżałowanych praetensione, do uznania żałuiącego delatora bliższego do dowodu in evadendo, do pokarania ichmościów paena talionis pro indebita ac temeraria delatora vexa, do komportacyi in instanti sub nexu iuramenti, assekuracyi od imci pana Apanowicza, do wrócenia papierów obżałowanym ichmościom daney, tudzież zakazów y pozwów od tegoż Apanowicza, do trybunału ziemskiego wyniesionych, pro evictione dellatoris, do wskazania expensu prawnego y o to wszytko, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione żałoby. Za takowymi wyż wyrażonymi aktoratami y żałobami, do nich należącymi, praenominatae partes przed nas intentarunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewckiego koła compositi iudicii na dniu dziewiętnastym oktobra, aktorat drugi tychże ichmościów xięży bazylianów z karty trzynastey do wpisu y aktoratu tychże ichmościów, na karcie dwunastey uczynionego, z którego praesens coincidit negotium przyłączywszy, proceder nakazaliśmy; in procedendo et continuatione

dnia dwudziestego pierwszego eorundem, wyż na dacie pisanego, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego partium actoraty, idque ieden ichmościów xięży iezuitów Nowicyackich z karty czternastey, drugi w. Wisogierda—podkomorzego Smoleńskiego, z karty szesnastey do wpisu y aktoratu ichmć xięży bazylianów, na karcie dwunastey uczynionego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy y żałoby in unum zkombinowawszy, iterum proceder nakazaliśmy.

In procedendo eadem die, superius na dacie specificata, po oczewistych y dostatecznysh między stronami aktoraty swoie maiącymi, poczowszy od dnia dziewiętnastego ad datam praesentem wnoszonych, kontrowersyach, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, in ordine cognitionis dekretu podkomorskiego, utrum iest zaapellowany vel pro inappellabili rozumiany, et in ordine praetensionis ichmć xięży bazylianów, do w. Wisogierda—podkomorzego Smoleńskiego o wzięte do sądu swego dokumenta regulatae, sequentia feruiemy iudicata: Lubo ex parte ichmościów xięży iezuitów collegium ś. Ignacego przy prawach statutowych, idque ośmdziesiąt szóstym y dziewięćdziesiątym artykułach z rozdziału czwartego, tudzież przy konstytucyi coronationis, tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku stanowioney, illatum, iż ichmć xięża bazylianie post latum et promulgatum decretum w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Junii dwudziestego dnia, przez w. Adama Wisogierda—podkomorzego Smoleńskiego, w sprawie między ichmć xiężą bazylianami konwentu Wileńskiego, in causa granitierum et differentiarum latum, ciż ichmć xięża bazylianie a praemisso decreto in tempore nie appellowali et super haec illata do iuramentu sobie zabierali y lubo in supplementum illacyi imć xięży iezuitów collegii ś. Ignacego a parte w. podkomorszego Smoleńskiego in simili do iuramentu zabierano, per consequens dekretu oczewistego podkomorskiego pod datą roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmego, Junii dwódziestego dnia, in puncto granitierum pro inappellabili uznania y onego utwierdzenia et satisfactionem temuż dekretowi nakazania dopraszania się; iednak ponieważ in contra od ichmciów xx. bazylianów konwentu Wileńskiego przy tychże prawach de super allegowanych, o apellacyach pisanych obstawaiąc, wniesiono, iż w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Junii dwódziestego dnia, wraz po promulgacyi dekretu podkomorskiego imć xiądz Kułakowski—prokurator causarum xx. bazylianów in tempore appellował, deinde w tym że roku y miesiącu nazaiutrz, idque dnia dwódziestego pierwszego Junii tenże imć xiądz Kułakowski—prokurator do w. i. p. podkomorzego cum expostulatione przyięcia takowey appellacyi iezdził et eodem intuitu przyobiecaną akceptacyą przerzeczoney appellacyi sobie wyiednał, demum tenże imć xiądz Kułakowski appellacyą in scriptis spisawszy w. podkomorzemu podał, a w. podkomorzy, takową appellacyą acceptando, do dekretu wpisać przyobiecał et super haec illata tenże imć xiądz Kułakowski do iuramentu sobie zabierał, deinde ponieważ w. podkomorzy w dekrecie swoim, acz per expressum appellacyi ichmościów xx. bazylianów nie wymienia, iednak, iż na dniu dwódziestym Junii i. x. Kułakowski,

wikary y prokurator causarum, przybywszy do w. podkomorzego z appellacyą odgłaszał się, implicite wyraża, adeoque, iż ichmć xięża bazylianie konwentu Wileńskiego od przerzeczonego dekretu podkomorskiego appellowali, ex eodem decreto in evidenti constat; denique ponieważ z tegoż dekretu patetice probatur, iż etiam ichmć xięża iezuici collegium ś. Ignacego wraz post promulgatum decretum tegoż dnia nie appellowali, a przecież tych że ichmościów xięży iezuitów per specificum appellacya iest zapisana, ac ex eo quaestio ichmościów xięży iezuitów, że ichmość xięża bazylianie in tempore, wraz post promulgatum decretum, pariter, iako y imć xięża iezuici, nie appellowali, upada. Has itaque et alias rationes my sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii considerando, do praw y świętey sprawiedliwości przychylaiąc się, ichmć xięży bazylianów potiores do dowodu appellacyi ichmościów, od dekretu podkomorskiego czynioney, być censendo, imć xiędzu Samuelowi Nowickiemu – starszemu bazyliańskiemu klasztoru Wileńskiego, iurament na tym, iako po przeczytaniu dekretu podkomorskiego w roku teraznieszym tysiąc siedmset sześćdziesiątym ósmym, Junii dwódziestego dnia w Mereczu iezuickim, do nowiciatu należącym, tenże w. Wisogierd—podkomorzy Smoleński, sądów swoich podkomorskich w przytomności bazyliańskiey nieodwoływał ad triduum, a imć xiędzu Modestowi Kułakowskiemu—wikaremu y prokuratorowi causarum z drugim xiędzem kapłanem na tym, iako imć xiądz Modest, prokurator causarum imć xięży bazylianów, po promulgowanym dekrecie nazaiutrz zrana o godzinie ósmey y do wielmożnego imci pana podkomorzego, w folwarku imć xięży iezuitów rezyduiącego, z ienerałem przyiachawszy, appellacyą od dekretu podkomorskiego totius iudicati założył, na tym iako po długich explikacyach uciążliwie ferowanego dękretu w. Wisogierd—podkomorzy Smoleński, bez dopomnienia się in scriptis podania appellacyi, iako a toto iudicato tęż appellacyą czynioną niezawodnie w protokule zapisać przyrzekł, a sam wraz do Wilna wyiachać oświadczył się; natym, iako tęż samą appellacyą, przez imci xiędza Kułakowskiego—prokuratora bazyliańskiego, in scriptis podaną, na dniu trzecim po dekrecie, idque dwódziestego trzeciego Junii anni currentis, sam w podkomorzy w Wilnie będący przyiowszy, do dekretu ingrossować przyobiecał, na tym, iako po przeczytaniu dekretu przez w. podkomorzego w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdzieciąt ósmym, na dniu dwódziestym Junii, w Mereczu iezuickim, do nowicyatu należącym, tenże w. podkomorzy Smoleński w przytomności bazyliańskiey sądów swoich ad triduum nieodwołał, tak podług dobrowolnego zabierania się, iako też ex decisione nostra, my sąd trybunału głównego wielkiego xiestwa Litewskiego uznawamy, oraz termin wykonania takowych iuramentów na dniu dwódziestym czwartym currentis przed sobą sądem naznaczamy. A post expleta eiusmodi iuramenta my sąd dekret podkomorski oczewisty, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dwódziestego dnia między ichmć xięży iezuitami collegium Nowicyackiego, a między ichmć xieży bazylianami klasztoru Wileńskiego principaliter ferowany, pro appellabili uznawamy, eoque intuitu praesens negotium, tanquam in causa granitierum et differentiarum post appellationem od dekretu podkomorskiego

intentatum, non adinvento przed sobą sądem foro przed sąd ww. ichmć pp. Jana Bychowca -- marszałka Wołkowyskiego, Marciana Janowicza — rotmistrza Wiłkomierskiego y Andrzeia Malczewskiego—komornika Smoleńskiego, zgodnie od stron podanych y akceptowanych, mutuo earundem partium sumptu wyprowadzić maiących, remittimus, którzy ww. ichmć panowie marszałek y komisarze a żeby w roku następuiącym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym primo vere praeviis innotescentiis ad locum differentiarum ziechawszy cognitionem documentorum, tudzież granic, duktów, nie mniey cognitionem dekretu podkomorskiego de super rzeczonego uczynili y, ieżeli tenże dekret podkomorski contra sonantiam praw y dokumentów ferowany bydź się okaże, ażeby ony pomeliorowali et habita ratione potioritatis praw, dokumentów, funduszów, zapisów granicznych y dalszych dowodów praenominatas partes rozsądzili, kopce, miedze y dalsze znaki graniczne poczynili y osypali y we wszytkim według przepisu praw w. x. Lit., o sądach granicznych opisanych, zachowali się y takowe graniczne dzieło swoie finaliter zakończyli, my sąd trybunału koła compositi iudicii praecustodimus; ażeby w. imć pp. marszałek y komisarze przez strony w roku następuiącym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym primo vere omnino sub paenis irremissibilibus contraventionis wyprowadzeni byli, my sąd decidendo, niżeli sądy takowe graniczne subsequentur, my sąd omnimodam securitatem gruntów, łąk, lasów, sianożęci, zarośli, ichmć xięży iezuitom dekretem podkomorskim dla tychże ichmościów sądzonych, similiter gruntów, łąk, lasów, sianożęci, zarośli, imć xięży bazylianom klasztoru Wileńskiego dekretem podkomorskim dla tychże ichmościów, do finalney przed sądem następuiącym marszałkowskim y komisarskim rozprawy a mutuis omnibus impetitionibus, adgressionibus, praepeditionibus et violentiis utrique parti waruiemy y ubezpieczamy. In seorsiva zatym cathegoria ichmościów xięży bazylianów, klasztoru Wileńskiego do w. Adama Wisogierda — podkomorzego Smoleńskiego, o wzięte do sądów swoich papiery et hucusque nie oddane regulata, my sąd trbunału głównego w. x. Lit. totaliter decidimus. Lubo ex parte w. Wisogierda — podkomorzego Smoleńskiego stawaiąc, takowey ichmć xięży bazylianów pretensyi, do siebie utworzoney, do imci pana Aponowicza — regenta tychże sądów podkomorskich odesłania, a siebie a tota actione ichmć xx. bazylianów iurisque prosecutione uwolnienia dopraszano się; iednak ponieważ in praesenti iudicio evidenter demonstratur, iż w. Wisogierd—podkomorzy Smoleński, nie z zalety stron, lecz propria acceptatione imci pana Aponowicza za regenta sądów swoich kreował et ad subsidium prac swoich podkomorskich przyioł, ideoque ex mente praw w. x. Lit. za regenta przez siebie akceptowanego odpowiedzieć obligatur, y ponieważ a parte ichmościów xięży bazylianów illatum, iż w. podkomorzy dokumenta wszystkie nie przez regenta swego imci pana Aponowicza, lecz sam przez się dokumenta wszystkie ichmć xięży bazylianów do rąk w. Szyszkowskiego, iako plenipotenta oddać, assekurował się y że ten że w. podkomorzy ad obligationes ichmć xięży bazylianów, a żeby imć pan Aponowicz od regencyi był relegowany, nie skłonił się y tegoż imci pana Apanowicza fortiter utrzymywał et

super haec illata do iuramentu zabrano; ex praemissis my sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii imci xiędzu Kułakowskiemu—wikaremu y prokuratorowi causurum z drugim xiędzem kapłanem iurament na tym: iako w. podkomorzy nie przez regenta imci pana Aponowicza, lecz sam przez się do rąk w. i. pana Szyszkowskiego—strażnika, iako plenipotenta ichmć xięży bazylianów, dokumenta wszytkie oddać assekurował się; na tym, iako domagaiącym się ichmć xięży bazylianom, imć pan Aponowicz ażeby od regencyi był oddalony, w. i. pan podkomorzy nie czynił w tym łatwości, oraz termin wykonania takowego iuramentu na dniu dwódziestym czwartym currentium przed sobą sądem naznaczamy. A po wykonaniu takowego iuramentu my sąd pretensyą ichmć xięży bazylianów klasztoru Wileńskiego, do w. podkomorzego o dokumenta regulowaną, za słuszną bydź sądząc, comportationem przez samego w. Wisogierda—podkomorzego Smoleńskiego, wszytkich spraw, dokumentów, funduszów, ograniczeń y dalszych dowodów, ichmć xięży bazylianom służących, do produktów, duktów, reduktów, replik, przed sądem w. podkomorzego Smoleńskiego używanych, do dekretu ingrossowanych y nie ingrossowanych, w roku następuiącym tysiąc siedmset sześćdciesiąt dziewiątym po trzech śś. królach na zaiutrz do kancellaryi ziemskiey Wileńskiey sub nexu iuranenti supra veram as totalem comportationem przez tegoż w. Wisogierda—dodkomorzego Smoleńskiego, eodem tempore comportationis w teyże kancellaryi ziemskiey przed regentem vel namiesnikiem in praesentia imci xiędza prokuratora bazyliańskiego praestandi nakazuiemy. Dnia dwódziestestego czwartego eorundem in termino, do iuramentu, dekretem praesentis iudicii, na dniu dwódziestym pierwszym ferowanym, ichmć xięży bazylianom klasztoru Wileńskiego uznanego, coincidenti, tenże iurament do dnia dwódziestego szóstego eorundem my sąd reiicimus. Dnia dwódziestego szóstego eorundem in termino, z reiekty do iuramentu coincidenti, ponieważ tak imć xiądz Samuel Nowicki—starszy, iako też imć xięża Modest Kułakowski—wikary y prokurator, tudzież imć xiądz Łukasz Ziękowicz—bazylianie klasztoru Wileńskiego, satisfaciendo dekretowi oczewistemu, na dniu dwódziestym pierwszym zaszłemu, iuramenta na punktach w tymże dekrecie wyrażonyzh z rot, z kancellaryi trybunalskiey wyiętych, przez siebie in eum theonorem: Ja xiądz Samuel Nowicki—przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu, w Tróycy świętey Jedynemu, na tym, iako po przeczytaniu dekretu przez w. podkomorzego w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdzietiąt ósmym, Junii dwódziestego dnia w Mereczu iezuickim, do nowicyatu należącym, tenże w. Wisogierd—podkomorzy Smoleński, sądów swoich podkomorskich w przytomności bazyliańskiey nieodwoływał ad triduum. Naczym, iako sprawiedliwie przysięgam, tak mi Boże dopomoż. My xiądz Modest Kułakowski y Łukasz Zienkowicz przysięgamy Panu Bogu Wszechmogącemu, w Troycy świętey Jedynemu, na tym: iako ia xiądz Modest, prokurator causarum ichmć xięży bazylianów, po promulgowanym dekrecie na zaiutrz zrana o godzinie ósmey do w. imci pana podkomorzego, w folwarku ichmć xięży iezuitów rezyduiącego, z ieneralem przyiachawszy, appellacyą od dekretu podkomorskiego totius iudicati złożyłem. Na

tym, iako po długich explikacyach uciążliwie ferowanego dekretu w. Wisogierd podkomorzy Smoleński, bez dopomnienia się in scriptis podania appellacyi, iako a iudicato też appellacyą czynioną niezawodnie w protokule zapisac przyrzekł, a sam teraz do Wilna wyiachać oświadczył się. Na tym, iako tęż samą appellacyą przezemnie xiędza Kułakowskiego—prokuratora bazyliańskiego, in scriptis podaną, na dniu trzecim po dekrecie, idque dwódziestego trzeciego Junii anni curventis sam w. podkomorzy w Wilnie będący przyiowszy, do dekretu ingrossować przyobiecał. Na tym, iako po przeczytaniu dekretu przez wielmożnego podkomorzego w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym na dniu dwódziestym Junii w Mereczu iezuickim, do nowicyatu należącym, tenże w. podkomorzy Smoleński w przytomności bazylianów sądów swoich ad triduum nieodwoływał; naczym, iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Boże dopomoż; iuramenta wykonali. Zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii, tychże ichmościów de praestitis iisdem iuramentis iudicialiter quietando, roty wykonanych iuramentów konnotuiemy et satisfactionem ulteriorem dekretowi oczewistemu nakazuiemy.

1769 г. Мая 23 дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 20.

60. Квитанціонная запись настоятельницы Виленскаго женскаго монастыря Христины Ковзановны въ полученіи отъ Мозырскаго подкоморія Гедеона Еленскаго четырехъ сотъ злот. пол., отказаныхъ имъ монастырю.

Мозырскій подчашій Еленскій пожертвовалъ виленскому женскому монастырю 400 польскихъ злотыхъ съ обязательствомъ, чтобы монахини совершали послѣ его смерти *коронки и молитвы*; настоятельница монастыря Христина Ковзановна, получивши вышеозначенное пожертвованіе, выдаетъ Еленскому росписку съ обязательствами строго исполнять его завѣщаніе подъ законною отвѣтственностію.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dwudziestego czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym obranymi, comparens personaliter u sądu trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego patron w. i. pan Andrzey Malczewski—komornik woiewodztwa Smoleńskiego, opowiadał, prezentował y

ad akta podał dobrowolny wieczysto kwitacyiny zapis, od w. w Bogu ieymość panny Krystyny Kowzanowny—zakonu oyca świętego Bazylego wielkiego starszey klasztoru Wileńskiego in rem et partem wielmożnego imci pana Gedeona Jeleńskiego—podkomorzego powiatu Mozyrskiego, pisarza dekretowego w. x. Lit., dany, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony dobrowolny wieczysto-kwitacyiny zapis ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Wileńskiey przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wieczyste trybunału głównego w. x. Lit. de verbo ad verbum wpisać pozwoliliśmy, którego tenor sequitur estque talis. Krystyna Kowzanowna—zakonu oyca ś. Bazylego wielkiego starsza klasztoru Wileńskiego, czyniąc wiadomo tym moim dobrowolnym wieczysto kwitacyinym zapisem, w. imci panu Gedeonowi Jeleńskiemu—podkomorzemu powiatu Mozyrskiego a pisarzowi dekretowemu w. x. Lit. danym na to, iż co wspomniony w. imć, będąc testamentową dyspozycyą od ś. p. w. imci pana Michała Jeleńskiego — podkomorzego powiatu Mozyrskiego, za exekutora ostatniey woli naznaczonym, podług teyże testamentowey dyspozycyi zupełnie y aktualnie summę na koronki y modlitwy do rąk mnie Kowzanowny—starszey klasztoru Wileńskiego zakonu oyca ś. Bazylego wielkiego testamentem ś. pamięci wielmożnego imci pana Michała Jeleńskiego—podkomorzego powiatu Mozyrskiego legowaną złotych polskich cztyrysta wyliczył y wypłacił, z którey exolucyi, iako po otrzymaney iuż zupełney satisfakcyi, w. imci pana Gedeona Jeleńskiego—podkomorzego powiatu Mozyrskiego, pisarza dekretowego w. x. Lit., y w każdym stopniu sukcessorów imci wiecznemi czasy z przełożeństwa mego imieniem całego klasztoru kwituię, żadney salvy, accessu y regressu sobie y zakonowi memu nie zachowuię, a ze względu oświadczoney dla zakonu dobroczynności za tenże cały klasztor poręczam y obowiązuię się, iż koronki y pacierza przez wszystkie zakonnicy iak nayliczniey odprawione zostaną y w dalszych modłach nieskonczona na zawsze pamięć za duszę ś. pamięci w. imci pana Michała Jeleńskiego—podkomorzego Mozyrskiego, zachowana będzie; za naruszeniem w naymnieyszym punkcie tego wieczysto kwitacyinego zapisu pod wszytkie wskazy sądowe dobrowolnie z całym zakonem poddaię się, oraz rozprawę w każdym sądzie naznaczam. I na tom dała ten móy dobrowolny wieczysto kwitacyiny zapis z podpisem ręki mey y ichmość panów pieczętarzów, prawnie odemnie uproszonych. Pisan w Wilnie w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Maia dwudziestego trzeciego dnia. U tego dobrowolnego wieczysto kwitacyinego zapisu podpisy rąk tak samey w. panny Krystyny Kowzanowny, iako też ww. ichmć panów pieczętarzów temi słowy: Krystyna Kowzanowna—zakonu ś. oyca Bazylego wielkiego starsza klasztoru Wileńskiego. Oczywisto proszony od w Bogu przewielebney ieymość panny Krystyny Kowzanowny—zakonu ś. oyca Bazylego wielkiego starszey klasztoru Wileńskiego do tego dobrowolnego wieczysto kwitacyinego zapisu, z exolucyi summy czterech set złotych polskich vigore testamentowey dyspozycyi w Bogu zeszłego w. i. pana Michała Je-

leńskiego—podkomorzego Mozyrskiego, w. i. panu Gedeonowi Jeleńskiemu—podkomorzemu powiatu Mozyrskiego, pisarzowi dekretowemu w. x. Lit., danego, podług prawa iako pieczętarz podpisuię się Stefan Kułpowicz—regent trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego m. pr. Oczywisto proszony pieczętarz od osoby wyż wyrażoney do tego wieczysto kwitacyinego zapisu podług prawa podpisuię się Wiktory Wolski m. p. m.

Który to takowy wieczysto kwitacyiny zapis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiągi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych kadencyi Wileńskiey przyięty y wpisany.

1769 г. Іюня 19 дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 458.

61. Заочный приговоръ главнаго трибунала на Ивана Гурко за неуплату слѣдовавшихъ Витебскому монастырю суммы двухъ тысячъ талеровъ.

Настоятель витебскаго базиліанскаго монастыря Лукьяновъ подалъ въ трибуналъ жалобу на Витебскаго гродскаго писаря Гурко по слѣдующему поводу: помянутый Гурко занялъ у монастыря 2000 талеровъ подъ залогъ своего имѣнія Кратовщи; по истеченіи условленнаго срока не только отказался уплатить долгъ, но не допустилъ базиліанъ до владѣнія имѣніемъ. Базиліане два раза выиграли свое дѣло въ Витебскомъ земскомъ судѣ; Гурко перевелъ дѣло въ трибуналъ. Въ этой послѣдней инстанціи Гурко признанъ былъ виновнымъ не только по отношенію къ базиліанамъ, но и къ суду; присужденъ къ уплатѣ 2,305 талеровъ и объявленъ *«инфамиссомъ»*, т. е. безчестнымъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Junii dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym obranymi, z regestrów obligowych porządkiem wołanych przypadła sprawa w Bogu wielebn. i. x. Jana Łukianowicza—superiora y wszystkich ii. xx. bazylianów klasztoru Witebskiego z w. imć panem Janem Romeykiem Hurką, horodniczym y pisarzem grodzkim woiewodztwa Witebskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanym imci wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się do zapisu obligacyinego, oraz inekwitacyinego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym na dniu dziewiętnastym Marca dato y w grodzie Witebskim tegoż miesiąca dwudziestego trzeciego dnia przyznanego, od obżałowanego imci żaluiącym delatorom danego y służącego, którym opisawszy się

summę dwa tysiące talarów bitych w monecie staropolskiey niebrakowney, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia circa acta grodu tegoż woiewodztwa Witebskiego żałuiącym dellatorom oddać y wyliczyć, in casu zaś niewyliczenia summy takowey inequitationem do maiętności swey Krotowszy cum omnibus attinentiis et pertinentiis, bonitatibus, usibus, fructibus, z poddaństwem opisawszy, oney nie dozwolil y nie dopuścił dellatoribus; o co delatores do ziemstwa Witebskiego zapozwawszy, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmym miesiąca Februaryi dwunastego dnia, dylacyą z kopiami spraw superlucrate dla imci, z wolnym dla siebie mowieniem o inekwitacyą do dobr, w żałobie wyrażonych, po oddaniu których żałuiący dellatores bazylianie Witebscy gdy znowu do ziemstwa Witebskiego imci po dwa krotnie adcitarunt, wtedy urząd ziemski Witebski oczewiście rozsądzaiąc sprawę takową na obżałowanym imci Hurce—pisarzu grodzkim Witebskim, prowizyi dwuletniey talarów bitych dwieście ośmdziesiąt, expensu prawnego dwadzieście na obżałowanym imci dla dellatorów osądził, co wiedno zniosszy dwa tysiące trzysta pięć talarów bitych w roku przyszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym w dzień ś. Jerzego święta rzymskiego oddać y wypłacić nakazał, a in casu contraventionis dekretowi vigore inscripcyi dobrowolney inequitationem do Krotowsza, maiętności imćiney dellatoribus pozwolił. Od którego dekretu obżałowany imść temere apellacyą do trybunału gł. w. x. Lit. założywszy, świętey unika sprawiedliwości, a przez to samo dellatorów na expensa nowsze pociąga y w winy appellacyine widomie popadł. Zatym oto wszystko chcąc dellatores z imcą prawnie czynić, ante omnia do utwierdzenia dekretu ziemskiego Witebskiego, vigore którego do przysądzenia summy ogulney dwuch tysięcy trzysta pięć talarów bitych, a in casu na terminie niepłacenia inekwitacyi sądzenia do maiętności Krotowszy, a za expensa osobne po appellacyi uroszczone distinctim sześćdziesiąt pięć talarów bitych sądzenia na imci y win appellacyinych vigore konstytucyi roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego, titulo o appellacyach napisanych, oraz tego wszystkiego, co czasu rozprawy fusius przez kontrowersyą zostanie dowiedziono, salva in omni aut in parte żałoby tey melioratione. Za takowym pozwem w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Augusta ósmego dnia w. imci panu Hurkowi—pisarzowi grodzkiemu y horodniczemu woiewodztwa Witebskiego, w dobrach imci Krotowsza nazwanych, w tym Witebskim sytuowanych woiewodztwie, przez ienerała iego królewskiey mości Michała Lukaszewicza oczewiście w ręce podanym, in crastinum vero po podaniu, idque Augusta dziewiątego dnia circa acta grodu Witebskiego zeznanym, żałuiący actores z obżałowanym imcią przed sąd nasz trybunalski instituerunt actionem. W którey sprawie na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, za przywołaniem ex iniunctione nostra przez ienerała stron do prawa my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego obżałowanego imci pana Hurkę—horodniczego y pisarza grodzkiego, na potrzykrotne przywołanie niestawaiącego, iako prawa nieposłusznego, na upad w rzeczy wzdawszy, dokumenta partis actoreae, idque zapis

obligacyiny w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt piątym, Marca dziewiętnastego datowany, eorundem dwudziestego trzeciego circa acta grodu woiewodztwa przyznany, od w. imci pana Hurki actoribus dany, tudzież cały proceder za onym zaszły, a singualariter dekret oczewisty ziemstwa Witebskiego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dwudziestego pierwszego ferowany, a niesłusznie przez w. Hurkę zaappellowany, in toto approbuiemy, vigore którego summę decidowaną in quantitate dwuch tysięcy trzechset pięciu talarów bitych, z przyłączonemi do tey summy na expensa prawne przez aktorów po uroszczoney appellacyi spendowanemi sześćdziesiąt pięć talarów bitych, tudzież za prowizyą, od daty terminu, na wypłatność dekretem ziemskim Witebskim determinowanego, ad usque urosłą, pięćdziesiąt trzy talarów bitych, złotych polskich sześć y groszy dwadzieście summami, a z pisnym y pamiętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis, in universum computando, dwa tysiące cztyrysta dwadzieście pięć talarów bitych, na samym obżałowanym imci y na wszelkich onego dobrach, summach pieniężnych, ubique locorum będących, praecipue na dobrach Krotowszy przysądzam y ine quitacyą tak vigore inscripcyi, iako też vigore pomienionego dekretu ziemskiego Witebskiego do dobr, recenter wspomnionych, w woiewodztwie Witebskim leżących, uznaiemy, samego zaś obżałowanego imci pana Hurkę na infamią ex personali wzdaiemy, ad publicandum tey infamii ienerała sądowego przydaiemy, prokłamować y publikować nakazuiemy, a tak dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney, prawney y nieodwłóczney exekucyi, iako też dla podania per iuequitationem mota nobilitate, captato quovis tempore, vigore konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku tanquam post motam appellationem toties rzeczonych dobr Krotowszy do ii. ww. ww. ii. pp. woiewodów, starostów, rycerstwa, szlachty y obywatelów w. x. Lit., oraz do urzędów ziemskich y grodzkich Witebskich, Połockich, y Mińskich woiewodztw Orszańskiego, Rzeczyskiego y Oszmiańskiego powiatów, oraz dalszych, których sobie pars actorea użyć zechce, założywszy contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum, odsyłamy. A gdy dzień dwudziesty pierwszy mensis et anni praesentis, wyż na dacie specificatorum, ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cydzik prawu pospolitemu y dekretowi naszemu czyniąc dosyć, w. i. p. Jana Hurkę, horodniczego y pisarza grodzkiego woiewodztwa Witebskiego, w izbie sądowey et in foro publico infamem ex personali obwołał, proklamował y publikował; oraz relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. przyięta y wpisana.

1769 г. Іюня 23 дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 521.

62. Заочный приговоръ главнаго Литовскаго трибунала на Смоленскаго судью Чудовскаго по дѣлу съ архіепископомъ Смоленскимъ Иракліемъ Лисанскимъ.

Въ этомъ документѣ заключается два трибунальныхъ опредѣленія по дѣлу Униховскаго и Смоленскаго епископа Ираклія Лисанскаго съ Смоленскимъ судьею Чудовскимъ, по поводу неисполненія послѣднимъ залоговыхъ обязательствъ. Чудовскій занялъ подъ залогъ имѣнія Полоницы, а затѣмъ отказался уплатить этотъ долгъ, не смотря на 4 декрета разныхъ судовъ; точно также занялъ у Онуфріевскаго монастыря 10,000 битыхъ талеровъ подъ залогъ имѣнія Ѳедосовъ и потомъ не только не выплатилъ долга, но еще насильственнымъ образомъ сталъ хозяйничать въ этомъ имѣніи и отдавать его части разнымъ лицамъ. При этомъ Смоленскій архіепископъ заявилъ, что между Чудовскимъ и Униховскимъ составилась сдѣлка, на основаніи которой онъ лишенъ права первымъ получить удовлетвореніе по своему дѣлу. Принимая во вниманіе, что Чудовскій не явился въ трибуналъ, не смотря на троекратное приглашеніе, судъ призналъ его совершенно виновнымъ по первому и второму иску, объявилъ его безчестнымъ и выдалъ подавчіе и поѣздчіе листы сторонамъ для взысканія долга, Униховскому въ размѣрѣ 52,500 зл. и 800 копъ судебныхъ издержекъ, Ираклію Лисанскому 10,700 бит. талеровъ и 800 копъ судебныхъ издержекъ. Заявленію же архіепископа Лисанскаго далъ надлежащій ходъ.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Junii dwudziestego trzeciego dnia.

Przed nami sędziami na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym obranymi, na kadencyi Wileńskiey zasiadaiącymi, z porządku wołania regestrów obligowych ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami do nich należącymi, in unum złączonymi y skombinowanymi. Mianowicie za *pierwszym* w. i. pana Franciszka Unichowskiego—sędziego ziemskiego Mińskiego z w. imci panami Janem y Franciszką z Bułharynów Czudowskiemi—sędziami grodzkiemi Smoleńskiemi, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościach przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się in antecessum do zaszłych żałob, processów, dekretów kontumacyinych y całego generali titulo procederu prawa, hac in causa z w. i. pany Czudowskimi intentowaney, et singulariter do dekretu oczewistego trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego w roku przeszłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia, po kontrowersyach ab utrinque wnoszonych ferowanego, którym sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego inter alia takowe między w. Unichowskim a wielm. Czudowskim ferował iudicata: *pri-*

mitive: insistendo zapisowi, na maiętność Połonicę cum oney inequitatione na summę dwadzieścia ieden tysiąc osimset osimdziesiąt siedym złotych polskich pożyczoną danemu y w magdeburyi Wileńskiey przyznanemu, inequitationem do teyże maiętności Połonicy in spatium niedziel sześciu a data lati decreti et etiam captato quovis tempore uznał, y, ażeby ww. Czudowscy takowey inequitacyi sub paenis irremissibilibus contraventionis bronić y tamować ullo titulo et praetextu nie ważyli się, praecustodivit. O dalsze zaś pretensye, idque o summy prowizyine, od takowego kapitału zaległe, oraz za kartami osobliwemi, y o expensa prawne kopię spraw ad invicem dać decrerit y rosprawy, in futura iuris incidentia, bez żadnych dyllacyi, godzin, obmów y munimentów determinavit, tudzież za kontrawencyą dekretowi trybunalnemu wieży ciwilney niedziel dwanaście y cztyrysta kop groszy litewskich na ichmość Czudowskich przysądził. In ordine którego dekretu oczewistego trybunalskiego, gdy w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dwódziestego siódmego dnia wielm. Michał Kroier—sędzia grodz. Orszański, takowe dobra Połonice nazwane cum omnibus attinentiis, idque ze wsiami Połonicą, Komarowką, Jarmakowką y Brodkiem per inequitationem imci panu Unichowskiemu listem podawczym y inwentarzem, osobliwie sporządzonym, ad actualem possessionem podał, stante qua żałuiącego delatora maiętności Połonicy przez trzy miesiące possessione, ww. ii. pp. Czudowscy, vilipendendo prawo pospolite et contemnendo dekreta oczewiste trybunalskie, w tym ze roku Augusta osimnastego dnia, zebrawszy niemałą gromadę variae conditionis ludzi, tumultuarie na maiętność Połonicę napadli et ibidem różne intruzye czynili, krescencyą omnis generis zboża imci zabrali, nieżęte gwałtownie żąć y do dworu, Wiskie nazwanego, przewozić y zabierać kazali, denique na dniu osimnastym praesentis, uti testantur manifesta, zabrawszy ieszcze większą gromadę ludzi z różnym orężem, iak do boiu przysposobionym, y z onymi gwałtownie na dwor Połonicki naiechawszy, i. p. Benedykta Inczyka—administratora żałuiącego dellatora, gwałtownie ze dworu wypędziwszy, formalną expulsyą uczynili, krescencyą wszystkę et omnia mobilia, w tymże dworze będące, violenter zabrali et violenta sua possessione też maiętność Połonicę possyduiąc, poddaństwo różnymi daninami uciemiężaią. Oco żałuiący delator z obżałowanymi ichmość iure agendo, ante omnia o reindukcyą do maiętności Połonicy cum omnibus attinentiis, per expulsionem zabraney, do uznania inquizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi z expulsyiney tenuty, do komportacyi wszystkich rzeczy, mobiliów, czasu expulsyi violenter zabranych, sub nexu iuramenti, do pokarania paenami kontravencyinemi, a oraz y expulsyinemi, de lege et ex merito actionis ściągaiącymi się, do zapłacenia kop czterechset cum altero tanto, pro contraventione dekretowi na ichmość sądzonych, do nadgrodzenia szkod, strat y expensów prawnych, co czasu prawa fusius deducetur salva tey żałoby melioratione. ***Za drugim aktoratem*** i. w. i. xiędza Herakliusza Lissańskiego—arcybiskupa Smoleńskiego y Siewierskiego, opata Onufreyskiego, y wszystkich ichmć xięży bazylianów opactwa Onufreyskiego z ww. ii. pp. Janem y Franciszką z Bułharynow Czudowskimi — sędz. grodzk. Smoleńsk., tudziesz w. i. p. Francisz-

kiem Unichowskim—sędzią ziemskim Mińskim, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmć przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc, iż co dekretem tryb. gł. wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia ferowanym, po obwarowaniu possessyi zastawney maiętności Chodosowa, żałuiącym służącey, z racyi przysądzonych hereditarie dla i. pp. Walużyniczów niektórych atynencyi, ad fundum maiętności Chodosowa należących et inde z pod possessyi zastawney żałuiących delatorów odchodzących, in eadem qualitate et bonitate quantitateque recompensa, z innych dobr dziedzicznych obżałowanego Czudowskiego sędziego grdzkiegoSmoleńskiego dla żałuiących determinowana y preokupacya onych, methodo inequitationis in spatio niedziel sześciu a data pomienionego dekretu przez urząd ad libitum użyty, żałuiącym sądzona y, ażeby eiusmodi traditionem obżałowany Czudowski przez się y przez subordynowane osoby, sub paenis irremissibilibus contraventionis, nie tamował, ostrzeżono y dalsze eo intuitu nastąpiły iudicata; obżałowani zaś wielmożni Czudowscy sprzeciwiaiąc się pomienionemu dekretowi nie tylko dobr swych sposobem pomienionym dla żałuiących, via recompensy ad possessionem należących, tymże żałuiącym nie postąpili, y przez to w znaczne szkody żałuiących, wprowadzili y wprowadzaią, ale też naruszaiąc wspomnioną possessyą zastawną żałuiących obżałowani Czudowscy do teyże maiętności Chodosowa arbitrarie ziezdżać, rezydować y w niey dysponować y rozrządzenia czynić ważyli się. Nad to idąc zmównie z obżałowanym Unichowskim czyli praeiudiciose z żałuiącymi postępuiąc, maiętność swą wieczystą Połonicą nazwaną, w woiewodztwie Mścisławskim sytuowaną, mimo pierwszość prawa zastawnego, na maiętność Chodosów od obżałowanych Czudowskich żałuiącym służącego, evictionem na wszelkie dobra obżałowanych Czudowskich rozściągaiącego, temuż obżałowanemu Uuichowskiemu onerował; a tak obżałowany Unichowski za pośledniey szemi nieiakowemiś inskrypcyami nad proporcyą summ, nawet w tychże inskrypcyach zawartych, tęż maiętność Połonicę, pod pretextem dozwoloney sobie od obżałowanego Czudowskiego inequitacyi, cum iniuria żałuiących, iako pro recompensa praeexpressa do dobr obżałowanego Czudowskiego należących, obiął y dalsze między sobą condictamina obżałowani ichmość czynią. O co chcąc z obżałowanymi ichmćmi prawem czynić ante omnia do pokarania obżałowanych Czudowskich paenami kontrawencyinemi za niedopełnienie pomienionego dekretu trybunalskiego oczewistego w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia ferowanego, do nakazania onemu satysfakcyi, do ostrzeżenia y uznania, że dobra Połonica obżałowanego Czudowskiego dziedziczne przerzeczoney rekompensie, żałuiącym dekretem tymże trybunalnym sądzoney, podlegać maią, do skassowania wszelkich in praeiudicium żałuiących uczynionych zmów, aktów y wszelkich kroków, post datam prawa przerzeczonego, żałuiącym na maiętność Chodosy służącego, evictionem dla żałuiących na wszelkie dobra rozściągaiącego, y do uznania tego wszystkiego, co czasu prawa dowiedziono będzie, do pokarania obżałowanych paenami y expensami prawnymi, salva tey żałoby melioratione. Za

takowymi pozwami, idque *iednym* ad instantiam w. i. p. Franciszka Unichowskiego—sędziego ziemskiego Mińskiego w. i. p. Janowi y Franciszce z Bułharynów Czudowskim—sędziom grodzkim Smoleńskim małżąkom oczewisto w ręce w mieście iego królewskiey mści Mścisławiu, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym, Maia siedmnastego dnia przez ienerała i. k. mści woiewodztwa Mścisławskiego Józefa Krasnowskiego podanym et coram actis ziemskich woiewodztwa Mścisławskiego eodem mense et die zeznanym; *drugim* ex instantia i. w. i. xiędza Herakliusza Lissańskiego—arcybiskupa Smoleńskiego, opata Onufreyskiego y wszystkich ii. xx. bazylianów opactwa Onufreyskiego ww. ii. pp. Janowi y Franciszce z Bułharynów Czudowskim, sędziom grodzkim Smoleńskim y w. i. p. Unichowskiemu, sędziemu ziem. Mińskiemu przez ienerała i. kr. mści Dymitra Chodakiewicza—woiewodztwa Mścisławskiego w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym, Maia ośmnastego dnia w maiętności Połonicy, w woiewodztwie Mścisławskim leżącey, podanym et eodem die coram actis woiewodstwa Mścisławskiego zeznanym, żałuiące delatores przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Lit., na terminie y na dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, przyłączywszy drugi aktorat z regestrów sprzeciwieństwa pod rokiem tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym i. w. i. xiędza Lissańskiego—arcybiskupa Smoleńskiego, opata Onufreyskiego, z karty dziewięćdziesiąt czwartey proceder nakazaliśmy. In procedendo z aktoratu w. i. p. Unichowskiego—sędziego ziemsk. Mińskiego, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego pozwanych ww. ii. pp. Jana y Franciszkę z Bułharynów Czudowskich—sędziów grodzkich Smoleńskich, małżonków, po trzykroć do prawa przez ienerała wołanych, iako onemu nieposłusznych, na upad w rzeczy, oraz na infamią ex personali vigore dekretu, a iako po czterech dekretach kontumacyinych y po piątym oczewistym, plenariam et ultimariam convictionem czyniących, in paenam rebellionis et perduellionis wzdaiemy, a zatym produkowane partis actoreae dokumenta strictissimae inscriptionis, na summę w nich wyrażone cum inscripta do maiętności Połonicy cum omnibus attinentiis inequitatione y za onymi dekreta kontumacyine z wskazami y lucrami wypadłymi, tudzież listy urzędowe, obwieszcze, poiezdcze et singulariter dekret trybunalski oczewisty kadencyi Mińskiey cum decisa do maiętności Połonicy cum omnibus attinentiis, w woiewodztwie Mścisławskim leżącey, inequitatione w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Junii dziewiątego dnia et cum caeteris iudicatis ferowany y za onym list urzędowy podawczy w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dwudziestego siódmego dnia z inwentarzem, circa fundum maiętności Połonicy iuridce sporządzonym, oraz cały proceder prawny, hac in causa zaszły, aprobuiemy, przy mocy nienaruszney y valorze inviolabiliter zachowuiemy. Vigore których tak samego kapitału, iako też in vim procentu, tudzież za expensa, na proceder prawny łożone, piędziesiąt dwa tysiące pięćset złotych polskich, seorsive vero paen contrawencyinych cztyrysta kop. gr. Litewskich, dekretem oczewistym trybunalskim wskazanych, cum altero tanto, in universum computando piędziesiąt dwa

tysiące pięćset złotych polskich y osimset kop groszy Litewskich na pozwanych niestawaiących ww. ii. pp. Czudowskich—sędziach gr. Smoleńskich na maiętności Połonicy, w woiewodztwie Mścisławskim leżącey, y na wszelkich dobrach ichmć leżących ruchomych, summach pieniężnych, ubique locorum będących, dla proceduiącego aktora przysądzamy. Denique reinductionem do maiętności Połonicy, w woiewodztwie Mścisław. situowaney, cum omnibus attinentiis, vigore listu podawczego y inwentarza iuridice sporządzonego uznawamy, a dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy supra quibusvis do prawa non comparentium bonis skuteczney prawney y nieodwłóczney exekucyi, tradycyi et pro traditione per reinductionem cum omnibus attinentiis maiętności Połonicy, w woiewodztwie Mścisławskim leżącey, forti manu mota nobilitate sub privatione officiorum captato iterum atque iterum tempore, etiam adhibito militari brachio, non attenta quavis deffensione ac resistentia et non attento crimine, do urzędów ziemskich y grodzkich, ad libitum partis actoreae użytych, założywszy incontra non exequentes officiales paenas privationis offitiorum, odsyłamy, a oraz ad sonantiam praesentis decreti samę osobę imci pana Jana Czudowskiego, sędziego grodz. Smoleńskiego, przez urząd y samę stronę łapać y ścigać ubiqui locorum permittimus. In caeteris vero a parte wielm. Unichowskiego praetensionum punctis, do wielm. Czudowskiego regulatis, my sąd trybunału głównego w. x. Lit. pozwanego i. p. Jana Czudowskiego, po trzykroć do prawa przez ienerała wołanego, iako onemu nieposłusznego, na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdaiemy. A zatym zapis obligacyiny, oraz assekuracyiny, na summę złot. polsk. trzysta w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Maia dwudziestego pierwszego dnia, cum inscripta do maiętności Połonicy inequitatione, żałuiącemu delatorowi dany, y cały proceder, hac in causa zaszły, aprobuiemy: vigore którego summy kapitalney trzysta złotych polskich et in vim procentu y expens prawnych sto trzydzieście złotych polskich in solidum computando—czterysta trzydzieście złotych polskich na pozwanym imci panu Czudowskim, na wszelkich imci dobrach leżących, ruchomych, summach pieniężnych, ubique locorum znayduiących się, praecipue na maiętności Połonicy przysądzamy, a dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney y nieodwłoczney exekucyi do urzędów ziem. y grodz., ad libitum partis actoreae użytych, odsyłamy. Distinctim z aktoratu i. w. i. xiędza Herakliusza Lissańskiego—arcybiskupa Smoleńskiego, opata Onufreyskiego y wszystkich ichmć xięży bazylianów opactwa Onufreyskiego, z tymże i. p. Czudowskimi sędz. gr. Smoleń. uczynionego, my sąd tr. gł. w. x. Lit. pozwanych ww. ii. pp. Jana y Franciskę z Bułharynów Czudowskich—sędziów grodz. Smoleń., małżąków, potrzykroć do prawa przez ienerała wołanych, iako onemu nieposłusznych, na upad w rzeczy, oraz na infamią ex personali, vigore dekretu oczewistego trybunalnego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia ferowanego, wzdaiemy. Dokumenta partis actoreae, idque prawa zastawne, sub actu roku tysiąc siedmset sześćdziesiątego, Apryla ośmnastego datowane, in crastinum w magdeburyi Mścisławskiey przyznane, od obżałowanego

imci pana Czudowskiego na maiętność Chodosow cum omnibus attinentiis, w woiewodztwie Mścisławskim leżącą, i. w. i. x. Stepnowskiemu — arcybiskupowi Smoleńskiemu, wespół z inwentarzem, circa fundum tychże dobr sporządzonym, dane, a ad praesens i. w. aktorowi służące, tudież za onym dekreta kontumacyine z wskazami, lukrami y zaszłymi, listy urzędowe, obwieszcze y poiezdcze, signanter dekret trybunału oczewisty, na kadencyi Mińskiey w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia cum omnibus onego iudicatis ferowany, za onym list obwieszczy, oraz cały proceder hac iure zaszły, pro parte teraz proceduiącego i. w. aktora służący, aprobuiemy, przy mocy nienaruszney y walorze inviolabiliter zachowuiemy. Intuitu których summę kapitalną cum vadio alterius tanti, wespół z przychodzącą od niey prowizyą, dziesięć tysięcy talarów bitych, seorsive pen kontrawencyinych cztyrysta kop groszy Litewskich, dekretem oczewistym trybunalnym sądzonych, cum altero tanto in universum computando—dziesięć tysięcy siedmset talarów bitych y osimset kop groszy litewskich, na pozwanych niestawaiących ww. ii. pp. Czudowskich—sędziach grodzkich Smoleńskich y na wszelkich dobrach ichmość leżących, ruchomych, summach pieniężnych, ubique locorum będących, dla w. i. aktora przysądzamy. Deinde inequitationem do dobr Wizek cum omnibus attinentiis, w woiewodztwie Mścisławskim sytuowanych, in ordine adequatae compensationis, pro decisa dekretem oczewistym trybunału głównego. w. x. Lit. r. tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Junii dziewiątego dnia dla ii. pp. Walużyniczów w gruntach, poddanych, w sianożęciach y intratach inequitatione, a ichmć xięży bazylianów od tychże dobr Chodosowa imci pana Czudowskiego odsądzonych uznawamy et pro peragenda eiusmodi executione supra quibusvis do prawa non comparentium bonis et pro traditione per inequitationem maiętności Wizek cum singulis oney adiacentiis, w woiewodztwie Mścisławskim leżącey, forti manu, mota nobilitate, sub privatione officiorum, captato quovis tempore, non attenta quavis resistentia aut defensione, do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoreae użytych, interposita incontra non exequentes officiales paena privationis officiorum, odsyłamy. Pro interim interwencye, iedną nomine ww. ii. pp. Łukasza—stolnika Starodubowskiego, Jerzego czesznika Smoleńskiego, Kościuszków Walużyniczów, drugą nomine w. i. p. Thomasza Hryniewicza—rotmistrza Mścisławskiego, trzecią w. i. pana Dominika Piszczayły—oberstleyt nanta i. kr. mści woysk w. x. Lit. przez, patrona ichmć do tey sprawy czynione, my sąd trybunału głównego w. x. Lit. akceptuiemy. Quod vero ad actoratum a parte i. w. i. xiędza arcibiskupa Smoleńskiego przeciwko w. i. p. Unichowskiemu et ad praetensionem, do tegoż imci regulatam, między temiż ichmć my sąd trybunału głównego w. x. Lit. dalszy proceder nakazuiemy.

In procedendo et in continuatione dnia dwudziestego szóstego pozwanemu wielmożnemu Unichowskiemu—sędziemu ziem. Mińskiemu, kopie spraw per partem actoream dać nakazawszy, rozprawę bez dyllacyi, godzin, sub paena personalis infamiae, bez przypozwu, za tym tylko dekretem determinamus; a gdy dzień dwudziesty

szósty mensis et anni currentium ad publicandum tych kondemnat przypadł, tedy ieneral sądów naszych pilnuiący Maciey Cydzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, ex actoratu w. i. pana Franciszka Unichowskiego—sędziego ziemskiego Mińskiego, ww. ii. pp. Jana y Franciszkę z Bułharynow Czudowskich—sędziów grodz. Smoleńskich, małżąków, za infamissów ex personali, tudzież samego w. i. p. Jana Czudowskiego—sędziego grodzkiego Smoleńskiego, in distincta convictione za infamissa simpliciter, seorsive vero z aktoratu i. w. i. xiędza Herakliusza Lissańskiego arcybiskupa Smoleńskiego, opata Onufreyskiego y wszystkich ichmć xięży bazylianów opactwa Onufreyskiego tychże ww. ii. pp. Jana y Franciszkę z Bułharynów Czudowskich—sędziów grodzkich Smoleńskich, małżąków, za infamissów ex personali vigore dekretu publikował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens officiose zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw dekretowych przyięta y wpisana.

1769 г. Ноября 7 дня.

Изъ книги № 142, за 1769 г., л. 1065.

63. Ремиссійный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу о спорныхъ границахъ имѣній базиліанъ Березвецкаго монастыря и подстолихъ Полоцкихъ Деспотовъ Зеновичей.

Между Березвецкимъ монастыремъ и Глубоцкимъ пробощемъ съ одной стороны и Деспотами—Зеновичами, Цехановецкими и Корсаками—съ другой, возникло спорное дѣло изъ за границъ имѣнія Зеновичей—Кисаревщизны, въ Полоцкомъ воеводствѣ. Споры эти начались съ того времени, какъ базиліане получили по сосѣдству фундушовое имѣніе. Обѣ спорящія стороны не щадили усердія, чтобы нанести другъ другу побольше обидъ и насилій; съ обѣихъ сторонъ производились наѣзды, захваты и уничтоженіе границъ. Та и другая сторона еще лѣтъ 40 тому назадъ начала это дѣло вести судебнымъ порядкомъ: вели дѣло въ судѣ подкоморскомъ и трибунальскомъ; однажды согласились было и на судъ пріятельскій, но безуспѣшно. Наконецъ, опять спорящія стороны обратились въ трибуналъ. По выслушаніи жалобъ спорящихъ, трибуналъ наложилъ на спорную землю запрещеніе и впредь до дальнѣйшаго своего разбирательства поручилъ произвести на мѣстѣ изслѣдованіе Ошмянскому подкоморію Важинскому.

Roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Nowembra siódmego dnia.

W sprawie za dwóma aktoratami y załobami do nich należącemi, poniżey in unum złączonemi y skąbinowanemi, mianowicie: za *pierwszym* aktoratem wielmożnych ichmciów panów Józefa y Anny Des-

szpotów Zenowiczów—podstolich woiewodztwa Połockiego, małżonków, z w Bogu przewielebnym imci xiędzem Herakliuszem Karpińskim — superiorem y wszystkiemi ichmć xiężą bazylianami Berezweckiemi, tudzież imci xiędzem Michałem Fiedorowiczem—proboszczem Głębockim, za pozwem od aktorów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co dobra Hauryłowszczyzna, alias Sielec Kisarzewszczyzna, cum omnibus suis latifundiis, w woiewodztwie Połockim leżące, niegdyś u zeszłych ichmciów pp. Korsaków in haereditaria zostawały possessione, iako tego tysiąc pięćset ośmdziesiąt wtórego, Januarii ośmnastego dnia przyznanego między Hauryło alias Gabryelem, Dmitrem, Jozefem y Stefanem Korsakami—bracią rodzoną ex fundo Sielca, seu Hauryłowszczyzny zaszłego działu kopia daie swiadectwo; subsequuta interim takowych dobr Gabryelowi Korsakowi przez braci ex divisione et subsequutis onego w pośledniejszym czasie fatis successories Gabryelowe dobra Sielec, alias Kisarzewszczysnę, po rodzicu swym, in sortes rozdzieliwszy, niektórzy z części swych powyzuwali się, signanter: Krzysztof Korsak, syn Gabryela, część swoią imci panu Perskiemu przedał, którą succedenti tempore Jan Korsak, brat rodzony Krzysztofa, od tegoż Perskiego wiecznością nabył. A Stanisław, dwóch po wyżey wspomnionych brat trzeci, y Maryanna—siostra, Korsak y Korsakowna, przychodzące dwie na siebie po Gabryelu Korsaku części, imci panu Teodorowi Kisarzewskiemu—komornikowi Połockiemu wieczyście przedali; sic stantibus rebus Jan Korsak swoiey własney y po Krzysztofie bracie dwóch części, a Teodor Kisarzewski także drugich dwóch części będąc wiecznymi Hauryłowszczyzny, alias Kisarzewszczyzny dziedzicami, oną stante suo dominio na połowę rozdzielili, którym z podziału in duas aequales sortes po włok dwadzieście dwie y po tyleż morgów y po dziesięć prętów dostało się gruntu. A zatym Teodor Kisarzewski swoią połowę, działem powyżey wyrażonym odgraniczoną, imci panu Janowi Wincentemu Kisarzewskiemu wiecznością przedał. Qua habita medietate Hauryłowszczyzny in sua possessione Wincenty Kisarzewski drugich dwóch części, idque iedney za nabyciem od Janowey Korsakowey, expost będącey Konopackiey, a drugiey za poięciem sobie w małżeństwo ieymć panny Krystyny Stanisławowny Korsakowny, na którą po Janie Korsaku sterilitur zeszłym sukcessya spadła, całey per consequens Hauryłoszczyzny, czyli Sielca Kisarzewszczyzny unus et solus został aktorem. Tandem tenże Wincenty Kisarzewski, in stante sua necessitate będąc potrzebny pieniędzy, dobra Hauryłowszczyznę (iako ona ex capite Gabryela Korsaka w ograniczeniu wyszła) prawem trzyletnio zastawnym ichmościom xięży karmelitom bosym konwentu Głębockiego inwadiował, iako patet z rewersału inwentarza, przy prawie zastawnym od karmelitów w roku tysiąc sześćset czterdzieztym szóstym, Augusta dwunastego dnia Kisarzewskiemu danego, y dekretu podkomorskiego, sub data roku tysiąc sześćset piędziesiąt pierwszego, Oktobra dziewiątego dnia ferowanego; manente tedy których dobr przy ichmościach karmelitach bosych hipothecaria possessione na wzaiem między temiż karmelitami od Kisarzewszczyzny, a ichmościami obżałowanymi bazylianami Berezweckiemi y plebanem Głębockim od Dmitrowszczyzny

dobr funduszowych wszczeły się y urosły dyfferencie. O co w roku tysiąc sześćset czterdziestym, Augusta dwónastego dnia, po zapozwaniu obżałowanych bazylianów y plebana Głębockiego do ziemstwa woiewodztwa Połockiego, dekret oczewisty z odesłaniem całey sprawy przed sąd podkomorski ichmć xięża karmelici zyskali tysiąc sześćset piędziesiąt pierwszego, Oktobra dziewiątego dnia. Intuitu którego dekretu ziemskiego Połockiego strony, z sobą litigium wiodące, wyprowadziwszy zeszłego w. i. pana Biegańskiego - podkomorzego Połockiego, na dyfferencie, dobra Hauryłowszczyzne od Dmitrowszczyzny, ad mentem dzielczego dokumentu między czterma Korsakami bracią zawartego, odgraniczyli y kopcami osypali: po którym praemisso modo zaszłym rozgraniczeniu ichmć xięża karmelici dobra Sielec, Kisarzewszczyznę przez czas niemały possydując, onę w roku tysiąc siedmset dwudziestym piątym, Junii dwudziestego czwartego dnia wlewkowym prawem w summie czternastu tysięcy siedmset dwódziestu złotych polskich ichmć xięży karmelitom Wileńskim przezastawili; roku tysiąc siedmset dwódziestego siódmego, Februarii dwudziestego ósmego ichmć xięża karmelici Wileńscy, także będąc compulsi necessitate pieniędzy, pomienione dobra Kisarzewszczyznę w Bogu zeszłym wielmożnym imci panom Antoniemu tylko względem starszeństwa małżeńskiego, a Annie z Mizanów, iako aktorce, Zenowiczom—podkomorzym Połockim, małżąkom, prawem transfusyinym w summie czternastu tysięcy siedmset siedmdziesiąt złotych polskich w possessią postąpili. A tak dobra Sielec, alias Kisarzewszczyzna po różnych przez czas długi chodząc za transfuzyami, zawsze extra possessionem Kisarzewskich dziedziców zostawały. Tym czasem obżałowani ichmć xięża bazylianie Berezweczcy y pleban Głębocki, z dobrze pogodney ku zniesieniu starych, a założeniu nowych wedle myśli y upodobania swoiego granic profituiąc pory, mimo dekret podkomorski, w puszczę Kisarzewską wdarli się y oną, w las znacznie rozkrzewioną na grunt wytrzebiwszy, mocą sobie y gwałtem przywłaszczyli. Y takową niesłuszną praepotenter zabranych gruntów y puszczy possessyą, aby dostateczniey utwierdzili, zeszłą w. i. panią Zenowiczową, podkomor. Połock., dobr Kisarzewszczyzny zastawną tenutorkę, o naymnieyszych granicach cale niewiadomą, do rozsądzenia się kompromissem przez zapewnionych swoich przyiacioł o wszystkie wynikaiące między Dmitrowszczyzną a Kisarzewszczyzną dyfferencye praetextuose nakłonili. Którą w tym między bazylianami, plebanem Głębockim y karmelitami, bywszemi swoiemi antecessorami, mniey przenikaiąc podziełane na zgubę Kisarzewskiego dziedzica kondykta, bez woli, mocy y wiadomości tegoż Kisarzewskiego, wieczystego aktora, na kompromis zezwoliła. A zatym w roku tysiąc dwódziestym siódmym, Oktobra dwódziestego siódmego dnia zadufani ad disiudicandam differentiarum causam przez obżałowanych bazylianów y plebana Głębockiego ziechawszy się kompromisarze, nie wyieżdzaiąc na granicę, ani czyniąc żadney wizyi gruntów, lecz na iednym podobniey siędząc mieyscu, dukta y granice w swoim opisali dekrecie, wiodąc onę niby ad mentem dekretu podkomorskiego, który nierównie inaczey rzecz w sobie zawiera y cale dissone ma się. Przez które dukta y granice puszczy Kisarzewskiey

całey niemal dziedzictwa, bez dziedzica Kisarzewskiego iego wiadomości y pozwolenia, obżałowanym bazylianom y plebanowi Głębockiemu przysądzili, y na tych że duktach do iuramentu poddanych Dmitrowskich bazyliańskich y pliebańskich, contra evidentiam rei et, quod summum est, silente parte actorea, bliższych uznali. Jednakże takowy iurament aby był wykonany, żadney nie czyni pewności y naymnieyszego nieprzynosi uwiadomienia dekret wspomniony kompromisarski, ile że w sobie wykonanego iuramentu zapisaney nie ma konnotacyi, chociaż, iż iakoby onym obie kontentowały się strony, praeiudiciose dołożonym brzmi odgłosem; successu temporis adimpletis rodziców swych vitae diebus w. i. pan Franciszek Zenowicz—na ówczas podkomorzyc Połocki, teraznieyszy starosta Sznitowski, ociec procedentis, pozostały successor, dobra Kisarzewszczyznę w roku tysąc siedmset trzydziestym pierwszym, Augusta dwudziestego wtórego dnia dattowanym, in crastinum w trybunale głównym przyznanym, commutacyinym prawem za dobra Poieziory od imci pana Rafała Kisarzewskiego—horodniczego Smoleńskiego, wiecznością nabył. Perinde persistente takowych dobr przez lat kilka w spokoyności przy w. i. panu Zenowiczu—staroście Sznitowskim, haereditaria possessione, obżałowani ichmć xięża bazylianie y pleban Głębocki, znowu nierozdzielnie z sobą w iedney myśli y radzie zostaiąc, też dobra Kisarzewskie zabierać y oprymować poczeli. Exinde w roku tysiąc siedmset trzydziestym ósmym, Nowembra dwódziestego, zebrawszy nie małą gromadę ludzi, do wiolencyi przysposobionych, na puszczę Kisarzewską nasłali y tam drzewa na kilkaset sztuk wyciowszy, do dobr swoich przewieźć dysponowali. O co, po zapozwaniu obżałowanych bazylianów y plebana Głębockiego do ziem, woiewozdtw, powiatów—w. i. pan Zenowicz, starosta Sznitowski w roku tysiąc siedmset trzydziestym dziewiątym, Januarii dwódziestego wtórego dnia dekret oczewisty z odesłaniem całey sprawy ad forum competens, pośledniey list zaręczny upominalny, pod winą dziesięciu kop groszy Litewskich, aby obżałowani bazylianie y pleban Głębocki żadney inwazyi czynić nie ważyli się, zyskał. Hoc nihil addento obżałowani ichmć xx. bazylianie y pleban Głębocki zwykłą licznych gwałtów y naiazdów daley postępuiąc drogą, w roku tysiąc siedmset czterdziestym, Julii dwódziestego pierwszego dnia, z dobraną kupą ludzi na puszczę Kisarzewską naiechawszy, drzewa w różnym gatunku na kilkaset kop wycieli y onę violenti modo, iako świadczy proces y obdukcya ieneralska, do siebie przewiezli, y taką od daty roku tysiąc siedmset czterdziestego, aż do roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt pierwszego obżałowani ichmć xięże bazylianie wespół z plebanem Głębockim, mimo warunki y mimo listy upominalne, incessanter do puszczy Kisarzewskiey intruzie czynili y oną (iako trzy ieneralskie obdukcye świadczą) dezolowali. Ideo ex hisce praemoventibus w. imć pan Zenowicz—starosta Sznitowski obżałowanych bazylianów y plebana Głębockiego przed sąd trybunału adcytował, za którym pozwem tysiąc siedmset piędziesiąt pierwszego, Septembra iedynastego, remissa per generalem poszła. Eodem anno, Oktobra trzydziestego dnia stante hoc inchoato iuris processu obżałowani bazylianie y pleban ad implenda pierwsze exakcye, wdarszy się w

puszczę Kisarzewską, oną (iako świadczy manifest w surrogatorii Połockiey uczyniony) pustoszyli. Tysiąc siedmset wtórego, Marca osimnastego dnia po zaszłey adcytacyi ex instantia rodziców proceduiącego aktora po obżałowanych bazylianów y plebana dekret oczewisty trybunału compositi fori z obwarowaniem dla wielm. Zenowiczów puszczy Kisarzewskiey, a profinali huiusce negotii disiudicatione, z odesłaniem całey sprawy przed sąd podkomorski, w roku tysiąc siedmset piędziesiąt wtórym, Augusta trzydziestego pierwszego dnia zakroczył. Po którym praemisso modo zaszłym dekrecie imć xiądz zeszły Jaszczołd—na ówczas pleban Głębocki y bazylianie obżałowani Berezweczcy, aby siebie od inwazii nie iako zasłonili, ludzi swych na puszczę Kisarzewską nasławszy, znaki graniczne y drzewa z rubieżami, per specificum w dzielczym dokumencie opisanymi, powycinać dysponowali, aby tym sposobem wiadomość dawnych granic, iako o tym w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, Oktobra dziewiątego dnia zaniesiony świadczy manifest, ukryć mogli y utaili. Tegoż roku Nowembra dwódziestego tenże xiądz pleban Głębocki wespół z obżałowanymi bazylianami, chcąc do ostatka graniczne uspić znaki, przez nasłanych od siebie ludzi, las obchodzić swoie oznaczaiący, powycinali y kopce starodawne, testante in tempore uczynionego processu testimonio, poruinowali; w których naiazdach, gdy chłop Dmitrowski, poddany imci xiędza plebana Głębockiego, przez ludzi Hatowskich wielm. ichmciów panów Zenowiczów został poscigniony, na tenczas imć xiądz Jaszczołd – pleban Głębocki, skwapliwością uięty zemsty, poddanego tychże ww. Żenowiczów, nazywaiącego się Józefa Sadowskiego, do kościoła w dzeiń święty przyszłego, z kościoła wyprowadzić kazawszy, y onego nie tylko z odzienia odrzeć, lecz, co gorsza, na cmentarzu, z pogorszeniem zgromadzonego ludu, (ut rem enarrat manifest, amplius w sobie opisany) bić dysponował. Postque per acta obżałowany imć xiądz Michał Chwiedorowicz—teraznieyszy pleban Głębocki, po zeszłym xiędzu Jaszczołdzie na plebanią Głębocką nastąpiwszy, tymi co y antecessores onego idąc krokami, puszczę Kisarzewską pustoszyć y oną sobie przywłaszczać poczoł. Tandem, gdy w takowych naiazdach konia Dmitrowskim poddanym zagrabiono przez ludzi żałuiących delatorów, na tenczas obżałowany imć xiądz pleban konia urzędnikowi proceduiących aktorów, na dobrowolney drodze przeiezdżaiącemu, wyprządź (iako w czasie zaniesiony świadczy manifest) ludzi swych licenciowałeś. Intus et talibus toties pomienione dobra Kisarzewszczyzna, zostaiące agressionibus, teraz proceduiący w. i. pan Józef Zenowicz—podstoli Połocki w aktualną swoią z wydziału rodzicielskiego obiowszy dzierżenie, gdy w podzielanych akcyach od dawnych czasów, iuż to przez zabranie gruntów, iuż to przez wycięcie y spustoszenie lasu, ku zyskaniu należytey satisfakcyi myśl swą skłonił y zabierał się, na tenczas obżałowani ichmć xięża bazylianie y pleban Głębocki, razem zawsze z sobą spółkaiący, takowego żałuiącego dellatora od procederu amowendo przed się wzięcia, wszystkie ex fundo wynikłe Kisarzewszczyzny y wynikaiące kłótnie przyiacielskim rozeznaniem uprzątnąć y uspokoić przyrzekli y obowiązali się. Eoque intuitu z żałuiącym delatorem na przyiacioł zgodziwszy się y z onemiż na mieysce uspokoienia dyffe-

rencyi wyiechali razem. Tandem po odprowadzeniu przez ichmciów xięży bazylianów y xiędza Fiedorowicza — plebana Głębockiego, z poddanymi swoiemi bez żadnych znaków granicznych duktu y po uczynieniu contra wizyi duktu żałuiących dellatorów, obżałowani ichmć widząc, iż ten dukt z dekretem podkomorskim, sub actu roku tysiąc sześćset piędziesiąt pierwszego, Oktobra dziewiątego dnia ferowanym, consonus et conformis być się okazał, od ugody (testantibus kompromisarzów y ieneralów w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Augusta dwódziestego dnia datis testimoniis), reces uczynili. A zatym po oddaleniu się żałuiącego dellatora z domu na sądzenie trybunału, statne functione deputactwa, tym czasem obżałowani ichmć xięża bazylianie et specialiter Herakliusz Lisowski — wikary Berezweczki y imć xiądz Fiedorowicz—pleban Głębocki, sami in personis na puszczę Kisarzewską cum magna cohorte poddanych Dmitrowskich, moskalów, szyszów y dalszych do wiolencyi y gwałtów przysposobionych osób naiechawszy, w oney na kilkaset drzewa wypuścili y do dóbr swych Dmitrowskich przewiezli. In super dyspozytora Kisarzewskiego imci pana Michała Greycia z parobkiem dwornym, załuiących delatorów własności broniących, tirannissime zbiwszy y u siebie onych w detencyi przez czas nieiakowy (iako roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, Julii czwartego dnia za dóyściem wiadomości żałuiącemu delatorowi w trybunale zaniesiony obloquitur manifest) niegodziwie trzymali. A że in praemisso violentiarum actu Leon, moskal szysz, per mutuum conflictum został zabity, perinde obżałowani imci xięża bazylianie y Fiedorowicz, na ostatni kontempt y wzgardę żałuiącego dellatora, wspomnionego dyspozytora Greycia y parobka w kaydany okuwszy, do Wilna przyprowadzili, et ibidem pod sądzącym się trybunałem przez cały dzień w detencyi, (iako tego dowodem dwa wczasie zaniesione manifesta) trzymali y inne inkonweniencye popełnili y teraz onych działać nie przestaiecie; nic sobie niewinnych oczerniaiąc potwarzy wkładacie y do tych, które exakcye tworzycie, niesłusznie drugich pociągacie. O co wszystko żaluiące dellatores chcąc prawem czynić, ante omnia do odesłania całey sprawy przed sąd podkomorski, intuitu zaszłych dekretów trybunalskich, tam in causa iuris, quam in causa facti, pro finali et ultimaria oney ibidem disiudicatione, do nakazania komportacyi przed tym że sądem podkomorskim funduszów autentycznych y wszytkich dokumentów, tak przez obżałowanych ichmć xięży bazylianów, iako też y obżałowanego imci xiędza Chwiedorowicza—plebana Głębockiego, sub nexu iuramenti, do wskazania paen, win za niesłusznie niewinnych oskarzenia, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius ac uberius dowiedziono będzie, salva melioratione tey żałoby.

Za *drugą* tychże wielmożnych ichmciów panów Zenowiczów żałobą, mieniąc do zaszłych żałob, processów, dekretów podkomorskich y trybunalskich, oraz całego procederu prawnego, hac in re z antecessorami obżałowanego imci xiędza plebana, spólnie z ichmć xiężą bazylianami Berezweczkiemi wszczętego y agitowanego, apecialiter o to, iż skoro obżałowany imć po zeszłym xiędzu Jaszczołdzie—plebanie Głębockim, beneficium z teyże plebanii

Głębockiey w swoie obioł dzierżenie, na tychmiast wzorem dawnieyszych przodków swych w iedne z ichmciów xiężą bazylianami Berezweczkiemi zniosłszy się rozumienie, różnemi czasy dla żałuiących delatorów czynić przed się wzioł pokrzywdzenia, iakoż one oczewiściey dopełniaiąc, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Februarii dwódziestego wtórego dnia obżałowany imć poddanych swych Dmitrowskich na puszczę żałuiących delatorów Kisarzewską nasławszy, oną pustoszyć y dezolować dysponował. A gdy w czasie takowych wiolencyi przez ludzi żałuiących dellatorów koń został zabrany, tedy obżałowany imć, wetuiąc za swoie, konia urzędnikowi żałuiących dellatorów iadącemu na dobrowolney drodze z wozu wyłożyć y do siebie zabrać (iako o tym w czasie zaniesiony świadczy manifest) rozkazałeś. Hoc peracto obżałowany imć z tymiż bazylianami zgodziwszy się pierwiey na uprzątnenie zachodzących między Kisarzewszczyzną a Dimitrowszczyzną dyfferencyi, przez przyiacielską uwagę, tandem po wyiechaniu na granicę y po odprowadzeniu pro et contra żałuiącymi dellatorami duktu, od teyże ugody (testantibus testimoniis w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Augusta dwódziestego dnia datowanych) inconvenienter odstąpił, a przeto do dalszych expensów stał się przyczyną. In super, quod summum est, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym, za oddaleniem się żałuiącego delatora z domu na sądzenie trybunału, obżałowany imć xiądz pleban hoc tempore z ichmć xiędzem Herakliuszem Lisowskim -- wikarym Berezweczckim et cum magna cohorte różnego gatunku ludzi, sam in persona sua na puszczę Kisarzewską naiechawszy, drzewa niemało wyciął. Ad haec dyspozytora Kisarzewskiego imci pana Michała Greycia y parobka dwornego tam że, własności żałuiących delatorów broniących, zabrał y onych niemiłosiernie w kaydany okuwszy, na większy kontempt żałuiącego dellatora, do Wilna przywiozł et ibidem pod sądzącym się trybunałem w detencyi u siebie trzymał przez dzień cały y insze (uti rem uberius enarrant zaniesione manifesta), czynił przykrości y onych teraz nie przestaie, quinimo niewiernych y cale o takowych wiolencyach y gwałtach niewiadomych niesłusznie oskarża. O co wszystko żałuiące dellatores z obżałowanym imciem chcąc iure progredi, ante omnia do odesłania tey sprawy przed sąd podkomorzego, intuitu zaszłych dekretów, tam in causa iuris, quam in causa facti pro finali oney ibidem disiudicatione, do nakazania komportacyi przez obżałowanego imci funduszów autentycznych y wszystkich dokumentów przed tymże sądem podkomorskim, do wskazania paen. win za niesłuszne niewinnych oczernienia, do nadgrodzenia szkod. strat y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius dowiedziono będzie, salva melioraitone tey żałoby. Za *drugim* rekonwencyonalnym aktoratem w Bogu przewielebnego imci xiędza Michała Fiedorowicza—proboszcza Głębockiego, tudzież imci xiędza Herakliusza Karpińskiego—superyora y wszystkich ichmciów xięży bazylianów Berezweczkich, z wielmożnymi ichmć panami Franciszkiem y Różą z Naramowskich małżonkami, starostami Sznitowskiemi, rodzicami. Antonim — podkomorzym Połockim, Januszem — kanonikiem Żmuydzkim, Józefem podstolim, Deszpotami Zenowiczami, tudziesz z wielmożnym imć pa-

nem Michalem Ciechanowieckim—chorążym Mścisławskim, ichmć panami Ignacym y Marianą z Mackiewiczów Korsakami—stolnikowiczami Połockiemi, item wielmożnymi ichmć Antonim y Rożą Korsakami—chorążyczami Połockiemi, za pozwem od aktorów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrazoną, mieniąc y referuiąc się per totum do wszystkich dokumentów, starodawnych haereditatis funduszów, działów z ograniczeniami, a za onemi poślednieyszych dekretów oczewistych, podkomorskich, komisarskich y kompromisarskich, żałuiące delatores obżałowanych ichmciów pp. Zenowiczów quaerulantur o to, iż co obżałowani ichmć possidendo dobra swoie Haurylowszczyznę, alias Sielec, w woiewodztwie Połockim leżące, barzo blisko graniczą z dobrami funduszowymi żałuiących aktorów, nazwanymi Berezweczem y Dmitrowszczyzną, itidem w woiewodztwie Połockim situowanymi, mimo starodawne dokumenta, haereditatis działy, fundusze y ograniczenia obżałowani ichmć, violenti modo za granicę przestąpiwszy, mimo iawne dowody y wszelką słuszność, a spetialiter ultra dekretu oczewistego podkomorskiego, sub data roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt pierwszego, Oktobra dziewiątego dnia ferowanego, a za onym dekretu oczewistego polubownego kompromisarskiego, sub data roku tysiąc siedmset dwódziestego siódmego, Oktobra dwódziestego siódmego dnia oczewisto obżałowanymi ichmćmi ferowanego y zaprzysiężonego; tudziesz non attenta aliqua et pacatissima gruntów, łąk, lasów, puszczy y całey cyrkumferencyi, do przerzeczonych dobr funduszowych Berezwecza y Dmitrowszczyzny z wieków należącey, possessione, mimo starodawne dukta, kopce, miedze y znaki graniczne, in medio własności żałuiących aktorów, niemało gruntów, łąk, lasów, puszczy y różnych awulsów, różnemi laty, miesiący y dni (iako testantur hac in causa osobliwe manifesta, obdukcye, wizye ieneralskie, dekreta y procedera różne, hac in causa rozpoczęte), cum summo żałuiących dellatorów y funduszu onych praeiudicio, per vim et potentiam, ac per expulsionem niesłusznie sobie przywłaszczyli, onych na requisitią delatorów nie powrócili y dotąd niepowracaią. Denique per contraventionem kilku dekretom oczewistym trybunalskim, inter alia iudicata w wyprowadzeniu wielmożnego podkomorzego ad locum differentiarum żadney penitus satysfakcyi nie tylo że nie czynili, ale quod maximum mimo warowaną possessyę tymiż dekretami oczewistemi trybunalskiemi do rozprawy przed sądem podkomorskim obżałowani ichmć pp. Zenowiczowie, Ciechanowiecy, Korsakowie y dalsi, różnie graniczące in medio własności żałuiących aktorów w dobrach funduszowych, sami in personis, przez ludzi, sług y poddanych swoich, iako testantur in tempore przy zaniesionych manifestach osobliwe obdukcye y wizye ieneralskie, różnemi czasy różne wiolencye, inwazye, boie y grabieży y dalsze scelera crimine notanda exercendo, nie mało gruntów, lasów, pusczy y różnych awulsów per expulsionem z dobr funduszowych własnych żałuiących aktorów sobie vi niesłusznie przywłaszczyli, puszcze funditus zdezolowal. O co wszystko żałuiące aktores chcąc ze wszystkiemi obżałowanemi ichmościami blisko graniczącemi simultaneo processu prawem czynić, ante omnia do skassowania wszystkich y wszelkich obżałowanych

ichmościów spraw, dokumentów, attentatów, różnych przysposobionych żałob, processów, dekretów y procederów, in quovis foro ac subselio rozpoczętych, iesliby iakowe in praeiudicium et damnum żałuiących aktorów od obżałowanych ichmciów być pokazały, a za onymi ieśli by obżałowani ichmość iakowego nienależytego lucrum pretendować mieli, nullitate; e contra vero do aprobaty y utwierdzenia wszelkich y wszystkich pro parte aktorów służących dokumentów haereditatis starodawnych działów z ograniczeniami funduszów, a za onymi poślednieyszych żałob, processów, dekretów oczewistych, podkomorskich, kompromissarskich, wspól z całym procederem prawa, hac in causa noviter obżałowanymi ichmościami rospoczętym, vigore których do obwarowania omnimodam securitatem wieczystey possessyi dóbr funduszowych, nazwanych Berezwecz z Dmitrowszczyzną y z dalszemi różnemi nomenclaturami, w starodawnych działach y funduszach specyfikowanemi, ze wszystkiemi attinencyami, wsiami, poddanymi, gruntami, łąkami, lasami, puszczą, ab antiquo aevo do tych dóbr należącymi, a qua vis ulteriore obżałowanych ichmościów violentio, impetitione et prepeditione, denique do przysądzenia reinductionem żałuiącym aktorom iterum do dóbr funduszowych, nulliter przez wszystkich obżałowanych Zenowiczów, Ciechanowieckich, Korsaków per expulsionem zabranych, wszystkich awulsów, gruntów, łąk, lasów y puszczy, a wiele gruntów, łąk, lasów y puszczy funduszowey nulliter przez wszystkich obżałowanych ichmościów zabranych być się pokaże, tyle własnych gruntów, łąk, lasów y puszczy w dobra obżałowanych ichmościów żałuiącym aktorom wskazania, w samey sprawie in causa differentiarum et facti totum negotium na sąd podkomorski ze wszystkiemi obżałowanymi ichmościami, z wolną adcytacyą dalszych graniczących pro finali disiudicatione, non obstante contumacia recessu którey kolwiek strony, do wskazania paen, win kontrawencyinych, dekretom oczewistym trybunalskim na obżałowanych ichmościach za niewyprowadzienie podkomorzego y za czynione wiolencye y inwazye dekretów w dobrach obwarowanych, do uznania żałuiącym aktorom wszystkich dowodów y odwodów prawnych, prioritate et potioritate zaszczyconych, do wskazania dalszych paen, win prawnych, iakowe na obżałowanych ichmościów pro qualitate demeritorum aut ex vi legum, constitutionum regulabantur et sessionem futuris, do restytucyi wszelkich szkod, strat y expens prawnych, non in parva quantitate hac in causa praeesse, z okazyi obżałowanych ichmościów errogowanych, y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius przez kontrowersyą deducetur, salva żałoby melioratione lub inney wyniesienia et in unum łączenia. A iako te żałoby z pozwów autentycznych w ten nasz dekret są ingrossowane, tak za onymi praenominatae partes ad invicem przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, przyłączywszy rekonwencyonalny aktorat w Bogu przewielebnych ichmościów xięży bazylianów Berezweczckich y imci xiędza plebana Głębockiego z karty trzydziesty wtórey, z tychże regestrów y żałoby partium skombinowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowersiach, od wszystkich

stron wnoszonych, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii, obwarowawszy stronom, aktoraty swoie maiącym, securitatem possessyi gruntów, lasów, sianożęci, puszczy cum attinentiis, in actuali tychże stron dopiero rozprawuiących się possessione będących, oraz obwarowawszy, ażeby też strony rozprawuiące się y aktoraty swoie maiące, puszczy pod differencyą podległey, o którą adpraesens vertitur actio, nie dezelowali, w samey sprawie non adinvento przed sobą sądem foro, totum negotium o wszystką (rzecz) do rozsądzenia przed sąd wielmożnego Ważyńskiego—podkomorzego Oszmiańskiego, za niezgodzeniem stron, ex decisione nostra, vigore żałob stron wynoszących y wynieść maiących remittimus, y rozprawę przed tymże sądem podkomorskim z oddaniem ad invicem kopii spraw, bez dylacyi, godzin, obmów y munimentów sub paena personali infamiae determinamus. Który to wielmożny imć pan Ważyński—podkomorzy Oszmiański, mutuo partium sumptu wyprowadzić maiący, ażeby ziechawszy ad loca differentiarum primo vere, iak cognitio wszystkich differentii, a z nich causas facti promanantes, tak oraz grunta, lasy, sianożęcie, kopce, miedze y dalsze znaki graniczne poczynił y we wszystkim ad mentem praw statutowych zachował się, decidendo, ażeby strony dukta powytrzebiali wcześnie y wszelką gotowość do rosprawy uczynili, iniungendo, salvam appellationem parti gravamen sentienti, nonnisi a definitiva principali tegoż w. i. pana podkomorzego sententia do trybunału głównego w. x. Lit. reservamus.

1771 г. Февраля 8 дня.

Изъ книги № 145, за 1771 г., л. 139.

64. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу о владѣніи имѣніемъ между Минскими базиліанками и Новгородскимъ ротмистромъ Могильницкимъ.

По жалобѣ Минскихъ базиліанокъ на Новгородскаго ротмистра Могильницкаго о захватѣ имъ части земли, принадлежащей къ имѣнію Боровлянамъ, въ трибуналѣ разсматривалось это дѣло и оказалось слѣдующее: Могильницкій завладѣлъ частію земли базиліанокъ и присоединилъ ее къ своему имѣнію Хорощѣ; по жалобѣ базиліанокъ присланъ былъ на мѣсто спора подкоморій, нашелъ жалобу базиліанокъ правильною и поставилъ пограничные знаки; но Могильницкій знаки уничтожилъ и по прежнему продолжалъ владѣть землей; послѣдовала новая жалоба, а за ней и новое судебное опредѣленіе, по которому Могильницкій присужденъ былъ къ тюремному заключенію и уплатѣ 1,000 злотыхъ издержекъ; но Могильницкій и на это опредѣленіе не обратилъ никакого вниманія, напротивъ того вступилъ въ сдѣлку съ Ошмянскимъ подкоморіемъ Ратомскимъ и передалъ ему свое имѣніе Хорощу. Базиліанки снова обратились въ трибуналъ и на этотъ разъ удачнѣе: виновные объявлены подлежащими безчестію и баниціи, а имѣніе ихъ конфискаціи на удовлетвореніе претензій истицъ.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca Februarii ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y po-

wiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset siedymdziesiątym, na repartycią ruską, obranymi, przypadła ku sądzeniu naszemu sprawa z reiestrów sprzeciwieństwa, z karty setney wtorey, w Bogu przewielebney im. panny Katarzyny Sobolewskiey—starszey y wszystkich w Bogu wielebnych i. panien bazylianek ś. Duskich z ww. ii. pp. Stanisławem Mogilnickim—rotmistrzem Nowogrodzkim y Marcinem Ratomskim—podkomorzycem Orszańskim, tudziesz w. i. p. Józefem, tylko względem starszeństwa małżeńskiego, Marianną z Galimskich, primo Bohuszewiczową, dożywotnią possessorką, ad praesens Tyszkiewiczami—stolnikami Wielatyckiemi, małżonkami, oraz ww. ii. pp. Anną, Teklą y Anielą Bohuszewiczownami—starościnkami Wielatyckiemi, aktorkami, in assistentia opiekunów imci, za pozwami od aktorek po obżałowanych imci przed nasz sąd wyniesionemi, y za żałobami w nich wyrażonemi, idque: Za *pierwszą* żałobą, mieniąc do zaszłych in antecessum z obżałowanym Mogilnickim—rotmistrzem Nowogrodzkim żałob, processów, dekretów y całego generali titulo hac in causa procederu, a signanter o kontrowersyą dekretowi oczywistemu komornikowskiemu w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, Decembra czternastego dnia in principali ferowanemu y od stron zgodnie akceptowanemu y nie appellowanemu; którym sąd komornika inter alia wyroku swego iudikata, co do kategoryi żałuiących dekret z obżałowanym Mogilnickim—rotmistrzem Nowogrodzkim, tali ułatwił decisione: Grunta od dobr Borowlan żałuiąc. delatorek, nulliter przez obżałowanego do maiętności swoiey, Choroszczą nazwaney, w w. Miń. leżącey, zabrane, po expediowaney inkwizycyi duktów y reduktów, wizyi żałuiącym delatorkom do dobr onych Borowlan, iako ich własne przysądził, a za dwukrotne paeny kontrawencyine w sprzeciwieniu się dwum dekretom trybunalskim przez obżałowanego Mogilnickiego medietatem tylko wskazać się powinney wieży, idque niedziel sześć, tudzież za niefruktyfikacyą z gruntów, przez obżałowanego gwałtownie żałuiącym delatorkom zabranych y przez czas niemały nulliter używanych, y za expensa prawne, z okazyi obżałowanego spendowane, adhibito moderamine iudicii tysiąc złotych polskich nonnisi na obżałowanym Mogilnickim y na maiętności Chrosty dla żałuiących delatorek przysądził, termin zasiadania wieży y opłacenia tysiąca złotych polskich summy w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, Januarii ósmego dnia, circa akta grodu Mińskiego wyznaczył. A obżałowany contraveniendo prawom y dekretowi princypalnie zaszłemu, acz dosyć pomyślnie dla siebie zyskanemu, zaraz w tymże roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, Nowembra czternastego dnia kopców pięć, nowo przez komornika ex mente dekretów usypanych, videnter rozsypać y zdemoliować kazał, grunta sobie nienależne, mimo dekret oczewisty komornikowski, przywłaszczać ważył się, summy sądzoney na terminie żałuiącym delatorom et etiam hucusque nie oddał, wieży dekretem komornikowskim wskazaney nie zasiadł; insuper poszedłszy in condicto z obżałowanym Ratomskim—podkomorzym Orszańskim, niby też dobra swoie Chrosty, na których konwikcya żałuiącym delatorom praecipit y summa sądzona, iakowymści prawem obżałow. Ratomskiemu puścił, przez cosatisfakcya dekretowi komornikowskiemu zawichrzona y dalsze wiolencye żałuiącym delatorom podziałane. O co żałuiące dela-

torki tak z obżałowanym Mogilnickim, iako też z obżałowanym Ratomskim—podkomorzym Orszańskim, chcąc prawem czynić, ante omnia do satisfakcyi in omnibus punctis dekretowi oczywistemu komornikowskiemu, in principali zaszłemu, od wszystkich stron akceptowanemu y ni przez kogo nie appellowanemu, do przysądzenia summy na dobrach Chrosty tysiąca złotych polskich y wieży cywilney na wielmożnym Mogilnickim niedziel sześć, tymże dekretem komornikowskim sądzoney, wskazania cum altero tanto pen kontrawencyinych, tudzież tak z wielmożnym Mogilnickim, iako też z nowym possessorem z obżałowanym Ratomskim—podkomorzym Orszańskim, do warowania securitatis possessyi y używanie gruntów, łąk, lasów y sianożęci dobr Borowlan funduszowych żałuiącym delatorkom, wyżey namienionym dekretem komornikowskim obiętych, sądzonych y okopconych, oraz przez intromissią ieneralską ex avulsis poddanych ab ulterioribus samych ludzi y poddanych obżałowanych impetitionibus, intrusionibus et violentiis, a względem nowych gwałtowności, w rozrzuceniu kopców y zabieraniu gruntów dopełnionych, iako w sprawie wiolencyiney y expulsyiney do uznania remissy przed sąd grodzki woiewodstwa Mińskiego pro finali disiudicatione, do przysądzenia expens prawnych, noviter z okazyi stałey kontrawencyi spendowanych, do nadgrodzenia szkod, strat y tego, co czasu prawa deducetur, salva melioratione tey żałoby. Za *drugą* żałobą, do tego aktoratu należącą, mieniąc do zaszłych in antecessum żałob, processów, dekretów y całego generali titulo hac in causa procederu, a signanter o kontrawencyą dekretowi oczywistemu komornikowskiemu sub actu roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzeciego, miesiąca Decembra czternastego dnia in principali zaszłemu, którym sąd komornika inter alia wyroku swego iudicata za expensa prawne, oraz peny kontrawencyine, moderamine iudicii przewinienie obżałowanych imci minuendo, trzysta złotych polskich tylko na obżałowanych ichmościach y dobrach Gródku dla żałuiących delatorek przysądził y termin opłacenia takowey trzysta złotych polskich summy w roku tymże tysiąc siedmset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Decembra dwudziestego pierwszego dnia przez obżałowanych ichmościów circa acta grodu woiewodstwa Mińskiego, sub vadio alterius tanti wyznaczył; a obżałowani ichmość, contraveniendo takowemu dekretowi, ad velle sui zyskanemu, nietylko na terminie dekretem wyznaczonym, lecz et hucusque nie oddali y oddać niechcą. O co żałuiące delatorki z obżałowanymi ichmościami chąc prawem czynić, ante omnia do satisfakcyi przerzeczonemu dekretowi komornikowskiemu, in principali ferowanemu y przez strony nieappellowanemu, do przysądzenia summy na dobrach Gródku, ad mentem powyżey w zmienionego dekretu komornikowskiego, trzysta złotych polskich cum altero tanto, do pokarania penami kontrawencyinemi za nieuiszczeniem się w wypłaceniu summy sądzoney na terminie y do tychczas utrzymanie, do przysądzenia expens prawnych, noviter z okazyi uczynioney przez obżałowanych ichmościów dekretowi kontrawencyi łożonych, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, y tego, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za takowymi pozwami wielmożnym ichmosciom panom Stanisławowi Mogilnickiemu—rot-

mistrzowi Nowogrodzkiemu y Marcinowi Ratomskiemu—podkomorzemu Orszańskiemu, w folwarku Borowłanach, w województwie Mińskim leżącym, w roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt ósmym, miesiąca Januarii dwudziestego dnia, wielmożnym ichmościom panom Józefowi y Maryannie Tyszkiewiczom — starostom Wielatyckim, małżonkom, tudzież wielmożnym ii. pp. Annie, Tekli y Anieli Bohuszewiczownom—starościankom Wielatyckim, w maiętności Gródku, w województwie Mińskim leżącey, eodem anno et mense dwunastego dnia przez ienerała iego królewskiey mości Teodora Krasnickiego, nomine aktorek oczywisto podanym, eodem anno Februarii dziewiątego dnia w ziemstwie województwa Mińskiego officiose zeznanym, żałuiące delatorki z obżałowanymi imć przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit., nie stawaiących wielmożnych ichmościów pp. Stanisława Mogilnickiego y Maryannę Tyszkiewiczowę—starościnę Wielatycką, po trzykroć do prawa przez ienerała wołanych, iako prawu nie posłusznych, na upad w rzeczy y na infamią ex personali, iako in ordine contraventionis dekretowi oczywistemu komornikowskiemu sub actu roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt trzeciego, Decembra czytrnastego dnia zaszłemu, a wielmożnego imci pana Tyszkiewicza, starosty Wielatyckiego, na banicią doczesną wzdawszy, produkowane ex parte actoreae dokumenta wszystkie y cały proceder, hac in causa zaszły, a signanter dekret oczywisty komornikowski, superius de data et actu wyrażony, in omnibus punctis, clausulis ac paragraphis approbowawszy, summy za pretensye aktorek, w żałobach y dekretach wyrażone, dziesięć tysięcy złotych polskich na niestawaiących ichmościach samych y wszelkich maiętnościach ichmościom aktorkom przysądzamy, oraz tamować activitatem wielmożnemu imci p. Tyszkiewiczowi—staroście Wielatyckiemu ubique locorum permittimus, a pro peragenda za wzkaz desuper wyrażoney summy na wszelkich niestawaiących dobrach wielmożnych ii. pp. Stanisława Mogilnickiego—rotmistrza Nowogrodzkiego y Maryanny Tyszkiewiczowey—starościney Wielatyckiey forti manu, mota nobilitate, captato quovis tempore, executione do i. wielmożnych woiewodów, starostów sądowych, półkowników, chorążych, rotmistrzów, urzędów ziemskich lub grodzkich wszelkich województw, ziem y powiatów, ad libitum partis actoreae użytych, założywszy contra non exequentes officiales paenae privationis officiorum odsyłamy; z dalszemi zaś stronami proceder nakazuiemy. In procedendo po controwersiach od wielmożnego Ratomskiego—podkomorzego Orszańskiego, remissę praesentis negotii do grodu województwa Mińskiego a parte wielebnych ii. pp. bazylianek Mińskich o nakazanie in praesenti iudicio procederu, ab utrinque wnoszonych, my sąd trybunału głównego w. x. Lit. quo ad causam facti po dekrecie komornikowskim, roku tysiąc siedymset sześćdziesiąt trzecim, miesiąca Decembra czytrnastego dnia, negotium vigore żałob stron wyniesionych y wynieść maiących, pro finali disiudicatione do grodu województwa Mińskiego, na naypierwsze roki post datam praesentem sądzić się maiące, remittendo, salvam appellationem nonnisi a definitiva tego grodu sententia do trybunału głównego w. x. Lit. reservamus. Quod vero spectat causam iuris, miedzy stawa-

iącemi stronami institutam, przed sobą sądem proceder nakazaliśmy. In procedendo po controversiach, ab utrinque wnoszonych, my sąd trybunału głównego w. x. Lit. ob rationem kondemnowania się i. p. Mogilnickiego negotium z wielm. i. p. podkomorzym Orszańskim ad ulteriorem tegoż imci Mogilnickiego convictionem suspenduiemy. A gdy termin prawny ad publicandum kondemnowanych wyż pomienionych imć, scilicet w. i. p. Stanisława Mogilnickiego—rotmistra Nowogrodzkiego y Maryianę z Galińskich, primo Bohuszewiczową, dożywotnią possessorkę, ad praesens Tyszkiewiczową—starościnę Wielatyckę, za infamisów ex personali, a wielm. Tyszkewicza—starostę Wielatyckiego, za banita doczesnego, przypadł; tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, nie stawaiących imci, signanter w. Mogilnickiegc—rotmistrza Nowogrodzkiego y wielm. Tyszkiewiczową—starościnę Wielatyckę za infamisów ex personali, a wielm. Tyszkiewicza—starostę Wielatyckiego za banita doczesnego w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacii swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. przyięta y wpisana.

1771 г. Апрѣля 26 дня.

Изъ книги № 145, за 1771 г., л. 532—533.

65. Контумаціiный декретъ главнаго Литовскаго трибунала о взысканім съ чашниковъ Черниговскихъ Павловскихъ тысячи ста пятидесяти злотыхъ въ пользу Полоцкаго женскаго монастыря.

Черниговскій чашникъ Павловскій съ женой занялъ у Полоцкихъ базиліанокъ 28 битыхъ талеровъ подъ залогъ своего имѣнія *Тетчинъ*, но въ теченіи 18 лѣтъ не заплатилъ ни суммы, ни процентовъ. Трибуналъ призвалъ обѣ стороны на судъ. Павловскіе не явились. Вслѣдствіе этого Павловскіе были признаны виновными и присуждены къ безчестію и уплатѣ долга съ процентами и судебными издержками, въ размѣрѣ 1152 злотыхъ.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca Apryla dwudziestego szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiątym, na kadencyą Nowogrodzką obranymi, z porządku wołania regestrów obligowych, na kadencyi Mińskiey uczynionych, przypadła sprawa z aktoratu wielebney ieymść panny Illuminaty Hrebnickiey—wikaryi y wszystkich ichmść panien bazylianek klasztoru Połockiego, z wielmożnymi i. panami Janem y Theressą z Zenowiczow Pawłowskimi—czesznikami Czerniechowskimi, małżonkami, za pozwem od aktorek po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd wyniesionym, a przez ienerała Antoniego Pawłowskiego w maiętności Ciotczyn podanym, a w grodzie Połockim zeznanym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowani ichmość, będąc pilnie a gwałtownie potrzebni summy, u żaluiących bazylianek Połockich gotowey rękodayney summy dwadzieścia pięć talarów bitych, w starey

monecie, w roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzecim, na zapis obligacyiny, z listem na przyznanie dany, pożyczywszy, takową summę w roku tysiąc siedmset piędziesiąt czwartym, Februaryi czwartego dnia, wniosłszy ewikcyą na dobra Ciotczyn, w woiewodztwie Połockim leżące, oddać opisali się; a zatym in coincidenti termino do oddania pieniędzy dwadzieścia y pięć talarów bitych obżałowanym ichmość, ani kapitału nie oddali, ani prowizyi od onego należącey nie opłacili, immo magis po uchibionych kilkanastu terminach, za wielokrotnym upominaniem się żałuiących aktorek, pomienioney summy nie oddali, przez co do procederu dali okazyą, a ztąd do expensów prawnych zdali się początkiem; o to tedy wszystko żałuiące aktorki chcąc z obżałowanymi ichmościami prawem czynić, ante omnia do approbaty obligacyinego z listem na przyznanie zapisu, do przysądzenia summy kapitalney cum altero tanto, do wskazania zarąk troiakich, do przysądzenia paen, win y expens prawnych y tego wszystkiego, co czasu prawa deducetur, salva żałoby melioratione. *Za którym pozwem*, legitime, w dobrach Ciotczyn nazwanych, podanym et officiose circa acta grodu woiewodztwa Połockiego zeznanym, żałuiące aktorki przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit., za potrzykrotnym z nakazu naszego ieneralskim przywołaniem, niestawaiących ww. imć panów Jana y Teressę z Zienowiczów Pawłowskich—czeszników Czernihowskich do prawa, iako onemu nie posłusznych, na upad w rzeczy, oraz na infamią ex personali vigore opisu wzdawszy, dokumenta wszystkie produkowane przez patrona partis actoreae, scilicet oblig z listem na przyznanie sub actu roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzeciego, Februarii czwartego dnia w Bogu przewielebney i. pannie Czapińskiey—wikaryi klasztoru Połockiego, na summę dwadzieścia pięć talarów bitych w starey monecie od ww. ii. panów Pawłowskich, cum expressione troiakich zarąk dany, a za onym żałoby, processa y cały proceder hac in causa intentowany approbuiemy. In virtute których dokumentów summy kapitalney wespół z prowizyą za lat ośmnaście, licząc per septem a centum, złotych polskich cztyrysta piędziesiąt dwa, a in vim troiakich zaręk y expens prawnych, una cum lucris, nam sądowi persolutis, siedmset złotych polskich, in universum computando, tysiąc sto piędziesiąt dwa złotych polskich na pozwanych ww. ii. panach Pawłowskich y na dobrach, Ciotczyn nazwanych, w woiewodztwie Połockim leżących, aktorkom przysądzamy; a dla uczynienia za wskaz summy skuteczney mocney exekucyi do urzędów ziemskich y grodzkich, którego sobie pars iure vincens użyć zechce, odsyłamy. A gdy termin prawny ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ieneral, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu y dekretowi naszemu, ww. ii. panów Jana y Theressę z Zienowiczów Pawłowskich — czeszników Czernihowskich w izbie sądowey za infamisów obwołał, proclamował y relacyą ieneralską, a loco publicationis rediens, iudicialiter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw dekretowych w Nowogrodku expedyowanych przyięta y wpisana.

1771 г. Апрѣля 26 дня.

Изъ книги № 145, за 1771 г., л. 547.

66. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала о взысканіи съ генералъ-адъютанта Незабитовскаго тридцати тысячъ злот. польск. въ пользу Минскаго женскаго монастыря.

Минскій женскій монастырь жаловался въ трибуналъ на генералъ-адъютанта Незабитовскаго, Острейка и князя Воронецкаго по поводу неуплаты ими долговъ, сдѣланныхъ у монастыря въ различное время. Трибуналъ чрезъ своего вознаго пригласилъ въ судъ отвѣтчиковъ; но Незабитовскій не явился. Признавши искъ Минскихъ базиліанокъ правильнымъ, судъ опредѣлилъ: уплатить монастырю должную сумму съ процентами. Незабитовскаго же, какъ неявившагося къ отвѣту, приговорилъ еще къ безчестію и экзекуціи во всѣхъ его имѣніяхъ.

Roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt pierwszego, miesiąca Apryla dwudziestego szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset siedymdziesiątym na repartycyą ruską obranymi, przypadła ku sądzeniu naszemu sprawa z reiestrów przeszłorocznych obligowych, z karty dwusetney siedymdziesiątey piątey, w Bogu przewielebney imci panny Felicyany Sorokowney—starszey y wszystkich i. panien bazylianek święto-Duskich Mińskich, z wielmożnym i. panem Stanisławem Niezabitowskim—generałem adiutantem buławy wielkiey w. x. Lit., tudzież iaśnie oświeconym xiążęciem imością Floryanem Korybutem Woronieckim—strażnikiem ziemi Dobrzyńskiey, względem tylko starszeństwa małżeńskiego, a samą xiężną imością Anną z Piotrowskich Woroniecką—strażnikową ziemi Dobrzyńskiey, qua debitorką, oraz wielmożnym i. panem Antonim Ostreyką—podstolim woiewodztwa Mścisławskiego, za trzema pozwami, od aktorek po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionemi, y za żałobami w nich wyrażonemi, idque: Za *pierwszym*, mieniąc o to: iż co obżałowany ww. im. pan, będąc pilno potrzebnym summy pieniędzy, u żałuiących delatorek na zapis obligacyiny w roku tysiąc siedymset pięćdziesiątym, Julii pierwszego dnia wziowszy y pożyczywszy gotowey, rękodayney, nie z żadnego kontraktu urosłey summy, in specie dziewięć tysięcy trzysta złotych polskich tynfowey, starey, dobrey y szostakowey monecie, bez braku, w wielkim xięstwie Litewskim idącey, takową̇ monetą, ut supra expressum, w roku tysiąc siedymset pięćdziesiątym, w dzień świętego Jana Chrzściciela święta rzymskiego, dnia dwudziestego czwartego miesiąca Junii przypadaiącego, na mieyscu pewnym przy xięgach grodzkich woiewodztwa Mińskiego, razem, a nie ratami żałuiącym delatorkom odać y wypłacić obowiązawszy się y opisawszy się, evictionem na wszelkie dobra swoie, leżące, ruchome, summy pieniężne, ubique

locorum będące, wniosł et in casu nieoddania in praefixo termino pomienioney summy założywszy troiakie zaręki forum ubiquinarium w w. x. Lit. reperibile do zapozwania siebie y sukcessorów swoich naznaczyłeś, intuitu ktorego zapisu obligacyinego, po ominionym terminie nie iednym, gdy załuiące delatorki u obżałowanego iegomości multoties o oddanie dziewięciu tysięcy trzech set złotych polskich dopominali się, obżałowany iegomość dekleracyami uwodząc, ani kapitału, ani też prowizyi nie oddał y oddać niechce, iawną kontrawencyą zapisowi swemu obligacyinemu uczynił, przez co w troiakie zaręki popadł. Zaczym załuiące delatorki, chcąc z obżałowanym iegomością prawem czynić, ante omnia do aprobaty obligacyinego zapisu na summę dziewięć tysięcy trzysta złotych polskich od obżałowanego iegomości załuiącym delatorkom, vigore którego do przysądzenia summy wyż wyrażoney wespół z prowizyą y troiakiemi zarękami, do nadgrodzenia szkod, strat, expens prawnych, oraz tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za *drugą* załobą, mieniąc o to, iż co obżałowana xiężna ieymość Anna Korybutowa Woroniecka, ieszcze w roku tysiącznym siedymsetnym sześćdziesiątym ósmym, miesiąca Januarii ósmego dnia,. na zastaw y kartę, z podpisem ręki własney daną, ku pilney potrzebie swoiey pożyczyła u zeszłey w Bogu przewielebney Katarzyny Sobolewskiey—podówczas starszey panien bazylianek y całego konwentu święto-Duskiego Mińskiego, summy gotowey rękodayney, in specie czerwonych złotych pięćdziesiąt, termin exolucyi takowey summy w roku zaraz następuiącym tysiącznym siedymsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, w dzień świętego Józefa święta rzymskiego, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia przypadaiącego, pod zaręką ważność rzeczy wynoszącą wyznaczyła y opisała; tandem nietylko in termino, lecz et hucusque bezskutecznemi w listach przyrzeczeniami czas od czasu przeciągaiąc summy winney pięciudziesiąt czerwonych złotych nie płaciła, o co załuiące delatorki w Bogu wielebne panny bazylianki konwentu święto-Duskiego Mińskiego z obżałowanymi ichmościami chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty skryptu od obżałowaney imości xiężney Woronieckiey załuiącym delatorkom na summę czerwonych złotych piędziesiąt daney, tudzież listów, in comprobationem realności tey summy pisanych, vigore których do przysądzenia summy pięciudziesiąt czerwonych złotych wespół z procentem, a data wzięcia tey summy należącym, y zarękami, w opisie należnymi, do przyięcia zastawy previá exolucione summy winney, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, oraz tego wszystkiego, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za *trzecią*, mieniąc o to, iż co obżałowany iegomość ieszcze w roku tysiącznym siedymsetnym piędziesiąt siódmym, miesiąca Januaryi dwudziestego dziewiątego dnia ku pilney potrzebie swoiey u zeszłey w Bogu wielebney panny Katarzyny Sobolewskiey—podówczas starszey y całego konwentu panien bazylianek święto-Duskich Mińskich, summy gotowey, rękodayney, nie z żadnego kontraktu, ani przezysku prawnego urosłey, w złocie ważnym obrączkowym czerwonych złotych szesnaście, a w monecie starey talarowey, żadnemu brakowi nie podległey, talarów bitych cztyr-

naście, a in unum computando y na złoto reducendo, złotych polskich cztyrysta, na kartę, własną ręką pisaną y podpisaną, pożyczywszy, termin opłacenia takowey czterechset złotych polskich summy w tymże roku tysiącznym siedymsetnym piędziesiąt siódmym, za niedziel dwie a data wzięcia, tąż kartą swoią opisancy, wyznaczył, tandem nietylko na terminie, libere przez się założonym, ale przez lat kilkanaście aż do roku tysiąc siedymset siedymdziesiątego, poświadczywszy tylko listem swoim, do urodzonego Chmary—pisarza grodzkiego Mińskiego, ex instantia załuiących delatorek, tey że summy u obżałowanego iegomości upominaiącego się, pisanym, należność winnego długu toties namienioney czterechset złotych polskich summy kapitalney, tudzież procentu za lat kilkanaście, ad alterum tantum od teyże summy należącego, in universum summą kapitalną osimset złotych in toto, nec in parte nieopłacił, w roku zaś tysiąc siedmset siedymdziesiątym, Marca dwunastego dnia, za usilną prozbą żałuiących delatorek, tak in vim kapitalney, wyż specifikowaney, przez obżałowanego iegomości pożyczoney, iako też prowizyiney za lat kilkanaście, in quantitate alterius tanti należącey, nie więcey iak tylko rubli trzydzieście, scilicet złotych dwieście dziesięć żałuiącym delatorkom oddawszy, residuitatem tey summy kapitalney y prowizyi, idque pięćset dziewiędziesiąt złotych polskich aż dotąd nie opłacił y opłacać niechce. O co żałuiące delatorki z obżałowanym imć chcąc prawem czynić, ante omnia do aprobaty karty, pod rokiem tysiąc siedymset piędziesiąt siódmym, Januaryi dwudziestego dziewiątego dnia na summę złotych polskich cztyrysta, to iest, w złocie czerwonych złotych szesnaście, a talarami, talarów bitych czternaście żałuiącym delatorkom od obżałowanego iego mci wydaney, tudzież listu, sub data roku tysiąc siedymset szesdziesiąt dziewiątego Januaryi cztyrnastego dnia z poświadczeniem należności takowego długu do urodzonego Chmary, pisarza grodzkiego Mińskiego, pisanego, vigore których karty y listu do przysądzenia summy ex residuitate niedopłacenia tak kapitału, iako też procentu za lat kilkanaście y altero tanto należącego, in quantitate złotych polskich pięćset dziewiędziesiąt, a iesliby się za iakowe lata opłacanego procentu kwity okazały, do przysądzenią procentu a data nie okazanych kwitów, a summy kapitalney ex residuitate sto dziewiędziesiąt złotych polskich należącey, do nadgrodzenia szkod, strat y wskazania paen, win, oraz tego, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za takowymi pozwami, wielmożnemu imć panu Ostreykowi w mieście iego królewskiey mości Mińsku w roku przeszłym tysiąc siedymset siedymdziesiątym, Marca dwunastego dnia przez ienerała iego królewskiey mości Teodora Krasnickiego oczywisto w ręce podanym, eodem anno, mense et die przed pisarzem trybunału głównego w. x. Lit. kadencyi Mińskiey officiose zeznanym, a iaśnie oświeconey xiężny imości Annie s Piotrowskich Woronieckiey—strażnikowey ziemi Dobrzyńskiey, w mieście iego królewskiey mości Mińsku, w roku przeszłym tysiąc siedymset siedymdziesiątym, Marca trzydziestego dnia przez ienerała iego królewskiey mości Teodora Krasnickiego oczewisto w ręce podanym, eodem anno, mense et die przed tymże pisarzem trybunału głównego w. x. Lit. kadencyi Miń-

skiey officiose zeznanym, tudzież wielmożnemu iegomości panu Stanisławowi Niezabitowskiemu—ienerałowi adiutantowi buławy w. w. x. Lit., w maiętności Horkach, w powiecie Słonimskim sytuowaney, w roku tysiąc siedymset szesdziesiąt dziewiątym, miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia przez ienerała iego królewskiey mości Teodora Krasnickiego oczywisto podanym, eodem anno, mense et die w grodzie powiatu Słonimskiego officiose zeznanym, żałuiące delatorki z obżałowanymi ichmościami przed nasz sąd instuerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit. wielmożnemu imć panu Ostreykowi — podstolemu miasta Mścisławskiego y iaśnieoświeconym xiążętom imciom Woronieckim kopie spraw wszystkich do kancelaryi trybunalskiey dać nakazawszy y rozprawę in futura iuris incidentia, bez przypozwu, za tym tylko dekretem nakazaliśmy, cum ceteris proceder uznaliśmy. In procedendo niestawaiącego wielmożnego i. pana Niezabitowskiego—ienerała woysk wielkiego xięstwa Lit., po trzykroć do prawa przez ienerała wołanego, iako prawu nieposłusznego na infamią ex personali, vigore zapisu obligacyinego, sub data roku tysiąc siedymset pięćdziesiątego, miesiąca Junii pierwszego dnia, na summę dziewięć tysięcy trzysta złotych polskich, wielebney imć pannie Reginie Piotrowskiey—starszey y wszystkim i. mci pannom bazyliankom Mińskim Swięto—Duskim danego, wzdawszy, produkowane ex parte actorea dokumenta wszystkie, a signanter zapis obligacyiny, superius de data et actu wyrażony, tudzież listy priwatne, ad hanc causam należące, y cały in eodemque negotio proceder zaszły in omnibus punctis, clausulis ac paragraphis approbowawszy, summy cum altero tanto y za pretensye aktorek, w żałobach wyrażone, tudzież za expensa prawne, in universum computando, trzydzieście tysięcy złotych polskich na niestawaiącym wielmożnym Niezabitowskim samym y wszelkich maiętnościach y dobrach iegomości aktorkom przysądzamy, a pro peragenda za wskaz de super wyrażoney summy executione do urzędów ziemskich lub grodzkich wszelkich woiewodztw, ziem y powiatow ad libitum partis actoreae użytych odsyłamy. A gdy termin prawny ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, nie stawaiącego wielmożnego Niezabitowskiego — ienerała adiutanta buławy wielkiey w. x. Lit. za infamisa ex personali w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proclamował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. przyięta y wpisana.

1771 г. Мая 6 дня.

Изъ книги № 145, за 1771 г., л. 635—641.

67. Контумацiйный декретъ главнаго Литовскаго трибунала противъ Рѣчицкаго земскаго суда по поводу неправильнаго рѣшенiя имъ спорныхъ дѣлъ между кн. Воронецкими и Рогачевскими базилiанами.

Въ этомъ документѣ приводятся три жалобы владѣтелей Стараго Поболова кн. Воронецкихъ, поданныхъ въ трибуналъ на коморника Рѣчицкаго повѣта Франциска Антусевича, Рогачевскихъ базилiанъ и Рѣчицкiй земскiй судъ по поводу слѣдующихъ недоразумѣнiй:

1) Князья Воронецкiе жалуются на Антусевича за неисполненiе имъ принятаго на себя обязательства по спорному дѣлу князей Воронецкихъ съ Рогачевскими базилiанами объ имѣнiи Лискахъ;

2) Жалуются на Рогачевскихъ базилiанъ, что они неправильно присвоиваютъ себѣ имѣнiе Лиски, находящееся въ Рѣчицкомъ повѣтѣ, и оспариваютъ также и пограничныя земли съ родовымъ имѣнiемъ Воронецкихъ Старымъ Поболовомъ въ то время, когда это спорное имѣнiе должно составлять часть наслѣдственнаго имѣнiя истцовъ;

3) Жалуются на Рѣчицкiй земскiй судъ, что онъ разбирая это дѣло, по жалобѣ базилiанъ, допустилъ самое явное беззаконiе и пристрастiе въ ихъ пользу, не смотря на то, что имѣнiе Лиски находилось въ пользованiи частныхъ лицъ и никогда не принадлежало Рогачевской церкви.

Такъ какъ обвиняемыя лица не явились на трибунальскiй судъ, то и были присуждены къ лишенiю особыхъ и личныхъ правъ, а базилiане еще и къ уплатѣ судебныхъ издержекъ въ размѣрѣ 20,000 злотыхъ. Для исполненiя такого приговора были командированы на мѣсто и судебные генералы (возные).

Roku tysiąc siedymset siedmdziesiąt pierwszego, miesiąca Maia szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit., z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiątym na kadencyą Nowogrodzką obranemi, a w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym w Nowogródku zasiadaiącemi, gdy z regestrów taktowych wpisów tegorocznych ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa za trzema aktoratami y żałobami do nich należącemi, in unum złączonemi y skombinowanemi, scilicet: Za *pierwszym* aktoratem ii. oo. xx. ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woronieckich—podkomorzych i. k. mości, z w. i. panem Franciszkiem Antusewiczem—komornikiem powiatu Rzeczyckiego, za pozwem od aktorów po obżałowanego imć przed nasz sąd wyniesionym, za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc, iż obżałowani imć powierzaną sobie maiąc prowincyą od żałuiących xx. Woronieckich do sprawy onych, z xiężą bazylianami Rohaczewskiemi w ziemi powiatu Rzeczyckiego intentowaney, y ten obowiązek na siebie przyiąwszy, gdy w roku

tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Novembra czwartego dnia ex actoratu pomienionych xx. bazylianów z żałuiącymi xiążętami przypadła sprawa y xx. bazylianie nie tylko o aktorstwo pretendowane dobr Lisek cum attinentiis, iakoby na cerkiew Rohaczewską Koźmo-Damiańską należących, przeciwko żałuiącym xiążętom Woroneckim żałobę wynieśli, ale też mimo dekreta trybunalskiego y ziemskiego powiatu Rzeczyckiego Pobołów, przez żałuiących xx. dziedzicznie possydowany, kwestyą graniczną, od Lisek uformowaną, ciż obżałowani xięża bazylianie Rohaczewscy inwolwowali w takową żałobę pozewną, na tenczas obżałowany imć do proźby o dystinkcyą sprawy, z mocy dekretów y z samey teyże sprawy należącą, paen ewokacyinych y kontrawencyinych na xx. bazylianów czyli z nieumieiętności iuris processus, czyli dogadzaiąc stronie przeciwney y okolicznościom, nie żądał, alboliteż urząd ziemski Rzeczycki ieżeli obżałowany imć tak sprawił się, opisania uczynić zaniedbał, a obżałowany imć, nie wiadomo z których przyczyn, naprzeciw takiemu postępkowi urzędników ziemskich Rzeczyckich y naprzeciw dalszym, w pomienioney dacie roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, Nowembra czwartego dnia przez tychże urzędników dopełnionym, niesłusznym y urząd swóy nikczemniącym bezprawiem, w żałobie, z tymże urzędem ex instantia żałuiących de praesenti wynieśioney, specifikowanym, żadnego kroku y czynności pro parte żałuiących nie przedsięwziął, a tak zamiast wierności, palestrantom przyzwoitey, wykraczaiącym został. O co żałuiące xiążęta z obżałowanym imć procedendo, ante omnia do usprawiedliwienia się y odpowiedzenia we wszystkim y do dania sprawy, stawania y należenia swego, do pokarania obżałowanego imci penami, ex demerito redundantibus, do nadgrodzenia szkód, strat y expens prawnych, oraz o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za *drugim* aktoratem tychże ii. oo. xiążąt ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Woroneckich—podkomorzych nadwornych i. k. m. z w Bogu przewielebnym Andrzeiem Rotrovem — starszym y wszystkiemi ichmć xx. bazylianami konwentu Rohaczewskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego za pozwem, od aktorów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się do żałób, processów y dekretów, pro parte załuiących służących, mianowicie, iż tak poprzedzaiący dóbr Starego Pobołowa, Krasnego Brzegu z dalszemi należnościami, iak też y teraznieysi żałuiące dziedzice też dobra, w powiecie Rzeczyckim leżące, nie disquizycyine, y iako wieczyści aktorowie possyduiąc, a obżałowanych dobra Liski, Repki z atttinencyami, także w powiecie Rzeczyckim, in confinio z przerzeczonemi dobrami Pobołowem Starym zostaiące, taliter, qualiter osiągnowszy motią dzierżenia takowych dobr Liski, Repki z attinentiami, ciż obżałowani bazylianie do różnych akcyi y wiolencyi cum praeiuditio et iniuria dziedziców y possessorów Pobołowskich odważali się; o którą po długim y wielorakim ex instantia aktorów Starego Pobołowa cum attinentiis z obżałowanymi xx. bazylianami, czyniącemi się wieczystemi Lisek cum attinentiis possessorami, tak oczewiście, iako y kontumacyalnie wiedzionym, magno sumptu kontynuowa-

nym procederze prawnym, przez dekret oczywisty trybunalski, roku tysiąc siedemset pięćdziesiąt ósmego, Marca trzeciego, za połączonemi aktoratami ferowany, cała sprawa przed sąd podkomornika na finalne rozsądzenie odesłana została y do takowey rozprawy securitas dobr antecessorom żałuiących, Starego Pobołowa wieczystym possessorom warowana została, quo w takowym stopniu permanente processu iuris urodzona Maryanna z Hurynów, primi voti Mikołaiowa Sorokowa, secundi Michałowa Rzezwicka, wspomnionych dobr Lisek, Repki cum attinentis po urodzonym Gieszторze—parochu cerkwi Koźmo-Damianskiey, te dobra jako swe dziedziczne, a nie jako cerkiewne possyduiącym, unica post extinctam matki swey Heleny z Gieysztorzow Hurynowey vitam, actrix et succestrix, też dziedzictwo prawem wieczystym przyznanym żałuiącym zapisała y perpetue zbyła, obżałowani zaś xięża bazyliane, zaufaiąc w urodz. urzędnikach ziems. Rzeczyckich, osobliwie w urodzonym Faszczu, presidencie tychże sądów, in litigia z załuiącymi zostaiącym, chociaż ciż obzałowani oycowie bazyliane rzeczone dobra Liski, Repki cum attinentiis z nadania na cerkiew Rohaczewską od dawnych Xiążąt Litewskich possiduiącemi być się rozumieli y rozumieią, y przeto jako ad cognitionem takowego początkowego nadania ze strony swey zadwornego sądzu assessorskiego mieli sprawę, jednak za powodem pomienionego zaufania nie tylko o też aktorstwo dobr Lisek y Repki, ale też categorią osobną wyżey opisaną, na sąd podkomorski wysłaną, jednym pozwem do sądu ziemskiego nulliter wciągnęli y tak w interessowanym y sprzymierzonym sobie sądzie zaraz in assessoriis praeiudiciosa, cognitionem et principalem tangentia titulo dekreta, obżałowani cum summo urzędników in oficio abusu pozyskali, w trakcie zaś dalszym gwałtownego y uciemiężliwego procederu od tychże urodzonych urzędników ziemskich Rzeczyckich na fundamencie iakoby z strony obżałowanych produkowanych listów, przywileiów, zapisów, nigdy in sua natura nie pokładanych, aktorstwa, jako wyżey żałuiącym do dobr Lisek y Repki służącego, non effectualibus causam evincentibus iuris et processus gradibus nie słusznie skassowane otrzymali y ieszcze zneważaiąc dekreta oczywiste, osobliwie powyższy trybunalski, roku tysiąc siedymset pięćdziesiąt ósmego oczywiście zapadły, sprawę, jako granic rozeznania wyciągaiącą, na sąd podkomorski odsyłaiący y possessyą dziedzicom Starego Pobołowa cum attinentiis waruiący, niepraktykowaną w podobnym przypadku u żadnego sądu inequitacyą do miasteczka Starego Pobołowa, ze wszech miar niesłuszną y dokumentem przyznanym, więcey, iak od lat dwóchset koleyno ciągnącym się, pro parte żałuiących y antecessorów ich przeciwną, z wymyślonego y do kognicyi sądu ziemskiego bynaymniey nie należącego pretextu, niby tak pokazuiącey y chcącey między Pobołowem granicy z Liskami, przez dekret mniemany ziemski Rzeczycki, roku tysiąc siedemset siedmdziesiątego, Oktobra dwódziestego czwartego dnia zaszły, cum nexu inquisitionis, verificationis et calculationis, do żałuiących dla obżałowanych scandalose uznawaiący, ciż obżałowani nulliter et illicite wygrali y dalsze attentata, w całym tegoż ziemstwa, eo intituitu uformowanym procederze mieszczące się po-

zyskali. O co wszytko, referuiąc się do żałoby, z urodz. urzędnikami wyniesioney virtute zaniesionych manifestów y założoney appellacyi, chcąc żałuiące prawem czynić do skassowania całego w ziemstwie Rzeczyckim ex instantia obżałowanych uknewanego procederu z dekretami wszytkiemi, titulo accessoryinemi y titulo oczywistemi, jako w zupełności nikczemność zawieraiącemi, do uznania, iż wszytkie attentata, granic tykaiące się, evocatorie et contraventive w tymże ziemstwie formowane były, do przywrócenia robore praemisso sprawy ad pristinum et primitivum statum et idque obżałowanych paenami evocacyinemi y kontrawencyinemi pokarania, do uznania in foro determinando względem aktorstwa dobr Lisek, Repki cum attinentiis, do aktorstwa żałuiących należących, praevia subsequenti actuali dokumentów, regestrów, tranzakcyi y dalszych munimentów comportatione, rozprawy, do deklarowania, iż causa granitiarum do rozprawy ostateczney aktorstwo Lisek y Repki terminari nie może y nie powinno, do uznania tego wszytkiego, co przez kontrowersyą dowiedziono będzie, do pokarania obżałowanych na expensach, salva tey żałoby melioratione. Za *trzecim* aktoratem tychże iaśnie oo. xx. ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Woroneckich—podkomorzych i. k. m. z w. imć p. Iózefem Dominikiem Faszczem—prezydentem, Antonim Mikołaiem Kielczewskim, Mikołaiem Skoryną—sędziami, Kazimierzem na Chlewnie Chlewińskim — pisarzem, urzędnikiem ziemskim powiatu Rzeczyckiego za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmość przed nasz sąd wyniesionym, za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc, iż co obżałowani ichmć urzędnicy ziemscy powiatu Rzeczyckiego, rozsądzaiąc sprawę żałuiących delatorów z w Bogu przewiel. ichmć xx. bazylianami konwentu Rohaczewskiego o aktorstwo maiętności, Lisek nazwaney, w Rzeczyckim powiecie leżącey, do sądu swego podaną, w pierwszym in accessorio swoim dekrecie, tysiąc siedmset sześćdziesiąt siódmego roku, dnia dwódziestego pierwszego Ianuarii ferowanym, po kontrowersyach na wzaiem między stronami in procedendo odeszły napisawszy, nil quidquam derogando dekretom trybunalskim w satisfakcyi onym dalszey, w teyże samey decyzyi napisali, tanquam in distincta cathegoria o nabycie aktorstwa maętności Lisek przez xiążęcia Woroneckiego, in simul et semel z imć panią Rzezwicką, in foro praesenti, in sola causa juris procedować injungimus y znowu obżałowani ichmć urzędnicy ziemscy Rzeczyccy między xiężą bazylianami, a zeszłą Rzezwicką y Sianożętskim kopie z spraw, tudzież komportacyą decyduiąc, nil quidquam derogando superius rzeczonym dekretom napisali y dopioro na drugim terminie z przypadłego aktoratu po kontrowersyach, de distinctione causae wnoszonych, znowu w swym dekrecie naprzód napisawszy nil quidquam derogando dekretom trybunalskim y ziemskim Rzeczyckim, za onymi zaszłym, a potym wiedząc dobrze obżałowani ichmć urzędnicy ziemsc Rzeczyccy, że xiążęta ichmć Woronieccy dobra Starych Pobołow ex capite swych antecessorów, bez przerwy zawsze cum singulis attinentiis trzymaiących, qua haeredes possyduią, iuż nie tylko niesłusznie, ale też y bezwstydnie w swym accessoryinym drugim dekrecie, tysiąc siedemset sześćdziesiąt dziewiątego roku, dnia czwartego Nowembra zaszłym, napisali, in ordine

cognitionis fundorum et documentorum, na dobra Liski, Uznohę, alias Stary Pobołów cum attinentiis inservientium dentur kopie z spraw, y znowu poniżey decydniąc comportatią wyrazili et vicissim cum comportatione wszelkich spraw, dokumentów, ograniczeń, przywileiów et omnis tituli iuris et haereditatis ac possessionis na dobra Liski y Uznohę alias Pobołów Stary cum attinentiis na cerkiew Kożmo-Damiańską, a tak co przez kilkadziesiąt dawności ziemskiey nazywało się Starym Pobołowem, to obżalowani imć urzędnicy ziemscy Rzeczyccy nie iako sędziowie, cum accessorio wedle prawa cognitionem rei czynić nie mogący, lecz iako abutentes legibus et officiis tą swoią prawdę decyzyą zniszczyć y naruszyć ważyli się. A w iaką in accessoriis zabrnęli drogę, tę iuż in titulo principalnym dekretem swoim, tysiąc siedemset siedmdziesiątego roku, dwódziestego czwartego Oktobra ferowanym, między tymiż stronami gwałtownie et ad libitum informowanym dekrecie, że produkowane były dekreta kommisarskie, listy, przywileie, pro re bazylianów służące, to iest, contra fidem publicam, nigdy bowiem przez bazylianów nie produkowano, żadnych autentycznych oryginalnych dokumentów, prócz prostey tylko kopii tychto munimentów, ante unionem iakoby nastąpionych, do akt grodzkich Rzeczyckich tysiąc siedmset pierwszego roku podaney, item wspomnieli o pseudo-dekrecie, o dawnych processach, niby bazylianom służących, iednym tysiąc sześćset pięćdziesiąt szóstego, Apryla wtorego dnia, drugim tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego roku, Februarii pierwszego dnia, niby czynionych, a tych bazylianie nie produkowali. Na ostatek, chociaż z strony żałuiących xiążąt dellatorów produkowano prawo na aktorstwo maiętności Lisek, wieczysto służące, stante assertione bazylianów, że też Liski z nadania xiążąt Litewskich cerkwi Rohaczewskiey oddane były, iako o cognitią nadania dobr xiążęcych, od iedney strony allegowanego, nie w innym sądzie, tylko assessorskim poznawane być było powinno; nadto, sine adimpletione actuali comportationis, iuramento comprobando, osobliwie przy żądanym odebraniu przez starszego bazyliańskiego dokumentów, Helenie z Gieysztorów Hurynowey y bez dalszych hoc in passu potrzebnych wywodów, rozsądzenie subsequi niemogło, iednak obżałowani ichmć urzędnicy ziemscy Rzeczycy, w szczególności obżałowany Faszcz—prezydent, Chlewiński—pisarz, bracia między sobą przyrodni, arbitrarie et nulliter prawo wieczyste, żałuiącym panom xiążętom delatorom na maiętność Liski służące, skassowali; demum mimo tak liczne dokumenta na dobra Starych Pobołów, tymże żałuiącym xiążętom delatorom służące, mimo dekreta oczywiste, osobliwie trybunalskie, przy bespeczeństwie possessorów Starego Pobołowa utrzymuiące, mimo na ostatek moc, swemu urzędowi podległą, o granicę y o poznanie fundi, locales na mieyscu probationes wyciągaiące, lub sub praetextu iuramentu na granicznym dukcie, bezbożnie xiężom bazylianom uznanego, inequitationem do Starego Pobołowa xiężom bazylianom cum restitutione fructuum et calculatione, przez żałuiących delatorów facienda, modo inpracticato y w żadnym subsellium inaudito, decydowali, a tym samym wszelkie pomienione transakcye, dokumenta, dekreta zniszczyć ważyli się, podkomorzego Witeb-

skiego bez obierania stron absolutnie wyznaczyli y to nie na rozsądzenie sprawy graniczney, ale na sypanie znaków według przepisaney tym pseudo-dekretem granicy, apellacyą denique xiążąt delatorów zapisawszy, zaraz też y appellacyą xięży bazylianów dziwnie we swóy dekret ingrossowali, in eum tenorem: In aliquibus punctis, które się z szkodą xx. bazylianom ferowane być okażą, apelluią. O co wszytko, przy zaniesionych in tempore manifestach, o te y o dalsze uciążliwości, praktyki y bezprawia żałuiące xięstwo delatores, chcąc z obżałowanemi ichmć prawem czynić, ante omnia do skassowania in omnibus punctis całego procederu, dekretów accessoryinych, pseudo-oczywistego ziemskiego powiatu Rzeczyckiego dekretu w sprawie z xx. bazylianami Rohaczewskiemi, tysiąc siedmset siedmdziesiątego roku, Oktobra dwódziestego czwartego dnia ferowanego, do pokarania obżałowanych i. urzędników ziem. Rzeczyc. paenis pro patrato tam gravi abusu officii privatione eiusdem officiorum et adcitatis, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, oraz o to wszystko, co czasu prawa deducetur, et ex demeriti pro paenis, lege publica circumscriptis, redundabit, salva tey żałoby melioratione, iakoteż: żałoby, z pozwów autentycznych wyięte, supra de tenore suo w ten nasz dekret są ingrossowane, tak za onemi żałuiące dellatores z obżałowanymi ichmć przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału główn. w. x. Lit. na dniu szostym mensis et anni praesentium dwa aktoraty xiążąt ichmć Woronieckich: ieden z regestrów appellacyinych tegorocznych, z karty setney dwódziestey szóstey, z ichmć xiężmi bazylianami Rohaczewskiemi; drugi z regestrów officii itidem tegorocznych, z karty setney ośmdziesiąt wtorey, z urzędn. ziemskiemi Rzeczyckiemi do wpisu y aktoratu tychże ii. oo. xx. ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woroneckich—podkom. i. k. m., w regestrach taktowych tegorocznych na kartę sześćdziesiąt trzecią ingrossowanego y przypadłego, z którego praesens coinicidit negotium, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowersyach, ex parte prześwietnego urzędu ziemskiego Rzeczyckiego o suspensa totius negotii, przez ii. oo. xx. ichmć intentati, ex ratione niestawaiących ichmć xięży bazylianów. E controverso ii. oo. xx. ichmć Woroneckich, o nakazanie procederu, ab utrinque wnoszonych, ponieważ konstytucya roku tysiąć siedmset sześćdziesiąt czwartego urzędom bez żadney dilacyi odpowiadać nakazuie; ideo my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Lit. pretendowaną suspensę uchyliwszy, dalszy proceder iniungimus. In procedendo et in continuatione rospoczętego ex parte ii. oo. xiążąt ichmć Woronieckich z urzędem ziemskim Rzeczyckim produktu na dniuननिनieyszym, wysz na dacie pisanym, idque siódmym, miesiąca Maia, anni praesentis, skassowawszy trzy dekreta, mianowicie: *ieden* sub actu roku tysiąc siedmset szesdziesiąt siódmego, miesiąca Ianuarii dwudziestego pierwszego dnia; *drugi* sub actu roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, miesiąca Nowembra czwartego dnia in accessoriis, a *trzeci* dekret sub actu roku tysiąc siedmset siedmdziesiątego, miesiąca Octobra dwódziestego czwartego dnia, principaliter między ichmć xięży bazylianami Rohaczewskiemi a iaśnie oświeconemi xiążętami ichmć Woronieckiemi—pod-

komorzemi nadwornemi iego krolewskiey mości, iako illegaliter et abusive contra mentem praw wielkiego xięstwa Litewskiego zaszłe, oraz ad instantiam tychże ichmć xięży bazylianow cały hac in causa proceder uroszczony pro irrito ac invalido uznawszy, dalszy inter partes proceder iterum nakazuiemy. In procedendo z aktoratu tychże ii. oo. xiążąt ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woroneckich—podkom. nadworn. i. k. m., małżonkow, niestawaiącego w Bogu przewielebnego Andrzeia Rotterowa—starszego y wszytkich ichmć xięży bazylianow konwentu Rohaczewskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, po trzykroć przez ienerała wołanych, iako prawu nieposłusznych, za pozwem, od tychże i. oo. xiążąt ichmć Woronieckich—podkomorzych iego krolewskiey mci (po) wspomnionych de super ichmć xięży bazylianów klasztoru Rohaczewskiego przez ienerała i. kr. m. Stefana Terpiłowskiego w roku tysiąc siedmset siedmdziesiątym, miesiąca Octobra dwódziestego siódmego dnia, na sąd trybunału głównego w. x. Lit. oczywisto w ręce i. mości w Rohaczewie podanym, eorundem anno, mense et die na urzędzie i. k. m. grodzkim Rzeczyckim zeznanym, na upad w rzeczy, oraz na infamią, iako po dekrecie appellacyinym, praesenti decreto skasowanym y podniesionym, wzdawszy, produkowane in rem et partem actorum służące dokumenta, zapozwy, processa, de datis w nich expressis zaszłe, iako też cały generaliter proceder prawny hac in causa intentowany approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy. Eoque intuitu summę, za pretensyą i. oświeconych aktorów regulowaną, ex vi łożonych motiwów uroszczoney, do załuiących dellatorów pretensyi pro litigio iuris, expens: prawnych dwadzieścia tysięcy złotych polskich na niestawaiącym w Bogu przewielebnym Andrzeju Rotterowie—starszym y wszystkich ichmć xiężach bazylianach konwentu Rohaczewskiego żałuiącym aktorom przysądzamy; a dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney, mocney, prawney, a nieodwłoczney, forti manu, mota nobilitate, captato quovis tempore, exekucyi, do urzędów ziemskich lub grodzkich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użytych, założywszy contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum odsyłamy. Seorsive z aktoratu tychże i. oo. xiążąt ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woronieckich—podkomorzych i. k. m. za pozwem stronicami czterma: *jedną* w. i. panu Jozefowi Dominikowi Faszczowi—prezydentówi, *drugą* w. i. panu Mikołaiowi Kiełczewskiemu, *trzecią* w. i. panu Michałowi Skorynie—sędziom, *czwartą* w. i. panu Kazimierzowi na Chlewnie Chlewińskiemu — pisarzowi, urzędnikom ziem. powiatu Rzeczyc., w roku tysiąc siedmset siedmdziesiątym, miesiąca Nowembra dziewiątego dnia w mieście i. k. m. Rohaczewie oczywisto w ręce seorsivis copiis na sąd trybunału głównego w. x. Lit. przez ienerała i. k. m. Jerzego Kupcewicza podanym, eodem anno, mense et die na urzędzie i. k. m. grodzkim Rzeczyckim zeznanym, niestawaiących desuper wyrażonych urzędników ziemskich powiatu Rzeczyckiego, po trzykroć przez ienerała wołanych, iako prawu nieposłusznych, post temerarium a iure recessum, na infamią et in paenam abiudicationis wzdawszy, produkowane partis actoreae dokumenta, idque zapozwy, processa z

obżałowanemi ichmć, tanquam legitime zaszłe, approbuiemy. Quo intuitu, na obżałowanych ww. urzędnikach ziemskich powiatu Rzeczyckiego za expens prawny, motivo gravaminosi iudicati wynikaiący, cztery tysiące złotych polskich i. oświeconym żaluiącym aktorom przysądzamy, nec non pro peragenda eius modi executione do urzędników ziemskich lub grodzkich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użytych, odsyłamy, oraz tamować activitatem tymże dekretem toties wspomnionym ww. urzędnikom ziemskim powiatu Rzeczyckiego pozwalamy. Distinctim ex actoratu multoties wspomnionych ii. oo. xiążąt ichmć Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woronieckich - podkomorzych i. k. m. niestawaiącego w. i. pana Franciszka Antusewicza za prawem, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Januarii dwódziestego pierwszego dnia, w okolicy Słobodzie, w powiecie Rzeczyckim będącey, oczywisto na sąd trybunału głównego w. x. Lit. przez ienerała i. k. m. Jerzego Kupcewicza podanym, a tegoż roku y miesiąca na dniu dwudziestym wtorym przed aktami ziemskiemi Rzeczyckiemi zeznanym, po trzykroć przez ienerała wołanego, iako prawu nieposłusznego, na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdawszy, dokumenta y wszelkie zapozwy do w. i. pana Franciszka Antusewicza regulowane, approbuiemy. Eoque intuitu summę in vim poniesionych na prawo expens prawnych dwa tysiące złotych polskich na tymże obżałowanym i. panu Franciszkul Antusewiczu y na wszelkich dobrach imć żałuiącym aktorom przysądzamy, a dla uczynienia za wzkaz wyż wyrażoney summy skuteczney, mocney, a nieodwłoczney exekucyi do urzędu ziemskiego lub grodzkiego wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użytych, odsyłamy. A gdy dzień dziesiąty mensis et anni praesentium przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cydzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, z aktoratu ii. oo. Floryana y Anny z Piotrowskich Korybutów Woroneckich—podkomorzych nadwor. i. k. m., niestawaiącego w Bogu przewielebnego imć xiędza Andrzeia Rottera — starszego y wszystkich ichmć xięży bazylianów klasztoru Rohaczewskiego zakonu świętego Bazylego wielkiego, za infamisów, seorsive ex actoratu tychże ii. oo. xiążąt ichmć Woroneckich—podkomorzych i. k. m., małżonków, niestawaiących ww. ii. pp. Józefa Dominika Faszcza,—prezydenta, Antoniego, Mikołaia Kiełczewskiego, Michała Skorynę—sędziów, Kazimierza na Chlewnie Chlewińskiego urzędników ziems. powiatu Rzeczyckiego, itidem za infamisów; distinctim ex actoratu toties wspomnionych i. oo. xiążąt ichmć Woroneckich—podkomornych nadwornych i. k. m., małżonków, niestawaiącego i. pana Franciszka Antusewicza itidem za infamisa, w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw dekretowych, kadencyi Nowogrodzkiey, przyięta y wpiasana.

1774 г. Апрѣля 28 дня.

Изъ книги № 149, за 1774 г., л. 241—246.

68. Трибунальный контумацiйный декретъ по дѣлу Минскаго базилiанскаго монастыря съ Рудницкими о взысканiи слѣдующихъ монастырю суммъ.

Въ этомъ документѣ заключается три иска: два—фамилiи Рудницкихъ (противъ Арамовичей и Минскихъ базилiанъ) и встрѣчной искъ базилiанъ. Дѣло было слѣдующее: Арамовичова заняла у Минскихъ базилiанъ 15,000 зл. подъ залогъ своего имѣнiя Тарасова, а равно и другихъ имѣнiй; въ свою очередь Арамовичова задолжала еще и у Рудницкихъ довольно значительную сумму. Рудницкiе добивались обезпеченiя своего долга на томъже имѣнiи Тарасовѣ, вслѣдствiе чего и столкнулись съ базилiанами. По разсмотрѣнiи обстоятельствъ этого дѣла, трибуналъ призналъ, что базилiане имѣютъ безспорное право на имѣнiе Тарасовъ и присудилъ имъ: или уплату долга наличными деньгами, или же имѣнiе. А такъ какъ Рудницкiе и Арамовичи неявились въ назначенное время на судъ, то и были подвергнуты заочному обвиненiю.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, miesiąca Apryla dwudziestego ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał głowny w. xięstwa Litewskiego, z woiewodztw, ziem y powiatów, w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzecim obranemi, a w roku teraz idącym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym zasiadaiącemi, gdy z porządku regestrów obligowych, pod rokiem tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym wtórym, z karty setney dwudziestey pierwszey, przypadła ku naszemu sądzeniu sprawa ww. ii. pp. Konstancyi z Wielomowskich—matki, miecznikowey Oszmiań., Felicyana—kapitana iego k. m., syna, Rudnickich, z w. ichmć pp. Heleną z Fronckiewiczów Aramowiczowną—sędziną grodzką Mińską, z dokładem opiekunów y potomstwa imci, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmość przed nas sąd wyniesionym, żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o kontrawencyą dekretowi trybunału głównego w. xięstwa Litewskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Februaryi piętnastego dnia, na kadencyi Mińskiey, ferowanemu, referuiąc się do zaszłey pilności ieneralskiey y processu, ex instantia żałuiących delatorów na obżałowaną w. i. panią Aramowiczowną, sędziną grodzką Mińską, o nieoddanie summy czterech tysiący dwuchset złotych polskich, idque dwa tysiące w starey monecie, a dwa tysiące dwieście złotych polskich currenti moneta, tymże dekretem trybunalskim z terminem exolucyi, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia, circa acta kancelaryi grodzkiey Mińskiey sądzoney, iż co obżałowana wielmożna i. pani Aramowiczowa—sędzina grodzka Mińska od dekretu ziemskiego Mińskiego w roku tysiąc siedmset szesdziesiąt szóstym, miesiąca Nowembra piątego dnia, z przysądzeniem

summy starey monety samego niedopłaconego kapitału, za obligiem żałuiącym delatorom dwuch tysięcy złotych polskich należącey, a za prowizyą od tey summy, przez lat pięć tymże żałuiącym delatorom niepłacone, złotych polskich tysiąc currenti moneta ferowanego, od którego dekretu obżałowana imć temere ac malitiose do trybunału głównego w. x. Litewskiego zaapellowała, gdzie sąd trybunału głównego w. x. Lit. takową kategoryą dekretu ziemskiego Mińskiego in puncto sądzoney summy trzech tysięcy złotych polskich, praevio iuramento samey żałuiącey delatorki, w. imć Konstancyi Rudnickiey—miecznikowey Oszmiańskiey, zaaprobowawszy, na obżałowaney imć z procentem, tylko (uchylaiąc expens prawny) - za lat pięć należącym, od summy trzech tysięcy złotych polskich, tysiąc dwieście złotych polskich, in universum summy—cztery tysiące dwieście złotych polskich sądził y termin exolucyi tey summy w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia, przy xięgach grodzkich Mińskich determinował; a w osobliwey kategoryi, obżałowaną imć Aramowiczową o pięć korcy żyta do trybunału głównego w. x. Lit. apellowaney, trybunał główny w. x. Lit., w takowey pretensyi obżałowaney imć iurament uznawszy, na żałuiących delatorek, cum altero tanto, pięć korcy żyta, ceną zlikwidowaną złotych polskich dwieście przysądził. Obżałowana imć Aramowiczowa, in amissionem praetensyę takową uroszczoną podaiąc, in termino, do iuramentu coincidenti, przez kontrawencyą swoią przysięgać nie chcąc, in amissionem summy sobie sądzoney złotych polskich dwieście podała, et per contemptum dekretu trybunału głównego w. x. Lit., w nakazanym terminie do opłacenia summy czterech tysięcy dwieście złotych polskich żałuiącym delatorom satisfakcyi nie uczyniła; przez co w kontrawencyą dekretu popadła, żałuiących delatorów do szkod, strat, expensow prawnych przywiodła. O co żałuiące delatores prawem czyniąc, ante omnia do pokarania obżałowaną imć Aramowiczową prawami kontrawencyinemi, pro contraventione dekretu trybunalnego w nieopłaconey summie czterech tysiący dwieście złotych polskich tymże dekretem, sub vadio alterius tanti et sub paena personali, w terminie przez obżałowaną imć (oddać) nakazaney, do przysądzenia takowey summy czterech tysiący dwieście zlotych polskich cum altero tanto, vigore tegoż dekretu, do przysądzenia oraz prowizyi, ad datam praesentem należącey, in simul z expensem prawnym, z okazyi obżałowaney imci na nowo poniesionym; tudzież do uznania inekwitacyi do maiętności Tarasowa, w woiewodztwie Mińskim leżącey, intuitu ferowanego dekretu ziemskiego Mińskiego w roku tysiąc siedmset szesdziesiąt szóstym, miesiąca Nowembra piątego dnia, do nadgrodzenia szkod, strat y tego wszytkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za *drugim* aktoratem ww. ichmców panów Konstancyi z Wielamowskich — miecznikowey Oszmiań., matki, Feliciana—kapitana i. k. m. y rzeczy-pospolitey, Rudnickich, z w Bogu przewielebnym p. imć xiędzem Gedeonem Haiewskim — superiorem y wszytkiemi ichmć xiędzmi bazilianami konwentu Mińskiego, za pozwem od aktorów do i. w. obżałowanych ichmciów przed nas sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się tak do

dekretu oczewistego ziemskiego woiewodztwa Mińskiego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Nowembra piątego dnia in principali między żałuiącemi delatorami a obżałowaną imć Aramowiczową—sędziną grodzką Mińską, z decydowaną do dobr Tarasowa, w woiewodztwie Minskim leżących, captato quovis tempore, inekwitacyą ferowanego, tudziesz do dekretu oczewistego trybunału głównego w. x. Lit., po zaapellowaniu z ziemstwa w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Februaryi piętnastego dnia, tenże dekret ziemski Miński aprobuiącego, iż co sąd trybunału głównego w. x. Lit. po zaapellowaniu przez imć Aramowiczową dekretu ziemskiego Mińskiego o summę trzy tysiące złotych polskich, vigore obligu, w roku tysiąc siedmset piędziesiąt trzecim, Marca dziewiętnastego dnia przez ichmciów wielmożnych panów Aramowiczów żałuiącym delatorom ichmciom panom Rudnickim z inekwitacyą do dobr Tarasowa wydanego, sądzoną, trybunału głównego wielk. xięztwa Litewskiego pomieniony dekret ziemski Miński praevio iuramento imć pani Konstancyi Rudnickiey—miecznikowey Oszmiańskiey aprobował, y summę takową trzy tysiące złotych polskich in simul ad datam dekretu trybunalnego z prowizyą, per octo a centum przychodzącą, in unum computando, cztyry tysiące dwieście złotych polskich dla ichmciów panów Rudnickich na obżałowaney imć Aramowiczowey sądził, y na dobrach oney wskazał; seorsive za osobliwe pretensye obżałowaney Aramowiczowey złotych polskich dwieście, które obżałowana też Aramowiczowa, przez niewykonanie na terminie iuramentu in amissionem takową summę podała, też złotych polskich dwieście, do zapłacenia z summą ogulną, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Marca dziesiątego dnia circa acta grodu Mińskiego opisaną, determinował y satisfakcyą in omni dekretowi ziemskiemu Mińskiemu sub paenis irremissibilibus contraventionis alterius tanti nakazał. Obżałowani też przewielebni bazyliane Mińscy, mimo pierwszość summy, za obligami żałuiącym dellatorom należącey, mimo dekreta oczewiste, idque ziemskiego, inekwitacyą do dobr Tarasowa sądzącego, y trybunału głównego, tenże dekret ziemski Miński aprobuiącego, za poślednieyszą inskrypcyą żadną konwikcyą nieprzewiodłszy, dobra Tarasów zaiechali y one in possessione sua trzymaią y satisfakcyą dekretom per inequitationem żałuiącym dellatorom też dobra obięcia przeszkodą stali się. O co żałuiące dellatores prawem czyniąc, ante omnia do dobr Tarasowa, vigore dekretu ziemskiego y trybunału głównego, approbuiącego, inekwitacyi, do nakazania obżałowanym bazylianom Mińskim, ażeby takowey inekwitacyi sub nullo titulo et praetextu bronić y tamować nie ważyli się, tudziesz do przysądzenia summy, dekretem trybunalskim in quantitate cztery tysiące dwieście złotych polskich dla żałuiących dellatorów na obżałowaney Aramowiczowey y dobrach oney sądzoney, in simul z prowizyą y expensami prawnemi, ad datam praesentem należącą, y do przyięcia o wszystko u trubunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego rozprawy, do wskazania oraz paen na obżałowanych bazylianów pro contraventione dekretowi trybunalskiemu, przez obżałowaną Aramowiczową, za niedopełnioną żałuiącym dellatorom satisfakcyą, do nadgrodzenia wszytkich szkod, strat y expensów prawnych y tego wszytkiego, co czasu

prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za *trzecim* aktoratem w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Haiewskiego—superiora y wszytkich ichmć xx. bazylianów klasztoru Mińskiego, z w. ichmć pp. Heleną Aramowiczową—sędziną Mińską, matką, Tadeuszem Aramowiczem—synem, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmć przed nas sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowani Jan y Helena Aramowiczowie—pod owczas stolnikowie Bracławscy, ex post sędziowie grodzkie Mińskie, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, Aprilia dwudziestego wtórego dnia, będąc potrzebnemi summy pieniędzy, piętnaście tysiące złotych polskich w staropolskiey monecie, u żałuiących delatorów pożyczywszy, takową summę w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym, w dzień świętego Ierzego święta rzymskiego, dnia dwudziestego trzeciego Aprilia, przypadaiącego, przy xięgach grodzkich Mińsk., takowąż monetą, pod troiakiemi zarękami, oddać y wypłacić obligacyinym inekwitacyinym zapisem, superius de data wyrażonym, tegoż roku Iulii dwudziestego siódmego dnia, w magdeburyi Mińskiey przyznanym, opisali się, ewikcyą na wszelkie dobra swoie wniosłszy, in casu nieoddania na terminie superius wyrażonym inequitationem, captato quovis tempore, do maiętności Tarasowa cum omnibus attinentiis tymże wspomnionym obligiem żałuiącym dellatorom pozwolili, renitendo któremu zapisowi na wielu terminach, ani summy kapitalney, ani procentu, od oney należnego, nie opłacali; a tak żałuiące dellatores, nie maiąc żadney satisfakcyi, per inequitationem obieli. Zaczym żałuiący dellatores, chcąc z obżałowanymi ichmć prawem czynić, ante omnia, do przysądzenia summy piętnastu tysiący złotych polskich kapitału z przychodzącym procentem y do nakazania exolucyi takowey summy w terminie iak naykrótszym, a nim nastąpi takowey summy exolutie do obwarowania possessyi maiętności Tarasowa cum attinentiis dla żałuiących dellatorów, do odesłania wszytkich kredytorów y pretensorów, ieśliby się iacy znaydowali, ad alia bona, a żałuiących przy tychże dobrach a prioritate utrzymania, do przysądzenia szkod, strat y expensów prawnych, y o to wszytko, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione, lub inney wyniesienia, a do tey łączenia. Za *czwartym* aktoratem, w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Haiewskiego—superiora y wszytkich ichmć xx. bazylianów klasztoru Mińskiego z w. ichmć panną Konstancyą—mieczną Oszmiańską, matką, Felicianem—kapitanem i. k. mci, synem, Rudnickiemi, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmć przed nas sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc do approbaty possessyi maiętności Tarasowa, w woiewodztwie Mińskim leżącey, dla żałuiących dellatorów, do uchylenia pretensyi obżałowanych Rudnickich, do przysądzenia szkod, strat y expens prawnych y o to, co u prawa deducetur, salva żałoby melioratione, a iako te żałoby z pozwów autentycznych de tenore suo w ten nasz dekret są inserowane, tak za onymi praenominatae partes przed nami sądem instituerunt actionem, w którey sprawie na terminie y dniu niniieyszym, wyż na dacie pisanym, aktorat ww. ichmćiów panów Konstancyi z Wielamowskich, Feliciana—kapitana iego kr. mci y rzeczy-posp. Rudnickich z Bogu

przewielebnym imć xiędzem Gedeonem Haiewskim—superiorem y wszytkiemi ii. xx. bazylianami konwentu Mińskiego, z karty setney trzydziestey pierwszey y regestrów sprzeciwieństw tegorocznych do wpisu y aktoratu tychże ww. ichmciów pp. Rudnickich, na karcie setney dwudziestey pierwszey w regestrach obligowych, pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym będącego et ex ordine przywołanego, z którego teraznieysza zaczęła się sprawa, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo na tymże terminie y dniu, wyż na dacie pisanym, nie stawaiącą imć panią Helenę z Fronckiewiczow Aramowiczową—sędzinę grodzą Mińską, potrzykroć do prawa z nakazu naszego wołaną, iako temuż prawu nieposłuszną, z aktoratu ichmciów panów Konstancyi z Wielamowskich, matki—mieczn. Oszmiań., Felicyana—kapitana i. k. mci, syna, Rudnickich, post praecedentem legitimitatis terminum pozwu, od tychże aktorów niestawaiącey imści w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, miesiąca Marca dwudziestego czwartego dnia oczewisto w ręce w mieście Mińsku podanego, eodem anno Aprilis wtórego dnia przed i. w. imć panem Michałem Swiętorzeckim—na ten czas pisarzem trybunalskim, sędzią grodzkim Mińskim zeznanego, deductionem na upad w rzeczy, oraz na infamię ex personali, vigore dekretu trybunalnego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórym, miesiąca Februarii piętnastego dnia ferowanego, wzdaiemy, a zatym tenże dekret trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, in omnibus punctis, tudzież proces y pilność, intuitu tegoż dekretu w roku tymże tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtórym, miesiąca Marca dwudziestego dnia, w grodzie woiewodztwa Mińskiego czynione, tudzież całą litispendencyą prawną, hac in causa zaszłą, przez patrona i. p. Niemorzańskiego — rotmistrza Mińskiego produkowaną, approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy. Quo in ordine summy eodem decreto, wyżey de data et actu expresso, sądzoney, cztery tysiące dwieście złotych polskich, seorsive za procent, od takowey summy po dacie wzmienionego dekretu należącey, oraz za expensa prawne, w tey sprawie łożone, trzy tysiące złotych polskich, a z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris, nam sądowi persolutis, in unum znosząc, siedm tysięcy dwieście złotych polskich na obżałowaney, do prawa niestawaiącey ieymści, na maiętności Tarasowie, w woiewodztwie Mińskim leżącey, y na wszytkich in genere dobrach żałuiącym ichmć pp. Rudnickim przysądzamy. Ad haec, vigore tego dekretu, wolność aresztowania summ daiemy, a dla uczynienia za wskaz summy wyżey wzmiankowaney, skuteczney, prawney y nieodwłoczney, forti manu, mota nobilitate, captato quovis tempore, super quibusvis citatae, do prawa non comparentis, bonis, do urzędów ziemskich lub grodzkich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum aktorów użyć maiących, założywszy contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum, odsyłamy. A między tymiż ww. ii. pp. Rudnickiemi, a ichmć xx. bazylianami klasztoru Mińskiego procedować nakazaliśmy. In procedendo po przywołaniu aktoratu w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Haiewskiego—superiora y wszystkich ichmć xx. bazylianów klasztoru Mińskiego, na karcie dwuchsetney sześćdziesiąt siódmey, w regestrach tegorocznych obligowych będącego, y po

kontrowersyach, a parte ww. ichmciów pp. Rudnickich o nielączenie takowego aktoratu, naprzeciw zaś z strony ichmć xx. bazylianów o przyłączenie tegoż aktoratu nawzaiem doniesionych, my sąd trybunału głównego w. x. Litewskiego, z przyczyny nierozdzielney iedności sprawy, oraz z przepisu konstytucyi roku tysiąc siedmset dwudziestego szóstego, wzmieniony aktorat do teraznieyszey przyłączywszy sprawy, daley rozprawować się nakazaliśmy. In procedendo securitatem possessyi maiętności Tarasowa, in actuali et pacifica possessione ichmć xx. bazylianów Mińskich zostaiącey, obwarowawszy, dalszy uznaliśmy proceder. In procedendo z aktoratu w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Haiewskiego—superiora y wszystkich ichmć xięży bazylianów klasztoru Mińskiego,po uprzedzonym legitimitatis terminu pozwowego, od tychże ichmć xx. bazylianów ichmć pp. Helenie—matce, Tadeuszowi—synowi Aramowiczom, sędziney y sędzicowi grodzkim Mińskim, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, miesiąca Marca iedynastego dnia podanego, tegoż roku y miesiąca Marca dwunastego dnia w grodzie Oszmiańskim zeznanego, do wiedzenia, niestawaiących tychże ichmciów pp. Helenę Aramowiczową—sędzinę grodzką Mińską—matkę, Thadeusza Aramowicza—syna, po trzykroć do prawa z nakazu naszego przez ienerałów wołanych, iako onemu nieposłusznych, na upad rzeczy, oraz w. imć panią Aramowiczową—sędzinę grodzką Mińską, na infamią ex personali, vigore inskrypcyi, a imć p. Tadeusza Aramowicza—sędzica grodzkiego Mińskkiego, na banicyą doczesną wzdaiemy. A zatym produkowany obligacyiny, oraz inekwitacyiny zapis, od ii. pp. Jana Litawora y Heleny z Radzimińskich z Fronckiewiczów Aramowiczów, na tenezas stolników Bracławskich, w Bogu przewielebnemu p. imć xiędzu Iustinowi Czaczkowskiemu, eo tempore starszemu, y wszytkim ichmć xx. bazylianom klasztoru Mińskiego na summę piętnaście tysięcy złotych polskich, śrebney talarowey y tynfowey, starey monety, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, miesiąca Aprilia dwudziestego wtorego dnia dany, eodem anno, Iulii dwudziestego siódmego dnia, w maydeburyi Mińskiey przyznany, oraz całą litispendencyę prawną, przez patrona ichmć wielmożnego imć pana Józefa Woronca—mostowniczego Mińskiego produkowaną, in omni approbuiemy, circa inviolabile robur zachowuiemy. Quo in ordine summy kapitalney piętnaście tysięcy złotych polskich, pomienionym zapisem obligacyinym, oraz inekwitacyinym opisaney, na niestawaiących ichmć pp. Aramowiczach, oraz na maiętności Tarasowie, w woiewodztwie Mińskim sytuowaney, tudzież na wszelkich in genere ichmć dobrach, et seorsive procentu od wspomnioney summy należącego, tudzież tak do daty następioney maiętności Tarasowa possessyi przychodzącego, iako też in vim od podania eiusdem possessionis nie korresponduiącego, oraz expensu prawnego w tey sprawie errogowanego, sześć tysięcy ośmset złotych polskich, a z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris, nam sądowi persolutis, w iedną znosząc kwotę, dwadzieście ieden tysiąc ośmset dziesięć złotych polskich na tychże ichmościach et super praemissis bonis aktorom przysądzamy. A dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy na wszelkich in genere obżałowanych ichmciów dobrach skutecz-

ney prawney y nieodwłoczney exekucyi do urzędów ziemskich lub grodzkich wszytkich woiewodztw y powiatów, ad libitum aktorów użyć maiących, założywszy in contraveniente temu dekretowi dalsze paeny prawne, odsyłamy, a między ww. ii pp. Rudnickiemi, a ichmć xx. bazylianami klasztoru Mińskiego dalszy proceder decernimus. In procedendo aktorat tychże ichmciów xx. bazylianów z ichmć. pp. Konstancyą—miecznikową Oszmiańską—matką, Felicianem — kapitanem i. k. m., synem, Rudnickiemi, z karty setney trzydziestey czwartey regestrów z przeciwieństwa tegorocznych do zapisu wyżey rzeczonego, z którego praesens orta est causa, przyłączywszy, iterate proceder uznawamy. In procedendo po kontrowersyach, ad invicem doniesionych, my sąd trybunału głównego w. x. Lit. dekretowi trybunału głównego w. x. Lit., w roku tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym wtórym, miesiąca Februarii piętnastego dnia między ichmć pp. Rudnickiemi, a ichmć panią Aramowiczową, post interpositam od dekretu ziemskiego woiewodztwa Mińskiego, w roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiątym szóstym, miesiąca Nowembra piątego dnia inter easdem partes zaszłego, apellationem, ferowanemu y summę cztery tysiące dwieście złotych polskich dla ichmców panów Rudnickich przysądzaiącemu, oraz, in ordine sądzoney wzniesionym dekretem ziemskim Mińskim inekwitacyi, referebiliter do tegoż dekretu maiącemu się, insistendo, oraz dekret trybunalski manutenendo, inequitationem do dobr Tarasowa nazwanych, w woiewodztwie Mińskich sytuowanych, ad proportionem eodem decreto in quantitate cztérech tysięcy dwuchset złotych polskich sądzoney summy dla proceduiących ichmć pp. Rudnickich w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiątym czwartym, miesiąca Maia trzynastego dnia, a in casu bronienia na tym terminie quovis captato tempore przez urząd, ad libitum użyty, bez obwiescczenia y dalszey litispendencyi, solummodo za teraznieyszym dekretem, uznawamy; którey inekwitacyi, ażeby ichmć xx. bazylianie klasztoru Mińskiego, posessorowie praefatorum bonorum, sami przez się, per substituendos posessores y przez żadne subordynowane osoby ullo iure, titulo et praetextu, sub paenis irremissibilibus contraventionis, bronić y tamować nie ważyli się, owszem takowe dobra ad proportionem wzmiankowaney summy, circa iuridicam traditionem do posessyi ichmć pp. Rudnickich podali, postąpili, praecavemus et praecustodimus. A w samey sprawie, kopie spraw między ichmość xx. bazylianami, a ichmć pp. Rudnickiemi ad invicem dać decidendo, rozprawę in futura iuris incidentia między temiż stronami prawo wiodącemi, sub paena personalis infamiae bez przypozwu, tylko za tym dekretem, determinamus, oraz salvam actionem o pretendowany po wzmiankowanym dekrecie trybunalskim procent tymże ichmć pp. Rudnickim circa principale reservamus. A gdy termin prawny ad publicandum kondemnat wyżey wzmiankowanych przypadł, na tenczas ienerał, sądów naszych pilnuiący, Michał Swidziński, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, naypierwiey z aktoratu ww. ii. pp. Konstancyi z Wielamowskich, matki, miecznikowey Oszmiańskiey, Felicyana—kapitana i. k. m., syna, Rudnickich, niestawaiącą w. i. panią Heleną z Frąckiewiczów Aramowiczową—sędzinę grodzką Mińską

za infamiską ex persornali, expost z aktoratu w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Haiewskiego—superiora y wszytkich ichmć xx. bazylianów klasztoru Mińskiego, wzmienioną w. imć panią Aramowiczową za infamiską ex personali. a imć pana Thadeusza Aramowicza, syna imci, za banita doczesnego w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publicacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. kadencyi Mińskiey spraw dekretowych przyięta y zapisana.

1774 г. Октября 20 дня.

Изъ книги № 148, за 1774 г., л. 660—665.

69. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала compositi iudicii по дѣлу Виленскаго св. Троицкаго монастыря съ Станиславомъ Годлевскимъ касательно спорныхъ домовъ на землѣ Виленской Пятницкой церкви.

Между регентомъ в. кн. Литовскаго Станиславомъ Годлевскимъ и Виленскимъ св. Троицкимъ монастыремъ возникъ споръ изъ-за каменнаго дома, подъ названіемъ Волминскаго, находящагося на церковномъ плацѣ св. Пятницы.

Годлевскимъ представлены были документы, на основаніи которыхъ указывался преемственный рядъ владѣтелей этого дома, начиная отъ Жабы до послѣдняго владѣтеля. Свято-Троицкимъ монастремъ былъ предъявленъ актъ осмотра церковныхъ плацовъ депутатомъ отъ Виленскаго р.-католич. бискупа Воловича, ксендзомъ Мальхеромъ Гейшемъ; на основаніи этого документа монастырь присвоивалъ себѣ не только спорный домъ, но еще и другіе, самовольно выстроенные частными лицами еще въ началѣ XVII ст., но утвержденные за Пятницкой церковью королемъ Сигизмундомъ III еще въ 1611 году; другихъ документовъ монастырь представить не могъ.

Судъ, по разсмотрѣніи документовъ спорящихъ сторонъ, нашелъ ихъ недостаточно вѣскими, чтобы на основаніи ихъ можно было составить окончательное рѣшеніе спора и постановилъ: дѣло передать на разслѣдованіе подкоморія и возвратиться къ нему по полученіи отъ этого лица донесеній; владѣніе же спорнымъ домомъ сохранить за прежними владѣльцами.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartego, miesiąca Oktobra dwódziestego dnia.

W sprawie, za dwoma aktoratami y żałobami, do nich należącemi, in unum złączonemi y skombinowanemi, przypadłey, mianowicie: *Za pierwszym aktoratem* imć pana Stanisława Godlewskiego—regenta trybunała głównego w. x. Lit., z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Samuelem Nowickim—starszym y wszystkiemi ii. xx. bazyliami klasztoru Wileńskiego, za dekretem remissyinym trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii w roku tysiąc

siedmset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Oktobra szesnastego dnia zaszłym, y za żałobą w nim inserowaną, mieniąc y referuiąc się in omni do zaszłych in antecessum żałob, processów y dekretów, oraz całego procederu prawnego, hac in causa zaszłego, a signanter o uznanie inekwitacyi do kamienicy, titulo Wołmińskiey, w mieście Wilnie situm maiącey, z nakazaniem de usibus et fructibus kalkulacyi y weryfikacyi, oraz bonifikacyi uznania, do komportacyi wszelkich y wszystkich generali titulo dokumentów, ograniczeń, funduszów, na tęż kamienicę służących, sub nexu iuramenti, tygodniem przed następuiącą kadencyą trybunału compositi fori, do skassowania wszelkich in dolum et fraudem żałuiącego delatora sporządzonych dokumentów, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, do nakazania rozprawy bez żadney dylacyi, godzin, obmów, munimentów, sub paena personalis infamiae, y o to, co czasu prawa przez kontrowersye fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. A za *drugim* rekonwencyonalnym aktoratem w Bogu przewielebnego imć xiędza Joachima Czudowskiego—superyora y wszystkich i. xx. bazylianów klasztoru Wileńskiego z w. i. p. Stanisławem Godlewskim, za pozwem od żałuiących dellatorów po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się do wszelkich y wszystkich iuris et possessionis dokumentów na kamienicę, place, domy, mieszkania, cerkwi świato-Piatnickiey przysłuchaiące, służących, oraz do konstytucyi tysiąc siedmset dwódziestego szóstego y konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, granicę sprawom, do trybunału compositi iudicii wchodzącym, naznaczaiących, a zatym do obwarowania wieczystey ab ulterioribus i. p. Godlewskiego intrusionibus et praepeditionibus tychże placów, kamienic, domów, mieszkania cerkwi świato-Piatnickiey dla żałuiących dellatorów possessyi, do skassowania pretensyi obżałowanego i. p. Godlewskiego, iako vitioso circulo do żałuiących dellatorów et extra forum uprzątnioney, ideoque o nakazanie paenami ewokacyinemi, o wskazanie expensów prawnych; respective zaś szukania avulsum kamienicy Wołmińskiey, ieżeli obżałowany Godlewski mocen będzie z pod tylu dawności wydobywać y słuszne okaże do tego sobie prawo, tedy odesłanie takowey kategoryi ad forum competens y o nakazanie dalszych na koło graniczących possessorów, do reprodukcyi dokumentów, adcytacyi, kto za iakiemi y iakie possyduie funda, między któremi y Wolmińska kamienica może się wyśledzić, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y tego, co u prawa deducetur, salva melioratione żałoby. Za takowemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi y skombinowanemi, praenominatae partes ad invicem przed nasz sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii instituerunt actionem. W którey sprawie na dniu trzynastym Oktobra, anni praesentis, po wzięciu tey sprawy przez aktora na godzinę, deinde post expirationem oney et iterum na dniu czternastym eorundem, za przywołaniem eiusdem negotii z godzinowych, in ordine satisfactionis dekretowi trybunału compositi iudicii w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym, Oktobra szesnastego dnia, ponieważ i. xx. bazylianie dokumenta, o które ex parte

i. p. Godlewskiego vertitur actio, komportowali, iurament zaś supra veram et totalem comportationem i. xx. bazylianom tymże dekretem uznany, ponieważ ex assensu stron ad principale iest odłożony, exinde my sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii de praestita satisfactione temuż dektretowi in comportatione xx. bazylianów quietando, proceder nakazaliśmy. In procedendo et in continuatione, na dniu dziewiętnastym mensis et anni currentium, aktorat rekonwencyonalny i. xx. bazylianów z regestrów ordynaryinych wpisów tegorocznych, z karty szesnastey do wpisu y aktoratu i. p. Godlewskiego, na karcie setney czterdziestey w regestrach ordynaryinych pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym będącego et ex ordine przywołanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy y żałoby do nich należące in unum skombinowawszy, iterum proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowerszyach, od i. xx. bazylianów o odesłanie praesentis negotii ad forum competens, a od i. p. Godlewskiego o nakazanie in praesenti foro. iako po dylacyi copiarum spraw, procederu in principali, nawzaiem wnoszonych, ponieważ hoc in negotio ex actoratu et citatione i. p. Michała Godlewskiego — oyca procedentis, dekreta w trybunale compositi iudicii—ieden w roku tysiąc siedmset trzydziestym siódmym, Septembra dziewiętnastego dnia, z uznaniem dyllacyi kopii z pozwu ad requisitionem ichmć xx. bazylianów, drugi remissyiny w roku tysiąc siedmset trzydziestym dziewiątym, Augusta dwódziestego piątego dnia, trzeci itidem remissyiny w roku tysiąc siedmset czterdziestym pierwszym, Augusta dwódziestego dziewiątego dnia z i. xx. bazylianami praecesserunt, in ordine continuationis takowego procederu i. p. Stanisław Godlewski, praevia w roku tysiąc siedmset siedmdziesiątym, Septembra siedmnastego dnia. i. xx. bazylianów Wileńskich citatione, aktorat w trybunale compositi iudicii gdy wyniosł, circa incidentiam tegoż aktoratu w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym, Oktobra szesnastego dnia i. xx. bazylianie, nie stawaiąc de exceptione fori, na dylacyą copiarum spraw assenserunt, y tymże dekretem comportatio documentorum przez i. xx. bazylianów sub nexu iuramenti iest decisa, takowemu dekretowi ponieważ i. xx. bazylianie, uti supra praemissum. satisfaciendo, dokumenta, o które ex parte i. p. Godlewskiego vertitur actio, komportowali et post comportationem in praesenti judicio przez produkt sprawę indukowali, exinde sami imć xx. bazyliane libere forum w ninieyszym sądzie przyieli, w sprawach zaś po odeszley in accessorio dylacyi copiarum spraw, konstytucyi tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku y tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego seymu coronationis, in principali rozprawa że subsequi powinna udeterminowały; zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego compositi judiccii, przed sobą sądem forum uznawszy, proceder in principali nakazuiemy. In procedendo na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, idque w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, miesiąca Octobra dwódziestego dnia, ponieważ stawaiąc osobiście u sądu i. x. Leon Terlecki—ordinis sancti Basilii magni procurator causarum, iurament, dekretem trybunału compositi iudicii w roku tysiąc siedmset

siedmdziesiąt pierwszym, Oktobra szestnastego dnia uznany, supra veram et totalem comportationem documentorum ad instantiam i. p. Stanisława Godlewskiego wykonał; ideoque my sąd de praestito eiusmodi iuramento et de satisfactione in comportatione quietando, w samey sprawie proceder nakazaliśmy. In procedendo eodem die, po oczewistych między stronami przez produkta y repliki wnoszonych kontrowersyach, signanter od i. p. Godlewskiego, kamienicy, titulo quondam Wołmińskiey, ex post Sycińskiey y Loryncowskiey, ut asserebat, dziedzicznie temuż i. p. Godlewskiemu należącey; szukaiącego et inpugnando, że u imci xx. bazylianów Wileńskich w possessyi dopioro nayduie się, exposcendo inekwitacyi, ex vi praw wieczystych, idque wieczysto przedażnego od Ierzego Siemionowicza Żaby, w roku tysiąc pięćset piędziesiąt ósmym, miesiąca Februarii dziesiątego dnia datowanego, eodem anno Maia wtórego dnia na urzędzie grodzkim Wileńskim przyznanego, Bohdanowi Siemionowiczowi Żabie, bratu rodzonemu, na część kamienicy, idąc z rynku po prawey ręce wedle cerkwi ruskiey swiatoy Piatnicy, przeciwko domu niegdyś Stanisława Sztułby leżącey, item prawa, w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt pierwszym, miesiąca Maia trzynastego dnia datowanego, a tysiąc pięćset ośmdziesiąt pierwszego, Maia ośmnastego dnia w grodzie Wileńskim przyznanego, od Kondrata Siemionowicza Żaby na połowę teyże kamienicy za summę sześćset kop i. w. i. pp. Janowi y Katarzynie z Krotoszyńskich Hlebowiczom — kasztelanom Mińskim, podskarbim y pisarzom ziemskim wielkiego xięztwa Litewskiego, a od tychże i. ww. Hlebowiczów, prawa similiter wieczystego, roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt pierwszego, Maia dziewiętnastego dnia datowanego, i. w. ii. pp. Janowi y Barbarze Wencławownie Wołmińskim—kasztelanom Połockim danych; itidem prawem na drugą połowę teyże kamienicy, od i. pp. Jana y Eliasza Bohdanowiczów Żabów—w stopniu oyca y w stopniu stryia Ierzego Siemionowicza Żaby, w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt dziewiątym zastawnym, a potym w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartym, Marca szestnastego wieczystym, od Eliasza Bohdanowicza Żaby na drugą połowę teyże kamienicy danym. Distinctim vero drugiey kamienicy, titulo Loryncowskiey, prawem, od sukcessorów Lorynkowskich Andrzeia y Doroty Wodzińskich y Marcina Kędzierzyńskiego w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt ósmym, Maia dwódziestego dnia datowanym, w magdeburyi Wileńskiey przyznanym, tymże i. pp. Wołmińskim danym, że takowe dwie kamienice, in possesso i. w. i. pp. Wołmińskich byłe, prawem wieczystym w roku tysiąc sześćset czternastym, Februarii pierwszego dnia i. panu Ianowi Sycińskiemu są przedane; postque, ut extat z prawa, w roku tysiąc sześćset trzydziestym pierwszym, Maia dwódziestego szóstego dnia datowanego, Hektor Dawid Janowicz Syciński prawem wieczystym i. pp. Baltazarowi y Zofii Druckiey - Horskiey—Strawińskim—woiewodom Mińskim, przedał y wiecznie zrzekł się; successu vero temporis i. p. Michał Antoni Drucki-Horski — podkomorzyc Miński, mieniąc być wieczystym aktorem kamienic, w prawach wyż rzeczonych wzmienionych, swym prawem, w roku tysiąc siedmset trzydziestym, Apryla dwódziestego trzeciego dnia danym, i. p. Michałowi Godlewskiemu,

oycu praecedentis, za summę pięć tysięcy złotych polskich wiecznie przedał. Ex his praemissis appropriando proceduiący i. p. Stanisław Godlewski, a signanter z prawa oycu swemu danego, że w stopniu onego tych rzeczonych kamienic Wołmińskiey y Loryncowskiey iest aktorem, a zaś impugnando, że w possessyi niesłuszney i. xx. bazylianów Wileńskich adinveniuntur, processami w grodzie Wileńskim—iednym w roku tysiąc siedmset trzydziestym pierwszym, Ianuarii dziewiątego dnia, drugim tysiąc siedmset trzydziestego siódmego, Apryla iedenastego dnia, nomine i. p. Michała Godlewskiego, oyca swego, na tychże i. xx. bazylianów Wileńskich zaniesionemi, et in ulteriori progressu iuris, imieniem oyca swego w kole duchownym trybunału wielkiego xięztwa Litewskiego intentato, dowodził i że te kamienice, iak w prawie Ierzego Siemionowicza Żaby, a w drugim prawie Andrzeia y Doroty Wodzińskich, oraz Marcina Kędzierzyńskiego na Loryncowską specificatur, ubicationem maią y są naprzeciw kamienicy Stanisława Sztułby, in post Rożyców, ad praesens Kulika, obywatela Wileńskiego wymieniał. E contra vero od i. xx. bazylianów Wileńskich, okazuiąc dowody kamienicy, tychże i. xx. bazylianów w possessyi będącey, którą i. p. Stanisław Godlewski, tytułuie Wołmińską y Loryncowską, przywiley króla imci Żygmonta trzeciego w roku tysiąc sześćset iedenastym, Augusta pierwszego dnia, approbuiący prawo wieczyste Hipaciusza Pocieia — metropolity całey Rusi na cerkiew swiato-Piatnicką, na szpital y na pogorzałe tam domy, klasztorowi i. xx. bazylianów Wileńskich wydany, deinde gdy między miastem a i. xx. bazylianami o mieszkanie wszczoł się spór, od i. w. i. x. Eustachiego Wołowicza—biskupa Wileńskiego xiądz Malcher Gieysz—kustosz Wileński, dla zaspokoienia zesłany, w roku tysiąc sześćset dziewiętnastym, Maia dwódziestego szóstego dnia wydanym swym dokumentem przyświadcza: Iż domy przy cerkwi swiatoy Piatnicy, przeciwko Rożycewey kamienicy, i. xx. bazylianom należne, są zabudowane y z Sycińską kamienicą bokiem leżą; oraz dalsze prawa okazuiąc, iż oprócz cerkwi, cmentarza y szpitala murowanego, na gruncie do cerkwi należnym były domy Woyciecha Siodlarza, drugi Woyciecha Zdanowicza — szewca, trzeci wikaryuszów farskich kościoła świętego Iana, czwarty dom przezbitera świato-Piatnickiego y kamienica murowana i. p. Stanisława Daszkiewicza, probowali, et exinde, że prawa, których i. p. Godlewski pro deductione ubicationis używa, kamienicą Wołmińską naprzeciw Sztułbińskiey, post Rożycowskiey, takoż y przyświadczenie imć xiędza Gieysza—kustosza Wileńskiego, że domy na gruncie cerkwi swiato-Piatnickiey będące, itidem naprzeciw Rożycowskiey kamienicy są, okazuią, a parte i. xx. bazylianów probuiąc, że zaś y ieszcze naprzeciw teyże Rożycowskiey kamienicy są mury inszych possessorów, dowodzili, a zatym, circa probationem possessyi non interrupte kamienicy, od i. xx. bazylianów, zeszły i p. Godlewski y teraz proceduiący i. pan Stanisław Godlewski, w iakim czasie y kiedy i. xx. bazylianie kamienicę Wołmińską y Loryncowską ad possessionem suam wziąć mieli, dowodami żadnemi nie wsparli, impugnabant et ex eo pretendowaney inekwitacyi uchylenia dopraszano się. My sąd trybunału głów-

nego wielkiego xiężtwa Litewskiego compositi iudicii, considerando z obustronnego doniesienia y probacye, ponieważ z onych ninieyszy nasz sąd de ubicatione kamienic Wołmińskiey, Sycińskiey y Loryncowskiey dostatecznie nie iest obiaśniony y być nie może uwiadomionym, zaczym pro cognitione ubicationis y wynalezienia tych to kamienic Wołmińskiey, Sycińskiey y Loryncowskiey przed sąd w. i. p. Stefana Romera—podkomorzego woiewodztwa Trockiego, zgodnie od stron podanego y akceptowanego, remittimus. Który to w. i. p. podkomorzy, za wyprowadzeniem siebie przez strony mutuo sumptu, ad fundum kamienicy, in possesso i. xx. bazylianów, swiato - Piatnickiey ziechawszy y dowody stron de ubicatione recognoscendo, podług praw o sądach podkomorskich przepisanych postąpi, pozycyą kamienic stykaiących się rozezna, do których to sądów podkomorskich liberam adcitatioonem przez obiedwie strony possessorów kamienic, z placami świato-Piatnickiem stykaiących się, prawu ziemskiemu podpadaiących, permittendo, comportationem dokumentów stronom graniczącym, adcitari maiącym, przed sobą uzna y ex cognitione onych iudicata sua ferować będzie. Prointerim salvam appellationem parti, gravamen sentienti, a definitiva principali tegoż sądu podkomorskiego sententia do trybunału głównego wielkiego xiężtwa Litewskiego compositi iudicii reservando, securitatem possessyi i. xx. bazylianom Wileńskim placów, kamienic, domów, na gruncie swiato - Piatnickiey cerkwi będących, in actuali possessione tychże i. xx. bazylianów zostaiących, do rozprawy finalney waruiemy y ubespieczamy. Denique intervencyą nomine w. i. pp. Ignacego—strażnika y Antoniego—pisarza grodzkiego, urzędników woiewodztwa Trockiego, Strawińskich, do tego dekretu czynioną, z należnością oney przyimuiemy.

1775 г. Сентября 19 дня.

Изъ книги № 150, за 1775 г., л. 838—841.

70. Декретъ Литовскаго главнаго трибунала по дѣлу шляхты Богатковъ, Ольпинскихъ и Козляковскаго съ Лещинскими базиліанами о спорныхъ грунтахъ селъ Тришина и Гривковичъ.

Между Лещинскими базиліанами и шляхтой Богатками, Ольпинскими и Козляковскими возникли споры о границахъ селъ Тришина и Гривковичъ. Споры эти первоначально велись въ судѣ земскомъ; по опредѣленію подкоморія были назначены тѣже границы на мѣстахъ спорныхъ; противъ этого опредѣленія не протестовала ни одна сторона. Тѣмъ не менѣе, спустя лѣтъ сорокъ, базиліане вчинили новый искъ по этому же самому дѣлу. Трибуналъ призналъ подкоморское опредѣленіе правильнымъ и обязательнымъ для обѣихъ сторонъ; Богатки должны были присягнуть въ правильности своихъ показаній, а базиліане заплатить 600 злотыхъ судебныхъ издержекъ; та и другая сторона должны были на общій счетъ пригласить землемѣра для проведенія границъ и постановки граничныхъ знаковъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami. do nich należącemi et in unum infra złączonemi, przypadłey, mia-

nowicie: *Za pierwszym aktoratem* i. pp. Iana y Laurentego—braci, Iana y Teodora—braci, Michała y Hrehorego—braci, Hrehorego y Iana—braci, Iakuba, Dawida, Iana y Iwana—braci, Kornieia, Bazylego, Iana y Andrzeia — braci y Pawła Bohatków, Karpia, Stefana y Hrehorego Olpińskich, Michała Kozlakowskiego z i. p. Ianem Kozlakowskim—ienerałem i. k. mci powiatu Pińskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanego ienerała przed nasz sąd (wyniesionym) y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowany imć, zle szafuiąc swoim urzędem, wizyą niby rozrzuconych przez żałuiących Bohatków kopców falsificatorie, nie czyniąc wybadania się, dla obżałowanych bazylianów Leszczyńskich wydał, przez co tymże imć xx. bazylianom do adcytowania y prozekwowania w trybunale motivum praebuit, insuper nie podawszy oczewisto w ręce pozwów, iakby oczewisto podane falsificatorie zeznał; o co żałuiący dellatores, po zaniesionym na obżałowanego imci manifescie, chcąc z obżałowanym prawem czynić, ante omnia do pokarania ichmści pro abusu officii, do nagrodzenia szkod, strat y expens [prawnych, salva melioratione żałoby. *Za drugim aktoratem* i. pp. Jana y Laurentego—braci, Jana y Theodora—braci, Michała y Hrehorego—braci, Hrehorego y Iana—braci, Iakuba, Dawida, Iana, Iwana—braci, Kornieia, Bazylego, Iana y Andrzeia—braci y Pawła Bohatków, Karpa, Stefana y Hrehorego Olpińskich, Michała Kozlakowskiego y całey okolicy Hryniewiecka z i. w. i. x. Cypryanem Bułhakiem, opatem y wszytkiemi i. xx. bazylianami Leszczyńskiemi, za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmć przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim będącą, mieniąc do zaszłych dekretów, processów y całego procederu z obżałowanemi bazylianami Leszczyńskiemi intentowanego, a signanter do aprobaty dekretu oczewistego podkomorskiego w roku tysiąc siedmset dwudziestym dziewiątym, Marca dziesiątego dnia ferowanego, przez żadną stronę nie appellowanego, którym w. i. p. Rudomina—podkomorzy Bracławski, dekretem trybunalskim naznaczony, z obustronną rekwizycyą na mieysce dyferencyi ziechawszy, kwestyą y spór między obżałowanemi i. xx. bazylianami Leszczynskiemi, a żałuiącemi delatorami wiecznie rozsądził, granicę opisał y położył; a iako blizszych żałuiących Bohatków znał do dowodu, tak onym supra realitatem ich dowodów iurament decydował y wykonanie takowego iuramentu za niedoyściem ugody na pierwszych roczkach grodu Pińskiego naznaczył; żałuiący delatorowie na terminie do iuramentu całą okolicą stawali, zaprzysiądź chcieli; lecz obżałowani, ani sami, ani przez plenipotenta swego do przysięgi osób nie podali, ani prowadzili y tak termin iuramentu do przyszłych roczków zwlekli; na drugim terminie ciż żałuiący Bohatkowie w osób dwadzieścia do przysięgi stawiąc, wysłuchania siebie iuramentu exposcebant. Lecz bazylianie similiter nie prowadząc do iuramentu, ipso facto iuramentu odstąpili, a żałuiący delatorowie od daty dekretu podkomorskiego, toiest, od roku tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego Marca dziesiątego dnia do daty teraznieyszey circiter przez lat czterdzieście sześć grunta, łąki, lasy etc. dekretem podkomorskim sobie sądzone, spokoynie possyduiąc, naymnieyszey prepedycyi y interessowania się od i. xx. bazylianów nie mieli, teraz zaś motivo falsi-

catorio zeznaney przez ienerała Kozlakowskiego wizyi obżałowani ichmość bazylianie żałuiących delatorów, nic sobie niewinnych, do trybunału adcytowali y prozekwować usiłuią. Oco żałuiący delatores z obżałowanemi ichmościami chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty dekretu oczewistego nie appellowanego podkomorskiego y possessyi za onym tak dawney, do uznania paen ewokacyinych y expensów prawnych, do uwolnienia załuiących delatorów a prosecutione obżałowanych ichmościów, a względem odnowienia kopców do naznaczenia komornika y oto, co czasu prawa deducetur, salva melioratione żałoby. Za *trzecim* aktoratem w Bogu przewielebnego iegomość xiędza Cypryana Bułhaka — opata y wszytkich ichmościów xięzy bazylianów klasztoru Leszczyńskiego, z ichmość panami Piotrem Szyrmą—podczaszycem powiatu Pińskiego, Ianem y Lawrentym, bracią, Ianem y Teodorem, bracią, Michałem y Hrehorym, bracią, Hrehorym y Ianem, bracią, Iakubem, Dawidem, Ianem y Iwanem, bracią, Kornieiem, Bazylim, Ianem y Andrzeiem y Pawłem Bohatkami, za pozwem od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą, w nim znayduiącą się, mieniąc oto: Iż antecessores obżałowanych ichmościów, maiąc wstęp do uroczyszcza Owsiemirowskiego, Trytyszyna zwanego, za prawami ichmościów panów Szyrmów, na cząstkę (w) wspomnionym uroczysku między gruntem Owsiemierowskim, miedzami pewnemi obiętą, sobie służącemi, nie tylko te całe uroczysko, lecz nadto przestąpiwszy granicę między wsią Owsiemierowem żałuiących delatorów, a okolicą Hrywkowiczami obżałowanych ichmościów, w antentycznych ograniczeniach dokładnie opisaną, wiele gruntów, wchodów, lasów, sianożęci, ułowów rybnych od maiętności Owsiemierowa bezprawnie zabrali, a żałuiących delatorów, swoiey na owczas własności broniących, niby o gwałtowność praetextuose do sądów ziemskich y grodskich powiatu Pińskiego, nareszte do trybunału pociągneli, z kąd za odesłaniem na sąd podkomorski wielmożnego iegomość pana Rudominę—podkomorzego Bracławskiego, na mieysce różnicy sprowadziwszy, słownym obwodem naprzeciw autentycznym ograniczeniom, na stronę żałuiących delatorów służącym, świadkami, obwodu swego zaprzysiądz nie chcącemi, granice obwiodłszy, dekret uciążliwy, pod datą roku tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego, miesiąca Marca dziesiątego dnia dla żałuiących delatorów, za gołosłownym, bez dowodu pisma przez obżałowanych imć odyskanym iuramentem, contra sonantiam praw xięstwa Litewskiego ferowany y przez w. imci xiędza Polikarpa Filipowicza—archimandrytę Leszczyńskiego, swoim y całego klasztoru imieniem zamànifestowany, zyskali. Ktoremu, acz favorabiliter pro parte sui wydanemu, satysfakcyi nie czyniąc, iuramentu w czasie udeterminowanym, z osobami, w tymże dekrecie imionami y nazwiskami wyrażonymi, obżałowani ichmość nie wykonali y takowych świadków, którzy granicy przed podkomorzym obwód czynili, (y na szczegulnym tylo wyświadczeniu ich dekret przeciw wielu autentycznych ograniczeń y dawnych dokumentów, na pokrzywdzenie żałuiących delatorów, błędnie y szkodliwie ugruntowawszy, na nich swóy wyrok ferował), do wykonania iuramentu nie stawili y przeto tenże dekret podko-

morski, z przyczyny niewykonanego z osobami, w nim specifice wyrażonemi, iuramentu, pod nieważność y kassatę poddawszy, znaki graniczne poruynowali, ad hoc differencye o wielu mieyscach iterum czyniąc, więcey ieszcze gruntów, sianożęci, iezior, lasów y wszelkich wchodów Owsiemierowskich, do żałuiących delatorów należących, ku granicy Hrywkowickiey przyległych, nową gwałtownością zabrali. A tak bezprawnym sposobem nieustanne gwałty, grabieże, naiazdy, pobicie ludzi żałuiącym dellatorom dopełniaiąc, znaczne pokrzywdzenia czynią; ad hoc dekret grodzki Piński w roku teraznieyszym, Maia dziewiętnastego dnia między żałuiącemi dellatorami a obżałowanymi ichmościami ferowany, pro favore suo otrzymali, remissę, hac in causa na sąd podkomorski żądaney, niesłusznie broniąc, tymże dekretem cum summo dellatorum praeiudicio uchyloną maią; et hoc in puncto założoney od dekretu tegoż appellacyi urząd grodzki Piński, favendo obżałowanym ichmć, przyiąć niechciał y dalsze uciążliwości dopełnił. Ideoque do podniesienia dwóch dekretów, iednego grodzkiego Pińskiego, w dacie wyżey wzmienionego, drugiego podkomorskiego, iako nayistotnieyszą kondycyą, zaprzysiężeniem niedopełnionego y wraz omanifestowanego, a ztąd w nikczemność widocznie podanego, a zatym do wyznaczenia kasztelana lub marszałka z komissarzami, według wyrazności prawa, na rozeznanie y zaspokoienie tych dyfferencyi, oraz wszytkich granicznych znaków przed tenże sąd marszałka czyli kasztelana, uznania komportacyi wszystkich dokumentów, ograniczeń, obwodnic y dalszych dowodów przez obżałowanych ichmć do tychże sądów, sub nexu iuramenti, ostrzeżenia decretorie zdrowia y życia poddanym Owsiemierowskim, oraz warowania securitatem dellatorów possessyi gruntów, łąk, lasów y wszelkich wchodów, ukaranie paenis obżałowanych ichmć, niemniey też uznania tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. A iako te żałoby, z pozwów autentycznych w ten nasz dekret są wpisane, tak za onemi praenominatae partes przed nami sądem ad invicem instituerunt actionem. W którey sprawie w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia, motivo actoratu ichmościów panów Bohatków y innych ichmościów, z karty setney pięędziesiąt ósmey regestrów tegorocznych sprzeciwieństwa przywołanego, po kontrowersyach od tychże ichmościów o przyłączenie, a od imci xx. bazylianów Leszczyńskich o niełączenie takowego aktoratu wzaiemnie doniesionych, my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego iedność interessu przez żałobę, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, Iunii dwudziestego dnia dowiedzioną, uważywszy, competentiam pomienionego łączenia, proceder uznaliśmy. In procedendo aktorat i. xx. bazylianów klasztoru Leszczyńskiego, z karty pięćdziesiąt pierwszey regestrów tegorocznych appellacyinych, do wyż namienionego aktoratu, na karcie siedmdziesiąt trzeciey pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym w regestrach taktowych będącego y ninieyszey sprawie początek daiącego, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowersyach, od i. pp. Bohatków o uznanie pro inappellabili dekretu podkomor-

skiego, tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego roku, miesiąca Marca dziesiątego dnia, między temiż ichmościami a i. xx. bazylianami Leszczyńskiemi in principali ferowanego, y o nakazanie onemu in omni satysfakcyi; in contra od tychże i. xx. bazylianów, pro mobili tenże dekret utrzymuiących, oraz remissy przez sąd kasztelański dopraszaiących się, wzaiemnie doniesionych, ponieważ od takowego dekretu przez proceduiące strony nie zaszła appellacya, owszem i. xx. bazylianie manifestami swoiemi tenże dekret pro inappellabili znali y za dość uczynienia onemu desiderabant, zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego, wzmieniony dekret we wszystkim za nieappellowany censendo et necessariam onemu satisfactionem iniungendo, iż by na punktach in eodem decreto wyrażonych, i. pp. Ian y Laurenty bracia, Ian drugi y Feodor także bracia, Michał y Hrehory bracia y drugi Hrehory, w aktoracie, ad hanc causam wpisanym primo loco, wyrażeni Bohatkowie, iurament na dniu szestnastym Oktobra, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym na rokach ziemskich Pińskich, a w przypadku niesądzenia się onych w kancellaryi grodzkiey Pińskiey wykonali, nakazuiemy. Po którym iuramencie ulteriorem temuż dekretowi uznawaiąc satisfactionem, dla poprawienia kopców y dalszych znaków granicznych, wzmienionym dekretem podkomorskim poczynionych, i. p. Iana Stachowskiego, zgodnie przez strony podanego y akceptowanego, designamus. Którego iegomość pana komornika gdyby proceduiące strony w roku przyszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, primo vere mutuo sumptu, sub paenis irremissibilibus contraventionis, wyprowadzili, a i. p. komornik, żeby, nie wdaiąc się w żadną kognicyą dektetu podkomorskiego, solummodo kopce y dalsze znaki graniczne, dekretem podkomorskim poczynione, non obstante któreykolwiek strony contumacia vel recessu, sub paena privationis officii et refusione damnorum, poprawił y obwodnicę meliorować się przez siebie mianych kopców proceduiącym stronom wydał, iniungimus. A że i. xx. bazyliane, nieczyniąc od sądu podkomorskiego appellacyi, dekret onego zaappellowany illegaliter utrzymywali et eo movente i. pp. Bohatków y dalszą szlachtę do kosztów prawnych niesłusznie pociągali. zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego za takowy expens prawny na tychże i. xx. bazylianach sześćset złotych polskich proceduiącym i. pp. Bohatkom y inney szlachcie, w aktoracie wyrażoney, currenti legaliter w wielkim xięztwie Litewskim moneta przysądziwszy, opłacenie tey summy w roku teraznieyszym tysiąc siedmset piątym, miesiąca Oktobra szestnastego dnia przy xięgach grodzkich Pińskich, sub vadio alterius tanti y pod nieuchronną sprzeciwieństwa karą, praevia quietatione, decernimus. Po zadość uczynieniu temu dekretowi cały proceder prawny kassuiemy, wieczne milczenie nakazuiemy, na sprzeciwiaiących się ważność osądzoney rzeczy et paenam personalis infamiae interponimus.

1775 г. Сентября 27 дня.

Изъ книги № 150, за 1775 г., л. 964—967.

71. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу обознаго в. княжества Литовскаго Осипа Юдицкаго съ Бытенскимъ базиліанскимъ монастыремъ относительно права владѣнія имѣніемъ Бытеня.

Наслѣдники бывшаго подскарбія в. кн. Литовскаго Өеофила Тризны - Юдицкіе вчинили противъ базиліанскаго Бытенскаго монастыря искъ съ цѣлію отнять у него имѣніе Бытень, когда-то завѣщенное покойными предками подскарбія монастырю. Юдицкіе гл. образомъ основывали свои претензіи на томъ, что фундаторы не имѣли права завѣщать этого имѣнія монастырю по точному смыслу нѣкоторыхъ сеймовыхъ конституцій объ имѣніяхъ земскихъ; что нѣкоторые изъ ближайшихъ наслѣдниковъ этихъ фундаторовъ не только оспаривали это право судебнымъ порядкомъ, но и владѣли извѣстное время этимъ имѣніемъ, пока оно не было уступлено монастырю. Юдицкіе приводятъ въ доказательство своихъ претензій длинную родословную фамиліи Тризнъ и ихъ ближайшихъ наслѣдниковъ, указываютъ также и на процессы, веденные между собою наслѣдниками. Базиліане имѣли также фундушовыя записи на право владѣнія имѣніемъ. Чѣмъ кончилось дѣло, неизвѣстно: судъ постановилъ только представить обѣимъ сторонамъ свои документы для дальнѣйшаго разбирательства въ слѣдующее засѣданіе.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Septembra dwudziestego siódmego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi, in unum złączonemi y skombinowanemi, przypadłey, mianowicie: *Za pierwszym aktoratem* i. w. imć pana Iózefa Iudyckiego — oboznego wielkiego xięstwa Litewskiego, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Ierzym Szatałowiczem—superiorem y wszystkiemi ichmć xiężą bazylianami Byteńskiemi, za pozwem od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc: Iż co dobra Byteń z swemi attinencyami, w powiecie Słonimskim leżące, z nadań ante unionem konferowanych, domu de Woynów były dziedzictwem, które successu temporis Koryckim, a po nich Tryznom dostały się, na ostatek xx. bazylianie przez Tryznów do Bytenia wprowadzeni, przez nich funduszem, na pewney części Bytenia uczynionym, opatrzeni, mimo tenże fundusz, pod pretextem legacyi bezprawnie wniesioney, całych dobr Bytenia niesłusznemi stali się possessorami. Naypierwey bowiem, Hrehory Tryzna — pokomorzy Słonimski, z żoną swoią Reginą z Sapiehów Tryzniną, erygowawszy cerkiew w dobrach swoich Byteniu, do niey wioski, nazwaney Zapole, y boiarzyna iednego z gruntami, w pewnym ograniczeniu do tey wioski należącemi, nadali, na porządek y sług cerkiewnych z arendy miasteczka Bytenia

y młynów po kop czternaście, corocznie opłacać się maiących, assygnowali; wosku po kamieni trzy, pszenicy po półtory beczki ze dworu Byteńskiego ad fata sua dawać deklarowali; sianożęć za rzeczką, do stawu Rudnickiego idąc będącą, z ogrodami na niey przyłączyli; z puszczy drzewa y drew na potrzebę monastyru y poddanych monastyrskich, z warunkiem, aby bez wiadomosci dworney nie wywożono y nigdzie na stronę nie przedawano, pozwolili; oraz takową erekcyę cerkwi y nadanie do niey pod władzę dożywotnią imć xiędza Payseia – władyki Pińskiego y Turowskiego poddali, y na to wszystko zapis swóy, w dacie roku tysiąc sześćset siódmego, Augusta dziesiątego dnia pisany, a w roku tysiąc sześćset ósmym, Januaryi piętnastego dnia w ziemstwie Słonimskim przyznany, pomienionemu xiędzu władyce Pińskiemu y Turowskiemu wydali. Deinde w roku tysiąc sześćset szesnastym, Junii dwudziestego dnia datowanym, eodemque anno, Oktobra siódmego dnia w ziemstwie Słonimskim przyznanym, wieczystym zapisem ci że Regina y Hrehory z Sapiehów Tryznowie, iuż marszałkowie Słonimscy, małżonkowie, pomienioną wioskę Zapole, z dziesięcią włokami osiadłemi, boiarzyna iednego, staw przy teyże wsi zarybiony y przy nim, sadzawkę, nadworną pasznię, pola y sianożęci, na uroczyszczach, w inwentarzu specyifikowanych, zapisuiąc, przy tym do tysiąca złotych polskich, przez Iana y Mariannę z Sapiehów Wadaszyńskich, małżonków, na klasztor Byteński legowanego, półtora tysiąca złotych polskich przyłączywszy, in summa dwa tysiące pięćset złotych polskich na dobra swoie Byteń wnosząc, mliwo wolne bez miarki w młynach Byteńskich (z warunkiem, aby xięża młynu swego in futuro nie stawili, karczmy w swoiey wiosce y szynku nie mieli, z puszczy drzewa y drew bez pozwolenia y wiadomości dworu Byteńskiego nie wywozili) pozwalaiąc, xięży bazylianom fundusz uczynili y pod władzę xiędza metropolity podali. Takowy tedy fundusz, iako wedle prawa de nova radice iest uczynionym, tak nigdy wznoszonym bydź nie powinien y przy onym zawsze ichmć xięża bazylianie utrzymywać się maią. Post obitum tandem Hrehorego y Reginy Tryznów, małżonków, fundatorów xięży bazylianów Byteńskich, pozostało synów czterech y córka iedna, idque: Mikołay—kuchmistrz wielkiego xięstwa Litewskiego, podkomorzy Słonimski, Gedeon - Michał binominis— starosta Brześcki, Paweł—dworzanin pokoiowy królewica imci Władysława, y xiądz Marcin—kanonik Wileński Tryznowie, oraz Eufrozyna Tryznianka, ci równi konsukcessorowie spadaiących na siebie dobr Bytenia, nie idąc do równego działu, na iednego Mikołaia Tryznę, brata swego, trzy bracia Tryznowie, kontentuiąc się wypłaconą summą, na każdego po piętnaście tysięcy, idque in universum czterdziestu pięciu tysięcy złotych polskich, zrzekli się y zbyli, także y Eufrozyna Tryznianka, siostra, zostawszy bazylianką w klasztorze Pińskim, z części czwartey na tegoż Mikołaia Tryznę zrzeczenie uczyniła. Za którémi zrzeczeniami solus et universus Mikołay Tryzna—in post podskarbi wielki wielkiego xięztwa Litewskiego, zostawszy dobr Bytenia aktorem, prolificavit syna iednego Teofila—woiewodę Brzeskiego y córek dwie, Reginę in voto Gabryelową Szemiotową — podkomorzową Słonimską, y Teodorę, in voto Ka-

zimierzową Tyszkiewiczową — podkomorzynę Brzeską; a dziedzicząc tenże Mikołay Tryzna—poskarbi wielki cały Byteń, nową cerkiew wymurować umyślił y na to materyałów potrzebnych przysposobił, oraz rzemieślników ściągnoł y umówił, et circa obitum summ takową testamentową zostawił dyspozycyą, w roku tysiąc sześćset czterdziestym, Iulii trzydziestego dnia w Wilnie pisaną, et—*primo*, summy, na Dobromyślu dziewięć tysięcy złotych polskich będących, na wymurowanie cerkwi naznaczył; *secundo*, na archimandrią Byteńską trzy części Bytenia y folwark Dzietkowicze alienatorie zapisał, na czwartą zaś część tegoż Bytenia za summy piętnaście tysięcy złotych polskich wniosłszy, na tąż archimandrygę legował y takową alienacyę funduszem nowym na archymandrygę nazwał; *tertio*, syna swego Teofila, iuż na owczas starostę Wołkowyskiego, od sukcedowania dobr Bytenia oddalił; *quarto*, matce swey dożywocie na Byteniu zachował; *quinto*, żonie swey dożywocie na maiętności Puchowiczach, w woiewodztwie Mińskim sytuowaney, opisał y dalsze wyraził rosporządzenie. Który to Mikołaia Tryzny—podskarbiego wielkiego xięztwa Litewskiego testament, co do bezprawnego xięży bazylianów Bytenia y Dzieczkowicz zapisania, do exekucyi niebył przyprowadzony, całą bowiem Teofil Tryzna—woiewoda Brzescki, syn Mikołaia, na siebie spadaiącą po oycu obioł sukcessyę y oną spokoynie od xięży bazylianów, in ordine zapisanego na nich Bytenia y Dziatkowicz, iako przekonanych w sobie o nieprawności takowego zapisania, nie turbowany, usque ad fata sua possydował. Lecz tenże Teofil Tryzna—woiewoda Brzescki, bezpotomnie odumieraiąc, iakoby testamentem inter alias dispositiones haec principalia wyraził: *Primo*. Ciało swoie w cerkwi Byteńskiey, od przodków swoich fundowaney, pogrześć kazał. *Secundo*. Na wymurowanie cerkwi nowey, według woli oyca swoiego, summę Dobromyślską zapisał y, ieżeliby takowey summy nie wystarczyło, z intrat maiętności Bytenia trzy tysiące złotych polskich naznaczył. *Tertio*. Na dobrach Byteniu, ze wszystkiemi, do nich należnościami, żonie swey Izabelli, de domo Lackiey, dożywocie opisał. *Quarto*. Xięży bazylianom Byteńskim (pod kondycyą ieżeliby potomstwa niebyło), dwakroć sto tysięcy złotych polskich na Byteniu legował, przez co formalną alienacyę wniesieniem nad szacunek eo saeculo dobr z summy uczynił. *Quinto*. Na dobrach Puchowicze Bołoczy, w woiewodztwie Mińskim, ośmdziesiąt tysiący, a na Hornostaiewiczach, w powiecie Wołkowyskim leżących, dwadzieścia tysięcy złotych polskich żonie swey wiecznością zapisał. *Sexto*. Też dobra Puchowicze Bołocze y Hornostaiewicze pod dożywocie teyże żenie swey podał. *Septimo*. Wieczności tych dobr siestrzankom swoim, idque Puchowicze dzieciom Gabryela Szemiota — podkomorzego Słonimskiego, z Reginy, a Bołocze z wsią Chydrą dzieciom Kazimierza Tyszkiewicza—podkomorzego Brzeskiego, z Teodory Tryznianek, siostr swoich rodzonych spłodzonych, zapisał; maiętność zaś Hornostaiewicze tymże siestrzankom w równy dział determinował. *Octavo*. Summy na dobrach Rasnie, Wysokim y innych, przy tym mobilia wszystkie, złoto, śrebro, kleynoty, szaty, stada, konie, bydło etc. żonie swoiey darował y takowy testament w dacie roku tysiąc sześćset czterdziestego

czwartego, Decembra, pierwszego dnia w Byteniu pisany et eorundem dwudziestego trzeciego dnia w grodzie Słonimskim aktykowany, a w roku tysiąc sześćset czterdziestym piątym, Januarii dwudziestego dnia do ziemstwa tegoż powiatu przyniesiony, bydź pokazał się. Virtute którego testamentu Izabella z Lackich Tryznina—woiewodzina Brześcka, eodem anno tysiąc sześćset czterdziestego ósmego, Decembra trzystego dnia intromitowawszy się et in post iterato voto za Chotkiewicza—starosty Mozyrskiego, iure advitalitatis Byteń possydowała; stante qua possessione xx. bazyliane Chotkiewiczów małżonków do ziemstwa Słonimskiego zapozwawszy o komportacyą testamentu Mikołaia Tryzny—podskarbiego wielkiego Litewskiego, w roku tysiąc sześćset czterdziestym szóstym Januarii piętnastego dnia, otrzymali kontumacyiny dekret, o który proceder między xiężą bazylianami a Chotkiewiczową zmowny Kazimierz Tyszkiewicz—podkomorzy Brzeski, manifestował się. Deinde Gabryel y Regina z Tryznów Szemiotowie — podkomorzowie Słonimscy, do tegoż ziemstwa Słonimskiego Chotkiewiczów—starostów Mozyrskich, małżonków, o sukcessyą dobr wszelkich, po Teofilu Tryznie — woiewodzie Brzesckim, bracie swym, na się spadaiącą, zapozwawszy, kondemnowali; tandem ciż Szemiotowie,—małżonkowie—powziąwszy wiadomość o znaydowanie się w wyrażonych superius punktach testamentu Teofila Tryzny de nullitate onego, iako uformowanego iuż po śmierci na blankiecie, et in aliis contentis w roku tysiąc sześćset czterdziestym dziewiątym iunii czternastego dnia, manifestowawszy się, rospoczeli proceder et in tractu onego tak Szemiotowie Słonimscy, iako też Tyszkiewiczowie Brzescy—podkomorzowie, małżonkowie, odumarli; interea Izabella z Lackich, primo Tryznina, secundo voto Chotkiewiczowa, in praepeditione sukcessorów, z xiężą bazylianami zawarła konwencyą, którą Dobromyśl wypuściwszy y folwark Dziatkowicze, attinencyą Bytenia, z boiarami wraz do possessyi xięży bazylianów postąpiwszy, obwarowała sobie spokoyne całych dobr Bytenia dożywociem dzierżenie, przez niemały czasu przeciąg rospoczęty od Szemiota Słonimskiego y Tyszkiewicza Brzesckiego — podkomorzych, rodzone siostry Teofila Tryzny—woiewody Brzesckiego, in votis maiących, ob rationem fatorum onych, niebył prosekwowany o sukcessyą dobr Bytenia y innych, oraz de nullitate testamentowych bezprawnych dyspozycyi, proceder, aż dopiero gdy córka Szemiota, z Tryznianki rodząca się, cessit in votum za Stefana Tyzenhauza—starostę Dyamenskiego, przez tychże Tyzenhauzów małżonków był kontynuowany w ziemstwie Słonimskim et primo w roku tysiąc sześćset szesdziesiąt czwartym Iunii dziewiętnastego dnia z aktoratu tychże Tyzenhauzów—starostów Dyamenskich, na Chotkiewiczową—starościnę Mozyrską wypadła kondemnata. Deinde w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt piątym Ianuaryi szesnastego dnia w tymże ziemstwie, po obwarowaniu Chotkiewiczowey na dwie kondemnaty, idque na iedną przez Szemiotów, a na drugą przez Tyzynhauzów otrzymaną, activitatem loci standi, dylacyą munimentorum teyże Chotkiewiczowey dozwalaiący zaszedł dekret, vigore którego, na następne Tyzenhauzowie Chotkiewiczową przypozwawszy roki, sub actu tegoż roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt

piątego, Iunii piątego dnia otrzymali kondemnatę et in ulteriori prosecutione juris, gdy w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmym Ianuaryi trzynastego dnia, za przypadnieniem w tymże ziemstwie Słonimskim sprawy, urząd favore Chotkiewiczowey dwa dekrety kontumacyine in accessorio skassował, pod tenczas Tyzenhauzowie do trybunału appellowali, a za niedopuszczeniem appellacyi tak Chotkiewiczową, iako też urząd ciż Tyzenhauzowie do trybunału pozwali. Gdzie w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym, Augusta dwudziestego trzeciego dnia, circa incidentiam w trybunale aktoratu, dekret wznawiaiący Chotkiewiczowey dilacyą na patrona y remissę na drugą kadencyą zapisuiący, zaszedł; denique w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzecim, Augusta cztyrnastego dnia, itidem ad affectationem Chotkiewiczowey dilacyą na kopią pozwu pozwoliwszy, na następną kadencyę trybunału sprawę odłożono,post haec xięża bazylianie, animuiąc Chotkiewiczową do obrony tak dożywocia iey na Byteniu, iako też summy,dla niey wzmienionym testamentem Teofila Tryzny—woiewody Brzesckiego, bezprawnie zapisaney, od posięgnienia takowego zapisania przez sukcessorów, skryptem swoim w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym szóstym, Decembra szóstego dnia, w Żurowicach datowanym, do modlitw w monasterze Byteńskim, za fundatorów odprawuiących się, też Chotkiewiczową, starościną Mozyrską, applikowali. Po którey śmierci całe dobra Byteń, mimo rozpoczęty per legitimos successores de invaliditate testamentowych dyspozycyi, dobra ziemskie ab equestri ordine alienuiących et in dubium wokowanych, proceder, zagarnowszy, hucusque xięża bazylianie bezprawnie possyduią. Ex eo de praesenti żałuiący i. w. imć Iudycki, oboźny w. w. x. Lit., za prawem wlewkowym, od sukcessorów, ex capite Tryznów pochodzących, wydanym, modernus actor ku przybliżeniu końca tey sprawie na niedawno odeszłym seymie u stanów rzeczy-pospolitey wyiednał odsyłaiącą na rosprawę z obżałowanymi xx. bazylianami Byteńskiemi y innemi, przez konnexyą do tey sprawy y z potrzeby interesu przypozwać się maiącemi, do trybunału głównego w. x. Lit. na obydwie repartycye konstytucyą, którey inhaerendo prawem czyni, ante omnia do skassowania bezprawnych, alienatorie uczynionych testamentowych dyspozycyi, itidem do uchylenia y w niwecz obrócenia nad walor eo tempore dobr wniesionych testamentem in dubium wokowanym legacyi, deinde do uznania inequitacyi do dobr Bytenia cum attinentiis, w powiecie Słonimskim leżących, do wskazania de usibus et fructibus przez obżałowanych xx. bazylianów z tenuty tychże dobr kalkulacyi, oraz poczynionych szkod weryfikacyi, do komportacyi wszelkich y wszystkich iuris et possessionis dokumentów, a mianowicie: testamentów Mikołaia y Teofila Tryznów, oraz extradicyi onych żałuiącemu aktorowi sub nexu iuramenti, do nakazania adcytacyi wszystkich, przez konnexyą y z potrzeby interesu do tey sprawy należących, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, oraz do tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva żałoby melioratione. A za drugim rekonwencyonalnym aktoratem w Bogu wielebnego imć xiędza Ierzego Szatałowicza—starszego y wszystkich ichmć xx. bazylianów konwentu Byteńskiego, z

i. w. imć p. Iózefem Iudyckim, oboźnym w. x. Lit., za pozwem od aktorów po obżałowanego imć wyniesionym y za żałobą w nim będącą, mieniąc y referuiąc się in omni do zapisów wieczystych funduszowych od imienia Tryznów ab antiquo na dobra Byteń cum attinentiis nadanych et omnis tituli munimentów actoribus służących, do approbaty in omnibus punctis onych, a za onemi do utwierdzenia possessyi funduszowey maiętności Bytenia cum attinentiis, do komportacyi przez obżałowanego imci omnis tituli dokumentów, ad hanc causam służących, fundusze żałuiącym delatorom służące stwierdzaiących, sub nexu iuramenti, do nakazania lokacyi w kancellaryi dokumentów cum libera communicatione żałuiącym, do przysądzenia insuper tego wszystkiego dla żałuiących delatorów, quod iustis documentis realiter należnego circa principalia wyprobowano y dowiedziono będzie, do przysądzenia expens prawnych y nagrodzenia tego wszystkiego, co czasu rosprawy przez kontrowersią wyprobuie się, salva tey żałoby melioratione. A iako te żałoby, w pozwach autentycznych znayduiące się, de tenore suo w ten nasz dekret są wpisane, tak za onemi praenominatae partes przed nami sądem adinvicem instituerunt actionem. W ktorey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit. na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, aktorat rekonwencyonalny ichmć xx. bazylianów z tychże reiestrów taktowych z karty sześćdziesiąt ósmey do wpisu y aktoratu rzeczonego i. w. Iudyckiego, oboźnego w. x. Lit., w reiestrach taktowych tegorocznych na karcie siedmdziesiąt dziewiątey ingrossowanego, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo w tey sprawie, za konstytucyą seymu immediate zakończonego, przypadłey, po kontrowersiach od i. w. Judyckiego y od ichmć xx. bazylianów, tak względem adcytacyi ex capite Tryznów do tey sprawy przysłuchaiących, iako też respectione komportacyi nawzaiem doniesionych, my sąd, pretensyę stron, in ordine comportationis accessorialiter do sądu podaną, resolvendo, ponieważ i. w. Iudyicki, prawem przyrodzonego spadku w stopniu swoich iurisdatorów ad nullitatem funduszów y testamentowych dyspozycyi względem dobr Bytenia idący, per specificum comportacyi dokumentów w żałobie wyrażonych pretenduie; a przeciwnie ponieważ ichmć xx. bazylianie, dobra Byteń dotąd possyduiący, na znayduiących się u siebie dokumentach przestaiąc, do utwierdzenia swoiey za onemi possessyi wyniosszy żałobę, universale tylko o komportacye założyli petitum, zaczym my sąd trybunału głównego w. x. Lit. comportationem dla i. w Iudyckiego testamentów Mikołaia y Teofila Tryznów y innych possessionis dobr Bytenia dokumentów y według żałoby przez ichmć xx. bazylianów, to est, przez rządzcę tego konwentu y przez prokuratora prowincyi, sub nexu iuramenti, in spatio następuiącey kadencyi Wileńskiey trybunału, do kancellaryi ziemskiey Wileńskiey nakazuiemy y kommunikacyą oney do finalney między stronami rosprawy i. w. Iudyckiemu praevio reversali cancellariae dando zachowuiemy. A zaś ichmć xx. bazylianóm wolne mówienie circa principale, respective o komportacyą dokumentów, ktorych by potrzeba wyciągała, circa id principale et de nexu

iuramenti reservamus; oraz rosprawę, etiam bez przypozwów, tylko za tym dekretem sub paena personalis infamiae, z oddaniem ad invicem kopii spraw wszystkich y z wolnym przypozwaniem do tey sprawy innych, ex capite Tryznów do sukcessyi ius et interesse maiących, y ex possesso dobr Bytenia przysłuchaiących, in futura iuris incidentia determinuiemy, przyiowszy uczynioną imieniem i. w. Tyszkiewicza, ienerała-leytnańta woysk w. x. Lit., ze wszytką należnością do tey sprawy interwencyę.

1775 г. Ноября 20 дня.

Изъ книги № 2388, за 1775 г., л. 116.

72. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ митрополита Феліціана Володковича на старосту Гребницкаго о неисполненіи имъ чиншевыхъ условій.

Митрополитъ Феліціанъ Володковичъ приноситъ въ трибуналъ жалобу на старосту Меціюнскаго Гребницкаго по слѣдующему поводу: Митрополитъ Гребницкій когда-то пріобрѣлъ было въ Вильнѣ, на *Лоточкѣ* мѣсто; по особому договору на этомъ мѣстѣ воспрещено было возводить деревянныя постройки, даже каменныя съ деревянной крышей. Староста Гребницкій, взявши въ аренду это мѣсто, обязался не только исполнить всѣ условія, но и вносить узаконенныя повинности. Не смотря на это онъ не только не выплачиваетъ арендной платы, но обнаруживаетъ еще сильное желаніе присвоить себѣ еще плацъ. По этому поводу Володковичъ насчитываетъ себѣ убытковъ на 900 злотыхъ. Трибуналъ призналъ искъ Володковича правильнымъ и присудилъ Гребницкаго къ баниціи и вѣчному безчестію.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Nowembra dwudziestego dnia.

Przed nami sędziami duchownemi y świeckiemi, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, obranemi, w mieście iego królewskiey mości Wilnie zasiadaiącemi, z porządku wołania regestrów ordynaryinych, z karty setney czternastey wpisów tegorocznych, przypadła sprawa iaśnie wielmożnego Floryana, iaśnie wielmożnych, Felicyana Filippa Wołodkowicza—arcybiskupa, metropolity Kiiowskiego, Halickiego y całey Rossyi, y iego z następstwem koadiutora Leona — biskupa Lwowskiego, tudzież i. x. Floryana Antoniego Młodowskiego—officyała generalnego metropolii Litewskiey, aktorów. z wielmożnym iegomość panem Hrebnickim—starostą Mieciuńskim, za pozwem, od aktorów po obżałowanego iegomości pana przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii wyniesionym y za żałobą w

nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co iegomość plac, na iuryzdyce metropolitańskiey Wileńskiey, z dworkiem na nim będącym, na zaułku, Łotoczek nazwanym, między kamienicą Koziołowską z iedney, z drugiey strony zaś obok pałacu Osmolskiego sytuowany, za osobliwszym konsensem iaśnie wielmożnego Floryana Hrebnickiego—metropolity całey Rossyi, od wielmożnego Jana z Terła Orlickiego—komornika powiatu Rzeczyckiego, nabywaiąc, na pomienionym placu żadnych budynków drewnych napotym stawić, dachem drewnianym onych pokrywać, ale też murowane budowne stawiać y dachówką ob securitatem ognia kryć, osobliwie zaś z tego placu terragium po złotych polskich ośm corocznie do skarbu wielmożnych metropolitów punktualnie w dzień świętego Piotra wypłacić, takoż podymne po złotych dwa y inne iakiekolwiek, seymem albo per laudum woiewodztwa uchwalone, z tegoż placu według dyspartymentu y taryffy metropolitańskiey ustawioney, sam przez się y przez mieszkańców swoich wypłacać obowiązał się, a w przypadku sprzeciwieństwa zapisowi swemu assekuracyinemu, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym, Maia piątego dnia wydanemu, wolne grabienie gospodarzów, czyli mieszkańców swoich karanie y dalsze obowiązki, w tym assekuracyinym skrypcie wyrażone, dobrowolnie na siebie przyiął, takowemu tedy zapisowi swemu assekuracyinemu zadość nie czyniąc, różne budownie drewniane z pokryciem drewnianym, terragium umówionego y rzeczonym zapisem przyiętego, od daty tego zapisu za żaden rok tego nie oddał. Na ostatek ius dominii et proprietatis pomienionego placu wielmożnym metropolitom zapisem swym przyznawszy, in praeiuditium iednak istius dominii usiłuiąc takowy plac wyłączyć z pod iuryzdyki metropolitańskiey, podatek, teraznieyszym seymem uchwalony, nie do zawiadowcy, lecz do kancellaryi oddał y kwit na się otrzymał, o takowe więc zapisowi assekuracyinemu zadość uczynienie żałuiące actores instant, a approbatę rzeczonego zapisu assekuracyinego in omnibus punctis, clausulis, paragrafis atque conditionibus et secundum obloquentiam onego do nakazania decretorie zniesienia y zdemoliowania budynków drewnianych y dachem drewnianym pokrytych, po nabyciu tego placu stawionych y reperowanych, do zapłacenia terragium cum altero tanto assekurowanego, a data inscriptionis, aż do czasu ninieyszego zaległego, y innych podatków, za obżałowanego przez żałuiących aktorów, do tychczas opłacanych, do uznania żałuiącym aktorom dominii et proprietatis placu pomienionego, do nakazania obżałowanemu do rąk zawiadowcy iuryzdiki metropolitańskiey y za kwitem onegoż wszelkie opłacać podatki, do pokarania za naruszenie zapisu paenami et vadiis, in memorata inscriptione expressis, do nagrodzenia szkod, strat y expens prawnych, do uchylenia wszelkich obżałowanego petytów y o to wszystko, co czasu prawa obszerniey dowiedziono będzie, salva melioratione. Za takowym pozwem, nomine wielmożnych aktorów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiątym piątym, miesiąca Oktobra dnia trzynastego wielmożnemu iegomości panu Urbanowi Hrebnickiemu—staroście Mieciuńskiemu, oczewisto w dworku iegomości własnym, w mieście iego królewskiey mości Wilnie, na

iuryzdyce metropolitańskiey ziemskiey sytuowanym, podanym y położonym, eorundem circa acta grodu Wileńskiego zeznanym, żałuiące dellatores z obżałowanym iegomością instituerunt przed nami sądem negotium. W którey sprawie my sąd trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii pozwanego niestaiącego wielmożnego iegomość pana Urbana Hrebnickiego—starosty Mieciuńskiego, po trzykroć do prawa wołanego, iako onemu nieposłusznego, w roku zawitym na upad rzeczy, oraz banicyą doczesną, wieczną infamią vigore inscriptii zdaiemy, a zatym produkowany zapis assekuracyiny, pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, Maia piątego dnia, od wielmożnego Hrebnickiego ii. ww. metropolitom wydany, y dalsze wszystkie in rem et partem aktorom służące, do sądu produkowane, approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy, eoque intuitu zaległe terragium, a data inscriptionis, ad datam praesentem złotych polskich sto pięndziesiąt dwa, a in vim zarąk alterum tantum, a za dalsze podatki przez aktorów zakładane sto pięndziesiąt ośm złotych, oraz za expens prawny, w tey sprawie łożony, wespół z pisanym y pamiętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis, pięćset pietnaście złotych, a in unum znosząc dziewięćset siedmdziesiąt siedm złotych polskich, dla i. w. aktorów na wielmożnym iegomość panie Urbanie Hrebnickim — staroście Mieciuńskim y na wszystkich onego dobrach, leżących, ruchomych, summach pieniężnych, ubique locorum będących, praecipue na dworku iegomości, w mieście iego królewskiey mości Wilnie, na iuryzdyce metrpolitańskiey sytuowanym, przysądzamy, oraz activitatem ubique locorum temuż iegomości panu Hrebnickiemu—staroście Mieciuńskiemu, per partem actoream tamować pozwalamy. A dla używania na wyż wyrażoney summy skuteczney, prawney y nieodwłoczney exekucyi super cuisvis pozwanego bonis do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoraee użyć się maiących, odsyłamy. Gdy zatym termin prawny ad publicandum tey kondemnaty przypadł, tedy ienerał sądów naszych pilnuiący, Jakub Kołomażewski, w. i. pana Urbana Hrebnickiego—starostę Mieciuńskiego, za banita doczesnego, wiecznego infamisa w izbie sądowey et in foro publico obwołał, promulgował y relacyą promulgacyi swey, a loco publicationis rediens, iudicialiter zeznał. Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunału głownego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii przyięta y zapisana.

1776 г. Января 9 дня.

Изъ книги № 151, за 1775—1776 г., л. 640.

73. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ Березвецкаго базиліанскаго монастыря на Θеодора Ласкариса о не уплатѣ имъ въ срокъ двухъ тысячъ ста сорока битыхъ талеровъ.

Березвецкій монастырь приноситъ жалобу на Θеодора Ласкариса, что онъ занялъ у монастыря 2,140 битыхъ талеровъ старой хорошей монетой, съ обязательствомъ уплатить этотъ долгъ съ процентами чрезъ годъ, но не смотря на свое обязательство не заплатилъ ни суммы, ни процентовъ. Трибуналъ постановилъ: по выдачѣ отвѣтчику необходимыхъ документовъ немедленно приступить къ разбирательству безъ особаго позва.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Ianuarii dziewiątego dnia.

W sprawie w Bogu przewielebnego imć xiędza Heronima Arteckiego—superiora y wszystkich ichmciów xięży bazylianów Berezweckich, z wielmożnym imć panem Teodorem Laskarysem—obersztleytnantem buławy wielkiey wielkiego xięztwa Litewskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż obżałowany imć, na zapis obligacyiny, w roku tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym, miesiąca Maia dwudziestego dnia datowany, eorundem dwudziestego wtórego, w grodzie Oszmiańskim przyznany, summy gotowey, rękodayney talarów bitych, starych, dobrych, niebrakownych, ważnych, sztuk dwa tysiące sto czterdzieście pożyczywszy, wypłacić takową summę, także talarami bitemi, ważnemi, staremi, niebrakownemi, w roku tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym pierwszym, miesiąca Maia dwudziestego dnia, na mieyscu pewnym, w klasztorze Berezweckim, pod zaręką, ważność rzeczy wynoszącą, tymże zapisem obligacyinym obowiązał się y wszelkie swoie dobra leżące, ruchome, summy pieniężne, gdzie kolwiek będące, pod ewikcyą summy, żaluiącym delatorom należącey, poddał. Któremu swoiemu obligacyinemu zapisowi, ani na terminie, ani po terminie, do daty ninieyszey, satysfakcyi nie uczynił, summy kapitalney dwa tysiące sto czterdzieście talarów bitych y procentu, a data terminu exolucyi przychodzącego, nie wypłacił y nie wypłaca, przez co w paeny kontrawencyine zapisowi popadł. O co żaluiące delatores prawem czyniąc, ante omnia, do aprobaty zapisu - obligacyinego, wyż de data et actu wyrażonego, vigore którego do przysądzenia summy dwa tysiące sto czterdzieście talarów bitych, z prowizyą, od nich przychodzącą, do pokarania paenis contraventionum, do uznania inequitacyi do dobr pod ewikcyą poddanych, do na-

grodzenia szkod, strat y expens prawnych, oraz o to wszystko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva żałoby melioratione. Za takowym pozwem żałuiące actores z obżałowanym imcią przed nami sądem trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego, żadnego in principali negotio nie czyniąc wyroku, lecz za potrzebowaniem od pozwanego dylacyi copiarum spraw, które per partem actoream dać nakazawszy, rozprawę vigore statutu, etiam bez przypozwu, tylko za tym dekretem, sub paena personalis infamiae, determinuiemy.

1776 г. Февраля 8 дня.

Изъ книги № 156, за 1778 г., л. 4.

74. Распоряженіе митрополита Фелиціана Володковича завѣдующему соборной Городненской церковью Добрянскому о постоянномъ управленіи имъ имуществомъ и доходами церковными.

Митрополитъ Фелиціанъ Володковичъ назначаетъ протопопа Городненской соборной церкви Добрянскаго управителемъ церковныхъ имуществъ этого города. При этомъ заявляетъ, что онъ прибѣгаетъ къ такой мѣрѣ вслѣдствіе крайне бѣдственнаго состоянія въ Городнѣ церковнаго дѣла, требующаго дѣятельнаго и распорядительнаго защитника. Такъ онъ говоритъ, что многія церкви уже уничтожены, имущества однихъ расхищены, другихъ подвергаются такойже опасности. Хвалитъ Добрянскаго за постройку каменнаго дома и разрѣшаетъ ему продолжать такую постройку, если она никому не приноситъ вреда.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Maia szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny z woiewodztw, ziem y powiatów wielkiego xięstwa Lit., w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym na kadencyą ruską obranemi y actu w mieście i. k. mci Grodnie zasiadaiącemi, stanowszy osobiście patron w. i. p. Ian Filipowicz — komornik w-wa Mińskiego, instrument plenipotencyiny, od iaśnie wielmożnego Felicyana—arcybiskupa y metropolity, wielebnemu imć xiędzu Iózefatowi Dobrzańskiemu wydany, ad acta podał, oraz prosił nas sądu, ażeby takowy instrument ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był w xięgi trybunalskie przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiąwszy wpisać zaleciliśmy, który słowo w słowo wpisuiąc, w następuiącym iest wyrażeniu:

Felicyan Filip Wołodkowicz—z Bożey y apostolskiey stolicy łaski arcybiskup, metropolita Kiiowski, Halicki y całey Rusi, prototroni, biskup Włodziemierski y Brzeski, archimandryta Kiiowopieczerski,

wielebnemu xiędzu Iozefatowi Dobrzańskiemu—administratorowi cerkwi soborney Grodzieńskiey, oraz kapłanowi wielebnych panien bazylianek Grodzieńskich, nam w Chrystusie miłemu, zbawienie w Panu! Czyniemy wiadomo, iż my, postrzegaiąc z obowiązku czułości naszey pasterskiey, aby fundusze cerkwi soborney Grodzieńskiey, oraz innych, w tymże mieście iego królewskiey mci Grodnie quondam będących, w czasie zaś rożnych ruin y rewolucyi kraiowych wyniszczonych, w dawnych nadaniach swoich uszczuplone, dalszemu pokrzywdzeniu y alienacyi bez dozorcy y rządcy należytego nie podlegały, umyśliliśmy wyż pomienioną cerkiew Grodzieńską soborną y inne, chociaż teraz nieznayduiące się, z niektórych iednak nadań fundatorskich w pamiątce ieszcze zostaiące y dokumentami przed nami produkowanemi wyśledzione, w rząd, dozor y administracyą w. w., z którego pilności, gorliwości y roztropności z kilkonastoletniego rządu onych dostatecznie mamy przeświadczenie, na zawsze podać y uruczyć, iakoż tym listem instrumentem naszym uruczamy y podaiemy. A że dochody tey cerkwi soborney y innych, quondam w Grodnie będących, mianowicie z gruntów, we wsi Olszanie sytuowanych, y placów, w mieście i. k. mci Grodnie zostaiących w possessyi, tak są szczupłe, iż ledwie na sustentacyą wystarczyć mogą, przeto wyż pomienione dochody tak z gruntów, iako y placów pomienionych, bez żadney rezerwy y wyłączenia, w. w. wraz z dochodami parochialnemi postępuiąc, od wszelkiey z nich odpowiedzi y kalkulacyi uwalniamy. Sumniennie iednak w. w. w tym ściśle obowiązuiemy, abyś possessyi z wyznaczonych gruntów y placów bronił, oraz awulsa ile możności pozyskać starał się. Co się zaś tycze rezydencyi przez w. m. przy cerkwi soborney wymurowaney, takowe onego dzieło za chwalebne uznawszy y do dalszego murowania zachęcaiąc, byleby nie było ztąd nikomu ubliżenia y przeszkody, daley mur ciągnąć pozwalamy; oraz przy possessyi onego w. w. zabespieczamy, z tym oraz warunkiem, aby każdy następuiący administrator czyli paroch Grodzieński summę spendowaną, według taxy y rozrządzenia urządu metropolitańskiego, teraz, lub potym będącego, na pobożne uczynki, mianowicie na suffragia, przez w. w. oznaczone, bez żadney sprzeczki y wymówki opłacić był obligowany. Co dla lepszey wiary (?) dan w Kupieczowie, dnia ósmego miesiąca Lutego w. st. kal., tysiąc siedmset siedymdziesiąt szóstego roku. U tego instrumentu plenipotencyinego podpisy rąk i. w. metropolity y pisarza sądów metropolitańskich przy wyciśnioney pieczęci temi się wyrażaią słowy: Felicyan — metropolita, arcybiskup całey Rossyi. Mikołay R. Sawicz — sądów zadwornych metropolitańskich pisarz m. p. Który to takowy instrument, za podaniem przez wyż wyrażoną osobę, iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. przyięty y wpisany.

1776 г. Марта 14 дня.

Изъ книги № 151, за 1775—1776 г., л. 909—910.

75. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Нагурскихъ съ Гротузами и Лысковскими базиліанами о спорномъ имѣніи Пацевичахъ.

По жалобѣ Нагурскихъ на Гротуза и Лысковскихъ базиліанъ, въ трибуналѣ дважды разсматривалось спорное дѣло о правѣ владѣнія имѣніемъ Пацевичами. Дѣло заключалось въ слѣдующемъ: Нагурскіе и Кащицъ имѣли денежную претензію противъ Гротуза; трибуналъ назначилъ экзекуцію на имѣніи Пацевичахъ съ тѣмъ, чтобы спорящія стороны на свой счетъ прислали ексдивизоровъ; когда таковые явились отъ истцовъ, то Гротузъ и базиліане не допустили къ исполненію возложенныхъ на нихъ порученія; вслѣдствіе этого истцы обратились съ вторичной жалобой, На этотъ разъ трибуналъ подтвердилъ прежнее свое постановленіе, устранивши своимъ приговоромъ разныя судебныя отговорки и проволочки, подъ страхомъ законнаго взысканія.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Marca czternastego dnia.

W sprawie w. i. panów Boniefacego—dworzanina skarbowego xięstwa Żmudzkiego, y Józefa — sędziego ziemskiego xięstwa Żmudzkiego Nagurskich, braci rodzonych, z w. i. pp. Janem oycem, Antonim — pisarzem grodzkim Żmudzkim, Franciszkiem y Tadeuszem—synami Grothusami, Heleną, in voto xiężną Woronecką, Anną y Teresą Grothuzownami, tudzież i. x. Lucydem Woyniłowiczem—starszym y wszystkiemi ichmć xx. bazylianami klasztoru Łyskowskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmć przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do dekretu trybunalskiego y manifestów, mianowicie: o kontrawencyą dekretowi temuż oczewistemu trybunalskiemu, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Iulii siedmnastego dnia ferowanemu, dopełnioną, którym dekretem trybunał w sprawie aktorów y dalszych kredytorów z obżałowanym, w. i. panem Janem Grothuzem, surrogatorem Żmuydzkim, debitorem, summę vigore zapisów przysądziwszy y onę na dobrach Pacewiczach ulokowawszy, eoque intuitu exdywizyą y taxę dobr Pacewicz, in possesso obżałowanych ichmciów et in possesso w. i. pana Tomasza Kasczyca — czesznika Słonimskiego, będących, uznawszy y nakazawszy, na expedyowanie takowych aktów exdywizyi y taxy ww. urzędników naznaczył, y ażeby takowych urzędników strony proceduiące przynaymniey trzech w roku teraznieyszym ad fundum Pacewicz, sub paenis irremissibilibus contraventionis, na dniu wtórym

Octobris mutuo sumptu sprowadzili, a w. w. sędziowie exdywizorowie takowe akta exdywizyą y taxę bez żadnych limit, odroczeń, zwłok, oprócz potrzebnego wymiaru, expedyowali, nakazał. In virtute takowego dekretu żałuiące Nagurscy z odległego kraiu xięstwa Żmuydzkiego, w powiat Wołkowyski ad fundum Pacewicz w. Goniprowskiego—sędziego ziemskiego Żmudzkiego, proprio sumptu, a w. i. p. Korczyc — czesnik Słonimski w. Icka—sędziego grodzkiego Wołkowyskiego, sprowadzili, a obżałowani w. i. pp. Grothuzowie y bazylianie, vilipendendo takowy dekret oczewisty trybunalski, podanych od siebie w. w. sędziów y dekretem tymże naznaczonych niesprowadzili, akta exdywyzyi y taxy zerwali, sami dobra trzymaiąc fruktyfikuią, a żałuiących do znacznych szkod y expensów prawnych przywodząc, widocznie sprzeciwieństwo przerzeczonemu dekretowi uczynili; exinde w paeny, tymże dekretem założone, y dalsze paeny kontrawencyine popadli, a zatym de remissis żałuiące delatores prawem czyniąc, instant ante omnia(do)przypisania prowizyi od wtórego Oktobra, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego do terminu exdywizyi, do pokarania obżałowanych Grothuzów y bazylianów paenami kontrawencyinemi, nakazania, wyprowadzenia urzędników y odbycia takowych aktów własnym ichmciów kosztem et etiam in casu powtórney renitencyi o permissyą eo instanti inekwitowania się żałuiącym delatorom, captato quovis tempore, denique, ex ratione ascensus na ciwuństwo in locum w. Goniprowskiego innego urzędnika naznaczenia, post modum nakazania, sub paenis rigorosissimis, in omni satysfakcyi dekretowi trybunalskiemu, oraz uznania kalkulacyi y weryfikacyi, a data roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, Oktobra wtórego dnia ad datam zakonczenia oney, denique nadgrodzenia wszystkich expensów prawnych, salva tey żałoby melioratione, żałuiący delatores z obżałowanemi ichmcmi przed nami sądem instituerunt actionem. W którey sprawie w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Marca czternastego dnia, my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego consentientibus partibus godzinę uczyniliśmy. Post expirationem horae eadem data po kontrowersyach, między w. i. panami Nagurskimi, Grothuzami y ichmć xiężą bazylianami Łyskowskimi wzaiemnie doniesionych, my sąd trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego, dekretowi trybunału głównego wielkiego xięztwa Litewskiego, na kadencyi Grodzieńskiey, w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, Iulii siedmnastego inter easdem partes ferowanemu, inhaerendo, satisfactionem w wyprowadzeniu tychże exdywizyi y taxy aktów et in ulterionibus punctis, w tymże dekrecie descriptis, uznawamy; oraz na expedyowanie tychże exdywizyi y taxy aktów in locum w. imć pana Symona Goniprowskiego ex vi ascensus tegoż imci na ciwuństwo Birzniańskie xięstwa Żmudzkiego, oraz in locum w. imć pana Karola Koryzny—sędziego grodzkiego Żmuydzkiego, z przyczyny następuiącey tegoż imć xięstwa trybunalskiego legalności, w. i. panów Franciszka Kownackiego—sędziego ziemskiego y Ignacego Micewicza – sędziego grodzkiego xięstwa Żmudzkiego, naznaczamy. Który to w. i. panowie exdywizorowie, pomienionym dekretem trybunalskim, w roku

tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Iulii siedmnastego dnia ferowanym, wyznaczeni y ninieyszym dekretem na mieysce ww. i. pp. Goniprowskiego y Koryzny udeterminowani, in pleno numero, czyli też non obstante unius aut plurium absentia, dummodo tres adsint, za wyprowadzeniem siebie mutuo stron sumptu do dobr Pacewicz, sub privatione officiorum, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Septembra dwudziestego dnia, sine praecedentibus innotescentiis, ziechawszy, gdyby plenam et integram rzeczonemu dekretowi trybunalskiemu satisfactionem uczynili, oraz procenta, a data niedoszłey expressyi y taxy ad datam subsecuturae exdivisionis et taxae, teraznieyszym dekretem determinatam, przychodzące, cognitione sua rozsądziwszy, consonne z namienionym dekretem trybunalskim, wniczym onego non excedendo, pro posse umieścili, nakazuiemy. Ad haec gdyby i. xx. bazylianie Łyskowscy, według przepisu tegoż dekretu, a data niedoszłey exdywizyi y taxy, do daty do expedyowania tychże aktów teraz wyznaczaiącey się, z trzeciey części dobr Pacewicz, oraz z proweniencyi z oney przychodzącey kalkulowali się, tudzież gdyby we wszystkich punktach rzeczony dekret trybunalski wzioł swoie dopełnienie, decernimus; a in casu ieśli by w. i. p. Jan Grothuz—surrogator y pułkownik x. Żmudzkiego, niewyprowadzeniem urzędnikow do exdywizyi y taxy wyznaczonych, też akta zatrudnił y niewyprowadzenia onych był okazyą, eo subsequendo casu my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego inequitationem do części Pacewicz, in possessione w. i. pp. Grothuzów będącey, nil quid, quam częściom, przez dekret trybunalski, w górze de data wyniesiony, dla possessorów, ex obloquentia tegoż dekretu będących, warowanym, derogando, w. i. pp. Nagurskim bez obwieszczenia y żadney litispendencyi, przez urząd, ad libitum użyć miany, quovis captato tempore, uznawamy, a w. i. pp. Grothuzowie gdyby takowey inequitacyi sami przez się y przez subordynowane osoby ullo titulo et praetextu bronić y tamować nieważyli się, pod nieuchronną sprzeciwieństwa obowiązuiemy karą i paeny zaś kontrawencyine od w. i. pp. Nagurskich na ww. Grothuzach y i. xx. bazylianach Łyskowskich pretendowane z przyczyny, iż niektórzy z ww. i. panów urzędników, do exdywizyi y taxy wyznaczonych, vera legalitate exkuzowali się y ziachać pro iisdem actibus niemogli, uchylamy.

1776 г. Апрѣля 10 дня.

Изъ книги № 151, за 1775—76 г., л. 1009—1012.

76. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу обознаго вел. кн. Литовскаго Юдицкаго и Стеткевичей съ Бытенскими базиліанами относительно владѣнія имѣніемъ Бытень и фольваркомъ Дѣтковичами.

Въ этомъ документѣ заключается судебное опредѣленіе Литовскаго трибунала по двумъ искамъ противъ Бытенскихъ базиліанъ, именно: обознаго в. кн. Литовскаго Юдицкаго и Стеткевичей. Сущность этихъ исковъ заключается въ томъ, что Бытенскій монастырь въ разное время и подъ разными благовидными, хотя и противозаконными, предлогами завладѣлъ всѣмъ имѣніемъ Бытенемъ въ то время, когда по конституціямъ это имѣніе должно было по наслѣдству перейти отъ Тризны къ Юдицкому и Стеткевичамъ. Въ документѣ между прочимъ подробно излагается родословная Тризновъ и разные способы перехода имѣнія Бытеня во владѣніе монастыря. Такъ какъ монахи не явились въ судъ, то подверглись заочному обвиненію, т. е. безчестію и уплатѣ разныхъ издержекъ въ пользу Юдицкихъ въ размѣрѣ 800,000 зл. и Стеткевичей въ размѣрѣ 600,000 талеровъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Aprila dziesiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym obranemi y aktualnie w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi, gdy z regestrów termini tacti wpisów kadencyi teraznieyszey Wileńskiey roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, z karty dwudziestey drugiey, vigore konstytucyi seymu niedawno odeszłego, ku sądzeniu naszemu za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi, in unum złączonemi y zkombinowanemi, przypadła sprawa, mianowicie: *Za pierwszym aktoratem* i. w. i. p. Iozefa Iudyckiego—obożnego wielkiego w. x. Lit., z w Bogu przewielebnym i. x. Ierzym Szatałowiczem—prokonsultorem prowincyi litewskiey, starszym, y z szystkiemi i. xx. bazylianami titulo klasztoru Byteńsk iego, za pozwem, od aktora w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Februaryi piętnastego dnia w mieście i. k. mci Wilnie będącemu, oczewisto w ręce, w klasztorze bazylianów Wileńskich stancyą maiącemu, podanym, eorundem szesnastego dnia przed i. w. i. p. Piotrem Bouffałem—pisarzem trybunału głównego w. x. Lit., przez ienerała i. k. mci powiatu Orszańskiego Stefana Lechowicza zeznanym, po obżałowanych ichmcw przed sąd trybunału głównego w. x. Lit. wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co żałuiący delator na mocy praw, aktorstwo iego do sukcessyi dobr ex capitibus Tryznów utrzymuiących, będąc praemissorum aktorem, do rozsądzenia się o nie między

wszystkiemi uczęstnikami extraordinario processu przed sąd obóyga repartycyi trybunałów odesłany, circa iudicium adcitationis onych, maiąc z obżałowanymi xx. bazylianami za konstytucyą niedawno zakończonego seymu sprawę y w porządku oney postrzegłszy, iż obżałowani wielebni bazylianie titulo Byteńscy, dobra Byteń z folwarkami, a mianowicie: z folwarkiem Dziatkowicze y ze wszystkiemi do tych dobr zdawna przynależnościami y przykuplami, contra praescripta prawa pospolitego, cum alienatione onych, od stanu rycerskiego devie et abusive possyduią; a per consequens dobra, pod taką obżałowanych possessyą zostaiące, iuri fisco et ad distributivam gratiam nayiaśnieyszego króla legitime przypadaią, przeto tenże żałuiący delator, non derogando w dalszych całkowitey sprawy swey konstytucyiney kategoriach intentati litigii, nadto uciekł się do nayiaśń. króla, aby onemu one dobra, do szafunku króla imci należące, na wieczność iuris caduci privilegio konferował. Jakoż według honoru przywileiu króla imci wyż wspomnione dobra Byteń z folwarkiem Dziatkowicze, w nieprawney y alienacyiney possesyi obżałowanych ichmciów zostaiące, temuż i. w. żałuiącemu delatorowi konferuiąc, nadał, z warunkiem, iż niepierwiey do possesyi rzeczonych dobr przychodzić będzie, aż obżałowanych ichmćw, nienależnych possesorów, (w) rozpoczętym według konstytucyi, na seymie przeszłym zaszłey, w trybunale Litewskim forum determinuiącey, procederze prawem przekona; mocą którego osobnego prawa swego żałuiący delator, idąc ku dowodowi alienacyiney obżałowanych xx. bazylianów super funda Byteń y Dziatkowicze cum suis attinentiis possesyi, indiviso actu pozywa obżałowanych ichmć przed sąd trybunalski, ante omnia do utwierdzenia mu za wyżey wspomnionym iuris caduci przywileiem połowy za delatorstwem, a drugiey połowy ex fisco sobie konferowanych, cum suis successoribus aktorstwa y dziedzictwa, ad nullitatem praetextuose obżałowanych ichmciów super praemissa fundationis, y do reprodukcyi pro cognitione onych że, do uznania inequitacyi delatorowi, a z obżałowanych illegalney possessyi inkwizicyi, kalkulacyi, werifikacyi, post quam reproductionem et finale, do nadgrodzenia unkosztów prawnych, cum salva tey swoiey żałoby melioratione, przez co obżałowani citantur. Za *drugim aktoratem* tegoż i. w. i. p. Iózefa Iudyckiego—oboznego w. x. Lit., z w. w. i. p. p. Onufrym y samą ieymcią z Ratyńskich Przeradowskiemi—starostami Suchowickiemi, Różą z Kiełczewskich Bykowską—woyską Mińską, z dokładem opiekunów—matką, Antonim—rotmistrzem, Wincentym, Felicyanem y Ignacym—woyskowiczami Mińskiemi Bykowskimi synami, Marcinem Wołodkiewiczem—stolnikiem Mińskim, za pozwem, od aktora w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Stycznia trzeciego dnia w dobrach, w woiewodztwie Mińskim sytuowanych, podanym et eorundem piątego dnia coram actis urzędu ziemskiego w. Mińskiego przez ienerała i. k. mci tegoż w. Mińskiego Alexandra Szyszkę—zeznanym, po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w onym będącą, mieniąc o to: iż żałuiący delator, będąc dobr wszelkich ex capite zaszłych w. w. Tryznów aktorem y dziedzicem, a oraz chcąc przyiść ad possessionem dobr Pu-

chowicz, Turynia cum omnibus attinentiis, w woiewodztwie Mińskim sytuowanych, do wieczystego aktorstwa żałuiącego delatora należących, na fundamencie konstytucyi seymu niedawno skończonego, z obżałowanymi ichmościami prawem czyniąc, ante omnia, do uznania żałuiącemu delatorowi, do dobr Puchowicz, Turynia cum omnibus attinentiis, w woiewodztwie Mińskim leżących, inequitacyi, a z perceptowanych pomienionych dobr intrat, czasu niesłuszney obżałowanych ichmciów possessyi, kalkulacyi, weryfikacyi sądzenia, do nakazania przez obżałowanych ichmciów wszelkich dokumentów na pomienione dobra Puchowicze, Turyń służących, komportacyi, sub nexu iuramenti, y onych delatorowi, iako dziedzicowi, extradycyi, do nadgrodzienia szkod, strat, expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione, żałuiący delator obżałowanych ichmciów tym pozwem adcytuie. Za *trzecim aktoratem* ww. i. pp. Thadeusza—półkownika artyleryi, Ignacego—porucznika Petyhorskiego, Mikołaia—chorążego Petyhorskiego woysk w. x. Lit., braci rodzonych, Stanisława y Iana—synowców, Statkiewiczów, z w Bogu przewielebnym i. x. Ierzym Szatałowiczem—prokonsultorem prowincyi Litewskiey y wszystkiemi i. xx. bazylianami klasztoru Byteńskiego, za pozwem, od aktorów w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Nowembra dwudziestego dziewiątego dnia oczewisto w ręce w klasztorze ichmciów Byteniu podanym, eodem anno, miesiąca Decembra pierwszego dnia na urzędzie grodzkim powiatu Słonimskiego przez ienerała i. k. mci powiatu Lidzkiego Iana Kazimierza Piotrowskiego zeznanym, po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim znayduiącą się, referuiąc się, per totum, do zaszłych żałob, processów, przez w Bogu zeszłych quondam Kazimierza y Teodorę z Tryznów Tyszkiewiczów—podkomorzych Brzeskich, małżonków, a pradziadów żałuiących delatorów, na xx. bazylianów Byteńskich zaniesionych, signanter mieniąc o to: iż co dobr Bytenia, Puchowicz, Bosłóczy, Hidry, Hornastaiewicz, w rożnych woiewodztwach y powiatach prowincyi x. Lit. cum suis attinentiis sytuowanych, Hrehory Tryzna był dziedzicem y possessorem, stante qua possessionę xx. bazylianie funduszem, na pewney części opisanym, w Byteniu osadzeni, y przez Hrehorego Tryznę do tegoż Bytenia sprowadzeni, in post praetextuose cały Byteń cum attinentiis ciż xx. bazylianie pod swoie włodarstwo zagarnowszy, mimo aktualnych, ex capite Tryznów pochodzących sukcessorów, bezprawnemi do tychczas całego Bytenia staią się possessorami y żałuiących aktorów do dziedzicznego po antecessorach spadku posiadania niedopuszczaią, który że żałuiącym należy, z poniższych probatur przełożeń: A *nayprzód*. Hrehory Tryzna—podkomorzy Słonimski, maiąc in voto Reginę Sapieżankę, procreavit synow czterech y córkę iedną, idque Mikołaia—kuchmistrza Lit., Gedeona Michała binominis—starostę Brzeskiego, Pawła y Marcyana —kanonika Wileńskiego, Eufrozynę Tryznów y Tryzniankę, stante quo praenominata bonorum hereditaria possessione pomienieni Hrehory y Regina z Sapiehów Tryznowie, marszałkowie Słonimscy, ex pia legatione erygowawszy cerkiew y monasteryk w dobrach swoich Byteniu, do nich wieś Zapole y boiarzyna iednego z gruntami (iako

świadczy ograniczenie, równo z datą funduszu czynione), nadali y dalsze censum z dobr swoich Bytenia pro commodo cerkwi y monastyru ufundowanego wyznaczyli, oraz pod władzę tak cerkiew, iako y xx., w monastyrze mieszkaiących, władyki Pińskiego zapisem funduszowym, sub actu roku tysiąc sześćset siódmego, Augusta siódmego dnia czynionym, a w roku tysiąć sześćset ósmym, Ianuaryi piętnastego dnia w ziemstwie Słonimskim przyznanym, poddali. His peractis sami quondam Hrehorowie Tryznowie, zostawiwszy potomstwo, de super namienione, żyć przestali; post fata których pozostali successores nieczyniąc między sobą działu dobr, po rodzicach zmarłych spadkiem sobie należących, ale trzey bracia Tryznowie, idque: Gedeon—st. Brzeski, Paweł—dworzanin królewski, Marcyan — kanonik Wileński, oraz Eufrozyna, siostra onych, całey substancyi równi consuccessores, bratu swoiemu rodzonemu Mikołaiowi Tryznie — na ówczas kuchmistrzszowi Litewskiemu, za summę pewną zrzekli się y ustąpili. Quo intuitu Mikołay Tryzna — in post podskarbi Litewski, dobr Bytenia y dalszych in capite oyca swego unicus zostawszy haeres et possessor, a maiąc in voto Dorohostayską, prolificavit syna iednego Teofila, primo starostę Wołkowyskiego, in post woiewodę Brzeskiego, y córek dwie, Reginę y Teodorę, które stante vita sua in vota, idque Reginę Gabryelowi Szemiotowi—Słonimskiemu, Teodorę Kazimierzowi Tyszkiewiczowi—Brzeskiemu podkomorzym wydawszy, pomienione dobra wszytkie ad fata sua y pacifice dziedziczył, w roku zaś tysiąc sześćset czterdziestym, Iulii trzydziestego dnia, circa obitum czyniąc bezprawną testamentową dyspozycyą trzy części Bytenia y folwark Dziatkowicze na archymandryą Byteńską alienatorie po zapadłey tysiąc sześćset trzydziestego piątego konstytucyi zapisał, y na czwartę część Bytenia summy piętnaście tysięcy złotych wniosłszy, tymże xx. bazylianom inkorporował, et eo ipso syna swoiego Teofila, iuż na ówczas sądowego starostę Wołkowyskiego, illegalnie od sukcedowania dobr Bytenia oddaliwszy, mortalitatis adimplevit leges. Post obitum którego Teofil Tryzna— Wołkowyski starosta, a naturalny po oycu swoim dobr wszystkich następny dziedzic, wszystkie dobra, mianowice: Byteń, cum attinentiis, do swoiey obioł possessyi; xx. zaś bazyliane nieotrzymuiąc testamentu, którym wieczność Bytenia onym przez Mikołaia Tryznę była zapisana, owszem ony za nieważny, iako contra mentem prawa narodowego czyniony, zeznaiąc, przy pierwszych funduszach, sobie przez Hrehorego Tryznę wydanych, przestaiąc, spokoynego possydowania dziedzicznego dobr Bytenia Teofilowi Tryznie usque ad fata onego nie zrywali y z takowym testamentem, iako o nieprawności y podłości onego przekonani zupełnie będąc, zapadli y do Bytenia całego zagarnienia naymnieyszych do tychczas nie mogli ciż xx. bazylianie znaleść zręczności, aż nim Teofil Tryzna, schodząc steriliter ultimus de linea possessor, testamentem inter alias dispositiones haec principalia, co do Bytenia, wyraził; *primo*, ciało swoie w cerkwi Byteńskiey pochować dysponował; *secundo*, na zmurowanie cerkwi Byteńskiey summę, na Dobromyślu będącę, zapisał, a gdyby tey mało na dokończenie pomienioney cerkwi było, w tenczas z intraty maiętności swey Byteń-

skiey trzy tysiące złotych dysponował; *tertio*, żenie swey, de domo Lackiey, dożywocie na maiętności Byteniu cum omnibus attinentiis zapisawszy, xiężom bazylianom Byteńskim dwa kroć sto tysięcy złotych na tenże Byteń, nad ważność, w onym wieku dziedzictwa wniosłszy, aktorstwo swoim siostrom Reginie Szemiotowey — Słonimskiey, Teodorze Tyszkiewiczowey — Brzeskiey, podkomorzynom, zabespieczył. In virtute którego mniemanego (testamentu) Izabella z Lackich Teofilowa Tryznina eodem anno pomienioną maiętność Byteń do swoiey obiowszy possessyi, ite ravit votum za i. p. Chodkiewicza, z którym też dobra iure advitalitatis possydowała. Qua stante possessione xx. bazylianie, in praeiudicium sukcessorów Tryzniańskich czyniąc z Chodkiewiczową kondykt, w ziemstwie Słonimskim zmówiony uformowali proceder et, hoc facto condictamine, dekret kontumacyiny niby na Chodkiewiczową w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym otrzymali, o którą zmowność Kazimierz Tyszkiewicz—podkomorzy Brzeski, in tempore manifest zaniosłszy sam żyć przestał, a zatym dalszy proceder o podniesienie adoptowanych testamentów ob casum fatorum onego y pozostałego in minorennitate potomstwa kontynuowany niebył. Interea taż Izabella z Lackich Chodkiewiczowa, in praeiudicium sukcessorów, z xx. bazylianami kontynuiąc zmówność, nieiakoweś bezprawne zawarłszy konwencye, takowych adoptowanych testamentów in approbationem weszła y do possessyi cały Byteń tychże xx. bazylianów, mimo rozpoczęty proceder per legitimos sucessores de invaliditate testamentów, dobra ziemskie ab equestri ordine alienuiących, postąpiła y wszystkie dokumenta iuris et possesionis na dobra Byteń y dalsze u siebie, idque w domu Chotkiewiczowskim zatrzymuiąc, dochodzącym lat Kazimierza Tyszkiewicza sukcessorom, notitiam o takowey sukcessyi, a razem y bezprawney xx. bazylianów possessyi uieła; quibus peractis successor Kazimierza y Reginy z Tryznów Tyszkiewiczów—podkomorzych Brzeskich, idque Eustachi syn, w stanie kawalerskim schodząc z tego świata, całey sukcessyi, po podkomorzych Brzeskich spadaiącey, siostrę swoią Annę Tyszkiewiczownę, in voto Kazimierzową Stetkiewiczową, a żałuiących aktorów babkę, prawem natury succedaneam uczynił. In capite których proceduiące actores połowy dobr Tryzniańskich, sukcesionalnie sobie służących, nieprzekonanemi zostaiąc aktorami, łącząc się do procederu, przez i. w. Judyckiego, oboznego Lit., drugiey połowy tychże dobr Tryzniańskich in capite Reginy Tryznianki Szemiotowey—podkomorzyney Brzeskiey, poszukiwaiącego, w trybunale głównym w. x. Lit. ex sancito seymu niedawno odeszłego rozpoczętego, chcąc ku zburzeniu nieprawnych zapisów titulo funduszowych przez delacyą czynić, iako też równie z i. w. Iudyckim takowey sukcessyi probować et de illegitimitate obżałowanych ichmć Bytenia possessyi iure agere, ante omnia do podniesienia testamentów y onych, iako contra mentem praw narodowych czynionych, skassowania, do uznania inequitacyi do dobr Bytenia żałuiącym aktorom, w połowicznym stopniu sukcessyi zostaiącym, uchylenia wszystkich summ, incompetenter na dobra Byteń wniesionych, do wskazania de usibus et fructibus kalkulacyi, weryfikacyi y inkwizycyi z nieważney dotąd possessyi

Bytenia, do komportacyi wszystkich dokumentów, pro re et haereditate służących, y onych extradycyi, tanquam legitimis actoribus, y o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za takowemi żałobami y aktoratami, powyżey in unum złączonemi y skombinowanemi, żałuiące delatores z obżałowanymi ichmć przed sądem trybunału głównego w. x. Lit. instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit. na dniu dzisieyszym, wyż na dacie pisanym, z regestrów spraw termini tacti, vigore konstytucyi seymu niedawno zakończonego przywołaney, aktorat i. w. obożnego w. w. x. Lit. z karty dwudziestey trzeciey tychże regestrów taktowych do wpisu y aktoratu, z którego praesens coincidit negotium, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo aktorat w. w. i. pp. Stetkiewiczów z karty dwudziestey czwartey także tychże regestrów taktowych de consensu i. xx. bazylianów do powyzszego aktoratu, z którego przypadła sprawa, przyłączywszy, iterum proceder nakazaliśmy. In procedendo ex actoratu i. w. i. p. Iózefa Iudyckiego—obożnego w. w. x. Lit., niestawaiących i. xx. bazylianów y w trzykroć do prawa wołanych, iako onemu nie posłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdawszy, produkowany przywiley iuris caduci na dobra Byteń z folwarkami, a mianowicie z folwarkiem, Dziatkowicze zwanym, w powiecie Słonimskim leżącym, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Stycznia dwudziestego dziewiątego dnia proceduiącemu i. w. i. p. Iózefowi Iudyckiemu—oboznemu w. w. x. Lit., staroście sądowemu powiatu Rzeczyckiego, od naiasnieyszego króla imci Stanisława Augusta wydany, tudzież dalsze dokumenta, pro haereditate dobr Bytenia y folwarku Dziatkowicz temuż i. w. oboznemu Litewskemu służące, oraz zaszły hac in re proceder in omnibus punctis approbuiemy, vigore których przywileiu y dokumentów inequitationem do dobr Bytenia y folwarku Dziatkowicze, cum omnibus attinentiis w powiecie Słonimskim leżących, i. w. i. p. Iózefowi Iudyckiemu—oboznemu w. x. Lit. uznawamy y też dobra przez urząd ad libitum użyty obeymować pozwalamy. Summy, za pretensye i. w. obożnego Lit. do i. xx. bazylianów regulowane, ośmkroć sto tysięcy złotych polskich na tychże i xx. bazylianach y wszelkich dobrach ichmciów, ubique locorum będących, dla tegoż i. w. oboznego Lit. przysądziwszy, cum caeteris dalszy proceder uznaliśmy. In procedendo z aktoratu w. w. i. pp. Stetkiewiczów, niestawaiących tychże i. xx. bazylianów Byteńskich, po trzykrotnie do prawa wołanych, iako onemu nie posłusznych y niestawaiących w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdawszy y produkowane ex parte actorea dokumenta varii tituli, pro haereditate dobr Bytenia cum attinentiis tymże w. w. Stetkiewiczom służące, y całą litispendencyą hac in causa zaszłą we wszystkim utwierdzamy. Intuitu czego inequitationem do dobr Bytenia y do attynencyi onych, w powiecie Słonimskim sytuowanych, w. w. i. pp. Stetkiewiczóm teraz proceduiącym uznawamy, y też dobra Byteń przez urząd ad velle użyty per inequitationem obeymować dozwalamy, summy, za pretensye i. pp. Stetkiewiczów do i. xx. bazylianów regulowane, ośmkroć sto tysięcy złotych polskich na tychże i. xx. bazylianach y wszelkich

dobrach onych, ubique nayduiących się, dla tychże i. pp. Stetkiewiczów przysądziwszy, z dalszemi iterum proceder iniunximus. In procedendo ex distincto actoratu i. w. i. p. Iózefa Judyckiego—oboznego w. wielk. x. Lit., niestawających w. w. i. pp. Onufrego y samą imć z Ratyńskich Przeradowskich—starostów Suchowickich, Różę z Kiełczewskich Bykowską—woyską Mińską, matkę, Antoniego—rotmistrza, Wincentego, Felicyana y Ignacego—woyskich Mińskich, Bykowskich, synow, oraz w. i. p. Marcina Wołodkiewicza—stolnika Mińskich, po trzykroć do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią pro contraventione konstytucyi wzdawszy, ad publicandum wyż exprymowanych kondemnat ienerała sądowego przydaiemy, proklamować y publikować nakazuiemy. Produkowaną konstytucyę seymu, niedawno odeszłego y dalsze dokumenta pro haereditate dobr Puchowicz y Turynia cum omnibus attinentiis, i. w. Iudyckiemu służące, oraz zaszły hac in causa proceder in omni zmacniamy y za nienaruszony mieć chcemy. Vigore których inequitationem do dobr Puchowicz, Turynia y attynencyi onych, w woiewodztwie Mińskim położonych, i. w. proceduiącemu aktorowi uznawszy, y też dobra przez urząd, ad libitum użyty, obeymować dopuszczamy, summy za pretensye i. w. oboznego Lit., do i. pp. Przeradowskich, Bykowskich y Wołodkowicza — stolnika Mińskiego regulowane, sześćkroć sto tysięcy złotych polskich na tychże ichmć y wszelkich dobrach onych, ubique będących, dla i. w. Iudyckiego przysądzamy. A iako dla podania per inequitationem dobr distinctim wyż exprymowanych cum attinentiis onych, tak oraz dla uczynienia za wskaz wyż wyrażonych summ na wszelkich dobrach niestawaiących ichmciów, ubique locorum będących, powyżey z osobna kondemnowanych, prawney y skuteczney exekucyi, do urzędów ziemskich lub grodzkich w. x. Lit., ad libitum stron konwinkuiących użyć się maiących, remittimus. A gdy termin prawny, ad publicandum superius wzmienionych kondemnat przypadł, tedy ieneral sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, z aktoratu i. w. i. p. Iózefa Iudyckiego—oboznego Lit., i. xx. bazylianów klasztoru Byteńskiego za infamisów, tudzież z aktoratu w. w. i. pp. Stetkiewiczów, tychże i. xx. bazylianów klasztoru Byteńskiego, także za infamisów, osobno zaś ex distincto actoratu i. w. Iudyckiego—oboznego Litewskiego, w. w. i. pp. Onufrego y samą ieymć, Przeradowskich, starostów Słonimskich, Różę Bykowską—woyską Mińskę, matkę, Antoniego — rotmistrza, Wincentego, Felicyana y Ignacego—woyskich Mińskich, Bykowskich, synow, Marcina Wołodkowicza—stolnika Mińskiego, itidem za infamisów w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y publikował, oraz relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw dekretowych, w Wilnie expedyowanych, przyięta y wpisana.

1776 г. Апрѣля 15 дня.

Изъ книги № 151, за 1775—76 г., л. 1072—1073.

77. Заочный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Дашкевича съ Супрасльскими и Кузницкими базиліанами о незаконномъ владѣніи имѣніемъ Кузницей.

Наслѣдники Мицутъ Дашкевичи вчинили искъ противъ Супрасльскихъ базиліанъ, что они владѣютъ имѣніемъ Кузницей неправильно, такъ какъ это имѣніе земское и на основаніи сеймовыхъ конституцій должно переходить къ наслѣдникамъ. Позывъ былъ врученъ базиліанамъ въ Супраслѣ. Базиліане на судъ не явились, вслѣдствіе чего и признаны были виновными; имѣнія подвержены экзекуціи.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Apryla piętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw y powiatów w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym obranymi, a w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi, z regestrów taktowych wpisów tegorocznych, z karty siedmdziesiąt czwartey, ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w. i. panów Ludwika y Maryianny z Wierzbickich Daszkiewiczów—sędziów grodzkich powiatu Grodzieńskiego, małżonków, z wielebnemi ichmć xx. Antonim Młodawskim—biskupem Brzeskim, opatem, Hieronimem Miedziewskim—Wikarym Supraślskim, a Nikodemem Sosnowskim—starszym klasztoru Kuznickiego y wszystkiemi ichmć xx. bazylianami Supraślskiemi y Kuznickiemi, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmciów przed nas sąd trybunału głównego w. x. Lit. wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowani xx. bazylianie opactwa Suprasiskiego, maiąc swóy szczegulny na rzeczonym Supraslu novi radicis fundusz, wiedząc oraz dostatecznie, że prawa pospolite w. x. Lit. wszelkich affiliacyi, etiam ad legitimam fundationem, pod nieważnością cuiuscunque inscriptionis na nie bronią y zakazuią, contra praescriptum tychże praw starodawnych ze krwi, z sukcessyi nayblizszey po głowach Micutów należące dobra, Kuznica nazwane, ze wsiami Woynowie, Wołynce y Sterpeyki, oraz ze wszystkiemi dalszemi attinencyami, per affiliationem do dawnego obżałowanych Suprasiskiego funduszu, cum avulsione tychże dobr od stanu rycerskiego, possyduią et abusivo titulo funduszowego dziedzictwa zaszczycaią się; przeto żałuiące delatores z obóyga prawa, tak pierwszego, ad praemissa bona naturalnego sukcedowania, iako też drugiego, konstytucyinego liberae cuiusvis delationis, pro eodem abusivo possesso pod pretextem fundacyi legalney nullitate et ad deducendum praemissorum pro determinando foro

pozywaią, ante omnia do uznania pro praemissa causa per determinationem fori ziemstwa powiatu Kowieńskiego, etiam na rozprawę z regestrów taktowych, gdzie do uznania inekwitacyi do wspomnionych dobr cum suis attinentiis, do komportacyi praetextuosae fundationis na dobra Kuznice y wyż pomienione wioski et distinctim do komportacyi całego Supraslskiego cum omnibus sollennitalibus funduszu, ze wszystkiemi pro utroque transakcyami, dokumentami, sub nexu iuramenti, do skassowania onych y do approbaty żałuiących delatorów obu praw, naturalnego et delationis, per consequens, do uznania de male possesso inkwizycyi, kalkulacyi, werifikacyi, do nadgrodzenia wszelkich szkod y strat na prawo łożonych, y oraz do skassowania wszelkich umownych transakcyi między obżałowanymi a żałuiącemi delatorami condictamine postanowionych, salva post comportationem et reproductionem documentorum tey żałoby melioratione. Za takowym pozwem, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, Ianuaryi dwudziestego wtorego dnia oczewisto w ręce w klasztorze Kuznickim przez ienerała i. k. mci powiatu Grodzieńskiego, Stefana Sklepińskiego, podanym, eorundem dwudziestego trzeciego dnia w grodzie powiatu Grodzieńskiego zeznanym, żałuiące actores z obżałowanymi ichmć przed nami sądem trybunału głównego w. x. Lit. instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego w. x. Lit., obwarowawszy, gdyby proceduiące strony, ad subsequendam w trybunale głównym w. x. Lit. fori determinationem, do żadnego innego sądu pozywać y ewokować ad invicem siebie nie ważyli się, pozwanych ichmciów xx. Antoniego Młodowskiego—biskupa Brzeskiego, opata, Hieronima Miedziewskiego—wikarego Supraślskiego y Nikodema Sosnowskiego—starszego klasztoru Kuznickiego y wszystkich ichmciów xx. bazylianów Supraślskich y Kuznickich, po trzykroć przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią, tanquam in causa pro determinatione fori instituta, wzdaiemy. A zatym wszystkie dokumenta, in rem et partem actorum służące, u sądu produkowane, approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy, eoque intuitu za pretensye actorum summy wespół z expensami prawnemi, w tey sprawie łożonemi, oraz z wpisnym y pamiętnym una cum lucris, nam sądowi persolutis, ośm tysięcy złotych polskich na pozwanych ichmościach y na wszelkich dobrach onychże przysądzamy. A dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney, prawney, a nie odwłoczney na dobrach exekucyi, do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, odsyłamy. Gdy zatym termin prawny ad publicandum tey kondemnaty przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, pozwanych wyż wyrażonych ichmciów xx. bazylianów Supraślskich y Kuznickich za infamisów w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyę publikacyi swey *a* loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. zapisana.

1776 г. Іюня 8 дня.

Изъ книги № 152, за 1776 г., л. 104—105.

78. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Минскаго св. Троицкаго женскаго монастыря съ Игнатіемъ Зброжкомъ и Русиловичами.

Между Минскими св. Троицкими базиліанками съ одной стороны и Сброжкомъ и Русиловичами съ другой было спорное дѣло о неисполненіи обязательства по заемному письму. Дѣло это разсматривалось въ трибуналѣ и было рѣшено въ пользу базиліанокъ и имъ присуждены были трояскія заруки и экзекуція на имѣніи Сушковѣ. Тѣмъ не менѣе послѣ введенія базиліанокъ во владѣніе этимъ имѣніемъ, Русиловичи изгнали ихъ и тѣмъ дали поводъ къ дальнѣйшему производству дѣла. По выслушаніи обѣихъ тяжущихся сторонъ трибуналъ вторично призналъ искъ базиліанокъ правильнымъ и присудилъ отвѣтчиковъ къ безчестію и уплатѣ издержекъ въ размѣрѣ 6,710 злотыхъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Junii ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym na kadencyą Ruską obranemi y w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącemi, gdy z porządku wołania regestrów sprzeciwieństwa, z karty siódmey, ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w Bogu przewielebney iey mości panny Eufrozyny Puzakiewiczowny—starszey y wszystkich ich mości panien bazylianek, przy cerkwi pod tytułem świętey Tróycy w Mińsku rezyduiących, oraz imci pana Wawrzynca Kiiuca—administratora onych Hryniewickiego, z wielmożnemi imć panami Ignacym Zbrożkiem—podczaszym Podolskim, qua dziedzicem, Franciszkiem y Brygidą, primo Zbrożkową, adpraesens Rusiłowiczami — regentami ziemskiemi Grodzieńskiemi, dożywotniemi possessorami maiętności Suszkowa y motorami sprawy, za pozwem, od aktorek po obżałowanych ichmościów przed sąd nasz wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o kontrawencyą dekretowi trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, Marca siódmego dnia na obżałowanych ichmciów Rusiłowiczów in captatum tempus wypadłemu, vigore którego dekretu gdy żałuiące bazylianki Mińskie święto-Troieckie exekucyą do folwarku ichmciów Suszkowa, iako za konwikcyą ultymarną, sprowadzić chcieli, pod ówczas obżałowany imć pan Rusiłowicz, na usilne prozby swoie y interesuiących się za sobą, ziednawszy łatwości u żałuiących dellatorek, za pewną summę, w dokumencie assekuracyinym wyrażoną, pretensyą całą do obżałowanego imci regulowaną, z wielkim żałuiących dellatorek pokrzywdzeniem ukombinował, termin exekucyi summy, w assekuracyinym doku-

mencie wyrażony, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, dnia dwudziestego siódmego Decembra opisał, a in casu w terminie nieoddania, tedy nie tylko troiakie zaręki, ważność rzeczy wynoszące, ale też rekrudescencyą całego procederu z iegomością zaszłego zachował y opisał, tandem w terminie exekucyi summy umowioney żałuiącym dellatorkom nie oddał, iako świadczy proces y pilność, in tempore uczyniona. Insubsequenti, gdy vigore zachowaney proceder rekrudescencyi, według dekretu trybunalskiego captati temporis, po wydanym iuridice obwieczczeniu y po zeznaniu onego, wielmożny Wańkowicz—sędzia ziemski Miński, w terminie do tradycyi przypadłym, do maiętności Suszkowa, w Mińskim woiewodstwie położoney, ziechał y pod ówczas nemine contradicente wioskę Suszków nazywaiącą się, z czterma podanymi y piątym nowikiem, z ich dobytkiem y powinnością, żałuiącym dellatorkom podał, inwentarz iuryzdycznie sporządził, y w possessyą intromittowawszy, sam dla sądów następuiących do Mińska odiechał; obżałowani ichmość Rusiłowiczowie, po odiezdzie urzędnika, zgromadziwszy swywolną kupę, z wioski Suszkowa żałuiącym dellatorkom expulsyą uczynili. O co żałuiące dellatorki z obżałowanymi ichmościami chcąc prawem czynić, ante omnia, do approbaty dekretu trybunalskiego captati temporis, a za onym listu podawczego urzędowego y inwentarza, do uznania rehabicyi wioski Suszkowa z poddanymi, urzędownie dellatorkom za konwikcyą ultymarną dostałey, a przez obżałowanych ichmościów expulsive odebraney, do pokarania paenami kontrawencyinemi y expulsyinemi, do przysądzenia summy dekretami wskazaney, insimul z prowizyą y expensami prawnemi, do wskazania paen, win, nadgrodzenia szkod, strat, expens prawnych, salva melioratione tey żałoby. Za takowym pozwem, obżałodanym ichmościom w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Januarii dwudziestego dnia w maiętności, Suszkowie zwaney, w woiewodstwie Mińskim sytuowaney, oczewisto w ręce przez ieneralła iego królewskiey mości woiewodstwa Mińskiego Iakuba Szabunia podanym, eorundem dwudziestego czwartego na urzędzie i. k. mci grodzkim Mińskim zeznanym, żałuiące delatorki przed naszym sądem instituerunt actionem. *W którey sprawie* po kontrowersyach, od ichmość pana Zbrożka o eliminatę siebie z aktoratu et de insubsistentia onego, a od ichmość panien bazylianek de legitimitate z tymże imci aktoratu nawzaiem donoszonych, ponieważ z dekretu kontumacyinego trybunalskiego w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, miesiąca Marca siódmego dnia, że pozwy po ichmościów Rusiłowiczów wynoszone, na dobrach Suszków pokładane były, dowodzi się, a ponieważ w teraznieyszym ichmościów panów Rusiłowiczów oskarżeniu imć pan Zbrożek z dziedzictwa tych dobr pozwanym być okazuie się, niemniey ponieważ artykuł piędziesiąty z rozdziału czwartego possesora razem z dziedzicem pozywać każe; za czym my sąd trybunału głównego w. x. Lit., nie uznawaiąc pretendowaney imci pana Zbrożka eliminaty z aktoratu, żałobę y proces ad instantiam tegoż iegomości konnotowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo my sąd trybunału głównego w. x. Lit. niestawaiącego imci pana Ignacego Zbrożka—pod-

czaszego Podolskiego, po trzykroć do prawa wołanego, iako onemu nieposłusznego, w roku zawitym na upad rzeczy, oraz pro contraventione, na infamią wzdaiemy. Dalszych zaś, iako to: imci panów Franciszka y Brygidę, primo Zbrożkową, ad praesens Rusiłowiczow—regentow ziemskich Grodzieńskich, similiter wołanych po trzykroć do prawa, iako onemu nieposłusznych, na upad w rzeczy, a iako iuż po dekrecie zaappelowanym iterum na infamią ex personali wzdaiemy, ad publicandum tych infamii ienerała sądowego przydaiemy, wołać, proklamować nakazuiemy. Dokumenta zatym, parti actoreae służące, idque dekret kontumacyiny trybunalski, ad instantiam proceduiących aktorek, z wzdaniem na infamią ex personali vigore dekretu oczewistego z wskazem summy czterech tysięcy siedmset dziesięć złotych polskich et cum aliis lucris, na pozwanych ichmościach panach Rusiłowiczach małżonkach w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, Marca siódmego dnia na kadencyi Mińskiey otrzymany, a za tym dekretem list obwieszczy urzędowy, przez wielmożnych imci panów urzędników Mińskich, ad instantiam proceduiących aktorek wydany, a przez ienerała i. k. mci powiatu Lidzkiego Iana Leszkowicza pozwanym i. pp. Rusiłowiczom małżonkom w maiętności Suszkowie, w woiewodstwie Mińskim leżącey, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt cwartym, miesiąca Decembra trzynastego dnia podany, eorundem dwudziestego dziewiątego na urzędzie i. k. mci grodzkim Mińskim zeznany, z dowodem, deinde list poiezdczy odprawioney exekucyi za dekretem, superius pomienionym, przez wielmożnego imci pana Mateusza Wańkowicza — sędziego ziemskiego Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, Ianuaryi dziewiątego dnia pod pieczęcią wydany, pro reliquo pozew z dowodem y wszystkie, ad hanc causam reguluiące się iuris solennitates in toto approbuiemy, przy mocy y nienaruszonym walorze inviolabiliter zachowuiemy y mieć chcemy. In virtute których summy, dekretem powyżey wspomnionym cztery tysiące siedmset dziesięć złotych polskich wskazaney, paen kontrawencyinych za dwukrotne bronienie tradycyi urzędowey czterysta kop litewskich, a za expens prawny tysiąc złotych polskich, in universum computando—sześć tysięcy siedmset dziesięć złotych polskich na pozwanych i. pp. Rusiłowiczach małżonkach, Zbrożku y na wszelkich ichmościów dobrach, maiętnościach y summach, ubique locorum będących, dla proceduiących aktorek przysądzamy, a za wskaz wyż wyrażoney summy dla uczynienia super quibusvis citatorum, do prawa non comparentium, bonis skuteczney, prawney, a nieodwłoczney forti manu, mota nobilitate, captato iterum quovis tempore, exekucyi, do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoreae użyć się mianych, założywszy in contra nonexequentes officiales paenas privationis officiorum, odsyłamy. A to decisum obwarowawszy, ażeby imć pan Zbrożek tradycyi dobr Suszkowa nastąpić maiącey, ullo titulo et praetextu bronić sub paenis nie ważył się. A gdy termin prawny ad publicandum tych infamii przypadł, tedy ienerał sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, i. pp. Ignacego Zbrożka — podczaszego Podolskiego, za infamisa, tanquam pro contraventione,

a Franciszka y Brygidę, primi voti Zbrożkową, ad praesens Rusiłowiczow—regentów ziemskich Grodzieńskich, za infamisow ex personali kondemnowanych et in captatum tempus wzdanych, w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swoiey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa, iako się agitowała, tak do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. iest przyięta y wpisana.

1776 г. Сентября 18 дня.

Изъ книги № 153, за 1776 г., л. 783—786.

79. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Минскаго св. Духовскаго женскаго монастыря съ Униховскими о неуплатѣ взятой Униховскимъ суммы.

Въ этомъ документѣ заключается трибунальное опредѣленіе по двумъ искамъ: первому Минскихъ св. Духовскихъ монахинь противъ Униховскихъ и встрѣчному со стороны послѣднихъ. Монахини жалуются на Униховскихъ, что они въ разное время заняли у нихъ по заемнымъ письмамъ значительную сумму денегъ, по первому 1,000 талеровъ, по второму—разной монетой 6,000 польскихъ злотыхъ и не желаютъ уплачивать ни суммы, ни процентовъ. Въ свою очередь Униховскіе жалуются на монахинь, что онѣ взымаютъ съ нихъ высокіе проценты и посредствомъ ихъ успѣли уже вернуть себѣ данную въ займы сумму. По выслушаніи тяжущихся сторонъ, трибуналъ искъ монахинь призналъ правильнымъ и постановилъ взыскать съ Униховскихъ всю занятую сумму съ процентами, — по первому займу 8,960 злотыхъ, по второму 7.690 злотыхъ, искъ же Униховскихъ призналъ не дѣйствительнымъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Septembra ósmego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi, et in unum poniżey złączonemi, przypadłey, mianowcie: *za pierwszym aktoratem* w Bogu przewielebney i. panny Petruneli Krasowskiey — starszey y wszystkich i. panien bazylianek klasztoru święto - Duskiego Mińskiego, z wielmożnemi i. pp. Franciszkiem y Teresą z Bułharynów Unichowskiemi—sędziami ziemskiemi woiewodstwa Mińskiego, małżonkami, za dekretem remissyinym w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Aprylа iedynastego dnia w trybunale głównym w. x. Lit. ferowanym, y za żałobą w nim będącą, mieniąc o to: Iż co obżałowani imć pierwiey w roku tysiąc siedmset piędziesiąt czwartym, Marca piętnastego dnia, ku pilney a spólney potrzebie swoiey, summy gotowey rękodayney w śrebrney talerowey monecie, in specie tysiąc

talarów bitych, na zapis obligacyiny, in forma iuris z listem na przyznanie sprawiony, u żałuiących delatorek pożyczywszy, termin opłacenia tey summy w roku pod ówczas następuiącym tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym, w dzień Iózefata święta rzymskiego, Marca dziewiętnastego dnia przypadaiącego, circa acta grodu woiewodstwa Mińskiego wyznaczyli, a pro securitate tey summy ewikcyą na wszelkie dobra swoie wniosszy, in casu na terminie wyżey specifikowanym przeczeczoney summy nieopłacenia, liberam inequitationem do wsi, Uhły nazwaney, od maiętności Rusinowicz odłączoney, w woiewodstwie Mińskim leżącey, opisali, demum takowey summy in toto, nec in parte nie opłaciwszy; na drugi zapis obligacyiny, także in forma iuris z listem na przyznanie sprawiony, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, Iunii dwudziestego drugiego dnia datowany, sam obżałowany Unichowski—na ówczas pisarzewicz ziemski, ad praesens sędzia prezyduiący ziemski woiewodstwa Mińskiego, znowu ku pilney potrzebie swoiey summy itidem rękodayney, nie z żadnego kontraktu, ani przezysku prawnego urosłey, in distincta moneta starey tynfowey y szostakowey trzy tysiące złotych polskich, a w saskiey także trzy tysiące złotych polskich, a w ogul znioszy sześć tysięcy złotych polskich u żałuiących delatorek pożyczywszy, et liquide do rąk swoich odliczoney odebrawszy, termin opłacenia takowey powtórney summy w roku dawno przesłym tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym, Iunii dwudziestego czwartego dnia circa acta grodu woiewodstwa Mińskiego wyznaczył y ewikcyą na wszelkie dobra swoie wniosł. Tandem contraveniendo takowym obudwom opisom swoim, ani pierwszey, ani powtórney summy w naymnieyszey części żałuiącym delatorkom nie opłacili y opłacać ad usque niechcą, o co żałuiące delatorki z obżałowanemi ichmi chcąc prawem czynić, *ante omnia*, do approbaty dwuch zapisów obligacyinych z listami na przyznanie, supra de data wyrażonemi, do przysądzenia summy za pierwszym obligiem tysiąc talarów bitych w starey talarowey monecie, a za drugim obligiem sześć tysięcy złotych polskich in distincta moneta, to iest, w staropolskiey tynfowey y szostakowey trzy tysiące złotych polskich, a w monecie kurrencyiney kraiowey itidem trzy tysiące złotych et distinctim do przysądzenia procentu, a data nieokazania kwitów branego, od obudwuch tych summ należącego, do uznania inekwitacyi do wsi, Uhły nazwaney, wedle wyraźności obligu, do wskazania zarąk y do przysądzenia expens prawnych, oraz do nadgrodzenia tego wszystkiego, co czasu prawa deducetur, salva tey żałoby melioratione. *Za drugim aktoratem* wielmożnego i. p. Franciszka Unichowskiego—sędziego ziemskiego Mińskiego, z wielebną i. p. Petronelą Krasowską— starszą y wszystkiemi i. pp. bazyliankami konwentu Mińskiego, za pozwem, od aktora po obżałowane imci przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaniesionych manifestów, a mianowicie o to: Iż obżałowani ichmci nad prawa pospolite y sprawedliwość procent dziesiąty przez tyle lat, iako to tysiąc siedmset pięćdziesiąt trzeciego, Apryla wtórego, listy y kwit, oraz poślednieysze kwity, a praecipue list. x. Kniażewicza—opata zakonu świętego Bazylego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Iulii dziesiątego pi-

sany, poświadczaią, na żałuiącym delatorze wymagaiąc, niemało uszkodzenia temuż żałuiącemu przez tę uciążliwość y wyciężenie przynieśli y przez takowy przebor procentu samą kapitalną summę wybrawszy y tak żałuiącego wycięczywszy, ieszcze do procederu, na ostatnie uciemiężenie, po wydanym nawet w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym z wypłacenia procentu zakwitowaniu przed terminem pociągneli żałuiącego, a tak tenże żałuiący delator, chcąc o to wszystko, tak wielkiey krzywdzie swoiey, przy mocy praw w. x. Lit., prawem czynić, *ante omnia* do nakazania, iżby ta cała summa, którą obżałowani ichmć przez przebor procentu od żałuiącego delatora w przeciągu lat kilkanastu nad prawo y słuszność wybrali, była powrócona temuż żałuiącemu delatorowi, czyli też in detruncationem kapitału oney że zapisania, per consequens summy, przez obżałowanych za obligiem u żałuiącego rekwirowaney, iako, uti supra praemissum, bonifikowaney y przez przewod procentu opłaconey, uchylenia y a nexu exolutionis żałuiącego uwolnienia, do zachowania żałuiącemu salvam in omni evasionem et potioritatem, do dowodu circa praemissa, do nadgrodzenia expensów prawnych, wskazania paen y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. A iako te żałoby z pozwów autentycznych de tenore suo w ten nasz dekret są wpisane, tak za onemi praenominatae partes przed nami sądem instituerunt negotium. W którey sprawie w roku teraznieyszym, miesiącu y dniu, wyż na dacie pisanych, my sąd trybunału głównego w. x. Lit., rekonwencyonalny w. i. p. Unichowskiego—sędziego ziemskiego Mińskiego, aktorat z karty trzechsetney dwudziestey ósmey tychże regestrów obligowych do wpisu y aktoratu, w regestrach obligowych tegorocznich na karcie czterdziestey ósmey będącego y ninieyszey sprawie początek daiącego, przyłączywszy, proceder iniunximus. In procedendo dnia osimnastego eorundem po kontrowersyach, ad invicem doniesionych, my sąd trybunału głównego w. x. Lit., dwum zapisom obligacyinym, oraz inekwitacyinym: pierwszemu, w roku tysiąc siedmset czwartym, Marca piętnastego, z terminem oddania w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt piątym. Marca dziewiętnastego dnia, drugiemu w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt pierwszym, Iunii dwudziestego wtórego dnia z terminem oddania tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtórym, Iunii dwudziestego czwartego dnia wydanym, insistendo, za pierwszym obligiem, od obóyga w. i. pp. Unichowskich, na tenczas pisarzow, adpraesens sędziów ziemskich Mińskich, wydanym, summy kapitalney złotych polskich ośm tysięcy, procentu od daty ostątecznego kwitu do daty exolucyi za lat dwie, po sześć od sta, złotych polskich dziewięć set sześćdziesiąt; za drugim obligiem, od iednego w. Unichowskiego kapitału sześć tysięcy złotych polskich, procentu od roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzeciego do daty wypłacenia teraz determinuiącego się za lat cztery, po sześć od sta, złotych polskich tysiąc czterysta czterdzieście, expensu prawnego złotych polskich dwieście pięćdziesiąt na w. i. pp. Unichowskich—sędziach ziemskich Mińskich, proceduiącym i. pp. bazyliankom przysądziwszy, gdyby takowe summy zosobna sądzone, to iest: za pierwszym obligiem kapitalną y procentową in unum ośm ty-

sięcy dziewięć set sześćdziesiąt złotych polskich w roku przyszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Marca dziewiętnastego dnia et distinctim za powtórnym obligiem summę kapitalną procentową, z dołączaiącym się expensem prawnym, in universum złotych polskich siedm tysięcy sześćset dziewiędziesiąt, w roku takoż przyszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Iunii dwudziestego czwartego dnia i. pp. bazyliankom ś. Duskim Mińskim, lub plenipotentowi ichmci, nie przyimuiąc na tą summę aresztów, ani nabywaiąc wlewków, currenti legaliter w w. x. Lit. moneta, przy xięgach grodzkich Mińskich, sub vadio alterius tanti et sub paenis irremissibilibus contraventionum, praeviis quietationibus, w. i. pp. Unichowscy—sędziowie ziemskie Mińskie, oddali y wypłacili, nakazuiemy. A w przypadku nieopłacenia takowych summ liberam inequitationem do maiętności Rusinowicz, w woiewodztwie Mińskim leżącey, ad proportionem distinctim sądzonych summ, bez obwieszczenia y żadney litispendencyi, tylko mocą tego dekretu, quovis po nieoddaniu summ wyżey zasobna sądzonych captato tempore, przez urząd ad libitum użyć miany, ichmć pannom bazyliankom uznawamy, a w. i. pp. Unichowscy, gdy tey inekwitacyi sami przez się y przez subordynowane osoby ullo titulo et praetextu pod nieuchronną sprzeciwieństwa karą bronić y tamować nie ważyli się, obowiązuiemy. Co się zaś ściąga do pretendowaney przez w w. Unichowskich przebieranych procentów strony i. pp. bazylianek restitucyi, ponieważ pomienione procenta dobrowolnie od w. Unichowskich opłacane były y takowa dobrowolność w czasie swoim żadną litispendencyą reklamowana nie była y nie pierwiey ciż w. Unichowscy w tey mierze na i. pp. bazylianki Mińskie manifestowali się, aż po uprzedzonym przez też i. p. bazylianki procederze y po nastąpionym praesenti causa, w roku teraznieyszym Apryla iedynastego dnia, copiarum spraw w trybunale głównym w. x. Lit. dekrecie, przeto my sąd trybunału głównego w. x. Lit, takową w. Unichowskich pretensyą, iako przeciwko własney dobrowolności uroszczoną, uchyliwszy, i. pp. bazylianki Mińskie od wzmienionego przebieranych procentów powrócenia nazawsze uwalniamy, a pro parte w. Unichowskich detruncationem procentu od summy, powtórnym obligiem opisaney, ieśliby po roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzecim kwity okazały się, circa praemissam exolutionem praecustodimus, paen zaś kontrawencyinych y żadnych dalszych na żadną nie uznawaiąc stronę, po zadość uczynieniu temu dekretowi, proceder prawny, hac in causa ubivis zaszły, kassuiemy, wieczne milczenie nakazuiąc, na sprzeciwiaiących się ważność osądzoney rzeczy et paenam personalis infamiae interponimus.

1776 г. Октября 21 дня.

Изъ книги № 2290, за 1776 г., л. 11.

80. Контумацiйный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ генерала базиліанскаго ордена Порфирія Важинскаго на капитана Шукевича за неуплату суммы тысячи золот. польскихъ.

Базиліанскій генералъ Важинскій подалъ въ трибуналъ жалобу на супруговъ Шукевичей по слѣдующему поводу: по смерти Бенедикта и Терезы Секлюцкихъ, Шукевичи получили отъ нихъ по наслѣдству значительное имѣніе; вмѣстѣ съ этимъ къ нимъ перешло и обязательство исполнить духовное завѣщаніе покойныхъ, по которому отказано было 1,000 злотыхъ Важинскому. Не смотря на это, Шукевичи отказались отъ уплаты своего долга. Трибуналъ, по разсмотрѣніи документовъ, искъ Важинскаго призналъ правильнымъ, а Шукевичей, какъ неявившихся къ отвѣту, подвергъ обычному въ такихъ случаяхъ наказанію, т. е. безчестію и экзекуціи для взысканія долга и судебныхъ издержекъ въ размѣрѣ 1,770 злотыхъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Oktobra dwudziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii z woiewodztw y powiatów w roku teraznieyszym obranemi y w mieście iego królewskiey mości Wilnie zasiadaiącemi, gdy z porządku wołania regestrów ordynaryinych kadencyi ninieyszey, wpisów nowych, z karty pierwszey, ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w. i. x. Porfirego Skarbka Ważyńskiego—generała zakonu ś. Bazylego wielkiego, z ww. ii. pp. Antonim y Benedyktą z Siekluckich Szukiewiczami—kapitanami iego królewskiey mości, małżonkami, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym y za żałobą w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż obżałowani ww. ii. pp. Szukiewiczowie, posiadłszy dobra y różny maiątek po w Bogu zeszłych Benedykcie y Theressie z Ważyńskich Siekluckich—podstarościcach Lidzkich, małżonkach, summy tysiąc złotych polskich, testamentem, od samey Teressy z Ważyńskich Siekluckiey w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątym, Iulii dnia dwudziestego czynionym, eodem anno, mensis Augusti czwartego dnia, w grodzie Lidzkim aktykowanym, dla żałuiącego delatora zapisaney, a do opłacenia wraz po śmierci męża zeszłego Benedykta Siekluckiego przez possessorów dobr ich ostrzeżoney y winney, będąc od daty teyże śmierci, idque od roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, Siekluckich substancyi possessorami, sami z nich korzystaiąc, żałuiącemu delatorowi ani z procentu, ani z kapitału użytkować przez ubliżoną dotąd pomienioney należności satysfakcyą nie dopuszczaią, a zatym, tak samego kapitału, iako y zaległego procentu stali się być debitorami. O co wszyst-

ko chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty wspomnionego testamentu, vigore którego do przysądzenia tysiąca złotych polskich wespół z procentem, od roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, do daty ninieyszey zaległym, in casu niewypłacenia, do uznania inekwitacyi do dobr zeszłego Benedykta Siekluckiego, Brzozowca zwanego, w powiecie Lidzkim leżących, w possessyi obżałowanych nayduiących się, do nadgrodzenia szkod, strat, expens prawnych y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione, żałuiący delator z obżałowanymi ichmościami, za wzmienionym wyż pozwem, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Septembra dwudziestego trzeciego dnia, oczewisto w ręce w dobrach, Brzozowiec zwanych, w powiecie Lidzkim leżących, przez ienerała iego królewskiey mości powiatu Lidzkiego, Stefana Juszkiewicza, podanym, eademque data, coram actis grodu powiatu Lidzkiego zeznanym, przed sądem naszym instituit actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii pozwanych w. w. i. pp. Antoniego y Benedyktę z Siekluckich Szukiewiczów—kapitanów iego królewskiey mości, małżonków, trzykrotnie z nakazu naszego przez woźnego do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych y niestawaiących, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na banicyą doczesną wzdaiemy, proklamować y publikować przez ienerała sądowego nakazuiemy; produkowane ex parte actorea punkta testamentowe, przez zeszłą w. i. panią Teressę z Ważyńskich Sieklucką — podstar. Lidzką w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Iulii dwudziestego dnia czynione, tegoż roku, miesiąca Augusta czwartego dnia, na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim powiatu Lidzkiego aktykowane, eodemque anno, miesiąca Augusta ośmnastego dnia z tychże xiąg grodu Lidzkiego vidimatim wyięte, y dalszy proceder prawa, in rem et partem actoris służący, we wszystkim stwierdzamy y przy mocy nienaruszney zachowuiemy. Intuitu których punktów testamentowych, summy kapitalney tysiąc złotych polskich, a in vim prowizyi, za lat ośm od daty śmierci zeszłego Benedykta Siekluckiego — podstar. Lidzkiego, y od daty obięcia w possessyą całey substancyi przez ww. i. pp. Szukiewiczów — kapitanów iego królewskiey mości, małżąków, po tymże zeszłym Siekluckim zaległey, po siedm od sto licząc, złotych polskich pięćset sześćdziesiąt, tudzież in vim expens na prawo łożonych dwieście dziesięć złotych polskich, a w iedno znosząc—złotych polskich tysiąc siedmset siedmdziesiąt na ww. i. pp. Antonim y Benedykcie z Siekluckich Szukiewiczach—kapitanach iego królewskiey mości, małżąkach, y na wszelkich dobrach tychże, niestawaiących i. pp. Szukiewiczów, a mianowicie na dobrach, Brzozowiec zwanych, w powiecie Lidzkim położonych, dla w. i. x. Porfirego Skarbka Ważyńskiego—generała zakonu świętego Bazylego wielkiego przysądzamy; niemniey, mocą tego dekretu liberam inequitationem do dobr wyż wzmienionych Brzozowca, w powiecie Lidzkim sytuowanych, temuż imci uznawamy; a iako dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy prawney y nieodwłoczney na wszelkich dobrach y summach niestawaiących ichmościów exekucyi, tak dla podania per inequitationem

dobr Brzozowca, do urzędów ziemskich lub grodzkich w. x. Lit., wedle upodobania aktora użyć się maiących, założywszy in contravenientes temu dekretowi dalsze paeny prawne, odsyłamy. A gdy termin prawny ad publicandum tey banicyi doczesney przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Iakub Kołomażewski, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, z aktoratu w. i. xiędza Porfirego Skarbka Ważyńskiego—generała zakonu ś. Bazylego w., ww. i. pp. Antoniego y Benedyktę z Siekluckich Szukiewiczów—kapitanów iego królewskiey mości, małżąków, za banitów doczesnych w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swoiey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii spraw dekretowych, w Wilnie expedyowanych, przyięta y wpisana.

1776 г. Ноября 19 дня.

Изъ книги № 2390, за 1776 г., л. 64—71.

81. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала, которымъ назначается разслѣдованіе дѣла между Кіевскимъ митрополитомъ Шептицкимъ и Виленскими жителями Козеломъ, Гребницкимъ и др. касательно права владѣнія церковною землею въ Вильнѣ.

Въ этомъ документѣ излагается трибунальное опредѣленіе по дѣлу между Кіевскимъ митрополитомъ, еп. Шептицкимъ и разными лицами (обывателями Вильны) о захватѣ церковной земли. Митрополитъ Шептицкій приноситъ жалобу на разныхъ лицъ по поводу насильственнаго завладѣнія ими разными церковными землями, преимущественно въ Зарѣчной части, при этомъ указываетъ также и на способы такого завладѣнія. Въ свою очередь и поименованныя въ этомъ документѣ лица подали встрѣчные иски противъ митрополита, въ которыхъ заявляютъ, что нѣкоторыми землями они владѣютъ по документамъ, а другими на правахъ наслѣдства. Трибуналъ назначилъ по этому дѣлу особую коммиссію, которой поручилъ произвести на мѣстѣ предварительное разслѣдованіе, послѣ котораго уже рѣшилъ приступить къ окончательному его рѣшенію.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, miesiąca Nowembra dziewiętnastego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącymi, in unum złączonymi y skombinowanymi, przypadłey, mianowicie: za *pierwszym aktoratem* i. ww. i. xx. Felicyana Wołodkowicza—arcybiskupa y metropolity całey Rusi, Leona Szeptyckiego—biskupa Lwowskiego, tudzież w. i. x. Franciszka Antoniego Modzolewskiego—officyała metro-

polii Wileńskiey, z ww. ichmość panami Antonim Komarem — miecznym powiatu Wilkomirskiego, Józefem Gorskim—rotmistrzem Wileńskim, Heleną Żabiną—starościną Koszańską matką, Józefem, Kazimierzem zupełność lat maiącym, Ignacym, in minorennitate zostaiącym, Żabami—starościcami Koszańskiemi, Urbanem Hrebnickim—starostą Miciuńskim, Józefem Koziełem—porucznikiem buławy wielkiey w. x. Lit., Wincentym, zupełność lat maiącym, Stanisławem, Benedyktem, Xawerym, in minorennitate zostaiącymi, Wołowiczami—starościami Purwińskiemi, oraz ww. ii. pp. Stanisławem Wawrzeckim—sędzią ziemskim powiatu Brasławskiego, Tadeuszem Wąsowskim—czesznikiem Smoleńskim, i. x. Ildefonsem Bylewskim—przeorem, Cezarym Wołczackim—prokuratorem, y całym zgromadzeniem ww. xx. dominikanów świętoduskich Wileńskich, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmościow przed nasz sąd wyniesionym, y referuiąc się we wszystkim do zaszłych żałob, processów, dekretów, różnemi laty, miesiący, dni w tey sprawie zapadłych, a mianowicie o to: iż co obżałowani ichmość, maiąc swoie kamienice, dwory, dworki y domy, na iuryzdyce ziemskiey, na placach poświętnych, na których niegdyś cerkwie, klasztory, czyli zabudowania do kościołów należące y cmentarze bywały, a przez różne nieszczęśliwości kraiowe do ruiny y upadku poprzychodziły, które place obżałowani przez antecessorów y iuryzdatorów swoich gwałtownym sposobem zabrali y na takowych placach domy swe mieszkalne, różne zabudowania, dziedzińce y ogrody pozakładali, a inne takowe przeświętne place do domów y kamienic swoich poprzywłaszczali y poprzyłączali, inni zaś, konsensa od antecessorów żałuiących delatorów na rzeczone placy pobrawszy, oraz kontrakta et varii tituli skrypta, z obowiązkiem płacenia terragium do skarbu żałuiących aktorów, oraz varii generis podatki, tak sami przez się, iako też przez mieszkańców y gospodarzów swych corocznie wypłacać się powinne, iako przez antecessorów y iuryzdatorów swoich wnaszać y wypłacać wzbraniali się y takowe terragia y podatki u obżałowanych od dawnych czasów są zaległe y niewypłacone, a żałuiący actores znaczne z tych powodów, iako przez opłacenie podatków rzeczy-pospolitey, tak też et tempore hostilitatis przez nieiednokrotne opłacenie uchwał y podatków, ponieśli szkody y straty; niektórzy zaś obżałowani ichmość, mimo wyraz konsensów, domy mieszkalne drewniane, a nie murowane y pokrycia tychże domów, czyniące wielkie niebespieczeństwo całemu miastu, zabudowali, gnoiami, gruzami wspomnione żałuiących delatorów place pozarzucali, inne też obżałowani ichmość konsensa y kontrakta, oraz kwity opłaconych terragiów zataiwszy, z obowiązków y wyrazów, w tychże konsensach y kontraktach zawartych, a przez antecessorów y iuryzdatorów dobrowolnie na siebie przyiętych, wyłamuią się y niepodległość w opłaceniu terragium, wszelkich podatków wykazuią, a przez to wszystko szkody y straty skarbowi żałuiących aktorów czynią. O co wszystko żałuiący actores z obżałowanymi ichmośćmi chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty wszelkich spraw, dokumentów, zapisów, dekretów, na iuryzdykę ziemską metropolitańską służących, do obwarowania actoribus omnimodam securitatem wieczystey teyże iuryzdyki possessyi, do komportacyi

spraw, konsensów, kontraktów y regestrów birczych y wszelkich dokumentów, sub nexu iuramenti, przez obżałowanych, któremi się zaszczycaią, oraz kwitów płaconych terragiów, podymnego y wszelkich podatków, do zapłacenia zaległych terragiów y podatków, a in casu nieopłacenia liberam onych praeocupationem cum superficie et omni bonitate uznania, do ukarania za kontrawencye dekretom, przez obżałowanych poczynione, winami kontrawencyinemi, do nakazania, ażeby obżałowani terragia y wszelkie podatki corocznie, sub paenis irremissibilibus contraventionum, do dyspozytorów żałuiących aktorów zawsze punktualnie wnaszali y importowali, do udecydowania paen, win, zarąk za nieuskutecznienie wyrazów, w konsensach y assekuracyach określonych, a przez obżałowanych dobrowolnie przyiętych, do uchylenia wszelkich obżałowanych petytów, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, y tego wszystkiego, co czasu prawa obszernie dowiedziono będzie, salva melioratione tey żałoby. Za *drugim aktoratem* w. i. p. Urbana Antoniego Hrebnickiego — starosty Miciuńskiego, z i. ww. ii. xx. Felicyanem Wołodkowiczem — metropolitą całey Rusi, Leonem Szeptyckim — biskupem Lwowskim, koadiutorem teyże metropolii, imć xiędzem Franciszkiem Modzolewskim — officyałem Wileńskim, tudziesz sławetnym Józefem Kropiwnickim — stolarzem, Józefem Wirwiczem, Ignacym Kamińskim — szewcami, iuryzdyczaninami metropolitańskiemi, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co plac w mieście Wilnie, za konsensem ś. p. Gabryela Kolendy — metropolity całey Rusi, do zabudowania Markiewiczom, obywatelom Wileńskim, postąpiony, z warunkiem, iak naybespiecznieyszym tegoż domowstwa używania, darowania, przedania y ku naylepszemu pożytkowi obrócenia, od których zabudowany y dobrze w budowlę opatrzony dostał się Witkowskim, a od nich Chroszczewskim, tandem od Chroszczewskich Marcinkiewiczom, a od Marcinkiewiczów i. panu Janowi Dominikowi Orlickiemu — komornikowi powiatu Rzeczyckiego, od którego, za konsensem i. pana Tadeusza Hłaski — generalnego kommissarza dobr metropolitańskich, w roku tysiąc siedmset piędziesiąt szóstym, Maia trzeciego dnia wydanym, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym, Maia czwartego dnia dato in crastinum w magdeburyi Wileńskiey przyznanym, prawem wieczysto-przedażnym za summę tysiąc dwieście złotych polskich żałuiący delator nabywszy, gdy znaczne opuściałego zabudowania reparacye y de novo erekcye poczynił y w czasu possessyi swoiey zwyczayne podatki y ustanowione za czasów possessyi opłacał, furaże wydawał, eo tempore obżałowani, instynktem obżałowanego stolarza y szewców namowami y obietnicami intrat podniesieni, różne pretexta wynaydować, importowanych wedle słuszności podatków nieprzyimować, a niezwyczayne płace nakładać, dyfferencye rościć y różne wynalazki do rugowania z budowli żałuiącego delatora na placu będącey proiektować zacząwszy, gwałtownie połowę większą placu zabrali y sami ichmość rozmaicie żałuiącego delatora pokrzywdzaiąc prozekwować ieszcze iego niesłusznie y bezwinnie postanowili, eoque fine w trybunale zaocznie, bez podania pozwu, sprawę intentowawszy, illegaliter żałuiącego delatora kondemnowali,

do szkod, strat y expens prawnych przyprowadzaią. O co żałuiący delator, chcąc z obżałowanymi ichmościami prawem czynić, ante omnia, do utwierdzenia wszystkich praw, zapisów et omnis tituli dokumentow, pro parte actoris służących, intuitu których do obwarowania wieczystey possessyi wszelkiey budowli, tymiż prawami zabespieczoney, do uznania reindukcyi do zabranego placu, oraz inkwizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi, a w samey sprawie do odesłania na rozgraniczenie przed sąd komornikowski, do skassowania wszelkich attentatów, a mianowicie dekretu, clandestine otrzymanego, ze wszelką obżałowanych pretensyą, a zatym do obwarowania activitatem loci standi, do komportacyi omnis tituli dokumentów, całość placu oznaczaiących, sub nexu iuramenti, do pokarania paenami prawnemi, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, y o to wszystko, co czasu prawa deducetur, salva żałoby melioratione. *Za trzecim actoratem* w. i. pana Iózefa Kozieła—porucznika petyhorskiego woysk w. x. Lit. z i. w. i. x. Felicyanem Wołodkowiczem—metropolitą całey Rusi, tudzież imć xiędzem Franciszkiem Modzolewskim —officyałem, oraz Iózefem Wirzbiczem—gospodarzem, na zabranym ogrodzie mieszkaiącym, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą w nim wyrażoną, wmieniąc o to: iż co obżałowany imć xiądz metropolita całey Rusi, non attenta circumscriptione antecessorów swoich trzech metropolitów, iako to ichmościów xięży Gabryela Kolędy, Cypryana Żochowskiego y Athanazego Szeptyckiego, mimo których prawa approbaty wieczyste na kamienicę żałuiącemu delatorowi y plac z ogrodem, do teyże kamienicy należący, pro parte actoris służące, renitendo onym, a oraz prawa w. x. Lit. de immunitate opisane convellendo, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartym, miesiąca Iunii dwunastego dnia, stante na tenczas ieszcze interregno, dyspozytorom pałacu swego Wileńskiego ogród z placem, do kamienicy żałuiącemu należący, w dawney, spokoyney possessyi, na fundamencie praw, zapisów zostaiący, per vim et potentiam zabrać kazał, którzy dyspositores placu tego, na kamienicę żałuiącego delatora nachodząc, różne odpowiedzi czyniąc, gospodarza, w kamienicy tey będącego, infestuiąc, ogród pomieniony z placem violenter et expulsivo modo zabrawszy, na takowy ogrod drzewa ponaprowadzali y, budynek erygowawszy, gospodarza wyprowadzili, żałuiący delator in ordine zapisów, konfirmacyi metropolitów wspomnionych, signanter poślednieyszego zapisu i. w. i. x. Szeptyckiego, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego przyznanego, aktorowi służącego, podatki rzeczypospolitey, iako też terragia z kamienicy, placu y tego ogrodu, adpraesens zabranego, dotąd wypłaca et totaliter importuie. W czym żałuiący delator, niepoiednokrotną przez się y przyiacioł rekwizycyę czyniąc, pomienionego ogrodu z placem zabranego przywrócenia dopominał się. a obżałowany i. x. metropolita, w paeny, winy expulsyine popadłszy, pomienionego ogrodu z placem nie przywraca, do szkod y expens prawnych nienależycie delatora wprowadza, o co, ratione superius praemissorum, chcąc aktor z obżałowanymi prawem czynić, ante omnia do uznania reindukcyi do wspomnionego ogrodu y placu, expulsive zabranego, vigore daw-

nych praw wieczystych, tudzież zapisów konfirmacyinych metropolitańskych, a post reinductionem do obwarowania actori omnimodam securitatem kamienicy y ogrodu z placem ab omni et quovis ulteriori obżałowanych ichmościów dyspozytorów pałacu impetitione ac violentia, do uznania inkwizycyi y z niesłusznego partycypowania kalkulacyi y szkod weryfikacyi, do wskazania paen, win expulsyinych, wioleneyinych, de lege et merito actionis ściągaiących się, do komportacyi regestrów birczych opłacanych podatków y terragiów, od daty praw y konsensów konfirmacyinych metropolitańskich do daty teraznieyszey znayduiących się, sub nexu iuramenti, do nagrodzenia szkod, strat, expensów prawnych y tego wszystkiego, co się z prawa okaże, salva melioratione żałoby. *Za czwartym aktoratem* w. i. p. Tadeusza Wąsowskiego—czesznika powiatu Pińskiego, z i. ww. i. xiężą Felicyanem Wołodkowiczem—arcybiskupem y metropolitą Kiiowskim, Halickim y całey Rusi, Leonem Szeptyckim—biskupem Lwowskim, koadiutorem metropolii Wileńskiey, imć xiędzem Franciszkiem Antonim Modzolewskim—officyałem generalnym metropolitańskim, tudzież ichmość panami Anną matką, Iózefem synem, Maryanną córką Kozarynami, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc y referuiąc się do żałob, processów, dekretów y całego procederu prawnego, ex instantia w Bogu zeszłey matki żałuiącego aktora, i. pani Eleonory z Żochowskich Wąsowskiey, z w Bogu zeszłym Athanazym Szeptyckim — metropolitą całey Rusi, w trybunale w. x. Lit. zaszłego, a mianowicie, mieniąc o to: iż co zeszły z tego świata i. p. Mikołay Żochowski — koniuszy Połocki, intuitu prawa wieczysto przedażnego, od xiędza Ładzika na dworek w Wilnie, pod świętym Michałem leżący, danego, wieczystym aktorem y sine ulla interruptione et praepeditione possesorem będąc, w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dwudziestego pierwszego dnia pomieniony dworek z ogrodami et cum omni onego circumferentia w Bogu zeszłemu i. p. Ianowi Żochowskiemu, synowcowi swemu, prawem wieczystodarownym, w ziemstwie Wileńskim aktykowanym, dał, darował y wiecznemi czasy zapisał; iakoż zeszły Jan Żochowski ad vitae suae tempora spokoynie ten dworek possydował, po którym Stanisławowi Żochowskiemu, a po nim matce żałuiącego aktora, następnie samemu aktorowi prawem natury dostał się. Successu temporis w roku tysiąc siedmset szóstym, Maia ośmnastego dnia, czasu konflagraty miasta Wilna, wszystkie sprawy wieczyste na różne dobra, między któremi y na ten dworek służące dokumenta, prawa wieczyste, kwity poborowe exolutorum pogorzały, iako in tempore zaniesiony manifest rem obloquitur, o czym powziąwszy notitiam antecessores i. xiędza metropolity, iż wszystkie sprawy, któremi by ius defensionis od niesłuszney onych impetycyi mieć actores mogli, in cinerem et favillam obrócone zostały, naypierwiey ogrody do tego dworku należące, per violentiam, niesłusznie sobie przywłaszczyli, (iako poświadcza proceder w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego ex instantia matki żałuiącego aktora intentowany); praepostere plac, przy tymże dworku przykupiony, zabrali, które ogrody y plac

przykupiony zeszłemu i. panu Antoniemu Kozarynowi zawiedli, denique placu, na którym ten dworek stoi, alias podworza znaczną część, buduiąc staynię y officynę, onemi zaieli y tak plac uszczuplili, że mała onego quantitas nayduie się; nadto nie uważaiąc obżałowany i. x. metropolita z obżałowanym x. Modzolewskim—officyałem swoim, uciążliwe podatki, to iest terragia z tak małego placu płacić każą, które żałuiący delator opłacać musi; ieszcze obżałowani ichmość o zaległe niby terragia, które zawsze opłacone były y o dalsze nescitur iakowe pretensye żałuiącego aktora niesłusznie zapozwali, do strat y expens prawnych indebite onego przywodzą. Zaczym żałuiący aktor, chcąc z obżałowanymi ichmośćmi prawem czynić, ante omnia do approbaty iuris haereditatis et possessionis dokumentów, na ten dworek y na plac przy nim przykupny sobie żałuiącemu służących, tudzież processu, in tempore o zgorzenie spraw zaniesionego, do komportacyi tak przez obżałowanych ii. xx. metropolitę y xiędza Modzolewskiego — officyała iego inwentarzów, ograniczeń, regestrów birczych y wszelkich aktów iuryzdyki metropolitańskiey Wileńskiey, wielość placów oznaczaiących, iako też przez obżałowanych ichmościów Kozarynów wszystkich dokumentów sub nexibus iuramentorum, do przywrócenia zabranych placów y ogrodów, do tego dworku żałuiącego aktora należących, do uznania de usu et fructu z onych kalkulacyi, do umnieyszenia podatku poziemnego lub onego per totum skassowania, wszelkich niesłusznych obżałowanych ichmościów pretensyi y procederu, ieżeliby się iakowy okazać miał, być niesłuszny, post haec odgraniczenia, wyznaczenia komornika, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius przez kontrowersyą dowiedziono y okazano będzie, salva melioratione tey żałoby. Które żałoby, iako w pozwach autentycznych adinveniuntur, tak de thenore suo w ten nasz dekret są ingrossowane y za onemi praenominatae partes ad invicem przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, za przypadnieniem oney w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, miesiąca Nowembra trzynastego dnia in continuatione zapisaliśmy, dnia czternastego eiusdem po kontrowersyach, in ordine stabiliendae activitatis między w. i. panem Hrebnickim—starostą Miciuńskim a i. w. Wołodkowiczem y dalszemi in actoratu wyrażonemi nawzaiem doniesionych, ponieważ imć pan Hrebnicki in ordine niezaskutecznienia zapisu assekuracyinego, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym, miesiąca Maia dnia piętnastego cum vadio trium lucrorum wydanego, pozwany y kondemnowany pozostał y ponieważ według ordynacyi Kociełowskiey, konstytucyą utwierdzoney, uprzedzaiącego processu nie okazano, a zatym gleyt produkowany suffragari nie może; zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii, praevia exoluta sto złotych polskich solutione, activitatem loci standi wielmożnemu i. panu Hrebnickiemu — staroście Miciuńskiemu, warować declarando, proceder nakazaliśmy. In procedendo pozew i. w. i x. metropolity do tego aktoratu wyniesiony ad re-

quisitionem i. pana Józefa Gorskiego iudicialiter konnotowawszy, iterum proceder nakazaliśmy; in procedendo et in continuatione dnia ośmnastego eiusdem activitatem loci standi w. i. panu Hrebnickiemu—staroście Mieciuńskiemu, na kondemnaty trybunalskie, idque banicyą doczesną y wieczną, oraz infamią w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, miesiąca Nowembra dwudziestego dnia ex instantia i. ww. Wołodkowicza—metropolity, Szeptyckiego—biskupa Lwowskiego y imć xiędza Modzolewskiego — officyała metropolii Wileńskiey, iako post exolutionem stu złotych polskich, in praesenti iudicio et inquovis subsellio mieć uznawszy y obwarowawszy, w samey sprawie proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrowersyach, od w. i. p. Hrebnickiego—starosty Mieciuńskiego o przyłączenie aktoratu tegoż imci, folio czterdzieście ośm wpisanego y przywołanego, a od i. w. i. x. Wołodkowicza y dalszych, in reatu wyrażonych, o niełączenie takowego aktoratu nawzaiem doniesionych, ponieważ w. i. p. Hrebnicki et ex reconventionalitate, et ex identitate po tychże i. xiędza Wołodkowicza y dalszych in reatu wyrażonych wyniosł żałobę, zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii za takowąż żałobą aktorat, supra rzeczony, iako ad id negotium należący, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo dwa aktoraty: ieden w. i. p. Kozieła—porucznika Petyhorskiego, z karty pięćdziesiąt wtórey, drugi wielmożnego imć pana Wąsowskiego—czesznika Pińskiego, z karty pięćdziesiątey trzeciey, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo et in continuatione dnia dziewiętnastego eiusdem, po kontrowersyach, od ww. ii. panów Kozieła—porucznika Petyhorskiego o reindukcyą do placu y ogrodu et seorsive od wielmożnego imć pana Hrebnickiego—starosty Mieciuńskiego, itidem o reindukcyą do ogrodu, inferendo być zabrane przez i. x. metropolitę, oraz imć xiędza Mozolewskiego, a od i. w. i. xiędza metropolity y koadiutora, oraz imć xiędza Mozolewskiego negando pretendowanym reindukcyom nawzaiem doniesionych, ponieważ a parte w. i. pana Kozieła processu z wyrażeniem dnia y miesiąca wybicia z dzierżenia placu y ogrodu, a od wielmożnego imć pana Hrebnickiego żadnego o wybicie manifestu nie okazano, lecz tylo żałobą dowodzono. Zaczym my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii pretendowanych reindukcyi tantisper nie uznawaiąc, in ordine obiectae expulsionis między w. i. panem Koziełem—porucznikiem Petyhorskim y Hrebnickim—starostą Mieciuńskim, a i. w. i. x. Wołodkowiczem—metropolitą, Szeptyckim—koadiutorem, Mozolewskim—officyałem, Józefem Wyrwiczem y Ignacym Kamińskim—necessariam inquisitionem censendo et decidendo, na expedyowanie tey inkwizycyi wielmożnych ichmościów panów Rafała Musnickiego — ziemskiego Wileńskiego, Antoniego Ważyńskiego—grodzkiego Oszmiańskiego sędziów, Michała Jeleńskiego — pisarza grodzkiego Rzeczyckiego, non obstante unius absentia, mutuo stron sumptu wyprowadzić powinnych, ex decisione nostra wyznaczamy. Którzy to wielmożni urzędnicy, za wyprowadzeniem siebie mutuo stron sumptu, praeviis ad mentem praw innotescentiis, ad loca his actibus competentia ziechawszy, iuramenta

stron lub onych plenipotentów supra non corruptos neque corrumpendos testes wysłuchawszy, sufficientem indagationem, alias inquisitionem przyimuiąc, świadectwo ludzi wiary godnych tacto pectore, plebeae vero conditionis praemisso corporali iuramento uczynić, et post expeditum hunc actum rotulum inquisitionis, sigillis bene munitum, do kancellaryi ziemskiey woiewodztwa Wileńskiego transportować tenebuntur. Prointerim między wszystkiemi stronami ad invicem kopie spraw dać decidendo, comportationem przez iegomość xiędza Wołodkowicza—metropolitę, Szeptyckiego—koadiutora, y iegomość xiędza Mozolewskiego—officyała ograniczeń, inwentarzów, regestrów birczych ad instantiam wielmożnych ichmościów panów Kozieła, Hrebnickiego y Wąsowskiego do kancellaryi grodzkiey woiewodztwa Wileńskiego, a data praesentis decreti za niedziel dwanaście pod regestrem y datami, sub paenis contraventionum et sub nexu iuramenti, przez iegomość xiędza Mozolewskiego circa principale praestandi decernimus. Pro ultimo wolne mówienie tymże wielmożnym ichmościom panom Koziełowi y Hrebnickiemu circa principali o reindukcyą, oraz paeny, winy expulsyine reservando, iegomość pana Iózefa Gorskiego ex assensu stron z aktoratu eliminuiemy.

1777 г. Іюня 6 дня.

Изъ книги № 154, за 1777 г., л. 285.

82. Изрекательно-уступочная запись дворянина Шумковскаго, данная ловчему в. к. Литовскаго Боуфалу на имѣніе Кузницы.

Король Станиславъ Августъ даровалъ скарбовому дворянину в. кн. Литовскаго Шумковскому привилигію juris caduci на имѣніе Кузницы или Войновцы, въ Гродненскомъ повѣтѣ, которое находилось въ незаконномъ пользованіи Супрасльскихъ базиліанъ. Шумковскій передаетъ эту привилегію и свое право на пріобрѣтеніе вышепомянутаго имѣнія ловчему в. кн. Литовскаго Франциску Боуфалу. По этому поводу и составлена настоящая изрекательная запись.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Iunii szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw y powiatów, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym obranemi, w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącemi, stanowszy osobiście w. i. pan Wiktor Szumkowski—dworzanin skarbowy wielkiego xięstwa Litewskiego, opowiadał, prezentował y przyznał dokument wieczysto-zrzeczny, wlewskowy,

ustępuiący przywileiu iuris caduci do dochodzenia dobr, Kuznica, alias Woynowce zwanych, w powiecie Grodzieńskim leżących, tudzież iuryzdyki y placów, w mieście Kuznicy będących, w niesłusznym dzierżeniu wielebnych oyców bazylianów Supraślskich zostaiących, oraz dziedzictwa onych i. w. i. panu Franciszkowi Boufałowi — łowczemu nadwornemu wielkiego xięstwa Litewskiego dany y służący, y takowe przyznanie swe podpisem własney ręki w protokule przyznań stwierdziwszy, takowy dokument wieczysto - zrzeczny, wlewkowy, do akt xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego podał, który, słowo od słowa w też xięgi wpisuiąc, w następuiącym iest wyrażeniu;

Wiktor Szumkowski—dworzanin skarbowy wielkiego xięstwa Litewskiego, wiadomo czynię tym moim wieczysto - zrzecznym, oraz transfuzyinym dokumentem i. w. i. p. Franciszkowi Boufałowi—łowczemu nadwornemu wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście Wierzbowskiemu, orderu świętego Stanisława kawalerowi, danym na to: iż co nayiaśnieyszy Stanisław August, szczęśliwie y łaskawie nam panuiący król, pan nasz miłościwy, przywiley iuris caduci do dochodzenia dobr, Kuznicy, alias Woynowce zwanych, w powiecie Grodzieńskim leżących, takoż iuryzdyki y placów, w mieście Kuznicy będących, w niesłusznym dzierżeniu wielebnych oyców bazylianów Supraślskich zostaiących, służący, et eo intuitu dziedzictwo onych mnie y sukcessorom moim nadaiący, dać y konferować raczył; tedy ia Wiktor Szumkowski tenże sam iuris caduci przywiley, z tąż samą mocą dochodzenia tych dobr y nadaniem, iakie by mi za nim służyć mogło, na i. w. i. p. łowczego nadwornego Litewskiego przelać, zrzec się y ustąpić przedsię wziołem i jakož, to ninieyszym dokumentem wykonywaiąc, tenże wspomniony iuris caduci przywiley z osoby moiey na osobę i. w. i. p. Franciszka Boufała—łowczego nadwornego w. x. Lit., y sukcessorów iego przelewam y za nim mocy y wszelkiego wspomnionych dobr iurisdyki y placów dochodzenia, tandem aktorstwa moiego y całego z tegoż przywileiu, czy to przez ugodę, czy też przez postępek prawny zyskać mogącego się ewentu ustępuię y wiecznie zrzekam się. Ex eo ordine zupełnie mocnym, tak iak sam byłem, tegoż i. w. łowczego aktorem czynię. a sobie y sukcessorom moim żadney salwy, akcessu, regressu y przystępu, pod żadnym pretextem, nie zachowuię. Y na tom dał ten dokument, moim y ww. i. pp. pieczętarzów podpisaniem się stwierdzony. Działo się w Grodnie roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Iunii szóstego dnia. U tego dokumentu wieczysto zrzecznego, wlewkowego podpisy rąk tak samego aktora, iako też ww. i. panów pieczętarzów temi wyrażaią się słowy: Wiktor Szumkowski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imć pana Wiktorego Szumkowskiego—dworzanina skarbowego wielkiego xięstwa Litewskiego, do tego wieczysto - zrzecznego, oraz transfuzyinego zapisu, na rzecz w nim wyrażoną i. w. i. p. Franciszkowi Boufałowi—łowczemu nadwornemu w. x. Lit., staroście Wierzbowskiemu, kawalerowi orderu świętego Stanisława, danego, podług prawa podpisuię się Iózef Maszewski — koniuszy woiewodztwa Smoleńskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imć pana Wiktorego Szumkowskiego—dworzanina skarbowego

wielkiego xięstwa Litewskiego, do tego transfuzyinego zapisu, uti iuris, podpisuię się, I. Karnicki—generał-adiutant woysk Litewskich. Proszony za pieczętarza od osoby, wyżey wyrażoney, do tego wieczysto-zrzecznego, oraz transfuzyinego zapisu, podpisuię się. Stanisław Gzowski—chorąży ussarski. Który to wieczysto-zrzeczny, wlewkowy dokument, przez wyż wyrażoną osobę przyznany, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięty y wpisany.

1777 г. Ноября 12 дня.

Изъ книги № 2391, за 1777 г., л. 165.

83. Контумацiйный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ священника Виленской Никольской церкви Антонiя Мезолевскаго на ротмистра Нагорчевскаго о нарушенiи послѣднимъ завѣщенiя ротмистра Головни.

Священникъ Виленской Никольской церкви Мозолевскiй приноситъ въ трибуналъ жалобу на ротмистра Нагурчевскаго по слѣдующему поводу: бывшiй ротмистръ Пинскаго повѣта Головня въ своемъ духовномъ завѣщанiи отказалъ извѣстныя суммы Виленскимъ базилiанамъ и доминиканамъ. Когда душеприкащики хотѣли исполнить это завѣщанiе, то Нагурчевскiй не только воспротивился этому, но заарестовалъ суммы и документы, подалъ въ трибуналъ (Гродненской каденцiи) и выигралъ дѣло. Вслѣдствiе этого трибуналъ compositi iudicii (Виленской канденцiи) уничтожаетъ прежнее судебное рѣшенiе, признаетъ Нагурчевскаго виновнымъ и подвергаетъ его самого безчестiю, а имѣнiя отвѣтственности въ случаѣ не уплаты убытковъ и судебныхъ издержекъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra dwunastego dnia.

Przed nami sędziami, tak świeckiemi, iako duchownemi, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii, w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiąt siódmym, na kadencyą Litewską obranemi y aktualnie w mieście iego królewskiey mości Wilnie zasiadaiącemi, gdy z porządku wołania regestrów ordynaryinych tegorocznych, z karty piędziesiątey szóstey, ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa ww. i. pp. Franciszka Antoniego Modzolewskiego—bywszego officyała ritus graeci, ad praesens proboszcza cerkwi ś. Mikołaia, w Wilnie situm maiącey, Wiktorego Warkoia — rotmistra xięstwa Żmoydzkiego, Ludwika Antoniego Truchnowskiego—regenta sądów podkomorskich Smoleńskich, exekutorów testamentowey dyspozycyi zeszłego w Bogu w. i. p. Alexandra Hołowni—rotmistrza powiatu Pińskiego, tudzież w. w. i. pp. Franciszki z Kosciuszków Hołowniney—rotmistrzowey powiatu Pińskiego, z dokładem opiekunów ieymści Pawła y Anny z Ciechonskich Meierów—

pisarzów stolicy Apostolskiey, małżonków, Jadwigi y Iustyny Ciechońskich, i. pp. Antoniego y Zofii z Ciechońskich Storimowiczów, małżonków, y ieymć panny Heleny Ciechońskiey, z w. i. panem Felicyanem Nagurczewskim — regentem grodzkim y rotmistrzem powiatu Pińskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanego ichmć przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co zeszły w Bogu Alexander Hołownia — rotmistr powiatu Pińskiego, wczesnie ante fata sua rosporządzaiąc substancyą własną swoią, przez siebie nabytą, scilicet podług umowienia się z urodzonemi xx. Awgustyanami konwentu Wileńskiego, na Sawicz ulicy rezyduiącemi, y z urodzonym x. Modzolewskim — officyałem ritus graeci, tak do kościoła tychże xx. Awgustyanów, iako też do cerkwi ś. Mikołaia, w Wilnie będącey, na chwałę Boską, żądaiąc pomocy duszy swoiey, przyiacioł y dobrodzieiów swoich pro piis perpetuisque suffragiis, ażeby msze święte codzień odprawowane były, summy swoie, u różnych osób na obligach będące, ostatniey woli swoiey testamentowey dyspozycyi punktami, własną ręką swoią w roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, Iunii piętnastego dnia pisanemi, rozdysponował, między którym rozporządzeniem żonę swoią, idque żałuiącą delatorkę, urodzoną Franciszkę z Kościuszkow Hołowninę — rotmistrzową Pińską, zkąd by post fata iego miała victum et amictum, omni meliori modo temiż punktami testamentowemi na dożywociu oną obwarowawszy y ubespieczywszy, inter alias dispositiones suas inne różne legacye świeckim osobom, signanter koligatom swoim y przyiaciołom, każdemu według zasług, (iako clarius też punkta testamentowe, in tempore ad acta ziemskie woiewodztwa Wileńskiego podane, testantur), poczyniwszy, sam w tymże roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Iulii ośmnastego dnia communi mortalitatis abiit fato; post obitum którego urodzeni x. Modzolewski — officiał ritus graeci, Warkoy — rotmistrz Żmoydzki, Truchnowski — regent sądów podkomorskich woiewodztwa Wileńskiego, executores takowey testamentowey dyspozycyi, gdy oną, ad executionem przywodząc, obligacyę na się włożoną sacro sancte dopełnili, hoc in tempore obżałowany w. i. Felician Nagurczewski, ullum ius praetensionis do zeszłego w Bogu Hołowni — rotmistrza powiatu Pińskiego maiąc, solummodo zaszczycaiąc się konnexyą, a oraz nieiakowymści, od stryiecznego brata zeszłego Hołowni, (non ex vi praetensionis, lecz formuiąc sukcessyą), nabywszy wlewek za onym tąż testamentową zeszłego w Bogu urodzonego Hołowni dyspozycyę, świątobliwie y chwalebnie uczynioną, malevole chcąc wzruszyć, summy tegoż zeszłego w Bogu urodzonego Hołowni, u różnych osób na obligach będące, od których procenta tak pro piis suffragiis de super expressis, iako też pro victu et amictu żałuiącey urodzoney Hołowniney wypłacane były, niesłusznie, niegodziwie poaresztowałeś, suffragia zmarłych duszom necessaria zatamowałeś, iednym słowem dobrego chwalebnego uczynku piae memoriae zeszłego Hołowni — rotmistrza Pińskiego, turbatorem, wzruszycielem dzieła Bogu konsekrowanego stałeś się; in post, gdy w roku tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym, miesiąca Nowembra

dwudziestego trzeciego dnia, dekret, waruiący, ażeby obżałowany waszmość ad aliud quodvis subsellium, mimo forum trybunału koła compositi iudicii pozywać y evokować delatora, za wydanemi pozwami procedować sub paenis irremissibilibus contraventionis et sub nullitate decretorum et attentatorum secus obtinendorum nieważył się, w sądach trybunału compositi iudicii zapadł, natychmiast obżałowany waszmość Nagurczewski, mimo wspomniony dekret, przed sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego żałuiącego się evocatorie pozywać y za temiż pozwami illegitime dekreta otrzymywać na tegoż żałuiącego delatora poważyłeś się, przez co kontrawencyą dekretowi udziałałeś y w paeny kontrawencyine popadłeś; o co żałuiący chcąc prawem czynić, ante omnia do utwierdzenia takowey zeszłego w Bogu urodzonego Hołowni in omnibus punctis uczynioney testamentowey dyspozycyi, do skassowania wszelkich y wszystkich na porcionowanie przez w. i. Nagurczewskiego przysposobionych attentatów, skryptów, wlewków nullitate, do uwolnienia z pod aresztów summ, przez w. imci illicite poaresztowannych, do pokarania paenami, do refusii wszelkich szkod, strat y expens prawnych, y o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. Za takowym pozwem żałuiące actores z obżałowanym imć przed nami sądem trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii instituerunt actionem. W którey sprawie, na terminie ninieyszym, wyż na dacie pisanym, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, skasowawszy dekret kontumacyiny, w roku teraznieyszym tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiąt siódmym, na kadencyi Grodzieńskiey, ex instancya w. Felicyana Nagurczewskiego — regenta y rotmistrza powiatu Pińskiego, po i. x. Franciszka Antoniego Modzolewskiego — bywszego officiała ritus graeci, ad praesens proboszcza cerkwi ś. Mikołaia, w Wilnie sytuowaney, iako evocatorie y pomimo dekret oczewisty trybunału koła duchownego, w tey samey sprawie forum przed sobą legitimuiącey, w roku tysiącznym siedmsetnym siedmdziesiątym, Nowembra dwudziestego trzeciego zapadły, oraz zakazawszy ad normam tegoż dekretu oczewistego, ażeby i. p. Nagurczewski ad aliud quodvis subsellium mimo praesens forum pozywać, ewokować, za otrzymaną evocatorie kondemnatą exekucyę sprowadzać, sub paenis irremissibilibus contraventionum, sub nullitate omnium attentatorum secus obtinendorum dalszy stronom proceder nakazaliśmy. In procedendo my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii pozwanego, niestawaiącego, potrzykroć przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, do prawa wołanego, iako onemu nieposłusznego, iuxta contenta żałoby. na infamią wzdaiemy; oraz punkta testamentowe, ieden w roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiąt szóstym, Maia trzynastego, drugi w roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Iunii pietnastego dnia datowane, aktami wsparte, przez i. p. Alexandra Hołownię czynione, y dalszą litispendencyę, u sądu produkowaną, approbuiemy, a przeciwnie wszelkie y wszystkie skrypta, wlewki y inne attenta, in praeiudicium aktorów przez i. p. Nagurczewskiego otrzymane, skassowawszy,

ipso facto z pod aresztów, przez tegoż Nagurczewskiego założonych, summy, aktorom wyż wzmienionymi testamentami dysponowane, uwolniamy, a za expensa prawne, iako też za szkody ex occasione poniesione, cztyry tysięcy złotych polskich na i. p. Nagurczewskim y dobrach ichmości, oraz summach, ruchomości y wszelkich maiątkach z wolnym tychże summ, ruchomości y wszelkiego maiątku, ubique locorum będących, aresztowaniem adiudicamus. A dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney, a nieodwłoczney exekucyi, forti manu, mota nobilitate, captato quovis tempore, ad mentem novellae legis konstytucyi tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego zaszłey, do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, odsyłamy. Gdy zatym termin prawny ad publicandum tey kondemnaty przyszedł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, w. i. p. Feliciana Nagurczewskiego—regentowicza grodzkiego y rotmistrza Pińskiego, za infamisa w izbie sądowey et in foro publico obwołał, publikował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał. Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięta y wpisana.

1777 г. Ноября 18 дня.

Изъ книги № 2391, за 1777 г., л. 202.

84. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ Костеневицкаго ксендза Нарушевича на незаконную передачу Сервецкаго костела и его фундушовъ уніатскому священнику Шутовичу.

По жалобѣ ксендза Нарушевича на Родевичей и священника Сервецкаго Шутовича, въ трибуналѣ разсматривалось дѣло слѣдующаго содержанія: бывшіе владѣтели мѣстечка Сервечъ, Бростовскій и Сулистровскій записали на Сервецкій костелъ 2 уволоки земли, пять плацовъ, сѣножать, 100 злотыхъ съ мѣстечковой корчмы; когдаже имѣніе перешло къ Родевичамъ, то они передали этотъ фундушъ Шутовичу; кромѣ того дядя Родевичей взялъ въ долгъ у Долгиновскаго ксендза 5,116 злотыхъ и не заплатилъ ни капитальной суммы, ни процентовъ. Трибуналъ искъ ксендза Нарушевича призналъ правильнымъ; а такъ какъ отвѣтчики въ судъ не явились, то трибуналъ присудилъ Родевичей къ уплатѣ 28,222 злотыхъ и безчестію, а Шутовича только къ безчестію.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra ósmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii obranemi, w mieście iego

królewskiey mości Wilnie porządkiem prawa pospolitego zasiadaiącemi, gdy ex ordine regestrów ordynaryinych ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w. imć xiędza Kazimierza Naruszewicza—proboszcza Kościeniewickiego z w. i. panami Leonardem y Dominikiem Rodziewiczami—starościcami Rudnickiemi, bracią rodzonemi, imć xiędzem Antonim Szutowiczem—przebiterem Serweckim, za dekretem remissyinym trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Oktobra siedmnastego dnia ferowanym, y za żałobą w nim nayduiącą się, mieniąc y referuiąc się do zaniesionych na obżałowanych iehmościów manifestów, do zaszłych żałob, dekretów, różnemi laty, miesiący y dni wypadłych, 'z antecessorami obżałowanych ichmościów, a mianowicie o to: iż co zeszły z tego świata Ian Brzostowski y Rafał Sulistrowski, czasu rozdziału dóbr, nazwanych Serwecz, w powiecie Oszmiańskim leżących, w roku tysiąc sześćset siedmnastym, Septembra siódmego dnia z teyże maiętności Serwecza dwoie włoki gruntu y pięć placów, w miasteczku Serweckim leżące, y sianożęć nad rzeką Serweczą, do kościoła Serweckiego wydzielili y one wiecznemi czasy kościołowi Serweckiemu nadali y zapisali, przytym ieszcze arendy z karczmy tameczney Serweckiey corocznie po złotych polskich sto, aby były wypłacane, dysponowali, podług którego dzielczego zapisu antecessorowie obżałowanych ichmościów aż do roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt siódmego sprawowali się y zadość we wszystkim czynili; pośledniey w tymże roku imć pan Karenga, takową maiętność Serwecz nabywszy, wyż rzeczone grunta, sianożęci, na kościoł Serwecki zapisane, gwałtownie odebrał y formalną uczynił antecessorom żałuiącego delatora expulsyą, oraz z karczmy po sto złotych oddawać zaprzestał, lecz to wszystko na swóy obrócił użytek, kościoł Serwecki, przez uięcie należney intraty, z ochędostwa przyzwoitego wyzuł. Następnie Franciszek Rodziewicz, stryi obżałowanych, zapożyczywszy rękądaynie summy funduszowey u xiędza Michała Cidzika—plebana Dołhinowskiego, w roku tysiąc siedmset pięćdziesiątym dziewiątym, Marca dziewiętnastego pięć tysięcy złotych polskich, tudzież na osobną kartę sto szesnaście złotych polskich, groszy dwadzieścia, w roku tysiąc siedmset szesdziesiątym, Oktobra dwudziestego siódmego, ani w części, ani w całości, iako summ kapitalnych, tak też y procentu nieopłaciwszy, żyć przestał; tudzież wprowadziwszy prezbitera graeci ritus do kościoła Serweckiego, rzeczone grunta, sianożęć y intratę z karczmy onemu oddał, użytkować nulliter pozwolił, iakoż y dopiero obżałowany xiądz Antoni Szutowicz—prezbiter Serwecki, mimo wolą fundatorów, avellendo od rzymskiego duchowieństwa takowe grunta, nienależnie possyduie y z onych korzysta, zaszczycaiąc się nieiakowymś funduszem, iakoż y obżałowani imść dobra, Serwecz nazwane, w ninieyszym czasie possyduiąc, na niepoiednokrotną żałuiącego .aktora rekwizycyą, ani funduszu wzmienionego przez iuryzdatorów ustanowionego, ani summ kapitalnych, przez stryia obżałowanych zapożyczonych, żałuiącemu aktorowi wespół z prowizyą, od nich przychodzącą, nieoddaią y oddać wzbraniaią się. O co wszystko żałuiący aktor z obżałowanym instat o komportacyą sub nexu iuramenti

wszelkich omnis tituli dokumentów, papierów, na fundusz Serwecki służących, któremi obżałowani ichmość zaszczycaią się, o przysądzenie wiecznością dwuch włok gruntu, pięciu placów, w miasteczku Serweczu sytuowanych, y sianożęci, nad rzeką Serweczą leżącey, oraz arendy z karczmy Serweckiey corocznie po złotych polskich sto per inequitationem według wspomnionego funduszu Iana Brzostowskiego y Rafała Sulistrowskiego, o udecydowanie niefruktyfikacyi z tychże włok y placów, sianożęci, oraz arendy karczemney Serweckiey od roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt siódmego ad datam praesentem, o przysądzenie summ kapitalnych z procentami, od nich przychodzącemi, o uchylenie wszelkich obżałowanych ichmościów petytów, o nagrodzenie szkod, strat y wydatków prawnych, y o to wszystko, co czasu prawa obszerniey dowiedziono będzie, salva melioratione tey żałoby—za którą żałuiący aktor obżałowanym ichmościem przed nasz sąd intentował akcyą. W którey sprawie, na terminie y dniu ninieyszym, wyż na dacie pisanym, z regestrów ordynaryinych wpisów tegorocznych, z karty dziewiędziesiątey piątey przypadłey, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego compositi iudicii, ex instantia w. i. x. Kazimierza Naruszewicza — proboszcza Kościeniewickiego, pozwanych wielmożnych ichmość panów Rodziewiczów y imć xiędza Szutowicza, potrzykroć z nakazu naszego przez ienerała, do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych y niestawaiących, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz mianowicie w. imć panów Rodziewiczów—starostów Rudnickich, na infamią z wolnym tamowaniem activitatis ubique locorum in publicis actibus, distinctim imć xiędza Szutowicza—prezbitera Serweckiego, similiter na infamią wzdawszy, publikować, proklamować przez ienerała sądowego pozwolamy; produkowane zatym ex parte actoreae dokumenta, signanter zapis dzielczy dobr Serwecza, w powiecie Oszmiańskim leżących, między zeszłemi w. imć panami Ianem Brzostowskim y Rafałem Sulistrowskim w roku tysiąc sześćset siedmnastym, Septembra siódmego dnia uczyniony, y przez tychże Brzostowskiego y Sulistrowskiego z teyże maiętności Serwecza kościołowi Serweckiemu na dwie włoki gruntu, pięć placów w miasteczku Serweckim y sianożęć, nad rzeką Serweczą leżącą, wydzielone y nadane, oraz sto złotych arendy z karczmy Serweckiey, termuż kościołowi Serweckiemu dysponowane, a przez i. x. Szutowicza nulliter et intrusive do tychczas trzymane, tudzież zapis obligacyiny na summę funduszową, złotych polskich pięć tysięcy w roku tysiąc siedmset piędziesiąt dziewiątym, Marca dziewiętnastego dnia od zeszłego Franciszka Rodziewicza — stryia niestawaiących ichmościów, w. i. xiędzu Michałowi Cidzikowi—plebanowi Dołhinowskiemu, dany, item kartę, na sto szesnaście złotych polskich wydaną, z terminem exolucyi takowych summ w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym opisuiącym, miesiąca Oktobra dwudziestego siódmego dnia, oraz dalsze dowody prawne y cały proceder hac in causa zaszły, in omnibus punctis, clausulis et paragraphis approbowawszy, a przeciwnie wszystkie dokumenta y attentata, in praeiudicium et damnum aktora plebanii Serweckiey poformowane, skassowawszy, ipso facto za niefruktyfikacyą za zapisem dzielczym wyż rzeczonych z dwuch włok gruntu,

pięciu placów w miasteczku Serweckim, sianożęci nad rzeką Serweczą, oraz sta złotych z karczmy Serweckiey, corocznie kościołowi Serweckiemu należących, a data roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt siódmego przez w. Karęgę expulsive zabranych, a przez niestawaiących ad datam praesentem użytkuiących, ac exinde za poniesione szkody złotych polskich dwadzieścia tysięcy, tudzież za zapisem obligacyinym, od stryia niestawaiących ichmościów wydanym, summy funduszowey kapitalney pięć tysięcy złotych polskich, a za kartą sto szesnaście złotych, seorsive prowizyi od tych summ za lat siedmnaście złotych polskich dwa tysiące pięćset sześć, groszy dwadzieścia sześć, a expensu prawnego złotych pięćset, in unum computando złotych polskich dwadzieścia ośm tysięcy, dwieście dwadzieścia dwa, groszy dwadzieścia sześć, na samych osobach niestawaiących ichmościów, oraz wszelkich dobrach y summach, gdziekolwiek nayduiących się, z wolnym aresztowaniem imć xiędza Szutowicza, wszelkiego maiątku ubique locorum parti actoreae adiudicamus. A dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy prawney skuteczney y nieodwłoczney exekucyi do urzędów ziemskich lub grodzkich wszelkich woiewodztw y powiatów wielkiego xięstwa Litewskiego, którego sobie pars iure vincens, ad eiusmodi executionem z nich użyć zechce, założywszy in contravenientes temu dekretowi dalsze paeny prawne, odsyłamy. Gdy zaś termin prawny ad publicandum tych kondemnat przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Adam Putowicz, zadość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, ad instantiam w. i. x. Naruszewicza—proboszcza Kościeniewickiego, w. imć panów Rodziewiczów — starościców Rudnickich, imć xiędza Szutowicza—prezbitera Serweckiego, za infamisów w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swey a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał.

Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do ksiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw sądowych zapisana.

1778 г. Мая 6 дня.

Изъ книги № 156, за 1778 г., л. 299—302.

85. Позевъ базиліанамъ Бытенскаго монастыря по жалобѣ Ростоцкихъ на неправильное присвоеніе базиліанами имѣнія Дѣдковичъ.

Споръ изъ-за имѣнія Дѣтковичъ, расположеннаго въ Слонимскомъ уѣздѣ, возникъ первоначально между маршалкомъ Слонимскаго повѣта Тризною и Волковыскимъ хоружимъ Станиславомъ Пукштою, окончился полюбовною сдѣлкою, при чемъ настоящее имѣніе оставалось во владѣніи двухъ лицъ. Во время такого спорнаго и неопредѣленнаго владѣнія имѣніемъ Дѣтковичъ, Пукшта умеръ; спорная часть досталась въ наслѣдство роднымъ его сестрамъ Елеонорѣ и Изабеллѣ, которыя завѣщали ее своимъ мужьямъ. Гзовскій, мужъ Елеоноры, сдѣлавшись полнымъ распорядителемъ этой части, въ крайней своей нуждѣ, занялъ у Бытенскихъ базиліанъ 2,200 злотыхъ польскихъ, срокомъ на одинъ годъ. Не будучи въ состояніи возвратить сдѣланнаго долга, онъ обѣ части этого имѣнія, тайкомъ отъ Тризны, какъ бы свою собственность, продалъ за 8,000 злотыхъ Ивану и Христинѣ Юрьевичамъ—Витебскимъ подстолимъ, съ обязательствомъ уплатить кромѣ того базиліанамъ числящійся за нимъ долгъ. Такой самовольный поступокъ Гзовскаго долго не могъ оставаться въ неизвѣстности, а потому, вслѣдъ за переходомъ имѣнія въ однѣ руки, между Тризною и Юрьевичемъ снова завязалось спорное дѣло, которое по причинѣ смерти Юревича не могло быть приведено къ концу. Со смертію его къ этому дѣлу примкнули и наслѣдники Юрьевичей, Пукшты, Тризны, Гзовскихъ, базиліане и много другихъ; всякій домогался своего, изъ боязни, чтобы какъ нибудь неосторожно не уступить чего нибудь другому.

На сколько трудно было рѣшеніе и веденіе этого запутаннаго дѣла, можно судить уже по одному тому, что изъ самаго документа не видно, чтобы имѣніе Дѣтковичи достались одному лицу, а разновременно переходило изъ рукъ въ руки.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Septembra ośmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym obranemi y w mieście i. k. Grodnie zasiadaiącemi, stawaiący obecnie u sądu trybunału głównego w. x. Lit. patron w. i. p. Marcin Dańkiewicz—rotmistrz Trocki, żałobę autentyczną, w sprawie wielmożnych i. pp. Rostockich, po i. xx. bazylianów konwentu Byteńskiego przed sąd trybunału głównego Litewskiego wyniesioną, ad acta trybunalskie podał, w te słowa pisaną:

Stanisław August z Bożey łaski król Polski, wielkiego xięstwa Litewskiego etc., Urodzonemu xiędzu Jerzemu Szatałowiczowi—proconsultorowi prowincyi Lit., starszemu, y wszytkim i. xx. bazylianom konwentu Byteńskiego, pozew przed sąd trybunału głównego w. x. Lit., ad instantiam urodzonego Jerzego—sędziego grodzkiego powiatu Słonimskiego, xiędza Michała—proboszcza Witepskiego, Romana—

porucznika leybgwardyi w woysku Saskim, Franciszka—porucznika regimentu koronnego, Bołbasów-Rostockich, który podany mieniąc y referuiąc się nietylko do dawniey zaszłych manifestów y prawnych kroków, ale też quam maxime do manifestu, pod rokiem tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątego, Aprila dwudziestego czwartego dnia w grodzie Wołkowyskim o alienacyą zaniesionego, et singulariter o to: iż co maiętność y wsi Dziatkowicze, w powiecie Słonimskim leżące, do aktorstwa Stanisława Pukszty-Głazgielewicza—chorążego Wołkowyskiego, należące, gdy od sąsiaduiącego Tryzny—marszałka Słonimskiego, iuż to w puszczach, lasach, wygonach y zaroślach, iuż to w ieziorach, zatokach y dalszych attinentyach cierpiała krzywdę, w tenczas tenże Stanisław Pukszta do procederu prawnego iął się, w którym nieszedł drogą prawa, aż do ostatniego prawa stopnia, lecz zgodził się na przyiacielski sąd, czyli kompromis, na który zobustronnie uproszeni y zapisani przyiaciele, w roku tysiąc sześćset iedynastego, Decembra dziewiętnastego dnia ziechawszy się na mieysce, dokumentem, na kompromis czynionym, wyznaczone, co do wstępu do Byteńskiey puszczy za Szczarą, finalnie według dokumentów rozsądzili, w dalszych pretensyach, to iest o spólność łowienia ryb na ieziorach y rzece Szczarze, tudzież o odmianę gruntów, wyznaczenie wygonów y drogi do przewozu przyiacielskim sposobem, iak świadczy pod tąż datą tysiąc sześćset iedynastego, Decembra dziewiętnastego dnia dokument, ukombinowali, zatym tak na mocy dekretu kompromissarskiego, iako też y ugodliwego zapisu, wyżey w datach swoich pomienionych, obie strony do zuskutecznienia y ułatwienia wszytkich między sobą procederowych pretensyi, iak świadczy pod rokiem tysiąc sześćset dwunastym, Julii dwudziestego szóstego dnia zapis ugodliwy, przystąpili y zaspokoili, przeto tak Tryznowie swoiey części Dziatkowicz, iako też Pukszta—chorąży Wołkowyski, do siebie należącey maiętności Dziatkowicz z attynencyami spokoynemi zostali dziedzicami. W czasie tey spokoyney obustronney possesyi i. p. Stanisława Pukszty—chorążego Wołkowyskiego, zakroczyły fata. Po którego zeyściu dobra Dziatkowicze y dalsze, w różnych woiewodztwach y powiatach leżące, na Eleonorę Pukszciankę, in voto Stanisławową Gzowskę—stolnikową Orszańską, y na Izabellę, in voto Kamińskę, siostry rodzone, zpadły. Które dobra, na się przypadłe, Eleonora, in voto Gzowska—stolnikowa Orszańska, mężowi swoiemu Stanisławowi Gzowskiemu wiecznością zapisała y testamentem potwierdziła. A z Izabelli, in voto Kamińskiey, pozostali sukcessorowie, iako to Rymszowie y Paszkowscy, maiące za sobą Kamińskie, temuż Stanisławowi Gzowskiemu prawami wieczystemi wyprzedali. Zostawszy przeto Stanisław Gzowski zupełnym, po żenie swey Eleonorze Pukszciance, na mocy sobie wydanych zapisów, a po Izabelli, in voto Kamińskiey, za prawami wieczysto kupnemi, od sukcessorów iey wydanemi, zmienionych dobr aktorem, w pilney swey potrzebie, u i. xx. bazylianów Byteńskich dwa tysiące złotych polskich zapożyczył y w tey summie wieś, nazwaną Układy, Kutlany, Dołhoie, Monciaki, Dziatkowicze, w powiecie Słonimskim leżące, prawem zastawnym na rok ieden, a za nieokupnem, od roku do roku, następnie

po sobie idącego, od terminu ś. Jana Chrzciciela, święta rzymskiego, wypuścił. K temu na osobliwy zapis u tychże xx. bazylianów Byteńskich złotych dwieście dopożyczył, których dobr, dla różnych swych potrzeb y wydatków, nie będąc sposobnym z pod zastawy xx. bazylianów Byteńskich wydobić, też dobra Dziatkowicze ze wszytkim, iako się wyżey wyraziło, nomenklaturami y attinencyami, nic nie wyłączaiąc, ani excypuiąc, za summę ośm tysięcy złotych polskich i. pp. Janowi y Krystynie z Przecławskich Juriewiczom — podstolim Witebskim, prawem wieczystym, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt siódmym, miesiąca Februarii ośmnastego dnia datowanym, a w tymże roku, Maia trzynastego dnia w ziemstwie Słonimskim aktykowanym, przy naydokładnieyszym inwentarza sporządzeniu wyprzedał, y z pod zastawy i. xx. bazylianów eliberować, a eliberowane wieczyście possydować tychże urodzonych Jurewiczów mocnemi uczynił. Na mocy którego prawa ciż Jan y Krystyna z Przecławskich Jurewiczowie — podstolowie Wytepscy, wzmienione dobra Dziatkowce, alias Dziatkowicze, za powróceniem dwuch tysięcy dwuch set złotych polskich xx. bazylianom Byteńskim, z pod zastawy eliberowali. A że xx. bazylianie Byteńscy, będąc w stopniu Tryznów części eiusdem nomenclaturae Dziatkowców, alias Dziatkowicz possessorami, niektóre części gruntów, łąk, lasów y sianożęci do tey że Tryznianskiey części, w swoiey possessyi będącey, przywłaszczyli y poddanych, podług inwentarza zastawnego, czy to dla rozpędzenia, czyli też na część Tryzniańską przeniesienia, wszytkich nie oddali y nie postąpili. O co tenże Ian Iurewicz— podstoli Witepski, krok prawny był przedsię wziął, lecz krótkość życia tego dzieła dokonać nie dozwoliła. Za tym pozostali sukcessorowie, nie kończąc w stopniu Iana Iurewicza—podstolego Witepskiego, przedsię wziętego o pretensye, wyżey wyrażone, z Dziatkowicz pochodzące, kroku prawnego, też Dziatkowicze y części Mironima xx. bazylianom Żyrowickim prawem zastawnym onerowali, ac tandem ociec żałuiących delatorów z Rozalią Iuriewiczową dożywotnego przyiacielstwa zawarł śluby y razem w stopniu Antoniego Iurewicza stanął dziedzicem, od dalszych konsukcessorów aktorstwa, na mocy którego powrócenia summy zastawney i. xx. bazylianom, też Dziatkowicze, zdezolowane y zkrzywdzone, do swoiey possessyi obiąwszy, stosuiąc się do dawniey przez antecessorów swoych Iuriewiczów zaniesionych manifestów o zabranie gruntów, łąk, lasów y poddanych etc. zaczął primitive w ziemstwie Słonimskim, potym w trybunałe proceder, w którym, iuż do finalnego rozsądku przychodzącym, i. xx. bazylianie Byteńscy wynaleźli sposób y wprowadzili naprzód w punkta ugodliwe, a potym na nich fundamencie dekret kondyktowy w trybunale, mimo zakaz praw narodowych, kassuiący iura haereditatis et possessionis dokumenta, utworzyli bronnie, który dekret, że ad cuiusvis nobilis instantiam kassowan być powinien, prawo Litewskie nauczyło; więc żałuiące delatores, lubo pod życiem oyca swoiego to dzieło nie prawnie stanowiącego, na fundamencie tychże praw, do żwawego nie udali się procederu, iednak o krokach prawnych nie przemilczeli, bo za uwiadomieniem się y doyściem kondyktu wraz o takowe transakta bezprawne y razem y o

alienacyą dobr od stanu rycerskiego via delationis w grodzie Wołkowiskim, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt dziewiątym, miesiąca Aprila dwudziestego czwartego dnia manifestowali się y za tym manifestem aktoraty w ziemstwie Słonimskim w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym powynaszali, które żałuiące delatores dla proźby xx. bazylianów Byteńskich, do kombinacyi przystąpić y dobra Dziatkowicze Iuriewiczowskie, alienatorie possyduiące, przywrócić oświadczaiących się, poważali; lecz gdy y fata oyca żałuiących, y udeterminowana przez xx. bazylianów ugoda skutku nie wzięła, dla tego znowu żałuiące delatores do procederu prawnego via successionis et delationis udali się y dekret ziemski Słonimski w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym copiarum z spraw cum comportatione documentorum uzyskali; za którym, luboby w tymże ziemstwie rozpoczęty należało konkludować proceder, iednak że i. xx. bazylianie, o tęż nomenklaturę Dziatkowicz, z głowy Tryznów pochodzącą, za konstitucyą w trybunale do ostatniego stopnia przychodzący proceder, ażeby sub nomine Dziatkowicz Tryzniańskich, Dziatkowicz Iuriewiczowskich, oraz Wołkowczyzny y Skorulszyzny, y dalszych attinencyi in discrimen nie podali, żałuiące delatores, stoiąc przy procederze przez się rozpoczętym, a swoiey należności via sukcessyi y dylacyi dochodząc, ante omnia, do skassowania wszytkich y wszelkich kondyktów y zawartych tranzaktów, dekretów y wszelkich inskrypcyi, mimo konstitucye tysiąc sześćset trzydziestego pierwszego, tysiąc sześćset trzydziestego piątego, tysiąc sześćset trzydziestego siódmego, tysiąc siedmset dwudziestego szóstego y dalsze prawa, alienatorie między zeszłym żałuiących delatorów oycem, a obżałowanemi w. w. bazylianami poczynionych, a do approbaty wszytkich y wszelkich dokumentów aktorstwa dobr Dziatkowicz, Uhłan, Kutlan, Dołhiego, Mąciak dla Puksztów, a w stopniu onych dla Gzowskich, a po nich za nabyciem wieczystym dla Iuriewiczow, w głowie których dla żałuiących delatorów probuiących, tudzież wszytkich praw, na Skorulszczyznę, Wołkowszczyznę y Pohorze służących, y onych iako przy składzie dekretów kondyktowych, do rąk ww. bazylianów dostałych, komportacyi, sub nexu iuramenti uznania, a post comportationem na mocy tychże dokumentów dobr nieraz wzmienionych Uhłan, Kutlan, Dołhego, Monciak, Dziatkowicz, Skorulszczyzny, Wołkowszczyzny y Pohorza, per inequitationem dla żałuiących via successionis et delationis idących, in instanti przysądzenia y żałuiących w one uwiązania, a w pretensyach, ad fundum et ex fundo wynikaiących, inkwizycyi y weryfikacyi decydowania, oraz circa delationem żałuiących aktorów potiores, tam circa primam delationem, quam circa omnia petita w dowodzie zachowania, do ukarania paenami, z prawa wypływaiącemi, do odnowienia starowiecznych znaków granicznych, a skassowania kondyktowego podkomorskiego dekretu, do nagrodzenia szkod, strat y expens prawnych, y o to wszytko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva żałoby melioratione. Pisan roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Maia szóstego dnia. U tey żałoby relacya ieneralska y suscepta regenta tak się w sobie maią: Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Maia

ósmego dnia, ia ienerał i. k. m. niżey wyrażony, zeznawam tym moim relacyinym podanego pozwu kwitem, iż kopia onego w sprawie wielmożnych i. pp. Ierzego — sędziego grodzkiego Słonimskiego, xiędza Michała—proboszcza Witepskiego, Romana — porucznika lieybgwardyi Saskiey, Franciszka—porucznika regimentu koronnego Bołbasów-Rostockich, i. xiędzu Ierzemu Szatałowiczowi—protokonsultorowi prowincyi Litewskiey, starszemu, y wszytkim i. xx. bazylianom Byteńskim oczewisto w ręce w klasztorze Byteńskim podałem y termin rozprawy przed sądem trybunału głównego w. x. Lit. oznaymiłem. Pisan ut supra. Ierzy Bohdanowicz — ienerał i. k. m. powiatu Słonimskiego. Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Maia dziewiątego dnia comparendo personaliter ienerał i. k. m., supra wyrażony kwit swoy rellacyiny podanego pozwu przed aktami grodzkiemi Słonimskiemi ustnie zeznał. Suscepi Franciszek Korczyc — rotmistrz l. g. Słonimskiey. Która żałoba autentyczna, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg spraw wieczystych trybunału głównego w. x. Lit. przyięta y zapisana.

1778 г. Августа 21 дня.

Изъ книги № 156, за 1778 г., л. 704—705.

86. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Минскаго свято-Троицкаго женскаго монастыря съ Станскимъ, Сверщевскими и Юрьевичемъ о неправильномъ завладѣніи монастырскими землями.

Главный литовскій трибуналъ, по разсмотрѣніи жалобы Минскихъ базиліанокъ, домагательство ихъ призналъ справедливымъ и законнымъ, а потому постановилъ: несправедливо присвоенныя Станскимъ, Сверщевскими и Юрьевичемъ земли передать обратно во владѣніе Минскимъ базиліанкамъ, а на покрытіе судебныхъ издержекъ, понесенныхъ монахинями, взыскать съ Юревича, Станскаго и Сверщевскихъ 300 злотыхъ польскихъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Augusta dwudziestego pierwszego dnia.

Przed nami sędziami, na trybuuał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmy do sądzenia repartycyi ruskiey obranemi, w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącemi, gdy z regestrów taktowych, z karty setney czternastey wpisów tegorocznych, ku sądzeniu naszemu przypadła sprawa w Bogu przewielebney imci panny Eufrozyny Puzakiewiczowny—

starszey y wszystkich ichmść panien bazylianek cerkwi święto-Troieckiey Mińskich, z w. imści panem Jerzym Stańskim—skarbnikiem Smoleńskim, Tomaszem Swierszczewskim, Wiktorya—primo Swierszczewską, ad praesens Niewiarowiczową, matką, Ignacym, Tadeuszem y Onufrym Swierszczewskimi—synami, Jerzym Jurewiczem, za pozwem, od aktorek w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Julii dwudziestego wtórego dnia imci panu Stańskiemu w Zapolu alias Osińcach, i. p. Tomaszowi Swierszczewskiemu w Ankudowie, i. pp. Niewiarowiczowey matce, Ignacemu, Thadeuszowi y Onufremu synom Swierszczewskim, także w Ankudowie, Jezemu Jurewiczowi w Skubiacinie, maiętnościach, w woiewodztwie Mińskim leżących, oczewisto wszystkim przez Michała Swidzińskiego — woznego powiatu Oszmiańskiego podanym et eodem anno, menseque dnia dwudziestego czwartego w ziemstwie Mińskim przez tegoż woznego zeznanym, po obżałowanych ichmościów przed sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowani ichmość Swierszczewscy y Stanski, uformowawszy między sobą dyferencyą w gruntach folwarków Sielawszczyzna, Pienieziewszczyzna y Zapole, w woiewodztwie Mińskim leżących, z maiętnością Hryniewiczami żałuiących delatorek graniczących, w tychże pretensyach dyferencyinych na wzaiem siebie y dalszych do trybunału pozwali, a trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego dekretem, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt wtorym, Februarii szóstego dnia zapadłym, wzmienioną dyfferencyę folwarkow Sielawszczyzny, Pienieziewszczyzny y Zapola, non includendo maiętności, Hryniewicze nazwaney, żałuiących bazylianek Mińskich, przed sąd komorniczy imci pana Iana z Ludenhauza Wolfa — komornika Witebskiego odesłał, vigore którego dekretu, gdy imci pan komornik ad loca differentiarum ziechał y rzeczoną dyfferencyę między stronami, na sąd swóy wysłanemi y wzaiemnie aktoraty maiącemi, finaliter rozsądził: podowczas, że grunta dyfferencyine y graniczne Hryniewickie żałuiących bazylianek Mińskich, iako dekretem trybunalskim nieobiętych y do sądu komorniczego niepozwanych, do rozsądzenia rzeczonego iegomość pana komornika, dekretem trybunalskim naznaczonego, nie należą, tymże dekretem swym komorniczym explicite wyraził y one in suspenso zostawił. Mimo który swóy wyrok y pierwszy w dekrecie wyraz, ciągnąć granicę y osypuiąc kopce, własne żałuiących dellatorek grunta sznurowe Hryniewickie, nie uważaiąc na bronienie iegomość pana Kiiucia — administratora Hryniewickiego, żałuiących aktorek zabrawszy y one do possessyi obżałowanych ichmościów Swierszczewskich, Stanskiego y Iurewicza przyłączywszy, gwałtownie one kopcami osypał, (iako świadczy manifest tychże żałuiących delatorek, in tempore w grodzie Mińskim zaniesiony).. A obżałowani ichmość, utrzymuiąc się przy gwałtownym possydowaniu gruntów Hryniewickich, iniuste przywłaszczonych, dalsze zabory tychże gruntów Hryniewickich od folwarku funduszowego żałuiących delatorek czynić nieprzestaią. Zaczym żałuiące delatorki, in ordine praemissorum chcąc prawem czynić, proszą ante omnia wyznaczenia sądu podkomorskiego, iako na sprawę graniczną dyfferencyiną, przysądzenia

gruntów Hryniewickich z użytkami, non obstante decreto, in praeiudicium aktorek przez iegomości pana komornika Wolfa lato; tudzież przywrócenia wszystkich gruntów, po dekrecie gwałtownie zabranych, z bonifikacyą za niefruktyfikacyą onych, komportacyi praw, ograniczeń y dalszych, ad id negotium dokumentów, adcytacyi dalszych graniczących zachowania, oraz wydatkow prawnych nadgrodzenia, salva tey żałoby melioratione. Iako ta żałoba w pozwie autentycznym znayduie się, tak de thenore suo w ten nasz dekret iest ingrossowana, za którą praenominata pars przed sąd trybunału głównego w. x. Litewskiego instituit actionem. W którey sprawie, in termino, superius na dacie expresso, z regestrów taktowych, z karty setney czternastey wpisów tegorocznych przypadłey, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego pozwanych w. i. p. Jerzego Stańskiego—skarbnika Smoleńskiego, Tomasza Swierszczewskiego, Wiktoryę—primo Swierszczewskę, ad praesens Niewiarowiczowę—matkę, Ignacego, Thadeusza y Onufrego—synow Swierszczewskich, oraz Ierzego Iurewicza, po trzykroć z nakazu naszego przez ienerała do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych y niestawaiących, w roku zawitym na upad w rzeczy, scilicet na infamią, tanquam pro determinatione fori, ex instantia w Bogu przewielebney ieymość panny Eufrozyny Puzakiewiczowny — starszey y wszystkich ichmość panien bazylianek cerkwi święto-Troieckiey Mińskich wzdaiemy, proklamować y publikować przez ienerała sądowego pozwalamy; dokumenta wszystkie, in rem et partem actricium służące, mianowicie, dwa manifesta: ieden w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt wtorym, miesiąca Oktobra dziewiętnastego dnia, drugi w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Septembra dziesiątego dnia, na obżałowanych ichmościów w grodzie Mińskim pozanoszane, y pozew, przed nasz sąd wyniesiony, przez patrona w. Rodziewicza—horodniczego Oszmiańskiego, u sądu produkowane, approbuiemy et circa inviolabile robur zachowuiemy. Vigore których summy za expensa prawne trzysta złotych polskich na wszelkich dobrach ichmościów, gdzie kolwiek będących, wskazawszy, y za tęż summę wskazową dobra i. pp. Swierszczewskich Ankudów, Stańskiego Zapole, alias Osińce, Iurewicza Skubiacin, w woiewodztwie Mińskim leżące, distincte tymże pannom bazyliankom Mińskim obeymować pozwalamy. A iako dla podania dobr sądzonych, tak za wskaz wyż wyrażoney summy prawney, skuteczney y nieodwłoczney uczynienia exekucyi, do wszelkich urzędów ziemskich lub grodzkich w. x. Litewskiego, którego sobie strona konwinkuiąca do tey exekucyi z nich użyć zechce, założywszy na sprzeciwiaiących się temu dekretowi dalsze paeny prawne, odsyłamy. Gdy zaś termin prawny ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu trybunałskiemu in omni satisfaciendo, ad instantiam imci panien bazylianek cerkwi święto-Troieckiey Mińskich, i. pp. Ierzego Stańskiego—skarbnego Smoleńskiego, Tomasza Swierszczewskiego, Wyktoryę—primo Swierszczewskę, ad praesens Niewiarowiczowę—matkę, Ignacego, Thadeusza y Onufrego—synów Swierszczewskich y Ierzego Iurewicza za infamisów, tanquam pro

determinatione fori, w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował, publikował y relacyę publikacyi swèy a loco publicationis rediens iudicialiter zeznał.

Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunałskich spraw dekretowych zapisana.

1778 г. Ноября 16 дня.

Изъ книги № 2392, за 1778 г., л. 437—439.

87. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ настоятеля Виленскаго св. Троицкаго монастыря Іеронима Артецкаго на насилія и захваты, произведенные Цѣхановецкими.

Настоятель Виленскаго св. Троицкаго монастыря Артецкій, отъ имени всѣхъ вообще базиліанъ, приноситъ жалобу на помѣщиковъ Цѣхановецкихъ по слѣдующему поводу: у базиліанъ былъ фольварокъ Залѣсье, по сосѣдству съ имѣніемъ Цехановецкихъ; на пущу этого фольварка Цѣхановецкіе сдѣлали нападеніе, вырубили значительное пространство лѣса, а людей, надзиравшихъ за нимъ, однихъ избили палками и жердями, а другихъ подстрѣлили. Неудовольствовавшись этимъ, въ томъ же году, съ вооруженною массою людей напали на Желудовскую пущу и вырубленное на значительной полосѣ дерево перевезли въ свое имѣніе. По прошествіи нѣкотораго времени, наслали своихъ вооруженныхъ людей на деревни Новики, Гайлово, Маковье и Черонку, расположенныя въ этомъ лѣсу. Напуганные этимъ крестьяне частію совсѣмъ покинули свои дома и усадьбы, частію же переселились на жительство въ сосѣднія деревни. Недовольствуясь такими насиліами, Цѣхановецкіе приказываютъ своимъ крестьянамъ сдѣлать нападеніе на самого настоятеля базиліанъ, Іеронима Артецкаго; крестьяне и забираютъ у него обѣ подводы; когда отъ имени настоятеля былъ посланъ въ качествѣ посредника Антонъ Гораинъ, хоружій войскъ россійскихъ, съ просьбой о выдачѣ всего захваченнаго на вольной дорогѣ, то Цѣхановецкіе не только не отдали просимаго, но и самого хоружаго цѣлые сутки продержали у себя въ имѣніи подъ арестомъ. Трибуналъ, признавъ владѣтелями застѣнка Залѣсья и принадлежащихъ къ нему пущъ базиліанъ, назначилъ по этому дѣлу предварительное подкоморское разслѣдованіе.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra szesnastego dnia.

W sprawie w. imć xiędza Heronima Arteckiego — starszego, y wszystkich i. xięży bazylianów Wileńskich, z w. w. i. pp. Michałem — chorążym Mścisławskim, Józefem — generałem adiutantem w. x. Lit., Ciechanowieckiemi, bracią rodzonemi. Byszyńskim — plenipotentem, Lipińskim — dyspozytorem, tudzież pracowitemi Hrehorym y Józefem Stolarenkami y dalszemi poddanemi, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmć przed nasz sąd trybunału w. x. Lit. compositi iudicii wyniesionym, y za żałobą, w nim nayduią-

cą się, mieniąc do zaszłych różnemi laty manifestów y obdukcyi, a osobliwie w tych niedawnych czasiech czynionych, o to: iż co w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra trzeciego dnia, z dyspozycyi tak zeszłey, voto primo Ciechanowieckiey—starościny Opeskiey, secundo—Manuczyney, dożywotniey pani, iako też obżałowanych w. w. Michała y Józefa Ciechanowieckich, Jan—oyciec, Antoni syn Pogorzelscy, szczycący się w tenczas arędowną folwarku obżałałowanych ichmciów Zalesia possessią, naiechawszy violenti ac expulsivo modo na puszczę Białowicką, do folwarku Zalesia żałuiących delatorów funduszowego należącą, nie tylko wszelkie drzewo w pień wyciąć kazali, ale też ludzi żałuiących delatorów, to iest Tarasa Haurylczyka, Wasila Zubka, Wasila Goylika, Borysa Jackiewicza, szrotem popodstrzelali, a innych niemało kiiami, kołami, żerdziami pobili y pokaleczyli. Nie dość natym, w tymże roku y miesiącu dwunastego y trzynastego dnia ciż Pogorzelscy, z instynktu obżałowmnych, na puszczę, Żołudowską zwaną, z gromadą ludzi, w oręż uzbroionych, naiechawszy, przez dwa dni w pień wycinali; potym na dniu piętnastym eorundem, teyże puszczy Żołudowskiey kąt cały wycinać dokonczywszy, wszystkie drzewo, (iak świadczy obdukcia w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Decembra dnia wyżey wyrażonych czyniona, a tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego Februarii w grodzie Połockim zeznana), do siebie wywiezli. Nie kontentuiąc się obżałowani w. w. Ciechanowieccy w roku przeszłym dopełnioną z dwuch puszcz Białowickiey y Żełudowskiey expulsią y wycięciem w oney ze wszystkim drzewa y do swego folwarku Zalesia zawiezieniem, ieszcze w roku ninieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, miesiąca Julii dziewiątego dnia, nasławszy swych ludzi na wioskę Nowiki, poddanemu konia z domu gwałtownie zabrali, siana wozów kilka wzieli y inne szkody poczynili; k temu w roku tymże, Oktobra dziewiątego dnia obżałowany Lipiński—dyspozytor, tak z rozkazania obżałowanych wielm. Ciechanowieckich, iako też z rady obżałowanego Byszyńskiego—plenipotenta ichmć, spędziwszy włość y z folwarku Żalesia, y z folwarku Jezierzec zwanego, w różny oręż uzbroioną, napadł na puszczę żałuiących delatorow y tam dukt niewiedzieć qua authoritate tak wielki wytrzebił, iż nietylko puszczę żałuiących delatorów expulsive zagarnoł, ale też pomiędzy tą puszczą będące żałuiących delatorów wioski, Goyłowo, Nowiki, Makowie y Czeronkę zaiął, czym chłopi przerażeni, inni precz wyszli, inni do innych wiosek poprzenosili się. Nie przestali na tych czynnościach obżałowanych w. w. Ciechanowieckich, plenipotent y dyspozytor, wyżey wyrażeni, lecz dalsze, a coraz większe czynią żałuiącym krzywdy: w granicach, nigdy niedyskwizycyinych, iako to, po całey puszczy formuiąc arbitralną granicę, zaciosy, znaki graniczne z włością, po drzewach kładą, a podług onych puszczę y grunta żałuiącym per vim et expulsionem zabieraią, oną bezprawnie wycinaiąc, dyfferencyę uczynić staraią się; nie położyli y na tym pokrzywdzeniu końca, owszem gwałty ponawiaią, albowiem nie tylko dwoie koni na dniu iedynastym Oktobra roku ninieyszego na dobrowolney drodze poddanym żałuiących delatorów grabieżem zabrali, poddanego Hryszkę Borsuka w karczmie Popkach,

iadącego z Głębokiego, tak Hryhor y Iózef Stolaronki, ze wsi Stachanów, poddani w. żałuiących Ciechanowieckich niemiłosiernie kołami zbili, iako też przyniesionego tegoż Hryszkę Borsuka do dworu obżałowanych Ciechanowieckich obżałowany Lipiński—dyspozytor przez noc całą w więzieniu trzymanego nazaiutrz srodze rózgami zbić y do domu odwieść kazał, lecz też las, Bałuycie zwany, (iak tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, Oktobra dwunastego czyniona, a siedmnastego eiusdem w grodzie Połockim zeznana obdukcia y manifest świadczą), wyciąć ludziom swym udysponował; w ostatku, co iest naywiększym zuchwalstwem, samego żałuiącego xiędza Hieronima Arteckiego—starszego Wileńskiego, przeieżdzaiącego z dobr swoich do Wilna, we wsi, zwaney Zahoriu, w Połockim woiewodztwie leżącey, z dyspozycyi dworney poddani obżałowanych Ciechanowieckich attakowali, wozów dwa, ieden parokonny, drugi poiedynkowy z rożnemi rzeczami, z końmi y ze wszelkim narzędziem, iak świadczy przez ienerała sporządzony razem z wizią regestr, a w grodzie Połockim, w roku ninieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Oktobra dwudziestego drugiego dnia zeznany, zabrali. Co większa, posłanego przyiaciela w. imć pana Antoniego Horaina—chorążego woysk Rossyiskich, z prozbą o wydanie zabranych na dobrowolney drodze wozów y koni, oraz wszelkich rzeczy, na tychże wozach wziętych, w detencię wziąć poważyli się y przez całą porę w oney trzymać śmieli. O co wszystko żałuiące delatores prawem czyniąc: *ante omnia*: iako te wszystkie akcie ex causa differentiarum wynikły, tak o wszystkie swe pokrzywdzenia sprawy przed sąd podkomorski odesłania, a nim ten sąd nastąpi obwarowania securitatis possessyi wszelkich gruntów y lasów, oraz wszelkich attynencyi, do dobr Zalesia żałuiących delatorów należących, y zakazania sub paenis, ażeby obżałowani Ciechanowieccy gruntów zabierać y lasów wycinać nie ważyli się y intruzyi żadney nieczynili, k temu, do komportacyi zabranych na drodze ruchomości z wozami y końmi przed sądem podkomorskim uznania, w ostatku, do komportacyi wszelkich dokumentów, obwodnic y ograniczeń sześcią niedzielami przed wyiazdem podkomorskim do kancellaryi ziemskiey Połockiey, do approbaty tychże dokumentów, in rem et partem delatorów służących, a do skasowania in praeiudicium delatorów poformowanych, y o to, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva żałoby melioratione. Iako ta żałoba z pozwu autentycznego de tenore suo w ten nasz dekret iest wpisana, tak za oną praenominatae partes przed nami sądem instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału w. x. Lit. compositi iudicii, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra szesnastego dnia, actoribus beneficium iuris godziny użyczyliśmy. Po wypłynieniu godziny dnia siedmnastego eorundem,po kontrowersyach, wzaiemnie doniesionych, securitatem gruntów, łąk, lasów, w aktualnym ichmość xięży bazylianów dzierżeniu zostaiących, tymże i. xx. bazylianom, do rozprawy, przed sądem podkomorskim, niżey wyznaczaiącym się, nastąpić maiącey, obwarowawszy, w samey sprawie negotium wedle wyniesioney y wynieść maiących żałob przed sąd podkomorski w. i. p. Iózefa Ważyńskiego—podkomorzego Oszmiańskiego, za niezgodzeniem się stron ex decisione

nostra odsyłamy. Który to w. podkomorzy, gdyby za uprzedzaiącym obwieszczeniem, wspólnym stron kosztem ad loca differentiarum ziechawszy, sprawę dyfferencyiną y uczynkową, z dyfferencyi pochodzącą, rozsądził, kopce, znaki graniczne poczynił y we wszystkim według przepisu prawnego zachował się, obowiązuiemy. Strony zaś ażeby kopie z spraw wszystkich dwóma niedzielami przed wyiazdem podkomorskim do kancellaryi grodzkiey Połockiey oddali, tudzież dokumenta wszystkie, do ninieyszego interessu służące, przed sąd podkomorski dnia trzeciego po reassumpcyi tegoż sądu, pod obowiązkiem przysiąg, po odeszłych produktach wykonać powinnych, komportowali, niemniey finalną rozprawę sub paenis contraventionum przed pomienionym sądem podkomorskim przyieły, nakazuiemy. Przytym my sąd trybunału w. x. Lit. compositi iudicii nie tylko rozprawę przed tymże sądem, etiam ad instantiam iedney strony, nie uważaiąc na niestanność drugiey, naznaczamy, ale też wolność appellowania parti gravatae nie inaczey, tylko a definitiva principali rzeczonego sądu sententia, do trybunału compositi iudicii w. x. Lit., zachowuiąc, adcitationem innych graniczących stron utrique parti do tegoż sądu podkomorskiego, reservamus.

1778 г. Ноября 24 дня.

Изъ книги № 2392, за 1778 г., л. 544—547.

88. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ настоятеля Лысковскаго базиліанскаго монастыря Мелетія Гедройтя на Ельскихъ, а также на евреевъ Мстибовскихъ и Бытенскихъ за неуплату суммъ.

По жалобѣ настоятеля Лысковскаго монастыря, въ трибуналѣ разсматривались три денежныхъ иска базиліанъ на разныхъ лицъ, именно Ельцовъ, Ельскихъ, Мстибоовскихъ и Бытенскихъ евреевъ. Такъ какъ позванные въ судъ неявились, то и были подвергнуты заочному обвиненію *инфаміи* и экзекуціи долговыхъ суммъ на имуществахъ, въ слѣдующихъ размѣрахъ: съ Ельцовъ 1,710 злотыхъ, съ Ельскихъ 8,000 злотыхъ, съ кагала Мстибовскаго 2,400 злотыхъ и Бытенскаго 6,400 злотыхъ. Рѣшеніе это было приведено въ исполненіе, о чемъ и сдѣлано посвидѣтельствованіе возная.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Nowembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed nami sędziami, duchownemi y świeckiemi, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii

w roku ninieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym obranemi y aktualnie w mieście iego królewskiey mości Wilnie zasiadaiącemi, z porządku wołania regestrów, z karty trzysetney ośmnastey ku sądzeniu naszemu przypadła i. xiędza Marcina Meleciusza Giedroycia — starszego y wszystkich xięży bazylianów Łyskowskich, z w. i. pp. Iózefem chorążym Grodzieńskim, Franciszkiem, Stanisławem, Konstantym Jelskiemi, Iózefem, Ierzym y Konstancyą Jelcami—stolnikami Orszańskimi, tudzież niewiernemi żydami, Mowszą Ninkiewiczem, Woywebem Jankielewiczem, Leyzorem Orosiewiczem — starszemi kahalnemi, y wszystkiemi żydami miasta Mścibowa, oraz Jownutem Abramowiczem, Szłomą Mowszewiczem, Szłomą y Hirszem Abrahamowiczami — starszemi kahalnemi miasta Bytenia, sprawa, za pozwami, mianowicie: za *pierwszym*, od żałuiących aktorów po obżałowanych Józefa, Ierzego y Konstancyę z Goliewskich Jelców — stolnikow Orszańskich, w maiętności Walechowszczyznie na dniu wtorym miesiąca Oktobra, a niewiernym żydom kahału Mścibowskiego na dniu pierwszym eorundem w mieście Mscibowie oczewisto w ręce przez ienerała i. k. mci Franciszka Lewoniewskiego—powiatu Wołkowyskiego podanym, eorundem przed aktami ziemskimi powiatu Wołkowyskiego zeznanym, przed nas sąd trybunału głównego w. x. Lit. wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc: nayprzód, co do obżałowanych Jelców o to: iż obżałowany w. i. p. Jelec, w roku tysiąc siedmset pierwszym, miesiąca Marca dnia ośmnastego u xx. bazylianów Jatwiskich tysiąc złotych pożyczywszy, one w roku tysiąc siedmset siedmdziesiątym wtorym, miesiąca Maia dnia ośmnastego wypłacić razem z prowizią opisał się, a za niewypłaceniem na tym terminie liberam inequitationem do maiętności Waluchowszczyzny, w powiecie Wołkowyskim leżącey, zapisem swym obligacyinym każdego czasu ostrzegł, podług takowey inskrypcyi ani summy dotąd nieodał, ani dobr niepostąpił; przeto żałuiące delatores prawem czyniąc, ante omnia do przysądzenia summy kapitalney y procentu, od niey należącego, tudzież expensu prawnego dwiestu złotych decydowania. Potym, co do kahału Mścibowskiego, o tą rzecz, iż obżałowani żydzi w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, miesiąca Julii piątego dnia czynionym, przez zwierzchność dworu Mścibowskiego tegoż roku y miesiąca piętnastego dnia aprobowanym, a szesnastego eorundem w magdeburyi Wołkowyskiey przyznanym zapisem obligacyinym summy tysiąc złotych klasztorowi Jatwiżskiemu xięży bazylianów zawiniwszy, oney ani w samym kapitale, ani w należnym procencie, na kilkakrotne rekwizycie żałuiących delatorów oddać, wyliczyć niechcą; zaczym żałuiące delatores o to prawem czyniąc, ante omnia do przysądzenia summy kapitalney tysiąca złotych polskich, a procentu drugiego tyla, z warunkiem, ieśli by się iakie kwity na procent dawać się mogły nizsze, niżli dziesięć lat wypłyneło, wolney detrunkacyi, do przysądzenia expensu prawnego, ad minimum pięciuset złotych, y o to wszystko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva żałoby melioratione. Za *drugim* pozwem imieniem tychże aktorów po obżałowanych Iózefa - chorążego Grodzieńskiego, Franciszka, Stanisława y Konstancyę Jelskich, w roku dopioro biegącym tysiąc siedmset siedmdziesiąt

ósmym, Augusta czternastego dnia przez ienerała powiatu Grodzieńskiego Teodora Kulikowskiego oczewisto w ręce w maiętności Golni, w powiecie Grodzieńskim leżącey, podanym, eorundem dwudziestego czwartego dnia przed aktami ziemskiemi Grodzieńskiemi zeznanym, a przed sąd nasz wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co zeszły Władysław Jelski—starosta Piński, półkownik znaku Petyhorskiego buławy wielkiey w. x. Lit., oyciec obżałowanych ichmościów, na zapis obligacyiny w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, w dzień świętego Symona Judy, summy cztery tysiące złotych polskich zapożyczył y wypłacić tę summę w roku tysiąc siedmset czterdziestym szóstym, w dzień świętego Symona Judy opisał się; a in casu niewypłacenia na tym terminie, liberam inequitationem do dobr Kordziuk, w powiecie Grodzieńskim leżących, pozwolił; podług którego żadney satysfakcyi żałuiące delatores dotąd nie maiąc, prawem czynią, ante omnia, do zapłacenia summy kapitalney wespół z procentem, oraz uznania inekwitacyi do dobr, Kordziuk nazwanych, w powiecie Grodzieńskim leżących, y do nadgrodzenia szkod, strat, y o to wszystko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva żałoby melioratione. A za *trzecim* pozwem tychże aktorów po obżałowanych żydów kahału Byteńskiego, w roku dopioro płynącym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, miesiąca Septembra ośmnastego dnia przez ienerała powiatu Słonimskiego Abrahama Gruszowskiego oczewisto w ręce w mieście Byteniu podanym, eorundem dziewiętnastego dnia w grodzie Słonimskim officiose zeznanym, a przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż obżałowany kahał Byteński, pierwiey w roku tysiącznym siedmsetnym trzydziestym siódmym summy kapitalney dwa tysiące złotych polskich u xiędza Benedykta Trulewicza—starszego Żyrowickiego xięży bazylianów, na zapis obligacyiny zapożyczywszy, płacić procent zupełny corocznie opisali się, który procent przez lat kilkanaście lubo opłacał, iednak potym aż do daty ninieyszey ani kapitału, ani procentu oddawać niechce; co większa, y na drugi oblig, w roku tysiącznym siedmsetnym sześćdziesiątym ósmym, miesiąca Decembra dwudziestego piątego dnia wydany, u wielebnego xiędza Dombrowy—starszego ý wszystkich xx. bazylianów Łyskowskych, tysiąc złotych polskich wziąwszy, równie, iak za pierwszym obligiem w należytości żałuiącym delatorom satysfacyi nie czyni; zaczym żałuiące delatores o to prawem czyniąc, ante omna do przysądzenia za pierwszym obligiem dwuch tysięcy złotych cum altero tanto, toż samo do przysądzenia tysiąca złotych za drugim obligiem cum altero tanto, oraz do zadecydowania expensu prawnego trzech set złotych, do uznania inekwitacyi do domowstw tak własnych starszych kahalnych, iako też do domów pure kahałowych y szkoły, k temu o to wszystko, co czasu prawa dowiedzionym będzie, salva żałoby melioratione. Za takowemi pozwami żałuiące delatores z obżałowanemi ichmćmi przed nami sądem instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego koła compositi iudicii, pozwanych wielmożnych ii. pp. w. Józefa, Jerzego y Konstancyą z Goliewskich Jelców—stolników Orszańskich, potrzykroć przez ienerała, sądów

naszych pilnuiącego, do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdaiemy; a zatym zapis obligacyiny, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt pierwszym, miesiąca Maia ośmnastego dnia na summę tysiąc złotych polskich klasztorowi Jatwiskiemu ichmciów xięży bazylianów wydany, y dalsze dokumenta, u sądu produkowane, approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy, mocą których summy kapitalney tysiąca złotych polskich, procentu od oney za lat ośm pięćset sześćdziesiąt złotych, a expensu prawnego wespół z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis, dwieście złotych, a in universum tysiąc siedmset sześćdziesiąt złotych polskich, na pozwanych ichmciach y na wszelkich onychże dobrach, leżących y ruchomych, a osobliwie na maiętności Walichowszczyznie, w powiecie Wołkowyskim leżącey, gdzie zapozwy praecesserunt, przysądzamy, a dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney a nieodwłoczney, super quibusvis citatorum bonis exekucyi, do urzędów ziemskich lub grodzkich, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, odsyłaiąc, z dalszemi proceder nakazuiemy. In procedendo pozwanych w. i. p. panów Józefa— chorążego Grodzieńskiego, Franciszka, Stanisława y Kostantego Jelskich, potrzykroć przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdaiemy, a zatym zapis obligacyiny, w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, miesiąca Oktobra dwudziestego ósmego dnia na summę cztery tysiące złotych polskich klasztorowi Jatwiskiemu xięży bazylianów wydany, y dalsze dokumenta, przez patrona u sądu produkowane, approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy. Vigore których summy kapitalney cztery tysiące złotych, procentu drugie tyle cztery tysiące złotych polskich, a expensu prawnego wespół z wpisnym y paniętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis, złotych trzysta, in universum złotych ośm tysięcy trzystą na pozwanych ichmościach panach Jelskich y na wszelkich onychże dobrach leżących, ruchomych, a osobliwie na maętności Kordziukach czyli Golni, w powiecie Grodzieńskim leżącey, pod inekwitacyą poddaney y cytacyami przez żałuiących zaiętey, przysądzamy, oraz też maiętność via inequitationis obeymować pozwalamy; zatym, tak dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney, prawney, a nieodwłoczney exekucyi, iako też dla podania per inequitationem maiętności Kordziuków czyli Golni, do urzędów ziemskich y grodzkich wszystkich woiewodztw y powiatów, podług upodobania strony powodowey zażyć się maiących, odsyłamy et cum ceteris iterum iterumque proceder nakazuiemy. In procedendo pozwanych niewiernych żydów kahału Mścibowskiego, po trzykroć przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, do prawa wołanych, iako onemu nieposłusznych, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdaiemy, a zatym zapis obligacyiny, w roku tysiąc siedmset czterdziestym piątym, Iulii piątego dnia datowany, eorundem piętnastego przez zwierszchność dworną Mścibowską aprobowany, oraz eorundem szesnastego dnia w maydeburyi Wołkowyskiey przyznany, na ty-

siąc złotych polskich klasztorowi Jatwiskiemu ichmościów xięży bazylianów wydany, y dalsze dokumenta approbuiemy, przy nienaruszoney mocy y walorze zachowuiemy. Eoque intuitu summy kapitalney tysiąc złotych polskich, procentu także tysiąc złotych polskich, expensu wespół z wpisnym y pamiętnym czterysta złotych, in summa dwa tysiąca czterysta złotych polskich na pozwanym kahału Mścibowskim y na wszelkich onych że dobrach leżących, ruchomych, summach pieniężnych, oraz wszelkich towarach, gdzie kolwiek nayduiących się, przysądzamy, oraz nietylko inekwitować się do domowstw, ale tak wolną obsygillacyą szkoły y kram żydowskich pozwalamy. A tak dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney, a nieodwłoczney exekucyi, iako też dla podania per inequitationem domowstw wszystkich kahalnych, do urzędów ziemskich y grodzkich, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, odsyłamy. A seorsive pozwanych żydów kahału Byteńskiego, także potrzykroć do prawa przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, wołanych, iako onemu nieposłusznych, na upad w rzeczy, oraz na infamią wzdaiemy. Zatym dwa zapisy obligacyine: ieden pod rokiem tysiąc siedmset trzydziestym siódmym na dwa tysiące złotych., drugi pod rokiem tysiąc siedmset sześćdziesiąt ósmym, Decembra dwudziestego piątego dnia na summę tysiąc złotych, z listami na przyznanie klasztorowi Łyskowskiemu i. xx. bazylianów wydane, aprobuiemy. Podług których, mianowicie, za pierwszym dwa tysiące złotych cum altero tanto, a za drugim tysiąc równie cum altero tanto, a za expens prawny wespół z wpisnym y pamiętnym, una cum lucris nam sądowi persolutis, złotych czterysta, in universum złotych polskich sześć tysięcy czterysta na pozwanym kahału Byteńskim y na wszelkich onychże dobrach, leżących, ruchomych, summach pieniężnych, a razem y towarach, gdzie kolwiek nayduiących się, przysądzamy. K temu nietylko via inequitationis domowstwa obeymować, lecz też szkołę y kramy pieczętować pozwalamy. A tak dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney, a nieodwłoczney exekucyi, iako też dla podania per inequitationem domówstw, do urzędów ziemskich lub grodzkich wszystkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, odsyłamy. Gdy zatym termin prawny ad publicandum tych infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Iakub Kołomarzewski, nayprzód w. i. pp. Józefa, Jerzego y Kostancyą Jelców—stolników Orszańskich, małżonków, potem Józefa—chorążego powiatu Grodzieńskiego, Franciszka, Stanisława y Konstantego Jelskich, k temu niewiernych żydów kahału Mścibowskiego, a na ostatek niewiernych żydów kahału Byteńskiego za infamisów w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swey, a loco publicationis rediens, iudicialiter zeznał.

Która sprawa, iako się agitowała, tak iest do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. koła compositi iudicii zapisana.

1778 г. Декабря 19 дня.

Изъ книги № 157, за 1778—79 г., л. 66—67.

89. Консенсъ митрополита Кипріана Жоховскаго, данный Садовскому на плацъ въ г. Вильнѣ, принадлежавшій Покровской церкви.

Митрополитъ, принимая во вниманіе, что церковный плацъ б. Покровской церкви, находящійся возлѣ Кальвинскаго збора и имъ незаконно захваченный, лежитъ впустѣ, не принося доходу, и уступая просьбѣ Ивана Садковскаго и его жены Сусанны, урожденной Клинеберковны, отдаетъ имъ настоящій плацъ въ полное чиншовое пользованіе, предоставляя при семъ имъ право сооружать на немъ всевозможныя постройки, изыскивать средства для приращенія дохода съ земли; при чемъ Садковскіе означеннаго плаца никому въ другія руки не должны ни передавать, ни продавать безъ воли и согласія митрополита, или кто по немъ будетъ. Они обязаны уплачивать ежегодно аренды по 4 злотыхъ польскихъ и нести всѣ земельныя повинности.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym obranymi, w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącymi, stanąwszy osobiście u sądu trybunału głównego w. x. Lit. patron wielmożny iegomć pan Jan Filipowicz—komornik woiewodztwa Mińskiego, konsens od iaśnie wielmożnego Cypryana Żochowskiego—metropolity całey Rusi, archiepiskopa Połockiego, Witepskiego etc., ichmościom panom Janowi y Zuzannie Sadowskim, małżonkom, wydany, do akt podał, a podawszy prosił nas sądu trybunału głównego w. x. Lit., aby pomieniony konsens, ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, kadencyi Wileńskiey, przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiąwszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać zaleciliśmy, który, słowo do słowa w xięgi wpisuiąc, następuiącemi wyraża się słowy:

Cypryan Żochowski—z Bożey y stolice apostolskiey łaski archiepiskop metropolita Kiiowski, Halicki y wszystkiey Rusi, archiepiskop Połocki, episkop Witepski, Mścisławski, Orszański, Mohilewski, oznaymuiemy tym listem, konsensem naszym, komu by o tym wiedzieć należało, iż z łaski Bożey y świętey stolicy apostolskiey osiadłszy tron metropolitański Kiiowski y wszystkiey Rusi, byliśmy proszeni od pana Jana Sadowskiego y pani Zuzanny Klineberkowny Janowey Sadowskiey, małżonki iego, abyśmy onemu *plac nasz cerkiewny*, *na gruncie y cmentarzu cerkwi Protekcyi Nayświętszey Panny Maryi będący*, *z dawna opuszczonym*, *przy Zborze Kalwińskim*, *w pewnych granicach będący*, *murem sta-*

rodawnym obwiedziony y dzwonicę cerkiewną w sobie maiący, niesłusznie y nienależnie przez predykantów zborowych odięty y sobie przywłaszczony, pomienionym osobom w moc, dzierżenie y spokoyne używanie podali y postąpili na czynszu pewnym z tego gruntu, do iuryzdyki naszey metropolitańskiey Wileńskiey przynależącym; przeto ia metropolita Kiiowski y wszystkiey Rusi, upatruiąc, ażeby dobra cerkiewne in sterili gleba odłogiem nie leżały, pomieniony grunt y plac cerkiewny, murem przy zborze y przy dzwonicy obwiedziony, puściliśmy y postąpiliśmy zwyż pomienionym osobom, panu Janowi Sadowskiemu y pani Zuzannie Klineberkownie, małżonce iego, sukcessorom, potomkom onych. Maią tedy moc y wolni będą zwyż pomienione osoby y sukcessorowie onych na tym placu budowania onego używać y pożytki, iakie chcąc sobie, wynaydować, bez wszelkiey od kogoż kolwiek prepedycyi y przeszkody, płacąc czynsz doroczny do iuryzdyki naszey metropolitańskiey Wileńskiey każdego roku po złotych cztery; nikomu tego placu beż woli y wiadomości urżędu naszego nie przedawaiąc, ani przed żadnym urzędem obcym nie zapisuiąc, sub nullitate attentatorum, podatki wszystkie na seymie uchwalone, zarównie z drugiemi z tego placu, do iuryzdyki naszey metropolitańskiey Wileńskiey płacić maią y powinni będą wiecznemi czasy oni sami y sucessorowie onych. Y na toś my dali ten nasz list z podpisem ręki naszey y z pieczęcią naszą. Działo się w Wilnie dnia iedynastego Apryla, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego. U tego konsensu przy wyciśnioney na czerwoney massie pieczęci podpis i. w. metropolity, a na marginesie suscepta urzędu metropolitańskiego z podpisem, a na ostatniey stronie tego konsensu adnotacya z podpisem wóyta teyże iuryzdyki metropolitańskiey w te słowa: Cypryan Żochowski—metropolita wszystkiey Rusi, archiepiskop Połocki, Witebski. Roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt czwartego, miesiąca Maia szóstego dnia sławetny pan Jan Sadowski, przyszedłszy do urzędu metropolitańskiego Wileńskiego, prawo to do akt podał y intromissyi, podług tego prawa, upraszał, która onemu y małżonce onego iest pozwolona. Mikołay Żochowski — koniuszy Połocki, sekretarz i. k. mci y wóyt iuryzdyki metropolitańskiey Wileńskiey. Roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Apryla ósmego dnia, stanowszy oczewisto pan Krystyan Wegelb y pani Anna Klineberkowna, primi voti Sadowska, a teraznieysza Wegelbowa, tego prawa wiecznemi czasy zrzekła się, według osob... y ugody, zawartey między kuratorami y opiekunami, w tymże prawie szyrzey, dostateczniey wyrażonemi y opisanemi. Pisan ut supra. Ian Stanisław Lucowski— sekretarz i. k. mci iuryzdyki metropolitańskiey Wileńskiey. Który to konsens, przez wyż wyrażonego patrona do akt podany, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięty y wpisany.

1779 г. Февраля 8 дня.

Изъ книги № 157, за 1778—1779 г., л. 197-200.

90. Жалоба подкоморія Ивана Оскерки на митрополита Леона Шептицкаго на самовольное и насильственное отнятіе земель, луговъ и крестьянъ.

Подкоморій и войскій Мозырскаго повѣта Янъ Оскерко приноситъ въ трибуналъ жалобу на митрополита Шептицкаго по слѣдующему поводу: въ Мозырскомъ повѣтѣ, на границѣ имѣній Оскерки, по Припети, лежало также имѣніе и базиліанъ. Еще со временъ митрополита Володковича базиліане стали вторгаться въ границы имѣнія Оскерки, при Шептицкомъ же они захватили цѣлое урочище Островъ; при этомъ базиліане производили неоднократныя вооруженныя нападенія на имѣніе Оскерки, поразгоняли нѣкоторыхъ крестьянъ и въ нѣкоторыхъ мѣстахъ испортили границы Литвы отъ Руси. Вслѣдствіе такихъ насилій Оскерка и проситъ трибуналъ принять участіе въ его дѣлѣ и оградить отъ посягательствъ и захватовъ.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Februaryi ósmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów w roku immediate przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym obranemi y w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi, stanąwszy osobiście patron wielmożny imść pan Ignacy Zaiączkowski—komornik w. Witebskiego, imieniem wielmożnego iegomść pana Jana Oskierki—podkomorzego i. k. mci y woyskiego powiatu Mozyrskiego, solenniter manifestował się na iaśnie wielmożnego iegomści xiędza Leona Szeptyckiego — metropolitę Kiiowskiego, referuiąc się do manifestu, w trybunale głównym w. x. Lit. w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, Kwietnia piętnastego dnia na i. wiel. imści xiędza Feliciana Wołodkowicza—metropolitę Kiiowskiego y biskupa Włodzimerskiego, oraz na i w. imści xiędza Szeptyckiego, na tenczas koadiutora y administratora metropolii, sług, ludzi y poddanych, do gwałtów, naiazdów y zaborów, expulsyi, grabieży y pożog przysposobionych kozaków, zaniesionego, o to: iż obżałowani, maiąc dobra z obudwoch stron rzeki Prypieci, ut fertur funduszowe, z dobrami delatora od Orewicz z Kozuszkami w wielkim xięstwie Litewskim leżące, niżeli ieszcze Antonów z Narowlą y attynencyami, Muchaiadami y Uhłami, oraz innemi przynależnościami, do imienia delatora przeszły y w inkorporacyą z natury lenney w ziemską przemienione zostały, za poprzedniczych aktorów, w obecności zostaiących, przeszedłszy wodocieczne rzeczek żywcze granice, z wielkim xięstwem Litewskim rozdzielaiące, znaki y rubieże podemoliowali y wycisnąwszy gwałtownemi sposobami z wielu uroczyszcz, ostrowiu, łąk, pol, lasów, hatów y błot, gdy miedzę naiazdami, gwałtami w obszerney dystancyi zuchwale przeszli, pod-

danych Uhlańskich poodbieraniem pożytku z pol, łąk, lasów y pszczoł ścisneli, poddaństwo iedne się in vias planas, drugie przenosić do dobr obżałowanych musiało, trzecie grunta zawodzić, obżałowanym ustępować było przymuszone, gdzie obżałowani apetytowi swoiemu w przywłaszczaniu alienatorie dobr Uhły przyspasabiając, w obszernościach więcey wraz bezprawnością przywłaszczaiąc, znaczney szkody stali przyczyną, bez sąsiedzkiey legalney sprawiedliwości, lecz samemu dogadzaiąc zbytkowi. Gdy wymienione dobra Antonów z Narowlą y Uhły dostały się ś. p. oycu delatora, obżałowany y teraznieyszy metropolita zwyczaynemi sposobami, gwałtami, naiazdami kozaków, grassunkiem, grabieżami, biciem, zaborami po nieprzyiacielsku postępuiąc, w pierwiastkowe nastąpił niegodziwości, wiele szkod czyniąc, przemocą swoią ludzie rospędził, drugich poprzenosił, poddanych innych do opuszczenia własności, do ostatniey mizeryi, dobra do spustoszenia przywiodł. Widząc tak ze wszech miar ś. p. delatora ociec Rafał Oskierka—marszałek powiatu Mozyrskiego, klęskę y przez pożogi ostatni upadek uściłać drogę do pozyskania krzywd y attynencyi, illegalnie przywłaszczanych, restytucyi y satysfakcyi poszukiwać y osady nowo poczynione Wepry, Słoboda y Uhły na przynależnościach wieczystych, z lenności w ziemską naturę zamienionych, wielkiemu xięstwu Litewskiemu inkorporowanych, iżby zmienione były, starał się y dopominał; obżałowany metropolita, pofolgowawszy nie co, po nieprzyiacielsku obchodzącym się zbytecznością satysfakcyą zwlekać y iako przeszłym possessorom obżałowanego po przedniey w protrakcyą puszczał, aż też y fata ś. p. delatora oyca nastąpiły; żałuiący tedy delator z okazyi spustoszenia, zaboru znakomitych obszerności od Uhłów y z racyi przeciągnioney dla szczegulney dawności zastąpienia przez obżałowanego metropolitę y iego pomocników restytucyi, aż do obrania części mnieyszey a spokoynieyszey substancyi był rezelwowany, delator z powodu alienacyi illegalney y znakomitych szkod obżałowanego, lecz dostąpiwszy sięganiem swey chciwości od Orewicz pod attynencyą Babicką, ziemską, dziedziczną delatora Kożuszki zwaną, w wielkim xięstwie Litewskim leżącą, nowe w przykładzie pierwszym z drugiey strony rzeki Prypeci rospoczął bezprawia, zabory, gwałty, boie, łupiestwa, grabieże, grasunki y pożogi, albowiem wszcząwszy do zawsze należącego gruntu lub pola między Niżnim Luhem, od Prypeci ciągnącym się, aż do Prościa Zamoyskiey góry, a z tamtąd do Wiazów pretensyę, przez dawnieyszych aktorów, iako świadectwa pamięci ludzkiey ieszcze niewygasłe przepowiadaią odgłosy, umollifikowaną, też pole z ługami, ieziorami, zatokami, sianożęciami, nad Prypecią leżącemi, Niżnym Łuhem, prawdziwą ścianą graniczną od w. x. Lit. rozdzielaiące się attynencye y przynależności, one w sposobie uzurpacyi expulsyiney poprzedniczey przywłaszczać, pole zasiewać, kosić łąki y zatoki, ieziora wyławiać zuchwale postanowił, którego od obżałowanego metropolity broniąc wstępu y zaboru, delatora zniszczone poddaństwo, różnemi laty y dni kupą swowolnych ludzi napadani, rabunki, bicia, grabieże, popalenia, więzienia, tyrańskie y nieprzyiacielskie ponosząc krzywdy, do rozwleczenia, rozeyścia się, opuszczenia swych własności zostali przymuszeni poddani; gdzie obża-

łowany na utściwości, nie tylko na prawa by naymniey bacząc względy. corocznie prawie napadaiąc haydamactwem y przysposobionym ognistym swawolnym ludem, tegoż pola zasiewy, siana y użytki, na nizinie po nad rzeką leżące, zabiera, nie maiąc ieszcze dosyć, do Ostrowia, Porestecza, Hołubiny, Pieszek, Hordyny, uroczyszcz zwanych, wpadaiąc, one sposobem expulsyi. poddanych wybiciem, łapaniem, morderstwem, więzieniem, przemocą swą, grabieży nasyłaniem y paleniem budowlów, gwałtownie, illegalnie y niesłusznie wyciska y uzurpować usiłuie; iakoż w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym, Iulii, videntur w protokole sądowym trybunału data, w kilkuset kozaków podobne pierwszym czyniąc bezprawia, żyta do tysiąca kop y inne zboża zabrał, ludzi poddanych delatora pograbić, bić, przepędzać, pożogą y innemi męczarniami straszyć dysponował, expulsivo modo y obyczaynością nie zwyczayną przywłaszczony grunt, przeszedłszy obręb miedzy graniczney z przynależnościami, do Prypeci ciągnącemi, posiadać usiłuie y wymieniony Ostrów z uroczyszami niesłusznie w dyskwizycyą podaie, attynencyą Kożuszkowską y pole, do Zamoyskiey góry od Niznego Łuha y między nim leżące, obszerności kwestyonuie, samych dawności possessyi zwrusza, ludzi do wyniszczenia delatora, do zguby wyprowadza, illegalnie rosprzestrzenia, alienatione pura possessye utwierdzić y przywłaszczyć usiłuie et in recenti obżałowany i. w. i. x. Szeptycki — metropolita coraz większe rozszerza gruntów, lasów, sianożęci per violentias zabory; przeto, referendo do transaktów, possessyą dawność probuiących, lecz zagubionych, wiele y z późnieyszych dowodów, przestępstwa, zabory y własność twierdzących, manifestów pilności y wizyi, ante omnia do approbaty miedznego obrębu granicy w. x. Lit. uformowanych wszelkich przez obżałowanego dyskwizycyi, kwestyonacyi y zaszczytów dawności, niby dowodów znikczemnienia, quo iure przywłaszczone są attynencye, dokumentów komportacyi, do powrócenia po nieprzyiacielsku zagarnionych y przywłaszczonych ostrowiów, pol, łąk, lasów, błot, hatów, zatok, iezior y wszelkich przynależności, alienatorie uzurpowanych, za gwałty, boie, pożogi, więzienia, rabunki, grabieże, zabory y wszelkie krzywdy bonifikacyi z nawiąskami, refuzyi y restytucyi, win y kar uznania et in foro w. x. Lit. sądzenia, żałuiący delator dał tę swoią manifestacyą do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. zapisać, co iest zapisano.

1779 г. Іюня 24 дня.

Изъ книги № 158, за 1779 г., л. 433.

91. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Минскихъ свято-Духовскихъ базиліанокъ съ Анной Бѣлозоровой о неуплатѣ суммы 4000 золотыхъ польскихъ.

Ревельская старостина Бѣлозорова вмѣстѣ съ своимъ покойнымъ мужемъ заняли у Минскихъ св. Духовскихъ базиліанокъ 4,000 злотыхъ разной монетой съ срокомъ уплаты по прошествіи года. Не получая ни капитала, ни процентовъ, базиліанки, спустя двадцать лѣтъ, обратились съ жалобой въ главный трибуналъ, прося его содѣйствія. По этой жалобѣ старостина Ревельская была привлечена къ суду. Не смотря на неоднократныя приглашенія къ отвѣту, обвиняемая не являлась; вслѣдствіе этого судъ долженъ былъ приступить къ заочному рѣшенію этого дѣла. Постановленіе трибунала слѣдующее: признавая искъ базиліанокъ вполнѣ справедливымъ, судъ требуетъ отъ Бѣлозоровой возврата базиліанкамъ наличнаго капитала 4,000 злотыхъ польскихъ, процентовъ за всѣ истекшіе годы и судебныхъ издержекъ на сумму 300 злотыхъ; что же касается тѣхъ расходовъ, которые были понесены разными присутственными мѣстами и властями, то таковые должны пополниться особымъ денежнымъ штрафомъ, наложеннымъ на имущество Бѣлозоровой.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Junii dwudziestego czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodztw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym obranymi y w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącymi, z porządku wołania regestrów obligowych wpisów roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego, z karty trzechsetney czterdziestey piątey, przypadła ku sądzeniu naszemu sprawa w Bogu przewielebney ieymść panny Petronelli Krasowskiey — starszey y wszystkich ichmść panien bazylianek konwentu święto-Duskiego Mińskiego, z w. imć panią Anną z Żarnickich Białozorową—starościną Rewelską y potomstwem ieymści, in assistentia i. w. ichmć panów opiekunów, za pozwem, od aktorek po obżałowaną ieymść przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc o to: iż co obżałowana ieymść razem z zeszłym Adamem Białozorem—starostą Rewelskim, mężem swoym, ieszcze w roku tysiąc siedmset pięćdziesiąt szóstym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia, ku pilney potrzebie swoiey, summy rękodayney cztyry tysiące złotych polskich w monecie talarowey, tynfowey y w złocie holonderskim, obrączkowym, ważnym, licząc talar po złotych ośm, a tynf po złotemu y groszy ośm, czerwony złoty po złotych siedmnaście y groszy ośm, na zapis obligacyiny, z listem na przyznanie prawnie sprawiony, u żałuiących delatorek pożyczywszy, termin opłacenia tey summy w roku pod

ówczas zaraz następuiącym tysiąc siedmset piędziesiąt siódmym, Marca dziewiętnastego dnia, przy księgach grodzkich Mińskich naznaczyła y opisała; a po tym, sprzeciwiaiąc się takowemu dobrowolnemu opisowi swoiemu, nie tylko na terminie dobrowolnie, przez się opisanym, lecz aż dotąd summy kapitalney w całości, ani w części nie opłaciłeś y procenta corocznie opłacać nie chcesz. Zaczym żałuiące delatorki z obżałowaną imścią prawem czyniąc, ante omnia, do satysfakcyi in omni wyżey wzmienionemu obligowi, do przysądzenia summy kapitalney cztyry tysiące złotych polskich, w monecie opisaney, a kurencyi teraznieyszey, a osobno procentu za wszystkie lata nie procentowane, od daty nienaydowania się kwitów spłaconego do daty terminu exolucyi nastąpić maiącey należącego, do przysądzenia expens prawnych, z tey okazyi przez aktorek wydatkowanych, do nadgrodzenia wszystkich szkod y tego, co czasu rozprawy należnym być dla aktorek dowiedziono będzie, salva tey żałoby melioratione. Za którym pozwem, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstym, Junii dwódziestego piątego dnia przez woznego iego królewskiey mości woiewodztwa Mińskiego, Jana Cyrynkiewicza w. imć pani Annie z Żarnickich Białozorowey — starościney Rewelskiey, w mieście iego krolewskiey mości Mińsku, w stancyi ieymościney, oczywisto w ręce podanym, tegoż roku y miesiąca dwódziestego szóstego dnia przed aktami ziemskiemi woiewodztwa Mińskiego officiose zeznanym, żałuiące aktorki z obżałowaną imścią przed sądem naszym instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego niestawaiącą w. imć panią Białozorową—starościnę Rewelską, ku rosprawie po trzykroć z nakazu naszego przez ienerała wołaną, iako prawu nieposłuszną, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz na infamią ex personali, vigore opisu, wzdawszy, produkowane ze strony aktorek dokumenta, do tey sprawy służące, mianowicie: oblig w roku tysiąc siedmset piędziesiąt szóstym, Marca dziewiętnastego dnia na summie cztyry tysiące złotych polskich od oboyga w. ichmć panów Białozorów, to iest od nieżyiącego iuż ad praesens Adama y samey teraz żyiącey—starostów Rewelskich Białozorów, małżąków, z terminem oddania takowey summy w roku tysiąc siedmset piędziesiąt siódmym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia, przy księgach grodzkich woiewodztwa Mińskiego, wielebnym Reginie Piotrowskiey—na tenczas starszey y wszystkim pannom bazyliankom konwentu święto-Duskiego Mińskiego, z listem na przyznanie wydany, tudzież processa, zapozwy y wszystkie dowody prawne, tęż należność aktorkom stwierdzaiące, approbuiemy y przy mocy nienaruszney na zawsze zachowuiemy; vigore których summy kapitalney cztyry tysiące złotych polskich monetą talarową, tynfową y złotem holenderskim, obrączkowym, ważnym, wedle wyraznośći w obligu, a za procent currenti moneta drugie tyle, a distinctim za expens prawny, w tey sprawie łożony, trzysta złotych polskich, in universum cum lucris, nam sądowi persolutis, ośm tysięcy trzysta złotych polskich na niestawaiącey w. imć pani Białozorowey — starościnie Rewelskiey y wszystkich dobrach ieymości dla aktorek przysądzamy y wskazuiemy; a dla uczynienia za wskaz takowey summy na dobrach pozwaney w. imć pani Biało-

zorowey exekucyi prawney, do urzędów ziemskich y grodzkich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, założywszy na sprzeciwiaiących się temu dekretowi dalsze paeny prawne, odsyłamy. A gdy termin prawny ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cydzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, w. imć panią Białozorową—starościnę Rewelską, za infamiskę ex personali w izbie sądowey et in foro publico obwołał, proklamował y relacyą publikacyi swoiey, a loco publicationis rediens, iudicialiter zeznał.

Która sprawa, iako się agitowała, tak do ksiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw dekretowych iest zapisana.

1779 г. Іюля 7 дня.

Изъ книги № 158, за 1779 г., л. 491.

92. Контумаціиный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу между Лещинскимъ базиліанскимъ монастыремъ и Викторомъ Любанскимъ.

По жалобѣ настоятеля Пинскаго Лещинскаго монастыря на Виктора Гримайло-Любанскаго вслѣдствіе посягательства послѣдняго на монастырское имѣніе Овсемеровскія дворища и Вольвичи въ Лидскомъ земскомъ судѣ разсматривалось это спорное дѣло и было рѣшено въ пользу базиліанъ; но такъ какъ Гримайло-Любанскій не подчинился судебному приговору и по прежнему продолжалъ безпокоить монастырь, то дѣло это возобновилось въ трибуналѣ. Гримайло неявился къ отвѣту послѣ троекратнаго призыва, вслѣдствіе этого и подвергся заочному обвиненію, именно: безчестію и уплатѣ судебныхъ и аппелляціонныхъ убытковъ въ размѣрѣ 5,650 рублей.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Iulii siódmego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodstw y powiatów w roku teraznieyszym obranymi y aktualnie w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącemi, z regestrów taktowych wpisów tegorocznich przypadła sprawa w. imć xiędza Ioachima Horbackiego—opata y wszystkich ww. xx. bazylianów klasztoru Leszczyńskiego, z w. i. panem Wiktorym Grzymayłą-Lubańskim—krayczym powiatu Pińskiego, za pozwem od aktorów po obżałowanego iego mości przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc y we wszystkim odwołuiąc się, tak do przed-uniowych nadań, przywileiów, listów dworzańskich, uwiązczych, dekretów oczewistych, dawniey w grodzie y ziemstwie Pińskim, oraz w trybunale zapadłych, przytym dalszych na dowód ak-

torstwa dworzyszcz Owsiemierowskich y Wołwicz, Tywrowicz y Żytnowicz, klasztorowi żałuiących delatorów służących, ieszcze przed konstytucyą tysiąc sześćset trzydziestego piątego roku dowodów, iako też referuiąc się do dekretów kontumacyinych y oczewistych, dopiero w ziemstwie Lidzkim z obżałowanym iegomością zapadłych, niemniey całego w tey sprawie na obronę niesłuszney prosekucyi zaszłego procederu, a mianowicie: dekretu oczewistego w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Ianuaryi trydziestego pierwszego dnia w tymże ziemstwie powiatu Lidzkiego ferowanego. Do utwierdzenia których to dowodów, a wedle onych rekognicyi aktorstwa dworzyszcz Owsiemierowskich, Wołwicz, Tywrowicz y Żytnowicz, klasztorowi żałuiących delatorów przysłuchaiącego, dekretem ziemskim Lidzkim sądzonego, approbaty we wszytkich punktach tegoż dekretu, iako z ustawą praw y sprawiedliwością zgodnego, ukarania paenami apellacyinemi y dalszemi, ex re sprawy y rygoru praw na obżałowanego iegomości ściągaiącemi się, nadgrodzenia oraz expens prawnych y uznania tego wszystkiego, czego się aktorowie przez kontrowersye swoie u sądu dopraszać będą. Na ostatek ostrzegaią sobie w przypadku potrzeby wolną takowey załoby melioracyą. Za takowym pozwem, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, Marca dwódziestego szóstego dnia przez ienerała iego królewskiey mości Hieronima Maluszyckiego oczewisto w ręce w mieście iego królewskiey mości Pińsku w. Wiktoremu Grzymayle - Lubańskiemu—krayczemu powiatu Pińskiego w stancyi iegomościney podanym y wraz tegoż czasu przed aktami grodu Pińskiego zeznanym, żałuiące delatores z obżałowanym iegomością przed nasz sąd instituerunt actionem. W którey sprawie my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego niestawaiącego wielmożnego imć pana Wiktorego Grzymayłę-Lubańskiego—krayczego Pińskiego, po trzykroć do prawa wołanego, iako onemu nieposłusznego, w roku zawitym na upad w rzeczy, oraz iako po dekrecie appellowanym na infamią ex personali wzdawszy, produkowany ze strony aktorów dekret oczewisty ziemstwa Lidzkiego, między żałuiącemi delatorami, a obżałowanym Wiktorym Grzymałą Lubańskim—krayczym Pińskim, w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Ianuaryi trzydziestego pierwszego dnia zapadły, a w nim wszytkie do dziedzitwa dworzyszcz Owsiemierowskich y Wołwicz, oraz dalszych przynależności pomienione dowody, iako też zapozew y cały proceder, w tey sprawie intentowany, we wszytkich punktach approbuiemy, przy mocy nienaruszoney y walorze inviolabiliter zachowuiemy. Wedle którego dekretu summy, za expensa prawne y paeny kontrawencyine onymże sądzoney, tysiąc pięćset złotych polskich, a za procent, od terminu opłacenia do daty teraznieyszey przychodzący, złotych sto pięćdziesiąt pięć, osobnie in vim paen apellacyinych, oraz expensów prawnych, dopiero po apellacyi łożonych, cztyry tysiące złotych, a ogulnie znosząc, pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt pięć złotych polskich na wielmożnym imć panu Wiktorym Grzymayle-Lubańskim—krayczym Pińskim y na wszelkich dobrach imci żałuiącym delatorom przysądzamy. A dla uczynienia za wakaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney y

nieodwłoczney exekucyi, oraz pro traditione dobr zkonwinkowanego forti manu, mota nobilitate, captato qvovis tempore, do urzędów grodzkich lub ziemskich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum partis actoreae użyć się maiących, założywszy contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum, odsyłamy. A gdy termin 'prawny, to iest, dzień dziewiąty praesentis ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ienerał, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cydzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, wielmożnego imć pana Wiktorego Grzymayłę-Lubanskiego—krayczego Pińskiego, za infamisa ex personali proklamował, publikował y relacyą publikacyi swoiey, a loco publicationis rediens, iudicialiter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw dekretowych przyięta y wpisana.

1779 г. Августа 2 дня.

Изъ книги № 158, за 1779 г., л. 572—589.

93. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Минскихъ базиліанъ съ Презедецкимъ, княземъ Сапегою и Марциновичемъ о суммѣ, обезпеченной на имѣніи Должанахъ.

Въ этомъ декретѣ произносится судебное опредѣленіе по слѣдующимъ 16 искамъ разныхъ лицъ, въ томъ числѣ и базиліанъ, о поземельномъ владѣніи, именно: 1, Минскіе св. Духовскіе и Полоцкіе базиліане приносятъ жалобу на Прездецкихъ о неуплатѣ ими суммы 18,000 польскихъ злотыхъ, обезпеченныхъ на имѣніи Должанахъ, а равно о взысканіи съ нихъ 15,000 зл. судебныхъ издержекъ и процентовъ съ капитала; 2, тѣже базиліане приносятъ жалобу на Сапѣгу въ томъ, что онъ, имѣя особое дѣло съ Прездецкими, помѣшалъ базиліанамъ воспользоваться трибунальнымъ опредѣленіемъ въ ихъ пользу, склонивши ихъ на свою сторону неисполненными обѣщаніями; 3, 4, 5, 6, 7 и 8 иски частныхъ лицъ; 9, наслѣдники Прездецкіе въ свою очередь приносятъ жалобу на Минскихъ и Полоцкихъ базиліанъ о незаконномъ искѣ ихъ на имѣніи Должанахъ и требуютъ возвращенія всей претензіи и уплаты судебныхъ издержекъ; съ 10 по 16 иски частныхъ лицъ. Трибуналъ соединивши всѣ эти иски въ одно цѣлое, прежде всего приступилъ къ рѣшенію дѣла съ Сапѣгой; за тѣмъ рѣшено было дѣло базиліанъ и наконецъ остальныхъ лицъ. Дѣло базиліанъ признано правымъ: имъ присуждена сумма въ 36,000, судебныхъ издержкъ 2,000 и проценты въ размѣрѣ 7,570 злотыхъ; сумму эту разрѣшено взыскать съ имѣнія Прездецкаго Должанъ. Въ случаѣ неуплаты въ назначенный срокъ, базиліанамъ предоставляется право вступить во владѣніе имѣніемъ Должанами.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątego, miesiąca Augusta wtórego dnia.

W sprawie za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi, et in unum poniżey złączonemi, mianowicie: *za pierwszym aktoratem* w Bogu prze-

wielebnego imć xiędza Gedeona Stoiewskiego—starszego y wszystkich w. w. ichmościów xięży bazylianów ś.-D. klasztoru Mińskiego, oraz w Bogu przewielebnego imć xiędza Klemensa Żaby—starszego y wszystkich w. w. ichmość xięży bazylianów klasztoru Połockiego, z wielmożnemi ichmość panami Michałem—starostą sądowym Pińskim, Dominikiem—starostą Dębskim, in assistentia iaśnie wielmożnych opiekunów ichmościów, hrabiami Przezdzieckiemi—podkanclerzycami w. x. Lit., za pozwem, od aktorów przed nasz sąd trybunału głównego po obżałowanych ichmościów wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, *mieniąc* do utwierdzenia dekretu oczywistego sądu ziemskiego woiewodztwa Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia, z oczywistych kontrowersyi zapadłego, w tych punktach, od których a parte actorum nie zaszedł odzew, o przysądzenie summy ośmnaście tysięcy złotych polskich, z przychodzącym od oney, do daty exolucyi nastąpić maiącym procentem, na dobrach Dołżanach, attynencyi hrabstwa Zasławskiego y dobrach wszelkich, in ordine vero niesądzonych sprawiedliwie przez znaczny przeciąg czasu, iako dowody składaią, się konwikcyów, znacznych expensów, do podniesienia tegoż dekretu, a do przysądzenia za expens, etiam praevio iuramento, piętnastu tysięcy złotych, za protrakcyą zaś uroszczoney przez ichmościów z wielmożnym imć panem Marcinkiewiczem appellacyi et hoc motivo pociągnienia żałuiących delatorów do pokarania paenami appellacyinemi y tego wszystkiego uznania, co czasu prawa deducetur. *Za drugim aktoratem* w Bogu przewielebnego imć xiędza Gedeona Stoiewskiego—starszego y wszystkich wielmożnych ichmościów xięży bazylianów ś.-D. klasztoru Mińskiego, oraz w Bogu przewielebnego imć xiędza Klemensa Żaby—starszego y wszystkich wielmożnych ichmościów xięży bazylianów klasztoru Połockiego, z i. o. xiążęciem imścią Alexandrem Sapiehą—kanclerzem wielkim w. x. Lit. za pozwem, od aktorów po obżałowanego imści przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc o to: iż i. o. xiążę, wzaiemną swoią, osobliwą y odzielną od natury sprawy xx. bazylianów o summę, klasztorom winną, do iaśnie wielmożnych Przezdzieckich y Marcinkiewicza — sędziego ziemskiego Lidzkiego, maiąc pretensyę, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia, w ziemstwie woiewodztwa Mińskiego rozprawuiąc się, zgodziwszy, co do summy, żałuiącym ichmościom przysądzoney, na satisfakcyą, iedynie na zwłokę czasu y na zatrzymanie sądzoney summy od dekretu oczywistego sądu ziemskiego woiewodztwa Mińskiego, między i. ww. Przezdzieckiemi, Pińskim y Dębskim starostami, a Marcinkiewiczem—sędzią Lidzkim, w kathegoryi do trybunału założył appellacyą, z tym dowodem równie i. w. w. Przezdzieccy, uczyniwszy odzew, przysądzoną dla xięży trzydziestu sześciu tysięcy złotych summę od satisfakcyi zatrzymali. O to więc chcąc prawem czynić, ante omnia do approbaty dekretu oczywistego, w roku tysiąc siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia, in puncto sądzoney ichmć xx. summy ferowanego, a na fundamencie tegoż dekretu do zapłacenia oney z przychodzącym procentem, a ieśliby nie nastąpiła exolucya, do uznania inekwitacyi do dobr

Dołżan, w woiewodztwie Mińskim położonych, y dalszych wszelkich. In puncto zaś dekretu ocywistego, niesądzenia expensów prawnych, iako praecessit appellatio, do podniesienia tegoż dekretu, a na mocy ciągłego o niesatisfakcyą w różnych subselliach procederu, iako złożone świadczą konwikcye, do zapłacenia ad minimum, et praevio iuramento, piętnastu tysięcy złotych; za uczynioną zaś na przeciąg czasu zwłokę satisfakcyi, a ztąd o złośliwą appellacyą, do pokarania paenami, prawem wyznaczonemi, de noviter łożonego expensu do nadgrodzenia. *Za trzecim aktoratem* w. imć pana Stanisława Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Lidzkiego powiatu, z w. ichmć panami Kolumbą z Porębskich—matką, Wincentym y Felicianem—synami Wielamowskiemi, czesznikami y czesznikowiczami Latyczewskiemi, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y odwoływaiąc się do zaszłych żałob, processów, dekretów y całego generaliter procederu prawnego, w ziemstwie Mińskim intentowanego, signanter o to: iż co sąd ziemski Miński, pomimo dekreta trybunalskie, oraz pomimo ewiktorów, obżałowanych ichmościów, przysądziwszy summy na żałuiącym dla ichmościów, tym sposobem z pod possessyi folwarku Epimachów żałuiącemu, iako dziedzicowi, nie uwolnił, oraz nie rekognoskuiąc pretensyi żałuiącego, w weryfikacyi wyrażoney, dalsze uciążliwe na stronę ichmościów złożył wyroki. Zaczym do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego w punktach, przez żałuiącego appellowanych, a do utwierdzenia tegoż dekretu, w punktach nie appellowanych, do odesłania summy obżałowanych ichmościów do ewiktorów, do uwolnienia folwarku Epimachów z pod possessyi ichmościów, do uznania inekwitacyi żałuiącemu, iako dziedzicowi, do przysądzenia summy, do weryfikacyi wyrażoney za pretensye, do pokarania obżałowanych paenami appellacyinemi y dalszemi, de lege ściągaiącemi się, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, y tego uznania, quod fusius iure probabitur. *Za czwartym aktoratem* w. imć pana Stanisława Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego powiatu Lidzkiego, z wielebnym imć xiędzem Kazimierzem Charowiczem — plebanem Krasnosielskim, za pozwem, od aktora po obżałowanego imści przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaszłych żałob, processow, dekretów y całego procederu prawnego, w ziemstwie Mińskim z obżałowanym ichmościem intentowanego, gdzie sąd ziemski Miński, za nieprawny udecydowawszy fundusz obżałowanego ichmości, niesłusznie ruchomość kościelną przez żałuiącego imci wydać udecydował y dalsze uciążliwe na stronę tegoż żałuiącego złożył wyroki; zatym do utwierdzenia takowego dekretu w punktach, przez żałuiącego nie appellowanych, a do podniesienia tegoż dekretu w punktach appellowanych, do uwolnienia a processu iuris, do pokarania obżałowanego paenami appellacyinemi y dalszemi, de lege ściągaiącemi się, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y tego wszystkiego, quod fusius iure probabitur. *Za piątym aktoratem* i. w. imć pana Dominika Przezdzieckiego, podkanclerzyca Litewskiego, starosty Dębskiego, in assistentia iaśnie wielmożnych opiekunow, z w. imć panem Stanisławem

Marcinkiewiczem—sędzią ziemskim powiatu Lidzkiego, za pozwem, od aktora po obżałowanego ichmości przed sąd nasz trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, referribiliter do całego procederu, tak przez zeszłego i. w. Antoniego Przezdzieckiego—podkanclerza Litewskiego, iako też przez żałuiącego imci z obżałowanym o maiętność Dubrowy w sądzie ziemskim Mińskim wiedzionego, a mianowicie do podniesienia dekretu ostatecznego ziemskiego Mińskiego w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, połowę tylko dziedzictwa maiętności Dubrow żałuiącym przysądzaiącego, a drugą połowę teyże maiętności przy dziedzictwie imć pana Márcinkiewicza niesłusznie utrzymuiącego, nie mniey do poprawienia tegoż dekretu ziemskiego Mińskiego, wszelkie expensa prawne żałuiącemu arbitralnie umarzaiącego, do approbaty prawa wieczysto przedażnego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Junii dwudziestego dnia od i. o. xiążęcia Sapiehy — kanclerza teraznieyszego Litewskiego, na maiętność Dubrowy wydanego, y wszystkich dokumentów, na stronę żałuiącego służących, vigore którego, do przysądzenia żałuiącemu delatorowi całey maiętności Dubrow, wespół z folwarkiem Goyżewem y dalszemi attynencyami, a przeciwnie do skassowania wszelkich na też Dubrowy obżałowanemu służących nieprawnych dokumentów, do pokarania imści paenami apellacyinnemi za niesłuszną appellacyę, tak względem łączenia sprawy, iako też względem punktów innych do trybunału założoną, do uznania kalkulacyi y weryfikacyi, oraz inkwizycyi, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, z okazyi obżałowanego w tey sprawie poniesionych, y o to wszystko, co czasu prawa obszerniey dowiedzionym będzie, salva tey żałoby melioratione. *Za szóstym aktoratem* i. w. imć pana Dominika Przezdzieckiego — podkanclerzego Litewskiego, starosty Dębskiego, w assystencyi iaśnie wielmożnych opiekunów, z wielmożnym imć panem Wincentym Wielamowskim, za pozwem, od aktora po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego w roku teraznieszym tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia zapadłego, połowę tylko dziedzictwa folwarku Epimachów żałuiącemu błędnie przysądzaiącego, do przysądzenia całości tychże Epimachów żałuiącemu, iako prawdziwemu całey maiętności Dubrow, wespół ze wszystkiemi attynencyami, dziedzicowi, do odesłania wszelkich obżałowanego imci ustronnych pretensyi do w. imć pana Marcinkiewicza, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych, nie mniey o to wszystko, co czasu oczywistey na sądzie głównym rosprawy przez produkta y repliki obszerniey dowiedzionym będzie, salva melioratione tey żałoby. *Za siódmym aktoratem* i. w. imć pana Dominika Przezdzieckiego, starosty Dębskiego, podkanclerzego w. x. Lit., z i. o. xiążęciem imcią Alexandrem Sapiehą — kanclerzem wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego, za pozwem, od aktora po obżałowanego i. o. xiążęcia imści przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, *mieniąc* do approbaty dwóch praw wieczysto-przedażnych, iednego w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, Junii siedmnastego dnia

na hrabstwo Zasławskie, a drugiego w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, Junii dwudziestego na maiętność Dubrowy od obżałowanego oycu żałuiącego wydanych, mocą których do uwolnienia hrabstwa Zasławskiego y folwarku Dołżan z pod ciężaru summy trzydziestu sześciu tysięcy złotych dla xięży bazylianów Mińskich y Połockich dekretem ziemskim Mińskim, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia ferowanym, na tychże Dołżanach nienależnie sądzoney, a do przeniesienia tey summy na dalsze dobra obżałowanego xiążęcia imci, nie mniey do utwierdzenia zupełney ewikcyi, przez xiążęcia dobrowolnie na się przyiętey, względem dziedzictwa maiętności Dubrow, do ukarania paenami appellacyinemi za appellacyą iego, od dekretu ziemskiego Mińskiego niesłusznie uroszczoną, do nadgrodzenia wszelkich szkod, strat y expens prawnych, oraz tego wszystkiego, co czasu prawa obszerniey dowiedziono będzie, salva tey żałoby melioratione. *Za ósmym aktoratem* iaśnie wielmożnego imć pana Dominika Przezdzieckiego — podkanclerzyca w. x. Lit., starosty Dębskiego, z w Bogu przewielebnym imć xiędzem Kazimierzem Chacewiczem — kanonikiem Inflanskim, proboszczem Krasnosielskim, za pozwem, od aktora po obżałowanego imści przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, takową, do approbaty dekretu oczywistego ziemskiego Mińskiego, w roku przeszłym tysiąc siedmdziesiątym siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia w kathegoryi do obżałowanego imści ściągaiącey się zapadłego, vigore którego do skassowania tytularnego funduszu na trzydzieści y iedną włokę gruntu w maiętności Dubrowach, folwarku Goyżewie y wsi Horbaczach, od zeszłego Mikołaia Krzysztofa Radziwiły—marszałka nadwornego Litewskiego, w roku ieszcze tysiąc pięćset siedmdziesiąt szóstym dla plebanii Dubrowieńskiey iakoby wydanego, do pokarania paenami appellacyinemi za appellacyą, od dekretu ziemskiego Mińskiego niesłusznie do trybunału uroszczoną, do nadgrodzenia wszelkich szkod, strat y expens prawnych, z okazyi obżałowanego przez żałuiącego delatora w tey sprawie poniesionych y o to wszystko, co czasu prawa obszerniey dowiedziono będzie. *Za dziewiątym aktoratem* iaśnie wielmożnych ichmościów panów Michała—starosty sądowego Pińskiego, Dominika – starosty Dębskiego, Przezdzieckich, z w Bogu przewielebnemi ichmość xiężą Gedeonem Haiewskim—superiorem konwentu Mińskiego, oraz Klemensem Żabą—superiorem klasztoru Połockiego, y wszystkiemi ichmość xiężą bazylianami ś.-D. Mińskiemi y Połockiemi, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia zapadłego, summę trzydzieści sześć tysięcy złotych polskich za zapisem wyderkaffowym Hlebowiczowskim dla obżałowanych na żałuiących delatorach y folwarku Dołżanach, attynencyi Zasławskiey, pomimo wyraźny dekret trybunalski, niesłusznie przysądzaiącego, do approbaty dekretu oczywistego trybunału głównego compositi iudicii, w roku tysiąc siedmset dwudziestym czwartym, Augusta dwudziestego wtórego miedzy antecessorami żałuiącego delatora, a

obżałowanymi ichmośćmi zapadłego, a przeto do uwolnenia folwarku Dołżańskie- z pod ciężaru summy, dla bazylianów sądzoney, a do zwrócenia całey pretensyi obżałowanych ichmościów vigore tego dekretu do dalszych dobr Hlebowiczowskich, do powrócenia expensów prawnych, tak przed appellacyą, iako też po appellacyi przez żałuiącego na tę sprawę łożonych, y o to wszystko, co czasu prawa obszerniey dowiedziono będzie, salva tey żałoby melioratione. *Za dziesiątym aktoratem* iaśnie oświeconego xiążęcia imści Alexandra Sapiehy—kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, z i w. w. ichmć panami Dominikiem Przezdzieckim — starostą Dębskim, panem Janem Burbą—sędzią grodskim Starodubowskim, qua plenipotentem y kommissarzem, tudzież imć xiędzem Gedeonem Haiewskim – starszym y wszystkiemi ichmość xiężą bazylianami konwentu ś.-D. Mińskiego, za dwóma pozwami y za żałobami, do nich należącemi, przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionemi, mianowicie: za pierwszym pozwem y żałobą po iaśnie wielmożnego imć pana Przezdzieckiego, mieniąc y referuiąc się do żałob, processów y całego procederu, w ziemstwie Mińskim, z instancyi żałuiącego delatora z imścią zaszłego, a mianowicie, do dekretu oczywistego w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, do podniesienia tegoż dekretu w punktach przez żałuiącego zaappellowanych, iako in puncto przemienienia w dekrecie y niedania rezolucyi na żałobę y kontrawersyę ex parte żałuiącego przeciwko obżałowanemu imści, względem niedostarczenia zupełnych dokumentów ad quantitatem summy pięciu kroć sześciu tysięcy dziewięćset szesnastu złotych polskich, przy nabyciu Zasławia kredytorom opłacić przyiętey, in puncto nieodesłania do obżałowanych kredytorów do dobr Zasławia y Dubrów reguluiących się, iako przy nabyciu tychże dobr przez zeszłego Przezdzieckiego—podkanclerzego Litewskiego, oyca obżałowanego, do opłacenia przyiętych, a przez to o nieuwolnienie żałuiącego od sumowney ewikcyi tychże długów, na dobrach Zasławiu y Dubrowach opisanych, in puncto uznania gravanter repetycyi obżałowanego na żałuiącego imści summy trzydziestu sześciu tysięcy złotych polskich, ichmość xx. bazylianom Połockim y Mińskim przysądzoney, a przez zeszłego Przezdzieckiego—podkanclerzego Litewskiego, przy nabyciu Zasławia ad exsolvendum przyiętey; in puncto nieuznania extradycyi żałuiącemu kwitacyi y procederu xięży dominikanów Zasławskich y dalszych dokumentów, a mianowicie, nieuznania rescis kontraktów na dobra Zasław y Dubrowy między zeszłym Przezdzieckim—podkanclerzym Litewskim, a xiędzem iegomością zawartych, motivo niedopełnienia kondycyi y obowiązków, przez tegoż zeszłego Przezdzieckiego — podkanclerzego w zaspokoieniu kredytorów przyiętych, ex parte xiążęcia pretendowaney, a signanter do uchylenia y skassowania wszystkich kontraktow, titulo praw wieczystych na dobra Zasław y Dubrowy, praeiudiciose cum summa iniuria xiążęcia z przyczyn niedopełnienia warunków założonych, szczegulnie tylko do połowy tychże dobr stosować się mogących, iniuriose ułożonych y otrzymanych, et ideo sądzenia summ dla obżałowanego tych tylko, których realność w samey iściznie iuramen-

tem utwierdzona być może, a inaczey, post inequitationem rzeczonych dobr dla xiążęcia, uznania kalkulacyi y weryfikacyi ze wszystkich prowentow y użytków z dobr Zasławia, równie przez samego obżałowanego, iako też przez antecessorów imści perceptowanych, do sądzenia na obżałowanym paen appellacyinych za uroszczenie od dekretu ziemskiego Mińskiego appellacyi, do nadgrodzenia szkod. strat. expensów prawnych y o to wszystko, co czasu prawa dowiedzionym będzie, salva melioratione tey żałoby; za drugim pozwem y żałobą, po ichmościów xx. bazylianów klasztoru Mińskiego, mieniąc y referuiąc się do zaszłych żałob, processów y całego procederu, w ziemstwie woiewodstwa Mińskiego z instancyi xiążęcia imści z xx. bazylianami zaszłego, a mianowicie do dekretu w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, do skassowania tegoż dekretu in puncto niedania rezolucyi na żałobę y kontrowersyą xiążęcia imści, przeciwko ichmość xięży bazylianom wyniesioną, a mianowicie, do odesłania ichmościów, vigore wieczystych działów, do domu iaśnie wielmożnych Ogińskich pro repetitione połowy teyże summy ośmnastu tysięcy złotych, iako w stopniu Hlebowiczów, do zniesienia tegoż długu przez półowę obowiązanego; a że taż summa przez świadectwo działów wieczystych okazuie się być wątpliwą, ideo sądzenia na hrabstwie Zasławskim, nisi praevio obżałowanych ichmościów na realności teyże summy iuramento, do nadgrodzenia expensów prawnych, y o to wszystko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva melioratione tey żałoby. *Za iedynastym aktoratem* io. xiążęcia imści Alexandra Sapiehy — kanclerza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, z wielmożnym imć panem Stanisławem Marcinkiewiczem — sędzią ziemskim powiatu Lidzkiego, za pozwem tegoż xiążęcia imści, po obżałowanego przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do żałob, processów y całego procederu, w ziemstwie Mińskim z instancyi xiążęcia iegomości na obżałowanego zaszłego, mianowicie do dekretu oczywistego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, do podniesienia tegoż dekretu, we wszystkich punktach przez żałuiącego xiężęcia zaappellowanego, iako przeciwko prawu y słuszności ferowanego, do uznania rescysyi kontraktu na maiętność Dubrowy, przez oyca imści conditionate, bez żadney totalney summy, iaka się w tym kontrakcie pomienia, od zeszłego Sapiehy — stolnika Litewskiego, z aktorstwa teyże maiętności Dubrow przez dział wieczysty wyzutego, y żadnego przystępu niemaiącego, szczegulnym celem zasłonienia tych dobr od konfiskaty y dezolacyi, na ówczas w dobrach Sapieżyńskich doświadczonych, uzyskanego, a zatym do skassowania tegoż prawa, illegaliter, condicionate otrzymanego, a do approbaty dokumentu assekuracyinnego, czyli rewersalnego na też prawo Dubrowskie, od zeszłego oyca obżałowanego imści zeszłemu stolnikowi Litewskiemu Sapiezie wydanego, a stąd uznania dellatorowi do dobr Dubrow inekwitacyi, a dla obżałowanego przysądzenia summy tey szczegulnie, która za realną w iściznie swoiey przez obżałowanego imści zaprzysiężoną być może, lub też uznania kalkulacyi y weryfikacyi

ze wszystkich intrat y prowentów z tey maiętności Dubrow, równie przez samegoż obżałowanego, iako też przez antecessorów swoich wybieranych, do pokarania paenami appellacyinemi za uroszczoną od dekretu ziemskiego Mińskiego appellacyę, do zachowania xiążęcia imści circa petita, w żałobach pryncypalnych expraessa, do nadgrodzenia expensów prawnych y o to wszystko, co czasu prawa dowiedziono będzie, salva melioratione tey żałoby. *Za dwunastym aktoratem* wielmożnego imć xiędza Kazimierza Charewicza—plebana Krasnosielskiego, z iaśnie wielmożnym imć panem Dominikiem Przezdzieckim — starostą sądowym woiewodztwa Mińskiego, y z wielmożnym imć panem Stanisławem Marcinkiewiczem — sędzią ziemskim powiatu Lidzkiego, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaszłych żałob, processów y całego generali titulo procederu, a signater, referuiąc się in ordine zaszłey appellacyi od dekretu ziemskiego woiewodztwa Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, o to, iż co fundusz kosciola Dubrowskiego z plebanią y gruntem, od czasów niepamiętnych, przeduniowych w dobrach Dubrowach nastały, gdy też grunta plebańskie w szachownicach po różnych mieyscach swoią miały sytuacyą czasu possessyi i. x. Michała Witorowskiego—plebana Dubrowskiego, tedy po śmierci onego Michał xiąże Radziwił—marszałek nadworny wielkiego xięstwa Litewskiego, prezentuiąc xiędza Stanisława Tarnowskiego na plebanią Dubrowską, rozkazał Heronimowi Makowieckiemu—dzierżawcy Dubrowskiemu, sekretarzowi iego królewskiey mości, aby grunta plebańskie, w szachownicach będące, pozamieniał, który to uskuteczniaiąc, wymierzywszy włok trzydzieści iedną, morgów siedmnaście y prętów dziesięć, w Goyżewie y miasteczku Dubrowach, xiędzu Tarnowskiemu—plebanowi Dubrowskiemu, zamianą listem swym zamiennym, w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt szóstym, Czerwca siódmego wydanym, oddał, a w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt siódmym, Maia piętnastego dnia datowanym, xiąże Michał Krzysztof Radziwił, takową zamianę utwierdził y wieczyście plebanom Dubrowskim oddał, tudzież Zacharyasz Lenko — namiesnik Dubrowski, z roskazu pana swego Heronima Makowieckiego — sekretarza iego królewskiey mości, dzierżawcy Dubrowskiego, po utwierdzieniu listu zamiennego przez xiążęcia Michała Krzystofa Radziwiły, sporządziwszy inwentarz gruntów zamiennych, tak też zabudowania kościelnego y plebańskiego, oraz wszelkiego sprzętu kościelnego, w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt siódmym, Maia dwudziestego wtórego xiędzu Sarnowskiemu—plebanowi Dubrowskiemu, wszystko co w inwentarzu iest wpisanym, w possessyą podał. Gdy zatym takowa plebania iuż po zamiennym liście xiążęcia Michała Krzysztofa Radziwiły—marszałka nadwornego w. x. Lit. przez lat siedmdziesiąt ośm nieprzerwanie w swoiey sytuacyi trwała, w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt czwartym, Ianuaryi piętnastego dnia xiądz Abraham Woyna—biskup Wileński, wizytuiąc plebanię Dubrowską, opisał kościoł Dubrowski y sprzęt kościelny, oraz xiędza Mateusza Makowskiego na plebanię Dubrowską

installował, stante cuius possessione o zabor gruntów plebańskich proceder z różnemi w trybunale duchownym był intentowanym, denique z samym zeszłym imć panem Mateuszem Marcinkiewiczem o grunta plebanii Dubrowskiey po różnych subselliach intentowany, tegoż zeszłego Marcinkiewicza do czasowey kombinacyi nakłonił, iż niektóre gunta funduszowe po zgorzeniu kościoła Dubrowskiego przywrócił, y nowy kosciol wybudował, oraz testamentem swym y inwentarzem przyznanym wyznał, iż grunta plebanii Dubrowskiey słusznie należą, którą należność po zakończonym procederze z i. w. Prezdzieckim wrócić obowiązek na siebie y syna swego, pod utratą błogosławieństwa, włożył. O co wszystko załuiący delator, w ziemstwie Mińskim proceduiąc, niebaczny dekret tegoż ziemstwa Mińskiego w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, Februaryi siedmnastego dnia nastąpił, bo fundusz przed-uniowy y z approbatą przed statutem Litewskim kościoła y plebanii Dubrowskiey skassował, a zaś rzeczy kościelne przez w. imć pana Marcinkiewicza imć xiędzu plebanowi extradować kazał, oraz w poczynionych szkodach inkwizycyą y weryfikacyą uznał. A zatym żałuiący delator prawem czyni, ante omnia do podniesienia y skassowania dekretu ziemskiego Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedymdziesiąt siódmym; Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, przez żałuiącego zaappellowanego. intuitu którego do odesłania przed sąd trybunału głównego w. x. Lit. compositi iudicii na ostatecznie o fundusz Dubrowski rozsądzenie, do utwierdzenia funduszu kościoła y plebanii Dubrowskiey z gruntami, do tegoż funduszu należącemi, idque włok trzydziestu iedney, morgów siedmnastu y prętów dziesięć w Goyżowie y miasteczku Dubrowach, iako takowy fundusz iest anteuniowy y pośledniey w roku tysiąc pięćset siedmdziesiąt szóstym, Czerwca siódmego dnia listem zamiennym przez xiążęcia Michała Krzysztofa Radziwiła—marszałka nadwornego wielkiego xięstwa Litewskiego, approbowany przed statutem Litewskim, do extradycyi maiątku y sprzętu wszelkiego kościelnego gwałtownie czasu expulsyi zabranego, podług inwentarza y wizyty kościoła Dubrowskiego, wszystkiego tego i. x. Charewiczowi przysądzenia. W sprawie zaś uczynkowey o zbicie x. Milkowskiego—komendarza Dubrowskiego y pożęcia zboża różnego rodzaiu inkwizycyi, oraz z użytków wszelkich kalkulacyi y weryfikacyi, od daty zaięcia niesłusznego gruntów plebanii Dubrowskiey, na wielmożnym imć panu Marcinkiewiczu uznania, tudzież na tymże imści za przewiedzione w ziemstwie Mińskim konwikcye y zaciągły po różnych subselliach proceder, oraz po zaszłey appellacyi expensu prawnego dwa tysiące złotych polskich spendowanego przysądzenia, a za niesłuszną imć pana Marcinkiewicza appellacyę, tegoż imści paenami appellacyinemi pokarania, do nadgrodzenia szkod, strat y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. *Za trzynastym aktoratem* wielmożnych ichmciów panów Kolumby z Porębskich—matki, Wincentego y Felicyana—synów Wielamowskich, czesznikowey y czesznikowiczów Latyczewskich, z w. imć panem Stanisławem Marcinkiewiczem—sędzią ziemskim powiatu Lidzkiego, tudzież i. w. imć panem Dominikiem Przezdzieckim—sta-

rostą sądowym woiewodztwa Mińskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaszłego w ziemstwie woiewodztwa Mińskiego procederu, in ordine którego, do approbaty dekretu tegoż ziemstwa Mińskiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia ferowanego, w punktach kontetowanych y nieappellowanych, w punktach zaś przez tychże żałuiących ichmościów appellowanych do podniesienia y zmeliorowania tegoż dekretu ziemskiego Mińskiego, o co wszystko żałuiące dellatores prawem czynią, ante omnia in ordine summy zastawney na wsi Epimachach tysiąc siedmset złotych polskich et seorsive za obligiem ośmset złotych polskich, tudzież za erekcye budynków y wszelkie pretensye, wedle weryfikacyi sądowey, dekretu ziemskiego Mińskiego approbaty, in ordine zaś sądzonych expens prawnych pro parte w. imć pana Marcinkiewicza na żałuiących et in ordine dwuchset złotych tegoż dekretu podniesienia, a zatym wedle karty zeszłego Jerzego Sapiehy—stolnika Litewskiego, na złotych dwieście żałuiącym służącey, przed działem iaśnie wielmożnych Sapiehów wydaney, na folwarku Epimachach przysądzenie, konwikcyi bezprawney w. imć pana Marcinkiewicza, bez podania pozwów na zeszłym Wielamowskim sformowaney, skassowania, possessyi folwarku Epimachow do terminu s. Jerzego, święta rzymskiego, aż do zupełney exolucyi wszystkich summ, żałuiącym delatorom należących, warowania, oraz expensu prawnego na w. imć panu Marcinkiewiczu y na dobrach onego wszelkich sądzenia, do nadgrodzenia szkod, strat y tego wszystkiego, co czasu prawa fusius deducetur, salva tey żałoby melioratione. *Za czternastym aktoratem* w. imć pana Stanisława Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego powiatu Lidzkiego, z iaśnie wielmożnym imć panem Dominikiem Przezdzieckim — podkanclerzycem Litewskim, starostą Dębskim, aktorem, z i. o. xiążęciem Michałem Radziwiłem—kasztelanem Wileńskim, y i. w. imć panem Ioachimem Chreptowiczem—podkanclerzym w. x. Lit., opiekunami, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmciów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y odwoływaiąc do zaszłych żałob, processów, dekretów y całego procederu prawnego, w ziemstwie Mińskim intentowanego, signanter o to, iż dobra Dubrowy, cum attinentiis w woiewodztwie Mińskim położone, niegdyś do hrabstwa Zasławskiego należące, będąc w niedysputowanym aktorstwie i. ww. ichmciów panów Jerzego, Karola y Katharzyny z xiążąt Radziwiłów Hlebowiczów—starostów xięstwa Żmudzkiego, gdy za summę siedmdziesiąt tysięcy złotych, u ieymość pani Krystyny z Frąckiewiczów primo Krzyszkowskiey, post Chreptowiczowey — starościny Haieńskiey, zapożyczoną y na tychże dobrach lokowaną, post fata oney ww. ichmć panom Ianowi y Annie z Krzyszkowskich Denhoffom — ciwunom Wileńskim, małżonkom, prawem zastawnym onerowane zostały, pośledniey ex vi testamentu y równie spadku teyże summy na ieymść pani Krystynę Chreptowiczównę, in voto Czyżowę — podkomorzynę Wileńską iako drugą córkę, na dwie schedy rozdzielone, z głowy Denhofowey

na Białozorów, a z głowy Czyżowey na zeszłego Mateusza Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Lidzkiego, oyca żałuiącego delatora, dostały się, dziedzictwo zaś onych po ustałym życiu Hlebowiczów—starostów xięstwa Żmudzkiego, pierwiey na Kazimierza y samą z Hlebowiczów Sapiehów, woiewodów Wileńskich, a potym na synów onych, iaśnie wielmożnych Jerzego—stolnika, y Alexandra, marszałka wielkiego xięstwa Litewskiego, Sapiehów spadły; w czasie tedy zastawney tenuty zeszłego Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Lidzkiego, oyca praecedentis, Jerzy Sapieha—stolnik Litewski, do całkowitey zastawney siedmiudziesiąt tysięcy złotych summy dobrawszy ieszcze trzydzieści tysięcy złotych, takowe dobra Dubrowy, z bratem ieszcze niedzielone, ogułem, cum omnibus oney adiacentiis, tak część swoią, iako też y brata, za którego victionaliter pisząc się, in universum za summę sto tysięcy złotych polskich prawem wieczysto przedażnym, tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku, Septembra wtórego dnia datowanym, eodem anno, Septembra trzeciego dnia w trybunale przyznanym, imć panu Marcinkiewiczowi, oycu procedentis, wyprzedał. Y tak tymże prawem, iako też osobliwym dokumentem assekuraciynym, na oddanie dokumentów haereditatis wydanym, i. w. Alexandra Sapiehę—marszałka Litewskiego, brata swego, do roboraty tegoż prawa przywieść, oraz od onego zastępować y ewinkować assekuruiąc się, pro certitudine ewikcyą na wszelkich dobrach swoich, nie wyimuiąc y Zasławia, do działu należącego, opisał y zabespieczył; iakoż y pośledniey po ustałym życiu tak stolnika, iako też y marszałka Litewskich, Sapiehów, i. w. Krystyna Sapieżanka—stolnikowna Litewska, in voto Massalska—starościna Wołkowyska, ewiktorka żałuiących, z i. ww. Sapiehami—potomstwem zeszłego marszałka Litewskiego, iako o dobra niedzielne rozmaite zawieraiąc tranzakta y działy, nie tylko iż tegoż prawa, żałuiącemu teraz służącego, nie naruszyli, ale owszem one acceptando utwierdzili, nakoniec przez wielorakie opisy, sami w tey mierze ewiktorami stali się. A tak zeszły ociec procedentis, pewnym będąc zawsze dziedzicem dobr Dubrów, wiodąc pierwiey z znacznym kosztem proceder z possessorami drugiey połowy tych że dobr, przez Białozorów onerowanych, per consequens za dekretami trybunalskiemi, toż dziedzictwo żałuiącemu rekognoskuiącemi, oswobodziwszy, one w spokoynym, wieczystym, przez lat niemało utrzymywał dzierżeniu y iako dziedzic do znacznieszey y lepszey nierównie przywiodł sytuacyi, w czasie którey dziedziczney possessyi ociec procedentis i. w. Przezdziecki — podkomorzy Litewski, nieprętko nabywszy hrabstwo Zasławskie, ewikcyi żałuiącego podległe, nie uważaiąc na tąż ewikcyę, równie y siebie iak possessora Zasławskiego interessuiącą, utrzymuiąc nieiakoweś nieprawne punkta działu, w żadnym sposobie przez Sapiehów nie akceptowane y żadnemi aktami nie wsparte, po mimo nastąpienia dział y wielorakie transakta przyznane, niesłusznie pierwiey oyca żałuiącego, per consequens samego prozekwować poczęli et eo intuitu uzyskawszy nayprzód dekret, komportacyę dokumentów na wzaiem decyduiący, nie zaskuteczniwszy onego, napotym, do udzielney i. x. Charewicza przyłączywszy się sprawy, oyca żałuiącego, na tenczas ob veram

infirmitatem stawać niemogącego, nieprawnie kondemnował. Po ustałym zaś życiu tak i. w. podkanclerzego, iako też y oyca żałuiącego, imć pan starosta Dębski wespoł z opiekunami swemi, continuando tenże napaśny proceder, similiter niezaskuteczniwszy tegoż dekretu ziemskiego Mińskiego tak in comportatione ducumentorum, iako też wykonaniem przez się iuramentu, nakoniec do tego przywiedli, że sąd ziemski Miński, pomimo prawo wieczyste y dalsze dokumenta przyznane, oraz dekreta trybunalskie, niesłusznie od połowy dziedzictwa Dubrow żałuiącego odsądził, a za onę ani na Zasławiu, ani na innych dobrach xiążęcia kanclerza Litewskiego via evictionis niesądząc bonifikacyi, ale tylko żałuiącego uznawszy pro exemptibili, niewięcey iak tylko sześćdziesiąt pięć tysięcy złotych summy adcytował y dalsze ze wszech miar nieprawne y uciążliwe na stronę żałuiącego złożył wyroki. O co tedy żałuiący delator chcąc prawem czynić, ante omnia do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego w punktach appellowanych, a do approbaty tegoż dekretu w punktach, przez żałuiącego nieappellowanych, do approbaty prawa wieczysto przedażnego y dokumentu assekuracyinego, od i. w. Sapiehy — stolnika Litewskiego, zeszłemu oycu żałuiącego wydanych, ad praesens żałuiącemu służących a wzaiemnie do skassowania działu pod datą tysiąc siedmset dwudziestego wtorego roku, iako nieprawnego, przez żadną stronę nieakceptowanego, oraz dalszych tranzaktów, in praeiudicium żałuiącego uformowanych y zażytych, do zachowania żałuiącego przy nienaruszney całości dziedzictwa y possessyi dobr Dubrow, iako mnieyszych od dobr Zasławia, pośledniey wyprzedanego, do obwarowania żałuiącemu na zawsze ewikcyi na dobrach Zasławiu, iako oney za prawem wieczystym ulegać powinnych, do komportacyi y extradycyi dokumentów, do uwolnienia żałuiącego a processu, do wskazania zarąk, tymże prawem przepisanych, do pokarania paenami appellacyinemi y dalszemi, de lege ściągaiącemi się, do skassowania dekretu, in contumatciam nieprawnie na żałuiącego otrzymanego, do komportacyi sub nexu iuramenti dokumentów, na dobra Dubrowy służących, y onych żałuiącemu, iako dziedzicowi extradycyi, do nadgrodzenia szkod, strat, expens prawnych y tego wszystkiego uznania, quod fusius iure probabitur, salva melioratione żałoby. *Za piętnastym aktoratem* w. imć pana Stanisława Marcinkiewicza - sędziego ziemskiego powiatu Lidzkiego, z i. o. xiążęciem imścią Alexandrem Sapiehą — kanclerzem wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego, za pozwem, od aktora po i. o. xiążęcia przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaszłych żałob, processów, dekretów y całego procederu prawnego, w ziemstwie Mińskim intentowanego, o to: iż gdy dobra Dubrowy, od hrabstwa Zasławskiego odłączone, w woiewodztwie Mińskim położone, przez iaśnie wielmożnych Hlebowiczów, iako dziedziców, za summę ieymość pani Krystyny z Frąckiewiczów primo Krzyszkowskiey, post Chreptowiczowey — staróściney Haiewskiey, siedmdziesiąt tysięcy złotych polskich ww. ii. panóm Denhofom — ciwunom Wileńskim, prawem zastawnym onerowane, per consequens pomiędzy sukcessorami teyże Chreptowiczowey na

części rozdzielone, iako to: ex capite Denhofów w iedney połowie na Białozorów y różnych potym sukcessorów, a ex capite Czyżów na zeszłego Mateusza Marcinkiewicza — sędziego ziemskiego Lidzkiego, oyca procedentis, w drugiey połowie dostały się, na tenczas i. w. Jerzy Sapieha—stolnik Litewski, wespół z bratem swoim iaśnie wielmożnym Alexandrem Sapiehą—marszałkiem Litewskim, po zeszłych Kazimierzu y Krystynie z Hlebowiczów Sapiehach, rodzicach swych, stawszy się aktorami y do zgonu życia swego nie uczyniwszy dobr spadkowych zupełnego działu, dziedzictwo takowego dobr Dubrowy cum attinentiis, za wzięte ieszcze do summy zastawney trzydzieści tysięcy złotych, prawem wieczystym, w roku tysiąc siedmset dwudziestym szóstym, Septembra wtórego dnia wydanym, eorundem trzeciego dnia w trybunale duchownym przyznanym, za summę in universum sto tysięcy złotych polskich imć panu Marcinkiewiczowi, oycu procedentis, wyprzedał y tak tymże prawem, iako też osobliwym dokumentem assekuracyinym iaśnie wielmożnego Alexandra Sapiehę—marszałka Litewskiego, brata na tenczas nienayduiącego się, do roboraty takowego prawa przywieść obowiązuiąc się y w tey mierze evictionaliter za niego pisząc się, pro certitudine ewikcyą na wszelkich dobrach swoich, nie wyłączaiąc y dobr Zasławia, zabezpieczył, oraz tymże dokumentem assekuracyinym dokumenta wszystkie haereditatis, iako dziedzicowi, w terminie wyznaczonym niezawodnie oddać determinował, o które potym w. imć pan Marcinkiewicz proceder intentował. Po ustałym zaś życiu tak stolnika, iako też marszałka Sapiehów i. ww. Józef—biskup koadiutor Wileński y referendarz wielkiego xięstwa Litewskiego, Michał—woiewoda y generał Podolski, y Kazimierz—generał altyleryi woysk w. x. Lit., oyciec, obżałowani Sapiehowie po marszałku Litewskim, a i. w. Krystyna z Sapiehów Massalska — starościna Wołkowyska, po stolniku Litewskim, o też dobra spadkowe, niedzielne w wielorakie wchodząc między sobą opisy, nakoniec uczyniwszy dział wieczysty, przyznany, który potym y sam obżałowany xiąże przez osobny dział utwierdził, nie tylko, iż prawa wieczystego na Dubrowy żałuiącemu służącego nie naruszyli, ale owszem one acceptando wzmocnili. A tak oyciec żałuiącego nie dysputowanym Dubrów przez czas niemały będąc aktorem, one z pierwiastkowych długów znaczną dalszey swoiey substancyi stratą oswobodził y do lepszey nierównie przywiodł sytuacyi. Tandem xiąże ichmść, tak ex vi osiągnienia hrabstwa Zasławskiego, iako też dalszych dobr y spadków ex capite wyrażonych Sapiehów y Massalskiey, tudzież zaszłych opisów stawszy się ewiktorem, żałuiącemu, nie tylko iż dokumentów podług assekuracyi stolnika Litewskiego na Dubrowy nie wrócił, ale ieszcze wszedłszy w kontrakt z zeszłym i. w. Przezdzieckim — podkanclerzym Litewskim, o hrabstwo Zasławskie, nescitur quo iure y dobra Dubrowy, aktorstwo żałuiącego, zawieść ważył się, y z tego powodu tak zeszłego podkanclerzego Litewskiego, iako też siebie do prosekwowania w ziemstwie Mińskim przywiodł. O co gdy na wzaiem żałuiący przed sąd ziemski Miński zaadcytował, po uznaney nayprzód komportacyi dokumentów, satysfakcyi temuż dekretowi nie uczynił, ani wykonawszy supra eandem comportationem iuramentu, do tego

przywiodł, że sąd ziemski Miński, niesłusznie odsądziwszy żałuiącego delatora od dziedzictwa połowy Dubrów, nawet w inney via evictionis, tak na Zasławiu, iako też innych xiążęcia imści dobrach, teyże ewikcyi podległych, bonifikacyi żałuiącemu nie uznał; oraz nienależnie od zarąk y restytucyi expensów obżałowanych uwolnił. O co tedy wszystko imć pan Marcinkiewicz, chcąc prawem czynić, ante omnia do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego w punktach appellowanych y uciążliwie pro parte żałuiącego ferowanego, do approbaty prawa wieczystego na Dubrowy, oraz dokumentu assekuracyinego, żałuiącemu służącego, in contra do skassowania działu pod rokiem tysiąc siedmset dwudziestym wtórym, nullitate podległego, y dalszych tranzaktów, in praeiudicium załuiącego uformowanych, tudzież do komportacyi y extradycyi, pod iuramentem, przez xiążęcia imści dokumentów, podług assekuracyi wyrażoney na Dubrowy żałuiącemu powinnych, sub nexu iuramenti, y onych extradycyi, do zachowania żałuiącego przy nienaruszonym dziedzictwie dobr Dubrów, iako attynencyi pierwiey wyprzedaney, od Zasławia, pośledniey wyprzedanego, mnieyszey, y innych dobr między Jerzym a Alexandrem Sapiehami niedzielnych, a ewikcyi podległych, do wskazania zarąk za sprzeciwieństwo opisom pierwszym, do pokarania paenami ex demerito ściągaiącemi, do nadgrodzenia szkod, strat, expens prawnych, y tego wszystkiego, quod fusius iure probabitur, salva melioratione żałoby. *Za szesnastym aktoratem* w. imć pana Stanisława Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego powiatu Lidzkiego, z ichmość panami Józefem y Tomaszem Leonowiczami, bracią rodzonemi, za pozwem, na ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, mieniąc y referuiąc się do zaszłych żałob, processów, dekretów y całego generaliter procederu prawnego, w ziemstwie Mińskim intentowanego, signanter o to: iż co obżałowani ichmość, nie maiąc żadney pretensyi do żałuiącego, a nude possyduiąc attynencye od folwarku Epimachów, pomimo debitorów swoich, niesłusznie dekret w ziemstwie Mińskim, summy dla obżałowanych za ichmościów panów Wilamowskich na żałuiącym przysądzaiący, wzyskali, przez co nie dopuszczaiąc do possessyi, do szkod, strat y expensów prawnych przywodzą. O co tedy prawem czyni, ante omnia do podniesienia dekretu ziemskiego Mińskiego w punktach, przez żałuiącego appellowanych, a do approbaty tegoż dekretu w punktach nieappellowanych, do odesłania obżałowanych do debitorów y ewiktorów summy, do uznania inekwitacyi do attynencyi Epimachów, nude przez ichmościów posiadanych, żałuiącemu, iako dziedzicowi, oraz kalkulacyi de possesso, do uwolnienia żałuiącego a processu iuris, do pokarania obżałowanych paenami appellacyinemi y innemi, z prawa ściągaiącemi się, do nadgrodzenia szkod, strat y expens prawnych y o to wszystko, co czasu prawa fusius deducetur, salva melioratione. A iako te żałoby w pozwach authentycznych znayduią się, tak de tenore suo w ten nasz dekret co do słowa są wpisane, za któremi praenominatae partes przed nami sądem trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego instituerunt actionem.

W którey sprawie my sąd główny Li-

tewski w roku wyż na dacie pisanym, Julii trzynastego dnia, aktorat tychże ichmościów xięży bazylianów, przeciwko i. o. xiążęcia imści Sapiezie — kanclerzemu w. x. Litewskiego, na karcie ieiedynastey z regestrów appellacyinnych tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego roku wyniesiony, przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo po kontrawersyach, między wszystkiemi proceduiącemi stronami o uporządkowanie produktowych y replikowych odbywania głosów na wzaiem doniesionych, ponieważ, od dekretu ziemskiego woiewodztwa Mińskiego tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, Februaryi siedmnastego dnia, wszystkie w nim wyrażone strony założone przed trybunał przynoszą appellacye, zatym ponieważ sposób początkowego miedzy temiż stronami procedowania naymniey odmienionym być niepokazuie się, zaczym my sąd trybunału głównego, wyśledzaiąc z tegoż oczywistego ziemskiego woiewodztwa Mińskiego dekretu porządek, iakim strony do rozprawy oczywistey przystępowały, to iest: ichmość xięży bazylianom Mińskiego y Połockiego klasztorów primo, imć xiędzu Charewiczowi—proboszczowi Krasnosielskiemu secundo, ichmość panom Leonowiczom y Wilamowskim tertio,—w. imć panu Marcinkiewiczowi — sędziemu ziemskiemu Lidzkiemu quarto,—iaśnie wielmożnemu imć panu Dominikowi Przezdzieckiemu—sądowemu Mińskiemu y Dębskiemu staroście quinto,—a iaśnie oświeconemu xiążęciu imści Sapiezie—kanclerzowi Litewskiemu ultimo loco odbywanie głosów produktowych y replikowych, nie dzieląc na osobne w głosach kathegorye, lecz według tego porządku każdey stronie we wszelakich swoich pretensyach procedować nakazaliśmy. In procedendo et in continuatione dnia szesnastego eorundem in tractu odbywania replik, od w. imć pana Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Lidzkiego, po kontrawersyach, od i. w. imć pana Przezdzieckiego — starosty Mińskiego, o iniunkcyą kommunikacyi całey repliki, od w. imć pana Marcinkiewicza rozpoczętey, przeciwnie od w. imć pana Marcinkiewicza—sędziego Lidzkiego, nie tylko o uchylenie żądaney komunikacyi repliki, lecz nadto o nakazanie przez iaśnie wielmożnego Przezdzieckiego—starosty Mińskiego, komunikacyi dekretów, miedzy zeszłemi stolnikiem Litewskim y marszałkiem Sapiehami, oraz kredytorami onych zaszłych, w dekrecie ziemskim woiewodztwa Mińskiego wyrażonych, nawzaiem doniesionych, ponieważ z strony i. w. Przezdzieckiego—starosty Mińskiego, do zaprzysiężonego comportationis regestru odwołuiąc się, wszystkie dokumenta stronie potrzebuiącey oddać oświadczono, wzaiemnie ponieważ z strony wielmożnego Marcinkiewicza—sędziego ziemskiego Lidzkiego, iż nad komunikowaną sądowi replikę stronie więcey oddawać nie iest obowiązano, per impossibile dla niegotowości z druku całey teyże repliki; zaczym my sąd trybunału głównego, tak i. w. Przezdzieckiemu — staroście Mińskiemu, communicationem wszystkich dekretów według zaprzysiężonego comportationis regestru dla w. imć pana Marcinkiewicza, iako też w. imć panu Marcinkiewiczowi communicationem repliki tyle, ile oney z druku sądowi rozdano, dla iaśnie wielmożnego imć pana Przezdzieckiego—starosty Mińskiego, nakazuiąc, dalszy proceder decernimus. In procedendo et

in continuatione dnia wtórego, miesiąca Augusta tegoż. roku, aktoraty niżey wyrażaiące się, mianowicie: ieden iaśnie wielmożnego Przezdzieckiego z wielmożnym Marcinkiewiczem z karty trzydziestey wtórey, drugi z w. imć panem Wilamowskim z karty trzydziestey trzeciey, trzeci z iaśnie oświeconym xiążęciem Sapiehą z karty trzydziestey czwartey, czwarty z imć xiędzem Charewiczem z karty trzydziestey piątey, piąty z ichmość xiężą bazylianami konwentów Mińskiego y Połockiego z karty trzydziestey szóstey tegoż iaśnie wielmożnego Przezdzieckiego, szósty i. o. xiążęcia Sapiehy z iaśnie wielmożnym Przezdzieckim y innemi z karty sześćdziesiąt wtórey, siódmy tegoż xiążęcia Sapiehy z wielmożnym Marcinkiewiczem z karty setney czterdziestey siódmey, ósmy imć xiędza Charewicza z iaśnie wielmożnym Przezdzieckim y Marcinkiewiczem z karty setney czterdziestey ósmey, dziewiąty imć panów Wilamowskich z wielmożnym Marcinkiewiczem y iaśnie wielmożnym Przezdzieckim z karty setney czterdziestey dziewiątey, dziesiąty w. imć pana Marcinkiewicza z iaśnie wielmożnym Przezdzieckim y innemi z karty czterdziestey wtórey, iedynasty tegoż aktora z iaśnie oświeconym xiążęciem imścią Sapiehą z karty czterdziestey piątey, dwunasty w. Marcinkiewicza z ichmość panami Leonowiczami z karty setney trzynastey regestrów appellacyinych tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego y tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego roku przyłączywszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo w tey sprawie, po odbytych akcessoryinych iudykatach, oraz po produktach y replikach, pro et contra miedzy stronami in reatibus et actoratibus w przytomności iaśnie wielmożnego Dominika Przezdzieckiego—sądowego woiewodztwa Mińskiego starosty, i. x. Haiewskiego—starszego konwentu Mińskiego bazylianskiego, osobiście, a innych stron przez plenipotentów swoich stawaiących, od dnia trzynastego, miesiąca Iulii, ad datam praesentem in principali doniesionych kontrowersyach, my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, iako w rzeczy, dekretem ziemskim Mińskim roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia, ostatecznie in principali rozsądzoney, a z powodu zaszłych rozmaitych appellacyi tenże dekret pod sądową biorąc uwagę, y w onym wyrażonego prologu czyli przystępu, z iakich przyczyn ninieyszy między stronami wszczołsię proceder, nic niepowtarzaiąc, lecz do wyrażonego w nim teyże descendencyi przełożenia referuiąc się, tylko samą rzecz kathegorycznie w następnych punktach tegoż dekretu ziemskiego rozsądzamy: *nayprzód,* co do prawa wieczysto-przedażnego na dobra Zasław, w woiewodztwie Mińskim położone, od i. o. xiążęcia imści Alexandra Sapiehy—na ówczas woiewody Połockiego, teraz kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, miesiąca Junii siedmnastego dnia iaśnie wielmożnemu Antoniemu Przezdzieckiemu—na ówczas referendarzowi, inpost podkanclerzemu wielkiego xięstwa Litewskiego, wydanego, w tymże roku y miesiąca dnia ośmnastego w metrykach pieczęci wielkiey w. x. Lit. przyznanego, a w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym, miesiąca Februaryi siedmnastego dnia, do ziemstwa woiewodztwa Mińskiego przeniesionego, przez

i. w. Dominika Przezdzieckiego, iako sukcessora zeszłego podkanclerzego utrzymywanego, a przez i. o. xiążęcia kanclerza, z powodu wydaney razem z prawem assekuracyi na wrócenie dokumentów, czyli procederów pretensyinych, a z tąd inferendo być nieopłaconą w tymże prawie wylikwidowaną summę, per rationem rescyssyi kontraktu zburzyć y podnieść żądanego, ponieważ takowe prawo, de data pomienione, ze wszelką według przepisu praw statutowych, w rozdziale siódmym będących, y wszystkich narodowych ustaw solennością sprawione, podpisami pieczętarzów, dostoynością w kraiu y wiarą powszechną zaszczyconych, upoważnione, przyznaniem y przenosem do własnego woiewodztwa ulegalizowane, intromissyonalną possessyą wsparte, żadney wątpliwości, tym bardziey rescyssyi co do naruszenia dziedzictwa, iaśnie wielmożnemu Przezdzieckiemu należącego, podlegać nie może; niemniey, ponieważ z strony i. o. xiążęcia imści kanclerza, co do obrządku takowego prawa y sprawienia iego urzędowego, żadney niezarzucono niedostateczności y żadnego manifestu, ani też dowodu iakiey kolwiek w posessyi, dotąd spokoyney, rady y interessowania się od xiążęcia imści Sapiehy niezłożono; zaczym my sąd trybunału głównego wyżey wyrażone prawo, r. tysiąc siedmset sześćdziesiątego, Junii siedmnastego dnia datowane y przyznane, ze wszelkiemi onego solennościami y dowodami aktualney possessyi utwierdzamy y żadney z strony i. o. xiążęcia kanclerza, iako samego prawodawcy, razem y ewiktora, rescyssyi kontraktu nie uznaiemy, oną na zawsze podług natury praw wieczystych nieprzemiennych y nieodzownych uchylamy; mocą którego za aktualnego wieczystego tegoż hrabstwa Zasławskiego dziedzica w stopniu zeszłego i. w. podkanclerzego w. x. Lit., teraz proceduiącego i. w. Dominika Przezdzieckiego—starostę sądowego Mińskiego, uznawamy, onego przy aktualney wieczystey według intromissyi y inwentarzów possessyi zachowuiemy. A że w pomienionym przedażnym prawie summa ogulna sześćkroć ośmnaście tysięcy dziewięćset szesnaście złotych polskich wyrażona, z poprzedzaiących likwidacyi złożoną być wyświeca się y lubo iaśnie wielmożny imć pan Przezdziecki—starosta Miński, utrzymuiąc się przy samych prawa przedażnego wyrazach, in actu wylikwidowaną summę pomieniaiących, że takowey likwidacyi ex anteactis prawa wieczysto przedażnego powtarzać nie iest obligowany, dokumentem kwitacyinym, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiątym, miesiąca Augusta szóstego dnia od plenipotenta i. o. xiążęcia kanclerza z odebrania wszelkich dokumentów zeszłemu i. w. Przezdzieckiemu — referendarzowi Litewskiemu, wydanym, tegoż roku y miesiąca, dnia trzydziestego, w trybunale głównym w. x. Lit. przyznanym, tegoż roku przez samego i. o. xiążęcia imści Sapiehę, na ówczas woiewodę Połockiego, przyiętym, wymawiał się, iednak ponieważ pomienione po tylekroć prawo przedażne, na Zasław wydane, wyraźnie to wyświadcza, iż summa pięć kroć sześćtysięcy dziewięćset szesnaście złotych, vigore praw zastawnych, exolutorum antecessora i. o. xiążęcia imści kanclerza onerum, kwitów y dalszych dowodów według słów, w tymże prawie będących, ex liquidatione takowe stanowiła quantum, nie mniey ponieważ równo z datą prawa,

od zeszłego i. w. Przezdzieckiego—referendarza Litewskiego i. o. xiążęciu kanclerzowi wydana y przyznana assekuracya na wrócenie proцederu prawnego, przez oyca zeszłęgo podkanclerzego intentowanego, tudzież dokumentów pretensyinych, za któremi proceder tegoż oyca zeszłego i. w. Przezdzieckiego — podkanclerzego Litewskiego, dziada teraz proceduiącego i. w. starosty, był wiedziony, dowodem iest, że czasu tey likwidacyi, którą prawo przedażne na Zasław wydane wspomina, wszystkie pretensyine dokumenta, za któremi antecessorów iaśnię wielmożnego Przezdzieckiego z antecessorami iaśnie oświeconego xiążęcia imści Sapiehy, kanclerza w. x. Lit., proceder był wiedziony, in obiecto nie znaydowały się, które według złożonych i. w. Przezdzieckiego regestrów, ręką plenipotenta xiążęcia imści konnotowanych, in satisfactionem wyż wyrażoney assekuracyi produkowanych, do archiwum xiążęcia imści kanclerza odbieraiąc, kwit wydany tylko de adimpleta względem assekuracyi co do samych dokumentów satisfactione znać daie, a de quanto summy nic nie przeświadcza y żadney nie czyni wzmianki, a ztąd ponieważ tak te według assekuracyi przystawionych dokumentów regestra, iako też złożona z strony iaśnie wielmożnego Przezdzieckiego, starosty Mińskiego, kopia, w ziemstwie Mińskim konnotowana, likwidacyi summ pretensiy innych, które do prawa przedażnego być twierdził zaiętemi, pewności de quanto pięciu kroć sześciu tysięcy dziewięćset szesnastu złotych zupełney nie przynosi, zwłaszcza gdy iaśnie wielmożny Przezdziecki przez cały trakt produkowey y replikowey kontrowersyi samym tylko przyznanym prawem, likwidowaną być summę wyrażaiącym, zasłaniaiąc się y od obowiązku powtórnego ex anteactis, prawa przedażnego likwidowania się wyłamuiąc, iustyfikacyi szczegułów, tak w kopii likwidacyi, iako też w rewersowanych przez plenipotenta xiążęcia imści kanclerza regestrach pretensyi wyrażonych nie czynił y ztąd summy niektóre, w wyż wzmienionych regestrach oddanych dokumentów będące y w kopii tabelli pomienione, a przez i. o. xiążęcia imści kanclerza, iż summami antecessorów tegoż xiążęcia niektóre pretensye były opłaconemi, zakwestyonowane, nie mogły być ostatecznie ad praesens na samych podawanych iuramentach, bez innych dostatecznieyszych dowodów definiowanemi; nad to, ponieważ dług ichmościów xięży bazylianów na Dołżanach, attynencyi hrabstwa Zasławskiego, według poniższey kathegoryi lokowany, naypierwszym między i. o. xiążęciem imścią kanclerzem, a i. w. imć panem Przezdzieckim procederu iest początkiem, z tąd, iż i. w. Przezdziecki według wyrazów prawa, względem opisania ewikcyi będących, ad supportandum hoc onus i. o. xiążęcia imści kanclerza, mieniąc być do likwidacyi, w prawie wyrażoney, ten dług nieściągaiącym się, pociągnął; wzaiemnie i. o. xiąże imść kanclerz, iż takowy dług y zeszłemu i. w. Przezdzieckiemu—podkanclerzemu Litewskiemu, taynym być niemógł, z procederu, z samym że zeszłym i. w. podkanclerzym wiedzionego, y z świadectwa, w regestrach oddawanych dokumentów będącego, twierdząc, a naywięcey quantum pięć kroć sześć tysięcy dziewięćset szesnaście złotych in reali zwyż wyrażonych dokumentów, per specificum ad praesens nieiustyfikowanych, wnosząc za niezu-

pełne, od takowego bazyliańskiego długu siebie uwolnienia, a iaśnie wielmożnego Przezdzieckiego do odpowiedzi za one obowiązania żądał. Na ostatek, ponieważ ogulna w prawie przedażnym, na Zasław wydanym, od wszelkich onerów ewikcya inaczey rozeznaną być nie może, tylko post realem expressae w prawie przedażnym, z pretensyi promanatae quantitatis pięciu kroć sześciu tysięcy dziewięćset szesnastu złotych liquidationem: za czym my sąd trybunału głównego, przez szczególność takowey wielości, nie maiąc summy dopiero obiaśnioney, in ordine iustificationis oney, według wyrazów prawa przedażnego, ażeby summa z wypłaconą aktu sta dwanastu tysięcy złotych polskich, ogulna sześć kroć ośmnaście tysięcy dziewięćset szesnaście złotych wynosiła et realiter ewinkowaną została, necessariam liquidationem uznawamy. A zatym dekret ziemski Miński, w tym punkcie bez dania rezolucyi sądowey zapadły, podniosłszy, post subsecuturam liquidationem między i. w. Przezdzieckim, a i. o. xiążęciem kanclerzem rozprawę hoc in puncto, iako in gradu appellationis zostaiącą, w trybunale głównym w. x. Lit. determinuiemy. Schodząc zatym do rozsądzenia pretensyi ichmościów xięży bazylianów do attynencyi Zasławskiey Dołżan regulowaney, ponieważ dług ichmościów xięży bazylianów, początkowie ośmaście tysięcy złotych polskich, supra fundum Dołżan positive lokowany, realność swoią z wywodu przez dekret oczywisty ziemski Miński dokumentów niewątpliwie ewinkuie y ponieważ taż należność iuramentem, na punktach, w tymże dekrecie ziemskim wyrażonych, imć xiędzu Haiewskiemu — superiorowi Mińskiemu, uznanym, przeświadcza się, a ponieważ ichmość xięża bazylianie takowym dekretem, tak względem iuramentu, iako też względem alterius tanti kontentowali się, niemniey ponieważ onus ichmościów xięży bazylianów, mianowicie supra fundum Dołżan extat, quo ab onere i. w. Przezdziecki, ad praesens za dziedzica dobr Zasławia uznany, dekretem trybunalskim tysiąc siedmset dwudziestego dziewiątego roku, sub contumacia xiążąt ichmościów Sapiehów, tylko iako z zastawnikiem na tenczas, zasłaniać się inaczey nie może, aż post liquidationem via evictionis, ieśli ta summa w komput pięciu kroć sześciu tysięcu dziewięć set szesnastu złotych niewészłą być pokaże się, repetitionem od i. o. xiążęcia kanclerza poszukiwać będzie, zaczym my sąd trybunału głównego dekret ziemski Miński co do summy, ichmościom xięży bazylianom przysądzoney, cum altero tanto, utwierdzaiąc, nie mniey termin wykonania iuramentu na punktach, w dekrecie ziemskim Mińskim wyrażonych, imść xiędzu Haiewskiemu dzień czwarty currentium przed nami sądem naznaczaiąc, po wykonaniu takowego iuramentu trzydzieści sześć tysięcy złotych polskich za kapitalną od praesens uznawamy, oraz procent od terminu, dekretem ziemskim Mińskim wyznaczonego, ad datam futurae exolutionis za lat trzy po siedm od sta, złotych polskich siedm tysięcy pięć set sześćdziesiąt, a względem expensów prawnych tenże dekret ziemski Miński meliorando, złotych polskich dwa tysiące in vim expens dla i. xx. bazylianów przysądzamy. Którą to summę, w iedno zniesioną et supra fundum Dołżan, attynencyi Zasławskiey, opartą, złotych polskich czterdzieści pięć tysięcy pięćset sześćdziesiąt, ażeby

i. w. Przezdziecki, starosta Miński, w roku przyszłym tysiąc siedmset ośmdziesiątym, miesiąca Marca dziewiętnastego dnia, przy xięgach grodzkich woiewodztwa Mińskiego samym i. xx. bazylianom lub plenipotentowi onych, praevia inskrypcyi obligów y całego procederu restitutione, nieprzyimuiąc żadnych aresztów, ani nabywaiąc wlewków, pod nieważnością onych, currenti moneta oddał y wypłacił, sub paenis contraventionum nakazuiemy. A za nieopłaceniem na tym terminie summy, liberam inequitationem do attynencyi Zasławskiey Dołżan, ad proportionem wyż wyrażoney summy, bez obwieszczenia, y żadney litispendencyi, tylko za tym dekretem przy urzędzie, ad libitum użytym, in spatio niedziel czterech a data non exolutionis uznawamy, a za nieobięciem na tym terminie, quovis captato tempore obeymować dozwalamy. Którey inekwitacyi ażeby iaśnie wielmożny Przezdziecki, sam przez się et per substituendos possessores nie bronił y nie przeszkadzał, sub paenis contraventionum ostrzegamy. Która to summa, dopioro dla ichmościów xięży bazylianów na iaśnie wielmożnym Przezdzieckim y na dziedzictwie Dołżan przysądzona, ieśliby post liquidationem supra quantum, w prawie przedażnym expressum, być się okazała, na tenczas iaśnie wielmożnemu Przezdzieckiemu całey takowey summy z procentem repetitionem na xiążęciu kanclerzu via evictionis zachowuiemy. Per consequens my sąd trybunału głównego paeny appellacyine miedzy iaśnie wielmożnym Przezdzieckim, ichmością xiężą bazylianami y iaśnie oświeconym xiążęciem kanclerzem w tey kathegoryi ad praesens rozsądzoney uchylamy. Osobno co do dobr, Dubrowy zwanych, w woiewodztwie Mińskim położonych, w sporze z iaśnie wielmożnym Przezdzieckim—starostą Mińskim, za prawem tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego roku, od i. o. xiążęcia imści kanclerza zeszłemu iaśnie wielmożnemu Przezdzieckiemu—podkanclerzemu wielkiego xięstwa Litewskiego wydanym, poszukiwaiącym, a wielmożnym Marcinkiewiczem—sędzią ziemskim Lidzkim, za prawem tysiąc siedmset dwudziestego szóstego roku, od i. w. Jerzego Sapiehy—stolnika wielkiego xięstwa Litewskiego, przy dziedzictwie Dubrow utrzymuiącym się, ponieważ całey miedzy wyż wyrażonemi stronami kwestyi dział, roku tysiąc siedmset dwudziestego wtórego, Ianuaryi piątego dnia datowany, miedzy i. ww. Jerzym—stolnikiem, a Alexandrem — marszałkiem Litewskim, Sapiehami, zaszłym być okazuiący się, pryncypalnym iest obiektem, a ponieważ względem ważności, lub nieważności onego, równe zdania sądu pokazały się: za tym, ponieważ wszystkie inne kathegorye, w dekrecie ziemskim Mińskim wyrażone, czy to Dubrow, czyli też attynencyi onych exempcyinych tyczące się, sine praecedenti o aktorstwo principali cathegoria rozsądzone być nie mogły, ex eo my sąd trybuuału głównego w. x. Lit. w całey względem Dubrow y attynencyi onych sprawie ze wszystkiemi in realibus et actoralibus wyrażonemi stronami stetimus in paritate votorum et ideo według prawa do następuiącego trybunału głównego w. x. Lit. pro resolvenda paritate odsyłamy. Post quod latum et promulgatum decretum w terminie, do iuramentu przypadłym, to iest dnia czwartego Augusta, ponieważ i. x. Gedeon Haiewski—superior konwentu Mińskiego xx. bazylianów,

dość czyniąc dekretowi oczywistemu, na dniu wtórym praesentium zapadłemu, iurament w tymże dekrecie wyrażony wykonał, przeto my sąd trybunału głównego, z takowego wykonania przysięgi tegoż i. x. superiora kwituiąc y rotę wykonanego iuramentu iudicialiter connotando, satisfactionem in omnibus dekretu naszego punctis ulteriorem nakazuiemy.

1780 г. Іюня 10 дня.

Изъ книги № 160, за 1780 г., л. 65.

94. Контумаційный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу Лещинскаго базиліанскаго монастыря съ Грималло-Любанскимъ о неуплатѣ суммы.

Лещинскій монастырь велъ процессъ съ Грималло-Любанскимъ объ имѣніяхъ, доставшихся монастырю еще до уніи. Процессъ былъ рѣшенъ въ пользу базиліанъ: имъ были присуждены и спорныя имѣнія, и судебныя издержки; эти послѣднія должны были взыскиваться съ имѣнія Дубоя. Такъ какъ доходовъ, получаемыхъ съ него, было недостаточно для покрытія присужденной базиліанамъ суммы, то они вошли въ трибуналъ съ новымъ по этому дѣлу требованіемъ. Трибуналъ трижды вызывалъ Любанскаго, но онъ неявился; вслѣдствіе этого Любанскій подвергся вторичному обвиненію, т. е. безчестію и уплатѣ 9,600 злотыхъ судебныхъ издержекъ въ пользу базиліанъ.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiątego, miesiąca Iunii dziesiątego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw y powiatów w roku teraznieyszym obranymi y aktualnie w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącymi, z wołania regestrów taktowych wpisów przeszłorocznych, z karty setney ósmey, przypadła sprawa w. i. x. Ioachima Horbackiego—opata y wszytkich wielebnych xx. bazylianów klasztoru Leszczyńskiego, z w. i. p. Wiktorym Grzymayłą - Lubańskim, krayczym powiatu Pińskiego, za pozwem, od aktorów po obżałowanego imci przed nasz sąd wyniesionym, y za żałobą, w nim wyrażoną, mieniąc y we wszytkim odwołuiąc się tak do dekretu ziemskiego Lidzkiego, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Ianuarii trzydziestego pierwszego oczywiście ferowanego, iako też dekretu trybunalskiego, w roku teraznieyszym in contumaciam na obżałowanego imci wypadłego, oraz czynioney za nim tradycyi y całego generaliter procederu, w tey sprawie z obżałowanym iegomością w ziemstwie y w trybunale po appellacyi zaszłego, quo in ordine, do utwierdzenia dekretu oczywistego ziemskiego Lidzkiego, a za niesłuszną, od niego założoną appel-

lacyę ukarania paenami appellacyinemi, konstytucyą tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego roku opisanemi, przytym do bonifikacyi tey szkody, którą żałuiący przez niezupełną, od summy dekretem wskazaney przez tradycyą urzędnika uproporcyonowaną intratę ponoszą szkodę, y niemaią dostarczaiącey sobie podaney possessyi, iako też do obwarowania teyże, acz niedostarczaiącey folwarku Zawistowszczyzny wedle listu podawczego żałuiącym possessyi, oraz nadgrodzenia wszytkich expens prawnych y uznania tego wszytkiego, co czasu prawa dowiedzionym będzie. Za takowym pozwem, w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, Augusta dziewiętnastego dnia, przez ienerała iego królewskiey mości powiatu Pińskiego Heronima Maluszyckiego w folwarku Duboy, w powiecie Pińskim leżącym, obżałowanemu imci podanym y tegoż roku dnia dwudziestego pierwszego Augusta przed aktami grodzkiemi powiatu Pińskiego zeznanym, żałuiący delatorowie z obżałowanym imcią przed sądem naszym intentowali sprawę; w którey sprawie my sąd trybunału głównęgo wielkiego xięstwa Litewskiego securitatem possessyi, vigore tradycyi, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, Augusta siedmnastego dnia za dekretem kontumacyinym, w trybunale głównym wielkiego xięstwa Litewskiego, w roku tymże tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, Iulii siódmego dnia otrzymanym, zaszłey, dobr Duboy, w powiecie Pińskim leżących, i. xx. bazylianom klasztoru Leszczyńskiego, a quibusvis i. p. Lubańskiego impetitionibus, et violentiis obwarowawszy, proceder nakazaliśmy. In procedendo niestawaiącego w. i. p. Wiktorego Grzymayłę-Lubańskiego, krayczego Pińskiego, potrzykroć do prawa wołanego, iako onemu nieposłusznego, w roku zawitym na upad w rzeczy et iterum iterumque na infamią ex personali et in paenam rebellionis wzdawszy, produkowane ze strony aktorów dokumenta, mianowicie: dekret kontumacyiny trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, na obżałowanego imci w roku przeszłym tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Julii siódmego dnia otrzymany, a za nim listy urzędowe, obwieszczy y podawczy, przez w. i. p. Polchowskiego—sędziego grodzkiego powiatu Pińskiego, wydane, oraz intromissyą do folwarku Zawistowszczyzny, od dobr Duboyi odłączonego, przy teyże tradycyi czynioną, iako też zapozew y cały proceder prawny, w tey sprawie intentowany, approbuiemy, przy nienaruszney mocy y walorze inviolabiliter zachowuiemy; wedle którego dekretu summy, onymże wskazaney, pięć tysięcy sześćset piędziesiąt pięć złotych polskich, osobno za pretensye w żałobie aktorów pomienione y za expensa prawne złotych cztyry tysiące, a ogulnie znosząc dziewięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt pięć złotych polskich na w. i. p. Wiktorym Grzymale-Lubańskim, krayczym powiatu Pińskiego, y na wszelkich dobrach imci żałuiącym delatorom przysądzamy. A dla uczynienia za wskaz wyż wyrażoney summy skuteczney prawney y nieodwłoczney exekucyi, oraz pro traditione dobr skonwinkowanego forti manu, mota nobilitate, captato quovis tempore, adhibito etiam militari brachio, non adtenta ulteriori resistentia aut impugna, toties—quoties dobra, convictioni uległe, obięte nie będą, do urzędów grodzkich

lub ziemskich wszelkich woiewodztw y powiatów, ad libitum strony użyć się maiących, założywszy contra non exequentes officiales paenas privationis officiorum, odsyłamy. A gdy termin prawny ad publicandum tey infamii przypadł, tedy ieneral, sądów naszych pilnuiący, Maciey Cidzik, dość czyniąc prawu pospolitemu y dekretowi naszemu, wielmożnego iegomość pana Wiktorego Grzymayłę-Lubańskiego, krayczego Pińskiego, iterum iterumque za infamisa ex personali proklamował, publikował y relacyą publikacyi swoiey, a loco publicationis rediens, iudiciáliter zeznał.

Która sprawa iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw dekretowych przyięta y wpisana.

1781 г. Марта 16 дня.

Изъ книги № 161, за 1780—1781 г., л. 1774.

95. Декретъ главнаго Литовскаго трибунала по дѣлу базиліанъ Лещинскаго монастыря съ Гримайлой-Любанскимъ о спорныхъ земляхъ.

Пинскимъ Лещинскимъ базиліанамъ еще до уніи были записаны фундушевыя имѣнія: три Овсемеровскія дворища, на право владѣнія которыми у базиліанъ имѣлись и законные документы. Обозный Пинскаго повѣта Гримайло-Любанскій вчинилъ противъ базиліанъ искъ, въ которомъ, на основаніи сеймовыхъ конституцій, добивался отнятія у нихъ имѣнія, какъ земскаго, не смотря на то, что оно было уже предварительно присуждено базиліанамъ Лидскимъ земскимъ судомъ. Въ это же время Любанскій подалъ жалобу и на Суходольскаго, какъ базиліанскаго свидѣтеля. По соединеніи всѣхъ встрѣчныхъ исковъ въ одно цѣлое, трибуналъ, разсмотрѣвши всѣ подробности дѣла, постановилъ: право владѣнія базиліанъ признать законнымъ; прежнее постановленіе Лидскаго суда — правильнымъ; апелляцію же Любанскаго—незаконной; вслѣдствіе этого присудилъ Любанскаго къ 3-хъ мѣсячному тюремному заключенію и уплатѣ судебныхъ издержекъ или же денежному взысканію въ размѣрѣ 2,000 злотыхъ въ пользу базиліанъ.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszego, miesiąca Marca szesnastego dnia.

W sprawie, za niżey wyrażonemi aktoratami y żałobami, do nich należącemi, w iedno poniżey złączonemi y skombinowanemi, przypadłey, mianowicie: *za pierwszym aktoratem* w. imć pana Wiktorego Grzymayły-Lubańskiego, oboznego powiatu Pińskiego, z w. imć xiędzem Joachimem Horbackim—opatem y wszystkiemi ichmć xx. bazylianami klasztoru Leszczyńskiego, za pozwem, od aktora po obżałowanych ichmościów przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, takową, mieniąc y referuiąc się do zaszłego, vigore konstytucyi tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, ex instancya żału-

iącego delatora w ziemstwie Lidzkim procederu, a mianowicie w szczegulności do zkasowania dekretu ostatecznego ziemskiego Lidzkiego, roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmego, Januaryi dwudziestego dziewiątego zaszłego, przez żałuiącego delatora in toto appellacyinego, który żałuiącego delatora od aktorstwa w dworzyszczu Maleiowszczyzny, puszcz, barci, łąk etc. prawnie poszukiwanego, niesprawiedliwie y przeciw prawu odsądzono, a za obłąkanemi testimoniami w. Suchodolskiego—sędziego grodzkiego Słonimskiego, contra fidem bronienia exekucyi przeciw prawu wydanemi, żałuiącego delatora niesłusznie paenami kontrawencyinemi ukarano, na ostatek expensami prawnemi obiązano; do skassowania tychże wszytkich świadectw urzędnika, do uznania rehabicyi folwarku Duboy, w powiecie Pińskim leżącego, za dekretem kontumacyinym trybunalskim nad proporcyą wskazow obiętego, per consequens o inekwitacyę, kalkulacyę y weryfikacyę z procentów folwarku Duboy, nienależnie użytkowanych, do obwarowania na też kondemnaty y drugą, w roku teraznieyszym Junii dziesiątego dnia otrzymanę żałuiącemu delatorowi locum standi y znikczemnienia wszystkich kondemnat, oraz nakazania zwrotu wziętych solucyi w ziemstwie y w trybunale, skassowania równie bezprawney urzędu tradycyi, z nakazaniem kalkulacyi, weryfikacyi, inkwizycyi, o inekwitacyą do dworzyszcza Maleiowszczyzny, prócz morgów piętnastu, y od daty dellacyi o kalkulacyą y weryfikacyą z posydowanego alienatorie tegoż dworzyszcza, do nadgrodzenia expensów prawnych y uznania tego wszystkiego, co z stopnia sprawy potrzebnym być okaże się, salva melioratione tey żałoby. *Za drugim aktoratem* w. i. p. Wiktorego Grzymayły - Lubańskiego, oboznego powiatu Pińskiego, z w. i. p. Andrzeiem Suchodolskim—sędzią grodzkim Słonimskim, za pozwem, od aktora po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego w. x. Lit. wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą takową, mieniąc y referuiąc się do zaszłych manifestów, oświadczeń y testymoniów, a mianowicie o to, iż obżałowany, będąc użytym od i. xx. bazylianów Leszczyńskich do expedyowania niewolney exekucyi, sam nie zieżdżaiąc ad fundum dobr Duboy, w powiecie Pińskim leżących, zapisami zeszłey Lubańskiey zaiętych, przez ienerała Kwiatkowskiego tentował obięcia y contra fidem bronienia wydał testimoniales, samego Lubańskiego o exekucyą obwinił, o sprzeciwieństwo, zatym o skassowanie obłąkanych imci listów testimonialnych, o ukaranie obżałowanego według konstytucyi tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego, za niedopełnie skutków teyże konstytucyi, o nadgrodzenie expensów prawnych, salva tey żałoby melioratione. *Za trzecim aktoratem* w. i. x. Joachima Horbackiego—opata y wszystkich i. xx. bazylianów Leszczyńskich z w. panem Wiktorym Grzymayłą-Lubańskim, oboznym Pińskim, za pozwem, od aktorów po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego w. x. Lit. wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, takową, mieniąc y we wszystkim odwołuiąc się do dwuch dekretów, post appellationem w trybunale na obżałowanego imci in contumaciam wypadłych, y za onemi nastąpionych listów obwieszczych y podawczych, wedle których zabespieczenia possessyi, co kolwiek nie iest odiętym, aż do opłacenia y

zupełnego bonifikowania wszytkich pretensyi, iakie dekretem sądu trybunalnego zostaną za realne rekognoskowane, a w samey sprawie utwierdzenia dekretu oczewistego ziemskiego Lidzkiego, pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Januaryi trzydziestego pierwszego dnia zapadłego, iako też całey niestanney konwikcyi, na obżałowanym imci wzyskaney, do sądzenia expens prawnych, nowo po appellacyi łożonych, y tych, które ziemskim dekretem są zadecydowane, wespoł z przychodzącym od daty nieopłacenia procentem, uchilenia wszytkich obżałowanego imci wymyślnie utworzonych pretensyi y skassowania onychże, razem z procederem, niesłusznie dotąd prowadzonym, ukarania paenami z prawa ściągaiącemi się, nie mniey sądzenia tego wszystkiego, co przez kontrowersyą od aktora dowiedzionym będzie. *Za czwartym aktoratem* w. i. p. Andrzeia Suchodolskiego – sędziego grodzkiego powiatu Słonimskiego, z w. i. p. Wiktorym Grzymałą-Lubańskim—oboznym powiatu Pińskiego, za pozwem, od aktora po obżałowanego imci przed nasz sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyniesionym, y za żałobą, w nim będącą, takową: mieniąc do uwolnenia się niesłusznie przez obżałowanego imci uroszczonego procederu y niewinnie utworzoney prostytucyi, a za niesłuszne przez żałoby y manifesta żałuiącego za skarzenia pokarania obżałowanego imci paenami, wedle konstytucyi tysiąc siedmset siedmdziesiąt szóstego roku opisanemi, zkasowania tychże adtentatów y sądzenia żałuiącemu delatorowi expens prawnych, oraz aprobaty listu testymonialnego, ww. xięży bazylianom Pińskim w czasie ziechania za dekretem ziemskim Lidzkim na tradycyą pod niedopuszczenie teyże tradycyi wydanego, niemniey uznania tego, czego się aktor przez kontrawersyą swoią u sądu dopraszać się będzie. A iako te żałoby z pozwów autentycznych w ten nasz dekret są wpisane, tak za onemi przerzeczone strony przed nami sądem intentowali sprawę; w którey my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszego, Marca szesnastego dnia, po zaszłym aktoratów w iedno złączeniu, oraz po oczewistych y dostatecznych przez produkta y repliki, zacząwszy od dnia trzynastego praesentium do daty w górze pisaney, w obecności wielmożnego imci pana Wiktorego Lubańskiego — oboznego Pińskiego, y i. x. prokuratora spraw bazyliańskich, na wzaiem doniesionych kontrowersyach, teraznieyszą sprawę, dekretem ziemskim Lidzkim, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt ósmym, Januaryi trzydziestego pierwszego dnia principaliter zaszłym, rozważoną, a z powodu założoney przez wielmożnego imć pana Lubańskiego appellacyi do rozpoznania praesentis iudicii przychodzącą, tym rozsądzamy sposobem. Lubo od w. i. p. Lubańskiego—oboznego Pińskiego, dekretu ziemskiego Lidzkiego, w punktach przysądzenia dworzyszcza, nazwiskiem Wołwicze, y dwuch dworzyszcz Owsiemierowskich, oraz morgów piętnastu, w trzecim dworzyszczu, takoż Owsiemierowskim, non inpugnando, iż od trzeciego tegoż dworzyszcza, puszcze, wchody y łowy etc. dokumentem zamiennym Jana Goreckiego, Jana Duchnowskiego y Bogusza Michnowicza, w roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt piątym czynionym, wyłączone, dellatorstwu w. Lubańskiego przez konsty-

tucyę roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego zyskanemu, należą, dowieść usiłowano; iednak ponieważ dokumenta y dekreta pod datami swoiemi w dekret ziemski Lidzki wprowadzone, dostatecznym są dowodem, iż ihumenowie monasteru Leszczyńskiego trzy dworzyszcza Owsiemierowskie, ieszcze w czasie przeduniowem dzierżącemi byli y choć po zamiennym roku tysiąc pięćset piędziesiąt piątego dokumencie, Iwan Wielatycki— pisarz ziemski Piński, do onych swoią utworzył pretensyą, dekreta iednak ziemski Piński y trybunalski, w roku tysiąc sześćset trzynastym zaszłe, niesłuszność oney pretensyi uważywszy, aktorstwo dworzyszcz Owsiemierowskich monastyrowi Leszczyńskiemu przysądził. Na mocy więc okazuiącey się rzeczonych dworzyszcz przeduniiowey, bez żadnego wyłączenia, possessyi, ponieważ wedle artykułu drugiego, rozdziału trzeciego konstytucyi tysiąc pięćset sześćdziesiąt dziewiątego y innych praw rozprawuiący się imć xięża bazylianie przy aktorstwie całych dworzyszcz Owsiemierowskich ostać się powinni, przeto my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego z tych y innych dekretem ziemskim Lidzkim obiętych przyczyn. dekret ziemski Lidzki, co do przysądzenia dworzyszcza, Wołwicze zwanego, y trzech całych Owsiemierowskich, wespół z puszczą, wchodami y lasami, na zawsze utwierdzaiąc, pomienione funda przy wieczystym imć xięży bazylianów dzierżeniu zostawuiemy. A przeto roszczoną w. Lubańskiego — oboznego Pińskiego, do puszczy, wchodów y łowów, ut praemissum, pretensię, wiecznie umarzamy. W dalszym zaś dekretu ziemskiego Lidzkiego rozpoznawaniu, ponieważ na mocy konstytucyi roku tysiąc sześćdziesiąt czwartego y świadectwa urzędowego urząd ziemski Lidzki dwoiakie peny kontrawencyine za sprzeciwieństwo dekretowi niestannemu captati temporis, ziemskiemu Lidzkiemu, za niedozwolenie dwukroć tentowaney dobr w. Lubańskiego tradycyi, dopełnione należycie sądził; dla tego my sąd trybunału głównego w. x. Lit., y w tym punkcie nieprzemienność dekretu ziemskiego Lidzkiego doyrzawszy, dwanaście niedziel wieży ciwilney y dwieście kop groszy Litewskich, ad instantiam i. xx. bazylianów, na ww. Lubańskim determinuiemy. A że w. Lubański, od dekretu ziemskiego Lidzkiego, teraz utwierdzaiącego się, niesłuszny założył do trybunału odzew y że konstytucya roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt czwartego y tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstego winy appellacyine nieuchronnemi w takowym przypadku mieć chciała, przeto my sąd trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego takowe winy appellacyine przez instantią tychże i. xx. bazylianów na w. Lubańskim wzkazuiemy, a względem expensów prawnych, przed appellacyą y po appellacyi łożonych, oraz względem pretendowaney od w. Lubańskiego dobr Duboy rehabicyi, inkwizycyi, kalkulacyi y weryfikacyi, ponieważ urząd ziemski Lidzki szłuszne y z prawem zgodne przedsię wziowszy przyczyny, expens prawny in quantitate tysiąc złotych polskich dla i. xx. bazylianów determinował; przytym, ponieważ i. xx. bazylianie za tradycyami urzędowemi, podług dekretów niestannych trybunalskich w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt dziewiątym, Augusta siedmnastego, y tysiąc siedmset osmdziesiątym, Julii dwudziestego czwar-

tego dnia, nastąpionemi, część dobr Duboy z poddanemi, w tychże tradycyach wyrażonemi, trzymaiąc y z takowey possessyi użytkuiąc, expensa prawne, po appellacyi wydatkowane, sobie bonifikowali; nadto, ponieważ possessya pomienioney części dobr Duboy, iako po ostatecznym sporów między stronami zachodzących rozsądzeniu w. Lubańskiemu wrócić się powinna, zaczym my sąd, wedle utwierdzaiącego się dekretu ziemskiego Lidzkiego, za expens prawny, przed appellacyą łożony, złotych tysiąc na w. Lubańskim dla i. xx. bazylianów przysądzaiąc, koszta prawne, po appellacyi wydatkowane, użytkiem z przerzeczoney possessyi, przez i. xx. bazylianów wybieranym, bonifikowanemi być uznawamy y ztąd akta inkwizycyi, kalkulacyi, weryfikacyi niepotrzebnemi być sądziemy; tudzież rehabitionem części dobr Duboy, z poddanemi y z tym wszystkim, cokolwiek w pomienionych urzędowych tradycyach iest wyrażono, a przez i xx. bazylianów possydowano było, bez obwieszczenia, tylko mocą tego dekretu przez urząd, ad libitum użyć się maiący, in spatio niedziel dwuch od daty teraznieyszego dekretu, a za nieobięciem hoc in spatio, quovis captato tempore póty, poki obiętemi nie będą, w. Lubańskiemu decidendo, gdyby tego obięcia rozprawuiący się i. xx. bazylianie sami przez się y przez żadne instytuowane osoby pod iakim kolwiek pretextem nie broniły, sub paenis contraventionum nakazuiemy. Podobnież, gdyby w. obozny Lubański wieżę cywilną za sprzeciwieństwo, iako się wyż pomieniło, na sobie wskazane, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszym, Oktobra pierwszego dnia, w zamku iego królewskiey mości Pińskim, in loco solito zasiadszy y przy weyściu na takową wieżę kop dwieście, to iest złotych polskich pięćset, dekretem ziemskim Lidzkim sądzone, currenti moneta i. xx. bazylianom, lub onych umocowanemu, przy xięgach grodzkich Pińskich, za uprzedzaiącą kwitacyą wypłaciwszy, pomienioną wieżę nieprzerwanie przez niedziel dwanaście kontynuował, a po zaszłey kontynuacyi nieodwłocznie iedne kop sto, czyli złotych polskich dwieście pięćdziesiąt i. xx. bazylianom, a drugie złotych dwieście pięćdziesiąt prześwietnemu urzędowi ziemskiemu Lidzkiemu, lub ich plenipotentowi, przy tychże xięgach grodzkich Pińskich, także currenti moneta, praevia quietatione opłacił, oraz w tymże samym czasie, to iest, wraz po wysiedzeniu wieży ciwilney dwunastoniedzielney, w górze decydowaney, albo udzielną sześćniedzielną wieżę non interrupte wysiedział, alboli też tysiąc kop groszy Litewskich, idque złotych polskich dwa tysiące pięćset za paeny appellacyine, przez konstytucyą w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt szóstym udeterminowane, i. xx. bazylianom lub plenipotentowi onych, niebrakownie idącą monetą, przy tychże xięgach, za uprzedzaiącym kwitem, wypłacił. Nadto, gdyby tenże w. Lubański, złotych polskich tysiąc, za expens prawny przysądzone, rozprawuiącym się i. xx. bazylianom, lub onych umocowanemu, bez przyimowania aresztów y nabywania wlewków, w roku teraznieyszym tysiąc siedmset osimdziesiąt pierwszym, miesiąca Iunii dwudziestego czwartego dnia, także przy xiągach grodzkich Pińskich, currenti moneta, praevia quietatione, oddał, pod nieuchronną sprzeciwieństwa karą, nakazuiemy. Na ostatek, pozwanego w. i. p. Suchodolskiego—sędziego grodz-

kiego Słonimskiego od teraznieyszego procederu wolnym czyniąc, dalszych żadnych paen, win y expensów prawnych na żadną nieuznawamy stronę, lecz po zadość uczynieniu temu dekretowi cały proceder prawny umarzamy y, wieczne milczenie nakazuiąc, na sprzeciwiaiących się ważność osądzoney rzeczy y karę osobistey infamii zakładamy.

1783 г. Сентября 26 дня.

Изъ книги № 160, за 1783 г., л. 809.

95. Фундушевая запись депутата Стародубовскаго повѣта Казиміра Слизня, данная имъ новоучрежденной церкви въ с. Казиміровѣ.

Казиміръ Слизень, трибунальный судья, стольникъ Стародубскаго уѣзда, даетъ запись, которою онъ надѣляетъ церковь, построенную въ селѣ Казиміровѣ и принадлежащую къ его имѣнію Мотыкамъ, двумя уволоками земли, при чемъ онъ обязывается поддерживать всѣ хозяйственныя церковныя строенія и заботиться о благолѣпіи церкви; для священника обязывается ежегодно давать по 100 злот. поль. и кромѣ того проценты отъ суммы 3000 злот., завѣщанной покойнымъ его отцемъ, съ тѣмъ однакожъ условіемъ, чтобы священникъ аккуратно совершалъ обѣдни и былъ добрымъ примѣромъ для своихъ прихожанъ.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra dwudziestego szóstego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z woiewodstw, ziem y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset ośmdziesiąt trzecim na kadencyę ninieyszą Grodzieńską obranymi y aktualnie w mieście iego królewskiey mości Grodnie zasiadaiącemi y sądzącemi, stanąwszy obecnie iaśnie wielmożny iegomość pan Kazimierz Slizień—deputat z powiatu Starodubowskiego, takowy wieczysty fundusz, na cerkiew Motycką de nova radice uczyniony, sposobem, w konstytucyi tysiąc sześćset trzydziestego piątego roku opisanym, przyznał y zaprzysiągł, którego tenor sequitur estque talis:

Ja Kazimierz Slizień—sędzia trybunału głównego w. x. Lit. z powiatu Starodubowskiego, szambelan i. kr. mości, stolnik powiatu Starodubowskiego, generał-adiutant buławy wielkiey woyska w. x. Lit., wszystkie niżey wyrażone obowiązki na się przyimuiąc y one wiecznie dopełniać submittuiąc się y za sukcessorów moich ręcząc, obowiązuiąc się, czynię wiadomo tym moim dobrowolnym, wieczystym, w żaden sposób nieporuszonym prawem, zapisem, funduszem, danym na to, iż tak chęć świętey pamięci oyca, ostatnią testamentową dyspozycyą stwier-

dzoną, względem trzech tysięcy złotych, na wieczną obligacyą determinuiących, iako też wolę y szczere przedsięwzięcie własne, w naymnieyszey okoliczności ku zmienieniu niepodległe, dopełniaiąc, cerkiew na maiętności mey Motykach, we wsi, Kazimierzowie zwaney, do dworu Motyckiego należney, z zupełnym dostarczeniem w niey zwykle powinnego porządku, wewnątrz znayduiącego się, przy osobliwym inwentarzu, na to przeze mnie sporządzonym y podanym, oraz przy niey xiędza ritus graeci na wieczne czasy, nigdy niezmienne, ufundować przed się wziołem; iakoż ninieyszym funduszem zapisem zuskuteczniam, chcąc mieć, aby odtąd tym dokładnieysze nastąpić mogło pomnożenie chwały Bożey y pozyskanie dusz poddanych moich przez ufundowanego kapłana, który winien będzie silnie dostrzegać wszystkich, do siebie w oguł należących parafian y o zbawienie ich, przykłady dobremi nauczaiąc, być troskliwym, regularne nabożeństwo z pomnożeniem ochoty parafianów w porządku zwykłym utrzymować y to wszystko dopełniać, co obowiązek prawdziwego y przykładnego pasterza wyciąga, a nayszczegulniey, aby wieczna obligacya mszy świętey iedney śpiewaney co tydzień w dni powszedne, co piątek za duszę oyca, matki, krewnych y moią odprawowała się, mieć chcę y obowiązuię. Na utrzymanie zaś wiecznie takowego obowiązku rządcy cerkwi, parochowi Kazimierzowskiemu y następcom onego ritus graeci procent od summy trzech tysięcy złotych polskich, ninieyszym funduszem wyznaczaiący się, według prawa kościelnego, piąty w terminie świętego Marcina święta rzymskiego, corocznie po zł. pol. sto pięćdziesiąt do rąk tegoż i. x. rządcy cerkwi Kazimierzowskiey y następców onego opłacać y wyliczać podeymuię się y sukcessorowie moi obowiązani będą. Nadto gruntu włok dwie, każdą włokę morgów trzydzieście zawieraiącą, iuż w to licząc y sianożęcie, tuż przy cerkwi być miane, kopcami, przez mierniczego osypanemi, ograniczonego gruntu wyznaczam y wydzielam. Nakoniec na sustentacyą sługi cerkiewnego, czyli dziaka, corocznie na potomne czasy beczkę żyta y pół beczki ięczmienia z dziakła wsi Kazimierzowa wyznaczam y przepisuię. Dla utwierdzenia więc mocnieyszego takowego wieczystego prawa zap isu funduszu, na wieczne czasy zafund owanego, ewikcyą na tęż wieś Kazimirzów (w którey fundusz takowy czynię) wnoszę y opisuię, a w przypadku naruszenia tego funduszu sąd każdy na mnie samego, sukcessorów y każdego, ten zapis fundusz naruszaiącego, w wielkim xięstwie Litewskim będący, naznaczam y, zarękę ważność rzeczy wynoszącą zakładai ąc, takowy fundusz móy przy zaprzysiężeniu wedle praw w. x. Lit. przed sądem trybunału głównego w. x. Lit. iaśnie wielmożnnych i. pp. pieczętarzów podpisami y moią własną ręką stwierdzam. Na approbatę y akceptacyą takowego moiego wieczystego funduszu i. w. i. xiędza Jassona Junoszy Smogorzewskiego—arcybiskupa, metropolitę całey Rusi, lub urzędu iego konsystorza generalnego Wileńskiego quam enixissime upraszam. Działo się w Grodnie roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt trzeciego, miesiąca Septembra dwudziestego szóstego dnia. U tego zapisu funduszowego podpisy rąk tak samego iw. aktora, iako też i. ww. i. pieczętarzów takowe: Kazimierz Slizień— sędzia tryb. gł. w. x. Lit. Ustnie y ocze-

wisto proszony pieczętarz od i. w. Kazimierza Sliznia—sędziego trybunału głównego w. x. Lit., generała-adiutanta buławy woysk w. x. Lit., do tego wieczystego funduszu, na rzecz we śrzedzinie wyrażoną, podług prawa podpisuię się, Ignacy Morawski—generał-maior, marszałek trybunału głównego w. x. Lit. Od wyż wyrażoney osoby na rzecz we śrzedzinie wyrażoną do takowego funduszu, iako proszony pieczętarz, podpisuię się, Tadeusz Alexandrowicz—sędzia ziemski powiatu Grodzieńskiego, pisarz trybunału głównego w. x. Lit. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz na rzecz we śrzedzinie wyrażoną, do takowego funduszu, podług prawa podpisuię się, Stanisław Eydziatowicz—chorąży ziemski Smoleński y półkownik, starosta Samnicki, sędzia trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego.

Który to zapis funduszowy, po przyznaniu y zaprzysiężeniu onego przez wyż wyrażonego i. w. aktora, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przyięty y wpisany.

1785 г. Августа 23 дня.

Изъ книги № 171, за 1785—1786 г., л. 288—291.

97. Актъ размежеванія имѣнія Березвеча Березвецкаго базиліанскаго монастыря съ сосѣднимъ имѣніемъ Ситовщизною Полоцкой стольниковой Корсаковой.

Между настоятелемъ Березвецкаго монастыря и помѣщицей Корсаковой было устроено полюбовное розмежеванiе ихъ пограничныхъ имѣній, вызванное тѣмъ обстоятельствомъ, что имѣніе Корсаковой Ситовщизна тѣсно граничило съ землею Березвецкаго монастыря; обѣ стороны до сего времени пользовались своею землею на основаніи тѣхъ данныхъ, какія имѣлись у нихъ подъ рукою, но когда мало по малу знаки, опредѣляющіе границу собственности каждаго, стали уничтожаться, то Корсакова и монастырь, изъ опасенія порвать дружескія отношенія между собой, пригласили къ себѣ землемѣра Вилкомірскаго уѣзда Варѳоломея Качановскаго, который бы по имѣющимся стародавнимъ документамъ, наглядно обрисовалъ и обозначилъ границы, тѣмъ болѣе что долина и ровъ, идущіе отъ озера Окунева до озера Бѣлаго, окончательно занесены пескомъ, а ручеекъ Бѣловица, впадающій въ рѣку Березвечь, грозитъ высушкой. Копія настоящаго договора при оригиналѣ внесена въ книги главнаго Литовскаго трибунала.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt szóstego, miesiąca Februaryi czternastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw xięstwa y powiatów w roku przeszłym tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątym na kadencyą ninieyszą Wileńską obranemi y aktualnie

w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi y sądzącemi, stanowszy osobiście patron w. i. pan Baliński—rotmistrz w. Wileńskiego, dokumentu wieczysto granicznego extrakt, przy oryginale, między w. i. panią Marcyanną z Mackiewiczów Korsakową—stolnikową w. Połockiego, a ichmością xx. bazylianami Berezweckiemi czynionego, do akt podał w sposob przenosu, w następnych pisanego wyrazach: Wypis z xiąg podkomorskich w. Nowogrodzkiego, roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Augusta dwudziestego trzeciego dnia. Na sądach podkomorskich woiewodztwa Nowogrodzkiego, mocą dekretu trybunalskiego, w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt czwartym, Marca piętnastego dnia między stronami w nim wyrażonemi zapadłego, w dobrach Zalesie, w woiewodztwie Połockim sytuowanych, odprawowanych, przede mną Adamem Woyniłowiczem — podkomorzym woiewodztwa Nowogrodzkiego, orderu ś. Stanisława kawalerem, stawaiąc obecnie w. i. pani Marianna z Mackiewiczów Korsakowa—stolnikowa woiewodztwa Połockiego, z iedney, a w Bogu przewielebny i. xiądz Ambroży Synhaiewski—zakonu świętego Bazylego wielkiego, superior klasztoru Berezwieckiego, z całym zgromadzieniem tegoż klasztoru z drugiey strony, piszące się osoby, dokument wieczysty na granicę między dobrami w. i. pani stolnikowey Sitowszczyzną, a w. w. i. xx. bazylianów Berezweckich — Berezweczem, w woiewodztwie Połockim leżącemi, wzaiemnie między sobą dwuma stronicami wydany i podpisany osobistym swym przyznaniem stwierdziwszy, w protokule przyznań zapisanym, rękoma własnemi podpisali, po którym osobistym przyznaniu takowy dokument, ze wszelką onego wyraźnością, do xiąg podkomorskich przyięty, w następne wyraża się słowy:

Ja Maryanna z Mackiewiczów Korsakowa—stolnikowa woiewodztwa Połockiego, z iedney, a ia xiądz Ambroży Synhaiewski—zakonu ś. Bazylego wielkiego, superior klasztoru Berezweckiego, z całym zgromadzeniem tegoż klasztoru z drugiey strony, piszące się osoby, czyniemy wiadomo tym naszym granicznym, wieczysto nieporuszonym postanowieniem, pismem, nawzaiem sobie danym y służącym na to: iż maiąc my grunta nasze,—ia stolnikowa od maiętności Sitowszczyzny, a my xięża od klasztoru naszego Berezweckiego, w woiewodztwie Połockim leżące, zdawna z sobą przygraniczaiące y w spokoynym dotąd obu stron używaniu według ruczaiów y znaków starodawnych zachowuiące się, mianowicie: od ieziora Okuniewa do ieziora Białego doliną rów, zdawna kopany, daley brzeg ieziora Białego, a z tego ieziora ruczay wychodzący, nazwany Białowica, ciągiem swym aż do rzeki Berezweczy, ku gruntom i. w. i. pana Brzostowskiego — półkownika usarskiego, kawalera orderu świętego Stanisława, wpadaiący, te grunta nasze dotąd rozdzielał y rozgraniczał, a że rów wyżey rzeczony, z ieziora Okuniewa kopany, zniszczeniu przez zaście piaskiem y zasypanie się podległy, upewnienia kopcami y opisania wymiarek potrzebuie, ruczay także Białowicza osuszeniu y zagubieniu podpada, iako to iuż raz, według zaświadczenia poddanych, przez przekopy, spuszczanie ierziora Białego osuszony, znaki koryta swego był utracił, a tym samym granicę zniszczył, tak że dla zachowania sąsiedzkiey spokoyności znowu tamę między

iezioraini y groblę uczynić musiano, a przez to klasztorowi Berezwieckiemu sposobność młynu utrzymywania zatrudniono; przeto my wyżey wzmienieni, ia stolnikowa woiewodstwa Połockiego y ia xiądz superior Berezwecki, dla zabezpieczenia tey naszey granicy, ruczaiem Białowicą dotąd wypadaiącey, nie mniey dla osuszenia spuszczeniem znowu ieziora płaszczyzn sianożętnych, po obapoł ruczaia Białowicy rozciągaiących się, teraz przez zalew ruczaiu w trzęsawy przepaściste zamienionych, a razem dla ułatwienia klasztorowi na czas przyszły utrzymywania młynu, ugodziliśmy się y zezwoliliśmy dobrowolnie na sprostowanie nieco zakrętów ruczaiowych, y uprosiliśmy w. i. pana Bartłomieia Kaczanowskiego—komornika powiatu Wiłkomirskiego, ażeby takowe postanowienie nasze zaskutecznił, któren to w. i. p. komornik, po wymierzeniu byłey dotąd według cieku ruczaiu używalności naszey, cząstki, w sprostowaniu na obie strony odcinaiące się y odchodzące, dokładnie obrachowawszy y one sposobem zamiany na wzaiem bez krzywdy umiarkowawszy, ściany proste, nieodległe od dawney granicy wyprowadził y one przez grunta orome miedzami szerokiemi na pół pręta, a przez sianożęci liniiami, po których by rowy mogły być wybite, pooznaczał i kopcami osypał, oraz nam na gruncie okazał y opisaną obwodnicę podał. Którą to granicę my oglądawszy y bez ukrzywdzenia zobopolnego uczynioną znalazłszy, za niewzruszoną na wieczne czasy mieć chcemy y obwodnicę, przez tegoż w. i. pana komornika nam podaną, tu wpisuiąc, na zawsze utwierdzamy.—Poczyna się granica ta nasza od ieziora Okuniewa, nieopodal domu poddanego Berezwieckiego Iurka Stocki, gdzie kopiec pierwszy o dwa pręty od ieziora na brzegu rowu po stronie gruntów Sitowszczyńskich iest usypany, a z niego idzie linia pierwsza, rowem, przez grunt kopanym, udaiąca się od południa ku zachodowi na gradusów dwadzieścia sześć według igły magnesowey, do kopca drugiego, po stronie Berezwieckiey położonego, którey dłużyny wymierzono sznurów dwa, prętów ośm y pięć pręcików; z kopca drugiego wprawo na gradusów dwadzieścia ośm od linii poprzedzaiącey udaiąc się idzie linia druga, przecinaiąca dwa małe załomania rowu granicznego, do kopca trzeciego, po stronie Sitowszczyńskiey położonego, którey dłużyni wymierzono sznurów trzy y prętow pięć. Z kopca trzeciego wraz w prawo na gradusów sześć y minut ośmnaście idzie linia trzecia rowem małoznacznym przez brod, na drodze, z Głębokiego do wsi Zaprudzia idącey, znayduiący się, do kopca czwartego, w mierze sznurów trzech, prętów dwuch y czterech pręcików po stronie Berezwieckiey usypanego. Z kopca czwartego znowu w prawo na gradusów dwadzieścia ieden y minut czterdzieście pięć idzie linia czwarta rowem mało znacznym, do kopca piątego, po stronie Sitowszczyńskiey usypanego w mierze sznura iednego, prętów ośmiu y czterech pręcików; z kopca piątego, zostawuiąc rów niegraniczny w lewie, udaiąc się także w prawo na gradusów dwadzieścia trzy y minut czterdzieście pięć, idzie linia rowem granicznym do kopca szóstego, po stronie Berezwieckiey usypanego, w mierze sznurów dwuch, prętów dwuch y pręcików trzech. Z kopca szóstego ieszcze raz w prawo na gradusów czterdzieści dwa y minut czterdzieście pięć idzie

linia szósta rowem y wpada do ieziora Białego, brzegiem ostrowka Suchego zostaiącego się, po stronie Berezweckiey, którey dłużyny wymierzono sznur ieden, prętów dziewięć, zkąd w prawo udaiąc się brzegiem ieziora Białego, przychodzi granica ku gościńcowi, idącemu z Głębokiego do Sitowszczyzny y wpada w samo wyiście ruczaiu Białowicy, gdzie nad tym ruczaiem przy gościncu po stronie Berezweckiey na znak granicy wymurowany iest kolos ś. Herakliusza z napisem pod rokiem tysiąc siedmset siedmdziesiątym, Septembra dwunastego dnia, w którym słupie znayduie się blacha cynowa, z iedney strony herb bazyliański, z drugiey Korsakowski wyrażaiąca, tym więc ruczaiem Biełowicą, z ieziora wychodząca, prowadzona była linia pierwsza, od północy ku zachodowi według igły magnesowey na gradusów ośmdziesiąt ieden udaiąca się, do kopca pierwszego, na tey stronie ieziora usypanego, w mierze od ieziora o prętów dziewięć; z kopca tego w lewo, na gradusów czterdzieście trzy y minut czterdzieście pięć od linii poprzedzaiącey zachylaiąc się, idzie linia, czyli ścianka druga mimo sam kolos murowany, od kopca pierwszego na sznur ieden y prętów dwa zostaiącey, po stronie Berezweckiey do kopca drugiego, w samym ruczaiu o sznurów dwa y pręcików pięć od pierwszego usypanego; z kopca drugiego także w lewo na gradusów piędziesiąt cztery y pół idzie ściania trzecia samym prawie wodociekiem kopiec przez trzeci, we czterech sznurach y pięciu prętach usypany, do kopca czwartego, na zachyleniu w błocie położonego, do którego wymierzono całey tey ściany sznurów siedem, prętów dziewięć y pręcików siedm; z kopca czwartego w prawo na gradusów trzydzieście siedm y minut piędziesiąt cztery idzie ściana czwarta przez kopiec piąty, w dwuch sznurach, sześciu prętach y dwuch pręcikach znayduiący się, do kopca szóstego, na niwie oromey usypanego, którey cała długość wynosi sznurów trzy, prętów pięć y dwa pręciki; z kopca szóstego w lewo na gradusów sześćdziesiąt sześć y minut piętnaście udaiąc się, idzie ściana piąta, przecinaiąc razy kilka ruczay Białowicę, przez kopiec siódmy, w piąciu sznurach przy samym brodzie na drodze, idącey z Głębokiego do Udziału, usypany, do kopca ósmego, na zachyleniu usypanego, w mierze sznurów dziewięciu y prętów dziewięciu; z kopca ósmego w prawo na gradusów sześćdziesiąt ieden y minut sześć udaiąc się, idzie linia szósta, przerzynaiąca także ruczay Białowicę, przez kopiec dziewiąty, w czterach sznurach, iednym pręcie y trzech pręcikach położony, do kopca dziesiątego wymierzono całey tey linii sznurów ośm, prętów siedm y cztery pręciki; z kopca dziesiątego w lewo na gradusów trzydzieście y minut trzydzieście dziewięć, udaiąc się y od uyścia ruczaiu Białowicy mało co ku gruntom Sitowszczyńskim oddalaiąc się, przechodzi linia ostatnia przez kopiec, na punkcie samym, zkąd wymiar granicy między dobrami i. w. Brzostowskiego—półkownika ussarskiego w. w. x. Lit., kawalera orderu ś. Stanisława, a maiętnością Sitowszczyzny był poczęty, w mierze sznura iednego usypany, y wpada na kopiec ostatni, przed samą rzeką Berezweczą, iako na pięcie trzech granic, w mierze sznurów dwuch od poprzedzaiącego usypany, y przy nim konczy się granica gruntów naszych, klasztoru Berezweckiego po lewey, a gruntów maiętności

Sitowszczyzny po prawey ręce zostaiących. Takowe ograniczenie nasze utwierdzaiąc, rękoma własnemi podpisuiemy. Pisan roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Augusta dwudziestego wtórego dnia. U tego dokumentu podpis rąk tak samych aktorów, iako też i. w. w. pieczętarzów, ustnie oczewisto uproszonych, temi się wyrażaią słowy: Maryanna z Mackiewiczow Korsakowa. Ambroży Synhaiewski—zakonu ś. Bazylego wielkiego, starszy klasztoru Berezweckiego *mpr*. Oczewisto proszony pieczętarz od osob wyż wyrażonych do tego wieczysto granicznego dokumentu, nawzaiem danego, podług prawa podpisuię się, Józef Ciechanowski—generał woysk w. x. Lit. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od osob wyż wyrażonych do tego wieczysto granicznego dokumentu, nawzaiem danego, podług prawa podpisuię się, Jan Korsak — exsędzia grodzki woiewodstwa Połockiego. Oczewisto proszony pieczętarz od osob we śrzedzinie wyrażonych do tego wieczysto granicznego dokumentu prawnie podpisuię się, Franciszek Bruski—komornik Nowogrodzki. Który dokument po ustnym y oczewistym stron przyznaniu iest do xiąg podkomorskich spraw wieczystych przyięty y wpisany, z których i ten wypis pod pieczęcią urzędową podkomorską woiewodztwa Nowogrodzkiego aktorom iest wydan. U tego extraktu dokumentu wieczystego granicznego, między w. i. p. Maryanną z Mackiewiczów Korsakową—stolnikową woiewodstwa Połockiego, a wielebnym i. x. Ambrożym Synhaiewskim – zakonu świętego Bazylego wielkiego superiorem klasztoru Berezweckiego, czynionego, przy wyciśnioney przez kustodyę urzędowey podkomorskiey woiewodztwa Nowogrodzkiego pieczęci, podpisy tak samego i. w. i. p. podkomorzego, iako też przy korrekcie w. i. p. sądów podkomorskich regenta, oraz pod spodem adnotata takowe: Adam Woyniłowicz—podkomorzy Nowogrodzki, orderu świętego Stanisława kawaler. - Concordatum: Franciszek Rowiński – sądów podkomorskich woiewodstwa Nowogrodzkiego regent.—Extrakt dokumentu wieczysto—ugodliwego granicznego, między ichm xx. bazylianami Berezwieckiemi a w. i. panią Korsakową – stolnikową Połocką stałego.

Który to extrakt dokumentu granicznego, za podaniem onego przy oryginale, w sposob przenosu, do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wpisany.

1785 г. Ноября 22 дня.

Изъ книги № 171, за 1785—1786 г., л. 58—59.

98. Изрекательная запись Ливскаго скарбника Зубовича на колляторство Горачевицкой церкви въ пользу Святскихъ.

Ливскій Скарбникъ Зубовичъ, получивши наслѣдство въ Оршанскомъ повѣтѣ на разныя имѣнія, въ томъ числѣ и право на колляторство Горачевицкой церкви, предаетъ это право супругамъ Святскимъ съ тѣмъ, чтобы они заботились о вышеупомянутой церкви и 2-хъ уволокахъ фундушевой земли.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Nowembra dwudziestego czwartego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Lit. z woiewodztw y powiatów w roku teraznieyszym tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątym na kadencyą ninieyszą Wileńską obranemi y aktualnie w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi y sądzącemi, stanowszy osobiście w. imć pan Jakub Zubowicz — skarbnik Liwski, dokument wieczysto-zrzeczny na kollatorstwo cerkwi Horaczewickiey w. i. pp. Kazimierzowi y Maryannie Swiackim—krayczym woiewodztwa Połockiego, wydany, przyznał y takowe przyznanie według przepisu prawa w protokule przyznań ręką własną podpisał, który tak się w sobie ma:

Jakub Zubowicz—skarbnik Liwski, czynię wiadomo tym moim wieczysto-zrzecznym prawem, zapisem, wielmożnym ii. pp. Kazimierzowi y Maryannie z Kukielów Swiackim—krayczym woiewodstwa Połockiego, danym na to: iż co ia Zubowicz, maiąc prawem wieczysto-zrzecznym darownym, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt trzecim, miesiąca Augusta siódmego dnia datowanym, tegoż roku, miesiąca Oktobra dwunastego dnia w ziemstwie woiewodstwa Wileńskiego przyznanym, od w. i. p. Jakuba—Józefa—Antoniego trzyimiennego Pruskiego—rotmistrza powiatu Orszańskiego, różne na niego spadaiące sukcessye, w tymże prawie specifice wyrażone, darowane y zapisane, między któremi że y kollatorstwo cerkwi w maiętności Horaczewiczach, w woiewodstwie Połockim będącey, z dwuma gruntu włokami, przez antecessorów tegoż w. i. p. Jakuba—Józefa—Antoniego Pruskiego prezbiterom, przy teyże cerkwi mieszkaiącym, nadanemi, na osobę moią ustąpiono; przeto ia Zubowicz — skarbnik Liwski, zostawszy zwyż pomienionego prawa kollatorstwa cerkwi Horaczewskiey y dwuch włok gruntu przy niey będących aktorem y dziedzicem, a używaiąc wolności, prawem dozwoloney, też aktorstwo kollacyi z osoby swey na osoby w. i. pp. Swiackich—krayczych woiewodstwa Połockiego, przelewam y wiecznemi czasy zrzekam się,

moc wydawania instalacyów dla prezbiterów cerkwi, w Horaczewiczach nayduiącey się, y zarządzenia się dwuma włokami gruntu, przy teyże cerkwi nayduiącemi się, wolność daię, żadney salwy sobie y sukcessorom do takowego kollatorstwa cerkwi Horaczewickiey, w woiewodztwie Połockim leżącey, niezachowuię. Y na tom dał ten móy wieczysto-zrzeczny dokument z podpisem ręki mey własney y ww. ii. pp. pieczętarzów, oczewisto odemmie uproszonych. Pisan roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Nowembra dwudziestego wtórego dnia. U tego dokumentu wieczysto-zrzecznego, na kollacyą cerkwi Horaczéwickiey od w. i. pana Jakuba Zubowicza—skarbnika Liwskiego w. w. i. p. Swiackim—krayczym w. Połockiego, wydanego, podpisy tak samego w. i. pana Zubowicza, iako też w. w. i. p. pieczętarzow temi wyrażaią się słowy. Jakub Zubowicz—skarbnik Liwski *m. p.* Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Jakuba Zubowicza—skarbnika Liwskiego, do tego wieczysto-zrzecznego prawa zapisu, na kollacyą cerkwi Horaczewskiey y dwuch włok gruntu, w woiewodstwie Połockim będącey, w. i. pp. Kazimierzowi y Maryannie z Kukielów Swiackim—krayczym woiewodstwa Połockiego, danego, podług prawa podpisuię się, Tomasz Łyszczyński—łowczy Brzeski *m. p.* Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. pana Jakuba Zubowicza—skarbnika Liwskiego, do tego skryptu na rzecz we śrzedzinie wyrażoną, podług prawa podpisuię się, Marian Junosza Dąbrowski—rotmistr woiewodstwa Wileńskiego.

Który to wieczysto-zrzeczny, na kollacyą cerkwi Horaczewskiey wydany zapis, za przyznaniem onego przez wyż wyrażoną osobę, w xięgi trybunału głównego wielkiego xięstwa Lit. spraw wieczystych iest wpisany.

1787 г. Ноября 17 дня.

Изъ книги № 175, за 1787—1789 г., л. 406—407.

99. Заявленіе каноника и пробоща Ковенскаго о потерянныхъ древнихъ документахъ трехъ Ковенскихъ костеловъ.

Виленскій каноникъ Николай Слупскій выражаетъ крайнее свое сожалѣніе о томъ, что съ занятіемъ г. Ковны русскими войсками всѣ документы и дорогія записи, какія только хранились на ту пору въ костелахъ, были расхищены и уничтожены пришельцами. Не такъ скорбитъ Слупскій о потерѣ своихъ хозяйственныхъ вещей и принадлежностей, какъ о растратѣ документовъ, которыми онъ такъ дорожилъ и которые тогда были въ его вѣдѣніи.

Настоящее заявленіе было представлено главному Литовскому трибуналу съ просьбою внести его въ книги для памяти и справокъ позднѣйшаго поколѣнія.

Roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódmego, miesiąca Nowembra siedmnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w. x. Litewskiego z różnych woiewodztw xięstwa y powiatów w roku

teraznieyszym tysiąc siedmset ośmdziesiąt siódmym, na kadencyę Wileńską obranymi y aktualnie w mieście i. k. mci Wilnie zasiadaiącemi y sądzącemi, stawaiąc osobiście przed sądem trybunału głównego w. x. Litewskiego patron w. i. pan Ignacy Baliński—rotmistrz w. Wileńskiego, extrakt processu i. x. Mikołaia Słupskiego—kanonika Wileńskiego, plebana Kowieńskiego, proboszcza święto-Krzyskiego, o zaginienie różnych dokumentów, po rusku pisany, podarty, przy kopii polskiey, obliteracyą maiącey, w sposob przenosu do akt podał, w te słowa pisany: Выписъ зъ книгъ справъ гродскихъ уряду староства Жомойтского году одъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ пятьдесятъ шостого, мѣсеца Генвара семого дня. На урядѣ господарскомъ гродскомъ староства Жомойтского передо мною Яномъ Геронимомъ Далятовъ—подстаростимъ Жомойтскимъ староства Росенского, жаловалъ и solleniter protestował w Bogu przewielebny i. x. Mikołay Słupski — kanonik Wileński, pleban Kowieński, proboszcz ś. Krzyski, w wielkiey krzywdzie y nieznosney szkodzie, iako swoiey, tak też y kościołów pomienionych farskiego, święto-Krzyskiego, świętey Giertrudy Kowieńskich, o tym, co za dopuszczeniem y za wolą Naywyższego Pana, a za wtargnieniem się wiarołomnego nieprzyiaciela Moskwicina, tak też rebellizanta kozaka do miasta stołecznego xięstwa Litewskiego, iako y Kowna, w roku tysiąc sześćset piędziesiąt piątym, miesiąca Augusta ósmego dnia (w tym mieyscu obliteracya), kanonik Wileński, niemogąc nie tylko ubóstwa swoiego w tym (w tym mieyscu obliteracya) wyratować, ale po większa sprawy, obligi, intercyzy y dekreta, przewody prawne, processa insze od różnych y na różne osoby maiąc, które przy żałuiącym i. x. kanoniku Wileńskim, plebanu y proboszczu święto-Krzyskim Kowieńskim, w zawiadywaniu na tenczas były, także na te kościoły trzy,—farski, święto-Krzyski, świętey Giertrudy funduszy, od różnych osób y inszych rożnych spraw, których na tenczas y wspomnić niemogąc, to wszystko nieprzyiaciel, za wzięciem Kowna, a przy inszych dobrach i. x. plebana Kowień. pozabierał, mianowicie: Nayprzód sprawy różne funduszów, przywileiów, od nayiaśnieyszych królów imciów, nadania rewizorskie, listy, cessye y inne legacye, oryginały autentyczne, z archiwum kapituły Wileńskiey za dekretem synodalnym wszystkiey dyecezyi dla wszelkiego bezpieczeństwa (w tym mieyscu obliteracya) extraktem były oddane y chowane przy każdym kościele (w tym mieyscu obliteracya), i. x. kanonik Wileński, pleban Kowieński od tych trzech mianych (w tym mieyscu obliteracya) kosciołów w Kownie w zakrystyach chował; te tedy oryginały (w tym mieyscu obliteracya) przez nieprzyiaciela Moskala w Wilnie popalone, zgubione, (w tym mieyscu obliteracya) po śmierci xiędza Adama Odolskiego—proboszcza święto-Krzyskiego, a kommendarza Kowieńskiego, immediate przed przyiściem Moskwy zmarłego, na mieyscu odbierzone, za niespodziewanym nayściem nieprzyiacielskim kościoła farskiego, święto-Krzyskiego y świętey Giertrudy, każdego z osobna fundusze rożnych nayiaśnieyszych królów ichmciów y innych xiążąt panów y osób, iako to królowey Bony, różne

przywileie y dekreta króla Stefana Batorego na dochody od towarów leśnych z Kowieńskiey puszczy, połowicę na kościoł farski, na dziesięcinę z iazu Kowieńskiego y z każdey krescencyi Marwieńskiey, prawo wyderkafowe i. pana Lackiego—starosty Żmuydzkiego, półtora tysiąca, na wsi Paysunach wniesione; drugie prawo wyderkafowe i. pana Kryszpina dziesięć tysięcy na Rawdanie, w xięstwie Żmuydskim opisane, y innych niemało danych królów imciów. Kościoła zaś święto-Krzyskiego Kowieńskiego takie spraw zreiestrowanie: extrakt xiędza Jakuba Zagory—podproboszczego święto-Krzyskiego, fundacya kościoła święto-Krzyskiego od Doroty Mabowey—mieszczanki Kowieńskiey, z zapisem kamienicy w Kownie, gruntów y sianożęci pewnych przydanie od miasta za cessią włok cztery, nadanie rewizora ieneralnego pana Piotra Chwalczewskiego y approbacya na to królów imciów Zygmunta Augusta włok pięć, nadanie panów Pietraszewiczów—ziemian iego królewskiey mci powiatu Kowieńskiego, pewnych gruntów, sianożęci y lasów, także wspólności Girele pana Jarmoły za Niemnem, donacya metropolitańskiey włoki Popowskiey, item prawo społeczności z miastem na wygony, prawo do wstępu do puszczy mieyskiey, prawo na dwa kramy y dwie iatki pod ratuszem Kowieńskim, przywiley na iarmarki święto-Krzyżskie, karczmy y młyny, legacya panien Karteyżanek w Pietraszewiczach, przywiley króla Zygmunta Augusta, popowi na włokę ziemi dany, a od metropolity donacya teyże włoki popowskiey kościołowi święto-Krzyskiemu, item dekret króla imci Zygmunta Trzeciego, którym odsądza miasto abo magistrat a iure collationis kościoła świętego Krzyża, item prawo panien Karteyżanek z Pietraszewicz szlachcianek, siostr dwóch rodzonych, które, nie maiąc bliskich krewnych, w starości zostawiły swoie kondycye y żyły przy kościele święto-Krzyskim, umieraiąc zapisały wieczności kondycyi świętemu Krzyżowi y tam się pochowały, obliguiąc proboszcza, aby tę kondycyę okupił y przywłaszczył do kościoła, które y dotąd niekupione, ex quo hostilitas zaszła. Które to specyfikowane prawa, przywileia, dekreta, nadania, fundusze, wyderkafy, ut praemissum, a osobliwie przewody prawne, które się mogą w niepamięć ludzką obrócić y pomnieć, a o których y innych żadney wiadomości i. x. kanonik Wileński, pleban Kowieński, proboszcz święto-Krzyski mieć nie może, które są od wiarołomnego nieprzyiaciela pozabierane, popalone, wniwecz obrócone, których na tenczas wszystkich wspomnieć się nie może. Czemu wszystkiemu obviendo, osobliwie integritate kościołów pomienionych prospiciendo, aby na potym iaka in futurum na wolność od kogo kolwiek, abo od sąsiadów bliskich, tak od miasta Kowna, iako y poblizszych osób, granicę maiących et quocunque titulo dominio wdzieraiących się, indebite trudność niezachodziła, iako często trafia się. iż sąsiedzi, radzi takowym okazyam, tedy za Bożą pomocą żałobliwy i. x. kanonik-pleban Kowieński, o to wszystko, ut praemissum, gdzie by się te sprawy pokazały, dla czasów przyszłych chcąc agere, tę ninieyszą do xiąg grodzkich dał zapisać protestacyą. Што есть записано, зъ которыхъ и сей выписъ подъ печатью моею его милости ксендзу

канонику Виленскому, плебану Ковенскому есть выданъ. Писанъ въ Росенахъ. U tego extraktu processu podpis pisarza y korrecta w te słowa: Микула Нарбутъ—писаръ. Въ небытности подписка скориговалъ Довзоровичъ.

Który to takowy extrakt processu, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przy kadencyi Wileńskiey przyięty y wpisany.

II.

АКТЫ

относящіеся къ

Исторіи Кальвинизма.

1609 г. Августа 3 дня.

Изъ книги № 73, за 1723 г., л. 603—604.

100. Дарственная запись князя Христофора Радивила Виленскому евангелическому сбору.

Въ духовномъ завѣщаніи князя Свирскаго было отказано между прочимъ 12 сотъ копъ грошей Литовскому Виленскому евангелическому сбору, который былъ учрежденъ покойнымъ княземъ; деньги эти были на долгу у князя Яна Радивила. По смерти послѣдняго, когда произошолъ раздѣлъ имѣній, долгъ этотъ выпалъ на долю сына его Криштофа Радивила. Исполняя свое обязательство, князь Криштофъ не только заплатилъ сбору свой долгъ, но еще отъ себя записалъ ему каменный домъ, стоявшій на Большой Замковой улицѣ, возлѣ помѣщенія самаго сбора. При этомъ князь Криштофъ разрѣшаетъ принимать участіе въ судьбахъ сбора только тѣмъ изъ своихъ однофамильцевъ, которые останутся вѣрными евангелическому исповѣданію.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego trzeciego, miesiąca Maia dwudziestego szóstego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny dwudziesty trzeci obranemi, stanowszy personaliter patron imć pan Franciszek Gorski – mieczny Wileński, opowiadał, prezentował y do akt podał extrakt zapisu donacyinego, od i. o. xięcia imci pana Krzysztopha Radziwiła ichmć panom seniorom zboru ewangelickiego Wileńskiego, na rzecz, w nim niżey wyrażoną, danego, z xiąg głównego trybunału w. x. Lit. wydany, ad praesens in rem ichmć xięży iezuitów collegium Święto-Jańskiego Wileńskiego służący, który, podaiąc ad acta, prosił nas sądu, ażeby pomieniony extrakt był do xiąg trybunału głównego w. x. Lit. spraw wieczystych, ze wszytką w nim inserowaną rzeczą, przyięty y wpisany; iakoż my sąd, ony przyiowszy, do xiąg wpisać roskazaliśmy, którego tenor de verbo ad verbum sequitur talis: *Выпись* съ книгъ головныхъ трыбунальныхъ, у Вильни отправованыхъ. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ девятого, мѣсеца Августа седмого дня. Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ съ воеводствъ, земъ и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ девятый обраными, постановивши се очевисто освецоное княже, вельможный панъ его милость, панъ Криштофъ Радивилъ—княжя

на Биржахъ, съ Дубинокъ, Сейвенскій, Жижморскій, Быстрицкій староста, оповѣдалъ и покладалъ листъ свой доброволыный записъ, на паркгаминѣ письмомъ польскимъ писанный, отъ себе данный и належачій ихъ милостямъ паномъ сеніоромъ, теперь и потомъ будучимъ, збору еванелицкого Виленского на речь, меновите въ немъ описаную, который тотъ листъ свой передъ нами устнымъ и очевистымъ сознаньемъ своимъ ствердивши, просилъ, абы былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ вписанъ. Мы судъ, того листу огледавши и читаного выслухавши, дали есмо его до книгъ вписати, который, вписуючи до книгъ, слово до слова такъ се въ себѣ маетъ:

Ja Krzysztoph Radziwił—xiąże na Birżach, z Dubinok, Seyweński, Zyżmorski, Bystrzycki starosta, zeznawam y iawno czynię tym moim listem, dobrowolnym zapisem, wszytkim wobec, komu by o tym wiedzieć należało, teraznieyszego y na potym będącego wieku ludziom, iż co nieboszczyk kniaź Jan Bolesławowicz Swirski—marszałek krola imci, testamentem ostateczney woli swey zapisał na zbor y na szpital zboru ewangielickiego Wileńskiego, od niegoż zbudowany, summę pieniędzy dwanaście set kop groszy Litewskich, którą on miał sobie winną u sławney pomięci iego xiążęciey mości pana oyca mego, iako o tym szerzey w testamencie iego wyrażono iest. A iż z działu równego mnie z iego xiążęcią mością, panem bratem moim, podczaszym wielkiego xięstwa Litewskiego, ten dług na mnie płacić przyszedł, przeto ia, iako względem tego długu, tak y z dobrey chęci a miłości mey ku chwale Bożey, tym listem zapisuię y funduię na kościoł Boży, na zbor ewangelicki Wileński y na tenże szpital zborowy, przez nieboszczyka kniazia Swirskiego zbudowany, kamienicę moią własną, po iego xiążęcey mości, panu oycu moim na mnie prawem przyrodzonym spadłą y z działu od iego xiążęcey mości pana brata mego, podczaszego wielkiego xięstwa Litewskiego, mnie przyszłą, nazwaną zdawna Konstantynowska, w mieście Wileńskim, na ulicy Wielkiey Zamkowey, przeciw kościoła świętego Jana, pod prawem ziemskim y wolnością szlachecką leżącą, z iedney strony bokiem do kamienicy, nazwaney Sołtanowskiey, na zbor Saski Wileński zapisaney, aż do ułeczki, która idzie z Wielkiey Zamkowey ulicy do wrót wielkich zboru ewangelickiego y do cerkwi Ruskiey, z drugiey strony bokiem do kupca Wileńskiego pana Reinholda Korneliusza, nazwaney Rupertowskiey, a miiaiąc tył kamienicy Reinholdowey, idzie plac tey kamienicy moiey, aż do ułeczki, która idzie z ulicy Zamkowey Wielkiey do kamienicy szpitalney y domów zborowych, ku fórtce zborowey, a końcem iednym y wrótami na ulicę Wielką Zamkową, a drugim końcem y tyłem do muru ściany zboru ewangelickiego y cerkwi Ruskiey, z placem wszytkim tey kamienicy, iako się z dawnych czasów w sobie miała y teraz ma, z budowaniem na nim będącym y domowstwem, z czynszami, z tey kamienicy, z domów y iakiegoż kolwiek mieszkania, w tym placu pobudowanego, przychodzącymi y ze wszelakiemi przynależnościami, własnościami y pożytkami, które teraz są y na potym być mogą, nic nie uymuiąc, ani zostawuiąc na się y potomki swoie, wszytko ogułem w moc, w dzierżenie y w używanie do kościoła y szpitalu zboru ewangelickiego Wileńskiego, iako teraz na tym, tak y potym

na którym kolwiek mieyscu będącego, panom seniorom y dozorcom zborowym, teraznieyszym y na potym będącym, przychylaiąc się do testamentu nieboszczyka kniazia Jana Bolesławowicza Swierskiego, podałem, postąpiłem y tym listem moim zarazem od daty tego listu mego podaię y postępuię na wieczne czasy; zostawuiąc iednak wszelką obronę tey kamienicy y każdey części iey sobie, po mnie potomkom y braci swey familyi domu Radziwiłowskiego tym tylko, którzy teyże religii prawdziwemi wyznawcami zboru Bożego ewangelickiego będą. Y na to daię ichmć panom seniorom zboru ewangelickiego, teraz y na potym będącym, ten móy list zapis pod pieczęcią y z podpisem ręki moiey, do którego za ustną prożbą moią pieczęci swe przyłożyć y rękami podpisać raczyli: i. w. imć pan Krzysztoph Monwid na Dorohostaiach—marszałek naywyższy w. x. Lit., starosta Wołkowyski; imć pan Adam Tałwoysz—starosta Dynemborski, a imć pan Stanisław Puksztą-Klausgiełowicz—chorąży Wołkowyski. Pisan w Wilnie roku tysiąc sześćsetnego dziewiątego, miesiąca Augusta trzeciego dnia. У того листу паркгаминоваго печати притисненыхъ завѣсистыхъ чотыри, а подписъ рукъ тыми словы: Krzystof Radziwił—ręką swą; Krzystof Monwid, na Dorohostaiach, ręką swą; Adam Tałwoysz ręką własną; Stanisław Pukszta-Klausgiełowicz ręką własną. Которое тое устное и очевистое сознанье его княжеской милости изъ листомъ его милости до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записано, съ которыхъ и сесь выписъ, подъ печатью земскою воеводства Виленскаго, ихъ милостнымъ паномъ сеніоромъ збору евангелицкаго теперь и на потомъ будучимъ выданъ есть. Писанъ у Вильнѣ. П. Радзиминскій-Фронцкевичъ—маршалокъ трибунальскій; Янъ Коленда—земскій Виленскій писаръ; Andrzey Agrippa ręką swą; z Oszmiany deputat Ostrowski ręką swą; z powiatu Lidzkiego Jan kniaź Narbut ręką swą; z woiewodztwa Witebskiego deputat Jan Woyna Jasieniecki; deputat z Wiłkomirza Dawid Szawkowski; z ziemi Żmudzkiey deputat Stanisław Tyszko-Szemion Ostrowski, deputat Oszmiański; z woiewodztwa Połockiego deputat Paweł Jesmont; z woiewodztwa Nowogrodzkiego deputat Lew Mokłok; tegoż woiewodztwa Nowogrodzkiego Jan Kiersnowski ręką swą; z Słonima Waleryan Brzuchański; z woiewodztwa Brzeskiego Jarosz Zwierz; z powiatu Wołkowyskiego deputat Jan Olendzki ręką swą; z woiewodztwa Trockiego Florian Sawicz-Korsak ręką swą; z ziemi Żmudzkiey deputat Jerzy Dowgiał ręką swą; deputat z Grodna Andrzey Czyż; Stanisław Podbereski deputat z Orszy; z woiewodztwa Mińskiego deputat Adam Wańkowicz ręką swą.

Który to extrakt trybunału, za podaniem onego przez wysz mianowanego patrona do akt, iest do xiąg głównego trybunału w w. x. Litewskim spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1617 г. Мая 20 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1607.

101. Фундушовая запись князя Януша Радивила на основаніе въ городѣ Слуцкѣ евангелическаго сбора.

Князь Янушъ Радивилъ, для распространенія евангелическаго вѣроисповѣданія по сандомірскому толку, выдаетъ настоящую фундушевую запись Слуцкому евангелическому сбору. На основаніи этой записи предписывается Слуцкому княжескому старостѣ немедленно приступить къ постройкѣ зданій для сбора, школы и госпиталя; чтоже касается средствъ для содержанія сбора, то князь Янушъ обязывается даровать на этотъ предметъ особые источники.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny pietnasty obranemi, stanowszy personaliter patron imć Pan Andrzey Chodźko, obozny Oszmiański, ten extrakt, przy originale, w sposób przenosu do akt podał; który podaiąc prosił nas sądu, aby ze wszytką w nim niżey wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy, a wpisuiąc w xięgi sequenti tenore verbum de verbo tak się w sobie ma.—Выписъ съ книгъ кгродскихъ повѣту Лидского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ деведдесятъ шостого, мѣсеца Декабря десятого дня, На врадѣ кгосподарскомъ кгродскомъ Лидскомъ передо мною Францишкомъ Іозефомъ Мосевичомъ—хоружимъ и подстаростимъ судовымъ повѣту Лидского, постановившисе очевисто слуга его милости пана Юрія Калинского—войского Ошмянского, панъ Криштофъ Неславовичъ, записъ ясне о. княжати его милости пана Януша Радивила—подчашого великого князьства Литовского, фундушовый листъ, зборови Слуцкому належачій, на речъ, въ нимъ нижей выражоную, до актъ подавши, просилъ, абы оный до книгъ кгродскихъ Лидскихъ былъ уписаный; который вписуючи въ книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Ianusz Radziwił—xiąże z Birż, na Dubinkach, Słucku y Kopylu, podczaszy wielkiego xięstwa Litewskiego, Borysowski starosta, oznaymuiemy tym listem funduszowym naszym wszem w obec y każdemu teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom, iż życząc, aby chwała Boga w Tróycy świętey iedynego, w nabożeństwie ewangelickim w confessyey Sandomirskiey, kilkom krolom ichmościom y wszytkiey rzeczy-pospolitey stanom podaney, wyrażona, pomnożenie, iako w całey oyczyznie, tak osobliwie w xięstwach y miastach moich tym do-

skonaley brała. umyśliłem w mieście moim Słuckim fundować zbor ewangelicki ku chwale Bożey dla przepowiadania y słuchania słowa Bożego y szafowania sakramentów świętych, upatrzywszy mieysce do tego sposobne w nowym mieście, w Słucku, na Zarzeczu, nad rzeczką Słuczą, blisko opadłey, iuż starey y opuszczoney cerkwi, (którą pod imieniem świętego Jerzego sławney pamięci przodek móy xiąże Jan Symeon Olelkowicz—xiąże Słucki, przeniosł na przestrzeńsze mieysce, w ulicy, z groble od Starego miasta do Nowego dworu idąc, y one osobliwym nadaniem opatrzył), naznaczyłem to mieysce pomienione, na tenczas puste y niezabudowane, na wystawienie zboru ewangelickiego y szkoły dla uczenia młodzieży chrześciańskiey, oraz zleciłem panu Jerzemu Kapuszczewskiemu — stolnikowi Mińskiemu, staroście memu Słuckiemu. aby z puszcz publicznych drzewa do budynków zgodnego zprowadzić, a zbór y mieszkanie, iako kaznodzieyskie, tak y szkolne ku wygodzie zupełney wystawić iako nayprędzey się starał. Na obyście kaznodziei y preceptorów że osobliwym pismem naznaczona będzie odemnie prowizia, upewniam y deklaruię. I na to daię ten list móy funduszowy, z podpisem ręki y pieczęcią moią, także z podpisami ichmościów panów pieczętarzów, ode mnie według statutu xięstwa Litewskiego uproszonych, chcąc go mieć takiey wagi, iakoby w sądzie trybunalskim, lub ziemskim xięstwa Litewskiego był zeznany. Działo się w Słucku, dnia dwudziestego Maia, roku Pańskiego tysiącznego sześćsetnego siedymnastego. У сего фундушу подписъ руки при печати тыми словы: Janusz Radziwił—podczaszy wielkiego xięstwa Litewskiego ręką swą; и подписы рукъ ихъ милостей пановъ печентаровъ таковы: Jerzy Zianowicz ręką swą. Jan Ogiński ręką swą. Iwan Czyrlenkowski własną ręką. Ten list stwierdził, iako opiekun, Krzysztof Radziwił. А на верху сего фундушу нотація въ тые слова: Prezentowano dnia szóstego Iunii, Roku tysiąc sześćset siedmnastego, Jerzy Kapuszczewski — stolnik Miński ręką swą podpisał. Который сесь записъ фундушовый, за поданьемъ оного до актъ, есть до книгъ кгродскихъ Лидскихъ принятый и вписаный, съ которыхъ и сесь выписъ, подъ печатью урядовою и съ подписомъ руки писарское его милости пану Юрію Калинскому—войскому Ошмянскому, акторови зборовъ великого князьства Литовского сеть выданъ. Писанъ въ Лидѣ. U tego extraktu, przy pieczęci grodzkiey Lidzkiey, podpis ręki wielmożnego imć pana chorążego y podstarościego sądowego Lidzkiego w te słowa: W niebytności imć pana pisarza, Franciszek Mosiewicz—chorąży y podstarości sądowy Lidzki, Rosieński, Sucharski starosta. A korrekta na tymże extrakcie w te słowa: W niebytności pana regenta zkorigował Terpicki. Есть въ книгахъ.

Który to ten extrakt zapisu wyż wyrażonego, przy samym oryginale, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, w sposób przenosu, do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1625 г. Іюня 2 дня.

Изъ книги № 45, за 1700 г., л. 121.

102. Фундушовая запись на реформатскую церковь въ имѣніи Груздахъ, данная помѣщикомъ Христофоромъ Груздемъ.

Въ 1622 году былъ евангелическій синодъ въ Шидловѣ, на которомъ представители реформатскаго исповѣданія обдумывали средства къ распространенію и поддержанію своей вѣры. Въ числѣ присутствующихъ находился и Жмудскій земянинъ Христофоръ Груздь. Движимый религіозными побужденіями, онъ заявилъ на синодѣ, что намѣренъ открыть въ своемъ имѣніи евангелическую церковь и изыскать средства на ея содержаніе. Вслѣдствіе этого и составлена была имъ совмѣстно съ женой настоящая фундушевая запись. По этой записи Груздь назначаетъ на содержаніе евангелич. пастора 8 копъ грошей и даровой столъ; затѣмъ даритъ на церковь вмѣстѣ съ женой $7^1/_2$ уволокъ земли съ условіемъ, чтобы ихъ наслѣдники никогда не смѣли отнимать этой земли отъ евангелической церкви, а равно и уничтожать самой церкви, въ послѣднемъ случаѣ фундушовая земля должна перейти въ вѣденіе Шидловскаго сбора.

Roku tysiąc siedmsetnego, miesiąca Julii piątego dnia.

Przed nami, sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiączny siedmsetny obranemi, stanąwszy oczewiście u sądu patron pan Matheusz Broniec opowiadał, pokładał y do akt xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych podał fundusz w Bogu zeszłego imć Krzyztofa Gruzdzia y samey ieymości, na rzecz w nim wyrażoną, przyznany w ziemstwie xięstwa Żmuydskiego w roku tysiąc sześćset dwudziestym piątym, miesiąca Junii wtórego dnia, który ten fundusz podaiąc do akt, prosił nas sądu, aby był przyięty y do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych wpisany, iakoż my sąd przyiąwszy, a wpisuiąc słowo do słowa tak się w sobie ma:

Ja Krzystof Janowicz Gruzdź a ia Anna Stanisławowna Jasiewiczowna Kiewnarska, małżonkowie, ziemianie iego królewskiey mości ziemie Żmoydzkiey, czynim wiadomo tym naszym wieczystym fundacyinym listem, kto by chciał o tym wiedzieć, teraz y napotym będącym wszelkiego stanu ludziom, iż my osoby wyszey pomienione za pobudką Ducha świętego, pałaiąc gorliwą chucią y miłością ku chwale Bożey y ku rozmnożeniu kościoła iego, na ustawiczne wysławienie imienia świętego Boga, w Tróycy świętey iedynego, zbudowaliśmy y wystawiliśmy kościołek na własnym oyczystym gruncie naszym, leżącym w ziemi Żmóyckiey, we włości Kroskiey, przy imieniu naszym w Kiewnarach Gruzdziewych, w którym to kościołku naszym w Gruzdziach, od nas na własnym gruncie naszym wystawionym, aby słowo Boże przepowiadane, tak też

sakramenta święte, od samego Pana postanowione, takowym porządkiem y ceremonią, iako pan Chrystus Zbawiciel nasz ustawił y kościołowi swemu podał, podług confessyiey wiary świętey ewangelickiey, a nie inszey religiey albo confessyiey iakiey szafowane były; czego pilno postrzegać maią starszy kościelni y potomkowie moi, którym by po żywocie naszym maiętność nasza przynależała, albo opisana była, aby do tego kościołka naszego w Gruzdziach religia albo nabożeństwo insze wprowadzone nie było nad tę, którąśmy, to iest wiarę świętą ewangelicką fundowali, oddaliwszy takowych naszych potomków, ieśliby inszey religiey byli, a nie ewangelickiey, tedy takowi potomkowie nasi, iako do tego kościołka, tak też do nadania niżey opisanego, iako należeć, tak też y wstępu, ani przenagabania żadnego czynić nie maią y moc nie będą mogli; bo my takowych potomków, krewnych, powinnych, bliskich naszych odstyrczamy wiecznie y aby tym trwaley, stateczniey nienarusznie fundacia nasza na religią ewangelicką na potomne przyszłe wiekuiste czasy zostawała, ten kościołek nasz z nadaniem y conditią niżey opisaną wcielamy, przyłączamy y pod posłuszeństwo zboru Szydłowskiego wiary ewangelickiey podawamy, od którego to zboru Szydłowskiego y kaznodzieia albo sługa Boży, porządnie na ten urząd od starszych kościelnych posłany, podług czasu y potrzeby zieżdzaiąc do tego kościołka naszego w Gruzdziach służbę Bożą przepowiadaniem słowa Bożego y szafowaniem świątości pańskich odprawować ma, iako iest postanowiono na synodzie Szydłowskim roku tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, miesiąca Listopada dwudziestego wtórego dnia. Na którym to synodzie ia Krzysztof Gruździ y z małżonką moią, z tą fundacyią naszą dobrowolnie opowiedziawszy się, in praesentia starszych kościelnych, zniosszy się około odprawowania nabożeństwa w kościołku naszym w Gruzdziach postanowili. Jakoż przyiąwszy chętnie od nas conditie podane, bacząc rzecz potrzebną ku rozmnożeniu chwały Bożey, synod to podanie nasze approbował. A, (czego strzeż Boże), successu temporis ieśliby wiara święta ewangelicka y zbór Szydłowski z iakiey kolwiek przyczyny wykorzeniony był, y na mieyscu tamtym w Szydłowie nabożeństwo ewangelickie ustałoby, tedy ten nasz kościołek w Gruzdziach, y z nadaniem niżey opisanym, do przyległeyszego bliższego sboru ewangelickiego we Żmóydzi pod temiż conditiami, powinnościami przynależeć ma. A nadanie do tego kościołka naszego w Kiewnarach Gruzdziewych takowe funduiemy y nadaiemy, zaraz w moc y w dzierżenie do zboru Szydłowskiego incorporuiemy y podaiemy, iednak sami do żywota swoiego, póki nas pan Bóg chować raczy, na tym mieszkaiąc, słudze Bożemu, który w tym kościołku naszym do żywota naszego będzie służbę Bożą odprawował, powinni będziemy na każdy rok dawać gotowego grosza po ósmiu kop groszy Litewskich, a stół gotowy w domu naszym, póki nas pan Bóg chować będzie raczył, tenże kaznodzieia, który dla odprawowania nabożeństwa przyiezdżać będzie do tego kościołka, mieć będzie. A teraz zaraz do tego kościołka nadawamy wiekuistemi czasy, funduiemy włok trzy osiadłe, leżące w ziemi Żmoyckiey, we włości Kroskiey, z dawnych czasów sioło nazwane *Miżucie*, w polu w *Jakszyszkach*; w tym siołku półtrzeci

włoki osiadłe ludźmi oyczyczami własnemi moiemi, a nieprzychożemi, gdzie y domami mieszkaią, imionmi mianowicie: Misiuł Maciewicz z synami swemi Tomaszem, Markiem, Januciem y Jurgielem Masiułayciami dom ieden, Januć, Gryduć a Misiuk Szczęsnowiczowie bracia. Jasiuł a Woyciech Stasiewiczowie, bracia, Stanisław Preyksz—człowiek wolny, ten trzyma półwłoczek kupny w tym polu w Jakszyszkach od pana Jarosza Awgustynowicza Gruzdzia y od małżonki iego paniey Jagnieszki Kałuskiey, w dacie roku tysiąc sześćset dwudziestego pierwszego, miesiąca Junia dwunastego dnia. A inszy oyczycze, wyszey imiony pomienione, trzymaią włok dwie w tymże siołku Miżuciach te dwie włoki oyczyste y spadkowe moie Krzysztofa Gruzdzia po nieboszczyku panu stryiu moim, panu Mikołaiu Gruzdziu, y nabyte od siostr rodzonych moich paniey Krystyny Gruzdziowny Woyciechowey Bobdanowiczowey, a paniey Anny Gruzdziowny Jozefowey Montwiłowey; gdyżem ia ie wydaiąc w stan święty małżeński, co na nich przychodziło z części ich, gotowemi pieniędzmi zapłacił y oni się z tego wszytkiego zrzekli, to iest: pani Woyciechowa Bohdanowiczowa roku tysiąc sześćsetnego, miesiąca Oktobra dwudziestego siódmego, a pani Montwiłowa roku tysiąc sześćset siódmego, miesiąca Oktobra piątego dnia, to zrzeczenie na urzędzie ziemskim Żmoyckim ustnie stwierdzili y przyznali. Do tego nabycie moie, Anny Jasiewiczowny Krzysztofowey Gruzdziowey, prawem kupnym od ziemianina iego królewskiey mości ziemie Żmoyckiey, pana Marcina Janowicza Hrehorewicza Gruzdzia, *imienicza Kiewnar*, w Gruzdziach, w ziemi Żmoyckiey, we włości Kroskiey leżącego, czwartey części oyczyzny iego gruntów wszelakich oyczystych y zastawnych, budowania, chromin wszelakich, iako szyrzey w tym liście przedażnym y na urzędzie ziemskim Żmoyckim w roku tysiąc sześćset dwudziestym piątym, miesiąca Januarii siedmnastego dnia przyznanym, opisano y dołożono iest, którey to sprawy, na grunt ten sobie służącey, wiecznie się zrzekaiąc, do pomienionego kościołku, z panem małżonkiem moim fundowanego, zaraz na wiekuiste czasy przyłączam y zapisuię. Na którym to gruncie y budowaniu kupnym mieszka człowiek wolny, na imię Stanisław, powinność iego z tego gruntu kop dwie groszy Litewskich płacić. Do tego odmierzonego gruntu od paszni' dworney imienia naszego Gruzdziów oromego y sianożętnego pół-włok, na różnych mieyscach. Na którym to półwłoczku y karczma pobudowana iest, w którey to karczmie, zażywaiąc tego gruntu, mieszka Adam Misiułaytis—oyczycz nasz własny; dodawszy ten półwłoczek do siołka Miziuciów, uczyni spełna włok trzy. Powinność z każdey włoki tych poddanych takowa: gotowego grosza z włoki kop trzy Litewskich, owsa beczka miary Wileńskiey, gęś iedna, kurów dwoie, iaiec dwadzieścia. A dla poprawy tego kościołka naszego ciż poddani kożdego roku zimą powinni będą drzewa s pusczy Rosieńskiey wolney przywieść z kożdey włoki po dwa bierwiona. A iż Adam Misiułaytis, który w karczmie mieszka, bez wygonów y pastwiska dwornego naszego obyiść się nie może, przeto my, za żywota naszego, tak y po żywocie naszym, za każdego napotym dzierżącego imienia naszego w Gruzdziach, wolne pastwiska na bydło iego y na konie sługi Bożego, iako za nas sa-

mych, tak y za potomków naszych zostawać maią y przez dwór sam przeganiać bydło y stadko swoie wolno będzie wiecznymi czasy. A tego pastwiska, wygonów y przeganiania przez dwór, iako sam, tak potomkowie moi bronić nie maią y mieć nie będą y owszem dobrowolnie pozwalać na wieczne przyszłe czasy maią. Te tedy włok trzy, wyszey pomienione y z ludźmi na nich mieszkaiącemi, mianowicie wyszey imiony opisanemi, z domami ich, maiętnościami, powinnościami y z dziećmi, teraz y napotym będącemi, nic ninakogo nie wyimuiąc, ani zostawuiąc, oddalaiąc od krewnych, bliskich, powinnych naszych, iako się z dawnych czasów te grunty w swoich granicach y miedzach maią y są, na chwałę Bożą wiary ewangelickiey wiecznymi czasy nadaiemy, funduiemy y zapisuiemy y przyłączamy zaraz od dnia y daty tego listu naszego, tylko poki żywi sami natym zostaiąc. Jakoż dla lepszey pewności y twierdzy, ieszcze za żywota naszego, starszym kościelnym w intromissyią y w dzierżenie (tylko zostawiwszy sobie dożywotne używanie pod conditią wyszey mianowaną), podaliśmy y postąpiliśmy, y iuż od daty tego listu naszego, niżey pisaney, ta fundacyia nasza na chwałę Bożą wiary ewangelickiey wiekuistemi czasy nienarusznie, spokoynie zostawać ma, na wszytkie przyszłe potomne czasy, aż do skończenia świata. Nacośmy dali ten nasz wieczysty fundacyiny list pod naszemi pieczęciami y z podpisem ręki moiey własney Krzysztofa Gruzdzia y pod pieczęćmi a z podpisami rąk ludzi zacnych, od nas ustnie oczewisto uproszonych, ziemian iego królewskiey mości ziemie Żmoyckiey: pana Jana Bohusza, pana Stanisława Kiewnarskiego, a pana Jana Urbanowicza. Pisan w Gruzdziach, roku tysiąc sześćset dwudziestego piątego, miesiąca Junii wtórego dnia. U tego funduszu, przy pieczęciach y podpisach rąk ichmościów panów pieczętarzów, podpis samego aktora temi słowy: Krzysztof Gruzdź, ręką mą własną. Pieczętarz proszony od obuch osób Jan Bohusz ręką swą. Ustnie proszony pieczętarz do tego listu Stanisław Kiewnarski ręką swą podpisałem. Proszony pieczętarz od obudwu osób Jan Urbanowicz Siemaszkiewicz. U tego funduszu przy podpisach ręką ichmościów panów urzędników ziemskich xięstwa Żmuydskiego suscepta takowa: Roku tysiąc sześćset dwudziestego piątego, miesiąca Junii wtórego dnia, iego mość pan Krzysztof Gruzdź spólnie z ieymością panią małżonką swoią przyznali. Wiktor Meczko—sędzia, Piotr Szukszta—ciwun Eiragolski, podsędek Żmuydzki.

Który to ten fundusz, przyznany w ziemstwie xięstwa Żmuydskiego, od imć pana Krzysztofa Gruzdzia y pani małżonki iegomości, za podaniem do akt przez patrona pana Matheusza Bronka, iest do xiąg głównych sądów trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1627 г. Іюля 20 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1621.

103. Обмежеваніе плацовъ, занятыхъ евангелическимъ сборомъ, его школой и госпиталемъ въ городѣ Слуцкѣ, составленное по распоряженію польнаго гетмана Криштофа Радивила.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieszy tysiąc siedmsetney piętnasty obranemi, stanowszy personaliter patron imć pan Andrzey Chodźko—obożny Oszmiański, pomiaru placów zborowych szkolnych y szpitalnych Słuckich extrakt z xiąg grodzkich Lidzkich wielmożnemu imć panu Michałowi Łaniewskiemu Wołkowi—chorążemu Starodubowskiemu, aktorowi zborów Wielkiego xięstwa Litewskiego należący, przy samym oryginale, ad acta podawszy, prosił nas sądu, abyśmy ony ze wszystką w nim specifikowaną rzeczą do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych ingrossowali. Jakoż my, ony przyiąwszy, a wpisuiąc w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma: *Wypis* z xiąg grodzkich powiatu Lidzkiego. Roku od narodzenia Syna Bożego tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt szótego, miesiąca Decembra dziesiątego dnia. Na urzędzie iego królewskiey mości grodzkim Lidzkim przede mną Franciszkiem Józefem Mosiewiczem, chorążym y podstarościm sądowym powiatu Lidzkiego, stanowszy oczewisto sługa iegomości pana Jerzego Kamieńskiego, woyskiego Oszmiańskiego, aktora zborów wielkiego xięstwa Litewskiego, pan Krzysztoph Niesławowicz, ograniczenie placów zboru Słuckiego, także placów szkolnych y szpitalnych uczynione do akt podawszy, prosił, aby one do xiąg grodzkich powiatu Lidzkiego było przyięte y wpisane. Które, wpisuiąc w xięgi słowo do słowa, tak się w sobie ma:

Pomiar placów zborowych, szkolnych y szpitalnych, nad stawem rzeki Słuczy, w nowym mieście Słuckim leżących, przez nas Stanisława Krzyżkowskiego, Hrehorego Mirskiego y Daniela Naborowskiego w Słucku, roku tysiąc sześćset dwudziestego siódmego, miesiąca Julii dwudziestego dnia spisany y iegomości panu Andrzeiowi z Doboy Dobrzańskiemu—superintendentowi zborów, w dystrykcie Nowogrodzkim leżących, z woli y roskazania oświeconego xiążęcia iegomości Krzysztopha Radziwiła — hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, pana naszego miłościwego, podany. Idąc z zamku przez most mały do Nowego miasta, po prawey stronie końca tego małego mostu, od stawu rzeki Słuczy poczynaią się w Nowym mieście dwa place szpitalne zborzu Słuckiego, od tego mostku prosto idąc aż do rogu ulicy Nowomieyskiey alias Nowoostrowskiey; dłużyny tych placów iest prętów piętnaście, a szerzyny

iest prętów ośm y pół pręta. Stoi na tych placach, nad samym stawem łazienka, stoią y różne chatki ludzi ubogich. Po lewey stronie tegoż małego mostu w Nowym mieście, nad stawem rzeki Słuczy, stoią dwa zbory, wielki y mały, za którymi iest plac kupiony za zborową summę od pana Sylwestra Czerlinkowskiego — mieczmika Brasławskiego, na szkołę ewangelicką zborową. Przeczyny w tych placach zborowych y szkolnych iest tak wiele, iak dłużyny w placach wzwyż pomienionych szpitalnych, zwłaszcza prętów piętnaście, albo sznurów półtora, poczowszy od brzegu stawu rzeki Słuczy aż do rogu ulice Nowomieskiey (wyiowszy y zostawiwszy przechód wolny z ulicy Jurewskiey przez uliczkę Małą mimo zbory na ten mostek), y ma w sobie w lewey stronie ulicę Nowomieską, idąc do dworu Nowo-Ostrowskiego sznurów trzy, prętów ośm y pół pręta. Po prawey stronie tych placów, do tego zboru Nowo-Ostrowskiego idąc, iest sad zborowy w swoim dawnym ograniczeniu y oparkanieniu leżący; za tymi placami, po lewey stronie ulicy Nowomieskiey, ku dworowi Nowo-Ostrowskiemu idąc, nad rzeką Słuczą leżącymi, są place ogrodków szkolnych, których iest wzdłuż prętów cztyry y trzecia część prętu. Przeczyna zaś tych placów wyż namienionych, nad rzeką Słuczą leżących, zwłaszcza prętów piętnaście. Od ulicy Nowomieskiey do stawu rzeki Słuczy wszytkich tych placów z zamku starego miasta przez most Mały ku dworowi Nowo-Ostrowskiemu idąc, tak po prawey, iako y po lewey stronie leżących, iest oprócz sadu zborowego morgów dwa, prętów siedmnaście y pręcików połtrzecia. Plebania zboru Słuckiego na Nowomieskiey ulicy, iednym bokiem od uliczki, z cmętarza cerkwie świętego Jerzego idącey, a drugim bokiem od domu pana Stefanowicza stoiąca, iest zinwentowana od iego mości xiędza Fineasa Geyskiego, do którego inwentarza teraz się odwoływamy. Ten pomiar placów, zborowi ewangelickiemu Słuckiemu nadanych, za roskazaniem xiążęcia iego mości hetmana polnego, pana naszego miłościwego, teraz sporządziwszy y należycie spisawszy, podaliśmy te place wszystkie z ich ogrodami y budynkami w realną possessyą pasterzowi zboru Słuckiego iegomość xiędzu Andrzeiowi z Dobry Dobrzyńskiemu, superintendentowi zborów ewangelickich w dystrykcie Nowogrodzkim y tym onegoż sukcessorom, którzy z woli synodu prowincialnego ewangelickiego na urząd seniorski y kaznodzieyski do zboru Słuckiego podawani będą. Dokładamy y to, że za Ilińską bramą, iadąc ze Słucka do Iwania, niedaleko od wału, leży po lewey stronie ogród szpitalny zboru Słuckiego z sianożęcią, onymże należącą. W ograniczeniu swoim to wszytko dostatecznie wyraziwszy, do tego skryptu naszego własnemi naszemi podpisuiemy się rękami. Działo się w Słucku roku tysiąc sześćset dwudziestego siódmego, miesiąca Iulii dwudziestego dnia. U tego ograniczenia podpisy rąk temi słowy: Stanisław Krzyszkowski manu propria. Hrehor Mierski mpr. Daniel Naborowski mpr. Stwierdzam ten list—Bogusław Radziwił mpr. Które to ograniczenie, za podaniem onego do akt przez osobę wysz mianowaną, iest do xiąg grodzkich Lidzkich spraw wieczystych zapisane. Z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową imści panu Ierzemu Kamińskie-

mu—woyskiemu Oszmiańskiemu iest wydany. Pisan w Lidzie. U tego extraktu, przy pieczęci urzędowey, podpisy w te słowa: W niebytności imści pana pisarza, Franciszek Mosiewicz — chorąży y podstarości sądowy Lidzki. W niebytności pana regenta, skorygował Cierpicki.

Który to extrakt, za podaniem onego przez wyż mienionego patrona, przy samym oryginale, w sposób przenosu do akt, ze wszystką w nim specifikowaną rzeczą, do xiąg głównych trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych iest przyięty y wpisany.

1628 г. Октября 24 дня.

Изъ книги № 73, за 1723 г., л. 1110.

104. Дарственная запись князя Христофора Радивила проповѣднику Слуцкаго евангелическаго сбора Андрею Добрянскому на имѣніе Заволки.

Земянинъ Булгаринъ владѣлъ имѣніемъ Заволкомъ по дарственной записи Слуцкихъ князей, въ счетъ 16 сотъ копъ Литовскихъ грошей, дарованныхъ Булгарину же на этомъ имѣніи; владѣніе это преемственно оставалось за Булгариными съ 1584 по 1628-й годъ. Такъ какъ имѣніе это перешло потомъ къ Радивиламъ, то князь Криштофъ Радивилъ, исполняя желаніе брата своего Януша — поддреживать въ его имѣніяхъ евангелическое вѣроисповѣданіе, настоящею записью имѣніе Заволки отдаетъ въ распоряженіе Слуцкаго евангелическаго сбора. При этомъ *окупное* въ 16 сотъ копъ Литовскихъ грошей, остававшееся на имѣніи, въ одинаковой мѣрѣ было выплачено наслѣдникамъ Булгарина съ одной стороны и удержано за евангелическимъ сборомъ съ другой.

Roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego trzeciego, miesiąca Iunii dwudziestego piątego dnia.

Przed nami sędziami głównymi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodstw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy, wysz na dacie pisany, obranemi, comparens personaliter patron imć pan Jan Suszycki czasu kontrowersyi miedzy ichmć pany Przeborowskiemi, a ichmć pany Oskirkami—stolnikami Mozyrskimi, do sądu naszego wnoszonych, dokument, de tenore suo niżey wyrażony, iuxta decisionem nostram, ex parte ichmościów panów Oskirków małżonków ad acta podał, którego tenor sequitur talis.

Ja Krzysztof Radziwił—xiąże na Bierżach y Dubinkach, hetman polny w. x. Lit., Seywieński, Żyżmorski, Bystrzycki y Poszyrwieński etc. starosta. Oznaymuię tym moim listem, iż co nieboszczyk pan Jan Bułharyn imienie Zawołki z boiarami y inszemi przynależnościami od xięstwa Kopylskiego, w woiewodztwie Nowogrod-

zkim leżące, w summie pieniędzy piętnastu set kopach groszy Litewskich trzymał, którą to summę pieniędzy, naprzód po oycu swym Michale Bułharynie maiąc kop tysiąc zapisanych od xięcia imci sławney pamięci Symona Słuckiego, w roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt czwartym, dnia wtorego Augusta listem prawnie obwarowanych, potym z nowu cztyrysta kop groszy Litewskich dodanych, za dożywocie sobie i małżonce swey pozwolone y sto kop z osobna za budowanie dworu w tym że imieniu, nazwanym Zawołki, sławney pamięci xięcia imci pana Janusza Radziwiła—xięcia na Birżach y Dubinkach, Słucku y Kopylu, kasztelana Wileńskiego, pana brata mego, y małżonki imci, sławney pamięci xiężney ieymci Zofii Juriewny Olelkowiczowny Słuckiey, przypisanych y warowanych, o czym po dostatku w tych prawach opisano iest, a teraz po ustaniu dożywocia pana Jana Bułharyna ta summa piętnaście set kop groszy Litewskich potomkom lub małżonce iego przychodzi, którey maiętności Zawołek okupno mnie Krzysztofowi Radziwiłowi, iako opiekunowi, prawem przyrodzonym y testamentem oznaczonemu, potomków y maiętności sławney pamięci xięcia imci pana Janusza Radziwiła — kasztelana Wileńskiego, p. brata mego, należy, którey maiętności dla wielu ciężarów, po sławney pamięci xięcia imci panu bracie moim pozostałych, nie mogąc ia sam okupić, upatruiąc iednak to bydź z lepszym synowca mego xięcia imci Bogusława Radziwiła, aby ta maiętność w ręku człowieka, zborowi Bożemu y nam zasłużonego była, pomniąc y na wolą ostatnią sławney pamięci xięcia pana Wileńskiego, brata mego, że on dla rozmnożenia chwały Bożey y dla protekcyey osób kaznodzieyskich chciał w maiętnościach swych takim ludziom domicilia et nidulos plantować, pozwoliłem tę maiętność Zawołki, sioło z boiarami, z dworem y z tym wszytkim, iako nieboszczyk Jan Bułharyn trzymał y używał, urodzonemu xiędzu Andrzeiowi Dobrzańskiemu — kaznodziei zboru Słuckiego y starszemu dozorcy zborów powiatu Nowogrodzkiego, u małżonki albo potomków tego nieboszczyka pana Jana Bułharyna na siebie samego y na potomki swoie do lat xiążęcia imci Bogusława Radziwiła—synowca mego, oswobodzić y tę summę piętnaście set kop groszy Litew., onym oddać y zapłacić y wszytkie prawa, na tę summę służące, od nich odebrać y kwitacią prawną z oddania tey summy otrzymać, na co onemu y list moy dałem, o czym szerzey w nim wyrażono iest; iakoż za takim pozwoleniem moim pomieniony xiądz Andrzey Dobrański tę summę piętnaście set kop małżonce nieboszczyka pana Jana Bułharyna paniey Barbarze Zubrzyckiey, za prawem, ieymci od nieboszczyka małżonka iey należącym, oddał y kwitacią prawną otrzymał y do possessyi tey maiętności Zawołek przyszedł; zaczym ia Krzysztof Radziwił tym listem moim to prawo y possessią xiędza Dobrzańskiego utwierdzam y waruię, iż w dzierżeniu y spokoynym używaniu iego tey maiętności ze wszystkiemi przynależnościami y pożytkami żadney trudności zadawać nie mam y niebędę mógł, y owszem od każdego wstępuiącego y przeszkodę czyniącego bronić y zastępować mam, a po żywocie iego ia sam albo, da Pan Bóg, za doyściem lat synowiec móy xiąże Bogusław Radziwił, iako dziedzic, tak samemu xiędzu Dobrzańskiemu, małżonce y potomstwu iego,

albo komu by to od niego za prawem puszczonym (na co ia dobrowolnie zeznawam) należało, nie oddawszy tey summy piętnastu set kop. z wolną rumacią do dwunastu niedziel wszelakiey maiętności ruchomey, nie mamy y nie będziem mogli tey maiętności brać, ani żadney przeszkody czynić, aż po oddaniu summy y po wyrumowaniu się z tey maiętności xiędza Dobrzańskiego, abo od niego dzierzącego, a przy odebraniu w possessią moią, abo synowca mego xiążęcia Bogusława, tey maiętności Zawołek mamy y powinni będziemy prawnie z odebrania tey summy kwitować y one przyznaniem swym u sądu, gdzie strona zechce, ztwierdzić, kwituiąc porządnie tak z odebrania tey maiętności za oddaniem summy należącey, iako y ze wszystkiego tego, czego ieśliby, Boże uchoway, Pan Bóg ogniem pokarał, albo też poddani y boiarowie swowolnie albo dla nabiegania żołnierskiego rozeszli się y iaki kolwiek ta maiętność uszczerbek swóy miała; o to wszytko nie mamy trudnić, ale owszem prawnie kwitować, na co dałem xiędzu Andzeiowi Dobrzańskiemu—kaznodziei Słuckiemu, ten móy list dobrowolny zapis, pod pieczęcią y z podpisem ręki mey y pod pieczęćmi y z podpisy rąk ichmć pp. przyiacioł, oczewisto odemnie uproszonych, którzy się niżey podpisali. Pisan w Nowogrodku, roku tysiąc sześćset dwudziestego ósmego, miesiąca Octobra dwudziestego czwartego dnia. U tego dokumentu, przy pieczęciach, podpisy rąk w te słowa: Krzystof Radziwił m. p.; proszony pieczętarz Samuel Ogiński—stolnik Trocki, ręką. Proszony pieczętarz Andrzey Kazimierz Szekański. Proszony pieczętarz Paweł Budziszewski, ręką swą. A suscepta trybunalska takowa: Року тысеча шестьсотъ двадцать осьмого, мѣсеца Сентября двадцать пятого дня, ясне освецоный княже его милость панъ Криштофъ Радивилъ его милость, великого князства Литовского, сесь листъ свой очевисто созналъ. Криштофъ Бялозоръ—маршалокъ Упитскій и трибунальскій. Янъ Протасовичъ писарь.

Który to takowy dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg głownego trybunału w w. x. Lit. spraw wieczystch przyięty y wpisany.

1630 г. Октября 2 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1605.

105. Фундушовая запись князя Головчинскаго на Сидранскій евангелическій сборъ.

Князь Головчинскій и жена его, урожденная Воловичовна, желая поддержать и распространить евангелическое исповѣданіе—*„швейцарское“*, которое было введено Виленскимъ каштеляномъ Воловичемъ въ Сидранскихъ его имѣніяхъ, настоящею записью отказываютъ одно изъ своихъ Сидранскихъ имѣній—Мосиху, заключающую въ себѣ 20 заселенныхъ уволокъ, и отдѣльно еще на содержаніе пастыря и катехиста 4 уволоки на вѣчныя времена; въ случаѣ отнятія этого имѣнія, фундаторы обязываются сами, обязываютъ и своихъ потомковъ, заплатить Сидранскому сбору неустойки 50,000 злотыхъ.

Roku tysiąc siedmsetnego pietnastego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny piętnasty obranemi, stanowszy personaliter patron imć pan Andrzey Choćko—obozny Oszmiański, list dobrowolny, wieczysty funduszowy zapis, zborowi ewangelickiemu Sidrzańskiemu, na rzecz, w nim niżey wyrażoną, służący, od iaśnie oświeconego xiążęcia imć pana Jana Hołowczyńskiego—czesznika w. x. Lit. y samey iey mości dany, ad acta podawszy, prosił nas sądu, aby ony ze wszystką w nim specifikowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany; który my przyiąwszy a wpisuiąc w xięgi, słowo do słowa tak się w sobie ma:

Ja Jan z Rafałowa, xiąże na Hołowczynie—czesznik w. x. Lit., y ia Helena Piotrowna Wołowiczowną — czesznikowa w. x. Lit., Janową Hołowczyńska—czesznikowa w. x. Lit., oznaymuiemy tym naszym listem dobrowolnym zapisem, iż my z własney woli y upodobania naszego y z powinności naszey ku chwale Bożey, takoż w obowiązku, od sławney pamięci imć pana Piotra Wołowicza—czesznika wielkiego xięstwa Litewskiego, pod błogosławieństwem Bożym na nas włożonego, chcąc prawdziwe przepowiedanie słowa Bożego wedle nabożeństwa religiey Ewangelickiey, w zborach koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, pod szczęśliwym króla iego mości, pana naszego miłościwego, panowaniem, swobodnie y spokoynie aż dotąd brzmiącey, zatrzymać y oną w zborze naszym Sidrzańskim, przez ś. p. imć pana Wołowicza—kasztelana Wileńskiego, iako własnego maiętności Sidrzańskiey dziedzica, z nowego fundamentu zbudowanym y na religią ewangelicką dedykowanym y potym od w Bozie zmarłego pomienionego imć pana Piotra Wołowicza — cześnika wielkiego xięstwa Litewskiego, w teyże religiey zatrzyma-

nym, chcąc do potomnych wieków podać, daiemy ten list dobrowolny zapis nasz imć panu aktorowi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego ewangelickich konfessiey szwaycarskiey, który kolwiek w tym y pozad idącym czasie od ichmościów panów patronów y seniorów utriusque ordinis zborów ewangelickich, po wielkim xięstwie Litewskim rozsypanych, obrany będzie, którym to listem dobrowolnym zapisem naszym zapisuiemy: iż w pomienionym zborze Sidrzańskim nie która insza religia, ieno ewangelicka, Boga w Trócy iedynego wyznawaiąca, według confessyey szwaycarskiey, od zborów inszych wielkiego xięstwa Litewskiego przyiętey, ma być wiecznymi czasy, bez wszelkiey odmiany, trzymana. A przytym, iż przy tym zborze ma być pasterz, od synodu prowincyalnego zborów wielkiego xięstwa Litewskiego ewangelickich obrany y katechista albo bakalarz dla ćwiczenia dziatek; także y szpital dla sustentowania ubogich zborowych. A na sustentacią pasterza y katechisty, albo bakalarza, funduiemy do tego zboru na wieczne czasy dobra nasze wieczyste, niczyim prawom niepodległe, naprzód: wieś Mosichę, w którey włok dwadzieścia osiadłych, przytym pod samą Sidrą cztyry włoki na pasznią kaznodzieyską; przytym dom na kaznodzieyskie mieszkanie, z ogrodami y z gumiennym y inszym wszelkim budowaniem, nakoniec pensyą z dworu Sidrzańskiego doroczną szpitalną, któraby y sustentowaniu, karmieniu y odziewaniu sześciu ubogich zborowych wiecznie correspondować y wydołać mogła. Te tedy pomienione dobra, z ich wszytkiemi dochodami y przynależnościami, żadnego wstępu w nie y w pożytki z nich idące sobie y successorom swym wiecznymi czasy nie zostawuiąc, tak iako na inwentarzu conditiey kaznodzieyskiey y szpitalney, rękoma nas obóyga podpisanym y pieczęciami przyciśnionym, są wyrażone y specifikowane, tym listem naszym zapisawszy y fundowawszy, to ieszcze waruiemy wiecznymi czasy, iż ieślibyśmy albo my sami za żywota naszego, albo potomstwo nasze, albo sukcessorowie naszy, bądź krewnym, bądź innym iakim prawem na Sidrzańskiey maiętności siedzący, tę religią pomienioną w pomienionym zborze odmieniać albo oponować, albo zbór ten odiąć, lub przeszkodę nabożeństwu ewangelickiemu wyrządzać, y lubo dobra pomienione, na zbór fundowane, y pensyą, na szpital naznaczoną, odebrać ważyli się; tedy piędziesiąt tysięcy złotych polskich w zględem zaruki popaść mamy y sukcessorowie naszy popaść maią. Którą to zarukę na też dobra nasze Sidrzańskie tym zapisem naszym wnosimy y moc daiemy pomienionemu imć panu aktorowi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego, teraz y napotym będącemu, pozwać nas o to pozwem zawitym na trybunał wielkiego xięstwa Litewskiego, w powiat należny Grodzieński, kładąc pozwy na teyże maiętności Sidrzańskiey: a my y sukcessorowie naszy, nie zażywaiąc żadnych obron y wymówek (których się tym naszym dobrowolnym zapisem in solenni forma totaliter zrzekamy) prawnych, albo nieprawnych, powinni będziemy y potomkowie, albo sukcessorowie naszy powinni będą, zaręke ponienioną zapłacić, a zapłaciwszy zaręke, przecie zapisowi temu y każdemu w nim wyrażonemu punktowi na wieczne czasy dość czynić cale. Y na to daliśmy ten list dobrowol-

ny zapis nasz, uprosiwszy wedle prawa wielkiego xięstwa Litewskiego, przyiacioł naszych, aby się do niego podpisami y pieczęciami swymi przyłożyli, mianowicie: oświeconego xięcia iego mości pana Krzysztofa Radziwiła—hetmana polnego wielkiego xięstwa Litewskiego, imć pana Mikołaia Abramowicza, na Wornianach woiewodzica Smoleńskiego, y imć pana Adama Krzyckiego—starostę Eyszyskiego. Działo się w Słucku, dnia wtorego Octobra. w roku tysiąc sześćset trzydziestym. U tego zapisu wieczystego, przy pieczęciach, podpisy w te słowa: Ian Hołowczyński—cześnik wielkiego xięstwa Litewskiego ręką swą. Helena Wołowiczowna Hołowczyńska ręką swą. Krzysztof Radziwił ręką swą. Adam Krzycki z Byszowca ręką swą. Mikołay Abramowicz na Koynianach ręką swą.

Który ten zapis, za ustnym wyż wyrażonego patrona podaniem, do ziąg głównych trybunalnych spraw wieczystych iest przyięty y wpisany.

1638 г. Октября 10 дня.

Изъ книги № 13, за 1673 г., л. 1411.

106. Фундушовая запись Брестскаго земскаго судьи Петра Кохлевскаго Нурецкому евангелическому сбору.

Брестскій земскій судья Петръ Кохлевскій, движимый религіозными чувствами, заводитъ въ своемъ имѣніи евангелвческій сборъ,—т. е. устраиваетъ евангелическую церковь съ двумя колоколами, школу и двѣ богодѣльни—одну для бѣдныхъ стариковъ, другую для нищихъ; записываетъ не только всю землю, на которой построены эти зданія, въ собственность сбора, но и другія пахатныя земли и повинности съ имѣній Нурицы и Куховца и Телятичъ, какъ на содержаніе сбора и духовенства, такъ и школы вмѣстѣ съ богодѣльнями; при этомъ Кохлевскій налагаетъ заруку на свои имѣнія въ случаѣ нежеланія наслѣдниковъ исполнять его завѣщаніе.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ третяго, мѣсеца Іюля двадцат осьмого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ семьдесятъ третій обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Андрей Завлицкій, оповѣдалъ, покладахъ и ку актикованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписати далъ экстрактъ съ книгъ земскихъ Виленскихъ зъ уписаньемъ у немъ листу добровольнаго фундушового запису, одъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Петра Кохлевскаго—судьи земского Берестейского, на речь въ немъ нижей выражоную ихъ

милостямъ паномъ сеніоромъ, патрономъ и акторомъ зборовъ евангелицкихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ будучимъ, належачихъ, который подаючи просилъ, абы до книгъ принять, актикованъ и уписанъ былъ, якожъ уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ. Видимусъ съ книгъ земскихъ воеводства Берестейского, лѣта Божого нароженія тысеча шестьсотъ тридцать осьмого, мѣсеца Октобра чотырнадцатого дня. На рокахъ судовыхъ земскихъ о светомъ Михалѣ, святѣ римскомъ, припалыхъ и судовне у Берестью отправованыхъ, передъ нами Миколаемъ Костюшкомъ Сехновицкимъ, на мѣстцу его милости пана Петра Кохлевскаго—судьи земскаго Берестейскаго, засажонымъ, Теодоромъ Станиславомъ Букрабою—подсудкомъ, а Петромъ Потеемъ — писаромъ, врадниками судовыми земскими воеводства Берестейского, постановившисе очевисто у суду урожоный его милость панъ Петръ Кохлевскій—судья земскій Берестейскій, а руку водлугъ конституціи о фундованью и лекгованью добръ на костелы написаное до перси приложивши и суменьемъ обовезавшисе, же не чужую сумму на добра свои вноситъ, а лечъ съ свое властное хути певный кгрунтъ и будынокъ и провизію зборови еванкгелицкому и шпиталеви въ маетности своей Нурцѣ записуетъ и положивши листъ фундацыйный запись его милости пана судьи, даный отъ его милости ихъ милостямъ паномъ сеніоромъ и патрономъ и акторомъ зборовъ еванкгелицкихъ, у великомъ князствѣ Литовскомъ будучимъ, унести доброволне тотъ листъ и все што у немъ выражоно, призналъ и жадалъ его милость, абы затымъ признаньемъ былъ тотъ запись принятъ и до книгъ уписанъ, въ чемъ мы врадъ видечи быть речь слушную, оного принявши, до книгъ земскихъ Берестейскихъ уписать дали и уписуючи у книги письмомъ польскимъ въ словѣ до слова такъ се въ собѣ маетъ: W imie Boga Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Tróycy świętey iedynego, amen. Ja Piotr Benedyktowicz Kochlewski—sędzia ziemski Brześciański, teraznieyszego y nadchodzącego wieku ludziom tym moim wieczystym nieodzownym y dobrowolnym listem zapisem y funduszem wiadomo czynię: ponieważ ta iest powinność człowieka chrześciańskiego, aby według przemożenia swego chwale Bożey usługował y oney na gruntach y maiętnościach swoich mieysca y gospody użyczał, przetoż iakom w roku tysiąc sześćsetnym trzydziestym pierwszym w imieniu moim wieczystym Nurcu, przez mię u sławney pamięci imci pana Piotra Piekarskiego—sędziego ziemskiego Brzeskiego, kupionym, w woiewodztwie Brzeskim leżącym, kościoł albo zbór ewangelicki na cześć y chwałę Boga w Tróycy świętey iedynego, z plebanią, szkołą y z szpitalem był budował y w nim od pomienionego roku nabożeństwa ewangelickiego, w confessiey Sendomirskiey, kilkom królom ichmość panom naszym y wszystkim rzeczy pospolitey stanom przez druk presentowaney, wyrażonego, swobodnie zażywał, tak teraz oczyściwszy pomienioną maiętność moią Nurzecką od wszystkich, które pretendowano, trudności, a maiąc po sobie prawa oyczyzny naszey pospolite, przysięgami krolów pomazanców Bożych, iako naywysszey naszey zwierzchności, y confederatiami stanów rzeczy pospolitey obwarowane, że ludziom chrześciańskim, wed-

ług swey religiey Pana Boga chwalić y nabożeństwo odprawować, a zatym y mieysca dla odprawowania nabożeństwa osobne y wyłączone mieć wolno. Wolno przytym dobrami swemi szafować y na nie ciężary, iakie kto chce, wnosić .y zapisować. A tak ia Piotr Kochlewski, uważaiąc, iż żadne nabożeństwo bez obwarowania y opatrzenia y prowizyey, iako samych mieysc, tak y osób, na służbę Bożą odłączonych, obeyść się nie może, tedy .tym listem zapisem moim dobrowolnym tak na wieczne czasy funduię y zapisuię: Naprzód sam zborny budynek, z dwiema dzwonami y z zegarem y dzwonem zygarowym, także budynek plebanii, albo ministrowego mieszkania, przytym budynek szkolny, nakoniec budynki dwa szpitalne, ieden dla ųbogich wysszey kondycyey, którzy bez żebraniny żyią, drugi dla prostych y pospolitych żebraków, także y ten wszytek grunt, na którym te budynki stoią, nakoniec y ogrody y sianożęci y sadzawkę starą, przy tychże budynkach będącą, excipuiąc na dwór nową sadzawkę, tuż pod groblą y pod mnichem z srzedniego dwornego stawu wykopaną, wyłączam z władzy, z mocy y z prawa moiego y potomków, y successorów moich, dziedziców Nurzeckich, a wiecznymi czasy w moc, w władzę y w wieczne nieodzowne prawo, własność y dziedzictwo podaię y zapisuię y leguię ichmość panom seniorom y patronom y actorom zborów ewangelickich, w wielkim xięstwie Litewskim teraz y na potym będących, którzy kolwiek od synodu zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego postanowieni y naznaczeni będą. A tego gruntu, zborowi Nurzeckiemu należącego, takie iest ograniczenie: naprzod od drogi, która przez groblą srzedniego dwornego stawu, od Siemiona młynarza do sioła Nurzeckiego wpada, poczynaiąc, a idąc nad drogą, z tegoż sioła mego Nurzeckiego ku zachodowi słońca do Żyrczyc wypadaiącą, namierzyło się sznurów dwa y prętów sześć y łokieć, w każdym sznurze dziesięć prętów, w pręcię pół ośma łokcia Litewskiego rachuiąc; z tego mieysca, gdzie sznur stanął, idąc od południa ku północy, a od teyże drogi, z Nurca ku Żyrczycom idącey, sznur ku rowowi na prost ciągnąc, namierzyło się aż do starego rowu, przez sianożęć idącego, sznurów trzy, prętów sześć, bez łokcia; znowu od tego mieysca nad tymże starym rowem ku grobli srzedniego stawu dwornego idąc, wymierzyłosię sznurów trzy, prętow dwa; nakoniec od tego mieysca idąc pod groblą y pod drogą, od Siemiona młynarza do Nurca przychodzącą, namierzyło się do tego mieysca, zkąd pomiara zaczęta, sznurów cztyry; znowu przez drogę, zaraz przeciwko tey pomierze, zmierzył się drugi plac, na którym dom ubogich lepszey kondicyey y ogród stoi; tego nalazło się wszerz po obu końcach prętów siedm, a wzdłuż od boczniey srzedniego stawu grobelki aż do browaru y studnie karczemney sznurów trzy bez piąciu prętów. Nadto ieszcze przy Wolińskich moich sianożęciach wymierzyła się dla xiędza kaznodzieia Nurzeckiego sianożęć, która w sobie zupełny ieden morg (ma). Te tedy wszystkie mianowane grunty y budynki ichmość panom patronom, seniorom y actorom zborów wielkiego xięstwa Litewskiego ewangelickich zapisawszy y legowawszy, zaraz ichmościom w intromissyę one puszczam y podaię. A iż bez stróża

do wożenia drew, ani plebania, ani szkoła, ani szpitale obeyść się nie mogą, przetoż poddanych dwóch, tuż podle szpitala na pół włoczku siedzących, a po czwierci włoki trzymaiących, to iest, iednego xiędzu kaznodziei, a drugiego praeceptorowi y szpitalnym, teraz y na potym będącym, wiecznymi czasy dla oddawania robot y posług zapisuię y z dworney władze onych wyłączam, od dziakła, czynszu, podwod, poboru, stróżowszczyzny onych wyzwalam y na tey samey powinności zostawuię, aby każdy z nich osobno tyle dni, ile insi poddani Nurzeccy z czwierci włoki dworowi służyć zwykli, powinien był w plebaniey, szkole y szpitalach na wożeniu y zrąbaniu drew y na zaoraniu y zarobienie ogrodów y poprawkach koło budynku potocznych strawić; a względem tego, że od dziakła y od czynszu y od poborów wolni będą, tedy przez lato po trzy dni, począwszy od świętego Jana Krzściciela, aż do świętego Michała, robić będą; żonki ich też plewidło, przędziwo y inszą białogłowską robotę, tak iako żony innych poddanych moich odprawować maią. Gdyby pobor albo pospolite ruszenie, albo cokolwiek inszego na seymie uchwalono było, tedy ia y sukcessorowie moi, a dziedzicy maiętności Nurzeckiey, wszystkie pomienione placy, grunty y poddane zborowe zastępować y według starych kwitów pobory oddawać będą powinni, żadnego ciężaru, ani na grunty, ani na osoby pomienione nie zmykaiąc; owszem onych od wszelkiego obciążenia broniąc, a dla prowizyey mieysc y osob pomienionych zborowych szkolnych y szpitalnych, tedy na teyże maiętności moiey Nurcu y Woli Nurzeckiey wyderkafowym sposobem summę złotych polskich trzy tysiące, a osobną na maiętności moiey Klukowickiey, od pana Piotra Stokarskiego y od pana Krzysztopha y pana Mikołaia Telatyckich kupioney, w woiewodztwie Brzeskim leżącey, drugą summę trzech tysięcy złotych polskich, a na maiętności Telatyckiey, przez mię od pana Jarosza y pana Adama Telatyckich y u pana Mikołaia Bucego kupioney, summę złotych pięćset polskich wiecznymi czasy zapisuię, od którey summy successorowie moi y dziedzicy pomienionych maiętności po piąciu set y piąciu dziesiąt złotych polskich czynszu oddawać będą co rok powinni — takim sposobem: z Nurca na każdy dzień świętego Jana Krzściciela do ręku ministra, albo kaznodzieie Nurzeckiego, złotych półtrzecia sta; z Klukowicz na dzień nowego lata, drugą złotych pół trzecia sta, a z Telatycz złotych pięćdziesiąt, na takoweż dwie raty dziełąc, do ręku tegoż xiędza kaznodzieie ma być płacona y skutecznie za kwitem, ręką tegoż xiędza kaznodzieie y dwóch iego z stanu szlacheckiego religiey ewangelickiey słuchaczów y zboru Nurzeckiego parafianów podpisanym, oddawana. Których piąciu set y piąciudziesiąt złotych szafunek taki być ma: na samego xiędza kaznodzieie co rok dawać trzysta złotych, to iest, na dwie racie, wyżey pomienione, po półtora sta złotych, na katechistę, albo bakalarza, co rok dziewięćdziesiąt złotych też dwiema ratami, na żaczka, albo alumna iednego złotych sześćdziesiąt y pięć, to iest do stołu złotych czterdzieście, a na odzież y potrzeby złotych dwadzieścia y pięć; na ubogich oboiego szpitala złotych ośmdziesiąt, którą tą ospitalną pensią do extraordynaryinych iałmużn, które od inszych pobożnych

ludzi pieniędzmi, albo leguminami bywaią dawane, przyłączywszy, ma xiądz kaznodzieia Nurzecki, z wiadomością xiędza superintendenta swego y patrona zboru Nurzeckiego, bądź on sam przez się, bądź przez katechistę dzielić miedzy ubogich według zwyczaiu, w tym zborze zachowałego, y według naylepszey uwagi tak szafunek miarkuiąc, żeby zawżdy na roschód mogła się co rok cząstka iaka dla schowania do karbony propter contingentes usus ukroić. A iż ieszcze piętnaście złotych od pomienionych półszostuset złotych zbywa, tedy te piętnaście złotych na kupowanie wina, świc y poprawę okien y dachu zborowego, do karbony zborowey co rok odkładać y z tego te extraordynaryine potrzeby, nie obciążaiąc patronów, odprawować, a w plebanii y szkole y szpitalach, ci okna naprawować swym groszem będą, za czyimby niedbalstwem potłuczone były. Ogrody y sianożęci zborowe, które s tey strony drogi, gdzie zbór y plebania stoi, leżą, także y sadzawkę starą samemu xiędzu kaznodziei, a ogród za drogą, przy wsi leżący, preceptorowi y szpitalnym na dwoie podzielony być ma. A ieśli się w nim sadzawka iaka wykopie, tedy praeceptor z ubogiemi na pół zażywać iey będzie, mliwo w młynach moich Nurzeckich kaznodziei, praeceptorowi y ubogim na ich własną domową potrzebę wolne bez miarek dwornych być ma, wolne przy tym drew na opał y na poprawkę lecie z mego Nurzeckiego boru, a zimie z Telatyckiego boru (aby sam Nurzec obciążony nie był), używanie wolne na borach y ugorach, pastwiska wolne do zboru tak, iako teraz są drogi y gościncy, czego na każdy rok dozor y exekucya y słuchanie liczby o pomienionych przychodach zborowych wiecznie ichmość panom seniorom zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, a przy ichmość xiędzu seperintendentowi temu, pod którego dozorem zbor Nurzecki będzie, także y potomstwu memu, bądź męzkiey, bądź białogłowskiey płci, które będzie w teyże religiey ewangelickiey trwało, należeć będzie; a któreby tey religiey niebyło, tedy w żadne rządy y dozory sboru tego wtrącać się niema. A lubo to trzymam o potomkach y sukcessorach mych, dziedzicach Nurzeckich, Klukowickich y Telatyckich, że, oglądaiąc się na straszne sądy Boże y na żałośne przykłady wielu familiey, które dla niedotrzymania fundacyi przodków swych zniszczały, oglądaiąc się y na błogosławieństwo moie rodzicielskie, które im z tym dokładem daię, że da Bóg póty na maiętnościach moich dziedziczyć, póki Bogu to, co powinni, trzymać y oddawać będą, lubo mówię trzymam o nich, że, quae Dei sunt. Deo reddent; wszakże ieśliby w czym kolwiek tego listu zapisu moiego nie dotrzymali, ieśliby wolnego używania nabożeństwa ewangelickiego bronili y przeszkadzali, ieśliby czynszów pomienionych na pomienione raty nie płacili, ieśliby się w zbor, w plebanią, w szkołę, w szpital violenter wstępowali, wypędzali y ministra, praeceptora szpitalnych wypędzali, ieśliby wolnych drew, miarek, pastwisk, drog niedopuszczali, ieśliby dwuch poddanych cwierczników, albo grunty y place zborowe odeymowali y ieśliby cokolwiek inszego ku naruszeniu y skażeniu tey woli moiey y tego zapisu moiego, bądź sami przez się, bądź przez substitutów, zastawników, arendarzów, sług, albo poddanych swoich czynili, tedy na Nurzec y

na Wolkę trzy tysiące złotych, na Klukowicze także trzy tysiące złotych zaręk spólnym y nierozerwanym sposobem wiecznymi czasy wnoszę y spólnie y iednostaynie te obie maiętności tym zapisem oneruię, a osobno na Telatycze, tylko względem płacenia czynszu rocznego piąciudziesiąt złotych wnoszę zaręki sześćset złotych, (pod) które to zaręki Nurzeccy y Klukowiccy sukcessorowie y dziedzicy moie, za niewypełnieniem którego kolwiek punktu, w tym liście zapisie moim wyrażonego, a dziedzicy y sukcessorowie Telatyccy za nieoddaniem na ratach wyrażonych piąciudziesiąt złotych, podpadać y one tyle razów, ile by do którego sądu grodzkiego, ziemskiego, albo głównego trybunalnego, w który kolwiek termin y powiat, rokiem zawitym pozwani byli, płacić maią, a przecie rzeczy samey y wszystkiemu moiemu temu listowi zapisowi y funduszowi dosyć czynić powinni będą wiecznymi czasy, nie zażywaiąc żadnych publicznych, ani prywatnych prawnych, albo nieprawnych obron y zwłok y niczym się zgoła nie zasłaniaiąc, pod takowymiż zarękami. To iednak sobie waruię, że ieślibym ia Piotr Kochlewski—sędzia Brzeski, ten list zapis y fundusz z maiętności Nurzeckiey na inszą iaką sposobnieyszą maiętność za żywota mego przenieść chciał, tedy mi to wolno być ma, ale bez wszelkiego zborowi prowizyey zmnieyszenia, lecz po moiey śmierci potomkom y sukcessorom moim ta wolność należeć nie ma. Y na to dałem ten móy list dobrowolny wieczysty zapis, który dla lepszey wiary y pewności ręką swą podpisawszy y pieczęcią utwierdziwszy, prosiłem oczewisto ichmościów panów przyiacioł, ludzi zacnych, że się do tegoż podpisali y pieczęci swe przyłożyli, mianowicie: imci pana Teodora Stanisława Bukrabę—podsędka Brzeskiego, iego mości pana Zygmunta Oniechimowskiego—pisarza grodzkiego Brzeskiego y iegomości pana Łukasza Jozepha Horbowskiego. Data w Brześciu Litewskim, dnia dziesiątego miesiąca Oktobra, roku tysiąc sześćset trzydziestego ósmego. У того листу фундушового запису при печатехъ подпись рукъ тыми словы: Piotr Kochlewski—sędzia ziemski Brześciański. Theodor Stanisław Bukraba—podsędek. Proszony pieczętarz ustnie Zygmunt Onichimowski—pisarz grodzki Brzeski. Łukasz Jozeph Horbowski. Который же тотъ листъ фундушовый записъ, черезъ его милости пана судью очевисто у суду признаный, до книгъ земскихъ Берестейскихъ есть уписанъ, съ которыхъ и сесь видимусъ подъ печатьми нашими врадовыми и съ подписомъ руки писарское его милости пану Петру Кохлевскому—судьи земскому Берестейскому есть выданъ. Писанъ у Берестью. У того екстракту при печатехъ врадовыхъ подписъ руки въ тые слова: Петръ Патей—писарь земскій Берестейскій; а коррекга тыми словы: скорикговалъ Коморовичъ. Который же тотъ екстрактъ, за поданьемъ оного до актъ, черезъ особу верху менованую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ есть уписанъ.

1662 г. Іюля 1 дня.

Изъ книги № 202, за 1662 г., л. 21.

107. Трибунальный декретъ, присуждающій Софію Нагорчиную къ уплатѣ двухъ тысячъ двухъ сотъ золотыхъ польскихъ долгу Христинѣ Пашковсной, женѣ проповѣдника Любчанскаго евангелическаго сбора.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Іюля первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ вторый обраными, кгды съ порадку реестрового ку суженью припала справа ей милости паней Кристины Домбровское Андреевое Пашковское—казнодѣйки збору евангелицкого Любочанского, зъ ей милостью пани Зофіею Коптевною Давидовою Накгорчиною, за позвомъ, въ речи нижей меneной вынесенымъ; теды за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права, ей милость пани Пашковская сама очевисто до права становила и моцъ до мовенья речи пленипотенту своему, пану Юрью Туловскому, устне злетила, а отъ ей милости пани Накгорчиной панъ Миколай Волотько за моцъю листовною правною, собѣ до тое справы даною, становилъ. Затымъ, кгды пленипотентъ акторки, поданого и положеного по ей милости пани Накгорчиную позву на имѣнью и дворѣ ее милости, названомъ Курклѣ, въ повѣтѣ Вилькомирскомъ лежачомъ, черезъ енерала воеводства Виленского сознанья оного выписомъ врадовымъ, въ датѣ вышъ мененой и року за нимъ припалого слушне, правне доведши и трое воланье, на томъ позвѣ написаное, оказавши, далей въ право поступоватъ и жалобу стороны своей позовную пропоновать хотѣлъ; тогды отъ ей милости паней Накгорчиной пленипотентъ ей милости, не припущаючи умоцованого акторки до дальшого поступку правного, замовилъ то: ижъ тая справа у суду нашого форумъ не маетъ, бо терминъ за позвомъ сторонѣ моей о яковыйси долгъ даный, а за обликгомъ, менечи черезъ непріятеля Москвитина якобы взятымъ, такъ черезъ процесъ свой скаржитъ теперешняя акторка, зачимъ и сама вызнаваетъ, же безъ обликгу, въ которомъ форумъ собѣ сторона варуетъ, у суду вашмости той акціи форумъ нѣтъ, а затымъ неузнанья форумъ и отосланья тое справы до належного враду; а пленипотентъ акторки, указуючи розпись на запозвѣ, рукою его милости пана писара кола нашого назначоный, за которымъ ежели бы се не згодили обѣдвѣ стороны, за тымъ позвомъ не гдѣсь индей, одно тутъ передъ нами судомъ росправовать декляровали, а затымъ ухиленья черезъ пленипотента ей милости паней Накгорчиной, яко неслушное, на уникненье справедливости светое, а ку шкодѣ акторки заживаное

афектаціи на сторону, узнанья той справѣ форумъ и наказу обудвумъ сторонамъ далей въ право поступовать у насъ суду просили, домавяли. Гдѣ по узнанью въ той справѣ, а то взглядомъ роспису, межи вышъ менеными особами на позвѣ учиненого, за которымъ сторона позваная сама добровольне тутъ передъ нами судомъ терминъ до росправы приняла, у суду нашого форумъ и по наказѣ нашомъ далей сторонамъ въ право поступовать, въ дальшомъ поступку правномъ ей милость пани Пашковская съ тымъже пленипотентомъ своимъ паномъ Юрьемъ Туловскимъ, также и отъ ей милости паней Накгорчиной тотъже умоцованый панъ Миколай Волотько до права становили. Затымъ пленипотентъ акторки, доводечи жалобы стороны своей, покладалъ протестацію, до вряду донесеную, о взятье черезъ непріятеля Москвитина въ року прошломъ тысеча шестьсотъ петьдесятъ пятомъ листу обликгу, отъ зошлого его милости пана Давида Накгорки зошлому зъ сего свѣта небощику ксендзу, Андрею Пашковскому — казнодеи збору евангелицкого Любечанского и теперешней акторцѣ пани малжонцѣ его милости на двѣ тысечи золотыхъ польскихъ даного, а на дальшое вспартье тое жалобы своее и то заносилъ: же вжо по зашломъ процесѣ отъ тое сумы приходячое квоты за лѣтъ двѣ ей милость пани Нагорчина ей милости паней Пашковской за кождый годъ по золотыхъ двухъ сотъ платила; на што и квиты отъ акторки моей ей милости пани Накгорчина маетъ. А же по плаченью тое квоты на потомъ ани квоты належачое, ани тое суммы самое оріинальное, въ которой то вся субстанція жалобливой и безъ которой данья великое утрапенье и недостатокъ, зъ недорослымъ потомствомъ своимъ терпѣть муситъ, отдавать и платить ей милости пани Накгорчина, а то въ надѣи звиненья того обликгу, не хочетъ и не платитъ, теды о то есть ей милости интентованая акція, а за тымъ, ежели бы ей милость до того долгу не знала и былъ ли бы суду вашмостей наказъ и до присеги акторцѣ своей на взятью того обликгу черезъ непріятеля беручи, вказу сторонѣ своей заразомъ такъ оріинальной сумы двухъ тысечей золотыхъ польскихъ, яко совитостей, зарукъ на ей милости паней Накгорчиной и абысьмо передъ собою на терминѣ зложономъ, то есть, дня третьего тую суму черезъ ей милость пани Накгорчиную акторцѣ подъ трояками зарукамн платить наказали. у насъ суду потребовалъ.

А пленипотентъ ей милости паней Накгорчиное, не некгуючи тому долгу и овшемъ отъ стороны своей знаючи се до него, продуковалъ квитовъ два, одъ ей милости паней Пашковской, теперешней акторки: одинъ подъ рокомъ тысеча шестьсотъ петьдесятъ шостымъ на золотыхъ сто, а другій подъ датою року тысеча шестьсотъ петьдесятъ осьмого мѣсеца Мая семого дня, также на сто золотыхъ, менечи, ижъ ей милость пани Пашковская вжо *адъ раціонемъ* тое сумы оріинальное тые двѣстѣ золотыхъ у ей милости пани Накгорчиной взяла, зачимъ любо бы и тотъ обликгъ былъ, теды бы вжо совитости и заруки акторцѣ ити не могли, а до того мусѣла бы ей милость пани Накгорчиная надъ всихъ сторонъ несчаслившая быть, которая тою плякгою Бозкою непріятельскими инкурсіями въ своихъ фортунахъ зруинована и знищона

есть, жебысте вашмость ей одной, поневажъ еще жаднымъ зъ светобливое децизіи вашмостей суду декретомъ никто плаченьемъ совитостей акгравоный не былъ, совитости и заруки платить наказать рачили, досыть же въ самой истизнѣ потрутивши то, што ей милость пани Пашковская взяла, сторона моя иститъ декляруетъ, а затымъ увольненья отъ совитостей, зарукъ трояких стороны своей, а термину зложенья въ прошломъ тысеча шестьсотъ шестьдесятъ третьемъ року передъ судомъ головнымъ, альбо въ Новагородку на початку судовъ нашихъ на отданье той сумы помененой. Противо чому пленипоментъ акторки тымижъ квитами доводилъ, же ей милость пани Пашковская не адъ раціонемъ самой орінальной сумы, лечъ адъ раціонемъ привходячое отъ тое сумы квоты, што на томъ квитѣ доложоно есть, который пунктъ позваная ей милость высказавши, иначей у суду вашмости, якобы адъ раціонемъ самое сумы тые двѣстѣ золотыхъ взять мѣла, удаючи неслушне здезолеваньемъ добръ своихъ, которые за ласкою Божою вцале зостають и ей милость панею на тыхъ своихъ добрахъ зостаючи, власности акторцѣ моей платить не хочетъ; а затымъ ухиленья, яко неслушныхъ черезъ пленипотента ей милости пани Накгорчиной вношоныхъ оборонъ на сторону, а отдать казанья заразомъ передъ собою ей милости пани Накгорчиной тое сумы съ провизіею у насъ суду просили и домавяли.

А такъ мы судъ въ той справѣ ей милости паней Кристины Домбровское Андреевое Пашковское—казнодѣиной збору евангелицкого Любечанского, зъ ей милостью пани Зофією Коптевною Давидовою Накгорчиною, за позвомъ менечи о неодданье и незаплаченье на року сумы пѣнезей двухъ тысечей золотыхъ польскихъ, якобы на листъ обликгъ, черезъ позваную, спольне зошлымъ зъ сего свѣта его милостью Давидомъ Накгоркою, малжонкомъ ее, зошлому тежъ его милости ксендзу Андрею Пашковскому — казнодѣю збору евангелицкого Любечанского, малжонку жалобливой и ей самой даный, который якобы черезъ непріятеля Москвитина взятый есть, винно зосталыхъ, затымъ менечи о пожитокъ, отъ тое сумы приходячій, о совитости, заруки и шкоды; въ которой справѣ, по узнанью передъ нами судомъ форумъ, а то взглядомъ роспису, межи вышъ менеными особами въ той справѣ на позвѣ, за которымъ сторона сама добровольне тутъ передъ нами судомъ терминъ до росправы приняла, учиненого, и по наказѣ обудвумъ сторонамъ далѣй въ право поступовать, въ дальшомъ поступку правномъ зъ очевистое обудвухъ сторонъ, при бытности самой ей милости паней Пашковской, контроверсій, мы судъ, поневажъ се зъ квитовъ отъ ей милости паней Пашковской, ей милости паней Накгорчиной даныхъ, а черезъ пленипотента ей милости пани Накгорчиной продукованыхъ, показало то, же вжо по зашломъ о згиненье помененого обликгу процесѣ належачій чиншъ теперь позваная ей милости пани Пашковской платила и теперь абы тотъ долгъ жалобливой виннымъ быть не мѣлъ, не контрадыкуетъ; теды мы судъ и присеги, до которое се жалобливая черезъ непріятеля на взятью того обликгу забирала, а затымъ тежъ и позыскуючихъ черезъ ей милости пани Пашковскую на ей милости паней Накгорчиной совитостей, зарукъ неузнаваючи,

абы ей милость пани Накгорчиная самую оріинальную сумму двѣ тысечи золотыхъ польскихъ, при томъ зъ уваженья нашого за шкоды не большъ, поневажъ на два квиты ей милости пани Пашковская пожитку двѣстѣ золотыхъ вжо взела, только двѣстѣ золотыхъ, всего суммою двѣ тысечи двѣстѣ золотыхъ польскихъ отъ даты сего декрету нашого за недѣль шесть, то есть, дня дванадцатого мѣсеца Августа сего року тутъ передъ нами судомъ ей милости паней Андреевой Пашковской, подъ троякими заруками, отдала и заплатила, наказуемъ. Гдѣ тежъ и ей милость пани Пашковская донесеный о згиненье обликгу на помененую сумму процесъ, квиты два зъ одобранья отъ тое суммы квоты, которые и мы судъ симъ декретомъ нашимъ касуемъ, запозовъ и весь въ той справѣ зашлый прокгресъ правный заразомъ тогожъ часу до рукъ ей милости паней Накгорчиной отдати и вернути повинна будетъ. Которая справа до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записана.

1662 г. Апрѣля 17 дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 696.

108. Упоминальный листъ короля Яна Казиміра Новогородскому магистрату по случаю происшедшихъ въ городѣ безпорядковъ, вызванныхъ нападеніемъ мѣщанъ совмѣстно съ іезуитскими студентами на Кальвинскій сборъ.

Король Янъ Казиміръ поставляетъ на видъ Новогородскому магистрату, что во время безпорядковъ, произведенныхъ іезуитскими студентами съ цѣлію нападенія на евангелическій сборъ, принимали въ нихъ участіе многіе изъ Новогородскихъ мѣщанъ; вслѣдствіе этого король посылаетъ для разслѣдованіе этого дѣла своихъ коммиссаровъ и обѣщаетъ строго наказать виновныхъ, а на будущее время повелѣваетъ воздерживаться отъ такихъ безчинствъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Іюля двадцать семого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ вторый обраными, постановившисее очевисто у суду панъ Самуель Веляновичъ, покладалъ и ку активованью подалъ листъ его королевское милости упоминальный, въ речи, въ справѣ въ немъ меновите выражоной, до славетныхъ пановъ бурмистровъ и райцовъ всего магистрату Новгородскаго писаный, просечи, абы тотъ листъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ

былъ активованый и уписаный, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ себѣ маетъ: Jan Kazimierz, z łaski Bożey król polski etc. Sławetnym burmistrzom, raycom, ławnikom y wszystkiemu magistratowi miasta naszego Nowogrodzkiego, wiernie nam miłym, łaskę naszą królewską. Sławetni wiernie nam mili. Doniosł nam wielmożny xiąże Radziwił—koniuszy wielkiego xięstwa Litewskiego, przez pisanie swoie, pod datą dwódziestego dziewiątego Maia z Królewca, że niedawnego czasu stało się swawolne nayście na zbór Ewangelicki przez studentów y pospólstwo miestkie, y, iako on pisze, nie mało szkody tak w budynkach, iako y w inszych substancyach ponieśli zborowi, przez co też pospolite bespieczeństwo wzruszone y prawa ewangelików, od nas y od antecessorów naszych poprzysiężone. Musi to nas barzo urażać, ile kiedy to słyszemy, że pospólstwo miasta naszego do takiey wiąże się sweywoley, która nie tylko ewangelikom, ale y samym katolikom musi być bardzo szkodliwa. Serio tedy wierność waszę napominamy y rozkazuiemy, abyście za odebraniem tego listu naszego z iak naywiększą pilnością zakrzątneli się koło tego, iakoby wszystkie szkody, ukrzywdzonym poczynione, zaraz były nadgrodzone, z takim ewangelików ukontetowaniem, żeby w tey sprawie więcey do nas z skargą swoią nie przychodzili. W czym ieśli wierność wasza dosyć nie uczynicie wyraznemu rozkazaniu naszemu, zleciliśmy kancelaryi naszey wielkiego xięstwa Litewskiego, aby kommissarzów zesłała do Nowogrodka na uczynienie dostateczney inquisitiey, kto był okazyą tak wielkiego tumultu y kto z pospólstwa mieskiego wiązał się do tego, z których inquizycyey wszyscy winni tak będą karani, iakoby na potym do podobney sweywoli w miastach naszych zagrodziła się droga, inaczey tedy wierność wasza nie uczynicie z powinności swey, dla łaski naszey, pod surowym karaniem. Dan w Warszawie, dnia siedmnastego miesiąca Czerwca, roku Pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt wtorego, panowania naszego polskiego y szwedzkiego czternastego roku. У того листу печать большая великого князства Литовского притиснена, а подписъ руки наяснѣйшаго короля, пана нашого милостивото, тыми словы: Jan Kazimierz król. Другій подписъ вельможного его милости пана писара великого князства Литовского тыми словы: Andrzey Kotowicz—pisarz w. x. Lit. Который же тотъ листъ его королевское милости, за поданьемъ до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписанъ.

1672 г. Марта 16 дня.

Изъ книги № 12, за 1672 г., л. 794.

109. Продажная запись старшинъ евангелическихъ зборовъ въ Великомъ княжествѣ Литовскомъ, суперъинтендента Виленскихъ и Жмудскихъ зборовъ Ивана Боримовскаго и Мозырскаго чашника Ивана Римвида, данная имъ Ковенскому чашнику Ивану Мальхеру Бѣлевичу на имѣніе Шидлово.

Шидловскому евангелическому сбору было завѣщано довольно обширное имѣніе Шидлово, въ Россіенскомъ повѣтѣ, маршалковой Пошушвинской. Вслѣдствіе обвиненія, взведеннаго Жмудскимъ епископомъ Поцеемъ на Шидловскій сборъ о пострѣляніи евангеликами св. креста и рѣшеннаго въ пользу католиковъ, вслѣдствіе котораго постановлено было конституціею о закрытіи Шидловскаго сбора и преданіи смерти нѣкоторыхъ реформатовъ, вышепомянутый евангелическій сборъ на Виленскомъ съѣздѣ просилъ Ковенскаго чашника Бѣлевича окончить это дѣло полюбовной сдѣлкой. Бѣлевичъ заплатилъ епископу 12,000 злотыхъ, а зборъ въ замѣнъ денегъ продалъ Ковенскому чашнику какъ имѣніе Шидлово, такъ и другое имѣніе въ Троцкомъ повѣтѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Іюля шостого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ семьдесятъ вторый обраными. постановившисе очевисто у суду его милость панъ Янъ Римвидъ—чешникъ Мозырскій, яко акторъ зборовыхъ справъ великого князства Литовского, оповѣдалъ, покладалъ листъ, вѣчистый продажный записъ, именемъ своимъ и именемъ старшихъ зборовыхъ признанъ, на речь въ немъ нижей выражоную даный и служачій его милости пану Яну Мальхеру Билевичу—чешнику Ковенскому, просечи насъ суду, абы тотъ листъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Ja Jan Borzymowski — superintendent Wileńskich y Żmuydskich zborów, Jan Rymwid—czesznik Mozyrski, aktor spraw na ten czas zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y xięstwa Żmudzkiego, my, patronowie zboru Szydłowskiego, niżey na podpisach wyrażeni, oznaymuiemy tym naszym listem dobrowolnym wieczystym zapisem wszem wobec y każdemu zosobna, przypuszczaiąc do wiadomości teraźnieyszego y na potym będącego wieku ludziom, o tym: iż co ieymość pani Zophia Poszuszwińska Mitkiewiczowna Markowa wnuczkowa—marszałkowa iego królewskiey mości, kupiwszy maiętność Szydłowską ze wszystkiemi do niey przynależnościami u imci pana Malchera Zawiszy, kasztelana Witepskiego, y samey paniey

małżonki ieymci, za pewną summę pieniędzy wiecznością, a potym tę wieczystą maiętność Szydłowską na zbór ewangelicki wiecznymi czasy zapisała y oną w moc, dzierżenie y spokoyne używanie zborom wielkiego xięstwa Litewskiego y starszym zborów, także patronom, seniorom poddała y oney się z osoby swey zrzekła czasy wiecznymi. Maiąc to tedy starsi zborowi, także panowie patronowie w realney z dawna possesyey, uczyniwszy naprzód obradę na zgromadzeniu Kieydańskim, a potym na ziezdzie Wileńskim w roku przeszłym tysiąc sześćset siedmdziesiątym pierwszym, gdy zawiodszy się w prawne cięszkie terminy z iaśnie wielmożnym w Bogu przewielebnym imci xiędzem Kazimierzem Pacem—biskupem Żmudzkim y przewielebną kapitułą tegoż xięstwa Żmudzkiego, względem iakoby o postrzelenie krucyfixa, a niemogąc inszym sposobem ukoić y poratować się od tych pretensyi pomienionych osób wniesionych y upatruiąc, aby nabożeństwo, chwała Boża w tym zborze Szydłowskim na dalsze czasy podług wyznania naszego ewangelickiego nie gasła y sam zbór do ostatniey nie przychodził ruiny, ponieważ y dekret iego królewskiey mości seymowy, roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego dziewiątego, miesiąca Nowembra piątego dnia w Krakowie ferowany, stanoł y ciężką decisyą okrył, iako sam zbór Szydłowski, tak kaznodzieiów niektórych y patronów, iako to w samym dekrecie szerzey opiewa, po którego to wydaniu dekretu, gdy przyszło do exekucyi obięcia maiętności Szydłowa według wskazu, tedy, za zgodą wszystkich iednostayną, starsi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego, iako kaznodzieie, tak patronowie upraszali imci pana Jana Malchera Bilewicza—czesnika Kowieńskiego, iako by tę sprawę, nie przypuszczaiąc do dalszego progressu prawnego, per amicabilem compositionem uspokoił. Jakoż czyniąc dosyć imć pan Bilewicz prośbę panów starszych zborowych, wielkim staraniem, etiam cum dispendis zdrowia y substancii swoiey, przez ugodę zastanowił y summę dwanaście tysięcy złotych gotowizną przed nami w Szydłowie do rąk iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa y przewielebney kapituły oddał y odliczył; zbór od wskazu a przytym zapieczętowania y zabronenia nabożeństwa eliberował y maiętność Szydłów, także kaznodzieiów trzech y poddanych na gardło wskazanych od wskazów oswobodził; iako o tym szyrszey tranzakcye, listy, scripta y kwitatie w sobie maią. Za czym my, zwysz opisane osoby, maiąc z postanowienia y pozwolenia zborowego zupełną moc do przedania tey maiętności Szydłowa, leżącey w ziemi Żmudzkiey w powiecie Rossieńskim, ze wszystkiemi do niey przynależnościami, dworem nazwanym Poszokorniami, y z folwarkiem gdzie do czasu tylko kaznodzieia mieszkał, przy tym z miasteczkiem zborowym ze wsiami y poddanemi niewolnemi, teraz w tey maiętności mieszkaiącemi y rozbiegłemi, powinnością ich, budowaniem dwornym kamiennym, pasznią dworną, lasami, borami, puszczą, zaroślami, sianożęciami, stawami, sadzawkami, iako się ta maiętność z dawnych czasów w sobie w granicach, kopcach miała y teraz ma; przy tym też sioło Nanisze, od imć pana Samuela Bielewicza—podstolego Trockiego, na ten zbor fundowane, do tego y grunt nazwany Rugieniszki, od nieboszczyka pana Krzysztofa Gnizdzia zapisany, nie uimuiąc, ani excypuiąc gruntu boiarskie-

go, na którym panowie Mikołay y Balcer Rexciowe y poddani onych do łaski tylko mieszkaią, którzy to poddani ze wszystką maiętnością swą do Szydłowa zborowego należą, to wszystko imć panu Janowi Malcherowi Bilewiczowi za pomienioną summę dwanaście tysięcy przedaliśmy y równo z datą tego listu naszego w moc, w possessyę y wieczne spokoyne używanie przez generała intromissyą puściliśmy., Naprzód: budynek do dworu Poszokoru: przeciwko wrotom dom wielki z inszemi dwiema izbami bez komor, bez kominów, swirenka dwa, piekarnia, staynia y gumno; *miasteczko Szydłów*: mieszczanie w nim, niewolni oyczycowie, Piotr Kazułaytis wóyt, syn iego Krzysztoph, Adam Zalrentis, Symon Dondaytis, Piotr Jurewicz, kowal, syn Kazimierz, Bałtromiey Bartłutaytis, syn przy nim Józef, Matys Marmol, Jan Kaziutaytis Woytowicz; Bartłomiey Kłusas, synów trzech Jan, Mikołay y Piotr; Jan Raudonaitis, synów trzech, Adam, Stanisław, Stephan; Bartłomiey Stolarzentis; Jan Dowgiało, synów dwu, Jerzy, Jan; Jurgis Raudonaitis, synów trzech, Bartłomiey, Krzysztof, Kazimierz; Woyciech Raudonaitis, synów dwuch, Adam, Kazimierz; Jan Awizis, synów dwu, Francek y Stephan; Jan Petryło; Samuel Kozemekaitis, syn ieden Stanisław; Krzysztof Rudaitis, Daniel Żamaitis, syn iego Jan; y Gerzy Czapas Adomaitis, syn Jan. Zbiegli zaś z tegoż miasteczka: Jakub Rudzentis Rykitaitys, Samuel Krawiec, synów ma dwu Gabryela y Kazimierza. *Sioło Kontraycie:* Ławryn Gabzentis, synów czterech, Adam, Stanisław, Symon, Jerzy; Jurgis Mork Preysis, syn ieden Samuel, Jan Jowsuit, pasierzbów dwuch po Matyaszu Misiułayciu zostałych, Franc Wilczek, syna ma iednego Jana, Łukasz Giesis, synów trzech: Ambroży, Matyasz y Bartłomiey; Michał Ambrozeiaitis, syn iego Eliasz; Paweł Cizius, Stanisław Budaitis, synów dwu, Bartłomiey Mekesis, synów trzech, Mikołay, Jerzy, Piotr; Jarosz Rynszel, syn Dawid, Piotr Andreiaitis. Zbiegli z tey wsi poddani oyczycowie: Jasiulis Kalwelis z synem iednym, Maciey Diokis ze dwiema synami, Jakubem y Stephanem, Stanisław Grygutuitis, synów ma dwuch Adama y Franciszka, Jan Brydaytis, synów trzech, Michał, Adam y Markus. *Sioło Ciwonaycie:* Piotr Narewicz, Krzysztoph Narewicz, synów ma czterech: Jozeph, Stephan, Kazimierz, Jan; Maciey Pteyko, siestrzeniec iego Andrusis; Jan Adomaitis zbiegły, syna ma Stefana. *Sioło Kołpaki:* Augustyn Kołpak, synów trzech: Jan, Eliasz, Gabryel; Jan Juzaitis, synów ma dwuch: Adama y Danila; Czapas Powitaytis, synów ma trzech: Gabryel, Daniel, Symon; Stanisław Kiausis. Zbiegli z tego sioła poddani oyczycowie: Łukasz Jarutaytis, Kryzius, Juraitis z synami dwiema Wacem, Mathiaszem, Mikołay y Łukasz Kuszteniowic. *Sioło Kusztenie:* Stanisław Kusztenis, synów ma dwuch, Iózepha y Gabryela; Mikołay Kuszteyn zbiegły; Ian Kuszteyn zbiegli oyczycowie. *Sioło Wizgy:* Jakub Joswil, ławnik, synow dwuch: Mikołay, Bartłomiey; Piotr Iurgielis y Eliasz Bayzentayciowie, braci trzech; Mikołay Mekiesis, synów czterech: Samuel, Ian, Ierzy, Kazimierz; Iozeph Andreiaitis, syna iednego Iana; Adam Nizgas y Krzysztof Wirfentis. *Sioło Milinaycie:* Piotr Wirkszytaitis, braci ma dwu, Andrzeia y Jarosza; Symon Dondaitis; Mikołay Łukszanis, synów ma dwuch, Michał y Stefan; Zachariasz Delnikaitis, Matyasz

Hirniusz, synów dwu. *Sioło Mularyszki:* Łukasz Josuit, czterech ma synów: Bartłomiey, Samuel, Mikołay, Andrzey. Zagrodnicy: Paweł Szalnis, synów ma dwuch: Piotr, Jakub; Andrzey Hudaytis z zięciem Jerzym Andreiayciem, który ma synów dwuch: Kazimierza y Adama; Andrzey Bykunaytis, synów dwu; Michał Juzelis, Macieiowa Rykunayciowa wdowa, synów ma piąciu: Bartłomiey, Stanisław, Jerzy, Mathiasz; Paweł Czopas, syna ma iednego Jana. *Sioło Narusze:* Jan Pawełaitis, synów ma dwuch: Andrzey, Kazimierz; w tymże domu młodzieńców Powiłayciów dwuch: Józef y Madius; Adam Szymonaitis, synów dwuch: Symon, Alexi; Filip Kozemiak; Bartłomiey Bernat. Z podworników: Krzysztof Purel. *Wieś Naszłaycie:* Jan Giłguć, Łukasz Judiurgaitis. *Zniżgow:* Dawid Luczkus Wizgailis, krawiec; Krzysztof Auzaitis, Anton Pikszentaitis. *W Miknayciach:* Józef Grygaitis. Którą to maiętność Szydłów, ze dworem Poszokorniami, z folwarkiem, w którym przed tym xiądz kaznodzieia do czasu mieszkał, z siołem Naruszami y z gruntem, nazwanym Rugieniszki, miasteczkiem, boiarami, poddanemi niewolnemi, gruntami oromemi y nieoromemi, y z tym gruntem, na którym się panowie Rexciowie z poddanemi mieszkaiąc osiedlili, podawszy w possessyą imć panu Janowi Malherowi Bielewiczowi—czesznikowi Kowieńskiemu, daiemy zupełną moc wiecznie, iako samemu imci, tak potomkom, successorom imci, tym wszystkim od mała do wiela władać, disponować, dać, przedać, darować y ku naylepszemu pożytkowi swemu obracać, wszelkie pożytki wybierać samemu imci panu Bilewiczowi y potomkom imci, którzyby religiey ewangelickiey byli. Poddanych zbiegłych, w inwentarzu mianowanych y niemianowanych, którzy ieno w tey maiętności przedtym mieszkali y do niey należą, odyskiwać, waruiąc to imci, iż my sami przez się, successorów naszych, ani przez żadną osobę przeszkody namnieyszey w possessyey imci y pożytkach tey maiętności czynić y w nie się wstępować nie mamy y niebędziemy mogli, oprócz plebaniey, cmentarza zboru, płotu koło zboru y szkoły, paszni do plebaniey y poddanych, na których wyiemek iest osobliwy, list, od imci pana Bilewicza zborowi Bożemu dany, ewinkować, iednak, w żadney rzeczy imci nie powinniśmy y starsi zborowi, także panowie patronowie nie powinni, ale sam imci pan Bielewicz, według spraw wieczystych, któreśmy wszystkie imci oddali, nic sobie nie zostawuiąc, onych bronić się każdemu ma, nie pociągaiąc nas, ani starszych zborowych do ewikciei; nie mamy tedy żadney przeszkody w possessiey y pożytkach czynić imci panu Bielewiczowi y potomkom imci, pod winą zaręki dwunastu tysięcy złotych, o którą zarękę daiemy moc siebie samych, albo każdego, w to się wstępuiącego, pozwać do każdego sądu y prawa ziemskiego, grodzkiego y głównego trybunalnego, by zadwornego. A my, nie wymawiaiąc się żadnemi excepcyami prawnemi, a pogotowiu nieprawnemi, nie biorąc na plenipotenta, na kopią, na munimenta, ani na godzinę, powinniśmy się stawić y skuteczną przyiąć rozprawę; a za wskazem sądu, albo urzędu którego, lub za staniem, albo w niestaniu, urzędu, o zły wskaz, ani strony o zły przewod prawa turbować nie mamy y nie będziem mogli y executiey urzędowey żadney przeszkody y sprzeciwiania się czynić nie będziemy mogli,

pod tąż zaręką zwysz mianowaną, a y po zapłaceniu tey zaręki, by y niepoiednokrotnie, przedsię ten list nasz dobrowolny zapis przy zupełney mocy zostawać ma wiecznemi czasy. Który to list daliśmy z podpisy rąk naszych y z przyciśnieniem pieczęci, tak też z podpisy rąk ichmościów panów pieczętarzów, od nas ustnie a oczewisto uproszonych. Pisan w Szydłowie roku Pańskiego tysiąc sześćset siedymdziesiątego wtórego, miesiąca Marca szesnastego dnia. У того листу подписъ рукъ ихъ милости пановъ печатаровъ тыми словы: Jan Borzymowski—zborów ewangelickich Wileńskich y Żmudzkich superintendent, nomine totius ewangelicae communitatis, do tego wieczystego zapisu. Jako patron do tego zapisu Christof Skinder—woyski Mozyrski; iako od wszystkiego zebrania Wileńskiego naznaczony do tego kontraktu wieczystego Ian Rymwid—czesnik Mozyrski, actor spraw zborowych. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od osob, w tym liście wyrażonych, do tego zapisu wieczystego ręką moią podpisałem: Jan Maliszewski mp. Ustnie proszony pieczętarz od osób, w tym liście pomienionych, Piotr Bohdanowicz Rynkszelewski. Ustnie proszony pieczętarz od osób pomienionych podpisałem ręką swą Alexander Szukowicz. Proszony pieczętarz podpisałem Kazimierz Jachowski—dworzanin iego królewskiey mości.

Который тотъ листъ вѣчистый записъ, за сознаньемъ верху мененой особы, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ записанъ.

1676 г. Іюля 10 дня.

Изъ книги № 255, за 1676 г., л. 335.

110. Трибунальный декретъ, обязывающій Адама Литавора Хрептовича возвратить отнятые имъ у Мацкишскаго Кальвинскаго сбора земли и бояръ съ ихъ семействами и имуществомъ и за пользованіе ими заплатить Виленскому сбору шестьсотъ пятьдесятъ и пять золот. польскихъ.

Року тысеча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсеца Іюля десятого дня.

Въ справѣ его милости пана Яна Ринвида—писаря кгродского Упитского, яко актора всихъ зборовъ евангелицкихъ великого князства Литовского остаючихъ, и ихъ милости пановъ сеніоровъ сбору Виленского, зъ его милостью паномъ Адамомъ Литаворомъ Хрептовичемъ и пани малжонкою его милости, за позвомъ, менечи о безправное и неслушное, мимо право посполитое статутовое и конституціе соймовые, также всякую слушность, особливе мимо листъ признаный фундушевый записъ и тестаментъ зошлой зъ сего свѣта ей милости пани Кенсторговой—судьиной земской Жомойцкой, которымъ небощица певное сѣдлище, гдѣ вжо на немъ

плебанія бывала, и кгрунтъ Лаврина Дзвонника на бочекъ шесть сѣенья жита, въ каждомъ полю выдѣленый и ограниченый, особливе кгрунту волокъ пять, зъ боярами двѣма и зъ пелненьемъ презъ нихъ певной повинности, одлучивши одъ маетности своей Мацкишекъ, въ повѣтѣ Лицкомъ лежачей, на зборъ евангелицкій Мацкишкій вѣчностью записала, лекговала и въ посесію подала, теперь въ томъ всемъ, одъ немалого часу въ спокойномъ держенью, посесіи и уживаню у ихъ милости пановъ сеніоровъ збору Виленского будучимъ, черезъ ихъ милостей позваныхъ особъ, яко держачихъ самой маетности Мацкишокъ, впередъ розныхъ кривдъ, шкодъ, перешкодъ и прикростей розными часы чиненье, а потомъ подъ часъ интеррегнумъ помененого кгрунту Дзвонника на бочокъ шесть въ каждомъ полю сѣенья жита, восполъ зъ самымъ тымъ Дзвонникомъ *віолентеръ* забранье и експульсіи жалуючимъ учиненье, кгрунтовъ тыхъ медзъ поораньe и до своей маетности за одно поспущанье и сѣдлища, гдѣ плебанія бывала, однятье, тѣлъ змерлыхъ фундаторовъ, въ томъ зборѣ Мацкискомъ въ склепѣ лежачихъ, шукаючи яковогo-сь скарбу повыкиданье, трунъ пообдупанье, пощепанье, бояръ зась двохъ, самихъ восполъ и зъ крунтомъ ихъ всимъ петьма волоками, грабечи, біючи, мордуючи, собѣ забранье, а жалуючимъ зо всего того експульсіи учиненье и зъ покойного держенья и посесіи выбитье, собѣ повинности полнить, чинши давать приверненье и одного боярина Шимука Кланина зъ дѣтьми, зъ челядью и зо всимъ добыткомъ невѣдать гдѣ выпроваженье, черезъ што все и некорыстанье тымъ жалуючимъ шкоды не мало учиненье, затымъ до уступенья того всего, до заплаченья всихъ шкодъ поднятыхъ и до верненья пожитковъ, зъ того всего выбираныхъ, о шкоды и вины правные. Ижъ его милость панъ Хрептовичъ и пани малжонка его милости, будучи о то позваными, передъ нами судомъ до права не становили, про то мы судъ ихъ милостей, яко въ року завитомъ на упадъ въ речи здаемъ, а водле права статутового, конституціи соймовой и конфедерацій каптуровыхъ, также водле листу запису признаного фундушевого и тестаменту зошлой зъ сего свѣта ей милости пани Кенстортовой—судьиной земской Жомойцкой, на помененые кгрунты, бояре и всякіе до нихъ принадлежности зборови Мацкискому наданыхъ, которые мы судъ во всемъ ненарушне восполъ зъ интромиссіями и посесіями при зуполной моцы заховуемъ и вѣчными часы утвержаемъ; поневажъ таковые неслыханые права, конституціе соймовые и конфедераційные, также покой посполитый взрушаючіе и кгвалтячіе, а маестатъ Боскій ображаючіе, черезъ его милости пана Хрептовича и пани малжонку его милости акторомъ починеные збытки, шкоды, віоленціе и безправья (зъ) процесовъ, реляцій енеральскихъ, жалобы позовной, продукованыхъ документовъ видоме у суду нашего показали, теды мы судъ и кромъ жадной акторовъ присеги, яко вси тые кгрунты, пляцы Дзвонника и бояръ двохъ зъ ихъ женами, дѣтьми, маетностью рухомою, кгрунтами, лѣсами, сѣножатьми и всякими ихъ принадлежностями и повинностями, яко се въ собѣ маютъ, ово згола зъ тымъ всимъ, зъ чимъ одно зъ посесіи и держенья акторовъ однято есть, водлугъ запису признаного и тестаменту зошлой

съ сего свѣта ей милости пани Кенстортовой — судьиной земской Жомойцкой, его милости пану Яну Рынвиду, яко актору и ихъ милостямъ паномъ сеньорамъ збору Виленского присужаемъ и при посесіи, а спокойномъ уживанью водлугъ правъ, ихъ милостямъ на то служачихъ, вѣчными часы заховуемъ; а затымъ одъ дальшихъ пенъ правныхъ его милость пана Хрептовича и пани малжонку его милости на сесь часъ увольнивши, только зъ кгвалту посполитого двадцать копъ, особливе за починеные въ томъ всемъ шкоды, за выбераные одъ бояръ чинши и за всякое зъ тыхъ кгрунтовъ, лѣсовъ, сѣножатей, также Дзвонника и бояръ презъ тые всѣ часы пожиткованье, шестьсотъ золотыхъ польскихъ, то есть, всего сумою зъ уписнымъ и паметнымъ, намъ суду данымъ, шестьсотъ петьдесятъ и пять золотыхъ польскихъ на его милости пану Адаму Литаворѣ Хрептовичу и пани малжонцѣ его милости жалобливымъ особомъ вскazуемъ, и абы его милость панъ Хрептовичъ и пани малжонка его милости, за поданьемъ собѣ о семъ декретѣ нашемъ въ четырехъ недѣляхъ обвѣщенья, презъ енерала такъ кгрунты Дзвонника, восполъ зъ самымъ Дзвонникомъ, яко сѣдлиска плебаніи и бояръ самыхъ двохъ зъ петьма волоками ихъ кгрунтовъ и все забраные онымъ грабежи, добытки, починеные шкоды и всіо а всіо, што однокольвекъ зъ посесіи и держенья акторовъ одняли, зновъ до посесіи и вѣчистого держенья водлугъ правъ акторовъ уступили, оддали и вернули, и границы, медзе попсованые зновъ направили, такъ и помененую суму, симъ декретомъ нашимъ вказаную, то есть, шестьсотъ петьдесятъ и пять золотыхъ польскихъ тогожъ часу и за тымъ же поданымъ обвѣщеньемъ при енералѣ его милости пану Яну Рынвиду — писарю кгродскому Упитскому, яко актору всихъ зборовъ евангелицкихъ, и ихъ милостямъ паномъ сеніоромъ збору Виленского подъ трояками заруками заплатили и досить въ тымъ всемъ декретови суду нашего учиненью абы ихъ милость обѣдвѣ сторонѣ правне межи собою квитовали наказуемъ.

1678 г. Августа 27 дня.

Изъ книги № 261, за 1678 г., л. 1652.

111. Ремиссійный декретъ главнаго Литовскаго трибунала по жалобѣ провизоровъ Виленскаго евангелическаго збора на экономовъ княжны Людовики Радовиловны за отнятіе фольварка Урбанишекъ, бывшаго въ заставномъ владѣніи провизоровъ збора.

Року тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмого, мѣсеца Августа двадвать семого дня.

Въ справѣ шляхетныхъ ихъ милости пана Яна Фельднера, пана Криштофа Штрунка и пана Яна Бухнера — обыва-

телевъ и купцовъ мѣста Виленского, на тотъ часъ господаровъ и провизоровъ костела *Авкгустане конфессіонисъ*, въ Вильнѣ будучого, зъ ихъ милостями паномъ Казимеромъ Клокоцкимъ — стольникомъ Плоцкимъ, паномъ Станиславомъ Незабитовскимъ, подчашимъ Калискимъ и паномъ Веспезіаномъ Сеницкимъ—подсудкомъ земли Бузской—економами добръ освецоной кнежнички ей милости панны Людовики Каролины Радивиловны—конюшанки великого князства Литовского, за позвомъ до конституцій соймовыхъ, о захованью цалости, безпеченства и покою посполитого ухваленыхъ, менечи о неслушное, мимо право посполитое и мимо право одъ славной памети ясне освецоного княжати его милости пана Януша Радивила—на онъ часъ польного, а потомъ великого гетмана великого князства Литовского и воеводы Виленского, мимо право заставное, на заставу фольварку Урбанишокъ, одъ маетности, названой Свядости, въ повѣтѣ Вилькомирскомъ лежачой, одлучоного, въ сумѣ семнадцати тысечахъ золотыхъ польскихъ монетою доброю, червоными золотыми а битыми талярами, червоный золотый по золотыхъ шести, а таляръ битый по три золотыхъ польскихъ рахуючи, взятое, вышъ менованому костелови Виленскому Августане конфессіонисъ и антецесоромъ теперь жалобливыхъ, на онъ часъ провизоромъ тогожъ костела, до одданья тое сумы заведоного, служачое, *викгоре* конституціи сеймовой заприсежоное, декретомъ его королевское милости асесорскимъ, также и славной памети ясне освецоного княжати его милости пана Бокгуслава Радивила—конюшого великого князтва Литовского, привернеңьемъ самимъ до посесіей и держенья антецесоромъ жалобливыхъ тогожъ фольварку Урбанишокъ утвержоное и апробованое, на звышъ менованый фольваркъ Урбанишки, въ спокойномъ держенью и уживанью одъ колькодесятъ лѣтъ, такъ у антецесоровъ жалуючихъ, яко и у нихъ самихъ теперь зостаючій, трибомъ жолнерскимъ року, мѣсеца, дня и способомъ, въ процесѣ выражонымъ, моцно, кгвалтомъ, такъ на дворъ Урбанишки, яко и на села, до того фольварку приналежачіе, черезъ его милость пана Сеницкого—подсудка земли Бузской, зъ спольной рады, воли и намовы другихъ ихъ милости пановъ економовъ добръ освецоной кнежнички ей милости, пани конюшанки великого князства Литовского, сполуколекговъ своихъ, наѣхавши, владзы дозорцы того фольварку, одъ жалуючого на тотъ часъ въ томъ дворѣ остаючому, пану Якубу Кгросовскому гвалтовне одобравши, послушенство оддаванья вшелякой повинности подданнымъ тамошнимъ выказавши, а самого того дозорцу зъ двора Урбаниского выпендивши, безъ одданья жалуючимъ сумы заставное звышъ менованое семьнадцати тысечей золотыхъ польскихъ и кромъ жадной рефусіей ложоныхъ коштовъ, по одвоеванью непріятельскомъ Московскомъ такъ на реставрацію самого того фольварку Урбанишокъ зруинованого, на засѣвы вшелякіе, на заведенье добытку, быдла, оборы, яко и на запомогу подданыхъ тамейшихъ немалое спендованое сумы, на реестрахъ меновите спецификованое, зъ владзы и поссесіи жалобливыхъ того фольварку Урбанишокъ моцно кгвалтомъ однятье и жалуючимъ зъ оного експульсіей учиненье, при томъ о одповѣдь и похвалку тогожъ часу на здоровье ихъ

милости жалобливыхъ особъ учиненую, затымъ о шкоды и вины правные за декретами и одкладами нашими. Въ которой справѣ, зъ очевистой обудвухъ сторонъ контроверсіи, мы ; судъ форумъ той справѣ передъ собою не узнавши, оную до належного земского Вилькомирского враду на роки найпервей по семъ декретѣ нашомъ у Вилькомиру судить припадаючіе, для принятья межи сторонами, которымъ вси обороны правные вцале захоўуемъ, скуточное въ самой речи розправы, кромъ жадныхъ диляцій, заложивши такъ на врадъ въ допущеню, яко и на сторону въ заживаню оныхъ вины правные, кромъ припозву, одно за симъ декретомъ нашимъ рокомъ завитымъ одкладаемъ.

1679 г. Апрѣля 27 дня.

Изъ книги № 265, за 1679 г., л. 293.

112. Трибунальный декретъ по дѣлу сеніоровъ Виленскаго евангелическаго сбора съ Мирославомъ Рагозою относительно имѣнія Задворья.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ девятого, мѣсеца Априля двадцат семого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князтвѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ семьдесятъ девятый обраными, кгды съ порадку реестрового ку суженью припала справа ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору евангелицкаго, его милости пана Юрья Каминского—войского Рѣчицкого, его милости пана Станислава Мнинского, зъ его милостью паномъ Мирославомъ Рагозою и пани малжонкою его милости пани Анною Корсаковною, за апеляціею, черезъ его милость пана Рагозу одъ декрету враду земскаго Ошменского, въ року прошломъ тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмомъ, на рокохъ Троецкихъ, зъ очевистое контроверсіи ферованого, тутъ передъ насъ судъ урощоною и за припозвомъ, одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ зборовъ евангелицкихъ до попартья апеляціи въ речи, нижей мененой, тутъ передъ насъ судъ вынесенымъ, до которое справы за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору Виленскаго, за моцью листовною правною, собѣ до тое справы даною, панъ Павелъ Кашуба—пленипотентъ становилъ; который поданого по его милости пана Рагозу и пани малжонку его милости черезъ енерала позву сознаньемъ его выписомъ врадовымъ слушне правне доведши, трое воланье пильности стороны своей, на томъ позвѣ написаное, оказавши, кгды далей въ право поступовать и жа-

лобу стороны своей пропоновать хотѣлъ, теды его милость панъ Рагоза озвавшисе, а неприпущаючи умоцаваного стороны поводовой до дальшого продукту правного, абы ихъ милость панове сеніорове копіе зъ декрету враду земского Ошменскаго, одъ которого апеляція черезъ его милость урощона есть, дали, наказанья у насъ суду просилъ. Которое диляціи пленипотентъ стороны поводовой боронечи, ухиленья на сторону, а заразомъ далей сторонамъ въ право поступовать у насъ суду просилъ и домавялъ. А такъ мы судъ въ той справѣ ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору еванелицкого, его милости пана Юрья Каминского—войского Рѣчицкого, и его милости пана Станислава Мнинского зъ его милости паномъ Мирославомъ Рагозою и пани малжонкою его милости, за апеляціею, черезъ его милости пана Рагозу одъ декрету враду земского Ошменского, въ року прошломъ тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмомъ, на рокохъ Троецкихъ, зъ очевистое контроверсіи ферованого, тутъ передъ насъ судъ урощоною и за припозвомъ, одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ зборовъ еванелицкихъ до попартья тое апеляціи вынесенымъ, въ томъ: же врадъ за ремисіею и декретомъ суду головного трибунального учиненою, за жалобою акторовъ стороны неслушного, безправного и кгвалтовного черезъ его милость пана Рагозу и пани малжонку его милости зъ розными оружьемъ, до бою належачимъ, въ року тысеча шестьсотъ семьдесятъ третимъ на маетность, названую Сервечъ, въ повѣтѣ Ошменскомъ лежачую, одъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости на зборъ Сервецкій еванелицкій въ року тысеча шестьсотъ двадцат вторымъ записаную и въ спокойномъ держенью и уживанью акторовъ будучую, наѣханье, оное зъ поддаными и зо всими прыналежностями, зъ житомъ въ полю засѣенымъ, зе збожомъ всякимъ, въ гумнѣ зложонымъ и въ свирнахъ зсыпанымъ, зъ коньми, зъ быдломъ и со всею рухомостью на золотыхъ тысечу будучою, забранье и о експульсію мимо права зъ того имѣнья учиненье, о похвалку, о шкоды и вины правные, обороны его милости пана Рагозы и паней малжонки его милости, зъ присегою на сторону ухыливши, близшихъ при листахъ записахъ и продукованыхъ документахъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору Виленского самосемыхъ до присеги узналъ; а за присегою записы и фундушъ утвердилъ и часть маетности Сервеча однятое зъ поддаными, зъ кресценціею и зо всякими приналежностями акторомъ присудилъ и сумы пѣнезей двѣ тысечи двѣстѣ сорокъ семь золотыхъ и грошей петнадцать польскихъ на пану Рагозѣ и на маетности его Сервечу всказалъ, а взглядомъ похвалки паруку подлугъ права дать наказалъ, затымъ до утверженья того декрету, о шкоды и вины правные. Въ которой справѣ мы судъ, на сесь часъ ніякого разсудку не чинечи, за потребованьемъ одъ его милости пана Рагозы и паней малжонки его милости на копію зъ декрету земского Ошменского, которую дать наказавши, тую справу для принятья межи сторонами, которымъ обороны правные вцале заховуемъ, розправы до дня двадцат девятого сегожъ мѣсеца Априля рокомъ завитымъ, кромъ диляцій, одкладаемъ. А кгды за декретомъ и одкладомъ нашимъ день петнадцатый мѣсеца Мая до принятья скуточное въ ак-

ціи вышъ мѣненой розправы припалъ, теды за приволаньемъ через енерала сторонъ до права одъ его милости пана Мирослова Рагозы и паней малжонки его милости, при бытности самого его милости, панъ Станиславъ Подолецъ, а одъ ихъ милости пановъ сеніоровъ зборовъ еванелицкихъ, за моцью листовною правною, собѣ до тое справы даною, панъ Павелъ Кашуба, пленипотентове становили; съ которыхъ то пленипотентовъ первѣй ихъ милостей пановъ сеніоровъ термину припалого декретомъ суду нашого докладовымъ довелъ, а потымъ пленипотентъ его милости пана Рагозы и паней малжонки его милости, доведши неправность декрету враду земского Ошменского, въ датѣ року прошлого тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмого, мѣсеца Іюля осьмого дня, на рокахъ Троецкихъ, у Мяделѣ, зъ очевистое контроверсіи ферованого, передъ нами покладаного, указовалъ то: ижъ передъ тымъ врадомъ аитовала се справа зъ акторату ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору Виленского и небощика его милости пана Яна Римвида—писаря кгродского Упитского, актора зборовъ великого князтва Литовского, также его милости пана Юрья Каминского—войского Рѣчицкого, и его милости пана Станислава Мнинского зъ его милостью паномъ Мирославомъ Рагозою и пани малжонкою его милости, за ремисіею одъ суду головного трибунального до принятья скуточное розправы стороны якобы неслушного, кгвалтовнымъ способомъ через его милость пана Рагозу и пани малжонку его милости, зъ розными оружьемъ до бою належачимъ, въ року тысеча шестьсотъ семьдесятъ третьемъ, на маетность Сервечъ, въ повѣтѣ Ошменскомъ лежачую, одъ зошлого зъ сего свѣта его милость пана Льва Рагозу и паней малжонки его милости на зборъ Сервецскій въ року тысеча шестьсотъ двадцать второмъ записаную и въ спокойномъ держенью и уживанью у ихъ милостей будучую, не маючи якобы до ней жадного права и приступу, наѣханье и оное зъ поддаными и зо всими приналежностями, зъ житомъ въ полю засѣенымъ, зе збожомъ всякимъ, въ гумнѣ зложономъ и въ свирнахъ зсыпанымъ, зъ коньми, зъ быдломъ и зо всякою рухомостью, рахуючи на тысечу золотыхъ будучую, забранья и експульсіи съ того имѣнья учиненья, о одповѣдь и похвалку, якобы удѣланья. По которого продукованью тыхъ же оборонъ, которыхъ у враду земского Ошменского заживали, и ту у суду нашого заживаючи повѣдилъ: ижъ небощикъ его милость панъ Левъ Рагоза и пани малжонка его милости, пани Катарина Вильчковна, дѣдъ и бабка теперешнего его милости пана Рагозы, не маючи потомства зъ собою зпложоного, зъ милости своей небощику его милости пану Дмитру Рагозѣ и паней малжонцѣ его милости, паней Ганнѣ Руменчевской, сыновцови своему, дѣтемъ и потомкомъ ихъ, по смерти своей маетность, названую Сервечъ, зъ селами, зъ поддаными, прикупями и зо всею приналежностью, въ повѣтѣ Ошменскомъ лежачую, вѣчностью, абы николи въ обчіе руки зъ дому Рагозинского невыходила, записали, маючи варовнѣйшій записъ свой на то дать и ограничить и справы вси вѣчистые пооддавати и записъ свой тотъ передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ признати; на доводъ чого тотъ записъ першій, въ датѣ року прошлого тысеча шестьсотъ двадцать первого, мѣсяца Марца первого дня,

зъ подписомъ руки самого небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости и ихъ милостей пановъ печатаровъ, людей зацныхъ, томужъ небощику его милости пану Дмитру Рагозѣ и пани малжонцѣ его милости даный и во всемъ ведле права споражоный, покладалъ. По которымъ то записѣ своемъ небощикъ его милость панъ Левъ Рагоза и пани малжонка его милости, досить чинечи тому записови своему, листъ вѣчистый записъ другій, томужъ его милости пану Дмитру Рагозѣ и паней малжонцѣ его милости даетъ, записуючи туюжъ помененую маетность Сервечъ, зъ селами и зо всими до нее приналежностями, ничого зъ ней невымуючи и невылучаючи, чого пробуючи видимусъ зъ того запису, въ датѣ року тысеча шестьсотъ двадцать второмъ, мѣсяца Февраля осмьнадцатого дня даного, а въ томъ же року, мѣсеца Февраля двадцать первого дня у суду головного трибунального у Минску признаного, черезъ небощика его милости пана Миколая Рагозу, опекуна теперешнего его милости пана Рагозы, вынятый, продуковалъ. По смерти небощика его милости Льва Рагозы и паней малжонки его милости небощикъ его милость панъ Дмитръ Рагоза—родичъ теперешного его милости пана Рагозы, по смерти паней малжонки своей, именемъ своимъ и потомка своего теперешнего его милости пана Рагозы тую маетность всю зо всими приналежностями въ моцъ, въ держенье и спокойное уживанье урадовне черезъ енерала повѣту Ошменского Клеофаса Маскевича, безъ жадного ни одъ кого бороненья, обнялъ. На доводъ того обнятья квитъ интромисійный того енерала, видимусомъ съ книгъ кгроду Ошменского, въ датѣ року тысеча шестьсотъ двадцать второго, мѣсеца Февраля осьмого дня выданый, продуковалъ; при томъ на дальшій доводъ декретъ суду головного трибунального, въ року тысеча шестьсотъ двадцать осьмомъ, мѣсеца Мая двадцать девятого дня межи небощикомъ его милостью паномъ Старосельскимъ и иннымн особами, а его милостью паномъ Дмитромъ Рагозою — родичомъ теперешнего, стороны половицы маетности тое Сервеча, якобы ему неналежачое, зъ очевистое контроверсіи ферованый, покладалъ, съ которого то доводилъ, ижъ тые записы небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости служачіе, также фундушъ, съ которымъ се теперь ихъ милость одзываютъ, черезъ его милости пана Дмитра Рагозу продукованые были, але судъ головный трибунальный, непримуючи того фундушу, только записы небощика пана Льва Рагозы пану Дмитру Рагозѣ—родичу теперешнего его милости пана Рагозы, на маетность Сервечъ служачіе, утвердилъ и тую маетность водле тыхъ записовъ ему пану Рагозѣ, дѣтемъ и потомкомъ его на вѣчность присудилъ; ку тому еще два декрета: одинъ, въ року тысеча шестьсотъ тридцать третимъ, мѣсеца Апрѣля двадцатого дня, зъ очевистое контроверсіи межи небощикомъ его милостью паномъ Миколаемъ Рогозою, который теперь жалобливого на тотъ часъ у себе въ опецѣ мѣлъ, а межи небощикомъ его милостью паномъ Михаломъ Войною—старостою Пенянскимъ и другими особами у суду головного трибунального ферованый, въ которомъ также тотъ записъ видимусомъ вынятымъ продуковано и оный утвержоно и туюжъ маетность Сервечъ присужоно; а другій декретъ враду земского Ошменского, въ датѣ року ты-

сеча шестьсотъ чотырдесятъ четвертомъ, мѣсеца Февраля дванадцатого дня, вжо зъ акторату самого его милости пана Мирослава Рагозы, кгды до лѣтъ своихъ пришолъ и помененую маетность въ посесію обнялъ, зъ тымъ же небощикомъ его милостью паномъ Войною—старостою Пенянскимъ, зъ очевистое контроверсіи ферованый, покладалъ и въ томъ тотъ же, а не иншій видимусъ зъ того запису продукованый и выражоный есть. Водле тыхъ записовъ его милость панъ Мирославъ Рагоза и зашлыхъ декретовъ будучи тое маетности Сервеча посесоромъ, село Задворье, зъ кгрунтомъ и боярами, до тоежъ маетности Сервеча належачее, не *віолентеръ,* але яко свое власное въ посесію свою обнялъ, шкодъ жадныхъ его милости пану Мнинскому не чинилъ, яко одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ зборовъ евангелицкихъ обвиненымъ есть, и ихъ милость панове сеніорове не могутъ того села Задворья собѣ якобы фундованого доходить, кгдыжъ небощикъ его милость панъ Левъ Рагоза и пани малжонка его милости не могла того села на зборъ евангелицкій записовать, поневажъ першимъ записомъ и тымъ же фундушомъ, при которымъ ихъ милость панове сеніорове ставаютъ, небощику его милости пану Дмитру Рагозѣ, паней малжонцѣ его милости, дѣткомъ и потомкомъ ихъ по животахъ своихъ записали, по которыхъ теперь его милости пану Мирославу Рагозѣ яко по родичахъ сукцесія належитъ. При тыхъ теды записахъ и ясныхъ, явныхъ доводахъ его милости пану Мирославу Рагозѣ самосемому на томъ: яко правдиве маетность Сервечъ зо всими до ней приналежностями небощикъ его милость панъ Левъ Рагоза и пани малжонка его небощику его милости пану Дмитру Рагозѣ и паней малжонцѣ его милости, родичомъ его милости, вѣчностью записали; на томъ, яко его милость жадное експульсіи зъ того села Задворья не чинилъ, речи жадныхъ не забералъ, до присеги у того враду заберано, врадъ земскій Ошменскій неслушне и неправне ихъ милостей пановъ сеніоровъ такожъ самосемыхъ при послѣднѣйшихъ записахъ, чи тежъ фундушу, который не фундушомъ, але тестаментомъ писанымъ есть, а тестаментомъ жадныхъ добръ вѣчистыхъ нихто записовати вѣчностью не можетъ, близшихъ до присеги узналъ, а по присезѣ тое село Задворье ихъ милостямъ паномъ сеніоромъ присудилъ; еще не малый всказъ сумы на его милости пану Рагозѣ и паней малжонцѣ его милости, ку великой кривдѣ и шкодѣ ихъ милости, учинилъ, одъ чого ихъ милость тутъ до суду нашого апеляцію уростили. Затымъ то указавши и выведши, того враду земского Ошменского декрету, яко неслушне ферованого, знесенья и скасованья, а въ самой справѣ, яко у того враду заберано, такъ и теперь его милости пану Рагозѣ самосемому на тыхъ же пунктахъ до пресеги забераючи, близшого его милости до выконанья оное узнанья и при помененой маетности Сервечу села Задворья, кгрунтовъ, прикупи и бояръ, водле першихъ записовъ и зашлыхъ декретовъ, которыхъ во всимъ утверженья, актора своего захованья и тыхъ послѣднѣйшихъ записовъ небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости скасованья и одъ тое жалобы ихъ милостей пановъ сеніоровъ интентованое вѣчне увольненья у насъ суду просилъ. А пленипотентъ ихъ милостей

пановъ сеніоровъ зборовъ евангелицкихъ, у великомъ князтвѣ Литовскомъ будучихъ, доводечи менованого декрету враду земского Ошменского правности, вносилъ то: ижъ кгды за велю декретами суду головного трибунального, зъ очевистое контроверсіи фероваными, и за декретомъ враду земского Ошменского ремисійнымъ, до показанья черезъ его милость пана Рагозу большости справы, которою се былъ заслонилъ, припала справа, его милость панъ Каминскій — войскій Рѣчицкій, декрету враду земского Ошменского добровольне уступилъ, хотечи яко найрыхлѣй въ кривдѣ своей справедливость светую одержать, а потомъ одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ до самое справы и жалобы ставано, и документа, которые и тутъ у суду нашого продукуючи; найпервей покладалъ и читалъ листъ добровольный записъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости, ей милости паней Катерины Вильчковны, въ року тысеча шестьсотъ двадцать второмъ, мѣсеца Февраля осьмнадцатого дня, на село Задворье, надъ рѣчкою Криновизою, и поле Василевское, и подданые въ томъ селѣ будучіе, одъ маетности Сервеча одлучоное, по смерти своей записуючи оное вѣчными часы на зборъ евангелицкій, абы се хвала Божая одправовала, даный, а въ томъ же року и тогожъ мѣсеца Февраля двадцать первого дня у суду головного трибунального признаный, при томъ другій листъ, одъ самое зошлое ей милости паней Рагозиное, зрекаючи се зъ доживотья тыхъ добръ, зборови Виленскому въ року тысеча шестьсотъ двадцать четвертомъ, мѣсеца Іюня двадцатого дня даный, а въ томъ же року, тогожъ мѣсеца Іюня двадцать второго дня въ судѣ головномъ трибунальномъ у Вильнѣ признаный, воспол зъ интромисіями правне справлеными, и посесіи акторовъ своихъ одъ такъ давного часу двома квитами плаченья поборовъ доводечи, покладалъ ку тому право арендовное, одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ его милости пану Каминскому—войскому Рѣчицкому, въ датѣ року тысеча шестьсотъ семьдесятъ второмъ, мѣсеца Апреля двадцать второго дня даное, тудежъ и право влевковое, одъ его милости пана Каминского—войского Рѣчицкого, его милости пану Мнинскому на тую маетность Сервечъ даное, зъ интромисіями и експульсіей, и кгвалтовного однятья села Задворья, зъ боярами, зъ кгрунтомъ пети волокъ, черезъ его милости пана Рагозу и пани малжонку его милости, забранья збожа и инное рухомости, тудежъ учиненное одповѣди и похвалки, протестаціями, одъ акторовъ своихъ до книгъ врадовыхъ донесеными, доводечи, менилъ: ижъ тотъ записъ небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости, съ которого видимусъ покладано, есть вонтпливый, альбовемъ оный на мемрамѣ на позовъ выданымъ есть, кгволи его милости пана Рагозы записаный, за которымъ не можетъ его милость села Задворья, которое на зборъ еванелицкій записаное есть, выигравать, кгдыжъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ не таковые вонтпливые записы, але самые оріиналы зъ выписами зостаютъ и слушне того доходятъ, а до того чи могъ бы небощикъ его милость панъ Левъ Рагоза и пани малжонка его милости, разъ записавши, другому кому, альбо ли тежъ на хвалу Божую одданного дня и року записовать и признавать, презъ то теды само видоме вонтпливость пока-

зуетъ. Што се ткнетъ декретовъ суду головного трибунального, которые продуковано, въ тыхъ не тотъ записъ и видимусъ выражоный есть, але инный на тотъ часъ продуковано, а теперь зъ иннымъ ставаютъ, менуючи, же маетность Сервечъ до держенья и посессіи присужена есть, чому и ихъ милость панове сеніорове не пречутъ, бо только маетность Сервечъ, а не село Задворье, которого въ тыхъ декретахъ не менятъ и не вспоминаютъ. При тыхъ теды записахъ и документахъ справедливыхъ, въ жадной речи не вонтпливыхъ, ихъ молостямъ паномъ сеніоромъ зборовъ евангелицкихъ на дальшій доводъ на томъ: яко правдиве тое село Задворье надъ рѣчкою Криновизою и поле Василевское, записомъ небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости, на зборъ Сервецкій и на провизію казнодѣйскую фундушомъ наданое есть; на томъ: яко его милость панъ Рагоза зборъ, одъ фундаторовъ постановеный, до щенту зруиноваль и не вѣдѣть гдѣ звезлъ, и зъ того села експульсію учинилъ и теперь оное держачимъ; а пану Мнинскому, и паней малжонцѣ его милости на томъ: яко правдиве его милость панъ Рагоза, способомъ въ процесѣ описанымъ, на помененое село Задворье наѣхавши, которое на тотъ часъ за правомъ арендовнымъ въ держенью было, при учиненой експульсіи въ быдлѣ розномъ, въ збожу молочонымъ и немолочонымъ и въ розной рухомости на тысечу золотыхъ забралъ и на свой пожитокъ обернулъ и одповѣдь и похвалку на здоровье ихъ милости учинилъ, у того враду до присеги заберано. Для чого врадъ земскій Ошменскій слушне близшихъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ до присеги узналъ и тое село, всказавши водлугъ права за починеные шкоды совито, присудилъ и паруку на безпечность здоровья его милости пану Рагозѣ по собѣ дать наказалъ, одъ чого неслушне его милость до суду нашого апелевалъ; тогды то указавши, менованого декрету враду земского, яко слушне ферованого, во всимъ утверженья, за неслушное урощенье апеляціи, вины всказанья, а ихъ милостей пановъ сеніоровъ до выконанья того юраменту, которымъ и теперь у суду нашого на тыхъ же пунктахъ забералъ, припущенья у насъ суду просилъ. На то тежъ пленипотентъ его милости пана Рагозы и паней малжонки его милости, чинечи реплику, повѣдилъ: ижъ тымъ записомъ жадное вонтпливости ихъ милость панове сеніорове не задавали у враду земского Ошменского, а хотя бы и задавали, теды бы того ихъ милость не вѣдали, абы записъ небощика его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости на мемранѣ земскомъ Минскомъ написаный былъ, кгдыжъ декрета суду головного трибунального сами высвядчаютъ, же тотъ записъ у суду головного трибунального видимусомъ черезъ небощика его милости пана Миколая Рагозу и продукованый былъ; а до того, чого у земства не заживано и тамъ не ставано, теды и тутъ такъ ставати не могутъ. При томъ покладаю два квиты, доводечи посесій ихъ милостей пановъ сеніоровъ; въ тыхъ квитахъ такъ се показуетъ и знайдуетъ; же одъ инныхъ особъ, яко одъ поборцовъ, даные суть, а до нихъ не тые особы подписали, до которыхъ оные належатъ, але подписалъ панъ Войтехъ Заблоцкій Савичъ, той же вѣры еванелицкой, до чого не повиненъ подписовать, бо ничого не

належить и не былъ поборцою, теды и презъ то само не есть добра посесія ихъ милости, зачимъ ставаючи при першомъ домовяню своимъ и на томъ, яко тотъ видимусъ черезъ небощика его милости пана Миколая Рагозу—опекуна его милости, а не инный, у суду головного трибунального продуковано, и на томъ: яко ничого въ обжалованю ихъ милостей пановъ сеніоровъ виннымъ не есть, до присеги забералъ; а затымъ тыхъ оборонъ ихъ милости, яко неслушныхъ на сторону ухиленья, а при томъ высшомъ домавяню стороны своей захованья у насъ суду просилъ и домавялъ. А такъ мы судъ въ той справѣ ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору еванелицкого его милости пана Юрья Каминского—войского Рѣчицкого, и его милости пана Станислава Мнинского зъ его милостью паномъ Мирославомъ Рагозою и пани малжонкою его милости, за апеляціею, черезъ его милости пана Рагозу одъ декрету враду земского Ошменского, въ року тысеча шестьсотъ семьдесятъ осьмомъ ферованого, тутъ передъ насъ судъ урощоную, а за припозвомъ, одъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ зборовъ еванелицкихъ до попартья тое аппеляціи вынесенымъ, въ томъ: же врадъ за ремисіею и декретомъ суду головного трибунального учиненою, за жалобою акторовъ стороны неслушного, безправного и кгвалтовного черезъ его милости пана Рагозу и пани малжонку его милости на маетность Сервечъ, въ повѣтѣ Ошменскомъ лежачую, одъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Льва Рагозы и паней малжонки его милости на зборъ Сервецкій еванелицкій въ року тысеча шестьсотъ двадцат второмъ записаную и въ скокойномъ держенью и уживанью акторовъ будучую, наѣханье, оное зъ поддаными и зо всякимъ збожомъ, въ полю засѣенымъ и въ свирнахъ будучимъ, также зъ рухомостью, на тысечу золотыхъ будучою, забранья и експульсіи учиненья, похвалки удѣланья, обороны его милости пана Рагозы и паней малжонки его милости зъ присегою на сторону ухыливши, близшихъ при листахъ записахъ и продукованыхъ документахъ ихъ милостей пановъ сеніоровъ збору еванелицкого Виленского самосемыхъ до присеги узналъ, а за присегою записы и фундушъ утвердилъ и часть маетности Сервеча однятую зъ поддаными, кресценціею и всими приналежностями акторомъ присудилъ и сумы пѣнезей два тысеча двѣстѣ сорокъ семь золотыхъ и грошей петнадцат польскихъ на пану Рагозѣ и на маетности оного Сервечу всказалъ, а взглядомъ похвалки паруку водлугъ права дать наказалъ; затымъ до утверженья того декрету, шкоды и вины правные за декретомъ и откладомъ нашимъ. Въ которой справѣ зъ очевистое и достаточное обѣихъ сторонъ при бытности его милости пана Рагозы контроверсіи, мы судъ декретъ враду земского Ошменского, бачечи бытъ неправне ферованый, подносимъ и касуемъ, а затымъ при декретахъ головныхъ трибунальныхъ, зъ очевистое контроверсіи одъ немалого часу зашлыхъ, и при записахъ першихъ близшого быть его милости пана Рагозу самосемого до юраменту узнаваемъ, которому водле добровольного взятья его на томъ: яко справедливе всѣ тые записы и документа, у суду нашого покладаные, справедливые суть и тотъ записъ, а не инный, видимусомъ съ книгъ головныхъ у Минску подъ датою року тысеча шестьсотъ двадцат второго выданый, который

теперь у суду нашего покладано, еще черезъ зошлого его милости пана Миколая Рагозу—опекуна теперешнего его милости пана Рагозы, передъ судомъ головнымъ трибунальнымъ былъ покладаный; на томъ: яко онъ панъ Рагоза жадныхъ речей въ томъ имѣнью Сервечу пану Мнинскому не забералъ, але яко свою власную маетность за тыми декретами и записами обнялъ и ничого въ томъ обжалованью, *рацїоне* забранья речей пану Мнинскому, виннымъ не есть, присегу всказуемъ, которую присегу его милость панъ Рагоза самосемый передъ нами судомъ у Минску на початку судовъ нашихъ въ терминѣ суженья справъ воеводства Новгородского, по третьимъ воланью на завтрее, выконати маетъ. А по таковой присезѣ мы судъ записы послѣднѣйшие ихъ милостей пановъ сенїоровъ, въ контроверсїи выражоные, поднесши и скасовавши, пречоного его милости пана Рагозу при записахъ першихъ и декретахъ очевитыхъ трибунальскихъ, которые мы судъ, яко слушные и правные во всемъ утвержаемъ, а затымъ при спокойной вѣчистой посесїи всее маетности Сервеча и села вышъ менованого Задворья, водле запису небощика его милости пана Льва Рагозы, зоставуемъ и одъ тое черезъ ихъ милостей пановъ сенїоровъ збору Виленского и его милости пана Мнинского интентованое акцїи вѣчне вольного чинимъ.

Которая справа есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ записана.

1680 г. Августа 20 дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 1252.

113. Опредѣленіе Виленскаго духовнаго суда по дѣлу Кальвинскаго проповѣдника Мартина Невѣрскаго о богохуленіи.

По жалобѣ Виленскаго мѣщанина Іозефовича на Кальвинскаго магистра Невѣрскаго по поводу богохульства, произнесеннаго имъ на католическую вѣру, въ духовномъ судѣ разсматривалось это дѣло въ продолженіи многочисленныхъ засѣданій. Не смотря на то, что защитникъ обвиняемаго Илевичъ отказался отъ защиты своего кліента, въ дѣло вмѣшались Кальвинскіе старшины и доказали, что на основаніи конституцій и королевскихъ привилегій, богохульство, какъ оскорбленіе величества небеснаго, не подлежитъ духовному суду, а трибунальскому или королевскому, судъ духовный передалъ это дѣло на разсмотрѣніе трибунала.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятого, мѣсеца Августа дванадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ

на рокъ теперешнїй тысеча шестьсотъ осьмдесятый обраными, ставши очевисто у суду панъ Павелъ Кашуба оповѣдалъ, покладалъ и ку активованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ подалъ декретъ въ Богу превелебного его милости ксендза Симона Альбрехта Млынецкого—официiала Виленского, въ справѣ инстигатора его милости, на тотъ часъ будучого, зъ деляцiй Андрея Iозефовича, мѣщанина и купца Виленского, зъ предикантомъ Кальвинскимъ Мартиномъ Невѣрскимъ, о речь въ немъ мененую, року прошлого, тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Октебра остатнего дня у Вильни ферованый, просечи, абы тотъ декретъ мененого его милости ксендза официiала Виленского былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ. Который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ.

Actum Vilnae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die vero mensis Octobris ultima. Coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młyniecki—s. theol. et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. maiestatis secretario et cancellariae m. d. Lit. regente, comparens personaliter instigator officii praesentis, ex delatione famati Andreae Jozefowicz—civis et negotiatoris Vilnensis, oblata citatione pro sua parte in et contra honoratum Martinum Niewierski, praedicantem synagogae Calvinisticae, debiteque ut apparebat executa, et in termino hodierno ex visitationis legitime incidenti, contra dictum supra honoratum Niewierski citatum verbo proposuit: quod ille odio religionis sanctae catholicae et personae supra dicti actoris, ad eandem ex Calvinismo conversae, requirentis extraditionem famulae suae, post multa sibi damna illata profugae et apud dictum praedicantem repertae, non modo ipsum verbis contumeliosis et honorem illius laedentibus affecit, verum etiam ausus fuerit blasphemiam publicam, cognominando eandem fidem diabolicum inventum, committere perlectaque in subsidium probationis protestatione, eo nomine prius verbotenus, sub actu diei decimae nonae Octobris anni praesentis, ad acta praesentia consistorialia ac die hodierno fusius in scripto oblata et suscepta, de qua infra petiit. ante omnia personalem comparitionem memorati Niewierski innixus praeiudicato fani Coanensis, cuius praedicans ipse ad obiectum sibi crimen iudicialiter comparens respondere vigore decreti iudicialis debuit, iniungi et mandari, neque praeterea ullam adferri legalitatem dixit, excusantem eum a personali comparitione, cum de iure perillustres, illustres et valetudinariae tantum personae per plenipotentem respondere soleant. In contrarium vero pars citata, per plenipotentem suum nobilem dominum Stanislaum Ilewicz, cum assistentia n. n. d. d. seniorum caetus calvinistici, scilicet Joannis Golii et Reinholdi Bizing, iudicialiter comparentium, inferebat declinatoriam fori exceptionem, allegatis confoederationibus tribus, sub interregno consensu ordinum regni factis: primam anno 1632, alteram anno 1648, ultimam anno 1668, vi quarum praedicantibus dissidentium, in causa rerum quarumvis et iniuriarum, forum coram iudice seculari, tribunal nempe m. d. Lit. designatur et petit circa iura

allegata conservari, forique exceptione admissa, causam ad tribunal m. d. Lit. tanquam forum competens remitti. Instigatore vero personalem comparitionem dicti Niewierski urgente et postulante, et perillustris ac admodum reverendus dominus iudex post interlocutionem decrevit, quatenus in futuro iuris termino peremptorio blasphemus honoratus Niewierski ad respondendum ad obiectum crimen compareat, praesentibus illustri et admodum reverendo domino Christophoro Chmieliński — canonico Smolenscensi et reverendo domino Thoma Kowalski—vicario ecclesiae parochialis Vilnensis sancti Joannis, protestationis vero, de qua supra est facta mentio, is est qui sequitur tenor. Anno millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die vero mensis Octobris decima nona, coram officio actisque praesentibus constitutus personaliter famatus Andreas Jozefowicz—civis et negotiator Vilnensis, in praesentia mei notarii infra scripti, tenens in manibus suis scripto comprehensam protestationem in et contra honoratum Martinum Niewierski—praedicantem caetus calvinistici, petit eandem ad acta praesentia suscipi et ingrossari; quod et obtinuit, quae est tenoris talis. Żałował et quam sollennissime, tak swoim, iako y totius catholicae verae fidei s. romanae, nomine protestował się imść pan Andrzey Józefowicz, mieszczanin y kupiec Wileński, na predicanta zboru Wileńskiego—pana Marcina Niewierskiego, o to y takowym sposobem: iż gdy maiąc tam do obżałowanego pilną potrzebę, a w dobry sposób, to iest, upominaiąc się szkodnika swego, żeby wydać chciał, tedy on nie tylko onego wydać niechciał, ale owszem protestanta poczoł napastować his verbis, non tantum honorem ipsius, sed et fidem sanctam romanam afficientibus, nempe his formalibus: Coś ty to uczynił, a to stałeś się apostatą, y diabłuś pewnie duszę oddał, diabelskąś przyioł wiarę, która cię zaprowadzi do diabła y z waszemi starszemi; y ieszcze barziey uszczypliwemi, których pudor tu proferre nie dopuszcza, łżył słowy, o którą takową contra fidem sanctam romanam catholicam blasphemią, iako y o contempt całey religii chcąc protestant prawem czynić, dał tę protestacią do xiąg ku zapisaniu. Quaequidem protestatio est actis praesentibus consignata et parti offerenti per extractum extradita. Actum Vilnae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die veneris, quae erat mensis Nowembris quarta, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Alberto Młyniecki — s. theologiae et u. iuris doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. maiestatis secretario et cancellariae m. d. Lit. regente, in eiusque publica audientia, in termino hodierno ex actis legitime incidenti, comparens personaliter nobilis dominus Laurentius Minkiewicz—plenipotens famati Andreae Jozefowicz, civis et negotiatoris Vilnensis, actoris principalis, nomine instigatoris insistit et ursit comparitionem personalem honorati Martini Niewierski—praedicantis caetus calvinistici, anteriori decreto proxime elapsa die iuridica eidem iniunctam partis citatae procuratore nobili Stanislao Ilewicz, in praesentia et cum assistentia nobilium d. d. seniorum caetus calvinistici Reinholdi Rizing et Joannis Golii legalitatem infirmitatis H. Niewierski inferente

et cum praedictis n. d. senioribus exceptionem fori opponente et ad itidem competens H. Niewierski citatum cum actore supra memorato remitti postulante. Ex adverso nobilis dominus Minkiewicz adduxit, non posse in praesenti causa nobiles praememoratos, ut se vocant, seniores et patronos honorati Niewierski allegare infirmitatem et exceptionem fori petere, donec producant in scripto instrumenta creationis et deputationis senioratus sui petitque illos non admitti, donec id praestent et faciant. Qui perillustris et admodum reverendus d. iudex ut supra, satisfaciendo instantiae partis actoreae, quatenus nobiles seniores, ut supra, in futura iuris die senioratum suum authenticis scripturis legitiment, iniunxit et sententiavit. Actum Vilnae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die vero lunae, quae erat mensis Novembris septima, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młyniecki—s. t. et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus, et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis,—s. r. m. secretario et cancellariae m. d. L. regente, in eiusque publica audientia, in termino hodierno, ex actis legitime incidenti et proveniente, comparentes personaliter nobiles domini Reinholdus Bizing et Joannes Golius, seniores advitalitii caetus Calvinistici Vilnensis, in vim legitimationis dicti senioratus, vigore decreti anteriori iuridica lati produxerunt per plenipotentem suum nobilem dominum Stanislaum Ilewicz literas testimoniales honoratorum tam Nicolai Dzidzkiewicz, quam Martini Niewierski—praedicantium, seu, prout illi se vocitant, ministrorum verbi Dei et in subsidium eiusmodi testimonialium ipse nobilis dominus Golius, literas invitatorias pro eadem senioratus functione ad se in itinere existentem a dd. praesidentibus generali conventuì suo datas et manibus illorum subscriptas exhibuit, petieruntque easdem legi addmitti et suscipi ac se legitimos seniores et patronos honorati Niewierski, citati ad instantiam instigatoris ex delatione famati Andreae Jozefowicz, occasione quasi blasphemiae, agnosci. Ex adverso nobilis dominus Minkiewicz—procurator famati Andreae Jozefowicz, nomine instigatoris officii intulit, non esse admissibiles eiusmodi literas, uti in causa sua et pro parte attestantium, proinde, ut aliud authenticum documentum, seu instrumentum creationis et deputationis suae a dominis praesidentibus suis producant et praesentent, seu ipsum librum, in quo sunt descripti et ordinati in senioratum, exhibeant, petiit et postulavit; replicante nobili domino Ilewicz, partis citatae procuratore, et admissibilem esse attestationem honorati Dzidzkiewicz, uti notioris de actis suae synodi, urgente et eam admitti petente, ac pro legitimis senioribus dictos supra dd., pro praedicante suo instantes, agnosci postulante. Actorea vero parte, ut supra instante et perillustris et admodum reverendus iudex, ut supra, inhaerendo priori decreto suo, procedendum partibus ulterius in futura iuris, salvis ab utrinque beneficiis iuris et defensis, iniunxit et demandavit, praesentibus perillustribus et admodum reverendis dominis, Valeriano Stanislao Judycki—suffraganeo et archidiacono, referendario et notario m. d. Lit., Alexandro Kotowicz—nominato Smolenscensi scholastico, Eustachio Kotowicz,

canonico Vilnensi, s. r. m. secretario et me notario, infra scripto, actum Vilnae anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die lunae mensis vero Novembris decima quarta, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młynecki, s. theol. et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. m. secretario, et cancellariae m. d. Lit. regente, in eiusque publica audientia in termino hodierno, legitime ex actis incidenti et proveniente, personaliter comparens famatus Andreas Jozefowicz—per procuratorem suum nobilem dominum Laurentium Minkiewicz verbotenus institit, quatenus pars citata, vigore decreti anterioris iuridica lati procederet in causa. Ex adverso partis citatae, personaliter comparentis, plenipotens nobilis dominus Stanislaus Ilewicz, allegando tres supra memoratas regni constitutiones: primam feliciter anni 1632, aliam anni 1648, postremam 1668, iuxta quarum continentiam et seriem ministris in religione dissidentium ex quacunque occasione et ratione quarumvis rerum et iniuriarum forum coram iudicio saeculari in Lithvania apud magnum eiusdem tribunal designatur, petit se circa iura allegata conservari et se ad forum competens remitti, actore temere litigante. In contrarium partis actoreae plenipotens nobilis dominus Laurentius Minkewicz, replicando intulit, quod praeterita iuris reiecta exceptione iniunctum fuerit procedere in causa obiectae honorato Martino Niewierski—praedicanti caetus Calvinistici Vilnensis, blasphaemiae verbalis. Quod vero attinet constitutiones, ab adversa parte contra se adductas, intulit, quod in illis ratione quarumvis rerum et iniuriarum civilium mere, non vero spiritualium, (inter quas numeratur blasphemia), ministri in iudicio, magni tribunalis convenire et respondere debeant' et quamvis iuxta Jodocium Damhonderium blasphemia sit mixti fori, tamen proprium meretur forum coram iudicio spirituali, item quod crimen laesae maiestatis divinae, quod capitalissimum censetur, non nisi in spirituali foro tractari debeat, blasphaemiam vero esse crimen laesae maiestatis divinae ex iure canonico, iuxta eundem Jodocium Damhonderium, probavit, in cuius probationis subsidium adduxit ex decade publicarum quaestionum reverendissimi Andreae Lipsii, questione quinta paragraphum secundum, sic disponentem: Constitutiones et statuta, contra libertatem ecclesiasticam facta, ipso iure non valere, praeterea, quod contra supra dictas confoederationes, tanquam in ecclesiae praeiudicium dissidentibus senatorii ordinis spiritualibus statutas, sint multi protestati, quae, nemine contradicente, more regni, si valere debeant, constitui solent. Deinde ex eadem Lipsii decade lecta protestatione contra similem dictis supra confoederationem, petiit, hic in praesenti causa forum adinveniri. Incontrarium citata parte per plenipotentem suum nobilem Stanislaum Ilewicz ex confoederatione anni 1632, folio 11, non obstare valori confoederationum protestationes, contra easdem factas, deducente et nobili domino Joanne Golio aliquod praeiudicata pro sua parte afferente, scilicet primum: in causa blasphaemiae facta a monialibus s. Michaelis, hic valere circa ademptionem caetus murati calvinistici obiectae, in comitiis generalibus

factam; secundum: in causa blasphaemiae verbalis citatum generosum . dominum Medeksza reum ex castro Wołkowisiensi et non iudicio spirituali emanatum; tertium in causa Szydłowiensi recentissimum occasione obiecti criminis laesae maiestatis divinae, suae religionis sectatoribus, quasi per explosionem bombardae ad crucem factam, perpetrati, quae causa inter exorbitantias ad comitia coronationis serenissimi regis feliciter moderni devoluta erat; eodemque domino, dicto supra, libertatem a foro petente et perillustris ac admodum reverendus dominus iudex ut supra hanc causam, uti magnae importantiae libellandam iniunxit et mandavit, quatenus pars actorea intra triduum rationes a se propositas et proponendas scripto comprehensas det ad cancellariam, intra aliud vero triduum pars citata eidem libello suis scriptis respondeat iuridica, tunc existente, praesentibus reverendo domino Andrea Borzycki—parocho Wołkołatensi et me notario, infra scripto. Actum Vilnae anno domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die veneris, quae erat mensis Decembris secunda, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młynecki—s. theologiae et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officialibus generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. m. secretario et cancellariae m. d. Lit. regente, in eiusque publica audientia in termino hodierno, ex actis legitime incidenti, comparens personaliter nobilis dominus Joannes Golius—senior caetus calvinistici ac causae ratione blasphaemiae a famato Andrea Jozefowicz—cive et negotiatore Vilnensi, honorato Martino Niewierski—praedicanti Vilnensi, obiectae, patronus, satisfaciendo anteriori decreto, quo sibi conservatio termini indulta fuerit, in et contra dictum supra famatum Jozefowicz, actorem, praemissa solenni protestatione proponendo intulit: quod idem corde dissidendo causae suae eandemque decertando, uti mere vexatoriam et per omnia calumniosam, nec ipse, tanquam principalis, nec patronus suus nobilis dominus Laurentius Minkiewicz hucusque libellum propositionis suae, prout decreto speciali iniunctum fuerat illi, ad cancellariam consistorialem dederit, imo, contemnendo et vilipendendo sacrum subsellium sedis ordinariae, in termino hodierno non comparuerit, accusataque contumacia ipsius honoratum Niewierski, citatum, liberum a foro pronuntiari et salvam actionem domini instigatoris officii ratione contemptus et vilipendii iudicii sui suorumque decretorum reservari contra eundem famatum Jozefowicz petit et postulavit, in praesentia nobilis domini Laurentii Minkiewicz—procuratoris supra memorati famati Jozefowicz, actoris principalis eiusdem domini, ut supra, eiusque negligentiam in promovenda ab ipso instituta actione accusantis et separatum tam ad certandum iure, quam ad offerendum libellum, de quo supra offerentis eundemque prae manibus habentis et iudicialiter monstrantis, ac tandem ad comparitionem principalis sui praedicti causam differi postulantis; adversa parte ut supra decerni petente, et perillustris ac admodum reverendus dominus iudex non concessa libertate a foro parti citatae, eidem, quatenus de temere mota lite, aut ad persequendam causam, a se intentatam, contra famatum Jozefowicz extradantur citationes ex cancellaria decernit, utque patronus suus nobilis do-

minus Laurentius Minkiewicz in cancellaria, seu iudicialiter in futura iuris libellum propositionis suae contra honoratum Niewierski producat et praesentet, sub amissione causae damandavit. Hac sua mediante ad praemissa sententia, praesentibus perillustri et admodum reverendo domino Adalberto Beynart—canonico Vilnensi et me notario infrascripto, actum Vilnae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagessimo secundo, die lunae, quae erat quinta Decembris, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młyniecki, s. theol. et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. m. secretario et cacellariae m. d. Lit. regente, in eiusque publica audientia in termino hodierno, ex actis legitime incidente, comparens personaliter nobilis dominus Laurentius Minkiewicz—procurator famati Andreae Jozefowicz, civis et negotiatoris Vilnensis, personaliter, prout adcitatus fuerat, comparentis, contra exceptionem fori nulliter a partis citatae, scilicet honorati Martini Niewierski—praedicantis caetus calvinistici, patronis et senioribus in causa blasphemiae illatum libellum produxit, legit et, ut adinvento foro pars citata respondeat, iniungi nomine instigatoris postulavit, comparentibus etiam personaliter nobilibus dominis, Joanne Golio et Reinholdo Bizing, senioribus dicti supra caetus, tanquam patronis et defensoribus honorati Niewierski—praedicantis sui et ad relibellandum sibi iuris futuram concedi petentibus et perillustris ac admodum reverendum dominus iudex petitum beneficium iuris parte citatae indulsit terminumque respondendi ad libellum feriam sextam praefixit, praesentibus generoso domino Nicolao Żukowski—advocato iurisdictionis metropolitanae Vilnensis meque notario, infra scripto, cuius quidem libelli per actoream partem producti, talis, qui sequitur tenor: Famatus Andreas Jozefowicz—civis et negotiator Vilnensis, inhaerendo protestationi suae, anno currenti, mense Octobris, die decima nona, ad acta consistorialia facta contra honoratum Martinum Niewierski, ministrum, ratione blasphemiae, per eum commissae, et in eadem protestatione sufficienter expressae, satisfaciendo decreto iudicis et intentioni partis citatae, quod haec causa non alibi, nisi hic coram iudice spirituali (non obstantibus constitutionibus, per partem adversam allegatis) tractari debeat, sequentes dat et porrigit rationes; *Primo*, iura canonica disposuerunt certas causas iudicandas esse per iudicem ecclesiasticum, ut videre est in praxi episcopali, parte secunda, cap. 4, artic. 3, num. 18 et primo quidem ratione delicti, ubi enim quis deliquit, ibidem est puniendus, nec excusatur aliqua praeeminentia, quominus puniri possit, ita, quod nec episcopus delinquens in aliena diaecesi excusetur, sed potest ab ordinario loci, iudicari in causis sortiti fori; *secundo*, ratione causae, quae mere ecclesiasticum iudicem concernit, quia blasphemia, sive verbo, sive facto et cuiuscunque sit speciei, est crimen laesae maiestatis divinae et non alter iudex, nisi ecclesiasticus debet cognoscere, iudicare, decidere et post convictionem ad brachium saeculare pro executione remittere; *tertio*, ratione domicilii et professionis sortitur hic forum, quia citatus vocitans se ministrum verbi Dei, non in ditione sua lutherana

seu calvinistica, sed in hac diaecesi Vilnensi, crimen blasphemiae commisit, ergo respondere tenetur; *quarta* idem citatus licet si in causa praesenti in elusionem fori dicat, se non esse spiritualem, sed laicalem personam, verum tamem haec ratio suffragari nequit, ut idem ibidem Piaseccius, in Praxi episcopali numero 22 in haec verba scribit: Laici etiam licet proprium habeant forum coram iudice laice, in certis tamen casibus subiecti sunt iurisdictioni iudicis ecclesiastici, quos casus numerat glossa, ut ibidem sufficienter legere licet; *quinta* non solum iura canonica, sed etiam civilia certas causas et specialiter causam blasphemiae iudicare permittunt et quidem per utrumque, tam spiritualem, quam secularem iudicem, ut videre est in Jodoco Damhonderio, in Praxi rerum criminalium, capite decimo sexto, de crimine laesae maiestatis divinae, quod est omnium criminum gravissimum, numero decimo octavo, ubi in haec formalia scribit: Si quispiam vero scire desideraverit, quomodo blasphemantes a iure canonico arceantur, sive plectantur, confugiat ad capitulum Statuimus, extra de maleficiis, ubi monstratur blasphemiae esse mixtum crimen, sive mixti fori, eoque non minus saeculari, quam canonico iure puniendum. Praeterea blasphemiae crimem est nulli unquam piorum hominum dissimulandum, aut tacendum, quem potius quam citissime prodendum adeo, quod blasphemantem non deferens, ipse tanquam maleficus blasphemanti consentiens puniendus est; *sexta*, praxis continua docet, omnes dominos dissidentes, cuiuscunque sunt sectae, in multis causis forum habere coram iudice spirituali v. g. in causa apostasiae, usurae decimarum, matrimoniorum etc. et consequenter et in causa praesenti, citatus sortiri forum debet. Quod vero attinet ad constitutiones partis citatae, in ordine ad excipiendum forum allegatas, praetermissis multis alliis rationibus, quae ex iure canonico et civili allegari possunt, sufficit modo allegasse reverendissimum Lipsium Quaestionum publicarum quaestione quinta, numero primo, ubi dicit: Consuetudines et statuta contra libertatem ecclesiasticam facta, ipso iure non valere, quin imo huiusmodi statuta de volumine legum abradi debent et non solum statuentes, sed etiam consentientes, talibus statutis utentes et omnes in tali loco habitantes, puniuntur; prout habetur in constitutione Friderici imperatoris. Idem reverendissimus Lipsius quaest. publicar., multa possibilia scribit contra dominos dissidentes, allegantes articulos confoederationis non posse suffragari, ex quo omnium ordinum, contra quaslibet confoederationes factae sunt protestationes. Praeter alias multas anteriores et posteriores protestationes, modo novissime in confoederatione, anno millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo, tum etiam in ordine electionis felicissime moderni regnantis, anni millesimi sexcentesimi sexagesimi noni legendae sunt protestationes et quoniam posteriora ligant priora, ideo si quae antea protestationes videbantur militare pro parte dominorum dissidentium, modo per protestationem totius reipublicae novissime factam, in omnibus derogatum est. Ex his igitur breviter praemissis rationibus petit pars actorea, ut adinvento foro in causa praesenti tanquam coram iudice competenti procedere parti citatae iniungatur; quod dat et porrigit salvis ulteribus beneficiis

iuris in toto sibi resservatis. Actum Vilnae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die veneris, quae erat mensis Decembris nona, coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Adalberto Młynecki—s. t. et u. i. doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali, sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. m. secretario et cancellariae m. d. Lit. regente et in eius publica audientia comparens personaliter nobilis dominus Joannes Golius—senior caetus calvinistici, in causa et actione, ratione blasphaemiae a famato Andraea Jozefowicz—cive et negotiatore Vilnensi, honorato Martino Niewierski—praedicanti eiusdem caetus obiectae, ad instantiam eiusdem famati Jozefowicz per instigatorem eiusdem officii agentis, relibellationemque urgentis intulit, quod nobilis dominus Stanislaus Ilewicz — patronus causae suae, qui eiusdem defendendae onus susceperat, eandem nescitur quo motivo, desertavit et amplius defendere non vult, idcirco ad relibellandum partis actoreae propositioni alium sibi addi patronum, utpote nobilem dominum' Joannem Lisiewski, cum praefixione termini ad futuram iuridicam relibellandi petit et postulavit, quod mediante sententia iudicis obtinuit in id ipsum tam nobili domino Lisiewski, quam parte actorea consentientibus et ratione delationis actorea parte soleniter protestatione, parte vero citata reprotestatione, praesentibus perillustri et admodum reverendo domino Alberto Casimero Beynart — canonico, Francisco Fasciszewski—concionatorio regio, Simone Sliżewski—praeposito Rakoviensi, vicario, cathedralibus Vilnensibus, aliisque plurimis et me notario infra scripto. Actum Vilnae, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo, die vero lunae, quae erat mensis Decembris duodecima coram perillustri et admodum reverendo domino Simone Alberto Młyniecki—s. theologiae doctore, canonico, vicario in spiritualibus et officiali generali sede vacante episcopatus Vilnensis, s. r. m. secretario et cancellariae m. d. Lit. regente et in eius publica audientia, comparens personaliter nobilis dominus Joannes Lisiewski—plenipotens iudicialiter additus, post desertationem spontaneam nobilis domini Stanislai Ilewicz produxit et exhibuit nomine nobilium dominorum seniorum, ut supra caetus calvinistici Vilnensis, scriptum relibellationis, petendo illud admiti legi et in favorem causae suae decidi, cuius quidem scripti sequitur tenor, et est talis: Perillustris et reverendissime domine, nobiles domini Reinholdus Bizing — secretarius s. r. m., tum et Joannes Golius in et tanquam ad causam infra scriptam ex parte iurium ac privilegiorum, caetui calvinistico servientium, interressati et adsciti, nomine suo et nomine honorati Martini Niewierski—ministri caetus eiusdem, uti principales agentes, solenni praemissa reprotestatione ac manifestatione in et contra famatum Andream Jozefowicz—civem et negotiatorem Vilnensem, tam ratione sinistrae delationis et calumniosae traductionis, in causa blasphaemiae et laesae tremendae maiestatis divinae, quasi per citatum modernum perpetratae, coram officio consistoriali Vilnensi factae et attentatae, quam et ratione indebite evocationis extra forum salvam sibi in foro fori contra eundem famatum Jozefowicz, uti sinistrum delatorem et calumniatorem

reservando actionem, prout in primo termino verbaliter exceptionem fori declinatoriam opponebant, ita adpraesens circa iura et constitutiones regni et m. d. Litvaniae, persistendo rationes per partem adversam in parato scripto porectas sic dicebant, non animo litem contestandi, sed informationis gratiae, in ordine ad probandam exceptionem fori declinatoriam in exordio ipso captavit, abunde satis actor benevolentiam iudicis et causae dum agnoscit, constitutiones regni obstantibus iuribus canonicis et civilibus, non posse quidquam parti conventae prodesse, sat enim est pro parte conventa, eo magis militat ac valet ius provinciale, ac constitutio regni, cui citati sunt subiecti, quia alia iura civilia, ac canonica, quibus non subsunt citati et omnes dissidentes dispositio itaque iuris canonici et praxis episcopalis, parte secundo capite quarto, articulo tertio, numero decimo octavo non valet, stante exceptione et constitutione regni, neque extendit se ad personas extra iurisdictionem episcopalem et obedientiam eiusdem existentes, per expressum textum constitutionis, aliarumque de immunitatibus ecclesiasticis, libertatibus ac praerogativis ecclesiarum in religione dissidentium fusius eo nomine obloquentium, uti videre est in omnibus constitutionibus et confoederationibus regni, per iuramentum serenissimorum regum Poloniae et magnorum ducum Litvaniae confirmatis, et sacrosancte ac inviolabiliter hucusque observatis. Praesertim vero in constitutione novella moderni feliciter regnantis anni millesimi sexcentesimi sexagesimi noni, tum et constitutione et confoederatione anni millesimi sexcentesimi sexagessimi octavi aliisque quam plurimis anterioribus constitutionibus et confoederationibus regni ex delicto citatus forum sortiri: powinien nie gdzie indziey, tylko in iuridicis ordinariis castrensibus aut tribunalitiis magni ducatus Litvaniae, aut comitialibus regni, in quibus iudiciis iuxta praescriptum legis, et continuam praxim, omnes in religione dissidentes, in omni delicto et quovis genere actionis, tam ex bonis, quam ex persona conveniri solent, ac debent et hic textus per partem adversam allegatus concernit, solummodo personas spirituales et non seculares, alias omnes actiones criminales loci ordinarius diiudicare et exequi deberet, quas diiudicat iudicium castrense maydeburgense et alia iudicia ac officia ex natura et exigentia causae, forum praecise na seymie sortiri ma podług wyraźnego prawa statutowego artykułu wtorego, z rozdziału pierwszego, iako in crimine laesae maiestatis, które distinguitur in crimen laesae maiestatis divinae et laesae maiestatis humanae. Quoniam igitur lex imperat, non disputat, nobis legi optemperandum est, ex domicilio nie może strona naciągać forum, domicilium albowiem citati non est in bonis et fundo iurisdictioni episcopali subiecto, sed in bonis terrestribus iurisdictioni terrestri et iudiciis ordinariis regni castrensibus, terrestribus et tribunalitiis subiectis, iura civilia, quae utrique iudicii permittunt iudicare causam eiusmodi, confundunt iurisdictiones et iura regni specialia, nam ibidem docet spiritualem iudicem cognita causa blasphemiae debere remittere ad iudicem saecularem, frustra igitur iuxta regulam iuris ferrentur decreta, si debitae executioni demandari non possint et exinde apparet, maior potestas et

authoritas iudicis saecularis in diiudicandis eiusmodi causis, quando executio et paena manet penes iudicem saecularem, tum quia paena criminis et causae manet extra iudicem spiritualem, quia paena infamiae colli et confiscationis bonorum, quae concernit crimen eiusmodi, pertinet ad iudicem saecularem, non vero spiritualem, quia est paena saecularis et provincialis. Quoad Jodocum Damhonderium permisit utrique iudici iudicare causas blasphemiae, puta quia contra spirituales et iurisdictioni episcopali subiectos, non vero dissidentes et specifice ministros eorum, quibus forum speciale, ratione quarumvis rerum et iniuriarum praescripsit lex, in iudiciis ordinariis tribunalitiis magni ducatus Litvaniae, tum quia idem eodem textu executionem iudicatorum demandavit iudici seculari, ad quem citat forum excipiunt permittente eadem lege et authore. Ad sextam rationem negatur consequentia et praxis continua, non enim practicatum, sed inauditum est, quempiam ex ministris caetus calviniani coram loci ordinario, in quibusvis causis tam voti, quam facti comparere, et forum pati, non obstantibus anterioribus decretis, et praeiudicatis, inter dissidentes factis et ultro nec acceptatis, neque probabit pars actorea praxim et usum curiae spiritualis inter caetum calvinisticum et quemvis privatum a tempore immemorato, imo contrarium deducitur et probatur, quia in eiusmodi actione et causa blasphemiae citatus forum castrense sortiri debet, neque iudicem in hac causa, sed actorem magis agnoscit ipsummet loci ordinarium, prout videre est in iudico castrensi Vilkomiriensi anno millesimo sexcentesimo sexagesimo nono, die vigesima septima Martii inter illustrissimum ac reverendissimum dominum episcopum Vilnensem et decanum Vilkomiriensem actorem et generosum Samuelem Medeksza, in eiusmodi actione et causa citatum et inculpatum, tum et in iudiciis comitialibus regni ocasione eiusmodi blasphemiae et facti in anno 1640 die vigesima sexta mensis Maii inter moniales ordinis s. Francisci, ad aedes sancti Michaelis existentes, actrices et caetum calvinisticum ad praesens citatos et iudicatos. Quod attinet refutationes iurium et constitutionum regni, hae minime valent, cuius enim est, condere eiusdem est et interpretari, neque reverendissimus Lipsius iura regni invalidare potuit, ac debuit, stantibus anterioribus iuribus confoederationibus ac constitutionibus regni, quae nonnisi unanimi consensu omnium ordinum regni statuuntur, stabiliuntur et tolluntur, neque protestationes, per partem adversam allegatae, minime obesse possunt, poniewaž non de foro, neque in praesenti actione et causa, ale de praeiudicio iurium, ac privilegiorum libertati, ac immunitati ecclesiasticae subiectorum, sunt protestati et conquesti, neque protestationes ius statuunt, sed conservant, iuxta communem regulam iuris, neque ulla de foro dissidentium protestatio hucusque intercessit, neque praxis et usus recepit ac obtinuit, imo contrarium tenet ac probat iuramentum serenissimi regis domini nostri clementissimi, nobis feliciter regnantis, et antecessorum eius inviolabiliter ac sacrosancte observatum, cuius pedibus prostrati et iuramentis obligati pacta tueri et aquisita felicissimis eiusdem auspiciis defendere prompti ac paratissimi exceptionem fori declinatoriam contra iudicem, partem

et actorem opponimus, excipimus ac protestamur, de omnibus calumniis, gravaminibus, iniuriis atque damnis illatis, et inferri comminatis, insistendo mandatis ex cancellaria serenissimi ac clementissimi domini nostri pro evocatione contra forum, contra partem emmanatis eidemque legitime traditis, protestando de nullitate attentatorum attentandorumque damnis et litis expensis, exinde secutis, et sequendis. Quo quidem scripto, perlecto et intellecto nobilis dominus Laurentius Minkiewicz—procurator famati domini Andreae Jozefowicz—civis et negotiatoris Vilnensis, declaravit, se nolle ulterius ad relibellationem citatae partis tam scripto, quam verbo replicare et petit, quatenus adinvento foro ex rationibus et allegatis, per se iuribus in libello pars citata in causa procedat et in obiecto crimine blasphemiae iudicialiter respondeat, per sententiam eidem iniungi et mandari citatae partis procuratore, ut supra, libertatem a foro declinatoriam decerni postulante, qui perillustris et admodum reverendus dominus iudex et supra, sedendo pro tribunali suo, visis videntis et partium controversiis ac ratione fori pro et contra inscripto, allegationibus iuris lectis, auditis et trutinatis beneque intellectis, quando quidem ipsi ministri calvinisticae sectae exierunt, se iure et dignitate spirituali et fatentur se esse seculares ac mere laicales fori personas, tum quia causa blasphemiae ex iure communi fori utriusque, tam spiritualis, quam secularis subest iudicio, ideo non agnito foro in iudicio suo consistoriali, eosdem in persona d. Martini Niewierski—ministri Vilnensis caetus calvinistici, ratione blasphemiae per famatum Andream Jozefowicz—civem et negotiatorem Vilnensem, obietae, ad forum seculare iuxta illorum conditionem et originem, sic disponente iure publico, cum toto causae effectu remittendos censuit, prout et remisit. Domino vero Jozefowicz, quatenus causam blasphemiae saepe memorato Niewierski—ministro calvinistico, intentatam in competenti foro, intra tres menses ab actu praesentis decreti, praevia citatione contra reum blasphemiae promoveat, iniunxit et mandavit, hac sua mediante sententia lata, lecta, publicata et ab utrinque partium suscepta, protestante nihilominus citatae partis procuratore ratione sinistrae delationis contra famatum Jozefowicz eodemque praememorato delatore soleniter reprotestante, praesentibus perillustri et a. rr. dd. no Adalberto Casimero Beynart—canonico Viln., Francisco Fasciszewski — concionatore regio, Barthlomaeo Ladzik—vice-custode cathedr., Simone Slizewski—praeposito Rakoviensi, capellae vicario cathedrali, Joanne Kuncewicz—praeposito ss. Josephi Nicodemi Viln. et me notario infrascripto. Ex protocollo actorum consistorialium Vilnensium episcopatus vacante sede extractum et sigillo eiusdem officii munitum et extraditum pro parte caetus calvinistici Vilnensi. У того декрету его милости ксендза официала Виленского подписъ руки тыми словы: Joannes Woronowicz—protonotarius apostol. et const. Viln. epp. s. v. actuarius *mpr.*

Который же тотъ декретъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1682 г. Апрѣля 7 дня.

Изъ книги № 22, за 1682 г., л. 257.

114. Заявленіе Виленскихъ свято-Янскихъ іезуитовъ, что ни они, ни студенты ихъ академіи невиновны въ разграбленіи Кальвинскаго сбора.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятъ второго, мѣсеца Мая девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ, на рокъ тепершній идучій обраными, постановившисе очевисто у суду его милость панъ Павелъ Кашуба—пленипотентъ, оповѣдалъ, покладалъ экстрактъ протестаціей его милости ксендза Петра Китковского, соціетатисъ Езу Вильненсисъ адъ темпусъ ректора колегіумъ Виленского светого Яна, и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ подалъ, просели абы тотъ екстрактъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ былъ; якожъ оного принявши, уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Actum Vilnae anno Domini millesimo sexcentesimo octuagesimo secundo, die mensis Aprilis septima, coram actis consistorialibus episcopatus Vilnensis in mei notarii infra scripti praesentia constitutus personaliter admodum rvndus p. Petrus Kitkowski—societatis Jesu collegii et universitatis Vilnensis ad tempus v. rector, manifestationem solennem fecit suo et totius collegii Vilnensis nomine, de eo, quod occasione tumultus exorti die secunda mensis Aprilis currentis anni et devastationis ac ruinae synagogae Calvinisticae (vulgo zbor), extra portam Trocensem Vilnae iacentis, ac quarumcunque ibidem inconvenientiarum, excessuum, spoliorum ceterorumque quibuscunque nominibus iure nuncupentur delictorum, perpetratorum, ante ipsum factum et actualem tumultum, ac devastationem, etiam ipso illo die secundo Aprilis mane nullam notitiam, scientiam, praecautionem, nequidem suspitionem habuerit, vel de aliquo praevio consilio inter academicos, aut plebem praehabito, sciverit, minus verbis, aut facto cooperando, persvadendo, connivendo, dissimulando, approbando vel ratihabendo concurrerit, neque authores an ex academicis, an ex plebe, an aliis quibuscunque fuerint, noverit aut resciverit, quin imo dictante, actualiter ipso tumultu postquam d. Golius, oenopola Vilnensis, caetus dissidentium admodum rndum ut supra patrem manifestantem v. rectorem et p. praefectum academiae requisivit, quatenus tanquam academicorum superiores et iudices pro debita iustitia et stabilienda pace publica tumultum sedare et academicos suos avocare, conarentur, duos magistros ex societate ad avocandum memo-

ratos academicos suos cum comminatione exclusionis ex academia, eliminationis ex metricula aliarumque paenarum obligaverunt. Hisce tamen suis conatibus (quos duntaxat in his circumstantiis adhibere poterint, nihil efficere potuerint, adeoque, ex sua parte omnia expleverint, quae ad sedandum tumultum et impediendam devastationem ac ruinam atque stabiliendam pacem publicam necessaria et proportionata videbantur, tum etiam quod peracta dedevastatione ex rebus, ibidem raptis, evectis, exportatis et direptis, quocunque nomine, genere, aut specie comprehendantur et nominentur, nihil reciperint, nec quocunque titulo, aut praetextu teneant, imo autores de facto ignorent, tum tandem quod paratissimi fuerint et sint administrare iustitiam respectu paenarum ex delictis in illo tumultu commissis incursarum, nullus autem actor, accusator vel quomodocunque conquerens iustitiarum administrari petierit, autores ex academicis detulerit aut specificaverit, proinde quod ipsi p. p. societatis ante, in et post tumultum citra omnem culpam et suspicionem se habuerint, autores ignoraverint et ignorent, debitum suum adimpleverint, iustitiam administrare, ubi petita fuisset, vel peteretur parati fuerint et de facto sint, ex rebus ablatis nihil reciperint, nec teneant, (cum vero nonnulli rerum ignari, quos pro hic et nunc licet incognitos pro nominatis et expressis haberi vult) in vulgus calumniose et in summam contumeliam ac iniuriam sotietatis sparserint et divulgaverint, quasi pp. societatis Jesu huius tumultus authores et cooperatores et fautores fuerint, ideo idemque supra admodum r. v. rector suo et collegii totius Vilnensis nomine ad acta praesentia consistorialia etiam solenniter, solennius et solennissime protestatus est, de imposturis, calumniis et iniuriis societati per similem devulgationem falsam, invidem et mendacem illatis, contra omnes impostores, calumniatores et iniuriantes cuiuscunque conditionis, aut sexus, offerens se in casum, ubi de iis nominatim constiterit actuarum, coram quo de iis iure competierit et ad effetum semper intaminati et illaesi honoris societati restituenda se vindicaturum. Quam manifestationem suam et protestationem sic factam petiit, ad acta praesentia consistorialiter suscipi, ingrossari ac sibi per depromptum dari. Quod et obtinuit.

У того екстракту, при печати консисторское, корректа и подписъ руки его милости ксендза писаря тыми словы: Extractum ex actis consistorialibus episcopatus Vilnensis, eiusdem officii sigillo communitum. Franciscus Udalricus Beyner—i. v. d. a. et consc. eppus Vilnen. notarius publicus.

Который же тотъ екстрактъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ.

1684 г. Іюня 17 дня.

Изъ книги № 289, за 1684 г., л. 325—334.

115. Трибунальный декретъ, присуждающій Фердинанда и Павла Роровъ и двухъ сыновей Павла Рора, а также Якова и Гавріила Баневичей и Семена Верещевскаго къ смертной казни и уплатѣ двухъ тысячъ двухъ сотъ шестидесяти пяти золот. польскихъ за нанесеніе тяжкихъ побоевъ и поруганіе надъ управляющимъ маркграфини Бранденбурской кальвинистомъ Станиславомъ Славинскимъ, восьмидесяти лѣтнимъ старикомъ, и женой его.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесять четвертого, мѣсеца Іюля семьнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осмьдесятъ четвертый обраными, кгды съ порядку реестрового ку суженью припала справа инстикгатора кола суду нашого зъ диляцiей его милости пана Станислава Славинского — дозорцы и завѣдовцы юриздики палацу ясне освѣцоной княжны ей милости Радивиловны — маркграбиной Брандебурской, и пани малжонки его милости, ей милости паней Катарыны Звѣровской, Станиславовой Славинской, зъ ихъ милостями панами Фердинандомъ — подстолимъ и Павломъ — городничимъ, урядниками Троцкими, Рорами, также съ паны Яномъ и Томашомъ Рорами, сынами его милости пана Фердинанда Рора, и паномъ Симономъ Врощевскимъ, съ панами Якубомъ и Кгабріелемъ Баневичами, за заказами очевисто въ руки ихъ милостямъ паномъ Роромъ и всѣмъ звышъ менованымъ особомъ, принципаломъ той справы, особно подаными, о неслушное черезъ ихъ милостей пановъ Роровъ, а меновите, черезъ его милость пана подстолего Троцкого, будучи не по однокроть въ велю справахъ преконаный, правомъ посполитымъ и велю декретами розныхъ судовъ на розные пены осужоный, теперь черезъ ихъ милостей самыхъ и помененыхъ пановъ сыновъ и помочниковъ ихъ милостей, зъ немалою громадою людей, попелняючи подъ судами нашими явный збытокъ, ексцесъ и своволенство, въ року теперешнемъ, мѣсеца Іюля двадцать четвертого дня тутъ у Вильни зъ засацки жалуючого пана Славинского, въ подошломъ вѣку будучого, впередъ за лобъ порванье и на землю обваленье, а потомъ на дисгоноръ и зелживость стану шляхецкого въ чотыри кіе посродъ улицы, на болотѣ, первей самого жалуючого, а потомъ и пани малжонку его, которая кгды малжонка своего хотѣла боронить, окрутне а немилосерне збитье, змордованье, костей тымъ битьемъ поперебиванье, бороды при самомъ тѣлѣ саблею урзненье и далѣй, заживаючи надъ жалуючимъ окрутенства и паствечисе надъ жалуючимъ, смолы у губу нальянье, кунтуша и жупана, коштуючихъ цѣною въ реляцiи енеральской описаною, попмарованье и въ ни-

вецъ оберненье, шабли и шапки, также цѣною, въ процесѣ и въ тойже реляціи енеральской выражоною, тогожъ часу взятье и собѣ привлащенье, а на томъ же мѣйсцу такъ окрутне збитого, ледво што живого покиненье и еще на остатокъ здоровья жалуючихъ, еслибы се о то правне упоминали, и забитьемъ на смерть отповѣди и похвалки учиненье, затымъ о шкоды и вины правные. Теды за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права, отъ инстикгатора кола судовъ нашихъ и отъ деляторовъ, вышей менованыхъ, патронъ, за пленипотентціею правне справленною, собѣ до той справы даною, панъ Самуель Корейва, а позваный его милость панъ Фердинандъ Роръ съ патрономъ своимъ, собѣ отъ насъ суду приданымъ, паномъ Александромъ Есткою, самъ персоналитеръ становилъ и моцъ оному съ тое справы устне злетилъ, который и отъ его милости пана Павла Рора—городничого Троцкого, моцъ листовную, правную, собѣ до тое справы даную, оказалъ; затымъ патронъ акторовъ, далѣй въ право поступуючи, поданыхъ очевисто въ руки заказовъ всѣмъ звышъ менованымъ обжалованымъ особомъ тутъ на тотъ часъ въ мѣстѣ Виленскомъ врадовне черезъ енерала его королевской милости воеводства Виленского, судовъ нашихъ пильнуючого, Петра Зынзу, зъ сознаньемъ оного тыхъ заказовъ передъ вельможнымъ его милостью паномъ Францишкомъ Миколаемъ—тивуномъ Троцкимъ, писаромъ земскимъ Виленскимъ, и року за нимъ припалого, слушне правне доведши, на доводъ самое въ тыхъ заказахъ спецификованое речи пропоновалъ передъ нами судомъ тотъ же патронъ верху менованый пановъ деляторовъ, то есть, его милости пана Станислава Славинского—завядовцы и дозорцы юрисдики палацу, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ будучого, ясне освѣцоной кнежны ей милости Радзивиловны—конюшанки великого князства Литовского, маркграбиной Брандебурской, и паней малжонки его милости, ей милости паней Катарыны Звѣровской Станиславовой Славинской, жалобу акторовъ своихъ противо ихъ милостямъ паномъ Фердинанду—подстолему Троцкому, и Павлу, городничому тогожъ воеводства Троцкого, также сыномъ пана подстолего Троцкого Янови и Томашови Роромъ и слугомъ его милости пана городничого Троцкого, пану Симону Врещевскому и пану Якубови и Кгабріеловi Баневичомъ, самымъ учинку нижей мененого принципаломъ и велю на тотъ незбожный учинокъ приспособенымъ, а самымъ же онымъ именами и назвисками вѣдомымъ и знаемымъ помочникомъ ихъ, урощоную, о то: ижъ менованые панове Ророве, учинивши зъ собою спольную раду и намову, а взявши напротивъ жалуючимъ ранкоръ, не вѣдать зъ яковой оказіи, въпередъ похвалки на забитье дѣлали, а потомъ, выконываючи злый умыслъ, постпонуючи зверхность его королевской милости, судъ головный трибунальный, *віолляндо секуритатемъ публикамъ*, попелняючи збытокъ и ексцесъ, не респектуючи на конституціи и на пены, *де секуритате* судовъ головныхъ описаные, въ тымъ року тысеча шестьсотъ осмьдесять четвертомъ, мѣсеца Іюня двадцать четвертого дня, въ день светого Яна, зъ власного росказанья пана стольника Троцкого, зъ слугами вышъ меноваными, прибравши собѣ иные громады людей свавольныхъ, засацку на жалуючого пана Славинского подле Ви-

ленской брамы въ Вильнѣ учинивши, который не сподѣваючисе на себе таких засадзокъ, только што съ палацу ясне освѣцоной княжны ей милости Радивиловны, маркграбиной Брандебурской, вышовши, ишолъ доброволью дорогою подле брамы Виленской, тамъ зъ рознымъ оружіемъ, до бою згоднымъ, панове Янъ и Томашъ Ророве, панъ Симонъ Верещевскій, панъ Якубъ и Кгабріель Беневичове, зъ засацки выпавши, зъ иншими помочниками, несподѣване съ тылу за лобъ порвавши жалуючого протестанта, старушка, лѣтъ осмьдесять маючого, тирански, немилосерне, на дизгоноръ и зельживость стану шляхецкого, въ чотыры кіе въ посродъ улицы, на болотѣ, били, мордовали, по плечахъ отъ головы ажъ до стопъ ножныхъ, головѣ, руки, твари синіе и крвавые разы позадавали, кости поперебіяли, а на остатокъ ку большому дизгонорови и контемптови шаблею бороду при самымъ тѣлѣ урѣзали и вжо збитому, паствечи се, у губу смолы налили, кунтушъ и жупанъ смолою пошмаровали, конштуючій золотыхъ шестьдесять; и кгды жалобливая пани Славинская, ратуючи малжонка своего, волаючи кгвалту, прибыла ратовать, теды и оную тымижъ кіями по плечахъ руки збили, змордовали, съ которого збитья Богъ вѣдаетъ если живыми въ старости лѣтъ своихъ зостануть. При которомъ бою шаблю, коштуючую золотыхъ шестьдесять, шапку собольцовую, золотыхъ двадцать, и зъ воркомъ два червоные золотые узели и на томъ же мѣйсцу за забитого покинули. А не досыть на томъ тыежъ ихъ милости всѣ обжалованые маючи, але еще довѣдавши се о тымъ, же отъ такого такъ тиранского збитья и скалѣченья живы протестантове зостають, даючи той отголосъ, еслибы той таковый ексцесъ и криминалъ до суду донесенъ былъ, альбо они протестантове правне чинить хотѣли, декляруючи самыхъ протестантовъ въ рештѣ здоровья, славы, гонору зашкодить и о смерть приправить, прiятель ихъ милостей альбо патроновъ, которые бы въ той справѣ ставать и оную попирать мѣли, контемптомъ накартить, срокгую похвалку и отповѣди учинили. А за тымъ то такъ указавши, покладалъ передъ нами судомъ протестацію и реляцію его *номине* противо тымъ же звышменованымъ ихъ милостямъ пану Фердинанду — подстолему Троцкому и пану Павлу — городничому тогожъ воеводства Троцкого, Роромъ, также противо паномъ Яну и Томашу Рорамъ, сыномъ его милости пана подстолего Троцкого, противъ пану Симону Врещевскому и паномъ Кгабріелю и Якубу Баневичомъ, яко віоляторомъ цалости права посполитого и явнымъ непогамованого зухвальства и сваволенства збыточникомъ, урощоные въ датахъ въ нихъ выражоныхъ и при томъже процесѣ и реляціи енеральской жалобливымъ окрутне збитымъ, змордованымъ акторомъ своимъ, то есть, его милости пану Станиславу Славинскому и пани малжонцѣ его милости, на всѣхъ звышменованыхъ жалобы контентахъ, до присеги забераючи, пенъ правныхъ, такъ на ихъ милости пану Фердинандѣ—подстолимъ Троцкимъ и сынахъ его милости, яко на пану Павлѣ—городничимъ Троцкимъ, Рорахъ, и на другихъ вышей выражоныхъ кгвалтовникахъ и віоляторахъ права посполитого, вскazу у насъ суду домовялъ. А умоцованый ихъ милостей пановъ Роровъ, съ притомностью его милости пана Фердинанда Рора — подстолего Троцкого,

експуркгуючи принципаловъ своихъ, вносилъ то: ижъ яко его милость панъ подстолій Троцкій, въ оскарженью себе въ звышъ менованымъ криминалѣ ничого виннымъ не есть и не только ажебы таковые збыточенства и віоленціе сыномъ своимъ и другимъ коадгерентомъ оныхъ попелнять росказывать мѣлъ, лечь же и жадной о томъ таковомъ того ихъ учинку замыслѣ жадное вѣдомости не мѣлъ, поготовю его милость панъ Павелъ Роръ—городничій Троцкій, который вжо отъ немалого часу хоробою отъ пана Бога навежонымъ будучи, мало што и самъ собою владнути можетъ, не только абы о таковыхъ выронданью кому збыточенствъ мыслить, альбо оные кому чинить росказывать мѣлъ, а затымъ и право посполитое статутовое алекгуючи, при томъ правѣ ихъ милостямъ паномъ подстолему Троцкому и городничому тогожъ воеводства Троцкого, Роромъ, на томъ: же они до попелненья звышъ менованымъ всѣмъ въ той справѣ обжалованымъ особамъ, а особливе пану Яну и Томашу Роромъ никгды не росказывали и въ жадной намнѣйшой речи въ томъ обжалованью его милости пану Станиславу Славинскому винными не суть, до присеги забераючи, вольности отъ той жалобы принципаловъ своихъ у насъ суду афектовалъ. Противо чому засъ патронъ акторовъ вносилъ то: ижъ тая афектація патрона ихъ милости пановъ Роровъ, то есть, его милости пана подстолего и его милости пана городничого, врадниковъ Троцкихъ, поткать не можетъ, а то съ тыхъ причинъ: ижъ ихъ милости, а особливе его милость панъ подстолій Троцкій вжо не по однокротъ въ таковыхъ акціяхъ о таковые и тымъ подобные, еще и большіе криминалы, збыточенства и забойства правомъ посполитымъ переконаный и велю декретами розныхъ судовъ на розные пены осужоный есть и теперешнее окрутенство зъ власной воли, вѣдомости, росказанья и насланья обудвухъ ихъ милостей, то есть, такъ его милости пана подстолего, яко и его милости пана городничого, Роровъ, черезъ субординованыхъ на то его милости пана подстолего сыновъ, пановъ Яна и Томаша Роровъ, а слугъ его милости пана городничого, пановъ Якуба и Кгабріеля Баневичовъ и другихъ, на той незбожный учинокъ приспособленыхъ помочниковъ, тое окрутное, немилосерное жалобливымъ особомъ, способомъ въ процесѣ выражонымъ, выконаное есть збыточенство, а затымъ ухиленья оборонъ патрона стороны отпорной и зъ забераньемъ до присеги на сторону, а блишшихъ акторовъ своихъ, при таковомъ окрутенствѣ имъ сталомъ и зкгвалценью права посполитого узнанья до присеги и за присегою ихъ всказу пенъ правныхъ на всѣхъ обжалованыхъ вышъ мененыхъ особахъ у насъ суду серіо домавялъ. А такъ мы судъ въ той справѣ инстикгатора кола судовъ нашихъ, зъ деляціей его милости пана Станислава Славинского—завѣдовцы юридики палацу ясне освѣцоной княжны ей милости Радивиловны, конюшанки великого князства Литовского, маркграбиной Брандебурской, и пани малжонки его милости, зъ ихъ милостями паны Фердинандомъ, подстолимъ, и Павломъ городничимъ, врадниками воеводства Троцкого, Рорами, также зъ сынами его милости пана подстолего Троцкого съ паны Яномъ и Томашомъ Рорами, паномъ Симономъ Врещевскимъ и съ паны Якубомъ и Кгабріе-

лемъ Баневичами, за заказами очевисто въ руки онымъ всѣмъ звышъ мененованымъ особомъ каждому зъ особна, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ на тотъ часъ будучимъ, подаными, менечи о неслушное и немилосерное черезъ ихъ милостей пановъ Роровъ, а мененовите черезъ его милость пана подстолего Троцкого, будучи не поодно-кроть въ велю справахъ прекованый правомъ посполитымъ и велю декретами розныхъ судовъ на разные пены осужонымъ, теперь черезъ ихъ милостей самыхъ и помененыхъ пановъ сыновъ и помочниковъ ихъ милостей, зъ немалою громадою людей, попелняючи подъ судами нашими явный збытокъ, ексцесъ и своволенство, въ року теперешнемъ, мѣсеца Іюня двадцать четвертого дня, тутъ у Вильнѣ, зъ засацки жалуючого пана Славинского, въ подошломъ вѣку будучого, впередъ за лобъ порванье и на землю обаленье, а потомъ на дизгоноръ и зелживость стану шляхецкого въ чотыри кіе впосродъ улицы, на болотѣ, первей самого жалуючого, а потомъ и пани малжонку его милости, которая кгды малжонка своего хотѣла боронить, окрутне, а немилосерне збитье, змордованье, костей тымъ битьемъ поперебиванье, бороды при самомъ тѣлѣ шаблею урзненье и далѣй паствечисе смолы въ губу нальянье, кунтуша и жупана, коштуючихъ золотыхъ шестьдесятъ, смолою пошмарованье и въ нивечъ оберненье, шабли и шапки собольцовой взятья и на пожитокъ свой оберненье, и на томъ же мѣйсцу такъ окрутне збитого, ледво што живого, покиненье, и еще на остатокъ здоровья жалуючихъ, если бы о то правне упоминали, забитьемъ на смерть отповѣди и похвалки учиненье, затымъ о пены правные; въ которой справѣ, зъ очевистое обудвухъ сторонъ, при бытности его милости пана Фердинанда Рора—подстолего Троцкого, контроверсіи, мы судъ присеги, до которыхъ се зъ обудвухъ сторонъ забирано, на сесь часъ *инъ суспенсо* зоставивши, а для тымъ доскональшого тое, яко о немалый подъ судами нашими зухвале и лекомысльне попелнiоный збытокъ и о видомое права беспеченства, покою посполитого и самое поваги судовъ нашихъ зкгвалценье агитуючой, объясненья на шкрутиніумъ въ той справѣ отсылаемъ, до которого отправенья съ посродка себе ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ чотырехъ, то есть: его милость пана Альбрехта Минтовта Чижа—скарбника Виленского, его милость пана Леона Вороничa—судью земского Стародубовского, его милость пана Даніеля Ордынца—стражника Смоленского и его милость пана Петра Рокотанского — скарбника Троцкого, которыхъ ихъ милостей обѣдвѣ стороны спольнымъ коштомъ ку отправенью того шкрутиніумъ вывести маютъ, назначаемъ. Которое то шкрутиніумъ ихъ милости водле права на мѣйсцу учинку сталого и по всей околицы того мейсца, тутъ въ мѣстѣ Виленскомъ будучой, отправивши, тое шкрутиніумъ *инъ оклюзо ротуло* запечатованое водлугъ конституціи сеймовое въ колѣ нашомъ завартомъ передъ нами судомъ дня двадцать первого сегожъ мѣсеца Іюня положить и впередъ зъ отправованья оного реляцiею намъ суду доскональую учинить, а потомъ обѣдвѣ стороны, которымъ всѣ обороны правные вцале заховуемъ, скуточную въ самой речи росправу, вжо кромъ жадныхъ дальшихъ диляцій, рокомъ завитымъ принять повинны будутъ. А кгды день двадцать первый сегожъ мѣсеца Іюля ку по-

ложенью черезъ ихъ милостей пановъ колегговъ нашихъ передъ нами судомъ въ той справѣ отправованого шкрутиніумъ, *вигоре* конституціи трибунальской соймовое, и до учиненья впередъ черезъ тыхъ же ихъ милостей зъ отправованья оного намъ суду належачое реляціи, а потомъ ку принятью межи сторонами скуточное росправы отъ насъ суду зложоный припалъ, тогды за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права, отъ стороны поводовой тотъ же патронъ панъ Самуель Корейва, за пленипотенціею собѣ до тое справы даною, становилъ, и кгды далѣй въ термины правные поступовать хотѣлъ, тогды отъ ихъ милостей пана Фердинанда—подстолего Троцкого и отъ пана Павла—городничого,врадниковъ Троцкихъ, Роровъ, нѣтъ вѣдома што за хлопецъ зъ посродка стиску людей передъ коломъ судовъ нашихъ обмову до кола нашого подкинулъ, на писмѣ до насъ суду въ тые слова писаную: Jaśnie wielmożni, miłościwi panowie sędziowie główny trybunalni w. x. Lit., nasi wielce miłościwi panowie y dobrodzie! W niewinności naszey przed sądem waszych miłości, naszych miłościwych panów, stawaiąc, nie poiednokrotnie na żałobę pana Sławińskiego iustifikowaliśmy się y że w obżałowaniu onego w naymnieyszey rzeczy winnemi nie iesteśmy, do przysięgi zabieraliśmy się; więc iż w. m. w. m. panów visum w tey sprawie posłać na szkrutinium respektem za się osob naszych, ieżeliśmy rozkazywali, nicht świadczyć nie może, ieno Bóg sam a sumnienia nasze; zaczem y teraz nie inaczey przed w. m., wielce miłościwi pany, usprawiedliwiamy się, ieno tymże Bogiem w niewinności naszey oświadczaiąc się, bierzemy sobie do przysięgi z takim dowodem, iakie uznanie w. m., naszych miłościwych panów, będzie, na tym, żeśmy pana Sławińskiego bić, despektować nie kazali, pochwałki żadney na niego nie czynili y w obżałowaniu onego ni w czym winnemi nie iesteśmy; po przysiędze abyście w. m., miłościwi panowie, nas od tey żałoby uwolnić y panu Sławińskiemu dekretem niesłusznym przeciwo prawu nas aggrawować dopuszczać nie raczyli, pokornie prosimy. Zatym zostaiemy w. m., naszych wielce miłościwych panow y dobrodzieiow, nayniżsi słudzy. У тое обмовы подписъ рукъ тыми словы: Ferdynand Ror—stolnik Trocki; Paweł Ror—horodniczy woiewodstwa Trockiego. Data z gospody dnia dwudziestego pierwszego Julii, tysiąc sześćset ośmdziesiąt czwartego roku. А по прочитанью тое обмовы патронъ акторовъ ухиленья оное, яко неслушное, противо праву и декретови суду нашого очевистому поданое, на сторону, а процедеру далѣй въ право обудвумъ сторонамъ у насъ суду афектовалъ. А такъ мы судъ, въ той справѣ инстикгатора кола судовъ нашихъ, зъ деляціи его милости пана Станислава Славинского и пани малжонки его милости зъ ихъ милостями паны Фердинандомъ—подстолимъ и Павломъ—городничимъ Троцкимъ, Рорами, также съ панами Яномъ и Томашомъ Рорами, сынами его милости пана Фердинанда Рора, и паномъ Симономъ Врещевскимъ, панами Якубомъ и Кгабріеліомъ Баневичами, за декретомъ суду нашого зъ очевистой контроверсіи ферованымъ, впередъ до учиненья черезъ ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ зъ отправованого въ той справѣ шкрутиніумъ реляціи, а потомъ до принятья скуточное въ самой речи росправы, о неслушное черезъ ихъ милости пановъ Роровъ,

а меновите, черезъ его милость пана подстолего Троцкого, будучи не поодномкроть въ велю справахъ преконанымъ правомъ посполитымъ и велю декретами разныхъ судовъ на розные пены осужоный, теперь черезъ ихъ милостей самыхъ и помененыхъ пановъ сыновъ и помочниковъ ихъ милостей зъ немалою громадою людей, попелняючи подъ судами нашими явный збытокъ, ексцесъ и сваволенство, въ року теперешнемъ, мѣсеца Іюня двадцать четвертого дня, тутъ у Вильнѣ. зъ засацки жалуючого пана Славинского, въ подошломъ вѣку будучого, въперодъ за лобъ порванье и на землю обваленье, а потомъ на дизгоноръ шляхецкій въ чотыри кіе впосродъ улицы, на болотѣ, первей самого жалуючого, а потомъ и пани малжонки его, которая кгды малжонка своею хотѣла боронить, окрутне а немилосерне збитье, змордованье, костей тымъ битьемъ поперебиванье, бороды при самомъ тѣлѣ шаблею урзненье и далѣй паствечи се смолы у губу налянье, кунтуша и жупана, коштуючихъ золотыхъ шестидесятъ, смолою пошмарованье и въ нивечъ оберненье, и шабли и шапки собольцовой взятье и на свой пожитокъ оберненье, и на томъ же мѣйсцу такъ окрутне збитого, ледво што живого, покиненье, и еще на остатокъ здоровья жалуючихъ, еслибы се о то правне упоминали, забитьемъ на смерть отповѣди и похвалки учиненье, затымъ о шкоды и вины правные за декретомъ и откладомъ нашимъ. Въ которой справѣ мы судъ, поневажъ еще шкрутиніумъ, до которого отправеньа ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ назначоно, досконале нескончоное есть, зачимъ мы судъ обмову отъ ихъ милостей пановъ подстолего Троцкого и городничого тогожъ воеводства Троцкого, Роровъ, черезъ нѣякогось хлопца до кола суду нашого на письмѣ подкиненую, на сесъ часъ *инъ суспенсо* зоставивши, такъ чиненье черезъ ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ зъ отправовавого шкрутиніумъ намъ суду належитое реляціи, яко и скуточную межи сторонами, которымъ всѣ обороны правные вцале заховуемъ, въ самой речи росправу, до дня двадцать девятого сегожъ мѣсеца Іюля, безъ жадныхъ диляцій рокомъ завитымъ откладаемъ. А кгды такъ взглядомъ неслушного противо помененому декретови суду нашого очевистому подруцоное намъ суду отъ ихъ милостей пановъ Роровъ черезъ нѣякогось хлопца обмовы децидованья, яко до. положенья передъ нами судомъ черезъ звышъ мененыхъ ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ, на шкрутиніумъ въ той справѣ зсыланыхъ, отправованого шкрутиніумъ и вперодъ зъ отправенья оного до учиненья скуточной намъ суду реляціи, а потомъ до принятья скуточной въ самой речи межи сторонами розправы, отъ насъ суду зложоный припалъ, тогды за приволаньемъ черезъ енерала сторонъ до права, отъ тыхъ же жалобливыхъ особъ тотъ же патронъ панъ Самуель Корейва, за моцью листовною правною собѣ до той справы даною, становилъ и въ термины правные далѣй поступаючи, передъ читаньемъ шкрутиніумъ взглядомъ обмовы ихъ милостей пановъ Роровъ, на дню онагдайшомъ, яко противо праву посполитому, конституціомъ сеймовымъ, трибунальскимъ и противо декретови суду нашого, въ той справѣ зъ очевистое контроверсіи ферованому, подруцоной, примавяючи, не только на сторону оное ухиленья, лечь и правными пенами за то ихъ милостей пановъ Ро-

ровъ покаранья серіо домавялъ; якожъ и мы судъ тую обмовую, отъ ихъ милостей пановъ Фердинанда и Павла Роровъ, на дню онагдайшомъ, то есть, двадцать первомъ сегожъ мѣсеца Іюля черезъ нѣякогось хлопца до насъ суду на письмѣ, яко противо декретови нашому очевистому въ той справѣ о криминалъ, подъ судами нашими головными трибунальными попелненый, агитуючой, поданую, на сторону ухиливши, заразомъ обудвумъ сторонамъ далѣй въ право поступовать и розправовать се наказуемъ. А въ дальшомъ поступку правномъ за приволаньемъ непооднокротнымъ зъ наказу нашого енеральскимъ, только отъ тыхъ же акторовъ патронъ панъ Самуель Корейва, за пленипотенціею, собѣ до той справы даною, становилъ, а обжалованые ихъ милости панове Ророве и другіе принципалове, въ той справѣ обвиненые, звышъ выражоные, не становили и ніякой вѣдомости намъ суду и сторонѣ своей не учинили, затымъ зъ наказу суду нашого *инъ конклаво* водле права черезъ ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ, на шкрутиніумъ зъсыланыхъ, тое черезъ ихъ милостей отправованое шкрутиніумъ передъ нами судомъ положено и читано было, въ тые слова писаное: *Scrutinium* miedzy ichmć pp. podstolim y horodniczym Rorami, urzędnikami woiewodstwa Trockiego, a miedzy imć panem Stanisławem Sławińskim, vice-oekonomem iuridiki x. i. paniey margrabiney, przez nas collegów, z całego koła trybunalnego obranych, exequowane. *Naprzód* ziachawszy do pałacu x. i. paniey margrabiney za Wilęską bramą, przed stancyą imci pana Rora—horodniczego Trockiego, staneliśmy y posłali do i. m., ieżeli nas skrutatorów podług dekretu oczewistego całego trybunału w. x. Lit. acceptuie y wyprowadza; gdzieś my nie mal pół godziny na koniach siedząc strawili czasu, nimeśmy się od i. m. doczekali deklaraciey; przez młodziana imć pana Baniewicza taką dał nam replikę: że ani myśliłem, ani myślę wyprowadzać scrutinium. Potym wyiachawszy z pałaca xieżnisi ieymć paniey margrabiney, byliśmy w bramie Wileńskiey, gdzie gospodarzem Michał Harasimowicz, któregośmy serio pytali, co by widział y wiedział, co się działo na placu imci pana Podberskiego—wowiewodzica Smoleńskiego, w dzień świętego Jana, kto y kogo bił y za co? Powiedział, żem nie był na tenczas w bramie, odchodziłem do miasta; żona powiedziała bromnica: usłyszawszy hałas wybiegłam do forty, przez którę fortę nad rowem na placu imć pana Podberskiego—woiewodzica Smoleńskiego, widzieć było wielką gromadę ludzi, którzy pana Sławińskiego—podstarościego iuridiki xiężnisi ieymć paniey margrabiney, biwszy, za zabitego porzucili, którego do pałacu na wozie zawiezli. Więcey nie chciała powiadać dla boiaźni iakoweiści od kogo. Poszliśmy potym zaraz insimul ex opposito bramy do dworu imć pana Odyńca, gdzieśmy samego imi y samą ieymć zastali. Od których żadney nie mamy relacyi, gdyż pod ten czas ichmć samych nie było w Wilnie. Matyasz Tkacz, gospodarz domu ichmci powiedział: żem był w mieście na tenczas, nie wiem ni o czym. Interea imć pan Odyniec kazał wszystkich we drorze swym mieszkaiących zawołać y pytać w tey sprawie. Powiedzieli przed nami skrutatorami y przed samym imć panem Odyńcem: żeśmy na to nie patrzali, ienośmy kupę ludzi na tamtym placu pomienionym widzieli, a potym samegośmy

pana Sławińskiego przywiezionego do pałacu nie widzieli, że był zbity, zmordowany y w smołę uszmarowany, z brodą urzniętą, na co wiele ludzi patrzało. Z tamtąd byliśmy pod pałacem xiężnisi ieymć paniey margrabiney, w domku Piotraszczuka, oboieśmy nalezli. Onych gdyśmy inquirowali, ieżeli by widzieli y patrzali na to, powiedział pan gospodarz: żem sam nie był; małżonka onego powiedziała: żem szła do kościoła, nalazłam tumult wielki nad panem Sławińskim, iuż zbitym, uszmarowanym dziekciem czy smołą, brodę urzniętą, y, gdym go chciała podnieść od ziemie y żałowała onego, y mnie trącono y kiiem dobrze uderzono. Potym, gdy pani Sławińska z pałacu przybiegła do męża, chcąc iego ratować, widziałam, że y oną trącił iakiś młodzian w cynomanowym kuntuszu, tak, aż padła o ziemię;—y referowała się na swoią sąsiadkę panią Piotrową Cyruliczkę, powiadaiąc, że y ona na to ze mną patrzała. In instanti zaraz zaszliśmy do tey cyruliczki Piotrowey y tameśmy pytali u niey, bo też z okna do tego wału widać, gdzie się ten stał exces y hałas. Powiedziała: żem wprzody usłyszała, gdy strzelono, y gdym się pytała, za kim strzelono, powiedziano mi, że za synem pana Sławińskiego, który uciekał od oyca z tey potrzeby, a na tenczas u mnie się golił pan Baniewicz Jakub, młodzian imć pana Rora, horodniczego Trockiego. Potym nadeszłam z umysłu patrzaiąc, coby tam było, nalazłam zbitego leżącego na ziemi, w dziegieć czy smołę uszmarowanego, brodę urzniętą y ieszcze się pastwiących nad nim, a w tym nadszedł niemiec-włoch z domu imć pana Inatowicza, chcąc iego ratować, nie dopuścili onisz morderce, grożąc mu samemu y mowiąc: „Niemcze, wnet tu z tobą toż będzie.“ Niemiec się odstąpił y dał pokóy. Toż y wszystka czeladź powiadała y z drugiey izby kątnica y wiele tamże mieszkaiących ludzi: żeśmy widzieli, że pana Sławińskiego bito, mordowano, tylko nie znamy, kto. Stamtąd Kasper Urbanowicz w drugim domu, pod tąż iurizdiką mieszkaiący, przed bromą nad rowem, zeznał to z żoną, z czeladzią, z sąsiadami swemi: żem widział, że bito pana Sławińskiego, tylko nie wiem, za co y kto, widzieliśmy, że ludzi gromada nie mała była z orężem do boiu różnym. Przyszliśmy do domu Jana Kiszlaka, pod iurisdiką mieską mieszkaiącego, u którego inspektora dziatek iego nalezliśmy, akademika imć pana Woynicza. Których gdyśmy pytali, co by się działo na tenczas, odpowiedzieli: że panowie Rorowie bili z pomocnikami swemi pana Sławińskiego, y widzieliśmy zbitego, srodze zmordowanego, nawet widzieliśmy smoły garnek, w którym mogło być z pół garca, samegośmy pana Sławińskiego nalezli we młości leżącego, zbitego, zmordowanego, tą smołą uszmarowanego, nawet gębę pełną teyże smoły napełnioną, mało nie zaduszonego, którą smołę chustką z gęby wycierano, wybierano dla ratunku. Toż y wszystka czeladź tego domu y sąsiedzi powiadali, w iedno się zgadzaiąc słowo. Wdowa Symonowa Sosnowska, rzeźniczka y czeladnik oney Jerzy Rigoński, rzeźnik, powiadali to: że pan starosta nasz Dubiński, imć pan Ror kazał pana podstarościego, pana Sławińskiego, maiąc na niego dawny gniew, bić, mordować. To y wszyscy w tym domu mieszkaiący zeznali. W tym że domie pan Możeyko, akademik, powiedział: że panowie Rorowie, pana podstolego synowie, o iakoweś pasz-

quile, miedzy sobą pisane, z synem pana Sławińskiego zawiodszy się, z czeladzią swoią y gromadą, na to przysposobioną, pauperów, bursaków y innych na zasadce w rowie, mieli byli y u bromy Wileńskiey y po różnych kątach. A ten pan Sławiński z synem swoim szedł do zboru, nie wiedząc ni o czem, skoro pominął dwor imć pana Odyńca—podstarościego Bolnickiego, zaraz go na wale zewsząd oskoczyli, bili, mordowali, nad nim się bez miłosierdzia pastwili, a syn ledwie uszedł do pałacu, za którym strzelono. Bałtromiey Szymanowski, xiężnisi ieymć paniey margrabiney mieszczanin, wymowił się: żem nie był w domu y z czeladzią kosiłem siano na wsi u ieymć paniey Kontorotowey za mil cztyry, nie wiem ni o czym, co się pod tenczas beze mnie działo. W domu pana Wawrzyńca Hołowni—woyta xiężnisi ieymci iurizdiki, samegośmy nie nalezli; sama pani gospodynia powiedziała: że mi w godzinę powiedzieli to, że syn pana Sławińskiego uciekł, a samego starego niewinnie bili, za młodym goniąc strzelono y niemiec powiadał przedemną: żem na to patrzał, chciałem go bronić, mało mi się od tamtych że nie dostało. Y to też zeznała: że pan Baniewicz, czeladnik pana horodniczego, cieszył się u mnie będąc, że pana Sławińskiego dobrze bito we cztyry kiie, brodę urżnięto, suknie utarzali w smole, w garło onemu smołę lano y zgoła się pastwiono. Marcin Szymulewicz, gospodarz, kotlarz, iurizdiki xiężnisi ieymci powiedział: żem na tenczas był po potrzebach moich u wieleb. oo. dominikanów, sama: żem ni o czym nie wiedziała. Toż y kątnik powiedział: żem nie wiedział. Jednak gospodarz zeznał: że mi w rynku ieszcze, gdym nie był w domu, powiedział rzeznik Marcin Cylindys, że waszego podstarościego znieważono; widziałem go, że turbowano, bliżey iść nie śmiałem. W domu Kazimierza Łukaszewicza, furmana, samego nie nalezli, bo ex opposito pałacu postrzegszy nas scrutatorów, umyślnie się schronili gospodarze dla boiaźni, aby przeciw panu Rorowi, staroście swoiemu, nie świadczyli; sama nic więcey nie powiedziała, ieno: nie o czym nie wiem, słyszałam, że z bicia iakowegoś chory pan Sławiński. Toż y sąsiedzi, w domu iego mieszkaiący tkaczowie, pilnicy, kupcy Połoczanie dla boiaźni się ukryli y żony ich nic nie chcieli powiedzieć. Imć xiądz Burzymowski — professyi teyże kalwińskiey powiedział: żem był absens z Wilna, alem pod tenczas był w Keydanach z małżonką moią, z tamtąd za powrotem takom wzioł relacyę: że ichmć p. p. akademicy, p. p. Rorowie z pomocnikami swemi pana Sławińskiego udespektowali, iako sami chcieli, mowiąc iednak te słowa: quod sine me, quid ad me, nie godzi się miedzy drzwi palca wścibiać. Imć pan Sławiński sam o sobie y swoiey krzywdzie takowe dał początków niechęci: *pierwsza*, iż imć pan Ror, horodniczy, ratione iuridiki, że appelacya, iaka przed tym bywała od sądu mego do sądu imć pana Rora, za xiężnis ieymć rozkazaniem nie idzie; *druga*, kiedy ukradziono w pałacu dwadzieścia sześć skur iuchtowych, na Nowe lato pod bytność imć pana horodniczego, a te skóry iako na urzędzie były złożone, kupca iednego, aż do rosprawy, że uprosił imć, aby miedzy czeladzią swoią czynił inquisitią, ztąd wzioł rankor ku mnie y różnych wynaydował, tak do mnie y małżonki mey, iako y dziatek moich wynaydował przyczyn y iakie od lat półtoru czynił na mnie

pochwałki i. m. pan horodniczy, tak się zemną w rzeczy samey stało: i. m. panowie Rorowie — stolnikowiczowie, *naprzod* mnie z zasacki s tyłu porwali za ramie: „A tuśmi brodo"; potym na pomocników zawołali, którzy się ze wszystkich cztyrech stron iako na zboycę z orężem przygotowanym nadspieszywszy, tamże mię bili, mordowali, brodę urżnowszy w zanadrze włożyli, smołę leli w gardło y za umarłego mię zostawili, to tylko pamiętam, że pan Wreszczewski, inspektor dziatek pana horodniczego, subordynowawszy tam ten tumult, sam się wrzkomo, czeladź zaś pana horodniczego, miedzy innymi Baniewiczów dwóch, którzy są wieczyści poddani xiężnisi iey m. Brandeburskiey, do Dubinek należący, z oyców, z matek, z antecessorów swoich ciahłymi poddanymi byli, którychem, będąc z rewizorem i. m. panem Krzystophem Niekludem w włości Dubińskiey y oyca ich na półwłoczku ciahłym, a na włoce pieniężney napisał y odwoływam się do tego inwentarza, który na tenczas iest u pana horodniczego. Z tych tedy Baniewiczów, iako początek moiey obelgi stał się, tak y koniec, czegom dowodzić gotów przed całym w. m. naszych w. w. panow perlamentem podczas rozprawy z ich mm. pany Rorami y wszystkiego dowodzić na tych Baniewiczach. E contra Baniewicz, z nich ieden, czyniąc się szlachcicem woiewodstwa Wileńskiego, brał sobie do wywodu na tymże terminie przed sądem naszym y do tego punktu tak i. m. pan Sławiński, iako pan Baniewicz, rękoma się własnemi podpisali, że dowodzić y odwodzić przed sądem naszym mieli, do czego y nas szkrutatorów w tym punkcie o podpis prosili, iakoż my się wszyscy cztyry szkrutarowie, kolegowie, do tych inquisitii naszych raptuo podpisali. A gdyśmy tegoż pana Baniewicza pytali, ieśliby pana Sławińskiego bił y pan horodniczy bić go kazał, odpowiedział na to: że y sam pana Sławińskiego nie biłem y pan móy imć bić nie kazał, ale że ichmć panowie stolnikowiczowie o iakiś paszkwil mścili się, ia niewiem o tym. Po obiedzie wytchnowszy nieco sobie w pałacu xiężnisi iey mci, przyszliśmy do domu pana Inatowicza — czesnika Oszmiańskiego y kolegi naszego. Tameśmy zastali oficera mieszkaiącego, porucznika i. m. pana Piotra Berta, na którego się siła ludzi referowało, że był przy tym y patrzał, który taką dał relacyą: „Przyszedłem, prawi, z kościoła po pierwszey mszy świętey z nowicyatu y tylko com poczoł pisać, usłyszę głos: „gwałt! gwałt!" a potym: „ratui! ratui!" Wybiegłem z domu, postrzegłem, że biią kogoś niemiłosiernie, przybiegłem na ten prask właśnie, aż pana Sławińskiego, staruszka, niemiłosiernie oprymuią i lubo iuż od bicia wielkiego obumar y nie wołał, iednak po kilka razów kiymi przy mnie go uderzono, nad którym ia, zażywszy kompassyi chrześciańskiey, incerdować*) poczołem za nim, aby go nie zabiiali. Z teyże gromady okrzykneli mie: „Idź ty sobie, niemcze, precz!" A iam też ustąpił, będąc bezbronnym, abym y sam nie był od tychże opressus. Widziałem iednak u wielu szable na temblakach dobyte, kiie y rozwarte o ręże, iako do boiu. Kiedym się pytał: kto go tak niemiłosiernie kazał bić, mordować, z pospólstwa mi odpowiedziano, że panowie

---

*) Должно быть intercedować, лат. intercedere, вступаться.

Rorowie, y nie rozumiałem, żeby był żyw, tak go okrutnie bito. W gościnnym domie wielmożnego i. m. pana strażnika w. x. Lit. gospodarza nie było, ieno gospodyni, która powiedziała: że go na wale bito, a zasadzka iedna w bramie Wileńskiey, a druga w rowach niedaleko tey bramy, y gdym się pytała, ktoby go bił, głos pospolity opowiadał o tym, że pp. Rorowie pana Sławińskiego. Z tamtąd przyiachaliśmy do dwora p. Szreytera; naleźliśmy gospodarza, imieniem Symona Lichowskiego, który nam taką dał o tey okazyi sprawe: Widziałem ubitego, wpoł umarłego, uszmarowanego wszystkiego smołą, brodę urznięto, obranego suknie, szable y innych drobiazgów, zaczym przyszła sama do mnie pani Sławińska, ledwie co żywa, o miłosierdzie prosząc, aby mogła małżonka swego ratować, nie wiedząc, ieżeli żywego albo umarłego naydzie. Dałem kolasę z koniem y chłopca, sam nie śmieiąc iść; zaraz potymem y sam z dragunem, imieniem Miklawsem, który wartę ma we zborze, gdy się poczeli rozchodzić, ledwośmy włożyli na kolasę y odwieźli do pałacu, a nim go bito, pawperowie koło bram y domów z kamieniami, z kiiami leżeli, y gdyśmy różni pytali onych pawperów, czego leżycie, odpowiedzieli: a wam co do tego?“ Tegoż gospodarza gdyśmy pytali sami, od kogo ta zniewaga potkała pana Sławińskiego, odpowiedział na to: „Wasze miłości, nasi miłościwi panowie, lepiey wiecie y na co mnie y domowych moich pytacie, wszakże wszystko Wilno wie, kto bił y kogo, o iakie przymowli, czyli paszkwile.“ Na ostatek, gdyśmy byli na placu zborowym, gdzie teraz kaplica y ich nabożeństwo, naleźliśmy pana praedykanta, imieniem pana Adama Samuela Windycza, który powiedział: żem na tenczas ieszcze do tego mieysca nie był ordinatus y niewiem, co się tu działo, y dziś pana Sławińskiego nie znam. Tamże naleźliśmy y drugiego gwałtownika Stephana Borcewicza, draguna, który z Miklawsem powiedział: że gdybym ia trzeci nie pomógł włożyć na kolasę pana Sławińskiego wpół umarłego, pewnie by go bez pomocy moiey nie mogli byli włożyć. A w tym nadeszły różne panie professyi zborowey, mianowicie: ieymść pani Sesinowa, ieymść pani Porębska, ieymść pani Paszkowska y innych matron tak wiele zeznało, żeśmy na tenczas, gdy pana Sławińskiego na święty Jan bito y mordowano, byliśmy tu w Wilnie na nabożeństwie naszym y teyże godziny zaraz wyszedszy po nabożeństwie nawiedzaliśmy pana Sławińskiego, tak mężkiey płci, iako y białogłowskiey do kilkadziesiąt człowieka; miedzy innemi był z nami wespół i. m. pan Hestko, który patronuie w trybunale, pan Goliusz, pan Bukowski y inni ichmść, których nie wyliczamy, też panie zeznali y to: że gdyby cyrulik krwie nierozerwał, umarł by na tymże mieyscu; samą panię Sławińską naleźliśmy obumarłą od iakowegoś potrącenia y uderzenia, któręśmy żywiącą wódką ledwie odżywili, ziewy y usta rozdzieraiąc y samą ocieraiąc. Y pospolity gmin wszelki, których imiona y nazwiska w tym szkrutinium nie są opisane, toż zeznawali: że pana Sławińskiego bez miłosierdzia bito, mordowano, pastwili się nad nim, nie iako nad człowiekiem, ale gorszey, niż nad bydlęciem, bez żadnego respektu y miłosierdzia chrześciańskiego. Któreśmy szkrutinium insimul et semel wszyscy cztery kolegowie, z koła całego deputowani, ledwośmy s pilnością wysłu-

chawszy, o dziewiątey godzinie z południa zkończyli y konkludowali; do którego poniżey rękomaśmy się naszemi, confirmuiąc we wszystkich punktach y paragraphach, podpisali. Dat w Wilnie, roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt czwartego, miesiąca Julii dwudziestego wtórego dnia. У того шкрутиніумъ подписъ рукъ ихъ милостей пановъ шкрутаторовъ тыми словы: Albrycht Michał Mintowt Czysz—skarbnik y deputat woiewodstwa Wileńskiego, do szkrutinium tego z koła całego deputowany. Piotr Rokotański—skarbnik y deputat woiewodstwa Trockiego, do tego szkrutinium ręką mą podpisuię m. p. Leo Kazimierz Woronowicz—sędzia ziemski y deputat powiatu Starodubowskiego, do szkrutinium tego z koła całego deputowany m. p. Do szkrutinium od całego koła deputowany podpisuię się Daniel Ordyniec — strażnik Smoleński y deputat powiatu Wołkowyskiego. А по прочитаню того шкрутиніумъ и по учиненю черезъ ихъ милостей пановъ колегковъ нашихъ зъ отправованья оного намъ суду досконалое реляціи, зъ наказу суду нашого, тотъ же патронъ ихъ милостей жалобливыхъ особъ, итеруючи черезъ себе вышей пропонованое стороны своей жалобу, на доводъ оное и речи въ ней описаное покладалъ передъ нами судомъ и читалъ выписы два съ книгъ канцеляріей нашой судовъ нашихъ головныхъ трибунальныхъ автентичные, въ датахъ въ нихъ выражоныхъ: одинъ съ протестаціею, а другій зъ реляціею противо звышъ менованымъ ихъ милостямъ пану Фердинанду—подстолему и противо Павлови—городничому, офиціялистомъ воеводства Троцкого, Роромъ—всѣмъ звышъ менованого, незбожного и тиранского збытку и окрутенства перпатраторомъ, то есть, паномъ Яну и Томашу Роромъ, сыномъ его милости пана подстолего Троцкого, такъ слугомъ его милости пана Павла Рора—городничого Троцкого, противо пану Симону Врещевскому и паномъ Якубу у Кгабріелю Баневичомъ урощоные; а за тымъ аллекговалъ право посполитое статутовое и веле конституцій сеймовыхъ о захованью цалости, покою и безпеченства посполитого, завше на вшелякомъ мѣйсцу, а особливе подъ судами головными трибунальными ухваленыхъ, и о повазѣ тыхъ же судовъ, цитуючи конституціи, при томъ правѣ, при шкрутиніумъ, въ той справѣ отправованомъ, при окрутномъ збитью, змордованью, тяжкихъ ранъ, въ поперебиванью костей позадаваныхъ, еще и на дальшій доводъ збитымъ тиранско, змордованымъ акторомъ своимъ его милости пану Станиславу Славинскому и паней малжонцѣ его милости само третимъ на томъ: яко правдиве ихъ милости панове Янъ и Томашъ Ророве, сынове его милости пана Фердинанда Рора, съ помочниками собѣ приспособлеными, зъ воли и розказанья ихъ милостей пана Фердинанда и Павла Роровъ, жалуючого его милость пана Славинского зъ учиненой засацки тутъ у Вильнѣ, подле брамы Виленской, кіями окрутне а немилосерне збили, змордовали, а на остатокъ шаблею бороду при тѣлѣ урѣзали, а потомъ смолою залили, кунтушъ и жупанъ смолою попмаровали, при которомъ бою шаблю, коштуючую золотыхъ петьдесятъ, шапку собольцовую, коштуючую золотыхъ двадцать, заграбили; на томъ: яко самую жалуючую пани Славинскую, кгды она мужа своего ратовать пришла, такожъ збили, змордовали, до присеги забераючи, покаранья водле права

всѣхъ звышъ обжалованыхъ особъ пенами правными, навезокъ совитыхъ и забраныхъ речей цѣною въ процесѣ и реляціи енеральской также совито сторонѣ своей всказу у насъ суду просилъ и домавялъ. А такъ мы судъ въ той справѣ инстикгатора кола судовъ нашихъ, зъ деляціей его милости пана Станислава Славинского и пани малжонки его милости зъ ихъ милостями паны Фердинандомъ—подстолимъ и Павломъ—городничимъ Троцкими, Рорами, также съ панами Яномъ и Томашомъ Рорами, сынами его милости пана фердинанда Рора, и паномъ Симономъ Врещевскимъ, панами Якубомъ и Кгабріелемъ Баневичами, за декретомъ суду нашого, зъ очевистой контроверсіи ферованымъ, впородъ до учиненья черезъ ихъ милостей пановъ колекговъ нашихъ зъ отправленой въ той справѣ шкрутиніумъ реляціи, а потомъ до принятья скуточное въ самой речи росправы, о неслушное черезъ ихъ милостей пановъ Роровъ, а меновите черезъ его милость пана подстолего Троцкого, будучи не пооднокроть въ велю справахъ преконаный правомъ посполитымъ и велю декретами розныхъ судовъ на разные пены осужонымъ, теперь черезъ ихъ милостей самыхъ и помененыхъ пановъ сыновъ и помочниковъ ихъ милостей, зъ немалою громадою людей, попелняючи подъ судами нашими явный збытокъ, ексцесъ и сваволенство, въ року теперешнемъ, мѣсеца Іюня двадцать четвертого дня, тутъ у Вильнѣ зъ засацки жалуючого пана Славинского, въ подошломъ вѣку будучого, впородъ за лобъ порванье и на землю обваленье, а потомъ на дисгоноръ шляхецкій въ чотыри кіе въ посродъ улицы на болотѣ первѣй самого жалуючого, а потомъ и пани малжонку его, которая кгды малжонка своего хотѣла боронить, окрутне а немилосерне збитье, змордованье, костей тымъ битьемъ поперебиванье, бороды при самомъ тѣлѣ шаблею урзненье, и далѣй паствечи се, смолы въ губу нальянье, кунтуша и жупана, коштуючого золотыхъ шестьдесятъ, смолою пошмарованье и въ ниветь оберненье, шабли и шапки собльцовой взятье и пограбенье и на томъ же мѣйсцу такъ окрутне збитого, ледво што живого, покиненье и еще на остатокъ здоровья жалуючихъ, если бы о то правне упоминалисе, забитьемъ на смерть отповѣди и похвалки учиненье, затымъ о шкоды и вины правные. Въ которой справѣ, по учиненью черезъ ихъ милостей пановъ колегковъ нашихъ зъ отправеного въ той справѣ шкрутиніумъ реляціи и по прочитаню того шкрутиніумъ въ колѣ нашомъ завартомъ, мы судъ обмову отъ ихъ милостей пановъ Фердинанда и Павла Роровъ на дню оногдайшомъ, то есть двадцать первомъ сегожъ мѣсеца Іюля черезъ нѣякогось хлопца до насъ суду на письмѣ, яко противо декретови нашому очевистому въ той справѣ, о криминалъ подъ судами нашими головными трибунальными попелненый агитуючой, поданую, на сторону ухиливши, заразомъ далѣй въ право обѣюмъ сторонамъ поступовать и розправоваться наказуемъ. Въ дальшомъ зась поступку правномъ, ижъ ихъ милости панове Ророве и инные особы, маючи собѣ тымъ декретомъ нашимъ очевистымъ до принятья въ акціи вышъ менованой назначоный терминъ, теперь, за по колькокротнымъ зъ наказу нашого приволаньемъ енеральскимъ, передъ нами до отказу въ самой речи не становили и никоторое вѣдомости намъ суду и сторонѣ своей не учинили: прото мы

судъ ихъ милостей, яко права непослушныхъ, въ року завитомъ, а за тымъ поневажъ се то видоме и досконале передъ нами судомъ, такъ зъ очевистого шкрутиніумъ, яко зъ самое жалобы показало, же ихъ милости панове Ророве, а меновите, его милость панъ Фердинандъ Роръ, будучи велю декретами розныхъ судовъ и баниціями водлугъ права посполитого осужонымъ и переконанымъ, гдѣ енще не переставаючи, але подъ судами нашими головными трибунальными, весполъ зъ его милостью паномъ городничимъ Троцкимъ и верху меноваными обжаловаными особами, собѣ приспособеными, таковые ексцеса, крыминалы, кгвалты попелнять важили и презъ обмову свою до отприсеженья се озывали; зачимъ мы судъ блишшого его милость пана Славинского при шкрутиніумъ, при бою, при жалобѣ и поступку правномъ до доводу, а нижели ихъ милостей пановъ Роровъ до одводу узнаемъ, которому, водлугъ добровольного взятья зъ пани малжонкою его милости само третему, въ томъ: яко правдиве ихъ милости панове Янъ и Томашъ Ророве, сынове его милости пана Фердинанда Рора, съ помочниками собѣ приспособлеными, зъ воли и приказанья ихъ милостей пановъ Фердинанда и Павла Роровъ, жалуючого его милость пана Славинского, зъ учиненой засацки тутъ у Вильнѣ, подле брамы Виленское, кіями окрутне а немилосерне збили, змордовали, а на остатокъ шаблею бороду при тѣлѣ урѣзали, а потомъ смолою залели, кунтушъ и жупанъ смолою пошмаровали, при которомъ бою шаблю, коштуючую золотыхъ шестьдесять, шапку собольцовую, коштуючую золотыхъ двадцать, заграбили; на томъ: яко самую жалуючую пани Славинскую, кгды она мужа своего ратовать пришла, также збили, змордовали, присегу всказуемъ, которую ихъ милости, за поданьемъ обжалованымъ о семъ декретѣ нашомъ въ недѣль двѣ обвѣщенья, тутъ передъ нами судомъ у Вильнѣ выконати маютъ. А по таковой присезѣ мы судъ, забѣгаючи тому, абы се такова віоленція права посполитого, сваволя, ексцеса, бое черезъ люди свавольныхъ, зухвалыхъ, а меновите тыхъ, которые вжо правомъ посполитымъ на розные пены криминальные осужоные и велю баниціями выволаны суть, не дѣела, пречоныхъ пановъ Фердинанда, Павла, Яна и Томаша Роровъ и пана Симона Врещевского, также пановъ Якуба и Кгабріеля Баневичовъ на горло стятьемъ, а же се до права не становили, теды на выволанье и на лапанье, при томъ винъ ексцесовыхъ дванадцать, то есть, сто сорокъ чотыри копы грошей собѣ суду, которые вины ексцесовые всѣ сполна его милость панъ Славинскій и панове аентове кнежны ей милости, пани маркграбиной Брандебурской, поневажъ о гоноръ ей милости идетъ, до скарбу нашого заплатить маютъ, якожъ заплатили; при томъ навезки его милости пану Славинскому, также пани малжонцѣ его милости чворако совитое тысечу шестьсотъ золотыхъ, за забраные речи и пошмарованье суконь совито двѣстѣ осмьдесять золотыхъ, а зъ уписнымъ и паметнымъ намъ данымъ, всего сумою два тысеча сто шестьдесятъ пять золотыхъ польскихъ на добрахъ обжалованыхъ ихъ милостей лежачихъ, рухомыхъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, его милости пану Славинскому и пани малжонцѣ его милости вказуемъ, а яко на одержанье того

выволанья до его королевское милости пана нашого милостивого, такъ для учиненья надъ преречоными обжаловаными особами на горлѣ екзекуціи до врадовъ кгродскихъ всякихъ тыхъ повѣтовъ, подъ которыми они постигнены и улапены быть могутъ, отсылаемъ; а за суму верху мененую, отъ насъ суду всказаную, то есть, за два тысяча двѣстѣ шестьдесятъ пять золотыхъ польскихъ, до отправы на всякихъ обжалованыхъ особъ добрахъ, лежачихъ, рухомыхъ, сумахъ пѣнежныхъ, гдѣ кольвекъ будучихъ, черезъ дворянина его королевской милости порядкомъ правнымъ жалуючимъ акторомъ приходить вольность зоставуемъ.

Которая справа до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть записана.

1686 г. Апрѣля 2 дня.

Изъ книги № 28, за 1686 г., л. 509—526.

116. Комиссарское опредѣленіе по дѣлу о разореніи евангелическаго сбора въ Вильнѣ студентами свято-Янской іезуитской академіи и другими лицами города.

Въ 1868 году Апрѣля 2 дня въ особомъ засѣданіи коммисарскаго суда, назначеннаго изъ высшихъ Литовско-русскихъ сановниковъ, разсматривалось дѣло о нашествіи римско-католиковъ на Виленскій евангелическій сборъ, что за Троцкой брамой. Дѣло это совершилось при слѣдующихъ обстоятельствахъ: 2 Апрѣля, съ 6 часовъ утра началось вооруженное нашествіе римско-католиковъ на сборъ. За Троцкую браму привалило нѣсколько тысячъ вооруженнаго огнестрѣльными и стѣнобитными орудіями люду и начался штурмъ. Обитатели евангелическаго сбора, неподозрѣвая такой опасности, были страшно перепуганы и спѣшили куда нибудъ скрыться, даже между гробницами покойниковъ. Монастырская дверь была сломана; дворъ сбора наполнился нафанатизованной толпой іезуитовъ, іезуитскихъ студентовъ, августиніанъ, доминиканъ и разныхъ цеховыхъ; начались страшныя насилія и разрушенія: дома ломались, евангелическое духовенство подверглось истязаніямъ, гробы были раскопаны и останки умершихъ поруганы; фанатическая толпа, предоставленная своимъ разнузданнымъ, грубымъ инстинктамъ, снимала съ мертвыхъ тѣлъ разныя украшенія, отсѣкала пальцы съ перстнями, производила и другія невѣроятныя безчинства; при этомъ произносились угрозы противъ кальвинистовъ и ихъ учрежденій, находящихся въ Литовско-русскомъ княжествѣ. Уполномоченный евангелическаго сбора, заявляя объ этихъ безчинствахъ и грабительствахъ римско-католиковъ, требовалъ у трибунала защиты личностей и имуществъ евангеликовъ, гарантированныхъ королевскими привилегіями и сеймовыми инструкціями,—требовалъ возвращенія пограбленнаго имущества и наказанія виновныхъ.

Уполомоченные іезуитовъ и Виленскаго магистрата подъ разными предлогами старались прекратить это дѣло, не признавая законности ни за королевскимъ рескриптомъ, ни за коммиссарами, назначенными для этого дѣла на основаніи тогоже рескрипта, и требовали позволенія аппелляціи; коммиссары заявленія этого не признали и назначили дальнѣйшее разбирательство. Свидѣтели давали разныя показанія: въ однихъ виновниками признавались и студенты и Вилен-

скіе горожане, въ другихъ только студенты. Коммиссары, по соображеніи всѣхъ обстоятельствъ дѣла, признали виновными главнѣйшихъ зачинщиковъ этого дѣла, какъ изъ студентовъ, такъ изъ мѣщанъ и присудили ихъ къ безчестію и казни; іезуитовъ, доминиканъ и августіанъ предали, духовному суду, а магистрату назначили присягу, что онъ не поддерживалъ и не покрывалъ своимъ содѣйствіемъ и заступничествомъ преступныхъ дѣйствій фанатической толпы: при этомъ коммиссары постановили — вознаградить евангеликовъ за убытки и разоренья и пригласить всѣ городскія юрисдики къ принятію участія въ доставленіи безопасности обиженнымъ на будущее время.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятъ шостого, мѣсеца Іюля двадцатъ девятого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осьмдесятъ шостый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александръ Гордеевскій оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью подалъ декретъ комисарскій, у Вильни въ году нижей писанымъ въ справѣ диссидентовъ вѣры евангелицкой, зъ особами въ немъ поменеными ферованый; который подаючи до актъ просилъ, абы былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ; якожъ уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego, miesiąca Kwietnia dnia wtorego. Przed nami Alexandrem Michałem Kotowiczem—z Bożey y stolice apostolskiey łaski biskupem, Kazimierzem Janem Sapiehą—woiewodą, hetmanem wielkim wielkiego xięstwa Litewskiego, Jozephem Bogusławem Służką—kasztelanem Wileńskim y hetmanem polnym wielkiego xięstwa Litewskiego, Stanisławem Wincentym Hurdą—kasztelanem Trockim, Mikołaiem Słupskim—biskupem Grationapolitańskim, Pawłem z Bącze Sienickim — podstolim Buskim, kommmissarzami iego królewskiey mości, wprzód osobliwym rescriptem ex senatus consilio, a potym powtórnie wydanym listem reassumptionis commissyi, pod datą w Warszawie podczas seymu walnego sześćniedzielnego roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Maia dnia dwudziestego ósmego do sprawy niżey wyrażoney naznaczonemi, z wydanych stronom porządkiem prawa pospolitego innotescencyi, a przez szlachetnego Kazimierza Leona Ławonienskiego—ienerała iego królewskiey mości woiewodztwa Wileńskiego, iako to zapisu przyznania relacyi iego, data roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego, miesiąca Februarii dnia dziesiątego wyiętego, patet, podanych y ku wiadomości stronom przywiedzionych, agitowała się sprawa y akcya miedzy imć panem instigatorem wielkiego xięstwa Litewskiego y delatorami imści, ichmościami pany Jerzym Kamińskim—woyskim Oszmiańskim, iako aktorem zborów ewangielickich wielkiego xięstwa Litewskiego, Mikołaiem Alexandrem Swięcickim—podstolim Mścisławskim, Alexandrem Estko—czesznikiem Brasławskim, Andrzeiem z Bytyna Kurnatowskim, iako seniorami zboru Wileńskiego z iedney aktorami, a wielebnym imść xiędzem Piotrem Kitnowskim—societatis Jesu rektorem akademii Wileńskiey, także ichmościami pany Jozephem Rykaczewskim, praefectem congregacyi, Symonem Kaziewiczem, Kazi-

mierzem Kosztoftem, Kazimierzem Kaliszewskim, Janem Zypło, Konstantym Dołgido, Franciszkiem Piotrowskim, Stanisławem Paszkiewiczem, Marcinem Warszyckim, Janem Łukomskim, Janem Kontrymem, Krzysztofem Juchniewiczem, Jerzym Purowskim, Stanisławem Kulikowskim y innemi wielu w akademii Wileńskiey studuiącemi, tudzież z ichmościami pany Andrzeiem Gierkiewiczem—wóytem ad praesens, Matyaszem Klarowskim, Michałem Stephanowiczem, teraznieyszemi rocznemi y innymi burmistrzami, raycami, ławnikami y całym magistratem, także sławetnymi kupcami, cechmistrzami y innemi starszemi cechowemi y wszystkim in genere pospolstwem miasta iego królewskiey mości Wilna, także wszystkiemi zawiadowcami y administratorami iurydyk różnych, w mieście Wileńskim intra et extra moenia miasta Wileńskiego będących, y ludem tam mieszkaiącym, także wielebnemi xiężą Franciszkanami, przy kościele panny Mariey, y ichmości xiężą awgustinianami, za bramą Spaską na Zarzeczu w Wilnie będącemi, na ostatek z żydami Wileńskiemi, z drugiey strony pozwanemi o gwałtowne, swowolne zburzenie zboru ewangelickiego w Wilnie, na przedmieściu, za bramą Trocką będącego, a tam o różne poczynione violentie, boie, mieszkań y rzeczy w nich będących rabowanie, ciał umarłych, w grobach zboru depositowanych, s trun wyrzucenie, rąbanie, y nad nimi pastwienie się y inne różne excessa, kryminały, podczas tak haniebney inwazyi zboru popełnione; zatym o winy prawne imć xiądz rektor societatis Jesu akademii Wileńskiey z roskazania, magistrat zaś Wileński ob conniventiam w niepohamowaniu tak wielkiego tumultu przypozwani, iako to szerzey w liście naszym obwieszczym, wszystkim pozwanym iuxta exigentiam iuris przez ienerała wysz rzeczonego podanym, iest wyrażono.

Na terminie tedy ninieyszym dnia czternastego miesiąca Marca w roku teraznieyszym spomienionego listu obwieszczego, na zaiutrz po trzecim wołaniu, po ufundowaney w zamku Wileńskim na dniu iedynastym tegoż miesiąca iurizdyce naszey kommissarskiey przypadłym, za przywołaniem stron do prawa przez szlachetnego Leona Kazimierza Sawaniewskiego—ienerała iego królewskiey mości woiewodztwa Wileńskiego, od ichmościów panów Jerzego Kamińskiego — woyskiego Oszmiańskiego, iako aktora zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, Mikołaia Alexandra Swięcickiego—podstolego Mścisławskiego, Alexandra Estki—czesznika Brasławskiego, Andrzeia z Bytynia Kurnatowskiego, iako seniorów zboru Wileńskiego, przy bytności ichmościów, ichmościowie panowie Kazimierz Witakowski y Konstanty Jewicz od wielebnego iego mości xiędza Piotra Kitnowskiego — societatis Jesu rektora y całey akademiey Wileńskiey in praesentia wielebnego iego mości xiędza Woyciecha Szaszewicza—societatis Jesu procuratora causarum collegii Vilnensis, imć pan Jan Klarowski, a od szlachetnego magistratu, pospólstwa y wszystkich iurydyk, także ichmościów oyców franciszkanów y awgustynianów, in assistentia imć pana wóyta Wileńskiego imć pan Stefan Grinielewicz, a od żydów zaś Wileńskich pan Andrzey Konstanty Czaykowski—namiesnik zamku Wileńskiego—patronowie, stanowszy, prawnie się z sobą rosprawowali. A zatym a parte ac-

torea patron, wyżey de nomine et cognomine specifikowany, przystępuiąc do produktu sprawy wnosił: iż pozwani wszyscy z akademiey, miasta Wilna, nie maiąc żadney sobie daney przyczyny, albo okazyi do tak haniebnego uczynku, szczegulnie z iakiegoś gniewu y rankoru wziowszy przed się zły y zapamiętały umysł, a następuiąc na prawa y wolności szlacheckie, konfederacie utriusque gentis korony polskiey y wielkiego xięstwa Litewskiego, przysięgami naiaśnieyszych królów ichmościów, panów naszych miłościwych, y moderni feliciter regnantis naiaśnieyszego króla pana roborowane y sacrosancte potwierdzone, lekce sobie poważaiąc przywileia tychże naiaśnieyszych królów ichmościów munificentissime super liberum exercitium religionis, iako na inszych mieyscach w wielkim xięstwie Litewskim, tak osobliwie w mieście tuteyszym stołecznym Wileńskim nadane, y owszem iawnie one znieważaiąc, wzruszaiąc pokóy pospolity, którym się wszyscy obywateli wielkiego xięstwa Litewskiego szczycą y cieszą, contraveniendo dekretowi, ex partium controwersyi przez naiaśnieyszego króla imści Władysława czwartego y całą rzeczą pospolitą na seymie walnym ferowanemu, którym to mieysce obwarowano y per translationem zbór stary approbowano dla chwalenia Boga w Tróycy świętey iedynego, ex deliberato consilio zwierzchu wyrażonych w akademiy Wileńskiey na tenczas studuiących samych hersztów y innych na kilka tysięcy sobie de nomine et cognomine znaiących wyprawili, serio przykazawszy, aby zbór aktorom w woiewodztwie Wileńskim, w mieście stołecznym w Wilnie, za bramą Trocką leżący, znieśli y zruynowali, którzy to wszyscy dość czyniąc woli, roskazaniu y informacyi zwysz wyrażonych obżałowanych, przybrawszy sobie na kilka tysięcy ludzi gminu z różnych cechów, roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt wtórego, miesiąca Apryla dnia wtórego, zrana o godzinie szóstey, wyszedszy z różnym orężem z miasta Wilna, a przyszedszy do aktorów zboru własnie pod tenczas, kiedy actores, będąc ubespieczeni prawem pospolitym, wolnością szlachecką y blizko następuiącym trybunałem, nic złego nie spodziewali się, hurmem, szturmem, okrzykiem nieprzyiacielskim, armata et tumultuaria manu, modo violento, tribem woiennym, z taranami, młotami, siekierami, bigami y innemi, do szturmu gwałtownie służącemi instrumentami, na to iuż wczesnie przygotowanemi, bramę do zboru gwałtem odbiwszy y do zboru dobywszy się, iedni do samego zboru, do dzwonnice, drudzy do mieszkań kaznodzieiów zborowych rzucili się y tam cokolwiek ieno znalezli, spraw, przywileiów, obligów, depozitów, różnych funduszów, nadania, legaciey, summ gotowych pieniężnych, srebra, złota, ornamentów, dzwonów, xiąg y inney ruchomości, co się na osobliwym regiestrze wyraża, zabrawszy, przez cały dzień różnym orężem, na to przysposobionym, tak samy zbór, dzwonnicę, kaplice różne, iako y mieszkania wszystkie, mury, dokoła będące, siekierami poodcinali, młotami y innymi instrumentami mury obwalili, z gruntu wywrócili, aż na ostatek funditus zruynowawszy, od grobów kamienie, nadgrobniki obwaliwszy y zabrawszy, ciała od lat kilkadziesiąt y swieżo leżące ze wszystkiego obnażywszy, kamieniami bili, na ogień rozłożony wrzuciwszy palili, palce, s których się pierścienie pozdymować nie mogły, y inne par-

tes corporis odcinali, tablice srebrne od trun y sukna, któremi truny obite byli, pooddzierali y inne auditu horrenda z ciałami umarłemi pro libitu scelera perpetrarunt, iakich by żaden naygrubszy naród nigdy się nie dopuścił; kaznodzieiów, od tak wielkiego strachu miedzy umarłemi będących, wywlekszy, onych przestraszywszy, na ogień wrzucić y cale spalić usiłowali; iakoż pewnie w samey rzeczy to uczynili by, gdyby niektórzy, Boga się boiący, temu tumultowi przypatruiący się, wpół żywych nie odratowali. A gdy ieszcze niektóre pozostały rudera, tedy nazaiutrz także tumultem y okrzykiem napadszy, ostatek do szczętu znieśli y z ziemią zbór porównali, a materye do budynku zgodne, żelaza y inne ruchome rzeczy rozprzedali. W którym to takowym gwałcie y tumulcie, gdy niektórzy ex dissidentibus do imści xiędza rektora akademii Wileńskiey y do magistratu Wileńskiego ucioksży się, aby z powinności et superintendentia de superioritate takowy tumult uskromić y tumultuarios od dalszey ruiny odwieść chcieli, prima fronte upraszali, imć xiądz rektor y prefect akademii Wileńskiey, hoc petitum iakoby śmiechem zbył, a szlachetny magistrat Wileński nie tylko, iako powinni byli, nic na tę prożbę nie uczynili, ale ieszcze sami tych swawolnych ludzi zgraie do pełnienia y dalszych excessów podburzali y aby zdobycz do nich odnosili, obiecuiąc zań płacić, roskazywali; na ostatek tym wszystkim nie kontentuiąc się, wszystkie zbory, w wielkim xięstwie Litewskim będące, znaszać, domy dissidentium in religione christiana ruynować, dobra im wszystkie zabierać, a samych zabiiać pochwałkę uczynili. O co wszystko protestacya, in tempore utili przed sądem głównym trybunalnym roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt wtórego, miesiąca Maii, dnia dziewiątego, w Wilnie na pozwanych uczyniona y do tychże xiąg trybunału głównego zaniesiona, a z nich per depromptum tegoż roku, miesiąca y dnia wyięta, przytym regestr szkod podczas zburzenia zboru w summach, w splendorze, we złocie, śrebrze y innych rzeczach, fantach zabranych, przed tymże sądem głównym trybunalnym od aktorów pokładany y w xięgach tegoż trybunału eodem anno, mensis Augusti szóstego dnia aktykowany y awtentykowany, także relacyą ieneralską conspectionis albo visionis mieysca zruynowanego zboru exhibuit. A żebyśmy tedy podług protestacyi, relacyi y regestru szkod poczynionych, rzeczy zabranych, za tak haniebny niesłychany exces, a zatym za wzruszenie pokoiu pospolitego na pryncypałach samych y quocunque modo mandato albo conniventia, albo receptatione rerum seu bonorum mobilium pomocników wyżey obżałowanych poenam infamiae, colli ac captivationis wskazali, restitutionem rzeczy zabranych, podług regestru produkowanego, ex actis z trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego wyiętego, uznali, restaurationem zburzonego zboru concedi, securitatem in libero religionis exertitio w przyszłe czasy cavere aliaque de iure statui, decerni potrzebował. Po takowey strony powodowey inductiey, od imć xiędza Kitnowskiego y akademii Wileńskiey plenipotent, superius napisany, salva per omnia sacrae regiae maiestatis authoritate wnosił: iż strona przeciwna, niesłusznie aggrawuiąc imci xiędza rektora y akademią Wileńską, w sprawie swey o zburzenie zboru petit u nas commissarzów, tylko za rescriptem

iego królewskiey mości pana naszego miłościwego, iudicium, albowiem ten rescript iego królewskiey mości do nas commissarzów, sine ulla partis conventae adcitatione, za szczegulnym wdaniem y uproszeniem ichmość panów aktorów iest wyniesiony, który iako subsistere, tak in fundamento onego actus commissionis odprawować się nie może. A naprzód z tąd ichmość panowie dissidentes ratione violatae securitatis publicae, ratione zburzenia zboru y violencyi, iako allegant, powinni byli adcitare stronę przed sąd iego królewskiey mości, a tam lite contestata dekret inquisitionis y list do commissarzów y inquisitorów otrzymać; a że taka praxis in similibus causis bywać zwykła, allegował proces Smoszewskiego, fol. 8. lit. de modo czynienia granic, dowodząc, iż rescripta iego królewskiey mości do commiszarzów nie inaczey, chyba ex adcitationibus stron wychodzić y wydawane bywać zwykły, pokładał y constitutią Januszewskiego, titulo o commissiach, paragraf pierszy, fol. cztyrysetny wtóry, podobną swą potwierdzaiąc illatię, którą dalszym roboruiąc dokumentem, induxit praeiudicatum w sprawie o zburzenie zboru, w mieście Wileńskim podle kościoła ś. Michała na onczas będącego, na seymie w roku tysiąc sześćset czterdziestym wydane, wnosząc, iż na onczas wprzód dekret króla imci świętey pamięci Władysława czwartego wypadł był, a potym przy dekrecie rescript, podług którego sprawa o zburzenie na onczas zboru rozsądzona była, do tego allegował constitucyi roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego, titulo o commissyach do dobr iego królewskiey mości, probando, że commissie nie mogą bydź, chyba ex decretis; podług tedy takowych praw y constitucyi, że ichmć panowie dissidentes nie sprawili się, lecz ad male narrata rescript iego królewskiey mości w samey sprawie otrzymali. Produkował mandat iego królewskiey mości, parti actoreae ad reponendum rescriptum do sądów iego królewskiey mości et ratione evocationis osob duchownych ad forum incompetens seculare podany y wyniesiony, podług którego ażebyśmy tę sprawę do tychże sądów iego królewskiey mości odesłali, affektował. Podobnym sposobem od szlachetnego magistratu miasta, cechów y wszystkich pozwanych plenipotent, stanowszy, exceptię, na piśmie podaną, nomine magistratus podał, in tenore tali: Jaśnie wielmożni, wielmożni mości panowie commissarze iego królewskiey mości, nam wielce mści panowie y dobrodzieie! Praemissa, przed Bogiem y wielmożnemi naszemi mości pany y dobrodzieiami, że ichmość panowie dissidentes zboru Wileńskiego commissiią, przez rescripta od iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, przeciwko nam, nic niewinnym, ex eo, żeśmy tumultu nie hamowali, pospólstwa, w różnych iurydykach będącego, nie odwodzili, zdobyczy do siebie nosić kazali, bezprawnie otrzymali, manifestatione, ponieważ przez takowe reskrypta, od ichmościów panów dissidentów na commissią wyprawione, iura et privilegia nostra convulsionem pati musiały by, zadaliśmy ad reponenda eadem rescripta ichmćm mandaty iego królewskiey mości, przy których abyście wielmożni nasi mości panowie y dobrodzieie nas zachować raczyli, pokornie upraszamy, zostaiąc etc. Podpisy rąk przy pieczęci temi słowy: Wielmożnych naszych mości panów y dobrodzieiów nayniżsi słudzy, wóyt, burmistrze,

rayce, ławnicy y communitas miasta iego królewskiey mości Wilna. W Wilnie, dnia iedynastego Marca, roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego. Po przeczytaniu tey excepcyi, produkował mandat, simili modo ichmościom panom aktorom teraznieyszym do podniesienia reskryptu iego królewskiey mości, ad malam informationem cancellariae otrzymanego, także ratione convulsionis privilegiorum podany, wnosząc, iż nie tylko że vigore rescripti sprawić się magistratus nie powinien, lecz ex vi privilegiorum et decretorum naiaśnieyszych królów ichmościów, mianowicie króla imści Zygmunta Awgusta pod datą roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt szóstego, dnia szesnastego Januaryi ab omni iurisdictione, oprócz sądów iego królewskiey mości, sunt exempti; reproduxit y drugi przywiley króla imści Stephana tysiąc pięćset siedmdziesiąt ośmego roku ferowany, ex vi cuius decreti, że magistrat Wileński iurisdictionis maydeburiensis tylko do sądów iego królewskiey mości należeć ma, asseruit. Z tych miar zachowania szlachetnego magistratu przy prawach y mandacie wyniesionym affektował.

In contravium imć pan Kazimierz Witakowski, plenipotent od aktorów, replicando opposuit: iż tak imć xiądz rektor y akademia Wileńska, iako y szlachetny magistrat et aliae iurisdictiones manifeste woli iego królewskiey mości contrariantur, kiedy przeciwko reskryptowi et legitime wyniesionemu exceptiones illegitimas wnoszą, gdyż w sprawie tak iawney krzywdy, violentii, inwazyi, excessu, nie dokąd innąd, iako ad supremum dominum króla pana recurs czynić miano, który że ex plenitudine potestatis suae pro indaganda veritate, a oraz na osądzenie takowych gwałtowników rescrypt z cancellaryi wydać roskazał, quam aby wszyscy, którzy conveniuntur, tu przed nami kommissarzami sprawili się; — ani to obest, że strona przeciwna mandaty in convulsionem reskryptu iego królewskiey mości wyniosła, konstitucye bowiem roku tysiąc sześćset iedynastego, fol. trzynasty, titulo obostrzenie prawa na swawolnych, surowo kożdemu sądowi violatores pacis ac securitatis publicae karać roskazuie. Do tego allegował constitutie roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt trzeciego, folio trzysta sześćdziesiąt dziewiąty, — o tumultach, constitutie tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt ósmego, reassumptia declaratiey, które wszystkie seriam nad gwałtownikami iniungunt animadversionem y summario processu sądy na takowych extendere praescribunt. Co do allegowanego Simoszewskiego processu, respondit: iż ten process constitucią pośledneyszą roku tysiąc sześćset trzynastego iest zniesiony; quantum adtinet praeiudicatum dawnieyszego, in simili ferowanego, intulit, iż iako w roku tysiąc sześćset czterdziestym o zburzenie zboru, tak niedawno we Gdańsku o zruynowanie kościoła świętego rzymskiego katholickiego sprawy criminalissime za reskryptami iego królewskiey mości przez ichmości panów kommissarzów osądzone y do exekucyi przywiedzione są. A że strona konstytucyą novellam przed nami allegowała, respondit: iż pomienione prawa nie do spraw recentis et manifesti criminis, a inviolatae pacis ac securitatis publicae, lecz do spraw poddanych króla imci przeciwko dzierżawcom służyć y ściągać się ma. Nakoniec, że strony praepostere contra rescriptum króla imści, po ufundowaney na dniu onegdayszym nemine

contradicente iurisdictii, exceptiones wnoszą, zaczym poniewasz reskrypt z kancellaryi iego królewskiey mości causa violatae pacis ac securitatis publicae słusznie, z prawem zgadzaiący się iest wyniesiony y do nas wydany, tym barziey, gdy iego królewska mość, wszystkie odciowszy obrony y exceptie, strony negotium ku rozsądkowi nam kommissarzom podaie, ażebyśmy non attentis illationibus partis conventae et non ad causam allegatis constitutionibus, ani oglądaiąc [się na reskrypta y przywileia, od magistratu Wileńskiego produkowane, które iure publico derogare et praeiudicare nequeunt, pozwy y mandaty iego królewskiey mości, iako ad sinistram delationem y na zatamowanie sprawiedliwości świętey, a na ochronę swewoli y popełnionych kryminałów z kancellaryi iego królewskiey mości wyniesione y odzierżane, y owszem one uchiliwszy, stronom, ut experiantur, nakazali, urgebat.

A tak my kommissarze iego królewskiey mości, tey sprawy przesłuchawszy y onę dobrze z wnoszonych controversyi wyrozumiawszy, ponieważ sprawę teraznieyszą, convulsionis legum, violatae pacis et securitatis publicae iego] królewska mość, nam commissarzom dawszy omnimodam decernendi et diiudicandi to negotium potestatem, non obstantibus quibusvis exceptionibus, exemptionibus et dilationibus, ani oglądaiąc się na reskrypta y inne pozwy, mandaty, które ex suprema potestate sua, iako summus arbiter, tymże reskryptem kassuie, annihiluie, rozsądzić y uspokoić y tę commissyę vigore pierwszego reskryptu do skutku przywieść rozkazuie; do tego gdy strony circa fundationem actu teraznieyszey commissiey żadney nie wnosili excepcyi, ani contradikcyi przeciwko temu reskryptowi, in fundamento którego my kommissarze iurisdictią naszą ufundowaliśmy, przeto stosuiąc się do totius wspomnionego reskryptu iego królewskiey mości, ut partes experiantur, nakazuiemy, Po takowym dekrecie naszym imść xiądz Woyciech Szaszewicz— societatis Jesu, prokurator causarum collegii Vilnensis, zachowawszy sobie salvę ad interponendam imieniem imć xiędza rektora akademiey appellationem, odkładu w tey sprawie ad conferendum cum superioribus suis upraszał; szlachetny zaś magistrat Wileński y wszystkie inne iuryzdyki, nie kontentuiąc się dekretem naszym, do sądu iego królewskiey mości appelowały. My kommissarze iego królewskiey mości, żadney natenczas w tey sprawie nie czyniąc decizyi, one do dnia ośmnastego praesentis odłożyliśmy y konserwowaliśmy.

Na którym to terminie, to iest dniu ośmnastym Martii anni curentis, wyżey de nomine et cognomine specifikowany imć xiądz prokurator causarum societatis Jesu collegii Vilnensis, personaliter przed nami stanowszy, sub tuitione appelationis ad exceptionem fori declinatoriam przez patrona swego descendit, wnosząc, iż imć xiądz rektor academiae et collegii Vilnensis ex persona sua forum przed nami sortiri nie może, ponieważ statut wielkiego xięstwa Litewskiego, z rozdziału trzeciego, artykuł wtóry, titulo o wolnościach szlacheckich, kóżdego przy prawach y wolnościach swoich zachowuie; allegował do tego y artykuł trzydziesty wtóry, z rozdziału trzeciego, który forum świeckim osobom z osobami duchownemi przed xiędzem biskupem naznacza, przy którey

prawa pospolitego allegacyi referował się oraz do spraw duchownych, vigore których osoby duchowne ad forum spirituale należeć maią, osoby zaś zakonne, sub regula żyiące, ab iurisdictione seculari iuxta bullam Gregorii decimi tertii sunt exempti.

Co do panów akademików, przy podobney fori incompetentis excepcyi stawaiąc, pokładał przywiley króla imci Stephana z metryk kancellaryi wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, datą roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt wtórego wyięty, wnosząc, iż poko panowie akademicy studia traktuią, we wszystkich swoich sprawach ex reatu, etiam in gravioribus, nie gdzie indziey, ieno przed swoim sędzią y cancelerzem, którym iest iaśnie wielmożny imć xiądz biskup Wileński, pro tempore będący, odpowiadać y ex vi pomienionego przywileiu sprawować się maią, a żebyśmy tedy sprawę teraznieyszą, tak z imć xiędzem rektorem, iako z pany akademikami Wileńskiemi ad forum competens odesłali, potrzebował.

Ex adverso przeciwko takowey excepcyi strony przeciwney pan Ilewicz—plenipotent od actora, dowodząc w sprawie teraznieyszey, tak z imć xiędzem rektorem, iako y z pany akademikami, przed nami kommissarzami forum, wnosił: że allegowane in favorem strony przeciwney prawo ad casum nie służy, kiedy artykuł wtóry z rozdziału trzeciego statutu wielkiego xięstwa Litewskiego o wolnościach szlacheckich, a nie osób duchownych, iest napisany, do tego ani suffragatur stronie artykuł trzydziesty wtóry z tegoż rozdziału trzeciego, kiedy ten in causis personalibus, a nie in causis realibus, forum duchownym osobom przed xiędzem biskupem naznacza, lecz ten statut, artykuł trzydziesty w rozdziele czwartym, titulo: co maią sądzić woiewodowie, starostowie, wyraznie opisał: że o gwałt kościoła chrześciańskiego, iako pozwy maią bydź przed urząd świecki wynoszone, tak tenże urząd sądzić takowych powinien; allegował do tego tenże statut wielkiego xięstwa Litewskiego, artykuł trzeci w rozdziele iedynastym, dowodząc: iż ieżliby kto naszedszy na kościoł Boży iakiego kolwiek nabożeństwa chrześciańskiego, gwałt iaki popełnił, tedy pod takowym że sposobem y dowodem ma bydź karan, iako o gwałtownikach domów szlacheckich napisano. Do tego codzienne niemal cum pp. societatis Jesu w sądach trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego bywało praeiudicatum, gdy ex reatu ichmć conveniebantur, tam że się sprawowali, sądzili, y rożne zaprzysięgali sprawy, adduxit y praesens praeiudicatum, na seymie cum pp. societatis Jesu wypadłe o Mysz, gdzie pp. soc. Jesu, sine exceptione fori iudicatum przyiowszy, onemu parere musieli, insuper iż tu sprawa z imć xiędzem rektorem nie iako z osobą duchowną abo zakonną, ale iako s tym, który ma regimen osób świeckich, w akademii będących, ventilatur, z którey racyi nie gdzie indziey, iedno przed nami kommissarzami sprawić się maią. Co do panów akademików, intulit: iż w sprawie tak haniebnego gwałtu, tumultu, excessu przed nami kommissarzami respondere powinni podług prawa, na dowod którey illacyi swoiey czytał Lips. observan. pac. cent. 1. obser. 4, probuiąc: że in causis criminalibus nie przed xiędzem biskupem, ani przed rektorem, lecz in iudicio criminali scholares forum sortiuntur, iako iuż staneło praeiudicatum w sądach głównych trybunalnych, gdzie w sprawie

z panem Doroszkiem imć xiądz rektor z panami akademikami nie tylko odpowiadali, ale iuramento suaserunt. Przy takowych tedy racyach czytał constitucyę tysiąc sześćset piędziesiątego roku, titulo securitas praesidium miasta Krakowa, także bespieczeństw miast innych koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego, w którey expresse dołożono, in eum contextum salvis z studentami in criminalibus nostra regia, in civilibus rectoris academici iurisdictione, dowodził tedy, iż in civilibus tylko nad akademikami rektorem, in criminalibus zaś causis iego królewskiey mości competit iurisdictio. Na ostatek wniosł, iż iego królewska mość iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Wileńskiego naznaczyć raczył commissarzem, aby tym łatwiey to negotium uspokoione było, przed którym aby imć xiądz rektor y akademia, iako przed canclerzem swoim, sprawili się. Z tych tedy przyczyn y alegowanego prawa uznania forum przed nami prosił y domawiał się.

Interea od szlachetnego magistratu Wileńskiego y innych wszystkich pozwanych iurydyk patron sprawy wyżey pomienioney stawaiąc, gdy przy interponowaney na dniu onegdayszym appellatiey zachowania pryncypałów swoich affektował, pan Kazimierz Witakowski constitucyę roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt siódmego y roku tysiąc pięćset ośmdziesiąt ósmego, także statut wielkiego xięstwa Litewskiego, artykuł ośmdziesiąt ósmy, z rozdziału czwartego, iż ab accessoriis appellatio dari nequit, tym barziey, gdy sprawa teraznieysza, criminalissime z okazyi wzruszonego pokoiu pospolitego instituta, summario processu iudicari ma, przeczytawszy, nie dopuszczenia appellacyi, temere na zwłokę tylko sprawiedliwości świętey uraszczaney, instabat. My commissarze iego królewskiey mości, tey sprawy przesłuchawszy y oną z wnoszonych ab utrinque controversyi dobrze wyrozumiawszy, ponieważ z produkowanych przed nami praw y konstitucyi ichmość panowie dissidentes przez patronów swoich iawnie dowiedli, iż ichmość panowie akademicy cum suo rectore in causis criminalibus przed sądem iego królewskiey mości sprawować y odpowiadać powinni; przeto podług rescriptu iego królewskiey mości, że y my kommissarze z wyrazney iego królewskiey mości woli zasiadaiący, oraz et arbitrum akademiey iaśnie wielmożnego imci xiędza biskupa Wileńskiego, qua senatorem et cancellarium do tey sprawy annexum, mamy, tak imści xiędzu rektorowi Wileńskiemu y panom akademikom Wileńskim, a dicto przed nami foro, iako szlachetnemu magistratowi Wileńskiemu y innym iuridikom, żydom Wileńskim, stosuiąc się do allegowanych constitucyi y statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, iż ab accessoriis appellatia dopuszczona bydź nie ma, non admissa eiusmodi ab accessorio mota appellatione, stronom procedere nakazawszy, tę sprawę do dnia dwudziestego wtórego praesentis odkładamy.

A gdy dzień dwudziesty wtóry Martii w roku teraznieyszym, z odkładu, przypadł, plenipotent actoreae partis wniosł: iż iako imć xiądz rektor cum academia, tak szlachetny magistrat Wileński y iurydyki wszystkie manifeste woli, rescriptowi iego królewskiey mości y dekretom naszym sprzeciwiaiąc się, comparere et respondere niechcą: zaczym, lubo by słusznie za przywołaniem onych przez ienerała, sądów naszych pilnuiącego, tan-

quam contra contumaces paenas legum domawiać się mogli, atoli w tak wielkiey y kryminalney sprawie, niechcąc praecipitanter postępować, pro conspectione et verificatione loci, to iest, zburzonego funditus zboru, ażebyśmy ziachali, a oraz podług statutu wielkiego xięstwa Litewskiego artykułu sześćdziesiąt pierwszego z rozdziału iedynastego, y constitucyi roku tysiąc pięćset sześćdziesiąt, fol. sto, titulo o rzeczach, które się poćciwości dotyczą, inquisitią declarowali; interea zaś securitatem in libero dissidentium exertitio obwarowali, restaurationem zboru zruynowago pozwolili, affektował. A tak my kommissarze iego królewskiey mości, tey sprawy przesłuchawszy, ad iuridicam powodowey strony instantiam, tak imść xiędza rektora akademiey y panów akademików Wileńskich, iako szlachetny magistrat Wileński y wszystkie inne iuridiki, intra et extra moenia civitatis będące, xięży franciszkanów y awgustynianów, na Zarzeczu w Wilnie mieszkaiących, na ostatek żydów Wileńskich przywołać do sądu nakazaliśmy. Którzy będąc przez szlachetnego Kazimierza Leona Sawaniewskiego—ienerała iego królewskiey mości woiewodztwa Wileńskiego y sądów naszych, potrzykroć, a nad prawo czwarty raz przywoływanemi, iako się sami do prawa nie stanowili, tak ani żadney wiadomości sądowi naszemu nie uczynili, przeto onych w roku zawitym na upad w samey rzeczy wzdać dopuściliśmy; względem którey condemnaty y succubity, lubo byśmy de rigore iuris paenas criminales na pozwanych extendere mogli, atoli, że strona powodowa non urget, z tych miar my kommissarze iego królewskiey mości, non obstante citatorum contumacia y owszem post temerarium onych recessum, podług domawiania się aktorów, conspectią in loco loci expedire et inquisitionem, iako w sprawie kryminalney, necessariam bydź uznawszy, na odprawienie oney dla wczesnieyszey miąsta całego wygody, gdy iego królewska mość reskryptem swoim optionem do upatrzenia mieysca expediowania inquizycii nam kommissarzom dać raczył, mieysce na ratuszu Wileńskim y dzień dwudziestego szóstego Marca naznaczamy. Interea zaś iako securitatem publicam in exertitium religionis evangelicae od każdego cuiuscunque status et conditionis człowieka waruiemy, tak restaurationem zboru, podług dekretu naiaśnieyszego króla imści świętey pamięci Władysława czwartego, w roku tysiąc sześćset czterdziestym, miesiąca Maia dnia dwódziestego szóstego, cum dissidentibus eiusdem confessionis evangelicae ferowanego, na tymże samym mieyscu pozwalamy.

Po takowym tedy dekrecie przeczytanym y po powstaniu z sądów naszych, my kommissarze iego królewskiey mości do zboru Wileńskiego, za Trocką bramą, na przedmieściu będącego, na odprawienie conspectii ziechawszy, widzieliśmy, tak samy zbór, iako kaplicę, grobowe sklepy y mieszkania, tamże w koło tego zboru in circumferentia muru zborowego dla xięży albo ministrów ich będące, murowane y drewniane, funditus równo z ziemią zruynowane y zdezolowane, sklepy rozrzucone, szpital zniesiony tak dalece, że ledwo vestigium tego zboru y mieszkań xiężych extat; mur, którym zbor wkoło otoczony, na kilku mieyscach, iako powiadano, taranami po sążni dwunastu, piętnastu y daley poprzebiiany. Którą to desolatią zboru obeyrzawszy, dla dostate-

cznieyszey stron informacyi ieneralowi z stroną szlachtą opisać y relacyą wydać roskazaliśmy.

Za przypadnieniem tedy dnia dwudziestego szóstego mensis et anni praesentis, my kommissarze iego królewskiey mości, na mieysce naznaczone, praeviis innotescentiis, porządkiem prawa pospolitego, gdyśmy na ratusz Wileński ziechali y do odprawienia inquisicyi przystąpić chcieli, imć pan Andrzey Gierkiewicz—wóyt Wileński, in assistentia totius magistratus Vilnensis, exceptią, w te słowa pisaną, podał: Jaśnie wielmożni, wielmożni mści panowie kommisarze iego królewskiey mości, nam wielce miłościwi panowie y dobrodzieie! Jako zawsze sancita iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, venerari zwykliśmy, tak y w tey sprawie ratione zburzenia zboru nie bylibyśmy sensus contrarii, gdyby iura, privilegia et decreta, a primaevo tego miasta fundatione od naiaśnieyszych wprzódy wielkich xiążąt Litewskich, a potym królów ichmościów polskich nadane, przez następuiących poprzysiężone y podtwierdzone, non convellentur, a zwłaszcza gdy ichmość panowie dissidenty y powtórne mandaty, od nas do sądu iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, maiąc sobie zadane, znowu też prawa magistratowi miasta Wileńskiego, który ex duplici ritu romano et graeco-unito zostaie, convellere audent, gdy ichmość przez odprawowania inquisicyi do ratusza mimo mieysce prawem opisane introdukować usiłuią, zatym przez tę exceptią pokornie upraszamy, abyście waszmość, nasi miłościwi panowie y dobrodzieie, żadnego nam bezprawia czynić nie raczyli, a teraz zostaiemy w tey excepcii. Przy pieczęci mieyskiey podpisy rąk temi słowy: Waszmościów, naszych miłościwych panów y dobrodzieiów, uniżeni słudzy: wóyt, burmistrze, rayce y wszystek magistrat miasta Wileńskiego. W Wilnie, dnia dwudziestego szóstego Marca, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstego. A po przeczytaniu takowey excepcyi imć pan Kazimierz Witakowski—patron sprawy aktorów intulit: iż manifesta contraventio patet rescryptowi iego królewskiey mości y dekretom, kiedy szlachetny magistrat toties, quoties z exceptiami przed nami comparet, które iako in primo gradu decretandi uchylone były, tak y teraz abyśmy, non obstante tali exceptione, ad inquisitionem przystąpili, potrzebował.

A tak my kommissarze, we wszystkim referuiąc się do reskryptu iego królewskiey mości, non obstantibus magistratu Wileńskiego exceptionibus, do expediowania inquisicyi przystąpiwszy, aby ichmość, panowie Jerzy Kamiński—woyski Oszmiański, iako aktor, Andrzey Kurnatowski, iako senior zboru Wileńskiego, super non corruptis testibus przysięgę tacto pectore wykonali, nakazuiemy. Któremu to dekretowi naszemu in instanti pomienieni ichmość panowie dissidentes dość uczyniwszy, świadków niżey pomienionych stanowili y onych ad iuramentum admitti potrzebowali; których to świadków, niżey wyrażonych, my kommissarze ad iuramentum przypuściwszy, semotis arbitris, w zawartym kole seorsive każdego examinowaliśmy; a niżeli tedy do zeznania świadectwa przystąpili, iurament wykonali w te słowa: Ja Stanisław Woyciechowski, ia Stefan Bolcewicz, ia Samuel Przesmycki, ia Jerzy Jawgiel, ia Hrehory Szorc, ia Piotr Szczuka, ia Michał Jań-

kowski, ia Michał Strzałecki, ia Kazimierz Łukaszewicz, ia Stanisław Łuszczewski, ia Antoni Kitkelewicz, ia Jan Sosnowski, ia Franciszek Konstantynowicz, ia Michał Balczewski, ia Jakub Żukowski, przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu, w Tróycy świętey iedynemu, na tym, iż o co kolwiek będziemy od ichmościów panów kommissarzów iego królewskiey mości pytani w sprawie ichmościów panów dissidentów confessiey ewangelickiey, względem zburzenia zboru, w Wilnie za bramą Trocką będącego, tedy wszytką prawdę, cośmy widzieli albo słyszeli, powiedzieć mamy, nikogo nie taiąc, ani folguiąc, a to mamy wszystko zeznać sprawiedliwie, nie uwodząc się ani datkiem, ani boiaznią, ani żadnym respektem, lecz wszystko dla samego Boga y sprawiedliwości iego świętey prawdziwie powiedzieć mamy, na czym, iako sprawiedliwie przysięgamy, tak nam Panie Boże dopomoż y iego święta męka. Po takowey tedy przysiędze stanowszy świadkowie zeznali testimonia, które są tu niżey wyrażone. A *naprzód* pan Stanisław Woyciechowski—ewangelik, we zborze Wileńskim służący, zeznał, iż w roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt wtórym, dnia wtórego Aprylis, we czwartek pierwszy po Wielkiey nocy, o godzinie ośmey zrania, napadli studenci z siekierami, szablami, z bigami na zbor y oni go zburzyli, którym pomagało y pospólstwo; trupy wyrzucali z trun, palili, specifice iednak osoby, którzyby to byli, y iak się zwali, powiedział: że niewiem. Pytany: z czyiey occasiey to zburzenie się stało? odpowiedział: niewiem. O rzeczach, ieżeli widział albo słyszał, kto ie ze zboru nosił albo woził, na to odpowiadaiąc: iż słyszał od różnych ludzi, których iednak nie mianował, że ci, którzy są na karcie napisani rzeczy wozili, karty tedy tey tenor taki: Szwiec Woyciech co dwie żenie miał, ten szkatułę niosł; bednarz Bałtromiey zwoził dwie izby z placu zborowego w iuridyce franciszkańskiey; Jakub Linnik rożne rzeczy rabował; mularz na rogu przy oycach franciszkanach mieszkaiący z synem łaziebnikiem, sklepy odbiiał y trupy obdzierał; młynarz, przy królewskim młynie będący, balki, tarcice y rożne żelaza brał y do domu wozil; syn starszy Jana kowala, w zaułku miedzy iuryzdyką xiężney imści pani margrabiney mieszkaiącego, cynę brał y do domu nosił, Dubonas, na przedmieściu przed Rudnicką bramą mieszkaiący, wiele rzeczy brał y do domu zwoził: do pana Karasia burmistra kamienie od grobów zawieziono, pani Trusewiczowa widziała, do pana Stroczyńskiego—starszego, dwoma końmi, wozami cęgłę wożono; do pana Berkinowicza—burmistrza, ławki zborowe y insze rzeczy wożono; czeladź pana Szycika dzwon do oyców awgustinianów zawiozła; Piotr Solenik, w kamienicy imć pana Kaczyńskiego zostaiący, różne rzeczy brał y woził, u którego teraz stoł y łóżko zostaią; parobcy Pipiraycowi różne rzeczy zabrali, z czego się sami chwalili. *Drugi świadek*, Stephan Bolcewicz, człowiek stary, ewangelik, sługa zborowy, zeznał: że był w ten czas, kiedy zbor burzono, było to ośmey godzinie zrania, we czwartek, po Wielkiey nocy, napadł tumult, w którym byli studenci y pospólstwo, xięża zborowi chcieli się okupować, lecz ci ludzie, którzy napadli, nie chcieli brać pieniędzy, ale zaraz rabowali, bili y wszystek zbor zburzyli; z osoby iednak tych ludzi, iż żadnego nie znał, powiedział. O rzeczach pytany, ieżeli widział, kto ie wywozil, odpowiedział, że bednarz Bartłomiey, na

Węgrach mieszka, woził budynek ze zboru; szwiec, tamże nie daleko mieszkaiący, tarcice woził; trwało to zburzenie przez dwa dni, podczas którego że y iego samego ubóstwo zabrano, skarżył; o pryncypałach y okazyi tego tumultu respondit: że nie wie. *Trzeci świadek,* Samuel Przesmycki, szlachcic z Oszmiańskiego powiatu, ewangelik, zeznał, iż o tumulcie y gwałtownym nayściu na zbor wiedział, bo był przy tym zburzeniu, kto burzył—osoby żadney niezna; rzeczy kto rozbierał, rabował,—nie widział, oprócz do pana Stroczyńskiego - starszego, cegły wożono—widział, iż parobcy iego wozili; do Piraycia wożono różne rzeczy; do pana Karasia także kamienie wożono; bednarz Bartłomiey budynek zborowy woził; solenik, we dworze imć pana Kaczyńskiego mieszkaiący, stół y łóżko xięże wzioł; widział też, iż pospólstwo we czterech nieśli krzyż y dzwon do franciszkanów. *Czwarty* świadek, Jerzy Jawgiel—katolik, powrotny zborowy zeznał, iż niewie z osoby, kto burzył, albowiem tumult był barzo wielki, xięża zborowi posłali go do pana Goliusza, aby do magistratu szedł, prosząc o ratunek, iak tedy poszedł, więcey się niewrócił do zboru, ale za xiężą zborową poszedł do franciszkanów, o żadney tedy rzeczy powiedział, że nie wie. *Piąty,* Hrehory Szorc—gorzałecznik, o żadnym tumulcie że nie wiedział na onczas, respondet, w wieczor iednak od ludzi słyszał, iż zbor zburzono, o okazyi zburzenia y o osobach y o żadney rzeczy penitus niewie. *Szósty,* pan Piotr Szczuka—szlachcic, zeznał, iż tego roku, którego się to zburzenie stało, y w Wilnie nie był, a zatym o żadney rzeczy względem zburzenia zboru niewie. *Siódmy,* Michał Jankowski, katolik, gospodarz imć pana Reymera, we dworze zeznał, iż o żadney rzeczy względem zburzenia zboru nie wie, bo w domu siedział, to tylko słyszał, że studenci zburzyli zbor. *Ósmy,* Michał Strzałecki, pytany względem tego zburzenia zboru, respondit: że nescit, gdyż y w Wilnie praesens na onczas nie był. *Dziewiąty,* Kazimierz Łukaszewicz, mieszczanin z pod iuryzdyki xiężney imci Radziwiłowny, margrabiney Brandeburskiey, powiedział: iż słyszał tylko, iako studenci zburzyli zbor; powiedział, więcey nic nie wiem. *Dziesiąty,* Stanisław Łuszczewski, katolik, similiter zeznał, przydawszy, iż słyszał tylko, że studenci zbor zburzyli. *Jedynasty,* Antoni Kitkielewicz zeznał similiter. *Dwunasty,* Jan Sosnowski, katolik, słyszał, iż studenci zbor burzyli. *Trzynasty,* Franciszek Konstantynowicz, katolik, zeznał, iż studenci zbor zburzyli, więcey o żadney rzeczy nie wie. *Czternasty,* Michał Balczewski toż zeznał, co y Konstantynowicz. *Piętnasty,* Jakub Żukowski—katolik, iż y w Wilnie nie był na tenczas, kiedy zbor zburzono. Po którey to praemisso modo expediowaney inquisicyi my kommissarze, do finalney nie przystępuiąc decisyi y owszem dla namowienia oney tę sprawę do dnia wtórego miesiąca Kwietnia odłożylichmy.

Na terminie tedy dnia wtorego mensis et anni praesentis, za przywołaniem stron do prawa przez tegoż ienerała naszego, gdyśmy chcieli do przeczytania namowionego dekretu przystąpić, pan Konstanty Ilewicz—patron sprawy ichmościów panów aktorów intulit: ponieważ sprawie teraznieyszey względem zburzenia zboru ordinaria iuris processu expediowana iest inquisitia, przeto przy protestacyi, relacyi ieneralskiey zburzenia zboru, regestrze szkod

poczynionych, imści panu Jerzemu Kamińskiemu — woyskiemu Oszmiańskiemu, z inszemi osobami szlacheckiego stanu do iuramentu met septima manu na tym: iako xiądz rektor panom akademikom Wileńskim zbor, za Trocką bramą, w Wilnie, na przedmieściu, będący, zburzyć roskazał, a panowie akademicy zburzyli, rzeczy podług regestru zabrali, ciała ludzkie, w grobach depositowane, wespół z pospolstwem z trun wyrzucali, truny obdzierali, oycowie awgustiniani y franciszkani Wileńscy krzyż y dzwony zabrali, magistrat zaś, requisitus, od tego tumultu pospólstwa nie chciał hamować y nie hamował, y na wszystkiey żałobie, w protestacyi wyrażoney, zabierał; post iuramentum względem wzruszenia pokoiu pospolitego y tak haniebnego popełnionego excessu na panach akademikach y pospólstwu paenam infamiae et colli ac captivationis wskazali, restitutionem rzeczy zabranych podług regestru induplo ex bonis citatorum nakazali, a na magistracie, który, powinności swoiey nie czyniąc dość, hamować tumultu nie kazał y niechciał, paenas arbitrarias wskazali; in futurum zaś securitatem omnimodam sub paenis contra citatos obwarowawszy, restaurationem zboru, iaki był przed tym, pozwolili, prosił y domawiał się. A tak my kommissarze iego królewskiey mości, osobliwym reskryptem, ex senatus consilio wydanym, naznaczeni, tey sprawy przesłuchawszy y onę dobrze wyrozumiawszy, po odprawioney in loco loci zburzonego zboru za bramą Trocką, na przedmieściu będącego, y budynków tamże będących conspectiey, ponieważ z inquisitiey, podług dispozitiey prawa pospolitego expediowaney, et ex eadem conspectione desolationis patet, iż ichmość panom dissidentom confessiey ewangelickiey wielka się przez zburzenie zboru y niezwyczayne nad ciały ludzi umarłych pastwienie się, tudzież przez zabranie nadania wielkich ludzi y sum różnych szlacheckich stała violentia, a zatym et securitas publica cum convulsione legum przez panów akademików Wileńskich, także przez pospólstwo tegoż miasta Wileńskiego violata. Przeciwko którym, lubo imć pan Jerzy Kamiński—woyski oszmiański, iako aktor zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, z inszemi stanu szlacheckiego ukrzywdzonemi met septima manu ad convictionem przy protestacyach, relacyach ieneralskich, conspectii mieysca, inquisitii et circa realitatem facti zabrał; iednak iż panowie akademicy y pospólstwo miasta iego królewskiey mości Wilna post temerarium recessum nie stawili, przeto stosuiąc się do allegowaney constitucyi, de securitate publica opisaney, y statutu wielkiego xięstwa Litewskiego, artykułu ośmdziesiąt pierwszego, z rozdziału czwartego, ile w sprawach kryminalnych, których iego królewska mość pro conservanda securitate publica w miastach swoich iest supremus iudex, zwłaszcza, gdy tak iawny y całemu niemal światu widomy iest popełniony exces, żadney nie uznawaiąc aktorom przysięgi s panów akademików dwóch, principaliter in processu causae obwinionych, iako to panów Jozepha Rykaczewskiego y Jana Zyplę, ex plebe zaś dwóch, Jendrzeia Goleniewskiego — kowala, syna, y Woyciecha Żuka, garbarza. na infamią, na garło y na łapanie wskazuiemy, y na otrzymanie takowey infamiey do iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, odsyłamy, za

otrzymaniem którey, iż takowe paeny każdy urząd, kędy by się te osoby pokazały, albo poścignione byli, nad onemi executią uczynić mocen będzie, deklaruiemy. Względem zaś imć xiędza Piotra Kitnowskiego, societatis Jesu rektora akademii Wileńskiey, tego, iako duchowną osobę y do sądu duchownego należącą, zwłaszcza, że y z inquisicyi na tymże imć xiędzu rektorze nic się nie pokazało, ab actione praesenti uwolniwszy, w tey sprawie abutrinque perpetuum imponimus silentium. A co się tknie szlachetnego magistratu Wileńskiego, ex quo taż inquisitio evincit magistratum w tym, iż do tey violencyi okazyą nie byli; przeto z tego szlachetnego magistratu Wileńskiego osobom kilku, iako to imści panu Matyaszowi Klarowskiemu, Michałowi Stephanowiczowi—burmistrzom, szlachetnym panom Rykiemu—raycy, Janowi Pawłowiczowi—ławnikowi Wileńskim, corporaliter in eam rotam: iako na tumult do zburzenia zboru sami y żaden z magistratu Wileńskiego nie zwalali, o nim wczesnie y o tym, kto był autorem pryncypalnym do tego tumultu, nie wiedzieli, w radę około tego zburzenia zboru z studentami nie wchodzili y iako na ówczas tego tumultu uhamować nie mogli, przysiądz nakazuiemy y termin wykonania tey przysięgi od podania sobie obwieszczenia dnia trzeciego w grodzie Wileńskim na roczkach, na które obwieszczenie podane będzie, naznaczamy; gdzie po wykonaniu nakazanego iuramentu szlachetny magistrat Wileński ab actione praesenti uwalniamy. Oycom franciszkanom y awgustinianom, na Zarzeczu mieszkaiącym, Wileńskim, dzwony y krzyże tegoż zboru Wileńskiego, ponieważ się u nich znayduią, aby ichmościom panom dissidentom confessiey ewangelickiey in triduo wrócili, sub paena sta czerwonych złotych iniungimus; inne zaś rzeczy, iako to: złoto, śrebro, gotowe pieniądze, fanty, cegły, budynki drewniane, stoły, ławy, kamienie marmurowe et id genus, przytymi blankiety, które tym dekretem naszym kassuiemy, tudzież y inne różne sprawy, privilegia, zapisy, obligi, ponieważ ex deductis inquisitionibus constat, iż różne ludzie y mieszczanie, także żydzi Wileńscy miedzy się rozebrali, rozwiezli, tedy do tych wszystkich, a mianowicie, którzy są w inquisicyi mianowani, salvę do dochodzenia onych in foro competenti tymże ichmościom panom dissidentom zachowawszy, wszystkim ichmościom panom administratorom y zawiadowcom iurysdyk wszelkich, intra et extra moenia miasta Wileńskiego będącym, do którey by ichmość panowie dissidenci vindicando oblata instarent, aby indilatam administrent iustitiam, podług reskryptu iego królewskiey mości, chcemy mieć. A że wszelkie prawo securitatem publicam wszystkim w państwach iego królewskiey mości będącym in vigore postrzegać roskazało, przeto y my, stosuiąc się do konfederacyi y przywileiów naiaśnieyszych królów ichmościów, tudzież y do constituciy, de securitate publica opisanych, w przyszłe czasy tymże ichmościom panom dissidentom confessiey ewangelickiey in libero religionis exercitio osobom samym eiusdem confessionis y ministrom ich omnimodam od każdego cuiuscunque status et conditionis, specialiter od akademiey Wileńskiey, praesenti actu commissionis waruiemy securitatem, tak, iż ieśliby, strzeż Boże, na ten zbor, za Trocką bramą w Wilnie, na przedmieściu będący, którego liberam restaurationem inherendo confederationibus,

mianowicie, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt trzeciego, a podług dekretu króla imci świętey pamięci Władysława czwartego, roku tysiąc sześćset cztyrdziestego, miesiąca Maia dnia dwudziestego szóstego, na seymie ferowanego, et nihil onemu derogando, dla nabożeństwa ich używania y odprawowania, także szpitalu y budynków, ad praesens zruynowanych, pozwalamy; iaki tumult, invasia, quocunque praetextu ac colore quaesito bydź miała, tedy aby wszystkie w mieście y na przedmieściu będące iurisdyki, a mianowicie szlachetny magistrat Wileński ex officio suo, iako ten, któremu bonum regimen civitatis y postrzeganie wnętrznego pokoiu y bespieczeństwa pospolitego w mieście Wilnie incumbit, za daniem sobie wiedzieć, albo za wzięciem wiadomości, wszystkim okazyom pro viribus zabiegali, tumultów nie dopuszczali, ludzi y ministrów pomienioney religiey oprimować nie pozwolali, bronili y surowo takowych violatorów, gwałtowników karali, pod winą trzech tysięcy czerwonych złotych cavemus y tę summę na skarb iego królewskiey mości zakładamy, do którego hamowania y in casu sprzeciwienia się y paen wszystkie iuryzdyki, tak w mieście, iako y na przedmieściu będące, należeć będą. Monendo oraz ichmościów xięży iezuitów, rektora y praefecta, pro tempore będących, aby panów akademików a similibus occasionibus wstrzymywali, hamowali, decernimus mocą ninieyszego dekretu naszego, który do confirmacyi iego królewskiey mości, pana naszego miłościwego, iako supremi arbitri, odsyłaiąc, przy pieczęciach naszych, rękoma naszemi podpisaliśmy. Działo się w Wilnie, roku, miesiąca y dnia iako wyżey. У того декрету комисарского, при печати притисненой, подписъ рукъ тыми словы: Salvis per omnia s. romanae ecclesiae iuribus et salvo in solidum decreto sacrae regiae maiestatis, piae et sanctae recordationis Vladislai quarti, regis Poloniarum, anno tysiąc sześćset czterdziestego lati. Alexander Kotowicz—biskup Wileński ręką swą. Jako commissarz iego królewskiey mości, salvis per omnia sanctae romanae ecclesiae iuribus et salvo in solidum decreto sacrae regiae maiestatis, gloriosae memoriae Vladislai quarti, anno tysiąc sześćset czterdziestego lati, Mikołay Słupski—biskup Gratianopolski. Jako kommisarz iego królewskiey mości Paweł Sienicki z Boncze—podstoli Buzki, kommissarz *mpria.* Correxit et extradidit Leszkiewicz regens. cancel. decr. m. d. Lit.

Который же тотъ декретъ коммиссарскій, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ.

1687 г. Іюня 20 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1629.

117. Подтвердительная и дарственная запись Людовики Каролины княжны Радивиловны, Бранденбургской маркграфини, Слуцкому, Копыльскому, Койдановскому, Любчанскому, Бѣлицкому, Селецкому и Докудовскому евангелическимъ сборамъ.

Настоящая подтвердительная запись выдана была княгиней Каролиной Радивиливной вышепомянутымъ евангелическимъ сборамъ, открытымъ въ ея же имѣніяхъ, вслѣдствіе потери сборами прежнихъ ея фундушевыхъ записей во время Шведскаго и Московскаго нашествій.

Roku sysiąc siedmset piętnastego, miesiącą Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny piętnasty obranemi, stanowszy personaliter patron iego mość Andrzey Chócko — oboźny Oszmiański, list dobrowolny, wieczysty, odnowczy, confirmacyiny, funduszowy zapis zborom ewangelickim Słuckiemu, Kopylskiemu, Koydańskiemu, Lubczańskiemu, Bielickiemu, Sieleckiemu y Dokudowskiemu od iaśnie oświeconey xiężney imści Ludowiki Karoliny xiężney Radziwiłowey, margrabiney Brandeburskiey, xiężney na Birżach y Dubinkach, Słucku y Kopylu, dziedziczney pani na Newlu y Siebieżu, dany y służący, ad acta podawszy, prosił nas sądu, aby ony ze wszytką w nim specifikowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany. Który my przyiowszy a wpisuiąc w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

Ludowika Karolina xiężna Radziwiłowa, margrabina Brandeburska, xiężna na Byrżach, Dubinkach, Słucku y Kopylu, pani na Newlu y Siebieżu, czynię wiadomo y zeznawam tym moim listem dobrowolnym wieczystym zapisem: iż co donieśli mi ichmość panowie aktorowie, patronowie, seniorowie y starsi zborów w. x. Lit., że różne fundusze od sławney pamięci xiążąt ichmościów antecessorów moich różnym zborom ewangelickim, w w. x. Lit. będącym, manowicie: Słuckiemu, Kopylskiemu, Koydanowskiemu, Lubczańskiemu, Bielickiemu, Sieleckiemu y Dokudowskiemu, w woiewodztwach y powiatach różnych leżącym, z placami, mieszkaniami kaznodzieyskiemi, także dla praeceptorów, katechistów, y szkołami, iako też domami dla wdów y sierot, z szpitalami y ze wszytkiemi, iako teraz zażywaią, przynależnościami, dla odprawowania nabożeństwa chrześciańskiego ewangelickiego, w zborach w. x. Lit. ewangelickich, które Boga w Tróycy świętey iedynego według confessyi Helwieckiey z pisma

świętego więtey, a consensem Sędomierskim od przodków swoich, koronnych y w. x. Lit. ewangelików, królom ichmościom podaney, wyznawaią, zwyczaynego, nadane, zniesieniem temiż funduszami swemi różnych summ dla obeyścia kaznodzieiów, praeceptorów, katechistów y alumnów, także na sustentacyą wdów, sierot y szpitalów, na te dobra, w których mianowane zbory są fundowane, z których y dotąd swoie roczne dostawali solaria y z przydatkiem dla tym lepszey sustentacyi folwarków y poddanych, w nich mieszkaiących, a w inwentarzach tych dóbr wyrażonych y opisanych. Że tedy te fundusze podczas przesłych z Szwedami y z Moskwą w oyczyznie naszey woien poginęły, a zatym aby te fundacye tych zborów w opaczne iakie tłumaczenie w następuiących potomnych czasach nie przychodziły, tym listem zapisem moim odnowczym do wiadomości teraźnieyszego y na potym będącego wieku ludziom podaię, iż zbory ewangelickie, to iest Słucki, Kopylski, Koydanowski, Lubczański. Bielicki, Sielecki y Dokudowski, prawem pospolitym według wolnego nabożeństwa obwarowane przez świętey pamięci xiążąt ichmościów antecessorów moich, z gorliwości ku chwale Boga w Tróycy świętey iedynego są fundowane, z nadaniem do nich summ różnych na obeyście y sustentacyą kaznodzieiów, praeceptorów y katechystów, alumnów, wdów, sierot, ubogich szpitalnych y z wniesieniem tych summ na maiętności swoie różne, także z przydaniem do nich folwarków y wsi, w inwentarzach tych maiętności opisanych. Y ia xiężna margrabina Brandeburska, nie tylko te fundusze wysz rzeczonych zborów z mieszkaniami kaznodzieyskiemi, szkolnemi y szpitalnemi, także z folwarkami y wsiami do tych zborów należącemi, tym listem dobrowolnym wieczystym zapisem moim utwierdzam y confirmuię y ichmościów panów aktorów seniorów y starszych tych zborów upewniam y assekuruię, że te stracone y zgubione w przeszłą woynę Moskiewską y Szwedzką na te zbory pomienione y do nich należące fundusze nie maią ichmościom panom aktorom, seniorom y starszym tych zborów y ich następcom, szkodzić wiecznemi czasy; owszem tym moim listem dobrowolnym odnowczym confirmacyinym zapisem tychże ichmościów panów patronów y seniorów mianowanych zborów przy teyże dawney ichmościów possessyi, iako zborów samych, z placami, mieszkaniami kaznodzieyskiemi, tudzież z przydanemi do tych zborów folwarkami y wsiami y ze wszytkiemi do nich przynależnościami, także z wolnym wstępem do puszcz dla reperacyi zborów y do nich należących budynków, tak, żeby mianowane niemianowanemu, a niemianowane mianowanemu nic nie szkodziło, na wieczne a nigdy nieodzowne czasy zachowuiąc, żadnego tak sobie samey, iako następcom y sukcessorom moim, albo iakim kolwiek sposobem maiętności moie dzierżącym nie zostawuiąc przystępu wiecznemi czasy. A że pensye zborom tym: Słuckiemu, Kopylskiemu, Koydanowskiemu, Lubczańskiemu, Bielickiemu, Sieleckiemu, Dokudowskiemu y ich kaznodzieiom, praeceptorom, katechistom, także na sustencyą wdów, sierot, ubogich panienek y szpitalów trzy tysiące czterysta ośmdziesiąt złotych polskich, za funduszami świętey pamięci xiążąt ichmościów antecessorów moich na różne wniesione byli dobra, które częścią w zastawie, częścią w arendzie

teraz zostaią, tedy chcąc żeby napotym kaznodzieiów, praeceptorów, katechistów, także wdów, sierot y szpitalów sustentacye były pewne y żeby ich zawsze na terminie należytym zupełnie dochodziły, wnaszam na maiętność moię Koydanowską, w woiewodztwie Mińskim leżącą, y tym listem zapisem moim wieczystym fundacyinym zapisuię ponienionym zborom ewangelickim, Boga w Tróycy świętey iedynego wyznawaiącym, to iest: Słuckiemu, Kopylskiemu, Koydanowskiemu, Lubczańskiemu, Bielickiemu, Sieleckiemu, Dokudowskiemu, przyłączaiąc do nich y kościoł luterskiey Awgustańskiey confessyi, w Słucku będący, summę trzydzieści y cztery tysiące ośmset złotych, tak żeby prowizia y interess od niey trzy tysiące czterysta ośmdziesiąt złotych rocznie uczyniła, z których trzech tysięcy czterysta ośmdziesiąt złotych maią te zbory y kościoł Awgustańskiey confessyi Słucki dostawać roczną sustentacyą swoię, według rozpisu mego, ręką moią podpisanego y w trybunale przyznanego, a imci panu aktorowi generalnemu y ichmościom panom seniorom tych zborów oddanego. Niemam tedy y niepowinna będę y successorowie moi nie maią y nie powinni będą, iako y dzierżący maiętności moich do tey summy mianowaney, a na Koydanowie zapisaney, ani do prowizyi, od niey przychodzącey, iakim kolwiek sposobem albo praetextem interessować wiecznemi czasy; ale iako szafunek samey summy, tak y distributa interessu, od niey przychodzącego, ma należeć ichmościom panom aktorom seniorom, patronom zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y całemu ewangelickiemu synodowi na wieczne y nigdy nieodzowne czasy. Waruię przytym ichmościom panom aktorom y seniorom tych zborów, iż ieśliby dobra moie do possessyi inney, a nie ewangelickiey religii przyszły, tedy praesentowanie kaznodzieiów, praeceptorów y katechistów, iako też dozorców do zborów, szkół, domów wdowich y szpitalów Słuckiego, Kopylskiego, Koydanowskiego, Lubczańskiego, Bielickiego, Sieleckiego y Dokudowskiego, nie do potomków y successorów moich, ani do dzierżących, ani iakim kolwiek sposobem possessorów tych maiętności, ale do ichmościów panów starszych, aktorów y dozorców zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego y synodowi całemu ewangelickiemu ma należeć y służyć; ani successorowie y potomkowie moi, także iakim kolwiek prawem maiętności moie dzierżący, y possessorowie, sobie przywłaszczać, ani w tym przeszkody ichmościom panom starszym y aktorom zborowym czynić (nie) maią y nie powinni będą; owszem successorowie y potomkowie moi w tym ichmościów panów starszych y aktorów bronić, zastępować y ewinkować pod niżey mianowanemi zarękami powinni będą. Gdyż ia xiężna margrabina Brandeburska te moie podania y praesentowania od potomków, successorów moich y każdego, dzierżącego maiętności moie, oddalam, a na ichmościów panów seniorów y aktorów zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y na cały synod ewangelicki tym moim listem dobrowolnym zapisem wlewam y zrzekam się na wieczne y nieodzowne czasy. A ieśliby kto z potomków y successorów moich ten funduszowy zapis zborom: Słuckiemu, Kopylskiemu, Koydanowskiemu, Lubczańskiemu, Bielickiemu, Sieleckiemu y Dokudowskiemu ode mnie dany y uczyniony, w którym

kolwiek punkcie, paragrafie y condycyi naruszać, abo cokolwiek z nadania odeymować, albo na inszą religią opakować y ten zapis móy pod praetextem iakiego kolwiek tłumaczenia w naymnieyszey rzeczy odmieniać chciał, tedy każdego z nich na straszny sąd Boży powoływam, a przytym zaręki trzydzieści y cztery tysiące ośmset złotych zakładam. O którą zaręką, wnosząc ią iako na wszelkie dobra y maiętności moie, tak mianowicie na maiętność moią Kopyś, ze wszytkiemi do niey przynależnościami y folwarkami, w powiecie Orszańskim leżącą, którą pod ewikcyę podaię; obowiązki y warunki tym moim dobrowolnym listem wieczystym funduszowym zapisem daię wolność, moc imć panu aktorowi generalnemu y wszytkim ichmościom panom seniorom, dozorcom y starszym zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, teraz będącym y którzy na potomne czasy obierani y na synodach ewangelickich stanowieni będą, gdyby, strzeż Boże, przez mię, lub przez successory moie miał się stać iaki gwałt y naruszenie tego listu zapisu mego, w części albo we wszytkim, lub przez odmianę nabożeństwa w pomienionych zborach, bądź przez odięcie zborów, szkoł, szpitalów, mieszkań wdowich y sierocich, gruntów, placów, albo niepłacenie pensyi na zbory, szkoły, szpitale, domy sierocie, wdowom y ubogim nadanych, będą na ostatek przez iaki wymyślny, albo gwałtowny sukcessorów moich postępek, tedy in casum wszelkiey poniesioney contraveniencyi, temu zapisowi memu funduszowemi przeciwney, pozwać mię y successory moie do sądów iego królewskiey mości zadwornych, trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego, w który chcąc termin, powiat y województwo, rokiem statatowym, kładąc pozew na maiętności mey Kopyskiey; a ia y successorowie moi, będąc zapozwanemi, żadnych prawnych y nieprawnych wymówek y excepcyi niezażywaiąc, u sądu stanąć, zarękę zapłacić y po zapłaceniu oney przecież temu zapisowi memu we wszytkich iego punktach y paragrafach dosyć czynić powinna będę y successorowie moi powinni będą,—tyle kroć, ile kroć temu zapisowi moiemu nie dosyć by się stało, strzegąc, aby co kolwiek się pomieniło y opisało, cale y nienaruszenie w swey klubie przy religii ewangelickiey zostawało; a sądów wszelkich, tak wysszych, iako y niższych proszę y przez imię naysprawiedliwszego Sędziego, któremu na onym ostatnim trybunale wszytkie ziemskie trony y subselia dekretów swoich liczbę dać muszą, oświadczam, aby ramieniem y prawdą swoią nie następowali nigdy na ten list, zapis móy, owszem żeby na każdym takim, który by mu się sprzeciwił, winy y zaręki według prawa pospolitego, statutu wielkiego xięstwa Litewskiego y według tego zapisu mego, na prawach naszych, od krolów ichmościów poprzysiążonych, ufundowanego, obrońcani y protektorami byli. Y na tom dała ten list zapis móy wieczysty ichmościom panom actorom zborowym ewangelickim w wielkim xięstwie Litewskim, z podpisem ręki mey y pieczęcią moią, także z podpisami y pieczęciami ichmościów panów pieczętarzów, ode mnie ustnie y oczewisto uproszonych. Działo się w Berlinie, dwudziestego Junii, roku tysiąc sześćset ośmdziesiątego siódmego. U tego zapisu wieczystego przy pieczęciach podpisy w te słowa: Ludowika Karolina Radziwiłowna, margrabina Brandeburska. Ustnie proszo-

ny pieczętarz Samuel z Chwałkowa Chwałkowski—starosta Drohicki. Ustnie proszony pieczętarz Franciszek Zygmunt Kochański. Ustnie proszony pieczętarz Dobrogost Kurnatowski.

Który to ten zapis, za ustnym wysz. wyrażonego patrona podaniem, do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych iest przyięty y zapisany.

1687 г. Іюня 20 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1613.

118. Подтвердительная и фундушовая запись отъ Людовики Бранденбургской маркграфини княжны Радивиловой на Заблудовскій, Орленскій и Венгровскій евангелическіе сборы.

Вслѣдствіе потери документовъ, заключавшихъ въ себѣ и фундушевую запись Бранденбургской маркграфини Людовики, урожденной Радивиловой, евангелическимъ сборамъ Заблудовскому, Орленскому и Венгровскому, вышепомянутая маргграфиня выдаетъ настоящую подтвердительную запись, въ которой между прочимъ поясняетъ, что, исполняя волю своихъ предшественниковъ, она назначаетъ 27,000 злотыхъ на своемъ Подляшскомъ имѣніи Заблудовѣ, съ тѣмъ, чтобы 10% съ него выплачивалось помянутымъ сборамъ на содержаніе личнаго состава, школы и госпиталя.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów, na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny piętnasty obranemi, stanąwszy personaliter patron imć pan Andrzey Choćko—oboźny Oszmiański, list dobrowolny, wieczysty, odnowczy, konfirmacyiny, funduszowy zapis, zborom ewangelickim Zabłudowskiemu, Orleńskiemu y Węgrowskiemu, na Podlasiu będącym, od iaśnie oświeconey xiężny ieymości Ludowiki Karoliny xiężny Radziwiłowny—margrabiney Brandeburskiey, xiężny na Birżach y Dubinkach, Słucku y Kopylu, dziedziczney pani na Newlu y Siebieżu, dany y służący, ad acta podawszy, prosił nas sądu, aby ony ze wszystką w nim specifikowaną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany. Który my przyiąwszy y wpisując w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

Ludowika Karolina xiężna Radziwiłłowna, margrabina Brandeburska, xiężna na Birżach, Dubinkach, Słucku y Kopylu, dziedziczna pani na Newlu y Siebieżu, czynię wiadomo y zeznawam tym listem moim, dobrowolnym wieczystym zapisem, iż co donieśli mi ichmość panowie aktorowie, patronowie, seniorowie y starsi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego, że różne fundusze od świętey pamięci xiążąt ichmościów antecessorów moich, mianowi-

cie: od xięcia iegomości Krzysztopha Radziwiła—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego y xiężny ieymości Anny Kiszczanki Radziwiłowey—woiewodziney Wileńskiey, hetmanowey wielkiey wielkiego xięstwa Litewskiego, zborom ewangelickim, to iest: Zabłudowskiemu, Orleńskiemu y Węgrowskiemu, na Podlaszu będącym, z placami, mieszkaniami kaznodzieiom, praeceptorom, katechistom, z szkołą Zabłudowską, także z domami dla wdów y sierot, y szpitalami y ze wszytkiemi, iako teraz zażywaią, przynależnościami, dla odprawowania nabożeństwa chrześciańskiego ewangelickiego w zborach wielkiego xięstwa Litewskiego ewangelickich, które Boga w Tróycy świętey iedynego podług confessiey Helweckiey, z pisma świętego wziętey, a consensem Sendomirskim od przodków swoich, koronnych y wielkiego xięstwa Litewskiego ewangelików, królom ichmościom podaney, wyznawaią, zwyczaynego, nadane, z wniesieniem temiż funduszami swemi różnych summ dla obeyścia kaznodzieiów, praeceptorów, katechistów y alumnów, także na sustentacyą wdów, sierot y szpitalów, na różne swoie dobra y maiętności, tamże na Podlaszu leżące, z których y dotąd swoie roczne dostawali salaria, więc że te mianowane fundusze, podczas przeszłych z Szwedami y z Moskwą w oyczyznie naszey woien, poginęły, a zatym aby fundacya tych zborów w opaczne iakie tłumaczenie w następuiących potomnych czasiech nie przychodziła, tym listem zapisem moim odnowczym do wiadomości teraznieyszego y napotym będącego wieku ludziom podaię: iż zbory, to iest: Zabłudowski, Orleński y Węgrowski, za prawem pospolitym, względem wolnego nabożeństwa służącym, przez świętą pamięć xiążąt ichmościów antecessorów moich ku chwale Boga w Tróycy świętey iedynego są fundowane, z nadaniem do nich summ różnych na obeyście y sustentacyą kaznodzieiów, praeceptorów, catechistów, alumnów, wdów, sierot, ubogich, szpitalnych, y z wniesieniem tych summ na różne maiętności swoie, tamże na Podlasiu leżące, a zatym ia xiężna margrabina Brandeburska, nie tylko te fundusze wyż wyrażonych zborów Podlaskich, z mieszkaniami kaznodzieyskiemi, szkolnemi y szpitalnemi, tym listem dobrowolnym wieczystym zapisem moim utwierdzam y confirmuię, ichmościów panów aktorów, seniorów y starszych tych zborów upewniam y assekuruię, że te stracone y zgubione w przeszłą woynę Moskiewską y Szwedzką na te zbory pomienione y do nich nadane fundusze, nic niemaią ichmościom panom aktorom, seniorom y starszym zborów Zawileyskich y ich następcom szkodzić wiecznemi czasy. Owszem tym listem dobrowolnym, odnowczym, confirmacyinym zapisem, tychże ichmościów panów patronów y seniorów mianowanych zborów Podlaskich przy teyże dawney ichmościów possessiey, iako zborów samych, z placami, mieszkaniami kaznodzieyskimi, tudzież z przydanemi do tych zborów gruntami y placami y ze wszytkiemi do nich przynależnościami tak, żeby mianowane niemianowanemu, a niemianowane mianowanemu nic nie szkodziło, na wieczne y nigdy nieodzowne czasy zachowuiąc, żadnego tak sobie samey, iako następcom y sukcessorom moim, albo iakim kolwiek sposobem maiętności moich dzierżącym, nie zostawuiąc przystępu wiecznemi czasy. A że pensiie tym zborom Zabłudowskiemu, Orleńskiemu y

Węgrowskiemu y ich kaznodzieiom, praeceptorom, catechistom, także na sustentacyą wdów, sierot, ubogich panienek y szpitalów, dwa tysiąca siedmset złotych wynoszące, za fundusžami świętey pamięci xiążąt ichmościów antecessorów moich na różne wniesione były dobra, które częścią w zastawie, częścią w arendzie teraz zostaią, tedy chcąc, żeby na potym kaznodzieiów, praeceptorów, catechistów, także wdów, sierot y spitalów sustentacye były pewne y żeby ich zawsze na terminie należytym zupełnie dochodziły, wnaszam na maiętność moię Zabłudowską, w powiecie Grodzieńskim leżącą, y tym listem zapisem moim wieczystym fundacyinym zapisuię, pomienionym zborom ewangelickim, to iest: Zabłudowskiemu, Orlenskiemu y Węgrowskiemu, także kościołowi luterskiey Augustańskiey confessiey Węgrowskiemu summę dwadzieścia y siedm tysięcy złotych, tak, żeby prowizya y interess od tey summy dwa tysiąca siedmset złotych rocznie uczynił, z których dwóch tysięcy siedmiuset złotych maią te zbory y kościoł dostawać roczną sustentacyą swoię według rozpisu mego, ręką moią podpisanego y w trybunale przyznanego, a imć panu aktorowi generalnemu y ichmościom panom seniorom tych zborów oddanego. Niemam tedy y niepowinna będę y sukcessorowie moi nie maią y nie powinni będą, albo iakim kolwiek sposobem dzierżący maiętności moich, tą summą wysz rzeczoną zawiadować, ani się do niey y do prowizyi od niey przychodzącey interessować, wiecznemi czasy, ale iako szafunek samey summy, tak y dystrybucya interessu przychodzącego od niey ma należeć ichmościom panom aktorom, seniorom, patronom zborów w. x. Lit. y całemu synodowi ewangelickiemu na wieczne y nigdy nieodzowne czasy; waruiąc oraz ichmościom panom aktorom y seniorom zborów Podlaskich, iż ieśliby dobra moie do possessiey inney, a nie ewangelickiey religiey przyszły, tedy prezentowanie kaznodzieiów, katechistów, praeceptorów y rektorów do szkół, albo też dozorców do zborów, szkoł, domów wdowich y szpitalów Zabłudowskiego, Orleńskiego y Węgrowskiego, nie do potomków y sukcessorów moich, ani do dzierżących, ani iakim kolwiek sposobem possessorów moich maiętności, ale do ichmościów panów starzych, aktorów y dozorców zborów ewangelickich Podlaskich y synodowi całemu ewangelickiemu ma należeć y służyć; ani sukcessorowie y potomkowie moi, także iakim kolwiek prawem maiętności moie dzierżący, sobie przywłaszczać, ani w tym przeszkody ichmościom panom starszym y aktorom zborowym czynić nie maią y niepowinni będą, gdyż ia xiężna margrabina Brandenburska tę moc podania y praesentowania od potomków sukcessorów moich y każdego dzierżącego maiętności moich oddalam, a na ichmościów panów seniorów, aktorow zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y na cały synod ewangelicki tym listem moim dobrowolnym zapisem wlewam y zrzekam się, na wieczne y nie odzowne czasy. A ieśliby kto z potomków y sukcessorów moich ten funduszowy zapis, zborom Zabłudowskiemu, Orleńskiemu y Węgrowskiemu odemnie dany y uczyniony, w którym kolwiek punkcie, paragrafie y kondicyiey naruszać, abo cokolwiek z nadania odeymować, abo na inszą religią opakować, y ten zapis móy pod praetextem iakiego kolwiek tłumaczenia w namnieyszey rzeczy odmieniać

chciał, tedy każdego z nich na straszny sąd Boży powoływam, a przytym zaręki dwadzieścia y siedm tysięcy złotych zakładam, o którą zarękę, (wnaszaiąc ie iako na wszelkie dobra y maiętności moie, tak mianowicie na tęż maiętność moię Zabłudowską, ze wszytkiemi do niey przynależnościami y folwarkami, w powiecie Grodzieńskim leżącą) obowiązki y warunki tym moim dobrowolnym listem wieczystym funduszowym zapisem, daię wolność y moc imć panu aktorowi generalnemu y wszytkim ichmościóm panom patronom, seniorom y dozorcom zborów ewangelickich w wielkim xięstwie Litewskim, teraz będącym y którzy na potomne czasy obierani y na synodach ewangelickich stanowieni będą, gdyby przeze mnie, strzeż Boże, lub przez sukcessory moie miał się stać iaki gwałt y naruszenie tego listu zapisu mego w części, abo we wszytkim, bądź przez odmianę nabożeństwa, bądź przez odięcie zborów, szkół, szpitalów, mieszkań wdowich y sierocich, gruntów, placów, abo niepłacenie pensyi na zbory, szkoły, szpitale, domy sierocie, alumny, wdowy, panienki y inne dziatki ubogie nadanych, bądź na ostatek przez iaki umyślny abo gwałtowny sukcessorów moich postępek, tedy in casum wszelkiey poniesioney contrawencyi, temu zapisowi funduszowemu przeciwney, pozwać mię y sukcessory moie do sądów i. k. mci zadwornych, trybunału wielkiego xięstwa Litewskiego, w który chcąc termin, powiat y woiewodztwo, rokiem statutowym, kładąc go na maiętności mey Zabłudowskiey; a ia y sukcessorowie moi, będąc zapozwanemi, żadnych prawnych y nieprawnych wymówek y excepcyi nie zażywaiąc, u sądu stanąć, zarękę zapłacić y po zapłaceniu oney, przecie temu zapisowi memu we wszytkich punktach y paragrafach dosyć czynić powinna będę y sukcessorowie moi powinni będą, tylekroć, ilekroć by temu zapisowi memu niedosyć się stało, strzegąc, aby to, cokolwiek się pomieniło y opisało, całe y nienaruszenie przy religiey ewangelickiey zostawało. A sądów wszelakich, tak wyższych, iako y niższych proszę y przez imię naysprawiedliwszego Sędziego, któremu na onym strasznym ostatnim trybunale wszystkie ziemskie trony y subsellia z dekretów swoich liczbę dać muszą, oświadczam, aby ramieniem y powagą swoią nie następowali nigdy na ten list zapis móy, owszem żeby na każdym takim, który by mu się sprzeciwił, winy, zaręki według prawa pospolitego statutu w. x. Lit. y według tego zapisu mego skazowali, a tego zapisu mego, na prawach naszych, od królów ichmościów poprzysiężonych, ufundowanego, obrońcami y protektorami byli. Y na tom dała ten list zapis móy wieczysty ichmościom panom patronom, seniorom y ichmościom panom aktorom zborowym ewangelickim w w. x. Lit. z podpisem ręki mey y pieczęcią moią, także z podpisami y pieczęciami ichmościów panów pieczętarzów, ode mnie ustnie uproszonych, niżey mianowanych. Działo się w Berlinie, dnia dwudziestego Junii, roku tysiąc sześćset ośmdziesiątego siódmego. U tego zapisu wieczystego przy pieczęciach podpisy w te słowa: Ludowika Karolina Radziwiłowna mpria. Ustnie proszony pieczętarz Samuel z Chwałkowa Chwałkowski — starosta Drohicki. Ustnie proszony pieczętarz Dobrogost z Bytynia Kurnatowski.

Który to ten zapis, za ustnym wysz wyrażonego patrona podaniem, do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych iest przyięty y wpisany.

1688 г. Апрѣля 22 дня.

Изъ книги № 30, за 1688 г., л. 1029.

119. Рескриптъ короля Яна III, подтверждающій декретъ королевскихъ коммиссаровъ по поводу разоренія кальвинскаго сбора въ Вильнѣ.

Король Янъ III, по ходатайству придворныхъ чиновъ, нашелъ возможнымъ утвердить коммиссарскій декретъ по поводу разоренія римско-католическимъ населеніемъ Вильны евангелическаго сбора, находившагося за Троцкой брамой. Коммиссарами по этому дѣлу были назначены первѣйшіе сановники литовско-русскаго края. Изъ среды населенія въ этомъ дѣлѣ принимаютъ участіе іезуиты, доминикане и разные горожане. На основаніи этого декрета евангелическій сборъ съ госпиталемъ и зданіями долженствовалъ быть опять возобновленнымъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятъ осьмого, мѣсеца Августа семого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осмьдесятъ осьмый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александръ Гордеевскій, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписати далъ конфирмацію его королевское милости, пана нашого милостивого, декрету ясне вельможныхъ, въ Богу превелебныхъ ихъ милостей пановъ комисаровъ, отъ его королевское милостиексъ сенатусъ консиліо высажоныхъ, въ справѣ ихъ милости пановъ сеніоровъ збору Виленского, ниже менованыхъ, зъ шляхетными войтомъ, бурмистрами, райцами, лавниками и иншими мѣщанами и обывателями мѣста Виленского ферованого, просечи, абы тотъ листъ его королевское милости конфирмаційный до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ, актыкованъ и уписанъ былъ; якожъ принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Jan trzeci z Bożey łaski król Polski i. t. d. Oznaymuiemy tym listem confirmacyinym przywileiem naszym wszem w obec y kożdemu, donosząc do wiadomości, iż co wprzódy za osobliwym scriptem naszym, ex senatus consilio, a potym powtórnie wydanym listem reassumptionis com-

missiey, pod datą roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt piątego, miesiąca Maia dwudziestego ósmego dnia, podczas seymu walnego sześciniedzielnego Warszawskiego, iaśnie wielmożni przewielebni commissarze nasi, to iest, świętey pamięci w Bogu przewielebny xiądz Alexander Kotowicz—biskup Wileński, Kazimierz Jan Sapieha—woiewoda Wileński, hetman wielki wielkiego xięstwa Litewskiego, Jozeph Bogusław Słuszka—kasztelan Wileński, hetman polny wielkiego xięstwa Litewskiego, Stanisław Burba—kasztelan Trocki, Mikołay Słupski—biskup Gratianopolitański, Paweł z Boncza Sienicki—podstoli Buski, na rozsądzenie względem zburzenia przez akademików Wileńskich tumult varii status et conditionis zboru, w mieście naszym Wilnie, za bramą Trocką leżącego, vigore dekretu świętey pamięci naiasnieyszego antecessora naszego Władysława czwartego, króla polskiego, w roku tysiąc sześćset czterdziestym, miesiąca Marca dwudziestego szóstego dnia, w Warszawie na seymie ferowanego, z miasta za bramę, mianowaną Trocką przeniesionego, ziachawszy ad locum loci, to iest, do miasta Wilna, praevia innotescentia, po odprawioney na ratuszu inquisitiey, stosuiąc się do prawa pospolitego, constitucii confederacyinych, gdzie pokóy inter dissidentes in religione christiana zachowany, przez antecessorów naszych y nas samych approbowanych, w tey sprawie między urodzonym instigatorem wielkiego xięstwa Litewskiego y delatorami urodzonym Jerzym Kamińskim—woyskim Oszmiańskim, iako aktorem zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, urodzonemi Mikołaiem Święcickim—podstolim Mścisławskim, Alexandrem Estko—czesznikiem Bracławskim, Andrzeiem z Bitynia Kurnatowskim, iako senioraini zboru Wileńskiego, z iedney aktorami, a wielebnym xiędzem Piotrem Kitnowskim—societatis Jesu, rektorem academii Wileńskiey, także urodzonemi Józephem Rykaczewskim—praefectem congregatii, Symonem Kaziewiczem, Kazimierzem Gasztoltem, Kazimierzem Kaliszewskim, Janem Zypłą, Konstantym Dołgidą, Franciszkiem Piotrowskim, Stanisławem Paszkiewiczem, Marcinem Warszyckim, Janem Łukomskim, Janem Kontrymem, Krysztophem Juchniewiczem, Jerzym Purowskim, Stanisławem Kulikowskim y innemi wielą w akademii Wileńskiey studuiącemi, tudziesz z szlachetnymi Andrzeiem Gierkiewiczem—wóytem, Matyaszem Klarowskim, Michałem Stephanowiczem, rocznemi y innemi burmistrzami, raycami, ławnikami y całym magistratem, także sławetnymi kupcami, cechmistrzami y innemi starszemi cechowemi y wszystkim in genere pospólstwem miasta naszego Wilna, także wszystkiemi zawiadowcami y administratorami iurysdyk różnych, w mieście Wileńskim, intra et extra maenia miasta Wileńskiego będącemi, y ludem tam mieszkaiącym, także wielebnemi xiężą franciszkanami, awgustyanami, na ostatek z żydami Wileńskiemi, z drugiey strony pozwanemi, w roku tysiąc sześćset ośmdziesiąt szóstym, miesiąca Kwietnia wtórego dnia deciduiąc, dwóch akademików principaliter obwinionych, urodzonego Jozepha Rykaczewskiego y Jana Zyplę, ex plebe zaś dwuch, Jendrzeia Goleniewskiego—kowala, Symona Woyciecha Żuka—garbarza, na infamię, na garło, na łapanie wskazali; ex magistratu Matyaszowi Klarowskiemu, Michałowi Stephanowiczowi—burmistrzom, Bohdanowi Rykiemu—raycy, Janowi Paw-

łowiczowi—ławnikowi Wileńskiemu przysięgę nakazali; oycom franciszkanóm y awgustyanom Wileńskim dzwony y krzyże zboru Wileńskiego, ponieważ u nich być pokazały, aby in triduo, sub paena sta czerwonych złotych, urodzonym dissidentom confessiey ewangelickiey wrócić iniunxerunt. O zabrane zaś rzeczy, fanty, złoto, śrebro et id genus salvum ius do tych osób, które w inquisitiey winnemi bydź pokazały, zachowali; restauratią zboru zruinowanego, dla nabożeństwa ich używania y odprawowania, także szpitalu y budynków zruinowanych pozwolili; magistratowi aby żadnych tumultów, invasyi, quocunque praetextu ac colore quaesito bydź miały, tedy aby wszytkie w mieście y na przedmieściu będące iurisdyki, szlachetny magistrat Wileński ex officio suo niedopuszczał pokoiu pospolitego wzruszać, ministrów ludzi pomienioney religiey oprymować nie pozwalał, bronił, violatorów, gwałtowników surowie karał, dekretem swoim caverunt, pod winą trzech tysięcy czerwonych złotych. Do którego hamowania in casum sprzeciwienia się—wszystkie iurisdyki, tak w mieście, iako y na przedmieściu będące, należą, oraz monendo xiężą iezuitów, rektora y praefecta, na tenczas et in futurum będących, aby akademików a similibus occasionibus wstrzymywali, hamowali, decreverunt, iako to fusissime w dekrecie opisano y wyrażono iest. Który dekret pokładaiąc przed nami urodzeni Swięcicki—podstoli Mścisławski, Kamiński, woyski Oszmiański, nomine wszytkich dissidentów in religione christiana confessiey ewangelickiey, przez panów rad y urzędników naszych, przy boku naszym na tenczas będących, supplikowali, abyśmy in omnibus punctis, clausulis et paragraphis, iako słuszny, prawny, pacem et tranquillitatem in religione christiana zachowuiąc, approbowali. My tedy król, łaskawie się do suppliki urodzonych supplikantów y wszytkich in religione christiana dissidentów wielkiego xięstwa Litewskiego skłoniwszy, bacząc ten dekret, de data supra specificata przez iaśnie wielmożnych przewielebnych commissarzów naszych, ad eum actum naznaczonych, słusznie y prawnie ferowany, in toto stwierdzamy, ratificuiemy y approbuiemy, restauratią zboru, budynków zruinowanych pozwolamy, securitatem xięży zborowych y wszytkich dissidentów, stosuiąc się do constitucyi, confederacyinych przywileiów naiaśnieyszych antecessorów naszych, eo nomine danych, zachowuiemy mocą ninieyszego przywileiu naszego, do którego na większą powagę ręką się naszą podpisawszy, pieczęć wielkiego xięstwa Litewskiego przycisnąć rozkazaliśmy. Dat w Wilnie, dnia dwudziestego wtórego miesiąca Apryla, roku Pańskiego tysiąc sześćset ośmdziesiąt ósmego panowania naszego czternastego roku. У того листу его королевское милости конфирмацiйного, при печати меньшой великого князства Литовского притисненой, подписъ руки найяснѣйшого короля его милости, пана нашого милостивого, тыми словы: Jan król, а подписъ руки вельможного его милости пана Михала Друцкого-Соколинского—писара великого князства Литовского, на томъ же его королевское милости, пана нашого милостивого, конфирмацыйномъ листѣ въ тые слова: Michał Drucki-Sokoliński—pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego.

Который же тотъ листъ, конфирмацыйный его королевское милости, пана нашого милостивого, декретъ ясневельмож-

ныхъ въ Богу превелебныхъ ихъ милости пановъ комиссаровъ, одъ его королевское милости на тую справу высажоныхъ, то естъ, ясневельможного въ Богу зошлого его милости ксендза Александра Котовича — бискупа Виленского, ясневельможныхъ ихъ милости пановъ Казимера Яна Сапѣги—воеводы Виленского, гетмана великого великого князства Литовского, Іозефа Бокгуслава Слушки—каштеляна Виленского, гетмана польного великого князства Литовского, Станислава Бурбы—каштеляна Троцкого, Миколая Слупского—бискупа Кграціанополитанского и его милости пана Павла Сеницкого — подстолего Буского, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху менованую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ есть принятъ и уписанъ.

1693 г. Декабря 5 дня.

Изъ книги № 59, за 1715 г., л. 1611.

120. Дарственная запись Людовики княжны Радивиловны фальцграфини Рейнской данная ею на Слуцкій евангелическій госпиталь.

Узнавши о бѣдности Слуцкаго евангелическаго госпиталя, Рейнская фальцграфиня Людовика Радивиловна приказываетъ своему Слуцкому экономическому правленію выдавать ежегодно на госпиталь по три корца хлѣба; даръ этотъ предоставляетъ на вѣчныя времена.

Roku tysiąc siedmsetnego piętnastego, miesiąca Septembra dziewiętnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetney piętnasty obranemi, stanowszy personaliter patron imć pan Andrzey Choćko—oboźny Oszmiański, dokument szpitalowi zboru ewangelickiego Słuckiego, od iaśnie oświeconey xiężny ieymości Ludowiki Karoliny xiężny Radziwiłowny—falcgrabiney Rheńskiey, dany y służący, ad acta podawszy, prosił nas sądu, aby ony ze wszystką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany, który my przyiowszy, a wpisuiąc w xięgi słowo do słowa tak się w sobie ma:

Naiaśnieysza xiężna ieymość Ludowika Karolina—xiężna Radziwiłowna, falcgrabina Rheńska, p. n. miłościwa, wziowszy wiadomość o szczupłości dochodów szpitalu Słuckiego zborowego, naznaczać raczy nad ten, którego dotąd bywał dochód, na każdą osobę w pomienionym szpitalu zborowym, teraz y na potym zostaiącą, po trzy korce różnego zboża, które

aby z szpichlerzów Słuckich, za kwitem należytym corocznie a Junii roku tysiąc sześćset dziewiędziesiątego czwartego wydawano było pilnie. xiężna ieymość na teraznieyszy y potomny czas zlecać raczy y mieć chce. Dat w Brzegu, dnia piątego Decembra, roku tysiąc sześćset dziewiędziesiąt trzeciego. U tego pisma przy pieczęci podpis ręki w te słowa: Ludowika Karolina Radziwiłowa — margrabina Brandeburska.

Który ten zapis dokument, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona, do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1727 г. Іюня 4 дня.

Изъ книги № 86, за 1732 г., л. 1156.

121. Фундушовая запись Витебской стольниковой Екатерины съ Оборъ Грабовской кальвинскому Слуцкому сбору на четыре стипендіи для бѣдныхъ учениковъ протестантскаго училища.

Жена Витебскаго стольника Екатерина Грабовская, видя, что реформатская церковь подвергается преслѣдованію, и желая въ тоже время поддержать ее, записываетъ на Слуцкій сборъ 1000 битыхъ талеровъ, съ тѣмъ, чтобы на 10-и процентный доходъ содержалось въ реформатскихъ училищахъ четыре мальчика. Право назначать кандидатовъ на эти стипендіи Грабовская оставляетъ за собой до конца своей жизни, а за тѣмъ передаетъ его провинціальнымъ синодамъ.

Roku tysiąc siedmset trzydziestego wtórego, miesiąca Julii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy wyż na dacie pisany obranemi, comparendo personaliter patron imć pan Andrzey Mingayło—krayczy Upitski, opowiadał, prezentował y do akt podał zapis funduszowy dyspozycyiny. od wielmożney ieymć pani Katarzyny z Obor Grabowskiey—stolnikowey Witebskiey, na rzecz w nim wyrażoną, ichmć panom seniorom y kuratorom świeckim zboru Słuckiego służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony zapis ze wszystką w nim inserowaną rzeczą był przyięty y do xiąg trybunału głównego wiekiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wpisać roskazali, a wpisuiąc de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Ja Katarzyna z Obor Grabowska—stolnikowa Witebska, czynię wiadomo to na wieczne czasy y pamiątkę uczynioną funduszową dyspozycyą moią, iż ia maiąc od Boga wszechmogącego do szafarstwa do-

czesnego powierzone sobie dobra doczesne, maiąc wolną onych dyspozycyą, prawem pospolitym pozwoloną, a chcąc z tych samych służyć Bogu y kościołowi iego wyznania ewangelickiego reformackiego, iako też życząc dla pomnożenia tegoż utrapionego y pod prześladowaniem zostaiącego kościoła, aby się młodź, ile z własnych rodzicielskich intrat sposobu niemaiąca, woli Bożey uczyła y w niey, iako też w naukach profitowała, tedy kościołowi Bożemu ewangelickiemu reformowanemu daię, daruię, na wieczne czasy zapisuię tysiąc talarów bitych, co czyni według teraznieyszey kurrencyi ośm tysięcy złotych, y zaraz na tę summę oblig od imć pana Stefana Cedrowskiego—starosty Poniewieskiego, mnie służący, do rąk w Bogu przewielebnego imć xiędza Michała Ręczyńskiego — seniora dystryktu Nowogrodzkiego y do rąk ichmościów panów seniorów y kuratorów świeckich zboru Słuckiego oddałem, a to tym sposobem: iż w. i. xx. seniorowie duchowni y świeccy, za wiadomością imci pana aktora wielkiego xięstwa Litewskiego zborów, iako iest zwyczay w kościołach confessyey naszey, tę summę maią na mieysou pewnym lokować y od niey coroczną prowizyą, dziesięć od sta biorąc, a to zaczowszy w tym zaraz tysiąc siedmsetnym dwudziestym siódmym roku, od daty tego zapisu moiego, według teraznieyszey mey dyspozycyey czterech młodzieniaszków, w kraiach naszych przy szkołach ewangelickich studuiących, na osobę po talerów dwadzieścia y pięć, alias dwieście złotych obracać, któréy to młodzi obieranie y podawanie na tę prowizyą ia Grabowska, póki mnie Bóg na tym świecie doczesnego pobytu użyczyć zechce, sama sobie zostawuię, iako iuż podałam y postanowiłam, a wielebnemu imć xiędzu seniorowi Nowogrodzkiemu oznaymiłam y upewniłam; a kiedy mię Bóg do swoiey ś. chwały powołać będzie raczył, tedy iuż excluduiąc od tego wszystkich sukcessorów moich, moc obierania y naznaczania na tę prowizyą młodzi kościołowi Bożemu z synodów prowincyalnych daię y dysponuię, tak iednak, aby, którzy odemnie będą przyięci y pozostaną, nie byli rugowani, albo odmieniani, aż zupełne nauki, iakie bydź mogą, w szkołach ewangelickich Litewskich zakończą, po których maią inszych tu zaraz naznaczyć, nieprzenosząc tey prowizyi za granicę, ale ieżeli który do akademii promowowany bydź zechce, niech swoim kosztem, albo też wsparciem inszych dochodów kościoła Bożego odbiera tę promocyą, a tu zaś nieprzestannie tych czterech młodzi (nie obliguiąc do theologicznych nauk, ale którego Duch Święty powołać zechce) w wyż pomienionych szkołach ma zostawać. Do którego to moiego funduszu kościoł Boży kolligatów moich naybliższych, z własney fortuny sposobu niemaiących, ma nayprzedniey przyimować y onym tego użyczać. Która to wola moia, chcąc, aby nigdy odmieniona nie była, ale wiecznemi czasy, tak, a nie inaczey była dysponowana, obliguię y upraszam kościoła Bożego, pewna będąc, że Bóg wszechmogący takowych turbatorów y w tym y w onym żywocie karać nieomieszka, których też ia na sąd Boży powoływam. A dla pewnieyszego utwierdzenia tey woli y dyspozycyi moiey, którą na cześć y na chwałę Boga naywyższego y kościoła świętego woiuiącego, takoż na wsparcie dziatek do nauk, y na nie nakładu, sposobu nie maiących, a ile pozostałych sierot szczegul-

nie oddaię, y podpisem ręki mey ztwierdziwszy, aby sukcessorowie moi temu w naymnieyszym punkcie się nie sprzeciwiali, obowiązawszy sądem Bożym, ichmościów panów pieczętarzów uprosiłam. Dat w Słucku, roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego siódmego, miesiąca Iunii czwartego dnia. U tego zapisu podpisy takowe: Katarzyna z Obor Grabowska, ręką swą. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Katarzyny z Obor Grabowskiey—stolnikowey Witebskiey, do tego zapisu funduszowego podpisuię się, Michał Łaniewski Wołk—chorąży Starodubowski. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego zapisu funduszowego od wyż pomienioney osoby podług prawa podpisuię się, Thomasz Wolan. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego zapisu funduszowego od wyż pomienioney osoby podług prawa podpisuie się, Alexander Dusiatski-Rudomina.

Który to zapis, za podaniem onego przez wyż mianowanego patrona ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1729 г. Февраля 7 дня.

Изъ книги № 86, за 1732 г., л. 1522.

122. Заемная запись Витебской стольниковой Екатерины Грабовской, данная старѣйшинамъ Слуцкаго и Койдановскаго сборовъ на восемь тысячъ золот. поль.

Жена Витебскаго стольника Екатерина Грабовская заняла у Слуцкаго и Койдановскаго евангелическаго сбора 8,000 злотыхъ подъ залогъ своего имѣнія Прощицъ на неопредѣленное время съ обязательствомъ выплачивать ежегодно по 10% съ капитала въ два срока и возвратить занятую сумму по первому востребованію; въ противномъ же случаѣ Грабовская обязывается заплатить 8,000 заруки и отказаться отъ своего имѣнія въ пользу сборовъ.

Roku tysiąc siedmsetnego trzydziestego wtórego, miesiąca Septembra trzeciego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny w wielkim xięstwie Litewskim z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy, wyż na dacie pisany, obranymi, comparendo personaliter patron imć pan Andrzey Mingayło—kraycz Upitski, opowiadał, praesentował y do akt podał list dobrowolny obligacyiny zapis y wyderkafowy, od wielmożney ieymć pani Katarzyny z Oborskich Grabowskiey—stolnikowey Witepskiey, imć panu Jaroszowi Mackiewiczowi—podczaszemu Mińskiemu, aktorowi zborów ewangelickich wielkiego xię-

stwa Litewsklego y ichmość panom seniorom duchownego y świeckiego stanu zboru Słuckiego y Koydanowskiego dany, służący y należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, ażeby pomieniony zapis był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wieczyste trybunalskie wpisać rozkazaliśmy, a wpisuiąc de verbo ad verbum tenor sequitur talis:

Ja Katarzyna z Oborskich Grabowska—stolnikowa Witebska, czynię wiadomo y zeznawam tym moim dobrowolnym obligacyinym y wyderkafowym zapisem, iż ia, będąc pilno potrzebną summy pieniędzy, wziołem, pożyczyłem, rękoma własnymi mymi odebrałem od imć pana Jarosza Mackiewicza—podczaszego Mińskiego, aktora zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, y od ich ichmościów panów seniorów duchownego y świeckiego stanu zboru Słuckiego y Koydanowskiego summy rękodayney, niekontraktowey osim tysięcy złotych polskich śrebrną monetą, to iest, tysiąc talarów bitych, którą tą summę specyfikowaną ośm tysięcy złotych tym teraznieyszym zapisem moim obligacyinym y wyderkafowym na maiętność moią wieczystą, Proszczyce nazwaną, w województwie Nowogrodzkim leżącą, wnoszę, oną in perpetuum oneruię y nieporusznie ichmościom panom aktorowi zborów ewangelickich y seniorom duchownym y świeckim zboru Słuckiego y Koydanowskiego utwierdzam y zapisuię. Od którey to summy ośmiu tysięcy złotych prowizią na każdy rok zwyż pomienioney maiętności moiey wieczystey, Proszczyce nazwaney, zaczynaiąc od daty roku tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, w dzień świętego Jana Chrzciciela święta rzymskiego, podług nowego kalendarza, do imć pana szafarza zboru Słuckiego złotych polskich ośmiuset, dwuma ratami, to iest, złotych cztyrysta w dzień ś. Jana Chrzciciela ś. rzymskiego, drugą zaś połowę także złotych cztyrysta polskich w dzień Bożego narodzenia, także święta rzymskiego według nowego kalendarza, wypłacać ia sama y sukcessorowie moi, nie wymawiaiąc się żadnym praetextem, ani iakową kolwiek nieurodzaiów, lub strzeż Boże, dezolacyi racią, tym moim dobrowolnym obowiązuię się zapisem, waruiąc to ichmościom panom aktorowi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y seniorom duchownego y świeckiego stanu Słuckim y Koydanowskim, iż ieżeliby tę summę chcieli ichmość z maiętności mey Proszczyc podnieść y oną do rąk swoich y dyspozycyi synodu prowincyalnego odebrać, tedy niedziel dwunastą przed terminem ś. Jana obwieścić mię lub sukcessorów moich maią, a po wyściu takowego terminu po podanym obwieszczeniu, w dzień ś. Jana Chrzsciciela podług nowego kalendarza ś. przypadaiącego, summę kapitalną osim tysięcy złotych monety śrebrney, to iest, talarów bitych tysiąc, mam y sukcessorowie moi powinni na miescu pewnym w plebanii zboru Słuckiego, w przytomności wielebnego imść xiędza seniora districtu Nowogrodzkiego, do rąk ichmościów panów seniorów świeckich zboru Słuckiego do dyspozycyi dalszey synodu prowincyalnego oddać y wypłacić, ia Grabowska—stolnikowa Witebska, obowiązuię się y sukcessorowie moi powinni będą, pod zaręką summy ośmiu tysięcy złotych, wnosząc ewikcią na wieczność teyże samey maiętności Proszczyc,

tymże samym zapisem; a ieślibym ani ia sama, ani sukcessorowie moi za takowym obwieszczeniem tey summy ichmościom nie oddali, albo prowizyi ratami wyrażonymi punktualnie nie wypłacali y iakim kolwiek sposobem dowcipu ludzkiego wynalezionym y praetextem unikaiąc satisfakcyi exolucią zatrudnili, lub do inwalidowania tego mego dobrowolnego obligacyinego y wyderkafowego zapisu sposoby wynaydowali, tedy mocen będzie imć pan aktor zborów ewangelickich wielkiego xięstwa Litewskiego, tudzież ichmość panowie seniorowie y kuratorowie duchowni y świeccy, iako w zapisowey dobrowolney sprawie, bez wszelkiego dekretu y procederów prawnych, szczegulnie za tym moim dobrowolnym zapisem, skoroby tylko iedney raty w wypłaceniu prowizyi ia sama y po mnie sukcessorowie y possessorowie maiętności moiey Proszczyc chybili, tym barziey gdyby samey summy ośmiu tysięcy złotych, to iest, tysiąca talarów bitych za potrzebowaniem ichmość panów seniorów y kuratorów zborów wielkiego xięstwa Litewskiego nie oddali y zatrudnili, mocni będą ichmość panowie aktor y seniorowie y kuratorowie, toties rzeczeni, do maiętności Proszczyc eo instanti wiachać y obiąć w possessią, z zupełną intratą et cum omnibus attinentiis et pertinentiis fruktifikować y dysponować, aż do wyliczenia kapitalney summy ośmiu tysięcy złotych, to iest, tysiąca talarów bitych y prowizyi należącey, nie rachuiąc się nikomu z takowey fruktyfikacyi y dzierżenia tey maiętności, waruiąc y to, że nigdy ta maiętność Proszczyce nie ma bydź przedawana, ani długami onerowana, póki ta summa wyderkafowa osim tysięcy złotych na niey zostawać będzie. In casu zaś sprzeciwienia się y niedość uczynienia in omnibus clausulis et ligamentis temu memu listowi obligacyinemu dobrowolnemu wyderkafowemu zapisowi, daię moc tymże ichmościom panom, imć panu aktorowi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego, mnie samą y po mnie sukcessorów moich, possessorów Proszczyc, zapozwać lub zakazać termino peremptorio ad forum ubiquinarium wielkiego xięstwa Litewskiego, gdzie ia Grabowska, lnb sukcessorowie moi, w possessyi Proszczyc będący, eo instanti maią się rosprawić, niebiorąc żadney dyllacyi, prócz kopii wszytkich spraw, sub paena infamiae, ex personali decernenda, owszem za naruszeniem by naymnieyszym zarękę osim tysięcy złotych, nie schodząc z sądu, zapłacić ia sama y possessorowie Proszczyc powinni będą; a y po zapłaceniu takowey zaręki przecie ten móy dobrowolny zapis aż do dość uczynienia in suo robore zostawać powinen. Y na tom ia Grabowska—stolnikowa Witebska, dała ten móy obligacyiny wyderkafowy dobrowolny zapis z podpisem ręki moiey y ichmość panów pieczętarzów, ustnie y oczewisto odemnie uproszonych. Działo się w Słucku roku pańskiego tysiąc siedmsetnego dwudziestego dziewiątego, miesiąca Februarii siódmego dnia. U tego listu obligacyinego wyderkafowego zapisu podpisy rąk tak samey aktorki, iako y ichmość panów pieczętarzów temi słowy: Katarzyna z Obor Grabowska ręką swą. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożney pani Katarzyny z Obor Grabowskiey—stolnikowey Witebskiey, do tego zapisu obligacyinego wyderkafowego, na Proszczyce danego imć panu oktorowi zborów wielkiego xięstwa Litewskiego y ichmościom panom seniorom y kuratorom zboru Słuckiego y

Koydanowskiego, na talarów bitych tysiąc, alias złotych osim tysięcy podpisuię się, Michał Łaniewski Wołk—chorąży Starodubowski mp. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego zapisu obligacyinego podług prawa podpisuię się, Thomasz Wolan—czesznik Oszmiański. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz do tego zapisu obligacyinego podług prawa podpisuię Jan Rakosz.

Który to takowy obligacyiny wyderkafowy zapis, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona ad acta, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

III.

Духовныя Завѣщанія.

1612 г. Февраля 4 дня.

Изъ книги № 7, за 1668 г., л. 1419.

123. Духовное завѣщаніе земянина Троцкаго повѣта Ивана Баки.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмого, мѣсеца Августа одинадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмый обраными, постановившисе очевисто панъ Стефанъ Коплевскій, оповѣдалъ и покладалъ и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ подалъ тестаментъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Ивана Ивановича Баки—земенина его королевское милости воеводства и повѣту Троцкого, на речь въ немъ выражоную и особомъ въ тымъ тестаментѣ помененымъ служачій, просечи, абы тотъ тестаментъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ принятъ, актыкованъ и уписанъ, который принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Во имя Божее стань се ку выполненью и сконченью всихъ речей въ семъ тестаментѣ моемъ нижей описаныхъ, аминь! Я Иванъ Ивановичъ Бака — земенинъ господарскій воеводства и повѣту Троцкого, чиню явно и вызнаваю симъ моимъ тестаментомъ, ижъ видечи я уставичную одмѣнность того свѣта и непевность на нимъ многихъ справъ людскихъ, на которомъ кождый чоловѣкъ, въ той тѣлесности будучи, межи иншими власностями прироженья своего ничого певнѣйшимъ не есть надъ смерть, а часъ и доконченье живота его закрыто есть отъ очью и вѣдомости его, паметаючи тежъ я на оные слова Сына Божого, гдѣ у евангелией светой упоминати насъ рачитъ: чуйте, бо невѣдаете часу и годины пристья смерти; а до того взялемъ и то собѣ за науку съ письма светого, яко о томъ свѣдчитъ у книгахъ Езаіяша пророка, у капитулѣ тритцать осьмой, ижъ Езаіяшъ пророкъ божій пришолъ до короля Іюдского до Езехіаша и мовилъ ему тые слова: Ото умрешь, а росправъ домъ свой; для тогожъ и я, взявши передъ себе яко тую непевность живота того дочасного, такъ и тому добре розумѣючи, ижъ кождые справы

и становенья людскіе, письмомъ не упевненые и не обварованые, часомъ своимъ въ запаметанье зъ одмѣною вѣковъ людскихъ приходятъ, откуль розные ростырки и ненависти бываютъ, съ тыхъ причинъ розмышляючи я на часы пришлые и хотечи за живота своего худый домъ и убогую маетность мою розправить и постановить, а то постеречаючи того, абы по животѣ моемъ межи дѣтьми моими около убогое маетности, по мнѣ зосталое, никоторые зайстья, розницы и незгоды недѣяли: прото я менованый Иванъ Бакъ, ачьемъ есть на сесь часъ отъ пана Бога хоробою навежоный, вѣдьже будучи еще зъ ласки божей въ добромъ розумѣ и баченью памети моей досконалой, а прихиляючисе до першого тестаменту моего, въ року шестьсотъ семомъ учиненого, который былъ паписаный въ тые слова, якожъ и сесь теперешнй тестаментъ мой остаточнее воли моее опѣваетъ, звлаща стороны кгрунтовъ, на трохъ мѣстцахъ описаныхъ, сыну моему пану Василю ку имѣнью его Якгеланскому, одъ имѣнья моего Шалянского отдѣленыхъ, въ семъ теперешнемъ тестаментѣ моемъ описаныхъ, и сесь теперешнй тестаментъ мой ни съ чіее намовы и ни примушенья никоторого, одно самъ по доброй воли своей справую, освѣдчаю и замыкаю кождому, кому бы того было потреба вѣдати, теперь и на потомные часы будучимъ людемъ: Найпервѣй, ижъ я вѣрою и вспоможеньемъ Створителя своего правдивого хрестіянского, водле науки слова Божого и вызнанья церкви Божое, закону греческого обдаронъ естемъ и въ оной до конца живота своего за даромъ Духа светого, дастъ Богъ, доконаю, и кгды вжо панъ Богъ всемогущій съ часомъ воли своее насвентшое мене съ того свѣта до хвалы своей светое поволати рачитъ, я душу мою поручаю въ милосердные руки и опатрности пана Бога всемогучого, просечи добротливости его и милосердье, маючи зуполную вѣру и надзею, ижъ онъ, яко Богъ, милосердья и ласкавости будучи полонъ, не входечи со мною грѣшнымъ въ судъ свой бозскій, справедливе вси злости и неправости мое зъ даремное ласки и добротливости своее и водля обѣтницъ своихъ бозкихъ для заслугъ пана Исуса Христуса, пана Избавителя нашого, згладивши, мнѣ грѣхи мои одпустить и душу мою до фалы своее святое приняти будетъ рачилъ, яко панъ милостивый, а тѣло мое грѣшное, кгды будетъ съ душою розлучоно, яко землю земли поручаю, съ певною надзеею весолого змартвыхвстанья и одержанья живота вѣчного зъ ласки Божое, а справою Духа светого. А маетъ быти тѣло мое грѣшное учтиве поховано, на манастыру светое Пречистое въ Трокахъ, противъ звоницы, въ каплицы моей, въ склепѣ, при тѣлѣ небощицы малжонки моей, черезъ дѣтей и пріятелей моихъ. А што се дотычетъ розправы дому и всее маетности моее, лежачое и рухомое, по мнѣ зосталое, въ томъ я таковую розправу и постановенье симъ тестаментомъ моимъ и остатнею волею моею чиню и объявляю: Найпервѣй имѣнье мое власное отчизное, называемое Стравиники, въ повѣтѣ Троцкомъ лежачое, и зъ выслугою, до того имѣнья приналежачою, тое имѣнье, яко се само въ собѣ маетъ, зъ людьми, зъ бояры и зъ будованьемъ хоромъ дворнымъ и гуменнымъ, зъ стодолою и зъ млыномъ, на гостинцу Высокодворскомъ, надъ рѣкою Стревою стоячою, якомъ былъ первей сего записалъ двумъ сыномъ моимъ, пану

Яну и пану Андрею Баком, и на врадѣ земском Троцком на рокох Михаловских в року прошлом шестьсот двадцатом признал. А иж пан Бог всемогущій с сего свѣта сына моего пана Андрея до фалы своее светое поволати рачил, прото я тое имѣнье мое Стравиники сыну своему пану Яну Бацѣ, самому одному, на вѣчность записую по животѣ своем и на врадѣ земском Троцком, на рокох трикрольских, в року теперешнем шестьсот тринадцатом признал есьми, окром трох служоб людей осѣлых и триддати моркгов в пашни дворной Стравиницкой, сыну моему пану Василю записаных и на врадѣ земском признаных тогож року; а он пан Ян, водлуг листу своего, мнѣ на то даного, повинен будет вшелякіе повинности выконати водлуг листу своего и вшеляким потребом, паннѣ Ганнѣ сестрѣ своей ей належачим, догодить. Имѣнье мое Шаляны, яко само в собѣ мает, и з людьми, со всим на все, яком теж первей сего записал, так и сим тестаментом моим записую сыну моему пану Юрью, окром тринадцати моркгов поля оромого, на трох мѣстцах, то есть: найпервѣй поля Шалянского на чотыры моркги, почонши от мосточку от рѣки Швентупи, по межу подданого моего Шалянского Болтрука, обапол дорожки, которая идет (от) Шалян до Якгелян; на другом мѣстцу на пять моркгов поля оромого у Корклиня пруда, которое поле лежит концом одним од Кейтовишок, од конца Куникгового пруда, а боком по сѣножатку, которая сѣножатка около тое поле обошла, прозываемое Окменица, по дорожку, которая идет с Кетовишок до Виндилянцов, ѣдучи с Кетовишок до Виндилянцов, по лѣвой сторонѣ; а третее поле на чотыри моркги, которое поле лежит боком од межи подданого моего Шалянского Оса, а концом одним над сѣножатьми моими Явры, над концом озера Швентя, а другим концом од поля моегож дворного, почонши от Болтруковое межи, ажь до Матуловое межи, горою и кром сѣножати Колвелевское, Якгелянское, прозываемое Копьстоты, лежачое над рѣкою Спенкглою, на той сторонѣ рѣки от Якгелян, тую менованую тринадцать моркгов, также и сѣножать, прозываемое Копьстоты, урочищами тут вышей описаными, зо всими пожитками и приналежностями, до него прислухаючими и со всим на все от помененого имѣнья Шалянского отлучаю, а сыну моему пану Василю Бацѣ до имѣнья, называемого Якгелянского, прилучаю и ему на вѣчность сим тестаментом остатней воли моей записую. Имѣнье мое Угольники, лежачое в повѣтѣ Лидском, со всим на все, избу и з будованьем хором дворным и гуменным, и з людьми, яко се само в собѣ мает, водлуг першого запису моего одписую сыну моему пану Федору Бацѣ одному на вѣчность, для тое причины, иж он ку потребѣ моей позычил суммы пѣнезей, то есть, коп двухсот и шестидесяти коп грошей, которое суммы пѣнезей неповинни ему будут дѣти мои, а братье его платити, для тое причины, иж он на потребы сестры своее панны Ганны ни до чого се прикладати не мает, а до того, иж он тое имѣнье вжо от кольку лѣт держит и уживает вшеляких пожитков, а теж се вжо ему тое имѣнье одному огулом одписало. Котороеж то

именье онъ самъ держати и уживати маетъ вѣчными часы, водлугъ привилью его королевской милости, а до иншихъ именей и маетностей моихъ ничого вжо мѣти немаетъ и не будетъ. Имѣнье мое Якгеланы со всимъ на все, яко се само въ собѣ маетъ, и зъ будованьемъ, хоромъ, дворныхъ и гуменныхъ, и зъ людьми отчизными и стодолою, на гостинцу Жижморскомъ стоячою, симъ тестаментомъ остатное воли моей записую сыну моему молодшому пану Василью, со всими кгрунтами землеными, оромыми и неоромыми, куплеными и яко кольвекъ прибавлеными, а ку тому менованого поля кгрунту орomого Шалянского, въ пашни дворной Шалянской, на трохъ мѣстцахъ, на тринадцать моркговъ и по тые мѣстца и межи, яко се вышей помѣнило, до того и сѣножать помененую Якгелянскую у Копьстотахъ, яко се сама въ собѣ маетъ, всю томужъ сыну моему пану Василю Бацѣ одписую. А имѣнья моего Стревиницкого записую емужъ пану Василю три волоки людей моихъ осѣлыхъ, то есть, въ селѣ моемъ Бузкганскомъ волоки осѣлые двѣ, на име Болтра а Янука Процкевичовъ, а другую волоку осѣлую на име Савука, Андрука а Лаврука Стулькгювъ, а третюю волоку осѣлую въ селѣ Нецевичахъ на име Кгрикга, Медика, Шимука а Юркгеля Станиславовичовъ, а вдовы Кгрикговое зъ зятьемъ ее Лукашомъ, мѣшкаючимъ надъ озеромъ моимъ Швентемъ, зъ жонами и зъ дѣтьми и ихъ землями и зо всею маетностью ихъ, до тогожъ имѣнья Якгелянского; а до того кони мои, якіе кольвѣкъ по мнѣ зостануть, тому сыну моему пану Василью записую, со всимъ рыннштункомъ и зедли и шиками и панцеры, а до того емужъ братья его, а сынове мои три: панъ Янъ, панъ Юрій а панъ Федоръ, на вспоможенье его зложити ему маютъ зъ добръ моихъ, имъ записаныхъ, по десети копъ грошей, то есть: тридцать копъ грошей готовыхъ. А што се дотычетъ озеръ моихъ всихъ отчизныхъ и выслужоныхъ, тыхъ они озеръ всѣ чотыри сыновъ моихъ уживати маютъ вѣчными часы въ ровные части. А што се дотычетъ дочки моее милое молодшое панны Ганны, стороны выправы и посагу ее, той маетъ быти выправа дана таковая, то есть: въ золотѣ, въ серебрѣ, въ клейнотахъ, шатахъ триста копъ грошей, якожъ на сесь часъ вжо зоставую при ней всее выправы водлугъ реестру моего особливого, копъ триста, грошей сорокъ шесть, а особливе ей же маетъ быти дано двѣсти копъ грошей готовыхъ пѣнезей посаговыхъ, которое суммы пѣнезей зоставую на сесь часъ при ней сто копъ грошей готовыхъ чирвоными золотыми, а сто копъ грошей сынъ мой, панъ Янъ самъ одинъ, окромъ иншое братьи своее, водлугъ листу своего, сестрѣ своей паннѣ Ганнѣ посагъ ее отдати маетъ, а до того ей же на веселье маютъ дати и зложити се три сынове мои панъ Янъ, панъ Юрій а панъ Федоръ, по пети копъ грошей, также зъ добръ моихъ; а Василей сынъ мой до того се ничого прикладати не маетъ. А ижъ сынъ мой панъ Юрій зъ пораховакья, што далъ зъ части имѣнья своего Шалянского сестрѣ своей паннѣ Ганнѣ лѣтникъ оксамиту чирвоного за тридцать пять копъ грошей, а еще зосталъ ми виненъ на листъ свой вызнаный двадцать пять копъ грошей, которые пѣнези мѣлъ отдати на светый Михалъ, въ року прошломъ шестьсотъ одинадцатомъ, водлугъ листу своего, а ижъ не заплатилъ, тогды тую сумму пѣнезей

маетъ совито заплатити, то есть, пятьдесятъ копъ грошей. любъ то за позвомъ, альбо зъ угоды, которое суммы пѣнезей тое шестидесятъ копъ грошей сынове мои неповинни ему будутъ ворочати, хотяжемъ ему на тотъ листъ свой далъ. Который же то листъ мой на сесь часъ уморяю и внивечь его обоворачаю вѣчными часы, а тую двадцать пять копъ грошей дѣти мои съ паны опекунами, одискавши отъ сына моего Юрья, маютъ потребамъ моимъ водлугъ сего тестаменту моего кождому зъ особна догожать, если быхъ я самъ за живота своего тыхъ пѣнезей не одыскалъ. А тая дочка моя панна Ганна маетъ мѣшкати и зъ челедью своею на томъ имѣнью моемъ Стревиникахъ, при братѣ своемъ пану Яну до того часу, покуль ее въ станъ свентый малженскій выдастъ, и вшелякихъ пожитковъ, съ того имѣнья приходячихъ, посполу зъ нимъ уживати маетъ, яко въ ѣдзенью и питью и въ ношенью и для тое есми причины тому сыну моему тое имѣнье головное отписалъ, жебы се тая дочка моя при нимъ на всемъ добре мѣла. Дочцѣ моей милой, пани Григоревой Терлецкой, одписую чотыри ложки моихъ серебреныхъ позлотистыхъ. А што се дотычетъ остатка серебра моего и шатъ, тое роздано быти маетъ водлугъ реестру моего, што кому належати будетъ, догодивши всимъ тымъ потребамъ моимъ, въ семъ тестаментѣ моемъ описаныхъ. А стороны цыны, мѣди, то они промежку себе сынове мои панъ Янъ, а панъ Василій заровно подѣлитисе маютъ, вылучивши съ тое мѣди сестрѣ своей паннѣ Ганнѣ триногъ большій и середній и котелъ ровный. Дочцѣ моей пани Полоніи Вижковое записую двадцать копъ грошей зъ добръ моихъ. Сестрѣ моей паней Овдотьи Селянской записую пять копъ грошей такжезъ добръ моихъ, которые пѣнези маютъ имъ быти отданы. Въ которые розходы и на погребъ тѣла моего грѣшного зоставую на сесь часъ пѣнезей готовыхъ сорокъ шесть копъ грошей литовскихъ. А што се дотычетъ быдла рогатого и нерогатого, тое се быдло при тыхъ имѣньяхъ зостати маетъ, кому которое имѣнье приналежати будетъ. А стороны чиншу, съ стодолы и съ млына приходячого, тотъ чиншъ панъ Янъ сынъ мой оборочати маетъ на потребы и одежу дочки моее панны Ганны потуль, покуль ее въ станъ светый малженскій выдасть. Што все сынъ мой выконати маетъ водлугъ сего тестаменту моего, подъ виною на врадъ кождый, передъ который бы се тая справа приточила, петьмадесятъ копами грошей, а на сторону ображоную другое петьмадесятъ копами грошей. А еслибы се тежъ долги якіе по мнѣ самомъ по животѣ моемъ показали, тогды такожъ сынове мои три, окромъ Василя, зъ добръ моихъ, которые се имъ достали, поплатити маютъ. Чого ихъ милости панове опекунове дочки мое панны Ганны постеречи того зъ великою пильностью маютъ, жебы сынъ мой панъ Янъ тую сумму пѣнезей сестрѣ своей водлугъ сего тестаменту моего и листу его досыть учинилъ, а имѣнья тые межи себе роздѣлили. Стороны тежъ листу моего на Угольники, который при пану Федору сыну моемъ зоставаетъ, на шестьсотъ копъ грошей, которыхъ былъ есми далъ небощицѣ пани малжонцѣ моей милой, якобы на заставу того имѣнья Угольниковъ, тогды я тую справу всю касую и вниvечъ оборочаю, кгдыжемъ то былъ учинилъ для зношенья позвовъ отъ людей своволныхъ. А особливе челядь

мою их милость панове опекунове посполу зъ дѣтьми моими мають розправити тымъ способомъ, якомъ на реестрѣ поменилъ, кождого зъ особна. То тежъ собѣ упевняю и симъ тестаментомъ моимъ варую, ижъ сынове мои вси чотыри съ тыхъ добръ моихъ, по мнѣ зосталыхъ, мають давати на церковь, на монастырь светое Пречистое Троцкій, кгдѣ тѣло мое грѣшное поховано будетъ, кождый зъ особы своее на кождый годъ, то есть: панъ Янъ зъ имѣнья Стревиницкого копъ двѣ и двѣ бочки жита, панъ Юрій зъ Шалянъ копу одну и бочку жита, панъ Федоръ зъ Угольникъ копу одну и бочку жита, панъ Василей зъ Якгелянъ копу одну и бочку жита — свещеннику тому, который тую церковь держати будетъ, и тотъ склепъ мой оправовати мають, кгды того потреба будетъ, для закапыванья вѣчными часы для паметки моее. Такъ тежъ и тую церковь Божую оправовати мають, кгдыбы того потреба оказывала, для вшелякихъ припадковъ отъ содранья вятровъ, кождый зъ особы своее оправовати мають, а по смерти ихъ потомство ихъ также заховати мають, а часъ выданья тымъ пѣнеземъ и житу о Покровѣ пречистое Богородицы маетъ быти вѣчне. Стороны тежъ привильевъ и листовъ на тые имѣнья, имъ належачіе, дѣти мои передъ ихъ милостью паны опекунами розобрати мають, кождый, которому право будетъ належати въ тотъ часъ, кгды тые имѣнья дѣти мои межи себе розбирати будутъ. А хтобы тому постановенью моему досыть чинити не хотѣлъ, тогды я тое беру на справедливый розсудокъ пана Бога всемогущого на страшномъ судѣ, которую опеку злецаю и поручаю зятемъ моимъ милымъ, его милости пану Григорью Терлецкому — подстолему повѣту Пинского, войтови Менскому, его милости пану Станиславу Вильчку, а пану Яну Сепянскому — швакгрови моему, земяномъ господарскимъ повѣту Троцкого и сыномъ моимъ всимъ чотыромъ, то есть: пану Яну, пану Юрью, пану Федору и пану Василью Ивановичомъ Бакомъ дочку мою панну Ганну, которыхъ прошу и напоминаю черезъ имя Божое, абы ее ихъ милость статечне и пристойне противъ той дочцѣ моей заховать и отъ всякихъ кривдъ у долеглостяхъ ей боронить рачили, яко ихъ милостямъ учтивымъ людямъ и богобойнымъ опекунамъ приналежитъ. На то есми далъ ихъ милости паномъ опекуномъ и дѣтямъ моимъ милымъ сесь мой теперешній тестаментъ подъ печатью моею и съ подписомъ руки моее властное писмомъ рускимъ, до которого просилъ есми о приложенье печатей людей зацныхъ, земянъ господарскихъ повѣту Троцкого, то есть: его милости пана Остафея Ивановича Баки — судьи кгродского Троцкого, брата своего рожоного, пана Александра Калечицкого а пана Павла Друсейка; што ихъ милость за устною а очевистою просьбою моею къ сему моему вызнаному добровольному тестаменту печати приложити и руки свои подписати рачили. Писанъ въ Стравиникахъ, року Божого нароженья тысеча шестьсотъ дванадцатого, мѣсеца Февраля четвертого дня. У того тестаменту при печатяхъ подписы рукъ тыми словы: Иванъ Бака сесь мой теперешній тестаментъ остатнее воли моее рукою грѣшною подписалъ. Остафей Бака — судья кгродскій Троцкій власною рукою. Pieczętarz oczewisto proszony do tego testamentu Alexsander Kaleczycki ręką swą. Proszony pieczętarz Paweł Druseyko

ręką własną. А по подписахъ на другой сторонѣ сусцепта ихъ милости пановъ врадниковъ земскихъ Троцкихъ тыми словы писана: Року тысеча шестьсотъ петьнадцатого, мѣсеца Іюня петьнадцатого дня на рокохъ Троецкихъ у Трокахъ ставши очевисто передъ нами судомъ его милость панъ Янъ Ивановичъ Бака, тотъ тестаментъ остатнее воли небощика отца своего покладалъ и до книгъ вписати далъ. а подписы ихъ милостей тыми словы: Лавринъ Савичъ Разгорскій—судья земскій Троцкій; Адамъ Храповицкій—подсудокъ; Ольбрихтъ Раецкій — земскій Троцкій писарь.

Который тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху менованую, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ актыкованъ и уписанъ.

1651 г. Апрѣля 20 дня.

Изъ книги № 150, за 1775 г., л. 647—652.

124. Духовное завѣщаніе Виленской подкоморины Варвары Шеметовой, урожденной Огинской.

Варвара Шеметова, урожденная кн. Огинская, завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Кронской церкви, находящейся въ имѣніи брата ея Самуила Огинскаго—Троцкаго тивуна, гдѣ покоится и тѣло ея дочери Полоніи Кавечинской. На церковь записываетъ 3,000 копъ лит. грошей, за себя 2,000, а за дочь 1,000, съ тѣмъ, чтобы въ церкви отправлялась каждую недѣлю одна заупойная служба за нее самое, и въ придѣлѣ—за ея дочь.

Во избѣжаніе споровъ и недоразумѣній между наслѣдниками и родственниками, Шеметова приводитъ на память всѣ главнѣйшія условія пріобрѣтенія и владѣнія имѣній и передаетъ ихъ своимъ внукамъ съ условіемъ, чтобы имѣнія никогда не переходили во владѣніе женской линіи; въ случаѣ же смерти котораго-либо изъ наслѣдниковъ часть его должна поровну дѣлиться между остальными наслѣдниками.

Управляя имѣніями внуковъ въ видѣ опекунши, Шеметова построила двѣ православныя церкви и надѣлила ихъ фундушами; ссылаясь на то обстоятельство, что во время управленія имѣніями она не только не обидѣла своихъ внуковъ, но еще расходовала много своихъ собственныхъ денегъ, она надѣется, что внуки не отнимутъ у этихъ церквей фундушей, и не позволяетъ имъ переходить въ унію.

Что касается движимаго имущества, то Шеметова обѣщаетъ сдѣлать для него особую опись и распредѣлить его по оной между внуками и слугами; при этомъ проситъ опекуна, чтобы остающуюся часть онъ сохранилъ для внуковъ до ихъ совершеннолѣтія.

Опекуномъ назначаетъ брата своего, Троцкаго воеводу Александра Огинскаго.

Roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego, miesiąca Augusta trzydziestego dnia.

Przed nami sędziami, na trybunał główny wielkiego xięstwa Litewskiego z wojewodztw y powiatów w roku terazniey-

szym tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątym obranymi y w tymże roku podług porządku prawa w grodzie zasiadaiącemi, personaliter comparens u sądu patron w. i. p. Ludwik Narwoysz—podczaszy Starodubowski, extrakt grodzki woiewodztwa Wileńskiego testamentu ostateczney dyspozycyi, przez w Bogu zeszłą w. i. panią Barbarę z Ogińskich Malcherową Szemetowę—podkomorzynę Wileńską czynionego, opowiadał, prezentował y ad acta podał, który podaiąc do akt prosił nas sądu, aby przerzeczony extrakt testamentu ze wszelką w nim wyrażoną rzeczą był do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy w xięgi wpisać pozwolili, którego tenor idque aryng ruskim, a samego testamentu polskim pismem pisanego, przy zostawionych próżnych mieyscach na obliteracye, de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Выписъ зъ книгъ кгродскихъ воеводства Виленского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ пятьдесятъ первого, мѣсеца Августа второго дня, на врадѣ господарскомъ кгродскомъ воеводства Виленского передо мною Стефаномъ Бѣликовичомъ—подчашимъ Ошменскимъ, дворяниномъ его королевское милости, подвоеводимъ Виленскимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Янъ Климкевичъ, покладалъ и къ актыкованью подалъ тестаментъ годной памяти, ее милости пани Барбары Окгинской Мальхеровой Шеметовой — подкомориной Виленской, на речь въ нимъ нижей помененую, просечи, абы до книгъ кгродскихъ Виленскихъ былъ актыкованъ и вписанъ, который уписуючи въ книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imie Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Tróycy świętey iedynego, ku wieczney pamięci na przyszłe potomne czasy niech się to stanie, amen! Iż z wyroku Pańskiego y codziennego doświadczenia człowiekowi każdemu, na tym padole mieszkaiącemu, zwyczayno iest żywot śmiercią konczyć, lecz godzina albo czas śmierci zakryta iest od wiadomości ludzkiey y żaden oney, krom samego Pana Boga, wiedzieć niemoże, więc różnych czasów mądrzy y uważni ludzie za Bożą pamięć . . . . . *) na śmierć, coby kolwiek było poważnego, do wiadomości ludzkiey godnego pismem obwarowawszy, po sobie na potomne czasy zwykli zostawować; zaczym nasladuiąc w tym tak dobrych pobożnych a starożytnych zwyczaiów, ia Barbara Ogińska Malcherowa Szemetowa—podkomorzyna Wileńska, będąc na ten czas za łaską Bożą na ciele, zmysłach y rozumie dobrze zdrowa, iednak niepewność czasu śmierci y podeszłość lat moich uważaiąc, z dobrym roz(sądkiem) y statecznie to sobie uważywszy, ten ostatniey woli mey testament stanowię y po sobie zostawuię, waruiąc, aby po żywo(cie) między wnukami moiemi o maiętności, po mnie pozostałe, warczo(ły) iakie nie urosły, upominaiąc miłych wnuków moich pod błogosławieństwem Bożym, aby w miłości y zgodzie braterskiey żyli (według) przykazania Bożego, za co im pan Bóg iako dziatkom cnotliwym będzie błogosławił. Naypierwiey tedy duszę moią, po wyiściu z grzesznego ciała, panu Bogu w Tróycy świętey iedynemu w ręce iego nayświętsze iako temu, który ią stworzył y w ciało moie grzeszne wlał, oddaię, mocnie wie-

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

rząc, iz on, wielkie grzechi moie z nie(skończo)nego miłosierdzia swego y dla okrutney męki syna swego a (Zbawiciela) naszego Jezusa Chrystusa, a za przyczyną nayświętszey Panny (y wszyst)kich świętych odpuściwszy, da tey y zbawienie. Ciało moie (grzeszne) w cerkwi Krońskiey w maiętności imć pana Samuela Ogiń(skiego), ciwuna Trockiego, mego miłościwego pana y brata w kaplicy y ś. . . . . *) i. w. i. pana Alexandra Ogińskiego—kasztelana . . . . . . *), mego miłościwego pana y brata, gdzie y ciało moiey nieboszczki Polonii Szemiotowey Kawieczyńskiey—podkomorzyney Mińskiey, przeze mnie położono iest, iako nayutściwiey z ceremoniami cerkwi Bożey starożytnego nabożeństwa greckiego, a nie w unii (zostaiącey), tegoż i. pana Trockiego y i. pana ciwuna Trockiego moich panów y braci, aby pochować raczyli, uniżenie proszę; na pogrzeb, ieślibym gotowych pienędzy niezostawiła, z prze(rzeczonych) maiętności moich własnych Wieprz y Dziewiałtowa (w powiecie Wiłkomirskim) y Kowieńskim leżących, naznaczył. Maiętności po żywocie moim wszystkie leżące, tak te, którychem prawem kupnym za spólne pieniądze pospołu z małżonkiem moim miłym, godney pamięci nieboszczykiem panem Malcherem Szemiotem—podkomorzym Wileńskim, w rożnych powieciech leżące, nabyliśmy, iako y te, którychem ia sama za swoie własne pieniądze osobno kupiła y nabyła, mianowicie, com z niebożczykiem panem małżonkiem moim za spólne nasze pieniądze kupiła y nabyła maiętność, nazwaną Wieprze y Miłoszuny, z folwarkiem Morkunuskim, w powiecie Wiłkomirskim y Kowieńskim leżącą, u nieboszczyka pana Jerzego Szemeta za trzynaście tysięcy kop. groszy liczby litewskiey, do tego trzecią część imienia Dziewiałtowa y drugich Miłoszun, w powiecie Wilkomirskim leżących, także za spólne pieniądze nabyliśmy wiecznym prawem od niebożczycy pani Krystyny Szemetowey—kniehini Sokolińskiey y Druckiey za ośm tysięcy złotych polskich, których to imion wyżey mianowanych według prawa kupnego równa połowica mnie wiecznością należy, a na drugiey połowicy, iako imienia Wieprzy, Miłoszun, tak trzeciey części imienia Dziewiałtowa y drugich Miłoszun przy dożywotnim mieszkaniu summę od nieboszczyka pana małżonka mego za posag po wytrąceniu przywiantu pięć tysięcy kop groszy liczby litewskiey w wolny móy szafunek mam zapisano y u sądu głównego trybunalnego przyznano; osobliwie com iuż po zeyściu z tego świata sławney pamięci nieboszczyka pana małżonka mego kupiła y za moie własne pieniądze nabyła wiecznością, mianowicie, nieboszczyka pana Piotra Nonharda—horodniczego Wileńskiego, trzecią część imienia Dziewiałtowa y Miłoszun y folwarku Botet z puszczą y ze wszystkiemi przynależnościami w powiecie Wilkomirskim leżące, za dwadzieście tysięcy złotych polskich, także y drugą część, takoż trzecią równą tegoż imienia Dziewiałtowa, Miłoszun y folwarku Botet wiecznym prawem nabyłam y kupiłam u nieboszczyka pana Dawida Narownika—sędziego ziemskiego Kowieńskiego, także za dwadzieście tysięcy złotych polskich, u nieboszczyka pana Jarosława Szemeta—podkomorzego Wileńskiego y pani małżonki imć pana, nieboszczycy pani Anny Sapieżanki, piątą część

*) Въ подлинникѣ пропускъ.

imienia Żyznowa, w woiewodstwie Wileńskim leżącego, kupnym wiecznym prawem za dziewięćset kop groszy liczby Litewskiey nabyłam y kupiłam; u tegoż nieboszczyka pana Jarosława Szemeta—podkomorzego Wileńskiego y pani małżonki iego, boiar, nazwanych Cieszeyków, z siołem Cieszeykami y z poddanemi, w nich mieszkaiącemi, y ze wszystkiemi przynależnościami za sześćset kop groszy liczby Litewskiey wiecznym prawem nabyłam; leżąca ta wieś z poddanymi y z boiarami w powiecie Słonimskim, teraz do imienia Nowoielney przyłączona; folwark, nazwany Starynki, w woiewodztwie Nowogrodzkim leżący, u pana Mikołaia Wadaszyńskiego y małżonki iego za sześć tysięcy złotych wiecznością kupiłam, przy tym co mi został winien imć pan Krzystof Kawieczyński — podkomorzy Miński, summy trzynaście tysięcy y pięćset złotych polskich na list, dobrowolny zapis swóy, u sądu głównego trybunalnego przyznany, y tę summę wniosł na folwark swóy, nazwany Usa, na pewne wsi, od maiętności Kucharskiey odłączone, a do folwarku Usy przyłączone, w woiewodztwie Mińskim leżące; do tego panu Janu Dowgiale Stryczku y małżonce iego pani Halszce Bobrownie, prawo ich od nieboszczyka pana małżonka mego, na grunt w Ceceykach Woyciechowski służące, znaszaiąc, zapłaciłem złotych polskich dwieście, na co list kwitacyiny zrzeczony u sądu głównego trybunalnego przyznany otrzymałem, także y inszych różnych długów nieboszczyka pana małżonka mego różnym ludziom niemało popłaciła y według opisów nieboszczykowskich dosyć uczyniła, kwitacye y wlewki prawne pootrzymałam; po nieboszczyku panu Łukaszu Szemecie—marszałku Kowieńskim, znaszaiąc dług iego y okupuiąc folwark, nazwany Lenartów, w ziemi Żmudzkiey, w powiecie Widukłewskim leżący, u imć pana Krzysztofa Zolderbucha zapłaciłem dziesięć tysięcy złotych polskich swemi własnymi pieniędzami, list wlewkowy na swoie imię otrzymałem y inszym różnym ludziom długów nieboszczyka pana marszałka Kowieńskiego niemało popłaciłam y obligi nieboszczykowskie pooswobodzałam, o czym wszystkim na listach kupnych, iako z nieboszczykiem panem małżonkiem moim spólnych, tak y mnie samey służących, na liście, zapisie imci pana podkomorzego Mińskiego, także na kwitacyach y wlewkach y oswobodzonych obligach płacenia długów y znoszenia ciężarów z maiętności, nieboszczykom synom moim, a teraz po nich potomkom ich, wnukom moim należących, wszystka rzecz szerzey opisana y dołożona iest, y maiąc ia to wszystko w spokoynym moim dzierżeniu, używaniu y w wolnym szafunku, upatruiąc tedy, aby po żywocie moim, iako o maiętności leżące, mnie wiecznym prawem należące, tak o summę pieniężną, od nieboszczyka pana małżonka mego mnie zapisaną, y względem popłacenia y zniesienia przeze mnie długów y legacyi według ordynacyi tegoż pana małżonka mego y nabycia wlewków, także płacenia długów nieboszczyka pana marszałka Kowieńskiego, wnukowie moie, dziatki synów moich, mianowicie nieboszczyka pana Łukasza Szemeta, marszałka Kowieńskiego, synów trzech, panowie Konstanty, Władysław y Alexander; nieboszczyka pana Gabryela Szemiota—podkomorzego Słonimskiego, syn, pan Mikołay; nieboczyka pana Dadziboga Szemiota, syn także pan Mikołay, Szemiotowie, iakiey trudności y turbacyi nie ponosili, a chąc

ich w tym z miłości mey ku nim uspokoić, ni z żadney namowy y przymuszenia, ale sama z dobrey moiey woli .y statecznego na to rozmysłu tym ostatniey woli mey testamentem uspokoiam y tak mieć chcę: Naprzód, z prowentów tych maiętności moich własnych, wyżey wyrażonych, Wieprz y Dziewiałtowa, na cerkiew Krońską, gdzie ciało moie grzeszne odpoczywać będzie, aby zawsze na potomne czasy co tydzień dnia iednego nabożeństwo zaduszne błagaiąc pana Boga za grzechi moie odprawowano było, zapisuię dwa tysiące złotych polskich, które pieniądze aby z prowentów maiętności moich starosta Trocki, pan brat y dobrodziey móy, sam odebrać raczył y takowy otrzymał warunek, iakoby takowe nabożeństwo zawsze tygodniowe zaduszne odprawowano było, uniżenie iegomości proszę, aby y akta pogrzebowe odprawić dopomogli y za duszę moią pana Boga błagali oycowie manastyra Wileńskiego cerkwi świętego Ducha, także oycowie manastyru Wiewieyskiego, maiętności imci pana Trockiego, tedy na cerkiew Wileńską świętego Ducha y na cerkiew Wiewieyską na obiedwie te cerkwi zapisuię po stu kop groszy liczby Litewskiey, które pieniądze z tychże prowentów maiętności moich aby imć pan Trocki oddał, pokornie proszę. Iżem też, iako wyżey pomieniła, ciało córki mey pani Kawieczyńskiey — podkomorzyney Mińskiey, w cerkwi Krońskiey, w kaplicy imci pana Trockiego położyła y aby zawsze co tydzień iednego dnia za duszę iey nabożeństwo zwyczayne się odprawowało, tysiąc złotych przez ręce imci pana Trockiego na tę cerkiew dać naznaczyłem, które iako nayprędzey powinnam do rąk imć pana Trockiego oddać, a ieśliby mi za żywota tego tysiąca złotych oddać nie przyszło, tedy imć pana Trockiego y o to uniżenie y pokornie proszę, aby także z prowentów maiętności moich oddał y iakoby zawsze co tydzień pewnego dnia za duszę córki mey odprawowano było nabożeństwo obwarował, a wieczność maiętności moich własnych, wyżey mianowanych wszystkich, leżących w rożnych powiatach, po mnie pozostałych, także summę pieniędzy od nieboszczyka pana małżonka mego, na Wieprzach y Miłoszunach zapisaną, y summę trzynastu tysięcy y pięćset złotych polskich, u imć pana Kawieczyńskiego — podkomorzego Mińskiego, będącą, wnukom moim miłym, synom nieboszczyka pana Łukasza Szemeta — marszałka Kowieńskiego, trzem, także synowi nieboszczyka pana podkomorzego Słonimskiego y synowi nieboszczyka pana Dadziboga Szemiota, imiony wyżey wyrażonym, ponieważ ich wszystkich zarówno miłuię, chcąc też mieć, aby po żywocie moim każdy z nich z miłości mey równością cieszył, wszystkim piąciu z kondycyą niżey wyrażoną w równy dział po żywocie moim na wieczne czasy zapisuię, oddalaiąc od tego, iako siostry rodzone wnuków moich, a wnuczki moie, tak wszystkich bliskich krewnych y powinnych moich, zważaiąc y to, iż chociaby, czego panie Boże uchoway, który wnuk móy, lubo po obięciu tych maiętności, abo y przed obięciem, chociażby y po ożenieniu, nie zostawiwszy potomka męskiego rodzaiu, z tego świata śmiercią zszedł, tedy ta część nie na siostry y nie na potomka białey płci, ale na bracią wszystką w równy dział, a po nich na ich potomstwo męskiego rodzaiu spadać ma. Co się tknie rzeczy moich, kleynotów, złota, srebra, szat, cyny, miedzi y wszystkich inszych,

co się rzeczą ruchomą nazwać y mianować może, ponieważ od nieboszczyka pana małżonka mego wszystkie rzeczy ruchome wiecznością w wolny móy szafunek zapisane mam, tedy co kolwiek z tych rzeczy ruchomych wnuczkom moim z miłości moiey, także sługom, czeladzi, albo komu z przyiacioł moich osobliwym regestrem naznaczę y zapiszę, wszystko według naznaczenia mego regestrowego, po żywocie moim, każdemu z osobna, krom żadnego zatrudnienia, ma być oddano, y o to i. pana Trockiego proszę; a ostatek rzeczy moich ruchomych wszystkich tymże wnukom, synom synów moich, wszystkim piąciu w równy dział wiecznemi czasy zapisuię. Summę za folwark Lenartowski panu Zolderbachowi dziesięć tysięcy złotych, com swemi pieniędzmi własnymi zniosła y zapłaciła, tedy te wszystką summę synom nieboszczyka pana marszałka Kowieńskiego, panom Konstantemu, Władysławowi y Alexandrowi Szemiotom daię, daruię y na wieczne czasy zapisuię, iako z miłości mey ku nim, tak respektem tego, żem maiętności ich opieką sama iedna trzymała, lubo i. p. Trocki w głowach testamentem za opiekuna naznaczonym iest, ale się żadney rzeczy nie tknoł y na mię to włożył, na com osobliwy warunek względem tey opieki iegomości dała. Która to wyżey pomieniona summa do działu z drugiemi memi wnukami niema należeć y za onych od tego oddalam, a na synów pana marszałka Kowieńskiego ten wlewek prawa, na imię moie od pana Zolderbacha służący, tym testamentem wlewam. A ieśliby pomienieni wnukowie moi, synowie nieboszczyka pana marszałka Kowieńskiego, tą moią miłością y tą ostatnią wolą moią nie kontentuiąc się, czynienia liczby z dzierżenia mego maiętności swych opieką chcieli, tedy są gotowe regestra, z których ukaże się, żem ich nie krzywdziła y owszem odprawuiąc pogrzeb, znaszaiąc długi, zabiegaiąc, aby interesy nie rosły, swemi własnemi pieniądzmi niemało dokładałam, urzędników też z maiętności nieboszczyka pana marszałka Kowieńskiego, które za żywota iego byli, nie odmieniałam, którzy wiedzą przychody y roschody y na co się co obrociło. To też ieszcze tym moim ostatniey woli testamentem waruię, iż co od czasu niemałego z pozwoleniem nieboszczyka pana małżonka mego w maiętności Nowoieleńskiey, a w woiewodstwie Nowogrodskim y powiecie Słonimskim leżącey, zbudowawszy cerkiew na na chwałę Bożą nabożeństwa starożytnego greckiego, nie w unii będącego, y na tę cerkiew pewne grunty y poddane nadawszy, fundowałam y ten fundusz u sądu głównego trybunalnego przyznała, osobliwie w drugiey maiętności, nazwaney Żelezniey, także w woiewództwie Nowogrodzkim leżącey, drugą cerkiew zbudowałam y na tę cerkiew odłączywszy gruntów y poddanych do dzierżenia świeszczennikowi poddałem; tedy te obydwie cerkwi ze wszystkiemi gruntami, poddanymi, ode mnie nadanemi, aby całe y nienarusznie wiecznie zostawali; także aby w te cerkwi żadnego inszego nabożeństwa y unii nie wprowadzono, panów wnuków moich błogosławieństwem Bożym napominam, gdy żem ich w tym nie ukrzywdziła y owszem z miłości mey maiętnościami moiemi dobrze nagrodziła; a żeby te fundusze tych obudwuch cerkwi pewnieysze y warownieysze byli, tedy gdy, da pan Bóg, syn starszy pana marszałka Kowieńskiego, pan Konstanty y syn pana podkomorzego Słonim-

skiego pan Mikołay Szemiotowie lat zupełnych dóydą, wespół z synem pana Dadziboga Szemiota, panem Mikołaiem Szemiotem, który iuż ma lata według prawa zupełne, wszyscy trzey wprzód, niżeli przydą do possessyi maiętności, odemnie sobie zapisanych, listem swym przyznanym gruntów y poddanych, na te dwie cerkwi przeze mnie nadanych, powinni będą wiecznie się zrzec, assekuruiąc się sami za siebie y za potomki swoie, a pan Konstanty sam za siebie, za potomki swoie y, iako opiekun, za bracią swoią młodszą y potomstwo ich, napotym tych fundacyi ni iakim sposobem nie naruszać, w te cerkwi unii y ni iakiego inszego nabożeństwa nie wprowadzać, podaiąc w obronę tę obiedwie cerkwi oycom archimandrytom Wileńskim manastyru Świętego Ducha, nie w unii będącym, a takowy list aby panowie wnukowie moi dali y przyznali, i. p. Trocki y syn iegomości i. p. Marcian Ogiński—stolnik Trocki, aby doyrzeć raczyli, uniżenie proszę. Który to list po przyznaniu ma być oddany do oyca archimandryty Wileńskiego monastera Świętego Ducha, a póki takowego listu panowie wnukowie moi nie dadzą y nie przyznaią, dotąd y po dóyściu lat swych do possessyi maiętności, odemnie sobie zapisanych, przychodzić nie maią y nie będą mogli, y i. pan Trocki wstępować nie będzie powinien. Jakoż maiętności moie własne, to iest, maiętność Wieprze z folwarkami Miłoszuńskim y Markonciskim, względem połowicy, mnie wiecznością według prawa kupnego należącey, a drugą połowicę względem summy pięciu tysięcy kop groszy liczby Litewskiey, mnie od nieboszczyka pana małżonka mego zapisaney, drugą maiętność moią Dziewiałtów z folwarkami Miłoszuńskim y Botelskim, w powiecie Wilkomirskim y Kowieńskim leżące, także folwark Starynki, w woiewodztwie Nowogrodzkim leżący, ze wszystkiemi do tych maiętności przynależnościami, iako moie własne nabycie, w moc, w possessyą y dozor opiekuński po żywocie moim zapisuię y zlecam i. w. i. panu Alexandrowi Ogińskiemu—kasztelanowi Trockiemu, memu mościwemu panu y bratu. Wolen y mocen iegomość będzie skoro po żywocie moim te maiętności obiedwie, Wieprze y Dziewiałtów z folwarkami y folwark Starynki, ze wszystkiemi do nich przynależnościami, według prawa mnie na te maiętności służącego, które prawo swoie do doyścia lat wnuków moich na iegomości tym testamentem wlewam, spokoynie obiowszy dzierżeć, iednak rzeczy moie ruchome, które w tych maiętnościach będą, te wszystkie komu odemnie będą osobliwym regestrem naznaczone, aby po żywocie moim iegomość pooddawał, a ostatek wnukom moim do dóyścia lat ich wcale dochować raczył, uniżenie proszę. Jeszcze y to waruię, iż ieśliby, czego, panie Boże, uchoway, przed dóyściem lat syna starszego, pana marszałka Kowieńskiego, y syna pana podkomorzego Słonimskiego na i. pana Trockiego pan Bóg śmierć dopuścić raczył, tedy te moie maiętności własne Wieprze y Dziewiałtów, ze wszystkiemi folwarkami y przynadleżnościami y folwark Starynki, do dóyścia lat pomienionych wnuków moich, zapisuię w moc, w dzierżenie y dozor opiekuński i. panu Marcianowi Ogińskiemu—stolnikowi Trockiemu, synowi i. pana Trockiego, memu mościwemu panu y miłemu bratankowi, pewna tego będąc po ichmościach moich panach, że wnuków moich nie ukrzywdzą y wcale im wszystko dochowaią, za co

ichmościom sam pan Bóg hoyną nagrodą będzie, a po dóyściu lat wnuków moich, to iest, syna starszego, pana marszałka Kowieńskiego, y syna pana podkomorzego Słonimskiego y po otrzymaniu listu, od nich przyznanego, na obwarowanie cerkwi wyżey wyrażonych, maią ichmość te maiętności moie wnukom moim ze wszystkim wcale ustąpić. Które maiętności moie Wieprze, Dziewiałtów y Starynki ichmość, maiąc w swoiey possessyi, legacie moie, na cerkwie wyżey w tym testamencie naznaczone, z prowentów tych maiętności spłacić y znieść, a z ostatka tych prowentów maiętności moich na też wnuki moie nakładać y, co komu regestrem naznaczę, płacić maią. Maiętności też dziedziczne, wnukom moim należące, na których ia podkomorzyna Wileńska prawo dożywotne miała, mianowicie, maiętność Żeleznica z folwarkiem Dorohobilem, w woiewodstwie Nowogrodzkim, a drugą maiętność Żyrnow, w woiewodztwie Wileńskim leżące, ponieważ wnuk móy, a syn nieboszczyka pana Dadziboga Szemiota, pan Mikołay Szemiot, iuż według prawa lata zupełne, to iest, lat ośmnaście ma, tedy skoro po żywocie moim pomieniony wnuk móy, syn pana Dadziboga Szemiota, pan Mikołay Szemiot pomienione maiętności Żeleznicę y Żyrnów, z rzeczami ruchomemi w nich będącemi spisawszy, one porządnie w possessyą swoią obiowszy, dzierżeć y do dóyścia lat starszego syna pana marszałka Kowieńskiego y syna pana podkomorzego Słonimskiego w przystoynym dozorze swoim mieć, a za dóyściem lat pomienionych dwóch wnuków moich y po daniu listu na obwarowanie cerkwi, wszyscy trzey ci wnukowie moi, pan Konstanty Szemiot, syn pana marszałka Kowieńskiego sam z osoby swey y imieniem braci swey młodszey w zgodzie y miłości braterskiey maią usilnemi prośbami swemi użyć imć pana Trockiego, a będzie li możno, ieśliby w tych kraiach był, y imć pana ciwuna Trockiego, moich mościwych panów dobrodzieiów y braci, aby ichmość z miłościwey swey łaski między nami w maiętnościach leżących oyczystych y ode mnie zapisanych, także w rzeczach ruchomych wszystkich, poniewasz między synami memi, a oycami tych wnuków moich doskonałego działu wieczystego niebyło, równy wieczysty dział y uspokoienie uczynić raczyli, kładąc dobra oyczyste krom nabycia własnego synów moich, co do działu należy. na trzy równe części, a dobra ode mnie zapisane, iako leżące, tak summy pieniężne y rzeczy ruchome wszystkie, krom tych, co komu osobliwym regestrem naznaczę na pamięć, części równo wszystkim piąciu wnukom moim, iednak aby maiętności w rozdrob nie szły, ale żeby maiętnościami rozebrano, a które by części onego nie dostawało, aby ieden drugiego z słusznego porachowania nagradzali y dopłacili, nie zbywaiąc dobr moich sobie zapisanych nikomu w obce ręce, ale ieden drugiemu maią nażyczać y zbywać, pod utraceniem części sobie odemnie zapisaney, do drugich braci, którzy zbywać swych części niebędą. O to, iako i. pp. braci moich uniżenie proszę, tak panów wnuków moich pod błogosławińśtwem Bożym napominam, aby na rozdział ku i. pp. braci moich przystawszy, sami między sobą w zgodzie y miłości braterskiey zostawali, osobliwie syna pana marszałka Kowieńskiego starszego, pana Konstantego Szemiota napominam, aby wszystko, co kolwiek braci iego młodszey z podziału należeć będzie, wcale do-

chował y, za dóyściem lat ich, części im należące bez ukrzywdzenia w zgodzie y miłości braterskiey, wysadziwszy na to i. pp. przyiaciół, ludzi zacnych, poważnych, wydzielił, przystoynie porachował się y we wszystkim dosyć uczynił. A co się tknie opieki dziatek pana marszałka Kowieńskiego y pana podkomorzego Słonimskiego, to według testamentów rodziców ich do dóyścia lat ich, wnuków moich, przy iegomości panu Trockim zostawać ma. Com też niektórey czeladzi moiey za wierne ich posługi podawała, listy iednym, na gruntach dożywotnie mieszkanie y sumki wniosła, tedy y w tym panów wnuków moich miłych y pod błogosławieństwem Bożym napominam, aby nie następuiąc na wolą moią y sumnienia mego nie obciążaiąc, każdego według listów odemnie danych, krom żadnego zatrudnienia zachowali. Konkluduiąc tedy rzecz a na miłe wnuki y wnuczkę moią, iako miłuiąca babka przy błogosławieństwie Bożym, którego uprzeymym sercem życzę, swoie też niegodne błogosławieństwo wlewaiąc, ten móy ostatniey woli testament po sobie zostawuię z pieczęcią y z podpisem własney ręki mey. A że na tenczas urzędu ziemskiego y grodzkiego mieć nie mogłem, tedy uprosiłem o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk i. pp. przyiaciół moich, ziemian króla iegomości ziemi Żmudzkiey, mianowicie, iegomości pana Mikołaia Kazimierza Szemiota, i. pana Rafała Przystanowskiego y i. pana Alexandra Wisznarowskiego, którzy tey ostatniey woli mey dobrze będąc wiadomi, za proźbą moią, pieczęci swoie przyłożyli y rękoma się podpisać raczyli. Pisan w Nowiekiszkach, roku tysiąc sześćset piędziesąt pierwszego, miesiąca Kwietnia dwunastego dnia. У того тестаменту при печатяхъ подписъ рукъ тыми словы: Barbara Ogińska Szemiotowa—podkomorzyna Wileńska do tego testamentu ręką swą. Ustnie proszony pieczętarz od i. pani podkomorzyney Wileńskiey do testamentu tego Mikołay Kazimierz Szemiot. Ustnie proszony pieczętarz do tego testamentu od i. pani podkomorzyney Wileńskiey Rafał Przystanowsky manu propria. Ustnie proszony do tego testamentu pieczętarz od i. pani Barbary Ogińskiey Szemiotowey—podkomorzyney Wileńskiey Alexander Wiszniarowski ręką.

Который тотъ тестаментъ, за поданьемъ его черезъ особу вышъ мененую, есть до книгъ кгродскихъ Виленскихъ актыкованъ и уписанъ, зъ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью врадовою ясне вельможному его милости пану Александру Окгинскому—каштелану Троцкому есть выданъ. Писанъ въ Вильни. U tego testamentu extraktu grodzkiego Wileńskiego, przy wyciśnioney grodzkiey woiewodztwa Wileńskiego pieczęci, ad praesens solummodo przy wyrażaiącym się znaku teyże pieczęci, podpis w. i. pana pisarza, korrekta zaś y lekta poniżey pieczęci tymi wyrażaią się słowy: Криштофъ Косовскій писарь. Кгорикговалъ Кіютъ в. м. т. Есть у книгахъ. Per consequens suscepta trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego przenosu tegoż extraktu testamentu na boku pierwszey karty w obliteracyi zapisana in haec verba: Roku tysiąc sześćset piędziesiąt pierwszego, miesiąca Oktobra dziewiątego dnia, ten wypis pan Mikołay Rosochacki, względem przenosu do akt podał. Krzysztof Chodkiewicz — woiewoda . . . . . marszałek trybunal.

Który to extrakt testamentu, za podaniem onego przez wyż wyrażonego patrona do akt, iest do xiąg trybunału głównego wielkiego xięstwa Litewskiego spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1653 г. Января 16 дня.

Изъ книги № 6, за 1667 г., л. 553.

125. Духовное завѣщаніе дворянина Кіевскаго воеводства, имѣнія Ласиковъ, Адама Маркевича.

Дворянинъ Адамъ Маркевичъ завѣщаетъ тѣло свое сначала отпѣвать въ большой церкви Топичевскаго монастыря, а потомъ р. Сожью или же зимой на саняхъ перевезти въ Межигорскій монастырь; на издержки онъ назначаетъ сумму изъ доходовъ со своихъ имѣній.

Имущество свое недвижимое (имѣнія собственныя и закладныя) и движимое (серебро, убранство и утварь) распредѣляетъ между ближайшими родствениками, большую часть имуществъ записываетъ племяннику.

На монастыри и вообще дѣла благотворительности записываетъ довольно значительныя суммы, именно: на Топичевскій монастырь 500 зл.; на сорокоустъ священникамъ Мстиславскаго братства 40 зл.; на госпиталь Мстиславскій 20 зл.; на отправку тѣла въ Межигорье Топичевскому монастырю 500 зл.; а двумъ монахамъ за сопровожденіе 80 зл.; на Межигорскій м. 500 зл.; на Густынскій 200 зл.; на Мгарскій 200 зл.; на Лядинскій женскій 40 зл.; на Овруцкій 50 зл.; на Кіевскій братскій 50 зл.; на Кіевскіе госпитали 50 зл.; на Софійскій монастырь 100 зл.; на Печерскій св. Отецъ 50 зл.; на Богородичный 50 зл.; на Никольскій Пустынскій 50 зл.; на Михайловскій 50 зл.; на Выдубицкій 50 зл.; на Кирильскій 50 зл.; на Печерскій женскій 50 зл.; на Михайловскій женскій 50 зл.; на Лордонскій женскій 50 зл.; на Фроловскій женскій 50 зл.; всѣмъ церквамъ Кіевскимъ на сорокоусты по 50 зл.; Кутеинскому 500 зл.; женскому Кутеинскому 100 зл.; Буйницкому 150 зл.; Марковскому 100 зл.; Баркалабовскому женскому 100 зл. При этомъ завѣщатель проситъ всѣхъ игуменовъ и игуменій поименованныхъ монастырей отслужить сорокоустъ и вписать имя жертвователя въ поминальную книгу.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Іюня осмьнадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Янъ Рымвидъ оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписати далъ тестаментъ зошлого его милости пана Адама Маркевича, просечи, абы принятъ и уписанъ былъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imie Boże stań się, ku wieczney pamięci tey rzeczy, która z woli y przey-

rzenia pana Boga w Tróycy świętey iedynego pochodzi y od iego świętey łaski kożdemu człowiekowi iest naznaczona, — bo gdy i każdy człowiek zdrowy spodziewa się na się choroby, a chory pogotowiu śmierci! Przeto y ia Adam Markiewicz z Woronice, obywatel woiewodstwa Kiiowskiego, przyiachawszy z maiętności mey dziedziczney, nazwaney Łasiki, w woiewodstwie Kiiowskim, a w starostwie Owruckim leżącey, tu do woiewodstwa Mścisławskiego, unosząc zdrowie moie s tamtych kraiów dla niebezpieczeństwa od kozaków Zaporoskich y chłopów rebellizantów, którzy, zapomniawszy boiaźni Bożey, na państwo iego królewskiey mości koronne y wielkiego xięstwa Litewskiego następuią, zaczym ia opuściwszy y odbiegszy w tamtych kraiach Kiiowskich wszytkie nabytki y dostatki swoie, które niżey pomienione będą, do spokoynieyszego kraiu, do maiętności iego mości pana Marka Markiewicza — pana rodzonego mego, nazwanego Worodzkowa, w trakcie Krzyczewskim, a w woiewodstwie Mścisławskim leżącego, przyiachałem, y tu iuż nayduiąc się w tym woiewodstwie, z woli y przeyrzenia Pana Naywyższego iestem chorobą nawiedzony. — Pamiętaiąc tedy na to, iż każda rzecz, która nie iest pismem obwarowana, prędko z pamięci ludzkiey wypada y w zapamiętanie przychodzi, która zaś pismem obiaśniona, w potomne czasy w pamięci ludzkiey zostawa; przeto y ia Adam Markiewicz, mniey godny sługa Boży, widząc być, iż iestem bliższym śmierci, niżeli żywota, ieżeliby mnie pan Bóg do chwały swoiey świętey powołać raczył: Naprzód tedy duszę moią grzeszną, którą od Twórcy moiego wziąłem, onemu iako miłosiernemu Panu w ręce iego święte, iako iego własność, oddawam, Onego gorąco proszę, aby z łaski swey świętey, nie według zasług moich mię sądził y karał, ale podług miłosierdzia swego świętego, iako Pan dobrotliwy oną przyiąć raczył. Ciało zaś moie grzeszne, iako z ziemi wzięto, ziemi ma być oddane, przez miłego brata mego, urodzonego iego mości pana Marka Markiewicza, y miłego synowca mego, urodzonego pana Stefana Markiewicza, y one z należytemi ceremoniiami ma być pogrzebione, wprzódy w cerkwi wielkiey w monasteru Topiczewskim, nie podaleko miasta Mścisławia stoiącym, przez nabożnych zakonników monastera Topiczewskiego, nie w unii będących, według obrzędów grekoruskiego wyznania naszego, cerkwie Wschodniey apostolskiey, nie żałuiąc kosztu moiego z summ niżey mianowanych. A gdy pan Naywyszszy gruntownym pokoiem opatrzy, na tenczas miły pan rodzony móy y pan synowiec móy, wyiąwszy ciało moie z grobu, maią rzeką Sożą, lubo li też drogą sanną zimną do monasteru Mieżyhorskiego Kiiowskiego prowadzić y tam w sklepie monasterskim, gdzie ich zdanie będzie, pochować maią, nie żałuiąc sumptu moiego, który summę z niżey mianowanych summ moich ważyć powinien będzie. A co się dotycze ubogiey substancyiey moiey, którą poczciwie żyiąc, na tym padole ziemskim nabyłem, zabiegaiąc, aby w przyszłe czasy sukcessorowie moi o tę substantią moią do iakich niechęci nie przychodzili; tedy tym testamentem moim ostatniey woli moiey, puszczaiąc się w nieskończoną drogę, rosporządzam y disponuię y tak, a nie inaczey mieć chcę. Naprzód z gotowey summy moiey pieniężney, która się na tenczas przy mnie znayduie, na monaster

Topiczewski zapisuię złotych pięćset, które te złotych pięćset zaraz tegoż czasu tymże oycom Topiczewskim, przy pisaniu tego testamentu, rękoma memi odliczywszy, oddałem, pilno prosząc oyca starszego y wszytkiey braci tegoż monastera, aby za grzeszną duszę moią zwyczayne modły odprawowali, iako to: sorokoust y inne, błagaiąc naywyższego Twórca za występki moie. Na sorokoust bratstwa Mścisławskiego kapłanom złotych cztyrdzieście zapisuię. Na szpitale Mścisławskie złotych dwadzieścia. Z tey że summy moiey, przy mnie będącey, na pogrzeb grzesznego ciała mego, iako to, na dostatki, wszelkie obrzędy, na pogrzebienie ciała mego należące, według uwagi pana rodzonego y pana synowca mego, iakoby naypoćściwiey y nayprzystoyniey być mogło, nieżałuiąc kosztu moiego wydawać maią. Żądam przytym oyca starszego Topiczewskiego y braciey iegoż monastera, aby ciało moie grzeszne, gdy pan Bóg pokoiem opatrzy, s panem rodzonym y s panem synowcem moim do monastera Mieżyhorskiego podściwie wprowadzili. Przy którym ciele aby braciey zakonney dwóch—ieden kapłan, drugi laik, a czeladzi moiey cztyry, aż do Mieżyhora za kosztem moim, z summy przy mnie będącey, do sklepu Mieżyhorskiego murowanego doprowadzili. Za którą podiętą pracę na monastyr Topiczewski z teyże summy gotowey ieszcze złotych pięćset zapisuię, a czeladzi moiey, którzy doprowadzą ciało moie, oprócz zasług ich, tylko za tę ich usługę s teyże summy każdemu po złotych cztyrdziestu pan rodzony y pan synowiec móy dać powinni będą. Także czeladzi moiey, którzy mnie wiernie y życzliwie usługi swe oddawali, s teyże summy moiey, przy mnie będącey, suchedni według regestru, co się pokaże, successorowie moi popłacić maią; naprzód: Stempkowskiemu złotych półtrzecia sta, Nieczaiowi złotych sto, Kaznowskiemu złotych pięćdziesiąt, Starzyckiemu kop dziesięć, Semencowi kop dziesięć, Dzienisowi kop dziesięć, Jaśkowi kop pięć, Kuchcikowi kop pięć, Swiridowi kop trzy, tym wszytkim sukcessorowie moi, według tey legacyi moiey, za zasługi ich popłacić y ukontentować maią. Maiętność dziedziczną, którą mam w woiewodstwie Kiiowskim a w starostwie Owruckim, mianowicie: wieś Łaski, tak oyczystą część, iako y kupne części, w teyże wsi Łaskach leżące, grunty dworne, pola wszytkie, sianożęci, lasy, bory, poddane, w tey maiętności Łaskach mieszkaiące, s tymi wszytkiemi pożytkami, panu rodzonemu y panu bratankowi memu Stefanowi Markiewiczom daię, daruię y na wieczność zapisuię. Którą tę maiętność wysz mianowane sukcessorowie moi po połowicy podzielić maią, tylko dwór z ogrodami, który kupiłem u iego mości pana Wasila Łaska, temu samemu panu synowcowi, panu Stefanowi zapisuię; do którego dworu y ogrodu żadnego przystępu pan rodzony móy mieć nie ma. Summę pienięźną, którą dałem oświeconemu xiążęciu iego mości Jeriemiemu Wyszniewieckiemu—woiewodzie Ruskiemu, dwadzieścia tysięcy złotych, na trzy wsi, na wieś Tołkaczowkę, wieś Dziewicę wielką y wieś Dziewicę małą, w woiewodstwie Kiiowskim leżące, zastawnym sposobem, od trzech do trzech lat, aż do oddania summy, która summa, iż do tego czasu nie iest oddana mnie, tę tedy summę panu bratu memu panu Marku Markiewiczu daię, daruię y prawo moie na onego samego wlewam; summę pienięźną trzy

tysiące złotych polskich dałem na zastawę dożywocia wielebnym oycom zakonnikom, kapitule Pieczarskiey na dwie wsi, nazwane Hawryłowką y wieś Łabienkę, w woiewodstwie Kiiowskim leżące; a że te wsi kapituła Pieczarska podczas tey rebelliey do possessyi swoiey wzieli y intratę na siebie z tych wsi biorą, także gumno Hawryłowskie, zasiewki, bydło y wszystek sprząt domowy w teyże maiętności zostało, tę tedy summę wyszmianowaną y wszystek sprząt domowy panu synowcowi memu panu Stefanowi Markiewiczowi daię, daruię y prawo moie na onego wlewam. Maiętność moią, nazwaną Zerew, iż ia, znosząc panią bratową panią Jakubową, zapłaciłem złotych dwa tysiąca, tę maiętność panu bratu memu Marku Markiewiczu y panu synowcowi memu Stefanowi daię, daruię y onym tym testamentem moim zapisuię. Summę pieniężną, którą dałem oświeconemu xiążęciu iego mości panu Wyszniewieckiemu — woiewodzie Ruskiemu, na miasteczko Monastyryszcze y wsi do niego należące, w intercyzye pomienione arendownym sposobem na lat trzy, lecz y dwóch lat spełna dla rebelliey kozackiey y chłopskiey nie dotrzymałem y pieniędzy spełna w niedotrzymaniu wyszmianowanych maiętności nie dobrałem; wiedząc tedy o wysokich cnotach iaśnie oświeconego xiążęcia iego mości pana woiewody Ruskiego, pana y dobrodzieia mego miłościwego, który osobliwą łaskę swoią pańską mnie y rodzonemu memu za żywota swego oświadczał y teraz oney łaski wdzięcznym będąc, a iuż puszczaiąc się w nieskończoną drogę, śmiem iuż po śmierci onego samey iaśnie oświeconey xiężny ieymości, dobrodzieyki moiey, pokornie prosić, aby iako za żywota mego, tak y po śmierci panu rodzonemu memu y synowcowi memu osobliwą dobrodzieyką y miłościwą panią bydź raczyła y, w tey niedotrzymaney summie krzywdy nie uczyniwszy, tę maiętność, gdy pan Bóg obwaruie gruntownym pokoiem rzecz-pospolitą, do possessiey pana rodzonego y pana synowca mego Stefana podać roskazać raczyła. Która intrata, gdy się wybierze z wyszmianowanych maiętności, tedy tą intratą podzielić się maią na dwie części, tak ordinuię y naznaczam. Rzeczy moie ruchome, mianowicie śrebro: kuflów dwa, ieden garcowy, drugi półgarcowy, kubków dwa, trzeci mnieyszy, kowszyków dwa, czarek trzy, buzdygan oprawny, rządzik śrebrny złocisty z podpierśniem y s pafami, mitnik czerwony, plat karmazynowy, łyżek śrebrnych szesnaście, śrebro łamione, co od Nieczaia. Szaty moie: ferezyia axamitna wiszniowa, sobolami podszyta, z guzami złotemi, turkusami sadzonemi, ferezya purpurowa, szlamami podszyta, z guzami złocistemi, szabel oprawnych dwie, panu Stefanowi — złocista, a panu bratu — biała oprawna. Kuntusz zielony falendyszowy, lisami podszyty, deliika atłasowa z guzami złocistemi, pupkami sobolemi podszyta, kożuch adziamski czarny, pół - atłasem kryty, półkapieniacze pół-granatowe, złotogłowem podszyte, katanka tabinowa, atłasem podszyta, żupan atłasowy karmazynowy tabinu bogatego, com wzioł na kuntusz, atłasu, com wzioł na żupan y potrzeby do tego kupione, aksamitu czerwonego na czapkę, kobierców adziamskich trzy, kobierców prostych dwa, ieden wielki, drugi mały. Te wszystkie wyszmianowane śrebro y szaty moie panu rodzonemu memu y panom bratankom moim Stefanowi y Pawłowi daię, daruię y żeby się

na trzy części podzielili, odpisuię. A cynę moią wszytką, którą przy sobie mam, iednemu panu synowcowi memu panu Stefanowi zapisuię. Ku temu też rydwan, wozy, konie, strzelby y inne drobiazki y to na dwie części panu bratu y panu Stefanowi, żeby się podzielili, odpisuię. Summy gotowey własney moiey, którą, odieżdżaiąc z kraiów Kiiowskich, dałem do schowania wielebnym oycom zakonnikom monastera Mieżyhorskiego, w woiewodstwie Kiiowskim nayduiącym się, mianowicie tysiący cztyry; u tychże ieszcze zakonników zostało moich wołów dwadzieścia y dwa, tedy tę wszystkę summę ma pan rodzony mój pan Marek Markiewicz wespół z panem synowcem moim Stefanem Markiewiczem oba spólnie, od oyców Mieżyhorskich odyskawszy, maią podzielić według dispozycyi moiey, takowym sposobem.—Na monasterze: naprzód na monastyr Mieżyhorski, w którym ciało moie grzeszne ma leżeć, odpisuię złotych pięć set; na monastyr Hustynski złotych dwieście; na monastyr Mharski złotych dwieście; na monastyr Ladiński panieński złotych pięćdziesiąt; na monastyr Owrucki do świętey Przeczystey złotych pięćdziesiąt; na monastyr bratski Kiiowski, gdzie się collegium znayduie, złotych trzysta; na szpitale Kiiowskie złotych pięćdziesiąt; na monastyr świętey Sofiey złotych sto; do Pieczar świętych oyców, oycu Zosimowi władyce, złotych pięćdziesiąt; na monastyr Pieczarski Przeczystey świętey złotych sześćdziesiąt; na monastyr Nikolski Pustyński złotych pięćdziesiąt; na monastyr Michałowski złotych pięćdziesiąt; na monastyr Wydubicki złotych pięćdziesiąt; na monastyr Kirilski złotych pięćdziesiąt; na monastyr Pieczarski czernicki złotych pięćdziesiąt; na monastyr czernicki Michałowski złotych pięćdziesiąt; na monastyr czernicki Lordonski złotych pięćdziesiąt; na monastyr czernicki świętego Flora y Ławra złotych pięćdziesiąt; do soborney cerkwi Kiiowskiey świętey Przeczystey złotych trzydzieście; do płace Dziesięcinney cerkwi na sorokoust złotych trzydzieście; do wszytkich cerkiew Kiiowskich popom za sorokousty po dziesięciu złotych odpisuię. Wszystkich oyców ihumienów, do których monasterów część zbioru mego legowałem, pilno proszę, aby po wszystkich cerkwiach sorokousty odprawione byli y do pominków powpisali. A czego z tey summy, co w Mieżyhoru mam, na wysz mianowane monastery, cerkwi, szpitale y inne legacyie według dispositiey moiey nie będzie dostawało, tedy z gotowey summy mey, którą mam przy sobie, pan brat y pan bratanek mój dać maią y powinni będą. Osobliwie z gotowey summy iego mości oycu władyce Mścisławskiemu powinni dać złotych dwieście, monasteru Kucieińskiemu złotych pięćsét, monasteru Kucieińskiemu panieńskiemu złotych sto, monasteru Buynickiemu złotych półtorasta, monasteru Markowskiemu złotych sto, monasteru panieńskiemu Borkałabowskiemu złotych sto; panu Pawłowi synowcowi memu złotych tysiąc, pani bratowey moiey, paniey Iwanowey y wnucce tey złotych pięćset, panu Babniewskiemu złotych pięćset, pani Modliszewskiey złotych pięćset, pani Żukowskiey złotych trzydzieście. Mam też konak oświeconey xiężny ieymości Wyszniewieckiey w zastawie u mnie w tysiącu złotych polskich, który do rąk pana rodzonego mego oddawszy, onemu pozwalam, pieniądze odyskawszy, na swoią potrzebę obrócić. Mam ieszcze do tego oblig iego

mości pana Jana Kamińskiego—sędzica ziemskiego Mścisławskiego, na trzy tysiąca złotych polskich, który, ieżeli za żywota mego nie będzie do niego recuperowany, ten panu rodzonemu memu oddawszy, pozwalam te trzy tysiące złotych polskich odyskawszy, dwa tysiąca na swoie potrzeby obrócić, a trzeci tysiąc na roczne służby Boże kapłanom y na karmienie ubogim rozdać. Mam ieszcze u siebie oblig iegomości pana Romana Braciszewskiego na pięćset złotych polskich y ten, ieżeli nie będzie za żywota mego recuperowany, oddawszy panu bratankowi memu panu Stefanowi Markiewiczu, pozwalam onemu pieniądze odyskawszy na swoię potrzebę obrócić. To też tym testamentem moim waruię, strzeż panie Boże śmierci na synowca mego pana Stefana, a ile bezpotomnie, tedy wszytkie dobra, które zapisałem onemu, nikomu inszemu, ieno panu Marku bratu memu y potomkom iego spadać ma. Nie mniey też waruię y to, iż cokolwiek się w tym testamencie moim ostatniey woli moiey punktów napisało, tedy one na wieczne y nieporuszne czasy przy zupełney mocy na wszytkich urzędach zachowane bydź maią. A ieżeliby ktokolwiek w iakim punkcie ważył się zwysz mianowanych paragrafów naruszyć y nad wolę moię ynaczey obrócić, albo li zaś od cerkwiey y monasterów, co się zapisało, oderwawszy, na swoią potrzebę obrócić, tedy takowego każdego przed straszny maiestat Boski wzywam. Y na to ia Adam Markiewicz zostawuię ten móy testament ostatniey woli moiey uczyniony s pieczęcią y s podpisem ręki mey y s podpisem też rąk ludzi zacnych szlachetnych, ustnie odemnie proszonych, ziemian iego królewskiey mości woiewodstwa Mścisławskiego, iako to: iego mości pana Romana Kazimierza Braciszewskiego, iego mości pana Jana Poniatowskiego y iego mości pana Jerzego Kosiłę, którzy ręce swoie podpisawszy pieczęci przycisneli.—Pisan w Worodzkowie, miesiąca Januarii szesnastego dnia, roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt trzeciego. У того тестаменту подписъ рукъ тыми словы: Adam Markiewicz z Woronice ręką swą. Proszony pieczętarz do tego testamentu Roman Kazimierz Braciszewski — dworzanin iego królewskiey mości. Proszony pieczętarz do tego testamentu od iego mości pana Adama Markiewicza Władysław Jerzy Kosiło. Proszony pieczętarz do tego testamentu od iego mości pana Adama Markiewicza Jan Poniatowski.

Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного до актъ, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписанъ.

1654 г. Октября 20 дня.

Изъ книги №. 24, за 1684 г., л. 779.

126. Духовное завѣщаніе Троцкаго тивуна Самуила Огинскаго.

Троцкій тивунъ кн. Огинскій завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Кронской церкви и поставить надъ гробомъ каменный памятникъ, изсѣченный еще при жизни его въ Королевцѣ; на погребеніе записываетъ 100 зл., а на проминъ души фундушъ и 1,500 зл., еще раньше отданныхъ Кронскимъ монахамъ; колляторомъ Кронскаго монастыря оставляетъ своего сына, Витебскаго подкоморія; записываетъ также по 500 зл. православнымъ монастырямъ въ Вильнѣ, Евьѣ, Минскѣ, Полоцкѣ и Марковѣ и обязываетъ, чтобы монастыри эти выслали ко дню погребенія его своихъ депутатовъ въ Крони. Далѣе отказываетъ разнымъ женскимъ монастырямъ и госпиталямъ деньги и разный хлѣбъ.

Имѣнія свои, какъ *русскія*, такъ и *литовскія*, раздѣляетъ между двумя сынами, при этомъ старшему сыну отдаетъ родовое имѣніе м. Крони подъ условіемъ, чтобы онъ не смѣлъ отрекаться отъ своей греческой вѣры, въ противномъ же случаѣ уполномочиваетъ меньшаго сына или купить это имѣніе или же просто заѣхать подъ зарукой въ 30,000 злотыхъ. Обязываетъ также старшаго сына или заплатить 4,000 зл. или передать фольварокъ Визгинольскій Кронскому монастырю, дворовыхъ людей отпускаетъ на волю. Каменный домъ въ Вильнѣ записываетъ старшему сыну, а въ Ковнѣ—младшему; раздѣляетъ также и деньги, находящіяся на долгахъ у Виленскаго воеводы Паца; при этомъ не забываетъ и своихъ внуковъ.

Лѣта отъ нароженья сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятъ четвертого, мѣсеца Іюля тринадцатого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній вышъ писаный обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Александръ Естко, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью подалъ тестаментъ славной памети вельможного его милости пана Самуеля Окгинского—тивуна Троцкого и дворанина его королевское милости, особомъ и на речь въ немъ нижей выражоную даный и належачій, просечи, абы тотъ тестаментъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ былъ принятъ, актыкованъ и уписанъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Testament ostatniey woli moiey, sprawiony przez mię Samuela Ogińskiego, ciwuna Trockiego y dworzanina króla imci, w Trokach, roku tysiąc sześćset pięddziesiąt czwartego, dnia dwudziestego Oktobra. W imię Oyca y Syna y Ducha świętego, amen. Każdy człowiek, który się ieno na świat urodził y żyie na tym mizernym padole, powinien, bieg żywota swego w doyzrzałe rozumu lata przepędziwszy, statum vitae conformem Bogu, oyczyznie y familiey swoiey ograniczyć sobie, do czego y starożytne przykłady y prawa wszelkie y rozum przyrodzony wiedzie, czego ia

wszytkiego, żyiąc przez czas niemały z młodych lat moich w stanie świętym małżeńskim, uczciwie dziatek moich nabywszy y wszystkiego na tey doczesney peregrynacyi doznawszy y sprobowawszy, wiedząc o tym dobrze, że wszytkiemu temu pożyciu śmierć iest końcem naypewnieyszym y pracom naszym odpadnieniem, uważaiąc tedy sobie, że nic trwałego, nic wiecznego na tym świecie być niemoże, tą ostatnią moią wolą tak disponuię: Ja Samuel Lew Ogiński—ciwun Trocki, będąc przy zupełnym y doskonałym rozumie y pamięci moiey, urodziwszy się z rodziców moich w starożytney brackiey religiey moiey, będąc dobrym y sprawiedliwym katholikiem, wprzód panu Bogu memu w Tróycy iedynemu duszę moię w ręce poruczam, prosząc nayświętszey Panny Bogorodzice naszey y wszytkich świętych, aby przyczyną swoią poważną u Zbawiciela mego to sprawili, żeby nie respectuiąc na złości moie, niezliczone grzechy y występki moie, nie według zasług moich, ale według miłosierdzia swego duszę moię do chwały swey świętey przyiąć raczył. Ciało zaś moie aby iako nayuczciwiey przez duchownych naszych według ceremonii y obrzędu naszego ruskiego w cerkwi moiey Krońskiey, w kaplicy moiey, gdzie rodzice moi leżą, bez żadney pompy y marności świata tego, powagi y prożności nakładów pochowano było, tego synowie moi maią doyzrzeć y kamień móy, który iest gotowy, moim kosztem sprawiony w Królewcu z napisem, postawić. Od tego czerncom Krońskim płacić niepowinni, bom ia za żywota mego oddał gotowymi pieniędzmi za siebię y małżonkę moią Zofią Bielewiczownę złotych polskich półtora tysiąca y fundację uczyniłem, że powinni moi czerncy duchowne Krońscy pana Boga prosić przy służbie Bożey.—W kaplicy moiey, na górze w cerkwi Krońskiey po prawey ręce, we śrzodę na każdy tydzień, a na dole w sklepie, gdzie ciała nasze leżą y leżeć będą, cztyry razy do roku podczas uroczystych świąt y prazników w cerkwi naszey, gdy się ludzie z różnych miast zgromadzaią, służbę Bożą zaduszną odprawować powinni będą. Za pracę duchownym naszym Krońskim syn móy pan Karol Ogiński—podkomorzy Witepski, ma dać od pogrzebu mego złotych sto polskich, ieślibym ia tego sam za żywota mego nieoddał; pogrzeb mnie przystoyny y stypę porządną sprawić według moiey conditii tak, iakoby wszyscy przyiaciele ukontentowani zostawali, a naybarziey ubodzy starzy moiey maiętności Krońskiey. Powinien będzie od tey kaplicy moiey na dole, gdzie nasze ciała leżą, tenże syn móy, który odemnie fundatorem tey cerkwi zostaie, klucz mieć u siebie od sklepu naszego; powinien y te ciała tam stawiać, który s przyiacioł naszego domowstwa będzie chciał mieć, tylko żeby naszey starożytney reliey byli. Do tego czernicy y zakonnicy Krońscy klasztoru naszego nie należą y wtrącać się nie powinni, oprócz nabożeństwa pewnych dni, wyrażonych przez rok w tym testamencie moim wyżey, ma to być w mocy y dyspozycyi fundatora tey cerkwi Bożey. Do inszych też klasztorów leguię po piąciu set złotych polskich, mianowicie: do Wilna, do Wiewia, do Mińska y do Połocka, także do Markowa klasztoru swego, pod Witebskiem fundowanego odemnie y różney szlachty braci moiey nabożeństwa naszego, którym ia sam za

żywota mego zapłaciłem y quitacyią od nich otrzymałem. Ci duchowni s tych wszystkich klasztorów, za daniem sobie znać od syna mego, na pogrzeb móy przybyć y stawić się maią, którym tę summy legowane, ciało moie z duchownymi moimi Krońskimi, iako nayprzystoyniey solito more graeca pogrześć maią y każdy z nich świeszczennik za duszę moią służbę Bożą odprawić powinien będzie, pana Boga prosząc, aby duszę moią do chwały swey świętey przyiąć raczył. A za pracę tym przyiezdżym duchownym, do czego łaska y uwaga syna mego samego pociągnie, dać powinien będzie, a nie s powinności. Jeśliby też za daniem sobie znać s ktorego klasztoru s tych pomienionych duchowni przybyć, a zwłaszcza dla słuszney iakiey przyczyny nie mogli, Bóg im będzie zapłatą, że ciała mego grzesznego pochować nie przybyli; przecie ta summa na klasztor ich zupełnie ma być oddana, aby za mię y grzechy moie pana Boga błagali y ustawicznie prosili. Czernicom do klasztoru Wileńskiego, w bractwie naszym, leguię złotych sto polskich, dominis czérnicom, gdzie córka moia Katarzyna Ogińska z nimi leży pochowana, złotych dwieście polskich, także y do Kroni czernicom naszym złotych sto polskich. Szpitalowi Krońskiemu, według legacyi y funduszu mego, aby na każdy rok zboże pomienione oddawane s Kroń było, to iest: różnego zboża beczek dziesięć miarą dawną dworną, a pieniądze wszytkim maią być oddane wprzód z gotowey summy moiey, która się po mnie dzieciom moim dostanie. A ieśliby żadney summy nie zostało pieniężney, tedy obadwa synowie moi zarówno z maiętności moich, które się im po mnie dostały, sami maią porachowawszy się miedzy sobą y powinni będą oddać, ieślibym ia sam za żywota mego ciepłą ręką nie oddał y nie zapłacił. Pilno tedy synowie moi maią tego postrzec, aby we wszytkim według woli y tey ostatniey dyspozycyi moiey, nie obciążaiąc tym sumienia mego, duszy swey nie obciążaiąc, kożdemu aby dosyć się stało. Co się zaś tknie ubogiey substancyi moiey, mianowicie maiętności moich, w różnym powiecie po rodzicu dobrodzieiu moim pozostałych y s podziału od braci moiey na moię część dostałych y przez mię samego nie łakomie y chciwie, ale przystoynym sposobem za kopę moią dobrze nabytych, te synom moim według ordynacyi y tego testamentu mego, aby żadnych rozruchów miedzy sobą nie mieli, ale wiecznie w całości y pokoiu zostawały, uważywszy, iako rodzic onych, bez krzywdy y wszytkiemu złemu, iako to więc bywa na tym mizernym świecie, zabiegaiąc, wiecznymi czasy daię, daruię y zapisuię, (kładąc niebłogosławieństwo moie na sprzeciwnego rodzicielskie) oddalać córki moie, przez mię samego y małżonkę moię wyposażonych, czego się y sama każda z nich dobrowolnie z mężami swemi, wziąwszy pewną kwotę, na stan ich należącą, nie tylko z tych maiętności, ruchomych rzeczy, ale y spadkowych różnych, prawnymi zapisami swemi przyznanymi zrzekli.— *Naprzód* tedy maiętność moię ruską Lozną s folwarkiem Malkonem, s Krozyńską częścią ode mnie samego kupioną y nabytą, w woiewodztwie Witebskim leżącą, dwor Lozniewskii, przez mię samego na korzeniu surowym zbudowany y miasteczko Lozno wystawione, z budowaniem, pracą moią własną y poddanymi osadzone, z bydłem rogatym y nierogatym, z budo-

waniem dwornym y pasznią dworną, z gruntami oromymi y nieoromymi, z poddanymi wszytkimi, z dawna w tey maiętności osiadłymi, z iezIorami, z rzekami, z młynami, lasami, puszczami, barciami y wszelkimi pożytkami, w pewnych granicach z dawna ograniczonych przez rodzica dobrodzieia mego y mnie samego, wiecznymi czasy daię, daruię y zapisuię synowi memu panu Symeonowi Karolowi Ogińskiemu — podkomorzemu Witebskiemu, także y daninę moię, którą miałem z wysługi moiey od iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey Karasno, w Sczuckiey włości leżącą, lennym prawem sobie daną y ograniczoną, nic na się nie excypuiąc, ze wszytkiemi pożytkami, temuż synowi memu panu podkomorzemu Witebskiemu. Maiętność zaś moię także ruską, w tymże woiewodztwie Witebskim leżącą, Mikulin, z miastem, od ródziców moich z dawna ufundowanym, z mieszczany, z folwarkiem Szawrunkami, z bydłem rogatym y nierogatym, z budowaniem, z pasznią dworną, z gruntami, z poddanymi wszytkimi, z iezIorami, z rzekami, z młynami, stawami, sadzawkami, lasami, puszczami, barciami, y wszelakimi pożytkami w pewnych granicach, drugą maiętność Bakszty albo Dukoral, w woiewodztwie Mińskim leżącą, daię, daruię y zapisuię synowi memu panu Janowi Ogińskiemu—chorążemu Wołkowyskiemu, z dworną pasznią, z bydłem rogatym y nierogatym y z poddanemi wszystkimi, z dawna do tey maiętności należącymi, owo zgoła nic nie wymuiąc ze wszystkimi pożytkami; także y trzecią moią maiętność, w Wołkowyskim powiecie leżącą, Kropiwnice, z folwarkiem, nazwanym Telakami, y ze wszystkimi z dawna do tey maiętności przynależnościami, z wstępem do barci y sianożęci w puszczy Swisłockiey rakoszowey, od wieku w używaniu prawnie będącymi, z gaiami, zaroślami, stawami, z sadzawkami, młynami, bydłem rogatym y nierogatym, z paszniami dwornymi, z gruntami oromemi y nieoromemi, z sianożęciami, z poddanymi osiadłymi y nieosiadłymi, owo zgoła nic nie wymuiąc od tych maiętności obudwuch, ze wszystkimi pożytkami, tak iako się w sobie maią, wiecznymi czasy zapisuię temuż synowi memu panu Janowi Ogińskiemu—chorążemu Wołkowyskiemu, z tym dokładem, aby ieden drugiemu nic nie przeszkadzaiąc, na tych swych maiętnościach, ode mnie sobie zapisanych, mieszkali w pokoiu, pana Boga chwaląc, a w miłości braterskiey żyiąc y w namnieyszą część w tych maiętnościach, odemnie rozdzielonych, nie wstępuiąc y tego testamentu mego niwczym nie naruszaiąc, za zgodą samych synów moich, pod zaręką niżey mianowaną. Co się tknie zaś maiętności moich Litewskich, miedzy Kownem y Wilnem, w powiecie Kowieńskim leżących, y te po śmierci moiey tak zapisuię y disponuię: Maiętność moie Osinty dziedziczne synowi memu panu Janowi Ogińskiemu—chorążemu Wołkowyskiemu, wiecznym prawem mnie należącą, a odemnie samego wykupioną, która była w zastawie czas niemały u pana Donowaia, iuż wniwecz obrocona y spustoszona, a teraz iuż przez mię oprawiona, daię, daruię y zapisuię wiecznymi czasy, z budowaniem dwornym, odemnie zbudowanym, z puszczą o granicę Zyżniowską, s pasznią dworną, stawami y sadzawkami, y zewszystkimi pożytkami, z boiarami y poddanymi, zdawna do tey maiętności należącymi, a na inwentarzu podostatku wyrażoną y opisaną. Drugą ma-

iętność moią Koszany y folwark Meszłowicze y Jachnizki, od pana Bałtromieia Jachnowskiego kupioną y nabytą, w tymże powiecie Kowieńskim leżącą, do którey maiętności Jachniskiey wieś od Kroń Miegany, w którey włok dwadzieścia y dwie, która przedtym do Kroń należała, przydaię y wiecznie zapisuię, z dwornymi paszniami tych trzech maiętności, z boiarami, z poddanymi osiadłymi y nieosiadłymi, z gruntami ich, z włokami, z zasiewkami y morgami, z zaroślami, z gaiami y sianożęciami im należącymi, według inwentarza mego porządnie ograniczonemi, iako zdawna od rodzica mego y mnie samego w używaniu byli, y wszystkie rzeczy w tych trzech maiętnościach ruchome, które kolwiek są y będą po śmierci moiey, nic na się y ni nakogo nie zostawuiąc wiecznym prawem daię, daruię y zapisuię. A drugiemu synowi memu panu Symeonowi Karolowi Ogińskiemu – podkomorzemu Witebskiemu, maiętność moię pomienioną z przykupią od Dziakiewiczów y różney szlachty, a Wizginolski folwarek po swych braciech nabyty, temuż synowi memu panu podkomorzemu Witebskiemu ze wszystkim, iako iest odemnie pobudowany y wystawiony, z budowaniem y wszytkimi ruchomymi rzeczoma, wiecznością zapisuię s tym dokładem, aby zarazem naydaley w tydzień po śmierci moiey na klasztor Kroński cztyry tysiące złotych polskich oddał. Jeśliby też niechciał tego folwarku y nie korzystał w nim, tedy maią oycowie Krońscy zarazem ze wszytkimi ruchomymi rzeczoma, które się ieno ruchomą rzeczą nazwać mogą, oprócz dworney czeladzi y stróżów, których wiecznymi czasy uwalniam, tak męczyzn, iako y białych głów od posługi dworney, wolno im służyć komu chcieć, komu się będzie podobało, a żaden ich niema brać w niewolą, ani dzieci moie, pogotowiu obcy ludzie, pod srogim karaniem, o co y ia gorąco proszę, aby nie byli hamowani. Maią tedy ten folwark obiąć prawnie wiecznymi czasy y spokoynie trzymać pod zaręką, ktoby przeczył temu zapisowi memu, czterech tysięcy złotych, y ktoby bronił onym tego folwarku y z spokoynego dzierżenia wybiiał. A oycowie Krońscy, tę summę wziowszy y odliczywszy, albo ten folwark obiowszy, maią mieć y zachować w cerkwi Krońskiey ustawicznego bakałarza dla ćwiczenia dziatek, śpiewania y rozmnożenia chwały Bożey, któremu na suknią od oyców Krońskich na każdy rok ma dochodzić złotych sto polskich, a złotych trzysta na oprawę cerkwi Krońskiey na kożdy rok y dzwonicę y cmentarz, tak murem iako y drzewem, czego pilno ma doyzrzeć syn móy, iako fundator, pan podkomorzy Witebski, aby ten porządek w tym od oyców był zachowany y nienaruszony y żeby ni na co inszego od tey summy krescencya, tylko na to własnie sprawiedliwie obracana była y co rok dochodziła. *Drugą* maiętność moię oyczystą Woygową, dwór z budowaniem porządnym szlacheckim, z gumnem y dobrą pasznią y oborą, z stawami, sadzawkami, lasami, gaiami y dostatnimi sianożęciami, z boiarami y z poddanymi, tak osiadłymi, iako y nieosiadłymi, z gruntami ich y z włokami, tak oromemi, iako y nieoromymi, zdawna według inwentarza dzierżącemi y porządnie od szlachty ograniczonymi, temuż synowi memu panu podkomorzemu Witebskiemu daię, daruię y wiecznie zapisuię. *Trzecią* maiętność naszą główną oyczystą Kronie, gdzie przez

rodziców moich fundacyia w cerkwi Bożey staneła, a mnie się dostała z podziału przy Kroyniach braci moiey, którą waruię, aby wiecznie y nienarusznie zostawała u syna mego pana Symeona Karola Ogińskiego—podkomorzego Witebskiego, tey maiętności Kroń panem wiecznym zostawuię, daię, daruię y zapisuię. Kamienicę ze wszytkim ochędostwem, do niey należącym, dwór murem obwiedziony, ze wszytkim budowaniem dwornym y s folwarkiem, z sadami, ogrodami, stawami, młynami, z iezioramі, aby nic w podział nie kładziono, iako samey kamienicy, tak y ochędostwo, wszelkie obicia w kamienice będące, zboże wszelakie, iak młócone, iako niemłócone, w swirnach y w puniach będące, legumin żadnych y w piwnicach napoiów y browarnego naczynia y kotłów, aby po śmierci moiey żadna szarpanina miedzy dziećmi moimi y urzędnikami niebyła, pilno tego się warować maią, pod zaręką w tym testamencie opisaną; do tego pasznię dworną y z lasami, borami porządnymi (których pilno strzeć potrzeba), sianożęci z gruntami oromemi y nieoromemi, z młynkiem w Klebiszkach, z dworną sianożęcią y zasiewkami, które naymuią mieszczanie Krożcy do łaski pańskiey z młynarzem, tam mieszkaiącym y z gruntem iego, w granicy Krońskiey naznaczoney w inwentarzu Krońskim y opisaney wsi; do tego do Kroyń należące, według inwentarza, z poddanymi osiadłymi y nieosiadłymi, z boiarami we wsi, tak mieszkaiącymi na cynszu, ze wszytkimi ich gruntami y powinnościami, z dawna odprawuiącemi y miasteczko Krońskie, z ich powinnością y gruntami y włokami, od dworney paszni dobrze ocyrklowanych y opisanych. Względem tego, aby się chwała Boża szyrzyła y nie ustawała, wóytowie maią pilnować, aby każdy mieszczanin z domu w niedziele y w święto w cerkwi bywał na iutrzni y na służbie Bożey, pod winą trzech polskich na potrzebę cerkiewną,—starannie to maią wybierać od oyców przełożeni y pilnować. Szpital Kroński aby według funduszu mego s Kroń był na każdy rok opatrowany, tego syn ma doyrzeć móy, pan podkomorzy, aby na duszy moiey y onegò nie padło iakie dopuszczenie Boże. Na różne ubogie tenże syn móy ma rozdać złotych sto polskich y nakarmić, którzy będą na pogrzebie moim na tenczas y dobrze napoić, aby za duszę moię pana Boga wesoło prosili, y goście, którzy na prazniki nasze do cerkwi naszey bywać będą, a zwłaszcza zdaleka, aby przecie według uwagi onych uszanowano ze dworu, według przemożenia, co dobra wola y łaska będzie synowska, także y do klasztoru, co być może, aby podtuczać nie broniono ze dworu tak dla gości, iako y onych samych. Tymże sposobem y potomkom syna mego podkomorzego Witebskiego tą ostatnią wolą moią Kronie y miasteczko daię, daruię y zapisuię, z tym iednak dokładem, aby wiary swey greckiey starożytney nie odstępuiąc, ale w niey statecznie trwaiąc, fundacyi rodziców moich strzegąc y odemnie osobliwie ugruntowaną dotrzymuiąc tak, iakoby się żaden nieprzyiaciel s tego nie cieszył nasz, o których tych wieków nietrudno, y strzeż Boże, aby w wierze swoiey odmiany iakiey nie uczynił, zaczym ciała iako rodziców moich, tak y nasze wyrzucone by być musiały, czego boday żaden taki nie doczekał. Y to waruię sobie, ieśliby, strzeż Boże, y syn móy pan pokomorzy Witebski przez

iakie karanie pańskie, wiary swey odstąpił, idąc za mamoną świata tego, w rzymską albo inszą się iaką odmienił, albo Kronie y miasteczko Krońskie chciał komu przedać, tedy syn móy pan Jan Ogiński ma mu zapłacić, a niekto inszy, pod zaręką trzydziestu tysięcy złotych. Jeśliby też nie przedaiąc, iako wyszey się pomieniło, reliey odstąpił swoiey, tedy syn móy pan Jan Ogiński, iako młodszy, tę oyczystą maiętność y s tą fundacyią Krońską, Kronie y miasteczko, z dworem, s kamienicą y z mieszczany y ich gruntami, iako się wyżey opisało, według inwentarza, od ostatku wyrażonego ma y powinien będzie, iako własne swoie dziedzictwo zaiachać y wziąć prawnie, y s tą fundacyią, iako się wyżey wyraziło, sam y dzieci iego,, ieżeli w tey wierze starożytney statecznie trwaiąc naydować się będą, cieszyć się s tey maiętności Krońskiey maią y wiecznymi panami zostawuię. — Kamienicę moią Wileńską, przy cerkwi naszey świętego Ducha, naprzeciwko Tróycy świętey uniiackiey, ze wszystkim, co się w niey naydować będzie, zapisuię, oprócz gospodarzów y rzeczy ich, a co mego, to wszytko synowi memu panu Karolowi Symeonowi Ogińskiemu — podkomorzemu Witebskiemu. Kamienice zaś w Kownie drugiemu synowi memu, w rynku samym, na przeciw ratusza, na którą y prawo iest z przywileiem królewskim, daię, daruię y na wieczność zapisuię, ze wszytkimi moimi ruchomymi z rzeczoma y drobiazgami, co się tam naydować po śmierci moiey będzie. Oblig xiążęcia iego mości pana hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego, mnie dany na złotych trzydzieście tysięcy, goły z zatyłkiem, ieżeli sam nie odyszcze od niego za żywota mego, tedy go daię y daruię synowi memu starszemu panu podkomorzemu Witebskiemu, po śmierci moiey, który przy mnie iest w szkatule moiey. Wsi cztyry, od też mi y Swięcinik, mnie prawem zastawnym na lat trzy po sobie idących od wielmożnego imć pana Krzysztopha Paca—chorążego wielkiego xięstwa Litewskiego wielkiego zawiedzione y przez ienerała w intromissyią puszczone, do Koszan we dwudziestu y cztyrech tysięcy, to prawo, ieżeli sam tey summy za żywota mego nie odyszczę, na syna mego młodszego wlewam pana Jana Ogińskiego — chorążego Wołkowyskiego, po śmierci moiey, s tym dokładem, aby oddał dzieciom swoim, a wnukom moim, cztyry tysiące, aby mię nie zapominali y s tego się cieszyli. Zięciowi memu panu Mikołaiowi Starosielskiemu dałem na Rusi na zastaw maiętności iedney pod Witebskiem Wiazownie z pewnymi wioskami, w prawie mnie od niego danym, siedm tysięcy złotych, a na oblig kop trzysta Litewskich, tedy y tę summę po śmierci moiey tak zapisuię y daruię dzieciom tegoż syna mego Starosielskiego, a wnukom moim cztyry tysiące złotych y trzysta kop, na oblig pożyczonych dwa tysiące złotych potomkom pana Woltera Korfa, a wnukom moim zięcia mego; trzeci tysiąc złotych sirocie wnuczce moiey Fronckiewiczownie, z córki mey spłodzoney, pannie Zofiey Ogińskiey Fronckiewiczownie, gdzie się kolwiek natenczas naydować będzie. Poniewasz tedy synom moim iuż te maiętności moie, wyżey w testamencie moim wyrażone, iako się którenu po śmierci moiey dostać maią, z wolą samych onych są rosporządzone y rospisane y oni sami iuż za pozwoleniem moim za żywota mego listy prawne miedzy sobą dawszy y staną-

wszy obadwa oczewisto w tym roku tysiąc sześćset piędziesiąt czwartym w Wilnie przed trybunałem, przyznali sobie, pod zarękami, w tych liściech opisanymi, niech sam Pan Naywyszszy będzie pochwalon s tego, aby się żaden móy nieprzyiaciel nie cieszył, y ten testament móy aby w naymnieyszym punkcie nie był od nich miedzy nimi naruszony, pod tąż ich zaręką, w liściech daną trybunalskich, wiecznie y nieruszniе ma zostawać, pomniąc na srogie karanie y niebłogosławieństwo Boże, ieżeliby co przeciwko woli moiey y zapisom swoim mieli poczynać y ten testament wątlić y naruszać, y rwać miłość y zgodę braterską, z którey anieli się cieszą y sam pan Bóg patrząc na tę miłość onych przy dobrym mieniu, zdrowiem y bogactwem opatrować będzie; czegom ia mizerny człowiek na sobie po wszytek wiek móy doznawał, żem rodziców moich napomnienie miał w ustawiczney pamięci y wielkim poszanowaniu. Co się tknie zaś ruchomych rzeczy moich, te wszytkie sobie w wolney dyspozycyi moiey zostawuię, a po śmierci moiey, ieżeli ciepłą ręką ich nie podzielę miedzy dzieci y przyiacioły moie, według woli moiey, tedy synowie moi tymi ruchomymi rzeczoma kontentować się maią, co się którеmu z nich w maiętnościach ich dostanie, oprócz rynsztunku woiennego, koni, szat y śrebra y pieniędzy gotowych, ieżeliby się (nieoddane komu) u którego się naydować mieli, tylko, a nie więcey tym się synowie moie obadwa sprawiedliwie, nie krzywdząc ieden drugiego podzielić spokoynie, co pan Bóg da, maią, krom żadnych inszych drobiazgów, cyny, miedzi, kotłów y sprzętu domowego, to przy dworach zostawać ma, komu się co dostanie y gdzie się co naydować będzie, a ieden drugiemu s tego się wyliczać nie powinien, a tym się kontentować, co szczęście czyie przyniesie, a łaska rodzicielska pokaże, co się z nich komu dostanie. Także y stada gdzie się naydować będą, przy którey maiętności po śmierci moiey, tam zostawać wiecznie maią ze wszytkimi rzeczami, co się kolwiek ieno ruchomą rzeczą nazwać może. Urzędników po wszystkich maiętnościach y folwarkach po śmierci moiey od lidżby uwalniam, sług, szlachtę y czeladź moię, która mi przez czas niemały wiernie służyła, a przy śmierci moiey naydować się będzie, aby namnieyszemu zapłacono było, którzy się w reiestrze moim służnym naydą, a odemnie nie zapłacono będzie, osobliwie skoro po pogrzebie moim, kromia zasłużonego, każdemu daruię z łaski swoiey za wierne ich posługi, naydaley w tydzień kontentacyi sługom po złotych półtorasta, wyrostkom po złotych sta, chłopiętom po pięciudziesiąt złotych, kredensarsowi, klucznikowi, haydukom, krawcom, kucharzom, piekarzom, masztalerzom, woznicom, myśliwcom y myśliwczykom po złotych trzydziestu, których wszytkich ze dworu mego, od naywiększego aż do namnieyszego spisanych w xięgach moich, uwalniam wiecznymi czasy od poddaństwa dzieci moich, aby wolnymi po tych pracach swoich zostawali, którzy podówczas przy dworze moim z poddanych moich, tak męskiey, iako białey płci naydować się będą. Rykunie po wszytkich folwarkach y podrykuńki uwalniam ze dworu, niech sobie służą komu chcą; owo zgoła wszytkich a wszytkich uwalniam, którzy mi służyli, albo raczey mizeryą cierpieli świecką, wiecznymi czasy, a synowie moi

nie maią y nie mogą ich w żadną niewolą obracać pod srogim karaniem Pańskim, y pokornie proszę, nie czyniąc cięszką duszy moiey, niech się woli mey nie przeciwią, niech za duszę moię pana Boga proszą, a po trudach y pracach swych wolnymi zostaią. Kończąc tedy tę ostatnią wolę y dyspozycyą moię panu Bogu w Tróycy iedynemu się poruczam y w opiekę onego się oddaię, naświętszey Pannie y wszytkim świętym duszę moię poruczam, aby do chwały iego świętey y progów niebieskich, gdzie wszyscy święci odpoczywaią, zaprowadzona była. Pisan w Trokach, anno tysiąc sześćset piędziesiąt czwartego, dnia dwudziestego Oktobra. У того тестаменту при печатяхъ подписъ рукъ тыми словы: Samuel Lew Ogiński—ciwun woiewodztwa Trockiego, ręką własną moią. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu od imć pana Samuela Lwa Ogińskiego—ciwuna woiewodstwa Trockiego, Alexander Rybiński—pisarz grodzki Trocki. Ustnie proszony pieczętarz do tego testamentu przy pieczęci rękę podpisał Walenty Rynuszkiewicz—podstarości Trocki. Ustnie proszony pieczętarz y oczewisto od imć pana Samuela Lwa Ogińskiego—ciwuna Trockiego, do tego testamentu Wołk Stanisław — stolnik Derpski, dworzanin iego królewskiey mości, ręką swą.

Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного черезъ верху мѣненую особу до актъ, до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ есть актыкованъ и уписанъ.

1657 г. Іюня 15 дня.

Изъ книги № 1, за 1662 г., л. 25.

127. Духовное завѣщаніе жены Михаила Зеновича Аполлоніи, урожденной Огинской—Троцкой подкоморянки.

Аполонія Зеновичовая, въ первомъ супружествѣ Пацовая, урожденная Огинская, въ своемъ завѣщаніи упоминаетъ о разныхъ непріятныхъ случаяхъ своей жизни, часто сопровождавшихся ея слезами; во избѣжаніе недоразумѣній и споровъ изъ-за дѣлежа наслѣдства, предъ смертію она дѣлаетъ слѣдующее распоряженіе, какъ о себѣ, такъ о своихъ дѣтяхъ и имуществѣ.

Тѣло свое завѣщаетъ похоронить въ своей домовой церкви въ д. Маньковичахъ; на похороны желаетъ пригласить 4-хъ монаховъ (изъ св. Духовскаго и Касутскаго монастырей) и священниковъ изъ бѣлаго духовенства: на похороны записываетъ 500 зл., а такъ какъ она была должна монастырю 3,000 зл., то въ вознагражденіе за % записываетъ еще 500 зл. съ тѣмъ, чтобы долгъ ея былъ отданъ на Маньковскую церковь въ видѣ постояннаго фонда, проценты съ котораго и должны идти на содержаніе церкви на вѣчныя времена.

Приводя на память денежныя суммы, находящіяся въ наличности и на долгахъ у разныхъ лицъ, записываетъ ихъ сыну, братьямъ, разнымъ

родственникамъ и разнымъ церквамъ (Виленской св. Духовской, Городьской, Мядельской и госпиталю, находящемуся при ней, Сурдацкой и Маньковскому госпиталю; не забываетъ и слугъ своихъ,— надѣляетъ ихъ хоть и незначительными суммами и вѣчной свободой.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Апрѣля двадцать осьмого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ, зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ вторый обраными, постановившисе очевисто у суду слуга его милости пана Геронима Паца, воеводича Троцкого, панъ Мартинъ Вилейко, екстрактъ кгроду Ошменского актикованья тестаменту зошлое ее милости пани Полоніи Окгинской Михаловой Зеновичевой, его милости пану воеводицу Троцкому и иншимъ рознымъ особомъ належачій, способомъ переносу ку актикованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ покладалъ, просечи, абы до книгъ уписанъ былъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

Выписъ съ книгъ кгродскихъ враду господарского староства Ошменского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ петьдесятъ семого, мѣсеца Августа девятого дня. На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Ошменскомъ, передо мною Войтехомъ Савичомъ Заблоцкимъ, обранымъ на сеймику судьею, постановившисе очевисто слуга вельможного его милости пана Геронима Паца—воеводича Троцкого панъ Кгабріелъ Мицкевичъ, покладалъ и ку актикованью до книгъ подалъ тестаментъ славное памети ее милости Полоніи Окгинской—подкомориной Троцкой Михаловой Зеновичевой, въ речи въ немъ ширей описаной, просечи, абы тотъ тестаментъ до книгъ кгродскихъ Ошменскихъ былъ актикованъ и уписанъ, который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Oyca y Syna y Ducha Swiętego, Boga w Trócycy świętey iedynego, niech się stanie wola Boża ku wieczney pamięci, amen. Ponieważ z przedwiecznego wyroku ta ordinatia Pana Naywyższego kurs dni ludzkich ocerklowała y iest nieodmienna ustanowiona, iż tak młodych, iako y podeszłych lat ludziom port upłynąć y naznaczonego termin kresu życia człowieczego przestąpić nie może, zaczym ia Połonia Ogińska—podkomorzanka Trocka, Michałowa Zenowiczowa, lubo w niemałych w teraznieyszych zamieszanych czasiech pozostawszy we wdowim stanie po zeyściu z tego świata miłego małżonka imci pana Michała Zenowicza, oraz y dziatek osierociałych, w niedoyściu sprawiedliwości, w krzywdach wylewaiąc łez moich wiadro, zawsze w kłopotach y niedostatkach mych uprządszy plato nici lat życia moiego wieku, iż wolą y dekret surowy tegoż Naywyższego pana odmienić trudno, stosuiąc się do słów Pana Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa—Boga Wszechmogącego, który wszechmocnością swą prawdziwą rzetelnie upomina, aby każdy chrześciański człowiek, niewiedząc minut życia, był zawsze ostróżnym y na śmierć gotowym, gdyż nad termin naznaczony pociągnąć nie może, a zgoła wszystko się, co tu pocznie, koniec swoy brać musi, czego ia za teraznieyszey dobrey pamięci y umysłu moiego wielce sobie za żywota moiego doskonałego rozporządzenia życząc,

a iż niepewność żywota ludzkiego, zawczasu tą ostatnią wolę moią uczynić umysliłam, ponieważ kożda pismem nieobwarowana rzecz w potomne czasy z pamięci ludzkiey wypadać y do zatrudnenia iakiego przychodzić zwykła, zabiegaiąc temu wszystkiemu, aby po żywocie moim o dobra, mnie prawem wieczystym służące, iak y o summy różne wiedząc kożdy swoim, komu tą ostatnią wolą disponować bedę, do żadnych rostyrk y zawodów trudnych prawnych, iako szerzey niżey wyrażono będzie, nieprzychodziło. *Nayprzód*, gdy mię Pan Naywyższy, z woli swey świętey, z tego padołu płaczu do chwały swey świętey powołać będzie raczył, tedy ia grzeszną duszę moię w Przenayświętsze miłosierne ręce iego, za przyczyną przeto błogosławioney Panny Maryey, matki iego, patronki, dobrodzieyki y opiekunki naszey, wzywaiąc aniołów Bożych y wszystkich świętych, poruczywszy, maiąc dobrą ufność y nadzieię w obietnicach iego świętych, że on z łaski swey świętey dla niewinney krwie swoiey, którą dla nas grzesznych przelewał, odpuściwszy ciężkie brzemie grzechów moich y za iey przebłagosławioney Panny przyczyną, która iest zawsze ważna do nieoszacowanego skarbu chwały wiekuistey królewstwa niebieskiego w poczet swych świętych przyiąć będzie raczył, a ciało moie grzeszne, z ziemi wzięte, oddaiąc też dług ziemi, ma być przez miłego syna mego wielmożnego imci pana Heronima Paca—woiewodzica Trockiego, w cerkwi maiętności imci, nazwaney Mańkowiczach, w powiecie Oszmiańskim leżącey, odemnie ufundowaney, w wierze greckiey błahocześciwey Zaśnienia przebłagosławioney Panny będącey, porządkiem zwyczaynym chrześciańskim, z czterma zakonu greckiego nieunitów czerncami y świeckimi także kapłanami pogrzebione, o co wielce proszę, być ma. Których czerncόw ma z monastyra Wileńskiego bractwa Świętego Ducha y z Kasuty zasiągnąć, iednak bez pompy świeckiey, pogrzeb odprawiony ma być, ieno liturgię świętą. Na którą to cerkiew, lubom przy starożytnym założeniu y nadaniu fundusz, zapis doskonały, z wyrażeniem w nim rzeczy dała, iednak y tym moim ostatniey woli testamentem stwierdziwszy y wiecznemi czasy umocniwszy, upraszam miłego syna mego, aby z łaski swey, iako za żywota mego we wszelakich przypadkach y złych w niedostatkach moich raziech dobroczynoności oddawał, tak y po żywocie moim sklepek, gdzie grzeszne ciało moie będzie leżało, zbudować kazał; który sklepek za radą oyców zakonników, w tey fundacyi mianowanych, ma być przez niego, miłego syna mego, o czym nie wątpię, w tey cerkwi wystawiony. Do tego czyniąc lekkość ku zbawieniu grzeszney duszy moiey, na tąż cerkiew Mańkowską tymże oycom zakonnikom gotowemi złotych pięćset polskich zapisuię y wiecznymi czasy leguię, aby się chwała Boża, każdego tygodnia we śrzodę święta liturgia za duszę moią odprawowała. Ażem. przy funduszu dawszy, znowum na ichmościów oyców zakonnikow na list zapis trzy tysiące wzięłam, tedy iako te trzy tysiące na oblig winne, tak y teraznieysza legacya złotych pięćset ma być z iednego przez imci pana Heronima Paca—miłego syna mego, nie z tey maiętności Mańkowicz, ale z niżey mianowaney summy oddana y zpełna zapłacona, a ten oblig móy oświobodzić ma. Jednakże ich miłość oycowie zakonnicy monastyra bractwa świętego Ducha, w błahocześci będące, ody-

skawszy tę summę, nie maią iey ni dokąd indąd obracać, tylko właśnie ma być na wyderkaf dana, zkądby na różne cerkiewne potrzeby quota szła, a sama summa przy tey cerkwi wiecznie zostawać ma. Czego mianowani oycowie zakonnicy sami teraz y po nich successorowie, osobliwie ich mości panowie bracia moi, iaśnie wielmożni imć pan Alexander Ogiński—kasztelan y wielmożny imć pan Samuel Ogiński—ciwun Trocki y potomkowie ichmość doyrzeć maią, o co uniżenie upraszam. A co się tknie prawa wieczystego zapisu, odemnie imci panu Hieronimowi Pacowi—woiewodzicowi Trockiemu, miłemu synowi memu na wieczność maiętności Mańkowicz danego, oryginału y na przyznanie drugiego listu, żem nie mogła dla niesądzenia sądów nigdzie przyznać y ieżeliby po tey ostatniey woli moiey iuż nie przyszło przyznać, tedy ostatniey woli testamentem, dziękuiąc za iego wszelakie, nie wyliczaiąc, życzliwości, doskonale stwierdzam y wiecznemi czasy umacniam. Co wszystko umocniwszy, doskonały porządek czyniąc o maiętności moie leżące y sumy pieniężne, którychem złaski pana Naywyższego za staraniem pospołu z miłym małżonkiem moim, mieszkaiąc na tey mey, a teraz iuż imci pana Heronima Paca maiętności Mańkowiczach, nie skrzywdziwszy nikogo z bliznich swoich, wiernie swym własnym groszem nabyli, to iest maiętności połowa Kozłowski Ostrow, w powiecie Oszmiańskim, a maiętności Suderwy w woiewodstwie Wileńskim y dworu w mieście Wileńskim na Bernardyńskiey ulicy od młynów królewskich będącego. A że pan Naywyższy z woli swey świętey wprzód na miłego małżonka mego pana Michała, a potem syna mego pana Piotra Zenowiczów, w stanie młodzieńczym śmierć przeznaczyć raczył, a pan Jerzy Zenowicz syn móy młodszy, za żywota ieszcze małżonka mego lubo się ożenił, ale że niepożądnie y mimo wolą nas rodziców, który także bezpotomnie z tego świata śmiercią zszedł, tedy tych dobr, według swego kupnego y od małżonka danego wieczystego prawa, po małżonku y dziatkach dzierżącą zostałam, gdzie ichmość panowie Zenowiczowie, zeszłego małżonka mego synowcowie, nie maiąc na mnie osierociałą we wdowim stanie względu, wielce a niemiłosiernie krzywdząc y nie maiąc żadnego prawa, przystępu y należności do wzmianowanych maiętności, to iest, imć pan Jan Władysław—marszałek Oszmiański, imć pan Stanisław—podsędek Wiłkomirski, imci pan Jerzy—woyski Wileński—Zenowiczowie, wybiiaiąc z spokoynego dzierżenia, gwałtownie y bezprawnie pozabierawszy w tych maiętnościach niemało rzeczy, w regestrze przy postępku o to wszystko z ichmość prawnym opisanych, pozaieżdżali y z tych dobr wycisneli, a na ostatek przez tak wielkie ukrzywdzenie nie maiąc, czym grześć miłych dziatek, niemały dług zasiądz musiała, o co actia z ichmość u sądu głównego trybunalnego przez mię uroszczona iest. A że ichmość, nie przypuszczaiąc tey mey sprawy do rozsądku, różno niepoiednokroć z terminu zwlekali, a potem przez niesądzenie dla trwog sądów nie mogłam y po tenczas o te gwałtowne s tych dobr wybicie sprawiedliwości świętey doyść y nieotrzymawszy ieszcze od dziatek moich żadney usługi y uszanowania macierzyńskiego, iakom żadnych zapisów na wieczność nie dawała, tak y skwapliwie bez rady przyiaciol, krewnych dać nie

myślilam, ieno do czasu powierzone dla ożenienia panu Piotrowi Zenowiczowi—synowi memu, obligi, iakoby zrzeczenia dobr dałam, które przez panią Konstantią Sycińską, sposobem w processie pomienionym zabrane są, które tym moim ostatniey woli testamentem wiecznemi czasy kassuię y umarzam, będąc różnemi obietnicami, iako ustnemi, tak y listownemi, uwiedzioną, przez te lat kilka ucierpieć musiałam, tedy za takową od ich miłości ucierpiawszy niewinną krzywdę, na sąd samego pana Naywyszszego spuściwszy, lubom sama nie doszła, iednak ten wszytek ichmościów postępek prawny wcale iako y z p. Konstancyą Sicińską zostawiwszy, za miłe y życzliwe miłego syna mego imci pana Hieronima Paca—woiewodzica Trockiego, w tym utrapieniu moim okazane chęci, do dochodzenia w osobie moiey na mianowanych ichmościach panach Zenowiczach o te gwałtowne odięcie dobr moich, iako y o wszystkie rzeczy ruchome w nich zabrane, iako y o dochodzenie na imci pani Konstancyi Sicińskiey y po śmierci syna mego pana Jerzego Zenowicza, w Wilnie, w sklepie przez mię w schowaniu będących spraw, listów, zapisów wieczystych y na te maiętności wszystkie mnie służących, a osobliwie o dochodzenie powierzonego do czasu, iako się pomieniło, nieboszczykowi panu Piotrowi Zenowiczowi, synowi memu, dla ożenienia, iakoby listu zrzeczenia, a przez imciów zabranych, który ten dla ożenienia powierzony list y powtórze tym moim ostatniey woli testamentem wiecznemi czasy kasuię, na mianowego miłego syna mego wlewam y tym ostatniey woli mey testamentem wszelakiego prawa do dochodzenia wolność daię, a sama się z tego prawa imci panu Hieronimowi Pacowi zrzekam y tak te dobra wyż mianowane rozporządam: Maiętność moią, nazwaną Kozłowsk, w powiecie Oszmiańskim, imci panu Alexandrowi Ogińskiemu—kasztelanowi Trockiemu y panu synowi imci, panu Marcyanowi Ogińskiemu wiecznemi czasy daię, daruię. Drugą maiętność moią, Potow, także w powiecie Oszmiańskim leżącą, imci panu Samuelowi Ogińskiemu—ciwunowi Trockiemu, na wieczne czasy iemu samemu y panom synom imci daię, daruię y tym ostatniey woli mego testamentem zapisuię. A maiętność Ostrów, także w powiecie Oszmiańskim leżącą, drugą maiętność Suderwe, w woiewodztwie Wileńskim, y dwor, a teraz iuż plac goły w mieście Wileńskim, na Bernardyńskiey ulicy będący, ogułem temuż miłemu synowi memu wielmożnemu imci panu Heronimowi Pacowi—woiewodzicowi Trockiemu, za iego prawe przeciwo mnie, iako matki swey, synowskie miłości, który aż do zgonu żywota mego zawsze wszelakimi dostatkami, dodawaniem mnie y znoszeniem długów moich gotowym swym groszem y usługą okazane dobroczynności y chęci oddawał, mianowaną maiętność Ostrów y Norocz nazwaną, Suderwe y dwór w mieście Wileńskim, także z ich prawami, przez pannę Konstancyę Sycińską zabranemi, wieczystemi, a na te maiętności wprzód mnie, a teraz imci służącemi, tym ostatniey woli testamentem moim, nie zostawiwszy na tych dobrach imci żadnych ciężarów y długów, daię, daruię y wiecznemi czasy zapisuię, z wolnym wszystkich szkod, zabranych w tych maiętnościach przy gwałtownym od ichmościów panów Zenowiczów wybiciu dochodzeniem, których doszedłszy, nie wyliczaiąc się nikomu, iako

z bydła, koni, zboża y innych, w regestrze opisanych rzeczy, ma na swóy pożytek, według woli y upodobania swego, obrócić; co wszystko iako y intratę przeszłych y teraznieyszych lat, po zabraniu od ichmościów panów Zenowiczów tych maiętności, tak y te wyż mienione ruchome rzeczy temu miłemu synowi memu wiecznie zapisuię. A doszedszy iako ichmość panowie bracia swoimi maiętnościami, tak y imci pan Pac, iako maiętnościami swemi, tak y temi ruchomemi rzeczoma, iako swoią własnością, disponować wolen y mocen wiecznemi czasy będzie. A co się tknie summ pieniężnych, z małżonkiem iako y mnie iedney winnych, to iest: u imci pana Jana Rayskiego bywszą moią summę złotych iedynaście set polskich; u wielmożnego imci pana Mikołaia Dołmata Isaykowskiego—łowczego wielkiego xięstwa Litewskiego, mnie iedney trzynaście tysięcy; u imci pani Zofii Isaykowskiey, bywszey Samuelowey Pacowey, a teraznieyszey pani sędziney Żmudzkiey Mleczkowey, na dwa obligi, na ieden dwadzieście dwa, a na drugi dwa tysiące, co wszystkiego uczyni dwadzieście cztyry tysiące złotych polskich, tak owe rozporządzam: Naprzód z summy u imci pani Pacowey, teraznieyszey pani Mleczkowey, sędziney xięstwa Żmudzkiego, dwudziestu czterech tysięcy złotych ichmościom panom braci moim, mianowanemu imci panu Alexandrowi y imci panu Samuelowi Ogińskim, po dziesięciu tysięcy złotych im samym y potomkom ichmościów wiecznemi czasy daię, daruię y zapisuię. Z teyże sumy, u pani sędziney Żmudzkiey będącey, pamiętaiąc tą wielką miłość, którą zawsze niepoiednokroć oświadczał, imci pana Jana Mleczka—podsędka Upitskiego y imci pani małżonki imci, iako krewnego mego, złotych cztery tysiące polskich daię, daruię y wiecznemi czasy zapisuię. Jakoż y te obligi imci pan Heronim Pac do rąk ichościów panów braci y imci panu Mleczkowi—podsędkowi Upitskiemu oddać ma. A summa zaś, u imci pana łowczego trzynaście tysięcy będąca, tedy oną na opłacenie długów moich ieszcze pozostałych y na wydatek legacyi, iako do różnych cerkwi, tak y na zapłacenie czeladce moiey niżey mianowaney zostawuię, którey na odyskanie actorem y executorem imci pana Heronima Paca, miłego syna mego, naznaczam, s którey w osobie moiey imci z oddania kwitować ma. Których długów teraz pozostałych, mianowicie: imci panu Ogińskiemu złotych sześć tysięcy, imci panu Krzysztofowi Łosowskiemu—podczaczemu Lidzkiemu, złotych tysiąc, oycom zakonnikom monastyra bractwa Świętego Ducha Wileńskim pierwszey legacyi trzy tysiące złotych, a teraznieyszey złotych pięćset; na cerkiew Horodską złotych pięddziesiąt; na cerkiew Miadziolską złotych pięddziesiąt; na szpital, przy tey cerkwi będący, złotych czterdzieście; na cerkiew Surdacką zapisu złotych sto; osobliwie na szpital Mańkowski, przy cerkwi będący, złotych dwieście; która summa, także wiecznie przy tym szpitalu za radą oyców zakonników mianowanych zostawać ma. Na ubogie do Postaw złotych dziesięć, także za duszę moią, które według ceremonii chrześciańskich zwykło, na karmienie ubogich, na chleb, legumina y napóy złotych dwieście. Czeladce moiey dworney, którey nie maiąc skąd inąd nagrodzić, ponieważ wszystkie rzeczy ruchome po małżonku y dziatkach moich pozostałe przez ichmościów panów Zenowiczów za-

brane są, iako w processie y regestrze szerzey opisano, a przy mnie nic nie zostało, iedno łyżek śrebrnych staroświeckich tuzin, ryneczka, garnuszeczek y solniczka śrebrne, ostatek, czego Moskwa nie dobrała, cynę y miedź kuchenną, także cokolwiek może być bydła w maiętności Mańkowiczach, to wszystko imci pannie Hannie Woyniance Heronimowey Pacowey, synowey miłey, za oney mnie wierne usługowanie daię, daruię y wiecznie zapisuię. Zwysz mianowaney summy naprzód Fiedorowi Smietance złotych pięddziesiąt, Andrzeiowi Głowackiemu złotych czterdzieście, Piotrkowi Magrowi, którego wolnym wiecznemi czasy czynię, złotych czterdzieście; Konstantemu, chłopcowi memu, którego także wolnym wiecznie czynię, złotych dwadzieścia; Zosi, dziewczynie moiey, czyniąc oną wolną wiecznie, z wolnym komu chcąc służyć, złotych trzydzieście; Połosi, dziewczynie, także ią uwolniwszy wiecznie, złotych dwadzieście pięć; Staśkowi Wiercińskiemu z Kozłowska, ponieważ z dzieciństwa służył mnie, y tego wiecznemi czasy wolnym czyniąc, złotych piętnaście zapisuię; Łukaszyni, gospodyni moiey, złotych piętnaście. A ostatek reszty na pogrzeb móy zostawać ma. Z którey imci pan Heronim Pac, syn móy, wyliczać nikomu nie powinien. A summa zaś u imci pana Jana Rayskiego, na oblig winna, złotych iedynaście set będąca, s którey iuż odebrałem ad rationem złotych trzysta, resztę oney złotych ośmset, ponieważ w przód tego zniozszy się o te ośmset złotych, z urodzonym panem Samuelem Karniłowskim, wlewkiem prawa onemu wiecznie zrzekszy, puściła, tedy y tym ostatniey woli moiey testamentem ten odemnie iemu służący oblig y wlewek prawa wiecznemi czasy stwierdzam y umacniam. A ponieważ z gotowey summy a rzeczy ruchomych nie maiąc za iego zasługi, które dziatkom y mnie samey życzliwie oddawał, nagrodzić, że się potrąci to w tey summie y zasłużone za lat trzy, tedy mu iako dobremu y cnotliwemu słudze za iego życliwości dziękuię. A kończąc ten ostatniey woli móy testament, zażywszy ludzi zacnych, to iest urzędu grodkiego Oszmiańskiego, imci pana Jana Alexandra Koreywę—sędziego grodzkiego Oszmiańskiego, imci pana Alexandra Kaczanowskiego—pisarza, imci pana Seweryna Osińskiego—ienerała powiatu Oszmiańskiego, Matiasza Hodosowicza o przyłożenie pieczęci y o podpisy rąk do tego mego testamentu przy podpisie ręki mey własney uprosiłam. Które ichmość, za oczewistą y ustną moią prośbą, ręce swe podpisać y pieczęci przyłożyć raczyli. Pisan w Mańkowiczach, roku tysiąc sześćset pięddziesiątego śiódmego, miesiąca Junii piętnastego dnia. **У того тестаменту при печатяхъ подписъ рукъ тыми словы:** Połonia Ogińska Zenowiczowa do tego testamentu ręką swą podpisuię. Jako pieczętarz do tego testamentu od imci pani Zenowiczowey ustnie proszony, Jan Alexander Koreywa—sędzia grodzki Osmiański. Będąc przy sprawowaniu tego testamentu y wiedząc o woli imci pani Zenowiczowey, za ustną prośbą ieymci, podpisuię się Alexander Kaczanowski—grodzki Oszmiański pisarz. Ustnie a oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu, od imci pani Połonii Ogińskiey, pani Michałowey Zenowiczowey, przy pieczęci, ręką moią podpisałem Seweryn Osiński. Będąc przy sprawowaniu tego testamentu za ustną y oczewistą proźbą, ręką podpisuię Matiasz Chodosowicz—iene-

ral powiatu Oszmiańskiego. Который тотъ тестаментъ, за поданьемъ и активованьемъ особы верху менованное, до книгъ кгродскихъ Ошменскихъ есть уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ врадовою печатью съ подписомъ руки писарское вельможному его милости пану Гѳрониму Пацу — воеводичу Троцкому, есть выданъ. Писанъ у Мяделѣ. У того экстракту при печати врадовой подписъ руки пана писара тыми словы: Александръ Казановскій — кгродскій Ошменскій писаръ, и корикгація въ небытности, скорикговалъ Корниловскій.

Который тотъ экстрактъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписанъ.

1659 г. Іюля 30 дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 511.

128. Духовное завѣщаніе Лидскаго маршалка Ѳеофила Раецкаго.

Лидскій маршалокъ Ѳеофилъ Раецкій завѣщаетъ тѣло свое похоронить по евангелическому обычаю въ имѣніи Чадосахъ въ общемъ фамильномъ склепѣ; при этомъ назначаетъ пасторамъ вознагражденіе: проповѣдникамъ по 100 зл., а присутствующимъ по 40 зл. (приводятся подробности устройства склепа и могилы).

Женѣ выдаетъ закладной лисгъ на имѣнія и право пожизненнаго владѣнія; проситъ сохранить Упитскую державу за своимъ домомъ и не лишать правъ владѣнія сына, когда онъ достигнетъ совершеннолѣтія; тоже право пожизненнаго владѣнія даетъ женѣ и на домъ въ Вильнѣ, а сыну — вѣчнаго.

На уплату долговъ оставляетъ нѣсколько тысячъ ежегодныхъ доходовъ со своихъ имѣній, и также около 10,909 зл., находящихся на долгахъ у разныхъ лицъ.

Дочери своей замужней (отъ перваго брака ничего не записываетъ, потому что она получила приданое, превышающее его средства, и выражаетъ увѣренность, что она не будетъ спорить о наслѣдствѣ ни съ его женой, ни съ сыномъ.

Опекунами назначетъ Паца, Тызенгауза, Тышкевича и другихъ постороннихъ лицъ; родственниковъ же своихъ проситъ принимать участіе въ судьбѣ его семейства только отеческое.

Затѣмъ приводитъ на память личныхъ своихъ друзей и знакомыхъ и прощаетси съ ними на вѣчность.

Въ завѣщаніи часто проглядываетъ какое-то недовольство и разочарованіе въ семейныхъ отношеніяхъ; но въ тоже время признается, что какъ юридическая личность, онъ всегда находилъ въ учрежденіяхъ и законѣ полную защиту.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осмьдесятого, мѣсеца Іюня первого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осмьдесятый обраными, постановившисе очевисто

у суду пленипотентъ панъ Александеръ Естко, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписати далъ тестаментъ зошлого зъ сего свѣта вельможного его милости пана Теофиля Дунина на Чадосахъ Раецкого—маршалка повѣту Лидского, старосты Борклевского, на речъ въ немъ нижей выраженую, вельможной ей милости пани Елизабетѣ Друцкой-Соколинской—маршалковой Лидской, старостиной Борклевской, малжонцѣ его милости пана Раецкого—маршалка Лидского, и потомку ихъ милостей, его милости пану Михалу Якубу Раецкому—маршалковичу Лидскому, належачій, который тотъ тестаментъ подаючи до актъ, просилъ, абы до книгъ принятъ и уписанъ былъ; якожъ уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Boga Oyca, y Syna, y Ducha Swiętego, pana Boga w Tróycy świętey iedynego, niech imię iego święte będzie pochwalone, amen! Wiedząc dobrze o tym, żem iest człowiek śmiertelny y śmierci podległy, w krewkim ciele moim tu na tym padole świata tego do woli Bożey żyiąc, a że iak nad młodym, tak y w lecie(ch) będącym crudelissima mors iednowładstwo exequuie, na którą kożdemu żyiącemu chrześcianinowi dozorne mieć potrzeba oko; tegoż Pana nieba y ziemie wziąwszy sobie na pomoc, rozprorządzenie domku mego biorę przed się, który mi dać raczył z łaski y miłosierdzia swego świętego, niegodnemu stworzeniu swemu, a przepędziwszy tak wiele lat, bywaiąc w różnych subseliach, seymowych, trybunalskich, nie tylkom się nasłuchał, ale oczewiście napatrzył, iako przewrotność y wynalazek ludzki naiaśnieyszą sprawę w ciemną przybieraią (konceptami swoiemi) chmurę, czemum wcześnie obviando, póki ieszcze ostaię przy dobrym zdrowiu y zmysłach z łaski Twórcy mego zupełnych, tę ostatnią wolą moią ręką mą własną na wieczną pamiątkę successorom moim ostawuię, napisawszy, pewien będąc, że się nie da malevolis cieszyć z dobra y pracowitego zbioru moiego; a osobliwie tym, który iescze za żywota mego, iak na pewne obiecywali sobie być opiekunami syna mego, a zatym y dobra moie mieć w rządach y we władzy swoiey y do upodobania zażywać onych, którym sam pan Bóg niech wybacza, ia chrześciańskim sercem tym ichmościom (których do własnego odsyłam sumnienia) odpuszczam. Urodziwszy się z woli Bożey w tey wolney, swobodney rzeczy-pospolitey, a miłey oyczyznie moiey, a zażywaiąc oney bezpiecznie, maiąc sobie prawo pospolite ku pomocy, constitucie, statut wielkiego xięstwa Litewskiego, podług których we wszystkim sprawić się wolno mi było, nic mi tedy złość ludzka szkodzić, etiam post fata nie będzie mogła w tey disposicyi moiey u każdego sądu y prawa, ieżeliby do tego s tym (czego nierozumiem) przyść miało; przystępuię tedy do samego aktu testamentu ostatniey woli moiey. *Naprzód* tedy, będąc zrodzony z przodków moich, ochrszczony, wychowany w wierze świętey prawdziwey chrześciańskiey, w tey wiek móy pędząc, starałem się naypilniey o to, iakobym tego dobra, danego od Boga, skarb naywyższy, duszę moią dotrzymał, zaczym też mocno ufaiąc y nadzieię maiąc w zasłudze zbawiciela moiego Jezusa Chrystusa, iż on zraniony będąc dla grzechów y występków moich y starty dla nieprawości moich, umarłszy y za mnie, krwią swoią

świętą omyie zmazy, drogą duszę moię; ponieważ nikt nie przychodzi do Oyca, tylko przezeń do Boga oyca swoiego. W tey tedy wierze żyiąc, w tey y z tego świata schodzę y umieram, duszę moią oddaię w ręce Zbawiciela moiego iednego Jezusa Chrystusa, amen. Ciało zaś moie grzeszne, iako z ziemi z prochu iest wzięte, tak aby matce należytey, bez wszelkich kosztów y ceremonii światowey (nie trzymaiąc mię długo na marach) powrócone było, o co proszę miłą małżonkę moią y niżey pomienionych ichmościów panów opiekunów y executorów tey ostatniey woli moiey. A że nie w tey wierze umieram, w którey małżonka ieymć pani Elizabeta Drucka-Sokolinska ostaie, o to proszę, kilku sług Bożych confessyi naszey *ewangelickiey* sprowadziwszy, aby nad grzesznym ciałem moim podług obrzędu naszego nabożeństwo odprawili, a za podiętą pracę aby onych ukontentowała, ci, co kazać będą nad grzesznym ciałem, po stu złotych, a tym, co będą przytomnemi, po czterdziestu złotych dać roskazała, o co y powtórnie proszę. A ponieważ mi nie przyszło dotąd w Czadosach w polu sklep narządzić, w którym ciała rodziców moich, braci, siostr ostaią, ieżeli mi pan Bóg wieku trochę przedłużyć zechce, z wiosny da pan Bóg sporządzić ten sklep ze wszystkim; a ieżeli by do tego nie przyszło, proszę miłą małżonkę moią, aby około tego pomyślić chciała; iest wszelka materia gotowa, mularze są, nie zabawią, wierzchu żadnego ani kaplicy nad tym sklepem nie dawać, żwirem suchym nasypawszy, potym w kwadrat dokoła sklepu (iednak na dwa sążnie dokoła), rów dać na chłopa głębiny, a szyrzyny na cztyry łokcie polskie; taż ziemia wszystka na sklep wydzie, a potym darnem zielonym ten wzgórek nałożyć, niech tam spokoynie ciało moie grzeszne aż na sąd straszny żywych y umarłych do powstania onego leży. 2) Strony małżonki moiey miłey ieymć pani Elizabety Druckiey-Sokolińskiey—marszałkowey Lidzkiey, starościney Borklowskiey, z którą wyszło z łaski Bożey czternaście lat żyiąc w zgodzie y ni w czym nienaruszoney ostaiąc miłości, zawdzięczaiąc wzaiemnie, prawo zastawne, na Wysokim Dworze y Ponedela, iako też y na dożywocie Czados y ruchomości w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmym, Apryla dwudziestego trzeciego w Czadosach dane, a potym w tymże roku, miesiącu Februarii w Oniksztach podczas sądów na rokach przyznane piętnastego Februarii, oboie tedy prawa tak na zastaw, iako y na dożywocie we wszystkich punktach, clausulach y paragrafach tym ostatniey woli moiey testamentem stwierdzam y umacniam wiecznemi czasy. O to też miłą małżonkę moią upraszam, aby po długim życiu swoim od tych dobr, co mi wzaiemnie z miłości swey opisała, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt siódmego, miesiąca Apryla dwudziestego trzeciego dnia w Czadosach, a potym w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt ósmym, miesiąca Februarii piętnastego dnia podczas tychże roków sądzenia w Oniksztach przyznali, od syna Michała Jakuba nie oddalała. Dzierżawa na Upicie ostaiąca, Berkłani, podług przywileiu z pomienionemi wsiami, na ktorąm communicationem iuris wyprawił, za Jana Kazimierza króla, pana naszego miłościwego, miłey małżonce moiey, która od sta sześciudziesiąt y kilka lat, iako z domu naszego Raieckich nie wychodzi, y w tym proszę miłey małżonki moiey, aby za doyściem lat syna naszego Michała Jakuba

cessyą uczyniła, który się rodził w Czadosach w roku tysiąc sześćset siedmdziesiątym, Januarii dwunastego dnia, w wilią Trzech Królów; zarazem po śmierci moiey miła małżonka moia arendownie w Inflanciech, w trakcie Dyneborskim ostaiącą obiąć do possesyi swoiey powinna będzie, gdzie wolno będzie towary robić y wszelkie wynaydować pożytki dla wypłacenia pozostałych długów moich. A będzie li wola za doyściem lat synowi ex nunc puścić onemu, na wolą to daię: ostaie tedy pewna miedzy nami domowymi interciza y przyznana, podług którey sprawić się powinna będzie miła y serdeczna małżonka moia; na dworze, w Wilnie ostaiącym za Trocką bramą, który mię nie mało kosztuie tak w skupowaniu kilkunastu placów przy wieczystym moim, nabytym od imć pana Piotra Dunina Raieckiego—podkomorzego Trockiego, iako też y budynki, którem z gotowego grosza budowałem kupuiąc, małżonce moiey miłey dożywocie zapisuię, a wieczność synowi memu Michałowi Jakubowi. Długi zaś moie wszystkie, które się słusznie y prawnie być pokażą, winna miła małżonka moia, a po niey syn Michał Jakub, z dobr oyczystych spłacać powinni będą, nie obciążaiąc w niwczym duszy y sumnienia mego. Ostawuię kilkonaście tysięcy coroczney intraty z oyczystych dobr: bez wszelkiey trudności wypłacać się mogą. Ostaią mi też różni ludzie, na obligach y zapisach swoich, dziesiątek tysięcy winni długu, który odyskawszy miła małżonka moia y tym kreditorom wypłacić może. Sługom, czeladzi zasłużone aby wypłacone było, proszę małżonki moiey, ponieważ od mała do wiela wszystkie dobra moie iedne summę zastawną, drugie dożywociem prawnie opisane ostaią. Obwarowawszy miłą małżonkę dość prawnie, ku pomocy, iako białey głowie, która w złym razie poradzić sobie nie może, pokornie upraszam ichmościów za opiekunów tak miłey moiey małżonce, iako y synowi naszemu Jakubowi Michałowi, iaśnie wielmożnego iegomości pana Michała Paca—woiewodę Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, dobrodzieia mego, aby chciał wiedzieć o pozostałey sierocie małżonce mey miłey, iako też y o synie Michale Jakubie naszem, żeby nie pozwolił onych krzywdzić y prawo odemnie dane y ostawione naruszać, sam pan Bóg nagrodą będzie za tę wyświadczoną pańską łaskę. O toż proszę wielmożnego imści pana Jerzego Tyzenhawza—miecznika wielkiego xięstwa Litewskiego, wuia y dobrodzieia, aby chciał być oycem, dobrodzieiem y opiekunem pozostałych sierot y nie pozwalał onych krzywdzić y ich własności wydzierać, ktorąm cnotliwie nabył z pracy y mozołu mego. Obliguię też prośbą moią imści pana Krayczego wielkiego xięstwa Litewskiego imść pana Władysława Tyszkiewicza—rodzonego miłey małżonki moiey, który z miłości swey będzie chciał wiedzieć o siestrze y siestrzeńcu swoim, broniąc onych od napaści światowey, a raczey nienależney przywłaszczenia sobie opieki mimo własną wolą moią. Upraszam też imć pana Stephana z RadziminaRadzimińskiego Fronckiewicza, starosty Słonimskiego, aby się nie obraniał być opiekunem małżonki moiey miłey y syna mego Michała Jakuba, pan Bóg będzie nagrodą, y nie dał onych krzywdzić, iako swoich domowych; imść pana Stanisława z Nosiołowa Nosiołowskiego—podstolego Pernawskiego, a brata mego proszę, iako tego, co wiadom praw, ogranicze-

nia wszystkich dobr moich (aby) nieodbiegał rądą y życzliwością miłą małżonkę y syna mego,—pan Bóg będzie nagrodą onemu, cokolwiek wyświadczy dziecięciu memu. Pierwszey zaś małżonki moiey ieymści pani Elizabety Dowmuntowney Siesickiey Raieckiey—marszałkowey Lidzkiey, z którą mi pan Bóg dał był dwie córki, Katarzynę y Świętosławę y syna Alexandra, zaczym odebrał, to co z Boskiego błogosławieństwa dać raczył, w młodym y dziecinnym wieku Swiętosławę y Alexandra, Katarzyna ostała, którąm z woli Bożey y ichmościów krewnych domowych w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt ósmym, miesiąca Nowembra dwudziestego dnia w Radziszewie wydał w stan święty małżeński za imć pana Samuela Komorowskiego — podczaszego Wiłkomirskiego, chorążyca Wiłkomirskiego, któremu podczas actu weselnego ustąpiłem maiętność Radziszewkę z Swiętorzeczem, na którey miałem summy czterdzieście y kilka tysięcy, którem wypłacił różnym creditorom, wielmożnego imść pana Samuela Komorowskiego—oboznego wielkiego xięstwa Litewskiego, stryia imści, przytym gotowemi y różnym ochędóstwem dziesięć tysięcy, nie kładąc, ani rachuiąc, com z miłości swey, tak koni sześć s karocą, iako też w zupełnym domowym y browarnym sprędcie, we zbożu niemłóconym y w zasiekach będącym, w bydle rogatym y nierogatym, tak iakom sam przemieszkiwał, tenże imć pan podczaszy Wiłkomirski na tymże akcie y terminie pani małżonce swey a córce moiey na teyże maiętności Radziszewic y Świętorzecze, odemnie wlewkowym prawem puszczoną, prawem zastawnym wniosł czterdzieście tysięcy; przytym na wolnych swoich maiętnościach drugą czytyrdzieście tysięcy opisał się, iako szerzey y dostateczniey same originały, które przy mnie ostaią, wyrażaią w sobie; na tę to inscyzę dziesięć tysięcy żadnego opisu, ani sowitości nie uczynił małżonce swoiey; wolna y mocna córka moia będzie, iako swoią własnością tym, komu chcąc zapisać y dysponować, a ponieważ nad siłę fortun moich na tak wielki posag córce mey zadłużyć się musiałem, obciężyć maiętności moie, zaczym nie przydzie mi tym testamentem ostatniey woli moiey tylko to przydać, aby się iuż tym kontentuiąc pozostałego syna mego Michała Jakuba y małżonkę moią więcey nie turbowali, zachowuiąc się przy zapisach od siebie danych, ieżeli sobie obiecuią oglądać potomków y successorów y mieć nad nimi wolą y rodzicielską władzę y dispositią, którym ia oycowsko życzę y błogosławię. A ieśliby na swoie własne dobrowolne zapisy y quitacye iakimkolwiek sposobem chcieli następować, na straszny sąd Boży pozywam y to błogosławieństwo moie rodzicielskie, które na nich włożyłem, wstecz y przeciwnie obracam, amen. Niech onych straszny sąd sądzi Boski, ieżeliby naruszać, albo więcey o co turbować chcieli. Rozporządziwszy tedy dom móy y to, co mi iedyny Zbawiciel Christus pan y Bóg móy dać raczył z woli swoiey świętey do wolnego mego rozrządzenia y szafunku, przychodzi mi miłą y serdeczną małżonkę moią pożegnać y oraz podziękować, z którą lat kilkanaście w zgodzie y miłości przepędziwszy, bez wszelkiey alteracyi, iako by żadney (z obu stron), nie naruszaiąc wiary, zostaiąc miedzy sobą, ten wiek móy skończyłem, która przy wolnym y ia ostawałem nabożeństwie moim aż do zgonu życia mego; a ieżelim w

czym uraził serdeczną małżonkę moią, proszę, aby wybaczyła sercem chrześciańskim. Syna zaś mego iedynego Michała Jakuba Dunina na Czadosach Raieckiego oycowsko błogosławię, oraz y upominam, aby miał w tym wieku swoim, pogotowiu do rozumu y lat zupełnych przyszedszy, primario boiazń Bożą przed sobą y przodków swoich y moie rodzica swego błogosławieństwo niwczym nie naruszaiąc, ieżeli życzy sobie odziedziczyć królestwo niebieskie y duszę swoię, iako skarb naydroższy temu, od którego wziol, czystą y nienaruszoną powrócić, co łaćwie dotrzyma, kiedy się temu plugawemu światu za marnościami y lada obietnicami zwodzić nie da. Ma widoczny przykład w domu swoim, którzy iedno wiary y błogosławieństwa rodziców swoich odstąpili, po dziś dzień pamiątki po sobie nie zostawili, obcy się cieszą z fortun, dobr y zbiorów onych. Matkę y dobrodzieykę swoią aby miał w należytym synowskim uszanowaniu, pamiętaiąc na one samego Boga słowa: Błogosławieństwo rodzicielskie buduie domy; przekleństwo zaś macierzyńskie z gruntu wywraca; ażeby się w niwczym nie uprzykrzał, daiąc na wolą, ale raczey na każdym mieyscu honor y sieroctwo oney do ostatniego punktu życia swoiego zaszczycał, ieżeli chce, aby onego pan Bóg w tym błogosławił. Ichmość panom opiekunom, ode mnie wysz uproszonym, aby umiał żasługować, żeby tym chętniey y miley doglądali tak samego, iako też pozostałe po mnie dobra do doyścia lat onego, oycowsko upominam. Sług pozostałych, czeladzi dworney, aby miał w respekcie y uszanowaniu, na poddanych aby nie był cięszki, osobliwie na te prawa, comem onym dał, nie następował, ale raczey utwierdził, serio upominam, pod błogosławieństwem, syna mego. Abym się też niedał silentio praeterire z moim braterskim pożegnaniem wielmożnego imści pana Jerzego Zygmunta Dunina Raieckiego—marszałka Wiłkomirskiego, starosty Kohonowskiego, proszę, aby mi szczyrym braterskim affektem swoim wybaczyć chciał, ieżelim w czym się naprzykrzył imści, gdyż nolens volens musiałem sobie consulere, abym od impeticyi częstey imci (a bezwinney) mógł być wolen, pewien będąc, że to synowi memu Jakubowi Michałowi imć nie tylko stryiem, ale y oycem krszczonym ostaie, że mi miłością swoią y łaską nagrodzić zechce, stryiowską y oycowską, o co y powtórnie proszę. A że w tey ostatniey woli moiey nie pomieniam imci za opiekuna małżonce y dziecięciu memu, proszę, niech to nie uraża, wiedząc o zabawach y zatrudnieniach prawnych imci z różnemi osobami, wolałem dalszych ichmościów prośbą moią onerować, o których łasce y miłości nie powątpiwam, że w dobrym dozorze tak syna mego, iako y dobra pozostałe maią y mieć będą, sprawuiąc się podług tey ostatniey woli moiey. Imć pana Gedeona Dunina Raieckiego—starosty Rumdorskiego, synowca mego, żegnam, oraz proszę, aby w synu moim a bracie swoim kochać chciał, gdyż ich tylko dwoie młodych, w których nadzieia domu naszego wspiera się, a nie dał się niechętnym zwodzić, ale raczey stawał ku zaszczytowi y ochronie przeciwko każdemu, któryby nań następować chciał. O co y powtórnie proszę wielmożną ieymść panią Swiętosławę Duninowną Raieckę Potocką—ienerałową Podolską, starościnę Kamieniecką, siostrę moią rodzoną, bratersko żegnam y oraz proszę, aby mi

wybaczyć chciała, ieżelim w czym woli y roskazania imści dosyć nie uczynił, pokimem zdrów y w młodszym wieku był, nie szczędząc zdrowia y fortun moich usługowałem imści, w czym się niechcę popisować, ale odsyłam do serca y pamięci imci, która mi to wzaiemną nadgrodzić obiecywała miłością, do czego, że nie przyszło, proszę, aby na syna mego Jakuba Michała, iako rodzona ciotka y dobrodzieyka wspomnieć chciała y, co łaska y miłość każe, oświadczyła, który niech także zasługuie,iako y ia, a będzie szczęśliwszym. Wielmożnego imść pana starosty Słonimskiego y samą ieymć, a moią mością panią y siostrę upraszam, aby mi wybaczyć chcieli, ieżelim co takiego wykroczył do niechęci imci, aby mi szczyrym odpuścić chcieli sercem y miłością; dziatki ichmościów wuiowskim sercem y affektem żegnam, oraz wlewaiąc na nich błogosławieństwo, którzy aby żyli y wprzódy na chwałę Bożą, na ozdobę oyczyzny y podporę przyszłey szedziwości rodziców swoich, a z synem moim pozostałym żyli w nienaruszney zgodzie y miłości, iako bracia wuieczni rodzeni, o co pilno proszę. Nie przepominam tez imciów panów Alexandra, Gedeona na Chalcach Chaleckiego—starosty Nowosielskiego, sietrzańca mego, od któregom zawsze odbierał miłość y wszelkie uszanowanie, niech tedy sam pan Bóg za to w dziateczkach błogosławi, a te, które iuż ogląda w oczach swoich we wzroście, y dalszego wieku przymnaża onym, uprzeymie życzę y winszuię, o to proszę, aby (na) pozostałego mego syna Jakuba Michała, brata wuiecznie rodzonego swego był łaskaw, nie tylko w tym dziecinnym wieku, ale za doyściem lat onego, stawał przy nim radą y pomocą. Ichmć zaś wszystkich utriusque sexus krewnych, bliskich y dalekich, in genere et specie, żegnam, a proszę, aby mi chrześciańskim sercem wybaczyć chcieli, ieżelim w czym wykroczył przeciwko affektowi dobremu ichmościów, a proszę aby (na) syna mego pozostałego byli łaskawi y nie dali onego opprimere, ale raczey chcieli protegere a malevolis. Imści pana Mikołaia Korfa—podstolego Brasławskiego y ieymć panią małżonkę imści, a synowicę moią, żegnam y oraz upraszam, aby małżonkę moią pozostałą y syna mego nie odstępowali w dobrym y złym razie, pan Bóg będzie nagrodą. Xięży ichmościów pasterzów moich miłych, a od świata mizernego wzgardzonych, żegnam, a proszę, aby mnie in votis et suffragiis suis, przed Chrystusem panem a Zbawicielem moim iedynym, codziennie nie przepominali. Sług, szlachtę, bracią moią, którzy mi wiernie służyli po kilkanaście lat, nie odmieniaiąc się, żegnam y proszę, aby wybaczyli, ieżelim w affekcie czasem się uniosł: któż bez grzechu rzuci od siebie kamień? iakom tedy wyżey upraszał małżonkę moią miłą, aby onym do naymnieyszego szeląga wypłacono było. Ci zaś, co na urzędach ostaią y maią swoie słuszne ordinarie y przychody, ieżeli się upominać będą iurgieltów swoich, y tym trzeba dosyć uczynić, proszę. Od pana Woyciecha Homereckiego częścią wzieło się gotowego, częścią zasłużone proszę małżonkę moią, aby onemu wypłacono było; a pamiętaiąc na to, że około zdrowia mego przez kilkanaście lat chodził y statecznie usługował, pięćset złotych currenti moneta aby zarazem po pogrzebie moim wypłacono było; o co proszę małżąkę moią miłą, aby w tym sumnienia mego nie obciążała. Czeladź domową (to iest wychowanków) aby miła małżonka na

tenczas, a potym syn móy mieli w respekcie, pożeniwszy onych, na pewnych gruntach osadzili, nadawszy wolność, aby lata swoie w pokoiu kończyć mogli; tym zaś, com za żywota swego dał, aby w niwczym nie byli poruszeni. Upominam syna mego, ziemian y poddanych pozostałych panu Bogu polecam, a proszę onych, aby w teyże życzliwości ostawali, przeciwko małżonce moiey y synowi memu pozostałemu, którąm iuż do śmierci moiey odbierał, od nich. Kończąc tę ostatnią wolę moią, praecaveo sobie, ieżeli mi pan Bóg daley wieku przedłuży, addendi et minuendi wolno mi będzie tak zapisem, iako też y testamentem. A teraz, panie Jezu, niech się wykonywa wola twoia święta nade mną grzesznym y upadłym stworzeniem twoim, amen! A ponieważ prawo chce mieć y potrzebuie pieczętarzów, uprosiłem ustnie y oczewisto imć niżey pomienionych do tey ostatniey woli moiey, którem swoią własną ręką od początku aż do samego końca pisałem, a imć ręce swe podpisawszy y pieczęci przycisnęli. W Czadosach pisany, a w Wilnie w roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dziewiątym, miesiąca Julii dwudziestego podpisany ten ostatniey woli mey testament. У того тестаменту при печатяхъ подписъ рукъ тыми словы: Theophil Dunin na Czadosach Raiecki—marszałek powiatu Lidzkiego, starosta Borkłoński, do tey ostatniey woli moiey, ręką mą własną od początku aż do samego końca pisaney, podpisuię *mp.* Do tey ostatniey woli wielmożnego imci pana marszałka Lidzkiego oczewisto proszony pieczętarz Michał Drucki-Sokoliński, pisarz wielkiego xięstwa Litewskiego. Do tey ostatniey woli y testamentu oryginału za ustną prożbą wielmożnego imści pana marszałka Lidzkiego podpisałem Mikołay Kazimierz Szemiot—sędzia ziemski Żmuydzki ręką swą. Do tey ostatniey woli testamentu wielmożnego imści pana Theofila Dunina na Czadosach Raieckiego—marszałka powiatu Lidzkiego, oczewisto proszony pieczętarz podpisuię Alexander Mikołay Swięcicki—podstoli Mścisławski *mpr.* А приписокъ на томъ тестаментѣ рукою самогожъ вельможного его милости пана Раецкого—маршалка Лидкого, написаный въ тые слова: Jest tegosz testamentu suplement, ręką moią własną pisany, w Kościuszyszkach, roku tysiąc sześćset ośmdziesiątego, Januaryi szóstego dnia; proszę, aby był we wszytkim przyięty, bom się na ten głównieyszy referował, przydawszy y czasem, co ocurrebat do addicyi. А подъ тымъ приписомъ также подписъ руки тыми словы: Teophil Dunin na Czadosach Raiecki—marszałek Lidzki.

Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху менованую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ.

1659 г. Ноября 29 дня.

Изъ книги № 2, за 1662 г., л. 1180.

129. Духовное завѣщаніе Маріи, господаровны Молдавской, княгини Радивиловой.

Марія Янушовая Радивилова, господаровна Молдавскихъ земель, завѣщаетъ тѣло свое похоронить по православному обряду въ Виленскомъ Св. Духовскомъ монастырѣ; а въ случаѣ непріятельскаго нашествія,—въ монастырѣ и церкви, которыя будутъ еще построены ею при школахъ (въ Заблудовѣ). Имущество свое, а именно 600,000 злотыхъ, записанныхъ ей Янушомъ Радивиломъ на имѣніяхъ Заблудовѣ и Бѣлицѣ, распредѣляетъ слѣдующимъ образомъ: 1) 200,000 возвращаетъ Виленскому Св. Духовскому монастырю, въ руки высокоуважаемаго Лещинскаго архимандрита Осипа Нелюбовича Тукальскаго; 2) на устройство Заблудовскаго монастыря и школъ при немъ и двумъ монастырямъ (муж. и женск.) при Виленскомъ Св. Духовскомъ монастырѣ 150,000 зл.; 3) Слуцкому монастырю и школамъ при немъ 100,000 зл.; 4) церковную утварь своей домовой церкви раздѣляетъ по поламъ между св. Духов. и Слуцкимъ монастырями; 5) Остальныя 150,000 распредѣляетъ между болѣе выдающимися монастырями и церквами сѣв.-зап. и юго-западнаго края;

6) На госпиталь Виленскій 1,000 зл., на Заблудовскій 500;

7) Отцу своему, Молдавскому господарю, если онъ снова возсядетъ на своемъ тронѣ, образъ страданій Спасителя и 3 серебренныхъ подсвѣчника; въ противномъ же случаѣ эти предметы должны быть переданы той церкви, при которой будетъ лежать ея грѣшное тѣло;

8) Золото и серебро свое отдаетъ кн. Радивилу, конюшему в. кн. Литовскаго;

9) Падчерицѣ своей Радивиловнѣ и Глѣбовичовнамъ отдаетъ всѣ свои платья и убранства;

10) Роксандѣ Хмѣльницкой—сестрѣ своей молитвословъ, оправленный въ золото и рубины; если же она не пожелаетъ получить его, то отдать той церкви, при которой будетъ покоиться ея тѣло;

11) Цугъ вороныхъ лошадей и бархатную карету назначетъ своему брату, ежели онъ возвратится въ Молдавію; въ противномъ же случаѣ передастъ ее своей падчерицѣ;

12) Вещи, находящіяся въ залогѣ у разныхъ лицъ, даже евреевъ, и по большей части драгоцѣнныя, поручаетъ своимъ душеприкащикамъ выкупить и передать родственникамъ;

13) Имѣнія и разныя староства передаетъ какъ родстренникамъ, такъ и постороннимъ лицамъ, какъ за долги, такъ и за заслуги;

14) Приводитъ на память долги, сдѣланные на слово и проситъ уплатить;

15) завѣщаетъ душеприкащикамъ выдать указанное въ завѣщаніи вознагражденіе всѣмъ поименованнымъ въ немъ лицамъ, и

16) Душеприкащиками назначаетъ генеральнаго Жмудскаго старосту Юрія Глѣбовича и подканцлера в. кн. Литовскаго Александра Нарушевича.

Завѣщаніе написано и подписано свидѣтелями въ Любечѣ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Августа двадцать шестого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ вторый обраными, становившисе очевисто панъ Станиславъ Подолецъ, именемъ вельможного въ Бозѣ его

милости отца Юзефа Нелюбовича-Тукальскаго, архимандриты Лѣщинскаго, старшого монастыра Виленского церкви Светого Духа, оповѣдалъ и, переносечи съ книгъ земскихъ Пинскихъ ку уписаныо до книгъ головныхъ трибунальныхъ, покладалъ выписъ съ книгъ земскихъ Пинскихъ, при оригиналѣ, тестаментъ въ Пану Богу зошлое освецоное княжны ее милости Маріи, господаровны земль Молдавскихъ, Янушовое Радивиловое—воеводиное Виленское, гетмановое великое великого князства Литовского, просечи, абы тотъ тестаментъ и переносъ съ книгъ земскихъ Пинскихъ принятъ и до книгъ головныхъ трибунальныхъ уписанъ былъ. Мы судъ тотъ тестаментъ принявши, до книгъ уписати есьмо велѣли, и слово отъ слова такъ се въ собѣ маетъ: Выписъ съ книгъ судовыхъ земскихъ повѣту Пинского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысяча шестьсотъ шестьдесятъ второго, мѣсеца Января осмьнадцатого дня. На рокахъ судовыхъ земскихъ, о трехъ кроляхъ, римскомъ святѣ, припалыхъ и въ Пинску судовнѣ отправованыхъ, передъ нами Филономъ Кгодебскимъ—судьею, Войтехомъ Дейнинскимъ—подсудкомъ, а Казимеромъ Войною—писаромъ, врадниками судовыми земскими повѣту Пинского, постановившисе очевисто панъ Бенедиктъ Русановичъ Каплинскій именемъ превелебного въ Бозѣ его милости отца Юзефа Нелюбовича-Тукальскаго—архимандрита Лѣщинского, старшого монастыру Виленского церкви Светого Духа, оповѣдалъ и переносечи съ книгъ кгродскихъ къ уписаныо до книгъ земскихъ повѣту Пинского, покладалъ тестаментъ въ Пану Богу зошлое освѣцоное княжны ей милости Маріи, господаровны земль Молдавскихъ, Янушовое Радивиловое—воеводиное Виленское, гетмановое великое великого князства Литовского, просечи, абы тотъ тестаментъ принятъ и до книгъ земскихъ повѣту Пинскаго уписанъ былъ. Мы врадъ, тотъ тестаментъ принявши, до книгъ уписать есьмо велѣли, который слово отъ слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Oyca y Syna y Ducha Świętego, stańsię ku wieczney pamięci, amen! Ponieważ każdy człowiek, na świecie żyiący, nic pewnieyszego sobie obierać nad śmierć nie może, tedy y ia Maria xiężna, hospodarowna ziem Mołdawskich, xiężna Januszowa Radziwiłowa—woiewodzina Wileńska, hetmanowa wielka wielkiego xięstwa Litewskiego, Kazimirska, Borysowska, Seyweyska, Wilkiyska, Rethowska, Bystrzycka starościna, będąc od Pana Boga chorobą nawiedzona, a zostaiąc przy dobrym rozumie, aby po śmierci moiey, gdy mię Pan Bóg naywyszszy z tego świata do chwały swey świętey powołać będzie raczy, iako strony pogrzebu ciała mego grzesznego, tak względem dyspositiey na chwałę Bożą y różnym ichmościom panom przyiaciołom moim y zapłacenia długów wszystkim kreditorom, przezemnię zaciągnionych, w tem nieszczęsnym razie rzeczypospolitey, iako też y w nagrodzeniu dworowi moiemu iakowe zatrudnenie nie było, tedy tym ostatniey woli moiey testamentem tak chcę mieć y rozporządzam: *Naprzód*, duszę moią grzeszną w ręce panu Bogu, w Tróycy świętey iedynemu, y poważney przyczynie panny Przenayświętszey poruczam, a grzeszne ciało moie upraszam pilno iaśnie oświeconego xięcia imci pana Bogusława Radziwiła — koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego, aby dawszy znać iaśnie

wielmożnemu imci panu rodzicowi, dobrodzieiowi memu, ieśli go iuż dotąd Pan Naywyższy na iego posadził stolicy, także iaśnie wielmożney ieymć paniey Roxandzie Chmielnickiey, siostrze mey miłey, nie puszczaiąc w przewłokę, porządkiem obrzędów religiey graeckiey posłuszeństwa patryarchy Konstantynopolskiego prawosławnego, w cerkwi Swiętego Ducha, w mieście Wileńskim stoiącey, a gdzieby strzeżBoże na tamten(szas)kray w zawoiowaniu nieprzyiacielskim zostawał y przez nieprzyiaciela trudności ku temu mieyscu drogę zagrodzili, tedy w monasteru y cerkwi, która odemnie przy szkołach fundowana będzie, pochować raczył. Summę sześćkroć sto tysięcy złotych polskich, mnie od iaśnie oświeconego xięcia imć pana Janusza Radziwiła—woiewody Wileńskiego, hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, pana małżonka y dobrodzieia mego, na Zabłudowiu y Bielicy listem zapisem, prawnie sprawionym y na urzędzie zeznanym, zapisaną, tym ostatniey woli moiey testamentem tak rozporządzam: *Naprzód*, summy dwakroć sto tysięcy złotych monastera bratskiego Wileńskiego, która przez ręce wysoce w Bogu przewielebnego iegomość oyca Józefa Nielubowicza Tukalskiego y ichmościów wszystkich oyców tego monastera, do mnie dana, a przeze mię, po wszystkie te czasy zawieruchów y zamieszania w oyczyznie, unosząc od niebespieczeństw zdrowie y uchodząc rąk nieprzyiacielskich, a za doyściem dobr, sumie należytych, na sustentowanie się z dworem moim obrócona iest, tedy ta według obligu mego, pomienionemu imci oycu Tukalskiemu—archimandrycie Leszczyńskiemu, starszemu tego monastera Wileńskiego, y wszystkim tego konwentu oycom danego, (o czym niżey na swoim mieyscu będzie), przez ichmościów panów exekutorów tego testamentu mego pomienionemu imci oycu starszemu Wileńskiemu, następcom imci y całemu konwentowi tego monasteru aby oddana była, pilno proszę. A potym iako listami, osobliwemi zapisani moiemi fundacyinemi, iednym półtora kroć sto tysięcy na monaster Zabłudowski, na szkoły przy nim, y na monastery dwa zakonników y zakonnic w Wilnie, przy cerkwi Swiętego Ducha brackiey, a drugim na szkoły y collegium w Słucku sto tysięcy złotych polskich, z teyże pomienioney summy sześciu kroć sta tysięcy, sposobem, w tych funduszach wyrażonym, to iest: wnosząc te półtorakroć sto tysięcy y te sto tysięcy złotych polskich na dobra moie, pod tę zwyż mianowaną summę sześćkroć sta tysięcy podlegaiących, mianowicie w tychże zapisach wyrażone, zapisała, tak y tym ostatniey woli moiey testamentem te fundusze, ieżeliby mi onych za żywota przyznać nie przyszło, y listy, osobliwie obligi, na przyznanie tych funduszów odemnie dane, utwierdzam; apparata cerkiewne moie własne maią bydź przez wielebnego oyca Martiniana Wołosewicza—kapellana mego, po połowicy, to iest, połowica tych apparat do cerkwi Świętego Ducha brackiego Wileńskiego, a druga połowica przy fundaciey moiey drugiey w Słucku, albo gdzie monaster y szkoły fundowane będą, tam zostawać y oddane być maią. Summy zaś półtorakroć sto tysięcy złotych polskich, do disposiciey moiey zostaiące, tak rozporządzam: Naprzód, na monaster Pieczarski Kiiowski dwa tysiące złotych polskich; na restawrowanie zruynowanego monastera świętego Troieckiego Słuckiego

złotych cztyry tysiące; na monastery dwa w Mińsku, przy cerkwi pod tytułem świętych Apostołów Piotra y Pawła zakonników y zakonnic, złotych trzy tysiące; do kaplice świętey Barbary, przy cerkwi świętego Michała w Kiiowie będącey, złotych tysiąc; do monastera Krońskiego złotych półtora tysiąca; do monastera Wiewieyskiego złotych półtora tysiąca; do monastera Kupiatyckiego y do cerkwi Kupiatyckiey, aby wiecznemi czasy lampa przed obrazem Panny Przenayświętszey cudownym mogła nieustaiąc gorzeć, złotych tysiąc; do monastera brackiego Słuckiego złotych pięćset; do monastera Kieydańskiego złotych pięćset; do monasterów Hrozowskich, iednego pod władzą monastera Wileńskiego, a drugiego pod władzą y posłuszeństwem archimandryey Słuckiey zostaiących, złotych pięćset; do manastera Ceperskiego złotych pięćset; do monastera Panieńskiego w Słucku, przy cerkwi świętego proroka Heliasza będącego, złotych trzysta; na cerkiew soborną Słucką złotych pięćset; na cerkiew Lubecką złotych pięćset; na cerkiew Zblańską złotych trzysta; na cerkiew Wsielubską złotych sto; na cerkiew Półbrzeską złotych sto; na cerkiew Płotnicką, aby ustawicznie przed obrazem panny Przenayświętszey cudownym nieustaiąc lampa gorzała, złotych pięćset, które pięćset złotych zostawać ma czasy wiecznemi przy bractwie Wileńskim, a od tey summy prowisia na wystarczenie do pomienioney lampy oliwy oddawana bydź ma. Na restawrowanie opadłey bursy Wileńskiey złotych tysiąc. A te wszystkie zwysz mianowane monastery, cerkwie, po odprawieniu sorokousta, albo czterdziestu służeb Bożych, służbę Bożą maią wiecznemi czasy raz w każdym tygodniu dnia sobotniego za duszę moią y rodziców moich odprawować. Miedzy inne cerkwi Słuckie, na odprawienie także sorokoustu, złotych sześćset naznaczam. Na szpital Wileński złotych tysiąc; na szpital Zabłudowski złotych pięćset leguię. Jaśnie oświeconemu hospodarowi, imci panu rodzicowi, dobrodzieiowi memu, ieżeliby go pan Bóg znowu na tronie Wołoskiego posadził państwa, obraz męki Pańskiey na tablicce śrebrney, także y lichtarzów essowych śrebrnych trzy naznaczam, który obraz y lichtarze aby imci oddane były, ichmościów panów exekutorów tego testamentu mego pilno proszę. A ieżeli inaczey nim Naywyszszy będzie ordynował, tedy iako ten obraz, tak y lichtarze przy tey cerkwi, przy którey ciało moie odpoczywać będzie, zostawać maią. Jaśnie oświeconemu xiążęciu imci panu koniuszemu wielkiego xięstwa Litewskiego śrebro moie y złoto, które przy rzeczach iaśne oświeconego xięcia imci pana małżonka y dodobrodzieia mego imć pan Karlig do Królewca zawiozł, naznaczam iaśnie oświeconey xiężnie ieymci pannie woiewodziance Wileńskiey, córce sławney pamięci xięcia imci pana małżonka y dobrodzieia mego, iaśnie wielmożnym ichmościom pannom Hlebowiczownam, starościankam Żmóydskim, kleynoty moie wszystkie, które w zastawie są, w równy podział wszystkim zapisuię, takim sposobem, że tąż moią wysz mianowaną summą, na Bielicy y Zabłudowiu zostaiącą, ichmość panowie exekutorowie testamentu mego, skupiwszy one, między ichmościów w równy podział rozdać maią; iaśnie wielmożney ieymości paniey Roxandzie Chmielnickiey — siestrze moiey miłey, xiążkę moią we złoto z rubinami oprawną naznaczam. A gdzieby się pomieniona

ieymć pani siostra moia do tey legatiey nieodzywała, tedy y ta xiążka moia przy tey cerkwi, przy którey odpoczynek grzeszne ciało moie mieć będzie, zostawać ma. Jaśnie wielmożnemu imci panu Stefanowi, woiewodzicowi ziem Mołdawskich, bratu memu miłemu, ieżeli go pan Bóg do państwa Wołoskiego przywróci, cug koni moich wronych naznaczam; a ieżeli nim inaczey ręka Boska władnąć będzie, tedy te konie s karocą, axamitem krytą, która zostaie w Seywach u imci pana Ferdynanda Rora, iaśnie oświeconey xiężnie ieymci pannie woiewodziance Wileńskiey należeć maią. Jakoż ieżeliby mię prawica Boska z tey choroby do chwały swey świętey powołać raczyła, zarazem skoro po śmierci moiey, te konie do xiężny ieymć panny woiewodzianki Wileńskiey oddane być maią. Długi zaś moie, w których mam różne zastawy, o których wie sługa móy pan Jerzy Bykowski, mianowicie: U ieymości paniey Anny Ewi Gielbrechtowey Tomaszowey Giblowey we trzech tysiącach trzech set y dwudziestu złotych w zastawie trzy pasy perłowe, ieden wielkich pereł, drugi srzednich, trzeci mnieyszych, sztuk dwie rubinowych, iedna rubinowa, druga staroświecka szafirowa z balasami, pierścień dyamentowy, pierścień szafirowy wielki, zausznice szafirowe wielkie. U imci pana Golmonta zastawa w siedmiu tysięcy złotych polskich, tenże pan Bykowski wie o tey zastawie, to iest: dwa pasy dyamentowe z rubinami, ieden, w którym sztuk dyamentowych siedm, a rubinowych sześć sztuk, drugi pas połowice rubinowy z dyamentami y rubinami, wstęga wielka dyamentowa z trzema trzęsawkami, manele wielkie dyamentowe. U ieymci paniey Dorofiiewiczowny Lithawowey zastawa w półtora tysięcy złotych, co za zastawa, osobliwy iest regestr, ieymć paniey Lithawowey własną ręką podpisany. U żydowki Lewkowey Faytelewiczowey iakie rzeczy są w zastawie, osobliwy regestr iest przez imci pana Ferdynanda Rora z Królewca przysłany y kwity z specifikowaniem w nich summ. Kleynoty przez ręce imci pana Ferdynanda Rora w pięciu tysięcach złotych u Królewczanina, imci iuż samemu panu Rorowi znaiomego, zastawione; maneli dyamentowych para, w których trzech mnieyszych dyamentów niedostaie; roża z mitrą xiążęcią rubinową ze wszystkim cała, kanaczek dyamentowy, zausznice dyamentowe, rączka dyamentowa. U imci pana Wysockiego zastawa w złotych sześciu set, to iest: kanak dyamentowy wielki, w którym kanaku wielkich sztuk czterdzieści pięć. Długi ręczne: ichmościom oycom zakonnikom całemu konwentowi monastera brackiego Wileńskiego na oblig móy dwa kroć sto tysięcy złotych polskich; zosobna imci oycu Józefowi Nielubowiczowi Tukalskiemu—archimandrycie Leszczyńskiemu, starszemu pomienionego monastera Wileńskiego, na oblig długu rękodaynego iego własney summy złotych trzy tysiące; ieymć paniey Reginie Bychowcownie Tobiaszowey Szweykowskiey złotych trzy tysiące; imci panu Janowi Berliczowi Strutyńskiemu złotych sześćset; imci panu Krzysztophowi Dowgiale Stryżce — podczaszemu Upitskiemu, złotych półtora tysiąca; imci panu Samuelowi Goleiewskiemu złotych trzy tysiące trzysta, ieymć paniey Alexandrze Skopownie Arciszewskiey, według obligu odemnie danego, wiele się pokaże, która iuż y ad rationem wzieła coś odemnie, na co ma być kwit ieymci; iegomość panu Henrykowi Estce—słudze xiążęcia

imci pana koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego, staroście, na tenczas będącemu w Wiżunach y Wiżunkach, złotych tysiąc, które miał według postanowienia moiego z teyże maiętności wybrać. Jeżeliby wybrał, tedy mu nic niewinno, a ieżeli część wybrał, a wszystkiego niedobrał, tedy mu dopłacić. Panu Prokopowi Rusinowiczowi—burmistrzowi Zabłudowskiemu, złotych sześćdziesiąt, którem pożyczyła od nieboszczyka rodzonego iego, a pokoiowego świętey pamięci xiążęcia dobrodzieia, pana małżonka mego; imci panu Hawryłkiewiczowi złotych pięćset; sukcessorowi nieboszczyka pana Langiusza, drukarza Lubeckiego, dziewięćset pięćdziesiąt cztery złote; także successorom pozostałym mieszczanina Lubeckiego Łukasza Ostapczyka, co się na liście moim, odemnie onym danym, winno być pokaże, oddane być ma; y coby się kolwiek słusznie komu winno być pokazało odemnie, tedy aby z summy z wysz pomienioney przez ichmościów panów exekutorów popłacono było, pilno upraszam. Jaśnie wielmożnemu imci panu Pawłowi Sapiezie—woiewodzie Wileńskiemu, hetmanowi wielkiemu wielkiego xięstwa Litewskiego, cessyą ciwunstwa Rethowskiego; iaśnie oświeconemu xiążęciu imci panu koniuszemu wielkiego xięstwa Litewskiego cessyę starostw, mianowicie: starostwa Kazimierskiego, Borysowskiego, Seyweyskiego y Wilkiyskiego, (wyiąwszy summę dziesięć tysięcy złotych polskich, na tym starostwie Wilkiyskim mnie prawem słusznym należącą, która do dispositiey tey nie należy), które te starostwa ichmość pomienieni prawem kupnym odemnie nabyli. Wszystkie te pomienione cessye y cały postępek do nich należący, także cessyą starostwa Bystrzyckiego imci panu Wacławowi Konstantemu Pokłońskiemu—półkownikowi iego królewskiey mości, któremu respectem zasług iego godney pamięci xiążęciu imci panu małżonkowi y dobrodzieiowi moiemu przez czas niemały, przez niego oddawanych, y względem summy, na pewnych wsiach od starostwa Borysowskiego zostaiącey, ustąpiła. Także y imci panu Konstantemu Rorowi puściłam od starostwa mego Seweyskiego wioskę, Polele nazwaną, na którąm mu cessyą dała, a że te cessye niektóre nieprzyznane są, tedy tym testamentem moim one wszytkie utwierdzam y approbuię. Imci panu Ferdynandowi Rorowi, że za żywota nie przyszło do przyznania listu zapisu zastawnego, na zastawę w summie pięciudziesiąt tysięcy złotych maiętność Bielice, która zawiedziona iest, tedy tą ostatnią wolą moią te prawo utwierdzam. Sług moich tak disponuię y uniżenie ichmościów panów exekutorów testamentu mego upraszam, aby wprzód y nadewszystko bez żadnego omieszkania każdemu według naznaczenia mego zapłacono. A nayprzód wielebnemu oycu Martianowi Wołosewiczowi — kapellanowi memu, złotych dwa tysiące, bratu zaś zakonnemu tego oyca, Sylwestrowi Mazewiczowi złotych tysiąc, które do ich własnych rąk od ichmościów panów exekutorów testamentu mego oddane być maią. Imć panu Krzysztophowi Zwiardowskiemu złotych pięć tysięcy; imci panu Jerzemu Bykowskiemu wniosłam summę cztery tysiące złotych na folwark Smołocz, od maiętności Bielice, y prawo zastawne na to dała, którego prawa że przyznać nie przyszło, tedy one z listem na przyznanie onego danym stwierdzam; temuż na oblig ręcznego długu winnam kop sto Litew-

skich; imci panu Andrzeiowi Towarnickiemu złotych dwa tysiące; imci panu Wysockiemu złotych tysiąc; imci panu Suchnowskiemu złotych półtora tysiąca; imci panu Andrzeiowi Jafimowiczowi złotych półtora tysiąca; imci panu Dadzibogowi Niewiardowskiemu złotych czterysta; panu Andrzeiowi Kołodzieżyńskiemu złotych tysiąc; ieymć paniey Rendorphowey cztery tysiąca złotych; ieymć pannie Korsakownie złotych półtora tysiąca; ieymć pannie Orańskiey pięćset złotych; pannie Marcinkiewiczównie złotych tysiąc; pani Kiiewiezowey złotych trzysta; pani Minwidowey złotych trzysta, a resztę tey summy na zapłacenie drobney czeladzi moiey wszystkiey według usług każdego. Jeżeli komu suchedni zatrzymane y niezapłacone być pokażą, aby żaden na mię nie utyskował y to na duszy moiey ciężaru nie czyniło, żeby oddano było y popłacono, przez miłosierdzie Pańskie, iegomość panów exekutorów upraszamy. O co y powtore, aby ta reszta na to y na szpitale różne, żeby za duszę moią maiestat Pański błagali, obrócona była, ichmość panów exekutorów proszę, aby tego pilno postrzec raczyli, jakoby ta ostatnia wola moia nienarusznie w swoiey zostawała klubie, iakoż każdego, tę wolę moią ostateczńą naruszaiącego, na straszliwy sąd Pański pozywam. Summa dziesięć tysięcy złotych polskich, na dzierżawie moiey Wilkiiskiey będąca, mnie prawem kupnym należąca, przez ichmościów panów exekutorów tego testamentu mego, iako nayprędzey po żywocie moim u imci pana dzierżawcy tego starostwa odyskana y na apparat pogrzebowy około ciała mego obrócona ma bydź, ponieważ żadney w gotowiznie summy po żywocie moim w szkatule nie zostawuię. A ia, już kończąc ten ostatniey woli moiey (będąc przy pamięci y dobrym rozumie) dispositią, za protectora maiętności y poddanych moich naiaśnieyszego maiestatu iego królewskiey mości, pana nam szczęsliwie panuiącego, iako po Panu Bogu wszytkich wdów y sierot opiekuna, exekutorami zaś tego testamentu mego, iaśnie wielmożnego imci pana Jerzego Hlebowicza—ieneralnego xięstwa Żmóydzkiego starosty, y iaśnie wielmożnego imci pana Alexandra Naruszewicza—podkanclerzego wielkiego xięstwa Litewskiego upraszam, trzymaiąc to po miłościwey łasce ichmościów, iż iako za żywota mego w kożdych okazyach łaskawie mnie stawić y wysoką, a poważną radą swoią trudności moie sieroce wspierać raczyli, tak y po żywocie moim, z osobliwey chrześciańskiey powinności, tego postrzec, aby według tey ostatniey woli moiey tak legatie na cerkwie y monastery y szkoły, iako naznaczenie dłużnikom y sługom moim, co komu należy, iako naprędzey pooddawano było, nie zaniechaią. A iaśnie oświeconego xiążęcia imci pana koniuszego wielkiego xięstwa Litewskiego, iako osobliwego moiego po panu Bógu dobrodzieya, aby z osobliwey swoiey ko mnie łaski o wszystkim tym woli moiey rozrządzeniu wiedzieć y iakoby ta moia wola niwczym y w naymnieyszym punkcie, nienaruszona zostawała, y do skutku przywiedziona była, aby wysoką swoią powagą Pańską w to się włożyć raczył, pokornie upraszam. Który to ostatniey woli moiey zawieraiąc testament, ręką się moią własną do tego mego testamentu podpisawszy, y pieczęć przycisnąć rozkazałam; do którego y ichmość panów przyiacioł moich, ludzi zacnych, niżey na podpisach rąk ichmościów imiony pomienio-

nych, za pieczętarzów uprosiłam. Którzy ichmość za ustną y oczewistą prośbą moią przy pieczęciach swych do tego testamentu mego podpisać raczyli. Pisan w Lubeczu, roku tysiąc sześćset piędziesiąt dziewiątego, miesiąca Nowembra dwudziestego dziewiątego dnia. У того тестаменту при печатехъ подписъ руки тыми словы: Marya xiężna Radziwiłowa. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie wielmożney xiężny ieymci pani Radziwiłowey, woiewodziney Wileńskiey, do tego testamentu, iako będący przy sprawowaniu onego, Jan Kiersnowski—sędzia ziemski Nowogrodzki, starosta Dziewieniski; ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od iaśnie oświeconey xiężny ieymci paniey Radziwiłowey—woiewodziney Wileńskiey, do tego pisanego testamentu, iako będący przy tym, ręką się własną podpisuię: Jan z Charleża Charliński—łowczy y podwoiewodzy Nowogrodski; proszony do tego testamentu pieczętarz podpisałem Alexander Kaznowski ręką. А суспепта на томъ тестаментѣ въ тые слова писана: Roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego, miesiąca Januarii dwudziestego czwartego dnia, imci pan Jan Sofronowicz ten testament do akt podał. Przyiał Stephan Stoianowicz, na ten czas namiesnik grodu Pińskiego. Который тотъ тестаментъ, за потребованіемъ его съ книгъ кгродскихъ до книгъ земскихъ повѣту Пинского, есть уписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ нашими врадовыми печатьми и съ подписомъ руки мене писара высоце въ Бозѣ превелебному его милости отцу Юзефу Яну Нелюбовичу Тукальскому—архимандритѣ Лещинскому, старшому монастыря Виленского, есть выданъ. Писанъ въ Пинску. У того выпису земского Пинского печати притисненые двѣ, а подписъ руки тыми словы: Казимеръ Война—писаръ земскій Пинскій.

Который тотъ тестаментъ выписъ, за перенесеніемъ съ книгъ земскихъ Пинскихъ, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть уписанъ.

1667 г. Февраля 4 дня.

Изъ книги № 6, за 1667 г., л. 27.

130. Духовное завѣщаніе Сильвестра Войны Оранскаго.

Сильвестръ *Война Оранскій* завѣщаетъ своимъ дѣтямъ тѣло свое похоронить въ Жижемской церкви; при этомъ на священника и церковь назначаетъ данину (двѣ уволоки земли, ссыпку хлѣба) и требуетъ отъ дѣтей и потомковъ строгаго ея исполненія. Имущество свое движимое и недвижимое распредѣляетъ поровну между сыномъ и дочерью; относительно сына, какъ несовершеннолѣтняго, требуетъ, чтобы онъ отданъ былъ въ іезутскія школы. Чтобы не было между родственниками споровъ о правахъ владѣнія, Война приводитъ на память всѣ подробности полюбовнаго раздѣла всѣхъ имѣній между братьями, которое совершено было подъ наблюденіемъ старшаго брата, бывшао Пинскаго и Туровскаго епископа. Опекунами назначаетъ Паца и другихъ знакомыхъ и родственниковъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Мая второго дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ

на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Станиславъ Подолецъ, оповѣдалъ, покладалъ и въ способъ переносу, при самомъ оріиналѣ, до актъ подалъ екстрактъ съ книгъ кгродскихъ Лидскихъ, зъ уписаньемъ въ немъ самого оріиналу тогожъ тестаменту зошлого его милости пана Сильвестра Войны Оранского, въ речи въ немъ выражоной справленого, просечи, абы тотъ екстрактъ принятъ, актыкованъ и до книгъ головныхъ трибунальныхъ Виленскихъ былъ уписанъ. Который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ: Выпись съ книгъ кгродскихъ повѣту Лидского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ семого, мѣсеца Февраля шестнадцатого дня. На врадѣ кгродскомъ Лидскомъ староства яеневельможного его милости пана Александра Нарушевича—подканцлерого великого князства Литовского, Лидского, Мядельского, Любошанского и Пенянского старосты, передо мною Адамомъ Нарбутомъ—подстаростимъ Лидскимъ, постановившиее очевисто земенинъ господарскій повѣту Лидского его милость панъ Криштофъ Казимеръ Бердовскій, оповѣдалъ, покладалъ и до актъ до книгъ кгродскихъ Лидскихъ подалъ тестаментъ въ Богу зошлого небощика его милости пана Сильвестра Войны Оранского, водлугъ права справленый, на речь въ немъ ниже менoвите описаную даный и належачій потомству его милости, просечи, абы тотъ тестаментъ до книгъ кгродскихъ Лидскихъ Виленскихъ былъ уписанъ, который уписуючи въ книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Trójcy świętey iedynego, niech się stanie ku wieczney pamięci, amen! Ja Sylwester Woyna Orański—ziemianin iego królewskiey mości korony Polskiey y wielkiego xięstwa Litewskiego, powiatu Lidzkiego, zeznawam tym moim testamentem ostatniey woli mey rozporządzeniem, wiedząc o tym, iż na tym świecie niemasz pewnieyszego nad wyrok Boski, na naród ludzki wydany, że kto się na ten świat rodzi, śmiercią pieczętować musi, zaczym ia, lubo będąc chorobą od pana Boga nawiedzony, iednak na ciele y umyśle przy dobrey pamięci, według porządku y zwyczaiu chrześciańskiego katholickiego takowe ostatniey woli mey czynię rozporządzenie y testament: *Naprzód*, ieżeli mię pan Naywyższy s tey choroby do chwały swey świętey powoła, ia duszę moią grzeszną przez świętego anioła stróża mego panu Bogu, od którego w mizerne ciało moie wlane iest, oddawszy, upadam płaczliwie stękaiąc do miłoserdzia nieskończonego naywyszego maiestatu iego świętego, prosząc pokornie, aby, przez niewinną mękę przedwiecznego syna swego, pana Jezusa Chrystusa, za przyczyną przenaświętszey panny y matki Bogorodzicy y wszystkich świętych, wszystkie ciężkie grzechy moie, iako ociec miłosierny odpuściwszy, miłosiernym na strasznym sądzie swoim być raczył; a ciało moie grzeszne, iako ziemia iest, ziemi też oddaię, które w cerkwi mey Żyżemskiey, zdawna za antecessorów moich w maiętności Żyżmie fundowaney y zbudowaney, w powiecie Lidzkim, gdzie y małżonka moia miła, zeszła w Bogu ieymość pani Halszka Gieysztorowna leży, przez miłe dziatki moie imć pana Andrzeia Konstantego Godebskiego—stolnika powiatu Pińskiego,

zięcia mego miłego, y małżonkę imci, a córkę moią miłą przez panią Barbarę Woyniankę Orańską y przez miłego syna mego pana Jana Woynę Orańskiego, ze mszami świętemi pogrzebowemi, nagrodzeniem za pracę kapłanom y opatrzeniem iałmużną ubogim za duszę moią w tey cerkwi Żyżemskiey, w sklepiku, na ciało moie grzeszne za żywota mego przez mię samego zbudowanym, nie prolonguiąc czasu, przy zgromadzeniu ichmościów panów przyiacioł moich y sąsiad okolicznych, na przeprowadzenie y pochowanie ciała mego grzesznego od miłych dziatek moich wezwanych, bez pompy wielkiey tego świata utściwie pochowane ma bydź. Na który pogrzeb móy imć pan stolnik Piński, zięć móy z panią małżonką swoią, a córką moią, spólnie z synem moim panem Janem Woyną Orańskim, maią przedać konia mego, gniadego rumaka. A ieśliby y tego komu spieniężywszy potrzebom pogrzebowym nie wystarczyli, tedy z krescencii, po mnie pozostałey, spólnie z sobą maią koszt ważyć. A cerkiew moią Żyżemską, zwyż mianowaną, według votum mego dawnego y według ustąpienia za żywota mego w possessyą wielebnemu oycowi świeszczennikowi Żyżemskiemu Theodorowi Wołczkowi gruntu włok dwie, nazwanych Tatarsczyzna y Zarubowsczyzna, we wsi mey wielkiey, nazwaney Kniazikowcach, w powiecie Lidzkim, nad rzeką Żyżmą leżących, ze wszelakiemi przynależnościami y pożytkami, tak iako się same w sobie maią, do tego dwóch poddanych: Dzienisa Rabienicza, drugiego Bartosza Koiankę, na dwóch czwiercinach gruntu osiadłych, w teyże wsi Kniażikowcach domami mieszkaiących, z żonami, dziećmi, z gruntem ich, na którym siedzą y z ruchomością ich, z wołami, końmi, bydłem rogatym y nierogatym, z powinnością, robotą y s posłuszeństwem ich wszelakim pomienionemu wielebnemu świesczennikowi Żyżemskiemu Theodorowi Wołczkowi y następcom iego, aby chwała Boża w tey cerkwi Żyżemskiey nigdy nie ustawała, tym testamentem moim wiecznemi czasy leguię y zapisuię. A ku temu na tąż cerkiew Żyżemską, na kożdy rok z maiętności mey Żyżmy oycowi świesczennikowi Teodorowi Wołczkowi y następcom iego beczkę pszenicy, drugą beczkę żyta Wileńskiey miary, garniec wina na ofiarę dziatki moie miłe imć pan stolnik Piński, z panią małżonką swoią, a córką moią, także y syn móy pan Jan Woyna Orański, spólnie z części swoich, sobie należących, oni sami y successorowie ich dawać na wieczne czasy powinni będą, tym testamentem moim leguię y zapisuię. A pomieniony wielebny ociec świesczennik Żyżemski Theodor Wołczek y po nim następcy iego, maią y powinni będą do śpiewania dziaka swym kosztem chować, obliguiąc y upraszaiąc wielebnego oyca świesczennika Żyżemskiego Theodora Wołczka y potym następców iego, aby we śrzodę y w sobotę na każdym tygodniu na wszystkie przyszłe wieczne czasy za duszę moią y małżonki mey y antecessorów moich mszy święte odprawowane były. Których legaty mey dziatki moie y successorowie ich naruszać prawem y niiakim sposobem nigdy wiecznemi czasy niemaią y mocy mieć nie będą; ale owszem swym kosztem spólnym cerkiew Żyżemską naprawować, pokrywać, a ieśliby zgniła, tedy y nową pobudować powinni będą, oni sami y successorowie ich, których o to każdego następuiącego

na tę legatią moią y w niedosić uczynieniu tey legaty mey na straszny sąd Pański pozywam. A co się tknie maiętności mey Żyżmy, w powiecie Lidzkim nad rzeką Żyżmą leżącey, która maiętność po zeszłym w Bogu godney pamięci imć panu Krzysztofie Jelskim—stolniku Mścisławskim, bracie mym ciotecznym y z równego działu od braci mey rodzoney, za zrzeczeniem się s tey maiętności Żyżmy za uczynieniem onym dosyć odemnie w zapłaceniu za części, rodzonym moim w tey maiętności Żyżmie należących, na mnie Sylwestra Woynę Orańskiego ogulnie w possessyą wieczystą przyszła, którey to maiętności mey Żyżmy leżącey y ruchomey, iż iakom pierwiey połowę imć panu Andrzeiowi Konstantemu Godebskiemu — stolnikowi powiatu Pińskiego, zięciowi memu miłemu tylko względem starszeństwa małżeńskiego, a małżonce imci, córce mey miłey, paniey Barbarze Woyniance Orańskiey, iako aktorce, tak za summę pienięndzy spadkową, testamentem od nieboszczki imć pani Krysztophowey Jelskiey—stolnikowey Mścisławskiey zapisaną y po paniey Halsce Gieysztorownie, małżonce mey, na córkę moią należącą, iako też y z miłości mey rodzicielskiey ku tey córce mey,—a drugą połowę teyże maiętności mey Żyżmy leżącey y ruchomey z teyże miłości mey rodzicielskiey przerzeczonemu synowi memu miłemu panu Janowi Woynie Orańskiemu, to iest, na równe dwie części córce y synowi memu tę maiętność Żyżmę za żywota mego prawem wieczystym zapisałem y na urzędzie ziemskim Lidzkim przyznałem, tak y teraz, pobłogosławiwszy tymże dziatkom moim miłym, córce y synowi memu, wpół na równe dwie części tę maiętność Żyżmę, tak w budowaniu dwornym y gumiennym, iako w siedlisku dwornym starym, w ogrodach owosczowych, sadach owocowych y w chmielowych, w gruntach pognoynych y w prostych, łąkach, sianożęciach, w dębinach, borach, lasach, gaiach, zaroślach, w ostępach zwierzynnych, w pszczołach, we dworze y w barciech, w lesie będących, w łowieniu ryb, bobrów y wyder w rzece Żyżmie y ze młynem, nad rzeką Żyżmą stoiącym, spólnie tak mliwo, iako y miarki na dwie części, iakże y z krescentią zboża wszelkiego gotową, w swirnach y w gumnach będącą y w polu na zimę zasianą, do tego w boiarach, poddanych y we wszelakich przychodach, przynależnościach y w pożytkach od mała do wiela, wszystko wpół na dwie równe części pomienionym miłym dziatkom moim, córce y synowi memu wiecznemi czasy tym testamentem moim leguię y zapisuię y prawo moie piersze przyznane, tymże dziatkom moim należące, tym testamentem moim wiecznemi czasy utwierdzam y pomienionemu synowi memu miłemu, panu Janowi Woynie Orańskiemu latha przyznawam, który że ieszcze do swey perfekcii nie przyszedł y o sobie radzić nie może, *tedy aby się do nauk do ichmościów oyców iezuitów collegium Wileńskiego udał y tam trwał, aż do swey perfectii przyidzie.* A iegomość pana Andrzeia Konstantego Godebskiego—stolnika Pińskiego, zięcia mego miłego y małżonki iego mości, a córki mey miłey, paniey Barbary Woynianki Orańskiey, upraszam za dozorców życzliwych temu synowi memu, obowiązuiąc onych boiaznią Bożą, aby pieczą y staranie iako swoi nad nim mieli y łaskawie się według Boga życzliwie z nim obchodzili, niwczym nie krzywdząc onego, ale owszem prowadząc go do wszego dobrego,

zdaiąc mu słuszną prowizyą z części iego, s krescentii przychodzącey, to iest, iako nagrodę od gospody, gdzie będzie stał, tak iego inspektorowi y samemu na potrzeby iego dodaiąc kosztu y nakładu, a do tego aby dług móy, na mnie włożony, to iest, legatią nieboszczyka w Bodze przewielebnego imć xiędza Pachomiusza Woyny Orańskiego—episkopa Pińskiego y Turowskiego, rodzonego mego, na cerkiew Żyrowicką złotych pięćset, do Wilna do cerkwi świętey Tróycy złotych pięćset, do Pińska do cerkwi soborney Panny nayświętszey złotych pięćset, wszytkie półtora tysiąca złotych imć pan stolnik Piński, zięć móy miły, z panią małżonką swoią, a córką moią miłą, panią Barbarą Orańską, z maiętności Żyżmy, tak z części swey, sobie należącey, iako y z części syna mego, pana Jana Woyny Orańskiego, na to nie obciążaiąc długami części iego, ale s krescentii, z pożytków przychodzących, iako życzliwi dozorcy za wiadomością iednak syna mego, na te wszystkie trzy klasztory, zwysz mianowane, przez lat pięć na kożdy rok po stu złotych, to iest, z obudwuch części maiętności Żyżmy trzysta złotych co rok oddawali y wypłacali. A zechcè li syn móy o swym prędzey, nim się summa wypłaci, wiedzieć, tedy iuż syn móy, wziowszy część swą w dzierżenie swe sam starania swego przykładaiąc, z swoiey części, także y imć pan stolnik Piński z panią małżonką swą z części swey ten dług móy spólnie, tak, iako się wyszey pomieniło, wypłacać powinni będą. Przytym y mnieysze dłużki moie, mianowicie, iego mości xiędzu Chrzanowskiemu—przeorowi zakonu świętego Augustyna, na Zarzeczu w Wilnie zostaiącemu, na kartę moią resztę długu nieboszczyka imć pana Jelskiego, brata mego, niewypłacaną, złotych trzydzieści, a panu Alexandrowi Gierbiedziowi złotych piętnaście, ciż dziatki moie znosić y płacić maią. A co się tknie ichmościów panów rodzonych moich, iego mości xiędza Pachomiusza—episkopa Pińskiego y Turowskiego, imć pana Jakuba y imć pana Józepha y potomstwa nieboszczyka pana Mikołaia Woynów Orańskich, tak względem równego działu między nami w maiętności naszey oyczystey wieczystey, Łaskow y Orany nazwanych, w woiewodstwie Wołyńskim, a w powiecie Włodzimierskim leżących, iako y maiętności spadkowey, Żyżma nazwaney, w Lidzkim powiecie leżącey, po ciotecznym bracie naszym imć panu Krzysztophie Jelskim—stolniku Mścisławskim, na nas prawem przyrodzonym do równego działu spadłych y należących, to tym testamentem moim ostatniey woli mey tak lucyduię y oznaymuię, iż, za włożeniem się miedzy nas ludzi zacnych ichmościów panów przyiacioł y medyiatorów naszych, czyniąc miedzy nami równą coaequatią, imć xiądz episkop Piński y Turowski za część swą w maiętności Żyżmie wzioł odemnie cztyry tysiące złotych polskich, imć pan Jakub Woyna Orański—sędzia ziemski Czernihowski y iego mość pan Józeph Orański—horodniczy Włodzimierski, z rownego działu za części swe kożdy po cztyry tysiące złotych, osobliwie za część nieboszczyka iego mości pana Mikołaia Orańskiego, na córkę nieboszczykowską, na panię Zophią Orańską, synowicę naszą należącą, respektem opieki iegomość pan sędzia ziemski Czernihowski z iego mość panem horodniczym Włodzimierskim, iako bliżey mieszkaiąc, wzieli odemnie cztery tysiące złotych, na co mam od ichmościów sobie dane y przyznane skrypta, kwitacye

y zrzeczenia z maiętności Żyżmy; a piąta część tey maiętności Żyżmy na mię samego spada y należy; takowym tedy prawem ta pomieniona maiętność Żyżma mnie wiecznością należała, a po mnie po żywocie moim na pomienione dziatki moie na równe dwie części, według prawa mego wieczystego przyznanego y według tego testamentu mego, spadać y należeć ma wiecznością. A co się tknie summy pieniędzy, po nieboszczyku w Bodze wielebnym episkopie Pińskim—bracie naszym, u imć pana Krzysztofa Reszki—rotmistrza iego królewskiey mości, szwagra naszego, półsiódma tysiąca złotych będących, do równego działu nam trzem braci rodzoney należących, iż imć pan sędzia y pan horodniczy rodzeni moi ichmć, wszystką tę summę pieniędzy odyskawszy, na siebie obrócili, do tego styrt czterdzieści kilka różnego zboża w maiętności Łaskowie y Oranach, po tymże iegomości zostałych, miedzy się obadwa, mnie nic nieudzielaiąc, iako do równego działu należącemu, rozebrali, tedy ichmościom dziatkom moim te części moie, mnie należące, iako summy pieniężney, tak y zboża, a do tego obligi moie dwa, ichmć dane, ieden na złotych sześćset, a drugi na złotych pięćset, nic niewinne, iuż wypłacone, u siebie zatrzymane, oddać maią. A gdzieby bracia moi dziatkom moim tych części, mnie należących y obligów moich wrócić y oddać nie chcieli, tedy o to z ichmościami pany bracią moią dziatkom moim wolność zostawuię prawem czynić, do tego, iż co iegomość pan Kazimierz Giedroyć s panią małżonką swoią, bywszą panią Mikołaiową Orańską, bratową moią, ratione panny Zophii Orańskiey—synowicy mey, którey ia nic nie winienem y żadnych należytości iey mości, tak po oycu oney, iako y po stryiach ieymci, do siebie nie brałem y nie zabierałem, zaczowszy prawem czynić z iego mości panem sędzią ziemskim Czernihowskim y z iegomość panem horodniczym Włodzimierskim, rodzonemi memi, którzy ichmość te cztyry tysiące złotych, należących tey to pannie synowicy naszey, w opiekę do siebie zaczętą (?) w maiętności Żyżmie należącą, odemnie Sylwestra Woyny Orańskiego wzieli, a potym fortelnie będącemu mnie choremu, nie wiem ieśli z wiadomością ichmość panów rodzonych moich, roku blisko przeszłego. w trybunale w Wilnie w niewiadomości mey dekret w niestaniu moim otrzymali, którym dekretem, przyłączywszy mnie niewinnego do tey sprawy, na skuteczną rozprawę w tey sprawie otrzymali remissyą do ziemstwa Pińskiego, gdzie ia, z przestrogi dobrych ludzi, wyiowszy widymusem ten dekret trybunalski, chcąc się z niewinności mey usprawiedliwić, sam będąc barzo chorym, posyłałem z listem moim do ichmościów panów urzędników ziemskich Pińskich w roku ninieyszym na roki Trzykrolskie; a że te roki dla trwog, od ordy pod tenczas zaszłych, nie doszły, tedy y potym dziatki moie z tey niewinności takowym sposobem, iako w tym testamencie wyraził, wywieść się maią. Na ostatek tym testamentem moim obiaśniam sprawę moią z ichmościami xiężą bernardynami Iwieyskiemi, którym ia Sylwester Woyna Orański, za legatią nieboszczyka iego mość pana Jelskiego—stolnika Mścisławskiego, pierwiey złotych dwa tysiącá, a potym według testamentu samey imć paniey Jelskiey, legatią znosząc z maiętności Żyżmy, wszystkiego złotych trzy tysiące dwieście złotych, według dekretów trybunalskich koła duchownego, oddałem y dosyć uczyniłem. Na

co mam od ichmościów xięży starszych Jwieńskich y od iegomość pana podsyndyka ichmć kwitacye prawne y wrócone od ichmościów sobie sprawy, które u ichmościów eliberowałem, zaczym iuż ichmć xięży Jwieńskim nic nie winienem y po mnie dziatki moie od ichmościów w pokoiu zostawać maią. Przytym o zginienie spraw moich niektórych pewnych, według processu mego zaniesionego, gdzieby się pokazały u kogo te sprawy, dziatkom moim wolność zostawuię z każdym takowym prawem czynić y we wszystkich zachodzących terminach prawnych dziatkom moim spólnym kosztem y nakładem y spólnie odpowiadać wolno będzie. Długi zaś winne u różnych kredytorów: u imć pani Halszki Raieckiey Krzysztophowey Potockiey na oblig złotych trzysta, u imć pana Mikołaia Radoszyńskiego, podstolego Lidzkiego, na oblig złotych sto, u imć pana Krzysztopha Skindera, sędziego grodzkiego Lidzkiego, na oblig złotych sto, te wszystkie summy pieniężne wpół dziatkom moim, córce y synowi memu, leguię y zapisuię, y odyskiwać onym wolność zostawuię, a odyskawszy na swoie potrzeby obrócić maią. A po takowych wszystkich legatiach moich moie ochędostwo, szaty, konie, bydło, rogate y nierogate y sprzęt domowy wszystek, mianowicie: kuntusz móy czarny adamaszkowy, popielicami Moskiewskiemi świeżemi podszyty, wszystek kuntusz czarny falendyszowy podszyty lisami, z żupanem, kuntusz czarny podszyty wilkami, czapka fiałkowa falendyszowa ogonkowa, czapka ceglasta aksamitna, sobola czapka aksamitna, karmazynowa sobola, kieca iedna nowa, druga ponoszona, materac adamaszkowy stary, kobierców dwa, kilim perski ponoszony, muszkietów para, bandoletów para, pistoletów para, ładownic dwie, prochownice, obuch, szabla oprawna złocista, druga szabla w kapie powszednia, łyżek sześć srebrnych, kubków srebrnych dwa, blach do husarsczyzny dwie, kocioł piwny, alembik, kociołków małych kuchennych dwa, panewek cztyry, flasz garcowych cynowych cztyry, flasz półgarcowych cztyry, flaszek kwartowych sześć, flaszek półkwartowych trzy, naliwka cynowa, półmisków cynowych dwadzieścia ieden, mis wielkich dziewięć, srzednich półmisków cynowych pięć, przystaweczek cynowych pięć, talerzy cynowych piętnaście, rydwan móy ze wszytkim, koni gniadych cztery, dwa młode, a dwa stare, klacz dropiata młoda, co w cugu chodziła, konik maslaty, konik gniady; bydła wielkiego: krów z cielęty y na ocieleniu ośm, podciołków większych y mnieyszych trzynaście, owiec czternaście, wielkich swiń czternaście, podswinków sześcioro; do tego szkatułę moią y skrzyni wielkie y wszystek sprzęt domowy, cokolwiek iest y po mnie zostaie, co się pomieniło y nie pomieniło, to wszytko synowi memu miłemu panu Janowi Woynie Orańskiemu tym testamentem moim wiecznemi czasy leguię y zapisuię, oddaliwszy od tego córkę moią panią Barbarę Orańską, któréy ia za żywota mego według prawa mego przyznanego w ochędostwie y w bydle dosić uczyniłem, iednak te wszytkie ochędostwo, rzeczy y bydło, nim do perfekcyi swey syn móy przydzie, przy imć panu stolniku Pińskim y małżonce imci, a córce mey miłey zostawać maią. A potym gdy zechce wiedzieć syn móy o swym, maią to wszytko onemu w całości wrócić y oddać bez krzywdy. Jeymć pannie Joannie—ihumieni Pińskiey, siestrze mey rodzoney, leguię parę kobierców, ieden

żółty, a drugi czerwony ponoszony, teyże klacz moią siwą zrzebną, do tego złotych siedmdziesiąt; u imć pana Glińskiego — siestrzana mego, na kartę siostra moia odyskać ma sobie. Czeladzi mey, panu Piotrowiczowi, winienem kop dwanaście, panu Żylińskiemu za dwoie suchedni złotych dwanaście; dziatki moie oddawać maią. Heliaszowi Marszewskiemu byczka y krowkę leguię, który na włoce gruntu zostaie, ma na służbie dworney zostawać y podczas pospolitego ruszenia służbę woienną odprawować. Iwusiowi krówkę y wolność leguię, wolno mu będzie służyć y nie służyć; forysiowi byczka, Jakubkowi byczka, Kuczurze złotych sześć zasłużonego. A ieśli ten rok będzie służył, tedy dziewięć złotych onemu dać maią; Fiałkowskiemu byczka; Czeszkowi memu żupan czarny. Co kolwiek bydła legowałem, tedy s tego bydła, com synowi memu zapisał, dziatki moie oddać czeladzi mey powinni będą bydłem. Kaftanik móy złotogłowowy na cerkiew leguię. A na ostatek waruię, iż dziatki moie spólnym kosztem pospolite ruszenie z maiętności Żyżmy odprawować maią y podatki wszelkie do skarbu iego królewskiey mości y rzeczy-pospolitey, nie krzywdząc ieden drugiego, oddawać maią spólnie. Sprawy wszystkie stare wieczyste przy córce mey, iako przy starszey, teraz zostawać maią. A gdy przydzie do perfectii syn móy, tak maiętnością Żyżmą samą, leżącą y ruchomą, z boiarmi y poddanemi miedzy się równo bez krzywdy podzielić się y sprawy miedzy sobą rozebrać maią, przy bytności ichmościów panów przyiaciół y medyatorów. Do tego rozdziałku z obu stron od dziatek moich użytych, a od zachodzących krzywd od kogo kolwiek za obrońców synowi memu upraszam iaśnie wielmożnego imć pana Michała Kazimierza Paca — kasztelana Wileńskiego — hetmana wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, mego wielce miłościwego pana y dobrodzieia, którego za żywota mego osobliwey ia doznawałem pańskiey łaski, tak rozumiem, y po żywocie moim tęż miłość pańską swą oświadczaiąc, obrońcą y dobrodzieiem synowi memu zechce być. Imć pana Macieia Olszewskiego — podsędka Lidzkiego y imć pana Adama Narbuta — podstarościego Lidskiego, iako za żywota mego po ichmościach doznawałem łaski sobie, zaczym y po żywocie moim proszę wielce ichmościów, aby byli łaskawymi obrońcami synowi memu. A imć pana Andrzeia Godebskiego — stolnika powiatu Pińskiego, zięcia mego, spólnie z małżonką iego mości, córką moią miłą, iakem wyszey namienił ichmościów za dozorców, tak y teraz proszę, aby byli życzliwemi dozorcami synowi memu miłemu. A nie mogąc zasiądz dla odległości mieysca urzędników ziemskich grodzkich powiatu Lidzkiego do sprawienia tego testamentu mego, iednak byli ludzie zacni, ziemianie iego królewskiey mości Lidzkiego powiatu, do tego testamentu mego sprawienia wokowani, do którego testamentu pisanego, ia Sylwester Woyna Orański, pieczęć swą przyłożywszy, ręką moią podpisałem y ichmość panów przyiacioł, sąsiad moich okolicznych, ustnie y oczewisto o przyłożenie pieczęci y o podpis rąk ichmościów do tego testamentu mego uprosiłem, którzy się tu niżey do tego testamentu mego rękoma swemi podpisali. Pisan na Żyżmie, roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmego, miesiąca Februarii czwartego dnia. У того тестаменту при печатяхъ

подписъ рукъ ихъ милостей пановъ печатаровъ тыми словы: Do tego testamentu mego—Sylwester Woyna Orański. Do tego testamentu woli imci pana Sylwestra Woyny Orańskiego ustnie oczewisto proszony pieczętarz Daniel Kazimierz Prokopowicz—komornik Lidzki, ręką się moią własną podpisuię. Do tego testamentu proszony pieczętarz Mikołay Gudzieiewski. Do tego testamentu proszony pieczętarz od imć pana Sylwestra Woyny Orańskiego Jan Kazimierz Wilbik ręką swą. Jako będąc przy sprawowaniu tego testamentu imć pana Sylwestra Woyny Orańskiego, za prożbą samego imci, ręką moią podpisałem Maciey Arawinko—ieneral iego królewskiey mości powiatu Lidzkiego ręką swą.

Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ черезъ особу взвышъ менованную до актъ книгъ кгродскихъ Лидскихъ, есть до книгъ уписанъ, съ которыхъ и сесь выпись подъ моею врадовою печатью его милости пану Андрею Константому Кгодебскому—стольнику повѣту Пинского и малжонцѣ его милости, паней Барбарѣ Войнянцѣ Оранской и его милости пану Яну Войнѣ Оранскому есть выданъ. Писанъ у Лидѣ. У того экстракту печать врадова притиснена, а подписъ руки писарское тыми словы: Янъ Михалъ Нарбутъ — городскій Лидскій писарь. Скорикговалъ Дмитровичъ. Который же тотъ екстрактъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ принятъ, актыкованъ и уписанъ.

1668 г. Іюня 26 дня.

Изъ книги № 8, за 1668—1669 г., л. 402.

131. Духовное завѣщаніе Андрея Курбскаго, маршалка Упитскаго.

Упитскій маршалокъ Андрей Курбскій Ярославскій завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ одномъ изъ р.-кат. костеловъ по обрядамъ р.-катол. церкви; при похоронахъ выдать бѣднымъ милостыню, а ксендзамъ вознагражденіе въ размѣрѣ 200 злотыхъ; все свое имущество движимое и недвижимое записываетъ своей женѣ и только половину имѣнія Рогова записываетъ сестрѣ. Опекунами своей женѣ назначаетъ разныхъ близкихъ и родственныхъ лицъ, какъ съ своей, такъ и жениной стороны.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ шестьдесятъ девятого, мѣсеца Генвара десятого дня.

Передъ нами судьями каптуровыми воеводства Виленского, на зъѣздѣ сеймику конвокацийного въ року прошломъ тысеча шестьсотъ шестьдесятъ осьмомъ згодне обраными, постановившисе очевисто у

суду панъ Миколай Жуховскій, оповѣдалъ, покладалъ и ку актыкованью до книгъ каптуровыхъ воеводства Виленского подалъ тестаментъ зошлого зъ сего свѣта годное памети вельможного его милости пана Андрея Ярославскаго Курпского — маршалка повѣту Упитского, особомъ въ нимъ выраженымъ служачій, просечи абы тотъ тестаментъ былъ до книгъ каптуровыхъ воеводства Виленского принятъ, актыкованъ и уписанъ; который принявши а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ себѣ маетъ:

W imię Boga Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Tróycy świętey iedynego, amen. Rzecz wszelka, kromia pana Boga, który iest sam alfą y omegą, początek swóy ma y koniec mieć musi. Toż y człowiek, acz nad insze naślicznieysze, rozumne y na owybrażenie Boże stworzenie, a mało co od aniołów umnieyszony, iednak za czasem utraciwszy siłami swemi zmysły, rad—nierad każdy swóy koniec wezmie, komu postanowiono raz umrzeć, a zatym sąd, y przetoż usta Boskie człeka upominać raczą, aby czuł, a tak czuł, żeby go dzień Pański, iako ono, więc cicho a niewiadomie nie przyszedł y nie przyprawił o szkodę; nic abowiem pewnieyszego nad śmierć człek sobie niech nie obiecuie, lecz czasu przyścia iey nie zgadnie, co nie bez słuszney przyczyny, a prawie wysoce mądrze Naywysszy sprawić raczył, gdyż człowiek, nie wiedząc ostatniego kresu życia tu swego y będąc niepewien być przez dziś, albo iutro, a wżdy bezpecznie rozpuszcza swe żądze w miłości świata y iego przysmaki y w to, czym Bóg, bliźni, a nawet y własna dusza iego obrażona bywa; cóż gdyby ieszcze człowiek wiedział o czasie swym zniknienia, nie mniey by się pewnie do tegoż chęć, z naturą złączywszy, miał y czas swóy wszystek na tym trawił, odkładaiąc poprawę żywota do zeyścia (z) świata, a ktoby zatym ludzką złość wypowiedzieć, albo znieść mógł? Naprzednieysza tedy to kożdemu, aby, wiedząc o tak niewiadomym a pewnym zeyściu, powinność swą zawsze przed sobą miał, w niey wszemi siłami przestrzegał, nad miłość Boga y bliżniego wszystko za nic maiąc, żadney rzeczy nie przekładał, na tey bowiem wszystek zakon z prorokami zawisł. Wiedząc tedy ia śmiertelność y|skazitelności sobie być podległe, a uważaiąc niepewność czasu śmierci, ten testament y wolą ostatnią moią z dobrą pamięcią sposobu wszech porządnych miane na pismie ręką mą własną podpisany zostawuiąc, kożdemu teraz y potym będącym, komu wiedzieć potrzebno, oznaymuię y do wiadomości donoszę: Ja Andrzey Jarosławski Kurpski—marszałek powiatu Upitskiego, wiedząc, że kożdy człowiek, będąc zdrowym, podległ chorobie, a będąc chory podległ śmierci, przeto tedy ia tym testamentem ostatniey woli moiey, zawczasu za dobrego zdrowia swego, dobro moie chcąc mieć w porządnym rozporządzeniu, tak rozporządzam: Gdy mię Pan naywyszy zechce z tym światem rozłączyć, wprzódy duszę moię, upokarzaiąc się panu Bogu w Tróycy świętey iedynemu, skądem ią miał, w ręce iego przenaświętsze poruczam y z dobrą nadzieią przyścia do chwały świętey oddawam, a ciało moie grzeszne z ziemie wyszło, iako proch nazad ziemi oddaię, które ma być pogrzebione przez małżonkę moią miłą xiężnę Cicilią Giedroyciownę Andrzeiową Kurpską Jarosławską—marszałkową Upitską, podług obrzędu katolickiego, tam, gdzie wola y upodobanie małżonki mey

będzie, w kościele katolickim rzymskim pochować ma y na ten kościoł, gdzie ciało moie będzie leżało, gotowey summy zapisuię złotych dwieście, osobliwie na msze święte, podczas pogrzebu, zasiągnowszy małżonka moia ichmości xięży, dać ma podług zwyczaiu, tak też y na ubogie, przytym na ochędostwo tegoż kościoła złotych sto, co małżonka moia sama ma sprawić te ochędostwo; a małżonkę moią miłą imć xiężnę Cecilią Giedroyciownę Andrzeiową Kurpską Jarosławską—marszałkową Upitską, tak zostawuię y chcę mieć, aby tak zostawała w nagrodę pożycia miłego małżonki mey w stanie świętym małżeńskim zemną po wszystek czas wierney, szczerey y uprzeymey miłości, utściwego pomieszkania, uszanowania dotąd, zaczym małżonka moia miła podług pierwszego prawa mego, odemnie sobie danego zapisowi y u sądu głównego trybunalnego w Wilnie przyznanego, na maiętności mey wieczystey lenney, nazwaney Kryniczynie alias Powersmie, w powiecie Upitskim leżącey, na maiętności Krzyniczyńskiey wszystkiey, prócz wydziałku maiętności Borłoń, s pasznią dworną y wsiami poddanych, do tey maiętności należącemi, a od tey maiętności Kryniczyna, przez nieboszczyka rodzica mego, za konsensem iego królewskiey mości, iego mości panu Janowi Kurpskiemu Jarosławskiemu—pisarzowi grodzkiemu Upitskiemu, panu bratu memu, wydzieloney y do possessyi podaney, pomienioney małżonce miłey w tey maiętności Kryniczyńskiey wszystkiey, z dożywotnym mieszkaniem, z sumą pieniędzy pietnastu tysięcy złotych polskich, iako dostateczniey wyraznie w tym zapisie mym y w przywileiu iego królewskiey mości, na to konferowanym, opisano y wyrażono iest, nienarusznie zostawuię y tym ostatniey woli mey testamentem te prawo stwierdzam, (z) spokoynym mieszkaniem do żywota iey. Przytym wszystkie rzeczy ruchome moie, złoto, srebro, cynę, miedź, szaty y wszelki sprzęt, ochędostwo—konie iezdne, wozniki, stada, lektyli, karety, wozy, bydło rogate y nierogate, ze zbożem wszelkim młóconym y niemłóconym, w polu zasianym, po śmierci mey wiecznie zapisuię, y dwór Kryniczyński, także ze wszystkim budynkiem dwornym, folwarkowym y gumiennym, sadami, sadzawkami, stawami, młynami, pasznią dworną, z miasteczkiem, nazwanym Kryniczyn, na część moią należącym, także y s poddanemi, wsiami małżonce mey miłey do żywota spokoyne iey mieszkanie zostawuię, owo zgoła, tak z mianowanemi, iako y z niemianowanemi przynależnościami, bez żadnego wyiemku, do tego też summy pieniężne gotowe y na obligi rozdane różnym osobom, przy tych rzeczach ruchomych wiecznie mieć zapisuię małżonce mey miłey, ktora małżonka moia miła wszytkie długi moie własne z tey maiętności Kryniczyńskiey wypłacić ma. A co się tknie zapisu wieczystey darowizny, mnie od małżonki mey maiętności, nazwanych Giedroycy, Chorążyszki, w woiewodztwie Wileńskim leżących, y Powilna, w mieście stołecznym Wileńskim leżących, ze wszystkimi do nich przynależnościami, także na maiętności Ruskiey, nazwaney Kołomyski y Kopciowie, w woiewodstwie Połockim leżących, mnie zapisanych y w tym zapisie dostatecznie wyrażonych, po śmierci mey te maiętności tey że małżonce mey miłey imć paniey Cecyliey xiężnie Giedroyciownie Andrzeiowey Kurpskiey Jarosławskiey—marszałkowey Upitskiey, iako iey dobra własność

nazad wiecznie w używanie y szafowanie wracam, do czego żaden z bliskich krewnych, mianowicie imć pan brat mόy rodzony, pogotowiu obce ludzie o to małżonki mey turbować nie maią y nie będą moc dochodzić wiecznemi czasy. A strony maiętności Rogowa, w powiecie Wiłkomirskim leżącey, spadkowey, spόlnie niedzieloney z iego mością panem bratem mym, ktόra zastawnym prawem u ichmościόw panόw Sokołowskich w pewney summie pieniędzy zawiedziona od nas obudwuch braci rodzonych zostaie, a że imć pan Jan Kurpski—pisarz grodzki Upitski, pan brat mόy, mimo mnie brata swego rodzonego starszego wiadomość, potaiemnie, ku krzywdzie y szkodzie niemałey moiey, nie zniosszy się ze mną, tę maiętnoćć Rogową spadkową, zastawioną, spόlnie niedzieloną imć panu Władysławowi Sokołowskiemu połowicę swą wiecznością przedał, o co, gdy mię pan Nawyzszy do zdrowia przywrόcić, o takowy postępek wolne mόwienie sobie z imć panem bratem rodzonym swym prawnie u sądu należnego czynić o to zachowuię. A iednakże tę połowicę swoią tey maiętności wszystkiey Rogowa spadkowe, niedzielone y po śmierci mey małżonce mey miłey xiężnie Cecyliey Gedroyciownie Kurpskiey—marszałkowey Upitskiey, tym testamentem moim y osobliwym prawem mym wieczystym zapisuię, ktόre te prawo utwierdzam y wiecznie mieć zapisuię, ktόra ta małżonka moia, zniosszy długόw resztę, przez mię s połowicy mey płaconych, nieboszczyka pana Romana Somoroka—sędziego ziemskiego Wiłkomierskiego y małżonki nieboszczykowskiey, a siostry naszey rodzoney, nas obudwuch braci, tą połowicą tey maiętności Rogowa alias Porościa, w powiecie Wiłkomirskim leżącey, wolna, mocna będzie ode mnie sobie zapisaną, darowaną władać, y komu chcąc dać, też darować, zapisać, przedać y podług swey woli y upodobania, abo swoim własnym dobrem wieczystym szafować. To też y tym testamentem obiaśniam y do wiadomości donoszę, oblig goły niepisany nieboszczki pani Anny Kurpskiey Jarosławskiey, bywszey Romanowey Somorokowey—sędziney ziemskiey Wilkomirskiey, a wtόrego małżeństwa paniey Adamowey Sokołowskiey, ten oblig goły przy imci panu Janie Kurpskim Jarosławskim—pisarzu grodzkim Upitskim, nam spolnie braci rodzoney powierzony, do sprawowania testamentu zostaie. Za czym, że ten oblig do effektu sprawowania testamentu tego nie przyszed, tedy iuż żadnego waloru nie może mieć, ale owszem tym testamentem mym kasuię, umarzam wiecznemi czasy, y chόćby się na tym co obligu pokazało napisano, u wszelkiego prawa sądu ma być skasowany. I to też tym testamentem do wiadomości donoszę y obiaśniam: iż małżonce mey miłey daię, daruię y wiecznie mieć zapisuię summy pieniężne na osobliwych obligach piąciu, za cztyrma obligami mnie winne przez nieboszczkę panią siostrę moią rodzonę, panią Annę Kurpską Romanową Somorokową—sędziną ziemską Wilkomirską, a wtόrego małżeństwa Adamową Sokołowską, a piątego obligu nieboszczyka pana Romana Somoroka—sędziego ziemskiego Wilkomirskiego y małżonki iego, a siostry mey rodzoney, imć panu Hermanowi Grotuzowi y małżonce iego dany na złotych polskich trzysta trzydzieści, ktόry ten oblig ia sam ieden Kurpski—marszałek oswobodził y okupił od imć pana Grotuza, s któ-

remi obligami u sądu głównego trybunalnego przeszłego roku czasu przewodu prawa na maiętności Rogowie przez pana Legowicza dekretu otrzymanego y odesłania na takie przypowiedanie czyniłem, iakoż y przyięto iest. Które tey summy uczyni in genere wszytkie na tych obligach wyrażone dwa tysiąca cztyrysta dziewięćdziesiąt y sześć złotych, za któremi temi obligami ma małżonka moia połowicę summy, to iest, tysiąc dwieście cztyrdzieście ośm złotych na połowicy maiętności Rogowa imci pana Jana Kurpskiego Jarosławskiego — pisarza grodzkiego Upitskiego, pana brata mego rodzonego, dochodzić, a doszedszy tę summę, na swóy pożytek wiecznie obrócić ma, niewyliczaiąc nikomu. Przytym guzy wielkie szczerozłote, rubinami sadzone, kosztuiące złotych cztyrysta, a że, będąc ia potrzebny pieniędzy, te guzy szczerozłote z rubinami sadzone imć panu Janowi Jarosławskiemu Kurpskiemu—pisarzowi grodzkiemu Upitskiemu, panu bratu memu rodzonemu, we stu osmiudziesiąt złotych zostawiłem, które te guzy szczerozłote, rubinami sadzone, ma małżonka moia u imć pana brata mego rodzonego okupić y odyskać, y te guzy teyże małżonce mey wiecznie mieć zapisuię; a że imści panu bratu memu rodzonemu w tym testamencie nic nie naznaczam y nie zapisuię, a to ratione długów, ciężarów moich własnych, do spłacenia y zniesienia onych nie mało zostaie, za złe mi mieć nie będzie, chcę (y) o to proszę. Przy tym też obligi albo memramy gołe niepisane zostały u żydów Wileńskich, który żydzi pobrawszy te obligi, a pieniędzy nie dawszy, dotąd przy sobie zatrzymali, o co processa są do xiąg doniesione. Za którymi processami aby małżonka moia miła z tymi żydami akcyią miała y te obligi, iako niewinnie zatrzymane, odyskała. Sługom mym, podług zasług onych każdego, taż małżonka moia miła ma ukontentować. Opiekunami, obrońcami y dobrodzieiami w iakiey kolwiek krzywdzie, czego strzeż panie Boże, a mianowicie od imć pana Jana Kurpskiego Jarosławskiego—pisarza grodzkiego Upitskiego, pana brata mego rodzonego, tak y od kogokolwiek zastronia następuiące małżonce mey miłey, aby z łaski swey pańskiey byli pomocni, upraszam pokornie, mianowicie iaśnie wielmożnych ichmościów iaśnie wielmożnego imć pana Krzysztofa Paca—kanclerza wielkiego xięstwa Litewskiego, wielmożnego imć pana Kazimierza Białozora—woiewodę Mińskiego, iako blisko krewnych małżonki mey y imć pana Andrzeia s Kozielska Puzynę—podkomorzego powiatu Upitskiego, synowca mego, nic niewątpię w tym o łasce ichmościów, że nie będą gardzić prozbą moią, ale tey małżonce mey miłey, iako sierocie, będą obrońcami y dobrodzieiami. Którą wolę moią ostatnią testamentową za zdrowia moiego dobrego kończąc, przy pieczęci z podpisem ręki mey własney, także z pieczęćmi y z podpisy rąk ludzi zacnych ichmości, ustnie y oczewisto odemnie marszałka powiatu Upitskiego uproszonych, mianowicie podług prawa nie mogąc zupełnego urzędu, tedy iednego z ichmości urzędnika grodzkiego Upitskiego imć pana Janusza Wizgierda — podstarościego Upitskiego, uprosiwszy, do tego testamentu mego y przy imci dwuch szlachciców, imć pana Jerzego Mackiewicza y imć pana Alexandra Kuprela, którzy ichmość na prozbę moią pieczęci swe przycisneli, rękoma swemi podpisać raczyli. Pisan w Kryniczynie, roku

tysiąc sześćset sześćdziesiąt ośmego, miesiąca Junia dwudziestego szóstego dnia. У того тестаменту при печатяхъ подписы рукъ тыми словы: Andrzey Kurpski—marszałek powiatu Upitskiego, do tego mego testamentu rękę własną podpisałem. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego ostatniey woli testamentu od imć pana Andrzeia Jarosławskiego Kurpskiego — marszałka powiatu Upitskiego, ręką mą podpisałem, Janusz Wizgierd — podstarości powiatu Upitskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imć pana Andrzeia Jarosławskiego Kurpskiego—marszałka Upitskiego do tego testamentu rękę moię podpisałem, Alexander Kuprel ręką swą. Proszony pieczętarz oczewisto od imć pana Andrzeia Jarosławskiego Kurpskiego—marszałka Upitskiego, do tego testamentu Jerzy Mackiewicz ręką swą.

Который тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху мененую до актъ, есть до книгъ каптуровыхъ воеводства Виленского актыкованъ и уписанъ.

1672 г. Іюня 29 дня.

Изъ книги № 13, за 1673 г., л. 1421.

132. Духовное завѣщаніе Упитскаго гродскаго писаря Ивана Курбскаго-Ярославскаго.

Гродскій Упитскій писарь Курбскій-Ярославскій завѣщаетъ тѣло свое похоронить при одномъ изъ костеловъ безъ всякихъ церемоній; имущество свое движимое и недвижимое записываетъ женѣ, проситъ ее въ день его погребенія выдать милостыню нищимъ, а потомъ 300 злотыхъ за 300 заупокойныхъ литургій. Въ случаѣ смерти жены имущество свое записываетъ братаничамъ и братанкамъ Визгирдамъ. Въ концѣ завѣщанія проситъ 3-хъ лицъ Подберезскаго, Гружевскаго и Горбовскаго принять на себя обязанность опекуновъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ третего, мѣсеца Іюля двадцать осьмого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ, на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ семьдесятъ третій обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Павелъ Кажутца, оповѣдалъ, покладалъ и въ способъ переносу при самомъ оріиналѣ подалъ выписъ съ книгъ гродскихъ Вилькомирскихъ зъ уписаньемъ въ немъ тестаменту зошлого зъ сего свѣта его милости пана Яна Курпскаго Ярославскаго — писара кгродского Упитского, ей милости паней Кристинѣ Заранковнѣ Яновой Курпской Ярославской—писаровой кгродской Упит-

ской, пани малжонцѣ его милости служачій, на речь въ немъ нижей мененую, просечи насъ суду, абы тотъ выписъ при самомъ орінналѣ, до книгъ головныхъ трибунальныхъ активованъ и уписанъ былъ; который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ мастъ: Выписъ съ книгъ справъ кгродскихъ враду господарского Вилькомирского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ второго, мѣсеца Августа третего дня. На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Вилькомирскомъ передо мною Миколаемъ Данилевичемъ—подстаростимъ Вилькомирскимъ, отъ вельможного его милости пана Казимера Довмонта Сесицкого — кухмистра великого князства Литовского, старосты Вилькомирского, полковника его королевской милости будучимъ, постановившисе очевисто его милость панъ Юрій Кароль Шумлянскій—стольникъ Черниговскій, яко печатарь. покладалъ и ку активованью подалъ тестаментъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Яна Курпского Ярославского—писара кгродского Упитского, служачій и належачій малжонцѣ его милости ей милости паней Кристинѣ Заранковнѣ Яновнѣ Курпской Ярославской—писаровой кгродской Упитской, просечи, штобы тотъ тестаментъ былъ до книгъ уписанъ, который уписуючи слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Oyca, y Syna, y Ducha świętego, Boga w Tróycy świętey iedynego, amen. Ja Jan Kurpski Jarosławski—ziemianin iego królewskiey mości y pisarz grodzki powiatu Upitskiego, wiedząc o tem, iż wszystkie rzeczy na tym świecie są przemiiące, kożdy człowiek naydłużey żyiąc musi kiedyżkolwiek dług śmiertelności wypłacić, y ia lubo będąc od Pana wszechmocnego teraz chorobą nawiedzony, ale na rozumie y dowcipie za łaską Bożą zdrowym, tą ostatnią woli mey dispositią testamentową wiekuistą kożdemu, o tem wiedzieć potrzebuiącemu, do wiadomości donoszę, iż ieśliby mię Pan naywyższy śmiercią do chwały swey świętey powołać raczył, tedy temuż panu wszechmocnemu, Bogu w Tróycy świętey iedynemu, duszę moię oddawam w ręce iego przenayświętsze, prosząc uniżenie onego, aby nie pamiętaiąc na grzechy moie wszystkie był miłościw duszy mey, a ciało moie, które s prochu iest stworzone, w proch się obrócić ma, w kościele tym, gdzie małżonka moia obierze, ma bydź przystoynie pochowane, iednak bez pompy świeckiey, którey nie potrzeba, ieno kapłanów y ubogich poczęstować y podług możności iałmużnę dać. A na trzysta mszy złotych trzysta, za duszę moię po różnych kościołach rozdać, także siedmset złotych do tego kościoła, gdzie będę leżał, z tey summy nam na Musnikach wniesioney y zapisaney siedmnaście tysięcy złotych ma małżonka moia miła, według rozsądku swego, dysponować na ubogie, na iaki aparat ku chwale Bożey co sprawić, na iey to discrecią puszczam. Maiętność Kryniczyn, Powersmie, w powiecie Upitskim leżąca, dana od iego królewskiey mości lennym prawem y summy wniesioney trzydzieście tysięcy złotych, od ktorey maiętności rodzic móy, godney pamięci iegomość pan Dmitr Kurpski Jarosławski—podkomorzy Upitski, za konsensem iego królewskiey mości ustąpił mnie y małżonce mey miłey, od tey maiętności odłączywszy folwark, nazwany Borkłany, y summy dziesiąci tysięcy złotych wyż mianowaney, którą summę, na tych Borkłanach będącą,

zapisałem małżonce mey miłey, potym z miłości mey małżeńskiey przyczyniwszy pięć tysięcy złotych, wszystkiego piętnaście tysięcy złotych y ruchome rzeczy wszystkie. w trybunale w roku tysiąc sześćset sześćdziesiąt siódmym przyznałem. A że się małżonka moia z pewnych respektów iaśnie wielmożnemu iegomości panu Hrehoremu Kazimierzowi Podbereskiemu—woiewodzie Smoleńskiemu, tey summy piętnaście tysięcy złotych w Rosieyniach w ziemstwie Żmudzkim zrzekła, tedy nagrodzaiąc to oney, chocia nie tak wiele, rachuiąc się z summą, teraz tą ostatnią wolą moią zapisuię z tey summy nam na Muśnikach wniesioney y zapisaney, złotych polskich dziesięć tysięcy y ruchome rzeczy wszelakie, to iest: złoto, śrebra, perła, kleynoty, cynę, miedź, szaty, wszelakie bydło rogate y nierogate, stado, konie, zboże wszelakie w swirnach zsypane, w roku, do pan Bóg, w kopach złożone y cokolwiek ieno rzeczą ruchomą nazwać się może, mianowane y niemianowane, wszytko ogółem według przyznanego prawa, w trybunale uczynionego, zapisuię wiecznemi czasy, oddalaiąc od blizkich krewnych moich (y) przyiacioł, małżonce mey miłey ieymć paniey Krystynie z Horbowa Zarankownie Janowey Kurpskiey Jarosławskiey — pisarzowey grodzkiey Upitskiey, od którey iakom ia doznał szczyrey miłości y usługowania przez wszystkie lat kilkadziesiąt, iakem tego pewien, że y po żywocie moim będzie pamiętała na duszę moię, s teyże ostatka summy siedmnastu tysięcy złotych, która na Muśnikach umieszczona y zapisana. Po śmierci mey y małżonki mey iegomość panu Januszowi Wizgirdowi—podstarościemu Upitskiemu, miłemu bratankowi memu, złotych dwa tysiące, ieymć paniey Barbarze Wizgirdownie Wolskiey—bratance mey, złotych tysiąc, ieymość pani Krystynie Wizgirdownie Stankiewiczowey—stolnikowey Nowogrodzkiey, tysiąc złotych, czeladce moiey, którzy mi służyli, małżonka moia dobrze wiadoma, kto iako wiele lat służył, według zdania swego naylepszego niechay uczyni dosyć, proszę onę, żeby na mię nie narzekali; ostatek summy tey, coby zostawało, to się na pogrzeb zeydzie, czym ma małżonka moia disponować podług upodobania swego, nikomu się z tego nie wyliczaiąc. Przy tym maiąc pewną nadzieię, że iaśnie wielmożny iegomość pan Hrehory Kazimierz Podbereski—woiewoda Smolenski, starosta Upitski, Gulbiński, summę, nam należącą, na Muśnikach wniesioną y zapisaną, na terminie, w zapisiech naznaczonym, bez żadney trudności oddać raczy, iakobyśmy zawczasu kącik sobie obstalowawszy za te pieniądze dostać mogli, a przytym ia, doznawszy przez niemały czas y lata chęci, affectu y dobrodzieystwa iegomościów, uniżenie upraszam dobrodzieia mego miłościwego, aby chiał być miłey małżonce moiey opiekunem y dobrodzieiem, broniąc ią od wszelakich trudności, ieżeliby kto chciał ią krzywdzić y niesłusznie następować na nię. Proszę także blizkiego brata mego iegomość pana Jana Grużewskiego—ciwuna Wielkich Dyrwian, chorążego xięstwa Żmudzkiego, aby się małżonką moią opiekować raczył, y trzeciego iegomość pana Pawła Zaranka Horbowskiego—stolnika Brzeskiego, którzy ichmość, iako dobrodzieie moi, ieśliby w czym kolwiek małżonka moia miła ponosiła krzywdy iakie od kogo kolwiek y iakimkolwiek sposobem, nie dawać y w sądach stawać y radą

pomocą we wszystkim być proszę uniżenie. Już tedy kończąc ten testament móy, ieśli mi pan Naywyższy iako onemu królowi Ezechyaszowi nie przedłuży żywota, tedy cokolwiek kto ma do mnie iaki rankor, teraz przepraszam wszystkich, prosząc uniżenie, aby mi wszystko przebaczyć raczyli, a małżonkę moią miłą niwczym nie krzywdzili, pod błogosławieństwem pańskim proszę. Y na tom dał ten móy ostatniey woli mey dyspozycyi testament małżonce mey miłey, pod pieczecią y s podpisem ręki mey własney, także pod pieczęcią y s podpisami rąk ichmść panów pieczętarzów, przyiacioł moich, odemnie ustnie oczewisto uproszonych, dobrze w w. x. Lit. y w powiecie Upitskim osiadłych, iego mości pana Kazimierza Dowmonta Siesickiego—kuchmistrza w. x. Lit. starosty Wilkomirskiego, iego mości pana Jerzego Karola Szumlańskiego—stolnika Czernihowskiego, iego mości pana Bolesława Kupścia. Pisan w Borkłayniach, roku teraznieyszego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtorego, miesiąca Junia dwudziestego dziewiątego dnia. У того тестаменту при печатяхъ подписъ рукъ тыми словы: Do tego testamentu ostatney woli moiey podpisuię Jan Jarosław Kurpski—pisarz grodski Upitski, ręką. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz od iego mości pana Jana Kurpskiego Jarosławskiego do tego testamentu, Kazmierz Dowmont Siesicki—kuchmistrz w. x. Lit., starosta Wilkomirski. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz do ostatniey woli tego testamentu ręką mą podpisuię Jerzy Karol Szumlański—stolnik Czernihowski. Ustnie a oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu Bolesław Kupść ręką swą. Который то тестаментъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, есть до книгъ гродскихъ Вилькомирскихъ вписанъ, съ которыхъ и сесь выписъ подъ врадовою печатью вельможной пани Кристинѣ Заранковнѣ Яновой Курпской Ярославской — писаровой кгродской Упитской, есть выданъ. Писанъ у Вилькомеру. У того выпису при печати врадовой подпись руки писарской тыми словы: Антоній Казимеръ Довмонтъ Сесицкій—писарь.

Который же тотъ выписъ при самомъ оригиналѣ, за поданьемъ оного до актъ черезъ особу верху мененую, до книгъ головныхъ трибунальныхъ есть актикованъ и уписанъ.

1676 г. Мая 26 дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 1780.

133. Духовное завѣщаніе Антонія Друцкаго-Соколинскаго.

Друцкой - Соколинскій завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Кременецкомъ костелѣ, въ повѣтѣ Волковыйскомъ, гдѣ покоятся останки его родителей и родныхъ: имѣнія свои, за вычетомъ 4,000 тысячъ, долженствующихъ пойти на Кременецкій костелъ, записываетъ родной сестрѣ своей; при этомъ обязываетъ ее заплатить за него разные мелочные долги, которыхъ онъ завѣщатель не можетъ хорошо припомнить; одинъ фольварокъ отказываетъ племяннику Друцкому-Соколинскому; лошадь верховую, збрую—брату и разное платье—своимъ слугамъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятого, мѣсеца Сентебра семого дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земль и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осьмьдесятый обраными, постановившисе у суду очевисто пленипотентъ панъ Александеръ Гордѣевскій, покладалъ и ку актыкованью до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ, взглядомъ переносу, подалъ екстрактъ съ книгъ кгродскихъ Городенскихъ тестаментъ остатнее воли зошлого зъ сего свѣта годное памети его милости пана Антонего Друцкого - Соколинского, на речь въ немъ мененую служачій, просечи именемъ его милости пана Флоріана Друцкого - Соколинского, абы тотъ екстрактъ былъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ, актыкованъ и уписанъ; который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ. Видимусъ съ книгъ кгродскихъ повѣту Городенского. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ семьдесятъ шостого, мѣсеца Іюня второго дня. На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Городенскомъ передо мною Яномъ Котовичомъ—стольникомъ Оршанскимъ, подстаростимъ Городенскимъ, будучимъ одъ ясневельможного его милости пана Андрея Котовича—каштеляна Виленского, старосты Городенского, администратора економіи Кобринской, постановившисе очевисто его милость панъ Мартинъ Буфалъ, сесь тестаментъ остатнее воли небощика его милости пана Антонего Друцкого - Соколинского, на речь въ немъ нижей помененую особомъ въ немъ выражонымъ даный и належачій, до актъ книгъ кгродскихъ Городенскихъ подалъ; который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Boga Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Tróycy iedynego. Ufaiąc w miłosierdziu Panny przenaświętszey, matki miłosierdzia każdego grzesznego, ia Antoni Drucki-Sokoliński, będąc od Boga naywyższego chorobą złożony, według wiary kościoła mego rzymskiego wiary katholickiey, będąc ia przy zupełnym rozumie y przy zupełney pamięci, tak disponuię dobra moie: Naprzód duszę moią Bogu memu, w Tróycy iedynemu, a ciało moie, iako matce moiey, ziemi oddaię; czynię to ostatnią wolą moią, tym testamentem moim waruię y zapisuię dobra moie, tak leżące, iako y ruchome, w różnych woiewodztwach y powiatach leżące; naprzód: maiętność moią Kamień Wielki, w woiewodztwie Połockim leżącą, drugą maiętność, nazwiskiem Kamień Mały, w tymże woiewodztwie Połockim leżącą, trzecią maiętność Babicze, w tymże woiewodztwie leżącą, czwartą maiętność Ostrowno, w tymże woiewodztwie leżącą, tak też maiętność moią w woiewodztwie Witepskim, Skotowicze nazwaną, w Wołkowyskim powiecie maiętność moią Mosiewicze,—te tedy maiętności tak ordynuię, y takową wolą moią dysponuię y zapisuię: Naprzód za grzechy moie, ieżelibym w czym pana Boga mego obraził, aby za duszę moią Boga naywyższego błagano, y aby się chwała Boża odprawowała, tedy leguię z tych wszytkich pomienionych maiętności moich oyczystych cztyry tysiące złotych polskich na kościoł Krzemieniecki, w powiecie Wołkowyskim leżący, w którym kościele w Bogu zeszli rodzice moi są położeni, aby y ciało moie tamże było położono; te tedy maiętności moie zwysz specifikowane, tak w zastawach, iako y w arendach zostały, ogulnie po wypłaceniu tych czterech tysięcy, którem legował na kościoł Boży za duszę moią, to iest, na kościoł Krzemieniecki, te tedy maiętności moie wzwysz specifikowane nikomu innemu, iedno ukochaney rodzoney siestrze mey ieymość pani Krystynie Sokolińskiey-Druckiey Pierzchowskiey leguię y zapisuię wiecznemi czasy. W tym też upraszam ieymść pani siostry, ieżeli by się iakie dłużki po śmierci moiey pokazały, które mi teraz nie są w pamięci, tedy pokornie proszę ieymość pani siostry, aby wypłacone były, abym iakiego obciążenia na duszy moiey nie ponosił, obowiązuiąc ieymć panią siostrę straszliwym sądem Boskim. Imć panu Floryanowi Druckiemu-Sokolińskiemu, a bratu memu stryiecznemu, leguię Dubno, folwark, należący do włości Mosiewickiey, chłopów trzynaście, w powiecie Wołkowyskim leżący, który aby ieymść pani siostra rodzona moia ieymć pani Krystyna Drucka-Sokolińska Pierzchowska tey summy ustąpiła, którą dała na ten folwark, który ten folwark bez żadnego okupna iego mości pana Floryana Druckiego-Sokolińskiego ma bydź od ieymć pani siostry rodzoney moiey ieymść pani Krystyny Druckiey-Sokolińskiey w possessyą podany wiecznemi czasy; imć panu Krzysztophowi Druckiemu-Sokolińskiemu, bratu memu, kobierców parę ofiaruię; iego mość panu Jarosławowi Druckiemu-Sokolińskiemu—konia mego strokatego leguię; panu Michałowi Bielskiemu słudze memu, któregom życzliwości y usług, tak przy zdrowiu moim, iako y w chorobie moiey uznawszy, za te wierne usługi iego mnie oddane leguię Bachmatą z kulbaką, kuntusz purpurowy y żupan Musułbasowy;

Panu Wasilkowskiemu—słudze y urzędnikowi wielmożnego imć pana pisarza wielkiego wielkiego xięstwa Litewskiego, stryia y dobrodzieia mego, za uznanie usług iego, które mi oddawał w chorobie moiey, żupan atłasowy niebieskiey maści; panu Pawłowi Wścieklicy za usługi iego y z małżonką iego kilim ofiaruię. Tę tedy wolą moią przy zupełnym rozumie y umyśle będąc, tak tym testamentem moim ordynuię y leguię, ieymć pani Pierzchowskiey, obowiązuiąc onę Bogiem moim, w Tróycy świętey iedynym, y pozywaiąc oną na straszny sąd Boski, aby tey woli moiey oney, niwczym nie naruszaiąc, dość uczyniła y niwczym tey woli moiey nie naruszyła y we wszytkim dość uczyniła, a ciało moie w zwysz pomienionym kościele w Krzemienicy aby było położone, gdzie y dobrodzieie rodzice moi są położeni, według obrzędów kościoła świętego rzymskiego, amen. Pisan w Czeszczewlanach, dwudziestego szóstego Mai, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt szóstego. У того тестаменту печатей притисненныхъ четыре, а подписъ руки самое особы и ихъ милости пановъ печатаровъ тыми словы: Antoni Sokoliński-Drucki ręką swą. Ustnie y oczewisto przy zupełney pamięci będący od imć pana Antoniego Druckiego-Sokolińskiego proszony pieczętarz do tego testamentu Paweł Stanisław Wscieklica. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od imć pana Antoniego Sokolińskiego-Druckiego do tego testamentu proszony o podpis ręki mey Marcin Boufał. Ustnie proszony pieczętarz wzwysz pomienioney osoby do tego testamentu Jan Kazimierz Tymiński. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu Eustachi Szulberski.

Который же тотъ тестаментъ, за поданьемъ черезъ особу верху мененую, до актъ кгродскихъ Городенскихъ есть упсанъ, съ которыхъ и сесь видимусъ подъ печатью врадовою сторонѣ того потребуючой есть выданъ. Писанъ у Городнѣ. У того екстракту съ книгъ кгроду Городенского печать врадовая притиснена, а подписъ руки тыми словы: Александеръ Сопотко—писарь. Который то екстрактъ, за поданьемъ оного до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ уписанъ.

1680 г. Апрѣля 2 дня.

Изъ книги № 20, за 1680 г., л. 1504.

134. Духовное завѣщаніе генералъ-маіора Эрнеста Корфа.

Генералъ-маіоръ королевскихъ войскъ Эрнестъ Корфъ, приступая къ составленію духовнаго завѣщанія, приводитъ на память важнѣйшія обстоятельства своей служебной карьеры, начиная съ поступленія въ іезуитскія школы до преклонныхъ лѣтъ; будучи разочарованъ какъ въ первой женѣ своей, такъ и сынѣ, оказавшемся негоднымъ молодымъ человѣкомъ, и желая сохранить для второй жены и другихъ дѣтей имѣнія, пріобрѣтенныя заслугами на поляхъ ратныхъ, завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Скруляхъ, имущество недвижимое и движимое распредѣляетъ между женой и дѣтьми, не забываетъ также и слугъ своихъ; записываетъ также на костелъ, при которомъ будетъ похоронено его тѣло, и бѣднымъ.

Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятого, мѣсеца Августа двадцат третьего дня.

Передъ нами судьями головными, на трибуналъ у великомъ князствѣ Литовскомъ зъ воеводствъ, земь и повѣтовъ на рокъ теперешній тысеча шестьсотъ осьмдесятый обраными, постановившисе очевисто у суду панъ Павелъ Кашуба, оповѣдалъ, покладалъ и въ способъ переносу ку актыкованію до книгъ головныхъ трибунальныхъ подалъ екстрактъ съ книгъ кгродскихъ Троцкихъ. при самомъ орикгиналѣ, зъ уписаньемъ въ немъ тестаменту зошлого зъ сего свѣта его милости пана Іоана Ернеста Корфа, енералъ-маіора его королевское милости, на речь въ немъ нижей спецификованую ей милости паней Констанціи Скорульской — маршалковнѣ Ковенской, Яновой Ернестовой Корфовой — енералъ-маіоровой его королевской милости, малжонцѣ его милости выданый. Который подаючи до актъ, просилъ, абы тотъ екстрактъ до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ былъ. Якожъ принявши, а уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ: Выпись съ книгъ кгродскихъ воеводства Троцкого. Лѣта отъ нароженья Сына Божого тысеча шестьсотъ осьмдесятого, мѣсеца Іюня двадцат девятого дня. На врадѣ господарскомъ кгродскомъ Троцкомъ, передо мною Станиславомъ Яномъ Антоневичомъ Войсимомъ—подвоеводимъ Троцкимъ, постановившисе очевисто панъ Мартинъ Матусевичъ, покладалъ и ку актыкованью до книгъ кгродскихъ Троцкихъ подалъ тестаментъ зошлого зъ сего свѣта его милости пана Іоана Ернеста Корфа, енералъ-маіора его королевское милости, писаный рукою власною самого его милости пана енералъ-маіора, на речь въ томъ тестаментѣ ширей выражоную; который уписуючи у книги слово до слова такъ се въ собѣ маетъ:

W imię Oyca, Syna, Ducha świętego, w Tróycy świętey iedynego, któremu niech będzie chwała na wieki wieków, amen! Jezu zbawicielu móy! Żyiąc ia na tym mizernym świecie, to iest, urodzenia mego roku tysiąc sześćset dwudziestego wtórego, urodziłem się w dzień świętego Marcina starego kalendarza w Kryzborku, dziedziczney maiętności rodziców moich, którym niechay Naywysszy nagradza; wypiastowawszy mnie, oddali do szkoł Wileńskich do grammatyki, ztamtąd mnie wziowszy, oddali do dworu iego królewskiey mości królowey sławney pamięci Władysławowey, przy którym dworze służyłem lat cztery; od dworu iego królewskiey mości wzioł mię rodzic do Holandrii, gdziem służył przez lat trzy pod xiążęciem Orańskim Wilhelmem Nasonem, walecznym panem, dziada, Tarcy smiałego (?) stawałem w kożdych potrzebach y oblężeniach, iaką mi testimonią y wszyscy zemną zostaiący dadzą; napotym, kiedy woysko iego królewskiey mości francuskie weszło do ziemi Hilik, pod komandą bywszą xiążęcia Niemarskiego, zostałem od tego woyska pod ienerałem Różnym, chorążym raytarskim, gdziem zastawał trzy lata, wiele potrzeb walnych; za złączeniem się z woyskiem xięcia Heskiego woyska niemałego, które też z królem francuskim trzymały iedną ligę, zostałemrotmistrzem, nie długo służąc, zostałem za męstwem swym, które było w oczach woyska iego królewskiey mości Francuskiego w Cymarskiego w bitwie pod Wertyngą, w którey bitwie walney otrzymałem postrzał, co widząc hetmani różnego monarchów narodu, przy condolentii dano mi łancuch złoty y z twarzą znak odwagi moiey przy regimencie xiężny Heskiey dwanaście set raytaryi. Będąc iuż postrzelony, iachałem na leki do Cieplic, nazwanych w Cyzbaden, gdziem zastał przed sobą nieboszczyka pułkownika Gintowta, z którego córką się ożenił, posag nie wielki wziołem, z którą spłodziłem, okrom co pomarło, syna y córkę. Dla słusznych przyczyn z żoną się rozwieść mi się przyszło, niech sam Naywysszy sędzią będzie życia y postępków oney. Już tu przebieraiąc się w te kraie za vocatorami iego królewskiey mości, miałem regiment pod commendą woysk iego królewskiey mości, zostawałem z xiążęciem Januszem Radziwiłem; maiąc dziesięć chorągwi dragonii, a dwie raytarskie, stawałem w oczach wszystkich w każdey potrzebie, iako mi cnota y męstwo kazało, nie żałuiąc przelania krwie dla oyczyzny moiey. Po śmierci xiążęcia Janusza idąc za ordinansem iego królewskiey mości, zostałem pułkownikiem gwardii iego królewskiey mości y ienerałmaiorem woysk iego królewskiey mości cudzoziemskich, kawaleryi y dragonii, y tam będąc przy woyskach koronnych, nie żałowałem zdrowia y sumptu dla całości oyczyzny. Lubo bym był y do tychczas zostawać mógł, widząc niesposobność zdrowia mego, abdenkowałem, rozumieiąc na starość moią mieć pokóy, gdziem od malewolentów y potwarzy onych, tom, com kupił, za wysługi w cudzych kraiach maiętności pokupował, przez złych ludzi stradać musiałem, niech dadzą Bogu, iako sprawiedliwemu sędziemu, rachubę za to. Już tedy widząc, y świat iuż nie mało przebiegszy, wielkie różnicy na tym świecie, maiąc przed oczy codzienne exempla zchodzących z tego świata ludzi bez ostatniey woli, którzy się nie tylo na ciele, ale y na duszy zabiiaią, niechcąc ia onych naśladować, a osobliwie maiąc dzieci pierwszego

małżeństwa, od którego syna ia za żywota nic dobrego nie mam y nie miałem, chcąc mieć usługę od niego, puściłem onemu maiętność Giegużyn, odłączywszy sobie miasteczko, cło na Wilii, karczmę, lasy, ieziora, stawy y wioskę, a w Sztotany, na którey swym kosztem na pustkach folwarek zbudowałem, nie pozwalaiąc onemu y piędzi po tey stronie Wilii wstępu żadnego, iakoż onemu w prawie, com onemu dał, ocyrklowałem, wzioł na się wypłacić dłużników moich, iako to: iegomość panu Reymerowi—ienerał-maiorowi trzy tysiące, iegomość panu Korfowi—ciwunowi Twerskiemu, trzy tysiące, iegomości panu Lawdańskiemu trzy tysiące, żadnemu y halerza nie zapłacił, y wziowszy mnie y miłą małżonkę moią, która miała wiano swoie y zapis na Giegużynie, dawszy mnie y oney wieczne zrzeczenie, tak moich, iako y iego matki wieczne zrzeczenie lub iego matka wszystkie swoie wniesienie. tak gotowych, iako ruchomych, ex nunc przy sądach odebrała, y żadnego przystępu ani sobie, ani tym pozostałym dzieciom nie zostawiła y nie może sobie mienić, ani grosza macierzyńskiego za dobroć moią y małżonki moiey, będąc w Wilnie u mnie, na szkodę moią y małżonki moiey odkradł; piszę to dobrym sumnieniem moim, że wzioł y za częstym do onego posyłaniem wrócić mi niechciał, ale owszem na mnie oyca y na mieyscu matki onego odpowiedzi czynił, którą mało nieściOł; siostrę swoią rodzoną, która iest za panem Raieckim—podstolim Derbskim, posiekł y w Wilnie małżonkę moią, gdyby nie wpadła y była ratowana w kamienicy, mało nie zabił; zabiegaiąc ia wszystkiemu złemu y rozbóynika tego, czynię opis małżonce moiey tymi słowy: Ja Ernest Jan Korf—ienerał-maior iego królewskiey mości, będąc w podeszłych leciech moich, iusz bliższy śmierci, a nie życiu, przy częstych postrzałach, chorobach, frasunkach ustawicznych moich, Bogu naywyszszemu w ręce onego poleciwszy duszę moią, upraszaiąc, aby mnie wzioł do chwały wiekuistey swoiey, widząc, że nie maiąc nadzieie żadney, póki ieszcze wola iego przenayświętsza mnie na tym świecie chować będzie, w dzieciach moich, a osobliwie iakom tu pomienił, niecnoty syna niezbożnego mego, córka choćby chciała, maiąc też podeszłych lat małżonka y dziatki małe, dopilnować mnie nie może, tylo szczegulnie nadzieię w przyiacielu wiekuistym, to iest, ieymć pani Konstancyi Skorulskiey — marszałkownie Kowieńskiey, domu zacnego y pobożnego, która lata swoie młode przy mnie strawiwszy y do zgonu wieku mego nie będzie chciała odstępować, mnie wszelką miłość do zgonu życia mego oświadczaiąc. Tedy ia, odłączaiąc syna y córkę moią od tego wszystkiego, co to w tym testamencie mianuię, do mego żywota wespół z żoną służyć ma, tak w wyżywieniu, iako w intracie; po śmierci moiey żadnemu, ani dzieciom moim, ani bliskim krewnym moim y szeląga dać niepowinno, oney wiecznemi czasy zapisuię y daruię. Summa Elxmuyska, do którey syn móy nie należał, y w dawnym ode mnie zapisie tom wyraził, żeby nikt, tylo małżonka moia szczegulnie należała y iegomość pan mieczny wielkiego xięstwa Litewskiego, maiąc tesz praetensią na Elxmuyże zapisem żenie moiey legował, iednak żebym niebył oddalony od tego, tedy ia powtórnie potwierdzam miłey małżonce mey, oddalaiąc od tey summy Elxmuyskiey dzieci, krewnych, bliskich,

miłey myłżonce moiey po śmierci moiey zapisuię y daruię, która summa ma być na maiętność niepienną na imię moie y małżonki moiey, y ia tyle do żywota swego mam na tey maiętności żyć, pożytki tak na mnie, iako y na miłą małżonkę iść powinne, a po śmierci moiey żaden do tey summy należeć, ani do maiętności, ieno sczegulnie małżonka moia ma. A że po zostałym iegomość panu Raphale Skorulskim y samey ieymć paniey Maryannie Rymońskiey oblig, iako od oyca y matki dobrodzieiów na imię nas obudwuch zostaie, za którym obligiem dana maiętność Staszkuniszki y wioska od Musnik, nazwana Pikunce, y do roku miano dopłacać po stu kop do Staszkuniszek y do wioski Pikunców, y tą praetensią wlewam wiecznemi czasy na małżonkę moią, iako successorkę tego obligu; rozumiem po ichmości panach braci, że oną krzywdzić nie będą chieli, ale iako z siostrą się obeydą. A że mi niebosczyk iegomość pan mieczny kazał dać dwadzieścia tysięcy okrom successyi, tedy y z tych dwudziestu tysięcy, ieśli mi Bóg da odyskać, dziesięć tysięcy leguię, a drugie dziesięć tysięcy, to iest, na kościoł, w którey mi wierze pan Bóg z tego świata wezmie, leguię, a na sporządzenie ciała mizernego, które proszę bez żadney ceremonii pochować, trunę czarnym prostym paklakiem obiwszy, leguię z tych successyinych pieniędzy dziesiąciu tysięcy złotych y z ubogiemi dwa tysiące, trzy tysiące córce y dzieciom oney. Jeżeli odyszcze małżonka te dwadzieścia tysięcy, to powinna będzie, sobie zatrzymawszy dziesięć tysięcy, ieżeli nie odyszcze, tedy ani grosza wyliczyć niepowinna, ieno z miłości ciało moie mizerne, iako naypodley pogrześć proszę. Cokolwiek moiey pozostałości by się zostało, tedy nic a nic, ni szat nikomu, karet nie zostawuię, szczegulnie miłey małżonce moiey; rozumiem też po miłości ichmościów panów successorów nieboszczyka sławney pamięci, nieboszczyka pana miecznego, pamiętaiąc usługi miłey małżonki moiey w tak wielkiey chorobie, będą chcieć pamiętać, że mnie y oney, okrom tey zwysz mianowaney oddawszy dwadzieście tysięcy, od successyi oddalać nie będą. Folwarek Rukla, którym pobudował, z miasteczkiem Gigużynem, wieś Awsztotany, cło na Wilii, ieziora Niepraksztу, puszczą na tey stronie Wilii, wszystko a wszystko zapisuię córce mey miłey y dzieciom oney, Amelii Annie Korfownie prawem wieczystym, gdy nie wzieła posag swóy wszystek; napominam, aby miłą małżonkę moią, iako matkę szanowała. Summa u iegomość pana Platera y u burmistrza Wileńskiego Urcewicza, według zapisu onego, miłey małżonce moiey ieymci paniey Konstantii Skorulskiey Korfowey, małżonce mey. Ernest Jan Korf—ienerał-maior iego królewskiey mości. A tu się zostawuie gotowego grosza ośmnaście set złotych, takowemi disponuię: Na kościoł Skorulski, gdzie grzeszne ciało moie ma leżeć, dwieście złotych, córce moiey na żałobę trzysta złotych, Panfilowi sto złotych, parę żmuydzinów wilczatych; Matusewiczowi wilczatego żmuydzina y pięđziesiąt złotych; Michałka chłopca proszę małżonki moiey, żeby go od siebie nie oddalała. Jeszcze zostaie gotowych pieniędzy: u Matuszewicza w skrzyni kilkadziesiąt złotych, tedy te resztę z tych ośmnaście set złotych zapisuię na żałobę miłey małżonce moiey y na pochowanie mizernego ciała

mego. Konie, karety, wszystkie rzeczy moie, obligi, leguię miłey małżonce moiey, ażeby oną nie krzywdzono, proszę. Za opiekuna iegomości pana hetmana wielkiego xięstwa Litewskiego, iegomości xiędza biskupa Żmudskiego, iegomości pana Rudominę—starostę Starodubowskiego, iegomość xiędza Alexandra Skorulskiego—kanonika Smoleńskiego, ichmościów proszę y na sąd Boży pozywam, żeby miłą małżonkę moię od pasierzbów y drugich krzywdzić nie dali. Którą ia to ostatnią wolą moią przy dobrey pamięci pisałem y rękę swoią podpisałem, uprosiwszy, którzy mogli być na tenczas pieczętarze. Działo się w folwarku, od Giegużyna odłączonego, Ruklach, wtórego Apryla, roku tysiąc sześćset ośmdziesiątego. Ernest Jan Korf—ienerał-maior iego królewskiey mości. Czeladka aby była popłacona, proszę, lub niedługo służyła; iegomość pana marszałka Wiłkomirskiego y iegomość pana marszałka Lidzkiego proszę, aby pamiętał, iako onego nieboszczyk obowiązał, żeby nie dali krzywdzić, we wszystkim y w sukcessiach ichmć żeby pomogli, żeby nie krzywdzono miłą małżonkę moią. У того тестаменту подписъ рукъ тыми словы: Ernest Ian Korf—ienerał-maior iego królewskiey mości. Ustnie oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu rękę swą podpisałem: Maciey Modzielewicz. Ustnie proszony pieczętarz do tego testamentu Marcin Matusewicz ręką swą własną podpisałem. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz do tego testamentu Jerzy Jan Szaciński ręką mą podpisałem. Который тотъ тестаментъ, за поданьемъ оного до актъ черезъ верху мененую особу, есть актыкованъ и до книгъ кгродскихъ Троцкихъ уписанъ. Съ которыхъ и сесь выписъ подъ печатью врадовою ей милости паней Констанціи Скорульской—маршалковнѣ Ковенской, Яновой Ернестовой Корфовой—іенералъ-маіоровой его королевское милости есть выданъ. Писанъ у Трокахъ. У того екстракту тестаменту, при печати притисненой врадовой кгродской, подпись руки его милости пана писара кгродского Троцкого въ тые слова: Андрей Казимеръ Скоробогатый—писарь; а коррекга тыми словы: На мѣсцу пана подписка скорикговалъ Мондыкгердъ Лойба.

Который же тотъ екстрактъ тестаментъ, за поданьемъ оного черезъ особу верху помененую до актъ, есть до книгъ головныхъ трибунальныхъ справъ вѣчистыхъ принятъ и уписанъ.

1713 г. Мая 17 дня.

Изъ книги № 57, за 1714 г., л. 800.

135. Духовное завѣщаніе Рѣчицкаго подкоморія Казиміра Юдицкаго.

Рѣчицкій подкоморій Казиміръ Юдицкій завѣщаетъ тѣло свое похоронить въ Казиміровской церкви, въ особомъ склепѣ, при входѣ предъ крыльцомъ; священникамъ записываетъ 1000 зл., а нищимъ 20 мѣръ хлѣба; деревню Колокольню съ Борховской землей каноникамъ регулярнымъ; въ случаѣ же нежеланія ихъ завѣдывать этой даниной, имъ долженъ выдаваться отъ двора ежегодный доходъ въ 500 злотыхъ. За эту данину Жировицкій священникъ долженъ служить каждую недѣлю по двѣ обѣдни за души жертвователя, его жены и родителей. Для помѣщенія священнику долженъ быть выстроенъ особый домъ; а на содержаніе его назначается ссыпка хлѣба, сѣно, свободная ловля рыбы и др. данины.

Независимо отъ этого на содержаніе въ Казиміровѣ 3-хъ монаховъ записываетъ двѣ деревни и слѣдующую данину: 30 мѣръ жита, 30—ячменя, 20—овса, 15 гречихи, 4 *полти* солонины, два сала, 8 пудовъ меду, одну куфу (бочку) водки, братскаго меду на канонъ—4 пуда, послѣ продажи котораго слѣдуетъ налить новый; воскъ долженъ идти на церковныя свѣчи; на содержаніе церкви должно идти 300 зл. За эту данину церковь должна совершать каждую недѣлю двѣ обѣдни—одну за фундатора, другую за его жену.

При этомъ Юдицкій записываетъ 120 зл. и Бобруйскимъ іезуитамъ съ тѣмъ, чтобы они ежегодно посылали своего делегета въ Казимірово для совершенія заупокойной обѣдни.

Дочерямъ записываетъ на однихъ имѣніяхъ приданого по 12,000 зл., а другія передаетъ въ непосредственное владѣніе; записываетъ имѣніе и родному племяннику съ тѣмъ, чтобы въ случаѣ его смерти до совершеннолѣтія, оно перешло къ его дочерямъ. Надзоръ за дочерями повѣряетъ игуменьи Несвижскаго Бенедиктинскаго монастыря Котловнѣ; въ случаѣ, если дочери пожелаютъ поступить въ монахини, онѣ имѣютъ полное право распорядиться своимъ приданымъ.

Брату своему, Смоленскому канонику, записываетъ два имѣнія, двѣ клячи, лисью шубу и одну рысь.

При Жировицкомъ госпиталѣ назначаетъ отъ своего двора содержаніе для 6 недужныхъ, которые каждый вечеръ должны при Жировицкомъ костелѣ произносить за его душу молитву; а при Казиміровскомъ — тоже 6 недужныхъ отъ двора Плесовицкаго.

Движимое имущество—брильянты, золото, серебро, мѣдь и платье женское записываетъ дочерямъ, а свое платье предлагаетъ продать и сдѣлать пожертвованіе разнымъ церквамъ; Казиміровской церкви отдѣльно записываетъ много золотыхъ и серебряныхъ вещей на церковную посуду.

Дворовыхъ людей и слугъ надѣляетъ землей и проситъ опекуновъ, чтобы послѣ его смерти, по предъявленіи законныхъ документовъ, были удовлетворены всѣ его обѣщанія и неисполненныя обязательства.

Roku tysiąc siedmsetnego czternastego, miesiąca Junii szesnastego dnia.

Przed nami sędziami głównemi, na trybunał w. x. Lit. z woiewodztw, ziem y powiatów na rok teraznieyszy tysiąc siedmsetny czternasty obranymi, stanowszy

personaliter patron imć pan Andrzey Choćko—obozny Oszmiański, opowiadał, w sposób przenosu do akt podał oryginał testament przy extrakcie grodzkim Rzeczyckim, przez w Bogu zeszłego wielmożnego imć pana Kazimierza Judyckiego—podkomorzego Rzeczyckiego, czyniony, a teraz wielmożnym ichmć panom opiekunom y wielmożney ieymć pannie Zofyi Judyckiey — podkomorzance Rzeczyckiey, służący i należący, który podaiąc do akt prosił nas sądu, aby ten testament, ze wszytką w nim wyrażoną rzeczą, był do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany; iakoż my sąd ony przyiowszy, a wpisuiąc w xięgi verbum de verbo tak się w sobie ma. *Wypis* z xiąg grodzkich powiatu Rzeczyckiego. Roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Maia trzydziestego dnia. Na urzędzie i. k. m. grodzkim Rzeczyckim przede mną Antonim Michałem Stomą—sędzią grodzkim y oboznym powiatu Rzeczyckiego, od wielmożnego imć pana Kazimierza Zularzewicza Pakosza—starosty Rzeczyckiego będącym, stawszy personaliter imć pan Jan Romanowski—sługa wielmożnego pana Dominika na Chalczu Chaleckiego — chorążego Rzeczyckiego, testament w Bogu zeszłego wielmożnego imć pana Kazimierza Judyckiego—podkomorzego Rzeczyckiego, do akt xiąg grodzkich Rzeczyckich podał, w te słowa pisany:

W imię Oyca y Syna y Ducha świętego, ku większey pamięci, amen. Kiedy opatrzność Boska tak dobrze życie ocyrklowała ludzkie, że kożdy żyiący człowiek po tym na tym świecie niestatecznym y niegruntownym życiu do fundamentalnieyszego ma przychodzić końca, iako to iest probabile: cui nasci contigit, morire stat, zaczym y ia temuż podległy wyrokowi, lubo przy starości zostaiąc zdrowia, iednak przy zupełnym rozumie y pamięci zostaiący, ostatnią moią tak chcę mieć wolę: Naprzód duszę moią Bogu, w Trócy świętey iedynemu, iako temu, który przenaydroższą krwią swoią y przenaświętszą odkupić raczył, w ręce iego święte oddaię, ufaiąc w miłosierdziu iego wielkim, że mi grzechy, w upadku ludzkim popełnione, będzie raczył odpuścić, do którego się nieprzebranego miłosierdzia iego oddaię; ciało zaś grzeszne, które z ziemi iest, znowu się ziemi dostać ma, a to tym sposobem: pogrzeb iako nayprędzey w cerkwi Kazimierzowskiey. Depozycya zaś ciała ma być przed gankiem cerkiewnym, iak na iedną trunę w sklepie wymurowanym, gdzie mam być położony. Na kapłanów różnych za duszę moią złotych tysiąc ma być wyliczono z naypierszych intrat gotowizną nieodwłocznie. Na ubogich zaś, przy tym pogrzebie będących, zboża rocznego miarek dwadzieścia przy żywności tego dnia onym oddać będzie należało. Kościoł Żurowicki, według poświęcenia onego, aby był dotatus, który przyłączony pro filia do konwentu Bychowskiego. Ichmć xięży kanonikom regularnym przydaie się wieś Dzwonice z gruntem Borchowem, w swoim osobliwym ograniczeniu, ze wszytką do nich przynależytością, od ichmć panów exekutorów, niżey tego testamentu wyrażonych, pokazanymi, którą wolno będzie imć xiędzu proboszczowi dać w dyspozycyą albo dworowi trzymać, a prowizyi z oney co rok pięć set złotych oddawać powinno będzie, a samey summy na tę wieś Dzwonice z Borchowem złotych pięć tysięcy currenti moneta. Obliga-

cya zaś tego konwentu ta być powinna: ustawicznie ieden xiądz przy tym kościele Żurowickim ma rezydować, który za duszę rodziców moich Stanisława y Zofyi, także małżonki moiey Anny y brata mego Piotra y mnie samego Kazimierza po dwie mszy na każdy tydzień obligowany będzie. Dla rezidencyi na placu kościelnym kosztem dwornym budynek ma być wystawiony: prowizia z tey że legacyi temu xiędzu; rzeczy kościelne, według regestru oddane do kościoła Żurowickiego, nie maią być nigdzie odłączone od tego kościoła, poko ich stanie, ku chwale Bożey, y puzytew mnieyszy, kielichów z patynami śrebnych pozłocistych dwa, a cztyry kielichi z patynami y puszkę dokonczywszy przy cerkwi Kazimierzowskiey będą zostawali. Sianożęci dworne należycie maią być pomiarkowane, których udzielić na wozów cztyrdzieście na potrzebę rezyduiącego xiędza przy kościele Żurowickim, na którego kuchnię wolne łowienie ryb w ieziorach Chwortkach pod Szapczycami, a na dwór należące ieziora Dzwonczanie kosić y niewód ciągniąć powinni będą. W Kazimierzu zaś wioskę Kosachi ichmć xięży bazylianom z osobliwym gruntem ichmć pp. executorowie testamentu maią odwieść, zważaiąc sufficiencią ichmć y młyn Kazimierzowski, który zaczęty, do tychże ichmć xięży bazylianów należeć ma, temuż konwentowi ichmć xięży bazylianów, ażeby zawsze trzech w tym klasztorze Kazimierzowskim mieszkało, ze dworu Żurowickiego y Plesowickiego na chleb corocznie ma dochodzić żyta Żurowickich miarek trzydzieście, ięczmienia miarek trzydzieście, owsa miarek dwadzieścia, gryki miarek piętnaście, słoniny połci cztyry, sadeł dwa, miodu pudów ośm, gorzałki kufa iedna, miodu brackiego na kanon, który iuż zawiedziony, pudów cztyry, za który pieniądze wybrawszy znowu powinno będzie co rok tyleż, co się ma zachować wiecznemi czasy; wosk z tego kanonu na świece do teyże cerkwi ma być obrócony, czego powinien doglądać wóyt tameczny, a po nim successores, a pieniędzy aut cetera na potrzeby cerkiewne ma dochodzić; pieniędzy temuż konwentowi corocznie z maiętności Plesowicz y z części mey Żurowickiey złotych trzysta dochodzić ma, po połowice obligu tego konwentu za wyż wyrażony fundusz, to iest: w kożdy tydzień dwie mszy wiecznemi czasy za duszę moią Kazimierza y za duszę Anny małżonki moiey odprawować się powinne będą. Ichmć xięży iezuitom Bobruyskim złotych sto dwadzieścia co rok dochodzić ma, prosząc o to, aby chcieli pro solennitatibus Salvatoris et beatisimae virginis Mariae iednego zsyłać do cerkwi Kazimierzowskiey, któremu alimentum ze dworu ma być Plesowickiego; tymże ichmć konia, iaki się podoba z kolaską, którą kazano robić w Kazimierzu, odebrać wolno będzie do klasztoru. Córkom moim naymilszym na ruskich dobrach Żurowicach y Plesowiczach wnaszam posagowey summy na kożdą po dwanaście tysięcy złotych, na wieczność tych maiętności Żurowickich y Plesowickich. Synowcowi memu rodzonemu panu Michałowi, ieżeli go pan Bóg zechce chować w zdrowiu, zapisuię; inquantum żeby pan Bóg nie przedłużył by do wzrostu lat onego życia i bezpotomnie zszedł z tego świata, tedy ta wieczność tych maiętności córkom się moim wracać powinna. Lnianiki w Litwie y Bołczyce wiecznymi czasy córkom moim naymilszym daruię y zapisuię, których obliguię do

rezydencyi konwentu Nieświeskiego ichmć pp. benedyktynek, żegnaiąc y wielce upraszaiąc w Bogu przewielebney ieymć panny Kotłowny—xieni tegoż konwentu y w Bogu przewielebney ieymć panny mistrzyni, aby na mieyscu oyca y matki chciały, swą pokazuiąc łaskę, do przystoynego y porządnego onych prowadzić życia. Dla których folwark Pietuchowski y z intratą zupełną młyna, z którego po złotych cztyrysta co rok dochodzi y z bydłem tegoż folwarku wiecznemi czasy ustępuię. A ieżeliby pan Bóg powołał którą do klasztoru, tedy ta summa dwanaście tysięcy złotych klasztorowi ma być oddana, a część tych folwarków onych zapisanych do dyspozycyi wolney teyże córki mey, która by chciała panu Bogu służyć, należeć ma. Od summy, co dwanaście tysięcy na maiętnościach ruskich legowano, onym do wzrostu lat onych prowizya coroczna dwa tysiące cztyrysta złotych dochodzić ma. Wieś moią Rektę, którom miał dożywotnim sobie prawem za consensem naiaśneyszego króla imci y za cessią imć pana Piotra Terebesza—strażnika Smoleńskiego, synowcowi memu rodzonemu panu Michałowi Judyckiemu—pisarzowiczowi ziemskiemu Rzeczyckiemu, za konsensem króla imci, przy daney odemnie cessyi y za przyznaniem u grodu oney wczesnie za żywota mego przez generała, ustąpiłem. Żegnaiąc zaś imć xiędza brata mego rodzonego kanonika Smoleńskiego, proboszcza Rożańskiego, maiętność Kamionkę moią, pod Wilniem, na tenczas w zastawie będącą, okupić y z wieczności cieszyć się pozwalam. Denisowszczyzny i Uściłowicz, w zastawie będących, temuż ichmciowi xiędzu kanonikowi, bratu memu, wiecznością daruię y zapisuię. Klaczy dwie strokate, grzbiety lisie z pod kuntusza mego, przez iedną zimę noszone y rysia iednego temuż imć xiędzu oddać powinno. Na szpital Żurowicki, w którym ma być sześć niedołężnych, ze dworu Żurowickiego corocznie żyta miarek dwanaście, ięczmienia miarek sześć, gryki miarek sześć, słoniny połeć ieden ma dochodzić; a ci ułomni przy kościele Żurowickim pacierze rano y co wieczor za dusze zmarłe odprawować wiecznemi czasy powinni będą. Także na szpital, który ma być w Kazimierzu pod lipami na sześciu ubogich, corocznie ma dochodzić z Plesowicz żyta miarek szesnaście, owsa miarek dziesięć, gryki miarek dziesięć, sadło iedne; a powinność tych ubogich za duszę moią w cerkwi tameczney rano i co wieczór pacierze wiecznemi czasy odprawowane być maią. Tak rozporządziwszy leżące dobra, ruchome, które w osobliwych regestrach specifice wyrażone, tak chcę mieć, ordynuię, leguię: naprzód kleynoty, które się tym kształtem wyrażaią: trzęsawkę dyiamentową, w którey dyiamentów na miesiącu iedynaście, na samych trzęsawkach dyiamentów większych pięć, mnieyszych pięć; sztuka wielka dyiamentowa iedna, w którey dyiamentów piędziesiąt siedm y ośm, w teyże sztuce dyiamentów wielkich dwa; zausznicy dyiamentowe staroświeckie dwie, w którey dyiamenty podług starego regestru są wszytkie całe; krzyżyk o pięciu dyiamentach wielkich, petlica dyiamentowa, w którey dyiamenty podług starego regestru są wszytkie całe, ponieważ żaden nie wypadł; gwiazdek na trzęsawkach trzy, która kożda w sobie ma po siedm dyiamentów; łancużek złoty ieden, który odłączony na pozłotę kielichów; pierścieni złotych dwa y te na pozłotę kielichów;

krzyżyk śrebrny pozłocisty ieden, ten na obraz naświętszey panny w cerkwi Kazimierzowskiey zawiesić; pierścień złoty dyiamentowy, w którym dyiamentów małych wkoło trzynaście, czternasty we śrzodku wielki, piętnasty wypadł; item pierścień szczyrozłoty, w którym dyiamentów siedm; item pierścień złoty, nakształt serca robiony, w którym dyiamentów dwa y krwawnik we śrzodku ieden, a trzeci dyiamentowy wypadł; pierścień złoty dyiamentowy złomany, w którym wkoło dyiamentów sześć, siódmy we śrzodku wielki; sponka z paskiem spiżowym poszafraniona; krzyżyk z koralów robiony o dyiamentach pięciu wielkich; zauszniczki złote, w koral oprawne, para iedna; item zauszniczki duże po trzy dyiamenty y koralów dwa wiszących; sztuczek złotych małych dyiamentowych od zausznic wielkich dyiamentowych pięć, w których sztuczkach trzech po pwa dyiamenty, a we dwuch sztukach po iednemu dyiamentu; sponka śrebrna pozłocista sercem robiona iedna; rubinów wielkich y małych dwadzieście cztyry; szafirów małych dwa y kamień dyiamentowy ieden: to wszytko w papierze zawiniono; za iedno krwawników na pierścienie dwa; rożyczka złota z rubinem iedna; szafirów dwa, perły dwie, y to w osobliwym papierku zawiniono; za iedno pereł uriiańskich na sznurce małych y wielkich ośmdziesiąt cztyry; itym tychże pereł rozsypanych w papierze osobliwym siedmdziesiąt cztyry; item pereł uriiańskich na sznurce wielkich czterdzieście, małych trzydzieście dziewięć; pereł gałaguckich sznurów cztyry; item pereł gałaguckich do uwiiania włosów, w iednym sznurze pereł sto, w drugim sznurze pereł sto y trzy. Te wszytkie kleynoty y perła, za doyściem da pan Bóg lat, należeć dzieciom moim będą. Śrebro, miednicę śrebrną z nalewką, roboty awszpurskiey, tac śrebrnych awszpurskiey roboty cztyry, tac mnieyszych awszpurskiey roboty dwie; te śrebro, za doyściem da pan Bóg lat, má należeć dzieciom moim. Lichtarzów śrebrnych awspurskiey roboty dwa; te się maią odłączyć do cerkwi Kazimierzowskiey do obrazu naświętszey Panny. Konewka śrebrna gładkiey roboty iedna, ta na suknią naświętszey Pannie do cerkwi Kazimierzowskiey ma być obrócona. Kubek śrebrny ieden do teyże cerkwi Kazimierzowskiey w pomoc naświętszey Pannie na suknią. Konewka śrebrna awszpurskiey roboty, ta na kielich przerobiona. Łyżek śrebrnych ośm, nożów par cztyry; s tych łyżek maią należeć dwie córkom moim y noże, a sześć na potrzebę cerkwi Kazimierzowskiey obrócić do obrazu naświętszey Panny. Rząd husarski pozłocisty, nagłowek y kulbaka we śrebro oprawna, szabla we śrebro oprawna, to sprzedać y pieniądze na potrzebę pilnieyszą obrócić. Manta ponsowa bogata złocista, do niey spodnica granatowa, z korunami złotemi szyrokiemi; manta niebieska bogata złocista, do niey spodnica takaż z galonem tkanym, po pół łokcia szyrokim; manta oftowana złotem y iedwabiem ceglastym zielonym, do niey spodnica z felbaną, z galonem śrebnym, płaszczyk biały złocisty bogaty, gornostaiami podszyty; suknie niemieckie haftowane dwie; tych sukien dyspozycia na aparaty kościelne y cerkiewne. Obicie pół-iedwabne, te do cerkwi Kazimierzowskiey. Płaszczyk ceglasty ieden; szarpa czarna z angielskich korun; spodnica y manta wiszniowa z felbonami teraznieyszey mody; libereyka na baweł-

nie szara; pawilon adamaszkowy mieniony y s kołdrą takąż y płotkiem; tych sukień dyspozycia na dzieci moie, tylo płotek ma być na aparat ruski obrócony. Czuhy, hatalony, gazanty y insze stroie na głowę, w pudełeczku zamkniętym, to wszytko na potrzeby dzieci wydawać, po skończoney żałobie. Moie zaś suknie według regestru, ponieważ nie maiąc komu ich legować, sprzedawszy iako y insze ruchomości, które nie obligowane nikomu, z rysztunku y z porządku, to wszytko spieniężywszy po rożnych kościołach, szpitalach y obligach, według uwagi ichmć panów opiekunów y exekutorów, rozdano być ma. Inne ruchomości, cynę, miedź, żelazo, wydzieliwszy część przy maiętnościach y córkom zostawiwszy, ostatek sprzedać; także y wozy, konie, romaki, które do uwagi ichmć panów exekutorów. Szpakowatego ogiera zostawić przy stadzie, które córkom moim legnię, także y oborę sługom moim, którym by dosić nie stało po kalkulacyi słuszney oddać, nic nie bawiąc, od komu będzie należało, którym teraz co się naznaczyło y wyświadczyło, to nie odmiennie ma być mianowicie darowane. Włok dwie panu Twardomańskiemu w Bołotni, panu Oświeciuńskiemu w Hermanowiczach, gdzie było mieszkanie imć pana Miecznikowskiego, według ich pisma, ode mnie danego, które konfirmuię. Przy tym dałem Leonowi Pitmanowi plac wolny z gruntem, według karty. Marcinkowi, przy mnie będącemu, dałem gruntu dziesięcinę w Konotkiewicz Szewcowie y na zapomożenie według uwagi dać należy, iako mnie wiernie służącemu, zalecam. Krystynę Boguszową w respekt y łaskę, którą wziołem był w swoią opiekę, aby mieli na nię baczenie, z tychże pozostałych ruchomości, co wola y łaska oświadczyli. Strzelbę, harmatki ná dzwony przelać do cerkwi Kazimierzowskiey y moździerz; do rąk y dyspozyci ichmć panów exekutorów, s których sobie, co podobaią, wieczno zostawiwszy y Hrenawiczy starodawne przy wieczniku imć danu Michale Judyckim y na niezabudź udzielić ichmć panom marszałkowiczom Rzeczyckim. Z teyże darowałem y panu regentowi Rzeczyckiemu parę pistoletów, które miał od rodzonego mego, z olstrami y pokrowcami, ianczarkę, od Obełkowskiego com miał, y prochu Krzyczewskiego baryłka funtów trzynaście. Panu Markowskiemu konia od Szaraia z kulbaką y z pistoletami prostemi. Długi na obligach mnie winne y u różnych kreditorów, iako y o wszelkie słuszne pretensye y należytości upominawszy się y odyskawszy, obrócić ku chwale Bożey. A zaś ia ieślim komu co winien, za dowodami pokazanemi aby wypłacili z moich dobr iak nayprędzey, mianowicie: ichmć xiędzu Skrzetuskiemu—proboszczowi Staro-Bychowskiemu, z należytą akomodacyą imci, wielce upraszam. W cerkwi Kazimierzowskiey, według początków wszytko z pilnością dokończyć, kielichi cztyry z patynami y puszki pozłocić, iakem o dozor pozłoty informował y zlecił imć panu regentowi y w wielu okaziach aby był pomocny, uprosiłem. Y komu co szłusznie się deklarowało, a tu wymienić nie można, w różnych interesach zapłacić sługom, czeladzi y rzemieśnikom zleciłem, przełożyć y perswadować imć panom exekutorom. Także poddanym, mieszczanom y żydom, iakie dane y obiecane nadania, wolności, wszytkie w informacyą podałem, upraszam, aby były dotrzymane. Osobno klasztorowi imć oycom bazylianom kocioł

z Plesowicz z trąbami, cyny połumisków sześć, talerzy sześć, mis starych dwie. Podiezdka kozaczka szpakowatego szłapaka oycom bernardynom Hłuskim. Daley nie szyrząc, iako się wyżey poleciło, tak y teraz polecam ichmć wielmożnemu imć panu Antoniemu Judyckiemu—marszałkowi Rzeczyckiemu, Dominikowi Chaleckiemu—chorążemu, Bolesławowi Biszpinkowi—woyskiemu powiatu Rzeczyckiego, moim wielce miłościwym panom y braci, upraszaiąc za opiekunów pozostałym córkom moim, aby byli łaskawi y tego testamentu za exekutorów aby we wszytkich punktach pomienionych dotrzymać y wypełnić raczyli y wszystko pozostałą ruchomość zregestrowawszy y odebrawszy, iako y leżącemi maiętnościami dysponować onemi y we wszytkim iak naylepiey ku chwale Bożey y pozostałym sierotom obracać, usilnie upraszaiąc y oraz żegnam ichmć iaśnie wielmożnych senatorów, hetmanów, dygnitarzów y całą rzecz pozpolitą, także ichmć panów obywatelów powiatu Rzeczyckiego, moich miłościwych panów braci, krewnych, przyiacioł y dobrodzieiów; żegnam naymilsze córki moie Zofią y Floriannną, wlewaiąc na nich oycowskie błogosławieństwo moie, zosobna żegnam y ieymć panią bratową moią y synowca mego miłego; żegnam zatym sług y czeladź, dziękuiąc wszytkim za świadczone życzliwości, na ostatek żegnam miłych poddanych moich, polecaiąc Panu Bogu y ichmć panom opiekunom, aby w dalszey życzliwości zostawali, dziękuiąc za ich posługi. A ieślim komu w czym się kolwiek naprzykrzył w życiu moim y iako kolwiek co krzywdził, wszytkich przepraszam, aby mnie wybaczyć y za duszę moią Pana Boga prosić raczyli y ia też wzaiem moie wszytkie urazy y krzywdy, iakiem kolwiek od kogoż kolwiek y szkody poniosł, do miłości Bożey wszytkim ieneralnie odpuszczam y daruię. Na co dla lepszey uwagi ten testament ostatniey woli moiey ręką moią własną podpisawszy, y pieczętarzów upraszam wielmożnego imci pana Franciszka Woynę—sędziego ziemskiego y imci pana Antoniego Stomę—sędziego grodzkiego Rzeczyckiego y imci pana regenta Rzeczyckiego. Pisan w Żurowiczach, roku tysiąc siedmsetnego trzynastego, miesiąca Maia siedmnastego dnia. U tego testamentu podpis rąk tymi słowy: Kazimierz Judycki—podkomorzy Rzeczycki, do tego testamentu ręką moią własną podpisuię się. Ustnie proszony pieczętarz od wielmożnego imci pana Kazimierza Judyckiego—podkomorzego Rzeczyckiego, do tego testamentu ostatniey woli imci podpisuię się Franciszek Woyna Jasieniecki—sędzia ziemski Rzeczycki. Ustnie proszony pieczętarz od wielmożnego imci pana Kazimierza Judyckiego—podkomorzego Rzeczyckiego, do tego testamentu ostatniey woli imci podpisuię się podług prawa Antoni Michał Stoma—sędzia grodzki y obożny powiatu Rzeczyckiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od wielmożnego imci pana Kazimierza Judyckiego—podkomorzego Rzeczyckiego, tego testamentu ostatniey woli imci Konstanty Antoni Wręb z Grużewa Grużewski — regent kancellaryi powiatu Rzeczyckigo. Który to testament, za podaniem przez osobę wysz mianowaną, iest do akt xiąg grodzkich Rzeczyckich przyięty y wpisany, z których y ten zapis pod pieczęcią urzędową y podpisem ręki pisarskiey wielmożnemu imci panu Antoniemu Judyckiemu — marszałkowi powiatu Rzeczyckiego, iest wydan. Pisan w Ro-

baczewie. U tego extraktu przy pieczęci urzędowey correcta takowa: Correxit cum actis, Grużewski.

Który to ten extrakt, przy samym oryginale testamentu, za podaniem onego przez wysz wyrażonego patrona w sposób przenosu do akt, iest do xiąg głównych trybunalnych spraw wieczystych przyięty y wpisany.

1797 г. Іюля 26 дня.

Изъ книги № 2448, за 1797—1798 г., л. 9.

136. Духовное завѣщаніе земскаго Ошмянскаго писаря Андрея Заблоцкаго.

Земскій Ошмянскій писарь Андрей Заблоцкій завѣщаетъ тѣло свое похоронить или въ Борунскомъ базиліанскомъ монастырѣ, если умреть въ своемъ имѣніи, или Доминиканскомъ р.-католич. костелѣ,— если умретъ въ Вильнѣ; на похороны и на заупокойныя службы записываетъ 8,420 злотыхъ, которыя поручаетъ заплатить своему племяннику. Имѣніе, состоящее изъ двухъ фольварковъ съ заселенными землями, а равно и деньги, какъ наличныя, такъ и находящіяся на процентахъ у разныхъ лицъ,—всего 1272 червоныхъ золотыхъ и 63,862 злотыхъ польскихъ,—записываетъ своей роднѣ: брату, племянникамъ и племянницимъ.

Движимое имущество, какъ то: инвентарь, домашнюю утварь, платье и разныя цѣнныя вещи распредѣляетъ частію между родственниками, частію между слугами; нѣкоторымъ изъ послѣднихъ назначетъ еще наградныя деньги, нѣкоторыхъ отпускаетъ на свободу.

Въ концѣ завѣщанія прощается съ своими родственниками, сосѣдями, знакомыми, слугами и крестьянами и проситъ ихъ отпустить ему вины, въ случаѣ если таковыя были имъ когда-либо сдѣланы.

Завѣщаніе составлено съ замѣчательною тщательностію и подробностію, ясно указывающими на аккуратность и близкое знакомство съ юридической практикой. По изложенію своему и языку оно представляетъ собой довольно выдающееся явленіе среди тогдашнихъ документовъ такого же рода и содержанія.

Roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Decembra pierwszego dnia novi stili.

Na sądach iego *Imperatorskiey* mości głównych Litewskich, w mieście Wilnie sądzących się, stanowszy osobiście patron wielmożny imć pan Leopold Lipnicki—regent grodzki powiatu Grodzieńskiego, extrakt testamentu zeszłego wielmożnego imć pana Andrzeia Zabłockiego—pisarza ziemskiego powiatu Oszmiańskiego, w grodzie Oszmiańskim aktykowanego, na rzecz y osobom we srzedzinie wyrażonym służącego, przy oryginale, w sposób przenosu do akt podał, który w xięgi wieczyste sądu głównego Litewskiego wpisując tak się w sobie ma. Wypis z xiąg grodzkich powiatu Oszmiańskiego. Roku tysiąc, siedmsetdzie-

więdziesiąt siódmego, miesiąca Augusta siódmego v. s., ośmnastego n. s. dnia. Przed aktami grodzkiemi powiatu Oszmiańskiego stanowszy osobisto imć pan Ignacy Swirski, testament przez zeszłego w. i. p. Andrzeia Sawicz Zabłockiego—rotmistrza y pisarza ziemskiego powiatu Oszmiańskiego, czyniony, do akt podał, którego wyrazy takowe:

W imię Oyca y Syna y Ducha świętego, Boga w Tróycy iedynego. Z powszechnego na rodzay ludzki naywyższym wyrokiem rosporządzenia, gdy każdemu żyiącemu na świecie nieodmienne po długim czyli krótkim wieku zdeterminowane zeyście, iako przeznaczeń Boskich niezmienną pewność w należytey maiąc uwadze, zwłaszcza, że z miłosierdzia opatrzney woli naywyższey istności od momentu urodzenia moiego, to iest: od roku tysiąc siedmset dziewiętnastego przepędzonych zaliczyć przychodzi siedmdziesiąt osim lat przeciągnionego wieku, a z tey kolei lubo niewiadomo kiedy, lecz bliższe co raz ku schiłkowi rozbierać wypada skłonienie się, które potrzebnego y wczestnego maiątkiem udysponowania y we wszystkim porządnego obiaśnienia przekonywaiące ukazuie pobudki; z tych ia Andrzey Sawicz Zabłocki—rotmistrz ziemski powiatu Oszmiańskiego, pisarz, z zwykłego na świecie porządku uymuiąc się, takie ostateczney rozmyślney woli moiey we wszystkim przy zupełney zmysłów władzy y zdolności zawieram wyrazy. A nayprzód, iż gdy z woli naywyższey dni życia moiego, czy to w Oszmianie, czy w maiętności Kuciewiczach, ukonczone zostaną, tedy lokacya ciała moiego w Borunach—cerkwi i. xx. bazylianów, lub w sklepie; a ieżeli w Wilnie, na tenczas taż lokacya przy kościele i. xx. dominikanów u świętego Jakuba, na cmentarzu przy grobie ichmościów panów Skucewiczów, determinuie się, gdzie ma być wymurowana katekumba, maiąca zatwor czyli oznaczenia mieysca z marmurowego kamienia z napisem, że moiego w tym mieyscu ciała złożone zwłoki. Dalszey zaś apparencii, iako niepotrzebney, nie przeznaczam żadney, prócz aby toż ciało moie przy mszach świętych y wigiliach, wedle chrześciańskiego obrządku, pogrzebione było, na który obchód, za miesce, na wigilie, msze święte, na xięży, przytomnych ze mszami świętemi, złotych polskich tysiąc dwieście (numero tysiąc dwieście); na msze święte, kędy ciało ulokowane zostanie, złotych polskich tysiąc (numero tysiąc); na msze święte do różnych kościołów y konwentów, aby co nayrychley odprawić się mogły, nayszczegulniey w Wilnie do kościoła i. xx. dominikanów święto-Duskich złotych polskich pięćset (numero pięćset), do kościoła i. xx. franciszkanów Wileńskich złotych polskich pięćset (numero pięćset), do kościoła i. xx. augustyanów Wileńskich, na Sawicz ulicy będących, złotych polskich pięćset (numero pięćset), do cerkwi i. xx. bazylianów Wileńskich złotych polskich pięćset (numero pięćset), do kościoła i. xx. dominikanów Wileńskich u świętego Jakuba albo do cerkwi i. xięży bazylianów Boruńskich, w którym kolwiek iednym z tych dwu miesc nie będzie deponowane ciało moie, tam złotych polskich pięćset, do kościoła i. xx. trynitarzów na Antokolu złotych polskich czterzysta (numero czterysta), do kościoła i. xx. dominikanów Oszmiańskich złotych polskich dwieście (numero dwieście), do kościoła i. xx. franciszkanów Oszmiańskich złotych polskich dwieście (n. dwieście), do kościoła

i. xx. franciszkanów Holszańskich zł. p. dwieście (n. dwieście), na ozdobę ołtarza Nayświętszey Panny w kościele i. xx. augustyanów w Wilnie na Sawicz ulicy zł. p. sto dwadzieście (n. sto dwadzieście) zapisuię; a na ubogich czasu pogrzebu zł. p. sto (n. sto); na dzwonienia po różnych kościołach w Wilnie zł. p. trzysta (numero trzysta); na partykularzach zł. p. sto (n. sto); na szpital w Wilnie u Rochitów zł. p. ośmset (n. ośmset); na wydatki pogrzebowe zł. p. pięćset (n. pięćset) determinuię. Podobnież za duszę Antoniego, Katarzyny, Symona, Daniela y wszystkich poddanych, w czasie dziedziczenia mego w Kuciewiczach z tego świata zeszłych, na msze święte zł. p. dwieście (n. dwieście) rozdać przeznaczam; a za duszę Józefa Petersona do cerkwi i. xx. bazylianów Boruńskich na msze święte zł. polskich sto (n. sto) dysponuię. Jaka wielość zebrana w iedno z szczegułów rozpisanych na msze święte, dzwonienie, na ubogie, szpitale, za dusze y dalsze pogrzebowe y legacyi potrzeby ośm tysięcy czterysta dwadzieście zł. p. (n. ośm tysięcy czterysta dwadzieście), w ogule wynosząca, gdy w gotowym leżącym nie znayduie się groszu, a oczekiwanie do zysku summ moich, u różnych ichmościów na kredytach będących, przez osobną tabellę przeze mnie podpisaną wyszczegulnionych, strudniało by nayprędszą wyznaczenia moiego exekucyą, uprzątaiąc zatym widzialnie ztąd wypadaiącą nieregularność, obowiązuię synowca moiego w. i. p. Józefa Sawicz Zabłockiego — podczaszego powiatu Oszmiańskiego, aby, pomiętaiąc na względy świadczenia moiego iemu, (niżeli od naypewnieyszych do opłaty debitorów mnie przychodzące odzyszcze summy), tymczasowie z własnych summ swoich nayprędszą kościołom legacyą y pogrzebowym potrzebom uczynił satysfakcyą. Po tym na legacye y pogrzebowe obchody przeznaczeniu do poiaśnienia schodząc o leżących maiątkach, w iakim one zostawuię składzie, takie przyłączam wyrazy: iż folwark Możeykow, w powiecie Oszmiańskim y w parafii Oszmiańskiey położony, wieczyście przeze mnie nabyty y z przywiązania moiego stryiowskiego do w. i. pana Józefa Sawicz Zabłockiego — stryieczno-rodzonego synowca moiego, temuż w. i. panu Józefowi Zabłockiemu — podczaszemu powiatu Oszmiańskego prawem wieczystego dania, iescze w roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt dziewiątym wydanym y przyznanym, ustąpiłem, którego on od daty prawa spokoynie iest dzierżącym. Podobnież folwark Kuciewicze, w tymże powiecie Oszmiańskim, w paraffii Żuprańskiey będący, w iedney połowie całkowicie przeze mnie nabyty, z drugiey zaś połowy trzech części z nabycia moiego, a czwartey z spadku po oycu moim będąc aktorem y dziedzicem, ony z długiego namysłu wczestnego następności rozbierania, a więcey z przekonywaiących mnie na wszelkie okoliczności uwag, że te oba folwarki w dziedziczeniu moim zostaiąc, ieden drugiego zastępowały niedostatek y, co w iednym brakneło, nadstarczał drugi, tak, że młynowe wygody w Kuciewiczach ułatwiały potrzeby mliwa folwarku Możeykowa, a szczupłość lasów Kuciewickich wspierał Możeyków, prócz czego żądaiąc nayusilniey, aby rzeczony folwark Kuciewicze, pracowitą y wiele kosztuiącą starannością moią z poskupowanych od różnych ichmościów przeze mnie cząstek w iedno złożony, znacznym nakładem w budowli y w dalszych ekonomiki potrzebach uporządzo-

ny, dawnieyszemu na cząstki nie ulegał podzieleniu, y aby zdolnieyszą ręką w całości mógł bydź utrzymanym w imieniu, iako zaszczyt naydawnieyszey imienia naszego w Oszmiańskim possessyi, takowy folwark Kuciewicze, ze wsiami Strypuny y Hordziewicze, z osadą przy cerkwi Kuciewickiey, z karczmą tamże y dalszemi przynależnościami temuż w. i. panu Józefowi Sawicz Zabłockiemu—podczaszemu powiatu Oszmiańskiego, synowcowi moiemu stryiecznorodzonemu, w nagrodę pełnionych przez lat dwadzieście trzy iego dla mnie usług y w zamiar czułego a pilnego około mnie w starości y słabości zdrowia starania, wieczyście zapisawszy, prawo darowne w roku teraznieyszym tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmym, miesiąca Julii veteris stili dwudziestego drugiego dnia, a novi stili drugiego Augusta wydałem, dokumenta wszelkie, na ten folwark służące, do rąk onego oddałem y rzeczone prawo przed aktami grodzkiemi Oszmiańskiemi przyznałem, a tak iako pierwsze prawo na Możeykow, tak poślednicy na Kuciewicze, z dobrowolnych y rozmyślnych przewidzeń moich powydawane, ninieyszą ostateczney testamentowey woli moiey dyspozycyą zatwierdzam, umacniam y za niewzruszone mieć chcę y postanawiam. A że w tychże Kuciewiczach zeszłego w. i. pana Józefa Sawicz Zabłockiego—rodzonego brata moiego, znayduie się cząstka z drugiey połowy piąta, a z całości Kuciewicz dziesiąta, o którą zeszły brat móy Józef, odprzedania czyniąc ze mną umowę, nie był dalekim w ustąpeniu oney, iako szczupłey y bez wszelkiego zabudowania, za czterysta złotych polskich, za iaką cenę u innych ichmościów pokupowałem cząstki, co przyrzeczonego nawet przez brata moiego doszły by skutku, gdyby, losem zdarzenia oddalony na Ruś, życie swoiego wieku tam nie ukończył; po którym następca syn iego Józefat z siostrą Martiną Zabłoccy, w tę porę nieletni, przygarnięci przeze mnie, opatrywani y edukowani niemało kosztowali, prócz czego siestrze iegomość pana Józefata Zabłockiego Martynie Zabłockiey, a w zamęściu Żelińskiey, w zamiar zupełney exdotacyi udysponowaney ode mnie, tysiąc złotych polskich przez w. i. pana Kazimierza Chodźkę—sędziego teraznieyszego ziemskiego Oszmiańskiego, został opłacony, który to wielmożny sędzia Chodźko na takową zaszłą opłatę obowiązany dostarczyć dowód zrzeczeniem się z dóbr oyczystych y macierzystych; a że na iegomość pana Józefata Zabłockiego, do Warszawy na edukacyą oddawanego, więcey dwa tysięcy złotych polskich gotowego wyłożyłem grosza, a iemu przynależney po oycu iego pod dożywociem matki samey kapitalney dwa tysiące złotych polskich pozostało summy, z którey lubo by drugie tyla z procentu składać się powinna wielość, iednak z uwagi przewyższaiącego moiego na edukacyą iego wydatkowania, niespodziewał bym się, aby u przeznaczonego ode mnie Kuciewicz dziedzica przy zyskuiących się oyczystych dwu tysiącach złotych, drugich dwa tysięcy złotych za procent wypadaiących pretendował. Wszakże, ieżeliby y z swoich po dóyściu lat czynionych dla mnie przyrzeczeń y z oyca swoiego, iako się wyżey rzekło, w wydaniu y przyznaniu prawa na cząstkę swą piątą w Kuciewiczach uiścił obowiązków, nie napieraiąc się koniecznego takowey cząstki wydziału y nie przyczyniaiąc się do mniey wygodnych na obie strony czynienia niepotrzebnych we

strzedzinie maiątku szachownic, za zbliżoną więc iego ku temu łatwość y nieodmówione skłonienie się, nad wartość tey cząstki więcey z przychilności moiey ku synowcowi moiemu i. p. Józefatowi Zabłockiemu, za wyrażoną z drugiey połowy cząstkę piątą w Kuciewiczach sześć tysięcy zł, p. do opłaty przez dziedzica Kuciewicz z summ moich na obligach będących wyznaczam y determinuię. Jeżeliby zaś na wspomnioną nieraz cząstkę piątą z drugiey połowy, a dziesiątą z całości Kuciewicz wydania y przyznania prawa odmówił y do wydziału oney zabrał się, na tenczas wyrażone sześć tysięcy zł. p. nie iuż Józefatowi Zabłockiemu, lecz w. i. panu Józefatowi Sawicz Zabłockiemu—podczaszemu Oszmiańskiemu w rekompensę wydzieloney dla Józefata cząstki należeć maią. Dopióroż po uczynioney przeze mnie dokładney o leżących maiątkach wiadomości, do ruchomego, iakie y mnie naywyższa opatrzność mieć dozwoliła, przystępuiąc, należną czynię wzmiankę, nie celem iakiey chluby, ale iedynie wielowładną Boskiego zrządzenia wystawiaiąc pomoc, która swey władzy dziełem do iakiegoż kolwiek przyiść dopuściła zebrania, a tegoż wielość, na kredytach u różnych ichmościów będąca, osobną specyfikacyą dostateczniey obiaśniona. iako to: U iaśnie wielmożnego Michała Brzostowskiego — starosty Puńskiego, za obligami y kartami kapitału czerwonych złotych dwieście ośmdziesiąt pięć y złotych sześćset trzydzieście trzy, procentu czerwonych złotych dwieście y złotych cztyrysta sześćdziesiąt dziewięć, groszy osim. U i. w. Alexandra Brzostowskiego—kasztelana Mazowieckiego, kapitału czerwonych zł. dwieście piędziesiąt osim, procentu czerw. zł. sto czterdzieście cztyry y złotych osim, groszy dwadzieście ieden. U i. w. Xawerego Brzostowskiego—kasztelana Połockiego, kapit. czerw. zł. sto trzydzieście, procentu czerw. zł. ośmdziesiąt ieden y zł. ośmnaście. U wszystkich trzech razem Brzostowskich, za zeszłego ich oyca kasztelana Połockiego, podług dokumentu, tysiąc siedmset ośmdziestego, Februaryi dwudziestego czwartego od plenipotenta iegomość pana Żylińskiego wydanego, z ewikcyą na Białozorce, który dokument w czasie rewolucyi gdzieś zaginoł, a że znaydzionym bydź nie może, kopią wszakże onego i. w. staroście Puńskiemu kommunikowałem y, opłat razem z należnością w górze wyrażoną uręczony, miałem kapitału złotych cztery tysiące, procentu złotych cztery tysiące. U i. w. Antoniego Oskirki—generał-maiora, za dekretem y tradycyą na Rudominie, kapitału złotych ośmnaście tysięcy trzysta pięćdziesiąt, procentu zł. trzynaście tysięcy sześćset dziewięćdziesiąt siedym groszy pięć y pół. U tegoż i. w. generała, za kartą i. w. starościney Oszmiańskiey, kapitału czerwonych złotych ośmdziesiąt, procentu czerw. zł. dwadzieście dwa y zł. osim. U i. w. Marcina Oskierki—bywszego marszałka, a dopiero kasztelana Oszmiańskiego, za obligami kapitału czerw. zł. dwieście trzydzieście osim, talarami y monetą kapitału zł. siedm tysięcy dwieście pięćdziesiąt sześć, procentu zł. iedynaście tysięcy cztyrysta pięć, groszy iedynaście. U i. w. Ignacego Oskirki—chorążego Zawileyskiego, kapitału czerwonych sto y zł. trzysta cztyrdzieście, groszy sześć, procentu czerwonych sto y zł. trzysta czterdzieście trzy, groszy sześć. U i. w. Sulistrowskiego—zeszłego pisarza czyli u iegomościa xiędza kanonika Wilga brata, kapitału

czerw. zł. tysiąc, procentu czerwonych sto pięćdziesiąt. U i. w. Tyszkiewicza—marszałka wielkiego xięstwa Litewskiego, kapitału czerw. zł. sześćset, procentu czerw. zł. czterdzieście dwa. U w. i. panów Jankowskich za dwuma obligami kapitału czerw. zł. trzysta y zł. trzy tysiące dwieście czterdzieście, procentu czerw. zł. dwieście trzydzieście ieden y zł. trzy tysiące dwieście czterdzieście. U imci pana Narcyzego Gąsiewskiego kapitału czerwonych dwieście, procentu czerw. zł. sto sześćdziesiąt osim y zł. dwanaście. U w. i. pana Antoniego Huttorowicza—sędziego, kapitału czerw. zł. pięćdziesiąt, procentu czerw. zł. dwadzieście osim. U imć pana Jakuba Sidorowicza—pisarza Wileńskiego, kapitału czerwonych złotych sto, procentu czerwonych złotych siedym. U imci pana Tadeusza Wierzbowicza—sędziego grodzkiego Oszmiańskiego, kapitału czerw. zł. sto piędziesiąt, a procentu wiele od roku tysiąc siedmset dziewięddziesiąt trzeciego okaże się. U w. i. pana Józefa Kocieła—porucznika brygady, kapitału czerw. złotych dwadzieścia. U w. i. p. Klukowskiego kapitału zł. pięćset dziewiędziesiąt dwa, procentu zł. pięćset dziewiędziesiąt dwa. U i. w. p. Ignacego Chomińskiego—sędziego ziemskiego Oszmiańskiego, kapitału czerw. zł. dziesięć, procentu czerw. zł. dziesięć. Za kartą zeszłego i. p. Franciszka Moczulskiego bez procentu kapitału czerw. zł. szesnaście. U w. i. p. Kazimiera Chodźki — sędziego ziemskiego Oszmiańskiego, za dokumentem assekuracyinym, przy ustąpeniu dobr Loszy mnie wydanym, na cerkiew Kuciewską applikowaney summy kapitału złotych pięć tysięcy, procentu zł. sześć tysięcy trzysta. Item za opłacenie przeze mnie imć panu Dominikowi Naramowskiemu z należności tabellą zaiętey, a z Loszy opłacić obowiązaney, kapitału zł. tysiąc sto piędziesiąt, procentu złotych ośmset ośmdziesiąt pięć, groszy piętnaście. Od tegoż za kartą kapitału czerw. złotych piętnaście, procentu czerw. zł. piętnaście. U i. pp. Byszyńskich za obligami kapitału złotych tysiąc pięćset dwadzieścia. U w. i. p. Michała Chodźki—woyskiego, procentu czerw. zł. siedmdziesiąt cztyry, na summie zastawney zeszłych ichmościów panów Pietraszkiewiczów, na dobra Jóry iaśnie oświeconego xięcia Radziwiła wniesioney, dekretem trybunalskim mnie sądzoney, kapitału złotych dwadzieścia tysięcy siedmset dziewiędziesiąt pięć, groszy dwadzieście sześć. Procentu od daty dekretu zalicza się złotych ośmnaście tysięcy dziewięćset dwadzieścia cztyry. Od imci pana Antoniego Supińskiego za kartą czerwonych złotych cztyry. Od imci pana Tarakiewicza złotych dwadzieścia. Od i. pana Marcina Piaseckiego złotych piętnaście. Od Karpowicza Boruńskiego czerwonych złotych trzy y złotych cztyry. Od żyda Josielowicza—rabina Smorgońskiego, czerwonych złotych dwanaście. Od imci xiędza Suchorskiego wziętych na kupno drew czerwonych złotych pięć. Od pana Jemiszewskiego pilnika, co w Ryskorcach, czerwonych złotych dwa. Od wielkiego imci pana Alexandra Wołodki kapitału złotych siedmset siedmdziesiąt sześć, groszy dwadzieścia, procentu drugie tyle. Od imci xiędzia Daleckiego—kustosza bernardyńskiego Wileńskiego, kapitału czerwonych złotych piętnaście. Item za obligami zeszłych braci moich, iako to: imci pana Bazylego kapitału złotych dwa tysiące czterysta czterdzieścia dwa, groszy iedynaście. U imci pana Onufrego kapitału

siedmset czterdzieście, procentu od obu drugie tyle. W ogule kapitału złotem czerwonych złotych sztuk trzy tysiące pięćset dziewięćdziesiąt trzy, w monecie złotych polskich sześćdziesiąt sześć tysięcy ośmset dziewięćdziesiąt osim, procentów zaś zaległych y do roku przyszłego policzonych czerwonych złotych sztuk tysiąc dwieście siedmdziesiąt dwie y złotych polskich sześćdziesiąt trzy tysiące ośmset sześćdziesiąt dwa. Z zniesioney wielości summ, potrąciwszy determinowanych na kościoły, legacye, ubogie y na pogrzebowe obeyście ośm tysięcy cztyrysta dwadzieście złotych polskich, z dalszych summ imci panu Donatowi, bratu memu rodzonemu Zabłockiemu—podczaszemu Oszmiańskiemu, lubo należącą część po oycu tak w summach, iako też na cząstkę Kuciewicz zupełnie zapłaciłem y zgoła winnym nie zostałem, nadto lubo tenże imć pan Donat Zabłocki, brat móy rodzony, trzymaiąc arendą odemnie Możeyków, kilka tysięcy złotych polskich zawinił, na co lubo od tegoż brata moiego miałem wydany oblig, iednak pośledniey takowy oblig powróciłem y summę na nim zapisaną darowałem, dopióro temuż z miłości mey braterskiey cztery tysiące złotych polskich daię, daruię y zapisuię. Synowi zaś imci pana Donata imć panu Andzeiowi Sawicz Zabłockiemu, synowcowi moiemu rodzonemu, z affektu moiego stryiowskiego, bez żadnego innego obowiązku y pobudek, cztery tysiące złotych polskich wyznaczam, a drugiemu synowi tegoż imci pana Donata Zabłockiego imci xiędzu Ignacemu na świecie, a w zakonie xięży bazylianów Hilaremu Zabłockiemu, dwa tysiące złotych polskich determinuię. I. p. Józefatowi Zabłockiemu, synowcowi moiemu także rodzonemu, z przychilności mey stryiowskiey, cztery tysiące złotych polskich opisuię, z nadmienieniem, iż po zeszłym imć panu Bazylim Zabłockim — budowniczym Oszmiańskim, gdy ichmość panowie Onufry y Donat mimo mnie y równego konsukcessora imci pana Józefata Zabłockiego, synowca, summy tegoż zeszłego Bazylego na Ukrainie u imci pana Sobotkowskiego odebrali, ruchomość wszelką, konie, bydło y cały maiątek zagarneli, na swóy tylko użytek obrócili, ani mnie, ani dla synowca imci pana Józefata Zabłockiego nic zgoła nie udzielili y gdy prócz tego zeszły Bazyli Zabłocki na zapis obligacyiny, w roku tysiąc siedmset sześćdziesiąt ośmym w Białozorce wydany, summy dwa tysiące cztyrysta czterdzieście dwa y groszy iedynaście został winnym, z którey procentu drugie tyle narosłego, to iest złotych polskich cztyry tysiące ośmset ośmdziesiąt cztery y groszy dwadzieście dwa zalicza się y ta summa, dotąd nie opłacona, sprawiedliwie mnie z maiątku po Bazylim przez braci ichmościów panów Onufrego y Donata Zabłockich zawłaszczonego należy, którą przeznaczoną summę cztyry tysiące ośmset ośmdziesiąt cztyry, groszy dwadzieście dwa, wspomnionym braciom Donatowi, a z Onufrego dzieciom iego Zabłockim z osoby mey daruię y obligi powrócić dysponuię, a zaś w części na i. p. Józefata Zabłockiego, synowca rodzonego, po i. p. Bazylim Zabłockim, stryiu rodzonym, przychodząca, temuż do dochodzenia iest wolna, względem czego nayduie się manifest roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszego Februaryi ósmego dnia w grodzie Oszmiańskim zaniesiony. Z ruchomości zaś moiey dla tegoż i. p. Donata Zabłockiego, brata moiego, kiereią

czarną niedzwiadkową wyznaczam, a dzieciom zeszłego i. p. Onufrego Zabłockiego—rotmistrza Oszmiańskiego, brata mego rodzonego, Antoninie na Żmudzi u ww. Słowaczyńskich, Domicelli w Pińskim u ww. Borzeńskich, Helenie pod Lublinem w Skrudzie u ww. i. pp. Studzieńskich, Johannie u ww. Wańkowiczów — kapitanów, Kunegundzie w klasztorze w Białey—synowicom moim rodzonym Zabłockim, na każdą po tysiącu złotych na posag, w ogule pięć tysięcy złotych polskich. Dla Józefa Sawicz Zabłockiego, syna zeszłego brata moiego, przy ww. Borzeńskich zostaiącego, trzy tysiące złotych polskich przeznaczam. Prócz tego obligi onemu oyca iego Onufrego, mnie na złotych siedmset czterdzieście wydane, zwracam y summy za niemi, z procentu do drugiego tyle wynoszące, to iest tysiąc cztyrysta ośmdziesiąt złotych polskich daruię. Synowi zeszłego i. p. Mateusza Zabłockiego — porucznika Petyhorskiego, i. p. Józefowi Zabłockiemu złotych polskich tysiąc daruię, a dalszemu potomstwu tegoż i. p. Mateusza Zabłockiego, wiele się onego w życiu znayduie, w równy dział złotych polskich pięćset naznaczam. I. panu Justynowi Sawicz Zabłockiemu—regentowi ziemskiemu Oszmiańskiemu, cztyry tysiące złotych polskich determinuię. W. i. panu Narcyzemu Gosiewskiemu—exsędziemu ziemskiemu powiatu Zawileyskiego, od którego mnie za obligiem czerw. złotych sztuk dwieście y procentu do roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt ósmego zlikwidowanego czerw. złotych sto sześćdziesiąt osim y złotych polskich dwadzieście należy, a w ogule złotych siedym tysięcy trzysta siedmdziesiąt dwa wypada; z tey przeto należności połowę, to iest trzy tysiące sześćset ośmdziesiąt sześć, temuż rzeczonemu imci p. Narcyzemu Gosiewskiemu daruię y zapisuię, a drugą połowę, ażeby bratu swoiemu, a siestrzanowi memu i. p. Józefowi Gosiewskiemu, przy mnie na usługach będącemu, iako kapitał bezodwłocznie, to iest trzy tysiące sześćset osimdziesiąt sześć złotych opłacił, przeznaczam. Temuż i. p. Jozefowi Gosiewskiemu z affektu moiego, nadgradzaiąc za iego usługi, tysiąc trzysta czternaście złotych oddaię y tegoż i. p. Józefa Gosiewskiego z utrzymowaney w Kuciewiczach dyspozycyi od roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt czwartego do zeyścia moiego daty zupełnie y całkowicie kwituiąc, żadney nikomu o to do niego pretensyi y interessowania się nie zostawuię; owszem, zawdzięczaiąc wierne iego dla mnie usługi, zegarek śrebrny stary, kulbakę z garniturem łosim, z pistoletami, pościel moią wszystką, iak teraz iest pode mną, kołdrę kitaykową karmazynową nową, obicie poiedynkowe, bieliznę moią wszystkę, co kolwiek tu w Kuciewiczach y w Wilnie oney nayduie się, obrusów tkackich dwa większych a mnieyszych dwa, serwet tkackich dwanaście, cyny iaszcz ten, co w Kuciewiczach całkowity, solniczkę y łyszkę dużą, lichtarze dwa y szczypce, do tego sztućców cynowych par dwanaście, rądlów dwa pobielanych mnieyszych a ieden większy. Z garderoby zaś, sukień bławatnych par dwie, w Wilnie będących, kuntusz blamarantowy, żupan susowy, drugi kuntusz piasczysty, żupan ponsowy atłasowy, pas lity ze śrebrem, spodnie sukienne karmazynowe, czapek dwie: iedną z baranem siwym, drugą z kasztanowatym barankiem a białym wierzchiem, parassonik żelazny z kitayką karmazynową, opończę granato-

wą, spinkę moią codzienną srebrną, obówie wszystkie moie; a z obory y różnego bydła sześć iałowek młodych y dwuch buhayków, owiec sztuk dziesięć, świń z gatunku lepszego dwie pary młodych, kolaskę moią niebieską z parą koni płowych y z półszorkami, do tego chłopca Michaśka, przez tegoż i. p. Józefa Gosiewskiego zawerbowanego, temuż iegomości z pod skazki Kuciewickiey wolne do siebie wzięcie zachowuię. Także imci panu Donatowi Zabłockiemu—podczaszemu Oszmiańskiemu, bratu moiemu, mundur móy powiatowy z pasem karmazynowym tyftykowym, z czapką białą z czarnym barankiem, do wyżey wyznaczoney kierei niedzwiadkowey dołączam; imci p. Kazimierzowi Raczkiewiczowi, gdy folwark Skierdziny w powiecie Oszmiańskim leżący, z pod różnych zastaw okupiwszy y summy na to cztery tysiące pięćset piędziesiąt osim złotych wyłożywszy, osobnym prawem przyznanym ustąpiłem y darowałem, y to prawo dopióro z dalszemi przy onym dokumentami y tranzaktami oddać y wrócić zalecam. A dla imci p. Marcina Raczkiewicza—brata iego nieletniego, aby, dorosłszy lat, miał czym stosuiący się do iego części dług zaspokoić, zapisuię onemu, iako kuzynowi memu, złotych polskich dwa tysiące dwieście siedmdziesiąt dziewięć, a na erekcyą budowli, przy oddzieleniu części swey od brata, złotych tysiąc dwadzieście ieden, w ogule trzy tysiące trzysta złotych daię, daruię y zapisuię. Z procentu zatym od tey summy do dóyścia lat zupełnych ma mieć edukacią, a pewność opłaty summy, za dóyściem lat iego odemnie wyznaczoney, iako też dochodzenie procentu, iako też wiadomości o samey osobie, na w. i. pana Józefa Sawicz Zabłockiego—podczaszego Oszmiańskiego, wkładam obowiązek. Ichmościom pp. Bogumile y Magdalinie Raczkiewiczównam na posag po złotych pięćset, w iedno złotych tysiąc, wyznaczam; a i. p. z Raczkiewiczów Orbickiey, że z posagu złotych trzysta ode mnie doszło, prócz beczki żyta, dla tychże Orbickich daney, obiaśniaiąc należność reszty opłaty sta złotych posagowych, z determinacyi rodziców ich wypadaiących, z folwarku Skirdzin przez imci p. Kazimierza Raczkiewicza ma bydź uspokoioną. Co do legacyi, przez żonę moią uczynioney y wyraznie w testamencie, w roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt czwartym, miesiąca Apryla dwudziestego drugiego dnia sporządzonym, opisaney, gdy taż zeszła żona moia Aniela z Okuszków, pierwo Pietraszkiewiczowa, poślednіey Zabłocka, na cerkiew Kuciewicką pięć tysięcy złotych polskich na iedną w niey co tydzień mszę świętą applikowała; do których pięciu tysięcy, przez żonę moią zapisanych, ia z moich summ drugie pięć tysięcy złotych polskich dołączaiąc, w ogule dziesięć tysięcy złotych polskich na tęż cerkiew Kuciewicką naznaczam y, do warunków w testamencie żony moiey stosuiąc się, dodaię, iż nietylko msza święta w tydzień w dzień niedzielny, lecz y w święto rzymskie uroczyste, aby dla zgromadzaiących się do tey cerkwi Kuciewickiey ludzi w pótomne nieustanne wieki odprawowana była: za duszę moią, Alexandra y Katarzyny rodziców moich, za duszę Maryi, Anieli y Dominika postanawiam y takowe postanowienie tak żony moiey, iako też moie, obszerniey y dostateczniey w testamencie żony moiey wyrażone, do których się ia całkowicie przez ninieyszą referuię dyspo-

zycyą, aby do nayprędszey doprowadzone bydź mogło exekucyi, nayściśley w. i. p. Józefa Zabłockiego —podczaszego Oszmiańskiego, teraznieyszego Kuciewicz dziedzica, zobowiązuię. Przy którym iako moc przyprowadzenia do skutku legacyi, tak wszelkiey apparencyi cerkiewney we śrebrze y dalszym sprzęcie przy teyże cerkwi utrzymywania zostawuię. Co do należnościów ode mnie rożnym ichmościom, a nayprzód wielmożnemu imci xiędzu Januszkiewiczowi — exprowincyałowi zakonu świętego Dominika, kapitału czerwonych złotych sto pięndziesiąt, licząc każdą sztukę po złotych dwadzieście, czyni kapitału trzy tysiące złotych, procentu za rok idący tysiąc siedmset dziewięndziesiąt siódmy, konczyć się maiący w roku tysiąc siedmset dziewięndziesiąt ósmym, przynależy złotych dwieście dziesięć sukcessorom zeszłego imci p. Jana y samey Jankiewiczóm, którym zeszłey żony moiey testamentem zapisano było cztery tysiące złotych polskich. Ku temu dołączaiąc procent, iako osobny rachunek pod rokiem tysiąc siedmset ośmdziesiątym uczyniony poświadcza, wypłaciłem tymże ichmościom cztyry tysiące dwieście ośmdziesiąt sześć złotych groszy dziewięć y pół; zostało dla nich należnym z kapitału dwieście siedmdziesiąt trzy złotych, groszy dwadzieście, od czego procentu drugie tyle, to iest dwieście siedmdziesiąt trzy złotych, groszy dwadzieście, w ogule opłacić należy pięćset czterdzieście siedym złotych y groszy dziesięć. Jeymość pannie Sopoćkównie, która u dawniey zeszłey żony moiey czerwonych złotych sztuk dwadzieście zostawiwszy lokacyi, dotąd niewiadomo dla czego zyskać nie starała się; z dołączaiącego się więc ku memu procentu, drugie tyle składaiącego, należy oney czerw. złotych sztuk (?), czyli, na złote redukuiąc, złotych polskich ośmset. Z summy y maiątku, po imci p. Mikołaiu Kodziu pozostałego y na dwie córki iego spadaiącego, to iest: na ichmość pp. Angele, dopióro Raczkiewiczowę, y Agatę, potym Hrynkiewiczową, a dotąd przeze mnie opiekuna zawiedywanego; dokładny ia sam spisać udysponowałem obrachunek y na równe części podział, który rachunek y papiery u w. i. p. Józefa Zabłockiego — podczaszego Oszmiańskiego, iako dobrze o tym wiadomego, znayduie się y przez ony wyproporcyonowano z całości na iedną część złotych trzy tysiące cztyrysta sześćdziesiąt dwa, groszy siedym. A że z tego nierówne były wydatki, przeto imci pani Raczkiewiczowa, wybrała złotych ośmset dziewiętnaście, groszy dwadzieście, więc iey w dopłacie ode mnie należy dwa tysiące sześćset czterdzieście trzy złotych, groszy siedmnaście. Ichmościom pp. Hrynkiewiczom na okupno folwarku y ku potrzebie samey ieymość pani Hrynkiewiczowey w oporządzieniu, edukowaniu oney wydatkowało się w ogule trzy tysiące trzydzieście złotych polskich y groszy dwadzieście pięć, więc do zupełności na iey część wypada w dopłacie ode mnie cztyrysta dwadzieście siedym złotych polskich y groszy dwanaście. A lubo w czasie kontraktowania o dziedzictwo folwarku Olan u wspomnionych ichmościów panów Kodziów przez i. p. podczaszego Zabłockiego dla brata i. p. Justyna Zabłockiego y po ugodzeniu się za trzy tysiące złotych polskich przy przyznaniu przez ich prawa, nie mogąc bez moiey wiadomości czynić rozrachunku, tym czasem tenże wielmożny i. p. podczaszy wydał karteczkę, iakby za schedy

dla i. p. Raczkiewiczowey na tysiąc pięćset złotych; gdy iednak pózniey ia sam kazałem tę summę za folwark iednym Hrynkiewiczom opłacić, w. podczaszy Oszmiański dwa tysiące pięćset złotych zaliczył, dopióroż ze mną opiekunem polikwidował się y z należności summy ugodzoney trzech tysięcy za folwark Olany mnie samemu uiścił się zupełnie, nic zgoła winnym, ani i. pp. Raczkiewiczom, ani i. pp. Hrynkiewiczom nie został. Owszem własnemi złotych siedmset dziewiętnaście groszy czternaście przepłacił, których ia sam poniżey powrót przeznaczam. Przeto wydaną karteczkę na złotych tysiąc pięćset ichmościowe pp. Raczkiewiczowie, przy odebraniu swey summy dwuch tysięcy sześciuset czterdziestu trzech złotych, groszy siedmnastu, powrócić są obowiązanemi. U w. i. p. Józefa Zabłockiego — podczaszego Oszmiańskiego, tak na potrzebę moią, iako też na zboże do Kuciewicz, dla zniszczonego przez rewolucyą poddaństwa, w roku tysiąc siedmset dziewiędziesiąt piątym, w miesiącach Aprylu y Maiu wziołem czerwonych złotych pięćdziesiąt sześć y złotych polskich ośmdziesiąt ośm, co czyni w iedno złotych polskich tysiąc dwieście ośm; takoż po uczynionym rozrachunku o pieniądze ichmość pp. Kodziowień okazało się, że nad perceptę na moie interessa opłacił złotych siedmset dziewiętnaście, groszy czternaście, a w ogule maiąc przychodzącey należności ode mnie tysiąc dziewięćset dwadzieście siedym złotych, groszy czternaście, iakową wielość summ na obligach moich będących odebrać sobie obowiązany. A iako zaspokoienie należnościów, tak nadgroda zasługom ciągnie koniecznie załatwienia powinność, z tąd przeto Jan Makowski—kucharz, który w zamiar zasług swoich do pięciuset zgórą złotych gotowemi nabrał pieniędzmi, a oprócz tego lubom go odziewał y oporządzał, iednak to iemu wszystko daruię, prócz tego dopióro ieszcze dwa tysiące złotych polskich wyznaczam. Michał y Bazyli Jędrzeiewscy, ich do zupełności stanu w ożenieniu się doprowadziwszy, na osadę w Kuciewiczach y do niey zapomogę obódwom na każdego część po złotych trzysta, w ogule złotych sześćset, determinuię. Danielowi Werentkiewiczowi—furmanowi zasłużonemu, złotych sto y samego od powinności uwalniaiąc, synów przy posłudze dworney zachowuię. Józefowi, Jakubowi y Wincentemu Gołginowiczom, przy Kuciewiczach utrzymywać się obowiązanym, na zapomogę dla ich gospodarstwa złotych polskich dziewięćset determinuię. Zofii Solginowiczowey — gospodyni dworku Wileńskiego, złotych polskich czterysta za należne do oddania opisuiąc uwalniam. Pawłowi oycowi, Janowi synowi Baranowskim dwieście złotych polskich determinuiąc, od powinności gruntowey onych uwalniam, a tylko przy usłudze dworowi y opłacie podymnego zostawuię. Jakubowi Rabiewiczowi, co w Wilnie we dworku, złotych sto, Michałowi Moysiewiczowi—pasterzowi Kuciewickiemu, iurgieltu złotych trzydzieście. Jadwidze Olechniowey — pastuszce, takoż iurgieltu złotych trzydzieście. Poddanym zaś wszystkim, do folwarku Kuciewicz przysłuchaiącym, wszelkie y wszystkie zapomogi w zbożu, bydle y pieniądzach, przez cały ciąg dziedziczenia moiego im dawane, daruię y nazawsze ustąpuię. Michałowi stolarzowi, któremu lubo się nic ode mnie nie należy, wszelako na iaką kolwiek dla iego pamiątkę złotych dwieście dysponuię.

A iako rzeczony stolarz przy Kuciewiczach utrzymywania się z wolności swey niema powodów, tak uwolnienie powyżey przezemnie wspomnione samych osób, iako to: Daniela Worentkowicza, Pawła oyca, Jana syna Baranowskich, od powinności tylko gruntowey, nie może im służyć do oddalenia się od Kuciewicz. Także przypomniane dwadzieście pięć sztuk czerw. złotych, do ogułu likwidacyi należnością ściągaiące się, a na moią potrzebę przez iegomość pana Justyna Zabłockiego— regenta ziemskiego Oszmiańskiego u iegomość p. Andrzeia Hromyki—budowniczego Oszmiańskiego, wzięte, powinne być temuż iegomości oddane, zalecam. Tych zatym wszystkich na legacye, za należnoście ode mnie, za zasługi y w darze przeznaczonych summ ośmdziesiąt siedm tysięcy ośmset ośmdziesiąt sześciu złotych polskich y groszy piętnastu wynoszący ogul z summ moich za obligami, kartami, konwikcyami y dalszemi inskrypcyami powyższym wyszczegulnionych, za wzmiankowaniem naydaley za rok y za odzyskaniem od dłużników przez iegomość pana podczaszego Zabłockiego, aby opłacony był legatoryuszom, naymocniey zalecam y obowiązuię. Jeśliby też całey takowey nadmienioney wielości wypłatę wydarzyć się mogące w odzyskaniu utrudnienie daley niż za rok sprawiło przeciąg, w tenczas wolen y mocen będzie każdy z legatoryuszów niezałatwiony, w proporcyą swey należności, prawny do odzyskania od wielmożnego iegomość pana podczaszego Zabłockiego wziąć wlewek, a za onym przy wydaney inskrypcyi na dłużnika sam dochodzić, czyli inskrypcyą na swoie imię odmienić, lub iakie bądź do swey myśli czynić przewody y ugodzenia się. Reszta zaś summ moich na tabelli zniesionych, tak kapitalnych, iako też procentowych, uważaiąc iednych przytrudne, drugich aż nadto przeciągłe odzyskanie takowe, więc wszystkie z affektu moiego y przychilności, nie mniey zawdzięczaiąc troskliwą y dokładną pilność synowca moiego iegomość pana podczaszego około mnie w chorobie moiey, temuż iegomości daię, daruię, zapisuię y do odzyskania w osobie mocnym czynię, wkładaiąc obowiązek, aby odebrawszy wprzód wydatkowane z własnych pieniędzy (iako się wyżey rzekło) na pogrzebowe potrzeby y ninieyszey nawet dyspozycyi moiey wyrazem nie obięte y w tym czasie nie przyznane, a koniecznego z rzeczy ułatwienia wyciągaiące, nie mniey na przepomnioną czasem iakową ode mnie komu należność zaspokoienie koniecznego ukazuiąca powinność, tenże wielmożny iegomość pan Józef Zabłocki— podczaszy Oszmiański, nie tylko sam za życia swoiego za duszę moią, rodziców, braci y krewnych moich przez coroczne exekwie, nie przepomnianych na ubogich iałmużny pamiętał, lecz y następcom po sobie też niewygasłą zalecił w pamięć. Któremu prócz restuiącey od wszystkich wydatków y zaspokoienia summy, z szczegulnych względów przychilności moiey, z ruchomości, iako to: kulbakę oprawną z rządem y dalszemi rekwizytami, oddawna darowaną, przed teraznieyszą dyspozycyą wydać nakazałem, delią lisami podszytą, wierzch zielony sukienny maiącą, pas bogaty ponsowy, zegarek nowy kryty śrybrny, spinkę moią w schowaniu będącą, sygnet pieczątkę, tudzież śrybro moie wszystko, iako to: imbryków dwa do kawy, imbryk do herbaty, cukierniczkę, puszkę, wazkę stołową, filiżanek pozłocanych parę,

kubek z nomizmem w dnie, sztucców par dwanaście, stołowych łyżek dwanaście, solniczek dwie z łyżeczkami, łyżek pułmiskowych dwie, łyżkę do kawy blachmalową wyzłocaną, tackę iedną, czarkę do wódki, lichtarze dwa z szczypcami y tackę do nich, temuż wielmożnemu iegomości p. Zabłockiemu—podczaszemu Oszmiańskiemu, determinuię y przeznaczam. A że do takowego srebra moiego, teraznieyszą dyspozycyą moią opisanego, srebro zeszłey żony moiey czasu przerabiania weszło, a takowego srebra walor przez znayduiący się na piśmie, od złotnika podpisanym, szacunek, tysiąc złotych podobno z górą wynoszący, zaczym biorący ode mnie wyrażone srebro darem synowiec móy, wielmożny iegomość pan Józef Zabłocki—podczaszy Oszmiański, wedle świadectwa złotniczego y zawartey w onym wartości srybra, ma oddać wielość pieniędzy wypadaiącą za duszę Maryi Angeli, żony moiey, y Anastazyi na msze święte ichmościom xięży dominikanom do kościoła świętego Jakuba. Ruchomość zaś teyże zeszłey żony moiey, pod wiadomością Golginowiczowey, gospodyni dworku Wileńskiego, zostaiąca, iako to: pawilon kitaykowy karmazynowy, suknie etc., po dokładnym zregestrowaniu oney, ma tenże podczaszy Oszmiański, wedle sprawiedliwey taxy, zprzedać y pieniądze za wyrażoną ruchomość na msze święte do różnych kościołów za duszę teyże Maryi Angeli żony moiey rozdać; a z dalszey ruchomości moiey własney do wyżey wyrażoney dołączaiąc, iako to: kołdrę atłasową podwóyną, tudzież cynę stołową wszystkę do garnituru zrobioną, w kantynie dużey malowaney, z bielizną stołową y ze szkłem wszelkim y naczyniem miedzianym do kawy, z dalszą wszelką ruchomością, ninieyszą dyspozycyą komu innemu determinowaną, ruchomość dla tegoż w. imć p. Józefa Zabłockiego — podczaszego Oszmiańskiego, synowca moiego, przy Kuciewiczach determinuię. Przytym iaszcz cyny bitey z pułmiskami y talerzami, we dworku Wileńskim nayduiący się, temuż iegomości wyznaczam, któremu narzeczony dworek, prawo wieczyste darowne z dobrowolności moiey wydaiąc, ony ninieyszym rozmyślnym rosporządzeniem moim utwierdzam y umacniam y tegoż synowca moiego w. i. p. Józefa Zabłockiego, gdy ze wszelkich w zawiedywaniu swoim mianych interessów, percept pieniężnych, a szczegulnie z dochodów, tak od roku tysiąc siedmset siedmdziesiąt piątego do roku tysiąc siedmset osimdziesiątego przez czas namiesnikowstwa y vice-regencyi kancellaryi grodzkiey, iako też osobno od roku tysiąc siedmset ośmdziesiąt pierwszego Marca regencyi do roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt drugiego za siebie y instalowanych od siebie namiestników dokładnie mnie pisarzowi usprawiedliwił się y uiścił. Przeto pomienionego i. p. Józefa Zabłockiego podczaszego z tego wszystkiego zupełnie kwituiąc, naymnieyszey mnie samemu y nikomu w mey osobie salwy y pretensyi nie zachowuię, a tym samym do dochodzenia moich zaległych na różnych namiestnikach kancellaryi grodzkiey Oszmiańskiey dochodów, a przez wielmożnego podczaszego zastępionych, moc nadaię. Prawo zastawne dożywotnie y inne dokumenta na dobra Zosze, od wielmożnego iegomość pana Kazimierza Chodźki—sędziego ziemskiego Oszmiańskiego, żonie wielmożney ieymość pani Teressie Chodźkowey, a moiey siestrzenicy służące, do-

tąd u mnie za ręce oddane, temuż iegomość p. podczaszemu do konserwy zostawuię, do woli y dyspozycyi teyże ieymości w odebraniu. Podobnie co się ściąga do Rudominy, attynencyi Niemieżańskiey, za dekretem y konwikcyą, na iaśnie wielmożnym Oskierce przewiedzioną, w moim dzierżeniu będącey, tey obięcie wraz po zeyściu moim wielmożnemu iegomość panu Zabłockiemu—podczaszemu Oszmiańskiemu, celem dopełnienia włożonych na niego obowiązków zaspokoienia legatoryuszów, przeznaczam. Kartę na należność od iegomość p. Jahlickiego, na czerwonych złotych siedym wydaną, za opłaconą uznaiąc, równie obligi od i. p. Umiastowskiego y wielmożnego Supińskiego aby zwrócone były, temuż i. p. podczaszemu poruczam. Kolaskę moią krytą ichmościom xięży dominikanom Łukiskim; oraz woła z przeszłoroczney raty święto-Jerskiey, przez arendarza Kuciewickiego ukarmić się powinnego, tenże wielmożny podczaszy Oszmiański z Kuciewicz wydać y przystawić obowiązanym będzie. Względem pretensyi wielmożnego i. p. Antoniego Skryckiego—komornika Oszmiańskiego, o kilka sztuk bydła y zboże, z folwarku Skirdzin do Kuciewicz przysłane, na co iest regestr, przez tego iegomość pana Skryckiego kommunikowany, z tego bydło ludziom Kuciewskim w taxie iest oddane, a zboże część odebrana y coś pieniędzoma, zaczym zindagowawszy w. podczaszy takową należność, ile się sprawiedliwie w restancyi do powrócenia i. p. Skryckiemu okaże, tyle zaspokoić czy in natura, czy piniędzoma będzie powinien. Do nayzupełnieyszego teraznieyszey dyspozycyi moiey we wszystkim dopełnienia za exekutora wielmożnego imć pana Michała Ważyńskiego—starosty Kiernowskiego upraszam, aby iak za życia mego był na mnie łaskaw, tak po zeyściu moim pilnego przyłożenia się do wyexekwowania teraznieyszey woli moiey we wszystkim nie odmawiał uczynności. Y w takim składzie kończąc ostateczną rozmyślną woli moiey determinacyą, żegnam brata moiego rodzonego w. i. p. Donata Zabłockiego—podczaszego Oszmiańskiego, y z serca odpuszczam wszelkie, iakie tylko zdarzyć się mogły, nieukontentowania, a na wzaiem upraszam, aby mnie darować raczył, ieśli w czym iaką do mnie uprzątał urazę. Żegnam synowców moich y synowice, oraz wszystkich krwią połączonych. Żegnam sąsiad, znaiomych y wszystkich przyiaciół; żegnam sług, czeladź dworną y poddanych, prosząc, aby darować raczyli, ieśli komu w czym stałem przykrym. Dopióroż do tey rozmyślney y dobrowolney woli moiey, przy uproszonych ode mnie ustnie y oczewisto ww. iegomościach panach pieczętarzach, własną moią podpisuiąc się ręką, oną stwierdzam y niezmienną mieć żądam. Dat w Oszmanie, roku tysiąc siedmset dziewięćdziesiąt siódmego, miesiąca Julii dwudziestego szóstego veteris stili, Augusta szóstego novi stili dnia. U tego testamentu, przy wyciśnioney na czerwonym laku herbowney pieczęci, podpis ręki aktora z konnotatą iegoż na każdym arkuszu,—oraz podpisy rąk ww. i. panów pieczętarzów tak się wyrażaią: (l. s.) Andrzey Sawicz Zabłocki—pisarz ziemski powiatu Oszmiańskiego. Ustnie y oczewisto proszony pieczętarz od w. i. p. Andrzeia Sawicz Zabłockiego —pisarza ziemskiego powiatu Oszmiańskiego, do tey ostatniey testamentowey rozmyślney woli y dyspo-

zycyi wedle prawa podpisuię się, Franciszek Koreywa k. w. S. mp. Prawnie proszony za pieczętarza od w. i. p. Andrzeia Sawicz Zabłockiego—pisarza ziemskiego powiatu Oszmiańskiego, do tey ostateczney testamentowey dyspozycyi podpisuię się Tomasz Gan — regent grodzki Oszmiański. Oczewisto proszony za pieczętarza do tego testamentu od w. i. p. Andrzeia Sawicz Zabłockiego — pisarza ziemskiego Oszmiańskiego, podpisuię się Michał Downarowicz—chorąży wóysk Litewskich. Który to testament, za podaniem onego przez wyż wyrażoną osobę do akt, iest do xiąg grodzkich spraw wieczystych powiatu Oszmiańskiego przyięty y wpisany, z których y ten wypis pod pieczęcią urzędową grodzką powiatu Oszmiańskiego iest wydan. U tego extraktu pieczęć urzędowa grodzka powiatu Oszmiańskiego z podpisem pisarskim, correcta, intytulacia, oraz lecta na zatyłku temi się wyraża słowy: (l. s.) Jan Szczepanowicz—pisarz grodzki powiatu Oszmiańskiego. Zgodno z autentykiem y xięgami, pisarz. Aktykacia testamentu przez zeszłego w. i. pana Andrzeia Sawicz Zabłockiego—rotmistrza y pisarza ziemskiego powiatu Oszmiańskiego czynionego. Czytano. Jakowy extrakt, za podaniem przez wyż wyrażonego patrona do akt xiąg głównych Litewskich spraw wieczystych przyięty y wpisany.

КОНЕЦЪ XII ТОМА.

ОГЛАВЛЕНІЕ АКТОВЪ.

I.

Акты, относящіеся къ исторіи Западно-Русской церкви.

Стр.

1764 г. Августа 8 дня.

— Сентября 1 дня.

— Ноября 14 дня

1766 г. Апрѣля 23 дня.

— Октября 15 дня.

1768 Августа 27 дня.

Стр.

1767 Сентября 19 дня.

— Ноября 17 дня

— —

— —

— —

— Декабря 15 дня.

1768 г. Іюня 1 дня

II.

Акты, относящіеся къ исторіи Кальвинизма.

III.

Духовныя Завѣщанія.

I.

УКАЗАТЕЛЬ

ИМЕНЪ и ФАМИЛІЙ.

А.

Б.

В.

Г.

Д.

Е.

Ж.

З.

И.

I.

К.

Л.

M.

Н.

О.

П.

Р.

С.

Т.

У.

Ф.

Х.

Ц.

Ч.

Ш.

Щ.

Ю.

Я.

Ѳ.

II.

Указатель

географическихъ названій.

А.

Б.

В.

Г.

Д.

Е.

Ж.

З.

И.

І.

К.

Л.

М.

Н.

О.

П.

Р.

С.

Т.

У.

Х.

Ц.

Ч.

Ш.

Щ.

Э.

Ю.

Я.

III.

УКАЗАТЕЛЬ ПРЕДМЕТОВЪ.

А.

Б.

В.

Д.

I.

К.

М.

Н.

О.

П.

Р.

С.

Т.

Ф.

ОПЕЧАТКИ.

Стран.	*Строка.*	*Напечатано:*	*Слѣдуетъ читать.*
16	7 св.	star. Botwińskim	star. Butwiłowskim
—	24 —	starosta Botwiński	starosta Butwiłowski
25	5 сн.	Mitkiewiczem	Miskiewiczem
60	4 —	Sbudnickim	Studnickim
62	12 св.	starosty Szmitow.	starosty Sznitow.
70—71	......	starosta Szmitowski	starosta Sznitowski
121	14 св.	Sepieszyński	Lepieszyński
190	5 сн.	u Baliney Mohiłki	u Babiney Mohiłki
—	2 св.	u Balinych Mohiłkach	u Babinych Mohiłkach
192	22 —	Balinoy Mohiłki	Babinoy Mohiłki
195	15 сн.	Wrozie nazwanym	w Bozie nazwanym
305	3 —	Mińskich	Mińskim
322	въ оглавленіи	на старосту	на Мицюнскаго старосту
358	— —	Мозолевскаго	Модзолевскаго
366	4 сн.	Ukłany	Uhłany
434	1 св.	Калинскoго	Каминского
435	19 —	Калинскому	Каминскому
440	15 сн.	z Doboy	z Dobry
442	въ излож. содер. 4 св.	въ 16 сотъ копъ	въ 15 сотъ копъ
447	7 св.	na Woynianach	na Wornianach
456	въ оглавленіи	Апрѣля 17 дня	Іюня 17 дня
462	8 сн.	Кенстортовой	Кейстортовой
474	въ оглавленіи	1680 г. Августа 20 дня	1672 г. Октября 31 дня
488	18 сн.	мѣсеца Іюля	мѣсеца Іюня
492	9 —	мѣсеца Іюня	мѣсеца Іюля
—	11 св.	Lawoniewskiego	Sawoniewskiego
547	въ излож. содер. 6 св.	8,000 копъ лит. грошей:	3,000 пол. злотыхъ:
549	8 и 13 сн.	Botet	Botel
—	24 сн.	przywiantu	przywianku